

ZÜBDETÜ'L BUHÂRÎ

İÇİNDEKİLER

ZÜBDETÜ'L BUHÂRÎ

TAKRÎR

MÜTERCİM ÖMER ZİYAEDDÎN EFENDİ MERHUMUN TERCEME-İ HALİ

ŞÜPHEYİ GİDERME

BUHARÎ-İ ŞERİF HAKKINDA AÇIKLAMA

BÎSMİLLAHİRRAHMANÎRRAHİM

ABDEST BAHSİ

GUSÜL BAHSİ

HAYİZ BAHSİ

TEYEMMÜM BAHSİ

NAMAZ BAHSİ

NAMAZ VAKİTLERİ BAHSİ

EZAN BAHSİ

CUMA BAHSİ

KORKU NAMAZI BAHSİ

RAMAZAN VE KURBAN BAYRAMI BAHSİ

VİTİR BAHSİ

YAĞMUR DUASI BAHSİ

GÜNEŞ TUTULMASI BAHSİ

SEFERİ NAMAZ BAHSİ

TEHECCÜD (Namazı) BAHSİ

MEKKE VE MEDİNE MESCİDLERİNDE NAMAZIN FAZİLETİ 54

NAMAZDA YANILMA (Sehiv) BAHSİ

CENAZE BAHSİ

ZEKÂT BAHSİ

HAC BAHSİ

MEKKE-İ MÜKERREME'NİN FAZİLETİ VE KA'BE'NİN İNŞASI BAHSİ

ÖMRE BAHSİ

AV BAHSİ

MEDİNE'NİN HAREMİ BAHSİ

ORUÇ BAHSİ

KADİR GECE'Sİ BAHSİ

ÜÇÜNCÜ CÜZ

SELEM BAHSİ

ŞUF'A BAHSİ

İCARE BAHSİ

HAVALE BAHSİ

VEKÂLET BAHSİ

ZİRAAT BAHSİ

MÜSÂKAT VE ŞİRB BAHSİ

BORÇLAR VE HACİR BAHSİ

DAVACILIK BAHSİ

LUKATA (Yitik mal) BAHSİ

ZULÜM BAHSİ

REHİN BAHSİ

KÖLE AZAD ETMEK BAHSİ

MÜKATEB (ŞÖZLEŞMELİ KÖLE) BAHSİ

HİBE BAHSİ

UMRA VE RUKE BAHSİ

ŞAHİDLİK BAHSİ

İFK İFTİRÂ BAHSİ

SULH BAHSİ

ŞARTLAR BAHSİ

VASİYETLER BAHSİ

CİHAD (SİYER) BAHSİ

DÖRDÜNCÜ CÜZ

MÜSLÜMANLARA DUA BAHSİ
YARATILIŞIN BAŞLANGICI BAHSİ
ADEMİN YARATILIŞI VE PEYGAMBERLER BAHSİ
İSRAİL OĞULLARI BAHSİ
MENAKİB BAHSİ
PEYGAMBERLİK NİŞANLARI BAHSİ
PEYGAMBER ASHABININ FAZİLETLERİ EBU BEKİR'İN ÖZELLİKLERİ BAHSİ
ÖMER'İN ÖZELLİKLERİ BAHSİ
HAZRETİ OSMAN'IN ÖZELLİKLERİ
HAZRETİ ALİ'NİN ÖZELLİKLERİ
PEYGAMBER SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM 'İN YAKINLARININ ÖZELLİKLERİ
ENSAR'İN ÖZELLİKLERİ
İSRA VE MİRAC BAHSİ
HİCRET VE MUHACİRLER BAHSİ

BEŞİNCİ CÜZ

GAZALAR BAHSİ
BEDİR MUHAREBESİ
KA'B BİN EŞREF'İN ÖLDÜRÜLMESİ BAHSİ
EBU RAFİ'İN ÖLDÜRÜLMESİ
UHUD SAVAŞI BAHSİ
HENDEK (AHZAB) SAVAŞI
BENİ KURAYZA GAZASI
RİKA GAZASI
BENİ MUSTALIK GAZASI
HUDEYBİYE GAZASI
HAYBER GAZASI
MÛTE GAZASI
FETİH GAZASI
HUNEYN GAZASI
EVTAS GAZASI
TAİF GAZASI
ZİL — HALASA GAZASI
SEYFU'L-BAHR GAZASI
SÜMÂME, MÜGEYLEME VE ESVED EL-ANSİ BAHİSLERİ
NECRAN EHLİ KISSASI
EŞ'ARÎ'LERİN VE YEMEN'LİLERİN GELİŞİ
VEDA HACCI BAHSİ
PEYGAMBER SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM 'İN HASTALIĞI VE VEFATI
KURAN TEFSİRİ BAHSİ FATİHA SÜRESİ
BAKARE SÜRESİ
ALİ İMRAN SÜRESİ
NİSA SÜRESİ
MAİDE SÜRESİ
BERÂE SÜRESİ
HUD SÜRESİ
HİCR SÜRESİ
NAHL SÜRESİ
İSRA SÜRESİ
KEHF SÜRESİ
MERYEM SÜRESİ

ALTINCI CÜZ

NÛR SÜRESİ
FURKAN SÜRESİ
KASAS SÜRESİ
SECDE SÜRESİ

AHZAB SÛRESİ
SEBE SURESİ
ZÜMER SÛRESİ
CASİYE SÛRESİ
MUHAMMED (KITAL) SÛRESİ
KAF SÛRESİ
NECM SÛRESİ
RAHMAN SÛRESİ
MÜMTEHÎNE SÛRESİ
CUMA SÛRESİ
MÜNAFİKÛN SÛRESİ
TAHRİM SÛRESİ
NÛN SÛRESİ
MÜDDESSİR SÛRESİ
NAZİAT SÛRESİ
ABESE SÛRESİ
ÎNŞİKAK SÛRESİ
ŞEMS SÛRESİ
ALÂK (İKRA) SÛRESİ
KEVSER SÛRESİ
NASR SÛRESİ
MUAVVİZETeyn SÛRELERİ
KUR'ANIN FAZİLETLERİ BAHSİ

NİKÂH BAHSİ
TALAK (BOŞAMA) BAHSİ
LİAN BAHSİ
NAFAKA BAHSİ
YİYECEK (Etime) BAHSİ
AKİKA KURBANİ, HAYVAN KESME VE AVLAMA BÖLÜMÜ
KURBANLAR BÖLÜMÜ
MEŞRUBAT BÖLÜMÜ (İÇİLECEK ŞEYLER)
HASTALAR BAHSİ
TIP BAHSİ
GİYİM (elbise) BAHSİ
EDEB VE SİLA-1 RAHİM BAHSİ
İZİN İSTEMEK BAHSİ
DUA BAHSİ
DUYGULU SÖZLER BAHSİ
KADER BAHSİ
YEMİNLER VE ADAKLAR

SEKİZİNCİ CÜZ

FERAİZ BAHSİ
ŞER'Î CEZALAR VE DİYETLER BAHSİ
MÜRTEDLERİN (HAK DİNDEN ÇIKANLARIN) TEVBeye ÇAĞRILMALARI
TABİR (Rüya tevili) BAHSİ
FİTNELER VE BİTANA İTAAT BAHSİ
TEMENNİ BAHSİ
KİTAB VE SÜNNETE SARILMAK
TEVMÎD BAHSİ

ZÜBDETÜ'L BUHÂRÎ

Aziz Okuyucu;

Kâinatın yaratıcısı yüce Allah'ın Peygamberi vasıtasıyla insanlara kurtuluş sebebi olarak gönderdiği, Kur'ân-ı Kerimden sonra, İslam ulemasının üzerinde doğru olduğuna ittifak ettikleri altı kitap vardır. Bunlar ezcümle peygamberimizin söylediği sözlerin, sağlam ravilerce derlenerek, kitap haline getirilmiş şeklidir.

Sahih-i Buhârî, Sahih-i Müslim, Sünnen-i Ebû Davut, Sünen-i Tirmizi, Süne-i Nesâî, Süne-i ibni Mace isimlerini taşıyan bu kıymetli kitapların, Kur'an ı Kerimden sonra ilk sırayı işgal edeni şüphesizki İmam-ı Buhârî hazretlerinin Cemettiği sahih-i Buhârî kitabıdır. Bu kitabın 30 ciltlik, 12 ciltlik 5 ciltlik gibi muhtelif şerhleri yapıp tab edilmiştir. Bunları okumak son derece uzun vakitleri gerektirdiğinden her Müslümanın alıp okuması zordur. Bu itibarla meşhur hadîs âlimlerimizden Ömer Ziyaeddin Efendi Hazretleri bu büyük kitabı özetleyerek mükerrer hadîsleri ve hadîs ravilerini çıkararak bir zübde hazırlamıştır.

İşte Zübdetül Buhârî adındaki bu değerli eseri, muhterem Fikri Yavuz hoca sadeleştirmiştir. Ayrıca, süneni Tirmizi mütercimi muhterem Osman Zeki Soyyiğit Hocada büyük bir titizlikle tahkik ve tetkikini yaparak neşre hazırlamıştır.

Bu emeklerinden dolayı kendilerine teşekkürlerimizi arz eder iki cilt halinde orijinaleri ile birlikte sizlere arz ettiğimiz bu kıymetli eserin basımını bizlere bahşeden Allah'a hamd ederiz.

Tevfik Allah'tandır.

HİSAR YAYINEVİ1

TAKRİR

Merhum Müderris Ömer Ziyaüddin Efendi'nin (1849-1925) Sahîh-i Buhârî'yi ihtisar edip sonra dilimize çevirdiği "ZÜBDETÜ'L BUHARÎ" adlı bu eseri, emekli müftülerimizden A. Fikri YAVUZ Beyefendi tarafından Osmanlıca aslından sadeleştirilerek yeni Türk harfleriyle baskıya hazırlanmıştır.

Muhterem Hoca Efendi'nin üslendikleri bu görevi lâıykı veçhile yerine getirmek hususunda büyük gayret sarf ettikleri gözden kaçmamaktadır.' Buna rağmen eserin naşiri Hisar Yayınevi, konunun azamet ve ehemmiyetine binaen, yapılan çalışmaların tekrar gözden geçirilmesinde fayda mülâhaza ederek ve dinî mesûliyet duygusunun da bir gereği olarak bu çalışmaları bir başka ehliyetli görüşün tetkik ve tahkikinden geçirmeyi kararlaştırmıştır. Kütüb-i Sitte'den "SÜNEN-İ TİRMİZİ" nin âcizane mütercimi olmaklığım hasebiyle bu tetkik görevi bana teklif edildi.

Hisar Yayınevi'nin bu tutum ve davranışının tebrik ve takdirle karşılanması ve dini sahada neşriyat yapan yayınevlerinin tümü tarafından örnek alınması gerektiğine işaret etmek isterim. Aslında yıllarca' hadîs muallimliği yapmış Ömer Ziyaüddin Efendi gibi bir zatın tercümesi ve yine yıllarca fetva makamı gibi ulvî bir makamda bulunmuş bir zatın sadeleştirmesi bahis konusu olunca bunun tetkik ve tahkikine ihtiyaç görülmeyebilirdi. Fakat ciddiyetle temayüz ve dinî mesûliyet duygusuyla hareket eden bir yayınevinin buna lüzum görmesi iftihar vesilesidir.

Bizde bu halishane niyet karşısında bize düşen görevi bütün ihlâsımızla yerine getirmeye çalıştık. Büyük bir hassasiyet ve titizlikle O nübüvvet müessesesinde fıskıran sözlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olduk.

Osman Zeki Soyyiğit

(Molla Mehmetoğlu 21.7.1980 İst.1,2

1 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi: 7

2 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:9

MÜTERCİM ÖMER ZİYAEDDİN EFENDİ MERHUMUN TERCEME-İ HALİ

Merhum mütercim Ömer Ziyaeddin Efendi aslen Dağıstanlıdır. "Çirkây"a bağlı MÎRTÎ köyünde doğmuştur. Lâzki aşiretinin AVAR boyundandır. Şeyh Şamil Hazretlerinin bilinen savaşları sırasında beraberinde hizmet etmiştir.

Doğum yerinde ilk tahsilini yaptıktan sonra İstanbul'a hicret etmiştir. İstanbul'a geldikten sonra alet ve yüksek ilimleri tahsile koyulmuş, hem de yüksek feyiz sahibi meşhur şeyh Gümüşhane'li Hacı Ziyaeddin Efendi (Kuddise sirruhu) Hazretlerinden manevî feyizler edinmeye başlamıştır. Öğretilmesi adet olan zahîrî ilimlerde yine sözü geçen Ahmed Ziyaeddin Efendi Hazretlerinden ilmî tahsilini tamamlayarak icazet aldığı gibi, adı geçen Şeyh Hazretlerinin kutsi himmetleriyle dereceler kazanarak hilâfet elde etmiştir.

Hafıza gücündeki sağlamlık hayrete değer olup Kur'an-ı Azîmu's-Şanı, Fatiha-i Şerife gibi tam bir süratle okuyacak derecede hafız olduğundan başka, terceme buyurduğu "Zübdetü'l-Buharî" yi ve bazı hadîs kitaplarını ezberlemişti. Bir çok sene hatimle Teravih namazı kıldırıldığı gibi, ömrünün sonuna kadar Kur'an-ı Kerimi-altı saatte, başından sonuna kadar ezbere okumağa gücü yeten bir hafız idi. Bu yönden emsali pek nadir idi.

İlmî icazeti aldıktan sonra 15 Muharrem 1927 tarihinde Alay Müftüsü olduğundan Edirne'de onaltı sene kadar bu hizmeti tam bir istikamet ve dirayetle başardı. Bundan sonra Malkara kazası, niyabetini kabul ile bu hizmette de onüç sene kalmıştır. Sonra Tekirdağ niyabetine yükseltilerek iki buçuk sene bu hizmeti güzelce yerine getirmiştir:

Meşrutiyetin ilânı arkasından İstanbul'a dönüp bir müddet kaldıktan sonra Medine-i Münevvere'ye giderek altı ay kadar da orada kalmıştır. O sırada Hicaz tarafına gelen Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa maiyetine geçmiş ve on seneden çok Mısır memleketinde adı geçen Hidiv'in sarayında ikrama mazhar olmuştur.

1337 tarihinde İstanbul'a dönerek "Daru'l-Hılâfe" medresesinde Hilâfiyat ve ondan sonra hadîs ilmi okuttuğu gibi, Gümüşhane'li 'Hazretlerinin Postnişin'liği boşaldığında mevcut halifelerin en olgun ve en âlimi olduğundan irşat postuna oturarak vakıf şartı gereğince irşat ve ilim tedrisi ile iki sene kadar meşgul olmuştur. 17/Rebiulevvel /1340 tarihi cuma gecesinde yetmişbeş yaşında olduğu halde ebedî hayâ ta göçerek Süleymaniye camii çevresinde Gümüşhaneli Hazretleri ile kendisinden sonraki Halifelerine mahsus yere gömülmüştür. Allah'ın bol rahmeti üzerine, olsun...

Merhum iyi huylu, cömert ve güzel vasıflara sahip muhaddis; âlim, fazıl, çok lütuf kâr ve açık kalpli bir pir idi.

İşte size eşsiz bir dehâ ve Müslüman Türk fazılı!...

MÜELLİF İMÂM BUHARÎ HAZRETLERİNİN TERCEME-İ HALİ

Ebu Abdillâh Muhammed bin İsmail bin İbrahim bin Muğîre bin Berdizb El-Cuffî – yüce Allah'ın rahmeti üzerine olsun – Hazretleri, hicri 194 tarihinde Buhara'da doğmuştur. İlk ilmi çalışmalarını Buhara'da ikmal ettikten sonra, telif etmek tasavvurunda bulunduğu Buharî-i Şerifin bütün hadîslerini uydurmalarından arındırmak maksadıyla Horasan, Irak, Şam, Hicaz, Mısır diyarına bir yolculuk yaparak bini aşkın hadîs âliminden hadîs-i şerif dinlemiş, Ahmed ibni Hanbel ve şöhretli hadîs âlimi Ebu Nuaym El-İsfahanî gibi pek çok meşhur âlimlerden ders almıştır. Yüzbin sahîh ve ikiyüz bin gayri sahîh hadîs ezberinde olduğu meşhurdur. Hatta İmam Buharî'nin benimsemediği hadîs, sahîh hadîs değildir, diyenler de vardır.

Kendisinden rivayet olunduğu üzere "600.000" miktarında hadîs-i şerifi inceleyerek onaltı yıl içinde bir araya getirmiş ve gusledip iki rekât namaz kılmadıkça Sahîh-i Buharî'sine hiç bir hadîs-i şerif yazmamıştır.

Bağdad'da bulunduğu sürece derslerine pek çok hücum ve rağbet olmuştu. Kendisinden yetmiş binden ziyade büyük şahsiyet hadîs-i şerif dinlemiştir. İmam Müslim bin Haccac El-Nisapûri, İmam Tirmizi, İmam Nesaî, Ebû Zura'a ve Ebû Bekir ibni Hüzeyme İmam Buharî'den feyiz alan meşhur âlimlerdendirler. Uzun zaman Bağdad'da ilim öğrettikten sonra Buhara'ya dönerek ilim neşrine başlamışken Buhara Valisi bulunan Halid ibni Ahmet, yalnız kendi evlâdını faydalandırmak üzere kendisini özel muallim yapmak istemişse de, İmam Buharî ilim neşrinin hudutlandırılmasına razı olmadığından Semerkand civarında "Hertenk" köyüne sürülmüş ve orada hicri "256" yılında altmış iki yaşında olduğu halde Ramazan bayramı gecesinde beka alemine göçmüştür, Allah Teâlâ' Hazretlerinin rahmeti onun ve bütün müminlerin üzerine olsun...3

ŞÜPHEYİ GİDERME

Ehliyetli kişilerce malum olduğu üzere fıkha ait bütün meselelerin kaynağı Kur'an ı Kerim ile Peygamberin- hadîs-i şerifleridir. Yani müçtehit imamlar, beyan buyurdıkları dini meselelerin bütünü Kur'an ı Kerim ve hadîs-i şeriflerden çıkarmışlardır. Buna binaen bazı hadîs-i şeriflerin tercemelerinde münasebet geldikçe merhum mütercim Ömer Ziyaeddin Hazretleri, müçtehit imamların ictihâd ihtilâflarını beyan buyurmuş olmakla hatıra şöyle bir şey gelmek ihtimali vardır: Mademki dört imamin hepsi meseleleri çıkarmakta kaynakları birdir, o halde aralarında niçin ihtilâf oluyor? Bunlar ilim yönünden herkesin güvenini kazandıkları halde neden ittifak edememişlerdir, ittifakla kabul edilemeyen bir mesele nasıl uygulanabilir?

Bu sorulara iki yönden cevap verilebilir:

1- Müçtehit imamlar, esas meselelerde ittifak halindedirler. Meselelerin bazı teferruatında ihtilâf mevcuttur. Ayeti kerime ile beyan buyrulan abdestin farzlarının dört olmasında fikir birliği vardır. Yalnız abdesti bozan bazı kısımlarda pek az bir ihtilâf vardır. O da ihtilâftan sayılmaz.

2- Bir meselenin sübûtunda ittifak olup uygulama şeklinde ihtilâf bulunması, o meseleyi amelden düşürmek için olmayıp daha sağlam, daha mükemmel bir hale koymak için olacağından bu da ihtilâfdan sayılmaz. O halde ihtilâf neye derler?

Birisi: "Günde beş vakit namaz kılmak farzdır, delil de şu ayeti kerimedir" der. Öteki: "Hayır, namaz iki vakittir, beş değildir." der. İhtilâf bu gibi şeylere denir.

Şu halde müçtehit imamların farz ve vacip olan amellerde ittifak edip bazı teferruatda ihtilâf etmeleri bizi şüpheyi düşüremez.

(127. sayfanın 254. hadîs-i şerifinin tercemesindeki özel araştırma bahsine müracaat olunsun.)4

3 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:11-12

4 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:14

BUHARÎ-İ ŞERİF HAKKINDA AÇIKLAMA

Kitabımız KUR'AN-Î KERİM'den sonra, kitapların en sahihi olduğuna büyük âlimlerin ittifakı olan BUHARÎ-İ ŞERİF, lâfzî, fi'li ve takrîrî olmak üzere, mükerrer hadîslerle beraber "7275" hadîs-i şerifi ihtiva eden dört büyük ciltten ibarettir.

İmam Buharî Hazretleri ise, Peygamber'e ait hadîslerin senetlerini bir silsile halinde anlattığı gibi, sırası geldikçe de bir çok râvinin, ashap ve tabîînin sözlerini dahi kitaba koymuş olduğundan kitabın hacmi, adeta okunması ve kavranması mümkün olamayacak derecede büyümüştür.

Mütercim merhum Ömer Ziyaeddin Hazretleri, öğrenci ve okuyuculara kolaylık sağlamak üzere Buharî-i Şerifin senetlerini ve mükerrer hadîslerini çıkarmak ve yalnız "Kavli" hadîsleri almak suretiyle kısaltıp toplamı "4541" adet olan hadîs-i şerifi "SÜNEN-İ AKVAL-i NEBEİYYE" adı ile hicrî 1308 tarihinde İstanbul'da basmış ve yaymıştır.

Adı geçen merhum bu kitabı herkesin kolayca okuyup ezberleyebilmesi için, Peygamber'e ait "Kavli" hadîslerden mana yönünden bir ve yalnız ravilerin müteaddit olması dolayısıyla lâfızlarda kısmen değişik olan hadîs-i şerifleri birleştirmek ve mükerrer olanları tamamen, hadîs ravilerinin sözlerini kısmen düşürmek suretiyle tekrar kısaltıp "1524" hadîs-i şerifi ihtiva eden "Zübdetü'l-Buharî" adı ile hicrî 1330 tarihinde Mısır'da, bir kitap yazarak basıp yaymış idiye de bu kitapların her ikisi de arapça yazılmış olduğundan, arapçayı tam bilmeyen Türk kardeşlerinin faydalanmalarını gözden uzak tutmayan Ömer Ziyaeddin Hazretleri, zikredilen tarihte hemen kendi el yazıları ile bu "Zübdetü'l-Buharî" kitabını Türkçeye terceme etmiştir.5

5 Ömer Ziyaeddin Dağıstani, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:15

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

1- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem e ait mektubun tercemesi şöyledir:

"BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM. Allah Teâlâ'nın kulu ve peygamberi MUHAMMED tarafından, Rum'ların büyüğü Hirakl'e...

Hidayete uyanlara selâm olsun. İmdi seni İslam'a davet ederim. İslam ol, selâmet bulursun ve Allah Teâlâ sana iki kat mükâfat verir. Eğer yüz çevirirsen, sana bağlı olanların hepsinin vebali kuşkusuz boynundadır. Ey Ehl-i kitap (olan Hristiyanlar)! Allah Teâlâ'dan başkasına ibadet etmemek ve Ona hiç bir şeyi ortak koşmamak ve Allah'ı bırakıp da birbirimizi Tanrı ittihaz etmemek üzere geliniz, aramızda sözbirliği edelim! Eğer onlar yüz çevirirlerse, siz (ey iman edenler! "Şahit olunuz, biz Müslüman'ız Allah Teâlâ'nın emirlerine boyun eğmişiz ve teslim olmuşuz." deyiniz...)

Mütercimin ilavesi:

Hirakl, her ne kadar iman etmeğe gayret göstermişse de, kavminden çekinip imanını açıklayamadı. Gerçi Hirakl, Mekke ticaret kafilesi başkanı sıfatıyla o vakit Şam'da bulunan Ebû Sûfyân'ı Kudüs'e getirtip uzun uzadıya soru sorarak derin bir tahkikat neticesinde kendisine tam bir vicdan kanaati gelmiş ve bütün halinde iman etmek üzere Rum büyüklerine teklifte bulunmuş ise de, onlar kabul etmediklerinden kendisi de imanını açıklayamamıştır.

İMAN BAHSİ

2- İbni Ömer (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

"İslam beş esas üzerine kurulmuştur: Allah Teâlâ'dan başka mabud olmadığına ve Hazreti Muhammed'in, Allah Teâlâ'nın peygamberi olduğuna (kalp ile tasdik ve dil ile ikrar edip) şehâdet etmek, Erkân ve şartları ile beş vakit namaz kılmak. (Nisaba sahip olan için) malının zekâtını vermek. (Güçü yeten için) hac etmek. Ramazan ayında oruç tutmak"

3- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir: "İman, altmış küsur şubedir. Hayâ da imanın bir şubesidir."

4- Abdullah ibni Amr (R.A.) dan rivayet edilmiştir:

"Müslüman, dilinden ve elinden Müslümanların emin oldukları kişidir. Muhacir, Allah Teâlâ'nın yasakladığı şeyden göç eden kişidir."

5- Ebû Mûsâ (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

"Hangi Müslüman daha faziletlidir, diye sorulunca Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, dilinden ve elinden Müslümanların emin oldukları kişi buyurdu."

6- Abdullah İbni Amr (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir: "Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine: Ey Allah'ın Resulü: Müslümanlığın hangi ameli daha hayırlıdır? diye sorulunca, Peygamber efendimiz: Açları doyurmaklığın, tanıdığına ve tanımadığına selâm vermekliğinin, buyurdular."

7- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir

“Hiç biriniz, kendisi için istediği şeyi din kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olamaz (bunu yapmadıkça kâmil bir iman ile mümin olamaz)! “

8 - Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Bütün benliğime sahip olan Allah Teâlâ’ya yemin ederim ki, ben herhangi birinize, babasından ve çocuklarından daha ziyade sevgili olmadıkça (kamil bir) mümin olamaz.”

9- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Üç şey vardır ki, onlar kimde bulunursa, o şahıs imanın tadını bulmuştur; Allah Teâlâ ve peygamberi, diğer bütün varlıklardan o kimseye daha sevgili olmak. Bir kimseyi sevdiği zaman, (karşılık beklemezsizin) yalnız Allah rızası için sevmek. Ateşe atılmaktan tiksindiği gibi, İslam ile şereflendikten sonra tekrar küfre dönüp dinden çıkmaktan tiksirmek. (Bu üç şey, her kimde bulunursa imanın zevkini iyi tatmış olur, demektir.)”

10- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“İmanın alâmeti, Ensar’ı (Medine’li ashâbı) sevmektir. Nifakın alâmeti de, Ensar’a kin beslemektir.”

11- Ubâde bin Samit (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ashâbı kiramdan bir topluluğu hitaben şöyle buyurdular:

“Allah Teâlâ’ya hiç bir şeyi ortak koşmayacağınıza, hırsızlık yapmayacağınıza, zina etmeyeceğinize, çocuklarınızı öldürmeyeceğinize, kendinizce iftira uydurup ortaya atmayacağınıza, şeriatın uygun gördüğü hususlarda isyan etmeyeceğinize dair bana biat ediniz!..

Sizden her kim bu biatı yerine getirirse mükâfatı, Allah Teâlâ tarafından behemehal verilecektir. Her kim bu yasaklardan birini işler de dünyada cezasını çekerse bu ceza onun kefareti olur. Kim de bu yasaklardan birine düşer de, sonra Allah onu örterse (suçu gizli kalırsa), onun durumu Allah’a kalmıştır. Dilerse bağışlar, dilerse (ahrette) ona azab eder. (Bu hüküm, Allah’a ortak koşmak suçundan başka günahlar içindir. Şirkten tevbe etmedikçe Allah hiç bir kulunun günahını bağışlamaz.)

Bu hadîs-i şerifin ravisi Hazreti Ubâde der ki: “Biz de toplu olarak bu esaslar üzerine biat ettik.”

12- Ebû Saîd Hudrî (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Müslümanın en hayırlı malı hemen hemen davardır. Çünkü dağbaşlarında ve dere boylarında davarın ardından gider ve dinini (cemiyet içinde hüküm süren) fitnelerden kaçırır (korur).”

13- Aişe Sıddika (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ashâbı kirama bir şey emrettikleri zaman, onların güç yetirebilecekleri bir işi emrederlerdi. Hatta onlar: Bizim durumumuz sizin gibi değildir; çünkü Cenabı Hak geçmiş ve gelecek günahların hepsini size bağışlamıştır. Biz ise bu durumda değiliz (daha çok çalışmak ve ibadet etmek zorundayız), dediklerinde efendimiz bu söze kızardı. Öyle ki, mübarek yüzlerinde kızgınlık eseri belli olurdu. Sonra şöyle buyurdu: Allah Teâlâ’dan en çok korkanınız ve (çünkü) O’nu en iyi bileniniz benim.”

14- Ebû Saîd’den rivayet edilmiştir:

“Cennetlikler Cennet’e ve cehennemlikler Cehennem’e girerler. Sonra Cenabı Allah (Azze ve Celle) Hazretleri meleklerle hitaben şöyle buyurur: Her kimin imandan bir hardal tanesi ağırlığı kadar iman kalbinde varsa, onu Cehennem’den çıkarın. Bunun üzerine onlar simsiyah oldukları halde oradan çıkarılırlar. Sonra hayâ veya hayat nehrine (ebedî hayâ ta sebep olan nehre) atılırlar. Sonra, ark kenarlarında biten taneler gibi biterler. Bunların sapsarı ve kıvrım kıvrım çıktıklarını mutlaka görmüşsünüzdür.”

15- Ebû Saîd (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Rüyamda bazı insanları gördüm. Gömlekli olarak bana gösterildiler. Gömleklerin bir kısmı memelere, bir kısmı da daha aşağıya kadar inmişti. Ömer bin Hattab ise eteklerini yerden çektiği bir gömlekle bana gösterildi. (Ashab) dediler ki: Ey Allah’ın Resulü bunu neye yordunuz? Buyurdular ki: Dindarlığa (yordum).”

16- İbni Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir

“Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Ensar’dan (Medine’li ashaptan) birisi, din kardeşine öğüt verirken yanlarına vardıklarında: Ey kişi, uzun lafı, bırak; hayâ imandan gelir, buyurdular.”

17- İbni Ömer (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir

“Allah’tan başka ibadet edilecek bir ilâh olmadığına, Muhammed’in de Allah Teâlâ’nın peygamberi olduğuna şahadet edinceye, namazlarını kılıp zekâtlarını verinceye kadar Arap müşriklere karşı savaşmam bana emredildi. Eğer bunları

yaparlarsa, benden mallarını ve kanlarını korumuş olurlar; ancak kul hakları ile şer'i cezalar kalır. (Kul hakları olursa kendilerinden alınır, suç işlerlerse cezalandırılırlar) . Allah Teâlâ tarafından hesaba çekilirler.”

Yani:

Bir kimse görünüşte dini emirleri yerine getirmekle kurtulur; içi ve aslı itibariyle onun hali Allah'a kalır. Ahirette ona göre muamele görür.

18- Ebû Hureyre (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

“Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem e: — Hangi amel daha faziletlidir? diye sorulunca, Allah Teâlâ'ya ve O'nun Peygamberine iman etmek, buyurdular. Sonra hangisi? diye sorulunca : — Allah yolunda (tevhid kelimesini yüceltip hâkim kılmak için) cihad etmek, buyurdular. Sonra hangisi? diye sorulunca: — Makbul bir hac, buyurdular.”

19- Sa'd (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin meclisinde iken, yardım olarak bir kaç kişiye mal verip benim en hoşlandığım adama vermedi. (Kalpleri İslam'a ısındırılmak için kendilerine mal verildiği hikmetini, anlayamadığımdan) ben: Ey Allah'ın Resulü! Falan adam hakkında görüşün nedir? Vallahi ben onu gerçekten mümin bilirim, deyince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

Veya Müslüman bilirsın. (Sen onun iç halini gerçek olarak bilemeyeceğin için, gerçek mümin bilirim deme, dış hali itibariyle onu Müslüman bilirim de,” diye beni ikaz etti ise de bunu anlayamadım). Bir müddet sustum ve sonra o adam hakkındaki kanaatim ağır basarak yine sözümü tekrarlayıp: Ey Allah'ın Resulü! O adam hakkında görüşün nedir? Vallahi ben onu gerçekten mümin bilirim dedim. Peygamber yine:

“Veya Müslüman bilirsın,” buyurdu.

Bir miktar sükût ettikten sonra, o adam hakkındaki kanaatim yine galebe çalarak sözümü tekrarladım. Resûlullah da sözünü iade etti; sonra şöyle buyurdu: “Ey Sa'd! Başkasını daha çok sevdiğim halde, bir adama veriyorum. Çünkü (vermezsem) Allah Teâlâ'nın onu yüzükoyun cehenneme bırakacağından korkarım.” (Yani, ona vermezsem, belki dinden çıkar da cehennemlik olur. Onun kalbini İslam'a ısındırmak ve imanını pekleştirmek için veririm.) 6

6 Mümin ve müslim kelimeleri aynı manayı taşırlarsa da, bazan burada olduğu gibi, görünüş hali ile İslam'ı kabullenene müslim ve kalben iman edenlere de mümin denir. Gerçekten kalben olan imanı Allah bilir. (A.F.Y.)

20- İbni Abbas (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

“Bana Cehennem gösterildi. Bir de baktım ki, cehennemliklerin çoğu kadınlardan ibaret; çünkü onlar nankörlük ederler. Soruldu ki: Ya Resûlallah, Cenabı Allah'a mı nankörlük ederler? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular: En yakın adamına nankörlük ederler ve kendilerine yapılan iyiliğe de nankörlük ederler. Meselâ: Bir kadına yıllar boyunca iyilik etsen de, sonra o kadın senden bir şey (hoşlanmayacağı bir iş) görmüş olsa, senden hiç bir hayır görmedim, diye nankörlük eder.”

21- Ebû Zer (R.A.)'den rivayet edilmiştir

“Bir esir alıp onu hizmetimde kullanırken anasından dolayı kendisini aşağıladım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri şöyle buyurdular: Ey Ebû Zer! Neden onu anasından dolayı aşağıladın? Muhakkak sen, kendisinde cahiliyet eseri bulunan bir kişisin! Hademe ve kölelerin siz kardeşlerinizdir. Cenabı Allah onları sizin elinize bırakmıştır. Her kimin elinde böyle bir kardeşi olursa, kendi yediği yemekten ona yedirsın, kendi giydiği elbiseden ona giydirsın ve böylelerine güç yetiremeyecekleri bir iş yüklemeyiniz. Eğer yüklerseniz onlara yardım ediniz.

22- Ebû Bekre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“İki kişi kavga ederken bunlardan birine yardım etmek için yürüdüm. Ebû Bekir Hazretleri karşıma çıktı ve nereye? diye sordu Ben de: İşte şu adama yardım edeceğim, dedim. Sonra bana, gitme geri dön; çünkü Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinden şöyle buyurduğunu işittim.

“İki Müslüman, kılıçlarıyla birbirine karşı çıktıklarında öldürenle öldürülenin ikisi de cehennemdedir.” Ya Resûlallah, dedim öldüren (katildir, yeri cehennem), fakat öldürülenin günahı ne (neden cehennemlik olsun)?

Şöyle buyurdular:

“O da arkadaşını öldürme hırsı içinde idi. (Böyle düelloya çıkanlar, cehennemi boylarlar.)

23- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Münafığın alâmeti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler, söz verdiği zaman cayar, kendisine emniyet olduğu veya emanet bırakıldığı zaman hıyanet eder.”

24- Abdullah bin Amr (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

“Dört şey kimde bulunursa halis münafık olur; o dört şeyden yalnız birisi bulunursa, onu bırakıncaya kadar nifaktan bir haslete sahip bulunur: Kendisine güvenildiği zaman bu güvene hıyanet eder. Konuştuğu zaman yalan söyler. Anlaşma yaptığı zaman arkadan vurur. Bir kimse ile davalıştığı zaman hır çıkarır.”

25- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Her kim Kadir gecesini, bu gecesinin faziletine inanarak Allah rızası için ibadetle geçirse, o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır.”

26- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri, kendi yolunda mücahit olarak çıkan, yalnız bana olan imanı ve peygamberlerime olan tasdiki yüzünden çıkmış bulunan kişiye, kazandığı ecir veya ganimetle geri çevirmeyi veya cennete sokmayı tekeffül etmiştir. Ümmetime ağır gelmeseydi gazaya giden hiç bir müfrezeden geri kalmaz ve Allah yolunda ölüp sonra dirilmeyi, tekrar ölüp tekrar dirilmeyi ve sonra ölmeyi arzularım.” (Yani: Ümmetimin diğer dinî ve idarî işlerinin aksamaması ve güçlükle karşılaşmaması için Medine-i Münevvere’de kalıyorum. Yoksa düşman karşısında ve savaş yerinde bulunmak arzusundayım. Mümkün olsaydı, bu uğurda bir kaç kez hayatımı feda ederim.)

27- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Gerçekten İslam dini çok kolaydır; hiç kimse asla bu dini zorlamaya kalkışmasın, yoksa din ona galip gelir. (Yani, kulluğun en a’lasını yapmağa kimsenin gücü yetmez.) O halde doğruluktan ayrılmayınız, mutedil davranınız, iyimser olunuz, sabah, akşam ve gecenin bir kısmında (ibadet ve niyaz ederek) yardım isteyiniz. (Yani, ibadetten hiç kimseyi soğutmayınız, birlik ve beraberlik halinde olunuz, gece-gündüz din ve millet için mümkün olduğu kadar çalışınız.)

28- Ebû Saîd (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Bir kul İslam’a girer ve Müslümanlığı düzgün olursa, Allah Teâlâ onun eskiden işlediği her günahını bağışlar. Bundan sonra ona, bir iyiliğe karşı, on mislinden yediyüz katına kadar mükâfat ve bir günaha karşılık, Allah eğer bağışlamazsa, bir misli ceza verilerek mukabele edilir.”

29- Hazreti Aişe’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“(Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sordu): Bu kadın kimdir? Ben cevap olarak: Bu kadın, çok namaz kıldığından bahsediyor, deyince Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: Vazgeçiniz ve gücünüz yettiği kadar kılınız. Vallahi Hak Teâlâ Hazretleri, siz (ibadet etmekten) bıkmadıkça O da (kendisine ibadet edilmekten) bıkmaz. Ona en sevimli ibadet, sahibi tarafından devamlı yapılan ibadettir.”

30- Hazreti Enes (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Herkim, LÂ İLÂHE İLLALLAH der ve kalbinde bir arpa tanesi ağırlığında hayır bulunursa, Cehennem’den çıkarılır. Her kim, kalbinde bir buğday tanesi ağırlığında hayır olur da LÂ İLÂHE İLLALLAH derse, Cehennem’den çıkarılır. Kalbinde zerre miktarı hayır olduğu halde LÂ İLÂHE İLLALLAH diyen de, Cehennem’den çıkarılır.” (Yani, zerre kadar kalbinde iman olan mümin ebedî olarak cehennemde kalmaz. Bir rivayette de, hayır kelimesi yerine iman sözü kullanılmıştır.)

31- Hazreti Talha (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Nafile namazlar hariç gece ve gündüz de (24 saatte) beş vakit namaz, nafile oruçlar hariç Ramazan orucu ve gönüllü olarak verilen sadakalar hariç Zekât farzdır.” Peygamber Efendimiz, bunu, İslam’dan sual eden bir Arabî’ye cevap olarak buyurmuştu ve 7

Hadisi şerifi rivayet eden râvi der ki: İslamiyetten sonra Arabî yemin edip, vallahi bundan ne fazla ve ne de eksik yaparım, diyerek dönüp gitti. Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem de: “Eğer bu adam sözünde sadık ise muhakkak kurtulur” buyurdular. (Yani, yalnız farzları yerine getirmekle ahirette cehennemden kurtulup cennete girer.)

7 Bu Arabî, bunlardan başka yapmam gereken bir şey var mı? diye de sormuştu.

32- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Her kim mümin olarak ve sevabına inanarak Allah rızası için Müslüman bir cenazeyi teşyi eder de, namazı kılınıp gömülmesini tamamlanıncaya kadar yanında bulunursa, o kimse iki kırat sevap ile geri döner ki, her kıratın ağırlığı Uhud dağı kadardır. Kim de o cenazenin yalnız namazını kılar da gömülmeden önce geri dönerse, bir kırat sevap ile dönmüş olur.”

33- Abdullah (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Müslümana sövüp saymak sapkınlık ve onunla vuruşmak kâfirliktir.

34- Ubade bin Sâmit (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Ben size Kadir gecesini bildirmek için çıkmış idim. Fakat falan ve falanın (Mescid’de) çekişmeleri yüzünden kaldırıldı. Belki sizin için hayırlı olabilir. Siz onu Ramazan ayının yirmi yedinci, yirmi dokuzuncu ve yirmi beşinci gecelerinde arayınız.

35- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir gün dışarıda bazı kişilerle otururken yanına bir adam gelip imanı sordu. Peygamberimiz: İman, Allah Teâlâ Hazretlerine, meleklerine, Allah ile mülâkatın hak olduğuna, Allah’ın peygamberlerine, öldükten sonra dirilmeye inanmandır, buyurdu. O adam, İslam nedir? diye sordu. Peygamber: İslam; Allah Teâlâ’ya ibadet edip asla O’na ortak koşmaman, namaz kılman, farz olan zekâtı vermek ve Ramazan ayında oruç tutmandır, buyurdular. Yine o adam, ya Resûlallah ihsan nedir? diye sordu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:

— İhsan, Allah’a görürcesine ibadet etmendir; sen O’nu göremiyorsan da O seni görüyor. Sonra, ya Resûlallah! Kıyamet ne zaman (kopacak)? diye sordu. Peygamber Efendimiz buyurdular ki:

— Sorulan kişi, sorandan daha bilgili değildir; (bu hususta ikimiz de müsaviyiz, kıyamet gününün zamanını ancak Allah Teâlâ Hazretleri bilir). Fakat sana kıyametin bazı alâmetlerini bildireyim:

— Cariye, efendisini doğurunca ve bir takım belirsiz deve çobanları yüksek binalar kurunca (kıyamet yakındır). Beş şey var ki, onları ancak, Allah bilir.” Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bilinmeyen beş şeyi içine toplayan âyet-i kerimeyi okudu: Kıyametin ne zaman kopacağını, nereye ne miktar yağmur yağdıracağını, rahimlerde olan ceninleri (tam - noksan, erkek dişi) ancak Allah bilir. Hiç kimse yarın (iyi veya kötü) ne kazanacağını ve hangi yerde öleceğini bilmez. Bunları ancak Allah bilir. Sonra o adam kalkıp gitti. Peygamber Efendimiz: O kişiyi geri döndürünüz, buyurdu. ashop baktılar ki ortalıkta kimse yok!... Sonra Efendimiz, “Bu zat Hazreti Cibril’dir; insanlara dinlerini öğretmek için geldi.” buyurdu.

36- Numan bin Beşir (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Helâl meydanda ve haram da meydandadır (bilinen şeylerdir) Fakat bu ikisinin arasında birtakım şüpheli şeyler vardır ki, insanların çoğu bunları bilmezler. Her kim şüpheli şeylerden sakınırsa dinini ve şerefini kurtarır. Şüpheli şeylere düşen kimse de, yasak koru çevresinde koyunlarını yayan çobana benzer ki, sürüyü yasak koruya düşürmesi beklenir. Biliniz ki, her padişahın bir yasak korusu vardır. Biliniz ki, Allah Teâlâ’nın yasak korusu haram kıldığı şeylerdir. Biliniz ki, insanın bedeninde bir et parçası vardır o et parçası iyi olursa, bütün vücut da iyi olur. O bozuk olursa, bütün vücut bozuk olur. Biliniz ki, o et parçası kalptir.”

37- İbni Abbas (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

(Dinlerini öğrenmeye gelen bir cemaat için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem) “Bu kavim kimdir?” veya “bu heyet kimdir?” diye sordular ve sonra buyurdular ki: “Merhaba ey kavim!” veya “merhaba ey heyet! Allah size pişmanlık vermesin ve sizi adamsız komasın. Size dört şeyi emreder ve sizi dört şeyden men ederim. Size yalnız Allah’a iman etmeyi ki yalnız Allah’a iman ne demektir, bilir misiniz? Allah’tan başka hiç bir ilâh olmadığına, birliğine ve ortağı bulunmadığına, Muhammed’in de Allah’ın peygamberi olduğuna şehadet etmektir, namaz kılmayı, zekât vermeyi, Ramazan ayında oruç tutmayı ve ganimetlerin beşte birini vermenizi emrediyor ve sizi dübbâ’, hantem, mukayyer ve nakir (gibi içki çeşitlerinden) menediyorum. Bunları kavrayıp gözetiniz ve arınızdakilere de tebliğ ediniz.”

38- Hazreti Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Ameller niyetlere göredir (bir işten maksat ne ise, hüküm ona göredir) ve her insan ancak niyetinin karşılığını bulur: Kimin hicreti Allah ve peygamberi için (dininin selâmeti için) ise, onun hicreti Allah ve peygamberi içindir, (Allah rızasını kazanır, sevap elde eder.) Kimin de hicreti, elde edeceği dünya menfaati veya evlenmeyi tasarladığı kadın için ise onun hicreti, hangi şey uğrunda hicret etmişse onadır.” O halde kişinin hicreti (bu hicret edikten kazanacağı şey), niyetine göre yapacağı işe bağlıdır. Din için hicret ederse sevap kazanır, dünya için hicret ederse, sevap kazanmaz.”

39- Ebû Mesud (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Bir kimse aile efradına, Allah rızasını gözeterek geçim sağlarsa, bu yoldaki harcamalarından sadaka sevabı kazanır.”

40- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“(Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir topluluğa hitaben bir bedevî geldi ve Peygamber’e: Kıyamet ne zaman kopacak? Diye sordu. Hazreti Peygamber (konuşmasını tamamladıktan sonra) kıyametten soran adam nerede? buyurdu. (Bedevi, işte benim ya Resûlallah dedi ve sonra Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular) Emanetler (işler ve vazifeler) zayı edildiği zaman kıyameti bekle (Yine bedevi emanetler nasıl ziyan edilir? diye sorunca, Peygamber Efendimiz buyurdular ki): İdarî işler ve vazifeler ehil olmayanlara verildiği zaman kıyameti bekle.”

41- Abdullah bin Amr (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Abdest suyu değmeyen Ökçelerin cehennemden çekeceği var. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bunu en yüksek sesle iki veya üç defa tekrarladi.”

Mütercim:

Savaş için sefer halinde iken ashaptan bazıları ikindi namazının son vaktine yetişmek için çok acele abdest alıp ayaklarını yarım yıkamaları üzerine bu hadîs-i şerif varit olmuştur.

42- İbni Ömer (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Ağaçlar içinde yaprağı düşmeyen bir ağaç vardır ki, Müslümanın örneğidir; hangi ağaçtır o, bana söyleyiniz? O, hurma, ağacıdır.”

43- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Sana icabet ediyorum, ne istersen sor! Allah’ım (hakkı için) evet! Allah’ım (hakkı için) evet! Allah’ım (hakkı için) evet! Peygamber Efendimiz, bir bedevinin peygamberlik, namaz, oruç, zekât hakkındaki sorularına bu şekilde mukabele, etmişlerdi.”

Mütercim:

Hazreti Peygamber’e bir kimse gelip: Ey Abdülmuttalib zade! Seni bütün insanlara peygamber olarak Allah mı gönderdi? Gece gündüz beş vakit namaz kılmayı Allah mı emretti? Her sene Ramazan ayında oruç tutmayı Allah mı emretti? Nisaba sahip olanın her yıl zekât vermesini Allah mı emretti? diye sorunca, bunlara cevaben:

“Allah’ım, (hakkı için) evet” buyurmuşlardır.

44- Ebû Vâkıd (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Mescid-i şerifte cemaatiyle oturmakta iken, üç kişi girdi. Bunlardan ikisi Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize yöneldiler. Biri durmayıp gitti. Bu iki kişiden biri, halkanın arasında bir kişilik boş yer bulup oturdu. Öteki de halkanın arkasında oturdu. Üçüncü ise dönüp gitti. Sonra Resûlullah vaaz ve nasihati bitirince şöyle buyurdular: Şimdi size üç kişinin halinden bahsedeyim! Onlardan biri Cenabı Hak’a sığındı ve Cenab-ı Hak da, ona sığınak verdi. Biri de hayâ ederek safların gerisinde oturdu ve Allah Teâlâ da on (u mükâfatlandırmamak) dan hayâ etti.

Öteki ise, Cenab-ı Hak’dan yüz çevirdi ve Cenab-ı Hak da ondan yüz çevirdi (bu ilahî meclisin faydalarından mahrum oldu).

45- Ebû Bekre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Resûlü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kurban bayramında “MÎNA” da deve üzerinde idi ve devenin dizginlerini biri tutmuştu. Bu hangi gündür? diye sordular. Biz sustuk, hatta bu günü başka bir isimle adlandıracak sandık. Buyurdular ki: Nahir (kurbanın birinci) günü değil, midir? Biz de, evet dedik! Sonra, bu ay hangi aydır? buyurdular. Biz, sustuk ve yine başka bir isimle adlandıracak sandık. Buyurdular ki: Zilhicce değil midir? Biz de, evet dedik! Sonra şöyle buyurdular: Aranızda canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız, bu ay’ınızda ve bu beldenizdeki şu günümüzün kutsiyeti kadar mukaddestir. Burada olanlar olmayanlara tebliğ etsinler. Belki de kendisinden daha kavrayışlı olan birisine tebliğ edecektir.”

46- Enes (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Kolaylık gösteriniz, güçlük çıkarmayınız. Sevindirici olunuz, nefret ettirmeyiniz.”

(Yani: Her şeyde kolaylık gösterip güzel müjdelilerle hak yola teşvik ediniz. Bir takım güçlükler çıkarıp insanları nefret ettirmeyiniz.)

47- Muaviye (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Allah kime hayır murad ederse, onu din işlerinde anlayışlı kılar. Ben bir dağıtıcıyım ancak. Veren Cenab-ı Hak’tır. (Yani, ben ancak Allah’ın vermiş olduğu hidayet ve nimeti ashabıma tebliğ ederim ve dağıtırım). Bu ümmet, Allah Teâlâ’nın (Kıyamet) emri gelinceye kadar O’nun şeriatı üzere kaim olacak ve muhalifleri onlara zarar veremeyeceklerdir.” (Allah’ın lütfuna mazhar olmuş İslam ümmeti, kıyamete kadar varlıklarını sürdürecektir ve muhalifleri onların dinlerine zarar veremeyecektir.)

48- Abdullah (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

Ancak iki kişiye gibta edilir: Allah Teâlâ’nın servet verdiği ve bu serveti hak yolda harcamaya itilen kişi ile Hak Teâlâ’nın hikmet verdiği ve onunla adaleti icra edip öğreten kişi.”

49- İbni Abbas (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beni kucaklayıp bağrına bastı ve “Allah’ım! Ona (ibni Abbas’a) Kitab-ı celilini öğret” diye dua etti.

50- Ebû Mûsâ (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Allah katından getirdiğim hidayet ve ilmin örneği toprağa düşen bol yağmura benzer. Bu toprağın verimli parçası yağmuru kabul ederek pek çok bitki ve otlar bitirir. Kırış toprak da suyu biriktirip tutar ve Cenabı Hak ondan da insanları faydalandırır: İçerler, hayvanlarını sularlar ve ziraat ederler. Bu yağmur, bir sınıf toprağa da düşer ki, kumluk ovoidir; ne suyu tutar ve ne de bitki yetiştirir. İşte bu, Allah’ın dininde kavrayışlı olup benim Allah katından getirdiğimden yararlanarak öğrenen ve öğreten kişiler ile buna başını kaldırıp bakmayan ve benim Allah katından getirdiğim hidayeti kabul etmeyen kişilerin misalidir.”

51- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“İlmin kalkması, cehaletin yerleşmesi, şarabın (içkilerin) içilmesi ve zinanın aşikâre olması kıyamet alâmetlerindendir.”

52- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“İlmin düşmesi, cehaletin baş göstermesi, zinanın aşikâr olması ve elli kadına bir kayyım düşecek şekilde kadınların çoğalıp erkeklerin azalması kıyamet alâmetlerindendir.”

53- İbni Ömer (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir

“Rüyamda bana bir bardak süt verildi. Bu süttten içtim. Öyle ki, doyunluğum hâlâ tırnaklarımdan taşıyor sanıyorum. Sonra artığımı Hattab’ın oğlu Ömer’e verdim. (Ashab sordular: Ya Resûlallah! Onu yorumladınız mı? Cevaben:) Bunu İLME yordum, buyurdular.”

54- Abdullah bin Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Hac mevsiminde MİNA’da biri gelip, ya Resûlallah bilmeyerek, kurbanımı kesmeden tıraş oldum; şimdi nasıl edeyim, diye sordu” “Zararı yok, kes,” buyurdular. (Başka biri gelip, ya Resûlallah) Bilemedim, şeytanı taşlamadan kurbanımı kestim, dedi) “Zararı yok, taşla, “ buyurdu. (Bu şekilde sorulan suallere cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem): Zararı yok, yap, buyurdular.”

(Haccın bazı işlerinden önce yapılacak olanı, sonraya bırakmak veya sonrakini öne almak suretiyle hareket etmekte beis, yoktur.)

55- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“İlim kaldırılacak, cehalet ve fitne doğacak, kargaşalık da çoğalacaktır.”

56- Esmâ (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Daha önce bana gösterilmemiş olan her şeyi şu durduğum yerde gördüm. Hatta Cennet ve Cehennem de gördüm. Bana vahyolundu ki, siz kabrinizde, Mesih, Deccal fitnesi (imtihani) gibi veya ona yakın bir fitneye maruz kalacaksınız. Bu adam hakkında ne biliyorsun? diye sorulacak. Mümin ve sağlam inançlı ise, diyecek ki: O Muhammed’dır. Allah’ın Peygamberidir. Bize hidayet ve apaçık delillerle geldi. O’nun çağrısına uyduk. O’na tabi olduk. O Muhammed’dır. Bu sözü üç defa tekrarlar. Sonra melekler tarafından ona şöyle denir: Sen sâlih kişi olarak uyu. Senin o Peygamber’e sağlam inançlı olduğunu zaten biliyorduk.

Eğer münafık yahut şüphe içinde ise şöyle diyecek: Bilemiyorum. Halkın birşeyler söylediğini duydum ve ben de onu söyledim. (Böylece bu münafık azaba müstehak olur.)”

57- Haris oğlu Ukbe (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

(Ukbe, Ebû İhab’ın kızı ile evlenmişti, Sonra bir kadın Ukbe’ye gelerek: Ben seni ve hanımını emzirmiştım, siz sütkardeşsiniz, dedi. Bunun üzerine Ukbe Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e giderek hadiseyi anlattı. Buna cevaben de Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: Süt bacın olduğu söylenen bir zevceyi nikâhında nasıl tutarsın? Sonra Ukbe bu hanımdan ayrıldı ve bu hanım başka biri ile evlendi.”

Not: Her ne kadar bir kadının sözü ile sütkardeşlik sabit olmaz ve bu kardeşliğe hüküm verilmezse de, zevciyete şüphe karıştığından takva ve ihtiyat yönünden ayrılması uygun görülmüştü. (Sadeleştiren).

58- Hazreti Ömer’den rivayet edilmiştir:

“Hazreti Ömer, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in hanımlarından bir ay ayrılması üzerine, Ya Resûlallah! Muhterem zevcelerinizi boşadınız mı? Diye sordu ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem: “Hayır!” buyurdular.

Mütercim:

Bu olay Tahrîm sûresinde açıklandığı gibi, bir hadiseden dolayı Peygamber Sallallahu, Aleyhi ve Sellem efendimizin zevcelerinden bazısına olan kırgınlığı sebebiyle bir ay geçinceye kadar hiçbir zevcesinin yanına varmayacağına yemin

(ilâ) etmişti. Böylece, kendine has bir çardakta yalnız başına bulunuyorken Hazreti Ömer gelip yukarıdaki soruyu sormuştu. Cevaben de, peygamberimiz zevcelerini boşamadığını ifade buyurmuştu.

59 - İbni Mes'ud (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

“Ey insanlar! Siz halkı ibadetten soğutuyorsunuz. Her kim cemaate namaz kıldırırsa, hafif kıldırınsın; çünkü cemaat arasında hasta, güçsüz, acele işi olan mutlaka bulunur.”

60- Zeyd bin Halid El-Cühenî (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“(Bir adam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e yolda bulunan (yitik) malı sordu! Bulunan ve sahibi bilinmeyen bu mal ne yapılmalıdır? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: Önce bağını veya kabını ve tapasını tanı. Sonra bir seneye kadar (muhtelif zamanlarda ilânlar yaparak yitiği) tanıt. Sonra ondan yararlan ve sahibi gelirse ona ver. Aynı adam, müteakiben yitik deveyi sordu. Peygamber Efendimiz buyurdular ki: “Deveden sana ne? Onun kırbaşı yanında (ihtiyacı olan suyu depolar) ve papucu ayağında. Suya gider ve otlayarak karnını doyurur. Sen bırak, sahibi bulur onu. Müteakiben yitik davarı sordu. Resûl-i Ekrem buyurdular ki: “Ya senin, ya bir kardeşinin, ya da bir kurdun olacaktır.”

61- Ebû Mûsâ (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

“Bana istediğiniz soruyu sorabilirsiniz. Senin baban Huzafe'dir. Senin baban da Şeybe'nin müttefiki Salim'dir. (Bazı lüzumsuz sorular üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sinirlenmiş ve “bana istediğinizi sorabilirsiniz” buyurmuşlardı. Bunun üzerine ashaptan iki kişi ayrı ayrı kalkıp, babamız kimdir? sorusunu sordular. Bunlara cevaben de yukarıdaki hadîs-i şerif varit olmuştur.)”

62- Ebû Burde (R.A.) tarikiyle babasından rivayet edilmiştir:

“Üç kimse vardır ki, onlar çift mükâfat alacaklardır. Kendi peygamberine inanan ve Muhammed'e de iman eden Yahudi veya Hristiyan. Allah Teâlâ'nın hakkı ile efendilerinin hakkını yerine getiren köle. Bir cariyesi bulunan ve onu terbiye eden, iyi yetiştiren öğretene, iyi öğreten ve sonra azat edip onunla evlenen adam. Bu da çift mükâfat alır.”

63- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Ya Ebâ Hureyre! hadîslere karşı titizliğini bildiğimden dolayı bu hadîs-i senden önce kimsenin bana sormayacağını kuvvetle tahmin etmiştim. Kıyamet gününde şefaetimle en ziyade mutlu olacak kimse, kalbinden veya ruhundan kopan ihlâs ile LÂ İLAHE İLLALLAH diyen kimsedir.”

64- Abdullah bin Amr (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri kullarından ilmi, çekip koparma şeklinde almaz; fakat âlimleri almak suretiyle ilmi de alır. Hiç bir âlim bırakmayınca da, insanlar birtakım cahilleri baş edinirler. Bunlara mesele sorulur ve bunlar bilgisiz fetvalar vererek hem kendileri sapar, hem de insanları saptırırlar.”

65- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“İçinizde üç çocuğunu ahirete yolcu eden kadın varsa o üç çocuk behemehâl onu cehennemden koruyan perde olacaktır. İki çocuğu ölen kadın da.” Diğer bir rivayette, “henüz bulûğa ermemiş üç çocuğu,” diye nakledilmiştir.

66- Hazreti Aişe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Hesaba çekilen azaba uğrar. (Hazreti Aişe der ki: Ben Resûlullah'a, “kıyamette müminin hesabı kolay olacaktır.” ayeti kerimesini sordum, şöyle buyurdular) “Bu ayeti kerimede adı geçen hesap, amellerin Allah Teâlâ'ya arz edilmesine dairdir. Lâkin her kimin hesabı incelenirse, helak olur. (Müminlerin kurtuluşu ancak Allah'ın büyük lütfu ile olur.)”

67- Ebû Şüreyh (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Mekke-i Mükerreme insanların mukaddes kıldığı bir belde değil, Allah'ın mukaddes kıldığı Harem'idir. Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiç bir kimsenin burada cana kıyması ve buranın bir ağacını kesmesi caiz değildir. Eğer bir kimse, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in oradaki savaşını ruhsat sayacak olursa, Allah, yalnız Peygamberine izin verdi, size izin vermedi, deyiniz. Bana dahi orada ancak gündüzün bir kaç saat için (Fetih, gününde) izin verilmişti. Artık bugün, dünkü kutsiyet aynen avdet etmiştir. Burada bulunanlar, bulunmayanlara (bu gerçeği) tebliğ etsinler! “

68- Hazreti Ali (R.A.)'den rivayet edilmiştir

“Bana atfederek yalan söylemeyiniz. Her kim bana atfederek yalan söyleirse, cehennemi boylasın!”

69- Seleme bin Ekvâ (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

“Her kim söylemediğim bir şeyi bana atfederek söyleyse Cehennem'de oturacağı yeri hemen hazırlasın.”

70- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Adımı takınız ve fakat benim künyemle (Ebu’l-Kasim diye) künyelenmeyiniz. Beni rüyada gören kişi beni görmüştür; çünkü şeytan benim kılığıma giremez. Kim, bana atfederek kasten yalan söylerse, Cehennem’de oturacağı yeri hazırlasın.”

71- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Cenabı Allah Mekke-i Mükerreme’ye savaşı veya (Ebrehe kumandasındaki) Fil ordusunu sokmamış ve yalnız, Peygamberi ile müminleri Mekkeliler üzerine yürütmüştür. Mekke, benden önce hiç kimseye mubah kılınmadı ve benden sonra da hiç kimseye mubah olmayacaktır. Bana da gündüzün bir kaç saatinde mubah olmuştu. Şu saatte ise bana da haramdır. Oranın dikenini biçilmez, ağacı kesilmez, düşüğünü de ancak sahibini arayacak kişi alabilir. Orada her kimin bir yakını öldürülürse, iki görüşten en iyisine hak kazanır: Ya diyet alınır veya maktulün ailesince kısas uygulanır. Sonra bir Yemenli gelip: Ya Resûlallah! irad buyurduğun hutbeyi bana yazdır, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de, “falan için yazınız,” buyurdu. Bir Kureyşli de: Ya Resûlallah! Biz boya otu toplayıp evlerimize ve kabirlerimize koyarız, dedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, “boyaotu hariç!” buyurdular. (Mekke Haremindeki bundan başka otlar yaşı olarak koparılamaz.)

72- İbni Abbas (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Bana yazı yazılacak bir şey getiriniz; size bir ferman yazdırayım. Benden sonra yanlış yola sapmayasınız. (Bulunanlar arasında bir tartışma başladı ve bunun üzerine Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu: “Beni yalnız bırakın. Benim huzurumda çekişmek yakışmaz.”

Mütercim:

Fahr-i alem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, hastalığı ağırlaşınca böyle buyurmuştu. Hazreti Ömer, elimizde Allah’ın kitabı varken başka şeye ihtiyacımız olmaz, dedi. Sonra orada bulunanlar birbirleriyle ihtilâfa düşerek birtakım tartışmalar başlayınca, Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, onlara hitaben: “Kalkınız” diye buyurdu ve hepsi huzurdan çıkarıldı. Oysa Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimizin maksadı, ashabı imtihan idi.

73- Ümmü Seleme (R.A.)’den rivayet edilmiştir: (Ümmü Seleme = Seleme’nin karısı)

“Sübhanallah! Bu gece ne fitneler indirildi ve ne hazineler açıldı. Hücre-i saadetlerde yatanları uyandırınız (kalkıp ibadet etsinler) dünyada giyimli kuşamlı niceleri ahirette çıplaktır.”

74- İbni Ömer (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Şu gecenizi hatırlayınız! Bunun üzerinden yüz sene geçince şimdi bu toprağın sırtında bulunanlardan hiç biri hayatta kalmayacaktır.”

75- İbni Abbas (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Küçük delikanlı (İbni Abbas) uyudu mu?” (İbni Abbas hazretleri, teyzesi olan müminlerin annesi Meymune Radiyallallahu Anha’nın bir gece misafiri iken, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem böyle buyurmuştu.)

76- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Ey Ebû Hureyre! Hırkanı yay!” (Ebû Hureyre hırkasını yaydı. Efendimiz de o hırkayı mübarek elleri ile sıvazladı. Sonra “Topla!” buyurdu. Ebû Hureyre der ki, o hırkayı toplayıp giydim ve ondan sonra hiç bir şeyi unutmadım.)

77- Cerir (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Ya Cerir! Herkesten susmasını iste! Benden sonra birbirlerinizin boyunlarını vuran kâfirlere dönmeyiniz.” (Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu sözleri Veda Haccında buyurmuştu.)

78- Ubey ibni Kâ’b (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Hazreti Mûsâ Aleyhisselâm İsrail Oğullarına konuşurken insanların en âlimi kimdir? diye kendisine soruldu ve âlim benim, buyurdu. İlmi Allah’a izafe etmediği için de Allah tarafından kınandı. Sonra Allah Teâlâ, ona “iki deniz kavşağında kullarımdan bir kul (Hızır) vardır: o senden daha bilgilidir diye bildirdi. Mûsâ: Rabbim ona nasıl ulaşabilirim, deyip yalvardı. (Vahy yolu ile kendisine) dendi ki: Zenbil içinde bir balık taşı. O, balığı kaybedeceğin yeredir. Bu emir üzerine Hazreti Mûsâ, zenbilde bir balık taşıyarak genç arkadaşı Yuşa bin Nûn ile yola koyuldular. Deniz kenarındaki kayanın yanına vardıklarında başlarını dayayıp uykuya daldılar. Bu arada balık zenbilden süzüldü ve denizde açık bir gedik bırakarak yol aldı. Bu iki hadise (zenbildeki balığın canlanması ve suda açık gedik bırakması) Mûsâ Aleyhisselâm ile hizmetçisini hayret içinde bırakacaktır.

Musa ile Yuşa, o günün gecesinin geri kalan kısmını yürüdüler. Sabah olunca, Mûsâ Aleyhisselâm hizmetçisi Yuşa’ya, dedi ki: Kahvaltımızı getir de yiyelim; bu yolculuk bizi hayli yordu.

Oysa Hazreti Mûsâ, emredilen yeri geçinceye kadar yorgunluk duymamıştı. Hizmetçisi, Mûsâ'ya: Kayanın altında konakladığımızı hatırlıyor musun? Ben balığı unuttum. Şüphesiz şeytan unutturdu bana. Balık acayip bir şekilde denize dalmıştı, dedi. Mûsâ Aleyhisselâm da:

— Bizim de aradığımız bu idi, diyerek her ikisi geldikleri yoldan geri döndüler. Kayanın yanına vardıklarında orada elbisesine bürünmüş birisiyle karşılaştılar. Mûsâ Aleyhisselâm ona selâm verdi. Hızır dedi ki: Senin ülkende selâm var mıdır? Mûsâ Aleyhisselâm:

— Ben Mûsâ'yım, dedi Hızır:

— Beni İsrail'in (İsrail oğullarının) Mûsâ'sı mı? diye sordu. O da, evet dedi. Sonra Mûsâ: Sana öğretilen ilahi ilimden bana da öğretmekliğin mukabilinde sana uyabilir miyim? dedi. Hızır cevap verdi:

— Benimle olursan asla tahammül edemezsin! Ya Mûsâ! Ben, Allah'ın kendi ilminden bana öğrettiği bir ilme sahibim ki, sen o ilmi bilmezsin. Sen de Allah'ın sana öğrettiği bir ilme sahipsin ki, ben de o ilmi bilmem. Mûsâ Aleyhisselâm dedi ki:

— İnşallah beni sabırlı bulacaksın ve senin hiçbir işine karşı gelmeyeceğim.

Sonra beraberce yola çıktılar ve binecek gemileri olmadığından sahil boyunca yürüdüler. Derken onlara bir gemi yanaştı. Kendilerini de bindirmeleri için gemi sahipleri ile konuştular. Hazreti Hızır'ı tanıdıklarından onları navlunsuz olarak gemiye bindirdiler. Bu arada bir serçe kuşu gelip geminin kenarına kondu ve denizden bir veya iki damla su gıgaladı. Hızır dedi ki: Ya Mûsâ! Senin ilminle benim ilmimin Allah'ın ilminden kopardıkları pay şu serçenin koca denizi bir kere gıgalaması kadardır ancak! (İlmimiz Allah'ın ilmine nispetle bir damladır). Sonra hazreti Hızır, geminin kalaslarından birini kasten kopardı. Hazreti Mûsâ:

— Bu adamlar navlunsuz olarak bizi gemiye bindirdiler. Sen ise, içindekileri batırmak için gemiyi kasıtlı olarak deldin! dedi. Hızır dedi ki:

— Benimle olursan asla tahammül edemezsin dememiş miydin? Hazreti Mûsâ,

— Unutarak yaptığımdan ötürü bana darılma, dedi. Nitekim Hazreti Mûsâ'nın bu ilk hareketi, unutmaktan ileri gelmişti. Sonra yolculuklarına (karadan) devam ettiler. Derken akranlarıyla oynayan bir erkek çocuk gördüler. Hızır, çocuğun başını eliyle tepesinden kavrayarak kopardı: Mûsâ dedi ki:

— Masum bir çocuğu mu öldürdün? Hiç doğru olmayan bir iş yaptın! Hızır dedi ki:

— Beraberimde olursan asla tahammül edemezsin dememiş miydim? Sonra yine beraberce yürüdüler. Bir beldeye varınca halkından yemek istediler ve onlar, kendilerini misafir etmekten çekindiler. Bu beldede (dolaşırken) çökmek üzere olan bir duvar gördüler. Hazreti Hızır, eliyle vurarak duvarı doğrulttu. Hazreti Mûsâ dedi ki:

— Dileseydin bu iş karşılığında ücret alırdın! Hazreti Hızır:

— İşte bu, birbirimizden ayrılışımdır, dedi.

(Peygamber efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki.) Mûsâ Aleyhisselâm'a Allah rahmet etsin! Keşke sabırlı olsaydı da Hızır ile aralarında geçen hadiselerden (daha çok şey) bize anlatılsaydı, dilerdik."

Bu hadîs-i şerifi böylece uzun metniyle Süfyan bin Uveyne rivayet etti.

79- Ebû Mûsâ (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

"Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin huzuruna gelerek: Ya Resûlallah, Allah yolunda savaşmak ne demektir ve nasıl olur? Kimimiz, sırf garaz yüzünden düşmandan İntikam almak için savaşıyor. Kimimiz de şöhrat duygusu ile nam kazanmak için savaşıyor, diye sorunca Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu; "Her kim sırf Allah kelimesini (tevhid dinini) yüceltmek için savaşırsa, işte o, Allah Azze ve Celle'nin yolundadır."

80- Hazreti Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile Muaz bin Cebel bir deve üzerinde, önde Resûlullah ve arkasında Muaz ibni Cebel giderlerken Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri buyurdu ki: "Ya Muaz bin Cebel, ya Muaz! (Muaz, emrindeyim ya Resûlallah, buyur, dedikten sonra Peygamber şöyle buyurdu) : Ya Muaz, her kim, kalbinden tam bir bağlılıkla, Allah'tan başka ibadet edilecek bir varlık olmadığına ve Muhammed'in de Allah'ın peygamberi olduğuna şehadet ederse Cenab-ı Allah muhakkak surette (bu imanı korudukça) ona Cehennemî haram kılar. Sonra Muaz:

— Ey Allah'ın Resulü! Bu haberi Müslümanlara iletayim de sevinirler, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

— O zaman buna güvenerek gevşek davranırlar. Mûaz ölürken, bu hadîs-i şerifi gizli kalmaması için açıkladı."

81- Ümmü Seleme (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Ümmü Seleme Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e gelip dedi ki: Ey Allah'ın Resulü, din işlerinde utanmak yoktur. Bir kadın ihtilâm olunca, ona gusletmek icab eder mi? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:

— Yaşlık görürse, yıkanması gerekir. (Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in zevcesi olan Ümmü Seleme Hazretleri utanıp yüzünü örterek, kadın yaşlık görür mü? diye sorunca, Hazreti Peygamber:

— Evet, eli yeşeresice elbette kadınlar meni görürler. Çocuğun annesine benzemesi ne ile oluyor?" (Kadınlardaki inzal sebebi ile çocuk annesine benzer), buyurdu.

82- Hazreti Ali (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize Mezi'den sorulunca: Evet, bunun akması ile abdest almak gerekir.” buyurdular. (Şehvet isteği arkasından gelen ince bir sudur ki, bunun gelmesi ile abdest bozulur; fakat gusül gerekmez.)

83- İbni Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Bir kişi Mescid-i Resûl'de ayağa kalkıp: Ya Resûlallah, biz nereden hac ve umre için ihrama girmeliyiz, Mikat neresidir? Diye sorunca Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

— Medineliler, Zülhuleyfe'den, Şam'lılar Cuhfe'den Necid halkı da Karn'dan ihrama girerler, buyurdular. Sonra Adam: Ya Resûlallah, ihrama giren kimse neler giyebilir? diye sordu. Hazreti Peygamber şu cevabı verdiler:

— Gömlek, sarık, don, külah (gibi dikilmiş hiç bir elbise) giyemez. Vers (sarı ot) ve safran ile boyanmış elbise de giyemez. Eğer sandal bulamazsa, potinlerini giysin ve fakat onları, topukların altında olacak şekilde kessin. (İhrama giren hacı, belden yukarısı ve belden aşağısı için kullanılan dikilmemiş iki beyaz örtü ile örtünür ve sandal gibi ayak giysileri giyer.)”.

8 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:16-51

ABDEST BAHSİ

84- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Abdestsiz kimsenin, abdest almadıkça namazı makbul olmaz!”

85- Ebû Hureyre (K.A.) den rivayet edilmiştir:

“Kıyamet gününde benim ümmetim, abdestin bıraktığı izlerden akıtmalı ve sekili olarak çağrılacaklardır. İçinizde akıtmasını uzatmaya gücü yeten varsa yapsın.”

86- Abbas (R.A.) tarikiyle amcasından rivayet edilmiştir:

“Namazda yellendiğine dair daima şüphe ve vesveseye düşen bir adam Resûlullah'a gelip bu durumda namazının bozulup bozulmadığından yakındı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

— Bu durumda olan kimse, ses işitmedikçe ve koku almadıkça namazdan dönmesin veya ayrılmasın. (Zira şüphe ile namaz bozulmaz) .”

87- Üsâme bin Zeyd (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Namaz önündedir, (Müzdelif'e kılınacaktır). Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu sözü Arafat'tan dönüşünde söyledi.”

Hazreti Peygamber Arafat vakfesini yaptıktan ve güneş battıktan sonra Müzdelif'e dönerken yolda abdest tazeledi. Bunu gören Üsâme Hazretleri, ey Allah'ın Resülü akşam namazını mı kılacaksınız? diye sordu. İşte buna cevaben yukarıdaki hadîs-i şerif varit olmuştur. Sonra Müzdelif'e denilen yere gelindiği vakit Hazreti Peygamber tekrar abdest alarak yatsı vakti içinde önce akşamın farzını ve arkasından da yatsının farzını bir arada kıldılar. Bütün hacılar bunu uyguladılar.

88- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem helâya girmezden önce: Allah'ım! Şeytanın erkeğinden ve dışısından sana sığınırım, diye dua ederlerdi.”

89- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

Abdest almak için ön hazırlık yapmaya çıkan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, dönüşlerinde abdest suyunu hazır buldular. İbni Abbas tarafından hazırlanmıştı. Peygamber şöyle buyurdu.

“— Bu abdest suyunu kim koydu?.. Allah'ım! Bu suyu hazırlayanı dinde dirayetli ve kavrayışlı kıl!”

90- Ebû Eyyûb El-Ensârî (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Herhangi biriniz ihtiyacını defetmek için helâya çıktığında arkasını veya yüzünü kibleye çevirmesin. Doğuya yahut batıya yöneliniz.”

91- Ebû Katade (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Herhangi biriniz su içtiği zaman su kabının içine solumasın; helâya gittiğinde de sağ eliyle tenasül uzvunu tutmasın ve sağ eliyle taharet almasın.”

92- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Bana birkaç taş bul onlarla taharet edip temizleneyim; kemik ve tezek getirme.”

93- İbnî Mes’ud Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

İbni Mes’ud, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e taharette kullanmak üzere ve taş ve bir de tezek parçası getirdiğinde, Hazreti Peygamber, taşın ikisini istinca için aldı ve “bu pistir,” diyerek tezeği attı.

94- Hazreti Osman (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Her kim, benim aldığım abdest gibi sünnet üzere abdest alır ve sonra mümkün olduğu kadar gönül huzuru ile iki rekât namaz kılsa, geçmiş günahı bağışlanır.”

95- Hazreti Osman (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Herhangi bir adam, güzelce abdestini alır ve namazı kılsa, bu namazı kılincaya kadar, kendisi ile bu namaz arasında (namazdan önceki) günahları bağışlanır.”

96- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Kim abdest alırsa, burnuna su verip sümkürsün ve kim de taşla istinca yaparsa tek sayıda (üç, beş, yedi taş) kullansın.”

97- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Sizden biriniz abdest aldığı zaman burnuna su versin, sonra sümkürsün. Kim de taşla istinca ederse (silinip temizlenirse) tek sayıda taş kullansın. Uykusundan uyanan kimse de ellerini abdest kabına daldırmadan önce yıkasın; çünkü uykuda olanın elinin nerede gecelemiş olduğunu bilmez.”

98- Ebû Hureyre (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“Herhangi birinin çanağından köpek içerse, bu çanağı yedi kez yıkasın.”

99- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Mescitte (oturup) namaz vaktini bekleyen kul, abdesti bozulmadıkça namazdadır. (Namaz kılıyormuş gibi sevap kazanır).

100- Ebû Saîd (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Ensar’dan bir adamı huzurlarına çağırttı. Bu zat, ailesiyle münasebet haline bulunuyordu. Alelacele guslederek başından su damlar vaziyette huzura gelince, Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu: “Galiba seni aceleye getirdik. Böyle aceleye getirildiğin veya yarıda kesmek zorunda bırakıldığın zaman (inzal vaki olmamışsa) yalnız abdest alınan gerekir. (Bu hadîs-i şerifin hükmü sonradan kaldırılmış olduğundan, inzal vaki olmazsa bile tenasül uzuvlarının buluşmasıyla gusul icab etmektedir.)

101- Ebû Mûsâ (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir kapta su getirilmesini istedi. Bu kabın içinde ellerini ve yüzünü yıkadı. Sonra içine püskürttü. Sonra Hazreti Bilâl ile Ebû Mûsâ’ya şöyle buyurdu: “Bundan içiniz, yüzlerinize ve göğüslerinize sürünüz.”

102- Hazreti Aişe (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“Üzerime, bağları çözülmemiş (ağızına kadar dolu) yedi kırbadan (su tulumundan) su dökünüz? belki (hastalığım hafifler de) son defa ashabımla buluşurum.”

103- Muğîre (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“Mestleri bırak, ben onları temiz (abdestli) olarak ayaklarıma çektim.” Muğîre diyor ki: Bir seferde Resûl-i Ekrem’in mestlerini çıkarmak için eğildim ve bunun üzerine bu hadîs-i buyurdular.

104 - İbni Abbas (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem süt içtikten sonra (su ile) ağzını çalkaladı ve: “Süt yağlıdır” buyurdular.

105- Hazreti Aişe (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Herhangi biriniz namaz kılariken uyuklarsa, uykusunu alıncaya kadar yatıp uyusun; çünkü içinizden biri uykulu olarak namaz kılsa, belki mağfiret diliyor zannıyla kendine sövgü getirir.”

106- Enes (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“Herhangi biriniz namazda iken uyuklarsa ne okuduğunu bilecek duruma gelinceye kadar uyusun (ve sonra namazını kılsın)”

107- İbni Abbas (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir kabristan yanından geçerlerken kabirlerinde azap çekmekte olan iki kişinin seslerini işitince şöyle buyurdular:

“İkisi de azap çekiyorlar ve çektikleri azap da önemli bir şey yüzünden değildir. Evet, onlardan birisi, idrarından korunmazdı. Diğeri de, kovuculuk ederdi. Sonra Hazreti Peygamber bir hurma dalı istedi ve onu ikiye bölerek her bir parçasını o iki kimsenin kabirlerine dikti ve sonra şöyle buyurdu: “Belki bunlar kurumadıkları müddetçe, bu iki kişinin azablarını hafifletir.”

108- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Bir bedevi mescidin içinde bevletmiş ve halkın eline düşmüştü. Bunun üzerine Hazreti Peygamber onlara şöyle buyurdu:

“İlişmeyin ona! Sidiğinin üzerine bir kova yahut bir bakraç su dökünüz. Siz ancak kolaylaştırıcı olarak gönderildiniz, güçleştirici olarak gönderilmediniz.”

109- Esmâ (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Elbisesine hayız kanı bulaşan kadının durumundan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimize sorulunca şöyle buyurdular:

“Elbiseyi önce ovar, sonra parmak uçları arasında su ile ovalar ve bol sudan geçirir. Sonra onunla namaz kılar.”

110- Hazreti Aişe’den rivayet edilmiştir

Devamlı kan gören (özürlü) bir kadın, namazı bırakayım mı? diye Hazreti Peygambere sorunca, şöyle buyurdular:

“Hayır, (namazı bırakma) o damar kanıdır, hayız kanı değildir. Hayızın vakti gelince namazı bırak ve adet müddetin geçince kanın bulaştığı yeri yıkayıp namazını kıl. Ancak her vakit namazı için abdest al. Tekrar hayız vaktin gelene kadar (bu şekilde devam et).”

111- Hazreti Meymune ‘den rivayet edilmiştir:

“Katı tereyağına düşen fareyi atın ve (düşmüş olduğu yerin) çevresini kazıyıp çıkarın ve (geri kalan) yağınızı yiyiniz.” Tereyağı içine düşüp ölen bir fareden dolayı durumun sorulması üzerine Hazreti Peygamber bu hadîs-i buyurdular.

112- Ebû Hureyre’den rivayet edilmiştir:

“Allah yolunda Müslümanın aldığı her yara, kıyamet gününde, vurulduğu zaman kan fışkırdığı şekilde olacaktır. Rengi kan renginde, fakat kokusu misk kokusudur.

113- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir

“Biz, sonda gelen ve önce gidenleriz... Akıntısı olmayan durgun suya kimse bevledip sonra onda yıkanmasın.”

114- Ebû Mes’ud Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Mescid-i Haram’da Kâbe’nin yanında namaz kılıyordu. Secdede iken Ebu Cehil ve onun arkadaşları, Kureyş’in en azıllarından Ukbe bin Ebî Muayt’ı gönderip Peygamber efendimizin sırtına bir hayvan işkembesi koymasına üzerine hepsi gülüşmeğe başladılar. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara şöyle beddua etti:

“Allah’ım! Kureyş’i sana havale ettim. Allah’ım! Kureyş’i sana havale ettim. Allah’ım! Kureyş’in hakkından gel. Allah’ım! Ebû Cehil hatta Utbe bin Rabia’yı, Şeybe bin Rebîa’yı, Velid bin Utbe’yi. Ümmeyye bin Halefi ve Ukbe bin Ebî Muayt’ı kahret!” (Sonra Bedir savaşında bu şahısların hepsi öldürüldü.)

115- İbni Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir

“Rüyamda dişlerimi misvaklarken (fırçalarken), yanıma, biri diğerinden yaşlı iki adam geldi. Misvakı bunların küçüğüne uzattım. Bana, büyüğüne (ver), denildi ve ben de yaşlı olana verdim.” (Bu hadîs-i şerif yaşça büyük olanlara hürmet edip onları öne geçirmeye işaret buyurmaktadır. Konuşmada, yürümede ve bir şey ikram edilirken yaşlılar öne alınmalıdır.)

116- Berâ bin Âzib (R.A.)’den rivayet edilmiştir

“Yatağına girip yatmak istediğin zaman, namaz için alınan abdest gibi abdest al. Sonra sağ yanına üzerine yat. Sonra şöyle dua et:

Allah'ım Sana teslim oldum, her işimi sana bıraktım. Azabından korkarak ve sevabını umarak sırtımı sana dayadım. Senden başka sığınak ve korunak yoktur. Allah'ım! İndirdiğin kitabına iman ettim, gönderdiğin peygamberine iman ettim.

Eğer o gece ölürsen, fitrat üzeresin (yeni doğmuş günahsız gibisin) . Sen sözleri, söyleyeceğin her şeyden sonraya bırak.”

(Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Berâ Hazretleri der ki: Ben, bu kelimeleri Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzurunda bir kaç defa okuyup: Allah'ım! İndirdiğin kitabına iman ettim, gönderdiğin RESULÜNE iman ettim, dediğim zaman, Hazreti peygamber bu son cümledeki ifadeyi kabul etmeyip: “Gönderdiğin PEYGAMBERİNE, diye söyle!” buyurdular. Çünkü İrsal kelimesinden Resul manası çıkmaktadır. Bunun tekrarına lüzum yoktur. Nebi kelimesi kullanıldığında her iki sıfat da duada yer almış olur.)9

9 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:52-61

GUSÛL BAHSİ

117- Cübeyr bin Mut'im (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Ben ise (şöyle gusledirim): Üç defa suyu başımdan aşağı dökerim (bütün vücudumu yıkarım.)”

118- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Bekleyiniz!” Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bu sözü, gusûl icab ettiği halde unutarak gusletmemiş olduğunu hatırlamaları üzerine mihrapta söyledi ve saadethanelerine dönüp guslettikten sonra tekrar bize geldi ve namaz kıldırıldı.

119- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“İsrailoğulları çıplak olarak yıkanır ve birbirlerinin avret yerlerini görürlerdi. Hazreti Mûsâ yalnız başına yıkanır, israiloğulları, vallahi Mûsâ'nın bizimle beraber yıkanmayışının tek sebebi, kasığının çıkık oluşudur, dediler. Bir gün Hazreti Mûsâ Aleyhisselâm, yıkanmağa gitti. Elbisesini bir taş üzerine koydu. Taş yuvarlanınca elbiseyi de beraberinde sürükledi. Hazreti Mûsâ, ey taş, elbisem, ey taş, elbisem, diyerek taşın ardından koşmaya başladı. İsrail oğulları Hazreti Mûsâ'yı gördüler ve dediler ki: Vallahi Mûsâ'da bir özür yok... Nihayet Hazreti Mûsâ elbisesini aldı ve (öfkesinden) taşa vurmaya başladı” Ebû Hureyre Hazretleri der ki; vallahi, Hazreti Mûsâ asâsıyla (değneğiyle) taşa vurarak altı veya yedi iz bıraktı.

120- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Hazreti Eyyûb Aleyhisselâm çıplak olarak yıkanırken (gökten) üzerine altından çekirge düştü. Hazreti Eyyûb bunları eteğine doldurmaya başlayınca Cenabı Hak ona şöyle nida etti: Ya Eyyûb! Şu gördüklerinden seni müstağni (ihtiyaç dışı) kılmamış mıydım? Hazreti Eyyûb: Evet, izzetin ve celâlin hakkı için, sen beni (böyle dünyalık şeylerden) müstağni kıldın? Ancak senin bereket ve ihsanından doyunluluk olmaz, cevabını verdi.” Bu hadîs-i şerif, dünya menfaati ile ilgili olarak Eyyûb Aleyhisselâm'a bir kınama mahiyetinde gelip, çıplak guslettiğinden ötürü kınanmadığı için kimsenin görmeyeceği bir yerde çıplak olarak gusletmenin cevazına delil gösterilmektedir.)

121- Ebu Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Nerede idin, ya Ebâ Hureyre? Sübhanallah! Mümin kirlenmez”

(Rivayet edildiğine göre, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine'de bir yolda Ebû Hureyre ile karşılaştı. Ebû Hureyre cünûp halinde bulunduğu için Peygamber efendimizden sıvışarak evine gitti. cünûp hali ile Hazreti Peygamberin huzuruna varmak istemedi. Eve gidip gusletti, sonra Hazreti Peygamberin huzuruna çıkınca, Peygamber ona sordu:

— Neden kaçtın? Ebû Hureyre (R,A.) dedi ki:

— Ya Resûlallah! cünûp idim, sizinle taharet üzere olmaksızın buluşmayı uygun bulmadım.

Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz şöyle buyurdular: “Sübhanallah, mümin kirlenmez.” (Cünüblük, maddi değil, manevî bir kirliliktir. Cünûp iken görüşmek ve tokalaşmakta beis yoktur.)

122- Hazreti Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştir

Hazreti Ömer, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine: Herhangi birimiz cünûp olduğu halde uyuyabilir mi? diye sorunca şöyle buyurdular:

“Evet abdest alarak, cünûp olduğu halde uyusun.” (bu abdest müstehabdır.)

123- Ebu Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Bir erkek, karısının dört budağı (kolları ve ayakları) arasına girer de ona yüklenirse (inzal vaki olsun veya olmasın) gusletmesi gerekir..”

HAYIZ BAHSİ

124- Hazreti Aîşe'den rivayet edilmiştir:

Hac esnasında adet gören Hazreti Aîşe'nin müteessir olup ağlaması üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:

"Neyin var senin, adet gördüğün için mi ağlıyorsun? Bunda bir beis yoktur. Çünkü bu adet hali, Allah Teâlâ Hazretlerinin Âdem Aleyhisselâm'ın kız evlatlarına takdir ettiği bir husustur. Şimdi sen hacıların yapacağı her işi yap; yalnız KÂBE'yi tavaf etme."

125- Ebû Saîd El-Hudrî (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Ey kadınlar topluluğu! Sizler çok sadaka veriniz, çünkü bana cehennem ehlinin çoğu olarak gösterildiniz." (Sonra kadınlar, neden cehennem ehlinin çoğu biziz? diye sormaları üzerine) Hazreti Peygamber onlara şöyle buyurdu: "Siz çok lanet okursunuz ve en yakın adaminize nankörlük edersiniz. Sağlam iradeli kişinin aklını çekmekte, siz akli ve dini az kadınlardan daha güçlüsünü görmedim." (Sonra kadınlar sordular: Aklımız ve dinimiz neden eksiktir? Buna cevaben de) Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:

"Kadının şahidliği, erkeğin şahidliğinin yarısı kadar değil mi (iki kadının şahidliği bir erkek yerine geçmez mi)? İşte bu hal, kadının aklının noksanlığındandır. Bir kadın hayız olduğu zaman namaz kılmaz ve oruç tutmaz; bu da dinin noksanlığındandır."

126- Hazreti Aîşe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Adet halinden sonra nasıl gusledileceğini soran bir kadına Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem gerekli tarifi yaptıktan sonra yıkanma akabinde nahoş koku eseri kalmasın diye ona şöyle buyurdular:

"Bir parça misk alıp onunla (pis kokulardan) temizlen." Kadın bu sözün manasını anlamadı ve nasıl temizleneyim? diye sordu. Aleyhisselâtu Vesselam Efendimiz, "SübhaneAllah! Temizlen işte!" bu yurdu. Huzurda bulunan Hazreti Aîşe hemen o kadıncağızı kendine çekerek, kandan kalabilecek koku eserini gidermek için miskten yararlanmasını kulağına fısıldadı.

127- Hazreti Aîşe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Hazreti Aîşe der ki: Umre için ihrama girdikten sonra adet gördüm. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana, şöyle dedi: "Saç bağlarını çöz ve tara. Umre'den vazgeç."

128- Hazreti Aîşe (R.A.)'den rivayet edilmiştir: "Her kim umre yapmak isterse yapsın. Ben de kurbanlık (hedy) getirmiş olsaydım, umre yapardım. (Sen ya Aîşe, umre için ihrama girdikten sonra adet gördüğünden) umreden vazgeç, saç bağlarını çöz ve tara. Sonra hac için ihrama gir."

129- Ümmü Atıyye (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Genç ve yaşlı ve aybaşı kadınlar dışarı çıkabilirler. Bunlar hayırlı (yararlı) meclislerde de müminlerin dua ve zikirlerinde bulunsunlar. Ancak hayız halindeki kadınlar, ibadethanelere giremezler." Bir kadın, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e: Feracesi olmayan kadın ne yapar? diye sorunca, şöyle buyurdular: "Arkadaşı, feracesinden ona giydirsin."

130- Hazreti Aîşe'den rivayet edilmiştir:

Mina'dan Mekke'ye döndükten sonra Hazreti Peygamber efendimizin zevcelerinden Safiyye'nin adet görmesi üzerine, Hazreti Peygamber, Hazreti Aîşe'ye hitaben şöyle buyurdu: "Sanırım ki Safiyye bizi burada tutacaktır. Sizinle beraber (farz, ziyaret) tavafını yapmış mıydı? O halde çıkabilirsiniz¹¹

11 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:64-66

TEYEMMÜM BAHSİ

131- Cabir(R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Benden önce hiç kimseye verilmemiş beş şey bana verildi:

1) Bir aylık mesafeden düşmanımın kالبine salınan korku ile zafer kazandırıldım.

2) Her yer benim için namazgâh ve (gerektiğinde) temizleyici (teyemmümde olduğu gibi su yerine geçer) kılındı. Ümmetimden her kim namaz vaktine kavuşursa, (mescid şartı olmaksızın bulunduğu yerde)namazını kılsın, (ve su bulamazsa toprakla teyemmüm etsin).

3) Ganimet malları bana helâl kılındı; Hâlbuki benden önce hiç kimseye helâl kılınmamıştı.

4) Bana en büyük şefaât yetkisi verildi.

5) Her peygamber özellikle kendi kavmine gönderilirdi; ben ise, bütün insanlara peygamber olarak gönderildim.”

132- Ammar bin Yasir (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Ammar, abdest azalarının hepsini mesh etmek suretiyle teyemmüm aldığını Hazreti Peygambere anlatması üzerine şöyle buyurdular:

“Şöyle yapman (iki elini taharet niyeti ile iki defa toprağa vurup birinci vuruşla yüzünü ve ikinci vuruşla kollarını mesh etmen) sana kâfi gelirdi.”

133- İmran ibni Husayn (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Zararı yok, yahut (sefer yorgunluğu ile uyuya kalıp sabah namazını elimizde olmadan kaçırmak) zarar etmez. Haydi yola çıkınız. (Gaziler biraz yürüdükten sonra namaz kılmak için konakladılar ve abdest alıp topluca namaz kıldılar. Bu namaz sonunda bir kişinin cemaatten ayrı olarak durmakta olduğunu gören Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona): Cemaatle namaz kılmaktan seni engelleyen nedir? buyurdu. (Adam, cünüp oldum, yıkanmaya yetecek suyum da yoktu. Bundan dolayı cemaate katılamadım, diye cevap verince, Peygamber Aleyhisselâtu vesselam ona şöyle buyurdu). Pak toprak ile teyemmüm et, yeter (Sonra iki kişi çağırdı ve onlara buyurdu ki: Gidin, su arayınız. Hem kendiniz içer, hem de hayvanlarınızı sularsınız. (Sonra su gelince, o cünüp olan adama hitaben Hazreti Peygamber): Al, şu suyu üzerine dök, buyurdular. (Sonra kendisinden su temin edilen kadın için) ona yardım toplayınız, (diye emretti. Sonra kadıncağıza kırbaları dolu olarak iade edilince, Peygamber ona şöyle buyurdu): Biz senin suyunu harcamadık. Cenabı Allah bize su verdi. (Peygamber’in mucizesi olarak, alınan sudan ihtiyaçlar görülmüş ve kırbalar da yine dolu olarak iade edilmişti)”.12

12 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:67-68

NAMAZ BAHSİ

134- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Mekke’de iken evimin (ikamet etmekte olduğum Ümmü Haninin evinin) çatısında bir yarık açıldı. Derken Cibril Aleyhisselam inip göğsümü yardı. Sonra zezem suyu ile yıkadı. Sonra hikmet ve imanla dolu bir altın tas getirip onu göğsüme boşalttı. Sonra göğsümü kapadı. Sonra elimden tutup beni birinci göğre çıkardı. Birinci göğre vardığımda, Cibril Aleyhisselâm, göğün bekçisine hitaben: Aç dedi. Bekçi: Kim o? diye sordu. Hazreti Cibril: Ben Cibril’im dedi.

Bekçi: Yanında kimse var mı? diye sordu.

Cibril: Evet, beraberimde Hazreti Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem var, dedi. Bekçi: Davet edildi mi? diye sordu.

Cibril: Evet, dedi. Bekçi, yolu açınca biz birinci göğre yükseldik ve oturan bir adamla karşılaştık. Sağında ve solunda bir sürü karaltılar vardı. Sağına baktığı zaman gülüyor, soluna baktığı zaman ağlıyordu. Bana, merhaba sâlih peygamber ve sâlih evlât, dedi. Cebrail’e, bu kimdir? diye sordum.

Cibril; Bu zat Hazreti Âdem Aleyhisselâm’dır. Sağında ve solundaki karaltılar onun zürriyetinin ruhlarıdır. Bunlardan sağdakiler cennetlik olanlardır. Solundaki karaltılar ise Cehennemlik olanlardır. Bunun için, sağ tarafına bakınca güler, sol tarafına bakınca ağlar, dedi.

Sonra Cibril beni ikinci kat semaya çıkardı. Göğün bekçisine aç, dedi ve o da Önceki bekçi gibi sorular sordu ve kapı açıldı. Cibril, Peygamberle birlikte İdris Aleyhisselâm’a uğrayınca,

İdris Aleyhisselâm: Merhaba sâlih Peygamber ve sâlih kardeş! diye selâmladı. Bu kimdir? diye Hazreti Cibril’e sordum.

Bu zat İdris Aleyhisselâm’dır, dedi. Sonra Hazreti Mûsâ Aleyhisselâm’a uğradım. O da: Merhaba sâlih Peygamber ve sâlih kardeş! dedi. Bu zat kimdir? diye sordum. Mûsâ Aleyhisselâm’dır, dedi. Sonra Hazreti İsa Aleyhisselâm’a uğradım.

O da: Merhaba sâlih Peygamber ve sâlih kardeş! dedi.

Bu zat kimdir? diye sordum. İsa Aleyhisselâm’dır, dedi. Sonra Hazreti İbrahim Aleyhisselâm’a uğradım. O da: Merhaba sâlih peygamber ve sâlih oğul! dedi. Bu kimdir? diye sordum. İbrahim Aleyhisselâm’dır, dedi. Sonra o derece yükseklerle çıkarıldım ki (Levh-i Mahfuz’a yazı yazan) kalemlerin gıcirtısını işitebildiğim bir seviyeye vardım. Sonra orada Allah Teâlâ Hazretleri ümmetimin üzerine gece ve gündüz elli vakit namaz farz kıldı. Bununla geri döndüm. Hazreti Mûsâ’ya uğradığımda, Cenabı Hak ümmetine ne farz kıldı? diye sordu. Elli vakit namaz, dedim.

Musa Aleyhisselâm: Rabbine müracaat et! Ümmetinin buna gücü yetmez, dedi. Ben de müracaat ettim ve Allah bir miktar indirdi. Sonra Hazreti Mûsâ’ya döndüm ve, bir miktarını indirdi, dedim. Mûsâ yine, Rabbine müracaat et; ümmetinin buna da gücü yetmez, dedi. Tekrar müracaat ettim. Cenabı Hak bir miktar daha indirdi. Sonra Hazreti Mûsâ’ya döndüm. Mûsâ yine, Rabbine müracaat et, ümmetinin buna da gücü yetmez, dedi. Tekrar müracaat ettim ve Cenabı Hak:

— Bu namazlar, sayı bakımından beş ve fakat sevap bakımından ellidir. Benim katımda hüküm değişmez, buyurdu. (Her vaktin on sevabı olmakla beş vaktin elli sevabı vardır). Sonra Hazreti Mûsâ’nın yanına döndüm. Yine, Rabbine müracaat et, dedi ise de, Rabbinden hayâ ediyorum (bir daha dönemem), dedim. Sonra Cibril Aleyhisselâm beni alıp götürdü ve

Sidre-i Münteha'ya ulaştırdı Sidre ağacı, ne olduğunu bilemediğim çeşitli renklerle kaplı idi. Sonra Cennete sokuldum. Orada inci dizileri ve misk gibi toprakla karşılaştım.

Mütercim:

İşte bu İsrâ ve Mi'rac-i şerif olayı âlimlerin çoğuna göre Hazreti Peygamberin hicretinden bir sene veya on yedi ay önce Receb ayının yirmi yedinci pazartesi gecesinde meydana gelmiştir. Bir kısmına göre de, nübüvvet'den dört - beş sene sonra ve hicretten sekiz sene önce olmuştur? Şarih Barmaği da bu görüşü tercih etmiştir. Bir de Peygamber efendimizin İsrâ'sı (Mekke'den Kudüs'e kadar geceleyin götürülmesi) ve Miraçları (Kudüs'den göklere, Kab-ı Kavseyn'e yükseltilmesi) aynı gecede meydana gelmiştir. Her ikisi de uyanık halde, beden ve ruh ile olmuştur. Mekke-i Mukerreme'den Kuds-i Şerife ve Kudüs'den semavata ve göklerden de Allah'ın dilediği yere yükseldiği, ehli sünnet âlimlerinin çoğunluğunca sabit ve muhakkak olduğunda asla şüphe ve tereddüt yoktur. Şu kadar var ki, Kudüs'den öteye gitmedi ve göklere yükselmedi, diyenler küfre varmazlarsa da, Kudüs'e kadar olan İsrâ'sını inkârdan dolayı küfür lâzım gelir.

İsrâ ve Miraç vak'alarının bedenle olduğunu inkâr ederek yalnız ruh ile idi, yahut Peygamber uyurken rüyada oldu ve peygamberimizin şerefli vücutları yataktan ayrılmadı, diyen kimse kâfir olmaz; çünkü Peygamberlerin rüyaları, imamlar arasında ittifakla aynen ilâhî vahiydir. Ayrıca ashaptan bazılarının inancı da, olayın doğru ve güzel rüyadan ibaret olduğundan böyle demek küfrü gerektirmez. Bununla beraber Ehl-i Sünnet itikadı, İsrâ ve Miraç olayları, uyanık halde iken beden ve ruhla birlikte meydana geldiği, yolundadır. Kastalânî ve Barmaği şerhlerinde böyle nakledilmiş ve terceme edilmiştir.

135- Ümmü Hâni (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Bu kadın kimdir? Merhaba Ümmü Hani! Senin himaye ettiğin bizim de himayemiz altındadır (onu kardeşin Ali öldüremez)

Mütercim:

Ümmü Hâni, Hazreti Ali'nin kız kardeşi olup İbni Hübeyre'nin öldürülmesine Hazreti Ali ısrar ediyordu. Hâlbuki daha önce Ümmü Hani bu adama hayatını korumak için teminat (eman) vermiş olduğundan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e müracaat etti ve bu dileği de kabul buyruldu. (İbni Hübeyre, Ümmü Hâni'nin kocası olup Mekke'nin fethinde iman etmeyerek kaçmış ve müşrik olarak ölmüştür. Hazreti Ali, İbni Hübeyre'yi öldürmek niyetinde idi. Buna karşılık da Ümmü Hani, İbni Hübeyre'ye teminat vermişti ve bu teminatını da Hazreti Peygambere ileterek kesinleştirdi. Hadîs-i şerifin namaz bölümü ile ilgisi şu: Ümmü Hani; Peygamber efendimizin saadethanelerine vardığı zaman, kızı Hz. Fatıma'nın tuttuğu perdenin arkasında yıkaniyordu. İçeri girenin kim olduğunu göremedikleri için: Bu gelen kadın kimdir? diye sordu. Sonra bir örtüye bürünerek sekiz rekât kuşluk namazı kıldı. İşte tek elbise içerisinde namaz kılmanın caiz olduğuna dair bu hadîs-i şerif bize delil olmaktadır. (Sadeleştiren).

136- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Yalnız belden aşağı giyilen ihram gibi bir parça giysi ile namaz caiz olur mu? diye Hazreti Peygambere sorulması üzerine şöyle buyurdular: "Hepinizin de iki esvabı var mı ki?" (iki parça ihram herkesde bulunamayacağı cihetle yalnız beden (belden ?) aşağısını örtecek bir elbise ile namaz caizdir.)

137- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Herhangi biriniz, (omuzlarını örtmeye yeten) bir giysiyle omuzlarını örtmeden namaz kılmasın."

(Bol ve geniş bir elbisesi veya iki parçadan ibaret elbisesi bulunan kimse, belden yukarı omuzlarını örtmeksizin namaz kılmasın. Her ne kadar bir elbiseye belden aşağı sarılarak, namaz kılmak imkânsızlık sebebiyle caiz ise, de, namazın adabına uygun olan imkân halinde belden yukarısını da örterek namaz kılmaktır. (Sadeleştiren).

138- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Her kim bir örtü içinde namaz kılmak isterse, o örtüyü çapraz lamasına kullansın, sağ ucunu sol omzuna ve sol ucunu da sağ omzuna getirsin"

139- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir.

"Ey Cabir! Böyle gece vakti gelmenizin sebebi nedir? (Ziyaret sebebinin ne olduğunu anlattıktan sonra, Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz bana şöyle buyurdu): Bu gördüğüm şey ne biçim kuşanma? İhramın eğer genişse ona çarşaf gibi bürün. Eğer darsa yalnız belden aşağısına kuşan."

140- Sehl (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Erkekler secdeden kalkıp duruncaya kadar, siz kadınlar başlarınızı (secdeden) kaldırmayınız" (erkeklerin arkasında namaz kılan kadınlar, elbiseleri müsait olmayan erkeklerin avret mahallerine bakmasınlar.)"

141- Muğire (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Ey Muğîre! Su matarasını al. (Peygamber hacetini görüp döndükten sonra eline su döktüm. Abdest aldı ve mestlerinin üzerine meshetti. Sonra namaz kıldı.)”

142- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hayber’in fethinde üç kez: “Allahu Ekber, Hayber yıkıldı. Biz, bir kavmin sahasına indiğimiz zaman, o ihtar edilenlerin sabahı, zindan olur!” buyurdu. Bu fethin akabinde ashâbı kiramdan Dihyetül-Kelbî gelip, Ye Resûlallah! dedi, esirlerden bir cariye bana ver. Hazreti Peygamber, beğendiğini cariye olarak al, buyurdu. Dihye bu cariyeler içinden en seçkini olan Safiyye’yi isteyince ashaptan biri Dihye’ye Hazreti Safiyye’yi lâıyk görmeyip durumu Hazreti Peygambere iletmesi üzerine, Hazreti Peygamber, “Dihye’yi çağırın” diye buyurdu. Dihye huzura gelince ona, “Esirler arasından başka bir cariye seç” buyurdu. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazreti Safiyye’yi âzad ederek onu kendine nikahladı ve ertesi gün düğün ziyafeti için ashâbı kiramda şöyle buyurdu: “Kimin neyi varsa getirsin.” Ashâbı kiram da yanlarında mevcut olan hurma, yağ, kavut gibi şeyleri bir araya getirip düğün yemeği hazırlandı.

(Hadîs-i Şerifin namaz bahsinde zikredilmesinin sebebi şu: Hayber gazasına çıkıldığı zaman daha Hayber içine girmeden bu kasabanın dışında sabah namazını, sabahın alaca karanlığında kılmış olmaları beyanındadır. (sadeleştiren)

143- Hazreti Aîşe’den rivayet edilmiştir:

“Bu işlemeli ve sırmalı kaftanımı Ebû Cehm’e ve onun sade kaftanını da bana getirin; çünkü bu kaftan, az önce namazımda beni meşgul etti.”

(İşlemeli ve allı-pullu elbiselerle, erkeklerin namaz kılmalarının sakıncalı olduğunu bu hadîs-i şerif beyan etmektedir. Hazreti Peygamberin bu sırmalı elbiseyi Ebû Cehm adındaki sahâbiye göndermesi, onu giymesi için değil, satıp değerlendirmesi için olduğu kaydedilmektedir.) (Sadeleştiren)

144- Enes (R.A.) den rivayet edilmiştir:

(Ya Aîşe), şu örtünü önümden kaldır, zira resim ve şekilleri namazımda fikrimi çelmektedir. (Bu resimler fikrimi meşgul etmesin. Gözümün önünden onu kaldır.)”

145- Ukbe (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Bu ipekli, takva sahibi erkeklere gerekmez (haramdır.)”

146- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Kalkınız, size namaz kıldırayım. (Hazreti Peygamber bunu Müleyke’nin evinde söyledi.)”

147- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Her kim” bizim gibi namaz kılar, kıblemize yönelir, kestiğimizi yerse, o kimse Allah Teâlâ Hazretlerinin ve Peygamberinin taahhüdü altında bulunan Müslüman’dır. Sakın Allah’ın taahhüdünü bozmayınız. (Bu vasıfları taşıyan bir mümine ilişmeyiniz, ona taarruz etmeyiniz).”

148- İbni Abbas (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem KÂBE’ye girip her köşesinde dua ederek dışarı çıktı. Makam-ı İbrahim’de Kâbe’ye doğru iki rekât namaz kıldıktan sonra Kâbe’ye işaretle; “İşte kible budur”, (kıyamete kadar Müslümanların kiblesi bu Kâbe’dir) buyurdular.

149- İbni Mesud (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Ne oldu? Eğer namaz hususunda bir yenilik olsa (Allah katından yeni bir vahiy gelse), şüphesiz onu size söyledim. Ancak ben de sizin gibi bir insanım; siz unuttuğunuz gibi ben de unuturum. Ben (namazda) unutursam, bana (işaret ve ikazla) hatırlatın. Herhangi biriniz namazında (kaç rekât kıldığına dair) tereddüt ederse doğruyu araştırın ve ona göre tamamlasın. Sonra selâm versin, arkasından da iki secde yapsın.”

Açıklama: Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri öğle namazını hikmet icabı unutarak beş rekât kıldırılmışlardı. Ey Allah’ın Resulü, namaz hakkında yeni bir emir mi geldi? diye kendisine sorulunca, Peygamber: “Ne oldu?” (ki böyle bir soru soruyorsunuz) buyurdu Cemaat: Ya Resûlallah, namaz beş rekât kılındı, dediler. Sonra sehiv (yanılma) secdesi yaptılar. Yanılma secdesinden sonra da bu hadîs-i şerif varit olmuştur.

150- Enes (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Herhangi biriniz namaza durduğu zaman, hiç kuşkusuz Rabbisiyle konuşmakta veya Rabbi, kendisiyle kible arasında bulunmaktadır. O halde kiblesi tarafına veya sağ yanına tükürmesin. Ya sol yanına yahut ayağının altına tükürsün, yahut da şöyle yapsın, diyerek eteğinin bir ucunu aldı, orasına tükürdü ve sonra katladı.”

151- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Cami içine tükürmek hatadır. Bunun kefareti ise, tükürüğü yere gömmektir.” (O devirde mescitlerin zemini kum veya topraktı Halı veya hasır gibi yaygılar yoktu.)

152- Ebû Hureyre ((R.A.)’den rivayet,edilmiştir

“Ey cemaat, benim önümün, yalnız şurada olduğunu mu sanıyorsunuz? Vallahi huşu ve rüku’unuz gözümünden kaçmaz. Ben sizi arkamdan da görürüm.”

Mütercim:

Peygamberlik mucizesi olarak görme ve müşahade etmede altı yön kendilerine eşit idi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem eşya ve varlıkları, her yanından görürdü. Bu da, hadîsleri açıklayan âlimlerin beyanına göre ya kalp ve nübüvvet basireti ile yahut iki kürek kemiği arasındaki nübüvvet peygamberlik) mührüne yakın iğne ucu kadar küçük ve maddî engellerin tesirinden uzak iki nurlu gözleri vasıtasıyla görürler.

153- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“(Bahreyn’den gelen mal ve para için) onları Mescide boşaltın buyurdu. Mescide boşaltıldı. Sonra mal taksimi sırasında Hazreti Peygamberin muhterem amcası Abbas gelip: Ya Resûlallah! Bedir savaşında esir edildiğim, zaman kendimin ve kardeşim oğlu Akil’in kurtuluş fidyemiz olan çok miktardaki malı ödediğimden dolayı sıkıntı ve zaruret çekmekteyim. Lütfen bana da maldan ihsan buyurunuz, diye rica etti. Merhameti bol Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri: Muhterem amcam! İstedğin kadar al, buyurdular. Hazreti Abbas (R.A.) da bir çuvalı doldurarak sırtına almak için uğraştı ise de buna gücü yetmedi. Bu çuvalı sırtıma kaldır diye Peygamberden rica etti. Hazreti Peygamber: Hayır, olmaz buyurdu. Bu defa Hazreti Abbas, ya Resûlallah mevcut olanlardan birisine emrediniz de o kaldırsın, dedi. Efendimiz: Hayır olmaz cevabını verdiler. Bunun üzerine Hazreti Abbas ümidini keserek çaresiz, bir miktar eşyayı Mescidi Şerife döktü. Geri kalanı omzuna kaldırmak için çabaladı ise de yine ağır geldiğinden, aynı şekilde ricada bulundu. Hazreti Peygamber onun bu arzusuna uymadığından Hazreti Abbas tamamen ümidini kesmiş olup ancak kendisinin kaldırabileceği miktarı alıkoyup diğerlerini Mescide bırakmıştı. Bu defa para ile dolu koca çuvalı zorla omzuna alıp evine doğru yola koyuldu. Hazreti Peygamber, insan kısmının maldan gözü doymadığına hayret ederek Hazreti Abbas’ı gözden kayboluncaya kadar izledi”

Mütercim:

Bu kadar fazla malın yalnız Hazreti Abbas’a ihsan buyrulmasının sebep ve hikmeti: “Ey Peygamber! Ellerinizdeki esirlere de ki: Eğer Allah kalplerinizde hayır olduğunu bilirse, sizden (fidye olarak) alınandan daha iyisini size verir ve sizi bağışlar. Allah Gafûr’dur. Rahîm’dir” mealindeki Enfal suresinin 70. ayeti kerimesinin özel bir tasdiki idi, Hazreti Abbas bu nimete kavuşmuş olmak örneğini vermiştir. Çünkü bir kaç sene önce nazil olan bu ayeti kerime ki: “Ey Peygamber! Elinizde bulunan Bedir vak’ası esirlerine de ki: Ey esirler! Siz, İslam şerefi ile şereflenerek yürekten iman eder, Allah Teâlâ’nın rızasını kazanmaya gayret edip koşarsanız, bize vermiş olduğunuz kurtuluş fidyenizden kat kat fazlasını Allah Teâlâ size verir” hükmünün açık mucizesini tasdik için Hazreti Abbas’a verilen bolca malın, yalnız Peygamberin kendi ihsanı olmayıp Allah’ın hususi bir ihsanı olduğunu âlimler beyan etmişlerdir.

154- İtban bin Malik (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“(Ensar’ın büyüklerinden ve Bedirliilerden İtban bin Malik (R.A.) Hazretleri bir Cuma günü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzurlarıyla şereflendiklerinde, tam bir edeple, ya Resûlallah, gözlerime inen perde ve zafiyet sebebiyle bazı karanlık ve çamurlu havalarda imamı bulduğum mahallemiz camiine gidemiyorum. Böyle bazı meşru özürlerim çıkınca evimde çoluk-çocukla cemaat olarak namaz kılmak için bir odamı namazgâh edinmek istiyorum. Lütfen ilk defa olarak sizin teşriflerinizle bu odamda namaz kıalarsanız, manevî bereketlerden başka bütün ev halkımızın ibadete olan arzu ve gayretleri kat kat artacaktır; teşriflerinizi istirham ediyorum, diye rica edince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu):

“Gelirim, İnşaaallah!” Ertesi gün Ömer ve ashaptan bazı ileri gelenler olduğu halde İtban’ın evini şereflendirdiler. İtban’a: “Evinizin neresinde namaz kılmamı istiyorsunuz? buyurdular. İtban: Ya Resûlallah, münasip buyurursanız şurasıdır, diyerek bir odayı gösterdi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin emirleriyle beraberinde bulunanların hepsi iki-üç saf cemaat olarak öğle namazını yahut peygambere mahsus nafile namazı veya kuşluk namazını kıldılar. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in teşriflerinin büyük nimetinden haberdar olan bütün o mahalle halkı İtban bin Malik’in evine koşarak hepsi orada Hazreti Peygamberin huzurlarında bulunmak şeref ve mutluluğuna kavuştular. Sonra İtban Hazretleri tarafından daha önce hazırlanmış olan Hazire adındaki nefis yemek, hep birlikte yiyildi. İtban ailesini kıyamete kadar ihya buyurdular. Bu arada mecliste bulunanlardan biri, bir münasebetle şöyle dedi:

— Bütün mahalle halkımız, Cenabı Peygamberin mübarek yüzünü görmek mutluluğuna ererek bu büyük nimetin şükründe bulundukları halde; mahallemizin ileri gelenlerinden Malik bin Dühayşin bundan mahrum oldular. Acaba meşru bir mazeretleri mi oldu da gelip eşref ve feyiz kazanamadılar? Bu söze karşılık olarak mecliste bulunanlardan biri yahut ev sahibi olan İtban Hazretleri dedi ki:

— Bırakınız şu münafığı (Malik ibni Dühayşin'i)! O, Allah'ı ve Peygamberini sevmeyen bir münafıktır. Onun için buraya gelmez. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki: "Böyle söyleme! Onun, Allah rızasını kastederek LÂ İLAHE İLLALLAH dediğini duymuşsunuzdur."

İtban Hazretleri yine sözünde ısrar ederek:

— Ya Resûlallah, şu var ki, bu adam bir takım düşmanlarımıza ve münafıklara talimat vermekten geri kalmayıp onlara yardımcı olduğunu görmekle esef duyuyoruz. Tekrar Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şu cevabı verdiler: "Allah Teâlâ Hazretleri, rızasını talep ederek LA İLAHE İLLALLAH diyen kimsenin vücudunu cehennem ateşine haram kılmıştır. (Bunun için siz yine Malik bir Dühayşin'e kötü zan beslemeyiniz ve onu çekiştirmeyiniz.)"

155- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in muhterem zevcelerinden Ebû Süfyan kızı Ümmü Habibe ve Ebû Ümeyye kızı Ümmü Seleme (Allah her ikisinden razı olsun) Habeşistan'dan, Necaşî'nin ülkesinden Medine-i Münevvere'ye döndükleri zaman, adı geçen ülkede görmüş oldukları kilise ve mabetlerdeki resim ve şekilleri Hazreti Peygambere arz edip anlattılar. Buna karşı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Onlar, içlerinde sâlih (çok tutulan ve beğenilen) adam bulunur da ölürse kabri üzerine tapınak kurar ve o gördüğünüz resim ve heykellerle donatırlar. Kıyamet günü Allah katında yaratıkların en şeriri işte onlardır."

156- Hazreti Enes'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine-i Münevvere'ye hicretlerinde, Medineli ashap (ensar)'ın büyüklerinden Ebu Eyyûb El Ensârî'nin saadet hanelerine misafir olarak muvakkaten inmişlerdi. Medine-i Münevvere'nin şimdiki Ravza-i Mutahhara'sı ve Harem olan yer, o zaman Beni Neccar kabilesine ait bostan idi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu kabilenin ileri gelenlerini huzurlarına davet ettiler ve onlara: "Bu bostanınızı bana satınız" buyurdular. Orada bir mescit yapmak istediklerini Beni Neccar kabilesine bildirdiler. Onlar: Vallahi, biz o bostanımızı Allah rızası için vakıf ettik, para almayız, dedilerse de, bu bostanda bazı yetimlerin de hissesi bulunduğundan Hazreti Peygamber bir kaç misli kıymetini ödeyerek şimdiki Mescid'in aslını bina ettiler. İşte bu inşaat esnasında ashabı kiram neş'e ve sevinçlerinin belirtisi olarak Allah'ı tesbih ve Peygamberi medih yolunda şiirler okuyorlardı. Bunları duyan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Ya Rab! Hayır ve saadet ancak ahiretin hayır ve saadettir. Ensar ve Muhacirleri (Medine'li ashap ile Mekke'den hicret eden ashabı) mağfiret buyur. (Peygamber efendimizin bu dualarında kafiye ve vezin uygunluğu kendiliğinden meydana gelmişti.)

157- İbni Abbas Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in devr-i saadetlerinde güneş tutuldu. Hazreti Peygamber büyük bir cemaatle küsuf (güneş tutulması) namazı kıldı ve sonra şöyle buyurdular:

"Bana cehennem gösterildi. Bugünkü gibi korkunç bir manzara hiç görmedim." Diğer bir rivayet de: "Namaz kılarken cehennem bana gösterildi" şeklindedir.

158- İbni Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Namazlarınızdan evlerinize de ayırınız ve evlerinizi kabristana çevirmeyiniz." Sünnet ve nafile namazlar cami ve mescitlerde kılınırsa da bunların evlerde kılınması daha faziletlidir. Bazan da, evde cemaatle namaz kılmak mümkün ise, farz namaz kılınmalıdır.

159- Hazreti Aişe ve Hazreti İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

"Peygamberlerinin mezarlarını ibadethane yapan Yahudi ve Hristiyanlara Allah'ın laneti olsun."

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in hastalıkları ağırlaşmış ve can çekişme durumunda iken mübarek yüzlerini açıp buyurdular ki: "Peygamberlerinin mezarlarını ibadethaneye çeviren ve putperestlerin tapınakları durumuna sokan Yahudi ve Hristiyanlar, Allah Teâlâ Hazretlerinin lanetine uğramışlardır." Yani ahirete göçünce benim mezarımı ibadethaneye çevirmeyiniz. Beni, putperestler gibi mabud yapmayınız. Secdenizi ancak Cenabı Hakk'a tahsis ediniz.

160- Sehl ibni Sa'd (R.A.) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

Bir gün Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri sevgili kızları Fatımatü'z-Zehra'nın (R.A.) saadethanelerini şereflendirdiler. Fakat evde Hazreti Peygamberin damadı Hazreti Ali (R.A.) yoktu. Sordular:

— Kızım Fatıma, kocan nerede? Hazreti Fatıma:

— Bilmem, biraz atıştık. Sinirlendi ve çıkıp gitti. Ne tarafa gittiğini bilmiyorum. Hazreti Peygamber, orada bulunan Sehl (R.A.) Hazretlerine hitaben:

— Ya Sehl, git, Ali nerede ise ara, bul ve bana haber ver, buyurdu. Sehl, Hz. Ali'nin Mescidi Şerifte yatmakta olduğu haberini getirdi. Bunun üzerine "Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri hemen Mescidi Şerife vardı, Hazreti

Ali'yi yere uzanmış yatıyor buldu. Ona: "Kalk, ey toprak babası, kalk, ey toprak babası", buyurdular. Yani toprağa serilmiş yatıyorsun, kalk da eve gidelim.

Derhal Hazreti Peygamberin emirlerine uyarak saadethanelerine döndüler. Böylece Hazreti Fatıma'nın da yüzünü güldürdü.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin delâletinden anlaşılıyor ki, fakirlerden başka zenginlerin de Cami ve mescitlerde yatıp, uzanması caizdir. Ayrıca bir kimseyi taltif etmek ve gönlünü kazanmak, için ona lâkab takmak ve onu künyelendirmek caizdir. Çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hazreti Ali çıplak yere uzandığı için onu

"Ebû tûrab = "toprak babası" künyesi ile çağırıp taltif etmişlerdir. Sonraları bu ad Hazreti Ali'nin çok hoşuna gittiği için unvan ve künyeleri olmuştu.

161- Ebû Katade (Radiyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

"Sizden biriniz mescide girdiği zaman oturmadan önce iki rekât (Tahiyyet-ül-Mescid niyeti ile Allah rızası için) namaz kılın."

Mütercim:

Dört mezhepde de bu hadîs-i şerifle amel edilir, imam Ebû Hanife mezhebinde, kerahet vaktinde camiye giren kimse Tahiyyet-ül-Mescid namazını kılsa mekruh olur; böyle bir vakitte kılmaması gerekir. Ancak beş vakit namaz kılmak üzere camiye giren kimse vaktinde sünneti veya farz namazını kılsa ayrıca Tahiyyet-ül-Mescid namazı kılmaya lüzum yoktur. Bir de Mekke-i Mukerreme'de Haremi-Şerif'e giren kimse için ittifakla Tahiyyet-ül-Mescid namazı yoktur; çünkü tavaftan sonra iki rekât tavaf namazı kılınacağından önceden iki rekât namaz kılınmaz. Tavaf namazı ile Tahiyyet-ül-mescid namazı düşmüş olur. Yine camide imam namaza başlamış ise, Tahiyyet-ül-mescid namazı kılınmaz.

162- Ebû Saîd El-Hudrî (R.A.) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Medine-i Münevvere'de (Allah bu şehri kıyamete kadar payidar kılsın!) Mescid-i Nebevî'yi inşa ederken bizzat kendileri ve hepimiz bedenlen çalışıyorduk. Biz birer büyük kerpiç taşıırken Ammar ibni Yasir ikişer ikişer taşıyordu. Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ammar'ı o halde toz toprak içinde görünce, ona özel bir iltifatta bulunarak mübarek eliyle Ammar'ın elbisesindeki tozu sildi ve şöyle buyurdu:

"Yazık biçare Ammar'a! Âsi bir gurup tarafından şehit edilecektir. Ammar onları, cennete (Hazreti Aliye itaat etmeye) çağırarak, onlar ise Ammar'ı cehennem'e (Hazreti Aliye karşı çıkmaya) çağıracaklar."

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften, cami ve mescitlerin inşası ve onarılması için mal ve beden ile hizmet etmenin İslam'da büyük bir yeri olduğu meydana çıkmaktadır. Bir de Hazreti Peygamberin mucizesi olarak Ammar bin Yasir (Radiyallahu Anh) Sıffîn vak'asında şehit olmuştur: fakat adı geçen asi gurup içtihatlarında hata ettiklerinden mazur bulunduklarını Şarih Kastalânî yazmışlardır.

163- Hazreti Osman'dan rivayet edilmiştir.

"Her kim Allah Teâlâ Hazretlerinin rızası için bir mescit yaptırırsa, Allah Teâlâ Hazretleri o kimse için cennette o mescidin benzerini inşa eder."

164- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Ashabı kiramdan bir zat Mescidi-Resûl içinden geçerken sivri demir başlıklı oklar taşıyordu. Hazreti Peygamber ona hitaben şöyle buyurdu:

"Okların uçlarını sarkıtma (gelip geçene dokunup zarar vermesinler)." Cami ve mescitlerde açıkta silâh taşıyarak dolaşmak mekruhtur; çünkü başkasının yaralanmasına sebebiyet verilmiş olabilir.

165- Ebû Mûsâ (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

"Her kim mescitlerimizde ve çarşılarımızda ok (ve süngü gibi yaralayıcı silâhlar) ile dolaşacak olursa, onların sivri uçlarını sarkıtmasın ve bir Müslümanın kendisi yüzünden yaralanmasına sebebiyet vermesin."

166- Hassan (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir

"Ey (İslam şairi) Hassan! Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in yerine, (O'nu hicveden) o müşrik şairlere cevap ver. Allah'ım, Hassan'ı Cebrail Aleyhisselâm ile destekle."

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifden, Hazreti Peygamberin huzurlarında kaside ve şiirlerin okunduğu sabit olduğundan cami ve mescitlerde de bu gibi şiirlerin okunabileceği hükmü çıkarılmıştır. Şarih Kastalânî bu hadîs-i şerifin şerhinde buna dair açıklama yapmıştır.

167- Kâb'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

Abdullah bin Ebû Hudûd'un bana borcu vardı. Mescid-i Resûl'de, onunla atışırken saadethanelerinde bulunan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem münakaşamızı duyup yanımıza teşrif ettiler ve bana hitaben: Ya Kâb, alacağının bir kısmını bağışla ve diğer kısmı üzerinde anlaşıp" buyurdular. Ben de: Pekâlâ! Yarisını bağışladım. Diğerini ödesin, dedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber Ebû Hudûd'a hitaben: Kalk, öde" buyurdular.

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften, cami ve mescitlerde sulh ve buna benzer dinî hükümlerin yerine getirilmesi davaları gibi hususlara bakılması meşrudur, hükmü çıkmaktadır.

168- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Mescid-i Resûl'ün sofasını ve çevresini silip süpürmekle uğraşan birisi vardı. Sonra bu kimse vefat etti ve ashabı kiram tarafından kaldırıldı. Resûlullah adamın halini sorup durumu öğrenince, "bana haber vermeniz gerekmez miydi? Mezarını bana gösteriniz." buyurdular. Sonra o müteveffaya, kabri üzerinde cenaze namazı kıldı.

Mütercim:

Cami ve mescitlerde hizmet gören kayyım ve hademeleri kıymet ve şerefleri insanlar arasında düşük ve bayağı görünürse de Allah ve peygamber katında kıymetlerinin çok yüksek olduğu ve gömüldükten sonra henüz cesedi çürümemiş ölünün mezarı üzerinde cenaze namazı kılınabileceği hükmü bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır.

169- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

"Dün gece bir azgın cin, namazıma mani olmak için üzerime atıldı. Allah'ın izniyle onu kısıvrak yakaladım. Hatta istedim ki mescidin direklerinden birine bağlayayım da, sabahleyin hepiniz onu göresiniz. Lâkin sonra kardeşim Süleyman'ın (Aleyhisselâm) şu duası hatırıma geldi: Allah'ım, beni bağışla ve benden sonra hiçbir kimseye nasip olmayacak bir saltanat bana ver." (Cinlere hükmetme saltanatının yalnız kendisine ait olmasını dinleyen Süleyman peygamberin bu duası yüzünden o cini bağlamaktan vazgeçti.)

170- Ümmü Seleme (R.A.) dan rivayet edilmiştir,

Hacıların arkasından hayvan üstünde tavafını yap. (Ümmü Seleme dedi ki: Rahatsız olduğumu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e bildirdim ve bunun üzerine böyle buyurdu.)

Mütercim:

Peygamber Aleyhisselâtü vessalam'ın muhterem zevcelerinden Ümmü Seleme (R.A.)a validemizin hastalığından dolayı meşru mazeretine binaen Kâbe'yi yaya olarak tavaf etmeye güç yetiremediğinden hayvana binerek tavaf etmelerine Hazreti Peygamber tarafından müsaade buyurdu. Kim olursa olsun, meşru bir mazereti olduğu takdirde omuzlarda taşınarak yahut hayvana bindirilerek tavaf ettirilmesinden caiz olduğu hükmü, bu hadîs-i şeriften çıkarılmıştır.

171- Ebû Saîd (R.A) den rivayet edilmiştir:

"Hak Sübhanehu ve Teâlâ Hazretleri, ahiret hayatı ile dünya hayatı arasında bir kulunu (Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'ı) muhayyer kıldı. O kul da, ahiret hayatını seçti. Ey Ebû Bekir, ağlama. Gerek malı ve gerek arkadaşlığı yönünden kendisine en çok minnettar olduğum kişi şüphesiz Ebû Bekir'dir. Eğer ümmetimden birini dost edinmiş olsaydım, ancak Ebû Bekir'i edinirdim. Lâkin (bütün Müslümanlara şamil olan) İslam kardeşliği ve sevgisi var. Mescid'de kapatılmadık kapı bırakılmasın; yalnız Ebû Bekir'in kapısı kalsın."

172- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

"Gerçek şu ki, gerek malen ve gerekse bedenlen Kuhafe'nin oğlu Ebû Bekr-i Sıddık'dan çok beni minnettar eden hiçbir kimse yoktur. Eğer insanlar arasından birini, kendime dost edinmiş olsaydım, Ebû Bekir'i edinirdim. Lâkin İslam dostluğu (şahsi dosttan) daha değerlidir. Bu Mescid'de Ebu Bekir'in penceresinden başka bütün pencereleri bana kapayınız."

(Mescid, aynı zamanda Peygamberimizin ikamet yeri idi. Yalnız Ebû Bekir'den yana olan kapı veya pencerenin açık bırakılmasını istemeleri, mecazî bir tabir olup yalnız onu görmek istemelerinin ifadesidir.)

173- İbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem minberde iken ashabı kiramdan biri: Ya Resûlallah! Gece (teheccüd) namazı hakkında emriniz nedir (bu namaz nasıl kılınır)?" diye sorunca, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"İkişer ikişer (rekât) olarak (istenilen miktarda) kılınır. Ancak sabah namazı vaktinin girmesinden korkarsa, tek rekât kılar ve bu kıldığı namaz onun vitir namazı olur."

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften İmam Şafii (Allah'ın rahmeti üzerine olsun) vitir namazının tek rekât kılınmasının daha faziletli olduğu hükmünü çıkarmaktadır. Fakat bazı Şafii âlimleri, Hanefi mezhebinin görüşüne muhalefet etmeyerek vitir namazının bir selâmla üç rekât kılınmasını tercih etmişlerdir. Efendimiz, vitir namazının, gece namazlarının sonuncusu

olarak kılınmasını tavsiye buyurmuşlardı. Gece namazı uzatılırsa vitri kaçırma korkusu doğar. Efendimiz bu hususa dikkatini çekmişlerdir.

174- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir

“Cemaatle kılman namazın sevabı, evinde veya işyerinde kıldığı namazın sevabından yirmibeş derece fazladır. Herhangi birimiz güzelce abdestini alır ve yalnız cemaatle namaz kılmak maksadı ile camiye gelirse, girinceye kadar her attığı adımda Allah Teâlâ onu bir derece yükseltir ve ondan bir hatasını bağışlar. Camiye girince, orada yalnız namaz için beklediği sürece kimseyi incitmediği ve abdesti de bozulmadığı takdirde, namazda imiş gibi sevap kazanır ve melekler de: Allah’ım! Onu bağışla, ona merhamet et, diye dua ederler.”

175- Ebû Mûsâ (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Mümin, mümin için, bölümleri birbirine kenetlenen yapı gibidir.” (Hazreti Peygamber bu hadîs-i söylerken parmaklarını birbirine kenetledi).

176- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Bir öğle namazında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sehven iki rekât sonunda selâm verdi. Ashap’tan Zülyedeyn namında bir zat: — Ey Allah’ın Resulü! Unuttunuz mu, yoksa namaz mı kısaldı? Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz şöyle buyurdular: “Ne unuttum, ne de kısaldı.” Sonra cemaate sordular: “Zülyedeyn’in dediği gibi mi oldu?” Ashab-ı Kiram, evet, dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber kalkıp iki rekât daha kıldılar ve sehiv (yanılma) secdesi yaptılar.

Mütercim:

Büyükler meclisinde muhterem ve faziletli bir zat, bu hadîs-i şerife dair bir iskâli, ya imtihan etmek veya sorup öğrenmek için bu fakire sordu: Bu nasıl olur; namazdan sonra, dünya kelâmı konuşulmuş iken iki rekât daha kılınması ve sehiv ve secdesi yapılması ile namaz sahih oluyor? Şimdi biz de böyle yapsak caiz olur mu?

Ben de cevaben:

— Bu hadîs-i şerifin ahkâmı hakkında müçtehit imamlar ihtilâf ettiler. İmam Ebû Hanife Hazretlerine göre, bu hadîs-i şerifin hükmü, Hazreti Peygambere ait özellik taşır. Şöyle ki: Namazda konuşmanın cevazı ve namazda birisiyle konuşulursa gerek Peygamberin ve gerekse muhatabın namazına hâlel gelmemesi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem e mahsus olup bizlere şumûlû yoktur. Yahut bu hadîs-i şerif varit olduğu zaman namazda konuşmak henüz haram değildi, sonra haram kılındı.

İmam Şafii Hazretlerine göre, konuşulan söz unutanın sözü olursa namazı bozmaz. Bir kimse namaz içinde iken, namazda olduğunu unutarak, dünya kelâmı söylerse namaza zarar vermez. Hazreti Peygamber de, namazda değilim zannı ile konuşmuştur. İmam Malik Hazretlerine göre, namazın düzeltilmesi için konuşulan söz namazı bozmaz, dedim. Bu cevabım o zatı son derece memnun etti.

177- Ebu Saîd (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Herhangi biriniz, sütte arkasında namaz kılar da, bir kimse önünden geçmek isterse, onu iteklesin. Eğer zorlarsa pataklasın. Çünkü o ancak bir şeytandır.” (Sütte, namazda önünden geçilmemesi için koyulan bir engeldir. Bu engelin arkasından geçmek varken illâ aradan geçmek isteyen ve hele bunda ısrar eden kişinin hakkı kötüktür. Bu hareket, ancak bir şeytan işi olarak değerlendirilebilir.)

178- Ebû Cüheym (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Namaz kılanın, (secde mesafesi) önünden geçen adam, ne kadar günah yükleneceğini bilebilseydi, onun önünden geçmektense kırk (yıl, ay gün, saat) beklemeyi yeğ tutardı.

179- İbni Mes’ud (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz Mekke’de Kâbe’nin yanında namaz kılariken, Ebû Cehil ve onun arkadaşları bulunan Kureyş’in ileri gelenleri içlerinden en azgını Ukbe bin Ebi Muayt’ı peygambere hakaret maksadıyla gönderdiler. Ukbe taşıdığı bir deve işkembesini Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem secdede iken iki mübarek omuzları arasına bıraktı. Bunu gören arkadaşları kahkaha ile gülüşmeğe başladılar. Sonra henüz dokuz yaşında bulunan Hazreti Peygamberin muhterem kızı Hazreti Fatıma (R.A.) gelip işkembeyi efendimizin sırtından attı. Hazreti Peygamber başını secdeden kaldırarak şöyle beddua etti:

“Allah’ım! Kureyş’i helak et, Allah’ım! Kureyş’i helak et. Allah’ım Kureyş’i helak et. Allah’ım! Amr bin Hişam’ı (Ebû Cehil’i), Utbe bin Rebia’yı, Şeybe bin Rebia’yı, Velid bin Utbe’yi, Ümeyye bin Halefi, Ukbe bin Ebi Muayt’ı ve Umare bin Velid’i helak et.”

Sonra Bedir savaşında Umare bin Velîd’den başka diğer bütün hainler öldürülerek bir bozuk kuyuya atıldılar. Bunların arkasından Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: “Bu bozuk kuyunun adamları, lanetle kovalandılar.”¹³

13 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:68-92

NAMAZ VAKİTLERİ BAHSİ

180- Ebû Mesud (R.A.)dan rivayet edilmiştir: İsrâ gecesinin sabahında Cibril Aleyhisselâm gelip Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e imam olarak sabah namazını kıldırdı. Sonra öğle namazını, sonra ikindi namazını, sonra akşam namazını, Sonra yatsı namazını kıldırdı. Sonra şöyle dedi: "Buna memur edildim. Yani sana beş vaktin namazlarını kıldirmaya..."

181- Huzeyfe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Kişinin; ailesi, malı, çocuğu ve komşusu hakkındaki kusurlarına namaz, oruç sadaka, şeriatın emir ve yasaklarının gözetilmesi kefarettir olur."

182- İbni Mesûd (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

Ashaptan biri gelip: Ya Resûlallah! Ben bir günah işledim, bir kadını öptüm. Sonra pişman olup tövbe ettim. Bir daha böyle bir iş yapmamaya kesinlikle karar verdim. Tövbem kabul mü? diye sordu.

Bunun üzerine şu âyet-i kerime indi: "Gündüz ve gece namazlarını, âdâb ve erkânına riayet ederek kılın. Hiç şüphe yok ki, iyilikler kötülükleri kaldırır."

— Ey Allah'ın Resulü, bu hüküm yalnız bana mı, yoksa diğer müminlere de şamil mi? Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:

"— Ümmetimin tümüne." Bir rivayete göre, bu münasebetle inen âyeti kastederek, "Onun gereğini yapan herkese..." buyurdu.

183- İbni Mesûd" (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

Ashaptan biri: Ey Allah'ın Resulü! Allah Teâlâ katında en makbul ve en sevimli amel hangisidir? diye sordu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz buna cevaben şöyle buyurdular:

"Vaktinde kılınan namaz. Sonra ana-babaya itaat ve sonra Allah yolunda cihad."

184- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Anlatın bakalım, birinizin kapısı önünde bir nehir bulunsun ve günde beş defa o suda yıkansa, ne dersin, (vücudunda) kir namına bir şey bırakır mı? İşte beş vakit namazın hali budur. Bu namaz sebebiyle Allah Teâlâ günahları siler."

185- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir

"Secdeleri doğru dürüst yapınız ve (kimse) kollarını, köpeğin yaptığı gibi yere yaymasın. (Namazda secdeye vardığınız zaman ellerinizi yere koyup kollarınızı vücudunuzdan uzaklaştırarak yukarı kaldırın ve karnınıza da değdirmeyin). Tükürmek zorunda kalırsa önüne ve sağına asla tükürmesin. Çünkü Rabbisiyle münâcât halindedir."

186- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir

"Şiddetli sıcaklarda öğle namazını, ortaklık serinleyene kadar tehir ediniz. Çünkü sıcağın şiddeti Cehennem (ateş küntlesinin) kaynamasındandır. Cehennem Rabbisine dert yanıp: Rabbim, kendi kendimi yiyip bitirir oldum, dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ Cehenneme iki soluk için izin verdi. Solumanın biri yaz mevsiminde, diğeri kış mevsimindedir. En şiddetli bulduğunuz sıcak ve en şiddetli bulduğunuz soğuk bu iki solunun eseri."

Mütercim:

Bazı âlimler, bu hadîs-i şerifi hakikata yormayıp mecaz kabul etmektedir. Güya yaz mevsiminde güneşin sıcaklığı Cehennem sıcaklığı gibidir, manasına yormuşlarsa da, âlimlerin çoğu bunu hakikat kabul etmeyi daha uygun bulmuşlardır. (Cehennem, asıl itibarıyla ibrance bir kelime olup "ateş" ve "sıcak yer" anlamındadır.)

187- Ebû Zer'den rivayet edilmiştir.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz bir seferde iken Hazreti Bilâl öğle ezanını okumak isteyince, Hazreti Peygamber ona hitaben: "Serinlet, serinlet! Şiddetli sıcak, cehennem kaynamasındandır. Sıcaklar şiddetli olunca namazı, hava serinleyene kadar tehir edin." buyurdular. Sıcak beldelerde öğle namazını geciktirmek mendubdur.

188 - Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir.

Resulü Ekrem bir gün vaktinin evvelinde öğle namazını kıldıktan sonra minbere çıktı. Kıyamet gününden bahsederek şöyle buyurdu:

"Kıyamet gününde büyük hadiseler olacaktır. Bir şey sormak isteyen varsa sorun. Minberde olduğum müddetçe ne sorarsanız size bildireceğim. Sorunuz!" Sonra Huzâfe oğlu Abdullah ayağa kalkıp: Ya Resûlallah, benim babam kimdir? diye sordu. Hazreti Peygamber, "Huzâfe'dir" buyurdu ve sonra "sorunuz!" dedi.

Sonra Hazreti Ömer (R.A.), Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in dizlerine kapanarak:

— Ya Resûlullah, Rabbimiz Allah, dinimiz İslam ve peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâtu Vesselam olduğuna memnunuz, dedi. Hazreti Peygamber biraz durdu ve sonra şöyle buyurdu:

“Biraz önce Cennet ile Cehennem şu duvarın cephesinde bana gösterildi. Bugünkü kadar hayır ve şer görmemiştim.” (Cennet ve Cehennem, efendimizin önünde bir sinema şeridi gibi duvara aksetmiş ve efendimiz, sorulacak her soruya cevap vermeğe hazır olduklarını bildirmişlerdi. Ancak bazı yersiz sorular bu büyük fırsattan istifadeyi önledi)

189- İbni Ömer (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“İkinci namazını (özürsüz) kaçıran kimse, ailesinden ve malından olmuş gibidir.” (Manevi kaybı o derece büyüktür)

190- Bureyde (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Kim (bir özürlü olmanın kasten) ikinci namazını terk ederse, ameli geçersizdir.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif tehdit (korkutma) makamında varit olmuştur. Çünkü şirk (Allah’a ortak koşma) günahından başka hiçbir şeyle müminin amelinin geçersiz olmayacağı ehli-sünnet inancıdır. Yahut namazı terk etmeyi mubah kabul ederse, o zaman küfür sayılacağından ameller de geçersiz olur, demektir. En iyisini Allah bilir.

191- Cerir (R.A.) dan rivayet edilmiştir.

“Siz ahirette şu ay’ı görür gibi muhakkak surette Rabbinizi göreceksiniz ve O’nu görmede müşkülât çekmeyeceksiniz. Güneşin doğuşu ve batışından önceki namazları geçirmek zorunda kalmamayı başarabilerseniz yapınız.” Sonra Resulü Ekrem şu mealdeki ayeti kerimeyi okudu:

“Güneşin doğuşu ve batışından önce Rabbine hamd ederek tesbih et.” (Kaf sûresi: ayet 39).

Mütercim:

Sabah vakti uyku zamanı, ikinci vakti de fazla meşguliyet zamanı olduğu için gaflete düşmemeye tenbih ediliyor ve bu iki vakte çok önem verilmesine özellikle işaret ediliyor. Diğer namazlarda da önem verilerek dikkat edilmesi aynen farzdır, farzı ayındır.

192- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Gece melekleri ve gündüz melekleri size arka arkaya gelirler ve sabah ile ikinci namazlarında buluşurlar. Geceyi aranızda geçiren melekler (sabah namazından) sonra göğe çıkarlar ve kendisi daha iyi bildiği halde, Cenab-ı Hak onlara, kullarımı ne halde bıraktınız? diye sorar. Onlar da, namaz kılarlarken bulduk ve namaz kılarlarken ayrıldık, derler.”

193- Ebu Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Güneş batmadan ikinci namazının bir rekâtına yetişeniniz namazını tamamlasın ve güneş doğmadan sabah namazının bir rekâtına yetişeniniz namazını tamamlasın.”

Mütercim:

Alimlerin çoğunluğuna göre hüküm böyledir. Fakat imam Ebû Hanife mezhebine göre, ikinci namazı güneş battıktan sonra sahih ise de, sabah namazı böyle değildir. Sabah namazı içinde iken güneş doğmuş olursa, o namaz bozuktur. Sonra o namazı kaza etmek gerekir. Çünkü kâmil bir vakitte namaza başlayıp da nakıs vakitte tamamlamak caiz değildir; bu, usûl kaidesindendir, ikinci namazı ise kerahet vakti olan nakıs vakitte kılınmaya başlanıp kâmil vakitte tamamlandığından bu sahihtir.

194- İbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir.

“Sizden önce gelip geçen ümmetlere nazaran sizin dünyada kalım müddetiniz, ikinci namazından güneşin batışına kadar olan zaman kadardır. Tevrat ehline Tevrat verildi. Gün yarılana kadar onunla amel ettiler. Sonra beceremediler. Onlara amelleri karşılığında birer kırat (Uhud dağı kadar sevap) verildi. Sonra İncil ehline İncil verildi. Onlar da ikindiye kadar onunla amel ettiler. Sonra beceremediler. Onlara da amelleri karşılığında birer kırat verildi. Sonra bize KUR’AN verildi ve güneşin batımına (dünyanın sonuna) kadar onunla amel ettik. Bize amellerimiz karşılığında ikişer kırat verildi. Bunun üzerine iki kitabın mensupları dediler ki: Ey Rabbimiz! Bunlara (Hazreti Muhammed ümmetine) ikişer kırat, bize ise birer kırat verdin. Oysa biz, amel bakımından daha ilerdeyiz. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: Ücretinizden her hangi bir şey eksilttim mi? Hayır! diye cevap verdiler. Allah buyurdu ki: O benim ikramımdır; dilediğime veririm.”

Mütercim:

Hadîs-i Şerifin ifadesinden anlaşıldığına göre ikinci namazından güneşin batmasına kadar olan zaman, öğle ile ikinci vakti arasındaki zamandan daha kısadır. Buna binaen İmam Ebû Hanife Hazretleri bu hadîs-i şerifi delil alarak ikinci vaktinin başlangıcını asrı sâniden kabul ediyor ki, böylece zaman kısalmış oluyor.

195- Abdullah El-Müzenî (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Bedeviler ağzına uyup da akşam namazının adını değiştirmeyiniz. Onlar, akşama da yatsı derler.”

196- Hazreti Âişe'den rivayet edilmiştir:

Bir gece Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri yatsı namazını gecenin üçte birine kadar geciktirdi. Bütün cemaat namaz için bekliyorlardı. Sonra saadethanelerinden çıkıp onlara şöyle buyurdular:

“Dünya milletlerinden sizden başka bu namazı bekleyen yoktur.” (Gecenin bu saatinde ibadet eden başka millet bulunmadığı bildiriliyor.)

Mütercim:

Yatsı namazının gecenin üçte birine kadar geciktirilmesinin mendûb olması hükmü bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır.

197- Ebû Mûsâ (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, savaşa asker hazırlamakla meşgul olduğundan yatsı namazını, bir hayli geciktirdikten sonra, çıkıp kıldırdı. Sonra cemaate hitaben şöyle buyurdu:

“Rahatlayınız ve sevininiz! İnsanlardan bu saatte sizden başka ibadet edenin bulunmaması, Allah'ın size bir nimetidir.” veya “bu saatte sizden başka ibadet eden yoktur,” buyurdu.

Mütercim:

Gecenin üçte birine kadar yatsı namazını geciktirmek mendûb ise de, yarısına kadar geciktirilmesi İmam Azam'a göre mekruhtur, İmam Şafii'ye göre mendubdur.

198- İbni Abbas (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

“Ümmetime ağır gelmeyeceğini bilseydim, yatsı namazının böyle (gecenin üçte biri geçince) kılınmasını emrederdim.”

199- Ebû Mûsâ (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

“iki soğuşu (sabah ve ikinci namazlarını) kılan kişi cennete girer.”

200- İbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Namazlarınız için güneşin doğuş ve batış zamanlarını aramayınız.” Bu iki vakti gözetip veya bekleyip de gerek vakit namazlarını ve nafileleri bu kerahet vakitlerinde kılmayınız. Ancak tesadüfen tilâvet secdesi veya cenaze namazı olursa kerahet vakitlerinde caiz olur.

201- İbni Ömer (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Güneşin kaşı görününce, yükselene kadar namaz kılmayı geciktiriniz ve güneşin kaşı kaybolunca, batana kadar namaz kılmayı geciktiriniz.” (Bu kerahet vakitlerinde namaz kılmayınız.)

Mütercim:

Bir veya iki mızrak boyu güneş yükselinceye kadar namazı geciktirmek gerekir. Takvimlerde bir mızrak boyu yaklaşık olarak yirmi beş dakika ve iki mızrak boyu da 40 dakika olarak yazılıdır. Bir mızrak yükseliş İmameyn'in ve iki mızrak yükseliş de İmam Azam'ın görüşüdür. Ancak güneşin kaşının batışından tamamen batışına kadar olan süre içinde yalnız. o vaktin ikinci namazı (farzı) eda edilir. Sebepsiz olarak bu kerahet vaktine bırakılmamalıdır. Bir de tilâvet secdesi ile cenaze namazı bu vakitte eda edilebilir.

202- Ebû Katâde (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Hayber gazasından geceleyin geç vakitte dönüşlerinde, ashaptan birinin, Yâ Resûlallah, konaklamamıza müsaade etseniz, demesi üzerine şöyle buyurdu:

“Korkarım ki, uykuya dalıp sabah namazını kaçırsınız.”

Bilâl Habeşi: Ya Resûlallah, ben sizi uyandırırım, dedi. Bütün ashap uykuya daldılar. Bilâl Habeşi de kendi devesine yaslanıp beklerken o da uykuya dalmıştı. Sonra Hazreti Peygamber uyanır ve günün doğmakta olduğunu, güneşin kaşının çıktığını görür. Bunun üzerine Bilâl'e:

“Senin verdiğin söz nerede? (Hani bizi uyandıracaktın?)” buyurdu. Bilâl dedi ki:

— Ey Allah'ın Resulü! Elimde olmayarak uykuya dalmışım hadiseden dolayı kederlenen bütün ashaba Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Allah Teâlâ Hazretleri, dilediği zaman ruhlarınızı almakta ve dilediği zaman da geri çevirmektedir. Ya Bilâl! Kalk Müslümanlara sabah namazını duyur.” Bilâl da abdest alıp ezanı okudu. Sonra Hazreti Peygamber ve bütün ashap abdest alarak kerahet vakti çıkınca, sabah namazını cemaatle eda ettiler.

Mütercim:

Uyku ve buna benzer meşru özürlerle kaçırılan namazların kazasının teşriî hikmetine binaen Resulü Ekrem'den bu hâl meydana gelmiştir. Allah her şeyin en iyisini bilendir.

203- Cabir (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Hendek savaşında güneş battıktan sonra Hazreti Ömer, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna geldi. Savaş yüzünden ikinci namazını kılmaya fırsat bulamamıştı. Kureyş kâfirlerine sövüp saydı ve: Ya Resûlallah, ikinci namazımı kılmaya fırsat bulamadan güneş battı, dedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:

“Vallahi, ben de o namazı (Yani Hendek günü ikinci namazını) kılamadım.” buyurdu. Sonra abdest alarak ashâbı kiram ile güneşin batışından sonra ikinci namazını ve peşinden akşam namazını kıldılar.

Mütercim:

İmam Azam Hazretleri, bu hadîs-i şeriften hüküm çıkararak, düşmanla bilfiil savaşırken namazın geciktirilip sonra kaza edilmesi görüşündedir. Korku namazı ise, bilfiil muharebede bulunmayıp düşmanla temasın muhtemel bulunduğu zamana mahsustur.

İmam Şafii'ye göre, hiç bir şekilde kasten namazın geciktirilip kazaya bırakılması caiz değildir. Aralıksız savaş devam ederken, hem imâ (işaret) ile namaz kılar, hem savaşır! Bu halde kibleye yönelmesi de gerekmez. Bu hadîs-i şerifin manası şu: Belki Hazreti Peygamber meşguliyetinin çokluğundan namazı unutuvermiş olmalı yahut korku namazının meşruiyetinden önce olması muhtemeldir, diye tevîl edilmiştir.

204- Enes (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Her kim, bir namazı unutursa hatırladığı zaman kılsın. Onun başka kefareti yoktur. Nitekim (Kur'an-ı Kerim'de) şöyle buyrulmuştur: Beni anınca namaz kıl.” (Tâ-Hâ. Ayet: 14).

205- Enes (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Biliniz ki, herkes namazını kılıp yattı. Siz namazı beklediğiniz müddet boyunca, namazda idiniz. Bir toplum, hayır beklediği müddet boyunca hayır içindedir.” (Hayır işlemiş gibi sevap alırlar.)

Mütercim:

Yukarıda bunun açıklaması geçti.

206- İbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Şu gecenizi göz önünde tutunuz! Bu geceden yüz sene sonra bugün toprağın üstünde bulunanlardan hiç kimse hayatta kalmayacaktır.” (Yani, bir asır sonra sahabe devri kapanacaktır.)

Mütercim:

Peygamberin bir mucizesi olarak, o gün bulunanlardan yüz sene sonra hiç kimsenin hayatta kalmayacağı bildirilmiştir.

207- Abdurrahman bin Ebi Bekir (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Evinde iki kişilik yemeği olan, bir kişi daha görürsün; dört kişilik yemeği olan, bir veya iki kişi daha götürsün.”¹⁴

14 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:93-105

EZAN BAHSİ

208- İbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir: “Ya Bilâl, kalk namaza çağır!”

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Bilâl Habeşî'ye önce ezanı öğretip sonra o şekilde okumasına Allah'tan vahiy işaretiyle emir buyurdular. Nitekim Şârih Şerkavî buna işaret etmiştir.

209- Ebû Hûreyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Namaz için ezan okununca Şeytan, ezan sesini duymamak için yellene yellene kaçır. Ezan bitince döner. Kamet başlayınca yine kaçır ve bitince döner. Namaz kılanın fikrini karıştırmak gayesiyle, hatırında olmayan şeyler için, şunu hatırla, bunu hatırla, der ve adam kaç rekât kıldığını bilemez olur.”

210- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Gerçek şu ki, müezzinin sesinin menzili içinde bulunan ve bu sesi duyan insan, cin ve her şey, kıyamet günü o müezzinin lehinde mutlaka şahidlik edeceklerdir.”

211- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Ezan işittiğiniz zaman, müezzinin söylediğini aynen söyleyiniz.”

212- Muaviye (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Müezzin, HAYYE ALESSALÂH, deyince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : “ LÂ HAVLE VE LÂ KUVVETE İLLÂ BÎLLAH=Kuvvet ve kudret ancak Allah'tandır!” derdi.

Mütercim:

Müezzin, HAYYE ALELFELÂH (haydin felaha) dediği zaman yine, LÂ HAVLE VE LÂ KUVVETE İLLÂ BÎLLAH denir.

213- Cabir (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Ezanı dinleyen kişi: Ey bu eksiksiz davetin ve kılınan namazın Rabbi olan Allah’ım! Muhammed Aleyhisselâm’a vesile’yi (cennette özel bir makam) ve fazileti ver ve onu, kendisine vaat ettiğin makam-ı mahmud’a eriştir, diye dua ederse, kıyamet gününde şefaati nail olur.”

214- Ebû Hureyre (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Eğer insanlar, ezanın ve (cemaatle kılman namazda) birinci saffın sevabını bilseler ve kur’a çekmeden bunu elde etmeleri mümkün olmasa mutlaka kura çekerlerdi. Eğer namazlara erken gelmenin sevabını bilselerdi, bunun için yarışırldı. Eğer yatsı ile sabah namazlarını cemaatle kılmanın sevabını bilselerdi, bu namazlara emekleyerek dahi olsa gelirlerdi.”

(Baskı hatası olabilir)

– Eğer Müslümanlar, ezanda ve birinci safta olan sevabı bilseler ve sonra bu fırsatı bulabilmek için kura çekmek zorunda kalsalardı mutlaka kuraya başvururlardı. Eğer namaza erken gitmenin sevabını buseydiler, bunun için yarışırldı. Eğer sabah ve yatsı namazlarının (cemaat) faziletini buseydiler, bu namazlara sürünerek dahi olsa gelirlerdi.”

215- İbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir: “Bilâl, sabah ezanını geceleyin (daha fecir doğmadan) okuyor, İbni Ümmi Mektûm’un ezanına kadar (sahur yemeğini) yiyiniz ve içiniz.

216- İbni Mes’ûd (R.A.) dan rivayet edilmiştir:

“Hiç birinizi, yahut sizden hiç kimseyi Bilâl Habeşî’nin ezanı sahur yemeğinden alıkoymasın; çünkü o, teheccüd (gece namazı) kılınını uyarmak ve uyuyanını da uyandırmak için geceleyin, (şafaktan önce) ezan okuyor veya nida ediyor.” Sonra Resûl-i Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem, şehadet parmaklarıyla işaret ederek her iki parmağı sağından ve solundan (yere paralel biçimde) uzatıp “işte (alaca karanlık) bu şekli almadan sabah veya şafak oldu denemez.” buyurdular.

NOT: Sabah vaktinin girmesine yakın ufukta ilk olarak yukardan aşağı dikey bir beyazlık meydana gelir ki, bu zamana Fecri kâzib = yalancı fecir denir. Bu vakit geceye dahildir, sabah vaktine değil. Bundan sonra ufukta genişlemesine bir beyazlık meydana gelir. Peygamber efendimiz işte bu vakti mübarek parmaklarıyla işaret ederek tarif etmişlerdir. (S.)

217- Abdullah İbni Mugaffel (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Ezanla kamet arasında namaz vardır. Ezanda (Ezanla ?) kamet arasında dileyen için namaz vardır.”

Mütercim:

Akşamın farzından önce Hanefilerce nafie namaz kılınmazsa da, bu hadîs-i şerife dayanarak akşam namazının ezanı ile kameti arasında iki rekât namaz kılınlar vardır.

218- Malik bin Hüveyris (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Malik bin Hüveyris ile beş-on arkadaşı taşradan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e gelip yirmi gün kadar kaldılar. Sonra Hazreti Peygamber onlara: “Halkınıza dönüp arasında bulununuz ve onlara dini öğretiniz. Namaz vakti gelince biriniz ezan okusun, en büyüğünüz de imam olsun.”

Mütercim:

Fıkıhda ve fazilette eşit iseler, yaşça en büyük olanın imamlığa geçirilmesi daha uygundur. Malik bin Hüveyris’in arkadaşları: ilim ve fazilet bakımından eşit oldukları için, içlerinden en yaşlının imam olmasını Hazreti Peygamber tavsiye ve emir buyurmuşlardı.

219- Malik bin Hüveyris (R.A.)’den rivayet edilmiştir: “iki kişi olarak sefere (yolculuğa) çıktığınız zaman, dileyeniniz ezan okusun sonra ikamet etsin. Ancak namazda büyük olanınız size imamlık etsin.

220- İbni Ömer (R.A.) ’den rivayet edilmiştir

Yolculuk halinde soğuk bir gecede yahut yağmurlu gecede Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : “Beni dinleyiniz, namazlarınızı konak yerlerinizde kılabilirsiniz,” buyurdu.

Mütercim:

Bazı hadîs âlimleri açıklamalarında derler ki, sefer halinde iken; gece karanlığında fırtına veya yağmur ve çamur olduğu zaman cemaate veya mescide gelemeyip herkesin bulunduğu yerde namaz kılması için, haydin namaza ve haydin felaha, manasını taşıyan HAYYEALESSALAH ve HAYYEALELFELAH kelimeleri yerine, herkes konakladığı yerde namazını kılın, diyerek ezan arasında ilan edilmesini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem müezzine emrederlerdi.

Bazıları da, ezanın esası değiştirilmeyip ezan olduğu gibi okunup tamamlandıktan sonra böylece Peygamberin emri ile Bilâl Habeşi tarafından ilân edilirdi, demişlerdir. Ezan arasında başka şey söylemek, Hanefilerce iyi değildir. Şafii'lerce mekruhtur. Maliki'lere göre, bir zaruret ve mecburiyet olmadıkça, ezan arasında başka söz söylemek caiz değildir. Hadîs-i şerifte vaki olan söz eğer ezan arasında olmuşsa, ezanın tamamlayıcısı sayıldığına hüküm vermişlerdir. Ezandan sonra, o söz vaki olmuşsa, bunda itiraza yer yoktur.

221- Ebû Katade (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz namazda iken arkadan namaza yetişmek için acele eden birtakım kimselerin ayak patırtılarını duydu. Selâm verdikten sonra onlara: “Neyiniz var sizin? diye sordu. Onlar da: Namaza yetişmek için acele ettik, dediler. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Böyle yapmayınız. Namaza geldiğinizde sükûnete riayet ediniz. Yetişebildiğinizi kılınız, kaçırdığınızı (imamın selâmından sonra) tamamlayınız.”

Mütercim

Bu hadîs-i şerifte geçen yetişmek ve kaçırmak sözlerinden Hanefî İmamları şu hükmü çıkarmaktadırlar: Bir kimse dört rekatlı namazlardan son iki rekâtta imama yetişirse, bu iki rekât imamın son rekâtları olduğu gibi, onun da son rekâtlarıdır. İmamın selâmından sonra tamamlayacağı iki rekât, ilk iki rekât olup bu rekâtlarda ilâve süre okuması gerekir ve eğer cehrî namaz ise kıraati cehren yapar.

Şafii İmamlarına göre, ilâve sure okuması gerekirse de imamdıktan sonra kıldığı bu iki rekât onun son rekâtlarıdır: Bunun için kıraati cehren (aşikâre) yapmaz.

222- Ebû Katade (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Kamet getirilince beni görmeden namaza kalkmayınız.” (Resûl-i Ekrem, kamet esnasında hücre-i saadetlerinden mescide çıkarlardı.)

Mütercim:

İmam namaz kıldırarak üzere kalkınca kamete uyararak cemaat da kalkmalıdır. Müezzin “Kad kametissalâh” deyince imam namaza durur. İmam Şafii'ye göre, kamet tamamlandıktan sonra imam namaza durur.

223- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Bütün benliğime sahip olan Allah'a yemin ederim ki, içimden şöyle geçti: Odun için emir vereyim, odun toplansın. Sonra namaz için emir vereyim, bunun için ezan okunsun. Sonra birisine emredeyim, cemaate imam olsun. Sonra kendim namaza katılmayıp (camiye gelmeyen) adamlara varayım ve evlerini başlarına yakayım. Bütün benliğime hâkim olan Allah'a yemin ederim ki, onlardan biri yağlı bir kemik yahut iyi bir çatal tırnak bulacağını bilseydi behemehâl yatı namazında bulunurdu.”

Mütercim:

Cemaatle namaz kılmak Hanefi ve Maliki mezheplerine göre sünnet-i müekkededir. Bu hadîs-i şerif inkâr sureti ile namazı ve cemaati terk eden münafıklara bir tehdit olabileceği gibi herkes için de bir ihtar ve uyarı olabilir; yoksa Hazreti Peygamber tarafından kimsenin evi başına yakılmış değildir. Fakat bir köy halkı cemaat ve ezan gibi dînî belirtileri terk ederlerse, bunları yerine getirmeye mecbur edilirler.

İmam Şafii'nin tercih edilen kavline göre, cemaat farz-ı kifâye'dir. Müslümanların bir kısmı cemaatle namaz kılsa diğerlerinden sakit olur. Şayet cemaat namazı büsbütün terk edilirse, hepsi günahkâr olurlar.

Hanbeli mezhebine göre, bulûğ çağına eren bütün erkeklere cemaatle namaz farzı ayındır. Fakat namazın sıhhati için farz değildir. Yani, yalnız başına kılınan namaz yine namazdır; ancak farz olan cemaat terk edilmiştir. Hadîs-i şerifte evlerinin yakılması tehdidi, cemaatin farzı ayin olduğuna delildir.

Bazı müçtehit âlimlere göre de bu hadîsin hükmü diğer hadîslerle kaldırılmıştır.

Yine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri cemaatle namaz kılmanın yüksek manevi kıymetine karşılık bazı insanların dünyaya ve maddeye olan büyük hırslarını kıyaslayarak mânaya hiç değer vermeyişlerini şöyle açıklıyorlar: Bütün benliğime hâkim olan Allah'a yemin ederim ki, eğer o cemaate gelmeyenlerden biri camide yağlı bir kemik yahut iyi bir çatal tırnak bulacağını bileydi bu küçük maddi menfaat için muhakkak surette yatı namazına gelirdi. Bu kadarcık dünya menfaati için camiye gelebilen adam, ahiretin büyük sevabından nasıl geri kalıyor?

224- İbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir: “Cemaatle kılınan namaz tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece üstündür.”

Mütercim:

İmam, bir kişiye bile namaz kıldırarsa bu da cemaat sayılır. İki kişi ve bunlardan yukarısı cemaattir” hadîs-i şerifi buna delildir. Mekke ve Kudüs'teki mescidi şeriflerde yalnız başına kılınan namazdaki diğer camilerde cemaatle kılınan namazdan daha faziletlidir.

225- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Cemaatle namaz, herhangi birinizin yalnızca kıldığı namazdan yirmi beş derece üstündür. Gece melekleri ile gündüz melekleri de sabah namazında toplanırlar. (Nöbetlerini sabah namazında değiştirirler) .”

Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hureyre der ki, Kur’an-ı Kerimden bunu doğrulayan ayet isterseniz, şu ayeti okuyunuz: “Sabah namazı, gece ve gündüz meleklerinin hazır bulundukları bir namazdır.” (Sûre: İsrâ, ayet : 78).

226- Ebû Mûsâ (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Cemaatle kılınan namazda en çok sevap alanlar, uzaklığına göre yolları, uzak ve en uzak olanlardır. Namazı bekleyip imam ile kılan kimsenin sevabı namazı (tek başına veya az cemaatle) kılıp yatandan daha büyüktür.”

Mütercim:

Müezzin minareden iner inmez hemen kamet etmeyip bir müddet cemaatin gelmesini beklemelidir. Böylece namazın büyük bir kalabalıkla kılınarak fazla sevap kazanılması sağlanmış olur.

227- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Adamın biri yolda yürürken yol üstünde bir diken dalı bulup kenara itti. Allah Teâlâ Hazretleri, onun amelini beğendi ve onu bağışladı.

– şehitler beştir:

Vebadan ölen, koleradan ölen, suda boğulan, enkaz altında kalan, Allah yolunda ölen...

Mütercim:

Diğer bir hadîs kitabında veremden ölen, yanarak ölen, gurbet diyarında ölen, Müzdelife gecesinde ölenlerle loğusa haline ölen kadınlar da şehitlerden sayılmıştır. Bunlar sevap ve mükâfat bakımından şehit sayılıyorlar; yoksa muharebede Allah yolunda ölenlerin hükmü başkadır. Böyle şehitler yıkanmazlar, cenaze namazları kılınarak kanlı elbiseleri ile gömülürler. Bu husus, cenaze ve şehitler bölümünde geniş olarak açıklanacaktır.

228- Enes (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Ey Selimeoğulları kabilesi, adımlarınızı hesaba katmıyor musunuz?”

Mütercim:

Medine-i Münevvere’nin surları dışında oturan Ensar’ın seçkinlerinden bir grup, uzakta kaldıklarından camiye yakın bir yere taşınmak istediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ise, taşınmalarını uygun bulmadığından onlara: “Ey Selimeoğulları, siz uzak yerden mescide gelirken attığınız adımların sevap ve mükâfatını her halde hesap etmiyor musunuz?” buyurdu. Yani, her adım için bir derece yükselip daha kazançlı çıkacaklarından taşınmamalarını tavsiye ettiler. Onlar da buna razı oldular. Hatta bazı âlimler; “Biz onların işledikleri amelleri ve kendilerinden kalan eser (iz) leri yazıyoruz” (Sûre: Yasin, ayet: 14) mealindeki âyeti kerimede bu olaya işaret buyrulduğu görüşündedirler.

229- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Münafıklara sabah ve yatsı namazlarından daha ağır bir namaz yoktur. Eğer bu namazların (cemaat) faziletini bilmiş olsalar, sürünerek bile olsa behemehal bu namazlara gelirlerdi.”

230- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Yedi kimse vardır ki, Allah, kendi gölgesinden başka hiçbir gölgenin bulunmadığı günde onları gölgesinde gölgelendirecektir.

1) Adaletli devlet başkanı.

2) Rabbisine ibadet yolunda gelişen genç.

3) Kalbi camilere bağlı (cemaate devamlı) olan adam.

4) Allah rızası için birbirini seven, bu sevgi ile buluşan ve bu sevgi ile ayrılan iki kimse.

5) Soylu ve güzel bir kadın tarafından aranıp da, ben Allah’tan korkarım diyen kimse.

6) Sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek şekilde yaptığı yardımı gizleyen kimse.

7) Yalnızken Allah’ı anıp da gözlerinden yaş boşanan kimse...”

Mütercim:

Başka hadîs-i şeriflerde mücahit, askere yardım eden, dürüst tüccar, güzel ahlâk sahibi ve borçluları sıkıştırmayan kimseler de sayılmışlardır. Bunlar da o şerefe kavuşurlar.

231- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir

“Allah Teâlâ Hazretleri mescitlere gidip gelenler için, her gidip gelmede cennetten nimetler hazırlamıştır.”

232- Abdullah bin Mâlik bin Buhayne (R.Â.) ‘den rivayet edilmiştir:

Sabah namazı için kamet getirildiği esnada iki rekât kılmaya yeltenen bir adamı görünce Peygamber efendimiz şöyle buyurdu: “Sabahı dörde mi, sabahı dörde mi, (çıkırıyorsun)?”.

Mütercim:

Sabah namazının kametinden sonra imama ikinci rekâtta yetişeceğini anlayan kimse, bir köşede sabah namazının sünnetini kılar ki, böyle yapmasında Hanefî mezhebinde bir beis yoktur. Şafii ve Hanbeli mezheblerine göre, bu hadîs-i şerifin delaletiyle sünneti kılmak tenzihen mekruhtur. Mâlikî mezhebine göre kesinlikle yasak olduğu gibi, başka farz ve sünnete başlamış olsa bile, imamın ilk rekâtına kavuşamayacağını anlar anlamaz hemen başlamış olduğu namazı keser ve imama uyar.

233- Hazreti Aîşe'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem son hastalıklarında ağırlaştığı esnada Bilal Habeşi Hazretleri ezan okudu. Bunun üzerine Peygamber efendimiz: "Ebû Bekir'e (tarafımdan) emredin, cemaate namaz kıldırın," buyurdular.

Hazreti Aîşe (R.A.) bu emri hemen tebliğ etmeyip: Ya Resûlallah, babam Ebû Bekir yumuşak kalpli bir adamdır. Mihrabda sizin yerinize geçerse belki üzüntü ve ağlamasından namaz kıldırma veya cemaate sesini duyurmaya gücü yetemez. İmamlık için Hazreti Ömer'e emir buyrulsa olmaz mı? şeklinde teklifte bulundu. Hazreti Peygamber emrini üç defa te'kid ve tekrar buyurdu. Hazreti Aîşe de üç defa bu yolda özür dileyince, üçüncüde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:

"Siz, Yusuf'un (şerhlerinden) Allah'a sığındığı kadınlarsınız, işin gerçeğini bilmezsiniz. Ebû Bekir'e söyleyin, cemaate namaz kıldırın" diğer bir rivayette de Hazreti Aîşe'ye: "Sus, siz sizsiniz (hepiniz aynı kadınlarsınız)." diye buyurdu.

Sonra Hazreti Ebû Bekir'e emir tebliğ edilince, mihraba geçip namaza başladı. Fakat bu esnada Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem soğuk su ile yıkanarak kendisinde biraz hafiflik hissetti. Bir tarafında, Hz. Ali diğer tarafında Hz. Abbas olduğu her ikisinin omuzlarına dayanarak Mescid-i Nebevî'yi şereflendirdiler. Teşriflerinin farkına varan ashaptan bazıları Hazreti Ebû Bekir'i haberdar etmek kastı ile "Sübhaneallah" dedi ve bazıları da el çırpma suretiyle ikazda bulundu. Hazreti Ebû Bekir durumun farkına vararak mihrabdan geri çekilmek istedi. Hazreti Peygamber ona yerinde durması için işaret etti ise de yine Hazreti Ebû Bekir edebe riayetle biraz geri çekildi. Hazreti Peygamber de onun solunda oturarak cemaate namaz kıldırıldı. Ebû Bekir, duyuruculuk yaptı (Peygamberin aldığı tekbirleri cemaate duyurdu).

Mütercim:

Gelecek 235. ve 236. hâdis-i şerifler, bu hadîs-i tamamlar mahiyettedir.

234- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Akşam yemeği önünüze getirilirse akşam namazını kılmadan yemeğe başlayınız; ancak akşam yemeğiniz için acele etmeyiniz."

Mütercim:

Yani, yemeğinizi yavaşça yiyiniz ve sonra akşam namazını kalp huzuru ve huşu ile kılınız. Diğer vakit namazları da buna kıyas edilir. Huzura engel olacak derecede karnı aç olmayanlar için önce namazı kılmak daha faziletlidir denmiştir.

235- Sehl bin Sa'd Es-Saîdî (R.A.)den rivayet edilmiştir:

"Ya Eba Bekir, sana emrettiğimden neden yerinde kalmadın? Bakıyorum siz de aşırı derecede el çırpıyorsunuz! Herhangi bir şey (yanlış hareket) kişiyi namazda iken kuşkulandırırsa SÜBHANALLAH desin; çünkü Sübhaneallah deyince kendisine (uyarısına) dikkat edilir. Namazda el çırpma, kadınlar içindir,"

Mütercim:

Hazreti Ebû Bekir, şu mukabelede bulunmuştu: Kuhafe oğluna, namazda Resûlî Ekrem'in önüne geçmek yakışır mı? Bu yolda özür, beyan etmelerine Hazreti Peygamber sükût buyurarak özrünü kabul etmiş bulunduklarını ifade ettiler. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, cemaate "Bakıyorum, siz de aşırı derecede el çırpıyorsunuz! Herhangi bir şey (yanlış hareket) kişiyi namazda iken kuşkulandırırsa SÜBHANALLAH desin; çünkü Sübhaneallah deyince ona (uyarısına) iltifat olunur. El çırpma usulü kadınlara aittir." Namazda gerektiği zaman aşırı sayılmayacak şekilde, bir veya iki defa el çırpma ile erkeklerin namazı bozulmazsa da sünnete aykırıdır.

236- Hazreti Aîşe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hastalığı ağırlaşınca: "Namaz kıldılar mı?" diye sordu. Biz, hayır, sizi bekliyorlar, dedik Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: "Yıkandım için leğene (soğuk) su koyunuz." Biz de emrini yerine getirdik. Yıkandı ve kalkıp namaza gitmek, istedi ise de buna güç yetiremeyerek yatağa düştü ve baygınlık geldi. Sonra kendine gelince tekrar aynı soruları sordu ve biz de aynı cevabı tekrarladık. Dördüncüde, cemaate namaz kıldırması için Hazreti Ebû Bekir'e emir gönderdiler.

Mütercim:

Bu hal yatsı namazında meydana geldi. Ertesi günün öğle namazında tekrar yıkandıktan sonra kendisinde hafiflik bularak daha önce hadîs-i şerifte geçtiği üzere Mescid-i Nebevî'yi teşrif ettiler ve oturarak imamlık yaptılar.

237- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir

“İmam, kendisine uyulsun diye imam yapılmıştır. O halde imam, ayakta namaz kılınca, siz de ayakta kılınız, rükûa varınca, siz de varınız, rükûdan kalkınca siz de kalkınız ve (SEMİALLAHÜ LÎMEN HAMİDEH) deyince, siz (RABBENA VE LEKELHAMD) deyiniz, imam ayakta namaz kılınca siz de ayakta kılınız, eğer oturarak kılsa siz de topluca (onun gibi) oturarak kılınız.”

Mütercim:

Hanefî mezhebine göre, imam meşru mazeretine binaen oturarak namaz kılsa, mazereti olmayan cemaatin ayakta namaz kılmaları gerekir. Bu hadîs-i şerif yine BUHARÎ’de Hazreti Aişe’den rivayet edilmiştir: Resulü Ekrem, hastalık özü ile en sonunda oturarak imamlık yaptı ve cemaat ayakta ona uydu. Hazreti Peygamber onlara oturmalarını emretmedi, diye rivayet edilmektedir. Bazı âlimlerce hadîs-i şerifin hükmü bakidir.

238- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir

“Herhangi biriniz, imamdan önce (rükû ve secdeden) başını kaldırırsa, Cenab-i Hak’ın, onun başını merkep başına çevirmesinden yahut Allah’ın onun suretini merkep suretine çevirmesinden korkmuyor mu (veya, korkmayacak mı)?” Hadîs-i şerifin râvisi, iki şıktan hangisi buyrulduğunda tereddüt etmiştir.

Mütercim:

Hanefî mezhebine göre imamdan önce rükû veya secdeden kalkan kimse, imama uymamış sayıldığından namazı bozulur. Şafîî mezhebine göre, imamdan önce kalkan bir kimse günahkâr olursa da namazı bozulmaz. Bir de, imamdan önce kalkmadığı gibi, bir tesbihden fazla geri de kalmaz. Fakat Şafîî mezhebinde, imama uyan, kendi okuyuşunu tamamlamak için bir iki rükûn gecikirse de zararı yoktur.

239- Enes (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir

“Emirleri dinleyiniz ve itaat ediniz! Başınıza simsiyah Habeş’li biri tayin edilmiş olsa bile...” Böyle bir kimseye de itaat ediniz, sözünü dinleyiniz ve arkasında namaz kılınız.

240- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“İmamlar size namaz kıldırırlar. Eğer doğru kıldırırlarsa, hem size ve hem kendilerinedir. Fakat yanlışlık ederlerse siz kurtulursunuz, onlar vebal altında kalırlar.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerife dayanarak İmam Şafîî Hazretleri, namazdan sonra imamın abdestsiz namaz kıldırıldığına ve üzerinde necaset bulunduğu cemaat muttali olursa, namazı iade etmeleri gerekmez demişlerdir.

İmam Azam mezhebinde, imama uyanın namazının sıhhati imamın namazının sıhhatine bağlıdır. İmamın namazı sahih olmayınca, cemaatin namazı da sahih olmaz, namazlarını iade etmeleri gerekir. Bu hadîs, imamın hatasının cemaat tarafından farkına varılmaması ile ilgili olsa gerektir.

241- Câbir (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, yatsı namazında Bakara sûresini okuyarak cemaate namaz kıldırın Muâz’a: “Aşırı bozguncu, aşırı bozguncu, aşırı bozguncu!” veya “bozguncusun, bozguncusun, bozguncusun!” buyurdular.

Mütercim:

Muâz bin Cebel yatsı namazından Bakara sûresini baştan sona kadar okumakla cemaatin hoşnutsuzluğunu kazandı ve cemaattan bir kişi ayrılarak tek başına namazını kılıp işine gitti. Muâz Hazretlerinin bu hareketi Hazreti Peygambere bildirilince yapılan tahkikat sonunda haberin doğruluğu anlaşıldı. Bunun üzerine Muâz’a hitaben bu hadîs-i şerif varit oldu ve azarlandı. Bir daha böyle cemaati usandıracak şekilde uzun okumaması için kendisine ikazda bulundular ve hangi sûrelerin okunması gerektiğini gösterdiler. Namaz, cemaatin haline ve rızasına göre kılınmalıdır.

242- Ebû Mes’ud (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

“İçinizde bıktırıcılar var! Herhangi biriniz cemaate namaz kıldırırsa kısa kessin; çünkü cemaat içinde güçsüz, yaşlı ve işi olanlar bulunur...”

243- Cabir (R.A.)’den rivayet edilmiştir.

“Ya Muâz, sen azılı bozguncu musun” veya “bozguncu musun? Sebbih isme Rabbike’l-A’lâ, Ve’ş-Şemsi ve Duhaha, Ve’l-Leyli iza Yeğşâ (yağşa) sureleriyle kıldırılmaz mısın? Nitekim arkanda ihtiyar, güçsüz ve iş sahibi kimseler namaz kılıyor.”

Mütercim:

Namazda kıraati uzatmak veya kısa kesmek, duruma, bağlıdır demişlerdir. Cemaatin alışkanlığına bağlı kalınır. Meselâ büyük camilerde adet haline gelip de cemaat tarafından benimsenen kıraat kırk ayetten seksen ayete kadar olabilir. Bir de sabah namazı en az kırk ayet olmalıdır.

Zaten “Sebbih isme Rabbike” sûresi ile “Ve’l-Leyl” sûresi kırk ayettir. Bir de yalnız başına تنها bir yerde veya özel bir cemaatin anlaşması ile sabah namazında bir cüz okunsa, bir gecede teravih namazında Kur’an ı Kerim hatmedilse bunda bir zarar yoktur. Nitekim Hazreti Osman (R.A.), bir rekâtta Kur’an ı hatmederlerdi. İmam Azam Hazretlerinden ve

diğer sâlih kimselerden bu hal rivayet edilmiştir: Fakat asıl sabah ve öğle namazlarında sünnet olan, Hucûrat sûresinden Amme'ye kadar olan sûreleri okumaktır. İkinci ile yatsı namazlarında Amme sûresinden Ve'd-Duha sûresine kadar olan sûreleri okumaktır. Akşam namazında ise, Ve'd- Duha sûresinden aşağı sûreleri okumaktır.

244- Ebû Katade (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Bazen namaza duruyor ve namazı uzatmak istiyorum. Derken bir çocuk ağlaması işiterek annesini kaygılandırmamak için namazı kısa kesiyorum.”

Mütercim:

Başka bir hadîs-i şerifte, Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ilk rekâtta altmış ayet okumuş iken çocuğun ağlayışını işitince ikinci rekâtta üç ayet okumuş olduğu belirtilmiştir.

Bir de namazın başında müstehab olan bir şeyi yapmak niyetinde bulunan kimse, her halde(durumda) onu (niyet ettiğini), yerine getirmek zorunda bulunmadığı bu hadîs-i şeriften meydana çıkmaktadır.

245- Numan ibni Beşîr (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Namazlarınızda ya saflarınızı düzgün tutacaksınız veya Allah Teâlâ aranızda kin ve düşmanlık sokacaktır.”

Mütercim:

Safları düzgün tutmak, Hanefî, Şafii ve Maliki mezheblerine göre sünnettir. Bu hadîs-i şerif, tehdit ve teşvik için olduğuna yorumlanır, İbni Hazm ise, bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel ederek safları düzgün yapmanın vacip olduğu görüşündedir.

246- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Saflarınızı düzgün tutunuz ve perçinleşiniz. Arkamdan da sizi görüyorum.”

Mütercim:

Peygamber efendimiz, Allah'ın kudreti ile arkada olan cemaatin hareket ve durumlarını görürlerdi. Peygamber görmüyor zannı ile ihmalkârlık yapılmamasını istemişlerdir.

247- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Saflarınızı düzgün yapınız; zira safların düzgün yapılışı, namazın düzgün kılınması gereğidir.” (Namazı âdâb ve erkânına riayet ederek kılın, mealindeki ayeti kerimenin hükmü içinde, safların düzgün yapılması da vardır.)

248- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Gerçek şu ki, gece namazının size farz kılınmasından korktum.”

Mütercim:

Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Ramazan ayının birinci gecesinde teravih namazını kılmak için Mescid-i şerife gittiler. Bu hali gören ashaptan bir kısmı Hazreti Peygambere uyararak cemaat olup teravih namazını kıldılar. İkinci, yahut üçüncü gecesinden sonra, Hazreti Peygamber teravih namazı için mescide gelmediler. Fakat saadethanelerinde teravih namazını kıldılar. Sonra sabah olunca ashâb: Ey Allah'ın Resulü, geçen gece teravih namazı için neden mescid-i şerife buyurmadınız? diye sordular. Hazreti Peygamber şu cevabı verdi: “Gerçek şu ki, gece namazının size farz kılınmasından korktum.”

Hazreti Peygamberden sonra bu korku ortadan kalktığı için, Hazreti Ömer (R.A.) zamanından beri teravih namazının camilerde cemaatle kılınması yerleşmiş ve bütün müçtehit imamlar tarafından güzel bir uygulama olarak kabul edilmiştir. Gelecek hadîs-i şerif, bu hadîs-i şerifi tamamlayıcı mahiyettedir.

249- Zeyd bin Sabit (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Müşahede ettiğim hareketinizin mahiyetini, teravih namazını kılmak için istek ve rağbetinizi bilmekteyim. Fakat siz, şu Müslümanlar (nafile namazlarınız) evlerinizde kılınız? zira farzdan maada (başka, fazla, gayrı) diğer namazların en faziletlisi kişinin evinde kıldığı namazdır.”

250- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine, namazda iftitah (başlangıç) tekbiri ile Fatiha sûresi arasında ne okursunuz? diye sordum. Buyurdular ki: “Şu duayı okurum: Allah'ım! Doğuyu batıdan uzaklaştırdığın gibi, beni de hatalarımdan uzaklaştır. Allah'ım! Hatalarımı su, kar ve dolu ile yıka (ki tertemiz olayım, üzerimde günah lekesi kalmasın).”

Mütercim:

Namazın iftitah tekbirinden sonra, hadîslerde gelen dualardan herhangi birini okumak caizdir. Fakat İmam Azam Hazretlerince seçilen dua Kütüb-i Sitte'den (altı meşhur hadîs kitabından) biri olan Tirmizî'de, Ebû Said Hudri'den rivayet edilen “Sübhanেকে...” duasıdır. Fakat “Veccehtü vechî...” duasını da ilâve ederek okumak müstehabdır.

İmam Şafii Hazretlerince seçilen, Müslüm'de Hazreti Ali'den rivayet edilen "Veccehtü vechiye lillezi fetaressemavati vel'arda hanîfen müslimen ve mâ ene minelmüşrikin. İnne Salâtî ve nüsûkî ve mehyaye me mematî lillahi rabbilalemin. Lâ şerike lehû ve bizalike ümirtü ve ene minelmüslîmin." duasını okumaktır. Buna ilâve olarak "Sübhanek..." duasının okunması müstehabdır."

251- Esmâ (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

"Cennet bana yanaştı? O kadar ki, üstüne atılsaydım size salkımlarından bir salkım getirirdim. Cehennem de bana yanaştı; o kadar ki, ey Rabbim! Ben onların yanında mıyım? dedim. Derken kedi tarafından tırmalanan bir kadın gördüm. Bu kadının suçu nedir? diye sordum. Dediler ki:

"Kediyi aklıktan ölünceye kadar hapsedmişti; ne yedirmiş ne de yerin haşeratından yahut haşeresinden yemesi için salıvermişti."

252- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Bazıları neden namazlarında gözlerini göğ'e diyorlar. Vallahi ya vazgeçsinler ve yahut gözleri aşırılacaktır."

Mütercim:

Namazda secde yerine bakmak müstehabdır. Göğ'e doğru bakıp kılmak mekruhtur. Bu hadîs-i şerif tehdit ve korkutma makamında varit olduğuna ittifakla hüküm verilmiştir. Yalnız İbni Hâzım, göğ'e bakarak kılınan namazın batıl olduğu görüşündedir. Namaz dışında göğ'e bakarak dua etmekte ise bir sakınca yoktur diye âlimlerin çoğu görüş birliğindedirler. Çünkü semâ, duanın kiblegâhıdır, diyorlar. Bazı âlimler, bunu dahi mekruh saymışlardır.

253- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:

"Bu hareket (namazda sağa sola bakmak), kulun namazından şeytanın aşırıldığı bir aşırmadır."

Mütercim:

Namazda iken göğ'sü kibleden çevirmeksizin sağa sola bakmak mekruhtur. Göğ'sü kibleden çevrilirse namaz bozulur. Yalnız baş ve gözlerin çevrilmesi ile bozulmayıp kerahet işlenmiş olur.

254- Ubâde bin Samit (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"Kur'an'ın Fatiha sûresini okumayan kimsenin namazı namaz, değildir."

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin mânası kapalı olup bir kaç manaya yorumlanabilir. İmam Azam Hazretlerine göre, namazın olmayışı kemâlinin bulunmaması demektir. Fatiha sûresi okunmaksızın kılınan namaz, kâmil derecede bir namaz değildir. Çünkü "Kur'andan mümkün olanı okuyun" mealindeki ayeti kerime ve bundan sonra, gelecek olan hadîste Kur'andan senin için mümkün olanı oku" sözü, Kur'an'ın herhangi bir kısmı olursa olsun, namazın sahih olacağına delil bulunmaktadır. Fakat namazın kemâli Fatiha sûresi ile olur. Bu da imama uyararak cemaatle namaz kılana ait olmayıp yalnız başına namaz kılan içindir. İmam a uyan kimse, Fatiha'yi okumaz, susar ve dinler. Çünkü başka hadîslerde, imamın kıraati, ona uyanın da kıraatidir, buyrulmaktadır. Bu da dört rekâtlı namazların yalnız iki rekâtında farzdır. Diğer iki rekâtta kıraat (okuyuş) farz olmayıp ister tesbih edilir, ister Kur'an okunur. Netice olarak İmam Azam'a göre, Kur'andan yalnız bir ayetin okunması ile namaz sahih olur! Ancak Fatiha sûresinin okunması, hem imam için, hem de yalnız başına namaz kılan için vâcibdir.

İmam Şafii Hazretlerine göre, ister imam olsun, ister imama uyan ve ister yalnız başına namaz kılan olsun, hepsinin, gizli veya aşikâr kıraat edilen bütün namazların her rekâtında Fatiha okumak farzdır; buna bir sûre ilâve etmek ise müstehabdır.

İmam Malik ve İmam Hanbeli mezheplerine göre cehri namazlarda imama uyan kimse okumayıp dinler. Kıraati gizli yapılan namazların her rekâtında Fatiha sûresini okumak farzdır. Hulâsa bu üç mezhebe göre yalnız başına namaz kılan için her namazın her rekâtında Fatiha okumak farzdır. Fatiha sûresini okumadığı takdirde, bu üç mezhebe göre hadîs-i şerifin delâleti ile namazı namaz değildir.

(İLAVE VE ÖZEL MÜTALÂA): Allah'ın bir lütfü olarak söylüyorum, hicretin 1331 yılı Ramazan'ın beşinci gününde İskenderiye'de Müntezehe sarayında evimde yatmakta iken rüyamda Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerini gördüm ve bir kaç meselemi (çözemediğim müşkülâtımı) arz ettim. Birisi de şu mesele idi: Ya Resûlallah, Şafii mezhebinde imamın arkasında cemaatin da okuması farz oluyor. İmam Ebû Hanîfe'ye göre ise kıraat mekruhtur; bu iki müçtehidin hangisi isabet etmiştir? diye sordum ve fetva istedim. Fahri kâinat efendimiz tam bir neş'e ve sevinçle: "Orada ihtiyat lazımdır" buyurdular. Yani Fatiha sûresinin okunması lâzım geldiğini ifade ettiler. Sonra; "Ben bunların hepsinden razıyım. Bunlardan Allah razı olsun. Bunlar çok çalıştılar. Yalnız Hanbeli mezhebinde lüzumsuz sözleri çoğalttılar. Yoksa ben bunların hepsinden razıyım" buyurdular. Bu sorumdan önce Ya Resûlallah, nikâhları haram olmayan kadınlara (tenlerine) erkek dokunursa Şafii mezhebinde abdest bozuluyor; Hanefi mezhebinde ise bozulmuyor bunların hangisi isabet etmiştir? diye sorup fetva istedim. Şöylece mübarek dudaklarını büktü ve işaret etti. Yani, yalnız dokunmakla abdest'in bozulmadığını kasdetti. Sonra kendime ve yazdığım eserlere dair bir iki şey daha arz ettim. "Şanı yüce olan Allah, o eserlerinizden seni faydalandırsın" buyurdular.

Elhamdü Lillah sümme Elhamdü Lillah... Ya Rab! Ahirette onu görmeyi bize ihsan et ve sancağının altında bizi topla; salât ve selâm onun üzerine olsun.

Netice olarak denir ki, bu hadîs-i şerif yine dört mezhebin delili olup üç mezhebe göre namazda Fatiha'nın okunması farzdır. İmam Azam'a göre vâcibdir.

255- Ebû Hureyre R.A.'den rivayet edilmiştir:

Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Mescid'de iken bir kimse namazın usulüne riayet etmeksizin (tadil-i erkânsız) namaz kıldı. Sonra Hazreti Peygamberin huzuruna gelince Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu: "Dön, namazını kıl. Çünkü namazın olmadı." Adam geri dönüp tekrar namaz kıldı ve huzura geldi. Yine Hazreti Peygamber, "Dön, namazını kıl; çünkü namazın olmadı" buyurdu. Adam, üçüncü defasında: Ya Resûlallah, ancak bu kadarı elimden geliyor. Daha iyisini yapamam. Siz bana öğretin, dedi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle tarif etti:

"Namazda durduğun zaman tekbir al. Sonra Kur'an dan senin için mümkün olanı oku. Sonra rükûa var ve rükûda karar kıl. Sonra kalk ve dimdik ayakta dur. Sonra secdeye var ve secdede karar kıl. Sonra kalk ve oturmada karar kıl. Namazının bütün rekâtlarında aynı şeyi yap."

256- Ebû Hureyre (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

"İmam namazda Fatiha'nın sonunda AMİN deyince, siz de AMİN deyiniz çünkü kimin amin demesi meleklerin amîn demesiyle bağdaşırsa geçmiş günahları bağışlanır."

Mütercim:

Hanefî mezhebinde imam AMİN sözünü yüksek sesle olmayıp yavaşça söyler. İmamdan işittikçe cemaat içinden yavaşça AMİN demek sünnettir. Şafii mezhebinde ise, gerek imam ve gerek cemaat sesli olarak AMİN derler.

257- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"Sizden biriniz AMİN deyip, melekler de gökte AMİN der ve bu iki amîn birbiriyle bağdaşırsa o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır."

Mütercim:

Gerek namazda ve gerekse namaz dışında Fatiha'dan sonra AMİN demek müstehabdır. Böylece diğer dualarda da amîn müstehabdır.

258- Ebû Bekre (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ, hırs ve rağbetini artırsın! Bir daha yapma" Resul-i Ekrem Efendimiz, (cemaat rükûda iken gelip rekâta yetişmek için) saffa ulaşmadan rükûa varan Ebû Bekre Hazretlerine böyle buyurmuşlardır.

Mütercim:

Saflara girmeksizin arkada tek başına imama uymak üç mezhebe göre mekruhtur. Hanbeli mezhebinde ise haramdır.

259- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem namazın iftitah (başlangıç) tekbiri için: "Allah Ekber" sonra rükû için "Allah Ekber", rükûden kalktığında: "Semiallahu Limen Hamideh, Rabbena Lekel-hamd", sonra secde için: "Allahu Ekber", iki secde arası için: "Allahu Ekber", ikinci secde için: "Allahu Ekber", ikinci secdeden ayağa kalkmak için: "Allahu Ekber", birinci oturuşta teşehhüdden sonra ayağa kalkmak için: "Allahu Ekber" söylerlerdi.

Mütercim:

İmamın, "Semiallahu Limen Hamideh" den sonra "Rabbena lekelhamd" söylemesini İmam Şafii ve İmam Muhammed ve imam Ebû Yûsuf Hazretleri bu hadîs-i şerife dayanarak uygun görmüşlerdir. Fakat İmam Ebû Hanife ile İmam Malik, bu hadîs-i şerifin imam için değil, yalnız başına kılanlar için olduğuna hüküm vermişlerdir. Bir de bazı rivayetlerle vav harfinin ilâvesiyle: "Rabbena ve Lekelhamd" şeklinde bu hadîs-i şerif varit olmuştur. Her iki rivayet de eşit derecededir. Fakat İstanbul'da ve bütün Türkiye'de, Dağıstanda Müslümanlar vavsız olarak "Rabbena Lekelhamd" şeklinde söylerler. Mısırda ise meşhur olan ve uygulanan vav ile "Rabbena ve Lekelhamd" dır, Bir de bu vav harfi zâid harf midir, hal için midir, atıf için midir? gibi değişik görüşler ileri sürülmüştür.

260- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri rükû ve secdelerinde: "Sübhaneke Allahümme, Rabbena ve bihamdike. Allahümmeğfirli = Allah'ım, Ey Rabbimiz, sana hamd eder halde seni bütün noksanlıklardan tenzih ederiz. Allah'ım günahlarımı bağışla" diye söylerlerdi.

Rükû ve secdede "Sübhane Rabbiyelazim ve Sübhane Rabbiyel alâ" lardan sonra bu duayı okumak müstehabdır. Ancak İmam Malik'e göre secdede müstehab ise de, rükûda değildir.

261- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“İmam, Semiallahu Limen Hamideh, dediği zaman siz de Allahümme Rabbena Lekelhamd, deyiniz; çünkü kimin sözü meleklerin sözüyle bağdaşırsa onun geçmiş günahları bağışlanır.”

Mütercim:

İmam Azam ile İmam Malik’in delilleri bu hadîs-i şeriftir: İmam, “Semiallahu Limen Hamideh” diyecek, Rabbena Lekelhamd” demeyecektir. Cemaat ise, “Rabbena Lekelhamd” diyecek ve “Semiallahu Limen hamideh” demeyecektir. Bir de, “Allahümme Rabbena Lekelhamd” rivayeti vardır.

İmam Şafii, İmam Hanbeli ve İmameyn Hazretlerine göre her ikisini söylemek hem imam için ve hem de yalnız başına kılan için sünnettir. Yalnız İmam Şafii’ye göre, imama uyanların da her ikisini söylemeleri sünnettir.

262- Rafi’oğlu Rifâ’a (R.A.) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

Resulü Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri cemaatle namaz kıldırırken “Semiallahu Limen Hamideh” dedikten sonra ashaptan Rifa’a (R.A.), RABBENA LEKELHAMD, HAMDEN KESİREN TAYYİBEN MÜBAREKEN dedi. Selâm verdikten sonra Hazreti Peygamber sordu:

“Söyle kimdi? Gerçek şu ki; otuzdan fazla melek gördüm, bu sözleri birbirinden önce yazabilmek için acele ediyorlardı.” Rifa’a, ben söyledim, dedi.

Mütercim:

Bu duanın harfleri otuz dört tanedir. Bu harflerin sayısı kadar melek indiği bu hadîs-i şerifin işaretinden anlaşılmaktadır

263- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, “Semiallahu Limen Hamideh. Rabbena ve Lekelhamd” dedikten sonra Kunût duası olarak şöyle derdi:

“Allah’ım! (Mekke’de Kureyş Kâfirleri elinde esir kalan) Velid oğlu Velid’i (Halid bin Velid’in kardeşini) Hişam oğlu Seleme’yi, Rabî’a oğlu Ayyaş’ı ve müşriklerin idaresi altında kalan çaresiz müminleri kurtar. Allah’ım! Mudar kabilesine baskı’nı ağırlaştır ve onları Yusuf’un kıtlık yılları gibi yıllara uğrat. Allah, Gıfâr kabilesine gufran ve Eslem kabilesine selâmet versin.”

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ‘in bu duası, Allah katında kabul edildi. Adları geçen ashap esaretten kurtuldu. Kureyş kâfirlerine ve Mudar kabilesine öylece kıtlık ve pahalılık geldi. Sonunda Mekke fethedilerek bütün müminler kurtuldular. Nihayet Mudar kabilesi de iman ederek nurlanıp hayât buldu.

264- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Ashabı Kiramdan bazıları, ya Resûlallah, kıyamet gününde biz Allah Teâlâ Hazretlerini görebilir miyiz? diye sormaları üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Dolunay gecesi bulutların ardında olmayan ayı görmekte güçlük çeker misiniz?” Ashab, hayır çekmeyiz, dediler.

Resûlullah sordu:

“Ya bulutların ardında olmayan güneşi görmekte güçlük çeker misiniz?” Ashab: Hayır, hiç güçlük çekmeyiz, dediler. Hazreti Peygamber şöyle devam etti:

“Allah Teâlâ Hazretlerini de işte böyle göreceksiniz. Kıyamet gününde insanlar mahşere kalkacaklar. Allah Teâlâ, herkes, kime ibadet ediyordu ise, ona uysun, buyuracak. O insanlardan kimi güneşe, kimi aya, kimi de birtakım zorbalara uyacaklar. Sonra münafıklarıyla birlikte bu ümmet kalacaktır. Allah Teâlâ Hazretleri, (içlerinde münafıklar bulunduğu onlara, onların tanımadığı bir sıfatta) tecelli edip, Rabbiniz benim, buyuracaktır. Onlar da, Rabbimiz gelinceye (tanıdığımız sıfatta bize tecelli edinceye) dek yerimizde kalacağız. Rabbimiz gelince biz O’nu tanırız, diyecekler. Allah Teâlâ Hazretleri, (münafıkların ayrılmasından sonra onlara) tecelli edip: Rabbiniz benim, buyuracak. Onlar da, Rabbimiz sensin, diyecekler (ve secdeye kapanacaklar).

Cenabı Hak, onları (cennetine) davet edecektir. Sonra Cehennem’in üstünde SIRAT köprüsü kurulacak ve Peygamberlerden, ümmetiyle birlikte ilk geçen ben olacağım. O gün peygamberlerden başka hiçbir ferd konuşamayacaktır. Peygamberlerin o günkü sözleri de, Allah’ım, selâmete çıkar, selâmet ver, demekten ibarettir. Cehennemde Sa’dan dikenine benzer çengeller vardır. Sa’dan dikenini gördünüz mü? İşte ona benzer biçimdedir. Ancak bu çengellerin ne derece büyük olduğunu ancak Cenabı Hak bilir. O çengeller, amellerine göre insanları kaparlar. İnsanların kimi ameli yüzünden helak olur. Kimi de hardal tanesine döner ve sonra kurtulur. Allah Teâlâ Hazretleri, Cehennem halkından dilediğine rahmet etmek istediğinde meleklerle, dünyada Allah’a, (ortak koşmayıp) ibadet edenleri çıkarınız, diye emreder. Melekler de onları, alınlarındaki secde izlerinden tanır ve çıkarırlar. Cenabı Hak, cehennem ateşine, secde izlerini yemeyi haram kılmıştır. Cehennemden çıkarlar. Cehennem, insanoğlunun secde izinden başka her yerini yer (yakarak çürütür).

Cehennemden yanık olarak çıkarlar. Sonra üzerlerine hayat suyu dökülür. Onlar da sel çamurunda biten kır otu gibi biterler.

Cenabı Hak, kullarını muhakeme ettikten sonra bir adam ki cehennem halkından en son cennete giren kişidir, cennetle cehennem arasında, Cehennem tarafına dönük olarak kalır. Bu adam, ey Rabbim, yüzümü cehennem yönünden çevir; çünkü kokusu beni zehirlemekte ve parlaması yakmaktadır, diyerek yalvarır.

Cenabı Hak: Şayet bu isteğin yerine getirilirse, başka bir isteğin olabilir mi? diye buyurur. O kul da, İzzet ve Celâlin için, hayır, der ve Cenabı Hakk’a dilediğince ant ve söz verir. Bunun üzerine Allah Teâlâ, onun yüzünü cehennemden çevirir. Cennete yönelince de onun eşsiz güzelliğini görür. Allah’ın dilediği (dayanabildiği) kadar sesini çıkarmaz. Sonra ey Rabbim, cennetin kapısına kadar bana ilerleme imkânı ver, diyerek yalvarmaya başlar. Cenabı Hak buyurur:

— Evvelce istediğinden başka hiçbir şey istemeyeceğine dair sözler veren ve yeminler eden sen değil misin? Der ki:

— Ey Rabbim. Yarattıklarının en bedbahtı olmayayım. Cenabı Hak buyurur:

— Eğer bu arzuna kavuşursan başka istekte bulunmayacak mısın? Adam:

— İzzet ve Celâlin hakkı için, hayır, bundan başkasını istemeyeceğim, der ve dilediğince Rabbisine ant ve söz verir. Cenabı Hak, o kimseyi cennet kapısına iletir. O kimse, cennetin kapısına varınca da onun, gözleri kamaştıran güzelliğini, ondaki parlaklık ve ferahlığı görür. Allah’ın dilediği (dayanabildiği) kadar sesini çıkarmaz. Fakat sonra:

— Ey Rabbim! Beni cennete koy, diyerek yalvarır. Cenabı Hak buyurur ki:

— Zavallı insanoğlu! Ne vefasızmışsın! Sana verilenden başkasını istemeyeceğine dair söz veren, yemin eden sen değil misin? Adam da:

— Ey Rabbim, der, beni yaratıklarının en bedbahtı kılma! Cenabı Hak, onun bu sözünden hoşlanıp cennete girmesine izin verir ve dile, der. Kul da dileklerde bulunur. Kulun dilekleri kesilince de, Rabbisi kendisine hatırlatarak, şundan ve şundan da iste, buyurur. Kulun istekleri son bulunca:

— Bunlar ve bunlarla beraber bir misli fazlası senin olsun, buyurur.” Ebû Said’in rivayetinde, “bunlar ve bunlarla beraber on katı senin olsun” buyrulduğu belirtilmektedir.

265- İbni Abbas (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Bana yedi aza (organ) üzerinden secde etmekliğim emrolundu: 1) Alın (burunun da alınla beraber yere konması gereğini işaret etti). 2, 3) İki el. 4, 5) İki diz. 6, 7) İki ayağın parmakları Elbise ve saçlarımızı da toplamayacağız.”

Mütercim:

Namaz kılan kimse bu yedi azadan biri üzerinden secdeyi özürsüz olarak terk ederse namazı bozulur. Bu azaların çıplak olması şart değildir; elde eldivenler, ayaklarda mestler giyili olduğu halde secdenin yapılmasında bir sakınca yoktur. Ancak dizler İmam Azam’a göre avret olduğu için örtülü olmaları şarttır. İmam Şafii’ye göre, avret yerinin civarı bulunmak cihetiyle namazda ve namaz dışında örtülürler. Yine İmam Azam’a göre alının bir bölümünü yere koymak farz, çoğunu koymak vaciptir. Diğer imamlara göre, bir bölümün yere konması kâfidir. Alının hududu: Yüzün, iki şakak ve kaşlarla, saçlar arasında kalan kısmıdır.

266- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Secdeleri düzgün yapınız. Herhangi biriniz kollarını köpeğin yayması gibi yere yaymasın.” (Secdede ellerini yere koyarak dirseklerini yukarı kaldırsın ve vücudundan uzak tutsun.)

Not: Kadınlar ise, secdede kollarını uyluklarına yapıştırarak uyluklarına doğru toplarlar.

267- İbni Mes’ud (R.A.) dan rivayet edilmiştir:

Selam Allah Teâlâ’nın kendisi (güzel isimlerinden biri)dir. Bu yüzden ona selam verilmez.

Herhangi biriniz, namazda (ettehiyyata oturduğu zaman) şöyle desin: Hürmet ve tazimler, dua ve ibadetler ve bütün övgüler Allaha’dır. Ey Peygamber, selâm olsun sana ve Allah’ın rahmeti ve bereketleri de... Bize de ve Allah’ın sâlih kullarına da selâm olsun.

“Siz bunu söylediğiniz zaman, Allah’ın gökte ve yerde bulunan her sâlih kuluna ulaşır. Bu selâmdan sonra da

“EŞHEDU EN LÂ İLAHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMED’EN ABDÜHÜ VE RESÛLÜHÜ” deyiniz. Başka rivayette, şu ilâve bulunmaktadır.

“Sonra dualardan en çok beğendiğini seçer ve duada bulunur.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin diğer rivayetlerinde, bu TAHÎYYAT duasından sonra, istenen ve hoş giden duanın seçilerek okunması yer almaktadır. Daha geniş bir mana ile şöyle terceme edilir;

“Sözle olan ibadetler, iş yapmak suretiyle olan ibadetler, mal ile yapılan ibadetler tümü ile Allah Teâlâ Hazretlerine mahsustur.

Ey Allah’ın sevgili Peygamberi! Yüce Allah’ın selâmı, rahmet ve bereketleri senin üzerine devamlı olsun. Biz kullarına ve Allah’ın diğer sâlih kullarına da Allah Teâlâ’nın selâmı olsun. Gerçekten kalbimle inanır ve tasdik ederim, dilimle ikrar edip şehadet ederim ki, ibadete lâyık ancak şanı yüce olan Allah’dır. Yine böylece kalbimle inanır ve tasdik ederim, dilimle söyleyip şehadet ederim ki, Hazreti Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem de Allah Teâlâ’nın kulu ve Peygamberidir.”

Bu şekilde varit olan TAHİYYAT duası, imamı Azam Hazret'lerinin seçmiş olduğu duadır. Diğer mezheb imamlarının ihtiyar ettikleri dua daha değişik lâfızlardır. Hanefî mezhebinde namazların son oturushlarında TAHİYYAT miktarı oturmak farzdır. Bu duayı okumak ise vâcibdir. Şafii ve Hanbelî mezheplerinde teşehhüd miktarı oturmak farz olduğu gibi, bu duayı da okumak farzdır; Maliki mezhebinde sünnettir.

268- Hazreti Aişe (R.A.)'den rivayet edilmiştir

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri namazın sonunda TAHİYYAT'dan sonra şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Kabir azabından sana sığınırım. Mesîh Deccal'ın fitnesinden sana sığınırım. Hayatın ve ölümün ve kul borcundan sana sığınırım." (Sonra ashabı kiram: Ey Allah'ın Peygamberi, bu kul borcundan ne kadar çok Allah'a sığınyorsunuz? dediler. Onlara cevaben şöyle buyurdular:) "insan borçlu olduğu zaman konuşur ve yalan söyler, söz verir ve sözünde durmaz." (Bunlar ise münafık sıfatlarıdır; onun için kul borcundan Allah'a çok sığınırım)

Mütercim:

Bu borç, ödenemeyecek bir borç demektir. Ödenebilecek bir borç ise bu sığınmaya girmez, zaten o borç ödenir. Bir de Peygamber efendimizin bu gibi duaları hep biz ümmetine öğretmek içindir. Yoksa Resulü Ekrem Hazretleri böyle borçlardan ve böyle bir borcun gerektireceği gayri meşrû hallerden masumdurlar.

269- Hazreti Ebû Bekir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Hazreti Ebû Bekir (R.A.): Ey Allah'ın Resulü, namazın sonunda edilecek bir dua bana öğretiniz, deyince Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"De ki: Allah'ım, ben nefsimde çok zulüm yaptım; günahları da ancak sen bağışlarsın. Lütfunla beni bağışla ve beni esirge. Şüphesiz sen çok bağışlayan ve çok esirgeyensin."

Mütercim:

Gerçekten bu dua, hem tahiyyat'dan sonra hem de namaz dışında edilecek duaların en toplusu ve en güzelidir. Çünkü cehennemden kurtulup cennet ve cemale kavuşmak duaların özüdür, demişlerdir.

270- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir: "Bakınız, tuttuğunuz takdirde sizi geçenlere ulaşacağınız, sizden sonrakilerin size ulaşamayacakları ve aralarında bulunduklarınızın, aynı ameli işleyenler hariç, en iyileri olacağınız bir şeyi size bildireceğim: Her namazın arkasında otuzüçer kere tesbih edecek, hamd edecek ve tekbir getireceksiniz. Yani Sübhanallah, Elhamdülillah ve Allahu Ekber, diyeceksin ve bunlardan her biri otuzüç olacaktır."

Mütercim:

Sünnet olan ve en faziletli kabul edilen tesbihlerin otuzüçer olmasıdır. Tesbihlerin sayısı bundan çok olursa aynı sevabın meydana gelmesinde ihtilâf varsa da, güvenilir olan aynı sevabın elde edilmesidir. Bir de tesbihler noksan yapılırsa, ona göre de sevap da eksilir; çünkü bazı hadîs-i şeriflerde tesbihlerin onar kere söylenmesi vardır. Hatta bir kere, birer kere söylenmesinin de varit olduğunu Şerkavî Şerhinde yazmaktadır.

271- Muğîre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"İbadete layık olan ancak yüce Allah'dır. Ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur ve O, her şeye kâdirdir (gücü yetendir). Allah'ım! Senin verdiğini kimse engelleyemez. Senin engellediğini kimse veremez. Sana karşı varlıklı kişiye varlık fayda vermez."

272- Zeyd bin Halid El-Cühenî (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Hudeybiye gazasında, yağmurlu bir gecenin sabahında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Rabbiniz ne buyurdu bilir misiniz?" Ashabı kiram, Allah ve Resulü bilir, dediler. Sonra Hazreti Peygamber devam etti:

"Allah buyurdu ki: Kullarımdan kimi mümin ve kimi de kâfir olarak sabahladı. Allah'ın lütfü ve rahmeti sayesinde yağmur yağdı diyen bana iman etmiş, yıldız iddiasını tanımamış; amma, şu veya bu yıldızın tesiriyle yağmur yağdı diyen, beni tanımamış yıldız veya yıldızlara iman etmiştir."

Mütercim:

Yağmurun yağmasında ve yağdırılmasında asıl müessir olan ve her hadiseyi yaratan Allah Teâlâ Hazretleridir. Eğer böyle bir inanç taşınmaz da aksine olarak yıldızlar veya diğer hadiseler asıl sebep ve bir yaratıcı kabul edilirse bu küfürdür. Böyle bir inançta bulunan kimse de kâfir olur. Fakat bunları Allah Teâlâ'nın bir vasıta ve zahiri sebep kıldığına iman etmek zarar vermez.

273- Ukbe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir gün ikindi namazını kılıp selâm verdi ve acele ile kalkarak saadethanelerine girip çıktı ve şöyle buyurdu:

"Yanımızda kalan bir miktar külçe altını hatırladım. Beni bağlamasından hoşlanmadığım için taksim edilmesi bana emredildi."

Mütercim:

Altın, Peygamberi Zîşân Efendimizin hücre-i saadetlerinde istihkak sahiplerine dağıtılmak üzere bulunuyor ve bunun muhafazasıyla fikirleri meşgul oluyordu. Namazda hayırlı işlerden herhangi bir şeyi düşünmek ve hatırlamanın namazı bozmadığı hükmü bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır.

274- Cabir (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Bu bitkiden (sarımsaktan) yiyen kimse, mescitlerimizde (bulunarak) içimizi bulandırmasın.”

275- Cabir (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Kim sarımsak yahut soğan yerse bizden uzak dursun, yahut mescitlerimizden uzak dursun ve evinde otursun.” Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine bir gün sarımsaklı yemek çıkarıldı. Kendileri yemediler. Beraberinde bulunan Ebû Eyyûb El-Ensârî ve daha başkaları da o yemekten yemediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, “yemeği getirin” dedikten sonra Hazreti Ebû Eyyûb’e şöyle buyurdu: “Sen ye! Senin başbaşa verip konuşmadığın kişi (Cibril Aleyhisselâm) ile ben başbaşa verip konuşuyorum.”

276- Ebû Saîd (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Cuma günü yıkanmak her mükellef kişiye vâcibdir.”

Mütercim:

Cuma günü yıkanmanın vacip kadar önem taşıdığına işaret sayılmaktadır. Birkaç hadîs-i şeriften sonra bu mevzu üzerinde tafsilat gelecektir.

277- İbni Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Kadınlarınız geceleyin mescide gitmek için sizden izin isterlerse veriniz.” Bir rivayette ise, “mescidlere...” denmektedir.

Mütercim:

Fitne ve fesad korkusu yoksa hanımlarınızı cemaatle namazdan engellemeyiniz, demektir. İmam Azam Hazretlerine göre, ihtiyar kadınlar, yatsı ve sabah namazlarına çıkabilirler. İmam Ebû Yusuf ise, ihtiyar kadınların gece ve gündüz her namaza katılmalarında beis yoktur, diyor. Şafii mezhebinde de durum böyledir. Ancak gösterişli elbiselerle değil, adi elbiselerle çıkmalıdır. Genç kadınlar için yine haram olmayıp tenzihen mekruhtur. Çünkü onların camiden ve cemaatten alıkonmalarına dair ne kavli ve ne de fi’li hiç bir hadîs-i şerif olmayıp yalnız Hazreti Aîşe (R.A.) validemizin şu sözü rivayet edilmiştir: Eğer Resuli Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, zamane kadınlarının icad ettikleri şeyleri göreydi, onları cami ve mescitlerden uzaklaştırırdı. Hâlbuki yalnız Hazreti Aîşe’ye ait bu sözle bütün kadınlar hakkında yasak hükmünü çıkararak onları cami ve mescitlerden alıkoymanın meşruiyeti sabit olmaz. Çünkü Hazreti Aîşe hanımların engellenmesini vücudu olmayan bir şartla bağlamıştır ki, o şart da, eğer şimdiki hanımları Resûlullah göreydi, sözüdür. Şerkavî şerhinde böyle ifade edilmektedir.¹⁵

15 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:105-145

CUMA BAHSİ

278- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Biz sonuncular ve fakat kıyamet gününde başta gelenleriz. Ne var ki, onlara (Yahudilerle hristiyanlara) bizden önce kitap (Tevrat ve İncil) verildi. Sonra Allah Teâlâ tarafından kendilerine farz kılınan günleri bugündür (Cuma günüdür). Fakat onlar, bugün hakkında ihtilâfa düştüler ve Cenabı Hak da bu Cuma gününü bize nasip etti. Böylece milletler gün konusunda bizden sonra gelmektedir. Yahudiler yarın, Hristiyanlar da öbür gün.”

Mütercim:

Yahudiler, kendi içtihatları ile Cumartesi gününü seçtiler. Sebebi de, Cenabı Hak, göklerle yeri pazar gününden başlayıp Cuma günü tamamlayarak altı günde yarattı. Cumartesi günü hiç bir şey yaratmadı. Bu itibarla Cumartesi gününü kendileri için bir istirahat günü seçtiler. Hristiyanlar ise, Cenabı Hak pazar günü kâinatı yaratmağa başladığı için, o gün mübarek bir gün kabul ettiler ve bu günü ibadet için ayırdılar.

Bize gelince: Bizim içtihat ve ihtiyarımız olmayarak Cenabı Hak şu ayeti kerime ile bizi Cuma gününe ve Cuma namazına irşat buyurdu, mealen:

“Ey îman edenler! Cuma günü namaz için ezan okunduğu zaman hemen Allah’ın zikrine (namaza) koşun ve alış verişini bırakın.” (Cuma sûresi: ayet 9).

279- Ebû Saîd (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Cuma günü yıkanmak, bülûğa eren herkese vaciptir. Aynı zamanda misvâklanması ve eğer bulursa güzel koku sürünmesi de...”

Mütercim:

Burada “vacib” tabiri, bütün bedeni temizlemenin önemine binaen tekid için gelmiştir. Yahut cuma günü yıkanmak, temizlik ve güzel ahlâk yönünden vacip derecesindedir. Üç mezhebe göre, cuma günü yıkanmak müekked sünnettir.

Zahirî (???) ve Hanbelî mezheplerinin görüşlerinden birine göre vaciptir. Şayet bu yıkanma cuma namazından sonra yapılırsa, sünnet yerini tutmaz; çünkü cuma namazının hakkıdır. Fakat Hanefî ve Şafii mezheplerine göre, fecir doğduktan sonra cuma vaktine kadar caizdir. Faziletli olan, cuma namazına yakın yıkanmaktır; hatta yıkandıktan sonra abdest bozulursa tekrar yıkanmak lâzımdır. Bir de cuma günü misvak kullanmak ve bulunabildiği takdirde güzel koku sürünmek, gereklidir.

280- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Her kim ki, cuma günü cünüplükten gusleder gibi yıkandıktan sonra erkence cuma namazına giderse, bir deve kurban eden derecesinde sevap alır. İkinci saatte giden bir sığır kurban etmiş gibidir. Üçüncü saatte giden boynuzlu bir koç kurban etmiş gibidir. Dördüncü saatte giden bir horoz tasadduk etmiş gibidir. Beşinci saatte giden de bir yumurta sadaka vermiş gibi sevap kazanır. Artık imam minbere çıktığı zaman, melekler hutbeyi dinlemek için hazır bulunurlar.” (Sonra gelenler için sevap yazmazlar, yalnız Cuma namazını kılma sevabını yazarlar. Hadîs-i şerifte varit olan “saat” kelimesinden kasıt, elbette ki altmış dakikalık zaman parçası değildir. Kısa zaman fasılları kastedildiği muhakkaktır. İmam Mâlik’e göre, zevalden sonraki zaman parçalarıdır. Fakat bu görüş Cumhur tarafından benimsenmemiştir. Cumhur-i ulemaya göre, Cumaya gidiş, gündüzün ilk saatlerinden başlar.)

Cuma namazına kuşluk vaktinde erkence gitmek (için) cemaat için faziletli ise de, imam ve hatib için Cuma namazına geç vakitte camiye gitmek daha faziletlidir; çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Cuma günü tam namaz vaktinde camiye teşrif ederlerdi. Ondan sonra da dört halife böyle yaparlardı.

281- Selman ı Farisî (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Her kim Cuma günü yıkanıp elinden gelen temizliği yaparak temizlenir, esansından sürünür veya evinin güzel kokusundan sürünür, sonra çıkar (ak mescide gelir), yan yana duranları ayırmaz, sonra nasibi olduğu kadar namaz kılar, sonra imam hutbeye başladığı zaman susup dinlerse iki Cuma arasındaki (küçük) günahları behemehâl bağışlanır.”

Mütercim:

Cumanın sünnetleri: Yıkanmak, camiye erken gitmek, misvak kullanmak, pâk ve temiz elbise giymek, güzel koku sürünmek, tırnak kesmek, koltukaltı ve ut yerlerinin tıraşını yapmak.

282- Hazreti Ömer’den rivayet edilmiştir:

Cami kapısında, halis ipekten yapılmış SİYERA diye isimlendirilen kıymetli bir hırkanın satılmakta olduğunu gören Hazreti Ömer Radıyallahu Anh:

— Ey Allah’ın Resulü! Bayramlarda Cuma günlerinde ve bazı heyetlerin ziyaretinize gelişinde bu elbiseyi giymek için satın alsanız olmaz mı? dedi. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

— Bunu (böyle bir elbiseyi) ancak ahirette nasibi olmayan giyer.”

Bir zaman sonra Resulü Ekrem Hazretlerine bu cinsten gösterişli ve ipekli elbiseler geldi. Bunlardan bir tanesini Hazreti Peygamber, Hazreti Ömer’e verdi. Hazreti Ömer:

— Ya Resûlallah, siz bana bu elbiseyi verdiniz; Hâlbuki daha önce bu gibi elbisenin giyilmemesi hakkında bizi uyarıştınız, dedi. Cevaben şöyle buyurdular:

“Onu, giyesin diye sana vermedim.” (Ya satması için, ya da hanımlara vermesi için verildiği anlaşılıyor.)

Mütercim:

Cuma ve bayramlar için ipekli ve gösterişli olmayan sade ve temiz iyi bir elbise giymek, güzel sarık sarmak müstehabdır.

283- Ebu Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Ümmetime güçlük getirmemiş olsaydım, her namazla beraber misvak kullanmalarını onlara emrederdim, (misvak kullanmayı vacip kılardım).” Yoksa her namaz ve abdestin önünde misvak kullanmanın müstehab olduğunda ittifak vardır. Özellikle Cuma namazı için daha fazla önem taşımaktadır.

284- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Misvakı size sık sık söyledim.” (Tergib ve teşvik için defalarca söylendiği beyan buyruluyor.)

285- İbni Ömer (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Hepiniz çoban ve hepiniz sürüsünden sorumludur, (idare ettiklerinizin hesabını ahirette vereceksiniz): Devlet reisi çobandır ve sürüsünden sorumludur. Erkek, ailesinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Kadın da kocasının evinin çobanıdır ve sürüsünden (kocasının malını korumaktan, çocuklarını İslam terbiyesi üzere yetiştirmekten, ırz ve namusunu korumaktan) sorumludur.

286- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Biz sonuncular ve fakat ahirette başta gelenleriz. Onlara bizden önce kitap verildi, bize ise onlardan sonra. İşte onların ihtilaf ettikleri gün bu Cuma günüdür. Allah bu günü bize nasip etti. Yarın Yahudilerin ve öbür gün de Hristiyanlarındır. Her Müslümanın, her hafta yıkanması, başını ve bedenini yıkayacağı bir günü olması şarttır.”

287- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:

“Bu gününüz (Cuma) için temizlenmiş olmalıydınız.”

Mütercim:

Medine'ye yakın Avali yönünden toz-toprak içinde cuma namazına gelenlere hitaben buyrulmuştur.

288- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:

“Yıkanmalıydınız.”

289- Ebû Abs (R.A.) 'den rivayet edilmiştir: Allah yolunda ayakları tozlanan kimsenin vücudunu Allah cehenneme haram kılmıştır.”

Mütercim:

Cihad, hac, Cuma ve cemaat gibi Allah rızasına uygun işlerde ayakları tozlanan kimsenin bütün vücudu cehenneme haram olup cennete lââyık görülmüştür.

290- Muaviye (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Cuma günü minbere çıkıp oturdular. Müezzin, ALLAHÜ EKBER, deyince Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri de “Allahü Ekber. Allahü Ekber” dedi. Sonra müezzin. EŞHEDÜ EN LÂ İLAHE İLLALLAH, deyince Peygamber: “Ben de (şehadet ederim) buyurdu. Müezzin, EŞHEDÜ ENNE MUHAMMED'EN RESULÜLLAH, deyince Hazreti Peygamber, “Ben de (şehadet ederim)” buyurdu.

Mütercim:

Hazreti Peygamberin “Ben de,” sözleri ile iktifa etmeleri, Peygamberliğine ait özelliklerden olabilir. Bizlerin şehadet kelimesini, müezzinin okuduğu gibi tam olarak söylememiz gerekir. Sünnet olan budur. (Yalnız “Ben de şehadet ederim” sözü bizim için kâfi değildir. Şerkavî şerhinde böyle yazılmıştır. Hanefî mezhebinde, Cuma günü imam minberde iken okunan ezana mukabele edilmemesi, çünkü başka bir hadîs-i şerife göre, burada susup dinlemek gerektiği belirtilmiştir. (Dürrü Muhtara bakılsın).

291- Sehl (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, kölesi marangoz olan bir kadına şöyle buyurdu: “Marangoz kölene emir ver, cemaate hutbe vereceğim zaman çıkıp üzerinde oturacağım birkaç basamak (minber) yapsın bana.” Bu emir üzerine kadın da kölesine bir minber yaptırdı ve mescidi şerife getirilip yerine kondu. Hutbe bunun üzerinde okunurdu. Bir defasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bu minberi şerifin alt basamağında durarak namaza başladı ve rükûu da burada yaptıktan sonra inip yerde secde etti. Namazdan sonra şöyle buyurdu:

“Ey Müslümanlar! Bunu, sadece bana uymanız ve namazımı bilmeniz için yaptım.” (İmamın namazdaki hareketlerinin muktedirler tarafından görülüp bilinmesi için imamın yüksekçe bir yerde olmasının müstehab olduğu anlaşılıyor. Mihrapların yüksek oluşu buradan gelmektedir.

Mütercim:

Hazreti Peygamber efendimizin devrinde yapılan ilk minber işte bu minberdir. Minber, mim harfinin kesriyle, yükseğe çıkmağa yarayan alet demektir. Menber olursa, yüksek olan yer manasına gelir. Birinci mânada ismi alet, ikinci mânada ismi mekândır. Mazi ve müzarisi, Nebere - Yenbiru dur, Darebe - Yedribu gibi. Bu minber yapılmazdan önce, bir hurma ağacının gövdesine dayanarak hutbe okurdu. Yeni Minberin yapılmasıyla bu ağacın, yavrusunu kaybeden deve yahut annesini kaybeden çocuk gibi inlediğini bütün ashabı kiram işittiler. Sonra Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri adı geçen bu ağaç gövdesini mübarek eliyle okşadı ve böylece ağaç sükûnet buldu. Bir rivayete göre, bu hurma gövdesi, minberi saadetin altına gömüldü.

292- Amr bin Tağlib (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Şimdi vallahi ben, bazan bir adama veriyor, bir adamı da nasipsiz bırakıyorum. Oysa nasipsiz bıraktığım adam, (kendisine mal ve menâ'l) verdiğim adamdan bana daha sevgilidir. Ne var ki, bazı kişilere, içlerinde sızlanma ve sabırsızlık gördüğüm için vermekteyim. Bazılarını da, Allah tarafından kalplerine verilen hayır ve zenginliğe bırakıyorum. Amr bin Tağlib de bunlardandır. Bunun üzerine Amr ibni Tağlib:

— Vallahi, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in bu mübarek sözü yerine, bana bir deve sürüsü verilseydi makbule geçmezdi, dedi.

293- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, mübarek hayatının son hutbesinde şöyle buyurdu:

“Ey Müslümanlar! Yakınıma geliniz. İmdi, Ensar’dan oluşan şu mahalle halkı azalacak ve başkaları çoğalacaktır. Her kim, Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem ümmetinin bir yetkili makamına getirilir de kimine zarar ve kimine yarar sağlamaya gücü yeterse, Ensar’ın iyisiyle ilgilenin, kötüsünü de, vali olup ta bir kimseye zarar ve menfaat yapmaya gücü yeterse, o vali olan kimse, bağışlasın.

294- Cabir (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Cuma günü hutbe okunurken bir adam camiye girdi ve oturdu. Hazreti Peygamber ona hitaben şöyle buyurdu: “Ey filân, namaz kıldın mı?” O adam da: Hayır, dedi. Hazreti Peygamber: “Kalk, namaz kıl” buyurdu.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, İmam Şafii ve İmam Hanbelî Hazretlerinin delili olup, hutbe esnasında camiye giren kimse iki rekât namaz kılar, diyorlar. Hanefi ve Maliki’ye göre, namaz kılmaz, oturup hutbeyi dinler. Çünkü hutbe esnasında konuşmak ve başka şeyle meşgul olmaktan men edilmiştir.

295- Ebu Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Cuma günü hatip hutbe okurken, sen arkadaşına (sus) bile desen, boş laf etmiş olursun.”

296- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Cuma’da bir vakit vardır. Müslüman kul, namaz kılmakta ve Allah’tan herhangi bir dilekte bulunmakta iken o saate denk gelirse, şüphesiz, Allah Teâlâ, ona dilediğini verir.”

Peygamber, bu vaktin çok kısa olduğunu mübarek serçe parmağının ucu ile işaret ederek gösterdi.

Mütercim:

Cuma günü içinde serçe parmağının ufacık ucu kadar kısa bir müddet vardır ki, o saat (vakit) içinde dua makbul olur.¹⁶
16 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:145-154

KORKU NAMAZI BAHSİ

297- İbni Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Saflar karıştığında (taarruz safhasında) namazlar ayakta kılınsın. Eğer taarruzun daha ileri bir aşamasında ise namazlarını ayakta veya hayvanların sırtında (imâ ile) kılınlar.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, İmam Şafii Hazretlerinin delili olup bilfiil düşmanla savaşırken hatta süngü süngüye gelinse bile, ayakta yahut hayvan üstünde hem düşmanla savaşılır, hemde baş ve göz hareketleri ile (imâ ile) namazlarını kılarlar. Bu durumda kibleye yönelmek gerekmez. Hanefî mezhebine göre, savaş halinde düşmanla bilfiil karşılaşan veya süngü süngüye gelen Müslümanlar namazlarını geciktirirler ve sonra kaza ederler. Buna delil de 203. hadîs-i şerifte geçen Hendek savaşındaki olaydır. Bir de cemaatle korku namazı kılınması vardır. O da bilfiil savaşmayarak düşman karşısında mevzilenmeleri halindedir. Yahut düşmanla yer yer temasların vuku bulunduğu durumlardadır. Yoksa savaş kızıktığı zaman cemaatle namaz olmadığına ittifak edilmiştir:

298- İbni Ömer (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hendek savaşından Medine’ye dönüşte ashabı kiram silâhlarını henüz çıkarmışlarken Allah’tan gelen vahiy üzerine şöyle buyurdular:

“Hiç kimse, Beni Kurayza’ya varmadan ikinci namazını kılmasın.”

Mütercim:

Hendek (Ahzab) savaşından henüz Medine’ye dönüp de ashabı kiram silâhlarını, bıraktıkları bir anda, daha önce Hendek savaşında düşmanlarla birleşip Müslümanlar aleyhinde çalışan yahudi kabilesi Benî Kurayza’ya karşı hücumla geçilmesine dair Allah’tan vahiy gelmişti. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, derhal Benî Kurayza’ya karşı askerî harekâta geçilmesini buyurmuş ve yukarıdaki emrini vermişlerdi. Ashaptan bir kısmı, bu hadîs-i şeriften, acele edilmesi mânasını anlayıp, vakti girmiş ikinci namazını hemen kılarak çıktılar. Bir kısmı da, ikinci namazının ancak Benî Kurayza’da kılınabileceği manasını anlayarak kılmadan çıktı. Sonra durum Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e arz edildi. Her iki içtihadı da tasvip buyurdular. Çünkü nassın her iki mânaya da ihtimali vardı. Sonra Kurayza Oğullarına varılıp onların hakkından gelindi ve bir kısmı da sürgün edildi.¹⁷

17 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:154-155

RAMAZAN VE KURBAN BAYRAMI BAHSİ

299- Hazreti Aişe’den rivayet edilmiştir:

Hazreti Aişe der ki, bir bayram günü idi. Henüz bulûğ çağına ermemiş iki kızcağız, yanımda def çalıp evvelce Medine’de Evs ve Hazreç kabileleri arasında meydana gelen ve Evs kabilesinin zaferi ile sonuçlanan BUAS vak’asını anlatan şarkıyı söylerken Hazreti Peygamber gelip döşeğine yaslandı ve mübarek yüzünü duvardan yana çevirdi. Bu arada, babam Ebu Bekir geldi, içeri girer girmez beni azarlamaya başladı. Peygamberin yanında şeytanın sesi (çalı sesi) olur mu? deyince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, babama dönerek, “Dokunma onlara!” diye buyurdu. Her milletin Bayram günleri var. Bugün de bizim bayramımızdır. Varsınlar, böyle sevinç gösterileri yapsınlar? Sonra bu kızlara göz ettim, çıktılar.

Bu hadîs-i şerife ilâve olarak Hazreti Aişe diğer bir olayı şöyle anlatır: Yine o bayram günü, Sudanlı birkaç kişi, Sudan savaş oyunları gösterisi yapıyorlardı. Sudanlılar bu silâh oyunlarını yaparken ya ben, seyretmem için müsaade istedim, yahut Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bana:

“(Ya Aişe, Sudanlıların kalkan oyununu) seyretmek ister misin?” buyurdu. Ben de bakmak isterim, dedim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in arkasında durdum. Yanağımı Hazreti Peygamberin mübarek yanağına yaslayarak bir müddet seyrettik. Hazreti Peygamber Sudanlı oyunculara hitaben “Bereketli Nil’in çocukları, devam edin!” buyurdu.

Nihayet yorulduğum ve usandım. Hazreti Peygamber bana:

— “Yeter mi?” buyurdu. Ben de: — Evet, ya Resûlallah, artık yeter, dedim. Hazreti Peygamber de bana:

“Öyle ise git” buyurdu.

Mütercim:

Bayram günlerinde ve düğün cemiyetlerinde, savaşa teşvik etmelerde ve misafir gelişinde def çalmanın meşru olduğu bu hadîs-i şerifle sabittir. “Düğünleri def çalarak duyurunuz” mealindeki hadîs-i şerif de bunu teyid etmektedir.

300- Berâ bin Azib (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kurban Bayramı hutbesinde şöyle buyurdular:

“Bu günümüzde yapacağımız ilk iş bayram namazını kılmamızdır. Sonra döner ve kurbanlarımızı keseriz. Kim bunu yaparsa sünnetimizi aynen icra etmiş olur.”

301- Bera (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kurban bayramı hutbesinde şöyle buyurmuştur:

“Kıldığımız namazı kılan ve kestiğimiz kurbanı kesenler, dini vecibeyi aynen icra etmiş olurlar. Kurbanını bayram namazından önce kesenler ise, namazdan önce olduğu için kurban sayılmaz.” Ebu Bürde bin Niyar, Ya Resûlallah, ben bu meseleyi daha önce bilmediğimden görüşüme dayanarak, herkesten önce kurbanımı kesip daha çok sevap kazanayım diye, namazdan önce kurbanımı kestim ve etinden de biraz yiyerek namaza geldim. Şimdi ne yapayım? dedi.

Buna cevaben Hazreti Peygamber:

“Senin koyunun (kurbanlık değil) etliktir!” buyurdular. Tekrar Ebû Bürde sordu: Ya Resûlallah, bizde yılını doldurmamış bir oğlak var ki, bence iki koyundan daha kıymetlidir; bunu kesersem kurban yerine geçer mi? Hazreti Peygamber:

“Evet, ancak (yaşını doldurmamış oğlak) senden sonra hiç kimseden kurban yerine geçmez” buyurdular.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, İmam Şafii Hazretlerinin delili olup kurban olacak hayvan koyun cinsi ise tam bir yaşında, keçi cinsi ise iki yaşında olmalıdır, demiştir. İmam Azam’a göre bir yaşındaki koyundan fark edilmeyecek şekilde semiz olan en az altı aylık bir kuzu kurban edilebilir.

302- İbni Abbas (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

Zilhicce’nin şu on günündeki amelden daha üstün amel yoktur.” Ashabı kiram, ya Resûlallah, cihad da mı değil? diye sordular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : “Cihad da değildir. Ancak canını ve malını feda ederek çıkıp, hiçbirini geri çevirmeyen (ikisini de Allah yoluna veren) kişi müstesna” buyurdular. Yani malını ve canını Allah yolunda feda eden mücahidin ameli, Zilhicce ayının şu on günündeki amelden daha faziletlidir.

303- Hazreti Aişe’den rivayet edilmiştir:

Birtakım Sudanlılar, Mescidi şerifin önünde bayram günü kılıç ve kalkan oyunları yaparlarken Hazreti Ömer’e şöyle buyurdu:

“Bereketli Nil’in çocuklarını (Sudanlıları) güven içinde bırak!” Başka bir rivayette; “Her milletin bir bayramı var. Bugün de bizim bayramımızdır” buyurduğu da belirtilmiştir.

Mütercim:

Erfide, rifde’nin çoğul şekli olup bahşiş ve aynı zamanda bolluk mânasında kullanılmaktadır. Nitekim suyu bol olduğu için Dicle ve Fırat nehirlerine, râfidan denmiştir. Hadîste geçen Sudanlılara erfidenin çocukları denmesi, ya bahşiş topladıklarından veya bereketli Nil nehrine mensup olduklarından ileri gelmektedir.¹⁸

18 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:155-303

VİTİR BAHSİ

304- İbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Gece namazları ikişer ikişer rekâttir. Herhangi biriniz sabah vaktinin girmesinden korkarsa (gece namazlarının sonuna bıraktığı vitri) tek rekât olarak kılar Bu bir rekât, kıldığı namazların vitri olur.”

Mütercim:

Gece teheccüd namazı kılmayı adet edinen kimse, gece yarısından sonra kalkıp teheccüd namazını ikişer ikişer rekât kılar. Sonra vitir namazını kılar. Amma vitir namazı tek rekât mıdır, yoksa vitir namazı gibi üç rekât mıdır? Bu hususta diğer mezhep imamları, hadîs-i şerifin zahirini esas kabul ederek, vitir namazı en sonra ayrıca bir rekât kılınır, diyorlar. İmam Azam’a göre bir rekât namaz caiz değildir. Vitir namazı, akşam namazı gibi üç rekât olarak kılınır. İmam Şafii Hazretlerine göre, vitir namazı akşam namazı gibi üç rekât olarak caiz ise de, daha faziletli olan, iki selâmla üç rekât kılınmasıdır. Şafii fıkıh âlimlerinden İmâdî Hazretleri, evlâ olan, bir arada üç rekâttir, demiştir. Bu görüş, İmam Azam’ın görüşünü aynen kabul değilse de destekleyici mahiyettedir.

305- İbni Ömer (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Gece namazınızın sonunu vitir (tek) yapınız.”

Mütercim:

Yukarıdaki hadîs-i şerifte geçtiği gibi, bu hüküm devamlı olarak gece namazına kalkmayı adet edinen ashaba göredir. Yoksa sünnet olan, yatmazdan önce, yatsı namazından sonra hemen vitir namazını kılmaktır. Sonra isterse kalkar, yine teheccüd namazlarını kılar. Artık vitir namazının iadesi veya tek bir rekât kılınması gerekmez.¹⁹

19 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:158-159

YAĞMUR DUASI BAHSİ

306- Abdullah (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Allah’ım! Yusuf’un yedi (kıtık) yılı gibi yedi yıl ver (bu müşriklere, belki açlık onları terbiye eder).”

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mekke’nin azılı müşriklerinin, belki yola gelmelerine vesile olur diye, Hazreti Yusuf zamanında Mısır halkının uğratıldığı ve tam yedi yıl devam eden kıtlık ve açlığa kendilerinin de uğratılmalarına dua etti. Gerçekten bir yıl içinde Mekke’ye bir damla yağmur düşmedi. Bundan dolayı fena halde bir kıtlık oldu. Öyle ki, Mekke halkı leş yemeğe başladı. Yer ve göğü duman kapladı. Sonra biraz insafa geldiler de, Mekke halkı tarafından, Mekke reisi Ebû Süfyan seçilip Medine’ye gönderildi. Hazreti Peygamberin huzuruna varıp. Ya Muhammed, sen Allah’a ibadetli ve yakınlarla iyilik etmeyi emredersin; Hâlbuki senin yakın akrabalar olan kavmin Mekke’de kıtlık ve açlıktan helak oldular. Rica ediyoruz, onlar için Allah Teâlâ’dan yağmur isteyiniz, dua ediniz. Bu felâketten kurtulsunlar. Sonra biz de bu sebeple sana iman ederiz, dedi. Sonra Peygamber efendimiz dua buyurdu. Kıtlık ve pahalılık gitti, bolluk ve ferahlık geldi. Ne var ki, Mekke’liler yine iman etmediler. Bu kıtlık ve perişanlıklarına işaret olarak evvelce: “O halde (ey resulüm) semanın aşikâre bir duman (açlık ve kıtlık) getireceği günü (azabı) bekle” mealindeki ayeti kerime nazil olmuştu. (Duhan sûresi. Ayet 10)

Mütercim:

İhtiyaç zamanında yağmur duası için namaz meşrudur. Tıpkı cuma namazı gibi cemaatle iki rekât kılınır. Sonra bayram namazında olduğu gibi hutbe okunur ve dua edilir. Fakat minberde olmayıp yerde okunması müstehabdır. Bu, imameyn’in görüşüdür. İmam Azam’a göre, ayrı ayrı kılınır, cemaatle kılınmaz. Zamanımızda iki imamın, kavline göre hareket edilmektedir. Diğer üç mezhep imamlarına göre de hüküm böyledir.

307- Enes (R.A.)den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir cuma günü minbere çıkıp hutbe okurken taşra halkından biri mescidin kapısından içeri girdi. Hazreti peygamberin karşısında ayakta durup Ey Allah’ın Resulü; Kıtlıktan ve kuralıktan hayvanlarımız helak oldu. Allah Teâlâ’ya dua ediniz de bize yağmur ihsan buyursun diyerek dilekte bulundu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri mübarek ellerini göğse doğru kaldırarak:

Allah’ım! bize yağmur ver, Allah’ım! bize yağmur ver, Allah’ım! bize yağmur ver, diye duada bulundular. Hazreti Peygamberin duası üzerine bulutlar gözüktü, semayı kapladı. Hemen ardından yağmur yağmaya başladı. Yedi gün devamlı yağdı. Ertesi cuma günü yine Hazreti Peygamber minberde hutbe okurken aynı adam gelip Ey Allah’ın Resulü, yağmurun meydana getirdiği sellerden mal mülkümüz hasar görüyor. Artık bu yağmurun kesilmesi için dua ediniz diyerek yalvardı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, mübarek ellerini kaldırarak:

“Uzak çevrelerimize yağsın, üstümüze yağmasın! Allah’ım! tepelere, dağlara, yüksek yerlere, vadilerin içlerine ve mer’alara yağdır.” diye dua buyurdu. Duadan biraz sonra yağmur kesildi.

308- Enes (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Allah’ım! bizi (kuraklıktan) kurtar. Allah’ım! bizi (kuraklıktan) kurtar. Allah’ım! bizi (kuraklıktan) kurtar.

309- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri yağmur yağarken: Allah'ım! (canımız ve malımız için) yararlı isabet (değme) olsun" diye dua ettiler.

310- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

Saba rüzgârı, bana zafer getirdi. Ad kavminin helaki da debûr (batıdan esen rüzgâr) ile olmuştur."

Mütercim:

Badi Saba (saba rüzgârı, kuzey doğudan esen yeldir. Bazı kimselere göre, seher vaktinde esen yeldir. Hendek savaşında düşmanları perişan eden rüzgâr bu Saba rüzgârıdır. Debûr (bora) ise, bunun aksine olarak batı tarafından esen rüzgârdır. Ad kavminin helak edilişi bu rüzgârla olmuştur.

311- İbni Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Allah'ım! Şam'ımızı ve Yemen'imizi bize mübarek kıl," diye Hazreti Peygamber dua, edince ashâbı kiram: Necid'imizi de..., dediler. Hazreti Peygamber:

Allah'ım! Şam'ımızı ve Yemen'imizi bize mübarek kıl." Ashab, tekrar dilekte bulunarak: Necid'imizi de..., dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem hazretleri şöyle buyurdular:

"Orada (Necid ve Irak bölgesinde) sarsıntılar ve fitneler (isyan ve ihtilâller) olacak ve şeytanın boynuzu da orada çıkacaktır."

Mütercim:

Nitekim bu bölge, İslam tarihinde en kanlı ve en ağır olaylara sahne olmuştur.

312- İbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"Gaybın anahtarları beştir. Bu beş şeyi ancak Allah bilir: Yarın olacak şeyi kimse bilemez. Anaların rahimlerinde olacak şeyi kimse bilemez. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Hiç kimse hangi yerde öleceğini bilemez. Kimse yağmurun ne zaman geleceğini bilemez."

Mütercim:

Bu beş hâdiseyi ayrıntıları ile ve gerçek yönleri ile Allah'tan başkası bilemez. Ancak bazı alâmet ve belirtiler meydana çıktıktan sonra, bir takım alât ve teçhizatla bunlardan bazıları hakkında bir takım tahmin ve tespitlerde bulunmak mümkün ise de, belirtiler olmadan bunları keşfetmek ve ayrıntılarını bilmek mümkün değildir. Bir de bu beş şeyden, daha milyonlarca gaybi hâdiseler varsa da, bu beş şeyi tayin etmekteki hikmet, kâhinlerle müneccimlerin, bunları bildiklerini iddia etmeleridir. Şerkavî şerhinde böyle denmektedir:20

20 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:159-163

GÜNEŞ TUTULMASI BAHSİ

313- Ebû Bekre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Güneş ve ay kesinlikle hiç kimsenin ölümü için tutulmazlar. Bunların tutulmalarını görürseniz, size vaki durum açılınca kadar namaz kılıp dua edin." Bir rivayette de: "Lâkin bunların tutulmaları ile Allah Teâlâ kullarını korkutur," buyrulmuştur. Yani kullar, ay ve güneşin uğradığı değişikliklerden ibret alıp Allah'ın büyüklüğünü idrak etsinler ve Allah'tan korksınlar.

314- Muğîre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Güneş ve ay kesinlikle hiç kimsenin ölümü veya hayatı için tutulmazlar. Fakat bu hali görünce namaz kılıp Allah'a dua edin.

315- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:

"Güneş ve ay, Allah'ın ayetlerinden iki ayet (kudret eseri) dir. Bunlar, hiç kimsenin ölümünden veya hayatından dolayı tutulmazlar. Bu tutulma halini gördüğünüz zaman Allah'a dua ediniz, tekbir getirin, namaz kılınız, fakirlere sadaka veriniz. Ey Muhammed ümmeti! Vallahi, hiç kimse, kölesinin zina etmesi veya cariyesinin zina etmesi karşısında Allah Teâlâ Hazretlerinden daha kıskanç değildir. Muhammed ümmeti! Vallahi, benim bildiklerimi bilerseniz az güler ve çok ağlarsınız."

316- Hazreti Aişe (R.A.) den rivayet edilmiştir:

"Güneş ve ay, Allah Teâlâ Hazretlerinin ayetlerinden iki ayettir. Hiç kimsenin ölümü veya hayatı için tutulmazlar. Tutulmalarını görürseniz, namaza başvurun ve "Cemaat namazına!" diye de çağrılısın."

317- Hazreti Aişe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Hazreti Aişe validemiz, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize: İnsanlar ölünce mezarlarında azab görecekler mi? diye sorunca, Hazreti Peygamber:

“O kabir azabından Allah’a sığınırım.” dediler. Sonra kabir azabından Allah’a sığınmalarını ahabî kirama emrettiler.

318- İbni Abbas (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Ben (güneş tutulması namazında iken) cenneti gördüm ve bir salkıma elimi uzattım. Eğer devşirseydim dünya durdukça ondan yerdiniz. Cehennem’i de gördüm. Bugünkü kadar korkunç manzara hiç görmemiştim. Cehennemliklerin çoğunun kadınlar olduğunu gördüm” Ashabî kiram,

— Niçin, ya Resûlallah? diye sordular. Hazreti Peygamber:

— Nankörlüklerinden, buyurdu. En yakın adamına nankörlük ederler. İyiliğe nankörlük ederler. Onlardan birine bütün bir ömür boyu iyilik etsen, sonra senden (hoşlanmadığı) birşey görse, senden hiç hayır görmedim, der.”

319- Ebu Mûsâ (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Allah tarafından vukua gelen bu âyetler (güneş ve ay tutulmaları), hiç kimsenin ölümü veya hayatı için değildir. Ancak Allah Teâlâ Hazretleri bunlarla kullarını korkutur. Böyle bir hal gördüğünüz zaman Allah’a ibadete, duaya ve istiğfara başvurun.”

Mütercim:

Ay ve güneşin tutulmaları zamanında namaz kılmak ima ile meşrudur. Fakat Hanefî mezhebinde Cuma namazı gibi iki rekât olarak cemaatle kılınır. Yalnız zaman-ı sûre (zammı sure ???) olarak Bakara sûresi gibi en uzun sûrelerden biri okunur. Diğer üç mezhebe göre, yine Cuma namazı gibi iki rekât ise de her rekât iki rûkû ile eda edilir. Birinci rekâtın rûkûundan baş kaldırılınca tekrar Fatıha ve zammı sûre okunur ve ikinci rûkûdan sonra secdeye varılır. İkinci rekât da aynı şekilde kılınır. Bu da, tutulma halinin açılmasına kadar namaz uzasın diye yapılır. Ancak, Cuma namazında olduğu gibi hiçbir mezhepte hutbe yoktur. Ezan ve ikamet dahi istemez. Cemaati toplamak için “cemaatle namaza” diye davet yapılabilir.²¹

21 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:163-1666

SEFERİ NAMAZ BAHSİ

320- Ebu Hureyre (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ’ya ve ahiret gününe iman eden bir kadının, yirmi dört saat süren bir yolculuğa, beraberinde mahremi olmaksızın çıkması caiz değildir.”

321- İmran (R.A.) dan rivayet edilmiştir:

İmran bin Husayn, ey Allah’ın peygamberi, basurumdan dolayı rahat namaz kılamıyorum, ne yapayım?, diye sorunca Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Ayakta kıl; gücün yetmezse oturarak ve gücün (buna da) yetmezse yan üstü yatarak kıl.”

Mütercim:

Namazın terki veya vaktinden geciktirilmesi için hastalık sebep gösterilemez. İmam Azam Hazretlerine göre, yan üstü veya arka üstü yatarak, mümkün olduğu şekilde imâ (baş veya vücut işareti) ile namazları vaktinde kılmak gerektir. İmâ etmeye gücü yetmeyen hastadan namaz düşer. Fakat İmam Şafii’ye göre, göz veya kalp imasına gücü yeten kimse, namazını kılar. Şerkavî şerhinde bu şekilde yazılıdır.²²

22 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:166-167

TEHECCÜD (Namazı) BAHSİ

322- İbni Abbas (R.A.) dan rivayet edilmiştir.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, gece teheccüd namazına kalktığı zaman şu duayı okurlardı:

“Allah’ım! Sana hamd olsun. Göklerin, yerin ve onlardaki varlıkların kayyımı (kayyumu ???) sensin. Hamd olsun sana. Göklerin, yerin ve bunlardaki varlıkların mâlik ve sahibi sensin. Hamd olsun sana Göklerin ve yerin nurusun sen. Hamd olsun sana Göklerin ve yerin mutlak hâkimisin sen. Hamd olsun sana. Sen haksın, vadin haktır, mülakatın haktır, sözün haktır, cennet haktır, cehennem haktır. Peygamberler haktır, Muhammed haktır ve kıyamet haktır. Allah’ım! Yalnız sana teslim oldum. Yalnız sana iman ettim. Yalnız sana bel bağladım. Yalnız sana yöneldim. Yalnız sana davamı açtım. Yalnız senin hükmüne müracaat ettim. Takdim ettiklerimi, tehir ettiklerimi, gizli yaptıklarımı, aşikâr yaptıklarımı bana bağışla. Öne alan sensin. Geri bırakan sensin. Tanrı yalnız sensin. Senden başka Tanrı yoktur. Kudret ve kuvvet yalnız Allah iledir.”

323- İbni Ömer (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Rüyamda cehennem ve tanıdığım bazı kişileri, görüp cehennemden Allah'a sığındım. Bir melek bana, korkma, dedi. Sonra bu rüyamı hemşirem Hafsa (R.A.) vasıtasıyla Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine arz ettirdim. Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu:

"Abdullah ne iyi insan! Keşke geceleri de namaz kılabilse." Artık bu vak'adan sonra İbni Ömer, geceleri pek az uyurdu. Mütercim:

Teheccüd (gece) namazları kılan kimse cehennemden kurtulur manasını bu hadîs-i şerif taşımakla bu namaz ihtilafsız sünneti müekkededir.

324- Hazreti Ali (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gece seher vaktine doğru Hazreti Ali ve Hazreti Fatıma'nın hanelerine teşrif etmişlerdi. Onlar henüz yatakta idiler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, "Siz (geceleyin) namaz kılmıyor musunuz?" buyurdu. Hazreti Ali şu cevabı verdi: Ya Resûlallah, ruhlarımız Allah'ın kudret elindedir, dilediği zaman bizi uyandırır.

Hazreti Peygamber bu cevaptan memnun olmadığına işaret olarak mübarek elini dizine vurdu ve şu ayeti kerimeyi okuyarak ayrıldı:

"And olsun ki, biz insanlara bu Kur'an da her çeşit örnek verdik. Ne var ki, insanın en çok yaptığı şey tartışmadır." (Kehf sûresi: Ayet 54).

325- Muğîre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, namaz kılarken o kadar ayakta durur ve kıraati uzatırdı ki, mübarek ayakları şişerdi. Bu halini gören ashap: Ya Resûlallah, geçmiş ve gelecek günahlarınızın bağışlandığını Cenab-ı Hak Kur'an ı Kerim'de müjdelemişken, siz bu derece kendinizi ibadete verip yoruyorsunuz, demeleri üzerine şu cevabı buyurdular: "O halde çok şükreden bir kul olmam gerekmez mi?" "Allah Teâlâ Hazretleri, beni mağfiret buyurduğundan dolayı kemâl üzere şükürümü ifa etmek için, gece ve gündüz secdeye kapanıp O'na ibadet etsem yeridir."

326- Abdullah, bin Amr bin El-As Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ nezdinde en makbul namaz Davud Aleyhisselâm'ın namazı ve Allah Teâlâ katında en makbul oruç da Davud'un orucudur. Gecenin yarısını uyur, üçte birini ihya eder ve sonra altıda birini uyurdu. Bir gün oruç tutar ve bir gün yerdi."

327- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Sizden biriniz uyuyunca Şeytan onun ensesine üç düğüm vurur. Her düğümü, uzun bir gecen var, uyu! diyerek vurur. Eğer uyanır da, Allah'ı zikrederse (tesbih, tehil eder veya Kur'an okursa) bir düğüm çözülür. Abdest alırsa bir düğüm daha çözülür. Namaz kılsa bir düğüm daha çözülerek hareketli ve neşeli olur. Aksi takdirde maneviyatı bozuk ve tembel olarak kalkar."

328- Abdullah (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzurlarında, birisinin, bütün gece uyuyup sabah namazına kalkmadığı söylenince, şöyle buyurdular: "Onun kulağına şeytan işedi."

329- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"Her gece Rabbimiz Teâlâ ve tekaddes Hazretleri (nin rahmeti), gecenin üçte biri kalınca dünya göğüne inerek, bana dua eden var mı, duasını kabul edeyim; benden isteyen var mı, istediğini vereyim! bana istiğfar eden var mı, kendisini bağışlayayım, buyurur."

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif müteşabihattan olup müteahhir âlimlerce tevil edilmiştir. Gece vaktinin son üçte biri ibadetlerin kabul zamanıdır. Bu zamanda ibadet edenler, hususiyle Allah Teâlâ Hazretlerinin lütuf ve keremine ererler. Allah'ın rızasına uygun kimselerden olurlar. Yoksa Cenabı Hak inmek ve çıkmaktan münezzehtir.

330- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Hazreti Aişe: Ya Resûlallah, vitir namazını kılmadan mı uyuyacaksın? diye sorunca Hazreti Peygamber şöyle buyurdular: "Ya Aişe! Benim gözlerim uyur; fakat kalbim uyumaz."

331- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Ya Bilâl! Müslümanlıkta işlediğin en ümit verici ameli bana anlat; çünkü cennette (dolaşırken) önümde senin ayak seslerini duydum." Hazreti Bilâl şu cevabı verdi: Ya Resûlallah! Gece veya gündüz vakti her abdest aldığımda, mutlaka o abdestle nasibim olduğu kadar namaz kılarım ki, bundan daha ümit verici bir amel işlemedim."

332- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem (Mescidi şerifin iki direği arasına bağlı bir ip gördü. Bu ip nedir? diye sordu. Ashab, Zeyneb (validemiz) in ipidir. Kesildiği zaman tutunur, dediler. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Hayır, o ipi çözün! Her biriniz mecali kadar namaz kılsın. Mecali kesilince de otursun.”

333- Abdullah bin Amr (R.A.)’den rivayet edilmiştir

“Abdullah! falanca gibi olma. O geceyi ihya ederdi; sonra gece namazını bıraktı.”

334- Ubade bin Samit (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Her kim, gece uykusundan uyanarak, Allah’tan başka ilâh yoktur. Birdir. Ortağı yoktur, mülkler O’nundur. Hamd O’nadır. O, her şeye kâdirdir. Allah’a hamd olsun. Allah’ı noksanlıklardan tenzih ederim. Allah’tan başka ibadete lâayk hiçbir ilâh yoktur. Allah en uludur. Kuvvet ve kudret ancak, Allah ile, dedikten sonra, Allah’ım beni bağışla, derse yahut dua ederse onun duası kabul olunur ve eğer abdest alır namaz kılsa, namazı makbul olur.”

335- Cabir (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Sizden biriniz bir işe teşebbüs ettiği zaman, farz namazdan ayrı olarak iki rekât namaz kılsın; sonra şu duayı yapsın:

“Allah’ım! İlmine dayanarak senden hayır istiyorum. Kudretine dayanarak kudret istiyorum. Senin nihayetsiz kereminden istiyorum. Sen güçlüsün, ben ise güçsüzüm. Sen bilirsin, ben ise bilemem. Gaybı yegâne bilen sensin. Allah’ım! Eğer bu iş, senin ilâhî ve ezeli ilminde, dinim, hayatım ve akıbetim (veya şimdiki halim ve geleceğim) için hayırlı ise onu bana mukadder kıl, onu bana müyesser kıl, sonra o işimi bereketli kıl.

Eğer bu iş, senin ilâhî ve ezeli ilminde, dinim, hayatım ve akıbetim (veya şimdiki halim ve geleceğim) için hayırsız ise onu başımdan defet, beni de ondan uzaklaştır. Bana, nerede olursa hayırlısını ver. Sonra beni, verdiği razı kıl.”

“İstihare yapan kişi, (bu iş, derken) ihtiyacını belirtir,” buyurdu.

336- Abdullah El-Müzenî (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Akşamın farzından önce namaz kılınız, akşamın farzından önce namaz kılınız, akşamın farzından önce namaz kılınız; ancak isteyen kılar.” Üçüncü defasında bunu isteğe bağlaması, Müslümanlar tarafından akşamın ilk sünneti olarak kabullenmesini istemediği içindir.

Mütercim:

Hazreti Peygamber akşamın farzından önce namaz kılmayı üç defa tekrarladı. Üçüncüde, dileyene göre, buyurdu. İsteyen kılar istemeyen kılmaz. Böyle buyurmaları da, bütün insanların bu namazı devamlı bir sünnet kabul etmelerini istemediklerinden dolayıdır. Şafii ve Hanbeli mezheplerine göre, akşam namazından önce iki rekâtlık kısa bir namaz kılmak müstehabdır. Delilleri de bu hadîs-i şeriftir.²³

23 Ömer Ziyaeddin Dağıstani, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:167-174

MEKKE VE MEDİNE MESCİDLERİNDE NAMAZIN FAZİLETİ

337- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Ancak üç mescit için sefere çıkılır: Mescidi Haram (Mekke’de) Mescidi Resul (Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine’de), Mescidi Aksa (Kudüste).”

Mütercim:

Dinî esaslardan sayarak, özellikle içinde namaz kılmak için bu üç mescidden başkasına yolculuğa çıkılmaz. Ancak seyahat maksadıyla veya ticaret veya ilim tahsili için her zaman her yere gidilebilir. Bu hususlar. Şerkavî şerhinde yazılıdır. Seddi rahl yapılmaz demek, deveye semer ve yük bağlanmaz; yani yükler bağlanıp ta yola çıkılmaz, demektir.

338- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir: “Benim şu mescidimde kılınan namaz, Mescidi Haram’dan başka diğer mescitlerde kılınan bin namazdan daha hayırlıdır.”

339- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Evimle minberimin arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim de (cennetteki kesver) havuzumun üzerindedir.”

Mütercim:

Ravza-i mutahhare veya muattara denilen bahçe, Haceri Esved gibi, cennetten inmiş ve nakledilmiş olması muhtemeldir. Yahut kıyamet gününde Ravza-i Muattara aynıyle cenneti alâ’ya naklolunacaktır. Yahut Ravza-i Muattarada ibadet eden cenneti alaya ulaşır. Bu ihtimallerin toplanmasında bir zıddiyet yoktur.

340- Abdullah (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

Peygamber efendimiz namazda iken kendisine selâm verilirdi. Bunun üzerine şöyle buyurdular: Namazda (insanı bağlayan bir meşguliyet vardır.” onun için namazda olana selam verilmez.

341- Muaykib (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

Secde ederken toprağı düzleyen kimseye Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Yapman gerekiyorsa bir hareketle yap.” (Secde yerinin toprağını, mutlaka gerekli ise, elinin bir hareketi ile düzelt. Fazla hareket namaz için sakıncalıdır.)

Hanefi mezhebinde bir rükünde üç kere el hareketi namazı bozar. Namazın bozulmadığı görüşünde olan mezheblere göre, bu gibi hareketler huzura engeldir.

342- Hazreti Aişe (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Bunlar (güneş ve ay tutulmaları) Allah’ın âyetlerinden iki âyet (kudret eseri) dir. Bu hali gördüğünüz zaman, açılıncaya kadar namaz kılın. Şu makamımda (güneş tutulması namazında) iken, bana vaat edilen her şeyi gördüm. Hatta ileri atıldığımı gördüğünüz zaman ben cennetten bir salkım almak arzusunu duymuştum. Gerilediğimi gördüğünüz zaman da, cehennem gördüm, kendi kendini kemiriyordu. Cehennemde Amr bin Lühayy’i gördüm. Develeri salma eden (putlar uğruna başıboş salıverilmeleri adetini çıkaran) odur.”

343- Câbir (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, kendisine namazda iken selâm veren Cabir Hazretlerine, namazı tamamladıktan sonra şöyle buyurdular:

“Selâmını almama sadece namazda oluşum mani oldu.” (Çeşitli hadiselerden, anladığımıza göre, önceleri namaz esnasında selâm verip almak ve hatta dünya kelâmı bile etmek vardı. Sonra bütün bunlar kaldırıldı.)²⁴

24 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:174-177

NAMAZDA YANILMA (Sehiv) BAHSİ

344- Abdullah (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir öğle namazını hikmet gereği beş rekât kılıp selâm verince, ashâbı kiramdan biri sordu: Ey Allah’ın resulü, öğle namazı arttı mı? Peygamber Efendimiz, “ne oldu?” ve Ebû Hureyre’nin rivayetine göre; “doğrumu söylüyor?” buyurdu. Ashap; ya Resûlallah, namazı beş rekât kıldınız, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hemen yanılma (sehiv) secdesi olarak iki secde ettiler.

Mütercim:

Hanefî imamları bu hadîs-i şeriften yanılma secdesinin selâmdan sonra olduğu hükmünü çıkardılar. Şafii imamları ise, yanılma secdesi selâmdan öncedir, diyorlar.

Bir de namazdan sonra konuşmadan namazın bozulmaması, Peygamberliğin özelliklerindendir. Bunun açıklaması 149 ve 176 sayılı hadîs-i şeriflerde geçti.

İmam beşinci rekâta kalkınca, imama uyulmaz; eğer bile bile uyulursa, cemaatin namazı bozulur.

345- Ümmü Seleme (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Ebû Ümeyye kızı (Ümmü Seleme)! İkinci farzından sonraki iki rekâtı sordun. Bunun sebebi şu: Bana Abdülkays kabilesinden insanlar geldi ve beni, öğle farzından sonraki iki rekâtı alıkoydular. İşte bu iki rekât, o iki rekâttır.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif imam Şafii Hazretlerinin delili olup sünnetlerin kazası müstehab kabul edilmiştir. İmam Azam Hazretlerine göre, yalnız sabah namazının farzı ile beraber kazaya kalan sünneti, öğle vaktinden önce farz ile kaza edilir. Öğle vakti girince yalnız farz (ı kaza) edilir. Diğer sünnetler vakit çıktıktan sonra kaza edilmezler. Farzdan önce kılınamayan öğle namazının sünneti ikinci vaktine kadar kaza edilir. İkinci vaktinde kaza edilmez. Bir de hangi nafile namaz olursa olsun, o namaza başladıktan sonra herhangi bir sebep ile bozulmuş olursa bu namazın kazası imam Azam’a göre farzdır. Şafii ve Hanbeli mezheplerinde kazası lâzım gelmez. Nafile oruç vesair ibadetler de böyledir.²⁵

25 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:177-178

CENAZE BAHSİ

346- Ebû Zer’den (R.A.) rivayet edilmiştir: “Rabbimden bana bir haberci geldi ve şu haberi veya müjdeyi verdi: Ümmetimden her kim, Allah Teâlâ’ya hiç bir şeyi ortak koşmamış olarak ölürse cennete girer.” Ben (Ebû Zer), Ya Resûlallah! dedim, zina etmiş ve hırsızlık yapmış olsa da mı? “Zina etse de, hırsızlık yapsa da (girecektir),” buyurdu.

Mütercim:

Ehlisünnet inancında zina ye hırsızlık gibi büyük günahları işlemek müminin imanını silip götürmez. Ancak bunları haram saymak ve hafife, eğlenceye almak imansızlık olur. Bunları günah olduğuna inanarak işleyip imanla ahirete

göçen kimseye, günahlarından dolayı Allah dilerse cehennemde azab çektiirdikten sonra cennete koyar ve dilerse bağışlayarak (şirk günahı işlemediği için) doğrudan doğruya cennete koyar. Fakat kul hakları meselesinde, hak sahiplerini memnun etmeden cennete giriş yoktur. Burada hakların ödenmesi gerekir. Ancak Cenabı Hak dilerse ahirette hak sahiplerini memnun ederek kulunu, sevdiği kul ise, bu müşkül durumdan kurtarır.

347- Abdullah (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ Hazretlerine bir şeyi ortak koşarak ölen kim(se) cehenneme girer." Cehennemde devamlı kalır.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifi rivayet eden İbni Mes'ud der ki, Bu hadîs-i şeriften şu hükmü çıkardım: Allah'a ortak koşmaksızın ölen kimse cennete girer.

348- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir.

"Müslümanın Müslüman üzerinde beş hakkı vardır: 1 — Selâm almak, 2 — Hasta ziyareti 3 — Cenazelerin teşyi edilmesi 4 — davetlere icabet, 5 — Aksırıp ta, Elhamdülillâh, diyene Yerhamükellâh, demek."

349- Ümmü'l-Alâ (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Misafir olarak evimizde kalan Muhacirlerin ileri gelenlerinden Osman bin Mez'un'un vefatı üzerine teçhiz ve tekfininde bulunmak üzere Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem evimizi teşrif buyurmuşlardır. Cenazesi hazır olunca, ben onun, hakkında iyi şهادette bulundum ve: Ey Sâib! Allah Teâlâ Hazretleri seni rahmetine erİştİrsin. Ahirette senin yerin mutlaka cennettir, dedim. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bana şöyle buyurdular:

"Yerinin cennet olduğunu nereden biliyorsun?" Ben de: Ya Resûlallah, Osman bin Mez'un gibi böyle ibadetle meşgul olan bir kimse ye Allah Teâlâ ikram ve ihsan etmeyip de kime edecek, dedim. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Osman bin Mez'un'a gelince, hiç şüphesiz ona yakîn (gerçekleri apaçık bildiren ölüm) gelmiştir. Vallahi, ben de ona kesinlikle hayır dilemekteyim. Vallahi, kendim Allah'ın resulü olduğum halde bana nasıl muamele edileceğini bilemiyorum."

Mütercim:

"Bana ve size ne yapılacağını bilmiyorum." mealindeki Ahkaf sûresinin 9. ayetine uyan bu hadîs-i şerif, şu ayeti kerimeden önce varit olmuştur: "Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamıştır." (Fetih sûresi: ayet 2). Bu ayeti kerime ile Hazreti peygamber de bütün olmuş ve olacak şeyleri bildirmiştir. Yahut dünya ve ahirette hakkımızda ne işlem yapılacağına dair tafsîlât üzere bilgi beşer için mümkün değildir. Yoksa Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri kendisi mahlûkatın en üstünü olduğunu kesinlikle bilirdi.

Ayrıca dünyada iyi bir hal üzere olup ahirete göçenlerin rahmetle anılması ve onlar hakkında iyi zanda bulunulması meşrudur. Cenabı Hakk'ın vadi üzere cennet ehlinde olduklarına iyi zanda bulunuruz. Ancak cennetle müjdelenen on kişi gibi, haklarında delil bulunanların muhakkak cennetlik olduklarına inanırız; fakat haklarında böyle delil bulunmayanlar için böyle yeminle ve kesinlikle şهادet edilmesi meşru değildir.

350- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Uhud savaşında Hazreti Cabir'in babası Abdullah El-Ensarî (Radiyallahu Anh) şehit oldu. Ölümü için Fatıma adındaki kız kardeşi ağlıyordu. Bu kadını hem müjdelemek ve hem teselli etmek yolunda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Ağlasan da olur, ağlamasan da.. Çünkü siz onu kaldırıncaya kadar melekler, kanatlarıyla onu gölgelendirmeye devam ettiler."

351- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in, Şam'a bağlı Belka dolaylarında vuku bulan Mûte savaşına gönderdiği üçbin kişilik birliğin kumandanı Zeyd bin Harise idi. Bunları sefere çıkarırken Hazreti peygamber şu talimatı vermişti: "Eğer Zeyd şehit düşerse Cafer bin Ebi Talib kumandandır. O da şehit olursa Abdullah bin Revaha kumandandır."

Sonra bunlar Mûte'de düşmanla karşılaşp muharebeye başladılar. Gerçekten bir gün içinde Zeyd şehit olmuş, Caferi Tayyar şehit olmuş, sonra Abdullah bin Revaha şehit olmuştu. Sonra birlik kumandansız kalmasın, diye durum icabı Halid bin Velid komutan oldu. Bu olayların cereyan sırasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Allah tarafından vahiy gelerek duruma vakıf olunca şöyle, buyurdu:

"Sancağı Zeyd aldı ve şehit oldu. Sonra Cafer aldı, o da şehit oldu. Sonra Abdullah ibni Revaha aldı, o da şehit oldu." Bunları anlatırken Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in mübarek gözlerinden yaşlar boşanıyordu. "Sonra sancağı, kendisine komutanlık payesi verilmeyen Halid bin Velid aldı ve ona kapı açıldı."

352- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"İnsanlar içinde, henüz bulûğ çağına ermemiş üç çocuğu ölen bir kimseyi bunlara merhameti yüzünden cenabı Hak kesinlikle Cennete koyacaktır."

353- Ümmü Atiyye (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, kızı Zeyneb’in cenazesini yıkamakta olan kadınlara şöyle buyurdu:

“Onu (cenazesini) üç kere, beş kere veya gerekli görürseniz daha fazla, su ve Sidr (bir çeşit temizlik maddesi) ile yıkayınız. Sonuncusunda kâfur veya bir miktar kâfur kullanınız. İşinizi, bitirince de bana haber veriniz.” Hazreti Peygamber bize kendi futasını verdi ve şöyle buyurdu:

“Bunu ona iç gömleği yapınız. Bir rivayette de şöyle buyurmuştur:

“Onu tekli olarak üç, beş veya yedi kere yıkayınız. Yıkamaya sağ taraflarından ve abdest azalarından başlayınız.”

Ümmü Atiyye der ki: Biz, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in kızı Zeyneb’in cenazesini yıkarken Hazreti Peygamber yanımıza gelip bize bunları emretmişti.

354- İbni Abbas (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir ihramlının Arafat’ta vefat etmesi üzerine şöyle buyurdu:

“Onu su ve Sidr ile yıkayınız ve iki parça kumaşla kefenleyiniz. Ona hanût (bir çeşit güzel koku) sürmeyiniz ve başını da örtmeyiniz. Çünkü o, kıyamet gününde telbiye getirerek (LEBBEYK ALLAHÜMME LEBBEYK... diyerek) mahşere kaldırılacaktır.”

355- İbni Ömer (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

Münafıkların başı Abdullah bin Übey ölünce, ashabın ileri gelenlerinden biri olan oğlu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna gelip: Ya Resûlallah, babam öldü. Ona kefenlemek için lütfen gömleğinizi verin ve cenaze namazını da kıldırınız, diyerek ricada bulundu. Hazreti Peygamber bu dileği kabul ederek gömleğini verdi, hem de cenazesi hazırlanınca: “Bana haber verin de namazını kıldırayım” buyurdu. Sonra bu emre uyularak Hazreti Peygambere haber verildi. Cenabı Peygamber cenaze namazını kılmak isteyince Hazreti Ömer (R.A.): Ya Resûlallah! Cenabı Hak münafıklara cenaze namazı kılmaktan sizi menetmedi mi? diyerek Peygamberimizin arkadan hırkasına asıldı. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

Ben, iki seçenek arasında bulunuyorum. Cenabı Allah, Münafıklar için ister mağfiret dile, ister mağfiret dileme; onlar için yetmiş kere mağfiret dilersen de, Allah onları zinhar bağışlamayacaktır, buyurmuştur.” Cenabı Peygamber, münafık Abdullah bin Übey’in cenaze namazını kıldırıp ve sonra şu âyet indi: O münafıklardan ölenlerin hiç birine hiç bir zaman cenaze namazı kılma.” (Tevbe 84)

356- Ümmü Habîbe (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Allah’a ve ahiret gününe iman eden bir kadının, kocasından başka ölüsüne, üç günden çok yas tutması caiz değildir. Kocasına ise dört ay on gün yas tutar.” (Kocası ölen hanım hamile ise, çocuğunu doğuruncaya kadar, hamile değilse dört ay on gün süslenemez.)

Mütercim:

Vefat eden erkeğin karısı, ister zifaf olsun ve ister zifaf olmasın, dört ay on günden önce kocaya varamadığı gibi, süslenemez de...

357- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir mezarın yanı başında bağırıp ağlamakta olan bir kadının yanından geçerken ona, Allah’tan kork ve sabret, buyurdular. Kadın, kendisine öğüt verenin kim olduğunu bilmeyerek: Haydi adam, kendi işine git. Benim başıma gelen musibet senin başına geleydi, sen de benim gibi ağlardın, dedi. Sonra, bu hanıma, öğüt verenin Hazreti Peygamber olduğu haberi verilince, hanım hemen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in saadet hanelerine gitti. Aman ya Resûlallah, sizi bilemedim kusurumu bağışlayınız ve hem de bundan sonra artık ağlamayacağım sabredeceğim, diye özür diledi. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Sabır, ancak ilk sadmede (sarsıntıda) önemlidir.” Allah katında makbul olan sabır, musibetin ilk geliş anında yapılan sabırdır.

358- Üsâme bin Zeyd (R.A.)den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in kızı Zeyneb, hasta olan çocuğunun ölmek üzere bulunduğunu babasına bildirerek ziyarete gelmelerini istedi. Hazreti Peygamber selâmla beraber kızına şu haberi gönderdi:

“Verdiği de, aldığı da Allah’ındır. Her varlığın Allah katında belirli bir süresi vardır. Sabretsin ve Allah’tan mükâfat beklesin.” Hazreti Zeyneb, Allah’a and vererek tekrar babasının gelmesi için haber gönderdi. Bunun üzerine o anda yanında bulunan sa’d bin Ubâde, Muaz bin Cebel, Übeyy bin Kâ’b, Zeyd bin Sabit ve daha başkaları ile Zeyneb’in evine gittiler. Hasta olan çocuk, ölüm sancıları içinde olduğu halde Hazreti Peygamberin kucağına verildi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in mübarek gözlerinden yaş dökülmeğe başladı, sessizce ağladı. Sa’d bin Ubâde: Ey Allah’ın Resulü bize sabır tavsiye ettiğiniz halde siz ağlıyorsunuz, deyince Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Allah tarafından kullarının kalplerine verilen bir merhamettir bu. Şüphesiz Cenabı Allah, kullarından merhametli olanlara rahmet eder.”

Mütercim:

Bağırıp çağırmaksızın sessizce ağlamakta bir beis yoktur. Çünkü ağlamak şefkat ve merhamet eseridir.

359- Enes (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in muhterem kızı Ümmü Gülsüm (Hazreti Osman’ın zevcesi) vefat ettiği zaman mezarının kenarında otururken mübarek gözlerinden inci tanesi gibi yaş dökülüyordu. Cenaze kabre indirileceği zaman Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“İçinizde bu gece guslü gerektiren bir iş yapmayan kimse var mı?” Ebû Talha, ben varım, dedi. Hazreti Peygamber:

“O halde sen in!” buyurdu. O da Ümmü Gülsüm’ün kabrine indi.

Mütercim:

Bunun hikmeti Hazreti Osman (R.A.), zevcesi Ümmü Gülsüm’ün vefatına ihtimal vermediği için o gece, cariyeleriyle münasebette bulunmuş. Bu hale işaret olarak Hazreti Peygamber kabre girmekten Hazreti Osman’ı mahrum bıraktı. Bütün hadîs âlimleri böyle bir açıklama yapmışlardır.

360- Hazreti Ömer’den rivayet edilmiştir:

“Ardından ailesinden bazılarının ağlamaları yüzünden ölü kesinlikle azab görür.”

Feryad ederek, çırpınarak, üst baş yırtarak ve dövünerek ağlayıp sızlamalar yüzünden ölü azab çeker. Yahut arkasından ağıt yakılması gibi şeyleri vasiyet eden ölü içindir bu azab.

361- Hazreti Aişe’den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ, Hazretleri, ardından ailesinin ağlaması yüzünden kâfir ölünün azabını arttırır.”

362- Hazreti Aişe’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, ölen bir Yahudi kadınına yakınlarının ağlamakta olduklarını görerek şöyle buyurdu: “Onlar, o ölen kadına ağlıyorlar, o da kabrinde azab çekiyor.”

363- Muğîre (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“Ardından ağıt yakılarak ağlanan ölüye, ağıt devam ettikçe azab edilir.”

364- Abdullah (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Ölü için yüzlerini dövenler, yakalarını yırtanlar ve cahiliyet âdeti üzere bağırıp çağıranlar bizden değildir.” (Bu adet sünnetimden ve şeriatımdan değildir. Bu haram ise de küfrü gerektirmez.

365- Sa’d (İbn-i Ebi Vakkas) (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

Veda Haccında Mekke’de ağır hastalandım. Durumumu sormak üzere ara sıra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni ziyaret edip şeref verirlerdi. Kendilerine dedim ki, ya Resûlallah, hastalığımın ağırlığını görüyorsunuz. Ben oldukça mal-mülk sahibi bir adamım. Bir kızımdan başka vârisim yoktur. Bu itibarla malımın üçte ikisini hayır yollarına sarf edilmek üzere vasiyet edeyim mi? diye sordum. Hazreti Peygamber:

“Hayır,” buyurdu. Yarısını vasiyet edeyim, dedim.

“Hayır,” buyurdu. Üçte birini vasiyet edeyim, dedim. Şöyle buyurdular: “Üçte bir olur ve üçte bir de büyüktür, (veya) çoktur. Senin, varislerini zengin olarak bırakman, onları başkalarına avuç açan yoksullar olarak bırakmandan hayırlıdır. Nitekim Allah rızasını dileyerek ailen için yaptığın her harcama karşılığında muhakkak mükâfatlandırılırsın. Hatta karının ağzına koyduğun lokma karşılığında bile.” Dedim ki: Ey Allah’ın peygamberi! Arkadaşlarımdan sonra geri kalmış sayılacak mıyım? (Hastalığım sebebiyle burada kalırsam hicrettime ve amelime bir zarar gelecek mi?) Buyurdular ki:

“Sen (hastalığın sebebiyle) geri kalsan da işleyeceğin her sâlih amel karşılığında derece ve makamın kesinlikle yükselecektir. Sonra, umarım ki, sen halef olarak (daha uzun yıllar yaşayacak) sın ve senden birçokları fayda görecektir, birçokları da hüsrana uğrayacaktır. Allah’ım! Ashabımın hicretlerini geçerli kıl. Onları gerisin geri çevirme. Fakat biçare Sa’d bin Havle Mekke’de vefat edecek olursa, Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) onun için üzülecektir.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, peygamberliğin mucizelerinden olup bütün Irak bölgesini feth eden ve Kısra’nın taç tahtını alan Sa’d bin Ebî Vakkas olmuştur.

366- Hazreti Aişe (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Hazreti Cafer Tayyar’ın vefatında kadınlarının yüksek sesle ağladıkları Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e haber verildi. Hazreti Peygamber bu haberi getirene: Git, onları menet, buyurdu. Adam tekrar gelerek Ya Resûlallah, benim

sözümü dinlemiyorlar dedi. Böylece adam üç defa gelip gitti. Hazreti Aişe, üçüncüsünde Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in şöyle buyurduğunu söyledi:

“O kadınları menet ve (gerekirse) ağızlarına toprak saç.”

367- Enes (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Ebû Talha'nın çocuğu vefat etti. Vefat esnasında Ebû Talha evinde yoktu. Evine döndüğü zaman, çocuk nasıl oldu? diye karısına sordu. Karısı: Çocuk rahatladı ve zannederim ağırları dindi dedi. Böylece ölümünü o an için kocasından gizledi. Ebû Talha, çocuğun iyileştiğini zannederek o gece hanımı ile birleşti. Sonra sabah olunca gusledip namaza giderken ailesi çocuğun vefat etmiş olduğunu söyledi. Ebu Talha'nın canı sıkılıp ailesine biraz darıldı ve sabah namazına gitti. Cemaatle namaz kıldıktan sonra karısının bu hareketini ve bu derece sabrını Hazreti Peygambere arz etti. Hazreti Peygamber, çocukları ölüp de böyle sabırlı davranan karı-koca için şöyle buyurdular: Allah Teâlâ bu gecenizde sizi mübarek kılmış olabilir.

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in peygamberlik mucizelerinden olarak, gerçekten Ebu Talha'nın zevcesi o gece hamile kaldı. Sonra bir oğlu doğdu ve ona Abdullah ismi verildi. Abdullah büyüyünce çok ün kazandı ve soylarından evlat ve torunlar çoğaldı.

368- Enes(R.A.) den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in oğlu İbrahim (R.A.) ölüm döşeginde iken Hazreti Peygamber'in gözlerinden yaş dökülmeğe başladı. Yanında bulunan Abdurrahman Bin Avf, ey Allah'ın Resulü siz de mi ağlıyorsunuz? Dedi. Buna cevaben Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:

“Ey Avf'ın oğlu (Abdurrahman)! Bu bir merhamet ve şefkat eseridir. (zannettiğiniz gibi bir sabırsızlık değildir) göz ağlar ve kalp kederlenir; fakat Rabbimiz Teâlâ Hazretlerinin hoşnut olmayacağı söz söylemeyiz. İbrahim! Ayrılışın yüzünden çok kederliyiz.”

369- İbni Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Sa'd bin Ubâde (R.A.) Hazretlerinin hastalığı sebebiyle hatırını sormak üzere ziyaretlerine gitti. Sa'd Hazretleri komaya girmişti. Resûl-i Ekrem, yanında bulunan ashâbı kirama, “Öldü mü?” diye sordular. Onlar: Hayır, henüz vefat etmedi, dediler. Fakat hastanın bu ağır durumundan ötürü Hazreti Peygamber ağladı ve yanında bulunanlar da ağladılar. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri buyurdular: “Dikkatle dinleyiniz! Allah Teâlâ Hazretleri, gözün ağlaması ve kalbin kederlenmesi ile azab etmez; lâkin (Peygamber dilini işaret ederek) bunun yüzünden azab veya rahmet eder ve ardından ailesinin ağlaması yüzünden ölüye azab edilir.”

370- Âmir bin Rabia (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Biriniz cenaze görür de onunla yürümeyecek olursa, cenaze geçinceye kadar yahut geçmeyerek önünde yere konuncaya kadar ayakta dursun.”

Mütercim:

Oturmakta olan kimsenin, geçmekte olan cenaze için ayağa kalkması, eğer adam ayakta veya hayvana binmiş ise cenaze geçinceye kadar beklemesi bazı âlimlere göre müstehabdır. Fakat İmam Azam, İmam Şafii, İmam Malik ve İmam Ebu Yûsuf hazretlerine göre, cenaze için ayağa kalkmanın lüzumuna dair bütün hadîs-i şeriflerin hükmü kalkmış, neshedilmiştir. Bir de, ayağa kalkmanın hikmeti, ölümden ibret almak için veya cenazenin yanında bulunan melekler içindir, dediler.

371- Cabir (R.A.)den rivayet edilmiştir: “Cenazeyi gördüğünüz zaman hemen ayağa kalkınız.”

372- Kays ve Sehl (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir cenaze geçerken ayağa kalkınca, kendisine: Ya Resûlallah, bu Yahudi cenazesidir, denildi. Bunun üzerine şöyle buyurdular:

“insan değil mi?”

373- Ebû Saîd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Cenaze tabuta konulup insanlar tarafından omuzda taşınınca, eğer iyi kimse ise, beni çabuk götürün, der. Kötü kimse ise: Eyvah! Beni nereye götürüyorsunuz? der. Onun feryadını insandan başka her şey işitir. Eğer insan işiteydi, bayılır düşerdi.”

374- Cabir (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Bugün Habeşî’lerden sâlih bir adam vefat etti. Kalkın, ona cenaze namazı kılın!” Habeşistan hükümdarı Necaşî’yi kastettiler buyrulmaktadır. (Bu hadîs-i şerif, uzakta ölen Müslümana cenaze namazı kılınmasının meşruiyetine dairdir.)

375- Ebu Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Cenazeyi çabuk iletiniz. Eğer iyi kimse ise, bir an önce ona ileteceğimiz bir hayırdır. İyi kimse değil ise, bir an önce boyunlarınızdan atacağınız bir şerdir.”

376- Hazreti Aişe’den rivayet edilmiştir:

“Cenazeyi teşyi eden için bir kırat (Uhud dağı ağırlığınca) sevap vardır.”

377- Hazreti Aişe (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ, Yahudî ve Hristiyanlara lanet etsin! Peygamberlerinin mezarlarını ibadethaneye çevirdiler.”

378- Enes (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Kul, defnedildikten sonra adamları dönüp gidince, daha (gidenlerin) sesleri kulağında iken kendisine iki melek (Münker ve Nekir) gelir. Onu oturtup sorarlar: Bu adam (Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hakkında ne diyordun? Der ki: O’nun, Allah’ın kulu ve peygamberi olduğuna şehadet ederim. Sonra o kula şöyle denir: cehennemdeki yerini gör! Cenabı Hak, onun yerine sana cennetten bir yer verdi. Her iki yeri de görür.

Kâfir veya münafık ise, der ki: Bilmiyorum, herkesin dediğini diyordum. Kendisine, ne bildin, ne de bir bilene uydun, denir. Sonra iki kulağı arasına (alının orta yerine) demir tokmakla bir darbe indirilir ve öyle bir çığlık atar ki, insan ve cinden başka, çevresinde bulunanların hepsi bu çığlığı duyar.”

379- Ebû Hureyre (R.A.) talik ederek (hadisi Resul-i Ekrem’e kaldırmayarak) şöyle dedi:

Musa Aleyhisselâm’a Melek’ül-Mevt (Azrail) Aleyhisselâm gönderildi. Yanına gelince gözünün üstüne bir yumruk vurdu. Azrail Aleyhisselâm Rabbine dönerek; beni, ölmek istemeyen bir kula gönderdin, dedi. Cenabı Hak, Azrail’in gözünü eski haline çevirdi ve şöyle buyurdu: Dön ve O’na; elini bir öküzün sırtına koymasını söyle. Elinin kapladığı yerin her bir kılı için bir sene ömür verilecektir O’na. Mûsâ dedi ki: Rabbim, sonra ne olacak? Cenabı Hak: Sonra ölüm, buyurdu. Mûsâ, o halde, şimdi! dedi. Sonra Allah’tan, kendisini mukaddes yere bir taş atımı kadar yaklaştırmasını diledi. (Nihayet dileği kabul edilerek Mukaddes yere yakın bir yerde irtihal edip gömüldü.)

Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: “Sizinle orada bulunsaydım size onun, yol kenarında kızılıkum tepesinin yanında bulunan kabrini gösterirdim.”

380- Cabir (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Uhud savaşında şehit düşenleri ikişer ikişer defnederken, “Bunların hangisi daha çok Kur’an bilgisine sahip idi?” diye sorardı. Ashabı Kiramın işaret ve bilgi vermeleri üzerine, Kur’an daha çok bileni lâhidde öne aldırır ve şöyle buyururdu: “Ben kıyamet gününde, bunların (Allah yolunda canlarını feda ettiklerinin) şahidiyim.”

Mütercim:

Zaruret halinde bir kabre ikişer veya daha çok cenazenin gömülmesi ittifakla caizdir. İster kadınlı erkekli olarak cinsleri değişik olsun, ister olmasın. Fakat herhangi bir zaruret olmaksızın bir kabre birden ziyade cenazenin gömülmesi Şafii mezhebinde haramdır. Hanefilerce doğru değildir, keraheti vardır. Harem olmayan veya karı-koca bulunmayan erkeklerle kadının bir mazeret olmaksızın bir kabre gömülmeleri de haramdır. Karı-kocanın veya mahrem olanların zaruret olmaksızın bir kabre gömülmelerinde kerahet vardır, (S).

381- Ukbe bin Amir (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Ben sizin öncünüz ve şahidinizim. Vallahi, şimdi (cennetteki Kevser) Havuzumu görüyorum. Ülke hazinelerinin anahtarları veya ülkelerin anahtarları bana verildi. Benden sonra ümmetim tarafından pek çok ülkeler fethedilecek. Vallahi benden sonra şirke düşeceğinizden endişe etmiyorum. Fakat dünya için birbirinize rekabet etmenizden korkmaktayım.”

382- Cabir (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Uhûd savaşında şehit düşenlerin defnedilmesi hakkında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Onları kanları içinde gömünüz!” Uhud şehitlerini kastetmiş ve yıkanmamalarını emir buyurmuştur.

Mütercim:

Şehitlerin gasledilmemelerinde ümmetin ittifakı var ise de şehitler üzerine namaz kılıp kılmamak hususunda ihtilâf vardır. İmam Azam mezhebinde şehitlerin cenaze namazı her halde kılınır. Şafii, Maliki ve Hanbeli mezheplerinde şehitler cenaze namazından müstağni olduklarından onlara cenaze namazı kılmaya lüzum yoktur.

383- İbni Ömer (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazreti Ömer ve ashabın diğer bazı ileri gelenleri ile İbni Sayyad adındaki kâhinin bulunduğu yere vardılar. Henüz bulûğa ermemiş biri olan kâhin, Medine civarında Beni Mağale kabilesinin kasrı yanında çocuklarla oynuyordu; Peygamber efendimizin gelişini, ancak eliyle ona dokunduktan sonra farketti. Efendimiz:

“Allah’ın resulü olduğuma şehadet ediyor musun?” buyurdu İbni Sayyad da: Benim Peygamber olduğuma sen şehadet eder misin? dedi. Hazreti Peygamber, bunun üzerine:

“Allah’a ve bütün peygamberlerine inanıyorum” buyurdu. Sonra yine İbni Sayyad’a sordu:

“Neler görüyorsun?” İbni Sayyad, doğru da geliyor bana, yalancı da, dedi. Hazreti Peygamber: “Öyle ise senin işin karmaşık” buyurdu. Sonra Hazreti Peygamber:

“Sana içimden bir şey tuttum (ne olduğunu bilebilir misin?), buyurdu. Hazreti Peygamber kalbinde, “Semânın aşikâre bir duman (duhan) getireceği günü bekle” mealindeki ayeti kerimeyi tutmuştu. (Duhan sûresi, ayet: 10). İbni Sayyad, kalbinizde tuttuğunuz şey DUM dur, dedi. Duman diye kelimeyi tamamlayamadı. Hazreti Peygamber, “Defol, haddini asla aşamayacaksın buyurdu. Sonra Hazreti Ömer: Ey Allah’ın Resûlu, müsaade et de boynunu vurayım, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Ya Ömer! Eğer o gerçekten Deccal ise onun hakkından gelecek olan sen değilsin. Eğer Deccal değil ise, onu öldürmenin sana bir yararı yok.” buyurdu. Yani, Deccal ise, onun ölümü ancak Hazreti İsa Aleyhisselâm’ın elinden olacaktır.

Bir müddet sonra, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, beraberinde Übey bin Kâb olduğu halde İbni Sayyad’ın bulunduğu hurma bahçesine girdi. İbni Sayyad’dan habersiz, onun konuşmalarını dinlemek istemişlerdi. İbni Sayyad’ı, bir kadife örtünün üzerine uzanmış olarak gördüler ve bu örtüden bir takım sesler çıkıyordu. Derken İbni Sayyad’ın annesi, bir hurma ağacının arkasında saklanan Hazreti Peygamberi gördü ve oğluna, seslenerek onu uyardı. Resûl-i Ekrem, arkadaşı Übey bin Kâb’e şöyle buyurdu: “Bu kadın onu bıraksaydı açıklayacaktı (durumunun anlaşılması için bir ipucu verecekti).”

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri her halde İbni Sayyad’ın halini gerçek manada biliyordu. Fakat bazı gayba dair haberler verdiği için hakkında dedikodu çoğalmış olduğundan ashabı kiramın bizzat o kâhinin haline vakıf olmaları düşüncesiyle bu yolda Hazreti Peygamberin hareket ettiği hatıra gelebilir. Bir rivayete göre de, İbni Sayyad sonradan Müslüman olmuş ve Medine-i Münevvere’de vefat etmiştir. Bir kısım rivayetlere göre de, İbni Sayyad halâ hayatta bulunmaktadır. Ahir zamanda meydana çıkacakmış. Güya Allah Teâlâ onu gözlerimizden uzak bir adaya bırakmışmış, orada zincirlerde bağlı imiş. Ancak bu sözlerin sahih bir dayanağı olmadığı gibi, akla da çok uzak bulunuyor. Eğer sahih bir haber olaydı, İmam Buhârî Hazretleri bunu açıklardı.

384-Enes (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize ara sıra hizmet eden genç yaşta bir yahudi çocuğu vardı. Bu çocuk hastalanınca Hazreti Peygamber onun hatırını sormak için ziyaretine gitmişti. Hastayı son demlerinde buldu ve başucunda oturdu. Çocuğa hitaben: “Müslüman ol,” buyurdu. Çocuk, Yahudi babasına baktı. Babası Müslüman olmasına izin verdi ve Ebû’l-Kasım’a itaat et, oğlum, dedi. Çocuk hemen İslam’ı kabul etti, şehadet getirdi. Sonra Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Onu cehennem ateşinden kurtaran Allah’a hamd olsun!” Sonra; çocuğun yanından ayrıldı.

385- Ebû Hureyre (R. A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Her doğan çocuk mutlaka İslam fitratı üzere (İslam icablarına uyabilecek bir yaratılışla) doğar. Sonra ana babası, onu Yahudi veya Hristiyan veya Mecûsî yaparlar. Tıpkı bir hayvanın yavrusunu tam olarak doğurması gibi. Siz bir hayvanın kulağı kesik doğduğunu gördünüz mü? (İşte insanların da hali buna benzer.) Sağlam ve tam olarak doğarlar, sonra ana babaları onların halini değiştirir. (Hayvanın, sahibi tarafından kulağının veya kuyruğunun, kesilmesi gibi.)

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hureyre Radıyallahu Anh Hazretleri şu mealdeki ayeti kerimeyi okudu:

“O halde (ey resulüm) tertemiz bir inançla kendini dine bağla! Allah’ın, bütün insanları üzerinde yarattığı fitrat dinine... Allah’ın yaratış nizamı değiştirilemez. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bu gerçeği bilmezler.” (Rûm sûresi, ayet: 30).

386- Saîd bin Müseyyeb (R.A.) babasından, rivayet ediyor:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, amcası Ebû Talib’in ölmek üzere olduğu bir zamanda ziyaretine gitmişti. Hastanın yanında tesadüfen Ebû Cehil ile Abdullah bin Ebi Ümeyye bulunuyordu. Hazreti Peygamber, Ebû Talib’e:

Ey Amcam! “LA İLAHE İLLALLAH” de ki, Allah katında bu kelime ile senin lehinde şehadet edeyim.” Ebû Cehil ile Abdullah bin Ebî Ümeyye, hemen müdahale ederek, Ebû Talib! Sen Abdülmuttalib yolundan vaz mı geçeceksin? dediler. Hazreti Peygamber tekrar bir kaç kere tevhid kelimesini getirmesi için Ebû Talib’e telkinde bulundu. Onlar da

her defasında aynı sözlerini tekrarladılar. Nihayet Ebû Talib'in en son sözü, Abdulmuttalib'in dininden dönmek oldu. Tevhid kelimesini getirmekten çekindi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu: "Ne var ki, vallahi, senin için mağfiret dilemekten menedilmedikçe bağışlanman için dua edeceğim." Sonra: "Müşriklerin cehennemlik oldukları kendilerine aşikâr olduktan sonra —bunlar akraba bile olsalar— artık onlar için ne peygamber, ne de müminler mağfiret dileyemezler" mealindeki ayeti kerime nazil oldu. (Tevbe s., ayet: 113)

387- Hazreti Ali'den rivayet edilmiştir:

"Sizden herbirinizin ve yaratılan her nefsin cennet veya cehennemden yeri tayin edilmiştir. Bedbaht veya mutlu olduğu da takdir edilmiştir." Bunun üzerine ashaptan biri şöyle dedi:

— Ya Resûlallah! Mademki mutluluk ve bedbahtlık takdir edilmiştir, o halde kadere teslim olmaktan başka çaremiz yok ve çalışma neye yarar? Çünkü nasıl olsa iyiler cennete, kötüler de cehenneme gideceklerdir. Hazreti Peygamber buyurdular ki:

— "Mutluluk ehlinen olanlara mutluluk ehlinin ameli nasib ve müyesser olur. Bedbahtlık ehlinen olanlara da bedbahtlık ehlinin ameli nasib ve müyesser olur" Yani, kul için muhakkak kulluk etmek lâzımdır. Sakın ibadet ve amellerinizden geri kalmayınız. Sonra Hazreti Peygamber şu mealdeki ayeti kerimeyi okudu:

"Kim (Allah için) verir ve Allah'tan korkarsa; o en güzel kelimeyi (La ilahe illallah sözünü) tasdik ederse; biz onu (Allah'ın razı olacağı) en kolay yola hazırlarız. Fakat kim cimrilik eder, (Allah'ına) ihtiyaç göstermez ve bir de en güzel tevhid kelimesini inkâr ederse, onu en şiddetli yola (cehenneme) hazırlarız." (Leyl sûresi, ayet: 5-10) Yâni, kendi iradesini imana ve hayra sarfeden kimseye cennet verilir; şirk ve günaha sarfedene de cehennem verilir.

388- Sabit bin Dahhâk (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"Her kim kasten ve yalan yere İslam'dan başka bir dine yemin ederse, (eğer yalan söylüyorsa yahudi olsun, şeklinde yemin ederse,) o dediği gibidir (kâfir olur). Kim de kendini bir demir parçasıyla öldürürse (intihar eder), cehennemde kendisine onunla azab edilir."

Mütercim:

İntihar eden kimse, (Allah, korusun) katildir. Daha doğrusu katilden de beterdir. Çünkü imam Ebû Yusuf'a göre, intihar edenin cenaze namazı kılınmaz. Gerçekte, intihar eden bir Müslüman, intiharı sebebiyle İslam'dan çıkmış olmayacağına ittifak vardır. Müçtehitlerin çoğuna göre de cenaze namazı kılınır. Fakat başkası bu işe teşebbüs etmesin diye tehdit için, üzerine cenaze namazı kılmayı İmam Ebû Yusuf caiz görmemiştir. İmam Ebû Yusuf'un içtihadı benimsenmemiştir.

389- Cündeb (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Bir adamın yarası vardı ve (acısına dayanamadığından) kendisini öldürdü. Allah Azze ve Celle Hazretleri şöyle buyurdu: Kulum, canını bana tez ulaştırdığından cenneti haram kıldım."

390- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir

"Kendini boğan, cehennemde de kendini boğacaktır. Kendini hançerleyen cehennemde de kendini hançerler."

391- Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bazı ashâbı kiram ile beraberken önlerinden bir cenaze geçti ve ashap o cenazenin iyiliğinden bahsedip onu övdüler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber. "Vacib oldu," buyurdu.

Sonra bir cenaze daha gelip geçti. Ashâbı kiram o cenazeyi kötülerdiler, aleyhinde konuştular. Hazreti Peygamber yine: "Vacip oldu," buyurdu. Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) sordu Ya Resûlallah! Her iki cenaze için de "Vacib oldu" buyurdunuz. Neyin vacip olduğunu açıklar mısınız? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:

"Bunu hayır ile yad ettiniz ve ona cennet vacip oldu. Ötekini kötülükle yad ettiniz ve ona cehennem vacib oldu. Siz dünyada Allah Teâlâ Hazretlerinin şahidlersiniz.."

392- Hazreti Ömer (R.A.)dan rivayet edilmiştir:

"Hangi Müslümanın iyiliğine dört kişi şahidlik ederse, Allah Teâlâ o kimseyi cennete koyar."

— Ya Resûlallah, üç kişi de şahitlik ederse cennete girer mi? diye sorduk. Peygamber, Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri: "Üç kişi de..." buyurdu. Biz, ya Resûlallah iki kişi şahitlik etse yine cennetlik olur mu? dedik. Hazreti Peygamber: "Evet, iki kişi de..." buyurdu.

Mütercim:

Müslümanların ve bilhassa İstanbul halkının güzel adetlerinden olan cenaze tezkiyesi, bu hadîs-i şeriflerin delaletiyle sabit ve meşru olmuştur. Bu hadîs-i şerifleri bilmeyen ilim yolundaki gençler cenaze tezkiyesine itiraz ediyorlar ve bu tezkiye maddesi Halebi kitabında yoktur, diyorlar. Taşrada bu tezkiyeye karşı halkı kıskırtıklarına bizzat ben şahid oldum. Çok kimselerden de işittim. Cenazenin tezkiyesi meşrudur ve bu güzel adet her yere ulaştırılmalıdır.

393- Berâ (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Bir mümin kabrine yerleştirilince kendisine sual melekleri gelir ve Allah’tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed’in, Allah’ın peygamberi olduğuna şehadet getirir. İşte Allah Teâlâ’nın; “Allah, îman edenleri sabit söz (şehadet kelimesi) ile tespit eder”, âyeti kerîmesi buna dairdir.” (İbrahim sûresi, ayet 27)

394- İbni Ömer (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Bedir savaşında öldürölüp derin bir çukura doldurulan Ebû Cehil, Ümeyye, Utbe ve Şeybe’nin cesetlerine baktı ve onlara şöyle buyurdu:

“Rabbimizin vadettiği azabı gerçek buldunuz mu?” Hazreti Ömer, ya Resûlallah! dedi, ölülerle mi konuşuyorsunuz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki: “Siz onlardan daha iyi işitenler değilsiniz. Fakat cevap veremezler.”

395- Hazreti Aîşe (R.A.) der ki:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, (Bedir’de öldürölün müşrikler hakkında sadece, “Dünyada benim kendilerine söylediklerimin hak ve gerçek olduğunu şimdi yakinen biliyorlar.” buyurmuştur. Ben, Resûl-i Ekrem’den, ölülerin işittiğine dair bir söz duymadım.

Mütercim:

Hazreti Aîşe validemiz bu hususta, “Sen ölülere duyuramazsın!” mealindeki ayeti kerimeye dayanarak ölülerin işitmesini kabul etmiyor. Onun bu görüşü, diğer eshabı kiramın görüşlerine aykırıdır. Çoğu Hazreti Aîşe’nin fikrini kabul etmiyor ve ölülerin işitmesinde hiç bir surette engel tasavvur edilemezler, diyorlar.

396- Ebû Eyyûb (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gün güneş battıktan sonra Medine-i Münevvere’nin dışına çıkmıştı. Bir ses işitti ve bu ses için şöyle buyurdu: “Yahudilere kabirlerinde azab ediliyor.”

397- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Allah’ım! Kabir azabından, cehennem azabından, hayatın ve ölümün fitnelerinden, Mesih Deccalin fitnesinden sana sığınırım.”

Mütercim:

Gerek kabir azabı ve gerekse Münker ve Nekir meleklerinin sual sormaları geçen hadîs-i şeriflerle sabittir. Amma şehitler gibi, düşman karşısında nöbet bekleyen mücahidler gibi, taun ve vebadan ölenler gibi, her gece Mülk suresini okuyanlar gibi bazı kimselerin, Münker ve Nekir meleklerinin suallerinden azade oldukları nakledilmiştir.

398- İbni Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Sizden biriniz ölünce yerleşme yeri sabah ve akşam ona gösterilir. Eğer cennet ehlinen ise, cennet ehlinin yeri ve eğer cehennem ehlinen ise cehennem ehlinin yeri gösterilir. (Böylece ya sevindirilir, ya da kendisine azab edilir). Ve ona denir ki, Allah seni kıyamette kaldırıncaya kadar yerin burasıdır.”

399- Berâ (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin oğlu İbrahim, henüz memede iken vefatında Hazreti Peygamber: “Cennette bir sütanasına sahip olacaktır” buyurdu.

400- İbni Abbas (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ‘e küçük yaşta vefat eden müşriklerin evlâdlarından sorulunca şöyle buyurdular: “Allah onları yaratan, ne yapacak olduklarını da bilen ancak kendisidir.”

Mütercim:

Kâfirlerin çocukları hakkında birbirinden farklı çok görüşler vardır. Şafii İmamlarından İmam Nevevî’nin tercihi göre onlar cennete gireceklerdir.

401- Semûre bin Cündeb (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ‘in adetleri idi; her sabah namazdan sonra bize dönerek sorardı: “Sizden bu gece rüya gören var mı?” Eğer birisi rüya görmüşse, efendimize arz ederdi. Efendimiz de o kimsenin rüyasını yorumlardı. Bir gün böyle adetleri üzere sordu:

— İcinizde rüya göreniniz var mı? Biz de: Hayır, ya Resûlallah! diye cevap verdik. Sonra Hazreti Peygamber buyurdu:

— Lâkin ben gördüm: Bu gece rüyamda bana iki kişi geldi. Elimden tutup beni mukaddes bölgeye (Kudüs) çıkardılar. Derken oturan bir adamla karşılaştım. Elinde demir çengel olan bir adam da ayakta dikilmekte idi. O çengeli çenesinin bir yanından sokuyor ve çengel ensesine dayanıyordu. Sonra çengeli çenesinin, diğer yanına aynı şekilde sokuyor ve bu arada öbür yanı kapanıyordu. Sonra dönüp aynı şeyi yapıyordu. Bu nedir? diye sordum. Yürü, dediler ve yürüdük.

Derken sırt üstü uzanmış bir adama geldik. Bir silindir veya kaya parçası ile onun başı ucunda dikilmiş bir adam vardı. Bununla onun başını eziyordu. Kayayı onun başına vurunca kaya yuvarlandı. Kayayı tutmak için peşine düştü ve geri dönünceye kadar bu adamın başı iyileşip eski vaziyetini aldı. Kayayı tekrar onun başına çaldı. Kim bu? diye sordum. Yürü, dediler ve yürüdük. Tandıra benzer bir çukura geldik. Ağzı dar, dibi geniş ve altından alev kaynıyordu. Alev yaklaşıncı tırmandılar ve çıkmalarına ramak kaldı. Sönünce de çukura döndüler. Çukurda çıplak erkek ve kadınlar vardı: Kim bunlar? diye sordum. Yürü, dediler ve yürüdük. Derken bir kan nehrine geldik. Nehrin içinde orta yerinde dikilen bir adam vardı. Önünde taşlar bulunan (başka) bir adam da (nehrin kenarında) duruyordu. Nehrin içindeki adam ileri atılıp çıkmak isteyince, kıyıda ki adam, ağzına bir taş atıp onu olduğu yere çevirdi. Her çıkmağa yeltendiğinde ağzına bir taş atıyor ve o da eski yerine dönüyordu. Nedir bu? diye sordum. Yürü, dediler ve yürüdük. Derken yemyeşil bir bahçeye vardık. Bahçede kocaman bir ağaç vardı. Ağacın altında yaşlı bir adamla küçük çocuklar vardı. Ağacın yakınında da önündeki ateşi yakmağa çalışan bir adam bulunuyordu. Beni o kocaman ağaca çıkarıp bir eve soktular ki, ondan daha güzelini hiç görmedim. Bu evde yaşlı ve genç erkekler, kadınlar ve çocuklar vardı. Sonra beni ağacın daha yukarısına çıkarıp daha güzel ve daha üstün olan bir eve soktular. Bu evde ihtiyarlar ve delikanlılar vardı. Dedim ki:

— Beni bütün gece dolaştırdınız. Artık gördüklerimden bana bahsediniz. Onlar da, peki dediler.

— Çene yanlarının yırtıldığını gördüğün adam müthiş yalancıdır. Yalan söyler ve bu yalan kendisinden nakledilip dört bir tarafa yayılır. Bu yüzden kıyamete kadar ona, gördüğün işkence yapıyor.

Başının ezildiğini gördüğünüz adama gelince, Allah Teâlâ Hazretleri ona Kur'an öğretti. Fakat o, geceleri Kur'an'a gözünü yumdu ve gündüzleri de Kur'an'ın emirleri gereğince hareket etmedi. Kendisine kıyamete kadar o işkence yapılacaktır.

Çukurda gördüklerine gelince onlar zina edenlerdir. Nehirde gördüğün kişi de faiz yiyen (lerden) dir.

Kocaman ağacın altındaki ihtiyar, Hazreti İbrahim Aleyhisselâm 'dır. Onun etrafındaki küçük çocuklar ise insanların (küçük yaşta ölen) çocuklarıdır. Ateş yakan da cehennem bekçisi Malik'dir. İlk girdiğin ev sıradan müminlerin cennetteki evleridir. Bu ev de şehitlerin evidir. Ben Cibril'im, bu da Mikâil'dir. Şimdi yukarı bak! Ben de başımı kaldırıp baktığım zaman üstümde bulut gibi (havada duran) bir yer gördüm. İşte senin meskenin orası, dediler. Bunun üzerine:

— Bırakın da kendi meskenime gireyim, dedim. Dediler ki:

— Senin geri kalan ömrün var. Onu daha tamamlamadın. Tamamlamış olsaydın meskenine varabilirdin."

402- Hazreti Aişe (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Bir kimse Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine: Ey Allah'ın Resulü! Annem ansızın vefat etti. Zannederim ki, konuşmaya vakti olsaydı, belki sadaka verilmesini isterdi. Şimdi ben, onun yerine sadaka versem kendisi sevap alır mı? dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, "Evet!" buyurdular.

Mütercim:

Ansızın ölmek kötü bir şey değildir. İyi bir hal olduğunu bu hadîs-i şeriften İmam Nevevi gibi bazı âlimler çıkarmışlardır. Ayrıca ölümler için sadaka ve diğer hayır işleri yapmanın ölüye sevabı olacağı ehli-sünnet mezhebinde ittifakla kabul edilmiştir.

403- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, son hastalığında benim yanımda bulunmak arzusunu hissettirmek için diğer hanımlarına özür makamında şöyle buyurdu. "Bugün neredeyim, (kimin yanımdayım?) yarın nerede olacağım?" Benim yanımda kaldılar ve benim kucağımda vefat ederek pak ve mübarek vücudu odamda defnedildi.

404- Hazreti Aişe (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"Ölülere dil uzatmayınız! Çünkü onlar ettiklerini bulmuşlardır."

Mütercim:

Kâfirlerle birtakım fasıkların kötü hallerini söylemek, bütün Müslümanları bu gibi işlerden kaçırmak ve nefret uyandırmak için caizdir. Hadîs uydurarak rivayette bulunanların kötü hallerini açıklamak, onların aleyhinde konuşmak cevazında ümmetin icmaı vardır. Bu uydurmacı ister hayatta bulunsun, ister ölmüş olsun... Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.26

26 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:178-210

ZEKAT BAHSİ

405- İbni Abbas (R.A.)dan rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Yemen halkına Muaz ibni Cebel'i gönderirken ona şöyle buyurdu:

"Önce sen onları, Allah'tan başka ilâh olmadığına ve benim de Allah'ın peygamberi bulunduğuma dair şehadete davet et. Eğer buna boyun eğderlerse onlara Allah Teâlâ'nın her yirmidört saatte beş vakit namaz farz kıldığını bildir. Buna da itaat ederlerse, onlara Allah Teâlâ'nın zenginlerinden alınıp fakirlerine verilmek üzere mallarında zekâtı farz kıldığını bildir."

Mütercim:

Bir beldede ihtiyaç sahipleri dururken başka bir yere zekâtın gönderilmesi, İmam Azam mezhebinde evlâ olmamakla beraber caizdir. Fakat İmam Şafii'ye göre, bu hadîs-i şerifin delaletiyle haramdır, caiz değildir.

406- Ebû Eyyub (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Bir kimse Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize gelerek: Ey Allah'ın Resulü! Bana, cennete girmeme vesile olacak bir amel gösterir misiniz? dedi. Peygamberin huzurunda bulunanlardan biri: Nesi var, ne istiyor? diye sordu. Resûl-i Ekrem:

"Onun büyük bir dileği var!" buyurdu ve sonra şu cevabı verdi "Allah Teâlâ hazretlerine ibadet edersin, ona hiç bir ortak koşmazsın, namazını kıalarsın, zekâtını verirsin, yakınlarına iyilik edip ilgini kesmezsin." (işte bunları noksansız ve ihlâslı bir şekilde yerine getiren cennete girer.)

Mütercim:

Namaz ve buna benzer diğer sâlih ameller, Allah'ın vaadi üzere cennete girmeye vesile ve Allah rızasını kazanmaya bir alâmettir. Nitekim bu hadîs-i şerifin işaretinden bu husus anlaşılmaktadır. Amellerimiz ne kadar iyi ve ne kadar çok olursa olsun cennetin karşılığı olamaz. Cennet ancak Allah'ın lütfü ile kazanılır.

407- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine bir Arabî (Bedevi) gelip: Ya Resûlallah! Bana öyle bir sâlih amel göster ki, cennete girmeme vesile olsun, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

"Allah'a, hiç bir şeyi ortak koşmamak şartı ile ibadet edersin, farz namazları kıalarsın, farz olan zekâtı verirsin, ramazan ayını oruç tutarsın." Arabî dedi ki: Benliğime hâkim olan Allah'a yemin ederim ki, bundan fazlasını yapmayacağım.

Adam dönüp gidince, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Kim cennet ehlinde birini görmekten hoşlanırsa, şu adama baksın."

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, Arabî hadîs-i diye şöhret bulan bir hadîstir. Burada hac farızasının anılmadığının sebebi, adı geçen Arabî üzerine hac farz olacak kadar parası olmadığındandır. İmam Şafii Hazretleri bu hadîs-i şeriften hüküm çıkararak bu beş vakit namazdan başka farz ve vacip namaz yoktur, diyor. İmam Azam Hazretleri ise, vitir namazının bu Arabî hadisesinden sonra vacip olduğunu içtihat ediyor.

Bir de bayram namazları vacip ise de, Arabî'ye bunların söylenmemesinin sebebi, köy ve çöllerde yaşayanlara bunların vacip olmamasındandır. Zaten Arabî, şehir veya şehir hükmünde bir yerde ikamet etmeyen bedevi demektir.

408- Hazreti Ömer (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

"İnsanlar (Arap müşrikler) LA İLAHE İLLALLAH = Allah'tan başka ilâh yoktur, diyinceye kadar onlarla savaşmam bana emredildi. Bunu söyleyen kimse, İslam'ın hakkı müstesna, benden malını ve canını korumuş olur. Allah Teâlâ tarafından da hesaba çekilecektir."

Mütercim:

Biz "görünüşteki hal üzere hüküm verimiz" esasına göre, dış hali itibarıyla tevhid kelimesini getiren kimseye, şeriata aykırı olarak dokunulmaz. Fakat öşür, haraç, zekât gibi yahut kısas gibi malına veya canına bir hak terettüp ederse, İslam'ın hükmü onun üzerine uygulanır.

409- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Deve sahipleri, develerinin hakkını vermemiş iseler bu develer, dünyadaki en semiz halleriyle (ahirette) sahiplerine gelip ayakları ile onları çiğneyeceklerdir. Davar sahipleri de davarlarının hakkını vermemiş iseler bu davarlar bulundukları en semiz halde sahiplerine gelip, ayakları ile onları çiğneyecekler ve boynuzlayacaklardır. Bu deve ve davarların haklarından biri de, suya çekilecekleri zaman sağlımlarıdır. (Ya memelerinin kabarık görünüp fakir fukarayı imrendirmemesi veya sulama saatinde hazır bulunan yoksullara sütlerinden verilmesi kastedilmektedir.)

Hiç biriniz kıyamet günü, boynunda taşıdığı meleyen bir davarla gelip, yâ Muhammed! demesin. Senin için bir şey yapamam, ben tebliğ ettimdi, diyeceğim.

Boynunda taşıdığı böğüren bir deve ile gelip, yâ Muhammed! demesin. Senin için bir şey yapamam, ben tebliğ etmiş idim, diyeceğim.

410- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Bir kimseye Allah mal verir de onun zekâtını ödemezse, kıyamet, günü, bu mal çifte zehirli yavuz bir yılan şekline girip onun boynuna dolacaktır. Sonra çenesinin iki yanına yapışarak, ben senin malınım, ben senin gömdüğün (cemiyetten kaçırdığın) definenim, diyecektir" Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri şu mealdeki ayeti kerimeyi okudu:

“Allah’ın, kereminden kendilerine verdiği malda (cimrilik) edenler, bu davranışlarını kendileri için yararlı sanmasınlar. Aksine bu, onlar için zararlıdır. Onların cimrilik ettikleri şey, kıyamet günü boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin ve mirası Allah’ındır. Allah bütün yaptıklarımızda haberdardır.” (Âl-i İmrân sûresi, âyet-180).

411- Ebû Saîd (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Gümüşten beş Ukye’den (200 dirhem = 560 gr.) azında zekât yoktur. Develerden en az üçer yaşında beş deve olmadıkça zekât yoktur. Toprak ürünlerinden beş Vesak’ın (takriben bir tonun) azında zekât yoktur.”

Mütercim:

Zaruri geçim ihtiyaçları dışında Nisaba sahip olan kimsenin bu malları üzerinden bir yıl geçince gümüşten kırkta bir zekât verilir. Develerde nisap miktarı, en az üçer yaşında olmak şartı ile beş adet olmaktır. Arazi ürünlerinin nisabı, arpa, buğday, kuru üzüm ve hurma gibi maddelerden, beş vesak (takriben bir ton) ürün olmaktır. Toprak ürünlerinin zekâtı, ürün elde edilince ve bu nisaba ulaşıncaya verilir. Bunlar üzerinden yıl geçmek yoktur. Bir tondan az ürün için de zekât vermek farz değildir.

Bu hadîs-i şerife dayanarak toprak ürünlerinin nisabında müçtehit imamların birbirinden ayrı görüşleri vardır.

İmam Azam’a göre, Toprak ürünlerinin hepsinde, az olsun çok olsun, öşür (onda bir) vermek gerekir.

İmam Şafii bu hadîs-i şerif delaletiyle takriben bir ton ürün olmadıkça öşür lâzım gelmez. İki imam (İmam Muhammed ile imam Ebû Yusuf) da bu görüştedirler. Bir de İmam Şafii mezhebinde yalnız hurma veya kuru üzüm hesabı ile üzümünden öşür gerekir, diğer ürünlerden gerekmez.

412- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Kim temiz kazancından bir hurma miktarı sadaka verirse - ki, Allah temiz olanı ancak kabul eder - Allah onun sadakasını sağ eliyle kabul buyurur. Sonra o sadakayı, herhangi birinizin, tay’ını beslemesi gibi besleyerek o sadaka dağıtılışında olur.”

413- Harise bin Vehb (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Sadaka veriniz (yoksullara yardım ediniz). Bir zaman gelecek ki, insan sadakasını elinde dolaştıracak ve onu kabul edecek kimse bulamayacak. Herkes, bu sadakayı dün getireydin, kabul ederdim fakat bugün ona ihtiyacım yoktur, diyecek”.

414- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Servetiniz çoğalıp taşmadıkça, kıyamet kopmayacaktır. Hatta mal sahibini, sadakasını kimin kabul edeceği düşündürecek ve hatta yardımını arz edecek de kendisine yardımını arz ettiği kişi, ihtiyacım yoktur, diyecek.”

415- Adıyye bin Hatim (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine iki kişi geldi. Biri fakirlik ve darlıktan söz etti. Diğeri de soygunculuktan, mal ve can güvensizliğinden şikâyet etti. Bunların her ikisine hitaben Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Yol kesme işine gelince, geçireceğin kısa bir müddet sonra kervanlar, muhafızsız olarak Mekke’ye çıkacaklardır. Yoksulluk meselesine gelince; herhangi biriniz, sadakasını dolaştırıp onu kendisinden kabul edecek kimse bulamayınca kadar kıyamet kopmayacaktır.

Sonra kıyamet gününde her biriniz mutlaka Allah’ın huzurunda duracak ve kendisi ile Rabbi arasında ne bir perde, ne de kendisine tercümanlık yapacak bir tercüman bulunacaktır. Sonra Allah Teâlâ behemehal şöyle buyuracaktır:

— Sana mal vermedim mi? O da:

— Evet, verdin; diyecektir. Yine Allah soracak:

— Sana peygamber göndermedim mi? O:

— Evet, gönderdin! diyecektir. Sonra sağına bakacak ateşten başka bir şey görmeyecektir. O halde her biriniz yarım hurma ile dahi olsa cehennem ateşinden korunsun. Şayet bulamazsa tatlı bir sözle.”

416- Ebu Musa (R.A.) dan rivayet edilmiştir:

“İnsanlara bir zaman gelecek ki, altın sadakasını vermek için kişi dolaşacak da o sadakayı kendisinden alacak bir kimse bulamayacaktır. Kadınların çokluğu ve erkeklerin azlığından dolayı, kırk kadının bir erkeğin ardından gittiği ve onun himayesine sığındığı da görülecektir.”

417- Hazreti Aişe’den rivayet edilmiştir:

Hazreti Aişe diyor ki: Yanında iki kız çocuğu bulunan bir kadın içeri girip yardım istedi. Bir tek hurmadan başka verecek şey bulamadım ve o hurmayı kadına verdim. Kendisi yemeyip onu kızlarına taksim etti. Kadın çıktıktan sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem eve girdi. Durumu kendisine anlattım. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Her kim, bu kızlardan birinin (büyütüp meydana getirme) çilesini çekerse kendisi için bu kızlar, cehennemden engelleyici bir perde olurlar.”

418- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine birisi gelip: Ya Resûlallah, sevap bakımından hangi sadaka daha büyüktür? diye sordu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:

“Sağlıklı ve ihtiraslı olup yoksulluktan korkar ve zenginliği ümit ederken verdiği sadakadır. Yardım yapmayı erteleyip can boğaza dayandığı zamana, falana şu kadar, filana bu kadar, demeyesin. Artık o mal (senin değil) falanıdır.”

419- Hazreti Aişe (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e sordum: Ey Allah’ın Resülü! Biz senin zevcelerin olarak içimizden hangimiz sana daha çabuk kavuşacaktır? Buna cevaben şöyle buyurdular:

“Kolu en uzun olanınız!” Sonra biz hanımlar bir kamış parçası ile kollarımızı ölçmeğe başladık. Hanımlar içinde kolları en uzun Hazreti Sevde idi. Fakat daha sonra anladık ki, kolu uzun olmak, çok sadaka vermek demektir ve Hazreti Peygamber bunu kastetmiştir. İçimizden en önce Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e iltihak eden Hazreti Sevde olmuştu. O da gerçekten fakirlere yardım etmeyi çok severdi.

420- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Bir kimse (İsrail Oğulları zamanında), vallahi sadaka vereceğim, diyerek yemin edip sadakasını alarak çıktı ve onu (bilmeyerek bir hırsızın eline koydu. Halk, hırsıza sadaka verildi, diye konuşmağa başladılar. Adam, Allah’ım, sana hamd olsun! Vallahi bir sadaka (daha) vereceğim, dedi. Sadakasını çıkardı ve (bu kez yine bilmeyerek) bir fahişeye verdi. Halk, bu gece fahişeye sadaka verildi, diyerek konuşmağa başladılar. Adam, Allah’ım, fahişeye nasip olduğu için sana hamd olsun! Vallahi, bir sadaka (daha) vereceğim, dedi. Sadakasını çıkardı ve bir zenginin eline koydu. Halk zengine sadaka verildi, diye konuşmağa başladılar. Adam dedi ki:

— Allah’ım! hırsıza, fahişeye ve zengine sadaka verdiğimden dolayı sana hamd ederim.

Sonra o sadaka veren adama rüyasında şu müjde verildi: Hırsıza verdiği sadaka ise, belki o, hırsızlık yapmaktan vazgeçer. Zinakâr kadına gelince, belki zinasından tevbe eder. Zengine gelince umulur (ki, bu işten) ibret alarak Allah’ın ona verdiği maldan hayra harcar.”

Mütercim:

İmam Azam ve İmam Muhammed Hazretlerine göre, bir kimse, fakir ve muhtaç sandığı bir adama zekâtını verse, sonradan zengin olduğunu anlasa bile caiz olur. Bu zekâtı tekrar vermesi gerekmez. Diğer müçtehit imamlara göre, zekât ödenmiş olmaz, tekrar muhtaç olana verilmesi gerekir.

421- Ma’n bin Yezid (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Babam Yezid, sadaka cinsinden fakirlere dağıtılmak üzere Mescidi şerifte bir adama bir kaç altın verip onu vekil etti. Sonra ben gidip o adamdan bu emanet altınları kendim için istedim. O da bana verdi. Babama geldim ve durumu anlattım. Babam yemin ederek dedi ki, o altınları sana verilmek için değil, başka muhtaçlara dağıtılmak için verdim. Böylece babam altınları benden geri almak istedi. İhtiyacım olduğu için vermedim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzurunda muhakeme olduk. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, babam Yezid’e hitaben şöyle buyurdu:

“Ey Yezid Niyet ettiğin şey (sevap) senindir. Ey Ma’n! Aldığın şey (altın) da senindir.”

Mütercim:

Bir kimse kendi zekâtını usûl ve fûruuna veremez. (Anasına babasına ve büyük anne ile büyük babalarına veremediği gibi, çocuklarına ve çocuklarının çocuklarına da veremez). Bu hadîs-i şerifteki cevaz ise, burada evlada, verilen para zekât neviden olmayıp nafil kabilinden verilen sadaka idi. Yahut peygambere ait özelliklerden olup kaide dışı bir iştir, denilebilir.

422- Hazreti Aişe (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Bir kadın, evinin nafakasından, israf etmeksizin bir harcama yaptığı zaman, kadın harcadığı için, harcanan şeyin sevabını alır. Malı kazandığı için de kadının kocası, harcanan şeyin sevabını alır. Kilerciye de onlar kadar, sevap vardır. Hiç birinin sevabı, diğerinin sevabından birşey azaltmaz.”

423- Hakîm bin Hizam (R.A.) ’dan rivayet edilmiştir:

“Üst el (veren el), alt elden (alan elden) daha hayırlıdır. Önce geçindirdiğin kimselere ver. Sadakanın hayırlısı, zenginlik sırtından verilen sadakadır. Haramdan sakınan kimseyi Allah iffetli kılar. Tok gözlü olan kimseyi Allah zengin kılar (muhtaç bırakmaz).”

424- İbni Ömer R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Üst el, alt elden daha hayırlıdır. Üst el, veren eldir. Alt el de, dilenen eldir.”

Mütercim:

Bazı anlayışlı kimseler, edebe uygun düşün diye, fakirlere bir şey verirken ellerini aşağı tutarak fakirin üstten almasını sağlamağa çalışırlar.

425- Ebu Mûsâ (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin huzurlarına bir ihtiyaç sahibi geldi. Hazreti Peygamber bize şöyle buyurdu:

“Siz aracı olunuz; sevap kazanırsınız. Allah Teâlâ Hazretleri Peygamberinin dilinden dilediği hükmü verir (ihtiyaç sahipleri hakkında Cenabı Hakkın takdiri ne ise mutlaka yerine gelecek ise de, siz yine ihtiyaç sahipleri ile benim aramda aracı olursunuz).”

426- Hazreti Ebû Bekir’in kızı Esmâ (R.A.) dan rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:

“Kesenini ağzını bağlama; Allah Teâlâ Hazretleri de senin rızkını bağlar.”

Yani: Fakirlere sadaka vermemek için torba, çuval, dolap ve bunlara benzer erzak depolarını kilit ve bağ altında tutma. Muhtaçlara ve fakirlere karşı açık bulundur, onlara yardımda bulun.

Başka bir rivayette de:

“Sayarak verme. Sonra Allah Teâlâ Hazretleri de sana sayarak verir.” Ne verdiğini ve malından ne eksildiğini saymakla uğraşma. Verebileceğini, sayı ve hesabına bakmadan ver. Sonra Allah Teâlâ da size her şeyi hesapla ve sayı ile verir, malınızın bereketi gider.

427- Esmâ (R.A.) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Sen kaplara doldurup kaldırırsan Allah da sana vereceğini kaplara doldurup kaldırır. Gücün yettiği kadar, azar azar ver.”

Mütercim:

Hadis-i şerifte geçen “İrdah” kelimesi, az ve cüz’î bir şeyi vermek anlamını taşır.

428- Hâkim bin Hizam (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine, ey Allah’ın Resulü! dedim. Ben İslam dinini kabulden önce sadaka vermek, köle azad etmek, yakınlarıma iyilik etmek gibi hayırlı işler işlemiştim. Yapmış olduğum bu hayırlardan dolayı bana herhangi bir sevap var mı?

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:

“İslam, geçmiş hayırların karşılığında sana nasip oldu.”

Mütercim:

Sadaka ve yakınlara iyilik gibi niyete bağlı olmayan hayırlar hakkında sırf Allah’ın lütuf ve ihsanı olarak hüküm böyledir. Fakat hac gibi İslam’ın rükünlerinden olup niyete bağlı bulunan ibadetler, İslam’dan önce yapılmışsa, bunlar makbul olmayıp iade edilmeleri gerekir. Ayrıca İslam’dan önce işlenen günahlar, Müslüman olmakla bağışlanmış olur.

429- Ebû Mûsâ (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Müslüman; güvenilir, kendine emredileni tam, eksiksiz ve gönül hoşluğu ile yerine getiren (veya veren, ve bu emredilen şeyi emredilen kişiye ödeyen hazinedar) sadaka veren iki kişiden biridir. (Hazinedar da sadaka veren mal sahibi gibi sevap alır.)”

430- Ebû Hureyre (R.A.)’deh rivayet edilmiştir:

“Kulların sabaha kavuştukları her gün gökten behemehal iki melek iner. Bunlardan biri. Allah’ım! harcayana halef (harcadığının bedelini) ver, diye dua eder. Diğeri de, Allah’ım! tutana (harcamayana) telef ver, der.”

431- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Cimri ile cömert kimsenin örneği, göğüslerinden köprücük kemiklerine kadar demir zırh giyinmiş iki adam örneğidir. Eli açık kişi, harcadıkça zırhı parmak uçlarını örtecek ve (deri üzerindeki) izlerini kaybedecek derecede genişler ve sarkar. Cimri de ne zaman bir şey harcamak istese zırhının her halkası yerine yapışır ve onu genişletmeğe çalışır, fakat genişlemez.”

432- Ebû Bürde (R.A.) babası tarikiyle dedesinden rivayet edilmiştir:

“Her Müslümana sadaka farzdır.” Ashabı, Ya Resûlallah! dediler, bulamayan ne yapacaktır? Hazreti Peygamber:

“Bedenen çalışıp hem kendisini faydalandırır ve hem sadaka verir.” buyurdu. Ashab, iş bulamayan ne yapacak? diye sordular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Yorgun argın ihtiyaç (iş ve yük) sahibine yardım eder,” buyurdular. Ashab, bunu da bulamayan ne yapacaktır? dediler. Hazreti Peygamber şöyle cevap verdi:

“Dürüst davransın ve kötülükten el çeksın. Bu onun için bir sadakadır.”

433- Ümmü Atiyye (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Ensar’dan Nesibe’ye (zekât olarak) bir koyun gönderilmişti. Nesibe de bu koyunun etinden Aişe (R.A.) hazretlerine gönderdi. Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hazreti Aişe’ye “Yanınızda yiyecek bir şey var mı?” diye sordu. Hz. Aişe diyor ki: Hayır dedim, yalnız Nesibe’nin o koyundan gönderdiği et var! Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:

“Getir! O koyun yerini buldu.” (Verilen sadaka Nesibe’nin mülkiyetine geçti, onun malı oldu. Artık kendi malından hediye olarak gönderdiğinden yememizde bir sakınca yoktur.)

434- Ebû Saîd El-Hudrî (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

Bir Arabî Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e gelerek Medine’ye hicret etmesi için izin istedi. Buna cevaben:

“Kendine yazık etme! Hicret işi güç ve zordur. Senin zekât verecek kadar deven var mı?” buyurdu. Adam, var dedi. Hazreti Peygamber: “O halde amelini denizaşırı ülkelerde yap, Allah Teâlâ senin amelinden hiçbir şeyi zayi etmez” buyurdu.

435- İbni Abbas (R.A.) ’dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Muaz bin Cebel Hazretlerini Yemen’e vali olarak gönderirken ona şöyle demişti: “Sen, ehli kitap olan bir topluma (vali olarak) gidiyorsun. İlk yapacağın iş, onları Allah’a ibadete davet etmendir. Allah’ı tanıyınca onlara, Allah Teâlâ Hazretlerinin gündüz ve gecelerinde beş vakit namazı farz kıldığını bildir. Namazı kıarlarsa, Allah Teâlâ’nın onlara, zenginlerinin malından alınıp fakirlerine verilmek üzere zekâtı farz kıldığını bildirir. Buna da itaat ederlerse, kendilerinden zekâtlarını al (ve gereken yerlere ver). Ancak (bu zekât) halkın mallarının en iyisinden almaya kalkma.”

436- Enes’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Enes der ki: (Sevdiğiniz malda (Allah yolunda) harcamadıkça, iyiliğe erişemezsiniz) mealindeki ayeti kerime nazil olunca, Talha Hazretleri Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna geldi ve dedi ki: “Allah Teâlâ Hazretleri, siz sevdiğiniz mallarınızdan muhtaçlara vermedikçe iyilik derecesine erişemezsiniz, buyuruyor. BEYRUHA hurmalığı, bana mallarımın en kıymetlisidir. Bu yer Allah rızası için sadakadır. Bunun ecrini ve mükâfatını Cenabı Hak’tan bekliyorum. Yâ Resûlallah! Beyruha’yı Allah’ın sana göstereceği yere koy.” Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Oh (ne güzel)! O kazançlı bir maldır. O kazançlı bir maldır.” Dediğini duydum. “Bu malı akrabalarına vermeni uygun görüyorum.” Sonra Ebû Talha, Ya Resûlallah, siz uygun gördüğünüzü yapınız! dedi. Ebu Talha, bu yeri yakınlarına ve amcazadelerine taksim etti.

Mütercim:

Bugün Beyruha’nın yalnız kuyusu kalmıştır. O da Mescidin kapısı tarafında Kürt Said Abdülkadir’in binası karşısında bir evin dış duvarına bitişik dar bir yerde sokak kenarındadır. Bazı ziyaretçiler adı geçen kuyuyu ziyaret ederler ve suyundan bereketlenmek için içerler. Bahçe ise arsa haline dönüp üzerinde binalar yapılmıştır.

437 - Ebû Said El-Hudri (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Kurban veya Ramazan bayramında açık hava namazgâhına çıktı ve namazdan sonra cemaate öğütlerde bulundu; sadaka vermelerini emrederek, “Ey Müslümanlar! Sadaka veriniz.” Buyurdu. Kadınlara uğradı ve “Ey kadınlar topluluğu! Sadaka veriniz. Cehennemliklerin çoğunun siz kadınlar olduğunu gördüm.” Kadınlar, Ya Resulallah! Dediler, bunun sebebi nedir? Resuli Ekrem, “Çok lanet okuyor ve en yakın adaminize nankörlük ediyorsunuz. Sağlam iradeli kişinin fikrini, siz akıllı ve dini kısa kadınlardan herhangi birinizden daha çok çelen görmedim.” buyurdu.

Sonra Hazreti Peygamber saadethanelerine dönünce İbni Mes’ud’un karısı Zeyneb gelerek Peygamberin huzuruna girmek için izin istedi. Peygamberimize, Zeyneb geldi denildi. Hazreti Peygamber sordu: “Zeyneblerin hangisi?” Onlar da: İbni Mes’ud’un zevcesi Zeyneb, dediler. Efendimiz:

“İzin veriniz, gelsin.” buyurdular. Zeyneb Peygamberin huzuruna geldi ve dedi ki: Ey Allah’ın Resulü! Bugün siz sadaka vermemizden bahsettiniz. Benim birtakım süs eşyalarım (mücevherlerim) var. Bunları muhtaçlara vermek istedim. Fakat kocam, yardım edeceğim kimseler içinde en muhtacın kendisi ve çocukları olduğunu iddia etti. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“İbni Mes’ud’un sözü doğrudur. Kendilerine yardımda bulunacağın kişilerin en lâıykı kocan ve çocuklarıdır.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerife dayanarak İmam Muhammed ve İmam Ebû Yusuf, hanımın kocasına zekât vermesi caizdir. İmam Azam ile İmam Mâlike göre caiz değildir. Bu hadîs-i şerifte geçen sadaka, zekât olmayan sadaka hükmündedir.

438- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Müslümanın atında ve kölesinde zekât yoktur.”

Mütercim:

Bir insanın bineceği veya cihad için beslediği ata zekât yoktur. Fakat üretmek için ve çoğaltmak için erkek ve dişi karışık olmak şartı ile senenin çoğunu kırdı otlayarak yetişen atlarda İmam Azam’a göre zekât vaciptir. İmameyn ile İmam Şafii’ye göre vacip değildir. İmam Azam’a göre böyle atları bulunan kimse, isterse her at için bir altın verir ve isterse değerlerinin kırkta birini zekât verir.

439- Ebû Said El-Hudrî (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri minbere çıkıp oturdular. Biz de minberi saadetin etrafında oturduk. Sonra Hazreti Peygamber:

“Sizin için korktuklarımdan biri de, dünyanın süsü ve zinetinin benden sonra size açılmasıdır.” buyurdu. Ashap’tan biri sordu:

— Ya Resûlallah, hayır (dünya varlığı) şer getirir mi? Hazreti Peygamber, Allah’ın vahyini bekleyerek sustu.

Vahyin gelişinden sonra Hazreti Peygamber:

“— Soru soran nerede?” buyurdu ve şu cevabı verdi: “Hayır, kesinlikle şer getirmez. Ancak baharda biten bitkilerin bir kısmı da öldürür veya ölüm derecesine vardır. Zehirli olmayan yeşillikleri yiyen hayvan da var. Böğürleri şişinceye kadar yer. Sonra güneşin kursuna dönerek dışkısını atar, sidiğini akıtır ve keyfine bakar. Bu dünya malı da tatlı bir yeşilliktir. Müslümanın sahip olduğu mal; yoksullara, öksüzlere ve yolda kalmışlara verdiği müddetçe ne güzeldir! [Veya Peygamber’in buyurdıkları tarzdadır. (O’nun böyle buyurdıklarını hatırlıyorum. Eğer eksikim varsa bendendir.)] Bu malı, hakkını vermeden tutan kimse ise yiyip de doymayan kişiye benzer. Kıyamet gününde onun aleyhinde şahitlik yapacaktır.”

440- Abdullah’ın karısı Zeyneb (B.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem vaazında kadınlara hitaben: “Sadaka verin, süs eşyalarınızdan olsa bile.” buyurmuştu. Sonra İbni Mesûd’un hanımı Zeyneb ile Ebû Mesud’un hanımı Zeyneb, her ikisi Hazreti Peygamberin saadethaneleri kapısına geldiler. Kapıda Hazreti Bilâl Habeşî’yi (R.A.) buldular. Abdullah bin Mesud’un karısı Hazreti Zeyneb, Hazreti Bilâl’e dedi ki: — Resûlullah’a sor, evimde barındırdığım öksüzlere ve kocama harcadığım şey, sadaka yerine geçer mi? Arkadaşım da aynı durumdadır. Bizi de bildirme! Hz. Bilal içeri girip Peygamberimize sordu. Peygamberimiz, “O iki kadın kimlerdir?” buyurdu. Bilâl, Zeyneb! dedi Peygamberimiz, Zeyneblerden hangisi?” buyurdu. Bilâl, Abdullah bin Mesud’un karısı! Dedi. Peygamberimiz buyurdular ki:

“Evet! Hem onun sevabı iki kattır: Yakınlık sevabı ve sadaka sevabı.”

441- Ümmü Seleme (R.A.)nin kızı Zeyneb (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Peygamber’in zevcesi Ümm-i Seleme, ya Resûlallah, dedi, ölen kocamdan himayem altında bulunan yetimlere yaptığım harcamadan ötürü bana sevap ve mükâfat var mıdır? Bunlar benim de çocuklarımdır. Resûl-i Ekrem buyurdu: “Sen onların ihtiyaçlarını gör. Onlar için yaptığın harcamanın sevabını alacaksın.”

442- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sadaka ve zekât verilmesi için emretmiş ve bunların toplanması için adam görevlendirmişti. Bir görevli Hazreti Peygambere’ dedi ki: “Ya Resûlallah, İbni Cemil, Halid bin Velid ve Abbas, bu üç kişi zekât vermekten kaçındılar. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“İbni Cemil’in zekât vermek istemeyişi, fakir iken Allah ve peygamberi (ganimet mallarından kendisine vererek) onu zengin kılmalarının bir karşılığı mıdır? Halid’e gelince, siz ona haksızlık ediyorsunuz. Çünkü Halid, zırh ve savaş teçhizatını Allah yoluna bağlamıştır. Abdülmuttalib’in oğlu Abbas ise, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in amcası olup kendisinden istenen zekât miktarını vereceği gibi, bir misli fazlasını da verecektir.”

Mütercim:

Buradaki sadaka, sahih olan görüşe göre, farz olan zekâttır. Bazı âlimler, bu sadakanın farz zekât olmayıp nafil sadaka veya harp için bir yardım olduğu görüşündedirler.

443- Ebû Said El Hudri (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Ensardan bazıları Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in yanında biriken maldan istediler. Peygamber de onlara verdi. Tekrar istediler ve yine verdi. Böylece mal tükeninceye kadar onlara verdi. Sonra şöyle buyurdular: bende dağıtılması gereken bir mal bulunursa onu sizden saklayacak değilim. Ancak kim iffetlice davranırsa Allah da onu iffetli

kılar. Kim de tok gözlü olursa, Allah onu zengin yapar. Kim de sabretme gayretini gösterirse, Allah onu sabırlı kılar. Hiç kimseye sabırdan daha değerli ve daha bol bir sermaye verilmiş değildir.

444- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Benliğime hâkim olan Allah’a yemin ederim ki, herhangi birinizin ipini alıp sırtında odun taşımaya, bir adama gidip ondan ister versin, ister vermesin dilenmesinden daha hayırlıdır.”

445- Zübeyir bin Avvam (R.A.) ’dan rivayet edilmiştir:

“Vallahi, herhangi birinizin ipini alarak sırtında bir demet odun getirip satması ve bu sebeple Allah Teâlâ onun yüzünü kızarmaktan koruması, insanlara, versinler veya vermesinler, el açmasından daha hayırlıdır.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifle Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bizi ticarete, sanata, ziraata ve çalışmaya teşvik buyuruyor ve başkasının eline bakıp avuç açmaktan sakındırıyor.

446- Hakîm bin Hizam (R.A.)’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Resûlullah Hazretlerinden mal istemiştin, verdiler. Bir müddet sonra, yine istedim, yine verdiler. Üçüncü defa istedim yine verdiler ve sonra bana şöyle buyurdular:

“Ya Hakîm! Gerçekten bu dünya malı tatlı bir yeşilliktir. Kim onu gönül cömertliği ile alırsa, hayır ve bereketini görür. Kim gönül ihtirası ile alırsa hayır ve bereketini görmez. Yiyen ve doymayan kişiye benzer. Üst el (veren el), alt elden (alandan) daha hayırlıdır.”

Sonra Hakîm ibni Hizam, ey Allah’ın Resulü, seni hak Peygamber olarak gönderen Allah Teâlâ Hazretlerine yemin ederim ki, bundan böyle ömrümün sonuna kadar sizin elinizden sonra hiç bir elin altına elimi tutmayacağım, dedi. Ömrünün sonuna kadar da bu sözünde durdu. Hatta Hazreti Ebû Bekir ganimet mallarından kendisine vermek için davet ettiği zaman gitmezdi. Hazreti Ömer de aynı şekilde davet ederdi, gitmezdi. Hazreti Ömer, ey Müslümanlar, şahid olun. Ben Hakîm bin Hizam’ı kendisine mal vermek için davet ediyorum, gelmiyor, diyerek ilân ederdi.

Mütercim:

İhtiyaç ve zaruret hali bulunmadıkça dilenmek, imamların ittifakı ile haramdır. Çalışmaya ve kazanmaya gücü olanlar hakkında imamlar ihtilâf ettiler. Bazıları hadîs-i şeriflerin zahirine bakarak haramdır, dediler. Sahih olan söz de budur. Bazıları da, böyle kimselerin istemesi kerahetle caizdir, dediler. Fakat bu da üç şartla olur:

- 1- Küçük düşürmeyecek,
- 2- İsrar etmeyecek,
- 3- Hayır sahibini incitmeyecek, rahatsız etmeyecek.

Bu üç şart bulunmaksızın yapılan dilencilik haramdır. Fakat bazı büyük şeyhler, ahlâk terbiyesi için bazı derviş ve müridlerine seyahat görevi verirdi. Torbalı veya torbasız dilenirlerdi. Bunda manevî bir ahlâk terbiyesi düşünüldüğünden bir sakınca yoktur dediler. Fakat bu şekilde dilenmek caiz olduğu takdirde, ısrar etmekten, Allah rızası için veya Allah’ı seversen ve benzeri sözlerden sakınmak şarttır. Zira Allah rızası için dilenen mel’undur ve böyle dilenildiği zaman o istenilen şeyi, aşırı bir şey veya gayri meşru bir şey olmadıkça vermeyen kimse de mel’undur, diye varit olmuştur.

447- Hazreti Ömer (R.A.) anlatıyor:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem bazen bana mal verirdi. Ben de Ya Resûlallah, benden daha muhtaçlara veriniz, derdim. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurmuştu:

“Bunu al! Beklemediğin ve istemediğin halde sana bir mal gelirse al; fakat bu türlü olmadıkça, sakın kendini onun ardına düşürme.”

448- İbni Ömer (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“Bazı kimseler vardır ki daima insanlardan dilenirler, kendilerinde zaruret olmaksızın dilenciliği kendilerine sanat edinirler. Bunlar, kıyamet gününde yüzlerinde et parçasından bir şey olmaksızın çıplak kuru kemik halinde geleceklerdir. Bir de kıyamet günü güneş o derece yaklaşacak ki, insanın teri tâ kulağının yarısına çıkacaktır. Sonra mahşerdekiler, böyle dehşetli bir halde iken hepsi yardım isteyecektir. Önce Hazreti Adem’den yardım isteyecekler, sonra Hazreti Mûsâ’dan, sonra Hazreti Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’den. Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem de bütün mahşerde bulunan (... ???) arasından hüküm verilmesi için şefaet ederek gidip cennet kapısının halkasına yapışacaktır. O gün Allah Teâlâ Hazretleri, Muhammed Aleyhisselâtu Vesselâm’ı Kur’an-ı Kerim’de vaat buyrulan MAKAM-I MAHMUD’a çıkaracaktır. Bütün mahşer halkının övdüğü ve imrendiği bir makamdır bu.”

449- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Yoksul kapı kapı dolaşıp ta bir veya iki lokma yahut bir veya iki hurma ile geri dönen kişi değildir. Yoksul; ihtiyacını karşılayacak imkânâ sahip olmayan, durumu bilinmediğinden de kendisine sadaka verilmeyen ve kendisi de kalkıp insanlardan istemeyendir.”

(Yardım yapılması gereken yoksul budur ve böyle kimseleri gözetmek gerekir,)

450- Ebû Humeyd Es-Sâidî (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraber Tebük gazasına çıkmış idik. Vadi’l-Kura adındaki yere vardığında bir hurma bahçesi bulunan bir kadınla karşılaştı. Hazreti Peygamber, ashâbı kirama hitaben:

“Bu bahçenin hurma mahsulünün miktarını tahmin ediniz.” buyurdu. Sonra bizzat kendisi hurmaların miktarını on vesak (takriben 2 ton) olarak tahmin etti ve on vesak itibarıyla onda bir zekât aldı. Sonra bahçe sahibesi olan kadına şöyle buyurdu:

“Bu hurmalıktan çıkan mahsulü biçersin.” (Fazla veya eksik almış isek ödeşiriz.) Tebük’e vardığımız zaman şöyle buyurdu:

“Dikkat ediniz, bu gece fırtına olacak, şiddetli rüzgâr esecektir. Hiç biriniz yerinden kımıldamasın. Devesi olan devesini sağlam bağlasın.” Biz de develerimizi emrettiği şekilde bağladık, yattık. Gerçekten o gece çok şiddetli fırtına oldu; öyle ki, içimizden ayağa kalkan birisini rüzgâr Tayyi dağına sürükledi. Eyle hükümdarı (Yuhanna), Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize beyaz bir katır hediye etti. Hazreti Peygamber buna karşılık olarak Yuhanna’ya bir elbise giydirdi. Aynı zamanda Yuhanna’nın idaresinde bulunan halka güvence verdi ve onlara bir miktar cizye (vergi) mükellefiyeti koydu. Sonra Tebük’den dönerek yine adı geçen Vadi’l-Kur’a ya gelince oradaki bahçenin sahibesi kadına hitaben:

“Mahsulün ne kadar geldi?” buyurdu. Kadın da, Hazreti Peygamberin tahmini üzere on vesak hurma çıktığını söyledi. Sonra bize şöyle buyurdu:

“Bir an önce Medine’ye varmak istiyorum. Benimle birlikte erken varmak isteyen acele etsin.” İbni Bekkâr, Medine göründü, anlamında bir söz söyleyince Resûl i Ekrem, “işte Tâbe (Medine)! buyurdu. Uhud dağına gördüğünde, “Bu, bizi seven ve bizim de kendisini sevdiğimiz dağcıktır.” dediler. Sonra bize sordular:

“Ensar’ın en hayırlı ailelerini size bildireyim mi?” Ashab, evet, dediler! Buyurdular ki: “En hayırlısı Neccaroğulları aileleridir. Sonra AbdülEşheloğulları aileleri. Sonra Saideoğulları aileleri veya Haris bin Hazreçoğullarının aileleri. Ensar’ın (Medine’lilerin) bütün aileleri hayırlıdır.” Diğer bir rivayette de:

“Sonrâ Harisoğulları aileleri. Sonra Saideoğulları aileleri” diye varit olmuştur.

Mütercim:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ‘in mahsul tahminlerinin tastamam çıkması ve Tebük’de geceleyin şiddetli fırtına olacağını haber vermesi, Peygamberlik mucizelerinden sayılır. Eyle hükümdarı ile birtakım kabilelerin İslam’a boyun eğmeleri de Tebük gazasının güzel sonuçlarından biridir.

451- Abdullah bin Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Gökten inen yağmurla sulanan ekinlerde veya ırmak ve nehir gibi akarsularla sulanan arazilerden elde edilen ürünlerde zekât olarak onda bir (öşür) gerekir. Fakat hayvan ve dolap gibi vasıtalarla sulanan arazilerin ürünlerinde onda birin yarısı (yirmide bir) zekât gerekir.”

452- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Hurma ürünleri toplandığı zaman herkes öşrünü (zekâtını), verilecek yerlere dağıtılmak üzere Hazreti Peygambere getirirdi. Bu hurmalar Hazreti Peygamberin saadethanelerinde yığın halinde harman olurdu. Hazreti Hasan ve Hüseyin (R.A.)üma çocukluk hali olarak bu hurma yığınının çevresinde oynarlarken Hazreti Hasan’ın (veya Hüseyin’in), ağzına oradan bir hurma attığını gören Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hurmayı çocuğun ağzından mübarek parmağı ile çıkardı ve ona şöyle buyurdu:

“Muhammed ailesinin sadaka (zekât) yiyemeyeceğini daha öğrenmedin mi?” Diğer bir rivayette de şöyle buyurdular:

“Kıh kıh (ağzındakini at). Bizim sadaka yemediğimizin farkında değil misin?” Bu sözü Hazreti Peygamber Hasan’a yahut Hüseyin’e söylemişti.

Mütercim:

Muhammed ailesi (Âli Muhammed), imam Azam ile imam Malik’e göre, yalnız Haşımoğullarıdır. İmam Şafii’ye göre, hem Haşımoğulları, hem de Muttaliboğullarıdır. Bir de çocuk kısmı her ne kadar mükellef değilse de, küçük iken dinî hükümleri bilsin, İslam terbiyesi üzere yetişsin, diye buradaki titizlik gösterilmiştir.

453- Hazreti Ömer’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Allah yolunda (savaşlarda) binilmek üzere birine bir at bağışlamıştım. Fakat adam atı ziyan etti (hayvana bakmadı, hayvan çok zayıfladı). Sonra ucuz satacağını düşünerek bu hayvanı satın almak istedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ‘e sorduğumda şöyle buyurdu:

“Satın alma. Verdiğin sadakada döneklilik yapma. O adam sana bir dirheme satlsa bile alma. Çünkü vermiş olduğu sadakasını söküp alan kimse, dönüp kusmuğunu yiyen gibidir.”

Mütercim:

Böyle sadaka ve zekât türünden olan şeyin elden çıktıktan sonra satın alınması haram değildir; fakat tenzihen mekrûhtur. Bazı âlimlere göre de tahrîmen mekrûhtur.

454- İbni Abbas (R.A.)’tan (R.A.) rivayet edilmiştir:

Hazreti Peygamber, zevcelerinden Meymune’nin (R.A) azatlı cariyesine zekât malından verilen bir koyunun atılmış leşini görünce:

“Derisinden yararlanabilirdiniz!” buyurdu. Ashab, o leştir, dediler. Resûl-i Ekrem şöyle buyurdular.

“Ölü hayvanın sadece etinin yenmesi haram kılınmıştır.”

Mütercim:

Hazreti Peygamberin zevceleri tarafından azad edilen kölelerin sadaka ve zekât almaları caizdir. Fakat Hazreti Peygamberin ve Peygamber Al’inden sayılanların azadlılarına caiz değildir. Al-i Muhammed hakkında yukarda iki hadîs geçmiştir.

455- İbni Abbas (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Yemen’e vali olarak gönderdiği Muâz bin Cebel (Radiyallahu Anh) hazretlerine, görevine giderken şöyle buyurdular:

“Zulme uğramışın (mazlumnun) ilenmesinden kork; çünkü onun ilenmesi ile Allah Teâlâ arasında perde yoktur.” (Zekât ve öşür gibi haklar alınırken haksızlık edilmemesi emir buyruluyor.).

456- Abdullah bin Ebî Evfâ (R.A.) der ki:

Verilecek yerlere dağıtılmak üzere mallarının zekâtını Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e getiren kimselere Peygamber Efendimiz, hayır duada bulunarak;

“Allah’ım, falanın ailesine rahmet ve mağfiret buyur!” derdi. Bir gün babam da malının zekâtını getirip teslim edince, onun için de:

“Allah’ım! Ebû Evfa’nın ailesine rahmet ve mağfiret buyur.” diye dua etti.

Mütercim:

Peygamberlerden başkası üzerine “Salât ve Selâm” getirmek bizim için tenzihen mekrûhtur. Her ne kadar bunun manası sahih ise de “Salât” Peygamberlere has bir vasıf olmuştur. Onun için peygamberlerden başkasına “Salât ve Selâm” getirmek mekruh sayılmıştır. Nitekim “Muhammed Azze ve Celle” demek sahih değildir. Gerçekten Hazreti Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem azizdir, celildir. Fakat “Azze ve Celle” tabiri Allah Teâlâ Hazretlerinin özel vasfı olduğundan yaratıklarda kullanılması sahih değildir. Fakat Peygamber efendimiz kendilerine has olarak “ve Salli Aleyhim = sen müminlere salât et, onlar için mağfiret dile” (Tevbe sûresi: 103 ayet) mealindeki ayeti kerime uyarınca dilediği şahıslara “Salât ve Selâm” eder. Bu Peygambere has özelliklerdendir. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

457- Ebû Hureyre (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“İsrail oğullarından biri diğerinden bin dinar ödünç para istedi. Adam da bu parayı kendisine verdi. Sonra ödünç alan kimse deniz yolculuğuna çıktı. Dönmek için gemi bulamayınca bir odunu delip içine bin altını yerleştirdi ve (Allah’a tevekkül ederek) denize attı. Alacaklı adam da, (parasının vadesi geldiği için, acaba borçlu gelecek mi? diye iskeleye giderken) deniz kenarında bir odun gördü ve yakacak olarak ailesine götürdü. Odunun parçalayınca parayı (bin altını) buldu.”

Mütercim:

Denizin sahile atmış olduğu odun, anber, mücevherat ve bunlara benzer şeyleri almanın mubah olduğu bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır.

458- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Hayvanların telefi hederdir, (başıboş gezen hayvanların telef ettiği can ve maldan dolayı sahiplerine tazmin gerekmez.) Kuyunun telefi hederdir, (bir kimsenin mülkünde olan kuyusuna düşüp de ölen olursa kuyu sahibine tazmin gerekmez.) Maden ocaklarının telefi hederdir, (meşru bir hakla açılan maden kuyuları içine düşmekle telef olan için tazminat ödenmesi gerekmez. Definenin (ve yeraltı madenlerinin) beşte biri hazinenindir.”

Mütercim:

Hayvanın telefini, zarar ve ziyanını, başıboş bırakılmaları adet olan yerde başlarında kimse bulunmadığı takdirde ittifakla tazmin gerekmez. Fakat sahibi beraber bulunursa veya hayvanın yedekçisi veya sürücüdür (sürücüsü ???) olursa, o hayvanın ön ayakları veya ağzı ve çenesi veya boynuzu ile sebebiyet verdiği zarar-ziyanın tazmini Hanefi mezhebine göre gerekir. Kuyruğu veya arka ayağı ile vurursa tazmin gerekmez. Ancak ön veya arka ayağıyla çiğnerse tazmin icab eder.

Hanbelî mezhebinde de hüküm böyledir. Eğer hayvan öne katılmış olursa her ne şekilde olursa olsun sebebiyle verdiği zarar vs ziyanın tazmini (ödenmesi) gerekir.

Şafii ve Maliki mezheplerinde, hayvan ile beraber bir kimse varsa bu hayvanın her halükarda yapmış olduğu zarar ve ziyanın tazmini gerekir. Bir insan hayvanını herkesin gelip geçtiği bir yerde durdursa da o hayvan ziyanda bulursa, bu ziyanın tazmini ittifakla gerekir. Ancak böyle bir hayvan yol ortasında işer veya dışkısını yapar da bir üzerinden kayarak ziyana uğrarsa, tazmini gerekmez. Bir de bir insan yolda veya izinsiz olarak başka birinin mülkünde çukur kazar da, böyle kazılmış çukurlara bir insan düşüp telef olursa, o çukura (çukuru ???) kazan adamın yakın akrabası (akîlesi) üzerine ölenin diyeti lâzım gelir. Ayrıca çukuru kazan üzerine kefarete gerekir. Yine bu gibi çukurlara hayvan düşer de ziyan olursa, yine tazmin gerekir.

Cahiliyet devrinden kalma defineler ganimet yerinde sayıldığından cinsleri ne olursa olsun, kıymet ve miktarları ne olursa olsun, bunların beşte birini hazineye vermek gerekir. Şafii mezhebinde define mallarının kıymeti nisap miktarı (20 miskal altın veya 200 dirhem gümüş) değerinde olmadıkça beşte bir lâzım gelmez. Altın ve gümüşten başka şeylerden de lâzım gelmez.

Müslümanlara ait defineler ittifakla kaybolmuş eşya hükmüne girer. Yitik eşya işlemine tabi olurlar. Sahibi aranır, sahibi bulunmaz ise fakirlere dağıtılır.

HAC BAHSİ

459- İbni Abbas (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

Veda Haccında bir kadın Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine gelerek dedi ki: Ya Resûlallah, haccin farziyeti babama ulaştı (vacip oldu), Hâlbuki babam çok ihtiyardır, hayvan üzerinde duracak halde değildir. Onun yerine ben hac edebilir miyim? Buna cevaben Hazreti Peygamber şöyle buyurdu.

“Evet, (onun yerine hac edebilirsiniz).”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin delaletiyle, daha önce kendisi için hac yapmamış kimsenin başkası adına bedel olarak haccetmesi, İmam Azam Hazretlerine göre caizdir. Diğer imamlara göre caiz değildir. Ancak bu derece güçsüz ve sakat olan kimselerin yerine hayatlarında haccetmek caizdir. Ayrıca Hanefi mezhebinde nafile hac için şart aranmaksızın bedel caizdir.²⁷

27 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:210-243

460- Hazreti Aişe (R.A.) anlatıyor:

Ya Resûlallah! dedim, savaş ve cihadın, sevap bakımından amellerin en faziletli olduğunu görüyoruz. O halde biz de cihad edemeyiz mi? Bana şu cevabı verdiler:

“Hayır! Fakat makbul bir hac, sizin için en faziletli cihaddır.”

Mütercim:

Genel seferberlik veya istilâ halinde kadınların da savaşta yardımcı olmaları vacip ise de, zaruret olmayınca savaş meydanında bulunmaları uygun değildir.

461- Ebu Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Kim Allah rızası için hacceder de ihramda iken kötü söz söylemez ve günah işlemezse, henüz anasından doğmuş (günahsız) hale döner.”

Mütercim:

Küçük günah olsun, büyük günah olsun, bunların hepsi bağışlanır. İmam Taberi'nin görüşüne göre, üzerinde kul hakkı olup ta onu ödemekten âciz olarak ölenlerin sorumlulukları ancak bağışlanır. Yoksa ödeme ve helalleşme imkânına sahip olanların üzerlerindeki hak düşmez.

İmam Tirmizî'ye göre, yalnız Allah haklarından dolayı kul üzerine gereken günahlar bağışlanır; Allah haklarının kendisi bizzat bağışlanmaz. Meselâ: Farz namaz vaktinden geciktirilmekle günah işlenmiş olur; bundan dolayı kazanılan günah bağışlanır. Fakat Allah haklarından olan namazın yine kaza edilerek kılınması gerekir. Çünkü bunlar haklardır, âdi günahlar günahdır. Kul hakları için ya helallik almak, ya da onları ödemek zorunluluğu vardır. Şerkavî şerhinde bu hadîs-i şerifin açıklamasında böyle denilmiştir. Şafiilerin fıkıh kitabı Bacûrî'de: Hac ederken Arafat'ta, Mina'da vefat edenlerin kul hakları dahi bağışlanır, diye yazılıdır. Bir de deniz savaşında şehit olanların kul hakları da bağışlanır.

462- İbni Ömer (R.A.) der ki:

Birisi Mescid-i Resûl'de ayağa kalkıp, Ya Resûlallah! Biz hac için hangi yerden ihrama girmeliyiz? diye sordu. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Medine'liler, Zü'l-Huleyfe'den; Şam'lılar, Cuhfe'den; Necid halkı, Karn'dan ihrama girerler.” İbni Ömer, rivayetinde der ki; Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in: “Yemenliler de Yelemler'den ihrama girerler,” buyurduğunu bazıları söylüyor. Hâlbuki ben bu son kısmı Hazreti Peygamberden işitmedim.

Mütercim:

Medine-i Münevvere halkının hac ve umre niyeti ile ihram ve telbiye için miktarı, zamanımızda Hazreti Ali kuyusu ile bilinen ve şöhrat bulan ve yaklaşık olarak Medine'ye bir buçuk saat mesafede bulunan Zül-Huleyfe adındaki yerdir. Mekke-i Mükerrreme'ye on günlük (yaklaşık olarak 400 km.) yoldur. Şam, Mısır ve Mağrib halkının miktarı, Cuhfe hizasında bulunan Rabiğ diye bilinen yerdir. Denizden gidenler, Rabiğ hizasında ihrama girerler. Mekke-i Mükerrreme'ye dört günlük yoldur.

Necid ve Irak halkının miktarı, Mekke-i Mükerrreme'ye yaklaşık olarak yedi günlük mesafede bulunan Yelemlem adındaki yerdir. İşte bu yerleri ihramsız olarak geçmek hac ve umre için caiz değildir. Bu miktarlardan ihrama girmek vaciptir. Ihramsız geçenler üzerine kurban kesmek vacip olur. Bir özürden dolayı ihram elbisesi giyilmezse günah sayılmaz; fakat fidye vermek gerekir.

463- Hazreti Ömer (R.A.) anlatır:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Akîk vadisinde şöyle buyurdu:

"Bu gece Rabbim tarafından bana biri (Cibril) geldi ve şöyle dedi: Bu vadide namaz kıl. Hem de hac ile umrenin ikisine birden (Hacc-i Kiran'a) niyet et."

Mütercim:

Akîk vadisi, Medine'ye dört mil mesafede (yaklaşık olarak bir saat) bir yerdir. Medine-i Münevvere'nin en makbul ve lezzetli suyu burada bulunan Urve Kuyusundan çıkmaktadır. Yarım saat daha ötede Hazreti Ali kuyusu ve Zül-Huleyfe vardır ve Medine'lilerin mikatı da burasıdır.

464- Hazreti Ya'lâ (R.A.) anlatır:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine birisi gelip ya Resûlallah! koku sürünmüş olduğu halde umre hacı için ihrama giren kimse hakkında ne buyurursunuz? diye sordu. Peygamberimiz biraz beklediler ve hemen vahiy geldi. Vahiy tamam olunca Hazreti Peygamber,

"Umreden soran nerede?" diye sordu ve adam getirildi. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Üzerinde olan kokuyu üç defa yıka. Giydiğin cübbeyi çıkar (ihram elbisesini giy) ve haccında yaptığını umrede de yap."

Yani, ihrama girmek, tavaf ve sa'y etmek, tıraş olmak ve yasak şeylerden sakınmak hususunda hac ile umre arasında fark yoktur. Ancak Arafat'ta ve Müzdelife'de vakfeler, taş atma işleri hacca aittir; bunlar umrede yoktur.

465- İbni Ömer (R.A.)'dan rivayet edilmiştir

"Lebbeyk (emrine hazırım), Allah'ım, lebbeyk! Lebbeyk, şerikin yoktur senin, lebbeyk! Hamd ve nimet senindir. Mülk de senindir. Şerikin yoktur senin."

Mütercim:

Meal olarak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in telbiyesi bu idi. Hanefî mezhebine göre, hac veya umre, için niyet ederek ihrama giren kimse hakkında telbiye şart ve farzdır. Namazda iftitah (başlangıç) tekbiri farz olduğu gibi... İftitah tekbiri almaksızın namaz sahih olmadığı gibi, telbiyesiz hac ve umre de sahih değildir.

Şafii ve Hanbeli mezheplerinde lebbeyk (telbiye) sünnettir, farz ve şart değildir. Maliki mezhebinde niyetle birlikte ya telbiye getirmek veya iş ve hareket olarak mikattan bir kaç adım ileriye yürümek lazımdır. Telbiyeyi yüksek sesle söylemek müstehabdır. Fakat ihrama girerken kendisi işitecek kadar bir sesle söylemek daha faziletlidir. Diğer vakitlerde sesi yükseltmek erkekler için müstehabdır. Kadınlar ise her zaman kendileri duyabilecek kadar bir sesle telbiye getirirler.

466- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

"Musa (Aleyhisselâm) ise, onu telbiye getirerek Ezrak vadisine inişini görüyor gibiyim."

467- Hazreti Enes (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Veda hacı yılında Mekke-i Mükerrreme'ye vardıkları zaman Yemen tarafından gelen Hazreti Ali'ye (Kerremellahu vechehu) şöyle buyurdular:

"Ya Ali ihrama girerken neye niyet ettin? " Hazreti Ali dedi ki: "Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in ihram niyetine niyet ettim." Buna karşılık Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:

"O halde kurban keseceksin ve olduğun gibi ihramlı kalacaksın." (Kiran hacı durumunda olduğunu, kurban kesinceye kadar ihramdan çıkmaması gerektiğini bildiriyorlar. Hz. Ali, ihrama girerken niyetini Peygamberimizin ihram niyetine bağlamış ve Peygamberimiz gibi Kiran hacı yapmıştır.)

468- Ebû Mûsâ El-Eş'arî (Radiyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beni Yemen bölgesine göndermişti. Yemen'den Hacca geldiğim zaman, Batha'da Hazreti Peygamberi buldum. Bana sordu. "Ne niyetle ihrama girdin?" Ben de: Resûlullah'ın ihram niyetine niyet ettim, dedim.

“Beraberinde hedy (Harem’de kesilecek nişanlı kurban) var mı? “Ben de: Hayır! dedim. Bunun üzerine niyetimi umreye çevirerek temettü hacı yapmama işaret buyurdular ve tavaf, sa’y ve tıraşdan sonra ihramdan çıkmamı emrettiler.

Mütercim:

Hazreti Ali (Kerremellahu Vechehu), beraberinde kurbanlık (hedy) getirdiğinden onun kıran hacı yapmasını emretmişlerdi. Ebû Mûsâ ise, beraberinde kurbanlık (hedy) bulunmadığı için umre yapmasına ve sonra farz hacca niyet ederek hacının temettü hac olmasına işaret buyurmuşlardı. Fakat daha sonra Hazreti Ömer (Radyallahu Anh) zamanında böyle önce Kıran hacca niyet eden ve beraberinde kurbanlık götürmeyen kimsenin de her iki hacı bir ihramda tamamlanması sahih kabul edilmiştir.

Ebû Mûsâ El-Eş’arî ve diğerlerine olan müsaade, peygambere ait özelliklerdendir, dediler. Bundan sonra gelecek beş altı hadîsi-şerif bu kabildendir. Hatta Hazreti Ömer, bir defasında Ebû Mûsâ El-Eş’arîye şu tarzda bir açıklama yaptı:

— Allah’ın kelâmında “Hac ile umreyi tamamlayınız ayeti kerimesiyle, hac ve umrenin her ikisinin birden tamamlanması emredildiği gibi Peygamberin sünnetinde de, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin, hac ve umre tamam olup kurbanını kesinceye kadar ihramdan çıkmadığı görülmüştür. Büyük müçtehitlerden yalnız imam Ahmed bin Hanbel (Allah’ın rahmeti üzerine olsun) Hazretleri ve Zahirî’ler, bu hükmün halâ bakî olduğuna ve herkes için terviye gününe (arefe gününden bir gün öncesine) kadar hac niyetini her ne vakit isterse umreye çevirebileceğini kabul etmektedirler.

469- Hazreti Aişe (Radyallahu Anha) anlatıyor:

Hac mevsiminde (Zilkade ayının sonlarına doğru) biz Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in beraberinde hac ve umre niyeti ile Medine’den çıkıp topluca mikattan ihrama girdik. Kimi yalnız farz hacca niyet ederek ihrama girdi. Kimisi de hac ve umrenin her ikisi için niyet ederek ihrama girdi. Kimisi de umre niyeti ile ihrama girmişti. Medine’ye, on mil mesafedeki Şeref isimli yere indiğimiz zaman, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beraberinde olan bütün hacılara hitaben şöyle buyurdu:

“Sizden hanginizin beraberinde kurbanlık yoksa ve haccını umreye çevirmek istiyorsa, bunu yapsın. Fakat beraberinde kurbanlık olan kimse, yapmasın (niyetini değiştirmesin), hac bitinceye kadar ihramdan çıkmasın.” Peygamberin bu emri üzerine hac niyetlerini umreye çevirenler ve önceki niyetlerinde kalanlar oldu. Fakat Hazreti Peygamber ve ashabından bazıları, yanlarında kurbanlık bulunmak ve kendileri de vücut bakımından kuvvetli olmak sebebiyle hac niyetlerini umreye çeviremediler. Tam bu sırada namaz kılamadığımdan (adet gördüğümünden dolayı) ağlarken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yanıma geldi: “Ne ağlıyorsun, ey hatun?” dedi. Ya Resûlallah! dedim, sizin bütün ashaba umre için müsaade ettiğinizi işittim. Hâlbuki ben umreden mahrum kaldım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem: “Derdin nedir?” buyurdu. Ben de: Adet gördüm; bu halimle umre tavafı yapamayacağım. Onun için ağlıyorum, dedim. Hazreti Peygamber buyurdu ki: “Kaybın olmayacak! Sen de Âdem kızlarından birisin. Allah Teâlâ Hazretleri, onlara takdir ettiğini (adet görme halini) sana da takdir etmiştir. Sen hac niyetinde kal. Cenabı Allah, umreyi de sana nasip edebilir.”

Böylece hac vazifelerine devam ettik. Arafat’tan Mina’ya döndüğümüz vakit temizlendim. Sonra farz tavaf (ifaze) için Mina’dan Mekke’ye indim. Tavafımı yaptım ve tekrar Mina’ya döndüm. Sonra Mekke’ye dönüşte Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraber Mina’dan çıktık. Mekke’de iken Hazreti Peygamber, kardeşim Abdurrahman’ı yanına çağırdı ve ona şu emri verdi:

“Hemşireni al, Harem hudutlarından çıkar (Ten’im adındaki yere kadar götür). Oradan umre için ihrama girsin. Umreyi tamamladıktan sonra yanıma geliniz. Sizin gelmenizi bekleyeceğim.”

Bu emir üzerine Harem dışındaki Ten’im’e gidip ihrama girdim ve umre için gerekli vazifeleri tamamladıktan sonra aynı gün Hazreti Peygamberin huzurlarına vardığım zaman: “Umreni tamamladın mı?” buyurdu. Ben de: Tamamladım, dedim. Sonra Hazreti Peygamber Medine’ye dönmek için bütün kafileye emir verdi. Biz de (veda tavafından sonra) Hazreti Peygamberin maiyetinde Medine’ye doğru yola, koyulduk.

470- Hazreti Aişe (R.A.) anlatıyor:

Medine’den Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile çıktığımızda bu çıkışımızın yalnız hac için olduğu kanısında idik. Kâbe’yi tavaf ettik Resûl-i Ekrem beraberinde kurbanlık getirmeyenlere ihramdan çıkmalarını emretti. Kurbanlık getirmeyenler ihramdan çıktılar. Peygamber’in zevceleri de kurbanlık getirmediğinden ihramdan çıktılar. Yalnız ben, adet gördüğüm için Kâbe’yi tavaf etmemiştim. (umre yapmamıştım.) Sonra terviye günü, ihramdan çıkmış olanlar hac için niyet ederek tekrar ihrama girdiler Haccımızı tamamlayarak Mina’dan Mekke’ye dönerken geceyi geçirmek için Muhassab adındaki yere indiğimizde dedim ki: Ya Resûlallah! Herkes hac ve umre ile dönerken ben yalnız hac ile dönüyorum; Özrüm gereği umre yapamadım. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Mekke’ye geldiğimizde sen (umre için) tavaf etmedin mi?” Ben de:

— Hayır dedim! Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : “O halde kardeşinle (Abdurrahman’la) Ten’im’e git ve oradan ihrama girerek umreni yap. Falan yer ve filan vakitte buluşuruz.” buyurdular. Ben de öylece yaptım. Sonra Peygamberin zevcelerinden Safiyye de, Mina’dan döndüğümüz gece adet gördüğü için bana, galiba veda tavafımı

yapamayacağımdan Medine'ye dönüşü geciktireceğim, dedi. Bir fırsat bularak Safiyye'nin bu halini Hazreti Peygambere arz ettim. Hazreti Peygamber Safiyye'ye hitaben şöyle buyurdu:

"Kısır, belalı kadın! Sen bayram günlerinde farz olan ziyaret (İfâza) tavafını yapmış değilmi idin? Safiye der ki: Evet, tavaf ettim! dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: "Zararı yok, yola çıkabilirsin." (Veda tavafı özörlü kimselerden düşer.)

471- İbni Abbas (R.A.) anlatıyor:

Veda hacı yılında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile bütün ashap hac niyeti ile ihrama girmişlerdi. Mekke'ye Zilhicce ayının dördüncü pazar günü sabahleyin varıldı. O gün Hazreti Peygamber ashaba, hac niyetlerini umreye çevirerek tavaf ve sa'y yaptıktan sonra tıraş olup ihramdan çıkmalarını emrettiler. Ashap bu durum karşısında: Ya Resûlallah, ihramdan nasıl çıkış? diye sordular. Hazreti Peygamber, "ihramdan tam çıkış!" buyurdular. (İhram sebebiyle yasak olan şeyleri helal kılan çıkış...)

Mütercim:

Böyle farz hacı değiştirip umreye çevirmek üç müçtehit imâma göre, o yılla mahsus, Peygamberin özel hallerindendir. İmam Ahmed bin Hanbel ve Zahirîlere göre, bu hüküm şimdi de geçerlidir. Nitekim yukarıda ayrıntılı bilgi geçmişti.

472- Hazreti Peygamberin pak zevcelerinden Hazreti Hafsa (R.A.) rivayet ediyor.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize sordum: Herkes hac niyetini umreye çevirdi; Hâlbuki siz umre ihramınızdan çıkmadınız? Buyurdular ki:

"Ben başımı bu işe iyice soktum ve kurbanlığımı da (özel bir nişan olarak) tasmaladım. Artık kurbanımı kesmeden ihramdan çıkamam."

Mütercim:

İmam Azam bu hadîs-i şerife dayanarak der ki, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kıran hacı niyeti ile ihrama girmişti. Onun için hacın en faziletli kıran haccıdır. Sonra Temettü haccıdır. Bundan sonra da ifrâd hacı gelir. İmam Şafii, ve İmam Malik'e göre, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yalnız hac için (ifrâd hacı için) ihrama girmişti. Yahut önce hac için ihrama girmiş, sonra umreyi hacca ilâve etmişti. Bu itibarla hacın en faziletli ifrad haccıdır. Sonra temettü haccıdır. Bundan sonra Kıran hacı gelir.

İmam Ahmed'e göre Hafsa Hazretlerinin rivayet ettiği bu hadîs-i şerife göre Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri yalnız temettü (umre) niyeti ile ihrama girmişti. Onun için kurban götürüldüğü takdirde faziletli olan önce umre için ihrama girmektir. Kurban götürülmediği takdirde faziletli olan kıran haccıdır.

Bir de İmam Azam'a göre, temettü niyeti ile ihrama giren kimseye temettü kurbanı lazımdır. Kıran haccına muvaffak olan kimseye de şükür kurbanı lazım gelir. Yalnız hac için (ifrâd hacı için) ihrama giren kimseye kurban lâzım gelmez; bunda ittifak vardır. Fakat hacdan sonra yalnız umre yapmak gerekir. İmam Azam ile İmam Malik Hazretlerine göre umre müekked bir sünnettir; farz ve vacip değildir. İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre, umre de hac gibi farzı ayındır.

473- Hazreti Cabir'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Veda hacı yılında biz Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in beraberinde olarak hacca (ifrâd hacca) niyet etmiştik ve böylece ihrama girmiştik. Sonra Hazreti Peygamber bize şöyle buyurdu:

"Siz hacınızı umreye çeviriniz de Kâbe'yi tavaf ediniz, Safa ile Merve arasında sa'y ediniz ve sonra saçlarınızı kısaltınız. Sonra ihramdan çıkmış olarak bekleyiniz. Sonra terviye günü gelince hac için ihrama giriniz. Daha önce yaptığınız niyeti de temettü kılınız."

Ashab dediler ki: Ya Resûlallah! Hac niyetimizi nasıl temettü niyetine çevirebiliriz? Nitekim niyetimizi ??? olarak belirledik. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Siz, emrettiğimi yapınız. Eğer kurbanımı getirmemiş olsaydım, size emrettiğimi ben de yapardım. Fakat bayramın birinci günü kurbanım Mina'da kesim yerine ulaşmadıkça, bana ihram sebebiyle haram (yasak) olan şeyler helâl olmayacaktır." Sonra ashâbı kıram Hazreti Peygamberin emri üzere hareket ettiler; niyetlerini umreye çevirdiler.

474- İbni Abbas (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

"Hac niyeti ile olan ihramınızı umreye tebdil ediniz; Ancak hedy kurbanlığını tasmalayan kalsın. Kurbanlığını tasmalayan kimseye, onu kesim yerine götürüp kesmedikçe ihramdan çıkmak helal olmaz."

Mütercim:

Üç imama göre hac ihramını umreye çevirmek işi, peygambere ait özelliklerdendir. Bu da cahiliyet zamanında hac aylarındaki umreyi fenalıkların en büyüğü saymalarına karşılık buna müsaade edilmişti. Yalnız Hanbeli mezhebi ile Zahirîlere göre bu hüküm halâ bakıdır. Nitekim geniş olarak yukarıda anlatılmıştı.²⁸

28 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:243-254

475- Hazreti Cabir (R.A.) anlatıyor:

Peygamberlikten önce Kureyş'in ileri gelenlerinin emri ile Kâbe bina edilirken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem amcaları Hazreti Abbas ile Kâbe için omuzlarında taş taşırlardı. Bir ara Abbas Hazretleri:

Ya Muhammed, futanı çıkarıp omzuna koy, dedi. Hazreti Abbas'ın bu teklifi üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem futasını çıkarıp omzundaki taşın altına koyacağı sırada yere düştü ve gözleri semaya dikilip kaldı. Hazreti Abbas'a: "Futamı bana göster!" dedi ve futasını alıp bağladı.

Mütercim:

Hazreti Cibril Aleyhisselâm gelip bu şekilde Hazreti Peygamberi yere düşürerek avret yerlerini kimseye göstermemiştir. Bundan sonra da Hazreti Peygamberin avret yerlerini hiç bir kimse görmemiştir. Diğer Kureyş'in ileri gelenleri ise çırılçıplak Kâbe'yi tavaf ederlerdi. Bunun sebebi de, güya içinde günah işledikleri elbiselerle mukaddes yeri tavaf etmek istemeyişlerindendi.

Mekke-i Mükerreme'ye büyük bir sel gelerek Kâbe'nin büyük bir kısmını yıkmıştı. Bu sebeple Kureyş tarafından Kabe yeniden bina edilmişti. O sene Peygamber otuz beş yaşında idi; ve herkes gibi Kâbe'ye taş taşırdı. Hatta Hacerü'l-Esved'in (siyah taşın) kendi yerine konması için Kureyş kabilesinin ileri gelenleri çekişmeye başladılar. Sonra şu hükme vardılar: En önce Harem-i Şerifin kapısından kim gelirse o kimseyi hakem tayin ederiz; ve onun hükmüne razı olacağız. Bu karardan sonra en önce kapıdan Hazreti Peygamber girince, Hazreti Peygamberi hakem tayin ettiler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de, büyük bir yaygı üzerine Hacerü'l-Esved'i koydu ve Kureyş'in ileri gelenleri hep birden bu yaygıyı yukarı kaldırdılar. Hazreti Peygamber de kendi mübarek elleriyle Hacerü'l-Esved i yerine koydu. Bütün Kureyş ileri gelenleri bu durumdan memnun kaldılar.

476- Hazreti Aişe (R.A.) anlatıyor:

Hazreti Peygambere; Hicr-i İsmail (Hatim) Kâbe'den midir? diye sordum. "Evet!" buyurdular. Niçin bu kısmı Beytullah'a ilâve etmediler de dışarıda bıraktılar? dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

"Kavminin maddî imkânı çıkmadı." buyurdular. Ya Resûlallah! dedim, Beyt-i Şerifin kapısı neden yüksek yerde yapılmıştır? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:

"Kavmin, diledikleri kimseyi Beytullah'a soksunlar ve dilediklerini de engellesinler diye kapıyı böyle yüksek yerde yaptılar. Eğer kavmin cahiliyet zamanından henüz (yeni) kurtulmuş olmasalardı ve bu sebeple onların kalbine bir inkâr ve itiraz gelir diye korkmasaydım, dışarıda kalan küçük kısmı Beytullah'a ilâve etmek ve kapısını yere yapıştırmak isterdim."

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte, bir araya gelen iki zarardan hangisinin daha hafif ise onu tercih etmenin meşru bir yol olduğuna delâlet vardır. Burada Hicr-i İsmail'in Kâbe'nin dışında kalması bu mukaddes yapının esasına uygun değilse de yeni Müslümanların herhangi bir değişikliği yadırgamalarından korkularak eski durumu üzere bırakılması tercih edilmiştir.

Bu hadîs-i şerife ve bundan" sonrakine dayanarak İbni Zübeyr (R.A.) Peygamber'in işaret buyurduğu tarzda yeniden Beyti Şerifi bina etti Fakat Haccac Yusuf bin Sekafî, İbn-i Zübeyr ile çarpışma esnasında yıkılan Kâbe'yi, İslam'dan önceki durumuna irca ederek yeniden inşa etti. Daha sonra Harun Reşîd, İbni Zübeyr'in bina ettiği hale Kâbe'yi çevirmek için İmam Malik'den fetva istedi ise de, İmam Malik cevabında: Beyti Şerifin devlet reislerine oyuncak olmasından korkarım, dedi ve müsaade etmedi.

Kâbe'nin binasının bu güne kadar on defa yenilendiği belirtilmiştir. İlk önce Hazreti Adem'in yaratılmasından evvel melekler tarafından bina edilmiştir. 2. defa Hazreti Âdem tarafından, 3. defa Hazreti Adem'in evlatları tarafından, 4. defa Hazreti İbrahim tarafından, 5. Amalika tarafından, 6. defa Cürhüm kabilesi tarafından, 7. defa Kusay tarafından, 8. defa Bî'setten önce Hazreti Peygamberin de katılmasıyla Kureyş tarafından, 9. defa İbni Zübeyr tarafından, 10. defa da Haccac tarafından bina edildi. En sonra da yenilenmiş denecek şekilde Osmanlı padişahlarından Bağdad fatihi Sultan Murad bina etmiştir.

477- Hazreti Aişe'den rivayet edilmiştir:

"Ey Aişe! Senin kavmin cahiliyetten henüz çıkmış olmasaydı, Kâbe'nin yıkılmasını emrederek onun dışarıda kalan kısmını (Hicr-i İsmail'i) binaya dahil eder, kapısını yere yapıştırır, doğu ve batı kapıları olarak ona iki kapı yaptırır ve böylece Kâbe'nin binasını İbrahim'in esasına ulaştırırdım."

Mütercim:

Buna dair izahat ayrıntılı olarak önceki hadîste geçmiştir.

478- Üsame bin Zeyd (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Mekke-i Mükerreme'ye vardıkları zaman Üsame bin Zeyd (Radiyallahu Anhum) sordu:

— Ya Resûlallah! Nereye ineceksiniz? Mekke'deki evinize mi? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"(Amcazadem) Akîl, bize yer yurt mu bıraktı!"

Mütercim:

Hazreti Ali'nin ağabeyi Akîl, Mekke'de kaldığı için, gerek babası Ebû Talib'in ye gerekse Hazreti Peygamberin evleriyle mülklerine konarak istediği gibi kullanmıştı. Esasen Hazreti Ali ile kardeşi Caferi Tayyar, babaları Ebû Talib'in ölümünde Müslüman bulunduklarından Ebû Talib'e varis olamamışlardı. Ebû Talib'in mirası, küfür üzere bulunan diğer çocukları Akîl ile Talib'e kaldı. Talib de Bedir savaşında kaybolduğundan Ebû Talibin bütün malına Akîl varis olduğu gibi, Hazreti Peygamber efendimize babaları Abdullah'tan miras olarak kalan bütün emlakı, hicret dolayısıyla olduğu gibi terk edildiğinden akrabalık yönü ile bu mülkün hepsini Akîl ele geçirmiş ve satmıştı. Diğer bir rivayete göre de, bu mallar daha sonra Akîl'in evladına intikal etmiştir. Sonra Akîl'in çocukları, Hazreti Peygamberin mülkünü yüzbin dinar karşılığında Haccac'ın kardeşi Muhammed bin Yusuf'a satmıştır.

Bir de imam Şafii Hazretleri bu hadîs-i şeriften Mekke'deki evlerin ve emlakın satılması ve satın alınması, miras olarak intikali ve bunların kiraya verilmesi ve kiralanması caizdir, diye hüküm çıkarmıştır.

479- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Mina'dan dönerken şöyle buyurdular:

“Yarın ineceğimiz yer, inşallah Kinaneoğulları yamacı'dır. (Kureyş müşriklerinin küfür üzerinde sebat etmek için yeminleştikleri yer).”

Mütercim:

Hazreti Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicretlerinden önce Kureyş ve Kinâne kabileleri “Hayf-i Benî Kinane” adındaki Muhassab semtine gidip, Hazreti Peygamberi öldürmek için kendilerine teslim edinceye kadar Haşim Oğulları ve Muttalib oğulları ile alış veriş etmemek, kız alıp vermemek ve onlarla selâmlaşmamak üzere sözleştiler. Bu sözleşme metnini, içlerinden Mansur bin İkrime kendi eliyle yazdı ve bunu Kâbe'nin iç duvarına yaptırdılar. Müslümanlar bu şekilde üç yıl Ebû Talib'in kesiminde kuşatılmış bir halde kaldılar. Hazreti Peygambere Ebû Talib gelerek: Ey kardeşimin oğlu! Artık dayanamayacağım, ne yaparsanız yapınız. Sizi Kureyş'in ileri gelenlerine teslim etmek, zorunda kalacağım, dedi. Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:

“Muhterem amcam! Artık sen merak etme, endişelenme. Kureyş tarafından yazılıp Kâbe'nin duvarına asılan sözleşme metnini bu gece böcekler yiyerek mahvetmiştir. Andlaşma metninden yalnız Allah'ın adı kalmıştır.” Ebû Talib'e bu haberi verdikten sonra, o metni yazan Mansurun elinin çolak kaldığını da bildirmişti. Ebû Talib dönüşünde Kureyş ve Kinane kabilelerine şöyle dedi:

— Ey Kureyş kavmi! Kardeşim oğlu Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), Kâbe duvarına asılmış bulunan sizin sözleşme metnini Allah tarafından bir böcek musallat olarak mahvettiğini bana haber verdi ve onu yazan kâtibin elinin de çolak olduğunu bildirdi. Kardeşim oğlunun bana haber vermiş olduğu şeylerde hiç bir zaman gerçeğe aykırılık olmamış ve daima doğru olmuştur. Gelin, Kâbe'yi açıp bakalım. Eğer kardeşim oğlunun dediği gibi, gerçekten Allah'ın adından başkası yenmiş ve mahvedilmişse bu tazyik ve eziyetten vazgeçiniz. Yok, eğer kardeşim oğlu bu hususta yalancı ise, ben de ne yaparsanız yapınız, kardeşim oğlunu size teslim edeceğim.

Ebû Talibin bu sözleri üzerine Kureyş ileri gelenleri sevinmişler ve Ebû Talibe: Bu defa insaf ve adalet ettin, dediler. Böylece gidip Kâbe'yi açarlar. Bir de bakarlar ki, asılı sayfada bulunan yazılar Allah'ın ismi müstesna tamamen böcek tarafından yenmiş, kâtibin de eli çolak olmuş. Böylece Hazreti Peygamberin mucizesi gün gibi açığa çıkmış Fakat yine Ebû Cehil: Bu bir çeşit sihirdir, diye baş kaldırdı ise de Kureyş'in en ileri gelenlerinden Hişam, Züheyr, Zem'a, Mut'im ve Ebu'l-Yahza'dan ibaret beş kişi bu sözleşmeyi bozdular. Hemen Mut'im bin Adiy ayağa kalktı ve adı geçen sayfayı Kâbe duvarından kopararak parçaladı. İşte sözleşmemizi bozduk, bugünden sonra Müslümanlar hür ve serbesttir, diyerek Ebû Cehil'e cevap verdi. O günden itibaren Müslümanlar Ebû Talib semtinden çıkıp serbest oldular. Lâkin Ebû Talib'in ölümünden sonra yine eza ve cefaya başladılar. Nihayet hicret için Allah'tan izin geldi, Müslümanlar hicret ettiler. Kureyş'in zulüm ve işkencelerinden kurtuldular. Sonunda da Mekke'nin fethedilişi ile bütün Mekke'liler İslam olma şerefine kavuştular.

480- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Kabe'yi Habeş'lilerden bir cılız bacaklı yıkacaktır.”

Mütercim:

Bu acıklı ve korkunç vak'a kıyamete yakın olacaktır. Kıyamet alâmetlerinin büyüklüklerindendir. Fakat bu acıklı olayın tâ Ye'cüc ve Me'cüc den sonra olacağı ilerideki hadîs-i şeriften anlaşılıyor.

481- Hazreti Aişe'den (R.A.) rivayet edilmiştir.

Muharrem ayının onuncu günü olan Aşure günü bütün Müslümanlar oruç tutarlar ve o gün öteden beri Kâbe yeni bir örtü ile örtülürdü. Yani her Aşure günü Kâbe'nin örtüsü yenilenirdi. Cenabı Hak ramazan ayında oruç tutmayı farz kılınca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Müslümanlara şöyle buyurdular:

“Aşure günü oruç tutmak isteyen tutsun. Tutmak istemeyen de tutmasın.”

Mütercim:

Aşure günü oruç tutmak önceleri farz idi. Sonra ramazanın farz kılınması ile bunun hükmü kaldırıldı. Bazı kimselere göre de, önceleri müstehab olarak Aşure günü oruç tutulurdu. Şimdi de böylece devam etmektedir. Yalnız Yahudi'lere

benzememek için, dokuzuncu günü veya onbirinci günü onuncu günle beraber tutmak faziletlidir. Bir de Kâbe'ye örtü yapmak adeti, nübüvvetten dokuzyüz sene önce icad edilmiş ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri de eski adeti aynen bırakarak daha güzel ve daha iyi Yemen kumaşları ile Kâbe'yi örtmüştü. Hazreti Peygamberden sonraki dört halife devrinde de böylece yılda bir Kâbe'nin örtüleri yenilenirdi. Osmanlıların son zamanlarına kadar bu hal böyle devam etmiştir. Osmanlı sultanları zamanında, sırma ile işlemeli olarak Mısır'da ve Mısır evkafına mahsuben yapılan siyah örtü kurban bayram günü değiştirilirdi. Fakat siyah örtü eteğine ilâve edilen beyaz ihramdan ibaret örtü ise, herkes ihramda iken yenilenir ve ihramdan sonra çıkarılırdı.

Medine-i Münevvere'nin Hücre-i Muattara örtüsü ise, bizzat İstanbul'da yaptırıldı. Bir de Kâbe'nin eski örtüsü ya hacılar arasında bölüşülür, ya satılarak bedeli hazineye konur, ya da Mekke Şerifine hediye edilirdi. Bu hususlardan herhangi birinin tayini hükümetin görüşüne bırakılmıştı.

482- Ebû Saîd El-Hudri (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Ye'cûc ve Me'cûc'un çıkışından sonra bile Kâbe'de hac ve umre yapılacaktır.” Şube'nin rivayetine göre:

“Kâbe'den hac kesilinceye kadar kıyamet kopmayacaktır.” buyrulmuştur. Ne var ki Ebû Said'in rivayeti daha çok tutulmuştur.

Mütercim:

Bu iki rivayetin her ikisi de sahih olabilir. Çünkü Ye'cûc ve Me-cûc'den sonra hac yapılırsa da, daha kıyamete yakın bir zamanda hac yapılmaz olur. Onun için bu iki rivayet arasında çelişki yoktur. Şerkavî, şerhinde böyle demiştir, en doğrusunu Allah bilir.

483- İbni Abbas (R.A.) dan rivayet edilmiştir:

“Simsiyah ve sıska bacaklının, Kâbe'nin taşlarını bir bir söktüğünü görür gibi oluyorum.”

Mütercim:

Kurtubî'nin açıklamasına göre, Kâbe'nin Habeş'liler tarafından yıkılması, Hazreti İsa'nın inişinden ve vefatından sonra olacaktır. Hatta Kur'an ın kalplerden ve mushaflardan kalkmasından ve Kâbedeki Hacer-ül Esved'in=siyah taşın köşesi göğe kalktıktan sonra olacaktır. Çünkü Kâbe, yeryüzünde Allah Allah diyecek hiç bir Müslüman kalmayınca kadar yıkılmayacaktır. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

484- İbni-Abbas (R.A.)dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Mekke'nin fethinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Harem-i şerife varınca, Kâbe içinde Kureyş müşriklerinin cahiliyet zamanından kalma putları ve resimleri bulunduğundan Kâbe'nin içine girmek istemediler. Hemen bu put ve şekillerin Kâbe'den dışarı çıkarılmalarını emrettiler. Put ve şekillerin hepsi Kâbe'den dışarıya çıkarıldı ve bunlar arasında Hazreti İbrahim ile Hazreti İsmail'in resimlerini de çıkardılar. Bu resimlerin ellerinde, cahiliyet adetleri üzere güya hayırlı olanı, kısmet ve nasibi bilmek için falcılıkta kullanıla gelen yazılı kur'a kalemleri veya çubuklar vardı. Kalemin birinde yap, diğerinde yapma; birinde hayır, diğerinde şer; birinde evet, diğerinde hayır; birinde git, diğerinde gitme gibi şeyler yazılıp hayır tarafı çıkarsa yaparlardı. Kötü taraf çıkarsa yapmazlardı. İşte bu fal çubukları ellerinde olduğu halde Hazreti İbrahim ile Hazreti İsmail'in resimleri Kâbe'den dışarı çıkarıldığı zaman bu resimlere Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Allah kahretsin onları vallahi İbrahim ile İsmail'in (Aleyhimesselem) hiç bir zaman bu çubuklarla bakmadıklarını kendileri de pekâlâ biliyorlardı.”

Yine İbni Abbas der ki: Kâbe-i Muazzama put ve resimlerden temizlendikten sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kâbe'ye girdi. Allahü Ekber, Allahü Ekber diyerek yalnız tekbir aldı; fakat namaz kılmadı.

Mütercim:

Bilâl Habeşî'nin rivayetinde, Hazreti "Peygamber namaz da kıldı, haberi vardır. Bunun için Kâbe içinde nfile namaz kılmak ittifakla caizdir. İmam Şafi'î'ye göre farz namaz da kerâhetsiz caizdir.

İmam Malike göre farz ve müekked sünnetler Kâbe içinde caiz değildir; çünkü Kâbe'nin bir kısmına yönelinmiş ve bir kısmına ark verilmiş olur.

485- İbni Abbas (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kâbe'yi tavaf ederken bir adamın başka bir (âmâ) adamı iple çekerek tavaf ettiğini gördü ve ipi eliyle kopardıktan sonra adama şöyle buyurdu: “Elinden tutarak tavaf ettir.”

Mütercim:

Hazreti Peygamber, bir insanın hayvanlar gibi yedeğe alınarak yürütülmesini hoş görmediklerinden yasaklamışlardır. Ayrıca tavaf esnasında bile iyi şeylerin yapılmasını emretmek, hoş olmayan şeylerden sakındırmak görevinin meşru bulunduğu bu hadîs-i şerif delildir. Gerçekten tavaf halinde dünya kelâmı etmek tavafı bozmaz ve dünya kelâmı haram değilse de, namazda imiş gibi kalp huzuru ile zikir ve dualar yapmak müstehabdır. Hatta Allah'ın velilerinden bir zat Hicr-i İsmail tarafından Kâbe'den şöyle bir ses işitişti: Ya Rab, etrafımda dünya kelâmı ile konuşan insanlardan sana şikâyet ederim. Kâbe'nin böyle şikâyetinde bulunmuş olduğu ve bunun işitildiği Şerkavî şerhinde yazılıdır.

486- İbni Abbas (R.A.) anlatıyor:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, herkesin içinden içtiği su kabına gelerek su istediler. Ben de oğluma, Fadl! dedim. Annene git ve Resul-i Ekrem Hazretlerine onun yanından içecek getir. Fakat Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, herkesin içtiği suyu işaret ederek: “Bana su ver!” buyurdu. Ben, ya Resûlallah! dedim, ellerini suya sokuyorlar (müsade ederseniz, size ailemin yanından içecek getirteyim). Hazreti Peygamber yine:

“Bana su ver!” buyurdu. Ben de verdim ve içtiler. Sonra zemzem kuyusunun yanına vardılar. Orada işçiler devamlı olarak hacılara kuyudan su çekip içiriyorlardı. Hazreti peygamber bunlara:

“Salih amel, işliyorsunuz, çalışınız,” buyurdu ve şöyle devam etti:

“Eğer hacıların, başınıza üşüşüp kalabalık etmelerinden korkmasaydım mutlaka iner ve kovanın ipini şuraya (mübarek omuzlarını işaret buyurdular) koyardım.”

Mütercim:

Bu hadisten anlaşıldığına göre, Müslümanların tümü için yapılan sebilden peygamberlerin ve zenginlerin su içmeleri caizdir. Bu çeşit sebiller fakirler için sadaka ise de, Peygamberlerle zenginler için bediye (???) yerine geçer. Bir de içinde herhangi bir karışık madde bulunmayan suları veya yiyecekleri temiz saymamanın mekruh olduğuna bu hadîs-i şerif işaret etmektedir.

487- Câbir (R.A.) anlatıyor:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beraberinde ashabı olmak üzere hac niyeti ile ihrama girmişlerdi. İçlerinde yalnız Hazreti Peygamber ile Hazreti Talha'nın yanlarında hedy kurbanları vardı. Hazreti Ali de Yemen tarafından gelirken beraberinde hedy kurbanı ile gelmişti. Hazreti Ali, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in ihram niyetine niyet ederek ihrama girdiğini Peygambere arz etmişti. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, beraberlerinde hedy kurbanı bulunmayan bütün ashabına, hac niyetlerini (ifrad haclarını) umreye çevirmelerini ve böylece Kâbe'yi tavaftan sonra Safa ile Merve arasında sa'y etmelerini ve ondan sonra da saçlarını keserek ihramdan çıkmalarını emretti. Haclarının böyle umreye çevrilmesinden ashabı kiram üzüldüler ve hoşnutsuzluklarını belirttiler. Onların bu sözlerini duyan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Eğer haccın umreye çevrilmesinin bu kadar ağır geleceğini önceden (mikattan evvel ihrama girerken) bileysen, ben de hedy kurbanımı getirmezdim. Yanımda hedy kurbanım olmasaydı, ben de size emrettiğim gibi haccımı (hac niyetimi) umreye çevirerek yalnız umre işlerini tamamlardım ve ihramdan çıkardım.”

Mütercim:

Yahud, geçmişimde olan işin geleceğimde yapacağı tesiri (nahoş hali) bilmiş olsaydım, demektir. Bir de, keşke şunu veya bunu yapaydım veya yapmayaydım gibi lâfızlarının kullanılışı, doğru olmadığına dair hadîs varsa da, böyle hayırlı işlerin temennisi için kullanılmasında bir sakınca yoktur. Yalnız dünya işlerinin elde edilememesinden dolayı üzülmek “eyvah, şöyle olaydı, böyle olmazdı.” demek mekruhtur. Çünkü bu üzüntü Cenabı Hakka tevekkülün ve kaza ve kadere olan inancın zafiyetinden ileri gelir, dediler.

488- İbni Abbas'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

Veda haccında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Arafat'tan dönüp Müzdelife'ye gelirken arkadan bazı kimselerin develerini kırbaçlayarak gürültü ve süratle ilerlediklerini görünce şöyle buyurdular:

“Ey insanlar! Sükûneti muhafaza ediniz; zira iyilik ve ihsan, böyle develeri seğirttirmekle olmaz.”

489- Abdullah (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

“Bu iki namazın, akşam ile yatsının vakitleri bu yere (Müzdelife'ye) çevrilmiştir. Bunun için yatsı vaktinden önce Müzdelife'ye gelmesinler. Sabah namazı da fecrin ilk doğuşunda (erken saatte) kılınır.”

Mütercim:

Hanefî mezhebine göre, iki namazın bir arada kılınması Arafat ile Müzdelife'de olur. Öğle ile ikinci namazları birlikte ve öğle vaktinde ikişer rekât olarak Arafat'ta kılınır. Akşam ve yatsı namazları da Müzdelife'de yatsı vaktinde bir arada, önce akşam üç rekât ve arkasından da yatsı iki rekât olarak kılınır.

Şafii mezhebine göre, yolculuk (sefer) halinde olan kimseye her zaman öğle ile ikinci namazlarını ve akşam ile yatsı namazlarını öne almak veya geriye bırakmak suretiyle bir arada kılmak caizdir.

490- Ebû Hureyre (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Veda Haccı esnasında bir adamın kurbanlık devesini önüne katarak ve kendisi arkasında yaya olarak gitmekte olduğunu görünce, ona şöyle buyurdular:

“Devene bin!” Adam: Ya Resûlallah bu benim kurbanlık hedyimdir, dedi. Hazreti Peygamber:

“Devene bin,” buyurdu. Adam tekrar: Ya Resûlallah, bu benim kurbanlığımıdır binek hayvanım değildir, dedi. Hazreti Peygamber yine ona: “Yazıklar olsun! deve ne bin.” buyurdular.

Mütercim:

Zaruret ve ihtiyaç halinde kurbanlık (hedy) deveye binmek ittifakla caizdir. İhtiyaç ve zaruret olmaksızın İmam Azam'a göre binmek caiz değildir. Bazı mezheplerde mutlak olarak (bir kayıt konmaksızın) caizdir.

491- İbni Ömer (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Sizden hanginiz hedy kurbanını beraberinde götürdü ise, haccını tamamlayıncaya kadar ihram sebebiyle kendisine haram olan şeyler ona helâl olmayacaktır. Hanginiz de hedy kurbanı beraberinde getirmemişse (haccını umreye çevirerek) Kâbe'yi tavaf etsin, Safa ve Merve arasında sa'y etsin, sonra saçlarını kısaltıp ihramdan çıksın. Sonra hac için (niyet ederek) ihrama girsin. Kim de kurban kesemese hac esnasında üç gün ve memleketine dönünce yedi gün olmak üzere tam on gün oruç tutsun.”

Mütercim:

Bu, haccın umreye çevrilmesi hususu, hac aylarında umrenin meşru bulunduğunu tespit içindir. Hatta bu hususta Sürâka (Radiyallahu Anh): Ya Resûlallah! Böyle umre yapılması yalnız size yahut bu seneye ait bir keyfiyet midir? diye sorunca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : “Hayır, devamlıdır” buyurdular. Herkes için her zaman kıyamete kadar hac mevsiminde de umre niyeti ile ihram caizdir.

Bir de temettü orucu on gündür. Fakat bu halde zilhiccenin altıncı günü hac niyeti ile ihrama girmeli, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu günleri (üç gün) oruç tutmalı. Sonra yedi gününü, vatanına dönüp evine varınca tutmalı. Sefer halinde yolda tutması caiz değildir. (Böylece temettü veya Kıran haclarından dolayı kesemediği gerekli şükür kurbanı, yerine getirilmiş sayılır.)

492- Câbir (R.A.) anlatıyor;

Biz, kesmiş olduğumuz kurbanlarımızın etlerini Mina günlerinde üç gün yedik. Üç günden sonra yiyemezdik, (arta kalanı muhtaçlara dağıttık). Sonra bu etleri saklamak için Hazreti Peygamber bize izin verdi ve şöyle buyurdu:

“(Kurban etlerinizden) Yiyiniz ve saklayınız (azık edininiz).” Sonra biz de yedik, hem de kurutarak veya kavurma yaparak sakladık.

Mütercim:

Kurban etlerini saklamak ittifakla caizdir. Fakat imam Şafii Hazretlerine göre, hiç olmazsa bir miktarının fakire verilmesi lazımdır.

493- İbni Ömer (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Veda Haccında Mina'da ihramdan çıkmak için saçını tıraş ettirdi ve böyle tıraş olanlara:

“Allah'ım! Başlarını tıraş edenlere merhamet eyle!” diye dua etti ashaptan bir kısmı ya Resûlallah saçlarını kısaltanlara da dua buyur, dediler Hazreti Peygamber:

“Allah'ım! Başlarını tıraş edenlere merhamet eyle!” buyurdu. Ashap tekrar: Ya Resûlallah, saçlarını kısaltanlara da dua buyur, dediler. Hazreti Peygamber üçüncü defada:

“Allah'ım! Saçlarını kısaltanlara da (merhamet eyle!)” diye dua etti. Diğer bir rivayete göre de üç defa

“Allah'ım, saçlarını tıraş edenlere merhamet eyle” ve dördüncüde “Saçlarını kısaltanlara!” diye dua etmiştir.

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Mina'da tıraş oldukları vakit saçlarının herbir kılını bütün ashap tam bir rağbet ile topladılar ve kapıştılar. Diğer zamanlarda da birkaç defa tıraş oldukları gibi, mübarek sakalının kabzesinden (tutamından) fazlasını aldırırlardı. İşte ziyaret etmekte olduğumuz Sakal-ı Şerifleri, saçlardan ve sakal kısaltmalarından toplanarak zaman zaman dağıtılan gelenlerdir. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin mübarek bir kılı, dünya ve dünyadakilere denk olduğuna dair Buhari'de bir fıkra mevcuttur. Tabi'in büyüklerinden birine, Enes bin Malik'in çocukları yanında Sakal-ı Şerif'den bir miktar bulunduğu haberi verilince: Vallahi, Peygambere ait bir tane tüy yanımda olsaydı, dünya ve içindekiler karşılığında vermezdim, demiş!29

29 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:254-269

UMRE ÖMRE BAHSİ

494- Ebû Hureyre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“iki umre arasında işlenen günahlara umre kefarete olur. Haccı mebrûr (riyasız ve günahsız yapılan hac) un cennetten başka mükâfatı yoktur.”

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem hicretten önce Mekke'de her yıl hac ederlerdi. Fakat hicretlerinden sonra Veda Haccı diye şöhrat bulan hacdan başka (farz) hac etmemiştir. Fakat bu Veda Haccında umre de yaptıklarından bu umre dâhil dört kez umre niyeti ile ihrama girmişlerdir. Birincisi Hudeybiye yılında, ikincisi Hudeybiye barışının gereği üzere ertesi yılda, üçüncüsü Huneyn gazasından dönüşlerinde ve dördüncüsü de Veda Haccında bir ihramda hac ile umreyi

toplamları suretiyle olmuştur. Ancak Hudeybiye barışı yapıldığı yılda umre, bilindiği gibi tamamlanamamış, ertesi yıla bırakılmıştı.

495- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Hacdan sonra kardeşimle umre için (Harem dışındaki) Tenim'e giderken bana Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: "Senin bu umrenin sevabı, yaptığın masraf veya zahmet ve yoğunluğun derecesine göredir."

Umre, sevabı ve mükâfatı çok olan bir ibadettir. Sevabın derecesi de, insanın yorgunluğuna göre artar ve değişir; onun için bu yorgunluktan üzülmeye, diye Hazreti Aişe uyarılmıştır.

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften anlaşıldığına göre, uzak yerlerden yapılan ihramın sevabı, Mekke'ye yakın olan mikatlardan edilen ihramın sevabından daha çoktur. Fakat vaktin müsait olmaması sebebiyle Hazreti Aişe'ye Ten'im'den umre etmesi emredilmişti.

496- İbni Ömer (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem gazadan yahut hac ve umreden dönerken, yolda dağ ve tepe gibi her yüksek yere çıkınca: "Allahu Ekber," diyerek üç defa tekbir alır ve sonra şöyle buyururdu:

"(Allah her şeyden büyüktür, Allah her şeyden büyüktür, Allah her şeyden büyüktür). Allah'tan başka ibadet edilecek hiç bir ilâh yoktur ve o birdir. Ortağı yoktur. Bütün mülk O'nundur. Bütün hamdler ona mahsustur. O, her şeye kâdirdir. Yolculuğumuzdan muvahhid tövbekarlar olarak, taat ve ibadet üzere ve Rabbimize secde ederek, hamd ederek dönüyoruz. Dinin muzaffer olacağına dair olan vaadi gerçekleşti ve kuluna zafer verdi. Bizzat kendisi ortağı olmaksızın bölük bölük düşmanlarımızı perişan etti." Yani, Cenabı Hak Bedir'de, Hendek'de, Huneyn vak'asında düşmanlarımızı perişan etti de, şimdi biz yollarda serbest olarak emniyet ve güven içinde yürüyoruz, hac ve gazadan dönüyoruz.

Mütercim:

Bu tekbir ve duaları, hacca veya gazaya gidip gelen her şahsın, yahut seferde bulunanların yüksek yerlere çıktıkça okumaları müstehabdır.

497- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

"Sefer (yolculuk), azabdan bir parçadır; çünkü sizi yemeğinizden, içmenizden ve uykunuzdan alıkoyar. O halde yolcu olan biriniz işini bitirir bitirmez evine dönmesi için acele etsin."

Mütercim:

Hac ve ticaret gibi meşru maksadlarla insanın yolculuğa çıkması bir nevi azab ve sıkıntıdır. Çünkü insan yolculuk halinde istediği şeyleri bulamaz, yorgunluk çeker, açlık ve sıkıntı çeker, uykusuz kalır.

498- Kâb bin Ucre (R.A.) der ki:

Hudeybiye anlaşması yaptığımız yılda hepimiz umre niyeti ile ihrama girmiştik. Bir ara bitlendim ve başımdan bitler akmağa başlamış iken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yanıma teşrif ederek bu durumumu gördü. Bana şöyle buyurdu:

"Bu böceklerin seni rahatsız ediyor mu?" Ben de: Evet, ya Resûlallah! dedim, rahatsız ediyorlar. Hazreti Peygamber: "O halde hemen başını tıraş et. Sonra üç gün (kefaret olarak) oruç tut yahut altı fakire birer fitre miktarı sadaka ver yahut gücün yettiğinde, (tırışından dolayı kefarete olarak) bir kurban kes." buyurdu.

Kâb bin ucre diyor ki:

— Sizden kim hasta olursa yahut başından bir şikayeti bulunursa..." ayeti celilesi benim hakkımda nazil olmuştur. Fakat benim hakkımda nazil olmakla beraber hüküm herkes için geçerlidir.³⁰

30 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:269-272

AV BAHSİ

499- Ebû Katâde'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Hudeybiye senesinde biz Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile Medine'den Mekke'ye giderken, bizi Mekke şehrine sokmamak için düşmanın hazırladığı haberi geldi. Hazreti Peygamber beni birkaç arkadaşla beraber düşmanın tutum ve harekâtını keşif için düşmanın bulunduğu yöne göndermişti. Arkadaşlarımdan bir kısmı umre için ihrama girmişlerdi; fakat ben henüz ihrama girmemişim. Bu görevle yolda giderken yabani bir eşek olan bir av hayvanına rastladık. Ancak bu av hayvanını benden önce ihramda bulunan arkadaşlarım gördüler. Bunlar ihramda oldukları için bana işaret edemiyorlardı; fakat keşke ben görsem de onu avlasam diye arzu ediyorlardı ve birbirlerine bakarak gülüşüyorlardı. Nihayet ben o yabanî eşiği gördüm; hemen mızrağım ile vurdum, düşürdüm. Arkadaşlarım ihramda olduklarından bana yardımda bulunamadılar. Kendim hayvanı boğazladım, derisini yüzdüm. Etini pişirerek arkadaşlarla birlikte yedik. Yanımızda kalan bir miktar et ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yanına döndük ve durumu anlattık: Ya

Resûlallah, biz bir yaban eşiği avladık ve etinden yedik. Şimdi de yanımızda o etten kalma bir miktar vardır. Hazreti Peygamber biz ihramlılara hitaben:

“(İhramda olmayan kimsenin av etinden) hepiniz yiyiniz!” Size helâldir, buyurdu.

500- Ebû Katâde (K.A.)’den rivayet edilmiştir:

Ebû Katâde’nin yaban eşiğini nasıl avladığını öğrenmek için Hazreti Peygamber sordu:

“İhramda bulunan sizden herhangi biriniz Katade’ye o hayvanı avlamak için delâlet yahut işaret etmiş miydi?” Katâde’nin arkadaşları dediler ki: Hayır, hiç birimiz ona ne söz söyledik ve ne de işaret ettik. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:

“O halde hayvanın arta kalan etinden yiyiniz!” diğer bir rivayete göre: “O eti yiyiniz, helaldir.” buyurdular.

Mütercim:

İhram halinde olan kimsenin deniz hayvanlarından başka kara hayvanlarını avlaması ittifakla haramdır; etinden yemesi de haramdır. Fakat ihramda olmayan kimsenin avladığı av hayvanının etinden ihramda olanın yemesine âlimlerin ihtilafı vardır. İmam Azam’a göre bu hadîs-i şerifin delâleti ile, ihramda olanların hiç bir söz ve işaret yardımları olmaksızın ihramda olmayan bir kimsenin avladığı av etinden ihramda olanların da yemesi caizdir. Fakat ihramdakilerin herhangi bir delâlet ve işaretleri olmuşsa, delâlet veya işaret edenlere kefarete lazım gelir. İmam Şafii ve İmam Malik’e göre, hüküm yine böyle ise de ihramda olmayan bir kimse ihramda olanlar için avlamışsa — ister ihramda bulunanların emir ve izni ile olsun, ister bilgileri dışında olsun – ihramdakiler için av eti haram olur. Bir de Şafii mezhebinde, ihramdakilerin delâlet ve işaretinden dolayı bir ceza gerekmez; fakat yine haramdır.

501- Sa’b bin Cessâme (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri hac için ihrama girmişken (Cuhfe’ye yakın) Ebvâ yahud Veddan adındaki yerlerden birinde Sa’b ibni Cessame tarafından kendilerine av eti hediye edilmişti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu av (yaban eşiği) etini kabul etmeyip Sa’b Hazretlerine geri çevirdi. Hediyeinin kabul edilmeyişinden Sa’b’ın yüzünden beliren üzüntü alâmetini Hazreti Peygamber görünce ona şöyle buyurdular:

“Biz, ihramda olduğumuz için bu av etini sana geri çevirdik.”

Mütercim:

Bazı âlimler bu hadîs-i şerife dayanarak ihramda olmayan kimsenin ihramda olanlar için avladıkları hayvan etinden ihramdakiler yiyemezler, haramdır hükmünü vermişlerdir.

502- Hazreti Aişe’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Harem hudutları içinde (Mekke dolaylarından harem çevresi olarak tespit edilen yerlerin dahilindeki bölgelerde) zararlı olan beş tür hayvan öldürülür. Karga, çaylak, akrep, fare ve kuduz köpek.”

Mütercim:

Hadis-i şerif açıklamalarında bulunan âlimler, Harem dahilinde öldürülmesi yasak olmayan hayvanlar yalnız bu beş hayvandan ibaret değildir, diyorlar. Beş tanesi örnek olarak söylenmiştir. İnsanlara ve ekinlere zararlı olan hayvanları öldürmek helaldir. Yılan, kurt, aslan gibi, zararlı ve yırtıcı hayvanlar Harem dahilinde öldürülebilir. Fakat bazı hayvanlar vardır ki, zarar ve ziyanı halinde öldürülmesi caiz ise de, zararlı durumu dışında sebepsiz öldürülmeleri caiz değildir. Ekinlere musallat olan bazı kuşlar da bu kabilden olsa gerektir. En doğruyu Allah bilir.

503- Abdullah bin Mes’ud (R.A.) anlatır: Biz, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile hac için ihrama girmiştik. Arefe gecesi Arafat’a giderken Mina’da bir mağaraya inmiştik. O mağarada Hazreti Peygambere “Ve’l-Mürselâti” sûresi nazil oldu. Bu sureyi Hazreti Peygamberin mübarek ağzından henüz taze taze alırken ve onun mübarek dudaklarından henüz, tükürük kurumamışken üzerimize koskoca bir yılan sıçradı. Hazreti Peygamber bize: “Yılanı öldürün!” buyurdu. Biz yılanı öldürmek için hemen harekete geçtikse de yılan bizden kurtularak kaçtı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Siz o yılanın şerrinden kurtuldunuz; o da sizin şerrinizden kurtuldu.”

Mütercim:

İhram halinde iken bile yılan gibi zararlı hayvanları öldürmenin caiz olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.

504- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri keler (büyük kertenkele) hakkında:

“Zararlı bir hayvancıktır!” buyurduğunu kendi kulağımla işittim.

Mütercim:

Hadîs âlimleri diyorlar ki, keler hakkında hazreti Peygamber “O zararlı bir hayvancıktır” buyurduğuna göre, onu öldürmek caizdir.

505- İbni Abbas (R.A.) der ki:

Mekke fethedildiği gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri hepimize hitaben:

“Artık bundan böyle hicret yoktur; ancak cihad ve iyi niyet vardır. Siz (Hak yolunda) toptan savaşa çağrıldığınız zaman, savaşa çıkınız,” buyurdular.

Mütercim:

Mekke fethedilmekle İslam diyarı olduğundan artık bundan böyle Mekke’den Medine’ye hicret etmeye lüzum kalmamıştır. Fakat nerede bulunursanız bulununuz, askerliğe ve cihada çağrıldığınız zaman bu çağrıya koşunuz, demektir.

Bir de, küfür memleketi olan yerden İslam diyarına hicretin vücubu kıyamete kadar bakîdir. Fakat İslam diyarı ile küfür diyarı hangi yerlere söylenir? Bu hususta müçtehit imamlar ihtilaf ettiler. İmam Şafii Hazretlerine göre, bir defa bir yer fetih ve işgal suretiyle Müslümanların eline ve mülkiyetine geçtikten sonra tekrar kâfirlerin eline geçse bile, küfür diyarı hükmüne geçmez; orası kıyamete kadar İslam diyarı olarak kalır. Orada İslam ehlinde bir ferd kalsa dahi yine İslam diyarıdır. “Önce İslam diyarı olan bir yer, ondan sonra ebediyen küfür diyarı olmaz” demişlerdir. Bütün İslam ülkeleri İslam’dır, anlamını taşır.

İmamı Azam mezhebine göre: Bir memlekette İslam kaideleri uygulanmak şartı ile en az üç kişi bulunursa o yer İslam diyarıdır.

506- Enes bin Malik (R.A.) der ki:

Mekke’nin fethinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in mübarek başlarında miğfer adı verilen çelik başlık bulunarak şehre girmişti. Fetih tamamlandıktan sonra miğferi çıkardılar. Sonra biri gelip Hazreti Peygambere şu haberi verdi: “Nerede yakalanırsa öldürülsün!” diye emrettiğiniz İbni Hatal, Kâbe’nin örtüsüne sarılmış olarak Harem’de bulunuyor. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:

“(Nerede olursa olsun), onu öldürünüz,” buyurdu. Sonra Zemzem kuyusu ile Makam-ı İbrahim arasında bu kâfiri öldürdüler.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin delaletiyle İmam Malik içtihatlarında, derler ki, kısas ve buna benzer şer’i cezaların Harem hudutları içinde uygulanması caizdir. İmam Azam’a göre caiz değildir. Kısas için Hârem hudutları dışına çıkılması gerekir. Bu hadîs-i şerif, Mekke’nin fethi gününe mahsustur.

Adı geçen İbni Hatal’ın öldürülmesinin sebebi şu: Bu adam Medine’ye gelip Peygamberin huzurunda Müslüman olmuş, iken, zekât ve öşür toplamaya memur olarak gönderildikleri bir beldede arkadaşını öldürmüş ve Mekke’ye kaçmış, böylece İslam dininden çıkmıştı. Ayrıca çeşitli hicivler yaparak peygamberlerin aleyhinde bulunmuş ve ona dil uzatmıştı. İmam Malik’in içtihadına göre, bu hadîs-i şerifin delaleti ile peygamberi kötüleyip hicvedenin hemen öldürülmesi gerekir. Tevbe etmesi onu idamdan kurtarmaz.

507- İbni Abbas (R.A.) der ki:

Cüheyne kabilesinden bir kadın Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e gelip dedi ki: Ey Allah’ın Resulü, benim annem hac adamıştı; fakat hac edemedi öldü. Şimdi ben annem için hac edeyim mi? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Evet, annen için haccet! Annenin zimmetinde bir borç bulursa onun yerine bu borcu ödemeyi gerekli bulur muydun? Allah’a olan borçları ödeyiniz! Allah’a karşı olan borçlar, ödenmeye daha layıktır.”

508- İbni Abbas (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Veda Haccından Medine’ye döndüklerinde Ümmü Sinan adında yaşlı ve salih bir kadına sordular; “Hacdan seni alıkoyan engel nedir, (bizimle neden hac etmedin?)” Ümmü Sinan cevaplarında: Ya Resûlallah, devemizin birine kocam bindi ve Peygamberle beraber hacca gitti. Devemizin birini de bahçeyi sulamak için bahçe dolabında çalıştırıyoruz. Onun için Peygamberle haccetmek şerefinden mahrum kaldım, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Ramazan’da yapılan umre maiyetimde yapılan hac yerine geçer. (Maiyetimde haccetmekten mahrum oldunsa da Ramazan ayında bir umre yaparak aynı sevaba erişirsin).”

Mütercim:

Gerçekten Ramazan ayında yapılan bir umrenin sevabı, peygamberle beraber yapılan hac gibidir. Ancak umre yapmakla farz olan hac düşmüş olmaz. Ayrıca farz haccın hac mevsiminde yerine getirilmesi gerekir. Bir değil, bin kere umre etmiş olsa, farz hac düşmez.

509- Ebû Saîd (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“Bir kadın, yanında kocası yahut mahremi bulunmaksızın iki günlük yolculuğa çıkamaz. Ramazan ve Kurban bayramları olan iki gün oruç tutulmaz. İki namazdan sonra da namaz kılınmaz. İkindiden sonra, güneş batıncaya kadar (nafile namaz) ve sabah namazından sonra güneş doğup bir mızrak boyu yükselineye kadar. Üç mescidden başkası için yola (sefere) çıkılmaz: Mescid-i Haram, benim (Medine’deki) mescidim, ve Mescid-i Aksa.”

Mütercim:

Hanefi mezhebinde bir kadın beraberinde kocası veya bir mahremi olmaksızın hacca gidemez. Şafii mezhebinde yollar güven altında ise, kendisi de emin durumda ise, onun gibi bir kaç arkadaş bulunabiliyorsa birlikte yalnız farz hac için gidebilir; başka ziyaretlere gidemez.

Bir de burada iki günlük mesafe diye rivayet edilmiş, başka yerde yine Buharî’de bir günlük mesafe diye rivayet edilmiştir: Hatta bir günlük değil, örf ve adette uzak olsun veya yakın olsun sefer denilen yere mahremsiz bir kadının çıkması caiz değildir. İster kadın genç olsun, ister ihtiyar olsun...

510- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hac yolunda bir ihtiyar adam gördü ki, iki kişinin omuzlarına dayanarak yürüyor. Bunun üzerine: “Bu adamın derdi ne, (buna ne olmuş)?” diye sordular. Adamın yanındakiler: Ya Resûlallah, dediler, bu adamcağız yaya olarak haccetmeyi, Kâbe’yi ziyaret etmeyi adanmıştı, yoruldu ve bu halde yürümek zorunda kaldı. Hazreti Peygamber:

“Bu adamın kendi nefesine işkence etmesine Allah’ın hiç ihtiyacı yoktur” buyurdular ve bir hayvana bindirilmesini emrettiler.

511- Ukbe’bin Âmir (R.A.) der ki:

Kız kardeşim Kâbe’yi yaya olarak ziyaret etmeyi adanmıştı. Sonra kız kardeşimin bu adağını Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e sordum. Bana cevaben şöyle buyurdular:

“Hemşireniz yaya da yürüsün, hayvana da binsin.”

Mütercim:

Allah için yaya olarak Kâbe’yi ziyaret etmek (haccetmek) üzerine borç olsun diye adak (nezir) yapan kimsenin bu adağı yerine getirmesi gerekir. Ancak buna gücü yetmezse hayvana biner ve bir koyun kurban eder. Fakat bir kimse yalın ayak hacca gitmeyi adanmış olsa, yalın ayaklık bir ibadet sayılamayacağından bu adağın yerine getirilmesi gerekmez.

Hanefi ve Şafii mezheplerinde, hayvana (vasıtaya) binerek hac edilmesi, yaya hac edilmesinden daha faziletlidir. Şükür mertebesi ise, sabır mertebesinden daha üstündür.³¹

31 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:272-280

MEDİNE’NİN HAREMİ BAHSİ

512- Enes’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Medine’i Münevvere’nin şurasından şurasına kadar olan yeri (Uhud dağı ile Ayr dağı arası) Harem’dır. Bu bölgenin ağaçları kesilmez burada yeni bir şey icad edilmez. Kim bu Harem’de bir bidat meydana getirirse, Allah’ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif İmam Şafii Hazretlerinin delili olup, Medine’i Münevvere’nin gösterilen çevre dahili, tıpkı Mekke’nin Harem’i gibi mukaddestir. Bu hudutlar içinde av yapılması ve kendiliğinden yetişmiş olan ağaçların kesilmesi yasaktır. Ancak bunları yapmakla bir ceza veya tazmin gerekmez. Çünkü Medine şehri, Mekke gibi hac ve menâsik yeri değildir. Hanefi Mezhebinde de Medine muhterem bir yerdir; fakat Mekke’nin haremi gibi değildir. Onun için Medine’de av avlamak ve ağaçlarının kesilmesi yasak değildir. Bu hadîs-i şerifte olan yasaklama ise, Medine çevresinin güzelliğini korumak ve havanın temizliğini temin etmek içindir.

İmam Malik’e göre, Medine-i Münevvere Mekke-i Mukerreme’den daha faziletlidir.

513- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Medine’nin iki kara taşlığı benim dilimle harem kılınmıştır.” Ebû Hureyre Hazreti Peygamberin Medine dışında oturan Harise Oğullarına şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Harisoğulları! Sizin Harem’in dışında kaldığınız mı sanılıyor? Hayır, siz Harem hudutları içindesiniz.”

Mütercim:

Medine şehri dışında iki sıra halinde taşlık tepelikler vardır, bu kara taşlıkların birisi Medine’nin doğusunda, diğeri batısındadır, Medine şehri bu iki taşlığın arasında bulunuyor. Hak Teâlâ Hazretleri bu iki sıra taşlı tepelikler arasını Hazreti Peygamber hürmetine muhterem kılmıştır. İmam Müslim’in rivayetine göre Medine-i Münevvere ’nin harem hududu, merkezden itibaren on iki mil karedir. Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hureyre der ki: Uhud dağı eteğinde şehit olarak yatan Hazreti Hamza’nın batısında Harise Oğulları oturuyordu. Hazreti Peygamber bu kabileye vardığında onlara hitaben: “Ey Harise Oğulları! sizin mahallenizin Harem hudutları dışında kaldığı sanılıyordu. Oysa siz Harem hudutları içindesiniz.” buyurdu. Bu son ifadede anlaşıldığına göre, bir âlim ve müçtehid, kuvvetli bir ihtimale dayanarak verdiği bir hüküm de yanlışlığını görürse sonra düzeltip, önceki hükmünden dönmesi gereklidir.

514- Hazreti Ali’den rivayet edilmiştir:

“Medine, Âir’den falan yere kadar Harem’dır. Her kim bu çevre içinde bir yenilik icad eder veya bunu icad edeni barındırırsa Allah’ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. O kimsenin ibadeti kabul olmaz, (veya övzü ve şehadeti kabul olmaz). Müslümanların zimmeti birdir (müşterek zimmetlidirler). Her kim, bir Müslümanın taahhüdünü ihlal ederse (bozarsa) Allah’ın, meleklerin ve bütün insanların laneti o kimsenin üzerine olsun. Onun da ibadeti kabul olmaz. Her kim, bağlı olduğu kişilerin izni olmaksızın başka bir cemaate bağlanırsa Allah’ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Onun da ibadeti kabul olunmaz.”

515- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Bana kentleri yiyen (kendine bağlayan) bir kentte yerleşmem emredildi. Adına Yesrib diyorlar. Şimdi ise Medine’dir. Bu Medine, demirci körüğü demirin pasını nasıl giderirse sinesinden kötü insanları öylece yok eder.”

Mütercim:

Bu Hadîs-i şerif Hazreti Peygamberin saadet devrinde olan münafık ve fasık kimseler hakkında varit olmuştur. Yahut ahir zamanda Deccal çıkınca ona uyacaklara aittir; çünkü Medine’yi meşru bir maksad için terkedip başka yerlere gidenler hakkında olması mümkün değildir. Zira saadet devrinden sonra Hazreti Ali bile Medine’yi bırakıp Kûfe’yi hilâfet merkezi edinmişti. Cennetle müjdelenen on kişiden Ebû Ubeyde, Zübeyir ve Talha Hazretleri de Medine’den çıkıp kimi Şam’a, kimi Kûfe cihetine gitmişlerdir. Yine Muaz bin Cebel, İbni Mes’ud ve Ammar bin Yasir gibi ashaptan büyük zatlar Medine’yi bırakıp çıkmışlardır. O halde bu Hadîs-i şerif özellikle birtakım insanlar hakkında muayyen bir vakit için varit olmuştur. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

Bazı âlimler bu hadîs-i şeriften Medine’nin diğer bütün İslam ülkeleri üzerine üstünlüğünü, hatta Mekke’den de daha faziletli olduğunu söyleyerek hüküm çıkarmışlardır; çünkü Mekke’yi İslam ülkesine sokan ve kendine bağlayan yine Medine’dir. Fakat İmam Malik Hazretlerinden başka âlimlerin çoğuna göre Mekke-i Mükerrerem’e daha faziletlidir. Mekke’yi fethedenlerin yine çoğu Mekke’den hicret etmiş olan muhacirler idi. Nitekim bütün insanların kible yeri olan Kâbe Mekke’dedir. Sonra, İslam’ın temel ibadetlerinden biri olan hac da Mekke’yi ziyaret, Kâbe’yi tavaf, Arafat’ta vakfe ile yerine getiriliyor. Aynı zamanda öteden beri Mekke, Allah tarafından Harem kılınmıştır. Dünya üzerinde ibadethane ve mescit olarak ilk inşa edilen Kâbe de Mekke’dedir. Bu Harem hudutları içinde av yapılması, ağaçlarının kesilmesi haram kılınmış ve bu suçları işleyenlere ceza uygulanmış gelmiştir. Ayrıca bu şehir hakkında: “Kim buraya girerse, emin olur,” mealinde ayeti kerime vardır. Yine Mekke’de işlenen günahlar, diğer yerlerde işlenen günahlardan büyük olur. Fakat Medine’de Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in kabri şeriflerinin bulunduğu Ravza-i Mutahhara yeri, değil Mekke i Mükerrema’dan, Kâbe-i Muazzama’dan daha faziletlidir, dediler. Hatta Arş-ı Alâ’dan bile daha faziletlidir, diye söylemişlerdir. Böylece bütün peygamberlerin mübarek cesedleri ve mukaddes ruhları semada olmakla, yeryüzünde şerefli vücutlarının bulunduğu yer arzın diğer yerlerinden daha faziletlidir. Semada da ruhlarının bulunduğu yer, semanın diğer yerlerinden daha faziletlidir, demişlerdir. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

516- Ebû Hûmeyd Saîdî (R.A.) der ki:

Tebük savaşından Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile dönerken uzakta Medine şehrini gördüğümüz zaman, Hazreti Peygamber Medineyi göstererek: “Şu, Tabe’dir” buyurdu. (Medine-i Tayyibe’dir.)

Mütercim:

Medine şehrinin bir kaç ismi vardır. Tayyibe, Tâbe, Tâib. Bu üç isim, Medine arazisi güzel kokulu olduğundan bu beldeye verilmiş adlardır. Yahut havası ve suyu güzel olduğundan verilmiş isimlerdir, denmiştir. Bir ismi de Beytu’r-Resûl ve Medinetü’r-Resûldür. Ayrıca Harem ve Harem-i Resul gibi daha bir çok isimleri vardır, ilk adı Yesrib’dir. Kırk kadar ismi olduğu söylenir. Kur’an-ı Kerim’de ve bazı hadîs-i şeriflerde Yesrib olarak adı geçer. İlk önce Medine şehrini kuran Amalika’lılardan Yesrib adında bir kimse idi. Onun adı ile isimlendirildi. Fakat bu isim fesad bozuk bir mana taşıdığından böyle çirkin bir ismi Hazreti Peygamber adetleri üzere Tâbe, Medine ve Tayyibe gibi isimlere çevirmişler ve Yesrib adını hoş görmemişlerdir. Ayeti Kerime’de Yesrib olarak geçmesi, münafıkların sözlerini hikâyeden ibarettir. Nitekim ayeti kerimede :”Hani o Hendek savaşında münafıklardan bir bölük: Ey Yesrib (Medine) halkı, burası sizin duracağınız yer değil, hemen dönün (savaştan), diyorlardı,” şeklindedir. Geçen hadîs-i şerifte de: “Onlar, Medine’ye Yesrib diyorlardı.” buyrulmakla bu Yesrib isminin İslam’da muteber olmadığı anlaşılmaktadır.

517- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Medine’yi, en güzel günlerinde terkedip çıkacaklardır. Şehre yabanîlerden (yırtıcı yaban hayvanlarını ve kuşları kastediyorlar) başkası girmeyecektir. Medine’ye kaldırılacakların en sonuncusu Müzeyne kabilesinden iki çoban olacak ve bunlar sürülerini Medine’ye doğru haykırtı ile sürecekler ve Medine şehrini bir takım vahşi hayvanlarla dolu bulacaklardır. Bu iki çoban da Medine kenarında Şeniyyetü’l-Veda adındaki yere vardıkları zaman yüzükoyun düşeceklerdir, (öleceklerdir).”

Mütercim:

En kuvvetli görüşe göre, bu acıklı olay kıyamet kopmasına yakın ve Sûra üflenmesinden kısa bir müddet önce olacaktır. Çünkü yeryüzünde en son harab olacak ve halkı tükenecek olan Medine olduğuna dair hadîs-i şerifler vardır. Gerçi Yezîdîler zamanında Medine’de acıklı bir şekilde katliam olmuştur. Bir günde onbin Müslüman erkek ve kadın

öldürülmüş, geri kalan halk dağlara kaçmış ve vadilere sığınmış ise de, büsbütün boş kalmamıştır. Bu çoban olayı da geçmemiştir. Gerçi bu çoban fıkrasını başlı başına bir hadîs imiş gibi sanmışlarsa da, doğrusu bütün bir hadistir. Bir hadîs kabul edildiği takdirde de, henüz böyle bir olay geçmediği bilinmektedir. İkinci ihtimale göre sözü geçen acıklı olay geçmiştir, demek de caiz olabilir. Çünkü Yevm-i Hirre (felâket günü) diye adlandırılan o acıklı olayda Medine’de onbin kişi öldürülmüştü.

518- Süfyan bin Züheyr (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Yemen fethedilecek ve bu fetihten sonra bazıları sessizce Medine’ye dönüp ailelerini ve kendilerine uyanları alarak Yemene döneceklerdir. Hâlbuki bilmiş olsalar, Medine onlar için daha hayırlıdır. Şam da feth edilecek ve bazıları sessizce Medine’ye gelerek ailelerini ve kendilerine uyanları alıp Şam’a götüreceklerdir Hâlbuki bilmiş olsalar, Medine onlar için daha hayırlıdır. Irak da feth edilecek ve bazıları sessizce Medine’ye gelecekler, ailelerini ve kendilerine uyanları alıp tekrar Irak’a dönecektir. Hâlbuki bilmiş olsalar, Medine onlar için daha hayırlıdır.”

Mütercim:

Bu haber Hazreti Peygamberin büyük mucizelerindendir. Zira bu sıraya göre önce Yemen bölgesi, sonra Şam bölgesi ve daha sonra Irak bölgesi fethedilmiştir. Gerçekten bu yerlerin su ve havasına geçim rahatlığına rağbet ederek Medine halkından çok kimseler ailelerini ve kandırdıkları kimseleri alarak adı geçen bölgelere göç etmişleridir. Hâlbuki Medine-i Münevvere’de Mescid-i Resûl’de beş vakit namaz kılmak, Hazreti Peygamberin Ravza-i Mutahhara sini ziyaret etmek dünyadan ve içinde bulunanlardan daha hayırlıdır. İlim öğrenmek ve öğretmek veya cihad etmek gibi maksadlar için gidenler bu hükümden dışarda kalırlar.

519- Ebu Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Gerçekten iman, yılanın kıvrılıp yuvasına çekilişi gibi, Medine ye çekilecektir.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin manası kıyamete mahsus değildir. Hazreti Peygamberin devrinden kıyamet gününe kadar geçecek bütün zamanı kapsar. Hazreti Peygamberin devrinde her müminin Medine’ye rağbet ve arzu göstermesi, Hazreti Peygamberin orada bulunmasındandı. Hazreti Peygamberden sonra yine onun Ravza’sını ziyaret ve Mescidinde beş vakit namaz kılmak için rağbet edile gelmektedir. İşte her zaman kıyamete kadar Müslümanların en büyük ziyaret yeri ve kalplerinin şifası Medine-i Münevvere olacaktır. Şerkavî’de bu hadîs-i şerife bu şekilde mana verilmiştir. En doğru sunu Allah bilir.

520- Hazreti Aişe’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Hiç kimse Medine halkına hile etmeğe kalkışmasın; yoksa suda tuz eridiği gibi erir.”

(Kim hile ve çeşitli yollarla, savaşıla Medine halkına zarar vermek isterse, o hain ve zalimi Allah Teâlâ helak ve perişan eder, Bir de Sahih-i Müslim’in rivayetinde: “ateşte kurşun eridiği gibi, cehennem ateşi içinde erir veya, suda tuz eridiği gibi erir,” diye varit olmuştur.)

521- Üsame (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bir seferden dönüşlerinde uzaktan Medine şehrini görünce şöyle buyurdu:

“Benim gördüğümü görüyor musunuz? Evlerinizin içlerinde fitne mevzilerini, yağmur tanelerinin düştüğü mevziler gibi görüyorum.” (İlerde başınıza gelecek felâketli halleri ve ailelerinizin maruz kalacağı fitneleri şimdiden görüyorum.)

Mütercim:

Hazreti Peygamberin bu mucizesi aynen meydana gelmiştir. Hazreti Osman’ın hilâfeti zamanındaki hadiseler ve Harre vak’ası gibi nice acıklı olaylar cereyan etmiştir.

522- Ebû Bekre’den (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Medine’ye Mesih Deccal korkusu girmeyecektir. O gün Medine’nin yedi kapısı bulunacak ve her kapıda iki melek olacaktır. (Bu melekler şehri koruyacaktır.)”

523- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Medine’nin her bir gediğinde melekler vardır; onun için Medine’ye Taun (veba) hastalığı ve Deccal giremeyecektir.”

524- Enes’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Deccal, Mekke ve Medine’den başka her ülkeye girecektir. Deccal’a karşı Medine’nin her bir gediğinde sıra sıra dizilmiş melekler vardır ve bunlar şehri koruyacaklardır. Sonra Medine halkı üç sarsıntı geçirecek ve bunların akabinde Allah, bütün kâfir ve münafıkları Medine’den çıkaracaktır (böylece Deccal’a iltihak edecekler, Medine’de yalnız müminler kalacak ve Deccal’dan korunmuş olacaklardır).”

525- Ebû Saîd (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Deccal Medine’nin kapılarından, içeri girmesi haram (yasak) olduğu halde gelecek ve Medine’nin çorak yerlerinden birine inecektir. O gün, Deccala karşı insanların en hayırlısı yahut insanların en hayırlılarından birisi çıkacak ve diyecektir ki: Senin, bize Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in hadîs-i şeriflerinde anlatmış olduğu Deccal olduğuna şahitlik ederim. Sonra Deccal orada bulunanlara:

— Bu adamı öldürür ve sonra diriltirsem, benim tanrı olduğumdan şüphe eder misiniz? diyecektir. Yanındakiler de: Hayır, şüphe etmeyiz, diyecekler. Bunun üzerine Deccal o adamı öldürüp sonra diriltecektir. Deccal, kendisini diriltince adam şöyle diyecektir:

Vallahi, bugünkünden daha (???) bir basirete hiçbir zaman sahip olmamıştım.”. (Gerçekten ve şüphesiz olarak anladım ki, sen Deccalsın). Deccal tekrar onu öldürmeye kalkışacaksa da öldüremeyecektir, (Allah onu öldürmek için Deccal’a müsaade etmeyecektir).”

Mütercim:

Medine’den Deccal’a karşı çıkacak hayırlı zat Hızır Aleyhisselâm’dır. Yahut Mehdi’dir (Aleyhisselâm), dediler. Sahih-i Müslim’in rivayetinde Hızır Aleyhisselâm olduğu kesinlikle beyan olunmuştur. Hatta Deccal, Hızır Aleyhisselâm’ı bıçkı ile başından sonuna kadar ikiye biçecek ve bir kısmını yolun bir tarafına öbür kısmını yolun diğer tarafına koyacak ve ortasından kendisi geçtikten sonra insanlara:

— Gördünüz mü, diyecek sonra diriltecek ve bunu üç defa tekrarlayacaktır. Orada bulunan insanların hepsi Deccal’ın tanrı olduğunu tasdik edecekler ve secdeye kapanacaklardır. Fakat dördüncü defa Cenab-ı Hak ona fırsat vermeyecektir. Hızır Aleyhisselâm da halka hitaben:

— Bundan sonra bu yalancı ve mel’un Deccal hiç bir kimseyi diriltmeye güç yetiremeyecektir. Bundan böyle bunun sihir batıldır, diyecektir. Sonra Deccal: Şimdi ben sana göstereceğim, diyerek Hızır Aleyhisselâm’ı alıp güya boğazlayacak. Boğazladıktan sonra da kesilen boyun halkasının arasına erimiş kurşun ve bakır dökecek; fakat yine Hızır Aleyhisselâm ölmeyecek ve sapasağlam ayağa kalkacaktır. Hızır tekrar:

— İşte bakınız, bu defa öldürmeye gücü yetmedi. Gördünüz mü? Bu yalancı bir sihirbaz Deccal’dır. Sakın buna inanmayınız, diyecektir. Sonra Deccal, Hızır Aleyhisselâm’ı ateşe atacaktır. İnsanlar onun ateşe atıldığını sanacaklar, Hâlbuki bulunduğu yer gül ve gülistanlık olacaktır.

Bu, Hızır Aleyhisselâm hakkında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, yarın kıyamet gününde Allah’ın huzurunda bu olaya en büyük bir şahid bu zatdır, buyurdu.

526- Cabir (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhisselâm efendimize bir Arabî gelerek Medine’de kalmak üzere biat etmişti. Sonra ertesi gün bu Arabî sıtmaya tutulmuş olduğu halde gelip: Benim biatimi bozun, eski halime döneyim. Muhacir olarak Medine’de kalamayacağım bedevi halime dönmeme müsaade edin, dedi. Hazreti Peygamber bunun dileğini üç defa geri çevirdi ve kabul etmedi. Sonra şöyle buyurdu:

“Medine, demirci körüğü gibidir. Pasını giderir ve temizini parlatır.”

Mütercim:

Ancak bu halin her zaman ve her şahısta uygulanması mümkün değildir. Böyle Arabî gibi bizzat Hazreti Peygambere söz vermişlere aittir. Çünkü Peygamberimizin devrinde, Hazreti Peygamberin huzurundan hoşlanmayıp savuşması ve hicretten çekinmesi, o zamana göre şer’an caiz değildi. Onun için kabul buyrulmadı. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

527- Enes (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“Allah’ım! Medine’ye, Mekke’ye verdiğin bereketin iki katını ver.

Mütercim:

İmam Malik bu hadîs-i şerifin zahirine dayanarak, gerek din bakımından ve gerekse dünya bakımından Medine’nin Mekke’den daha faziletli olduğuna ve Medine’de yapılan ibadetlerin de böylece Mekke’de olan ibadetlerden iki kat ziyade olacağına hüküm vermişse de, diğer müctehit imamlara göre Hazreti Peygamberin duası, yalnız erzak ve ürünler hakkında varit olmuştur. Mekke’de yapılan ibadetler hakkında ise ayrıca Mekke’de kılınan namazların faziletli olduğunu gösteren hadisler bulunduğundan ahiret işlerinde Mekke’nin feyzi daha boldur, diye hüküm vermişlerdir.

528- Hazreti Aişe (R A) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Medine’ye hicret buyurdıkları zaman babam Ebû Bekir ile Bilâl Habeşî sıtma hastalığına yakalandılar. Mekke’den hicretlerine sebep olan Kureys’in azılı kâfirlerine lanet mahiyetinde birtakım beyitler söylediler ve şikâyetlerde bulundular. Onların bu halini Hazreti Peygamber duyunca şöyle dua ettiler:

“Allah’ım! Bize Medine’yi, Mekke’yi sevdiğimiz gibi yahut daha çok sevdik. Ya Rab! Bizim ölçeğimize, kilemize (ürünlerimize) bereket ver. Medine’yi bize sıhhatli bölge yap ve bunun sıtmasını Cuhfe’ye naklet.”

Mütercim:

Hazreti Peygamberin bu duası kabul edildi. Medine’de sıtma ve veba hastalığından eser kalmadı. Havası ve suyu da muhacirlere yaradı. Nitekim Hazreti Aişe (R.A.)a bu hadîs-i şerifin sonunda Biz Medine’ye geldiğimiz zaman, dünyanın en vebalı ve en sıtmalı yeri burası idi. Ayrıca, medine’nin Bathan sahrasındaki vadi den çirkin ve acı bir su akardı.

Sıtmaya sebep olan bu su Allah tarafından kurudu. Böylece Hazreti Peygamberin bir mucizesi olarak Medine'nin havası ve suyu değişti.³²

32 Ömer Ziyaeddin Dağıstani, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:280-291

ORUÇ BAHSİ

529- Ebû Hureyre (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Oruç (insana) bir kalkandır. (Günahtan veya cehennemden insanı korur) Sakın oruçlu kimse kötü söz söylemesin, cahilane konuşup münakaşa etmesin. Bir kimse oruçlu olanla dövüşme ve sövüşmeye kalkışrsa ona iki defa, ben oruçluyum, desin. (Ona mukabelede bulunmasın). Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha hoştur. (Allah Teâlâ buyurur ki): Benim kulum benim için yemesini, içmesini ve şehvî arzularını terketmiştir. Oruç ancak benim yüce şanıma mahsus (kulumla aramda) bir ibadettir. O halde onun mükâfatını ben vereceğim, (bunun sevabı hesapsızdır). Diğer ibadetlerin sevabı ise, bire karşı on kattır.”

Mütercim:

Oruçlu olan kimse gerçekten böyle lüzumsuz şeylerden dilini, gözünü, kulağını ve diğer azalarını koruyarak orucunu kemal üzere tutarsa, oruç ona cehennemden kalkan demektir. Ağızının kokusu da misk ve anber kokusundan üstündür. Onun için ikindiden sonra, oruçlu olanın bu ağızdaki kokuyu gidermek üzere misvak kullanması mekruhtur demişlerdir. Rivayet edildiğine göre Mûsâ Aleyhisselâm, otuz gün oruç tuttuktan sonra Allah tarafından münacata davet edilmişti. Otuz gün oruç tamamlanınca, Hazreti Mûsâ ağızındaki kokuyu gidermek için misvak kullandığından Allah tarafından kendisine şöyle buyruldu. Ey Mûsa! Mademki katımda makbul olan otuz gün oruç tutman sebebiyle ağızında hasıl olan kokuyu giderdin, on gün daha ilâve ederek kırk günü tamamlamla da ağızının kokusu ile münacata gel. Kur'an-ı Kerimde geçen ve otuz günün kırk güne tamamlanması ile ilgili ayet bu hikmete bir nevi işaret sayılabilir.

Bir de orucun düşük, orta yüksek olmak üzere üç mertebesi vardır. En düşük derecesi, yemekten, içmekten ve şehvî arzulardan nefsi korumaktır. Orta derecesi, göz kulak ve diğer azaları günah sayılan şeylerden korumaktır. En yüksek derecesi de, kalbi lüzumsuz ve boş şeylerden uzak tutup daima Allah'ı zikir ile meşgul etmektir.

530- Sehl (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Cennetin Reyyan adında bir kapısı vardır. Oruç tutanlar kıyamet gününde bu kapıdan gireceklerdir. Oruç tutanlardan başka hiç kimse, bu kapıdan giremeyecektir. Mahşer günü, oruç tutanlar nerede? diye çağırılır. Bütün oruç tutanlar ayağa kalkıp adı geçen Reyyan kapısından cennete girerler; onlardan başka hiç kimse bu kapıdan giremez. Sonra oruçlular girince, o kapı kapanır. Artık başka hiç kimse o kapıdan giremez.”

Mütercim:

Reyyan, susamışın zıddıdır. Suya kanmış olan demektir. Oruçlu kimsenin hararetinden ciğeri yandığı cihetle fazla susayacağından ahirette bunun zıddı ile isimlenen Suya kanmış = Reyyan kapısından içeri girmesi gerçekten çok uygun düşmektedir.

531- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Her kim Allah yolunda (aynı cinsten) iki şey verirse cennet kapılarından (görevli melekler tarafından) ona şöyle seslenilir;

— Ey Allah'ın (sevgili) kulu. En iyisi budur! (buradan gir.) Namaz ehlinde olan kimse, Salât (namaz) kapısından çağırılır. Cihad ehlinde ise, Cihad kapısından çağırılır. Oruç ehlinde ise, Reyyan kapısından çağırılır. Sadaka ehlinde ise, Sadaka kapısından çağırılır.”

Sonra Hazreti Ebû Bekir (R.A.), ya Resûlallah, anam babam sana feda olsun! Anlaşıyor ki, bir özelliği olan kulun kendisine ait bir kapıdan girmesi ona bir ikram ve şereftir. Acaba cennetin bütün kapılarından davet edilip de (dilediği kapıdan) cennete girecek biri var mıdır? Hazreti Peygamber cevaben:

“Evet, umarım ki sen de onlardan olacaksın!” buyurdu.

Mütercim:

Bazı kimseler istedikleri herhangi bir kapıdan cennete gireceklerdir. Çünkü kapıların hepsinden aynı zamanda içeri girmek mümkün değildir. Âlimler böyle tevîl etmişlerdir. Fakat dünyada bile veliler için hal değişikliği ve ayrı ayrı vücut teşekkülü mümkün olduğu gibi, ahirette de bu halin meydana gelmesiyle bir anda bütün kapılardan içeri girmek mümkün olur, diye hatıra gelir ve tevile lüzum kalmayarak bu hadîs'i şerife mana verilebilir. Allah ve Resulü en iyi bilendir.

Bazı tasavvuf kitaplarında bir veli, ruhaniyetin kuvveti sebebiyle dünyada kırk adede kadar hal ve vücut değişikliği yapabilir. Ahirette ise yetmiş kadar tasarrufa sahip olur, diye yazılıdır.

532- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

“Ramazan ayı gelince cennet kapıları açılır.” (Ramazan ayında oruç tutanlar için cennette makamlar hazırlanır, yahut ramazanda ölen müminler doğrudan doğruya cennete girerler).

533- Ebû Hureyre (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Ramazan ayı girince gök kapıları (cennet kapıları) açılır, cehennem kapıları kilitlenir, şeytanlar da zincire vurulur.”

(Ramazan ayında oruç tutanlar için cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır. Oruçlular cehennem yüzü görmezler. Şeytanlar, insanları kandırıp saptırmak için vasıta olarak kullandıkları yiyecek, içecek ve şehvî arzular gibi şeyler ramazanda saklı ve bağlı bulundukları cihetle şeytanlar da bağlı demektir. Yahut rahmet kapıları açılır ve azab kapıları kapanır, şeklinde de tevil edilir.)

534- İbni Ömer (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Ramazan ayı hilâlini gördüğünüz zaman oruç tutunuz. Şevval hilâlini gördüğünüz zaman iftar (bayram) ediniz. Eğer hilâli görmenize bulut engel olursa, ayı (30 Ogün olarak) hesaplayın (Şaban ayını otuza tamamlayarak oruç tutmaya başlayın ve ramazan ayını da otuza tamamlayarak bayram edin.)”

535- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Her kim ramazanı, inanarak ve Allah rızası için ihya ederse geçmiş günahları bağışlanır.”

536- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Her kim inanarak ve Allah rızası için ramazan ayını oruç tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır.”

Mütercim:

Bu iki hadîs-i şerifin zahirlerine bakılınca, büyük ve küçük bütün günahlar, kul hakları ve cinayet gibi suçlar da bağışlanır, hükmü çıkar. Fakat bu hususta varit olan diğer hadîs-i şerifler bu mutlak hükmü “büyük günahlardan sakındıkça” kaydına bağlamıştır ki, bundan yalnız küçük günahların bağışlanacağı anlaşılmaktadır. Büyük günahlar ise, tevbe ve istiğfar etmekle, kul hakları helalleşmekle bağışlanır. Yahut Allah’ın dilemesine bağlıdır. Ehlisünnet inancında “Allah bütün günahları bağışlar” mealindeki ayeti kerime uyarınca Allah Teâlâ Hazretlerinin lütuf ve keremi, rahmet ve mağfireti çok geniş olduğundan tevbe ve istiğfarsız da büyük günahların bağışlaması muhtemeldir, dediler.

Bir de dikkat edilmelidir ki, affetmek başka şeydir, mağfiret etmek başka şeydir. Mağfiret demek, kişinin işlemiş olduğu günahlardan asla sorumlu olmaması ve amel defterinden tamamen silinmiş bulunması demektir. Allah’ın affına kavuşmuş olmak da, hesap gününde amel defterinde günahların mevcut, olması ve bunlar yüzünden kulun azarlanıp sonunda affedilmiş olması demektir.

Bunun için akaid kitaplarında, şirkten başka bütün büyük günahların affı caiz olduğu gibi, yalnız küçük günahlardan dolayı kulun azab görmesi de caizdir, denmektedir. Çünkü Allah dilediğini yapar; iradesinde hürdür. “Dilediğini yapar ve dilediği hükmü verir.”

Semavi dinlerin hepsindeki yüksek gaye ve maksad, Allah Teâlâ Hazretlerini ortak ve benzerlerden tenzih etmektir. Bu gerçeği kullara ulaştıran ve tebliğ eden peygamberlere iman ederek indirilen semavî kitapların emirleri uyarınca amel edilmiştir. Bütün semavî kitapları tasdik etmekle beraber onların hükümlerini kaldıran en son hak kitap Kur’an dır. Kur’an ı kerim’e iman ederek onun emirleri uyarınca hareket edilmesi suretiyle insan ve cinler ancak kurtuluşa ererler. Yoksa yalnız tevhid ile yahut Allah’ı şirkten tenzih etmekle kurtuluş olmaz. Fakat son peygamber Muhammed Aleyhisselâtu vesselam efendimizin Allah’tan getirmiş olduğu her şeyi kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve itiraf eden kimse, mümindir, muvahhiddir, müslimdir. Amel yönü, büyük ve küçük günahlar işlemesi hususu Allah’ın affetmesine veya ahirette cezalandırmasına bağlıdır.

537- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Ramazanda yalan söylemeyi ve yalanla iş görmeyi bırakmayan kimsenin (oruçluyum diyerek) yemesini, içmesini bırakmasına Allah’ın ihtiyacı (iltifatı) yoktur.”

Mütercim:

Ramazanda yalan söylemek, gıybet etmek, iftirada bulunmak, harama bakmak gibi günahlar, bu hadîs-i şerifin zahirine binaen bazı âlimlere göre orucu bozarlar. Doğrusu bu günahlardan dolayı oruç bozulmaz; orucun fazileti ve sevabı eksilir.

Bir de bu hadîs-i şerife bakarak Ramazan’da yalan söyleyen ve günah işleyen kimsenin orucunu bozması gerekmez. Günahlardan Ramazanda daha çok kaçınmanın lüzumuna ve Ramazan’a diğer aylardan çok hürmet etmeye işaret için hadîs-i şerif bir ihtardır.

538- Ebû Hureyre (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri buyurdu ki: Oruçtan başka insanoğlunun işlediği bütün ameller kendisinin, Oruç ise benimdir onun sevabını ben vereceğim, (katımda onun özel mükâfatı vardır). Oruç, oruçlu için bir kalkandır. Sizden biriniz oruçlu bulunduğu günde yalan ve kötü söz söylemesin, kavga etmesin. Eğer kendisine birisi kötü söyler veya kavga ederse, ben oruçluyum, desin (ve böylece kibarca onu başından savsın). Muhammed’in canı kudret elinde olan Allah’a yemin

ederim ki, oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha hoştur. Oruçluyu sevindiren iki sevinç vardır: İftar yaptığı zaman sevinir ve Rabbisiyle buluştuğu zaman da (alacağı büyük mükâfattan ötürü) orucu ile sevinir.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin özü: Oruç, Allah ile kul arasında sırdır. Onun sevap ve mükâfatı diğer ibadetler gibi sayı hesabı ile değildir. Orucun mükâfatı hesapsız olarak verilecektir. Yahut “onun mükâfatı, benim” rivayeti bulunduğundan manası, orucun mükâfatı diğer ibadetler gibi sevap ve cennet olmayıp Allah’ın cemalini görmekle sevinmiş olmaktır.

539- Abdullah (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Evlenme imkânına sahip olan kişi evlensin; çünkü evlilik gözü haramdan daha çok korur, ırzı daha iffetli kılar. Evlenmeye gücü yetmeyen oruca devam etsin, çünkü oruç şehvetini keser, (böylece harama düşmekten kurtulmuş olur).”

540- İbni Ömer (R-A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Arabi aylar yirmi dokuz gün çeker. Hilâl görmedikçe oruç tutmayınız. Eğer size bulut gibi bir engel çıkarsa, (Şaban ayını) otuza tamamlayın.”

541- Ümmü Seleme (R.A.) der ki:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ramazan içinde bir ay zevcelerinin hücrelerine girmemek üzere yemin edip çardağına çekilmişti. Sonra yirmi dokuz gün geçince Hazreti Aişe’nin hücrelerini şerefledirdiler. Hazreti Aişe: Ya Resûlallah, siz bir ay için yemin etmiştiniz; Hâlbuki henüz yirmi dokuz gün geçti? dedi. Buna cevaben Hazreti Peygamber: “(Arabi) aylar yirmidokuz da çeker.” buyurdular.

Mütercim:

Hazreti Peygamber ailelerinin hücrelerine bir ay girmemeğe yemin etmişlerdi. Arabî ayların kimi 29, kimi de 30 çektiğinden ay mutlak olarak zikredildiği zaman ikisinden birine hamletmek caizdir. Ancak bu ay diyerek, yahut falan ay diyerek yapılan yeminlerde belirlenen ayın günleri esas olur. O ay yirmidokuz gün ise yirmidokuz gün, otuz gün ise otuz gün yemine sadık kalınır.

542- Ebû Bekre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“İki ay vardır ki, iki bayram aylarıdır ve bu aylar (da sevap) eksilmez: Ramazan ayı ve Zilhicce ayı.”

Mütercim:

Her ne kadar bazan Ramazan yirmi dokuz güne rastlayarak noksan olursa da, sevap ve mükâfat bakımından noksan olmaz. Yine Zilhicce ayı yirmidokuz gün olması ile o mübarek ayda ibadet edenlerin sevap ve mükâfatlarına noksanlık gelmez. Bu hadîs-i şerifin başka türlü tevili varsa da, en uygun tevil budur.

543- İbni Ömer’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Biz ümmi (ümmetçi veya okumamış) bir ümmetiz, yazımız ve hesabımız yoktur. Ay, şu kadar ve şu kadar çeker yani bazan yirmi dokuz ve bazan otuz çeker.”

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri mübarek parmaklarını iki defa açıp kapatarak ve üçüncüde yalnız bir parmağı kasarak yirmi dokuzu gösterdiler. Otuza işaret için de üç defa mübarek parmaklarını açıp kapadılar, şu kadar ve şu kadar, buyurmasının manası budur.

544- Ebû Hureyre’den rivayet edilmiştir:

“Herhangi biriniz, Ramazan’ı bir veya iki günlük oruçla karşılamaya kalkışmasın. Şayet (bu bir veya iki gün) oruç tutmayı adet edindiği güne rastlarsa tutabilir.”

Mütercim:

Ramazandan bir gün öncesi Yevm-i şek = şüpheli gün olacağından bu günü oruç tutmak bazı âlimlere göre haramdır, bazılarına göre mekruhtur. Şafii mezhebinde Şaban ayının onbeşinden sonra ve onaltıncı gününden itibaren Ramazan ayına kadar oruç tutmak haramdır. Ancak daima böyle adet edinilmişse yahut onbeşinci gününü daha önceki oruçlarına bitirtirmiş olursa caizdir. Fakat İmam Azam’a göre, yalnız şek gününü oruç tutmak mekruhtur. Havas’a göre şek gününün orucuna ruhsat verilmiştir.

545- Adiyy bin Hatim (R.A.) der ki:

“Fecrin ak ipliği (beyaz uzantısı) siyah iplikten ayırt edilmeye kadar...” (Bakara süresi, ayet: 187) Mealindeki ayeti kerime nazil olunca ben siyah iplikle beyaz bir iplik aldım ve gece yastığımın altına koydum. Ramazan gecelerinde onlara baktım ise de hiç bir şey anlayamadığımdan bu halimi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ‘e arz ettim. Bana şöyle buyurdular:

“Beyaz iplik, siyah iplik, ancak gecenin karanlığı ile fecrin aydınlığı demektir.”

546- Enes bin Malik (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Sahura kalkınız, çünkü sahur yemeği berekettir.” (Oruç ibadetine sizi daha dayanıklı kılması bakımından sahur yemeği mübarektir. Bir de başka bir hadiste varit olmuştur ki, insana üç şeyden sorumluluk gelmeyecektir: Birincisi sahur yemeğinden, ikincisi iftar yemeğinden, üçüncüsü din kardeşleri ile yenilen yemekten...)

547- Seleme Bin Ekva (R.A.) der ki:

Bir aşure (Muharrem'in onuncu)gününün sabahı idi, Hazreti Peygamber birisini görevlendirerek halka şu duyuruda bulundular:

“Yemiş olanlar, akşama kadar yeme ve içmeden kesilsinler. Yememiş olanlar, (oruca niyet ederek) yemesinler.”

Mütercim:

İmam Azam Hazretleri önceleri Aşure gününde oruç tutmanın farziyetini ve farz olan oruç için gündüzden de niyetin caiz olduğunu bu hadis-i şeriften çıkarmıştır. Fakat ramazan orucunun farziyeti ile aşura günü orucunun farziyeti kalkmış olup gündüzden oruca niyet hususu Ramazan ayı için de caiz olarak kalmıştır.

İmam Şafii Hazretlerine göre Aşura günü oruç tutmak asla farz olmayıp önceleri müstehab olduğu gibi, farz oruçlarda niyet de fecrisadıktan evvel olmalıdır.

İmam Malik Hazretlerine göre, Ramazan'ın ilk gecesi yapılan niyet bütün Ramazan ayı orucu için kafidir. Her gece niyet etmeye gerek yoktur.

548- Ebu Hureyre (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Oruçlu kimse oruçlu olduğunu unutupta yer veya içerse, orucunu tamamlasın (bozmasın); çünkü onu Allah Teâlâ yedirmiş ve içirmiştir.”

Mütercim:

Oruçlu olduğunu unutarak bir kimse yer veya içerse, yediği yemek veya içtiği su ona Allah'ın bir ziyafetidir. Böylece orucuna da bir noksanlık gelmez, orucuna devam eder. Fakat oruçlu olduğunu hatırladığı an, hemen kendini çekmesi şarttır.

549- Ebû Hureyre (R.A.)den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizle bir arada otururken, Peygamber efendimize birisi geldi ve: Ya Resûlallah ben helak oldum! dedi. Hazreti Peygamber:

“Ne oldu? “diye sordu. O Kimse şöyle cevap verdi: — Ya Resûlallah, ramazan gününde oruçlu iken zevcemle münasebette bulundum. Hazreti Peygamber:

“Kefaret olarak bir köle azad edebilir misin?” buyurdu. Adam, hayır (buna gücüm yetmez), dedi. Hazreti Peygamber:

“Arka arakaya iki ay oruç tutmaya gücün yeter mi? “buyurdu. Adam: Hayır, buna da gücüm yetmez, dedi. Hazreti Peygamber:

“Altmış fakire (biri fitre miktarı) sadaka verip yedirecek bir şeyin var mı? “ Adam: Hayır, bu da yoktur! dedi. Böylece Adamcağız, Hazreti Peygamberin meclisinde beklemeye koyuldu. Bu şekilde bulunduğumuz sırada Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize büyük bir zenbil dolusu hurma getirildi. Sonra Hazreti Peygamber:

“Soru soran nerede?” diye buyurdu. Adam: Benim! dedi. Hazreti Peygamber:

“Bu zenbili al ve hurmaları fakirlere dağıt,” buyurdu. Adam: Ya Resûlallah, benden daha muhtaç olana mı vereceğim? Vallahi, şu Medine'nin iki kara taşılığı arasında benim ailemden daha fakir aile yoktur, (müsaade edin de bunu biz yiyelim), dedi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem gülümsedi; öyle ki mübarek azı dişleri gözükte. Sonra adama şöyle buyurdu:

“Onu çoluk çocuğuna yedir.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften bazı müçtehit imamlar birçok dinî hükümler çıkarmışlardır. Bunlardan bir kısmı:

Ramazan'da böyle zevcesiyle münasebette bulunan kimseye kefarete gerektiği gibi, zevcesine de kefarete gerekir mi? İmam Azam Hazretlerine göre, zorla değil de zevcenin muvafakatı ile olmuşsa kadına da kefarete gerekir. İmam Malike göre, kocanın zorlaması halinde yalnız kocaya iki kat kefarete gerekir. Cariyesi ile böyle bir iş yaparsa, ister zorla ve ister muvafakatla olsun, her iki halde de iki kat kefarete gerekir.

Meselelerden biri de, fetva almak için hâkim huzuruna çıkan kimseye fetva istemesi yüzünden hemen ceza verilmez, hükmüdür. Çünkü hemen ceza verilse, sonra kimse fetva için müracaat edemez olur.

Bir de, oruç kefaretinin kendi ev halkına harcanması hiç bir mezhebe göre caiz değildir. Bu hadîs-i şerif, müstesna olarak Peygamberliğin özelliklerindendir.

Bazı âlimler de, bu hurmalar hediye idi. Hazreti Peygambere hediye gelen bu hurmaları kendiliğinden, o kimsenin kefareti olarak çıkardı. Sonra yine o kimseye bağışladı. Bazıları ise: Zaten bu hurma zekât ve sadaka hurması idi. O kimse fakir olduğundan böyle zekât almaya ehil idi; onun için verdi. Kefarete orucu ise, o kimsenin üzerinde olduğu gibi kaldı. Ne zaman gücü yeterse ödemesi gerekir.

Bir de Hazreti Peygamber “Altmış fakire sadaka verebilir misin?” buyurduğu cihetle İmam Şafii hazretleri muhakkak ayrı ayrı altmış kişiye verilmesi lâzımdır, diyor. Otuz kişiye iki günde verilse caiz olmaz.

İmamı Azam’a göre ayrı ayrı günlerde altmış fakire sadaka verilse caizdir. Hatta bir fakire altmış gün birer fitre miktarı verilmesi oruç kefareti için yeterlidir. Esas olan altmış gün için sadaka vermektir; yoksa altmış fakir değildir.

Meselelerden biri de, kapalı sözlerle fetva almanın caiz olduğu hususudur ki, adam: Zevcem üzerine düştüm, diyerek asıl maksadını ifade etmiş ve buna da gereken cevap verilmiştir.

Bir de oruç kefareti için bir köle azad edilmesi teklif edildi. Çünkü nefsinin böyle helak eden kimseye, diğer bir kimseyi hürriyet kavuşturmakla günahından kurtulması uygun düşer. Kim bir köle veya cariye azad ederse. Allah Teâlâ o kölenin her azası karşılığında o kimsenin azasını cehennemden azad eder, diye hadîs-i şerif varid olmuştur.

Altmış gün oruç ise, bire karşı altmış olarak kısas kabilindendir. Yemek yedirmek ise bu iki ay oruç kefareti bedeline birer fitre vermektir. Bu da en düşük kefarete mertebesidir. Oruç kefareti İmam Azam ve İmam Şafii, hazretlerine göre bu tertip üzeredir. Yani, gücü yeten önce bir köle azad eder. Gücü yoksa, altmış gün oruç tutar. Buna da gücü yoksa, altmış fitre verir.

İmam Malik’e göre kefarete ödeyecek olan serbesttir, dilediği şekli seçer. Bir de İmam Azam’a göre, bir kimse Ramazan ayı içinde kefareti gerektiren birkaç işi ayrı ayrı günlerde işlemiş olsa yalnız bir kefarete lâzım gelir. İmam Şafii’ye göre her gün için bir kefarete gerekir.

Yine İmam Şafii Hazretlerine göre, oruç kefareti hadîs-i şerifte olduğu gibi, yalnız cinsi münasebetle orucunu bozana, lazım gelir. Yeyip içmekle güne gün lazım gelir. Yemek içmek suretiyle orucunu bozan büyük günah işlemiş olur ve bir gün için yalnız bir gün tutarak kaza eder. Yemek ve içmek halleriyle orucun bozulmasında kazadan, başka şer’i ceza (tazir) da gerekir.

Bir de İmam Azam ile İmam Şafii mezheplerinde meşru bir mazeret olmaksızın insanlar ortasında aşikâre olarak yeyip içmeyi adet edinenin meşru yolla katli bile vardır. Fetva kitaplarında böyle yazılıdır.

Oruca niyet etmeyen kimseye kefarete gerekmez; fakat büyük günah işlemiş olacağından şiddetli bir cezayı hak eder. Kaza olarak da bir gün kaza eder.

550- Ebû Evfa (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile bir seferde bulunuyorduk. Kendileri oruçlu idiler ve Bilâl Habeşî’ye hitaben:

“Hayvandan aşağı in de bana bulamaç yap!” buyurdular. Hazreti Bilâl: Ya Resûlallah, daha hava kararmadı, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ikinci defa: İn de bana bulamaç yap! buyurdu. Hazreti Bilâl: Ya Resûlallah, hava henüz kararmadı, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem üçüncü defa:

“İn de bulamaç yap!” buyurdu Bunun üzerine Hazreti Bilâl inerek bulamacı yaptı ve Hazreti Peygambere sundu. Efendimiz onu içti. Sonra mübarek parmağı ile doğu tarafını işaret ederek:

“İşte buradan havanın karardığını gördüğünüz zaman oruçlu iftar eder.”

(Havanın kararması batı tarafından aranmaz; çünkü güneşin batısından(batışı ???) sonra, tabîî güneşin biraz ziyası kalır. Bunun hükmü yoktur.)

Mütercim:

Seferde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem oruçlu bulunduğundan, sefer halinde zahmet ve meşakkat olmadığı takdirde oruç tutmanın daha hayırlı olacağı hükmünü âlimler bu hadîs-i şeriften çıkarmaktadırlar. Nitekim: Eğer oruç tutarsanız, sizin için hayırlıdır” mealindeki ayeti kerime de bunu teyit ediyor. (Bakara s. âyet: 184) Çünkü oruç tutmakla vaktin fazileti kaçırılmamış olmakla beraber borç da ödenmiş olacaktır. Bu bakımdan seferde oruç tutmak daha faziletlidir.

551- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Ashaptan Hamza bin Amr El-Eslemî çok oruç tutar idi. Bu adam Hazreti Peygambere sordu. Ya Resûlallah, sefere (yolculuğa) çıktığım zaman oruç tutayım mı? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“İstersen oruç tutarsın ve istersen yersin.”

552- Hazreti Cabir (R.A.) der ki:

Mekke’nin fethinde çok sıcak bir günde Hazreti Peygamber ile Ebu Revâha’dan başka oruç tutan yoktu. Derken birtakım insanların bir araya toplandıklarını Hazreti Peygamber gördü. Aralarında güneşin ve orucun tesirinden bitkin hale düşen bir kişiyi, başına gölgelik yaparak korumaya çalışıyorlardı. Hazreti Peygamber,

Bu ne haldir?” diye sordular. Adamın yanında bulunanlar: Ya Resûlallah, bu adam oruçlu ve sıcak başına vurmuş, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara buyurdu;

“Sefer halinde oruç tutmak, faziletten sayılmaz.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften, bazıları yolculuk halinde oruç tutmanın mekruh olduğuna ve bazıları da oruç tutmak gerekmediğine hüküm verdilerse de, dört mezhebe göre iftar etmek ruhsattır. Fakat oruç tutmak azimettir (daha hayırlıdır). Ancak bu derece meşakkatli olursa oruç tutmamak daha faziletlidir.

553- Hazreti Aişe (R.A.) rivayet ediyor:

“Bir kimse, üzerinde kazaya kalmış oruç olduğu halde ölürse, onun yerine velisi oruç tutabilir.”

Mütercim:

İmamı Şafii Hazretleri bu hadîsin zahiri ile amel ederek böyle üzerinde kaza oruç borcu olupta ölen bir kimsenin yerine geride kalan akrabasından biri veya velisi oruç tutarsa, ölen borçtan kurtulur, diye hüküm vermiştir. ister ölenin vasiyeti üzerine tutulsun, ister vasiyeti olmadan tutulsun, fark etmez. Ancak yabancı tarafından orucun sahih olabilmesi için vasiyetin bulunması şarttır. Yine Şafii mezhebinde mutlaka ölenin velisi bulunmak şart değildir; başka hadîste açıklandığı üzere akrabadan kim olursa olsun, biri ölü adına oruç tutabilir.

İmâm Azam ile İmam Malik Hazretlerine göre, Hem Hazreti Aişe’nin, hem de İbni Abbas’ın fetvaları ve Medine’lilerin uygulamaları gereğince bu manadaki hadîs-i şeriflerin hükmü kalkmıştır, geçerli değildir. Onun için başkası adına oruç tutulamaz, bedenî ibadetler yapılamaz. Ancak yapılan ibadetlerin sevabı ölülerin ruhlarına hediye edilebilir.

554- İbni Abbas (R.A.) der ki.

Bir adam Hazreti Peygambere gelerek: Ya Resûlallah, annem, üzerinde kazaya kalmış bir aylık orucu olduğu halde öldü. Şimdi onun yerine oruç tutabilir miyim? diye sordu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri şöyle buyurdular: “Evet! Allah’ın borcu, ödenmeye en lâyük olanıdır.” (Annenizin kula olan borcunu ödemeniz yerinde olduğu gibi, Allah’a olan borcunu onun adına ödemeniz daha uygundur.)

Not: Bundan önceki hadîs-i şerif münasebetiyle mütercimin açıklamasına bakılsın.

555- Sehl bin Sa’d Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

“İnsanlar, iftar yemeklerini geciktirmedikçe hayır içindedirler.”

Mütercim:

Güneş batar batmaz hemen iftar etmek (orucu bozmak) müstehabdır. Başka bir hadîste de, iftarlarda acele ettikçe ve sahuru geciktirdikçe ümmetim hayır içindedir, diye varit olmuştur. Güneş batması, takvimlerde gösterilen zamanlara itibarla olduğu gibi, bir belde çevresindeki en yüksek dağ ve tepelerden güneşin çekilip batması ile de meydana gelir. Gözle görmekle olduğu gibi, bir veya iki kimsenin haber vermesi ile de olur.

Akşam olduğunu zannederek bulutlu bir günde iftar ettikten sonra güneşin henüz batmamış olduğunu anlayan kimse, geri kalan vakti oruç tutar ve o günü de kaza eder.

Sahur vaktinde de, henüz imsak vakti girmemiştir, diyerek yemek yeyip de sonradan fecrin doğmuş olduğunu anlarsa, o günü hem oruçlu bulunur, hem de kazasını yapar; fakat kefaret gerekmez. Dört müçtehit imamın mezhepleri ve fetvası budur. Yalnız Urve bin Zübeyir ile Ata (R.A.) Hazretlerine göre, kaza bile lâzım gelmez. Bunlara göre unutarak yemek yiyenle aynı hükümde sayılırlar. Ancak müçtehitler bunu kabul etmediler; çünkü unutmak başka şeydir, zan ve hata başka şeydir.

Orucu hurma ile açmak (iftar etmek) faziletlidir. Hurma yoksa su ile iftar etmek faziletlidir. Bazı kimselere göre de su ile iftar daha faziletlidir; çünkü suyun helâl mal olması daha kesindir. Bunun için bazı kimseler, akar suya giderek bir avuç su içip iftar ederlerdi. Eve getirilen suyun kâbında, sucuya verilen parada şüphe olacağı cihetle, kimsenin eli değmemiş akar sudan kendi eliyle alarak içmek şüpheden âridir.

556- İbni Ebî Evfa (R.A.)’dan rivayet edilmiştir:

“Ey Bilâl! in de, (iftar etmem için) bana bulamaç yap. İn de, bana bulamaç yapıver. Havanın karardığını doğu tarafından gördüğün zaman, oruçlu kimse iftar eder.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin açıklaması (550) numarada geçmiştir. Fakat diğer bir rivayette, doğu tarafından karanlık gelipte batı tarafından aydınlığın arka vermesi halinde oruçlu iftar etmiş olur, diye varit olmuştur.

557- Muavviz’in kızı Rubeyyi (Radiyallahu Anha) der ki:

Aşure günü sabahın erken saatinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Ensar’ın yerleşim merkezlerine şu haberi gönderdi:

“Her kim sabahleyin bir şey yemiş (veya içmiş) ise günün geri kalan kısmında yeme ve içmeden kesilsin. Sabahladıktan sonra henüz ağızları bağlı olanlar oruç tutsunlar.” Rubeyyi diyor ki: Biz, önceleri Aşûre günü oruç tuttuğumuz gibi, çocuklarımıza da Aşûre orucunu tuttururduk. Öyle ki, çocuklarınız açlıktan ağladıkları zaman birtakım boyalı kumaş ve yünlerden oyuncaklar yaparak onları iftar zamanına kadar oyalardık. Başka rivayetlerde de, çocuklarımızı alıştırmak için akşamları onları camilere getirirdik, demektedir.

558- Ebû Saîd El Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Orucu geceli gündüzlü tutmayınız. Hangi biriniz geceli gündüzlü tutmak isterse sahur vaktine kadar orucu sürdürsün.” (sahurdan sahura yiyerek yirmi dört saat oruç tutsun) diye Hazreti peygamber buyurunca, ashâbı kıram sordu: Ey Allah’ın Resulü, siz bazan geceli gündüzlü oruç tutuyorsunuz. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: “Ben sizin gibi değilim. Geceleyin yattığım zaman benim yedirenim vardır, beni yedirir ve içirenim vardır, beni içirir.”

Mütercim:

Hazreti Peygamberin nurlu kalbi, İlâhî feyizlerle dolu olup Vacip Teâlâ Hazretlerinin tecelliyatları ile parıldadığından bu ruhani gıdanın, cismanî gıdayı da karşıladığına işaret vardır. Bir kısım âlimlerde, cennet’ten ilâhî bir sofraya gelip ondan Hazreti Peygamberin yediğini söylemişlerse de doğrusu ruhanî gıda demektir; çünkü cennetten yemek geldiği takdirde, visal yapılmış olmaz, (geceli gündüzlü oruç tutulmuş olmaz). Bundan sonra gelen hadîs-i şerifin manası aynen böyledir.

559- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem insanların “visal orucu (geceli gündüzlü oruç) tutmalarını yasaklamıştır. Sonra ashaptan biri: Ya Resûlallah, siz bazen visal orucu tutuyorsunuz! dedi. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu:

“Bu visal orucu benim şahsıma mahsustur. Hanginiz benim gibi olabilir? Rabbim Teâlâ Hazretleri, geceleyin yattığım zaman beni yedirir ve içirir.” Sonra, ashaptan bazıları aralarında dediler ki, bu yasaklama bize bir şefkattir yahut tenzih yolu ile mekruhtur. Yoksa visal orucu haram demek değildir. Böylece visal orucuna devam ettiler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber bir kaç gün arka arkaya visal orucuna devam etti. Üçüncü visal orucunda Şevval ayının hilali görününce iftar etmek zarureti doğdu. Bayramın gelmesi dolayısı ile oruca daha devam edilmeyeceğinden ashâbı kıramı visal orucunda kendilerine uymaktan caydırmak için şöyle buyurdular:

“Eğer hilâlin (Şevval ayı hilâlinin) görünmesi sonraya kalmış olsaydı, visal orucuna daha devam ederdim, (o zaman sizin halinizi görürdüm. Devam edebilecek miydiniz?)”

Mütercim:

Bû hadîs-i şerifin zahir manası üzerinde müçtehit imamlar ihtilâf etmişlerdir. Hanbelî mezhebine göre visal orucu tenzihen mekruhtur.

İmam Azam ile imam Şafii Hazretlerine göre, tahrimen mekruhtur. bazı âlimlere göre de gücü yeten kuvvetli kimselerin tutmasında kerahet yoktur; çünkü haram veya keraheti hakkında açık bir ifade bulunmamaktadır. Eğer olsaydı, peygamberin yasaklamasından sonra ashap visal orucu tutmazlardı.

Şârih Sindî de kerahetsiz caiz olduğunu tercih etmiştir; çünkü bu hadîsin sonunda bazı rivayette, gücünüzün yettiği ibadeti benimseyiniz, diye varit olmuştur. O halde bu yasaklama, gücü yetmeyenlere bir şefkat anlamındadır, dediler.

560- Ebû Cuhayfe (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Selmanî Farisî ile Ebu’d Derdâ Hazretlerini birbirleriyle özel kardeş yapmıştı. Bir gün Hazreti Selman kardeşliği Ebû’d Derdâ’yi ziyarete gidince onun karısını giyim ve kuşamında intizamsız gördü. Selman Hazretleri, çok yaşlı bir ihtiyar olduğu için teklifsiz olarak hanıma: Sizde görülen bu perişanlık nedir? diye sordu. Kadın dedi ki: Kardeşiniz Ebû’d Derda’nın artık dünya ile bir ilgisi kalmadı; biz de ona uyduk. Sonra Ebû’d Derda, Hazreti Selman’a yemek getirdi; buyurun, yiyiniz dedi, Selman;

— Haydi beraber yiyelim, dedi. Ebû’d Derda devamlı oruçlu ve gece ibadetine müvadem (müdevim ???) olduğundan :

— Ben oruçluyum, dedi. Selman:

— Siz, benimle yemedikçe ben de yemeyeceğim, dedi. Nihayet beraberce yemek yediler. Gece olunca Selman Hazretlerini yatağına yatırdı ve kendisi gece namazı kılmaya davrandı. Selman, yok yok, diyerek Ebû’d Derda’yi yatırdı. Gece yarısı yine ibadete kalkmak istedi, yine ona müsaade etmedi. Gecenin sonu gelince, Hazreti Selman Ebû’d Derda Hazretlerine: Şimdi kalkalım, dedi. Kalktılar, abdestlerini alarak namazlarını kıldılar. Sonra Ebû’d Derda Hazretlerine şöyle dedi:

— Allah Teâlâ Hazretlerine karşı vazifen var, kendine karşı vazifen var ve ailene karşı vazifen vardır. Her hak sahibine hakkını vermelisin. Yani, hergün oruç tutmak olmaz, ara sıra tutmalısınız. Her zaman bütün gece ibadet olmaz. Bir saat, yarım saat kâfidir. Ailenizi büsbütün terk eder gibi, boşlamanız olmaz. Aile ferdlerinizle güzel geçim kurmalısınız. Sonra Ebû’d Derda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine giderek Selman ile aralarında geçen hadiseyi anlattı. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Selman’ın dediği doğrudur.”

Mütercim:

Nafile olarak tutulan oruç, böyle bir misafirin gönlünü hoş etmek gibi meşru bir özürle bozulabilir, caizdir. Ancak bozulan bu orucun kaza edilmesi Hanefî mezhebinde vaciptir. Şafii mezhebinde kazası lazım gelmez; ancak müstehab olur. İmam Malik de İmam Azam’ın görüşündedir. Bunların delilleri “Amellerinizi iptal etmeyin” mealindeki ayeti kerimedir. İmam Şafii Hazretleri, ayeti kerimeden murad “Amellerinizi büyük günahlar gibi kötü işlerle iptal etmeyiniz” manası olduğundan ayetin bu mesele ile ilgisi yoktur, diyor.

561- Hazreti Aişe'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Salih amelden gücünüzün yettiğini yapın; zira Allah’a usanç gelmez, siz usanırsınız.”

(Fazla derecede kendinizi yormayınız yahut tam manası ile ibadetin hakkından geleceğim ümidiyle çalışmayınız. Çünkü tam manası ile ibadeti yerine getiremezsiniz, yorulursunuz, bıkersınız, uykunuz basar. Melekler gibi, her an gaflet etmeyip tesbih ve ibadette bulunmak insanoğlu için mümkün değildir.)

562- Abdullah bin Amr (R.A.)’dan rivayet edildiğine göre, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem kendisine şöyle buyurdu:

“Senin devamlı oruç tuttuğun, gece uyumayıp namaz kıldığın haberi bana bildirilmedi mi, (sanıyorsun)? Oruçlu ol ve oruçsuz ol; gece ibadetine kalk ve aynı zamanda uyu. Çünkü gözlerinin sende nasibi var. Nefsinin ve ailenin sende nasibi (hakkı) var.” Abdullah dedi ki:

— Böyle her gün oruç tutmaya ve her gece ibadete gücüm yeter benim. Buna karşılık Hazreti Peygamber:

“O halde Davud Aleyhisselâm’ın orucunu tut,” buyurdu. Abdullah, ya Resûlallah! Davud Aleyhisselâm’ın orucu nasıldı? diye sordu.

Hazreti Peygamber buyurdu ki:

“Hazreti Davud bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı ve Savaşta da düşmanla karşılaşınca sebat ederdi.”

Abdullah bin Amr, şu dilekte bulundu: Ya Resûlallah, Davud Aleyhisselâm’ın güzel ahlâkı cesaret ve atılganlıkla ahlâklanmamı bana ne sağlayabilir? Hazreti Peygamber ona:

“Bu bir Allah vergisi ve ihsanıdır,” buyurdu. Sonra Hz. Peygamber, devamlı oruç tutma meselesi hakkında:

“Devamlı oruç tutanın orucu kabul değildir!” buyurdu ve bu sözü iki defa tekrarladılar.

Mütercim:

Savm-ı dehr, devamlı oruç tutmak demektir. Bir meselede ihtilâfa düşüldü. Böyle tutulan bir oruç sebebiyle Allah’ın ve kulların haklarına bir zarar gelecektse, tutulması mekruhtur; zarar yoksa mekruh değildir. Fakat bayram günleri ile teşrik günlerinde oruç kesinlikle haramdır. Bu muayyen günlerde oruç tutulmadığı takdirde devamlı oruç hakkındaki yasak, oldukça hafiflemiş olur. Şu bir gerçek ki, Davud Aleyhisselâm’ın orucu, devamlı tutulan oruçtan daha faziletlidir.

563- Enes bin Malik (R.A.) der ki:

Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz bizim eve şeref verdiler. Annem Ümmü Süleym, ziyafet olmak üzere Hazreti Peygambere biraz tereyağı ile biraz da hurma getirdi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, anneme ve orada bulunanlara, şöyle buyurdu:

“Yağınızı tulumuna ve hurmanızı kabına iade ediniz? Çünkü ben oruçluyum.” Sonra Hazreti Peygamber evimizin bir köşesinde iki rekât namaz kıldı, hepimize dua etti. Sonra validem dedi ki:

Ya Resûlallah! Sizden küçük hizmetçiniz için özel bir dua isteyeceğim, Hazreti Peygamber : “Kimdir o küçük hizmetçi?” diye sordu. Annem de, işte sizin hizmetçiniz olan bu Enes’dir, dedi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri dünya ve ahirete ait hiçbir hayırlı şeyi bırakmayıp bütünü ile bana dua etti.

“Allah’ım ona mal ve evlat ihsan et. Hem malını, hem de evladını bereketli kıl” buyurdu. Enes Hazretleri, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in duaları bereketi ile bugün Medine’li ashap içinde mal ve evlâd yönünden en zenginleri benim, derdi.

564- İmran bin Husayn (R.A.) der ki, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem birisine sordu:

“Falanfade! sen şaban ayının sonundaki günlerde oruç tutabildin mi?” O da: Ya Resûlallah, tutamadım! dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Öyle ise ramazan bayramından sonra iki gün oruç tut” buyurdu.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte geçen “serer” kelimesi üzerinde âlimler ihtilaf ettiler. En kuvvetli görüş, bunun her ayın yirmisekiz, yirmidokuz ve otuzuncu günlerinde ay gizli kalacağından o günlere “serer” denmiştir. O kimsenin de her ayın sonundan iki gün oruç tutmak adeti bulunduğunu Hazreti Peygamber bildiğinden bu soruyu adama sormuştu.

565- Hazreti Peygamberin zevcelerinden Cüveyriye binti Haris (R.A.) der ki:

Bir cuma günü ben oruçlu iken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem hücreme şeref verdi ve bana şöyle buyurdu:

“Sen dün oruç tutmuş muydum?” Ben de; Hayır, oruçlu değildim, dedim. Yine bana sordu:

“Yarın oruç tutmak istiyor musun?” Ben de: Hayır, böyle bir niyetim yok, dedim. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“O halde orucunu boz, (yalnız cuma gününü oruç tutmak meşru değildir).” buyurdular. Ben de cuma günü tutmakta, olduğum orucumu bozdum.

Mütercim:

İmam Şafii Hazretleri bu hadîs-i şerife dayanarak, orucu yalnız cuma gününe tahsis ederek bu günü oruç tutmanın mekruh olduğunu kabul ediyor. Cumartesi ile pazar günlerini de böyle oruca tahsis etmek yine mekruhtur. Yahudi ve hristiyanlara benzeme olmasın diye bu hükme varmıştır.

Pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmak ise müstehabdır, demiştir. İmam Azam Hazretlerine göre cuma günü oruç tutmak mekruh değildir, tutulmaması daha iyidir.

566- İbni Abbas (R.A.)üma der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Medine'ye hicret ettiklerinin ertesi yılında Muharrem ayının onunda Yahudi'lerin oruç tuttuklarını görünce onlara sordu:

“Bu ne orucudur?” Onlar da:

— Bugün bizde çok şerefli bir gündür. Cenab-ı Hak Firavunun zulmünden İsrail Oğullarını bu günde kurtarmıştır ve Firavun'u boğmuştur. Bu büyük nimetin şükür karşılığı olarak Hazreti Mûsâ oruç tutardı. Biz de peygamberimiz olan Hazreti Mûsâ'ya uyarak bu Aşûre gününde her yıl oruç tutarız, dediler. Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara şöyle buyurdu:

“Sizden Hazreti Mûsâ'ya daha layık olan benim, Sonra Hazreti Peygamber Aşûre günü oruç tuttu ve başkalarına da tutturdu.”

33 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:292-317

KADİR GECESİ BAHSİ

567- İbni Ömer (R.A.) der ki:

Ashaptan bazıları, Kadir gecesinin Ramazan ayının yirmiyedisinde olduğunu rüyalarında görmüşlerdi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Rüyalarınızın son yedi günde birleştiğini görüyorum. O halde Kadir gecesini aramak isteyen kimse, onu ramazanın son yedi gecesinde arasın.” (Rüyalardan kimi, yirmiyedisine, kimi de son haftanın çeşitli günlerine dairdi.)

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte, Kadir gecesinin, Ramazan'ın son haftasında aranması bildirilmektedir. Fakat bundan sonraki hadîs-i şerifte, “Son on günün gecelerinde Kadir gecesini arayınız,” buyrulmuştur. Bu rivayete nazaran yirmiden sonra ayın bitimine kadar olan gecelerin hepsi bu aramaya dahil demektir.

İmam Azam Hazretlerine göre, en kuvvetli ihtimal Ramazan ayının yirmi yedinci gecesidir. İmam Şafii'ye göre yirmiyedi ve yirmi üçüncü gecelerde olması kuvvetli bir ihtimaldir,

Bugün İslam ülkelerinde Ramazan'ın yirmiyedinci gecesini KADİR gecesini kabul edilerek, o gece kandiller yakılmakta ve bu mübarek gece ibadetlerle ihyâ edilmektedir.

568- Ebû Saîd El-Hudri (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte Ramazan ayının onundan yirmisine kadar itikâfa girmiştik. Ramazanın yirminci günü sabahı olunca Hazreti Peygamber itikâftan çıktı. Bize bir hutbe okuyarak şöyle buyurdu: “Bana KADİR gecesini gösterildi; fakat sonra unutturuldum veya unuttum. Siz Kadir gecesini son on günlerin tek gecelerinde arayınız. Bir de rüyamda, su ve çamur içinde secde ettiğimi gördüm. Kim Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile (benimle) evvelce Ramazan'ın ondan yirmisine kadar itikâf etmişse, yeniden itikâfa dönsünler, (bu son on günü itikâfla geçirsinler.)” Biz de topluca son on gün için tekrar itikâfa niyet ettik. Sonra Ramazan ayının yirmi birinci günü gecesini olunca gökte hiç bulut yokken bulut geldi ve yağmur yağdı, seller aktı. Mescid'in tavanı, aktı. Mescid'in tavanı zaten hurma budaklarındandı. Sonra sabah namazı kılındı. Baktım ki Hazreti Peygamberin yüz ve alınlarında su ve çamur izleri var. Anladım ki, yirmi birinci gece Kadir gecesidir. Çünkü Hazreti Peygamber böyle rüya görmüştü. Gördüğü gibi de oldu.

569- İbni Abbas'dan rivayet edilmiştir:

“Siz KADİR gecesini Ramazan ayının son on gününde arayınız: Ramazanın bitmesine kalan (gecelerden) dokuzuncu veya yedinci veya beşincide,..”

Mütercim:

Arabların usulüne göre, ayın on beşinci günü geçtikten sonra, tarihler geri kalan günlerle belirtilir ve tespit edilir. Geçmiş gün söylenmez. Meselâ: Muharrem ayının yirmi birinci gününü yazmak gerektiği zaman, Muharrem ayının sonuna dokuz gün kala, diye ifade ederler = Fi tis'in bakayne min Muharrem, derler. Bu hadîs-i şerifin manası da budur, dediler. Yine bu sözlere Şerkavî şerhinde böyle mana verilmiştir. Fakat bu acize kalırsa, hadîs-i şerifte geçen sözlerin manası, yirmidokuzuncu, yirmiyedinci, yirmibeşinci gecelerinde arayınız, manasına da gelmesi ihtimali vardır.

570- İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Kadir gecesi, Ramazan ayının son on günü içindedir. Ya yirmidokuzuncu gecesi veya yirmiüçüncü gecesindedir. Bir rivayette “Ramazan’ın yirmi yedinci gecesindedir,” buyrulmuştur.

Mütercim:

Übeyy ibni Kâb, Kadir gecesinin yirmiyedinci gece olduğunu kesinlikle söyler. Bu hususta yemin bile etmiştir. Ahmed bin Hanbel’in Müsned’inde İbni Ömer’den rivayete göre, Kadir gecesi Ramazan’ın yirmiyedinci gecesidir, diye açık şekilde hadîs-i şerif vardır. İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) da çeşitli yönlerle delil getirerek yirmiyedinci gece olduğunu ifade etmiştir. Meselâ: Gökler yedi, arz tabakaları yedi, Tufan yedi gün, şeytanın taşlanması yedi, secde azaları yedi diyerek neticeye varmıştır. Hazreti Ömer (R.A.) de bunu güzel bulmuştur.

İmam Şafii Hazretlerine göre; kâdir muhakkak Ramazan ayının son on günleri içindedir. Hadîs-i şeriflerin en kuvvetlileri, yirmi birinci veya yirmiüçüncü gecesinde olduğu kanısındayım, hadîsidir. Hanbeli mezhebinde en kuvvetli ihtimal, yirmi yedinci gecenin Kadir gecesi olmasıdır. Hanefi mezhebinde de böyle olduğundan öteden beri İslam ülkelerinde buna riayet edilmektedir.

Kadir gecesi bu ümmete mahsus Allah’ın bir ihsanı olduğundan kıyamete kadar bakîdir. Kadir gecesinde keşif ehli olanlar için birtakım özel alâmetler meydana çıkar. Meselâ: Ağaçları, taşları ve diğer her şeyi secde eder halde görür. Her yerin ilahi nurlarla nurlandığını müşahade eder. Hatta gece karanlık yerleri bile nurla dolu olarak görür. Sabahleyin göğe yükselen meleklerin kanatlarından güneşin ışınları sönük olarak görülür. Fakat asıl maksad bunları görmek değil, o mübarek Kadir gecesini sâlih amellerle, ibadetlerle ihya etmektir. Dosdoğru olmaktan daha büyük keramet olmaz. Daha doğrusu bunları müşahade eden bazı kimselerden, müşahade etmeyip te istikamet üzere bulunan zatlar daha hayırlıdır.

En doğrusu, her geceyi Kadir gecesi bilmeli ve her görüleni Hızır bilmeli. Bu Türk atasözü doğru ve pek yolunda bir sözdür. Bunun için Kadir gecesini Allah Teâlâ kullarından gizledi.

İmam Azam Hazretlerinin görüşüne göre, bütün senenin her gecesi Kadir gecesi olmak ihtimali vardır. Çünkü Kadir gecesi her yıl dolaşır. İbni Mesud’dan da böyle rivayet edilmiştir: (Allah Teâlâ o geceyi görmeyi bize ihsan edip o gecede makbul ibadet etmeyi de nasib kılsın.)

571- İbni Ömer’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Babam Ömer (R.A.) Huneyn gazasından dönerek Cirrane adındaki yerde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile umre için İhrama girmişti: Mekke’ye vardıkları zaman Hazreti Ömer:

— Ya Resûlallah! Cahiliyet zamanında, Mescid-i Haram’da bir gece itikâfa girmeyi adamıştım, dedi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu: “Adağını yerine getir.”

Mütercim:

İmam Ahmed bin Hanbel Hazretleri bu hadîs-i şerife bakarak bir kâfirin adağı sahih olacağına ve Müslüman olduktan sonra adağını yerine getirilmesi gerektiğine kail olmuştu. Diğer müçtehit imamlar ise, bu müstehaptır, yoksa adağın yerine getirilmesi vacip değildir.

Yine bu hadîs-i şerife dayanarak İmam Şafii ve İmam Ahmed Hazretleri, itikâf için oruç tutmanın lüzumlu olmadığını söylüyorlar.

İmam Azam ile İmam Malik Hazretleri de, itikâfa girenin oruçlu olması lazımdır, diyorlar. Çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem oruçsuz olarak itikâfa girmemiştir.

İtikâf müekked bir sünnettir. Çünkü Ramazan’da itikâfa girmeyi Hazreti Peygamber ömrünün sonuna kadar terk etmemiştir. Bir defa özür sebebiyle terk etti ise de, sonra şevval ayının onunda kaza etmiştir. Bu duruma göre, bir belde halkı topluca itikâfı terk ederlerse dinin makbul ibadetlerinden büyük bir ibadeti terk etmiş olacaklarından, bu işe elverişli birini bulup itikâf yaptırırlarsa, hepsi sevap kazanır. Bu güzel ibadet, İslam ülkelerinin çok köylerinde yerine getirilmektedir. İtikâfta bulunanlara da, Müslüman cemaat yardım etmeli, kolaylık sağlamalıdır ki, sevap kazanmış olsunlar.

İmam Ebû Yûsuf’a göre, itikâfın en azı bir saattir. İmam Şafii’ye göre, üç defa Sübhanallah diyecek kadar beklemektir. İmam Muhammed’e göre, itikâfın en az müddeti yarım gündür. İmam Azam Hazretlerine göre, bir gün bir gecedir. Fakat kemali on gündür.

İtikâfın niyeti de şöyle: Niyet ettim Allah rızası için bu camide şu kadar zaman itikâf yapmaya. Kalben bunu niyet eder ve isterse dili ile de söyler. Abdest almak, gusletmek ve abdest bozmak gibi meşru özürler olmadıkça camiden dışarı çıkamaz. Zevcesi ile cinsi temasta bulunamaz. Eğer bulunursa itikâf bozulacağı gibi, günah işlemiş olur.

Yemek ve içmek hususu diğer gecelerde olduğu gibi caizdir. Kur’an okumakla, nafîle namaz kılmakla, salât ve selâm getirmekle meşgul olmak daha faziletlidir. İtikâf yalnız bu ümmete mahsus olmayıp Hazreti İbrahim Aleyhisselam’dan ve daha evvelinden beri mevcut ve meşru bir ibadettir. Nitekim: “Kâbe’yi, onu tavaf edenlere, orada ibadet kasdı ile oturanlara, rükû ve secde eden namaz kılıcılara tertemiz tutun, diye İbrahim’e ve İsmail’e emretmiştik.” mealindeki ayeti kerime açıktır. (Bakara: Ayet 125)

Bir de, itikâf adanırsa yerine getirilmesi vacip olur.

572- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir sene ramazan ayının son on gününde itikâfa girmek üzere itikâf yerine gittiği zaman, mescit içinde üç çadırın kurulmuş olduğunu gördü. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

“Bunlar nedir?” Orada bulunanlar dediler ki: Ya Resûlallah, bunlar muhterem zevcelerinizden Aîşe, Hafsa ve Zeyneb’in çadırlarıdır. Onlar siz efendimize uyarak itikâfa gireceklermiş, bunun için hazırlanmışlardır. Sonra Hazreti Peygamber: “Kadınlarda bunun (mescidlerde itikâfın) sâlih bir ibadet mi olduğunu sanıyorsunuz?” buyurdu ve hemen mescid’den geri dönerek o yıl Ramazan ayının itikâfını tamamen bıraktı. Sonra Şevval ayının on gününü itikâfa girerek kaza etti. Bayram namazından sonra on gün itikâf etmiş oldular.

Mütercim:

Eğer bayram günü itikâf tan sayılırsa, itikâf için oruç tutmak şart değildir. Çünkü Hazreti Aîşe, Şevvalin on gününde itikâfın yapılmış olduğunu söylemektedir. Onun için İmam Ebû Yusuf ile İmam Muhammed ve İmam Şafii Hazretlerine göre itikâfta oruç şart değildir. Fakat İmam Azam ve İmam Malik Hazretlerine göre, Şevvalin on günü demek, bayramdan sonra gelen on gün demektir.

573- Hazreti Aîşe’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Ramazan ayının son on gününde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri itikâfa girmek üzere Mescid’e vardığı, zaman zevcelerine ait itikâf çadırlarını görünce, “Kadınların (mescidlerdeki) itikâfına iyi bir hareket mi diyorsunuz?” buyurdu. Bir rivayete göre de: “Kadınlar, bununla (mescidler de itikâfla) iyi bir hareket mi kasdettiler? Ben itikâf yapmayacağım.” buyurdu ve itikâftan vazgeçtiler. Bayramı yapınca da, Şevval ayından on gün itikâfa girdiler.

574- Hazreti Peygamberin muhterem zevcelerinden Safiyye:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem itikâfta iken ziyaret maksadı ile gece vakti yanına varmışım. Bir müddet konuştuktan sonra beni uğurlamak için Mescidin kapısına kadar geldiği zaman, Ensar’dan iki kişi selâm verip hızlı adımlarla yanımdan, geçtiler. Resulü Ekrem, onlara “yavaş yürüyünüz! Bu Huyey kızı Safiyye’dir, benim zevcemdir” buyurdular. Onlar da, Sübhanallah ya Resûlallah! dediler (hiç sizin hakkınızda kötü bir şey içimizden geçer mi?). Peygamber’in durumu izah eden sözü kendilerine ağır gelmişti. Resûl-i Ekrem şu mukabelede bulundular:

“Ne var ki Şeytan insanoğlunun damarlarında kan dolaşımı gibi dolaşır. Bu yüzden gönlünüze bir şey (kuşku) atmasından korktum.”

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize öğretmek için böyle buyurdu, İnsanların kötü zan beslemelerine sebep olacak işlerden ve yerlerden korunmak gereklidir. Umumî yerlerde bile olsa gece vakti, mahremi olmayan bir kadınla bulunmanın caiz olmadığına ve şüpheyi davet ettiğine de işaret buyrulmuş oluyor.³⁴

34 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:317-324

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM ÜÇÜNCÜ CÜZ

575- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Benim çok hadîs rivayet ettiğimi söylüyorsunuz; ben diğer Ensar ve Muhacirler gibi çarşılarda alış verişlerle uğraşmadım. Onların unuttukları hadîs-i şerifleri ben unutmadım. Bunun hikmeti de şudur: Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize vaaz ve nasihatle bulunurlarken:

“Hanginiz, esvabını (n eteklerini) sözümü tamamlayıncaya kadar yere serer ve sonra kendine toplarsa söylediklerimi muhakkak surette kavrar” buyurdular. Ben, hemen esvabımı yere serdim. Sonra topladım: Bu hadiseden sonra Hazreti Peygamberden işittiğimi bir daha unutmadım.

Mütercim:

İlim bahsinde bu hadîsin bir kısmı geçmişti. Alış veriş bahsinde daha geniş bir mana ile tekrarlandı. Ebû Hureyre’nin bu sözlerinden ashabı kiramin çarşılarda alış verişle meşgul oldukları anlaşılıyor. Onun için alış veriş bahsinde bu hadîs-i şerif tekrarlanmıştır.

Bir de tarikat şeyhlerinin bazı müridlerine hırka giydirmelerine bu hadîs-i şerif güzel bir delil olabiliyor. Çünkü adı geçen hırkadan mürşidin hal ve irfanı müride geçer diye hayırlı bir yorumla bu iş yapılır. Nitekim Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, unutmama halini hırka giyenlere naklettirmiştir. Şeyhler de “Kim bir topluma kendini benzetirse, o kimse onlardandır.” kaidesi uyarınca, hiç olmazsa taklid ve benzetme şerefine kavuşarak sevap kazanırlar.

576- Abdurrahman bin Avf’dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

Abdurrahman, Medine’nin Kaynuka çarşısında ticaretle uğraşırken, yeni damatların süründüğü kokudan sürünerek Hazreti Peygamberin huzurlarına vardı. Hazreti Peygamber,

“Evlendin mi?” buyurdu. Abdurrahman, evet! dedi. Hazreti Peygamber sordu:

“Kiminle evlendin?” Abdurrahman, Ensar’dan bir kadınla, dedi. Hazreti Peygamber yine sordu:

“Mehir olarak ne verdin?” Abdurrahman: Bir çekirdek (beş dirhem) ağırlığında altın verdim dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:

“Bir koyun bile olsa, düğün ziyafeti yap!” (Böyle düğün ziyafeti için davet sünnettir.)

577- Numan bin Beşir’den rivayet edilmiştir:

“Helâl belli ve haram da bellidir. Ancak ikisi arasında bir takım şüpheli şeyler vardır. Günah bakımından şüpheli bulduğu şeyi terk eden kişi, apaçık günah bildiği şeyi daha kuvvetle terk eder. Günah bakımından şüpheli bulduğu şeye cüret eden kimse de, apaçık günah bildiği şeye düşmesi pek muhtemeldir. Zira günahlar, Allah Teâlâ Hazretlerinin yasak korularıdır. Kim bu yasak koru çevresinde sürüsünü otlatırsa, o yasak koruya düşmesi an meselesidir.”

578- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Sa’d bin Ebi Vakkas’ın (R.A.) İslâmı kabul etmeyen ve küfür üzere ölen Utbe bin Ebi Vakkas adında bir kardeşi vardı. Bu kâfir ölürken kardeşi Sa’d Hazretlerine şöyle vasiyet etmişti: Zem’a’nın cariyesinden doğan Abdurrahman adındaki çocuk bendendir. Bu çocuğu Zem’a’nın oğlu Abd’den dava ederek al.

Sonra Mekke’nin fethinde Sa’d Hazretleri, adı geçen kardeşinin vasiyeti üzerine, Zem’a’nın cariyesinden doğmuş olan Abdurrahman’ı ele geçirerek, bu, ölen kardeşim Utbe’nin çocuğudur, diye dava etti. Nihayet Zem’anın oğlu Abd ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in huzurlarına çıkarlar. Abd bin Zem’a der ki: Abdurrahman benim babadan kardeşimdir ve babamın cariyesinden doğmuştur, onun sulbündendir.

Sa’d Hazretleri de: Bu çocuk benim kardeşimin sulbündendir ve gayri meşru olarak Zem’anın cariyesinden doğmuştur. Kardeşimin bana vasiyeti böyledir, der. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurur:

“Ya Abd bin Zem’a, bu çocuk sana düşer. Çocuk yatağıdır, (kimin mülkü veya nikâhı altında doğmuşsa ona aittir). Zina edenin hakkı da (evli ise) taşlanmaktır.” Zem’a, Sevde validemizin babası olduğundan cahiliyet zamanına ait bu iddiadan dolayı Peygamber efendimiz hanımına şöyle buyurdu: “Ya Sevde! Bundan böyle sen de (kardeşin) Abdurrahman’dan kaç, ona görünme. Hazreti Sevde (R.A.) da ömrünün sonuna kadar kardeşi Abdurrahman’a görünmedi.

Mütercim:

Bir kimse çocuğunu red ve inkâr etmedikçe ve meşru usûle göre lian olmadıkça, çocuk kendisinin olur. Başkası tarafından bu çocuğun dava edilmesi sahih olmaz.

Utbe adındaki kâfir, Uhud savaşında Hazreti Peygamberin mübarek dişini kıran mel’undur. Sahih olan görüşe göre küfür hali üzere göçmüş ve cehenneme gitmiştir.

579- Hazreti Aişe (R.A.)a der ki:

Ashaptan bazıları, ya Resûlallah! Bazı kimseler bize kesilmiş ve kurutulmuş (pastırma) et getiriyorlar. Bu etlerin besmele ile kesilip kesilmediğinde şüphe ediyoruz. Acaba bunları yiyebilir miyiz? diye sordular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: “Allah’ın adının anılıp anılmadığı (besmele çekilip çekilmediği) bilinmeyen ete siz besmele getiriniz ve onu yiyiniz.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, İmanı Şafii Hazretlerinin delili olup bir hayvanın kesiminde besmele şart değildir, müstehabdır, diye içtihat etmiştir.” “Üzerine Allah’ın adı anılmamış hayvan etlerinden yemeyiniz” mealindeki ayeti kerime, putlar adına kesilen hayvan etlerinden yemeyiniz, anlamındadır, diyor. İmam Azam Hazretlerine göre, ayeti kerimenin zahirine nazaran, bir hayvan kesilirken muhakkak besmele getirmek icab eder. Kasten besmele terk edilerek kesilen hayvanın eti yenmez. Ancak besmele unutulmuş hayvan kesilmiş olursa, eti yenir. Bu hadîs-i şerifin manası ise, siz iyi zan besleyerek besmele ile kesilmiştir, hükmünü veriniz ve besmele ile yeyiniz demektir.

580- Ebû Hureyre’den rivayet edilmiştir:

İnsanlara öyle bir zaman gelecektir ki, kişi aldığı şeyin nereden geldiğine, helâlden mi yoksa haramdan mı geldiğine aldırmayacaktır.”

Mütercim:

İşte bu hadîs-i şerif de Hazreti Peygamberin mucizelerindendir. Zamanımızda insanların çoğu böyledir; helâl haram aradığımız yoktur. Nereden gelirse gelsin, menşei araştırılmıyor.

581- Berâ bin Âzib (R.A.) ile Zeyd bin Erkam (R.A.)üma derler ki:

Hazreti Peygamberin zamanında ticaret yapıyorduk. Altın ile gümüşün karşılıklı olarak değiştirilip satılması hakkında kendilerine fetva sorduk. Bize şöyle buyurdular:

“Eğer peşin olursa, beis yoktur. Fakat veresiye olursa, sahih değildir.”

Mütercim:

Sarraflıkta (parayı para karşılığında değiştirmekte) her iki tarafın, (müşteri ile satıcının) değiş tokuş yapmaları şarttır. Bunda bütün âlim ve müçtehitler ittifak etmişlerdir. Yalnız sarraflıkta ziyade almak, sarraflık adı altında bir şey almak

caiz midir? Bunda âlimler ihtilaf etmişlerdir. Sahih olan hüküm şu: Eğer cinsleri bir olursa altın, altın karşılığında veya gümüş, gümüş karşılığında satılıp değiştirilecekse, fazlalık caiz değildir. Cinsleri değişik olursa, yani altın gümüş karşılığında satılırsa fazlalık caizdir. Ancak her ikisinin peşin olarak verilip alınması şarttır. Delil de, bu hadîs-i şerifle bundan sonra gelecek olan hadîs-i şeriftir.

582- Enes (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Her kim rızkının bol yahut ömrünün uzun olmasını isterse, yakınlarına iyilik ve ihsan etsin (Sılâ-i rahîm yapsın).”

Mütercim:

Ömrünün uzamasını veya rızkının bol olmasını seven kimse, akraba ve yakınlarına sıla yapsın. Bu da, her yönden yakınlarıyla ilgilenmekle olur. Doğrusu, insanın ömrü ve rızkı muayyen ise de, ihtimal ki bu iyilik ve sıla sebebiyle Cenabı Hak insanın ömrüne ve rızkına bereket verir. Yahut Levh-i Mahfuz'da falan kimsenin rızkı veya ömrü şu kadardır; fakat sılâ-i rahim yaparsa şu Kadar sene daha fazla yaşayacaktır ve rızkı çoğalacaktır, diye yazılmış olabilir. Cenab-ı Hakk'ın ezelfi olan ilminde ise değişiklik olmaz. “Allah dilediğini kaldırır ve dilediğini tespit eder. Levh-i Mahfuz onun katındadır.” mealindeki ayeti kerimenin manası da budur, dediler. Ümü'l-Kitab (ana yazı veya yasa), Allah Teâlâ Hazretlerinin ezelfi olan ilmidir.

583- Enes bin Malik (R.A.) derki:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin şöyle buyurduğunu işittim:

“Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in ailesi yanında bir sâ (yaklaşık olarak üç kilo) buğday veya bir sâ' tahıl akşamlamamıştır.”

Mütercim:

Hazreti Peygamberin, bu sözü, zekât ve sadaka olarak gelen yiyecekleri bekletmeden muhtaçlara dağıttığını beyan etmek için söyledikleri düşünülebilir. Nitekim bazı hadîs-i şeriflerde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in ailelerinin geçimi için bir senelik erzak edindiği rivayet edilir. Bu da ümmetine erzak edinmeyi öğretmek ve bu kadarının meşru olduğunu bildirmek içindir,

Buharî'yi şerh eden Aynî Hazretleri bu hadîs-i şerife itiraz ederek: Bu söz, Hazreti Peygamberin sözü olmayıp Enes Hazretlerinin kendi sözüdür, dedi. Enes Hazretlerinden bu hadîs-i alan Katâde der ki: Ben, Enes bin Malik'in dilinden kulağımla böyle işittim.. Yoksa bu sözün Hazreti Peygamberden işitilmiş olduğu manası bundan çıkmaz. Sonra Şarihlerden Sindi de, Aynî'nin bu itirazını savunarak: Hazreti Peygamber ümmetine zühdü ve tevekkülü öğretmek için ve meşruiyetini bildirmek için böyle buyurmuştur. Bunda hiç bir şekilde itiraza yer yoktur, demiştir. Bununla beraber Buharî Hazretlerinin rivayetinin devamından da bu sözü Hazreti Peygamberin buyurduğu anlaşılmaktadır. Şarih Aynî Hazretlerinin burada isabet edemediği meydana çıkıyor. Allah en iyi bilendir..

584- Mikdam'dan rivayet edilmiştir:

“Hiç kimse, kendi el emeğinden yediği yemekten daha hayırlı bir yemek asla yemiş değildir. Allah'ın peygamberi Davud Aleyhisselâm da kendi el emeğinden yerdi.”

Mütercim:

Davud Aleyhisselâm, demirden zırh yaparak onları satar ve elde ettiği kazançla geçinirdi. İnsanın kendi el emeği şüpheden arî en faziletli kazanç olduğundan bu yol seçilmiştir. Hazreti Peygamber de, kazançların en şerefli olan cihad geliri ile geçinirlerdi.

Diğer peygamberlerin de kendilerine mahsus birer sanatları vardı, diye bazı hadîslerde nakledilmiştir. Meselâ Davud Aleyhisselâm zırh yapardı. Âdem Aleyhisselâm ziraat ederdi. Nûh Aleyhisselâm ticaret yapardı, İdris Aleyhisselâm terzilik ederdi. Mûsâ koyun güderdi. Bu halde kazanmak ve ticaret etmek tevekküle engel değildir; daha doğrusu tevekküle yardımcı olmaktır. Çünkü insan çalışır, uğraşır ve çalıştığının semeresini görürse de bazan zarar eder. işte çalışan adamın işinde başarılı olması mutlaka kendi elinde olmayıp başarılı olacağını umarak çalışmış olması tevekküldür.

585- Cabir'den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ o adama rahmet etsin ki, sattığı zaman, satın aldığı zaman ve alacağını tahsil ederken cömert davranır.”

586- Huzeyfe'den rivayet edilmiştir:

“Sizden önce yaşamış ümmetlerden bir adamın ruhunu melekler aldılar ve ona, dünyada hayırlı bir amel işledin mi? diye sordular. Adam dedi ki: Ben (alacaklarımı toplamak için gönderdiğim) adamlarıma, eli dar olana mühlet vermelerini ve durum müsait olanı (bir mazereti varsa) geçmelerini emrederdim. Bu cevap üzerine melekler de onu geçtiler.” bazı rivayetlerde, “varlıklı olana kolaylık gösterir, eli dar olana mühlet verirdim” veya “varlıkları mühlet tanır, eli dar olana bağışladım” veya “varlıklardan alır ve eli dar olana bırakırdım.” diye varit olmuştur.

Mütercim:

Eli darda olan bir borçluyu, sıkıştırmamak ve alacağı ertelemek vaciptir. Onu tamamen ibra edip kurtarmak ise müstehabdır. Bundan dolayı dinî bir bilmece olarak sorulur: vacipten daha faziletli olan müstehab hangisidir? Bunun cevabı, alacağı ertelemek yerine bağışlamaktır. Çünkü zor durumda olanın borcunu ertelemek vacib, tamamen bağışlamak müstehabdır. Bununla beraber müstehab olan bağışlama daha faziletlidir.

587- Hakim bin Hizam’dan rivayet edilmiştir:

“Satıcı ile müşteri, birbirlerinden ayrılmadıkça, yahut birbirlerinden ayrılınca kadar alış verişlerinde serbesttirler, (alış veriş kabul veya red edebilirler). Eğer ikisi de doğru konuşurlar ve malın durumunu olduğu gibi açıklarlarsa (kusurunu ve ayıbını saklamazlarsa), onların alış verişinde bereket olur. Eğer durumu saklarlar ve yalan konuşurlarsa, alış verişlerinin bereketi kalkar.”

Mütercim:

Burada ayrılmanın manası, İmam Azam Hazretlerine göre “Sattım ve satın aldım” sözlerini söyleyinceye (kadar) taraflar muhayyerdir, imam Şafii Hazretlerine göre, alış veriş meclisinden ayrılınca kadar muhayyer olurlar. Hulâsa, İmam Azam’a göre, sözü bitirmek ayrılış demektir. İmam Şafii’ye göre meclisten ayrılmak mufarekattır.

588- Ebû Saîd el-Hudri (Radiyallahu Anh) der ki:

Hazreti Peygamberin mutlu devrinde bize zekât ve öşür mallarından kalitesiz hurma verilirdi. Biz de bu kalitesiz hurmamızdan iki ölçeğini bir ölçek iyi hurma ile değiştirdik. Bu alış verişimiz için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Bir ölçek (iyi hurma) karşılığında iki ölçek (adi hurma) olamaz.. Bir dirhem karşılığında iki dirhem de olamaz.” Bu şekilde alışveriş yapmayınız; faiz olur. Buğday, arpa ve diğer hububat da böyledir. Aynı cinsten olan malların mübadelesinde tefazul (ölçü veya tartı bakımından farklılık) caiz değildir.

589- Ebû Hureyre (R.A.) ‘den rivayet edilmiştir:

“Alış verişte yemin etmek, malın sürümüne yardımcı olursa da, bereketin kalkmasına sebep olur.”

590- Cabir (R.A.)’den rivayet edilmiştir:

Bir gazada Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile beraberdim. Dönüşümüzde devam yoruldu. Yolda arkadaşlarımdan geri kaldım. Sonra Hazreti Peygamber yanıma gelerek:

“Cabir, neyin var senin?” diye sordu. Ben de: Ya Resûlallah! devam yoruldu, geri kaldım, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem devesinden indi ve bastonuyla devemi dürttü. Sonra bana:

“Bin!” buyurdu. Ben de bindim Devemin birden hızlandığını gördüm ve onu, Hazreti Peygamberi geçmesin diye, güçlükle zabtediyordum. Bir ara Hazreti Peygamber bana, “evlendin mi?” diye sordu. Evet! dedim.

“Kız mı, yoksa dul mu aldın?” buyurdu. Ben de: Dul aldım, dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdular:

“Niçin kız almadın? Birbirinizle oynasır (daha iyi anlaşır) dınız.” Ben de şu mukabelede bulundum: Benim (bakıma muhtaç) bacıları var. Onları toplayacak, üstlerini başlarını yıkayıp tarayacak ve ihtiyaçlarını görececek bir (olgun) kadınla evlenmek istedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Şimdi sen dönüyorsun. Ailene vardığın zaman onlara var gücünle sahip çık.” Sonra:

“Deveni satar mısın?” buyurdu. Ben de: Evet! dedim. Hazreti Peygamber de dokuz miskal altın karşılığında devemi satın aldı. Fakat yine Medine’ye kadar hayvana binmem için bana müsaade etti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, benden önce (Medine’ye) vardı. Ben de kuşluk vaktinde varabildim. Mescide geldik ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerini Mescid’in kapısı önünde buldum. Hayvanımdan indim ve Hazreti Peygamberin huzuruna vararak, selâm verdim. Selâmımı aldılar. Sonra bana: “Şimdi mi geldin?” buyurdu. Ben de, evet! dedim. “O halde deveni bırakarak Mescid’e gir ve iki rekât namaz kıl,” buyurdular. Ben de Mescid’e girdim ve iki rekât namaz kıldım (sefer dönüşü müstehab olan iki rekât namazı kıldım). Sonra Resûl-i Ekrem, Bilâl’a, dokuz miskal altın tartmasını emrettiler. Bilâl da bana tarttı ve terazinin altın kefesini ağır bastırdı. Sonra yürüdüm. Fakat dönüp gitmekte iken Hazreti Peygamber, Bilâl Habeşiye hitaben. “Bana Cabir’i çağır” diye emretti. Bilâl Hazretleri beni çağırınca, hatırıma şu geldi: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem devemi beğenmedi. Onu bana geri verecek. Hâlbuki bu deve kadar sevmediğim bir mal dünyada yoktu. Nihayet Hazreti Peygamberin huzurlarına vardım. Bana şöyle buyurdular.

“Al deveni, bedeli (olan altın) de senin olsun.”

Mütercim:

Bir şarta bağlı olarak alış verişin yapılması hususunda müctehit imamlar ihtilâf etmişlerdir. Bu ihtilâf da bu hadîs-i şerife dayanılarak olmuştur. Çünkü Cabir Hazretleri yolda devesini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e satmış ve Medine’ye kadar da satıştan sonra ona binmiştir. Bu, bir nevi Medine’ye kadar hayvana binmek şartı ile yapılan bir satıştır. O halde satış, şarta bağlanmış demektir, diyorlar.

İmam Ahmed’e göre böyle satış caizdir. İmam Malik’e göre mesafe yakın ise caizdir, İmam Şafii’ye göre, böyle falan yere kadar binmek şartı ile sattım, demek caiz değildir. Satış sözleşmesi yapılırken böyle bir şart koşulamaz. Burada

Cabir'i memnun etmek için ona yapılan bir ikram vardır. Hazreti Peygamber bu ikramı Cabir'e kendiliğinden yapmıştır. Şartlı satışın Mecelle'de geniş açıklaması vardır.

591- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Üzerlerinde bazı hayvan resimleri bulunan minderler satın almıştım. Sonra Hazreti Peygamber odamdan içeri girerken bunları görür görmez durdular. Mübarek yüzlerinden anladım ki, hoşlanmadıkları bir şey gördüler. Kabahat işlediğimi anladım ve hemen, Ya Resûlallah! Allah'a ve size karşı bir kusur işledimse tevbe ettim dedim. Hazreti Peygamber:

"Bu yastıkların işi ne (burada)?" buyurdu. Ben de: üstüne oturmanız ve yaslanmanız için satın aldım, dedim. Buyurdular ki:

"Bu resimleri çizenlere kıyamet günü azab edilecek ve onlara, yarattığınız (çizdiğiniz) bu resimlere hayat verin, denilecektir. İçinde resimler bulunan eve melekler (rahmet melekleri) girmez."

Mütercim:

Buradaki tehdit, canlı olan şeyin resmini çizmek hakkındadır. Bunları kullanmak hususuna gelince: Eğer bir canlı, yaşayabileceği bir aza ile şekillendirilmişse bu caiz değildir. Aksi halde caizdir.

Fakat yine Buharî'de LİBAS bölümünde mevcut başka bir hadîs-i şerifte, gölgesi olmayan resim ve şekiller istisna edilerek bu yasağın dışında bırakılmıştır. Ancak fetva yine bu hadîs-i şerife göredir. Bununla beraber böyle kâğıt ve kumaş üzerine resim çizenler öteki hadîs-i şerife uyarak amel edebilirler. Zaten Sultan Abdülaziz zamanında Şeyhülislam Turşucuzade de adı geçen hadîs-i şerifle fetva vermiş ve Şeyhülislam olmasına da bu fetvası sebep olmuştur, derler. Hadîs-i şerifin meali şu: "Ebû Talha'dan rivayet edildiğine göre, melekler, içinde resim olan eve girmezler; ancak elbisede (kumaşa) olan çizme ve işleme resimler bundan müstesnadır."

592- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Biz Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile bir seferde idik. Ben, babamın genç ve hırçın bir erkek devesine binmiştim. Bu hırçın deveyi zabtedemediğimden herkesin önüne geçer, babam Ömer de onu ürküterek geri çevirirdi.

Hazreti Peygamber, babam Ömer'e hitaben:

"Bu deveyi bana sat!" buyurdu. Babam da: Deve sizindir, cevabını verdi. Yine Hazreti Peygamber:

"Bana deveyi sat!" buyurdu. Babam da bu emre uyarak deveyi sattı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem hemen bana hitaben:

"Bu deve senin olsun, ey Abdullah bin Ömer! Onu istediğin gibi kullan" buyurdular.

Mütercim:

Alış veriş tamamlandıktan sonra, satılan malın artık müşteriye ait olduğunu ve bağlantı yapıldıktan sonra satışta caymanın caiz olmadığını, müşteri satın aldığı malı istediği kimseye bağışlayabileceğini veya satabileceğini İmam Azam Hazretleri bu hadîs-i şeriften çıkarıyor. İmam Şafii ise, satış tamamlandıktan sonra taraflar, satış meclisinden ayrılmadıkça satılan malda tasarrufta bulunamazlar. Çünkü mecliste oldukları müddetçe herhangi birinin, satış feshetme (hakkı) vardır, diyor. İmam Şafii'ye göre, Resûl-i Ekrem'in, Hz. Ömer'den satın aldığı deveyi oğluna bağışlaması, Ömer'in satış meclisinden ayrılmasından sonra vuku bulmuştur.

593- İbni Ömer (Radiyallahu A.) der ki:

Bir kimse, Hazreti Peygamberin huzuruna gelerek, alış verişte daima aldandığını söyledi. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Alış veriş yaptığın zaman, dinde aldatma yoktur, de!"

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin bir rivayetinde, alış verişten sonra üç güne kadar muhayyersin. Ondan sonra istersen malı satıcıya geri verirsin, istersen kabul edersin, diye varit olmuştur. Müçtehit İmamlar bu hadîs-i şeriften dolayı ihtilâf etmişlerdir.

Hanbeli mezhebine göre, alış verişte aldanma varsa da, aldanan kimse ister böyle hile ile aldansın, ister hilesiz aldansın, alış veriş bozmakta serbesttir. Fahiş bir aldanmadan dolayı ister kabul eder, ister alış veriş geçersiz kılar. Yine Hanbeli mezhebinde, malın gerçek değerinin üçte biri derecesinde aldanmışsa, bu fahiş bir aldanma olur. İki liralık bir eşyayı üç liraya almak gibi.

Hanefi ve Şafii mezheplerinde, alış verişte hile yapılarak fahiş şekilde aldatılsa, alıcı alış veriş te muhayyer olur; isterse kabul eder, isterse kabul etmez. Fakat bir kimse fahiş şekilde aldatılmış olduğuna dair karar almaksızın yapılan alış veriş bozamaz. Ancak fahiş aldanma yetim malı üzerinde ise, karar almaksızın alış veriş bozulur. Vakıf olan mallarla hazine malları da böyledir.

Bir de Hanefi mezhebinde fahiş aldanma, fiyat biçenlerin takdirlerinin üstünde olan kıymettir. Ayrıca satıcı veya alıcı yahut Her ikisi birden muayyen müddet içinde alış veriş feshetmek veyahut kabul etmek hususun da muhayyerlik şartı koşmaları caizdir. Yine muhayyerlik şartı ile muhayyer olan taraf, muhayyer olduğu müddet içinde dilerse alış veriş fesheder, dilerse kabul eder. Fakat İmam Azam ile İmam Şafii Hazretlerine göre üç günden çok muhayyerlik şartı caiz değildir; İmameyn'e göre caizdir. Burada İmameyn'in sözü tercih edilmiştir.

594- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur:

“Bir ordu, Ka’be’ye karşı savaşa çıkacaktır. (Mekke ile Medine arasında) Beydâ denilen yere vardıkları zaman başından sonuna kadar (tamamen) yere batacaktır.” Hz. Aişe diyor ki: Yâ Resûlallah! dedim bunların hepsi nasıl yere batırılacaktır! Oysa içlerinde satıcılar ve kendilerinden olmayanlar da bulunabilir. Resûl-i Ekrem şöyle buyurdular:

“Onlar baştan sona kadar yere batırılacaklar ve sonra niyetlerine göre mahşere kaldırılacaktır.”

Mütercim:

Ordu safları arasında ticaretle meşgul olmanın meşru olduğuna delil olarak bu hadîs-i şerif, alış veriş bölümünde zikredilmiştir. Bir de böyle zulüm ile ve Müslümanlar aleyhine olarak savaşa gideceklerle beraber bulunanların hepsi, azaba ve helak edilmeye hak kazanırlar.

Medine ile Mekke arasında yere batacak olan ordunun Süfyani adındaki bir zalimin askerleri olacağı söylenmiştir.

595- Hazreti Enes der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir gün çarşıda iken bir adam, Ebe’l-Kasım! diye seslenince Hazreti Peygamber adama döndü. Adam, ya Resûlallah! dedi, sizi çağırmadım, şu adamı çağırıyorum. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu “Siz Benim isimle isimleniniz; fakat bana ait olan (Ebe’l-Kasım) künyemle künyelemeyiniz.

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in sağlığında böyle isim karıştırılması olmasın diye, kendi künyesini kullanmak yasaklanmıştır dediler.

596- Ebû Hureyre (R.A.) der ki :

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir gün (benimle beraber) çıkıp yolda hiç konuşmaksızın Kaynuka çarşısına vardı, sonra Hz. Fatıma’nın (R.A.) evinin avlusunda oturdu ve: Yaramaz çocuk (Hasan) orada mı? “ diye sordu. Hazreti Fatıma, çocuğun üst başını düzeltmek için olsa gerek, çocuğu biraz eğledikten sonra Hasan, olanca kuvveti ile koşarak geldi. Hazreti Peygamber onu kucakladı, sarılıp öptü. Sonra şöyle buyurdu: “Allah’ım! Bu çocuğu sev ve onu seveni de sev.”

Mütercim:

Metinde geçen “Lükâ” kelimesi, lügat kitaplarında “yaramaz” çocuk manasında olduğundan, bu hadîs-i şerifin açıklamasında müşkülata düşülmektedir. Hatta merhum Abdurrahman paşa Edirne’de vali iken bu kelimenin manasını benden sordu. Ben de dedim ki: Türkiyede her çocuk hakkında hoş tutmak maksadı ile, yaramazlık yapıyormu, şunu bunu karıştırıyor mu? koşar oynar manasına kullanırlar. Arapçada bu “Lükâ” kelimesi çocuk hakkında olursa bir övgü sıfatıdır. Fakat büyükler hakkında olursa yermek ve kötülemek sıfatıdır. Bu sözlerimden adı geçen zat çok hoşlanmıştır.

597- İbni Ömer’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Zahire satın alan kimse, o zahireyi tamamen tesellüm etmedikçe onu başkasına satamaz (satmasın).”

Mütercim:

İmam Azam ve İmam Ebû Yûsuf’a göre, bu müşteri satın aldığı bir şeyi, eğer akar ise, eline geçirmeden başkasına satabilir. Eğer taşınır mal ise tesellüm etmeden satamaz. Çünkü malı teslim almadan önce alış verişin bozulmasını gerektiren bir hal meydana gelmesi veya satıcının elinde taşınır malın helak olması mümkündür. Fakat akar ile demir gibi taşınır eşyalarda helak nadir olduğu cihetle bunlarda teslim almadan satış caizdir, dediler. İmam Şafii, İmam Muhammed ve İmam Züfer’e göre, bu hadîsi-şerife dayanılarak gerek taşınır ve gerek taşınmaz mallarda malı teslim olmadan satmak caiz değildir, hükmü çıkarılmaktadır. Her ne kadar bu hadîs-i şerif zahire hakkında varit olmuşsa da hükmü bütün mallara şamildir. Çünkü helak olmak mülk ve akarlarda da düşünülebilir, dediler.

598- Hazreti Câbir (R.A.) der ki:

Babam Abdullah, Uhud savaşında şehit olmuştu. Zimmetinde falana ve falana borç vardı. Alacak sahipleri ile babamın bu borçları üzerinde anlaşmak üzere Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’den yardım istedim. Benim arzum üzerine Hazreti Peygamber alacaklıları davet ederek onlara alacaklarının bir kısmını bağışlamalarını teklif etti. Fakat alacaklıların hepsi Yahudi olduğundan anlaşmaya ve alacaklarından bir miktar düşürmeye razı olmadılar. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdular:

“Hurma bahçene git ve hurmalarını, cins cins ayırıp Acve’sini ayrı ve Azk-i Zeyd’ini ayrı harman ettikten sonra bana haber gönder.”

Ben de bahçeme giderek Hazreti Peygamberin bana emrettiği şekilde hurmaları cinslerine göre ayrı ayrı harman yaptım ve Hazreti Peygambere emirlerini yerine getirdiğime dair haber gönderdim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bahçeme gelip hurma harmanlarının yanı başında durdu. Bütün alacaklılar da orada bulunuyorlardı. Hazreti Peygamber bana:

“Alacaklılar (dan herbiri) için ölçüp ver!” buyurdular. (Bir rivayette, “bunun alacağını ayır ve kendisine ver!” denilmektedir,) Ben de hemen kile (ölçek) ile herkesin hakkını ölçüp verdim. Böylece borçların tamamını ödedim. Bir de

baktım ki, benim hurma harmanlarını, üzerlerinden alınmamış gibi, eski vaziyetinde bulunuyor. (Bu da Hazreti Peygamberin açık mucizelerinden biri olarak bilinmektedir.)

599- Mikdâm bin Ma'dî Kerib'den rivayet edilmiştir:

“Zahirenizi bir ölçekle ölçünüz; zira böyle ölçülen zahire (Allah tarafından) size bereketli kılınır.”

Mütercim:

Ölçü, tartı ve sayıya giren maddeler, ölçülerek tartılarak ve sayılarak satılabildiği gibi, bir yığın halinde satmak da caizdir. Mesela bir satıcı; bir yığın buğdayı, bir denk samanı, bir yığın tuğlayı satarsa sahih olur. Bu hadîs-i şerif bize müstehab olanı göstermektedir. Kesin bir emir değildir; zira bereket için olduğu manadan anlaşılmaktadır. Fakat cinsi cinsine, meselâ ak buğday kıvıllı buğday ile değiştirilecek olursa, böyle yığın yığın, götürü şekilde değiştirmek caiz olmaz. Muayyen bir kab ile fazlalık olmaksızın değiştirilmeleri gerekir ki, faiz olmasın. Çünkü yığın halinde değiştirilirse, muhakkak ziyade ve noksanlık olur ki, bu da caiz değildir. Fakat buğday arpa ile yığın vaziyetinde değiştirilebilir; çünkü bunların cinsleri değişiktir. Biri diğerinden fazla veya eksik olabilir.

600- Abdullah bin Zeyd'den rivayet edilmiştir:

“İbrahim Aleyhisselâm Mekke'yi harem yaptı ve Mekke için dua etti. Ben de Medine'yi, İbrahim Aleyhisselâm'ın Mekkeyi harem yapması gibi harem yaptım, İbrahim Aleyhisselâm Mekke için dua ettiği gibi, ben de Medine'nin batmanı ve ölçüğü (zirai ürünlerinin bereketi) için dua ettim.”

Mütercim:

Allah Teâlâ Hazretleri gerek Mekke için İbrahim Aleyhisselâmın duasını ve gerek Medine için Resûli Ekrem'in duasını kabul buyurmuştur. Bunun için hac mevsiminde yüzbinlerce hacının her Harem'de toplanmaları halinde hiç bir erzak noksanlığı olmamakta, her şey bolca mevcut bulunmaktadır.

601- Hazreti Ömer'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Altının altın ile değiştirilmesi faizdir (haramdır), ancak al ver şeklinde olursa haram değildir. Buğdayın buğday karşılığında değiştirilmesi haramdır; ancak al ver olursa değildir. Hurma hurma karşılığında değiştirilirse haramdır; ancak al ver olursa değildir. Arpayı arpa ile değiştirmek haramdır, ancak al ver şeklinde olursa değildir.”

Mütercim:

Buğday ile arpanın ayrı ayrı birer cins olduklarına bu hadîs-i şerif delildir. İmam Malik, buğday ile arpayı bir cins saymıştır.

Bir de altın gümüş ile, buğday arpa ile veya hurma arpa ile değiştirilince bunların peşin olması lazımdır. Bir taraftan veresiye olarak değiştirmek caiz değildir. Fakat para ile hububatın satın alınmalarında veresiye de caizdir. Bir de var ki, ödünç para alıp sonra aynen bunu ödemek veya ödünç buğday alıp sonra aynen bunu ödemek satış kabilinden olmadığı için sırf ödünç manasını taşıdığından bunlar caizdir.

602- Ebû Hureyre (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, şehirlinin taşralı adına satış yapmasını, (köylüye, sen bu malını yanında bulundur; ben azar azar pahalı olarak satarım, demesini) yasakladı. Bir de şöyle buyurdu:

“Müşteri değilken sırf malın değerini yükseltmek için, yapılmakta olan alışverişe müdahale etmeyiniz. Kişi, (din) kardeşinin talib olduğu kıza talip olamaz. Kadın da, (din kardeşi olan) bacısının, kabındaki aşına konmak için boşanmasını isteyemez.”

Mütercim:

İmam Azam ve İmam Şafii Hazretlerine göre, alıcı olmadığı halde malın bedelini yükseltmek için yapılan müdahale sonucu vuku bulan satış, dinen sakıncalı olmakla beraber hukuken geçerlidir. Ancak bu yola baş vuranlar tazir edilir ve müşteri, fahiş fiyat ödemiş ise muhayyer kılınır; dilerse kabul ve dilerse red eder.

İmam Malik Hazretlerine göre, tazir olunca, ister fahiş aldanma olsun ve ister olmasın, müşteri muhayyerdur. İmam Ahmed'e göre, böyle alış veriş hiç bir şekilde sahih değildir. Fakat bu aldatma işinde satıcının bir ilgisi ve muvafakati yoksa ve alıcı olmayan kişi kendiliğinden müdahale etmiş ise o zaman bu alış veriş diğer İmamların görüşünde olduğu gibi hukuken geçerlidir. Hadîs-i şerif, aynı zamanda aracılardan faaliyetinin önlenmesi hükmünü de getirmektedir.

603- Cabir (R.A.) der ki:

Ashaptan bir kimse, kendi kölesini müdebber olarak (ölümünden sonra hür olmak şartı ile) azad etmişti. Sonra bu adam iflâs ederek muhtaç duruma düştü. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri o müdebber kılınan köleyi satışa arz ederek:

“Bu köleyi benden satın alacak var mı?” buyurdu. Böylece köleyi açık artırmaya koydu ve sonra onu Nuaym bin Abdullah adında bir zat aldı. Sekizyüz dirhem para karşılığında köle ona kaldı. Sonra alınan bu parayı muhtaç duruma düşen adama (kölenin efendisine ki, adı Ebû Mezkûre'dir) verdi. Müdebber köleyi de Nuaym'a teslim etti.

Mütercim:

İmam Şafii ve İmam Hanbeli Hazretlerine göre, bu hadîs-i şerifin delaletiyle müdebber olan kölenin ihtiyaç halinde satılması caizdir. Hele iflâs durumunda satış daha geçerlidir. Fakat imam Azam ile imam Malik Hazretlerine göre müdebber kölenin satılması caiz değildir. Böyle bir köle, efendisinin ölmesiyle hürriyete kavuşur. Ancak efendisinin ölümüne kadar hizmetine devam eder.

Bir malın artırma usulü ile satılmasının caiz olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.

604- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“(Sütü bol olduğu sanılsın diye birkaç günlük) sütü memesinde bırakılan bir koyunu satın alan kimse, sağdıktan sonra onu beğenirse tutar; beğenmezse sağdığı süt karşılığında sahibine bir sa (takriben üç kilo) hurma vererek koyunu sahibine geri verir.”

Mütercim:

İmam Şafii, İmam Hanbeli ve İmam Malik Hazretleri bu hadîs-i şerifi olduğu gibi kabul ederek gereği üzere, hüküm vermişlerdir. Böyle süt toplansın diye iki üç gün sağılmayarak sütü memesinde saklanan bir koyun hile ile satılınca, koyunun alıcısı muhayyer olur; isterse sağmış olduğu sütün karşılığında bir sa (takriben üç kilo) hurma ile koyunu satıcıya geri verir, isterse aldığı gibi koyunu kabul eder.

Ayrıca hayvan sağılmadan önce hileyi alıcı anlarsa yalnız koyunu geri verir. İmam Azam Hazretlerine göre, bu hadîs-i şerif kıyas ve kaideye aykırı düştüğünden bu hadîsle amel bırakılmıştır. Öyle ki, bu şekilde aldanan müşteriye muhayyerlik bile yoktur; çünkü böyle bir koyuna, sahip olarak satın alınan malın ürünü olan süt sağıldıktan sonra, o süt koyunun geri verilmesine engeldir. Fakat bu alış verişte fahiş bir aldanma olduğu sabit görülürse, o zaman mesele değişir, satın alınan böyle bir mal geri verilebilir. Bir de: “Size kim tecavüz (bir haksızlık) ederse, siz de ona misliyle mukabele edin.” mealindeki ayeti kerimeye aykırı düşer, diye içtihat etmişlerdir.

605- İbni Abbas'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Mallarını satmak üzere çarşı pazara gelmekte olanların karşısına çıkmayınız, (onları dışarda karşılamayınız). Şehirdeki bir kimse de köylüye simsarlık etmesin.”

Mütercim:

Çevre köylerden zahire, yağ, peynir, yumurta, bal ve tavuk gibi şeyleri satmak için şehir ve kasaba pazarlarına gelmekte olan satıcıları daha şehre gelmeden şehrin dışında karşılamak suretiyle onların malları açık gözlülük yapılarak satın alınmasın.

Bir de malını çarşıda satmak üzere gelecek olan bir adama: Sen şimdi bu malı ucuz satma. Benim yanıma, dükkânıma bırak da sonra ben azar azar senin malını yüksek fiyatla satarım, deyip şehirli simsarlık yapmasın. İmam Azam Hazretlerine göre bu türlü muamelenin yasak edilmesi pahalılık ve kıtlık zamanına mahsustur. Bu da zaruri ihtiyaç maddesi olan zahireye aittir. Çünkü bu hareket bir ihtikârlıktır.

İmam Şafii Hazretlerine göre, bu şekilde yapılan muamele tahrim yolu ile mekruh olup alış veriş sahihtir.

İmam Hanbeli'ye göre, hadîs-i şerifin zahiri üzere böyle bir muamele haramdır. Böyle yapılacak alış veriş sahih değildir. Bir köylü şehirdeki bir satıcıya: Şu malımı sana bırakayım, sonra sen bunu yüksek fiyatla satarsın, şeklinde malını bırakması Hanbelî mezhebinde haramdır ve alış veriş de batıldır. Şehirlinin de köylüye bu şekilde teklifte bulunması yine haramdır. Fakat bir köylü: Bugün malım ucuz gidiyor, nasıl hareket edeyim? diye istişare yolu ile şehirdeki esnafa sorar da, esnaf: benim dükkânıma bırakınız. Sonra yavaş yavaş satarım, diyerek köylüye yol gösterirse bir sakınca yoktur.

Bir de kıtlık ve pahalılık zamanı dışında zahirenin depo edilmesi ittifakla caizdir.

606- Abdullah'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Birbirinizin satışına karşı satış yapmayınız. Taşradan çarşıya gelmekte olan mal çarşıya inmedikçe onu dışarda karşılamayınız.”

Mütercim:

Taşradan bir şehrin çarşı veya pazarına gelmekte olan satıcılara karşı çıkıp da şehir dışında mal almak haramdır; Fakat alışveriş sahihtir.

607- Ebû Bekre (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Altını altın karşılığında ancak birbirine eşit olmak şartı ile (peşin) satınız. Gümüşü de gümüş karşılığında birbirine eşit olmak şartı ile satınız, Altını gümüş karşılığında ve gümüşü de altın karşılığında istediğiniz gibi satınız.”

Mütercim;

Altının altın ile ve gümüşün gümüş ile değiştirilmesinde üç şart vardır: Ağırlıklarında ziyade ve noksanlık farkı olmayacak, eşit bulunacaklardır. Alışveriş bir mecliste peşin olacaktır. Satıcı ve alıcı karşılıklı olarak, müsavi ağırlıktaki altınları ve gümüşleri tesellüm etmiş olacaklardır.

Altının gümüş karşılığında veya gümüşün altın karşılığında değiştirmelerinde eşitlik şart değildir. Bunların tabiatıyla ağırlıkları değişik olacaktır. Fakat bunların da bir mecliste peşin olarak alınıp verilmeleri şarttır. İmam Azam'la İmam Şafii Hazretlerinin görüşleri budur.

İmam Malik Hazretlerine göre, icab ve kabul ile her iki taraf bedelleri tesellüm etmedikçe değiştirme ameliyesi caiz değildir. Diğer arpa ve buğday gibi tahıllar da böyledir. Buğday buğday ile arpa arpa ile değiştirilecekleri zaman yine bunların ölçeklere müsavi ve peşin olarak değiştirilmeleri ve bir mecliste tesellüm edilmiş olmaları gerekir. Ancak buğday arpa karşılığında değiştirilirse bunda eşitlik yoktur. İstendiği şekilde farklı ölçülerle ve yine peşin olarak değiştirilebilirler.

İmam Azam Hazretlerine göre, bu gibi satışlarda harama sebep olan şey, cinslerin bir olması ile aynı ölçülere bağlı bulunmalarıdır. Meselâ ağırlık ölçüleriyle satılan ve satın alınan altın ve gümüş gibi, bakır, demir ve benzeri şeyler de kendi cinsleriyle ancak peşin ve müsavi değiştirilebilirler.

Buğday, arpa ve benzeri tahıllarda da harama sebep olan yine cinslerin bir olması ve ölçü birimi olan ölçüye bağlı bulunmalarıdır. İmam Şafii Hazretlerine göre, altın ve gümüşte haram sebebi cinslerin bir olması ve bir de nakit olmasıdır. Bu durumda faiz yalnız altın ve gümüşte olur. Demir ve kumaş gibi şeylerde düşünülmez. Buğday, arpa, hurma ve tuz gibi şeylerde haram sebebi, cinslerin bir olması ile beraber değiştirilecek şeylerin yiyilecek ve içilecek madde olmalarıdır. Bu duruma göre elma, armut gibi bütün meyvelerde, hatta ilâçlarda bile fazlalık olabilir.

Özetlenirse, Hanefî mezhebinde ribanın (faizin) illeti, tartı ile cins veya ölçü ile cinstir. Şafii mezhebinde ise, nakit ile cins ve ölçü ile cinstir.

608- Ebû Saîd (R.A.) 'den rivayet edilmiştir:

“Altın mukabilinde altın, (satışta) misli mislinedir. Gümüş mukabilinde gümüş de, misli mislinedir.”

609- Ebû Saîd (R.A.) 'dan rivayet edilmiştir:

“Altını altın karşılığında ancak misli misline satın ve birbirinden eksik veya fazla yapmayınız. Gümüşü de gümüş karşılığında ancak misli misline satın ve birbirinden eksik veya fazla yapmayınız. Bunlardan peşini veresiye mukabilinde satmayınız.”

610- Usame (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

“Ribâ (faiz), ancak veresiye (vadeli) satışlardandır.” Buğdayın arpa karşılığında farklı tartı ve ölçü ile peşin olarak değiştirilmelerinde riba = faiz yoktur.

Mütercim:

Bu hadîsin manası, cinsi cinsine olmayarak satılan ve değiştirilen mallarda peşin oldukça riba yoktur. Altın gümüş ile veya buğday arpa ile satılması halinde, riba ancak veresiye muamelesinde olur. Peşin olarak satılır ve değiştirilirse, aralarında ziyadeli olsa bile riba olmaz.

Bu hadîs-i şerifi İbni Abbas Hazretleri Üsame Hazretlerinden işitmiş; fakat sonra İbni Abbas'ın bu fikirden dönmüş olduğu da rivayet edilmiştir.

611- İbni Ömer'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Dalındaki meyveyi, iyice belli olmadan satmayınız? devşirilmiş meyve karşılığında dalındaki meyveyi de satmayınız, değiştirmeyiniz.”

Mütercim:

Tamamen belirmiş olan meyveyi (yemeğe elverişli olsun veya olmasın) ağacı üzerinde satmak, Hanefi mezhebinde sahihtir; çünkü meyvanın belirli hale gelmesi, afet ve bozulmadan emin olacak dereceye gelmesi demektir.

Şafii mezhebinde meyvenin iyice belli olması, yenir hale gelmesidir. Yahut herkesin rağbeti olacak dereceye gelmesidir. Ağacın hiç belirmemiş olan meyvasını satmak ittifakla batıldır; çünkü meyva bu durumda yok hükmündedir. Yok olan şey ise satılamaz. Ancak bir bitkinin meyvelerinden bazıları belirmiş ve bazıları belirmemiş olur da arkadan yavaş yavaş yetiştirme durumu olursa belirmişlere tabi olarak henüz belirmemişleri de satmanın sahih olduğuna bazı Hanefî âlimleri fetva vermişlerdir. Her ne kadar bu fetva tercih edilen hüküm değilse de, insanların işlerini kolaylaştırmak için bu mesele Mecelle'nin 207. maddesinde sahih olarak gösterilmiştir.

Bir de bu hadîs-i şerifin son kısmında, harman olmuş kuru hurma ile ağaç üzerinde bulunan hurmayı birbiri karşılığında satmayınız, sözünün manası şu; Yerde harman olmuş bulunan kuru hurma kaç kile ise onu ölçüp, sonra ağaç üzerinde olan hurmayı tahmin ederek aynı miktar karşılığında satmak caiz değildir. Âlimlerin çoğuna göre hüküm böyle ise de, İmam Şafii Hazretlerine göre yasak değildir; çünkü Buharî'nin diğer bir rivayetinde şöyle nakledilmektedir: Ashabın bazı fakirleri bu şekilde satıştan dolayı şikâyetle bulundular. Elleri geçim için hurma bulunmayanlar, kendi ağaçlarında olup henüz toplanmayan hurmaları toplanmış hurmalar karşılığında satarak ihtiyaçlarını karşılamak istediler. Bu zaruret üzerine yalnız fakir ve muhtaç olanlar için ağaçlar üzerinde olan meyvaları, toplanmış kuru meyvalar karşılığında satmaya izin ve müsaade verildi. İşte yerde harman vaziyetinde olan kuru hurmanın tahmin edilerek ağaçlar üzerindeki yaş hurmalarla değiştirilmesine müsaade edilmiştir. Yaş üzüm ile kuru üzüm de buna kıyas edilmiştir. Yine başakta

henüz tanesini tutmuş ve kuvvetlenmiş buğday ile toplanmış kuru buğdayı da kıyas yolu ile satmak caiz görülmüşse de, diğer meyvelerin bu şekilde satılmasına izin verilmemiştir.

Ölçüleri eşit olmak şartı ile peşin olarak yaş hurmayı kuru hurma ile, yahut yaş üzümü kuru üzüm ile satıp değiştirmek ittifakla caizdir.

612- Zeyd bin Sabit (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in mübarek devirlerinde bazıları henüz kemâle ermemiş hurma meyvelerini ağaç üzerinde pazarlık edip satar ve alırlardı. Sonra meyvaları toplama zamanı gelince, ağaçtaki meyvaları satın alan adam derdi ki: Bu meyvalara hastalık geldi karardılar, bozuldular. Böylece alıcı ile satışı arasında anlaşmazlık çıkardı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bu tür davaların önünü almak için meşveret olarak şöyle buyurdular:

“Eğer bu satıştan vazgeçmiyorsanız bari dalındaki meyveyi, olgunlaşma durumu meydana çıkıncaya kadar satmayınız.” Zeyd ibni Sabit Hazretleri, Hazreti, Peygamberin bu tür satışa çıkmaları kesin bir yasak olmayıp istişare makamındadır, demiştir.

Mütercim:

Yukarıda açıklandığı üzere meyvanın afetlerden kurtulma hali belirinceye kadar ağaçlarda satılmaları sahih değildir. Fakat meyvanın afetten kurtulma zamanı, iman Azama göre, meyvanın tamamen belirmiş olmasıdır; ister yenebilir halde olsun, ister olmasın. İmam Şafii'ye göre, meyvanın yenebilir hale gelmesidir, yahut herkesin rağbet edebileceği dereceye gelmesidir. Bir de bu hadîs-i şerifte yasağın kesin olmayıp istişare makamında olduğu açıklanmışsa da, diğer hadîs-i şeriflerde kesin olarak yasaklanmıştır.

613- Ebû Hureyre (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hayber halkının öşür ve zekâtlarını toplamak için birini görevlendirmişti. Hayber'den dönüşünde, Cenîb adı verilen çok iyi hurma getirdi. Hazreti Peygamber buna hayret ederek zekât memuruna sordu:

“Hayberin hurması hep böylemidir? “Tahsildar: — Vallahi yâ Resûlallah! dedi, biz bu cins hurmanın bir ölçeğini (kalitesiz hurmanın) iki ölçeği mukabilinde ve iki ölçeğini üç ölçek mukabilinde alıyoruz Hazreti Peygamber şöyle buyurdular: “Böyle yapma. Kalitesiz hurmanın hepsini sat ve parasıyla Cenîb satın al.”

614- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Ebû Süfyan'ın kansı Hind, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine gelerek: Ya Resûlallah! Kocam Ebû Süfyan çok cimri ve hasis bir adamdır. Onun malından habersiz olarak alıp harcarsam bana bir günah olur mu? diye sordu. Hazreti Peygamber söyle buyurdu:

“Sen ve çocukların israf etmeyerek kendinize yetecek kadar alıp harcayınız. “

Mütercim:

Bu bir fetvadır; gıyabi bir hüküm yerine değildir. Hâkim huzurunda bir meselenin hükmünü öğrenmek için böyle, hasis ve cimri gibi hoş olmayan sıfatları sayıp dökmek gıybet sayılmaz.

Bir de, Hind hakkında şöyle bir rivayet vardır: Hind, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna gelip dedi ki, ey Allah'ın Resulü! Ben İslam'ı kabulden önce, yeryüzünde sönmesini arzu ettiğim bir ocak varsa oda senin ocağın idi; Fakat bugün yeryüzünde en çok payidar olmasını istediğim ancak senin ocağındır. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:

“Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, kalbinizde iman kararlaştıkça bana sevginiz çoğalır ve gittikçe iman nuru ile cihanın nurlanmasını istersiniz.” Bundan sonra Hind, kocasının malından harcama işini sordu ve metinde geçen cevabı aldı.

615- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Hazreti İbrahim Aleyhisselam, (zevcesi) Sara ile hicret ederek krallardan bir kralın veya hunharlardan bir hunharın bulunduğu bir ülkeye girdiği söylendi. Hunhar hükümdar Hz. İbrahim'i çağırarak, bu yanındaki kadın kimdir? Diye sordurdu. Hz. İbrahim'de kız kardeşimdir, dedi. Sonra karısı Sare'nin yanına vararak beni yalancı çıkarma. Zira ben onlara senin kız kardeşim olduğunu söyledim. Vallahi bu ülkede benden ve senden başka mümin yoktur! dedi. Sonra Sare'yi o hunhar hükümdara gönderdi. Hunhar, Hazreti Sâre için kalkınca Hazreti Sare de abdest alıp namaz kılmaya kalktı ve şöyle dua etti: Allah'ım! Sana ve senin Peygamberine iman etmiş ve namusumu kocamdan bankasından korumuşsam bu kâfiri başıma Musallat etme. Derken o kâfir, boğuk sesler çıkararak, tepinmeye başladı. Hazreti Sare, Allah'ım!, dedi, eğer geberirse onu bu kadın öldürdü, denilecek. Bunun üzerine kâfir salverildi ve yine Sare için ayaklandı Tekrar Hazreti Sare de abdest alıp namaz kılmaya kalktı ve dua etti:

— Allah'ım! Eğer sana ve senin Peygamberine iman etmişsem ve namusumu kocamdan başkasından korumuşsam bu kâfiri bana Musallat etme. Kafir, yine boğuk boğuk sesler çıkarıp tepinmeye başladı. Hazreti Sare

— Allah'ım! Eğer bu kâfir ölürse, onu benim öldürdüğüm söylenir, diyerek salıverilmesini diledi, ikinci ve üçüncü defa kâfir salıverilince dedi ki: Vallahi, siz bana (kadın değil) düpedüz şeytan gönderdiniz. Bunu İbrahim'e (Aleyhisselam) iade edin ve Hacer'i de ona verin, Hazreti Sare, (ganimetle) Hazreti İbrahim'e döndü ve:

— Biliyor musun, Allah Teâlâ o kâfiri yıkıp perişan etti ve bize hizmet için de bir cariye ihsan etti, dedi."

Mütercim:

Bir kâfirin vermiş olduğu hediye almanın caiz ve helâl olduğuna bu hadîs-i şerif delildir. Bir de tevilli yalan söylemenin, haram olmayıp caiz olduğu bu hadîs-i şeriften çıkmaktadır. İbrahim Aleyhisselâm'ın böyle tevil yolu ile söz söylemesinin hikmeti: Şayet bu benim zevcemdir, demiş olsaydı, belki zalim kıskançlığından Hazreti İbrahim'i öldürür ve yahut onu boşamaya mecbur tutardı. Yahut bir kıza tecavüz edilmez ihtimali ile Hazreti İbrahim Aleyhisselam, zevcesi için "bu benim kardeşimdir," demek mecburiyetinde kalmıştı.

Böyle zaruret ve çaresizlik halinde, uygun bir hal için yalan söylemek de caizdir. Öyle ki, öldürülmekten kurtulmak için, kalpte iman köklü olmak şartı ile küfrü telaffuz etmek caizdir. Nitekim son Bulgar savaşında Bulgar ve Yunan haydutlarının zorlamaları üzerine Müslümanlardan bir çok kimse bu duruma düşmüşler ve sonra yine Allah'a hamd olsun kurtulmuşlardır.

Hazreti Sare hediye edilen cariye Hacer'i Hazreti İbrahim Aleyhisselâm'a verdi. Hazreti İbrahim de Hacer'i azad ederek kendisine nikahladı. Ondan Hazreti İsmail dünyaya geldi. Sonra Hazreti Sare'ye kıskançlık geldi. Sare'nin ısrarı üzerine Hazreti İbrahim, Hacer ile oğlu İsmail'i Şam'dan Mekke'ye götürdü ve oraya bıraktı. Hazreti İbrahim bunları ziyaret için Şam'dan Mekke'ye gider gelirdi. İşte bizim Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz, Hazreti İsmail'in soyundan ve pak neslinden dünyaya şeref vermiştir. Sonra Sare'den de İshak Aleyhisselam dünyaya geldi. İsrail Oğulların Peygamberlerinin hepsi Hazreti İshak Aleyhisselâm'ın soyundan geldiler.

616- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, gökten sizin aranızda hâkim ve adil olarak İsa Aleyhisselâm'ın inşi yakın gelecekte olacaktır. Haçları kırarak, domuzları yok edecek, cizye alma usulünü kaldıracak (gayri müslim kalmayacak) ve servet taşıp dökülecek de hiç kimse onu kabul etmeyecektir."

Mütercim:

Kıyamete yakın Hazreti İsa Aleyhisselâm'ın gökten inmesi, Deccal'in ortaya çıkması, Ye'cüc ve Me'cüc'ün zuhur etmesi, Dabbetü'l-Arz'in çıkışı gibi, Hazreti Peygamberin haber vermiş olduğu kıyamet alâmetlerinin meydana gelmesi haktır ve tevil olarak her müminin bunlara inanması lazımdır. Hazreti İsa Aleyhisselâm yeni bir şeriat ile gelmeyip Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'ın şeriatı ile amel edecektir. Kur'an'ın bütün hükümlerini tamamen uygulayan bir hâkim ve adil olarak teşrif edecektir. Cizye, kâfirlere İslam ülkesinde yaşama hakkı tanımak ve İslam'ın yüce idaresi altında huzur ve güven içinde bulunmalarını sağlamaktır. Bu hadîs-i şerifte cizyenin Hz. İsa tarafından kaldırılacağı belirtilmektedir. Yani Hz. İsa, ya İslam veya kılıç, prensibinden hareket edecektir.

617- İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ Hazretleri bir canlının resmini çizen kimseyi, tâ o çizdiği resme ruh verinceye kadar azaba sokar. Hâlbuki o ressam çizmiş olduğu resme hiç bir zaman ruh veremeyecektir."

Mütercim:

Bir ressam, haram olan resim ve sureti kesinlikle helal itikad ederek çizer ve suretlendirirse ebedî olarak azab çeker, yahut böyle bir ressam kâfir ise, çizdiği resim için ayrıca ebedî azab çeker. İslam inancını taşıyan kimse, bu haramı işlemekle ebedî olarak cehennemde kalmaz. Allah dilerse onu bağışlar, dilerse geçici bir zaman için ona cehennemde azab eder ve sonra cennetine koyar. Çünkü haram işlemekle bir mümin kâfir olmaz, günah işlemiş olur. Müşrik ve kâfirden başka hiç bir mümin ebedî olarak cehennemde kalmaz. Ehli sünnetin inancı budur. Hele gölgesi olmayan resimler hakkında hüküm daha hafiftir. Buna dair hadîs-i şerif, Libas (elbise) bölümünde rivayet edilmiştir:

618- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ buyurdu ki: Üç sınıf insanın kıyamet gününde ben hasmıyım. Benim adıma yemin ederek söz verip de hıyanet eden adam. Hür bir insanı satıp bedelini yiyen adam. Bir ücretliyi kiralayarak emeği ondan tam alıp da ücretini (tam hakkını) vermeyen adam."

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, "Allah buyurdu" diyerek, bunu kudî hadîs olarak beyan etti.

619- Cabir bin Abdullah (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Allah Teâlâ ve Peygamberi şarab, ölü hayvan, domuz ve putların satışını kesinlikle haram kılmıştır." ashaptan biri sordu: — Ya Resûlallah, ölü hayvanın iç yağları hakkında ne buyursunuz? Bunlarla su vasıtaları sıvanır, deriler yağlanır ve halk tarafından da aydınlatma aracı olarak kullanılır. Buna cevaben Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Hayır, onlar haramdır! Allah Yahudileri helak etsin: çünkü onlara hayvanların iç yağlarını haram kılınca, bu yağları erittiler sonra satıp parasını yediler."

Mütercim:

Şarap, ölü hayvan, domuz ve putlar gibi, Müslümanlar arasında kıymeti olmayan malları satmak yahut satın almak batıldır. Fakat domuzdan başka, ölü bir hayvanın derisinden segilenerek (tabaklamak) faydalanmak caizdir. Yine domuzdan başka ölü hayvanın kuyruk ve iç yağlarından sabun yaparak faydalanmak caizdir. Yapılan sabun temiz olur. Şarab Sirke haline çevrilerek, temiz olduğu gibi, bunlar da sabun haline çevrilmekle temiz olurlar, Şafii mezhebinde, şarabın satılması haram olduğu gibi, şarab yapan imalatçılara da bir müminin üzümünü satması haramdır. Fakat Hanefî mezhebinde bunlara üzüm satmak haram değildir.

Bir de altın ve benzeri mücevherattan yapılmış kıymetli resim ve şekillerin satılması ve satın alınması cevazına dair imamı Şafii Hazretlerinin bir fetvası vardır; çünkü asıl maksad, resim ve şekil olmayıp kıymetli maden olduğundan bunlar kıymet ifade eden mallardan sayılırlar.

Yine domuzdan başka ölü hayvanların kıllarından, boynuzlarından ve kemiklerinden sanayide faydalanmak İmam Azam Hazretlerine göre caizdir. Fakat imamı Şafii Hazretlerine göre caiz değildir. Hatta kendi başına ölen hayvanın derisinde kıllar bulunduğu takdirde bu deri temiz değildir. Fakat giderilmesi güç olan, deri dibinde kalmış küçük tüyler engel değildir; bunlar temiz sayılır. Bununla beraber, Şam halkı Şafii mezhebine bağlı oldukları halde, vahşi hayvanların derilerinden kürk yaparlar ve giyerler. Bu hususta Hanefî mezhebini taklid ederler. Tilki ve porsuk boğazlanarak kanları akıtılırsa, bu takdirde Şafii mezhebinde de derilerini kullanmak helâldir; böyle derileri seylemek (tabaklamak) bile şart değildir, yine temiz olurlar.35

35 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:325-359

SELEM BAHSİ

620- İbni Abbas'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Peşin para ile veresiye mal alan kimse, belli bir ölçü veya belli bir, tartı ile belirli bir süre (vade) üzerinde anlaşsın.” Bir rivayette de: “Belli bir ölçü ve belirli bir vade hususunda anlaşsın.” buyrulmuştur.

Mütercim:

Selem satışı, veresiye peşine satmaktır. Daha doğrusu peşin para ile veresiye mal almaktır ki, buna alevra satış denir. Diğer alışverişler gibi, selem de icab-kabul ile gerçekleşir. Meselâ, bir buğday satıcısına gelen bir müşteri: Sana yüz kilo buğday için üç yüz lira verdim, üç ay sonra teslim alacağım, der de, satıcı, kabul ettim, cevabını verirse selem suretiyle alış veriş gerçekleşmiş olur. Ancak selem suretiyle alış verişin sahih olabilmesi için bazı şartlar vardır. Satın alınacak malın cinsini ve vasıflarını açıklamak, alınacak malın cinsine göre miktarını belli etmek, malın fiyatını tespit etmek, malın teslim zamanını tayin etmek gibi. Ceviz ve yumurta benzeri malların büyüklükleri birbirine yakın olduğu için bunların miktarları sayı ile belirlenebilir, ölçek ve tartı ile de tespit edilebilir.

Muayyen bir kalıpla imal edilen tuğla, kerpiç ve benzeri maddelerin miktarları sayı ile gösterilir.

Kumaş ve bez gibi malların cinsleri gösterildikten sonra bunların eni, boyu ile incelik ve kalınlıklarını ve uzunluklarını da tayin etmek gerekir. Bununla beraber malın teslim edilme yeri de gösterilmek şarttır.

Şartlarına uyularak yapılan sözleşmede peşin olarak paranın teslimi gerekir. Eğer para teslim edilmeden satıcı ile alıcı birbirlerinden ayrılırlarsa, bu alış veriş geçersiz olur.

Hanefi mezhebinde, selem suretiyle satın alınacak malın en az bir ay sonra teslim alınması lazımdır. İmam Malik'e göre en az on beş gün sonra teslim alınmalıdır. Şafii mezhebinde malının tesliminin yapılması şart değildir. Mal ve para karşılıklı olarak peşin alınıp verilmiş olsalar selem yine sahih olur; fakat malın teslimi ertelendiği zaman, teslim vaktinin belirlenmesi şarttır. Hadîs-i şerifte geçen “şey” kelimesi, hayvanlara da şamil olduğu için, hayvanlarda da selem yolu ile alış verişin caiz olduğunu İmam Şafii kabul etmektedir. Hâlbuki Hanefî mezhebinde, hayvanlarda selem alış veriş caiz değildir.36

36 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:359-360

ŞUF'A BAHSİ

621- Ebû Râfi'den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin azadlısı olan Ebû Râfi' (R.A.) der ki: Sa'd bin Ebi Vakkas'a, yâ sa'd! dedim, evinizdeki iki odamı benden satın al. Sa'd, vallahi onları satın almam! dedi. Misver, vallahi o iki odayı satın alacaksın, dedi. Sa'd, vallahi parça parça veya taksit taksit dört bin Dirhem'den fazla vermem, dedi. Bu odalara karşılık bana beş yüz Dinar verildi. Ancak Peygamber Sallallahu Aleyhi Ve Sellem 'in, “komşu, yanibaşındakine herkesten daha müstehaktır.” buyurduğunu işitmemiş olsaydım, odalarımı size vermezdim, dedim ve bu odaları Hazreti Peygamberin emirlerine uyarak Sa'd bin Ebi Vakkas'a verdim.

Mütercim:

Satılacak akarın piyasa değeri ne ise o değer üzerinde ona sahip olmaya Şuf'a denir. Hanefi mezhebinde şuf'a hakkı, ilk önce satılık akarda ortaklığı olana aittir. Sonra satılık akarda iç içe bulunan (akarın yol ve su gibi menfaatlerini paylaşan) kişi gelir. Bunlardan sonra da bitişik komşuya, aittir. Birinci derecede hakka sahip olan, satılan mala talib ise, diğerleri hak iddia edemezler. İkinci derecede hakka sahip olan talib ise, üçüncü derecedeki hak isteyemez. Bu durumda şufa

sebepleri üçtür. 1) Gayrimenkulün (taşınmaz malın) mülkiyetine ortak olmak, 2) Akarın yolunda veya suyunda kullanmak hakkı bulunmak, 3) Akarın komşusu olmak.

Şafii mezhebinde, bitişik komşunun şuf'ada hiç bir hakkı yoktur. Ebû Râfi'in bu nakledilen hadîs-i ise, satılan malda Sa'd bin Ebî Vakkas'ın bir ortaklığı bulunma ihtimaline yorumlanmaktadır. Bu da Hazreti Cabir'in: Şuf'a ancak ortak malda olur; hisseler ayrıldıktan sonra ve hudutlar gösterdikten sonra, kimsenin şuf'a hakkı olamaz, sözüne dayandırılmaktadır. İmam Azam Hazretleri, Ebû Râfi'den rivayet edilen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin sözü ile amel ettiler. Şafii âlimleri bu Ebû Râfi'den rivayet edilen hadîs-i şerifin isnadında zaaf görmektedirler. Hâlbuki Hazreti Câbir'in rivayetinin isnadında zaaf yoktur.

Hanefî mezhebinde şufada üç şart lâzımdır:

1- Müvasebe: Malın satıldığını duyan kimse, hemen o mecliste şuf'a hakkına sahip bulunduğunu ve hakkını talep edeceğini söylemelidir.

2- Şahid: Satılan yanına giderek en az iki kişi yanında: Siz şahid olun, bu mülkün şuf'a hakkı benimdir, haberim olmaksızın falancaya satılmıştır. Ben dava açacağım. İştittim anda Şuf'a talep ettim ve şimdi de talep ediyorum, gibi sözler söylemek. Yahut bu sözleri müşterinin yanına giderek bizzat ona söylemek. Müşteri uzak bir yerde ise ona mektupla bu haberi iletmek.

3- Dava: Mahkemeye başvurarak davacı olmak. Bu üç şarttan biri bulunmazsa şuf'a hakkı kalmaz. Bu üç şarta dikkat edilmelidir.

622- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e sordum: Benim iki komşum var. Onlardan birine hediye veya bağış yapacağım zaman hangisine yapayım? Bana şöyle buyurdular. "Bunlardan sana kapısı en yakın olana."

Mütercim:

Birkaç komşusu bulunan kimse, bunlar arasında tercih yapacağı zaman en yakın olan komşuyu seçmelidir. Ondan başlayarak diğer yakın komşulara vermelidir. Buharî Hazretleri Şuf'a bölümünde bu hadîs-i şerifi zikretmelerinin sebebi, bitişik komşunun şuf'a hakkı varken diğer komşulara tercihi gerektiğini göstermektir. Komşuların yakın ve uzaklığı, ev kapıları itibarıyla olması gerekir. Fakat İmam Şafii Hazretleri, bu hâdîs-i şerif esas itibarıyla şuf'a hakkında olmayıp açıkça hediyeye dair olduğundan bitişik komşunun şuf'a hakkına sahip olacağına delil olamaz, diye içtihat eyledi.37

37 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:361-362

İCARE BAHSİ

623- Ebû Mûsâ El-Eş'arî (R.A.) der ki:

Yanımda Eş'arî kabilesinden iki kişi olduğu halde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna vardık. Bu adamlar çalışmak ve hizmet etmek için Hazreti Peygamberden valilik istediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana dönerek kırıgın bir bakışla: "Ebû Mûsâ..." deyince, hemen dedim ki: Ya Resûlallah, seni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim! Bu iki kişinin, sizden memuriyet isteyeceklerini bilmiyordum ve bu isteklerini bana açmadılar. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri o iki kişiye hitaben şöyle buyurdu:

"Memuriyetlerimize, talip olanları atamayız (ancak ehil bulduğumuz kişileri atarız)." (Çünkü istekte bulunanların bir maksadı olabilir).

Mütercim:

İmam Buharî Hazretleri bu hadîs-i şerifi icare bölümünde zikretti. Sebebi şu: Hükümetin memuru, amme işlerini gören kişi demektir. Adam için iş değil, iş için ehil adam aramalıdır, meşhur ata sözü, bu hadîs-i şerife uygun düşmektedir. Gerek kadılık görevine, gerek diğer memuriyetlere ehliyetli kimselerin tayini gerekir. Kadılık görevine talip olmak din yönünden iyi olmadığı gibi, diğer memuriyetleri de istemek bu hadîs-i şerif ile iyi bulunmamaktadır.

624- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

"Allah Teâlâ Hazretlerinin gönderdiği her peygamber koyun gütmüştür." buyurunca ashap sordu: Sen de mi? Resûli-Ekrem:

"Evet, Mekke'lilerin, Karârî bölgesinde koyunlarını güderdim." buyurdular. Yahut "Mekke'lilerin koyunlarını, karârî (ücret) karşılığında güderdim."

İbni Hacer el-Askalanî, Fethu'l-Barî adlı eserinde, bir miktar ücretle güderdim, manasını tercih etmiştir. Mekke'lilerin kırat kelimesini kullanmaları büyük miktarlarda görülmüştür. Paralarda, altın ve gümüşlerde kullanılmaz. Nitekim "Her kırat, Uhud kadardır", hadîs-i şerifinde büyük miktar manasında beyan edilmiştir. Mısırlıların dilinde ise kırat ancak parada, altın ve gümüşte kullanılır. Bir kırat beş arpa tanesi ağırlığıdır.

İbni Hacer'in Mekke'de kırat adında bilinen bir yer olmadığı düşüncesi ile ilk mânayı kabul etmemesini bazı âlimler isabetli bulmamışlardır. Çünkü zamanımızda bile bir yerin meşhur olarak bilinmemesi onun mevcut bir yer olmadığına

delil olamaz. Zamanla isimler ve şöhretler değişebilir de. Ayrıca Hazreti Peygamberin o yerde bu adı vermesi ihtimâli de vardır. Bu sebeplerden dolayı akla ve mantığa uygun düşen: “Mekke koyunlarını çocukluğumda Kararî bölgesinde güderdim” manasını vermektir.

Peygamberlere nübüvvetten önce koyun gütmeye görevi vermek onlara bir noksanlık olmayıp şefkat ve merhamete, idare ve siyasete alıştırmak, tevazu ve yüksek ahlâkla ahlaklanmak hikmetine bağlıdır.

625- Ebû Mûsâ’dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Müslümanlar, Yahudiler ve Hristiyanların örneği, şuna benzer: Bir adam, birtakım kimseleri muayyen bir ücretle bir gün akşama kadar kendisine bir iş yapmak üzere kiralar. Bu adamlar da ona gün ortasına kadar çalışırlar; sonra derler ki, senin bize vermeyi kabullendiğin ücrete ihtiyacımız yok ve şimdiye kadar çalıştığımız da hükümsüzdür. Adam bu işçilerine der: Hayır, bunu yapmayın, işinizin geri kalanını tamamlayın ve ücretinizin tamamını alın. Onlar bunu yapmaktan kaçınırlar ve işi bırakırlar.

Adam bunlardan sonra başkalarını ücretle çalıştırır ve onlara der ki: Bu gününüzün geri kalanını çalışarak tamamlayın, size o çalışmayı bırakanlara şart koştüğüm ücreti vereceğim. Bunlar da çalışırlar; nihayet ikindi olunca, sana yaptığımız iş hükümsüz (karşılıksız) dır ve bize tayin ettiğin ücret de senin olsun, derler. Adam, onlara: Geri kalan işinizi tamamlayınız, zira günün bitmesine kısa süre kaldı, der. Bu işçiler de çalışmaktan kaçınırlar. Adam, geri kalan zamanı çalışmak için başka kimseleri ücretle çalıştırır. Bunlar da günün geri kalan kısmını çalışırlar; nihayet güneş batır ve daha önce çalışan iki gurubun ücretini tamamen hak kazanırlar. İşte bu milletlerin ve onların ilahi nuru kabul etmelerinin örneği budur.”

Mütercim:

Yahudilerin ameli, Hazreti İsa Aleyhisselâm’ın peygamber olarak gönderilmesi ve Yahudilerin onu inkâr etmeleriyle hükümsüz kaldığı gibi, Hristiyanların ameli de, Hazreti Muhammed Aleyhisselâm’ı inkârları sebebiyle karşılıksız kalmıştır, diye bu temsil açıklanabilir.

626- İbni Ömer’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Sizden önceki ümmetlerden üç kimse yolda giderlerken (yağmura tutulduklarından) bir mağaraya sığındılar. Derken dağdan yuvarlanan bir kaya mağaranın ağzını kapadı. İçerideki adamlar dediler ki, bu kayadan sizi, ancak sâlih bir amelinizi vesile ederek Allah’a dua etmeniz kurtarır. Onlardan biri şöyle dua etti:

— Allah’ım! Benim çok ihtiyar anne ve babam vardı. Onlara akşam sütünü içirmeden aile ve elim altındakilerden hiç kimseye içirmezdim. Bir gün bir iş takibinde oluşum, beni geciktirdi ve geldiğim zaman ikisi de uyumuştur. Akşam sütlerini sağdım ve (yanlarına vardığımda) kendilerini uykuda buldum. Onlardan önce aile veya elim altındakileri içirmek istemedim. İki elimde süt kadehi (bardağı) olarak durup uyanmalarını bekledim. Nihayet şafak sökünce uyandılar ve akşam sütlerini (sabahın bu erken saatinde) içtiler.

Allah’ım! Eğer ben bunu senin rızanı kazanmak için yaptımsa, içinde bulunduğumuz şu kaya derdinden bizi kurtar.

Bu dua üzerine kaya, biraz (mağaradan dışarıya çıkılamayacak kadar) aralandı. Diğer şöyle dua etti:

— Allah’ım! amcamın bir kızı vardı; bana insanların en sevimlisi idi. Kendisini bana teslim etmesini istedimse de, kaçındı. Sonra bu kız, açlık ve kıtlık senelerinden birine uğrayarak bana geldi. Bana kendini teslim etmek şartı ile ona yüz yirmi Dinar (sarı lira) verdim. Kızcağz (çaresiz kalarak) istediğimi yaptı. Nihayet ona istediğimi yapabilecek duruma geldiğim zaman dedi ki; Nikâhsız olarak halkayı (kızlığını) bozmanı sana helâl etmem. Bu durumda ona yaklaşmayı ağır buldum ve verdiğim altınları kendisine bırakarak bana insanların en sevimlisi olan o kızın yanından ayrıldım. Allah’ım! Eğer bunu senin rızan için yapmışsam, içinde bulunduğumuz darlıktan bizi kurtar. Bu dua üzerine kaya biraz daha aralandı; fakat çıkmayı başaraabilecekleri kadar değildi. Üçüncüsü şöyle dua etti:

Allah’ım! Ben birtakım işçiler kiraladım. Sonra onların yevmiyelerini ödedim; yalnız içlerinden biri ücretini almadan bırakıp gitti. Onun alacağını ticarette çalıştırdım ve bu alaktan bir sürü mal meydana geldi. Bir müddet sonra yanıma gelerek dedi ki: Ey Allah’ın kulu, benim ücretimi bana öde! Ben de ona dedim ki, şu gördüğün develer, sığırlar, koyunlar ve köleler senin ücretindendir. Adam dedi ki, ey Allah’ın kulu, benimle alay etme! seninle alay etmiyorum, dedim. Bunun üzerine malların hepsini alıp götürdü.

Allah’ım! Eğer bunu senin rızanı kazanmak için işlemiş isem, içinde bulunduğumuz sıkıntıdan bizi kurtar. Bu dua üzerine kaya açıldı ve onlar da yürüyerek çıktılar.”

Mütercim:

Bazı rivayetlerde üçüncü adamın üç sa (takriben dokuz kilo) pirinç karşılığında işçisini çalıştırdığı nakledilmektedir. Bir işçinin izni olmaksızın onun ücretinde iş verenin istediği gibi tasarruf hakkı yoksa da, henüz işçinin eline geçmemiş olan bir ücretin üzerine ilâve bir bağış olacağından işçinin lehine olarak caizdir. Ayrıca bu hadîs-i şerif, iyi amellerin ahirette kişiler için kurtuluş vesilesi olacağına işaret etmektedir.

627- Ebû Saîd El-Hudrî (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem in emirleri ile ashaptan bir kaç kişilik bir müfreze (birlik) halinde gazaya çıkmıştık. Yolda Arap kabilelerinden birine uğradığımızda, bizi müsafir etmelerini istedik. Onlar kabul etmediler. O

sırada bu kabilenin reisini akrep sokmuş olduğundan bütün halk çeşitli ilâçlarla onun tedavisine çalışıyorlardı. Fakat hiç bir fayda elde edilememişti. Sonra bize baş vurulmasını düşünmüşler ve bize gelip dediler ki: Reisimizi akrep soktu. Biz de her çareye baş vurduk fakat fayda vermedi. İzinizden herhangi birinizin buna dair bildiği bir ilâç veya afsun (okuyacağı havas) var mıdır? İçimizden biri (ben) onlara cevaben: Evet vallahi ben, Allah'ın izniyle sizin reisinizi afsunlarım. Ancak biz sizden müsafirliğe kabul edilmemizi istedik, siz razı olmadınız. Şimdi bize bir ücret tayin etmezseniz afsun yapmam, dedi. Sonra onlardan otuz baş koyun almak üzere sözleşme yapıldı. Teminat alınınca Ebû Said El-Hudri bu kabile reisinin yanına vardı ve Fatiha sûresini okuyup ona üfledi. Allah Teâlâ Hazretlerinin izni ile adam hemen iyileşti. Kendisinde hiç hastalık eseri kalmadı. Onlar da sözleşme gereği otuz baş koyunu teslim ettiler.

Koyunlar teslim alındıktan sonra bunları aramızda bölüşmeyi istedikse de, afsun yapan Ebû Saîd, durumu Hazreti peygambere arz etmeyi uygun buldu ve sorduktan sonra bölüşelim, dedi. Sonra bu koyunlarla Medine'ye dönülünce mesele Hazreti Peygambere arz edildi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Ebû Said'e hitaben:

“Fatiha sûresinin afsun olduğunu sana kim bildirdi? Gerçekten isabet ettiniz. Koyunları aranızda bölüşünüz ve bana da bir hisse ayırınız” buyurdu ve gülümsedi. (Yaptığınız iş o derece helâl ki, ben de yiyebilirim.)

Mütercim:

Bir kimse böyle şifa için afsun yapınca karşılığında verilecek ücreti almanın helâl olduğuna bu hadîs-i şerif delildir. Verilecek ücret yalnız okuyana ait ise de, bütün hazırda arkadaşlar arasında, bölünmesi iyi ahlâklardan bir örnektir. Burada Hazreti Peygamberin “bana da bir hisse ayırın” buyurması, alınan ücrette bir şüphe olmadığını ifade etmek içindir. Yoksa onlardan hisse almamıştır.38

38 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:363-369

HAVALE BAHSİ

628- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Varlıklı olan kimsenin borcunu ödemeyip geciktirmesi, bu zulüm ve haksızlıktır. O halde sizden biriniz varlıklı bir adama havale edildiği zaman onun ardına düşün (alacağını ondan talep etsin).”

Mütercim:

Borçlu olan kimse, borcunu ödemeye imkânı varken meşru bir özür olmaksızın bu borcunu ödemeyip bugün, yarın diye alacaklıyı oyalarsa, alacaklıya eziyet ve sıkıntı verdiğinden zulüm işlemiş olur. Bu şekilde eziyet etmek ise haramdır. Ancak, alacaklı, alacağını borçludan istedikten sonra oyalamanın haram olduğunu, alacak istenmeden geciktirmenin haram olmadığını âlimler söylemişlerdir.

Bir borçlu, üzerinde olan bu borcunu, kendisine borçlu olan başka birisine havale ederek alacaklısına ödenmesini isteyebilir. Bu durumda alacaklı olan şahıs, üzerine havale edilen şahsı zengin bulduğu takdirde bu havaleyi kabul edip ondan alacağını isteyebilir ve onu takip etme hakkına sahip olur. İşte böyle bir işleme havale denilir. Havale, borçlu ile alacaklı arasında bağlantı haline gelir. Yani havale eden muhil (borçlu ile lehine havale edilen Muhalün Leh (alacaklı) arasında sözleşme yapılır; kendisine havale edilen Muhalün Aleyhin (üçüncü şahsın) hazır bulunması gerekmez. Ancak bu üçüncü şahsa havale haberi ulaşır ta onu kabul ederse havale tamam olur. Böylece bir borçlu, kendi borcunu başkasına olan alacağına, karşılık o borçluya havale ederse, alacaklısının bu havaleyi kabul, etmesi ve alacağını bu üçüncü şahıstan takip etmesi icab eder ki, hadîs-i şerif buna delâlet etmektedir. Bu hadîs-i şerifte olan emir vâcibliğe değil, müstehablığa hamledilmiştir.

629- Seleme bin Ekvâ, (Radiyallahu Anh) der ki: Biz Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzurlarında iken bir cenaze getirildi ve denildi ki: Ya Resûlallah, bu cenazenin namazını kılınız. Hazreti Peygamber sordu:

“Bu ölünün bir kimseye borcu var mıydı?” Oradakiler:

— Hayır, borcu yoktu, dediler. Yine sordu:

“Geriye mal olarak bir şey bırakmış mı?” Onlar :

— Hayır, mal diye bir şey bırakmadı, dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona cenaze namazı kıldı. Sonra başka bir cenaze getirildi ve Ya Resûlallah, buna cenaze namazı kılınız, dediler. Hazreti Peygamber onlara sordu:

“Bunun borcu Var mıydı?” Kendisine:

— Evet, vardı. Diye cevap verildi. Yine Hazreti Peygamber sordu “Geriye mal olarak bir şey bırakmış mı?” Oradakiler:

— Üç dinar bıraktı, dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, o cenazenin namazını kıldı.

Sonra üçüncü bir cenaze getirildi ve dediler ki, bunun cenaze namazını kılınız. Hazreti Peygamber sordu:

“Mal olarak geriye bir şey bıraktı mı?” Oradakiler:

— Hayır, bırakmadı. Dediler. Yine sordu: “Zimmetinde borç var mıydı?” Onlar:

— Üç dinar borcu vardı. Dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : “Arkadaşınızın cenaze namazını siz kılın.” buyurdu. Ebû Katade dedi ki: Ya Resûlallah, onun borcunu üzerime alıyorum. Bunun üzerine Hazreti Peygamber onun da namazını kıldı.

Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre, Allah Teâlâ, Hazreti Peygamber'e fetihler ihsan edince (ganimetler çoğalınca), Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Ben, müminlere, kendi nefislerinden daha yakınım. Müminlerden kim (miras yerine) borç bırakarak ölürse onun borcunu ödemeyi üzerime alıyorum. Kim miras bırakırsa veresesine aittir.”

Mütercim:

İslam'ın ilk zamanlarında korkutmak ve ibret olmak için Hazreti Peygamber, borçlu ölenlerin cenaze namazını kılmamıştır. Fakat bu borçlu olarak ölenlerin cenaze namazları diğer ashap tarafından kılınırdı. Sonra fetihler çoğalıp ganimetler bollaşınca, artık Hazreti Peygamber, ölen Müslümanların borçlu olup olmadığını soruşturmayarak namazlarını kıları. Çünkü borçlu olarak ölüp de borcunu karşılayacak mal bırakmamış ise bu borcu ödemeyi üzerlerine almışlardı.

“Ben, müminlere kendi nefislerinden daha yakınım. Bundan böyle müminlerden borçlu olarak ölenin borcunu ödemek bana aittir. Geriye mal bırakanın malı veresesine içindir.”

Hadîs-i şerifte adı geçen ölünün borcunu ödemeyi Ebû Katade üzerine aldığından ölüden borç düşmüş oldu. Bu şekilde kefalet ve tazmin ittifakla sahihtir.

630- Hazreti Câbir (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bana mal vaat ederek şöyle buyurmuşlardı: “Eğer Bahreyn'den para gelmiş olsaydı sana şöyle şöyle (avuç dolusu) verecektim.” Fakat Bahreyn bölgesinden para ancak Hazreti Peygamberin irtihallerinden sonra gelebildi.

Bu malın gelişinde Hazreti Ebû Bekir (R.A.) bir duyurucu vasıtası ile çarşı ve sokaklarda şu ilânı yaptırdı:

— Her kime Hazreti Peygamberin bir vaadi veya taahhüdü varsa yanımıza gelsin, ödeyeyim. Bu haberi duyunca Hazreti Ebû Bekir'in (R.A.) yanına gittim. Hazreti Peygamberin bana buyurduğunu ona arz ettim. Bunun üzerine Hazreti Ebû Bekir; iki defa iki avuç dolusu bana para verdi. Bunların beşyüz dirhem olduğunu saydım. Sonra Hazreti Ebû Bekir bana hitaben: Verdiğimin iki katını da kendin avuçlayıp al, buyurdu. Ben de avuç avuç aldım ve paraların tümü bin beşyüz dirhem oldu.³⁹

39 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:370-373

VEKÂLET BAHSİ

631- Ukbe bin Âmir (R.A.) der ki;

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ashapı kiram arasında bölünmek üzere kurbanlık davarlar vermişti. Hepsini ashap arasında böldükten sonra yalnız bir yaşında bir oğlak kalmıştı. Bu durumu Hazreti Peygambere arzettiğim zaman bana şöyle buyurdular:

“Onu da sen kurban kes.”

Mütercim:

Ukbe bin Âmir Hazretleri, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem tarafından veya ortaklar tarafından vekil olarak o davarların dağıtılmasına memur edilmişti. Yapılacak işlerde ortağın vekâleti caiz olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.

632- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Bir adamın Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'de muayyen bir yaşta bir deve alacağı vardı. Onu istemeğe geldi; fakat bu alacağını isterken sert ve kaba davrandı. Oradaki ashaptan bazıları bu adama haddini bildirmek isteyince, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Bırakın onu: (dilediği gibi) konuşmak, hak sahibinin hakkıdır. Bu adama, devesi yaşında bir deve veriniz.” ashap dediler ki: Ya Resûlallah, biz onun alacaklı olduğu deveden daha büyüğünü bulabiliyoruz, emsalini bulamadık. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:

“Onu veriniz; zira sizin en iyi ödeme yapanınız, en hayırlınızdır.” buyurdular.

Mütercim:

Vekâletin caiz olduğu hükmü bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır. Yine deve ve buna benzer hayvanların ödünç alınmasının cevazı Şafii ve Maliki fakihlerin çoğunluğuna göre bu hadîs-i şeriften alınmıştır. Ancak Hanefî mezhebinde böyle veresiye olarak hayvanı hayvan karşılığında satmak caiz değildir. Bu konuda açık olarak başka hadîs-i şerif varit olmuştur. Hanefî âlimlerinden İmam Tahavî'ye göre bu hadîs-i şerifin hükmü kalkmıştır. İmam Şafii'ye göre hükmü kalkmamıştır, bu hüküm halen de geçerlidir.

Bu hadîs-i şerife karşı olarak gösterilen diğer hadîs-i şerif, hadîs âlimlerince “Mürseî” dir. Hükmün kalkması bu derecedeki hadîsle olamaz, demişler ve İmam Tahavî'ye red cevabı vermişlerdir.

Görünüşte hadîste geçen iki deve arasında olan kıymet farkı bir menfaat sağlamaktadır. Ödünç muamelelerinde ise menfaat sağlamak haramdır. Fakat bu menfaat, akid esnasında şart koşulmadığından bir hediye hükmündedir, bu caizdir. Ancak İmam Malik Hazretlerine göre ziyadelik şartı akid esnasında olmasa bile, yine yasaktır.

Netice olarak Hanefi mezhebinde böyle veresiye olarak hayvanın cinsine satılması, ödünç verilmesi veya değiştirilmesi caiz değildir. Delil ise, diğer bir hadîs-i şeriftir.

633- Mervan bin Hakem (R.A.) ve Misver İbni Mahreme (R.A.) den rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Havazin kabilesinden İslam'ı kabul eden heyetler geldi. Bunlar, daha önce kendileriyle Müslümanlar arasında yapılan savaşta ganimet olarak alınan mallarını, esir edilen, adamlarını geri almak istediler. Peygamber efendimiz onlara hitaben şöyle buyurdu:

“Bence sözün en değerlisi en doğru olanıdır. İki gruptan birini seçiniz: Ya esirleri veya malı. (Bu ikisinden birini size geri vereceğim) Esasen sizi beklemekte idim (fakat geç geldiniz).” Onlar ya Resûlallah! dediler, adamlarımızın geri verilmesini istiyoruz. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, Müslümanlara bir konuşma yaparak, Allah Teâlâ Hazretlerine, şanına lââyık şekilde hamd ü senada bulundu ve sonra şöyle buyurdu:

“İmdi biliniz ki, din kardeşleriniz tevbe ederek (Müslüman olarak) bize geldiler. Onlardan alınan esirleri kendilerine geri vermeyi ben uygun gördüm. İçinizden bunu karşılıksız olarak yapmak isteyen varsa yapsın. Kendi payını korumak isteyenler de varsa Allah Teâlâ'nın bize ihsan edeceği ilk ganimet mallarından kendilerine paylarının karşılığı tarafımızdan verilmek üzere bunu yapsınlar.” Müslümanlar dediler ki: Biz, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in öngördüğünü gönül hoşluğu ile kabul ettik. (Bir karşılık beklemeksizin onlara esirlerini geri vermeyi kabul ediyoruz.) Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Biz, hanginizin bunu şahıs olarak kabul ettiğini, hanginizin kabul etmediğini bilemeyiz. Yerlerinize dönünüz. Düşüncelerinizi komutanlarınıza söyleyin de onlar bize arz etsinler.” Sonra bütün ashap yerlerine gidip fikirlerini açıkladılar ve hepsi esirlerin karşılıksız olarak geri verilmesine razı oldular.

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften, vekilin ikrarı ve söz söylemesi müvekkilin ikrarı demek olduğunu meydana çıkıyor. Çünkü her birliğin komutanı emrindekilerin vekili sayılmıştır. İmam Ebû Yûsuf Hazretleri bu görüşü benimsedi. İmam Azam, İmam Şafii, imam Muhammed Hazretlerine göre, komutanlar idareci ve hâkim durumunda olup maiyeti hakkında onların sözlerinin kabulü, tıpkı hâkim in ve idarecinin memurlar hakkında olan sözlerinin kabulü gibidir.

634- Ebû Hureyre (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beni bir vakit zekâtı muhafazaya memur etmişti, (anbar memuru olmuştum). Bir gece adamın biri gelip hurma erzakından avuçlayarak aldı. Ben de onu yakalayarak, seni Hazreti Peygambere götürüleceğim, dedim. O hırsız bana dedi ki: Gerçekten ben buna muhtacım. Benim çocuk çocuğum var ki, son derece ihtiyaç içindedirler. Ben de acıyarak onu bıraktım. Sonra sabah olunca Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:

Ebû Hureyre! Dün gece yakaladığın adam ne yaptı?” Ben de: Ya Resûlallah! dedim. O adam, çocuk çocuğunun ihtiyaç ve zaruretiinden şikâyet ettiği için kendisini acıdım ve bıraktım. Hazreti Peygamber:

“Ne var ki, o adam sana yalan söyledi ve yine dönecektir.” buyurdu. Tekrar erzak çalmak için geleceğini bildiğimden onu gözetledim. Bir gece yine geldi. Zekât mallardan avuç avuç almağa başladı. Kendisini yakaladım ve: Seni Hazreti Peygamberin huzuruna, götürüleceğim, dedim. Adam bana yalvardı:

— Beni bırakınız. Son derece fakir ve muhtacım. Çocuk çocuğum da son derece zaruret içindedir. Bir daha gelmeyeceğim. Bu defa da beni bağışla, dedi. Yine acıyarak onu salıverdim. Sabah olunca Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:

“Ebû Hureyre! Gece yakaladığın adamı ne yaptın?” buyurdu. Ben de:

— Yâ Resûlallah! Son derece ihtiyacımdan, çocuk çocuğunun zaruretiinden şikâyet etti, merhamet diledi. Ben de onu acıyarak salıverdim, dedim. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:

“Ne var ki, o yalan söylemiştir ve yine dönecektir.” Sonra ben üçüncü gece yine onu gözetledim. Bir de baktım ki, avuç avuç hurma alıyor. Hemen onu yakaladım ve: Bu defa muhakkak seni Hazreti Peygamber götürüleceğim; çünkü bir daha gelmeyeceğim diye söz verdiğin halde tekrar geldin, bu üçüncü defa oldu, dedim. Adam bana şu cevabı verdi. Bu defa da beni bırak; ben sana çok değerli kelimeler öğreteceğim ki, bunlar sebebiyle Allah Teâlâ sana çok faydalar ihsan ve ikram eder.

— Öğreteceğin kelimeler nedir? diye sordum. Dedi ki:

— Yatacağın zaman “Ayete'l-Kürsî” yi sonuna kadar oku. Her akşam böyle okursan, sabaha kadar Allah Teâlâ Hazretleri sana koruyucu Melekler gönderir ve seni korurlar. Şeytan da sana yaklaşamaz, dedi. Bu sözüne karşılık ben de onu salıverdim. Sabah olunca yine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sordu:

“Geceki tutsağı ne yaptın?” Ben de, hırsızın bana söylediği sözleri ve öğrettiği kelimeleri Hazreti Peygambere anlattım ve bunun üzerine adamı salıverdiğimi; söyledim. Hazreti Peygamber Bana şöyle buyurdu:

“Yalancı olduğu halde, (Ayete'l-Kürsî'nin özelliğine dair) sana doğruyu söylemiştir. Ya Eba Hureyre! üç geceden beri seninle konuşan kimdir, biliyor musun?” Ebû Hureyre: Hayır, bilmiyorum, dedi. Hazreti Peygamber:

“O şeytandır,” buyurdu.

Mütercim:

Ebû Hureyre (R.A.), öşür ve sadaka anbarını korumaya memurdu ve Hazreti Peygamberin vekili idi. Böyle vekil olanın, vekâlet ettiği maldan zaruret dolayısı ile bir şey vermek veya harcamak halinde müvekkilin muvafakatını alması gerektiğine bu hadîs-i şerif delil olmaktadır.

635- Ebû Saîd El-Hudrî (R.A.) der ki:

Bilâl Habeşî Hazretleri bir kere “Berna” adı verilen sarı ve yuvarlak biçimde hurma ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna gelince, ona sordu;

“Bu hurma nereden?” Bilâl dedi ki:

— Ya Resûlallah, yanımda bulunan kalitesiz hurmadan iki ölçek verip bu berna hurmasından bir ölçek aldım ve size ikram için özel olarak getirdim. Hazreti Peygamber Bilâl’a şöyle buyurdu:

“Eyvah, eyvah! Ribanın tâ kendisi, ribanın tâ kendisi... Bunu yapma. Böyle iyi hurma satın almak istediğin zaman, sendeki kalitesiz hurmayı para ile sat ve aldığın para ile bu iyi hurmayı satın al.” Sonra o hurmaların hemen sahibine geri verilmesini Hazreti Peygamber emretti.⁴⁰

40 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:373-379

ZİRAAT BAHSİ

636- Enes’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Herhangi bir Müslüman bir ağaç diker yahut bir ekin eker de ondan kuş yahut insan veya hayvan yerse, bu yüzden kendisine mutlaka sadaka sevabı yazılır.”

Mütercim:

Ziraat, kazançların en faziletlisidir. Sonra ticaret, sonra atlardır. Bazı âlimlere göre de, insanoğlunun ihtiyaçlarına ve zamanın ahvaline bağlı olarak faziletleri değişik olurdu. Ziraat ihtiyaç olduğu zaman ziraat daha faziletlidir. Sanata ihtiyaç olduğu zaman sanat faziletli olur.

637- Ebû Ümame El-Bahili (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, saban ve bazı ziraat aletleri görünce:

“Bunlar bir toplumun evine girerse o eve ancak zillet girer.”

Mütercim:

Bundan önceki hadîs-i şerifte ziraat ve ağaç dikme övülmüştü. Burada ise, bir toplum tüm olarak ziraatla uğraşır da diğer san’at ve ticaret işlerini bırakırsa, o toplumda zillet ve hakir duruma düşme hali doğar ki, bu bir cemiyet için kurtuluş ve yükseliş yolu değildir. Ziraat yanında san’at, ticaret, cihad gibi çeşitli bölümlerde çalışma lâzımdır ki, o toplum zilletten kurtulsun.

638- Ebû Hureyre (R.A.) der ki:

Her kim bekçi veya çoban köpeğinden başka bir köpek tutarsa her gün amelinin sevabından bir kırat eksilir. Başka bir rivayette de: Çoban köpeği, ekinin (bekçi) köpeği ve av köpeğinden başka... buyrulmuştur.

Mütercim:

Av köpekleri, hayvan sürülerini koruyan köpekler, evleri hırsızdan koruyan köpekler beslenebilir ve bulundurulabilir. Fakat süs için olsun, eğlence için olsun evlerde köpek bulundurulması yasaktır. Hele başkalarına zarar verecek ısırcı köpekleri barındırmak haramdır. Barındırılmaları caiz olan köpeklere ittifakla sahip olunabildiğinden İmam Malik Hazretleri köpeğin tahir (temiz) olduğu görüşündedir. Çünkü böyle av köpekleriyle meşgul olmak sebebiyle onlardan sakınmak zordur. Ayrıca bir şeye izin verilmesi, o şey ile ilgili hususları da kapsar ve izin bunlara da şamildir, diye hüküm vermiştir, İmam Azam Hazretlerine göre, köpek domuz gibi aynen pis olmayıp kılları ve kemikleri temizdir. Derisi de tabaklanabilir. Yalnız köpeğin salyası pistir.

İmam Şafii ve İmam Muhammed Hazretlerine göre, köpek domuz gibi aynen pistir. Her parçası da böyle pistir. Yine İmam Şafii Hazretlerine göre, ıslak olarak bir kimsenin elbise veya bedenine köpek dokunursa, o yeri yedi kez yıkamak gerekir. Bu yedi kere temizlemeden birisinin toprakla olması lazımdır. Halk arasında söylenen ve şafiilere isnad edilen: Bir kimseye köpek dokunursa abdesti bozulur, sözünün aslı yoktur.

639- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“ (İsrail oğulları zamanında) biri öküzü binmiş giderken öküz binicisine dönüp baktı ve dedi ki: Ben bunun için (binilmek için) yaratılmadım; ancak ziraat için yaratıldım.” Ashap, öküzün konuşmasına şaşarak (hadiseyi yadırgayarak), Sübhanallah! dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber buyurdular ki:

“Ben buna inandım, Ebû Bekir ve Ömer de inandılar. Bir kurt da koyun kaptı. Çoban kurdun ardına düştü (ve koyunu kurtardı) Kurt çobana dedi ki: Canavarlar gününde, sürünün benden başka çobanı bulunmayacağı günde onu (koyunu) kim kurtaracaktır?” Bu da Ashab’ın hayretini mucip oldu. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: “Bu olaya ben inandım, Ebû Bekir ve Ömer de inandılar”

Bu hadîs-i şerifi Ebû Hureyre’den rivayet eden Ebû Seleme, Hazreti Peygamber bu sözleri buyurduğu zaman o mecliste Ebû Bekir ile Ömer bulunuyorlardı. Bu ikisinin de aynı inancı taşıyacaklarını onların gıyabında olarak Hazreti Peygamber haber vermişti, dedi.

640- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Medine'ye hicretlerinde Medineli ashap (Ensar) dediler ki: Bizim mülkiyetimiz altındaki hurma bahçelerini kardeşlerimiz olan muhacirlerle (Mekke'den hicret edenlerle) aramızda böl ya Resûlallah! Hazreti Peygamber onların bu dileklerine karşı, "hayır!" diye cevap verdiler. Sonra Hazreti Peygamberin muvafakati üzere muhacirler, Medine'lilerin hurmalarının bakım işlerini yürütmek şartı ile hurma ürünlerini aralarında paylaşmayı kararlaştırdılar.

Mütercim:

Böyle hurma bahçelerinin bakımı, sulanması ve budanması muhacirler tarafından olup da ürünlerinin ortak olması müsâkat (ziraat ortaklığı) demektir. Fıkıh kitaplarında beyan edilen müsâkat, bir taraftan ağaç ve diğer taraftan bakım olmak üzere elde edilen meyvelerin taraflar arasında bölünmesinden ibaret bir ortaklıktır. Müsâkatın rüknü, icab ve kabuldür. Ağaç sahibi meyvelerde şu kadar hisse almak şartı ile bu ağaçların bakımını sana verdim, der. Karşı taraf da kabul ettim, cevabını verir ve ortalık bağlantısı kurulur. Ayrıca sözleşmeyi yapan iki tarafın da akıl sahibi olmaları şarttır. Bulûğa ermiş olmaları şart değildir. Yine hisselerin 1/2, 1/3, 2/3 gibi tayin edilmeleri lazımdır. Bu hadîs-i şerifte hisselerin gösterilmiş olmaması, örf ve adete bağlı olarak hisse alınması kastedildiği cihetledir ki, bu da ayrıca aralarında kararlaştırılmıştı.

641- İbni Abbas'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Herhangi birinizin, tarlasını ücret almaksızın bir din kardeşine (ziraat edip faydalanması için) vermesi, ondan belirli bir ücret almasından daha hayırlıdır."

Mütercim:

Bir kimse tarlasını ziraat etmesi için belirli bir ücret karşılığında verebilir. Ancak ücret almadan vermesi daha uygun, Allah katında da büyük sevaba vesile olur.

Ziraat için araziyi icara vermek caizdir. Bir kimse dilediğini ekmek üzere kiraladığı arazide yaz ve kış, bir yıl içinde bir kaç defa ziraat edebilir. Bu hadîs-i şerifte, arazilerin kiralanamayacağına dair bir işaret yoktur. Yalnız ücretsiz olarak başkasına verilmesinde fazilet vardır.

642- Hâzreti Aişe'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Her kim, sahipsiz bir araziye onarırsa ona herkesten daha müstehaktır."

Mütercim:

İmam Azam Hazretlerine göre, bir kimse hükümet izni ile boş araziden bir yeri imar ve ihya ederse ona sahip olur. Eğer böyle bir yerden yalnız faydalanma izni verilmişse, mülk edinilmesine müsaade edilmemişse, o yerde yalnız kullanma hakkı bulunur, mülkiyet hakkı olamaz. Her halde hükümet izni İmam Azam'a göre şarttır.

İmam Şafii, İmam Muhammed, Ebû Yûsuf hazretlerine göre peygamber'in izni kâfidir; hükümetin iznini almak şart değildir. Böyle bir araziye ihya ve imar eden kimse, yaptığı imar sebebiyle o araziye malik olur.

Mevât; sahipsiz olan, mera veya harman yeri olarak kullanılmayan ve yerleşim merkezinin en ücra köşesinden bağırıldığı zaman sesin ulaşamayacağı uzaklıkta bulunan yerlerdir. Çünkü yerleşim merkezlerine yakın yerler halk için mer'a ve harman yeri ve baltalık olmak üzere terk edilir. Bu yerlere metruk (terk edilmiş) araziler denilir; bunlara mevat (boş ve ölü) arazi denmez.

643- Hazreti Ömer (R.A.) der:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu ki:

"Bu gece Rabbinden bana bir haberci gelerek bu mübarek vadide (Akik'de) namaz kıl ve buradan hac ile beraber umreye niyet et, dedi."

Hazreti Peygamber bunu Akik adındaki yerde buyurdu. (Bu hadîs-i şerif hac bahsinde geçmişti.)

644- İbni Ömer (R.A.) der ki:

Hayber'in fethinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri orada yerli bulunan Yahudilerin tümünün çıkarılıp uzaklaştırılmalarını emredince, Yahudiler Hazreti Peygambere gelip şu ricada bulundular: Bizi buradan çıkartmayınız. Biz müsâkat yolu ile (ziraat ortaklığı ile) hurma bahçelerini bakıp yetiştirelim. Sonra elde edeceğimiz ürünlerin yarısı bizim, yarısı da sizin olsun. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Bu şart dahilinde ve dilediğimiz müddetçe sizi burada bırakıyoruz."

645- Züheyr bin Râfi (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beni özel olarak huzurlarına çağırdı ve bana,

"Siz tarlalarınızı ne yapıyorsunuz?" diye sordu. Dedim ki:

(Bunları, mahsulün dörtte biri karşılığında, hurma ve arpa ürününden belirli ölçekler mukabilinde icara veriyoruz, dedim Bana şöyle buyurdular:

“İcara vermeyiniz. Ya kendiniz ekiniz veya ektiriniz veya tutunuz.”

Mütercim:

Râfi bin Hadîc'in amcası Zübeyr bin Râfi'den rivayet edilen bu hadîs-i şerif her ne kadar sahih ise de, İbni Ömer (Radyallahu A.) ve diğer sahabe tarafından Rafi bin Hadîc'in yüzüne karşı: Bu rivayetiniz, Hazreti Peygamberin devrinde ve huzurlarında olan bütün Medine halkının işlem ve adetlerine aykırı olduğundan onu başka şekilde yorumlarınız, dediler. Yani, ziraat arazilerinin icara verilmesinin Hazreti Peygamber tarafından yasaklanması mutlak olmayıp özel bir şarta veya bilinmeyen bir ücrete bağlı kılınmasından dolayıdır; yoksa muayyen bir ürün karşılığında veya nakid para ile arazilerin icara verilmesi caizdir, dediler. Fakat sonra. İbni Ömer bu hadîs-i şeriften korktu ve arazinin icara verilmesini terk etti; takva yolunu seçti. Yoksa fetva yönünden arazinin icara verilmesi, müzaraa yapılması caizdir. Müzaraa, bir taraftan arazi, diğer taraftan iştir. Sonra iki taraf arasında ürünün muayyen bir nispetle bölünmesidir. Bu bir nevi ortaklıktır. Bunun rûknü icab ve kabuldür: Arazi sahibi çalışacak olan çiftçiye der ki, bu yerin ürününden şu miktar almak şartı ile onu sana verdim. Çiftçi de, kabul ettim diye cevap verir. Böylece müzaraa bağlantısı yapılmış olur. Çiftçinin arazi, sahibine teklifi ile de bu bağlantı olur. Bu sözleşmede her iki tarafın akıl sahibi olması şarttır, balığ olmaları şart değildir. Bir de ne ekileceğinin söylenmesi yahut çiftçi her ne dilerse ekebilir kaydının konması gerekir. Bununla beraber çiftçinin yarı, üçte bir veya üçte iki şeklinde üründen hisse alma hususu da tayin edilir.

Eğer çiftçinin hissesi tayin edilmez, yahut çıkan üründen başka bir şey vermek şart koşulursa, yahut hasılatın şu kadar kile hisse almak kesinleştirilirse bu müzaraa ortaklığı sahih olmaz. İşte bu hadîs-i şerifte vaki olan Hazreti Peygamberin yasaklaması da böyle fasid sözleşme hakkında varit olmuştur, diyerek hadîs-i şerif tevil edilir. Fasid müzaraa sözleşmesinde elde edilen ürünün hepsi tohum sahibinin olur. Yer sahibi ise eğer tohumu vermemişse yerinin ücretini alır. Tohum yer sahibinin olduğu takdirde çiftçi, çalışmasının karşılığını, emsalinin ücreti ile kıyas edilerek alır.

Müzaraa sözleşmesinde ekin henüz yeşil iken arazi sahibi ölse, ekin yetişinceye kadar çiftçi işine devam eder. Ölenin varisleri çiftçi ye engel olamazlar. Eğer çiftçi ölürse, bunun varisleri kendi yerine geçer ve dilerlerse ekin yetişinceye kadar işe devam ederler; yer sahibi onlara engel olamaz. Müsâkat akdinin hükmü de yukarda beyan olunduğu üzere tıpkı müzaraa sözleşmesi hükmü gibidir.

Bu müzaraa ortaklığı İmam Azam Hazretlerine göre caiz değilse de İmamneyn'e göre İmam Muhammed ve İmam Ebû Yûsuf) ve diğer müçtehit imamlara göre caizdir ve fetva da bu iki imamın görüşüne göredir.

646- Ebû Hureyre (R.A.) anlatır:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu ki:

“Cennet ehlinde bir adam, ziraat etmek için Rabbisinden izin istedi. Allah Teâlâ ona, sen istediğin durumda değil misin? buyurdu. Adam: Evet! dedi; fakat ziraat etmek istiyorum, (Sonra ziraat etmesi için Allah tarafından ona müsaade edilir.), Tohumu ekti ve ekinin bitmesi göz kırpması kadar kısa bir zamanda oldu. Dağlar gibi ekin yığınları meydana geldi. Cenabı Hak ona buyurdu:

Ey insanoğlu! İşte önünde al. Gerçekten senin gözünü hiç bir şey doyurmaz.” Resûl-i Ekrem'in bu hadîs-i üzerine mecliste bulunan bir bedevi şöyle dedi: Vallahi, bu cennet ehlinde olan adamın ya Kureyşli veya Ensarlı olduğunu göreceksiniz. Çünkü ziraatla işgal eden onlardır. Bizim ziraatla işimiz yok. Arabî'nin bu sözü üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem güldüler.

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften, çiftçilerin ziraata olan düşkünlük ve muhabbetleri anlaşıldığı gibi, arazinin icara verilmesi veya sahibi tarafından kullanılması cevazı da çıkmaktadır.

MÜSÂKAT VE ŞİRB BAHSİ

647- Sehl bin Sa'd (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine bir bardak içecek getirildi. Birazını içti. Hazreti Peygamberin sağ tarafında o meclisin en küçüğü olan İbni Abbas bulunuyordu. Halid bin Velid ve diğer yaşlılar da sol tarafında bulunuyorlardı. Sonra Hazreti Peygamber sağ tarafında bulunan İbni Abbas'a dönerek: Ey delikanlı! Bunu (artan içeceği sol tarafımda bulunan) yaşlılara ikram etmeme müsaade eder misin?” buyurdular. İbni Abbas şu cevabı verdi:

— Ya Resûlallah! Sizin bana düşen artığınızı hiç kimseyi tercih edemem. Bunun üzerine Hazreti Peygamber artan içeceği İbni Abbas'a verdi.

648- Hazreti Enes (R.A.) der ki:

Evimizde besili bir koyun vardı. Bunun sütü sağılarak evimizin kuyusundan biraz su karıştırılıp Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e bardakla sunuldu. Birazını içtiler. Hazreti Peygamberin sol tarafında Hazreti Ebû Bekir (R.A.) ve sağ tarafında bir bedevi bulunuyordu. Hazreti Peygamberin, adetleri üzere arta kalan içeceği sağ tarafında bulunana vermesi ihtimali kuvvetli olduğundan, bedevî'ye vermesin diye Hazreti Ömer dedi ki:

— Ya Resûlallah, şu arta kalan sütü yanınızda oturan Ebû Bekir'e ihsan buyurunuz. Hazreti Peygamber yine adetleri üzere o süt artığını sağ taraflarında oturan bedevî'ye uzatıp verdi ve şöyle buyurdu:

“Herhangi bir şey verilirken, sağ tarafta bulunan tercih edilmelidir.” (Sağdan itibaren sıra gözetilmelidir.)

Mütercim:

Böyle içilen şeylerden arta kalanı sağ tarafta bulunanları tercih ederek vermenin sünnet olduğunda ittifak vardır. Yalnız İbni Hazm’a göre, sağ tarafta olanın tercihi vaciptir ve sağ tarafta olanın izni olmaksızın sol taraftakine verilmesi asla caiz değildir.

Ayrıca, “Büyüklerinizden başlayınız” mealinde hadîs-i şerif varsa da, bu hadîs-i şerif halka halinde oturulupta ikram eden kimsenin ortada kaldığı durum içindir. Burada yaşlılar tercih edilir.

Bir de Hazreti Peygamber İbni Abbas’dan izin istediği halde bedviden izin istememesinin hikmeti, İbni Abbas peygamberin akrabasıydı. Bedevi ise yabancı idi. Bedevinin gönlünü hoş etmek için ona vermiş olmalarıdır, deniliyor.

649- Ebu Hureyre (R.A.) anlatıyor.

“Suyun fazlası (akıp gitmesin diye) tutulmaz ve bu yüzden yeşilliklerin bitmesine de engel olunur.”

Mütercim:

Aslında su, ot ve ateş mubahtır; bunlardan herkes faydalanabilir. Bunlar insanların faydalanma bakımından ortak malları gibidir. Kova testi ve küp gibi kaplarda biriktirilmiş olmayan sulardan bütün insan ve hayvanların içme hakkı vardır. Bir topluma ait olan bir nehirden, birinin arazisindeki su kanalından veya kuyusundan izin olmaksızın bir kimse kendi arazisini sulayamaz sâde su içme hakkı olduğundan su içebilir ve eğer kanal ve kuyuya zarar verilmeyecek olursa hayvanlarını da sulayabilir. Testi ve kova gibi kaplarla su alıp evine ve bahçesine de götürebilir.

Sahipsiz arazilerde kendiliğinden yetişen otlar mubah olduğu gibi, bir kimsenin mülkünde kendiliğinden yetişen ve mülk sahibinin hiç bir emeği bulunmayan otlar da mubahtır. Ancak mülk sahibine zarar vermemek şarttır. Bir kimsenin mülkünde kendiliğinden yetişen otlar mubah ise de, mülk sahibi tarafından mülküne başkasının girmesi engellenebilir. Ev içinde bulunan ateş de böyledir. Ateş almak için başkası eve sokulmayabilir. Fakat açık ve sahipsiz yerlerde yakılan ateşlerden herkes faydalanabilir. Bu gibi ateşlerden ısınılır, ışıktan faydalanılarak iş yapılır, ondan lamba ve fener yakılabilir. Ateş sahibi bu faydalanmaya engel olamaz. Fakat izni olmadıkça o ateşten kimsedir kor alamaz.

Suyun hükmüne gelince: Bir kimsenin mülkü içinde devamlı suyu bulunan bir kuyu, havuz veya bir nehir bulunduğu halde bunlardan su içmek isteyen kimse mülke girmekten engellenebilir; fakat yakında başka içecek mubah su yoksa, mülk sahibi o kimseye su çıkarıp vermeye yahut onun girip su almasına müsaade etmeye mecburdur. Mülk sahibi su çıkarmadığı taktirde, o kimsenin girip su alma hakkı vardır. Ancak kuyunun, havuzun veya nehrin kenarını bozmak gibi zararları su sahibine vermemek şarttır.

650- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Suyun fazlasını tutmayınız ve bu yüzden (meralarda) otların çoğalmasını önlemiş olursunuz.”

Mütercim:

Bir yerde mevcut sudan, hayvanların otunu yetiştirecek başka su bulunmadığı zaman böyle bir suya sahip olan kimse kendi zaruri ihtiyacından artanı tutması hadîs-i şerif ile yasaklanmıştır.

Hanefî, Şafîi ve Maliki mezheplerine göre, yukarıda açıkladığımız gibi, bu faydalanmaya engel olmak haramdır. Çünkü bu gibi sulara insan ve hayvanların faydalanma hakkı vardır. bazı âlimlere göre de, bu faydalandırma bir ihsan ve iyiliktir. Çünkü kendi mülkünde veya boş bir yerde açılan kuyu, açanın şahsî menfaatine bağlıdır ondan başkasına bir ikram olur, denmektedir. Yoksa herkes hava ve ışıktan faydalandığı gibi denizlerden, büyük göllerden, mülk olmayan nehirlerden, umuma ait kuyulardan faydalanmak her canlı için mubahtır. Bunlardan isteyen kimse arazisini sulayabilir, su arkı açabilir, değirmen kurabilir. Ancak, bunlar yapılırken başkasına zarar vermemek şarttır. Bu itibarla su, taşırılarak insanlara zarar verilirse, yahut nehrin suyu büsbütün kesilirse, yahut kayıkların yüzmesine imkân bırakılmazsa, bu takdirde böyle zararlara sebebiyet verenlere engel olunur.

651- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Maden ocağının telefi (içine düşmek suretiyle ölüm veya yaralanma meydana gelmesi) hederdir. Kuyunun telefi hederdir. Hayvanın telefi hederdir. Yeraltı servetlerinde beşte bir hazinenindir.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerife ait bir kısım hükümler 485 sayılı hadîs dolayısı ile geçmişti. Bu bir tekrar mahiyetinde ise de kelimeler yerlerini değiştirmiş olduğundan ikinci defa nakledilmiştir.

Hayvanların telefi hakkında fıkıh kitaplarında belirtildiği üzere, bir hayvanın sebebiyet verdiği zararı sahibi ödemez. Fakat bir adamın malını telef etmekte olan hayvanını sahibi görür de ona engel olmazsa zararı ödemesi gerekir. Bir de toslayıcı öküz, ısırcı köpek gibi zararı belli bir hayvanın sahibine, hayvanına sahip ol, diye önceden tenbihte bulunmuş ve buna rağmen hayvanını salıvermiş ise, bir ziyanda bulunduğu takdirde zararını sahibi öder.

Yine bir kimsenin hayvanı, kendi mülkünde iken bir başkasının canına veya malına herhangi bir şekilde zarar verirse, hayvan ister yalnız ve ister sahibi ile beraber olsun, tazmin gerekmez. Bir de hayvanını başkasının mülküne mülk sahibinin izni ile soksa, kendi mülkünde imiş gibi hayvanın zararını ödemek gerekmez. Fakat mülk sahibinin izni olmaksızın sokulmuş olursa, hayvanın ister sürücüsü, ister yedekçisi olsun ve ister yakınında bulunsun, böyle bir

hayvanın yapacağı zarar sahibi tarafından ödenir. Ancak hayvan kendiliğinden boşanarak bir kimsenin mülküne girip zarar yapmış olursa sahibi bu zararı ödemez.

Ayrıca herkesin, umuma ait yolda hayvanı ile yürümek hakkı vardır. Böyle bir yolda hayvanına binerek yürüyen kimsenin hayvanı sakınılması mümkün olmayan bir zarar yaparsa, sahibi onu ödemez. Misal: Hayvanın ayağından toz ve çamur sıçrayıpta başkasının elbisesini kirlitse, yahut hayvan arka ayağıyla teperek yahut kuyruğu ile çarparak bir zarar etse, tazmin gerekmez. Fakat hayvanın ya ön ayağı ile veya başı ile çarpışmasından meydana gelen zarar ve ziyanı hayvan binicisi öder. Umuma ait yolda hayvan yedekcisi ile sürücüsü veya binicisi arasında tazminat ödeme bakımından fark yoktur. Ancak, umuma ait bir yol üzerinde hiç kimsenin, hayvanını durdurmaya veya bağlamaya hakkı yoktur. Eğer böyle bir yol üzerinde hayvan durdurulur veya bağlanırsa, hayvanın ön veya arka ayağı ile tepmesinden veya başka hareketlerinden meydana gelen zararı hayvan sahibi öder. Fakat hayvanların durması ve beklemesi için hazırlanmış olan yerlerde hayvanların etmiş olduğu ziyan ödenmez.

Bir kimse umuma ait olan yolda hayvanını başıboş salıverse, o hayvanın ettiği zararı öder.

Bir kimsenin bindiği hayvan ön veya arka ayağı ile ister binicinin kendi mülkünde ve ister başka yerde olsun, bir nesneyi "çiğneyerek ziyan etse, binici bu işe sebebiyet verdiği için o ziyanı öder; fakat at, gemi azağına alıp binici onu kontrol altına alamaz da bir ziyan ederse tazmin gerekmez. Bir de, bir kimse kendi mülkünde hayvanını bağlamış olduğu halde diğer biri gelerek oraya kendi hayvanını bağlasa ve mülk sahibinin atı teperek onu helak etse yine tazmin gerekmez; fakat mülk sahibinin hayvanı telef olursa onu diğerinin ödemesi lazım gelir.

Bir yere iki kimsenin, hayvanlarını bağlamak hakkı olduğu halde her ikisi o yere hayvanlarını bağlasa ve bunlardan biri ötekini telef etmiş olsa, tazmin gerekmez hayvanlarını bir yere tazmin gerekmez. Yine iki kişi hayvanlarını bağlamaya hakları bulunmayan bir yere hayvanlarını bağlayıp da önce bağlayanın sonrakini öldürürse tazmin gerekmez, fakat sonra bağlayanın hayvanı önce bağlanana öldürürse tazmin gerekir.

652- Abdullah (Radiyallahu Anh) der ki, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

Kim yalan yere yemin eder de, o yemin sebebiyle bir kişinin malını haksız yere alırsa, kıyamet gününde Allah Teâlâ'nın gazabına uğramış olarak O'nun huzuruna çıkar."

Sonra bu hadîs-i şerifi tasdik etmek üzere Allah Teâlâ Hazretleri: "Allah'ın ahdini ve kendi yeminlerini bir kaç paraya satan kimselerin ahirette hiç bir nasibi yoktur." mealindeki ayeti kerimeyi inzal buyurdu. (Ali İmran, Ayet: 77)

Abdullah bu hadîs-i şerifi rivayet ederken: - Siz ne söylüyorsunuz! Bu ayeti kerime benim hakkımda nazil oldu, dedi. Şöyle ki:

Benimle amcamın oğlu arasında ihtilâf konusu bir su kuyusu vardı. Davamızı bir hükme bağlamak için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana: "Şahitlerini getir," dedi. Ben şahitlerim yoktur, dedim. Hazreti Peygamber:

"O halde hasmın yemin etsin," buyurdu. Ben: - Ya Resûlallah, bu adam yalan yere yemin eder, dedim. Sonra Hazreti Peygamber bu hadîs-i şerifi buyurdu. Allah Teâlâ Hazretleri de yukarıdaki ayeti kerimeyi indirdi.

Mütercim:

Yemin üç kısımdır:

1- Yemin-i gamûs ki, yalan yere kasten yemin etmektir. Gamûs'un manası, sahibini büyük günaha daldırır demektir. Bu türlü yemin için Hanefi mezhebinde kefarete yoktur. Çünkü kefarete ile bunun günahı bağışlanmaz. Ancak tevbe ve istiğfarla beraber, hak sahibi var ise ondan helallik almakla bu günah bağışlanır. İşte bu hadîs-i şerifteki tehdit, bu gibi yemin hakkındadır. Başka hadîslerde ve başka kitaplarda: "Gamûs şeklindeki yemin, evleri harab eder," diye varit olmuştur. Böyle kul hakları üzerine yalan yere yemin edenleri, bu yemin helak eder, ocaklarını söndürür.

2- Mün'akid yemin ki, gelecekte bir şeyi yapmak veya yapmamak üzere edilen yemindir. Vallahi falan işi yapmam veya yaparım, şeklinde edilen yemindir. Bu türlü yemin bozulduğu takdirde, yemin kefareti vermek gerekir. Bu kefarete de ya bir köle azad etmek yok ise, on fakire birer fitre miktarı sadaka vermek veya on fakir giydirmek; bunlara gücü yetmezse üç gün arka arkaya oruç tutmaktır.

Bir kimse: Vallahi, falanca kimse ile barışmam veya konuşmam veya evine gitmem, diye yemin ederse, bu türlü yeminin bozulması ve kefarete verilmesi matluptur. Böyle yeminlerde ısrar edip bozmamak haramdır. Fakat meşru olan yeminde sebat etmek gerekir. Sebat edilmez de bozulursa yine kefarete lazım gelir. İçki içmeyeceğine yemin eden kimse, bu yemininde sebat eder; bununla beraber yeminini bozacak olursa, bunun kefareti öder. Ayrıca işlediği haramın günahını çeker.

3- Lağiv yemin ki, zanna dayanıp gerçeğe aykırı olarak kasıtsız yapılan yemindir. Geçen yıl hacca gittiğini sanarak buna yemin etmesi ve aslında iki yıl önce hacca gitmiş olması gibi. Bu türlü yeminlerin bağışlanması umulur.

Şafii mezhebinde lağiv yemin, söz arasında yemini kastetmeyerek söze güç kazandırmak için, vallahi gittim, vallahi geldim, vallahi okudum, billahi yazdım gibi yeminin Allah katında bağışlanması umulur.

Her iki mezhebe göre de, mümkün olduğu kadar böyle yeminlerden sakınmalıdır. Üzüntü ile kaydedelim ki, bazı kimseler, farkında olmaksızın böyle her sözde, konuşma aralarında bu lağiv yemini yapar. Herkes bu şekildeki kötü alışkanlıktan kendini kurtarmalıdır, yeminsiz konuşmaya alışmalıdır.

653- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) anlatıyor:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurmuştur ki: “Üç kimse vardır ki, kıyamet gününde Allah onlara merhamet gözü ile bakmaz ve onları günahlardan temizlemez, hem de onlara acıklı bir azab vardır: Yolculukta suyunun ihtiyacından fazlasını yolcuya vermeyen adam.

Bir idareciye yalnız dünya menfaati için biat eden (oy veren) ve kendisine dünyalık verirse memnun olan, vermezse kızan (aleyhine dönen) adam.

Akşam üstü satılık malını arzedip, “kendisinden başka ilâh olmayan Allah’a yemin ederim ki, bu mal karşılığında bana şu ve şu kadar para verildi (de vermedim), diyen ve bu yeminine bir müşterinin kandiğı adam.”

Sonra Hazreti Peygamber : “Allah’ın ahdini ve kendi yeminlerini bir kaç paraya satan kimselerin ahirette nasibi yoktur,” mealindeki ayeti kerimeyi okudu. (Ali İmran: Ayet 77)

654- Ebû Hureyre (R.A.) rivayet eder:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurmuştur: “Bir adam yolda giderken ağır şekilde susadı. Derken bir kuyuya inip su içti. Çıktıktan sonra susuzluktan soluyup toprakları yalayan bir köpekle karşılaştı. Adam, bu köpek, benim çektiğim susuzluğun benzerini çekiyor, dedi ve kuyuya inerek kundurasına su doldurup ağzına taktı ve yukarı çıkıp köpeğe su içirdi. Allah Teâlâ Hazretleri de onun bu işini beğendi ve günahlarını bağışladı. (Cennetine girmeye vesile kıldı!)” ashap dediler ki: Ey Allah’ın Resulü, hayvanlar yüzünden bize sevap var mı? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu: “Her ıslak ciğer için (her canlının susuzluktan yanan ciğeri için) sevap vardır.”

Mütercim:

İnsan ve hayvan, her canlının icirilmesi ve yedirilmesinden dolayı sevap kazanılacağı bu hadîs-i şeriften anlaşılmaktadır. Fakat İmam Nevevi’nin tercihi göre, kendisine ikram edilen hayvanın zararsız olması lâzımdır; öldürülmesiyle emredilmemiş olmalıdır.

655- İbni Ömer’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Bir kadına, kendi(kedi ???) yüzünden azap edildi. Bu kadın, açlıktan ölünceye kadar kediyi hepsetmiş ve bu yüzden cehenneme girmiştir.”

İbni Ömer der ki; Allahu alem, Hazreti Peygamber şöyle buyurmuştu: “O kadın, kediyi hapsettiği zaman ne yedirmiş, ne içirmiş ve ne de yeryüzü haşaratından yesin diye salıvermişti.”

656- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Nefsim kudretinde olan Allah’a yemin ederim ki kıyamette Kevser Havuzuma birtakım kimseleri yaklaştırmayacağım. Yabancı devenin su kurnasından kovulduğu gibi...” Kevser havuzundan kovulacaklar, ya münafıklar, ya bid’at sahipleri, ya da diğer ümmetlerden olanlardır, deniliyor.

657- Sa’b bin Cessâme (R.A.) ’den rivayet edilmiştir:

“Koru, ancak Allah’ın ve peygamberinin korusudur.”

Mütercim:

Müslümanların ihtiyaçları için Hazreti Peygamber tarafından veya devletçe korunmuş kuyu ve araziden başka korunmuş yer olamaz. Bu hadîs-i şerifin geliş sebebi şu: Cahiliyet devrinde bir takım şeref sahibi ileri gelen kimseler, bir yere konakladıkları zaman, köpek sesinin ulaştığı yere kadar olan araziye dört yönden çevirerek kendilerine ayırdıkları ve kendi koruları sayarlardı. Bu yeri kendi hayvanlarının otlatmalarına tahsis ederlerdi. Bununla beraber diğer insanların meralarına da ayrıca ortak olurlardı. Sonra Hazreti Peygamber bu cahiliyet adedini bu hadîs-i şerifle yasakladı. Gaza ve cihad için veya Müslümanların diğer ihtiyaçları için meşru bir izin olmadıkça, hiç kimse kendi başına, umuma terk edilmiş yerlerden kendisi için koru edinemez; bu caiz değildir.

658- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“At beslemek kimi için sevap kimi için örtü (geçim vasıtası) ve kimi için de vebaldır.”

Sevap kazanan kimse, atı Allah yoluna bağlayan, bağını uzun yaparak çimenlikte veya bahçede otlatan kişidir. Bağının geniş alanı içinde çimenlikten veya bahçeden otladığı her şey, sahibine sevap olarak yazılır.

Eğer bağı kopar da şaha kalkarak bir veya iki tur atarsa izleri ve tersleri sahibine sevap olarak yazılır. Eğer bir nehre uğrayıp o nehirde içerse, sahibine, onu sulamak için bir himmet göstermemiş olsa bile, bundan dolayı sevap yazılır. İşte at, bu gibi sebeplerle bir sevaptır.

Kim de atı, ihtiyacını karşılamak ve başkasına muhtaç olmamak için besler, boyunlarında ve sırtlarında olan şer’i hakları (zekât ve yardım gibi hukuku) unutmazsa atlar, bu sebeple bir örtü (geçim vasıtası) dır.

Kim de atları; iftihar, gösteriş ve Müslümanlara karşı düşmanlık olarak beslerse bu sebeplerden ötürü bir vebaldır.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e merkeplerin durumu soruldu ve şöyle buyurdular:

“Bana, bunlar hakkında, şu eşsiz ve mânası geniş ayeti kerimeden başka âyet nazil olmadı: Kim zerre miktarı hayır işlerse, onun karşılığını (sevabını) görecek. Kim de zerre miktarı kötülük işlerse, onun karşılığını (cezasını) görecek.” (Beslenen hayvanlar iyi bakılır ve iyi yolda kullanılırlarsa sevap kazanılır aksi halde günaha düşülür.)

Mütercim:

Mümin ve kâfir herkes kıyamette, dünyada iken yapmış olduğu şeylerin karşılığını görecektir. Fakat müminin günahı bağışlanır ve iyi işlerine sevap verilir. Kafirin iyi işi kabul olunmaz ve günahlarından dolayı azab olunur.

659- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Bahreyn arazisinin bir kısmını Medine’li ashaba (Ensar’a) vermek, mülkiyetlerine geçirmek istedi. Medine’li ashap dediler ki, muhacir (Mekke’li) kardeşlerimize de vermedikçe gönlümüz razı olmaz. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu;

“Benden sonra size başkalarının tercih edildiğini (size karşı onlara üstünlük ve hak tanındığını) göreceksiniz. Fakat siz ahirette bana kavuşuncaya kadar sabrediniz.”

(Bazı idareciler, sizin gibi hak sahiplerini bırakıp başkalarını tercih ve onlara ihsan ve ikram edeceklerdir. Fakat siz yine sabrederek itaatten dışarı çıkmayınız.)

660- Abdullah bin Ömer’den (Radiyallahu Anhum) rivayet edilmiştir:

“Kim bir hurmalığı budanıp aşılandıktan sonra satın alırsa o hurmalığın meyvesi, müşteri şart koşmadığı takdirde satıcındır. Kim de mallı bir köle satın alırsa, o kölenin malı, müşteri şart koşmadığı takdirde onu satanındır.”

Mütercim:

Hurma ağaçları budanıp aşılanınca adeta meyvalı ağaç hükmünde olur. Pazarlıkta bu aşılanmış ye meyve hükmünde olan çiçekler söz konusu edilmezse, o yılın mahsulü satışa dahil olmaz. Meyvalar satıcının ve ağaç müşterinin olur. Çünkü satılan malın eklerinden olmayan veya ona bitişik kararlı ilâvelerden sayılmayan, satılan malın bir parçası hükmünde olmayan veya beldenin örf ve adetinde satılan mala bağlı kabul edilmeyen şeyler, satış halinde alış verişe girmezler, satılan malın dışında kalırlar. Fakat pazarlıkta müşteri bunlarla beraber malı satın almayı şart koşarsa, o zaman satılan malla beraber bu ekler de müşterinin olur.

Beldenin örf ve adetine göre satılan malın eklerinden kabul edilen şeyler, söz konusu edilmese bile, müşteriye ait olur. Bir ev satılınca gardirop, divan koltuk kanepeler ve sandalye gibi eşyalar, evin satışına girmediği gibi, bağ ve bahçe satışında çiçek ve meyva saksıları, başka yere götürülmek üzere dikilen fidanlar da alış verişe girmezler. Yine arazi satışlarında ekin, ağaç satışlarında meyva pazarlıkta söz konusu edilmezse, bu ekin ve meyvalar, arazi ve ağaç satışlarına girmezler; müşteri bu ekinleri veya meyvaları da, arazi ve ağaçla almaya hakkı yoktur. Fakat örf ve adette ek hükmün de olan binek atının gemi ve yük hayvanının yuları, söz konusu edilmese bile, alış- verişe girerler. Satılan hayvanla beraber bu yular ve gem müşterinin olur.

Yine bir kimse, malı ve parası olan bir kölesini sattığı zaman, o kölenin mal ve parası, köleyi satan efendisine aittir. Zaten Hanefî ve Şafîî mezheplerinde köle hiç bir zaman mala sahip olamayacağından satılırken elinde bulunacak malın efendisine geri verilmesi gerekir. Maliki ve Hanbelî mezheplerinde, bir köleye efendisi mal temlik ederse, köle o mala sahip olur; fakat böyle satılırken o sahip olduğu mal efendisine geri verilir. Ancak satılan bu kölenin elindeki mal müşterinin olmak şartı koşulursa, köle ile o mal müşterinin olur. Fakat malın belli ve muayyen olması lazımdır. Eğer satılan kölenin elindeki mal altın veya gümüş olur ve kölenin bedeli de altın veya gümüş ise, bu pazarlık faizden hali olamayacağından, Hanefî ve Şafîî mezheplerinde alış verişi sahih değildir. Maliki ve Hanbelî mezheplerinde mutlak olarak bu hadîs-i şerife dayanılarak sahihtir.²

2 Ömer Ziyaeddin Dağıstânî, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:387-400

BORÇLAR VE HACİR BAHSİ

661- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Kim insanların mallarını ödemek maksad ve niyeti ile (ödünç) alırsa, Allah Teâlâ onun yerine öder, (ona ödeme imkânı bahşeder). Kim de, bu malları batırmak kastıyla alırsa, Allah Teâlâ o kimseyi batırır.” (başkasının malını batıranın Allah da ahirette amelini batırır.)

Mütercim:

Bir kimse başkasından ödünç olarak veya herhangi bir iş gereği mal ve para gibi eşya alırken o almış olduğu şeyi sonradan ödemek niyetini kesin olarak taşıyorsa, Allah ihsan ve kereminden bu borcu ödemeyi borçluya nasib eder ve ona kolaylık verir. Dünyada ödeyemese bile, ahirette o borçlunun alacaklılarını razı eder, bu haktan borçluyu kurtarır. Eğer böyle bir mal alırken, ödememek niyeti varsa, borçlunun bu kötü niyetinden dolayı ödünç alınan malın dünyada hiç bir faydası olmayarak batır. Ayrıca ahirette de hak sahipleri tarafından o borçlunun iyi amelleri alınır. Alacaklıların günahları da bu borçluya yükletilir, Böylece borcu ödenmiş olur, diye diğer hadîs-i şeriflerde varit olmuştur.

662- Ebû Zer El-Gıfârî (R.A.) der ki:

Bir savaş seferinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraberdim. Dönüşte Medine’ye gelirken Uhud dağına gördüklerinde şöyle buyurdular:

“Şu dağ altın haline dönmüş olsa, o altınlardan hiç birinin üç gecedan fazla yanımda kalmasını istemem; ancak bir kimseye borcum varsa, borcum kadarını saklayarak borcumu öderim.” Hazreti Peygamber, sözüne devamla:

“(Dünyada! bolluk içinde yüzenler, onlar (ahirette) darlık içinde kıvrananlardır. Ancak, malı şöyle ve şöyle saçanlar müstesnadır (bunlar, hem dünyada ve hem ahirette bolluk bolluk içindedirler).” diyerek mübarek eliyle önüne, sağına ve soluna işaret ettiler ve:

“Böyle sadaka verip hayır yapanlar azdır!” buyurdular. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bana hitaben:

“Ben gelinceye kadar yerinden ayrılmı!” buyurdu ve kendisi bir parça uzaklaşıncı bir ses işiterek hemen yanına varmak istedim. Fakat sonra efendimizin “Ben gelinceye kadar yerinden ayrılmı” emrini hatırladım ve bulunduğum yerde kaldım. Sonra Hazreti Peygamber yanıma gelince:

— Yâ Resûlallah, işittiğim şey, veya işittiğim ses ne idi? diye sordum. Bana:

“İşittin mi?” diye sordular. Ben de:

— Evet dedim. Buyurdular ki:

“Cibril bana geldi, ümmetinden her kim, Allah Teâlâ Hazretlerine hiç bir şeyi ortak koşmadan ölürse, cennete girer, dedi. Ben de, şöyle ve şöyle yapsa da girer mi? dedim. Cibril, evet! diye cevap verdi.”

663- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Eğer benim Uhud dağı kadar altınım olsa, borcum için sakladığımdan başka bu altınlardan bir miktarı yanımda iken üzerimden üç gece geçmesi beni sevindirmezdi.”

664- Câbir (R.A.) Hazretleri der ki:

Bir savaş seferinde devam yorulmuş ve yürüyemez olmuştu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem deveme birkaç kamçı vurunca, yorgunluğu gitti, çok iyi bir şekilde yürümeye başladı. Sonra Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:

“Şimdi deveni nasıl buluyorsun, onu bana satar mısın?” Ben de:

Satarım, ya Resûlallah, dedim. Medine’ye vardığımız zaman bu deveyi götürdüm. Hazreti Peygamberi Mescid-i şerifin kapısında buldum. “Haydi, Mescid’e girip iki rekât namaz kıldıktan sonra bana gel,” buyurdu. Ben de Mescid’e girip namaz kıldım ve Hazreti Peygamberin huzuruna verdim. Deve bedeli olan alacağımı fazlasıyla aldım. Sonra devemi bırakıp giderken beni geri çağırdı ve devemi de bana bağışladı.

(590 Sayılı hadise bakınız)

665- Ebû Hureyre (R.A.) anlatıyor:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurmuştur ki: “Ben bütün müminlere dünya ve ahirette kendi nefislerinden daha yakını, (çünkü ben onları kurtuluşa davet ederim. Nefisleri ise, onları kötülüğe çekip götürür.) İsterseniz: Peygamber, müminlere kendi nefislerinden daha yakındır, mealindeki âyeti okuyunuz. Bu itibarla ümmetimden hangi mü’min ölüpte mal bırakırsa, varisleri kimlerse onun mirasını alsınlar. Eğer ölen bir mümin, geriye mal bırakmayıp borç yahut yardıma muhtaç çocuk bırakırsa, ölenin dul ve yetimleri bana gelsinler, ben onların veli ve yardımcıyım.”

(629 sayılı hadise bakınız.)

666- Muğire bin Şube’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Analarınıza (ve babalarınıza) karşı gelmeyi, kız çocuklarınızı diri diri gömmeyi, hakları ödememeyi ve başkasının malına el uzatmayı Allah Teâlâ size haram kılmıştır. Dedi kodu etmeyi, lüzumsuz sorular sormayı ve malı ziyan etmeyi size mekruh (sakıncalı) kılmıştır.”³

3 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:400-404

DAVACILIK BAHSİ

667- Abdullah bin Mes’ud (R.A.) der ki:

Kur’andan bir ayeti, benim, ‘Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’den işittiğim şekilden başka türlü okuyan birisini gördüm. Bu adamı, elinden sımsıkı tutup Hazreti Peygambere götürdüm. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ikimizi de dinleyince bize şöyle buyurdu:

“Her ikiniz de güzel okudunuz. Sakın aranızda ihtilafa düşmeyiniz; çünkü sizden önce olanlar ihtilafa düştüklerinden helak oldular.”

Mütercim:

Kur’an ı Kerim, Hicaz halkının yedi lehçesi üzere nazil olmuştur: Kureyş, Temim, Dabbe, Kinâne, Kays, Hüzeyl, Benî Esed, Sonra kesintisiz olarak birbirinden (an’ane ile) yedi imamın naklettikleri yedi okuyuş (Kıraât-ı Seb’a) mütevatirdir. Yedi imam şu kimselerdir: Nafi, İbni Kesir, Ebû Amr, İbni Âmir, Âsim, Hamza, Kisâ’î. Bu yedi okuyuştan on okuyuşa kadar, olan kıraetler (ki bunlar Ebû Cafer, Halef ve Hallâd kıraetleridir) mütevatir değil ise de meşhurdur. Hanefî mezhebinde

meşhur kırâetle namaz sahih olur. Şaz olan kiraetlerle namaz sahih olmaz. Şaz olan kiraetler de, Hanefî mezhebinde on kiraatin (kırâet-i aşerenin) üzerinde Kiraati aşere'den başka) olan okuyuşlardır.

Şafii mezhebinde ise, ancak yedi kırâetle (kiraet-i seb'a ile) yani mütevatir kiraetlerle namaz sahih olur. Yedi kiraetin gayri ile caiz değildir.

Bir de Kur'anın hattı, Hazreti Osman (R.A.) efendimizin imlâsına aykırı olmamak şarttır.

668- Ebû Saîd (R.A.) der ki:

Bir Müslümanla bir yahudi kavga ettiler: Yahudi, çarşıda mal satarken, Mûsâ'yı bütün insanlardan üstün kılan Allah hakkı için, diye yemin edince Müslüman da, Muhammedi bütün alemlerden üstün kılan Allah hakkı için, diye yemin etti ve ey mel'un! diyerek yahudi'nin suratına bir şamar indirdi. Yahudi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e giderek Müslümanı şikâyet etti. Hazreti Peygamber:

"Vuran kim? Onu bana çağırınız," buyurdu. Müslüman çağrılıp huzura gelince, Hazreti Peygamber sordu:

"Onu sen mi dövdün?" Müslüman, evet! dedi ve kendisiyle Yahudi arasında cereyan eden hadiseyi anlattı. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Peygamberler arasında tercih yapmayınız, Kıyamet gününde kıyametin dehşetinden bütün insanlar yere serileceklerdir. Kabri yarılıp en önce kalkacak olan benim. Bir de göreceğim ki, Mûsâ Aleyhisselâm Arş'ın direklerinden bir direğe tutunmuş duruyor. Bilemiyorum, Mûsâ Aleyhisselâm da bayılanlar arasında mı idi, yoksa Tûr dağında olan tecellideki ilk bayılması, kıyamet baygınlığı yerine mi sayılmıştı?."

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir tevazu olarak, peygamberler arasında bir tercih yapmaksızın hepsine sevgi ve saygı beslenmesine, çekişmeye meydan verecek şekilde aralarında üstünlük iddiasında bulunulmamasına işaret etmişlerdir. Gerçi peygamberimizin diğer peygamberlerden fazla olarak iki vasfı vardır. Bu iki sıfata iman etmek farzdır: Birinci vasfı, bütün peygamberlerin en faziletlisidir. İkincisi de, bütün peygamberlerin sonuncusu olmasıdır. Böyle inanmayanın imanı sahih değildir. Bununla beraber diğer peygamberlerden hiç birinin yüksek değerlerine zerre kadar noksanlık getirmemek de imanın sıhhatindendir.4

4 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:404-406

LUKATA (Yitik mal) BAHSİ

669- Ubeyy bin Kâb (R.A.) der ki:

Yolda, içinde yüz altın bulunan bir kese buldum. Hemen Hazreti Peygambere giderek durumu bildirdim. Bana şöyle buyurdular:

"Sen o parayı bir yıl ilân et, (sahibini ara)." Ben de gittim zaman zaman her tarafa ilân ettim. Sene dolup sahibi çıkmayınca, Hazret! Peygambere durumu arz ettim. Yine bana: "Bir yıl daha o parayı ilan et," buyurdular. Ben de ilân ettim; fakat bir türlü paraya sahip çıkan olmadı. Üçüncü defa gidip keyfiyeti Hazreti Peygamber anlatınca bana şöyle buyurdular:

"Altınların kesesini, sayısını ve kese bağını aklında tut ki, sahibi çıkarsa (ve bu işaretleri vererek kendini tanıtır) ona verirsin. Aksi halde onlardan kendin yararlan."

Mütercim:

Bir kimse yolda bir şey bulur da onu kendisine mal etmek üzere alırsa, gasp olur. Başkasının malına haksız yere el atmış olur. Bu halde alınan mal telef olsa, bir kasdı olmasa bile o malı ödemesi gerekir. Eğer bulunan mal, sahibine verilmek üzere alınırsa, onu sahibine teslim etmek gerekir. Eğer sahibi bilinmiyorsa, bu yitik maldır. Yitiği bulanın elinde o mal emanettir. Yitiği bulan kimse, adet üzere onu ilân eder, sahibini araştırır. sahibi çıkıncaya kadar elinde bu mal emanet kalır. Biri çıkar da kendisine ait olduğunu ispat ederse, malın ona teslimi gerekir.

Maliki ve Hanbelî mezheplerine göre, yitik bir malın sahibi gelir de bu malın vasıflarını tamamen açıklarsa, başka delile lüzum kalmaksızın o malı almaya hak kazanır. Bu hadîs-i şerifin delâleti budur, diyorlar. imam Azam ve imam Şafii mezheplerinde ise, malın beyyine ile yani hâkim kararı ile adama ait olduğu sabit olmadıkça, mal verilmez. Ancak verilen haber ve işaretler üzerine kanaat getirilirse, malın iddia sahibine verilmesi caiz ve müstehabdir. Fakat sonradan başka birisi çıkar da hâkim kararı ile hak sahibi olduğunu ispatlarsa, yitiği bulanın o malı ödemesi gerekir. Daha önce hâkim kararı ile sahibine verildikten sonra ikinci bir şahıs çıkar da yine hak sahibi olduğunu ispat ederse, o yitik malın tazmini gerekmez.

Şafii âlimlerinden İbni Hacer, Fethü'l-Barî adlı kitabında ve Hanefî âlimlerinden sarîh Sindi, bu hususta bu hadîs-i şerifin açık ifadesine bakarak Maliki ve Hanbeli mezheplerini tercih etmişler ve isabetli bulmuşlardır. Çünkü yitik mallarda şahid bulunması güçtür, demişlerdir.

670- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Bazan evime dönünce yatağımın üzerine düşmüş bir hurma tanesi buluyor ve onu yemek için (ağızıma) kaldırırken sadaka (zekât) hurması olmasından korkarak hemen bırakıyorum."

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften, böyle yiyecek maddelerden olup pek kıymeti bulunmayan şeylerin ilân edilmeksizin alınıp yiyilebileceği hükmü çıkmaktadır.5

5 Ömer Ziyaeddin Dağıstani, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:406-408

ZULÜM BAHSİ

671- Ebû Saîd'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Müminler, cehennemi aştıktan sonra da Cehennem ile cennet arasındaki bir geçitte bekletilerek aralarında olan haksızlıklardan dolayı kısasa tabi tutulacaklar, birbirlerinden haklarını alacaklardır. Nihayet temizlenip arındıkları vakit cennete girmelerine izin verilecektir. Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in canı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, onlardan her biri, cennetteki evini, dünyadaki evinden daha kolay bulacaktır."

672- İbni Ömer'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Sakin hiç kimse, başkasının hayvanını kendisinden izinsiz sağmasın. Herhangi biriniz, süt kabına yaklaşılmaması veya dolabı kırılarak yiyeceklerinin taşınmasını ister mi? Hayvanlarının memeleri de onlara yiyeceklerini depolamaktadır. Hiç kimse, kendisinden izinsiz bir başkasının havanını sağmasın."

673- İbni Ömer'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ Hazretleri kıyamet gününde mümini kendine yaklaştırır. Koruyucu perdelerini üzerine gererek onu örter ve "falan günahı biliyor musun, filan günahı da biliyor musun?" diye sorar, o, da, evet, ey Rabbim! diye cevap verir. Nihayet ona bütün günahlarını ikrar ettirdiği ve o da kendisinin helak olduğu kanısına vardığı zaman şöyle buyurur:

— Ben, bu günahlarını dünyada gizli tuttum, bu gün de onları sana bağışlıyorum. Sonra kendisine sevaplarının defteri verilir. Fakat kâfir ve münafıklara gelince, şahitler (insan, melek, cin ve azalar) bunlar hakkında şöyle şahidlik edecekler:

— İşte Rablerine karşı yalan söyleyenler bunlardır. Hem de Allah'ın laneti böyle zalimler üzerine olsun!"

Mütercim:

Bir kimse günah işlemiş bulunursa onu gizli tutması gerekir. Onu açığa vurması demek, kıyamet gününde aleyhinde şehadet edecek şahitleri çoğaltması; başkalarına aleyhinde şehadet fırsatı vermesi demektir.

674- İbni Ömer'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Müslüman, Müslümanın (din) kardeşidir; ona haksızlık etmez ve onu ele vermez. Kim kardeşinin ihtiyacını karşılar, Allah da onun ihtiyacını karşılar. Kim, bir Müslümanın tasasını giderirse Allah da onun kıyamet günü tasalarından bir tasasını giderir. Kim de bir Müslümanın ayıbını örterse, Allah da kıyamet gününde onun günahlarını örter."

Mütercim:

Bir kimse açık olarak bir haram işlemekte ise onu öğütü o işten alıkoymak gerekir. Kötülüğü bırakmazsa hâkim e başvurmak icab eder. Fakat bu günah işlenmiş ve bitmiş ise, onu örtmek daha iyidir.

675- Enes'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Zalim olsun, mazlum olsun, din kardeşine yardım et." ashap dediler ki: Ey Allah'ın Resulü! Buna, mazlum olduğu için yardım edelim, fakat zalim olana nasıl yardım ederiz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Ona zulümden el çektirirsin."

Mütercim:

Zalime yardım etmek, elden geldiği kadar onun zulüm ve tecavüzünü engellemektir. O zaman mazlum zalimin eziyetinden kurtulacağı gibi, zalim de günah işlemekten kurtulmuş olur. Bu durumda hem zalime ve hem de mazluma yardım edilmiş olur.

676- İbni Ömer'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Zulüm, kıyamet gününde (sahibi) karanlıklardır. (İmânı bütün olanların nurları önlerinden yürür,) mealinde olan ayeti kerime gereğince, kıyamet gününde onlar nur içinde yürüdükleri zaman, insan haklarına tecavüz eden zalimler karanlıklarda bocalayacaklardır.)"

677- Ebû Hureyre'den (Radiyalahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Bir kimseye namusa veya herhangi bir şey bakımından haksızlık eden varsa Dinar ve Dirhem'in geçersiz olmasından önce bugün ondan helâllik alsın. Aksi takdirde yaptığı haksızlığın bedelini, sâlih ameli varsa bununla ödeyecek ve eğer sevabları yoksa (haksızlık ettiği) adamının günahlarından alınarak kendisine yükletilecektir."

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, “hiç bir günahkâr başkasının günahını çekmez.” mealindeki ayeti kerimeye aykırıdır, diyerek bazı bid’atçılar tarafından itiraz edilmişse de, bu itiraz yersiz ve batıldır. Çünkü mazlumin günahının zalime yükletilmesi hususu, zalimin kendi cezası karşılığıdır. Sebepsiz olarak başkasının günahını yüklenme değildir.

678- Saîd bin Zeyd’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Kim (başkasının arazi ve arsasından) bir parça toprak gasbederse o gasbetmiş olduğu yer kıyamette yedi kat arza kadar boynuna halkalanır ve ona azab olur.”

679- Salim (R.A.) tarihiyle babasından rivayet etmiştir.

“Kim (başkasının arazisinden) haksız yere bir parça toprak alırsa, kıyamette gasbettığı toprakla birlikte yedi kat yerin dibine batar.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften İmam Şafii ve İmam Muhammed Hazretleri akarı gasb meselesini çıkardılar. İmam Azam ve İmam Ebû Yûsuf Hazretlerine göre gasb ancak taşınabilir mallarda olur. Arazi ve akar gibi taşınamaz mallarda gasb işi gerçekleşmez; çünkü gasb, zorla ele geçirilen bir şeyin başka bir yere taşınıp kaçırılması ile gerçekleşir. Akarda ise bu taşıma ve kaçırma düşünülemediğinden gasbın imkânı yoktur.

Bunlara göre, bir kimse başkasının arsa ve arazisini veya akarını gasbeder de elinde telef olursa yahut o gasbettığı malda bir noksanlık meydana gelirse gasbedenin üzerine tazmin bile gerekmez. Çünkü gasb, ancak taşınabilir mallarda (menkulatta) meydana gelir. Fakat İmam Şafii ve İmam Muhammed’e göre gasb edene tazmin lazım gelir. Onun için Mecelle’nin 905. maddesi, İmam Muhammed’in görüşüne göre alınmıştır. Şöyle ki: Gasbedilen mal, eğer akar cinsinden ise gâsıp onu değiştirmeyerek ve kıymetini noksanlaştırmayarak sahibine geri vermesi gerekir. Gasb eden tarafından akarın kıymetine noksanlık gelmiş olursa, noksan kıymeti ödemesi icab eder. Meselâ: Bir kimse gasbetmiş olduğu bir evin bir yerini yıksa yahut oturması sebebiyle harap olup kıymetine noksanlık gelsin, noksan miktarı öder. Yine gasbetmiş olduğu evde yaktığı ateşten ev yanmış olsa, esas kıymetini öder. Gasbedilen yer arazi olupda, gâsıp, onun üzerinde bina yapar, yahut ağaç dikerse, bunları söküp araziye geri vermesi kendisine emredilir. Eğer bina ve ağaçları sökmek araziye zarar veriyorsa, arazi sahibi o bina ve ağaçların sökülmesi olarak kıymetlerini ödemek suretiyle onları da ele geçirebilir. Fakat bina ve ağaçların kıymeti yerin kıymetinden çok olupta meşru bir sebep ile bina edilmiş veya dikilmişlerse, o zaman bina veya ağaçların sahibi yerin kıymetini vererek araziye sahip olur. Meselâ: Bir kimse babasından intikal eden arsa üzerine, o arsanın kıymetinden çok para harcayarak bina yaptıktan sonra biri arsaya hak iddia ederek sahip çıksa, arsanın kıymetini vererek arsayı alır. Hak sahibi de arsanın parasını alır. Bir kimse başkasının arazisini gasbederek ziraat etse, sahibi arazisini geri alınca ziraattan dolayı meydana gelen noksanlık da gasbedene ödetilir. Bir kimse başkası ile ortak olarak kullandığı araziye, izin almaksızın müstakil olarak ziraat etse, ortağı araziden hissesini alınca, o kimsenin ziraatı ile hissesine ait yerin meydana gelen noksanını ödettirir,

Bir kimse "başkasının tarlasını gasbederek nadas ettikten sonra sahibi tarlayı alınca, gâsıp olan kimse nadas işi karşılığında bir ücret isteyemez.

Bir de, bu hadîs-i şeriften, yedi kat yerin altına kadar, gasbedilen arazi zalimin boynuna halka ve tasma olur, tabirinden şu mana anlaşılabilir: Bir kimse bir yerin zahirine (dış haline) sahip olunca, o yerin batınına da (iç kısmına da) sahip olur. Meselâ: Bir kimse bir yere sahip olursa, o yerin üstüne de, altına da sahip olur. Mülkü olan arsada istediği binayı yapmak ve dilediği kadar yukarı çıkmak ve derinliğine kazarak bodrum ve mahzen yapmak, dilediği kadar derin kuyu kazmak hakkı vardır. Çünkü herkes mülkünde başkasına zarar vermemek şartı ile istediği tasarrufu yapabilir.

680- Hazreti Aişe’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretlerinin en çok buğz ettiği kişiler, aşırı derecede düşman ve davacı olanlardır.”

681- Ümmü Seleme’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Ben ancak bir insanım. Bana davacılar geliyor. Biriniz diğerinden daha konuşkan olabilir. Ben de onun doğru söylediğini sanarak davada onun lehine hüküm verebilirim. Bu bakımdan bir Müslümanın hakkını hükme bağlayarak her kime vermişsem, muhakkak bu hak, cehennem ateşinden bir parçadır. İsteyen onu alsın, isteyen bıraksın.” (Cehennem ateşi hiç alınabilir mi?)

Mütercim:

O halde bir davacı veya davacının vekili hiç bir zaman haksız haklı yapmak için çalışmamalı, haklıyı hak sahibi yapmak için çalışmalıdır. Böyle hareket edilmezse ateşten gömlek giyilmiş demektir.

682- Ukbe bin Âmir (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine sorduk: - Ya Resûlallah, bizi herhangi bir göreve gönderiyorsunuz. Bir kabile veya topluma konuk olmak istediğimiz zaman, bunların bir kısmı bizi müsafirliğe kabul etmiyor. Biz de güçlük ve sıkıntı çekiyoruz. Bu hususta bize ne buyursunuz? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Siz bir kabileye müsafir olmak üzere vardığınız zaman eğer size bir müsafiri ağırlamaya yaraşır şekilde davranırlarsa kabul ediniz, Fakat bunu yapmazlarsa onlardan müsafir hakkını alınız.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin zahirine bakılarak, taşra halkının müsafir kabul etmesi vaciptir ve kabul etmedikleri takdirde de onlardan zorla müsafir hakkını almak caizdir, denebilir. İşte Hanbelî mezhebine göre, sahra halkının böyle müsafir kabul etmesi, kendi üzerlerine vaciptir. Köy, kasaba ve şehir halkına vacip değildir. Çünkü sahrada para ile yiyecek ve içecek bulmak zordur. Kasaba ve şehirlerde her zaman bulunabilir.

Hanefi, Şafii ve Maliki mezheplerine göre, böyle müsafir kabul etmek vacip değildir, müekked sünnettir. Bu hadîs-i şerifin bu şekilde tehdit yollu varit oluşu, taşrada çaresiz kalanlar hakkındadır. Çünkü çaresiz kalan ve açlıkta kıvranan kimsenin zorla bir şey alması caizdir; hatta vaciptir. Yahut bu hal İslam'ın ilk zamanlarında herkes darlık içinde iken idi. Sonra Müslümanlar genişliğe kavuşunca hadîs-i şerifin hükmü kaldırıldı. Bu hadîs-i şerifin hükmünü kaldırarak, “müsafirin ağırlanması bir gün bir gecedir” mealindeki hadîs-i şeriftir. Müsafirin ağırlanması da bir iyilik ve ikram manasını taşır. İşin vacip olmasını gerektirmez. Yahut bu hadîs-i şerif, bir devlet idarecisi tarafından bir topluma görevli olarak gönderilen heyetler ve memurlar hakkında varit olmuştur. Çünkü bu şekilde gönderilenlerin yiyip içmeleri, ikametleri ve binek vasıtaları için gerekli olan şeyler o toplum üzerine olur. Fakat zamanımızda bir memur yolluk ve ikamet maaşı ile tayin edilmekte olduğundan onun idare ve geçimi halk üzerine gerekmez. Ancak ihtiyaç ve zaruret duyulursa savaş zamanında mal ve beden ile hizmet etmeleri vacip olur. Aynı zamanda savaşa yardımcı olacak şeylerin zorla alınması da caiz olur.

İmam Buharî Hazretleri: bu hadîs-i şerifi delil olarak getirip, bir kimsenin başkasında alacağı olur da borçlu onu inkâr ederse ve elde de bir senet veya şahit yoksa, sonra herhangi bir yolla alacaklı, borçlunun malını eline geçirirse alacağı kadar olan kısmı kendine ayırmasının helâl olduğunu söylemektedir. Ancak borcun şahid ve sened gibi bir delile dayanmaması şarttır. Bir de bu alacak alınırken herhangi bir fitne ve rezalete sebebiyet verilmemesi gerekir. Alacak için delil varsa mahkemeye başvurularak tahsili yapılabilir.

Bu mesele Hanefî mezhebinde şöyle: Alacak altın ise, o miktar altının alınması caizdir. Gümüş ise o miktar gümüşün alınması caizdir. Ölçeğe bağlı bir mal ise, o miktar ölçeğin alınması, tartıya bağlı ise, o miktar ağırlığın alınması caizdir. Alacağın cinsi cinsine alınması caizdir, değişik mal alınması caiz değildir.

Şafii ve Maliki mezhebi erinde, bir alacağın tahsili mahkeme ile mümkün olmadığı takdirde, İmam Buhari'nin içtihadı gibi, kendi alacağının cinsini bulamadığı zaman, onun kıymeti kadar, borçlunun başka malından alabilir. Alacaklının bu gayeye ulaşması için diğer Müslümanların da o alacaklıya yardımcı olmaları caizdir.

683- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Bir komşu, komşusunu bitişik duvarına odun sokmaktan engellemesin.”

Mütercim:

Hanefi ve Şafii mezheplerinde bu hadîsi şerifte olan emir istihbaba hamledilir. Duvar sahibinin izin ve müsaadesi olmaksızın komşusunun bu duvara odun sokması caiz değildir ve razı olmadığı takdirde de bu işi kabule zorlanamaz. Fakat Hanbeli mezhebinde ve hadîs âlimlerine göre, duvar sahibi ister razı olsun, ister razı olmasın, komşu duvara odun sokabilir. Ancak duvar sahibi razı olmadığı zaman, komşu, hâkim e müracaat ederek, duvar sahibi kabule mecbur edilir.

684- Ebû Saîd'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“İnsanların gelip geçtiği yollar üzerinde sakın oturmayınız.” ashap dediler ki: Ya Resûlallah, bazı iş ve ihtiyaçlarımızı görüşmek için böyle yol kenarlarında oturmaya mecbur kalıyoruz. Buna cevaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdular:

“Mademki oturmak zorundasınız; bari yolun hakkını veriniz.” ashap dediler ki: Ya Resûlallah, yolun hakkı nedir? Buna şu cevabı verdiler:

“Yolun hakkı; gözü haramdan korumak, kimseye eziyet etmemek, selâma karşılık vermek, iyiliği emretmek ve kötülükten alıkoymaktır.”

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ashabı kiramı yol üzerinde oturmaktan menettiler. Fakat ashabın ricaları üzerine yolun hakları gözetilmek şartı ile onlara izin vermişlerdi.

685- Abdullah bin Amr'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Kim malını korumak için öldürülürse şehittir.”

(Malının, canının ve namusunun korunması uğruna hırsız veya müteccavizler tarafından öldürülen kimse kıyamet gününde şehitler sınıfına katılır.)

MÜŞTEREK YEMEK BAHSİ

686- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hazreti Aîşe'nin saadethanelerinde iken, müminlerin annelerinden biri (Hazreti Peygamberin zevcelerinden Safiyye veya Ümmü Seleme) hizmetçisi ile bir tabak yemek gönderdi. Hazreti Aîşe kıskançlık duyarak hizmetçinin elindeki tabağa vurdu. Tabak düşerek kırıldı. Sonra peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem kırılan tabağın parçalarını ve dağılan yemeği topladı. Bu arada misafirlere: "Siz yiyiniz!" buyurdu. Sonra gelen hizmetçi ile kırılan tabağı yemek bitinceye kadar bekletti. Yemek bitince kırılan tabağın yerine Hazreti Aîşe'nin evinden sağlam tabak alıp hizmetçi ile geri gönderdi. Kırık tabak, Hazreti Aîşe'nin evinde kaldı, Böylece kırmış olduğu tabağı Hazreti Aîşe'ye ödetmiş oldu. Yahut her iki tabak da Hazreti Peygambere ait olduğu için böyle yapmıştı. Başka bir rivayete göre, misafirlere: "Annenize kıskançlık geldi, anneniz kiskandı." buyurdu.

687- Seleme bin Ekva (R.A.) der ki:

Hevazin savaşında insanların azık ve yiyecekleri azaldı. Bunun üzerine ashap develerini keserek ihtiyaçlarını gidermek için Hazreti Peygamberden izin istediler. Hazreti Peygamber de birkaç devenin kesilmesine müsaade etmişti. Bu şekilde izin alanlar, Hazreti Ömer'le karşılaştılar ve ona peygamberin bu iznini anlatınca, Hazreti Ömer dediki: Develerinizi kestikten sonra haliniz ne olacak? Yollarda yaya kalırsınız, helak olursunuz. Sonra Hazreti Ömer, hemen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna vardı ve şöyle dedi:

— Ya Resûlallah, böyle develerini keserlerse onların hali ne olur? Bunun üzerine Hazreti Peygamber, ona şöyle buyurdu:

"Herkes duyur. Ne kadar artık azıkları varsa buraya yanıma getirsinler."

Hazreti Ömer bu emri herkese duyurdu. Herkes arta kalan yiyeceğini getirip bir yaygı üzerine yığdılar. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ayağa kalkarak erzakın bereketlenmesi ve çoğalması için Allah Teâlâ Hazretlerine dua etti. Sonra bütün ashabı kiram, torba ve kapları ile gelip mevcut erzak yığınının almağa davet edildiler. Hepsi gelip avuç avuç torba ve kaplarını doldurdular. İhtiyaçlarının karşılanmış olmasından sevindiler. Böyle açık bir mucize karşısında Peygamberde Sallallahu Aleyhi ve Sellem hoşnud olarak nimetin şükrünü eda mahiyetinde buyurdular: "Şahidlik ederim ki, Allah'tan başka hiç bir ilâh yoktur ve ben de Allah'ın peygamberiyim."

Mütercim:

Velilerden meydana gelen olağan üstü işlere keramet denilir. Velilerin kerameti vardır, hakdır. Velilerden çıkan kerametler, velilerin uymuş olduğu peygamber için mucize olur. Veliye nispeti ise keramettir. Çünkü keramet, peygambere tam bir uyum sebebiyle meydana gelmiştir.

688- Ebû Mûsâ'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Gerçekten Eş'arîler (Yemenden gelen Ebû Mûsâ El- Eş'arî kabilesi) yolculuk ve savaş halinde yiyecekleri tükenince yahut Medine'de oldukları zaman çoluk - çocuklarının yiyeceği azalınca bütün kabilenin erzak ve yiyeceklerini bir araya getirip bir çuvalda toplarlar. Sonra bir kap (ölçek) ile eşit olarak onu aralarında bölüşürler. Onlar bendendir, ben de onlardanım." (Bu işlerinden dolayı kendilerinden memnunuz.)

689- Rafi bin Hadîc (R.A.) der ki:

Huneyn savaşından dönüşümüzde Zülhuleyfe'ye varınca çok acıkmıştık. Ganimet mallarından birçok koyun da ele geçirilmişti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem biraz arkada kalmıştı. Arkadaşlarımız, Hazreti Peygamberin gelişine kadar sabretmeyip deve ve koyunlardan acele olarak boğazladılar. Etleri ateşte ve tencerelerde pişirirlerken, Hazreti Peygamber beraberindekilerle teşrif ettiler ve: "Bu tencerelerde ne var?" diye sordular. Biz de: Ya Resûlallah, karnımız acıktı, sabredemedik. Yanımızdaki ganimet mallarından, deve ve koyunlardan bir kısmını kestik, dedik. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz, böyle umuma ait olan malın bölünmeden yenmesine razı olmayarak, tencerelerdeki etin herkese bölünmesini emretti. Sonra oradaki bütün ganimet mallarını böldü. On baş koyunu bir deveye denk tutarak bölmeyi yaptı. Bu arada bir deve alabildiğine boşanarak kaçmaya başlamıştı. Arkasından koşanlar yetişemediler ve bunlardan biri ok atarak deveyi vurdu ve düşürdü. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Yabani hayvanların ürküp kaçanları gibi bu hayvanların da ürküp kaçanları vardır. Bu hayvanlardan hangisi sizi çaresiz bırakırsa ona böyle yapın."

Rafi ibni Hadic, şöyle devam etti: Hazreti Peygambere sordum: Ya Resûlallah, kılıçlarımızı savaşta düşmana karşı kullanırız. Bazan bir hayvanın boğazlanması gerektiği zaman yanımızda kılıçlarımızdan başka şey bulunmayabilir. Kılıçlarımızla da kesersek kılıçlarımız körelir, bozulur. Biz hayvanları keskin bir kama ile boğazlarsak olmaz mı? Cevaben bana şöyle buyurdular:

"Kan akıtan hangi alet olursa ve keserken besmele de getirilirse o hayvanın etinden yiyiniz. Fakat diş ve tırnak ile hayvan boğazlanmaz. Bunun sebebini size açıklayayım: Diş, kemiktir. Tırnak ise Habeşlilerin bıçağıdır."

Mütercim:

Hanefi ve Maliki mezheplerinde bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel edilerek hayvanın boğazlanmasında besmele getirmek şart olup kasten besmele terk edilirse kesilen hayvanın eti yenmez, haramdır. Çünkü bu hadîs-i şerifte yemenin helal olması iki şarta bağlanmıştır. Birincisi: hayvanın kanını akıtmak, ikincisi de hayvan kesilirken Allah'ın adını anmak;

besmele çekmek. Bu iki şart bulunmadığı zaman hayvanın etini yemek haramdır. Fakat unutulmuş besmele terk edilmiş olursa eti yenir.

Şafii mezhebinde ise hayvan kesiminde besmele getirmek şart değil, sünnettir. Bu hadîs-i şerifte besmele getirilmesinin istenmesi, boğazlarken muhakkak besmele getiriniz manasında olmayıp hayvan etinden yerken besmele çekiniz anlamındadır. Bu görüşü kuvvetlendiren sahih hadîs-i şerifler bu hususu açıklığa kavuşturmuşlardır. Buna dair ayeti kerimeler de böylece tevil edilebilir. Bu konuya dair geniş açıklama 579. hadîs-i şerif münasebetiyle geçmişti. Oraya bakılabilir.

Bir de hadîs-i şerifin ikinci kısmında olan diş ve tırnakla hayvan boğazlamanın caiz olmadığı hususu var. Şafii mezhebinde ifadenin zahiri ile amel edilerek mutlak surette diş ve tırnakla hayvan boğazlanamaz, denmektedir. Bunlarla kesilen hayvan yenmez. Çünkü diş, kemik ve tırnakla hayvanın tamamen kesim işi gerçekleşmediği cihetle, adeta hayvan boğulmak durumuna düşmüş olur.

Hanefî mezhebinde de, insan veya hayvanın üzerindeki diş ve tırnak ile hayvan boğazlanmaz, caiz değildir. Fakat insandan veya hayvandan ayrılmış olan diş ve tırnak ile hayvanın boğazlanması caizdir. Bunlarla kesilen hayvan, yenir. Bu hadîs-i şerif, insan veya hayvandan ayrılmamış olan diş ve tırnak hakkındadır, diye yorumlamışlardır. Diş ile ısırarak veya tırnakla tırmalayarak bir hayvanı kesmek caiz değildir.

690- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Her kim, müşterek köledeki hissesini azad ederse, kendi malından o kölenin tamamını azat etmelidir. Eğer (köleyi tamamen azad edebilecek kadar) malı yoksa, köleye adilane kıymet biçilerek, (değeri mukabilinde) güç işlere koşulmamak şartıyla çalıştırılır.

Mütercim:

Köleye ortak olanlardan kendi hissesini ilk azad edenin, geri kalan hisselerin kıymetini malından diğer hissedarlara ödeyerek köleyi azad etmesi icab eder. Bu kıymeti ödeyecek malı yoksa, köle işte ve sanatta çalıştırılarak ortakların hisseleri ödenir.

imam Azam Hazretleri, bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel ederek, böyle bir kısmı azad edilen kölenin, kendi gayret ve çalışması ile diğer ortakların hisselerini ödemesi gerekir, demiştir.

İmam Muhammed, imam Ebû Yusuf ve diğer müçtehit âlimlere göre, bu köle, çalışıp bedelini ödemek zorunda değildir. Hisselerini azad edip böyle diğer ortakları rahatsız eden kimsenin, bedelin tamamını ödemesi lazım gelir. Çünkü bu hadîsi şerifte geçen “kölenin çalıştırılması” sözü, bazı râvilerin (hadîsi nakledenlerin) ilavesidir, dediler. Diğer râviler bu sözü nâkletmemişlerdir.

Bir de imam Müslim'in bir hadîs-i vardır, şöyle: Hazreti Peygâmberin devrinde bir kimse ölürken hastalık halinde altı tane kölesini azad etti. Ölümünden sonra varisleri buna razı olmadıklarından ve ölünün bunlardan başka malı da bulunmadığından Hazreti Peygamber, vasiyeti ancak malın üçte birinden geçerli kılmış ve köleler arasında kur'a çekilmişti. Adı geçen altı kölelerden (üçte bir olarak) ancak ikisi azad edildi. Kur'a isabet etmeyen diğer dördü varislere teslim edildi.

Bu durumda eğer kölelerin çalışması icab etseydi, söz konusu altı köleden her birinin üçte biri azad edilmiş sayılarak bütünü azad edilmiş hükmünde olacaktı ve değerlerinin üçte ikisini de çalışarak ödemeleri emredilmesi gerekirdi. O halde önce hissesini azad eden kimseye malı olsun veya olmasın, diğer ortakların müracaat edip haklarını istemeleri gerekir.

691- Numan bir Beşir'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Allah'ın sınırları önünde duranla bu sınırları aşmanın misali, bir gemi üzerinde (güverte ve ambar bölümlerini paylaşmak için) kur'a çeken bir gruba benzer. Bir kısmına geminin güverte bölümü, bir kısmına da ambar bölümü çıkmıştır. Geminin ambar bölümünde olanlar, suya ihtiyaç duydukları zaman üstlerindekiyle yanlarından geçerlerdi. Bunlar, kendi bölümümüzde bir delik açsak da üstümüzdekileri rahatsız etmesek, diye konuştular. Eğer üstekiler, bunları kendi isteklerine bırakırlarsa hepsi birden boğulurlar. Şayet onlara engel olurlarsa kendileri kurtulurlar ve hepsi de kurtulur.”

Mütercim:

Bir milletin isyankârlarını alabildiğine bırakıp, ne yaparlarsa yapsınlar, denecek olursa hem isyankârları, hem de iyi kimseler birden helake ve azaba hak kazanırlar. Fakat böyle kötülüğe baş vuranlar, yetkili kimseler tarafından kötülüklerinden alıkonur ve terbiye edilirse, hem onlar ve hem de toplum helâktan ve gelecek belalardan korunmuş olur.

Esas olarak herkes, mülkünde ve kendi hissesinde dilediği gibi kullanma hakkına sahiptir. Fakat başkasının hakkı ile ilgili durum olursa veya başkalarına zarar getirecek bir tasarruf olursa, mülk sahibi böyle bir tasarrufta bulunmaktan alıkonur.

Meselâ, üst katı birinin ve alt katı başkasının olan bir binada üst kata sahip olanın tavan ve çatı hakkı var, alt kattakinin de taban hakkı var. Bu maliklerden hiç birisi, diğerine zarar verecek şekilde bu haklarında tasarrufta bulunamazlar. Çatı sahibi alt kata zarar verecek şekilde çatıyı bozamaz, alt kattaki de üst kata zarar verecek şekilde temelde değişiklik yapamaz. İşte bu hadîs-i şeriften bu fıkıh meselesi çıkarılmıştır.

Bir de Kur'an in meşru olduğu bu hadîs-i şeriften alınarak ayrılığa düşülen işlerde veya bazı menfaat bölüşmelerinde ortaklar arasında kur'a çekilir. Bunda âlimlerin ittifakı vardır.

692- Abdullah bin Hişam (R.A.) der ki:

Henüz küçüktüm. Annem (Humeyd kızı) beni Zeyneb Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna götürdü ve dedi ki: Ya Reslûlallah, bu oğlumdan İslam'a bağlı kalmak ve itaat etmek üzere biat al, ondan söz al. Hazreti Peygamber anneme cevap olarak şöyle buyurdu:

“O daha küçüktür.” Sonra başını okşadı ve ona (Abdullah'a) dua etti.

(Abdullah bin Hişam ticaret için çarşı ve pazara çıktığı ve bazı şeyler satın almak istediği zaman İbni Ömer ile İbni Zeyd, Abdullah'a karşı çıkarlar ve ona derlerdi ki, ne olur, satın alacağın ticaret malına bizi de ortak et; çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sana bereket duasında bulunmuştur. Abdullah da bunları o malda ticaret ortağı yapardı. Bazan olurdu ki, ticaret kârından her birine bir deve yüklü (yükü ???) isabet ederdi ve erzakı evlerine gönderirlerdi. Bu şekilde ortak ticaret yaparlardı. Hanefi mezhebinde ve âlimlerin çoğuna göre ortaklık her mal ve mülkte yapılabilir. Mallar değişik cinslerde olabilir. Birinin buğdayı, diğerinin arpası olursa, ikisini birleştirip ortaklık yapmak caizdir. Fakat İmam Şafii Hazretlerine göre ortaklık bir cinsten yapılabilir. Cinsler değişirse, iki ortaktan her biri malının yarısını diğerine karşılıklı olarak satar, yahut pazarlık ederek para ile satar. Böyle yapılmakla ribadan sakınılmış olur.

Meselâ: Ortaklardan birinin buğdayını diğerinin arpasına karıştırarak ortaklık yapılırsa bunda riba meydana gelir, demişlerdir.

İmam Azam'a göre ortaklık iki kısma ayrılır: Biri mülk ortaklığıdır. İki kişinin, mallarını bir yerde toplayıp karıştırmalarıyla yapılan ortaklıktır. Bu mal, aralarında ortak olur. İkinci ortaklık, akîd (sözleşme) ortaklığıdır. Bu, ortaklar arasında icab ve kabul ile gerçekleşir. Bu iki kısımdan başka bir de İbâhe ortaklığı vardır, ki kimsenin mülkü olmayan şeylerden faydalanmak için ortaklık kurulmasıdır. Bu da su gibi umuma ait olan şeylerde olur. Mülk sahibi kendi mülkünde istediği gibi nasıl tasarrufta bulunuyorsa, ortaklar da ortak oldukları malda böylece tasarrufta yetkilidirler. Bunun daha geniş izahatı fıkıh kitaplarında vardır.6

6 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:408-424

REHİN BAHSİ

693- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Rehin olan bir hayvana nafakası karşılığında binilir; sağlıklı bir hayvan ise nafakası mukabilinde sağlıklı. Hayvanın nafakası (alafı) binene ve sütünü içene aittir.”

Mütercim:

Şafii mezhebinde bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel edilerek denilir ki: Bir kimseye rehin olarak bırakılan (merhun) hayvanın sütü, mürtebine (rehini kabul eden kimseye) aittir. Alafı ve diğer masrafları da ona aittir. Ancak bu hayvan hasta olur da ilâç ve tedavi ücreti gerekirse, bu masraflar rehini veren kimseye (râhine) aittir.

Hanefî, Maliki ve Hanbeli mezheplerinde ise, bu hadîs-i şerifin hükmü diğer nakillerle kaldırılmıştır. Yahut bunun manası, mürtehinin (rehin alanın) hayvana binmesi ve sütünü alması gibi faydalanmalar ve hayvanın yiyeceğini temin gibi harcamalar râhinin (asıl mal sahibinin) izni ile mürtebine ait olur. Çünkü mürtehinin rehin bırakılan hayvandan hiç bir şekilde faydalanma hakkı yoktur. Ancak mürtehin, râhinden alacağını ele geçirinceye kadar bu hayvanı yanında bekletme hakkı vardır.

Şafii âlimleri ise, böyle açık bir şekilde varit olan hadîsin bir takım ihtimallerle ve kıyaslarla hükümsüz bırakılması caiz olamaz ve bu hadîsin hükmünün kaldırılması için açık bir delil de isteriz diyorlar. Böylece bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel ederek mermin olan (rehin bırakılan) hayvanın binilmesi ve sütünün alınması gibi menfaatlerle yine merhun olan bir evin içinde oturma suretiyle ondan faydalanma mürtebine ait olmakla beraber bunların bakım masraflarının da mürtebine ait olduğuna hüküm vermişlerdir. Hanefî mezhebinde ise, tahsil edilmesi mümkün olan bir hak karşılığında bir malı hapsedmek rehindir. Bu mala merhun dendiği gibi, rehin de denilir. Râhin, rehin veren kimsedir. Mürtehin de, rehini kabul eden adamdır, Rahin ve mürtehinin icab ve kabulü ile rehin bağlantısı meydana gelir. Fakat rehin mal ele geçmedikçe akid lazım ve tamam olmaz. Bunun için râhin, teslimden önce rehin vermekten dönebilir. Mürtehin de bizzat kendisi rehin malı muhafaza eder, yahut ailesi, ortağı ve hizmetçisi gibi güvenilir kimselere muhafaza ettirir. Yer kirası ve bekçi parası gibi rehin malın korunması için olan harcamalar mürtebine aittir.

Yine Hanefî mezhebinde, rehin bırakılan mal hayvan ise onun alafı ve çoban ücreti, eğer akar ise tamiri, sulandırılması, otlarının ayıklanması, su yollarının temizlenmesi, akarın ıslahı yolundaki masraflar râhine aittir. Râhin ve mürtehindan her biri, diğerine ait olan masrafı kendi yaparsa, bu bir bağış sayılır, diğerinden yaptığı masrafı isteyemez.7

7 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:425-426

KÖLE AZAD ETMEK BAHSİ

694- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Her kim, Müslüman olan bir kölesini azad ederse, Allah Teâlâ Hazretleri, o azad edilen kölenin herbir azası karşılığında, azad eden kimsenin bir azasını cehennemden azad eder.”

Mütercim:

Şu muhakkak ki azad edenin, mü'min ve muvahhid olması şarttır. Azad edilen kölenin de azalarının tamamı azad edilmiş olacağı için, azad edenin de bütün vücudu cehennemden azad edilmiş olur.

695- Ebû Zer El-Gıfarî (R.A.) der ki:

Ben, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine sordum: Ya Resûlallah, amellerin hangisi daha faziletlidir? Bana şu cevabı verdiler:

“Allah Teâlâ Hazretlerine iman ve Allah yolunda cihad etmektir.” Yine sordum: Azad edilecek kölelerin en faziletlisi hangisidir? Buyurdular ki:

“Kölelerin en pahalısı ve sahibince en çok beğenilen ve değerli olanıdır.” Ben yine sordum: Ya Resûlallah, böyle köleyi azad etmeğe gücüm yoksa ne yapayım? Cevap verdiler:

“Bir zanaatkâra yardım edersin yahut zanaat bilmeyenlere zanaat işi yaparsın.”

Ya Resûlallah! dedim, böyle zanaat gibi bir iş elimden gelmezse ne yapayım? Buyurdular:

“İnsanlara kötülük dokundurmazsın ki, bu da kendine verdiğin sadakadır.”

696- İbni Ömer'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Kim ortak olduğu bir köledeki hissesini satar da elinde kölenin kıymetini karşılayacak kadar malı bulunursa, köle adalet üzere kıymetlendirilerek diğer ortaklarına hisselerini verir. Köle de azad olur. Ancak köleyi azad edecek kadar malı yoksa o zaman köleden azad etmiş olduğu miktar azad olur.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifle ilgili hükümler 690 sayıda geçmiştir.

697- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri, ümmetimin kalplerinden geçen vesvese ve kuruntuları, yapmadığı yahut konuşmadığı müddetçe bağışlamıştır.”

Mütercim:

Bu ümmetin unutarak veya hata yolu ile işlemiş olduğu işler, Hazreti Peygambere ümmet olma şerefine binaen bağışlanmıştır. Fakat insanın kalbinden gelip geçen kuruntular devamlı olarak kalpte beslenir ve üzerinde durulursa, bunlardan dolayı sorumluluk gerekir. Meselâ: Bir yıl sonra dinden çıkacağını veya fırsat bulursa İslam'ı terk edeceğini kalbinden geçiren kimse, o anda dinden çıkmış olur. Emâir Kasîdesinde bu husus şöyle ifade ediliyor: “Bir müddet sonra dinden çıkmayı niyetine koyan kimse, hemen dinden soyulmuş olur.” Fakat kölesini azad etti veya zevcesini boşadı diye kalbinden niyet etmiş olsa, bu niyetlerini dili ile ifade etmedikçe azad veya boşama işi gerçekleşmez.

imam Malik Hazretlerinin bir sözüne göre, böyle yalnız niyet etmekle azad ve talak işi meydana gelir; fakat zihar sırf bir niyetle meydana gelmediğinde âlimlerin ittifakı olduğu gibi, bir kimse namazda; birtakım lüzumsuz şeyleri düşünerek namazını bu kuruntularla kılsa, o namazın iade edilmesi gerekmez. Hâlbuki bu kuruntular namazda söylenmiş olsa, o namaz batıl sayılır; çünkü namazda konuşmak haramdır.

Hazreti Ömer'in “Namazda benim zihnim orduyu hazırlamakla meşgul olur” buyurmasından, kuruntularla namazın bozulmayacağı anlaşıyor. Bunun için Maliki mezhebine bağlı olan bazı âlimler de, yalnız niyet etmekle azad ve boşama işlerinin, gerçekleşmeyeceğini kabul etmişlerdir.

698- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Ebû Hureyre Hazretleri, kölesi ile beraber memleketinden çıkıp her ikisi İslam'ı kabul etmek için Medine'ye gelirlerken köle yolda kaybolur. Ebû Hureyre Medine'ye vararak İslam'ı kabul eder. Ebû Hureyre, Hazreti Peygamberin huzurunda bulunurken kaybolan kölesi çıkagelir. Köle gelir gelmez Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir mucize olarak şöyle buyurur:

“Ya Ebâ Hureyre, işte kölen sana geldi.” Ebû Hureyre de:

— Ben de onun artık hür olduğuna sizi şahit tutuyorum, der.

699- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Temim kabilesi hakkında Peygamber Sallallahu. Aleyhi ve Sellem Hazretlerinden işittiğim üç şeyden ötürü o kabileyi severim. Buyurdular ki:

1 — “Decal'a karşı ümmetimin en sert olanları onlardır.” 2 — “Bu gelen sadaka ve zekâtlar, bizim cemaatimiz (Temim kabilesin) dendir.” 3 — “Ya Aişe, sen o (Temim kabilesinden olan) Cariyeyi azad et; çünkü Hazreti İsmail peygamberin soyundandır.”

Mütercim:

Hazreti Aîşe daha önce, İsmail Aleyhisselâm soyundan birini azad edeceğim, diye adak yapmıştı. Onun için Hazreti Peygamber Temim kabilesinden olan o cariye'yi azad etmeyi Hazreti Aîşe'ye emrederken bu kabilenin İsmail Aleyhisselâm'ın soyundan olduğuna işaret etmişti. Çünkü Temim Oğulları kabilesi, soy yönünden Mudar oğlu İlyas'da Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizle birleşir. Savaş sonu esir edilenler hangi yabancı millettense olurlarsa olsunlar, köleleştirilebilecekleri gibi, azad edilmeleri de caizdir; fakat azad edilmeleri daha faziletlidir.

700- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Herhangi biriniz, kölesine: Rabbine (sahibine) yemek ver, rabbine abdest aldır, rabbine su ver, diye hitab etmesin. Köle efendisine: Efendim, mevlâm desin. Ama hiçbiriniz: Kölem ve cariye'm, demesin; yiğidim, hamarat kızım ve oğlum, diye hitab etsin."

(Köle, efendisine "Rab" tabirini ve efendi de kölesine "Abd" tabirini kullanmasın.)

Mütercim:

Bir kimsenin, efendisi hakkında "Rab" sözünü kullanması Yûsuf sûresinde: "Doğrusu o adam, benim Rabbim'dir = efendimdir." mealindeki 23. ayeti kerimede kullanılmıştır. Fakat bir sebep yokken kölenin efendisine daima, "Rabbim'dir" yahut efendinin kölesine, "Senin Rabbin olduğum için şu ve bu hizmetlerde bulun" şeklinde hitab etmeleri haram değil ise de tenzih yollu mekruhtur. Çünkü "Rab" sözü, sahip manasına da gelir. Allah korusun, Rab kelimesini, mabud manasında yahut ibadete müstehak manasında bir kimse için kullanmak küfürdür.

Bizim dilimizde köle ve hizmetçilere hitab için bir efendinin, oğlum, kızım sözlerini kullanması en uygun bir ifadedir. Bununla beraber, bir kimse kölesine veya cariyesine: Bu benim oğlumdur, yahut bu benim kızımdır, diye söz söylemiş olursa bunlar hemen azad olurlar. İmam Azam mezhebinde köle ve cariye efendisinden yaş bakımından daha büyük bile olsalar yine: Bu benim oğlumdur veya kızımdır, diye hüküm verilirse, hemen azad olurlar. İki imama göre (İmam Muhammed ve İmam Ebû Yûsuf'a göre), bunlar yaşça efendilerinden daha küçük iseler, azad olurlar; büyükseler azad olmazlar. Fakat sırf çağırma maksadı ile bunlara: oğlum, kızım denilirse, ittifakla azad olmazlar. Çünkü çağırma bir hüküm yoktur. Yine böylece, kızım şöyle yap, oğlum böyle yap demek de çağırma gibidir. Bununla beraber kız, şöyle yap, oğlan böyle kızım ve oğlum demekten daha güzeldir.

Köle ve cariyelerin ise, efendilerine karşı: Efendimiz, veli – i nimetimiz tabirlerini kullanmaları uygun düşer.

701- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Sizden birinize hizmetçisi yemeğini getirdiği zaman, hizmetçisini beraberinde sofraya oturtmayacaksa, ona bir veya iki lokma yahut bir veya iki tadımlık yemek versin; çünkü o hizmetçi yemeğin hazırlama zahmetini çekmiştir."

Mütercim:

Gerçekten efendilerin hizmetçileriyle yemek yemeleri, bazı köy ve taşra ağalarında uygulanmakta ise de, şehirlerde ve büyük konaklarda, özellikle İstanbul da hizmetçiler ayrı olarak yemeğin geri kalanını yerler. Bu Hadîs-i şerifin gereği üzere, hizmetçilerin efendileri ile birlikte yemek yemelerinde herhangi bir sakınca yoktur. Bu tür hareket efendilerin kıymet ve şereflerine bir noksanlık getirmeyeceği cihetle müstehabdır. Bir de beldenin mevcut örf ve adetine uyularak hizmetçilere bir miktar o yemekten verilmeyip ayrıca; yemelerinde de bir günah yoktur. Zira hadîs-i şerifteki emir işin müstehab olduğuna yorumlanmıştır.

702- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Sizden biriniz döğüştüğü (dövüştüğü) zaman yüze vurmaktan kaçınsın (Bir kimse lüzum halinde hizmetçisine, kölesine veya başkasına tokat veya yumruk atmak yahut başka bir şey ile vurmak isteyince onun yüzüne vurmasın. Yahut dayak cezasına çarptırılan kimsenin yüzüne vurulmasın; çünkü yüz, insanın en şerefli azasıdır. Bir de Âdem Aleyhisselâm o simada yaratılmıştır, simaya hürmet gerekir. 8

8 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:426-432

MÜKATEB (SÖZLEŞMELİ KÖLE) BAHSİ

703- Hazreti Aîşe (R.A.)a der ki:

Efendisi tarafından kitabete bağlanan (efendisine muayyen bir para ödemek şartı ile azad olmayı kabullenen) bir cariye, Hazreti Aîşe'ye gelerek ondan kitabet bedeli olan paranın efendisine ödenmesi hususunda yardım istedi. Berîre adındaki bu cariye, henüz efendisine kitabet bedelinden bir şey ödememişti. Hazreti Aîşe, Berîre'ye dedi ki:

— Git, efendine müracaat et de, dilerse senden istenen kitabet bedelini toptan ona ödeyeyim ve seni de Allah rızası için hemen azad edeyim. Ancak sen onun azadlısı değil, benim azadlım olmuş olursun. Seninle ilgili velayet (miras) hakları bana ait olur. Bu şartla kabul ederse, onun parasını vereyim.

Sonra Berîre gidip bu durumu efendisine anlatınca, Hazreti Aîşe' nin teklifi kabul edilmedi ve, Hazreti Aîşe, velayet hakkı bize kalmak şartı ile Allah rızası için senin bedelini öderse ödesin, denildi. Berîre dönerek Hazreti Aîşe'ye almış olduğu cevabı söyledi, Hazreti Aîşe de bu meseleyi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e arz edince, Hazreti Peygamber, şöyle buyurdu:

“Sen onu (Berîre adındaki cariyeyi) satın al ve sonra azad et. Velayet hakkı ancak azad edene aittir.” Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashaba hitaben şöyle buyurdu:

“Bazı kimselerin düşüncesi nedir ki, onlar alış verişte Allah’ın, kitabında olmayan bir takım şartlar koyuyorlar. Allah’ın kitabında olmayan bir şartı koşan kimse için bu şart geçerli değildir; yüz defa şart koşsa bile... Geçerli ve muteber olan şart, Allah’ın şartıdır.”

Mütercim:

İmam Ahmed bin Hanbel, bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel ederek, mükâteb olan kölenin kendi rızası ile satılması caizdir, diyor. İsterse bu mükâteb köle kitabet (sözleşme) bedelini ödemekten aciz olsun, isterse olmasın; çünkü bu Berîre hadîsinde, Berîre’nin acziyetine dair herhangi bir işaret ve açıklık yoktur.

Fakat İmam Azam, İmam Şafii ve bazı Maliki âlimlerine göre, mükâtab olan bir köle, kitabet bedelini ödemekten aciz kalmadıkça satılması caiz değildir. Bu Berîre hadîs-i de, Berîre hem kendi gücü, hem de zanaat yönünden çaresiz kalmış ki, Hazreti Aişe’ye müracaat etmişti. Ancak İmam Şafii’ye göre, Mükâteb olan köle ile onun efendisinin müşterek rızaları olursa köle ve cariyelerin satışa caizdir. Bu Berîre hadîsinde de nihayet hüküm, her iki tarafın rızalarıyla gerçekleşip Hazreti Aişe’ye satılmıştır. Hazreti Aişe de Allah rızası için o cariyeyi azad etmiştir. Velayetin de ancak azad edene ait olduğu Hazreti Peygamber tarafından beyan edildiğinden Berîre’nin sahipleri de buna razı oldular.

Bir de Şafii mezhebinde kitabet bedelinin en az iki taksitle olması lazımdır. Bir taksitle veya peşin olursa, caiz değildir; çünkü böyle olmayan köleye mükâteb denmez. Fıkıh kitaplarında ona “me’zun = alış – verişe yetkili” adı verilir. Zira kitabet, azad olmak için köle üzerine konan bir nevi haraç takdiri gibidir.

Hanefi ve Maliki mezheplerinde, gerek peşin ve gerekse bir taksitle kitabet bedelinin ödenmesi caizdir. Ayrıca “velayet, azad edenin hakkıdır” sözünden, bir kimsenin İslam’ı kabul ederek hidayet bulmasına vasıta olanın, ona veli olması manası çıkmaz. Aslında köle ve cariyelerin azad edilmesi bir kaç şekilde olur:

1- Hazreti Aişe tarafından Berîre’nin azad edildiği gibi, Sırf Allah rızası için azad etmek.

2- Efendinin köle veya cariyesine: Şu kadar para bana ödersen azadsın, diyerek azad etmek ki, bu anlaşılmaya mükâtebe veya kitabet denir. Sözleşmeyi kabullenen köleye de mükâteb denilir. Azad eden efendiye de Mükâtib adı verilir. Azad edilen kadın ise ona mükâtebe ve azad eden kadına da mükâtibe denir. Mükâteb olan köle bedelini tamamen ödemez de az bir miktar kalırsa yine köledir. Fakat kararlaştırılan miktarın tamamını ödeyince hür olur.

3- Köle veya cariyenin azadının, efendilerinin ölümüne bağlanması. Bir kimse vasiyyet ederek ölümünden sonra falan köle veya cariyem hürdür, demek suretiyle olur. Bu kimsenin ölmesiyle o köle veya cariyeye azad olur. Fakat kölenin bedeli, ölenin malının üçte bir kıymetinden fazla olmaması gerekir. Ancak varisler razı olurlarsa fazla da olsa caizdir. Ölünün vasiyyeti ancak malının üçte birinden geçerlidir. Eğer bu müdebber köleden başka malı yoksa, o kölenin kıymetinden üçte bir indirilir. Ve gerisini köle çalışarak varislere öder.

4- Bir cariyeden çocuk doğarsa o cariyeye Ümmü’l-veled (çocuk anası) olur. Böyle bir cariyenin tekrar satılması caiz değildir. Fakat hizmette kullanılması veya mükâtebe kılınması caizdir. Sonra bu çocuklu cariyenin efendisi (doğmuş olan çocuğun babası) ölünce, bu cariyeye kendiliğinden azad olur. Diğer varislerin bunun üzerinde hiç bir hakları olmaz.⁹

9 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:432-434

HİBE BAHSİ

704- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Ey İslam kadınları! Sakın komşu kadın, komşu kadının hediyesini küçümsemesin, bir koyun paçası olsa bile...”

705- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Bir hayvanın koluna veya paçasına davet edilmiş olsam icabet ederim. Bana bir hayvan kolu veya paçası hediye edilse kabul ederim.” (Hibe ve hediye edilen şey, az veya çok ne ise kabul edilmeli, demektir.)

706- Ebû Hureyre (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine dışardan bir yiyecek veya başka bir şey getirildiği zaman, onun hediye veya sadaka olup olmadığını: “Hediyemidir yoksa sadaka mıdır?” diye sorarlardı. Sadaka olduğu söylenirse: “Siz yiyiniz” buyururdu ve kendisi ondan yemezdi. Hediye olduğu söylenirse, ashap ile birlikte mübarek elini uzatarak yerlerdi.

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize ve onun aile ferdlerine hatta ailesine ait köle ve cariyelere ve azadlılarına da insanların sadaka ve zekâtı haramdır. Bunun tafsilâtı zekat bahsinde geçmiştir. (Zekât ve sadaka malın kiridir.)

707- Enes (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin önüne bir defa pişmiş et getirildi ve : Ya Resûlallah! denildi, bu et, Hazreti Aişe’nin azadlısı Berîre’ye sadaka olarak verilen ettendir. Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:

“Bu et Berîre için sadaka, bizim için ise hediyedir.” (Berîre’nin bize bir hediyesidir.) Sonra ondan yediler.

Mütercim:

Berîre, Hazreti Aîşe’nin azadlısı ise de, Peygamberin pak zevcelerinin köle ve cariyeleri bu sadaka hususunda, “Âl-i Muhammed den sayılmadıklarından bunlara sadaka caizdir. Sadaka haram olan (Al-i Muhammed) ise, İmam Azam Hazretlerine göre yalnız Haşimî’lerdir. Ali, Abbas, Cafer, Akil, Haris bin Abdülmuttalib ((R.A.)üm) Hazretlerinin sülâleleri ile onların azadlılarıdır. Zayıf bir görüşe göre de haram olan yalnız zekâtıdır. Nafile kabilinden olan sadaka ise caizdir.

708- Hazreti Aîşe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in zevceleri iki kısma ayrılmışlardı. Bir kısmı Hazreti Aîşe tarafı ki, Hafsa, Safiyye ve Sevede idiler. Diğer kısmı da, Ümmü Seleme tarafı ki, Zeyneb (binti çahş) Meymûne, Ümmü Habibe ve Cüveyriye idiler. Bütün Müslümanlar, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin en sevgilisi Hazreti Aîşe olduğunu bildiklerinden, hediye gönderecekleri zaman Hazreti Aîşe’nin nöbetini beklerler ve Hazreti Peygamber Aîşe’nin evinde iken çok hediye gönderirlerdi. Bu hal ise, Ümmü Seleme taraftarı olan diğer pâk zevcelere güç geliyordu. Bunun üzerine Ümmü Seleme hazretlerine dediler ki, hediyelerin yalnız Hazreti Aîşe’nin evine gelmeyip Hazreti Peygamber kimin evinde ise ayırım yapmaksızın oraya gönderilmeleri yolunda bütün Müslümanlara bilgi verilmesi için Hazreti Peygambere dilekte bulun. Onların bu isteklerini Ümmü Seleme Hazretleri Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e arz edince, evet veya hayır diye bir cevap vermediler. Böylece her nöbetinde Ümmü Seleme meseleyi ayrı ayrı günlerde olmak üzere üç defa peygambere arzetti. Üçüncü defada Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu.

“Sakin Aîşe hakkında beni üzme; çünkü zevcelerimden hiç bir kadının yatağında iken bana vahiy gelmemiştir; ancak Aîşe’nin yatağında iken gelmiştir.”

Sonra Ümmü Seleme taraftan olan pâk zevceler, bu hususta yardımcı olmak için Hazreti Fatıma (R.A.) ya müracaat ettiler ve onu vasıta kıldılar. Hazreti Fatıma da babasına gidip: Ya Resûlallah, zevceleriniz, Ebû Bekir’in kızına karşı sizden adalet ve eşitlik isterler, dedi. Buna cevap olarak Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Ey Kızcağızım, benim sevdiğimi sevmez misin?” O da, evet, severim, dedi.

Sonra Hazreti Fatıma, Hazreti Peygamberin pâk zevcelerine giderek aldığı cevabı anlattı. Yine bu zevceler Fatıma’nın tekrar Hazreti Peygambere bu mesele için gitmesini istedilerse de, Hazreti Fatıma bundan kaçındı. Sonra bu zevceler içlerinden Zeyneb’i gönderdiler. Hazreti Zeyneb konuşmasında biraz öfke ve şiddet gösterdi:

— Ya Resûlallah! pâk zevceleriniz, Ebû Bekir’in kızına karşı Allah rızası için adalet ve eşitlik isteğinde ısrar ediyorlar, dedi. Hazreti Peygamberin huzurunda oturmuş bulunan Hazreti Aîşe’ye karşı da bir takım öfkeli ve uygunsuz sözler söylemeğe başladı. Hazreti Aîşe de onun sözlerini cevaplandırarak onu susturdu. Sonra Hazreti Peygamber Hazreti Aîşe’ye dair Hz. Zeyneb’e şöyle buyurdu:

“Ey Zeyneb, bu Ebû Bekir’in kızıdır!”

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri gülümseyerek söz söyleme bakımından Zeyneb ile Aîşe’nin hangisi üstün gelecek diye beklerken Hazreti Zeyneb’i Aîşe’nin susturması üzerine:

-Ey Zeyneb, sen Aîşe’nin hakkında gelemesin; çünkü o, Ebû Bekir’in kızıdır.” buyurdular. Nitekim Ebû Bekir; bütün arabaların soy ve sülâlesini bildiği gibi, kızı da öylece bilirdi. Onun için neseb yarışmasında da üstün gelmesi tabî idi.

Hediye hususuna gelince: Herkes istediği eve hediye göndermesinde serbesttir. Peygamberimizin bütün Müslümanlara duyurarak diğer evlerime de hediye gönderiniz şeklinde istekte bulunması güzel ahlâka aykırı düşeceğinden adalet ve eşitlikle bu meselenin ilgisi yoktur.

Bir de kalp sevgisi bakımından eşitlik insanın elinde değildir Bundan dolayı Hazreti Peygamber mazurdur. Bununla beraber Hazreti, Peygamber, Hazreti Aîşe’nin evine gelen bütün hediyeleri diğer zevcelerine de bölerlerdi. Fakat onlar: Bu bölüşme bize neden Hazreti Aîşe’nin evinden gelsin, diye iddia ederek kendi evlerinden de böyle bir bölüşmenin yapılmasını istiyorlardı.

709- Numan bin Beşîr (Radiyallahu Anh) der ki.

Babam Beşîr, bana kendi malından bir bahçe bağışlamıştı. Sonra annem Amre, bu bağış şahidsiz olamaz. Sen Hazreti Peygamberi şahid tutarak bu bağışını ona arz et, diye babama söyledi. Babam da Hazreti Peygamberin huzuruna vararak: Ya Resûlallah, zevcem Amre’den olma oğlum Beşîr’e bir şey bağışladım. Fakat annesi Amre, sizi şahid tutmadıkça benim bu bağışımı kabul etmiyor, dedi. Babama Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Bütün çocuklarına aynı şekilde bağış yaptın mı?” Babam: — Hayır, diğer çocuklarıma böyle bağış yapmadım, dedi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem :

“Öyle ise, bağışından dön,” buyurdu. Babam da bağış yapmadı.

710- Numan bin Beşîr’den rivayet edilmiştir:

“Diğer çocuklarına da buna yaptığın gibi bağışta bulundun mu?”

(Ey Beşîr, bu oğlun Numan’a ettiğin bağış gibi diğer çocuklarına da ettin mi) Beşîr: Hayır, etmedim; dedi. Sonra Hazreti Peygamber Beşîr’e şöyle buyurdu:

“Allah’tan korkunuz ve çocuklarınız arasında adaleti gözetiniz.” Beşir de yapmış olduğu bağış geri aldı.

Mütercim:

Çocuklarına bağışta bulunmak isteyen bir kimsenin erkek ve kız çocuklarına eşit olarak bağışta bulunması müstehabdır. Birbirinden farklı olarak onlara bağışta bulunmak tenzih yolu ile mekruhtur. Ancak güç durumda olan ama, kötürüm ve âciz çocuklara daha fazla vermekte kerahet olmaz.

Mirasta erkek çocuklar, kızların hissesinden iki kat fazla alırlarsa da, babanın hayatında yapılacak bağışta bunların ayrıca faydalandırılmaları uygundur ve müstehabdır.

imam Tavus ve İmam Sevrî’ye göre burada eşit tutmak vaciptir. İmam Ebû Yusuf da der ki: Bir baba, diğer evlatlarını sıkıntıya sokmak için bazı evladına ziyade bağışta bulunursa, bu haramdır ve çocuklar arasında eşitliğin gözetilmesi vaciptir.

Bir de bu hadîs-i şeriften anlaşılıyor ki, mubah olmayan bir iş için şahid gösterilmesi mekruhtur. Bir devlet başkanının tebası hakkında şehadetleri caiz olduğu da bu hadîs-i şeriften meydana çıkmıştır.

Hanefî mezhebinde, bir babanın evladına olan hibesinden dönmesi caiz değildir; çünkü akrabalık hibeden dönmeğe engeldir. Bu hadîs-i şerifte olan hibeden dönme ise, malın teslim ve tesellümünden önce olmuştur. Hibe aslen tamamlanmamıştı. Onun için bağıştan dönülebilmıştır.

İmam Şafîi ve İmam Malik mezhebi erinde, bu hadîsin zahirine bakılarak, bir babanın çocuklarına olan hibesinden dönmesi sahihtir. Gelecek hadîste daha geniş olarak anlatılacaktır.

711- İbni Abbas (R.A.) dan rivayet edilmiştir:

Bağıştan (hibeden) geri dönen kimse kusup da sonra kusmuğuna dönen köpek gibidir.” (Bir kimsenin bağışladığı şeyi geri alması çok çirkin ve kötü şeydir.)

Mütercim:

Hibe (bağış), karşılıksız olarak bir malı başkasının mülkiyetine geçirmektir. Hibe edene “Vahib”, hibe edilen mala “Mavhûb” ve onu kabul edene de “Mevhubun leh” denilir. “İttihab” da hibeyi kabul etmek demektir. Hibe icab ve kabul ile yapılır ve ele geçirilmekle tamamlanır.

Hibede icab, bağışladım, hibe ettim, hediye ettim, ihda ettim gibi, karşılıksız bir malı temlik manasında kullanılan sözleri söylemektir. Kabul de, o malı kabullenmek veya ele geçirmektir. Bir malı karşılıklı olarak verip almakla da geçerli olur. Hibede malı ele geçirmek, alışverişteki kabul gibidir.

imam Azam mezhebinde, hibe eden kimse, malın tesliminden sonra da, malı alan kimsenin rızası ile hibesinden dönebilir eğer hibeyi kabullenip malı ele geçiren kimse, geri vermeye razı olmazsa, hibe eden hâkim e müracaat edebilir. Hâkim de ileride izah edilecek geri dönme engelleri yoksa, hibeyi kaldırabilir. Ancak hibeden dönmeyi engelleyen sebeplerden biri var ise, yapılan bağış bozamaz.

Meselâ:

Bir kimse, usul ve furu’una, kardeşlerine veya bunların çocuklarına, amca ve halalarına, dayı ve teyzelerine bir şey bağışladıktan sonra o bağıştan geri dönemez. Akrabalık ve mahremiyet hibeden dönmeğe engeldir. Karı ve koca arasında evlilik devam ederken hibe yapıldıktan sonra ondan da dönülemez.

Alınan hibeye bir karşılık verilir de, hibe eden şahıs bu karşı malı ele geçirmiş bulunursa, yine hibeden dönülemez.

Bağışlanan mal arazi ve arsa cinsinden olur da, hibeyi kabul eden şahıs bu yer üzerinde bina kurar veya ağaç dikerse, yahut hibe edilen hayvan cılız olur da bu hayvan hibeyi kabul edenin yanında semizleşirse, yahut buğday olur da un haline getirilirse, böyle bağışlanan şeyin ismi değişecek şekilde bir değışildik meydana gelmesi sebebiyle hibeden dönülmez. Ancak malın kıymetinin düşmesi hibeden dönmeye engel olmaz. Bunun için, bir kimsenin başkasına hibe ettiği kısarak sonradan yüklü kalırsa, bu hibeden dönülmez. Fakat kısarak doğurduktan sonra hibeden dönülebilir ve kısrağın yavrusu bağış yapılan kimseye ait olur. Eğer hibeyi kabullenen şahıs o malı satarsa, yahut onu başkasına hibe ve teslim ederse, artık hibe edenin geri dönmek hakkı kalmaz.

Yine hibe edilen mal, onu kabullenenin elinde helak olursa, geri dönmeğe mahal kalmaz.

Yine hibe edenle hibeyi kabul ,eden şahıslardan herhangi biri ölürse, bu ölümden sonra hibeden dönülemez.

Bir de alacaklı kimse, alacağını borçluya bağışlayınca artık o bağıştan geri dönemez. Hibeden dönmeyi engelleyen haller yedi madde olarak sayılır:

- 1) Hibe edilen malda ziyadelik meydana gelmesi,
- 2) Hibe edenle hibeyi kabullenenlerden birinin ölmesi,
- 3) Hibe edilen mal karşılığında bir şey alınması,
- 4) Hibe olunan malın, hibeyi kabullenenin elinden çıkması,
- 5) Hibenin karı-koca arasında yapılmış olması,
- 6) Hibe edenle hibe olunan arasında akrabalık bulunması,
- 7) Hibe edilen malın helak olması.

Verilen sadakadan da, fakirin eline geçişten sonra dönülemez.

imam azama göre, yukarda, sayılan engeller bulunmazsa yapılan bağıştan dönülebilir. hadîs-i şerif, hibeden dönmenin çirkinliğini ifade etmektedir. Yoksa köpeğin kendi kusmuğunu yalaması, köpek mükellef olmadığından haram değildir.

imam Şafii ve imam Hanbelî'ye göre, aksine olarak, akraba olmayanlara (yabancılara) verilen bağışlardan dönmek asla caiz değildir. Bu hadîsin tehdidi, haram demektir. Ancak baba oğluna bir şey hibe ederse, bundan dönülebilir. Nitekim yukarıda geçmişti.

İmam Malik'e göre, bir kimse yapacağı hibe karşılığında kendisine bir şey verilir ümidi ile bağış yapar da, sonra o karşılığı alamazsa, yapmış olduğu bu bağıştan dönebilir. İmam Hanbelî'nin bir görüşüne göre de hüküm böyledir.

712- Hazreti Peygamberin pâk zevcelerinden Meymûne binti Haris (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

Meymûne Hazretleri, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'den izin almaksızın kendi cariyesini azad etmişti. Sonra Meymûne'nin nöbetinde Hazreti Peygamber Meymûne'nin evine teşrif edince, kendi cariyesini azad etmiş olduğunu ona söyledi, Hazreti Peygamber Meymûne'ye:

“Gerçekten sen bu işi yaptın mı?” dedi. Meymûnede: — Evet, ya Resûlallah, azad ettim; dedi. Sonra Hazreti Peygamber zevcesine şöyle buyurdu:

“Keşke o cariyei dayılarına vereydin daha büyük sevap alırdın”

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften, köle ve cariyenin azad edilmelerindense, akraba ve yakınlarla bağışlanmalarının daha sevap olacağı anlaşılıyorsa da, durum ve ahvale göre hüküm değişir. Meselâ, bir kimsenin akrabası bir hizmetçiye son derece muhtaç iken onun cariyesini bunlara bağışlaması, azad etmesinden daha sevaptır. Fakat ihtiyaçları yoksa, azad etmesi daha sevap olur.

713- Misver bin Mahreme (R.A.) der ki

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem herkese bir takım elbiseler dağıttı; fakat babam Mahreme'ye bir şey vermemişti. Babam dedi ki, oğlum, biz beraberce Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize gidelim. Belki bize de o elbiselerden verir. Ben de babamın isteğine uyarak onunla beraber gittim. Sonra Hazreti saadethanelerinin kapısına varınca babam bana:

Haydi, oğlum eve gir de Hazreti Peygamberi bana çağır, dedi. Ben şaşıtm bu nasıl şeydir? Hiç peygamber çağrılır mı diye işi büyüttüm ve tereddüt ettim. Bunun üzerine babam bana: Oğlum Hz Peygamber kibirlenenlerden, büyüklenenlerden değildir, bizim gibi ihtiyarların davetine gelir, dedi. Ben de Hz Peygamberin huzuruna vardım ve dışarda babamın kendilerini belemekte olduğunu söyledim. Gerçekten Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri hemen dışarı çıktılar; üzerlerinde o elbiselerden de güzel bir kaftan vardı. Babama şöyle buyurdular:

“Bu kaftanı sana saklamıştım.” Sonra babam o kaftanı inceleyip gözden geçirdi ve son derece memnun oldu. Bunun üzerine Hazreti Peygamber: “Artık Mahreme razı olmuştur!” buyurdular.

Mütercim:

“Mahreme razı oldu” sözünün Mahreme'ye ait olduğu ihtimali de vardır, diye yorum yapılmıştır.

714- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Bir defa Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, muhterem kızları Fatıma'nın evine şeref verdiler. Fakat kapıdan içeri girmeyip geri döndüler. Sonra Hazreti Ali gelip eve girince, Hazreti Fatıma, bu durumdan üzüldüğünü ona anlattı. Hazreti Ali hemen dönerek zevcesinin üzüntüsünü Hazreti Peygambere arz etti. Hazreti Peygamber bunun üzerine şöyle buyurdu:

“Ben, Fatıma'nın kapısında resimli ve motifli bir perde gördüm, benim dünya ile işim ne? (Bunun için içeri girmedim).” Sonra Hazreti Ali geri dönüp Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in üzüntüsünü Hazreti Fatıma'ya bildirince, Hazreti Fatıma:

— O halde bu perdeyi ne yapmam gerektiğini babam bana bildirsin, dedi. Hazreti Ali de bu hususu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e arz edince şu cevabı aldılar:

“Bu perdeyi, muhtaç durumda olan falan aileye (hediye olarak) göndersin.”

Mütercim:

Kapıya perde takmak haram değil ise de, böyle faydasız süslere rağbet gösterilmesi Peygamber ailesine uygun düşmediğinden bunu Hazreti Peygamber kabul etmemiştir. Burada kabul edilmeyen şey kapı perdesi olmayıp bu perde üzerinde olan nakışlar, süs ve resimlerdir.

Bir de bu perde başkasına gönderilmiş ve onlar tarafından biçilerek elbise yapılmıştır. Eğer haram olaydı, bu perdenin, onlara da haram olması gerekirdi; çünkü alınması yasak olan şeyin verilmesi de yasaktır. Böyle perdelerin kullanılmaması zühd ve takva yolunu benimsemedir.

715- Abdurrahman bin Ebi Bekir'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

Bir gazada Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in maiyetinde yüz otuz kişi idik. Bir ara Hazreti Peygamber sordu:

“Herhangi birinizde yiyecek bir şey var mıdır?” Sonra bir adam, yanında bulunan bir miktar unu getirdi. Bu un hamur yapılarak yoğruldu. Sonra boyu uzun, saçları toz toprak içinde dağınık, bir müşrik koyunlarını sürerek geldi. Hz. Peygamber o müşrik'e (koyunları kastederek)

“Satılık mı, yoksa hediye yahut bağış mı?” buyurdu. Müşrik, hayır, satılık dedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, o koyunlardan bir tane satın alarak kestirdi. Sonra o koyunun ciğer kısımlarının pişirilmesini emretti ve pişirildi, Abdurrahman der ki: Yüce Allah’ın adına, yemin ederim ki, mevcudumuz olan yüz otuz kişiden bu ciğerden yemedik hiç kimse kalmadı. Hazır bulunanlara bizzat o ciğerden efendimiz verdi. Uzakta bulunanların hisselerini de ayırdı. Sonra o hamur ile o koyunun eti pişirilip iki sofraya bölündü. Biz de ikiye ayrılarak bu yemekleri yedik. Geriye yine iki sofa olacak kadar yemek arttı. Artan yemeklerimizi deveye yükledik ve beraberimizde götürdük. Hazreti Peygamberin bir mucizesi olarak üç kilo civarındaki un ile bir koyun, yüzotuz kişiye kâfi geldikten sonra bir o kadar daha arttı.

Mütercim:

Bu hadîs-i şeriften müşrik ve kâfirin hediye ve hibesini almak caiz bulunduğu anlaşılmaktadır.

716- Esmâ binti Ebî Bekir (R.A.)’a der ki:

Babam Ebû Bekir tarafından cahiliyet zamanında boşanmış bulunan müşrike annem bana geldi. Ben Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sordum: — Ya Resûlallah, henüz İslâm’ı kabul etmemiş olan annem bana geldi ve benden bir yardım bekler haldedir. Ona bir iyilik ve ihsanda bulunayım mı?

Hazreti Peygamber buyurdu ki:

“Evet, annene iyilik ve ikramda bulun.”

Mütercim:

Hangi din ve milletten olursa olsunlar, bunların karşılıklı olarak hediyeleşmelerinin caiz olduğu bu hadîs-i şeriften anlaşılmaktadır. Hatta İbni Uyeyne’nin rivayetine göre, bu hadîs-i şerifi doğrulayıcı olarak,

“Allah, din hususunda sizinle savaşmamış, sizi yurtlarınızdan da çıkarmamış kimselere sadakat göstermekten, onlara iyilik etmekten adaletli davranmaktan sizi yasaklamaz? Çünkü Allah adalette bulunanları sever.” Mealindeki ayeti Kerime nazil oldu. (Mümtehen sûresi, ayet 8)10

10 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:435-445

UMRA VE RUKE BAHSİ

717- Ebû Hureyre’den rivayet edilmiştir:

“Umrâ caizdir.”

Mütercim:

Bir kimse başka birine hitab ederek: Senin ömrün oldukça yahut benim ömrüm oldukça sana bu evimi bağışladım, diyerek hibede bulunursa buna “Umrâ” denilir. Bu şekilde yapılan bağış caizdir. Bir de buna benzer “Rukbâ” vardır. Bunun manası şu: Ben senden önce ölürsem, şu evim senindir; sen benden önce ölürsen sana bir şey yok, diyerek verilen sözdür.

Bu Rukbâ sözleşmesi, İmam Azam, İmam Malik ve İmam Muhammed Hazretlerine göre batıldır. Diğer müçtehitlerle İmam Ebu Yusuf’a göre caizdir.

Birincisine “Umrâ” denilmesi, iş ömrün devamına bağlanmış olmasındandır. İkincisine “Rukbâ” denmesi de, her iki tarafın karşılıklı olarak ölümlerini gözetlemeleri yönündendir.

Umrâ üç türlü olur:

1- Bu ev senindir ve senin ölümün halinde de varislerindir. Bu kısım adeta bir hibedir. Bunda bir ihtilaf yoktur.

2- Ömrüm oldukça bu ev senindir, denir. Başka bir söz söylenmez. Bu da İmam Şafii Hazretlerinden tercih edilen söze göre sahihtir.

3- Ömrün oldukça bu ev senindir; ben ölürsem mülkiyet benim vereseme döner. Bu sözde de hibe sahihtir. Hanbelî mezhebinde mutlak olarak “Umrâ” sahihtir; fakat bir vakte bağlanan umrâ sahih değildir.

Maliki mezhebinde ancak muvakkat şekilde, meselâ: Bir evin menfaatlerine sahip olmaktır. Yoksa o kimse mutlak surette eve malik olamaz. Bu umrâ hususunda Hanefî mezhebi Şafii mezhebi gibidir. Fakat Rukbâ hakkında yukarıda açıklandığı üzere İmam Azam, İmam Malik ve İmam Muhammed Hazretleri, diğer âlimlere aykırı olarak Rukbâ’nın sahih olmadığı görüşündedirler. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

718- İbni Amr’dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Kırk güzel iş vardır ki, bunların en iyisi sağılır bir davarı muvakkat bir zaman için bir muhtaca bağışlamaktır. Allah’tan sevabını umarak ve Allah’ın vaadini tasdik ederek bu güzel işlerden herhangi birini işleyen bir kimse yoktur ki, o işi sebebiyle Allah onu cennete koymasın.”

Hassan der ki: Biz ashap topluluğu aramızda, bu sağılır keçiden başka bu kırk güzel işlerden olarak selâm almayı, aksırana “yerhamukellâh” demeyi, yoldan zararlı şeyi kaldırmayı ve buna benzer şeyleri saydık. Fakat bu güzel işlerden onbeş tanesini bile sayamadık.

Mütercim:

Mademki Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu kırk güzel hasletleri saymamıştır ve bunları açıklamamıştır, bizim de bunları kapalı bırakmamız uygun düşer. Çünkü böylece bütün iyilik kapıları bu güzel işlere açık bırakılmış olur. Eğer

muayyen kırk iş olarak tespit edilmiş olurlarsa, diğer güzel işler dışarıda kalmış olur ve onlara rağbet azalır. Bu itibarla herkes, iyi bildiği bir iş bu kırk güzel hasletten biri olabilir diye onu yapmaktan geri kalmaz ve böylece bütün iyilikler işlenmiş olur.¹¹

11 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:445-447

ŞAHİDLİK BAHSİ

719- İmran'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“İnsanların en hayırlıları benim asrımın (insanları) dır. Sonra onların peşinden gelenler (tabiîler) dir. Sonra bunların peşinden gelenler (teba-i tabiîn) dir. Sonra birtakım insanlar gelir ki, onlardan birinin şahidliği yemininin önüne ve yemini de şahidliğinin önüne geçecektir.” (yemininde ve şahidliğinde ciddî olmayacaktır.)

Mütercim:

Malikî mezhebinde bu hadîs-i şerife dayanılarak, yemin ile şahidlik edenin şahidliği makbul değildir. Çünkü şahidlik Allah içindir, yemine gerek yoktur. Fakat diğer müctehit âlimlere göre, her ne kadar şahidlikte yemine lüzum yoksa da, kendi başına yemin ile şahidlik edenin şahidliği geçerlidir, kabul edilir.

Bir de Hanefî mezhebinde, aleyhlerine dava açılmış olan kimseler hüküm verilmeden önce, şahidler yalan söylemeyeceklerine dair onlara yemin verdir diye hâkim den istekte bulunurlarsa ve şahidliğin yemin ile kuvvetlenmiş olacağına lüzum görülünce hâkim o şahidlere yemin verdirerek şahidliklerini kabul eder, yemin etmezlerse kabul etmeyebilir.

720- Ebû Bekre (R.A.) derki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri şöyle buyurdu.

“Dikkat ediniz! Size büyük günahların en büyüklerini haber vereyim mi?” Hazreti Peygamber bu sözünü üç defa tekrarladı. Hazır olan topluluk:

— Evet ya Resûlallah haber veriniz, dediler, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Allah’a ortak koşmak ve Ana - babaya asi olmaktır.” Resûl-i Ekrem, duvara yaslanmış iken hemen doğrularak dizleri üzerine oturdular ve şöyle buyurdular:

“Ve hele yalan konuşmak (yalan yere şahidlik etmek).” Bunu birçok defa tekrarladılar; öyle ki, biz içimizden artık tekrarlamaktan vazgeçmesini temenni ettik.

Mütercim:

Allah’a ortak koşmak ve ana-babaya asi olmak günahlarından sonra Hazreti Peygamberin yapmış oldukları yeni bir uyarma işin önemini göstermektedir. Yaslanmışken diz üzerine oturarak, “hele yalan yere şahidlik etmekten sakınınız” buyurmasından, şirkten sonra en büyük günahın yalan yere şahidlik olması gerekir. Çünkü yalan yere şahidlik, bütün hakların yok edilmesine sebep olacağı gibi, Allah, korusun, haksız yere bir kimsenin belki binlerce kişinin ölümüne de sebep olabilir. Bundan dolayı gerçekten yalan yere şahidlik etmek, şirkten sonra en büyük günahtır.

Bir de bu hadîs-i şeriften anlaşılıyor ki, günahlar birbirlerine nispetle büyük ve küçük olurlar ve büyük günahlar içinde de en büyükleri vardır. Nitekim Kur’an ı Kerimde:

“O kimseler ki, küçük günahlar müstesna, günahın büyüklerinden (şirkten) ve yolsuzluklardan sakınırlar, muhakkak Rabbin geniş mağfiretlidir (onları bağışlar)” ve yine: “Eğer yasaklandığınız günahların büyüklerinden sakınırsanız, sizden diğer kabahatlerinizi örteriz” meallerindeki ayeti kerimelerle de bu husus sabittir. (Necm sûresi, ayet 32 ve Nisa sûresi, ayet 31) Bundan dolayı günahların birbirinden farklılığı ve kısımları inkâr edilmemelidir.

Bazı âlimler, Cenabı Allah’a karşı işlenen günahlara küçük günah demekten kaçınmışlarsa da, bu husus bir ifade değişikliğinden ibarettir. Yoksa Kur’an ı kerimin açık ifadesine karşı tamamen küçük günahların inkârı uygun düşmez.

Bu hadîs-i şerifte sayılan büyük günahlar üç tane ise de, en büyük günahlar yalnız bu üç şeyden ibaret değildir. Ancak Hazreti Peygamber bu hadîs-i şerifi buyurdıkları zaman, durum gereği olarak yalnız bu üçünü açıklamışlardır. Çünkü diğer hadîs-i şeriflerde varit olduğu üzere adam öldürmek, sihir yapmak, zina işlemek gibi büyük günahlar çoktur. Bu husus “Vasiyetler” bölümünde, “yedi helak edici şeyden sakınınız” hadîs-i şerifinde gelecektir.

721- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mescid’de Kur’an okuyan bir kimsenin sesini işitti. O kimseye hayır dua ederek buyurdu:

“Allah o okuyucuya merhamet etsin: gerçekten filan ve filan sûrelerden düşürmüş olduğum filan ve filan ayetleri bana hatırlattı”

Yine Hazreti Aişe’nin başka bir rivayetinde, bir gece Hazreti Peygamber benim evimde teheccüd namazı kıldı. Bu sırada Mescid’de kur’an okuyan Ensar’dan Abbad adındaki şahsın sesini işitti. Sonra bana hitaben:

“Ya Aişe! Bu ses, Abbâd’ın sesi midir?” buyurdu. Ben, evet, dedim. Sonra Hazreti Peygamber:

“Ya Rab! Abbâd’a merhamet et,” diye dua buyurdu.

Mütercim:

Bu olay bir defa değil, iki defa olmuştur yahut bir gecede aynı zamanda Kur'an okuyan iki şahsın sesinin işitilmiş olması da muhtemeldir. Çünkü Kur'an okuyanlardan biri Abdullah bin Zeyd El-Ensari idi: İkincisi de, Abbâd idi.

Bir kimsenin şahsı görülmüyorsa da, sesin kesin olarak o kimseye ait olduğu anlaşılınca, bu sese dayanarak bazı âlimlere göre âmâ olanların şahidliğinin cevazı bu hadisten alınmıştır. Fakat Hanefi ve Şafii mezheplerinde gözleri görmeyenlerin şahidliği makbul değildir.

İmam Ebû Yûsuf'a göre, neseb ve ölüm gibi sırf işitmekle şahidlik sahih olan yerlerde âmânın da şahidliği caizdir. Şafii mezhebinde de bazı yerlerde sahihtir.

Bir de Hazreti Peygamberin, "benim falan sûreden düşürdüğüm filan ayetleri bana hatırlattı" sözü, âlimler arasında çeşitli yorumlara sebep olmuştur. Eğer unutmak anlamında ise, ahkâm tebliği ile ilgili olmayan bazı ayetlerin muvakkat bir zaman için Hazreti Peygamber tarafından unutulmuş olmasında beis yoktur. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır. "Bundan böyle sana Kur'an okutacağız, unutmayacaksın", mealindeki ayeti kerime buna şahiddir. (El-A'lâ' sûresi, ayet 6)

Bir de kul haklarında şahidliğin en az miktarı iki erkek, yahut bir erkekle iki kadındır. Fakat erkeklerin şahid olamayacağı, yerlerde, meselâ kadınlar hamamında meydana gelen olaylar için yalnız kadınların mal hakkında şahidlikleri kabul olunur. Öldürme olayında da diyet lâzım gelir, fakat kısas lâzım gelmez. Hatta bekâret ve kadınların ayıb ve kusurları ile ilgili olan ve erkeklerce bilinemeyen hususlarda yalnız bir kadının şahidliği bile kabul olunur. İki kadın şahid olursa daha iyidir"

Bir de bu hadiste geçen Hazreti Aîşe'nin şahidliği, sesin Abbad Hazretlerine ait olduğunu bildirmekten ibaret ise de, İmam Buharî'nin bu hadîs-i şerifi şahidlik bölümüne koyması, böyle erkek olmayan yerde kadının şahidliğine müracaat edilmesinin meşru oluşuna binaendir.12

12 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:447-451

İFK İFTİRÂ BAHSİ

722- Hazreti Aîşe (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir sefere çıkacağı zaman pâk zevceleri arasında kur'a çekerlerdi. Kime kur'a çıkarsa o hanım Hazreti peygambere eşlik ederdi. Mustalıkoğulları gazasına giderken de adetleri üzere aramızda kur'a çekildi ve kur'a bana isabet ettiğinden Hazreti Peygamberin eşitliğinde ben bulundum. Beraberce Medine'den çıktık. Bu sefer, kadınların örtünmesi hakkındaki ayeti kerimenin inişinden sonra olmuştur. Bunun için örtülü, hevdecli (mahfe) deve üzerinde gitmiştik. Mustalıkoğulları fethi tamamlandıktan sonra Hazreti Peygamber geri döndü. Medine'ye yaklaştığımız günün gecesinde dinlenmek için bir yerde konaklamıştık. Bu yerden hareketimiz için adet üzere ilân yapıldı, Bu arada onlarla yola çıkabilmek için acele olarak ihtiyacımı gidermek maksadıyla kafil ve askerlerden biraz uzaklaştım. Hacetimi giderdikten sonra hemen eşyam ve devemin yanına geldim. Bir de elimi göğsüme koyduğumda baktım ki, boynumdaki Yemen yapısı kolyem kaybolmuş. Hemen dışarı çıkmış olduğum yere döndüm. Ben kolyemi aramakta iken, benim hizmetçilerim beni hevdec (mahfe) içinde sanarak hevdecimi deveye yükleyerek hareket ettiler. O zaman hanımlar çok az yemek yediklerinden vücut ağırlıkları çok hafifti. Bundan dolayı hevdecin boş olduğunu anlayamadılar. Zaten ben daha onbeş yaşımı doldurmamıştım. Sonra ben kolyemi buldum. Devemin bulunduğu yere geldiğim zaman ne göreyim, ortalıkta kimseler yok. Bir kaç defa bağırıp çağırdımsa da, hiç bir ses ve seda duymadım. Sonra düşündüm ve bulunduğum yerde kalmaya karar verdim. Nihayet beni arayacaklar ve dönüp burada bulacaklar. Derken uyku bastırmış ve uyumuşum. Ashap dan 'Safvan bin Muattal, askerin arkasında kalmış olduğundan sabaha yakın bir zamanda bulunduğum yere gelir, burada bir karartı görür ve yanıma gelince de beni tanır. Çünkü örtünmeden önce beni görürdü. Benim, bu halime şaşarak, "İnna Lillah ve inna ileyhi raci'ûn" deyince, sesinden uyandım. Bir de yanımda devesiyle Safvan'ı gördüm. Devesini çöktürdü ve hareket etmesin diye de devenin ön ayağı üzerine kendi ayağını bastırdı. Ben de hemen deveye bindim. Safvan, devemin yularını tutup çekti. Sonra askerimizin bulunduğu ordugâha ulaşıncaya kadar böyle önümde yürüdü. Ordumuz, güneşin kızgın sıcağında öğleye yakın kuşluk zamanında adet üzere bir yere konmuştu. İşte benim hakkımda iftira edip helak olanlar bu sebepten ötürü helak oldular.

Hakkımda ilk iftirada bulunan, münafıkların başı meşhur Abdullah bin Ubeyy idi. ashaptan Mistah ve Hassan gibiler de ona uyarak aldanmış biçarelerdi. Sonra hepimiz Medine'ye geldik. Medine'de Hazreti Peygamberin yanında bir ay kadar hastalandım. Meğer hastalığım halinde bir takım kimseler, kulaktan kulağa ya ağızdan ağıza iftiracıların sözlerini yayarlarmış. Bundan dolayı da Medine halkı hakkımda töhmete ve şüphelenmeğe başlamışmış. Hâlbuki benim bu işlerden haberim yoktu. Ancak Hazreti Peygamberden, daha önceki hastalıklarımda görmüş olduğum şefkat ve iltifatı görmüyordum. Yalnız, hemen yanıma gelip "nasılsınız?" diye sorup; geçerlerdi, ismimi anmazlardı. Sonra bu hastalıktan kurtuldum, biraz iyileştim. Ashabın büyüklerinden ve Bedir'de savaşanlardan ünlü mistah adındaki zatın annesi ile ihtiyacımızı gidermek için geceleyin Medine dışında Menası denilen yere doğru yürüdük. Çünkü Medine'de, evlerimize yakın abdesthaneler yapılmazdan önce biz ihtiyacımızı gidermek için ancak geceden geceye taşraya çıkardık. O zamanki hareketimiz, bedevilerin âdeti gibi idi. Böyle Mistah'ın annesi Selma ile giderken ayağı çarşafının eteğine dolaştı ve yere düştü veya kaydı. Arabların âdeti, bir kimsenin başına bir felâket geldi mi, "lanet olsun şeytana" veya "düşmanım helak olsun", diye beddua ederlerdi. Selma hatun da, böyle ayağı kayıp düşünce: Oğlum Mistah helak olsun, gebersin diye

kentli oğluna beddua etmeye başladı. Hemen ben, ne yapıyorsun? Sen ne kötü söz söylüyorsun? Bedir savaşında bulunan iyi bir oğlun hakkında böyle kötü söz söylenir mi? dedim.

Selma Hatun bana şu cevabı verdi: Ey zavallı kadın! Senin hakkında Mistah ve arkadaşlarının söylediklerini işitmiyor musun? dedi ve hakkımda iftiracıların söylemekte oldukları sözleri enine boyuna bana anlattı. Bunu işitir işitmez üzüntümden fenalaştım. Beni sıtma tuttu ve hastalığım bir kat daha arttı. Sonra eve döndüm. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri yanıma geldi ve adeti üzere, “Nasılsınız?” dedi. Ben de, müsaade ediniz; artık ebeveynimin yanına gideceğim, dedim. Bundan maksadım, ebeveynimin yanına gidip bu dedi kodunun esasını ve kendilerinin de haberdar olup olmadıklarını öğrenmekti. Hazreti Peygamber benim iyileşmeme kadar ebeveynimin yanında kalmama müsaade ettiler. Ebeveynimin yanına varır varmaz annem Ümmü Rûman’dan sordum: Ortalıkta ne hadisler dönüyor, bu ne iştir? dedim. Annem:

— Evladım, sen kendi sağlığını düşün, bu iş için böyle merak edip kendini üzme. Allah’a yemin ederim, böyle senin gibi güzel olup kocasının muhabbet ve üstün teveccühlerini kazanan ve bu kadar ortakları olan bir kadın hakkında elbette böyle dedi kodu çoğalır. Sen vücudunun afiyetini düşün, dedi.

Ben bu işe şaşıtm ve üzülerek, Sübhanallah dedim. Herkes hakkımda böyle çirkin havadisler yayıyormuş meğer, dedim. Hüngür hüngür ağlamağa başladım. Bütün gece böyle ağladım. Aralıksız göz yaşı döktüm ve sabaha kadar kederimden uyuyamadım. Doğrusu Hazreti Peygamber bu hususta Allah’ın vahyini bekledi ise de, hikmet icabı, o günlerde vahiy gelmedi. Vahy-i İlâhî çok geciktiğinden işittim ki, beni boşamak hususunda istişare etmek için Hazreti Peygamber, Ali bin Ebi Talib ile Üsâme bin Zeyd’i davet ederek bunlarla meşvere (t) etmiş. Üsâme Hazretleri, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in ailesine olan sevgisini bildiğinden:

— Ya Resûlallah, bütün aile efradınız, peygamber şanına layık iffetli ve pak kimselerdir. Ben ehliniz hakkında hayırdan başka hiç bir şey bilmiyorum, dedi. Hazreti Ali ise, tereddüt etmeyerek:

— Ya Resûlallah, Allah Teâlâ sana dünyayı daraltmamış; ondan başka hanımlar çoktur, (onu boşa) dedi. Tekrar Hazreti Ali söze devamla:

— İsterseniz bir de Hazreti Aişe’nin cariyesi olan Berîre’ye sorunuz. Berîre size karşı doğru olanı söyler, dedi. Sonra Hazreti Peygamber Berîre’yi huzurlarına çağırtmış ve ona sormuş:

“Ey Berîre, Aişe hakkında şüphelendiğin bir şey gördün mü?” Berîre şu cevabı verdi:

— Hak Peygamber olarak seni gönderen yüce Allah adına yemin ederim ki, Aişe’nin henüz yaşı küçük olduğundan hamur yoğururken tekne başında uyur kalır. Evde besili koyun gelip Aişe’nin hamurunu yer. Bundan başka benim kusur bulacağım hiç bir şey kendisinde görmedim. Sonra o gün Hazreti Peygamber hutbe okumak üzere minbere çıkmış ve bütün, cemaate hitab ederek:

“En önce bu iftiraya cür’et eden münafıkların başı Abdullah bin Übeyy bin Selül aleyhinde söz söylemekte beni mazur tutunuz,” buyurdu, sonra yine söze devamla:

“Ailem hakkında fena halde iftira ile bana eza ve cefa eden kimseye karşı bana yardım edecek içinizde kimdir? Ben, Allah’a yemin ederim ailem hakkında hayırdan başka hiç bir şey görmedim ve duymadım. Bir de o iftiracılar Safvan’a da isnadda bulundular. Vallahi onun hakkında da hayırdan başka bir şey görmedim ve duymadım. Benim evime ve ailemin bulunduğu semte bu adam ancak benimle beraber uğramıştır.” buyurdu.

Bunun üzerine Evs kabilesinin reisi Sa’d bin Muaz ayağa kalkıp: —Ey Allah’ın Resülü, size yardım edeceklerin birincisi benim. Eğer bu yolda size eziyet eden kimse bizim kabilemiz olan Evs kabilesinden ise, onun boynunu vururum. Yok, eğer bizim Hazreç kardeşlerimizin kabilesinden ise, bize emrediniz. Ne gerekirse o işi yapalım demiş. Fakat bu defa Hazreç kabilesinin reisi Sa’d bin Ubade’nin bu sözler aşiret duygusuna dokunarak, her ne kadar kendisi iyi ve kamil bir kimse idiye de, insanlık gereği hemen ayağa kalkıp Sa’d bin Muaz’a karşı son derece öfke ile:

— Sen yanlış konuştun. Vallahi bizim Hazreç kabilesinden bir ferdi öldüremezsin ve onu öldürmeğe gücün, yetmez, dedi.

Sonra Sa’d bin Hudayır adında bir adam ayağa kalkarak Sa’d bin Ebi Ubâde’ye sert bir cevap verdi:

— Sen yanlış söyledin. Vallahi Peygamber emrettikten sonra hangi kabileden olursa olsun onu öldürürüz. Hem de sen gerçekten münafıksın ki, münafıklar taraftarı olup bizimle mücadele ediyorsun, dedi. Böylece Evs ve Hazreç kabileleri birbirlerini suçlayarak kavgaya tutuştular. Hatta birbirlerine saldırır oldular. Sonra Hazreti Peygamber minberden inerek iki tarafı yatıştırdı. Hazreti Peygamber de bu konuda artık başka bir şey buyurmadı.

Hazreti Aişe devamla anlatır: Ben bu olup bitenleri de duydum. Artık büsbütün fenalaştım. Gece gündüz göz yaşı dökmekte idim. Bütün geceler gözlerimi uyku tutmuyordu. Bu şekilde bir gün iki gece ağladım. Muhakkak surette ciğerimin parçalanacağını sanmıştım. Ben bu ızdırab halinde iken annem ve babam bulduğum odaya girip yanıma geldiler. İkisi de oturdular. Ben yine devamlı ağlıyordum. Dışardan Ensar’dan bir kadın yanıma gelip görüşmek üzere benden izin istedi. Ben de izin verdim ve gelsin, dedim. O kadın gelip oturdu ve o da benimle ağlamağa başladı. Biz bu halde iken, Hazreti Peygamber teşrif buyurarak odama girdi ve oturdu. Hâlbuki bana bu iftira edildiği günden bu güne kadar asla yanımda oturmamıştı. Bir ay bekledikleri halde, hakkımda herhangi bir îlâhî vahiy inmemişti. Hazreti Peygamber önce yanımda Allah’a hamd ve sena etti. Şehadet kelimesini getirdi. Sonra bana:

“Ey Aişe! Gerçekten senin hakkında bana şöyle şöyle sözler ulaştı. Eğer sen bu iftiradan beri isen, muhakkak surette Allah Teâlâ Hazretleri seni yakında temize çıkaracaktır. Şayet sen umulmadık şekilde böyle büyük bir günaha yaklaştın

ve bulaştın ise tevbe ve istiğfar ederek Allah'tan mağfiret dile. Zira bir kul, Allah'a karşı günahını itiraf eder de arkasından, tevbede bulunursa Allah Teâlâ Hazretleri o kulun tevbesini kabul eder, buyurdu. Bu sözü Hazreti Peygamber tamamlar tamamlamaz öfkemden gözyaşlarım tamamen kesildi. O hale geldim ki, gözlerimde bir damla yaş hissetmez oldum.

Babama hitaben: Benim tarafımdan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e cevap veriniz, dedimse de babam bana: — Kızım, vallahi, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e karşı ne söyleyeceğimi bilemiyorum, dedi. Sonra valideme dönüp:

— Sen bari benim tarafımdan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e cevap ver, dedim ve o da aynı şekilde:

— Vallahi kızım, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e karşı ne söyleyeceğimi bilemiyorum, dedi.

Ben henüz genç bir kadındım ve Kur'an'dan ezbere okuyabildiğim fazla değildi. Hazreti Peygambere, ana ve babama karşı dedim ki: Ben şüpheşiz biliyorum ki, siz insanların söylediklerini işittiniz ve dinlediniz. O sözler artık sizin zihinlerinizde yerleşmiştir, bu sözü tasdik etmişsinizdir. Ben size muhakkak bu işten beriyim, demiş olsam, bu sözümde siz beni doğrulamayacaksınız. Hâlbuki Allah Teâlâ Hazretleri gerçekten benim bu işten beri olduğumu biliyor. Allah Teâlâ bunu bilirken bu suçu itiraf etmiş olsam, siz hemen sözümü kabulleneceksiniz. Vallahi benimle sizin, durumunuza münasip bir örnek bulamadım. Ancak Hazreti Yûsuf Aleyhisselâm'ın babasının "Artık (benim yapabileceğim tek şey) güzelce sabırdır. Söylediklerinize karşı da, yardımına sığınılacak ancak Allah'dır." sözünü bulabiliyorum. (Yûsuf sûresi: ayet 18)

Sonra yatağımın üstünde öbür tarafa döndüm. İçimdeki inanç şu idi ki, muhakkak Allah Teâlâ beni bu iftiradan kurtarır ve temize çıkarır. Fakat benim hakkımda Allah Teâlâ Hazretlerinin ayet indireceği aklımdan geçmedi. Çünkü kendimi Kur'an'da anılmaya lâayık görmüyordum. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri belki beni temize çıkaracak bir rüya görür ve böylece Allah beni o iftiradan kurtarır diye sağlam bir inancım vardı. Vallahi Hazreti Peygamber oturmuş olduğu yerden ayrılmadan ve ev halkımızdan da hiç kimse yerinden kımıldamadan efendimize Allah'ın vahyi geldi ve vahyin gelişindeki hal, Hazreti Peygamberde belirdi. Hatta o gün, kış olduğu halde mübarek yüzlerinden inci taneleri gibi ter akmağa başlamıştı. Hazreti Peygamberden o vahiy hali açılınca, gülümseyerek ilk söylediği söz şu oldu; Ya Aişe! Allah Teâlâ Hazretlerine hamd et: Allah seni (iftira ve buhtandan) temize çıkardı."

Sonra annem bana dedi ki, kızım kalk da Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e teşekkürlerini arz et. Ben annemin bu sözüne karşı:

— Vallahi, bu hususta yüce Allah'tan başka hiç bir kimseye şükür etmem ve bu teşekkür için Hazreti Peygamberin yanına da gitmem, dedim. Allah Teâlâ: "(Aişe'ye) iftira haberini getirenler, içinizden (münafık) bir zümredir..." (Nur sûresi: ayet 11) mealindeki ayeti kerimeyi indirmişti.

Hakkımda böyle Kur'an ayetleri inince, babam Ebû Bekir evvelce fakirliği ve akrabalığı olduğu için teyze çocuğu Mistah'a yapmakta olduğu yardımları kesmek isteyerek, mademki Mistah, kızım Aişe hakkında yapılan iftiralara katılmıştır, bundan böyle asla ona vermem diye yemin etti. Fakat bunun üzerine: "İçinizde fazilet ve servet sahibi olanlar, akrabalara, yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere (bir şey) vermemek üzere yemin etmesinler. (Onların kusurlarını) affedip bağışlasınlar. Allah'ın sizi bağışlamasını sevmez misiniz. Allah Gafûr'dur. Rahîm'dir." (Nûr sûresi: ayet 22) mealindeki ayeti kerime indi.

Bû ayeti kerime nazil olunca. Ebû Bekir:

— Evet, ya Rab! Vallahi senin bağışlamayı ve mağfiretini isterim, dedi ve evvelce olduğu gibi Mistah'a olan yardımını devam ettirdi.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem benim halimi araştırmak üzere pak zevcelerinden Zeyneb binti Cahş'a sormuştu: "Aişe hakkında ne anladın, ondan ne gördün?" Zeyneb: — Vallahi, ben kulağımı ve gözümü, görmediğim ve işitmediğim şeyden sakındırır, korurum. Vallahi, Aişe hakkında hayır ve iffetten başka bir şey bilmiyorum, demiş.

Hazreti Peygamberin pâk zevceleri arasında Zeyneb her yönden bana rekabet eden, benimle denkleşme iddiasında olan bir kadın iken, onun sahip olduğu takva sebebiyle Allah onu bu iftiraya katılmaktan korumuştur.

Hoş bir hikâye:

Bir hristiyanla bir Müslüman, aralarında dinler hakkında münazara ederlerken, Hristiyan, Müslüman'a:

— Sizin, peygamberinizin zevcesi Aişe, kolyem düştü, diyerek bahane edip kafileden geri kaldı. Sonra Safvan ile Peygamberin huzuruna acaba ne yüzle geldi? demiş. Müslüman da ona şu cevabı vermiş:

— Babasız ve kocasız olarak kucağına çocuğunu (Hz. İsai) alıp kavmine gelen Hazreti Meryem'in yüzü gibi olması tabiidir. Siz kendi dininizde Hazreti Meryem'in beraatına inandığınız gibi, biz de Kur'an'ı Kerimin açık beyanı ile Hazreti Aişe'nin beraatına inanırız. Böyle inanmayan kimse, dinimizden değildir. Onu Müslüman saymayız.

723- Ebû Bekre (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzurunda bir kimse bir adamı övünce Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

"Yazıklar olsun sana! Arkadaşının boynunu kırdın, arkadaşının boynunu kırdın!" Bu sözü bir kaç defa tekrarladıktan sonra buyurdular

“Sizden her kim, din kardeşini mutlaka övmesi gerekiyorsa ve övgü sıfatının da onda mevcut olduğunu biliyorsa şöyle desin: Falancayı (iyi) sanıyorum; iç yüzünü Allah bilir ve ben Allah’a karşı hiç kimseyi tezkiye edemem. Ancak onun şöyle ve şöyle olduğunu sanıyorum desin. (Kesin olarak şöyledir, böyledir demesin. Çünkü hem o kimseye kibir ve gurur gelir, hem de onun sonunun ne olacağını ancak Allah bilir.)

Mütercim:

Bu hadîs-i şerife dayanarak İmam Azam ile İmam Ebû Yûsuf Hazretleri demişlerdir ki, şahidlerin gizli tezkiyesinde bir kişinin tezkiye etmesi yeter; fakat iki kimse olması daha iyidir.

Şafii ve Maliki mezheplerinde ve İmam Muhammed’e göre, şahidlikte olduğu gibi, tezkiye edenlerin de en az iki kişi olması gerekir. Açık tezkiyede ise, ittifakla şahidlerde olduğu gibi, en az iki kişi olması lazımdır.

724- Abdullah’dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Bir kimse yemin edecekse, Allah’a yemin etsin; yoksa sussun, yemin, etmesin.”

Mütercim:

Hüküm sebeplerinden biri de yemin etme yahut yeminden kaçınmadır. Şöyle ki: Davacı, davasını ispat etmekten aciz kaldığı takdirde, onun isteği ile davalıya yemin teklif edilir.

Bir de, hasımlardan birine yemin verdirileceği zaman, vallahi, billahi, tallahi diye Allah’ın adına yemin verdirilir. Böyle haklarda yemin ancak hâkim in huzurunda olur. Başkasının huzurunda yeminden kaçışa itibar edilmez.

Bir kimse mahkeme dışında sözünü kuvvetlendirmek için yemin etmek isterse, yine Allah’ın adını yahut yüce sıfatını anarak yemin etmelidir. Vicdanıma yemin ederim veya güneşe ve göğe yemin ederim gibi şeylerle, gözüm kör olsun gibi sözlerle yemin etmemelidir.

Bir de, şart olsun, talak olsun, evladımın başına, evladımın hayrını görmeyeyim gibi sözlerle yemin haram değilse de mekruhtur. Yine Kâbe i Muazzama hakkı için, diyerek yemin etmek de meşru değildir. Fakat Mısır ve Hicaz’da umumi bir adet olmuş, insanların çoğu” Lâ vennebiyyi = Peygamber hakkı için öyle değildir” diyerek yemin ederler. Bir yönden Hazreti Peygambere hürmeti gerektiriyorsa da, diğer taraftan bu hadîs-i şerifle yasaklanmış olan kısma düşülmüş olunuyor.

Cenabı Hak, Kur’an ı Kerim’de; güneşe, aya, kuşluk vaktine, göğe ve yere yemin buyurmuş ise de, bu anılanların özelliklerini insanlara bildirmek hikmetine bağlıdır. Allah Teâlâ yaptığından sorumlu olmaz. Hatta bazı araştırmacı âlimler ve edibler bu kelimeleri Türkçeye tefsir ederken; Ben azımuşşan güneşi severim, ayı severim gibi yorumlarla tefsir ederler. En doğrusunu Allah bilir.¹³

13 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:451-459

SULH BAHSİ

725- Ümmügülüm binti Ukbe’dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“İnsanların arasını bulmak için hayırlı sözü nakledip aralarında yayan yahut hayırlı söz söyleyen kimse yalancı değildir.”

Mütercim:

İnsanların arasını bulmak veya meşru bir işi yürütmek için gerektiğinde yalan söyleyen kimseye, o söylediği yalandan dolayı günah yoktur; çünkü üç yerde yalan söylemek caizdir ve diğer sahih hadislerle sabittir.

1 — Harp halinde düşmana karşı, 2 — Birbirlerine dargın olanların arasını düzeltmek için, 3 — Aralarında düşmanlık ve ayrılık olmasın diye kocanın karısına karşı söylemesi. Bu üç yerde yalan söylemek, kesin delil ile sabittir. Fakat tevilli yalan söylenmiş olursa daha uygun düşer.

Bir de iki kötülükten birini yapmak zarureti ortaya çıkarsa, bunlardan hafifini yaparak büyük kötülükten korunulur. Bu bir fıkıh kaidesidir. Çünkü zaruretlar, yasak olan şeyleri mubah kılar. Bir de umuma zarar vermeyi önlemek için kısmi zarar ihtiyar edilir.

726- Sehl bin Sa’d (R.A.) der ki:

Kuba halkı kendi aralarında kavga etmişler; hatta birbirlerini taşlamışlardı. Bu haber Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e ulaşınca, Hazreti Peygamber bir kısım ashaba:

“Haydi birlikte gidelim, onların arasını bulalım” buyurdu.

Mütercim:

Sonra bizzat Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem giderek Kuba halkını birbirleriyle barıştırdı. Anlaşıyor ki, fitne ve fesadın giderilmesi ve durumun düzeltilmesine kuvvetli bir ihtiyaç duyulursa, bizzat devlet reisinin teşrifi lâzımdır.

727- Berâ bin Âzib (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri hicretin altıncı yılında zilkade ayında umre haccı yapmak niyeti ile ihrama girdi. Mekke’ye yakın Hudeybiye adındaki yere varınca, Mekke halkı o yıl için Hazreti Peygamberin Mekke’ye girmesini engellediler. Bu yıl değil de, gelecek yıl yine zilkade ayında Mekke’de üç gün kalmak ve dördüncü gün

Medine'ye dönmek şartı ile Mekke'lilerin sulh teklifini hikmet icabı kabul buyurdular. Yapılacak sulh andlaşmasını yazmak için Hazreti Aliye emrettiler.

"İş bu andlaşma Allah'ın Peygamberi Muhammed'in yapmış olduğu sulh metnidir." diye yazmaya başlayınca, Mekke müşriklerinin elçisi buna razı olmadı ve: — Biz senin Allah peygamberi olduğunu bilsek, seni Mekke'ye girmekten alıkoymazdık, diye Hazreti Peygambere karşı direnerek "Allah'ın peygamberi" sözünün kaldırılmasını ve onun yerine, Muhammed bin Abdullah, yazılmasını istedi. Bu itiraza karşı Hazreti Peygamber:

"Ben hem Allah'ın Peygamberi hem de Abdullah'ın oğlu Muhammed'im," buyurdu. Sonra Hazreti Ali'ye hitab ederek: "Resûlullah kelimesini sil" diye hitabetti. Hz. Ali yemin ederek, vallahi ya Resûlallah ben senin Resûlullah ismini asla silemem, dedi.

Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem o andlaşma kâğıdını bizzat mübarek eliyle alıp: "İş bu andlaşma, Abdullah'ın oğlu Muhammed'in hüküm ve imzasını taşıyan sulhnâmedir," diyerek yazdı. (Daha önce yazı yazmazlarken, bu defa mucize olarak yazı yazdı. Yahut başkasına yazdırdı da söylenebilir. Sonra andlaşmanın maddeleri şöyle tespit edildi:

1- Silâh ancak kında olduğu halde Mekke'ye girilecek.

2- Peygambere bağlı olupta Mekke'de bulunanlardan Medine'ye gitmek isteyen olursa hiç kimseyi alıp götürmeyecektir. Ayrıca adamlarından Mekke'de kalmak isteyenlere engel olmayacaktır."

O sene bu şekilde sulh yapılarak Medine'ye dönüldü. Ertesi yıl yine zilkade ayında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ashabı kiram ile Mekke'ye vardılar. Üç gün geçtikten sonra, Mekke halkı Hazretleri Ali'ye müracaat ederek, artık sözleşme şartlarına göre Mekke'de kalma müddeti sona erdi Arkadaşına (peygambere) söyle Mekke'den çıksın, dediler. Sonra Mekke'den çıkmak üzere yola koyuldular. Mekke'nin dışına çıkıp giderlerken bir de Hazreti Hamza'nın küçük kızı Hazreti Peygambere:

— Amca! Amca!... diye seslenerek bize yetişti. Hazreti Hamza, aynı zamanda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in süt kardeşi idi. Onun için kızcağız ona: Amca! Amca!... diye seslenmişti.

Hazreti Ali, hemen çocuğu alarak zevcesi Fatıma'nın bulunduğu deve üzerindeki hevdece koydu ve hanımına da: Bu amcanızın kızını alınız, beraberinizde Medine'ye götürünüz. Devamlı yanımızda kalacak, dedi. Fakat Medine'ye varınca bu kızı yanlarına almak hususunda Hazreti Ali, Hazreti Zeyd ve Hazreti Cafer iddialaştılar. Hazreti Ali, bu benim amacımın kızıdır diye iddia ederek çocuğu almak istiyordu. Bunun terbiye hakkı bana aittir, diyordu.

Hazreti Cafer de: Bu çocuk benim de amcamın kızı olduktan başka çocuğun teyzesi benim zevcemdir, diye iddia ediyordu. Hazreti Zeyd de, Hazreti Hamza şehit olmadan önce, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hamza ile Zeyd'i dünya ve ahiret kardeşi yaptığından bu kardeşliği ileri sürerek çocuğu yanına almak istiyordu. Kardeşimin kızı olduğu için ona bakmak bana, düşer diyordu. Bu şekilde Hazreti Peygamberin huzurunda muhakeme edildiler. Sonra Hazreti Peygamber:

"Bir çocuğun teyzesi, annesi yerindedir; onun için kızı Cafer'e teslim ediniz!" diye hüküm verdi. Fakat onların bu iddialarından dolayı memnun kalarak onları sevindirecek şekilde taltif ederek Hazreti Aliye:

"Sen, bendensin ve ben de sendenim, (ikimiz bir vücut gibiyiz)" dedi. Cafere de; "Gerek yaratılış bakımından ve gerekse huy bakımından sen bana benziyorsun." buyurdu.

Zeyd'e ise: "Sen bizim kardeşimiz ve mevlamızsın," diyerek onu da taltif buyurdu.

Mütercim:

Müçtehitler, bu hadîs-i şeriften, bir çocuğun teyzesi, yakınlık hususunda halasından önce geleceği hükmünü çıkarmışlardır; çünkü o çocuğun halası bulunan Abdulmüttalib kızı Safiyye o anda orada idi. Buna teslim edilmeyerek teyzesine teslim edilmiştir. O halde, bir çocuğun anne tarafından olan hanımlar çocuğa bakmakta, baba tarafından olan akrabaya tercih edilirler.

Bir de, Peygamber Sallallahu, Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Hazreti Ali'ye: " Resûlullah sözünü sil," demişken, Hazreti Ali'nin:

— Vallahi, onu silmem, demesi, Peygamberin emrine muhalefet olmayıp müşriklerine taviz vermeyerek peygamberliğini ilân etmek azminden ileri geliyordu. Nitekim Hazreti Ebû Bekir'e de mihrabda durması için emretmişlerken, edebe uyarak geri çekilmişlerdi. Bunun için Hazreti Peygamber, Hazreti Ali'nin o kelimeyi silmediklerine gücenmediler.

Bir de başka rivayetlerde, "Ya Ali! O kelime nerededir, bana göster de ben sileyim." diye nakil vardır. Hazreti Ali de gösterdi ve Peygamber bizzat kendi mübarek eliyle onu sildi, yerine Abdullah'ın oğlu cümlesini yazdı, yahut yaz diye emretti. Çünkü Hazreti Peygamber Ümmi idi, okumazdı ve yazmazdı. Kur'an ı ise kitabdan değil ezbere okurdu. Başka yerden öğreniyor, denmesin... Bir kısmı da demişlerdi ki, ümmî olan kimse, bir iki kelime yazar. Bu hal olmağa engel teşkil etmez.

Bir de böyle ağır şartlarda sulh yapılması, bir çok hikmet ve maslahatlara bağlı idi. Bu hikmetlerden birisi de, ertesi yıl hiç bir kimsenin burnu kanamadan emniyet ve güven içinde Mekke'ye gidip umre haccını tamamlamış olma ki, aslında bu Hudeybiye seferinde Hazreti Peygamberin rüyası sebep olmuştu. Hac işleri tamamlandıktan sonra kimi başının saçını tıraş etti ve kimi de kısalttı ve böylece ihramdan çıktılar. Selâmet ve emniyet içinde Medine'ye döndüler. Bir iki yıl sonra da kan dökülmeksizin küçük bir harp manevrası ile Mekke tamamen feth edildi. Daha nice fetihlere

sebeptir. İşte bunların hepsi, adı geçen andlaşmanın güzel sonuçlarından ve üstün meyvelerinden sayılır. Bu, sırf bir akıl ve daha üstünlüğünden değil, Peygamber mucizesinden olduğu Fetih sûresinin inmesiyle anlaşılmıştır. Bunu gerçek akıl ve irfan sahipleri takdir ederler. Hatta andlaşmadaki ağır şartların kabulünden dolayı bazı itirazlar olmuş ve Hazreti Ömer gibi bazı sahabe, sonradan yüzbin kere pişman olarak tevbe ve istiğfar etmişlerdir. Nitekim bundan sonraki altıncı hadiste genişçe açıklanacaktır.

728- Ebû Bekre (R.A.) der ki:

Bir gün Hazreti Peygamberi minberde, yanında torunu Hazreti Hasan olduğu halde gördüm. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem arada bir cemaate döner bakarlardı, arada bir de Hazreti Hasan'a bakarlardı. Bir ara Hazreti Hasanı göstererek:

“Bu benim oğlum, seyyiddir. Allah'tan ümit ederim ki, onun sayesinde Müslümanlardan iki büyük toplum, aralarında uzlaşacaktır.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin mucizesinin sonradan meydana çıktığı herkesçe biliniyor. Çünkü Hazreti Hasan'ın babası olan müminlerin emiri Hazreti Ali şehit olarak vefat ettikten sonra, Hazreti Ali'ye bağlı kalan Müslümanlar onun yerine Hazreti Hasan'a biat ederek hilafet makamına oturtmuşlardı. Fakat daha önce de Hazreti Ali'ye muhalefette bulunan ve Şam'da Hazreti Muaviye'ye bağlı kalanlar Hz. Hasan'ın hilafetini kabul etmediler. Bunun üzerine her iki taraf, savaşa hazırlanarak iki büyük ordu halinde Medayin'de karşı karşıya gelince, Hazreti Hasan, kendisi hilafete en münasip biri olduğu halde ve emirleri altında bulunan kırk bin kişi Hazreti Hasan'ın hilafeti uğruna canlarını feda edeceklerine yemin etmişlerken, sırf zühd ve takvasından dolayı kan dökülmesin diye birtakım şartlarla anlaşma yaparak hilafeti Hazreti Muaviye'ye bırakmıştı. Sonra Kûfe'ye döndü ve daha sonra Medine'ye dönerek orada ömürlerinin sonuna kadar kaldılar. Şimdi ziyaretgâhı, Balıca mezarlığında Hazreti Abbas ile bir yeredir.

İşte Hazreti Hasan bir takım şartlarla iki İslam topluluğu arasında sulh yaparak büyük felâketi önlemiş olduğundan Hazreti Peygamberin müjdelediği İslahat gerçekleşmiş oldu.

Şartlardan biri, Muaviye'den sonra hilafetin Hazreti Hasan'a terki idi. Ayrıca Hazreti Hasana beş milyon dirhem paranın peşin olarak verilmesi, Fars vilayetinde olan bir bölgenin yıllık haracının Hazreti Hasan'a bırakılması gibi daha bazı şartlar vardı. Fakat Hazreti Muaviye bu şartların bir kısmını yerine getirmişse de çoğunu yapamamıştır.

Bir de karşılık (taviz) olarak hilafetten çekilmenin cevazı bu hadîs-i şeriften çıkarılmaktadır.

729- Hazreti Aişe (R.A.) der ki:

Hazreti Peygamber saadethanelerinde iken, kapıda bir alacak davası yüzünden iki kişinin yüksek sesle birbirleriyle münakaşa ettiklerini işitti. Borçlu, borcun bir kısmının indirilmesini ve bir miktar kolaylık göstermesini alacaklıdan istiyordu. Alacaklı ise, “Vallahi, yapmam!” diye yeminler ediyordu. Bunun üzerine, Hazreti Peygamber, evden çıkıp o iki kişiye yaklaştı ve onlara şöyle buyurdu:

“İyilik yapmam (alacağımın düşürmem) diye Allah'ın adına yemin eden hanginiz idi?” Alacaklı gayet mahcub ve pişman olarak:

— Bendim, yâ Resûlallah! dedi, artık hangisini isterse yapsın.” Sonra yarı yarıya anlaştılar, diye rivayetler olmuştur.¹⁴

14 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:460-466

ŞARTLAR BAHSİ

730- Ukbe bin Amır'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Yerine getirmeniz gereken şartların en layık kadınları kendinize helal kılarken (nikahlarken) koşulan şarttır. (Nikâhda kadının lehine koşulan şart, en ziyade gözetilip yerine getirilmesi gereken şarttır.)

Mütercim:

Ahmed Bin Hanbel Hz demiştir ki, her ne türlü şart olursa olsun, nikah akdinde edilen şarta uyulması vacibtir. Diğer müçtehit âlimlere göre, nikah akdinin gereğine aykırı olmayan iyi geçim, nafaka, giyim ve ikamet gibi, nikahın gereği ve maksadları olan şeyler şart kılınca, bu şartlara uyulması vaciptir. Ancak geçersiz şartlara bağlanarak nikah akdi yapıldığı takdirde, bu şartlara uyulması gerekmez. Mesela cinsi münasebette bulunulmaması şartı gibi. Bu şart nikahın maksadına aykırı olduğu için geçersizdir.

731- Ebû Hureyre (R.A.) der ki:

Bir bedevi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin huzuruna gelip: Sizden Allah rızası için davamın hak üzere neticelendirilmesini ve hakkımda Allah'ın kitabı ile hüküm vermenizi istiyorum, başka bir dileğim yoktur, dedi ve beraberinde bulunan bir şahıstan hak talebinde bulundu. Fakat kendisinden daha bilgili ve ifadesi daha düzgün olan davalı dedi ki:

— Evet, ya Resûlallah! Aramızda Allah'ın kitabı ile hüküm veriniz; fakat olayı anlatmak ve kendimi savunmak için bana müsaade buyurunuz. Hazreti Peygamber'in müsaadesi üzerine davalı şöyle anlattı:

— Benim oğlum, bu adamın işçisi (çobanı) idi. Her nasılsa, onun karısı ile zina etmiş ve bana haber verildi ki, güya her zina eden, recim (taşla öldürme) cezasına çarptırılmış ve benim oğluma da recim gerekiyormuş. Bu durumda onlar benim oğlumdan davacı olmasınlar diye, oğlumu kurtarmak için yüz baş koyun ve bir de cariye vererek oğlumu kurtarmıştım. Fakat sonra ben, âlimlere başvurarak bu meseleyi sordum. Onlar bana, bu işin şer’î hükmünün böyle olmadığını, henüz evli bulunmayan oğluma ceza olarak yalnız yüz değnek ile bir yıl sürgün gerektiğini söylediler. Recim cezası oğluma lazım gelmeyip, bu adamın karısına gerekiyormuş. Eğer gerçekten hüküm bu ise, daha önce bunlara vermiş olduğum koyunlarla cariyenin, bana geri verilmesini istiyorum.

Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:

“Nefsim kudret elinde olan Allah Teâlâ Hazretlerine yemin ederim ki, ben, her ikinizin arasında Allah Teâlâ Hazretlerinin kitabı ile hüküm vereceğim: Cariye ve koyunlar sana geri verilecektir. Senin oğluna yüz değnek cezası uygulanacak ve bir sene müddetle de sürgün edilecektir.” Hazreti Peygamber, delillere veya suçluların ikrarına dayanarak bu hükmü verdikten sonra, ashabın ileri gelenlerinden Üneys (Radiyallahu anh) Hazretlerine hitaben:

-Yâ Üneys! Şu davacının hanımına gidiniz. Eğer zinayı ikrar ederse, ona recim cezası uygula.”

Sonra Üneys bu görevle giderek kadının ifadesini aldı. Kadın şahid huzurunda suçu itiraf etti. Üneys Hazretleri de, Hazreti Peygamberin emirleri üzere o kadını recim (taşlanma) cezasına çarptırdı.

Mütercim:

Zina davasının saklanması ve mümkün olduğu kadar gizlenmesi meşru iken, araştırma açılmasının sebebi, tarafların ısrarları üzere olmuştur. Sonra suçluların defalarca ikrarları ile zina suçu sabit olduğundan her iki tarafa da meşru had (ceza) uygulandı.

Eğer zina edenler, henüz evli değiller ise, Şafii mezhebinde bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel edilerek, bunlara yüz değnek vurulması ve en az üç günlük sefer mesafesi bir yere bir yıl müddetle sürgün edilmeleri gerekir hükmüne varılmıştır.

Hanefî mezhebinde ise, yalnız bunlara yüz değnek vurulması yeter. Sürgün cezası ise, sonraki uygulamalarla kaldırılmıştır. Eğer zina edenlerden herhangi biri evli ise yahut başlarından bir kez nikah geçmişse, bu gibilerin suçu sabit olma halinde recmedilerek öldürülmeleri gerekir.

Gerçekte bu recim cezası açık bir hükümle Kur’an da yok ise de, Hazreti Peygamberden tevatür yolu ile gelen uygulamalar ile sabittir. “Peygamber size ne getirirse, onu kabul edin” mealindeki ayeti kerimesi gereğince Allah’ın peygamberlerinin emirlerine ve icraatına uymak lazımdır.

Hazreti Peygamber Kur’an-ı Kerimdeki ayeti kerimeye dayanarak “Bu zina hakkında uygulanacak yol ve hüküm, bekâra yüz değnek vurmak ve evliyi recmetmektir,” buyurdu. İşte bu hadîs-i şerifte vaki olan:

“Nefsim kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, ben sizin davanızı Allah’ın kitabı ile göreceğim ve hükme bağlayacağım,” demek, “Allah o zina edenlere yol kılincaya kadar...” (Nisa sûresi: ayet 15) mealindeki ayetle hüküm vereceğim demektir. Çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu husustaki şeriat yolunu, bekâra değnek vurmak ve evlenmiş taşla öldürmek şeklinde tefsir etmiştir.

Yahut bazı âlimlerin görüşüne göre Allah’ın kitabından maksad, Kur’an-ı Kerimden okunuşu kaldırılan ve yalnız hükmü baki kalan:

“Evli erkek ve evli kadın zina ettikleri zaman Allah’tan bir ceza olarak muhakkak onları recmediniz: Allah Aziz’dir. hakîm’dir” mealindeki ayettir.

Allah korusun, bir kimse şeytana uyup zina işlerse, onu hiç kimseye açmayıp Allah ile kendisi arasında bırakmalıdır. Gerek hâkim huzurunda ve gerekse insanlar arasında tamamen inkâr etmeli, tevbe ederek Allah’tan mağfiret dilemelidir. Bu şekilde ölürse, bağışlanmış olması umulur. Fakat işlediği bu suçu övünerek şurada burada yayacak olursa, bağışlanmayan suçlular arasına girer, bunlar açıktan günah işleyenlerdir. Bir hadîs-i şerifte bu gibiler bağışlananlar dışında bırakılmışlardır.

732- Hazreti Ömer (R.A.) der ki:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hayber Yahudilerine hitaben şöyle buyurdu:

“Allah sizi (arazilerinizde bıraktığı müddetçe biz de (mahsullerinizin bir kısmı bize ait olmak şartı ile) bırakıyoruz.”

Yine Hazreti Peygamber, Hayber yahudilerinden Hakîk Oğulları kabilesinin reisine hitaben şöyle buyurdu:

“Hayber’den çıkarıldığın ve güçlü deven seni birkaç gece (gün) aralıksız taşıdığı zaman ne yapacaksın?” (Sen ve sana bağlı olan Hayber Yahudi’leri bir zaman gelecektir ki, buradan Şam’a doğru uzaklaştırılacaksınız.)

Mütercim:

Gerçekten daha sonra Hazreti Ömer’in hilafeti zamanında adı geçeri Yahudi’ler rahat durmadılar, emniyet ve düzeni bozdular, olaylar çıkardılar. Bu olaylardan biri de şu idi: Hazreti Ömer’in oğlu Abdullah, Hayber’de bulunan arazisine bakmak için Hayber’e gitmişti. Gece yatmakta olduğu damdan, meçhul şahıslar tarafından uykuda iken aşağı atılarak kolları ve bacakları kırılmıştı. Bu olay üzerine Hazreti Ömer Medine’de minbere çıkarak cemaate hitab etti:

— Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hayber Yahudilerinin bağ ve bahçelerini ellerinden almamış, onları arazileri üzerinde bırakmıştı. Fakat bakınız, oğlum Abdullah, Hayberde bulunan kendi arazisine bakmak için gitmiş iken geceleyin onu damdan aşağı atmışlar, kol ve bacak kemiklerinde kırık ve çıkık var. Bizim orada Yahudilerden başka

düşmanımız ve suçlayacağımız kimsemiz yoktur. Simdi ben kesin olarak Yahudileri oradan çıkarıp Şam tarafına sürgün etmek, uzaklaştırmak fikrindeyim.

Hazreti Ömer'in bu şekilde kesin karar ve sözleri yahudiler tarafından duyulunca, Hakik Oğulları kabilesinden ve Yahudi'lerin ileri gelenlerinden bir adam Hazreti Ömer'in huzuruna geldi ve şöyle dedi:

— Ey müminlerin Emîri! Hazreti Peygamber, bizi böyle yerli yerimizde bırakmış ve yerleştirmişken ve bazı şartlarla bizimle anlaşmışken, bizi yurtlarımızdan nasıl çıkarıp uzaklaştıracaksın? Hazreti Ömer ona:

— Sen hatırlıyor musun, evvelce Hazreti Peygamber bizzat size hitaben “Bakalım ilerde Hayberden çıkarıldığın ve güçlü deven seni birkaç gece (gün) aralıksız taşıdığı zaman ne yapacaksın? buyurmuştu, cevabını verdi. Yahudi dedi ki: O söz, Ebû'l-Kasım'ın bana bir latifesi idi, gerçek değildi. Sonra Hazreti Ömer:

— Ey Allah düşmanı! Sen yalan söylüyorsun, dedi. Sonra Hayber Yahudilerini Hayber'den çıkarıp Şam tarafına sürdü; fakat sahibi bulundukları hurma bahçeleri karşılığında mal, deve ve gerekli eşyayı onlara verdi.

733- Misver bin Mahreme (R.A.) der ki:

Hudeybiye seferinde Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Mekke yolu üzerinde bir yerde bize şöyle buyurdu:

“Gerçek şu ki, Halid bin Velid, Kureyş tarafından bizim harekâtımızı keşfetmek için birtakım süvarileri ile Gamım adındaki yerededir. Siz yolun sağını tutunuz. (Halid'in bulunduğu yöne gitmeyip doğrudan Kureyş ordusu üzerine gidelim).”

Ravi Misver devamla der ki: Vallahi, bizim ordumuzdan Halid' in haberi bile olmadı. Çok sonra bizim ordumuzun havaya kaldırdığı siyah tozu görünce Halid süratle hayvanını koşturarak Kureyş ordusuna haber vermeğe gitti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in ordusu da mümkün olduğu kadar bir hızla Kureyş ordusu üzerine ilerliyordu. Ordumuz, sarp ve inişli yokuşlu bir yere vardıgı zaman, Hazreti Peygamberin Kasva adındaki devesi çöktü, kaldı. Askerler dediler ki, Kasva huysuzlaştı, serkeş oldu. Hazreti Peygamber, şöyle buyurdu:

“Kasva çökmez; onun böyle yolda çökmek adeti yoktur. Fakat Fili engelleyen (yüce kuvvet) onu engelledi. (Evvelce Mekke'yi yıkmak için gelen ordudaki Fil'i bu işten engelleyen Allah, bizi de orada kan dökmekten engelledi). Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Kureyş'ler, Allah'ın mübarek kıldığı Haremi şerife hürmet hususunda bana ne kadar ağır şart koşarlarsa kabul edeceğim, bu yolda onların istediğini vereceğim.”

Sonra Hazreti Peygamber Kasva'yi bizzat zorlayarak yürüttü. Sonra orduyu, Kureyş'in bulunduğu yönden çevirerek Hudeybiye yoluna saptı ve Hudeybiye'nin yukarı kısmında çok az suyu bulunan bir kuyunun yanı başında konakladı. Bu kuyunun suyunu herkes avuçla içmeğe başladı. Az sonra bütün su çekilmiş oldu. Sonra susuzluktan Hazreti Peygambere şikâyet ettiler. Hazreti Peygamber ok mahfazasından bir ok çıkararak onlara verdi ve bu oku o kuyunun dibine koyunuz, buyurdu. ashap da onu o kuyuya koydular.

Misver, der ki: Yüce Allah'a yemin ederim ki, o anda kuyudan su fıskırdı ve taşı. Öyle ki, herkes kuyunun kenarında oturup su kablarını doldurarak yerlerine döndü. Bu sırada Huza'a kabilesinden birkaç kişi ile birlikte Bedil bin Varaka El-Huza'î, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e geldi. Aslında Huza'â kabilesi, Hazreti Peygamberin arkadaşları ve güvenilir sırdaşları idi. içlerinden Müslüman olan ve olmayanların hepsi Hazreti Peygambere hizmet ederler, Mekke'deki olayları ona haber verirler ve sadakat gösterirlerdi. Bu kez de yine iyi niyetle Bedii Hazretleri gelip: — Ey Allah'ın Resulü! Kâ'b bin Lüey ve Âmir bin Lüey kabileleri, Hudeybiye'nin suyu en bol olan kuyularının çevresine kondular. Bunlar bütün kavim ve kabileleri ve hayvanları ile sizden önce gelip bu yeri tutmuşlar. Harpten kaçmasınlar diye, kadınlarını da beraberlerinde getirdiler. Şimdi ben onları bu yerde bırakıp geldim. Bunların maksadı, size karşı savaşmak ve sizi Mekke'ye sokmamaktır.

Hazreti Peygamber Bedil'e cevap olarak:

“Biz hiç kimse ile savaş etmek niyeti üzere gelmedik; ancak biz umre niyeti ile ihrama girip tavaf, sa'y ve tıraş işlerini yaparak umreyi tamamlamak ve geri dönmek için geldik. Bununla beraber Kureyş kavminin maddî ve manevî kuvveti çeşitli olay ve savaşlar yüzünden hayli kırılmıştır. Bu durumda isterlerse, onlara bir müddet vereyim ve onlarla şöyle bir anlaşma yapayım: Mekke müşrikleri benimle diğer arab kabilelerinin arasını serbest bıraksınlar (onlarla yapacağım temaslara engel olmasınlar). Eğer ben onlara üstün gelebilirim, Mekke'liler de, bana teslim olan ve itaat eden insanlar gibi kendi arzuları ile teslim olup itaat ederler. Eğer o kabilelerle yapacağım savaşlarda üstün gelemeyecek olursam, o zaman Mekke'liler rahata kavuşmuş ve benden kurtulmuş olurlar.

Şayet Mekke'liler, bu şartlardan herhangi birini kabul etmeyecek olurlarsa, canım kudret elinde olan yüce Allah'a yemin ederim ki, bu din uğrunda onlarla savaşırım, tâ başım vücudumdan ayrılıncaya kadar, Allah yolunda savaşırım. Elbette Allah Teâlâ Hazretleri Kur'an ı Kerim'inde verdiği kendi dinini yüceltme vaadini gerçekleştirecektir.” buyurdu.

Hazreti Peygamberin bu yoldaki beyanlarını dinleyen Bedil dedi ki; Ey Allah'ın Resulü! Ben, sizin bu emirlerinizi Kureyş kavmine harfi harfine tebliğ edeceğim. Sonra Bedîl, beraberindekilerle geri dönüp Kureyş ordugâhına vardı ve bütün Mekkelilere karşı:

— Ey Kureyş kavmi! Biz, peygamberin yanından geldik ve çok tesirli sözler dinledik. Bu işittiklerimizi dinlemek isterseniz, onları aynen olduğu gibi size açıklayalım, dedi. Kureyş ordusunun bazı cahilleri Bedil'e karşı: — Senin, O'na dair vereceğin habere ihtiyacımız yok! dediler. Fakat Kureyş ordusunun akıllı ve ileri görüşlü kimseleri:

— Peki, peki. Ne işittinse haber ver, dediler. Bedil, Hazreti peygamberden işitmiş olduğu emirleri harfiyyen açıklayıp onlara bildirdi. Sonra Urve bin Mes'ud adında bir zat Kureyş kavmine güzel bir ifade ile şunları söyledi;

— Ey topluluk! Siz benim babam yerinde değil misiniz? Onlar da, evet, biz senin baban yerindeyiz, dediler. Urve tekrar sordu:

— Ben sizin evladınız yerinde değil miyim? Onlar:

— Evet, sen bizim evladımız yerindesin, dediler. Urve:

— Benden hiç şüphelenir ve beni itham edermisiniz? dedi. Onlar.

—Hayır, senden hiç bir şüphemiz olmaz, dediler. Sonra Urve şöyle sözüne devam etti:

— Gerçek şu ki, bu defa size yardım etmek üzere Ukâz kabilesini tam seferber olarak bu cenge davet etmiştim. Sonra bunlar bu davetime gelmediklerinden ben bütün çoluk çocuğumla ve etrafımla size yardım etmek ve size ortak olmak üzere geldim; bunu biliyorsunuz, değil mi? Onlar hep bir ağızdan:

— Evet, biliyoruz, dediler. Urve:

— Bu zat (Peygamber), size sulh teklifinde bulunmuş. Siz onu kabul ediniz. Bana da izin veriniz, gideyim ve bir kez de onunla ben konuşayım, dedi. Onlar da: — Peki, gidiniz, konuşunuz! dediler. Sonra Urve, yanlarından ayrılarak Hazreti Peygamberin huzuruna geldi ve konuştu. Hazreti Peygamber, Bedil'e söylediklerinin aynini tekrarladı. Urve, Hazreti Peygamberin: "Eğer Kureyş kavmi gösterdiğim yolu kabul etmeyecek olurlarsa, ölünceye kadar onlarla savaşıcağım," sözüne karşı dedi ki:

— Eğer kavminiz olan Mekke'lilerin kökünü kazımak niyetinde iseniz bana söyleyiniz, sizden önce birçok liderler geldi geçti; bunların içinde kendi soy ve kabilesini yok eden var mı?

Vallahi, içinde bazı şöhretli kimseleri gördüğüm gibi, harb halinde sizi bırakıp kaçacak bazı kimseler ve çeşitli kabileler de görüyorum. Urve'nin bu sözüne karşı, Hazreti Ebû Bekir (R.A.) sabredemeyerek kızdı ve ona çıkışarak dedi ki:

— Biz Allah'ın Resulünü bırakıp kaçacak mıyız? Sen git kavmin Sakîf'ın putu olan LÂT'ın kıcını yala! Urve sordu:

— Bu sözü söyleyen kimdir? Ebû Bekir olduğu cevabını aldı. Sonra şöyle konuştu:

— Ah Ebû Bekir! Eğer daha önce üzerimde karşılığını veremediğim iyiliklerin olmayaydı, elbette seni cevapsız bırakmazdım. (Siz bana bir diyet hususunda evvelce yardım etmiştiniz, cahiliyet zamanında bana on deve vermiştiniz. Eğer bunu yapmamış olsaydınız, ben de sizin bu sözünüze karşılık verirdim.)

Ravi Misver der ki, Urve hem Hazreti Peygamber ile konuşur, hem de konuşma arasında, Hicaz arabalarının adetince eliyle Hazreti Peygamberin mübarek sakallanını okşardı. Urve, Hazreti Peygamberin mübarek sakalına elini her uzattıkça, Hazreti Peygamberi korumak için yanı başında zırh içinde ve kılıcı elinde dikilen ve Urve'nin yeğeni olan Muğîre bin Şu'be, amcasına: Senin gibi müşrik ve kâfirlere, Hazreti peygamberin mübarek sakalına dokunmak yakışmaz, diyerek kılıcının ökçesi ile ona dokunurdu. Bu harekete Urve'nin canı sıkıldı ve başını kaldırarak:

— Benim elime kılıcının ötesi ile vuran kimdir? dedi. Ashab: —Yeğenin Muğîre'dir, dediler. Urve yeğenine mukabele etti: — Ey gaddar! Senin cahiliyet zamanında işlediğin suçun tazminatını hâlâ ödemekle uğraşıyorum. (Muğîre İslam'ı kabulden önce Sakîf kabilesinden bir kısım arkadaşları ile Mekke'den Mısır'a giderken yolda sarhoş olmuşlar, aralarında kavga çıkmış ve Muğîre arkadaşlarının hepsini öldürerek mallarını almıştı. Sonra Medineye geçerek İslam'ı kabul etmişti. Hatta Müslüman olurken bu olayı da Hazreti Peygambere anlatınca şu cevabı almıştı: "Senden İslamiyet cihetini kabul ederim: fakat diğer öldürme ve yağma işine karışmam, onu kabul etmem. "Çünkü bu işi savaş halinde değil, sulh zamanında yapmışsın." Sonra Urve, gözlerini ashabı kirama çevirerek onları süzdü ve şöyle dedi:

— Bu nasıl şeydir, bu ne tazim ve hürmettir? Vallahi, Peygamber bir tükürük tükürse mutlaka onlardan birisinin avucuna düşer ve onu yüzüne ve derisine sürer. Bir şey emretse hepsi birden davranıyor. Abdest alsa, onun abdest suyu için birbirlerini kırarak oluyorlar. Konuştuğu zaman onun yanında kimseden çıt çıkmıyor. Saygılarından ötürü bakışlarını ona dikemiyor. Sonra Urve, adamlarının yanına dönerek şöyle dedi:

— Ey kavim! Vallahi, ben şimdiye kadar elçi olarak birçok kralların, huzuruna çıktım: Rûm hükümdar Kayser'in huzuruna çıktım, Fars kralı Kistrâ'nın, Habeş hükümdarı Necaşî'nin huzurlarına çıktım. Vallahi, Muhammed'in adamlarının Muhammed'e gösterdikleri hürmet ve tazimin, haşiyesi tarafından hiçbir krala gösterildiğini görmedim. Vallahi, bir tükürük tükürse mutlaka onlardan birinin avucuna düşer ve onu yüzüne ve derisine sürer. Muhammed onlara bir şey emredince (onun emrini yerine getirmek için) hepsi birden davranıyor. Abdest alsa, onun abdest suyu için birbirlerini kırarak (ezecek) oluyorlar. Konuştuğu zaman onun huzurunda kimseden çıt çıkmıyor. Bütün ashab, hürmetlerinden dolayı onun yüzüne bakmazlar. Üstelik Muhammed size güzel bir sulh ve isabetli bir fikir beyan etti. Geliniz, siz bunu kabul ediniz Hakkınızda hayırlı ve iyi olur. Kinaneoğulları kabilesinden birisi, Kureyş kavmine hitaben: — Siz beni bırakın. Bir kere de Muhammed'in yanına ben gideyim, dedi. Onlar da: — Peki, gidiniz, dediler, bu adam İslam ordusuna gelirken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Ashabı kirama hitab ederek:

"Şu gelen adam, hac ve umre kurbanlarına hürmet ve tazim gösteren kabilelerden falancadır. Yanlarınızda bulunan nişanlı ne kadar kurban (hedy) devesi varsa, hepsini onun gözü önüne yayınız, saliveriniz," buyurdu. Ashab da bütün kurbanlık develerini salıverdiler, ona gösterdiler ve ashaptan çok kimseler telbiye getirerek (Lebbeyk diyerek) onu karşıladılar. Bu gelen (Kinane'li) adam, ashabın ve kurbanlıkların bu halini görünce şaşarak dedi ki:

— Sübhanallah! Kâbe'den bunları alıkoymak yerinde bir hareket değil. Hazreti Peygamberle konuştuktan sonra Kureyş ordusuna döndü ve dedi ki:

— Ben, onların yanlarında, umre tamamlandıktan sonra kesilmek üzere kurbanlık (hedy) develer gördüm. Hepsi de tasmalanmış ve işaretlenmiş. Benim fikrime uyarsınız, onların Beyti şeriften alıkonmasını doğru bulmam.

Onlar: — Dur bakalım, biraz daha düşünelim, dediler. Sonra mikrez adındaki bir şahıs da:

— Bırakınız, bir de ben gideyim, bakayım. Dedi. Onlar da; — Peki, gidiniz, bakınız. Dediler. Sonra Mikrez Müslümanların ordugâhına gelirken onu Hazreti Peygamber uzaktan gördü ve şöyle buyurdu:

“Bu gelen mikrez’dir. Bu ise zalim ve serkeşin biridir.”

Sonra bu Mikrez gelip Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile konuşurken Kureyş ordusu tarafından sulh ve anlaşma yapılmak üzere görevlendirilen Süheyl bin Amir uzaktan gözüktü. Hazreti Peygamber ashaba hitaben:

“Artık işiniz bir derece kolaylaştı,” buyurdu. Sonra Süheyl Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile konuşmaya başladı: On sene iki taraf birbirleriyle savaşmamak, taraflar emniyet ve güvenliği korumak, bu yıl umreden vazgeçerek ertesi yıl yine ashabla umre yapmak şartları ile bir andlaşma metni yazılmasına karar verildi. Sonra Süheyl: — Haydi kalem, kâğıd getiriniz. Aramızdaki sözleşme metnini yazınız dedi. Hazreti Peygamber, özel kâtibi olan Hazreti Ali’yi yanına çağırttı ve ona hitaben: “Önce Bismillahirrahmanirrahim yazınız,” buyurdu. Fakat Süheyl, cahiliyet inançlarına uyarak besmelenin bu tarzda yazılmasına karşı çıktı. Bu Rahman kelimesi ne sözdür, bilmiyorum. Eskiden yazmış olduğunuz gibi, Bismikellahümme, diyerek yazınız, dedi. Bunun da manası, Allah’ım! Senin isminle başlarım, demektir. Ashab, Süheyl’in bu isteğine karşı çıktılar, biz besmeleyi değiştirmeyiz, dediler. Hazreti Peygamber, Hazreti Ali’ye:

“Zararı yok, Bismikellahümme, yaz,” diye emretti. O da aynı şekilde yazdı. Sonra Resûl-i Ekrem:

“İşbu Andlaşma, Allah’ın peygamberi Muhammed’in mutabık kalarak imza ettiği...” buyurunca Süheyl, Allah’ın peygamberi sözüne itiraz etti ve:

— Vallahi, senin Allah’ın peygamberi olduğuna inanmış olsaydık, seni Kâbe’yi ziyaretten alıkoymazdık. Böyle yazmayınız, Abdullah’ın oğlu Muhammed diye yazınız, dedi. Hazreti Peygamber:

“Vallahi, siz beni her ne kadar tezkib etseniz de ben gerçekten Allah’ın peygamberiyim!” dedi ve kâtibe hitaben, zararı yok, Süheyl’in istediği gibi: “Abdullah’ın oğlu Muhammed, diye yazınız,” buyurdu. Nihayet o şekilde yazıldı. Sonra Resûl-i Ekrem:

“Ka’beyi ziyaret edip tavaf etmemize mani olmamaları şartıyla...” deyince Süheyl bu şarta da itiraz etti: Arablar, bize baskı yapıldığından söz ederler. Bu sene sizi Mekke’ye bıraksak, arablar nezdinde küçük düşeriz. Biz zorla istilâ edildik, diye dedi-kodu yaparlar. Fakat gelecek yıl, istediğiniz gibi, sizin için Mekke’yi üç gün müddetle boşaltırız. Hiç bir zarar olmaksızın umre işlerinizi yaparak üç günden sonra Medine’ye dönersiniz, dedi ve o şekilde yazıldı. Sonra Süheyl bir madde daha ilâvesini isteyerek:

— Sana bizden kim gelirse, senin dininden olsa bile, onu kabul etmeyecek ve bize geri vereceksin, dedi. Ashab:

— Şaşılacak şey! Bir adam Müslüman olarak bize gelmişken, biz onu nasıl geri vereceğiz, müşriklere teslim edeceğiz? olur şey mi bu? dediler.

Ashab bu halde iken, daha önce Mekke’de İslam dinini kabul ettiğinden orada zindana atılan ve ayaklarına zincir vurulan Süheyl’in oğlu Ebû Cendel, bir yolunu bulup zindandan kaçarak ayaklarında zincir olduğu halde kendini İslam ordugâhına attı. Babası Süheyl, oğlunu görür görmez: — Ya Muhammed! İmza edeceğim andlaşma şartlarından birincisi uyarınca senin, bu oğlumu bana geri vermen gereklidir; bunu bana geri vermedikçe sözleşme metnine imza koymam, dedi. Hazreti Peygamber,

“Sözleşmemiz henüz imza edilmedi, (Ebû Cendel’in geri verilmemesi gerekir).” buyurdu. Süheyl:

— O halde, vallahi, seninle hiç bir hususta anlaşma yapmam, diye yemin etti. Yine Hazreti Peygamber:

“Haydi, onu bana bırak!” buyurdu. Süheyl:

— Asla kabul edemem diye diretti. Hazreti Peygamber: “Evet, bunu benim için kabul et!” buyurdu. Süheyl:

— Asla kabul etmem, diyerek ısrarını sürdürdü. Bu arada daha önce gelen ve Süheyl’in arkadaşı olan Mikrez adındaki şahıs:

— Biz bu isteğinizi kabul ettik, Ebû Cendel’i hüküm, dışı bırakıyoruz, dedi ise de, yine Süheyl eski inadında ısrar etti. Babasının bu kesin konuşmasını duyan Ebû Cendel, insanlar ortasında yüksek sesle:

— Ey Müslümanlar topluluğu! Ben size Müslüman olarak gelmişken, tekrar müşriklerin eline teslim ediliyorum. Şu benim başıma gelenleri görmüyor musunuz? diye bağırmaya başladı. Gerçekten bu zavallıya, daha önce bu din uğruna çok işkence edilmişti. Bu şekilde bağırmasında haklı idi.

Bir rivayette de Hazreti Peygamber ona:

“İnşallah, yakında Allah seni kurtaracaktır; sabret!” diye buyurmuştu.

Ömer bin Hattab Hazretleri der ki. Ben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in huzuruna vardım ve:

— Sen Allah’ın gerçek peygamberi değil misin! dedim. O da: “Evet, Allah Teâlâ Hazretlerinin hak peygamberiyim,” buyurdu.

Ben tekrar sordum:

— Peki, biz hak din üzere, düşmanlarımız ise batıl din üzere değil midirler? Efendimiz:

“Evet, öyledir,” buyurdular. Ben devam ettim:

— O halde dinimiz hususunda bu küçüklüğü neden kabul edelim. Onların her istediklerini neden verelim? Bana şöyle cevap verdiler:

“Ben yüce Allah’ın hak peygamberiyim. Ben bu işi yapmakla Allah Teâlâ Hazretlerine isyan etmiş olmuyorum. Allah Teâlâ benim yardımcımdır.” Sonra ben sordum:

— Sen, bize, yakında Beyt-i şerife varıp tavaf edeceğiz diye haber vermiştin, değil mi? Efendimiz cevap verdiler:

“Evet, öylece haber verdim? fakat vaktini tayin ederek hemen bu sene varıp tavaf edeceğiz, diyerek mi haber verdim?” Ben de:

— Hayır, vakit tayin buyurmamıştınız, dedim. Efendimiz Hazretleri:

“Muhakkak sen Beyt-i şerife varıp oraya gireceksin ve onu tavaf edeceksin, (bu yıl olmasa, gelecek yıl tavaf edeceksin),” buyurdular. Ben tekrar Hazreti Ebû Bekir’in yanına döndüm ve dedim:

— Bu adam Allah Teâlâ Hazretlerinin hak peygamberi değil midir? Hazreti Ebû bekir:

— Evet, hak peygamberdir, dedi. Ben yine sordum:

— Biz hak üzere, düşmanlarımız ise batıl yol üzere değil midir? Hazreti Ebû Bekir:

— Evet, öyledir: Dedi. Ben:

— O halde, dinimiz hususunda neden bu aşağılığı kabul edelim, düşmanlarımızın her istediğini yapalım? dedim. Hazreti Ebû Bekir, beni azarlar şekilde:

— Be hey adam! O kimse muhakkak ki, Allah Teâlâ Hazretlerinin Resûl-i Ekremidir, peygamberidir. Hiç bir zaman yüce peygamber Allah’a isyan etmez ve Allah Teâlâ Peygamberinin daima yardımcısıdır. Sen, hemen Hazreti Peygamberin devesinin dizginine yapış, (böyle yersiz sözler konuşma, o ne buyursa ona uy), dedi. Tekrar Hazreti Ebu Bekir söze devamla:

— Vallahi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, her hareket ve işinde hak üzeredir. Haydi git, dedi. Ben yine Hazreti Ebû Bekir’e hitaben:

— Peki, Hazreti Peygamber Medine’de bize : “Biz Beyt-i şerife varacağız ve Beyt-i şerifi tavaf edeceğiz,” diye haber vermemiş mi idi? dedim. Bu soruma Hazreti Ebû Bekir şu cevabı verdi:

— Evet, haber vermiştin; fakat vaktini tayin ederek hemen bu yıl tavaf edeceğiz, diye mi buyurmuştu? Ben de:

— Hayır, vaktini tayin etmemişti, dedim. Sonra devam etti:

— Gerçekten sen Beyt-i şerife varıp onu tavaf edeceksin, dedi. Hazreti Ömer der ki:

Benim bu aşırı derecede konuşmadan ve itirazda bulunmamdan dolayı sonradan kefarete olsun diye sadaka, kurban oruç ve köle azad etmek gibi iyi işlerden çok şeyler yaptım. Bu hadîs-i şerifi rivayet eden der ki:

Bu andlaşmanın hazırlanarak imza edilmesinden sonra Hazreti Peygamber, ashâbı kirama hitaben:

“Artık kalkınız, burada Hudeybiye adlı yerde hedy kurbanlarınızı kesiniz. Sonra da başlarınızı tıraş edip umre ihramından çıkınız,” diye buyurdu ise de, vallahi ashaptan hiç bir ferd yerinden kıpırdamadı, (belki yüce Allah’tan bir vahiy gelir de bu anlaşma bozulur diye emre uymakta acele etmediler). Bu emri Hazreti Peygamber üç defa tekrarladığı halde yine hiç kimse ayağa kalkmadı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, beraberinde olan pâk zevcesi Ümmü Seleme ((R.A.)â) validemizin yanına varıp ashâbı kiramın bu tutumlarını anlattı. Ümmü Seleme Hazretleri şöyle konuştu:

— Ya Resûlallah, ashâbın hepsinin sizin emrinize uymalarını ve böylece kurbanlarını kesmelerini istiyorsanız, şimdi hemen çıkınız ve kendi hedy kurbanınızı kesiniz ve işiniz bitinceye kadar onlara hiç bir şey söylemeyiniz. Sonra başınızın saçını tıraş etmek için bir berber çağırınız. Berber sizi tıraş etsin ve herkes görsün.

Ümmü Seleme validemizin dediği gibi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem çıkıp bizzat kendisi kurbanını kesti ve bu kurbanını kesinceye kadar da onlara hiç bir söz söylemedi. Sonra berberini çağırttı. Berber de mübarek başlarını tıraş etti. Bu hali gören ashâbı kiram, hemen kalkıp kurbanlarını kestiler ve birbirlerini tıraş etmeğe başladılar. Daha önce Hazreti Peygamberin emrine uymayı geciktirdiklerinden de pişman olduklarından kurban kesme ve tıraş olma işlerinde çok acele davrandılar ve birbirlerini ezecek şekilde sıkıştırdılar. Nihayet tıraş olarak ihramdan çıktılar.

Sonra Hudeybiye mevkiinde iken, Mekke’de daha önce İslam dinini kabul edip kâfirler içinde kalmış bulunan bazı Müslüman kadınlar, Hazreti Peygamberi görmek ve Müslümanlarla Medine’ye hicret etmek gayesi ile İslam ordugâhına geldiler. Sonra bu hanımlar hakkında şu mealdeki ayeti kerime nazil oldu:

“Ey iman edenler! Size, mümin kadınlar muhacir olarak geldikleri vakit onları imtihan edin, (gerçekten mümin olup olmadıklarını deneyin) imanlarını Allah (sizden) daha iyi bilir. Deneme neticesinde mümin olduklarına kanaat getirirseniz artık kendilerini kâfirlere geri çevirmeyin. Mümin kadınlar, kâfirlere helâl değildir. Kâfirler de mümin kadınlara helal değildir. Bununla beraber (kâfirlerin, İslam’ı kabul eden kadınlarına) vermiş oldukları mehri, o kâfirlere verin. Sizin o mümin kadınları nikâh etmeniz de, mehirlerini kendilerine verdiğiniz takdirde, üzerinize bir günah yoktur. (İslam dininden çıkan) kâfir zevcelerinizi nikâhınızda tutmayın; onlara verdiğiniz mehri de geri isteyin. Kâfirler de, (İslam’ı kabul eden ve size gelen kadınlarına) vermiş oldukları mehri istesinler. Bunlar size Allah’ın hükmüdür, aranızda hüküm veriyor. Allah Alîm’dir, Hâkim ’dir.” (Mümtehine sûresi, ayet 10)

Mütercim:

Bu hanımların hicretlerinin kabul edilişi ve geri çevrilmeyişleri, adı geçen Hudeybiye andlaşmasının hükmünü bozmamaktadır. Çünkü hicretin kabul edilmeyişi, erkeklere mahsustu. Erkekler İslam tarafına geçtikleri takdirde onları Mekke’deki müşriklere geri vermek gerekliydi. Yahut bu ayeti kerime ile hüküm erkeklere has kılındı da erkekler dışta bırakıldı, diye de yorum yapılmaktadır.

Bu ayeti kerimenin nazil olması üzerine, Hazreti Ömer, o zamana kadar nikâhında saklamış olduğu müşriklerden iki zevcesini birden boşadı. Bu kadınlardan birini sonra Muaviye bin Ebi Süfyan aldı. Diğerini de Safvan bin Ümeyye aldı. Sonra Hazreti Peygamber bütün ordusu ve İslam'ı kabul eden o hanımlarla beraber Medine'ye döndüler. O günlerde Mekke'lilerden Ebû Basîr isminde bir zat İslam'ı kabul ederek kaçmış ve Medine'ye hicret etmişti. Hazreti Peygambere sığınan bu adamı muahede gereğince geri almak için Kureyş kâfirleri iki kişiyi Medine'ye gönderdiler. Bunlar Hazreti Peygamberin huzuruna varıp muahede hükümleri gereğince Ebû Basîr'in kendilerine teslim edilmesini istediler. Hazreti Peygamber de andlaşma uyarınca Ebû Basîr'i o iki adama teslim etti. Onlar Ebû Basîr'i alıp Medine'den çıktılar. Medineye yaklaşık olarak bir buçuk saat uzaklıkta bulunan Zül Huleyfe adındaki yere vardıkları zaman beraberlerindeki hurma azıklarını yemek için orada konakladılar. Aralarında konuşurlarken Ebû Basîr bir fırsat bularak o iki şahıstan birinin kılıcını kaparak onu öldürdü. Diğerisi ise kaçarak Medine'ye döndü ve başına geleni Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e anlattı. Siz engel olmazsanız, arkadaşım gibi ben de Ebû Basîr tarafından öldürüleceğim, dedi. Az sonra bunun arkasından Ebû Basîr da geldi ve şöyle konuştu:

— Vallahi, siz ey Allah'ın Resulü, üzerinize düşeni yaptınız; çünkü siz anlaşmaya uyarak beni kâfirlere teslim ettiniz. Sonra yüce Allah beni onlardan kurtardı.

Hazreti Peygamber Ashaba hitaben:

“Helak olasıca, eğer ona yardım eden birisi olsa, harb ateşinin alevlenmesine sebep olurdu,” buyurdu, Ebû Basir, Hazreti Peygamberin böyle konuşmasını duyunca, tekrar kâfirlere geri verileceğini sezdi ve oradan kaçarak Şam tarafında deniz kenarındaki Seyful bahr isimli yere geçti. Orada oturdu. Ebû Basir'in orada bulunduğunu duyan Mekkedeki Ebû Cendel müşriklerden kaçarak Ebû Basîr'e katıldı. Yetmiş kadar süvari arkadaşı ile geldiği de söylenir. Bundan sonra Mekke'de İslam'ı kabul eden herkes Seyful bahr mevki: nde Ebû Basîr'e katıldı. Orada toplanan İslam topluluğu, ticaret için çıkan Kureyş kervanlarını vurur, mallarını yağma ederdi. Şam tarafına giden Kureyş ticaret kervanları çok sıkıntıya düştüler. Bu saldırılardan kurtulmak için Hazreti Peygambere Ebû Süfyan elçi olarak gönderdiler. Ebû Basîr'in Medine'ye arkadaşları ile çağrılmasını ve oradan alınmasını istediler. Buna karşılık da, sözleşmedeki Mekke'den kaçan Müslümanların geri çevrilmeleri şartının da kaldırılmasını teklif ettiler ve bu yolda rica ederek merhamet dileğinde bulundular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de Ebû Basîr'e haber göndererek Medine'ye gelmelerini ve artık Mekke'den Müslüman olarak gelenlerin geri çevrilmeyeceklerini bildirdi. Bunun üzerine Ebû Basîr ile bütün arkadaşları Medine'ye geldiler, ashâbı kirama karıştılar. Sonra Allah Teâlâ Hazretleri şu mealdeki ayeti kerimeyi inzal buyurdu: “O Allah ki, sizi Mekke vadisinde kâfirlere karşı zafere erdirdikten sonra, onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çekti. (Birbirinizle savaşmadınız). Allah bütün yaptıklarınızı görendir.” (Fetih sûresi, ayet 24), Hudeybiyede kâfirler, câhiliyet taassubuna kapılarak Hazreti peygamberin nübüvvetini ikrar etmeyip inkâr ettiler. Besmelenin yazılmasını kabul etmediler, müminlerin Kâbe'yi ziyaret etmelerine engel oldular. O sene Müslümanların Mekke'ye girmesini, şereflerini çiğneyen ve gururlarını kıran bir mesele yaptılar. Bu şekildeki tutumlarını ayeti kerimenin devamında Cenabı hak “Cahiliyet gayretleri” diye vasıflamaktadır.

Bu ayeti kerimenin inişi, ilk bakışta Ebû Basîr olayı ile ilgili görülüyorsa da gerçekte bu Fetih sûresinin tümü, Hudeybiye'de anlaşma yapıldığı günün ertesi gecesi nazil oldu. Hatta Hazreti Peygamber orada şöyle buyurmuştu: “Bu gece bana bir sûre nazil oldu ki, o sûre dünya ve dünya içinde bulunanlardan daha hayırlıdır.” Sonra da Fetih sûresini baştan sonuna kadar okumuştur. Nitekim ileride” Tefsir bahsinde açıklanacaktır.¹⁵

15 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:466-482

VASIYETLER BAHSİ

734- İbni Ömer'den (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

-Yanında vasiyet edeceği bir malı bulunan bir Müslüman için, yazılı vasiyetini yanında bulundurmadan iki gece geçirmesi uygun (ihtiyatlı bir iş) değildir.”

Mütercim:

Üzerinde hac ve zekât gibi Allah hakları bulunan yahut şahidsiz insan hakları olan kimsenin kendi malından vasiyet etmesi vacip ise de, diğer hayır ve hasenat işleri için malının üçte birinden vasiyet etmesi, dört mezhebe göre vacip değildir; ancak sünnettir ve mendûbdür. Fakat bazı âlimlere göre bu da vaciptir; çünkü bu hadîs-i şerifin metninde geçen hak kelimesinin görünüşteki manası itibar edilerek vasiyetsiz duran kimse haksız duruma düşmüş olacağı anlamı çıkarılmaktadır. Hâlbuki dört mezheb imamları burada geçen hak kelimesine, tedbir ve ihtiyat manasını vermişlerdir. Böylece vasiyetsiz duran kimse, tedbirsiz ve ihtiyatsız hareket etmiş olacağını kabul etmişlerdir.

735- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize gelerek: Sadakanın en faziletlisi hangisidir? diye sorması üzerine ona şu cevabı verdiler:

“Sağlıklı, ihtiraslı, zenginliği umar ve fakirlikten korkar olduğun halde verdiği sadakadır. Sadaka vermeyi geciktirip de can boğaza dayanınca falana şu kadar, falana bu kadar deme. Bu durumda mal zaten falanın olmuştur. (Bu ölüm üzere

olan sözlerin kıymeti yoktur; artık mal başkalarının olmuştur. Senin bu durumda dağıtmaya kalkışmanın bir manası yoktur.)”

Mütercim:

Sadakanın en faziletlisi, sağlık halinde verilen sadakadır. Sonra hastalık halinde verilendir. Daha sonra da vasiyet suretiyle ölümden sonra verilen sadakadır. Hayatta iken yaptırılan cami, medrese, mekteb ve hastahane gibi hayır işleri de sadakanın en faziletlilerinden sayılmışlardır.

736- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Allah Teâlâ tarafından Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine: “Ey Resulüm! En yakın aşiretine (kabilen adamlarına) ihtarda bulun” mealindeki ayeti kerime indirilince, Kureyş kabilesini toplayarak onlara şöyle hitap ettiler:

“Ey Kureyş topluluğu! Siz, kendinizi (Allah Teâlâ’dan) satın alınız (Allah ın birliğine iman ederek cehennem azabından canlarınızı kurtarınız). Allah’a karşı sizin için elimden bir şey gelmez. (O’nun azabından sizi kurtaramam).

Ey Abdi Menafoğulları! Allah’a karşı sizin için elimden bir şey gelmez.

Ey Abdülmuttalib oğlu Abbas! Allah’a karşı senin için elimden bir şey gelmez.

Ey Allah’ın Peygamberinin halası Safiyye! Allah’a karşı senin için elimden bir şey gelmez.

Ey Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in kızı Fatıma! Malımdan ne dersen benden iste. Allah’a karşı senin için yapabileceğim bir şey yoktur.”

Mütercim:

Bu olay Mekke’de geçtiğine göre, Ebû Hureyre bu hadîs-i şerifi başkasından işiterek Mürsel olarak rivayet etmiştir, deniliyor. Yahud, bu ayeti kerimenin inmesinden sonra, Hazreti Peygamberin, yakınlarına ihtarda bulunması ayrı ayrı vakitlerde iki defa olmuştur. Birincisi, Mekke’de iken Ebû Leheb’e varıncaya kadar bütün akrabasını Safa adındaki yere toplayarak olmuştur. Orada yapılan tebliğ ve ihtardan Ebû Leheb fena halde öfkelenmiş ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e kötü sözler söylemişti. Bunun üzerine “Ebû Leheb’in elleri kurusun (helak olsun)” mealindeki Tebbet sûresi nazil oldu. Tabii ki bu olayda Ebû Hureyre bulunmamıştı. İkincisi, Medine’de İslâmı kabul etmiş olan akraba ve yakınlarını toplayarak yine birinci şekilde onlara ihtarda bulunmuştu, denilmektedir.

“Allah’a karşı sizin için elimden bir şey gelmez.” demek, Allah korusun, kötü bir akıbetle ahirete göçüp azaba tutulursanız, ben sizi kurtaramam demektir. Yoksa Hazreti Peygamberin mü’minlere ahirette şefaathane olacağı kesinlikle sabittir.

737- İbni Ömer (Radiyallahu Anhum) der ki:

Babam Ömer (R.A.) Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in zamanında, Medine şehrinin karşısında Hayber arazisinde Semğ adıyla bilinen hurma bahçesini sadaka olarak vermek istedi. Bu maksadla Hazreti Peygambere gidip:

— Ya Resûlallah, elime gayet nefis ve kıymetli, bir mal (hormalık) geçti. Allah rızası için onu sadaka olarak vermek istiyorum. Bunu ne şekilde sadaka vereyim? dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Malın aslını; satılmamak hibe edilmemek ve varislere de intikal etmemek, ancak mahsulü dağıtılmak şartı ile sadaka (vakıf) yap.

İbni Ömer der ki: Sonra Hazreti Ömer, o şekilde arazisini vakfetti. Şimdi o bahçenin gelirinden öncelikle Allah yolunda cihâd edenlere, sonra kölelikten kurtulmak için borçlanan kölelere, yoksullara, misafirler, yolda kalmış muhtaçlara ve aynı zamanda akraba ve yakınlarımızdan muhtaç olanlara verilir. Bir de bu vakfın mütevellisi, kazanç sağlamayarak ve hududu aşmayarak bu bahçenin meyvelerinden yiyebilir, dost ve arkadaşlarına da yedirebilir.

Mütercim:

Hız Peygamber zamanında ilk yapılan vakıf, Hazreti Ömer’in (R.A.) bu vakfı olmuştur. Bir de: “Vakıf yapanın şartı, kanun vaizinin kesin hükmü gibidir, meyanındaki fıkıh kaidesi, bu hadîs i şeriften çıkarılmıştır. Yani vakıf yapan kimse ne şekilde bir şart koşarsa Kur’an ve hadîs hükmü gibi kesinlik kazanır, ona uymak gerekir. Hatta İmam Ebu Yusuf’a göre, bir kimse kendi malını kendi nefesine vakfetmiş olsa bile geçerli olur. İmam Şafii ye göre bu sahih değildir. Fakat vakfedilen yerin idaresini kendi nefesine şart kılarsa bu sahihtir. Yalnız İmam Malik’e göre vakıf yapan kimsenin kendi malına idareci (nazır) olması sahih olmaz; çünkü zamanla vakıf durumu unutulabilir ve o mal varislerin mülkiyetine geçebilir. Bunun için bir şahıs hem vakfeden hem de mütevellî olamaz. Fakat diğer mezheblere göre bu caizdir.

Bir de vakfın gelirinden ve yetimin malından, mütevellinin veya mallara bakmakla görevli kişinin, emeği karşılığında haddi aşmayacak şekilde bir ücret alabilmesine dair hüküm bu hadîsten çıkarılmıştır. Hatta vakıf yapan kimse, vakfetmiş olduğu malın mütevellisi kendisi ise, onun da yöneticilik ücreti alması dahi caizdir, demişlerdir.

738- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashaba hitaben şöyle buyurdu:

“Yedi mahvediciden sakınınız: Allah’a ortak koşmak, sihir, Allah’ın haram kıldığı cana haksız yere kıymak (adam öldürmek), faiz yemek, yetim malı yemek, savaş günü düşmanın önünden kaçmak ve çevrede olup bitenlerden habersiz mümin ve iffetli kadınlara zina isnad etmek.”

Mütercim:

Böyle büyük günahların ve insanı helake götüren fenalıkların burada sadece yedi tane gösterilmesi, diğer hadislerde olan ziyadeye engel değildir. Daha önce açıklaması geçmişti. İleride de inşa Allah açıklamalı olarak üzerinde durulacaktır.

739- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Varislerim, Dinar (para veya miras) bölüşecek değildir. Ne (miktar tereke) bırakırsam, zevcelerimin nafakası ve şahsi memurumun maaşından artanı sadakadır (hazinesine aittir).”

Mütercim:

Hazreti Peygamberin pâk zevceleri, bütün müminlerin anneleri olmak hükmünde bulunduklarından bunların ebedi olarak başkalarına varmaları haramdır. Bunlar ömürlerinin sonuna kadar, evvelce oldukları gibi, evlerinde oturmaları dinen gerekli bulunduğundan, ölünceye kadar geçim masraflarının karşılanması lâzımdır. Vakıf haline geçen malların bakımını ve idareciliğini yapan kimselere de tayin edilen ücret ne ise, onun da verilmesi gereklidir. Bunların dışında olan Peygambere ait gelir ve mallar, Müslümanların hazinesine aittir.

İşte bu hadîs-i şeriften dolayı Hazreti Peygamberin hırkası, kılıcı ve diğer geriye bıraktığı mallar onun varisi bulunan Fatıma ve Abbas (Radiyallahu Anhum) hazretlerine teslim edilmedi. Pâk zevcelerine de miras diye hiç bir şey verilmedi. Hepsî Müslümanların hazînesine intikal etti. Bütün Müslümanlar, peygambere ait eserleri görmekle sevinç duymuşlar ve böylece sevab kazanagelmışlerdir.

740- Hazreti Osman'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Hazreti Osman'ın idaresine karşı çıkanlar, evini kuşatmışlar ve onu halifelikten çekilmeye zorlamışlardı. Hazreti Osman muhasaracılara şöyle seslendi:

— Sizi Allah'a okuyorum, yalnız Peygamberin ashabını Allah'a okumaktayım. Resûl-i Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, “Rûme kuyusunu kazana Cennet vardır.” buyurduğunu ve bu kuyunun, benim kazdığımı bilenler değil misiniz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, “darlık günlerinde (şahsi malından) orduyu donatana cennet vardır” buyurduğunu ve benim askerleri donattığımı bilenler değil misiniz? Hazreti Osman'ın bu sözleri onlar tarafından tasdik edildi. (O halde bu gerçekleri bilerek beni öldürmeye nasıl kalkışıyorsunuz)

Mütercim:

Abdullah bin Sa'd bin Ebi Sarh adındaki adam, evvelce vahiy kâtibi iken dinden çıkarak (irtidat ederek) Mekke'ye kaçmış sonra Mekke fethedilince "kanı heder, sayılmışken Hazreti Osman'a olan akrabalığı dolayısıyla tekrar İslam'a girmişti. Hazreti Osman halife olunca, Hazreti Ebû Bekir'in oğlu Muhammed'in yerine Mısır valiliğine tayin edildi. Hazreti Osman'ın bu tasarrufundan Mısır halkı öfkeleni ve ona karşı ayaklanarak Medine'ye girdiler. Hazreti Osman'ı kuşattılar. Sonunda da bu halifeyi şehit ettiler. Bu üzücü olay tarih kitaplarında uzun boylu geçmektedir. İşte o muhasara esnasında Hazreti Osman (Radiyallahu Anh) bu hadîs-i şerifi rivayet ederek kendisi hakkında Hazreti Peygamberin buyurdıkları ile isyancıları insafa davet ederek bu hareketlerinden vaz geçmelerini istemişse de, onlar:

— Sen Hazreti Peygamberin zamanında iyi bir kimse idin; fakat halife olduktan sonra, evvelce dinden çıkması ile şöhret bulan ve kanı hedef (heder ???) edilen Abdullah'ı bize vali tayin ederek başımıza Musallat ettin, dediler ve muhasarayı devam ettirdiler. Sonunda da Hazreti Osman'ı şehit ettiler. Yezid'in — (Allah ona layık olduğu cezayı versin) — zamanına ve daha sonraki devirlere kadar devam eden fitne, fesada ve savaşırlara, bu acıklı olay sebep olmuştur. 16 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:483-489

CİHAD (SİYER) BAHSİ

741- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki: Bir kimse Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelerek: - Ey Allah'ın Resulü! Cihad sevabına eşit bir sâlih amel bana gösterir misiniz, dedi. Hazreti Peygamber:

“Cihada denk bir sâlih amel bulamıyorum.” buyurdu. Sonra Hazreti peygamber,

“Mücahid gazaya çıkınca ibadethanene girip hiç kesilmeden namaz kılabilir ve iftar etmeden oruç tutabilirmisin?” diye adama sordu. O kimse şu cevabı verdi:

— Ey Allah'ın Resulü! Böyle insan gücünün yetmeyeceği şeyi kim yapabilir? Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hureyre der ki:

—Mücahidin hayvanı, bağlı bulunduğu yerde elbette şahlanır ve hareketler yapar; bu bile, mücahidin sevap defterine yazılır. (Onun için cihada denk hiç bir sâlih amel yoktur.)

742- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine:

— Ya Resûlallah! İnsanların en faziletlisi kimdir? diye soruldu. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“İnsanların en faziletlisi, malı ve canı ile Allah yolunda cihad eden mümindir.” Ashab,

— Ya Resûlallah! Sonra kimdir? diye sordular. Resûl-i Ekrem,

“Kuytu yerlerden birine çekilip Allah'ın emirlerine sınıksız sarılan ve insanları kendi şerrinden emin kılan kimsedir.” buyurdular.

Mütercim:

Bir kenara çekilip yalnız başına ibadet etmenin fazileti, fitne ve fesad zamanına bağlıdır. Yoksa huzur ve güven zamanında insanlar arasına karışarak onlara yardımcı olmak, düşmüşleri kaldırmak ve gafilleri irşat etmek gibi iyi işlerle uğraşmak kenara çekilip ibadet etmekten daha faziletlidir.

743- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Allah yolunda cihad eden — (ki Allah, kendi yolunda cihad edeni çok iyi bilir) — gündüz oruç tutup gece ibadet eden gibidir. Allah, kendi yolunda cihad edeni, vefat ettirirse cennete koymayı yahut sevap veya ganimetle salimen geri çevirmeyi tekeffül etmiştir (üzerine almıştır.)

Mütercim:

Bir asker ölürse şehit, sağ kalırsa gazi, sözü, bu hadîs-i şerife dayanır. Ganimetsiz olarak savaştan dönenin, sevabı, ganimetle dönenenden daha fazla olacaksa da, ganimet elde ederek dönenler de sevabdan mahrum kalmazlar. O halde hadîs-i şerifin son kısmının manası, o mücahidi ya salimen yalnız sevab ile, ya da hem sevab ve hem de ganimetle geri çevirmeyi tekeffül etmiştir, demektir.

744- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

"Kim Allah Teâlâ Hazretlerine ve onun peygamberine iman eder, namazı kılar, Ramazan ayını oruç tutarsa, Allah yolunda cihad etmiş veya doğduğu yerde oturup kalmış olsun, Allah tarafından cennete koyulmağa hak kazanır."

Ashab dediler ki:

— Ya Resûlallah, biz bu müjdeyi bütün insanlara bildirelim mi? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Gerçekten cennette yüz derece vardır ki, Allah Teâlâ, onları Allah yolunda cihad edenler için hazırlamıştır. Her iki derece arası, gökle yer arası kadardır. Allah'tan istediğiniz zaman Firdevs'i isteyiniz; çünkü o, cennetin en üstün ve en yüksek makamıdır. Onun üzerinde de Rahman'ın Arş'ı vardır. Bütün cennet ırmakları oradan kaynar."

Mütercim:

Cihad etmeyerek evlerinde oturanlar, mücahidlere mahsus olan yüksek derecelerden mahrum kalırlar. Firdevs, cennet ehlinin istirahat ve gönül dinlendirme yeridir de denilmiştir.

745- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Allah yolunda bir sabah yürüyüşü veya akşam yürüyüşü elbette dünyadan ve dünya nimetlerinden daha hayırlıdır."

746- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir: "Cennette bir ok yayı kadar yer, güneşin doğup, battığı yerlerden (bütün dünyadan) daha hayırlıdır. Allah yolunda cihad edenin sabah yahut akşam yürüyüşü, güneşin doğup battığı yerlerden daha hayırlıdır."

Mütercim:

Cennette yarım metre kadar bir yer, dünyada güneşin doğup battığı yerlerden, daha hayırlı olduğu gibi, Allah yolunda cihad eden bir kimsenin düşmana karşı yürümesi de öylece güneşin doğduğu ve battığı yerlerin hepsinden daha hayırlıdır.

Bir de bu hadîs-i şerifin metninde geçen "Kaab" kelimesine miktar (kadar) manasını verdik. Nitekim "Kabe Kavseyn" terkiibini ihtiva eden ayeti kerimenin tefsirinde bu kelimeye müfessirler miktar manasını vermişlerdir. Bu hadîs-i şerifi açıklayan bazı âlimler de aynı manayı verdiler.

Netice olarak, cennette bir ok yayı kadar olan yer, üzerine güneşin doğduğu battığı yerlerin hepsinden daha hayırlıdır. Dünya ve dünyada bulunanlar tabiri ile güneşin doğup battığı yerler, tabiri arasında mana bakımından fark var mıdır? Bazı âlimlere göre ikisinin de manası birdir. Bazılarına göre de ikisi arasında fark vardır. Çünkü bir görüşe göre dünya, arz ve hava küresinden ibarettir. Buna göre güneşin doğup battığı yerler daha geniştir. Eğer ahiretten başka her şeye dünya denilirse, o zaman dünya bütün yaratıkları kapsayacağından dolayı güneşin doğup battığı yerlerde alabildiğine geniştir. Çünkü gökler de dünyadan sayılmış olacaktır.

Hadîs-i şerifte maksad dünya değerinin, cennete nispetle küçük ve önemsiz olduğunu beyan etmektir. Cihad, böyle bir cenneti kazanmaya vesile olacağından cihadın büyüklüğü açıklanmış oluyor. Cennet den bir yay veya bir karış miktarı yere sahip olan kimse, bütün dünyalara sahip olandan daha iyi durumdadır, demektir. Artık en yüksek cennette saray ve hurilere kavuşanların hali, asla kıyaslanamaz derecede büyük olacağı anlaşılmaktadır.

747- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Allah katında sevabı olup da ölen hiçbir kul, dünya ve dünyadaki varlıklar kendisinin olmak şartı ile dünyaya dönmekten memnurluk duymaz. Ancak şehit, gördüğü şehitlik faziletinden tekrar dünyaya dönmek ve ikinci kez şehit edilmekten memnurluk duyar. (Bir rivayette de, on defa öldürülmesini ister.) Allah yolunda bir akşam veya sabah yürüyüşü (yarım günlük cihad), dünya ve dünyadaki varlıklardan daha hayırlıdır. Cennette sizden birinizin yay veya kamçısı kadar yer, dünya ve dünyadaki varlıklardan daha hayırlıdır. Cennet kadınlarından (hurilerinden) biri dünya halkına

görünse yerle gök arasını aydınlatır ve güzel koku ile doldururdu. O Hûrinin başında bağladığı eşarby, dünya ve dünyadakilerden daha kıymetlidir.”

748- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Benî Süleym kabilesinden kalabalık bir heyeti, Benî Âmir kabilesini imana davet için göndermişti. Dayım Haram bin Milhan başkanlığında en seçkin hafızalardan (Kur'an âlimlerinden) yetmiş kişiden ibaret bulunuyorlardı. Bu birlik Benî Amir kabilesine varınca, dayım maiyetinde bulunanlara dedi ki:

— Siz burada bekleyiniz. Ben Beni Âmir kabilesine varayım. Eğer Resul-i Ekrem Sallallahu Aleyhi ve Sellem tarafından İslâm'a davet edildiklerini kendilerine tebliğ etmem için bana güvence verirlerse maksad elde edilmiş olur. Eğer onlar bana güvence vermezlerse, siz benim yakınımda bulunmuş olur ve ona göre tedbirinizi alırsınız.

Dayım, Benî Amir kabilesine gidince, bu kabile kendisine güvence verdi. Sonra dayım onlara Hazreti Peygamberin emirlerini anlatırken o hainler bir adama (Amir bin Tufeyl e) işaret ettiler. Bu hain herif, hemen süngüsü ile dayımı vurdu, süngüsünü bir taraftan vurup diğer taraftan çıkardı. Dayım Haram,

— Allahû Ekber! Kâbe'nin Rabbisine yemin ederim ki, ben şehitlik mertebesini kazandım, diye bağırdı ve bu sözlerinin arkasından şehit oldu. Beni Amir kâfirleri geride olan ashaba hücum ederek hepsini şehit ettiler. Yalnız içlerinden topal olan Kâ'b adında bir zat, dağa sığınarak kurtuldu. (Hadisin râvilerinden Hemmâm, bir adamın daha onunla birlikte kurtulduğunu sanıyorum, dedi.) Hazreti Cibril, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e gelip onların, Rablerine kavuştuklarını, Allah onlardan razı olup kendilerini de memnun ettiğini bildirdi. Nitekim biz, “kavimimize bildirin: Biz Rabbimize kavuştuk. Bizden razı oldu ve bizi de memnun etti.” diye bunu Kur' andan bir ayet olarak okurduk. Sonra bunun okunuşu kaldırıldı.

Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bahis mevzuu hafızları böyle zulüm ve hıyanetle öldürerek Allah ve Resulüne karşı gelen Rî'l, Zekvan, Beni Lihyân ve Benî usayye'lilere kırk gün sabah namazının, kunut duasında beddua etti.

Mütercim:

Şafii'ler, sabah namazında kunut duası okunmasını bu hadîs-i şerifle ispat etmişlerdir. Hanefî'ler ise, kunut duasının okunması ancak böyle olağanüstü hadiselerde olabilir. Bu hallerde yalnız sabah namazında değil, diğer her namazda olabilir, diyorlar.

Bir de okunuşu kaldırılan bu gibi ayetlerin yazılı bulunduğu kâğıtların abdestsiz olarak ele alınması caiz olduğu gibi, cünüp kimsenin de onları okuması caizdir. Zira okumak suretiyle ibadet etme hükmünü yitirmişlerdir, deniliyor.

749- Cündüb bin Süfyan (Radiyallahu Anh) der ki:

Uhud gazasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in mübarek parmağı yaralandı, Resûl-i Ekrem; kanayan parmağı için şöyle buyurdu:

“Sen ancak kanayan bir parmaksın, üstelik de Allah yolunda kanadın.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin metnini ele alan bazı inkarcılar, onu şiirden bir beyte benzeterek Hazreti Peygamber'in şair olduğunu iddia etmişlerdir. O'nun şair olmadığı belirtildiği halde burada şiir söylemiş olmasına ne denilir? diyerek itirazda bulundular. Bu itirazcılara Ehli Sünnet şöyle, cevap veriyor:

— Bu rasgele bir şeydir. Nitekim Kur'an-ı kerimde bile bazı vezinli söz bulunmaktadır; fakat, bunlarda şiir kasdı yoktur. Şiir, özel bir maksatla düşünülerek söylenen ve yazılan vezinli sözlere denir. Onun için bunlar şiir kısmından değildir. İmam Ahfeş'in mezhebine göre, Bahri Recez, aruz vezinleri dışında kaldığı için kasten bile bu Bahri Recez'den bir beyit okunsa veya yazılsa, ona beyt ve şiir denmez. Bahri Recez: Müstef'ilün müstef'ilün, müstef'ilün, veznidir. Eğer bazı nüshalarda olduğu gibi “Demiyet, lâkiyet” diye ya harflerinin fethi ve tâ harflerinin sükûnu ile okunursa, şiir vezni bozulur.

750- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Nefsim kudret elinde olan Allah Teâlâ'ya yemin ederim ki, Allah yolunda cihad edip yaralanan bir kimse — (ki, Allah, yolunda yaralananı çok iyi bilir) — kıyamet günü rengi kan renginde ve kokusu misk kokusunda olduğu halde gelecektir.”

751- Enes bin Malik (Radiyallahu Anh) der ki:

Amcam Nadr oğlu Enes, Bedir savaşında bulunamamıştı. Bunun için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e dedi ki:

— Ya Resûlallah! Müşriklerle yapmış olduğun savaşta bulunamazdım. Allah Teâlâ, bir dahaki savaşta nasib eder de beni bulundurursa, neler yapacağımı görecektir.

Sonra Uhud savaşında Müslümanlar bozguna uğrayıp savaş meydanından dağılınca amcam şöyle söyledi:

— Ya Rab! Arkadaşlarımın yaptıkları şu utanç verici halden sana sığınırım. Ben onların içinde değilim. Ya Rab! Şu müşriklerin yaptıkları din aleyhindeki savaştan da beriyim. Sonra amcam Enes, ashaptan Sa'd bin Muaz'a doğru yürüdü ve ona:

— Ey Sa’d! Cennet istiyor canım. Babam Nadir’in Rabbi olan Allah Teâlâ Hazretlerine yemin ederim ki, gerçekten cennetin kokusunu duyuyorum, dedi. Savaş bittikten sonra Sa’d bin Muaz Hazreti Peygambere gelerek:

— Ya Resûlallah, ben, Nadr oğlu Enes’in yaptığını yapamadım, deyip itirafta bulundu. Yine bu hadîsin ravisi Enes bin Malik anlatır:

— Biz, amcamın (Enes bin Nadr’ın) vücudunda seksenden çok kılıç, süngü ve ok yaraları bulduk. Böyle şehit edildikten başka, müşrikler bütün azalarını kesmişler, parça parça etmişlerdi. Onu; ancak parmaklarının uçlarından kız kardeşi (halam) Rubeyyi tanıyabilmişti.

Ben, “müminlerden öyle erkekler vardır ki, Allah’a vermiş oldukları sözde sadık kalmışlardır,” mealindeki ayeti kerimenin amcam ve arkadaşları hakkında nazil olduğunu, zannederdim.

Yine ravi Enes bin Malik söze devamla:

— Amcam Enes bin Nadr’ın hayatında halam Rubeyyi, bir kadının ön dişini kırmıştı. Sonra dava için Hazreti Peygambere müracaat edilmiş ve muhakeme olmuşlardı. Peygamber efendimiz de, Rubeyyi’ ye kısas yapılmasını, ön dişinin kırılmasına hüküm verdi. Fakat Rubeyyi’ nin kardeşi bu Enes bin Nadr, Hazreti Peygambere gelerek dedi ki;

— Ya Resûlallah! Seni Hak Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, benim hemşiremin dişi kırılmaz, (Allah’dan umarım ki, hasımları onu bağışlar). Sonra davacılar kısası bıraktılar ve diyete razı oldular. Onun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Allah’ın kullarından öyle kimseler vardır ki, Allah adına yemin ederler. Allah da onları yeminlerinde sadık kılar, (onları yalancı çıkarmaz.)”

752- Berâ bin Azib (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir kimse, başı ve vücudu demir zırhla örtülü olduğu halde Hazreti Peygambere geldi ve:

— Ya Resûlallah, muharebe edeyim, savaşıyım ve sonra Müslüman olayım, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Senem ona şöyle buyurdu:

“Önce Müslüman ol, sonra savaş.”

Adam o anda Müslüman oldu ve savaşımaya başladı. Hemen arkasından şehit oldu. Hazreti Peygamber onun için: “Az çalıştı, fakat çok sevab kazandı.” buyurdu.

Mütercim:

Namaz kılmadan, oruç tutmadan kısa bir zaman içinde cennete giren bu adam olmuştur. Bir rivayete göre adı Ömer bin Sabit imiş (Radiyallahu Anh).

753- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Bedir muharebesinde düşman tarafından atılan sayısız okların isabetiyle şehit olan Harise bin Süraka adındaki gencin annesi Rubeyyi, peygamberin huzuruna gelerek:

— Ya Resûlallah, oğlum Harise’nin ahiretteki durumunu bana bildirir misiniz? Eğer cennette ise, kendime teselli vereyim ve sabredeyim. Değilse, oğlum için devamlı ağlamaya koyulayım, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şu cevabı verdi:

“Ey Harise’nin annesi! Cennet içinde birtakım (dereceleri birbirinden yüksek) cennetler vardır. Senin oğluna en yüksek olan Firdevs cenneti çıktı.” Harise’nin annesi de sevincinden gülererek: Oh! Harise diye söylenerek geri döndü.

754- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hendek savaşından dönünce saadethanelerine gelip silâhlarını çıkardı. Vücudunun toz toprağını temizlemek için yıkanmış bir halde iken Hazreti Peygamberin huzuruna Cibril Aleyhisselâm gelip: Sen silâhlarını çıkardın mı? Ben ise, vallahi henüz silahımı çıkarmadım, dedi. Hazreti Peygamber Cibril Aleyhisselâm’a sordu:

“Ne tarafa, (gidip savaşıcağız)” Cibril:

(Beni Kurayza kabilesi yönünü göstererek) Bu tarafa... dedi.

Hazreti Aişe der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri de (Hendek savaşında müşriklerle birleşip Müslümanlara karşı vaziyet alan) Beni Kurayza kabilesini cezalandırmak için sefere çıktı.

Mütercim:

Hazreti Peygamber Medine şehriden bütün ashap ile çıktılar. Zafer ve başarı kazandılar. Benî Kurayza şiddetli bir mukavemet gösterip çarpıştıklarından onların savaşçılarının tümü öldürüldü. Geri kalanlara da esir işlemi uygulandı. Arazileri muhacirler arasında bölüştü.

755- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ biri diğerini öldüren ve sonra birlikte cennete giren iki kişiye gülererek bakar. Bunlardan biri, Allah yolunda savaşır ve (o yolda) öldürülür (şehid olarak cennete girer). Sonra onun katili Müslüman olup Allah tarafından bağışlandıktan sonra şehit edilir. (Böyle her ikisi cennetlik olur).”

756- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Ta'ûn (veba) hastalığı her Müslüman için şahadettir." (Ta'ûn hastalığından ölen her Müslüman şehit olur, şehitlerin sevabını alır. Ta'ûn hastalığı, veba cinsinden olup boyunda, koltuk altlarında, karın kısmının yumuşak yerlerinde ve burun ucunda çıbanlar halinde çıkan öldürücü bir hastalıktır. Allah Teâlâ hepimizi bu hastalıktan korusun.)

757- Enes (Radiyallahu Anh) der:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hendek savaşına hazırlanırken Medine şehri çevresinde Hendek kazmakta olan Muhacirin ve Ensarın yanına gelince, onların çalışacak köle ve hizmetçileri olmadığı için bizzat soğuk bir havada çalıştıklarını, açlık içinde ve yorgun bir halde olduklarını, gördü. Onları hem teselli ve hem de teşvik etmek üzere:

"Allah'ım! Yaşayış, ancak ahiret yaşayışıdır; sen Ensar ve Muhacirleri mağfiret buyur", diye dua ederek daha önce Revana adındaki şairin söylemiş olduğu beyti okudu.

758- Yine Enes (Radiyallahu Anh) devam ederek der ki:

Ensar ve Muhacir'ler de, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem cevap olarak:

— Biz yaşadığımız müddet cihad etmek üzere Muhammed'e bi'at eden adamlarız, dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber onlara: Allah'ım! Hayır, ancak ahiret hayırdır. Sen Ensar ve Muhacirleri mübarek kıl!" buyurdular.

759- Berâ (Radiyallahu Anh) derki:

Hendek savaşında hendekler açılırken, Peygamber Hazretlerini gördüm, bizzat toprak taşıyordu ve şair Revaha'nın şu beyitlerini okuyordu:

"Allah'ım! Sen hidayet etmeseydin biz hidayete eremezdik. Sadaka (zekât) da veremezdik. Namaz da kılamazdık. Gönlümüze huzur ve güven indir. Düşmanla karşılaştığımızda bize sebat ver. Onlardır bize saldıranlar. Fitne (bozgunculuk) çıkarmak istediklerinde biz yanaşmadık." (Dökülen kanların vebalı yalnız onlara aittir. Çünkü saldıran ve kan dökülmesine sebebiyet veren onlardır.)

760- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Tebuk seferine giderken, yolda şöyle buyurmuştu:

"Birtakım, kimseler Medine'de arkamızda kaldılar; fakat geçtiğimiz hiç bir dağ ve vadi yoktur ki, bizimle beraber orada bulunmuş olmasınlar. Onları ancak özürleri alıkoymuştur (Kalpleri bizimle beraberdir)."

761- Ebû Saîd'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Allah yolunda cihad ederken bir gün oruç tutan kimsenin vücudunu, Allah Teâlâ Hazretleri cehennemden yetmiş yıl uzaklaştırır."

Mütercim:

Allah yolunda bir gün oruç tutan bir asker, asla cehennem yüzü görmeyecektir. Gerçekte savaş halinde olan asker için oruç tutmayıp iftar etmek daha iyi ise de, güçlü ve dayanıklı olanlar için hem cihad ve hem de oruç fazileti birden toplandığından daha faziletli olur.

762- Zeyd bin Halid'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Allah yolunda bir savaşçıyı silahlandırıp donatan kimsenin kendisi de savaşmış olur. Allah yolunda cihad eden bir gazinin yerine, onun ailesine iyilik eden kimse de aynen gaza (cihad) etmiş olur (gazinin sevabını alır)."

763- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, zevcelerinden başka hiç bir kadının evine girmezdi; yalnız annem Ümmü Süleym'i bazan ziyaret ederdi. Bunun sebep ve hikmetinden Hazreti Peygambere sorulunca, şöyle buyurdular:

"Ümmü Süleym'e karşı şefkatim var; çünkü onun kardeşi (Haram bin Milhan) beraberimde şehit edildi."

Mütercim:

Kirmanî'nin açıklamasına göre, adı geçen Ümmü Süleym, Hazreti Peygamberin süt teyzesi idi. Hazreti Peygamberin ismeti sabit olduğundan namahrem olanlarla halvetin cevazı Peygamberliğin özelliklerindendi. Bununla beraber Hazreti Peygamber, hiç bir yabancı kadınla halvet etmezdi (baş başa kalmazdı).

764- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hendek savaşı gününde: Kavmin (Beni Kurayza'nın) haberini bana kim getirecek? Buyurdu. Zübeyr dedi ki:

-Ya Resûlallah, ben getiririm. Hazreti Peygamber tekrar: Kavmin (Beni Kurayza'nın) haberini bana kim getirecek?" buyurdu. Hazreti Zübeyr yine:

— Ya Resûlallah, ben getiririm, dedi. Sonra Hazreti Zübeyr Benî Kurayza'nın ahvalini öğrenip gerekli haberi getirdi. Onun üzerine peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem :

“Her peygamberin bir yardımcısı (Havari'si) vardır. Benim de yardımcım Zübeyr'dir,” buyurdu.

Mütercim:

Hendek savaşında Benî Kurayza kabilesi sözleşmeyi, bozarak Medine'ye saldıracakları söylentileri ortaya çıkmıştı. Bu haberin gerçek olup olmadığını öğrenmek için önce Hazreti Zübeyr gitti, araştırma yaptı ve döndü. Tekrar Hendek muharebesi sırasında ikinci defa olarak Benî Kurayza kabilesi içine ayrılık düştüğü söylentileri çıktı. Bunun gerçek olup olmadığını öğrenmek için, Hazreti Peygamberin emriyle Huzeyfe gitti ve onların ayrılığa düşmüş oldukları haberini getirdi.

765- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:

“Bereket, atların alınlarındadır.”

766- Urve El-Barikî'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Hayır, kıyamet gününe kadar atların alınlarına bağlıdır. Sevak ve kazanç (gibi iki büyük fayda var atlarda).”

Mütercim:

İslâm toplumunun zafer ve başarısında bu güne kadar süvari birliklerinin önemli rol oynadıklarında şüphe yoktur. Bu hadîs-i şerif, çeşitli savaş vâsıtaları, icad edilirse de atların öneminin kıyamete kadar baki kalacağını bildirmektedir. Ayrıca kıyamete kadar cihadın baki kalacağı da anlaşılmaktadır. Hatta Hazreti Peygamber:

“Ümmetimin sonu, Deccal ile savaşacaktır.” buyurmuştur.

767- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Kim Allah'a iman ederek ve vaadini tasdik ederek Allah yolunda cihad için at beslerse, kıyamet gününde o hayvanın yediği, içtiği, tersi ve idrarı onun sevab terazisine konacaktır.

768- Muaz (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber SAV ile beraber Mukavkas tarafından hediye edilen Akir adındaki merkeb üzerinde yolda giderken bana:

- Ya Muaz! Allah'ın kulları üzerindeki hakkı ve kulların Allah üzerindeki hakkı nedir, biliyor musun? Diye sordular. Ben de Allah Teâlâ ve peygamberi bilir dedim. Sonra bunu şöyle açıkladılar.

“Allah Teâlâ Hazretlerinin kulları üzerinde olan hakkı, kulların O'na ibadet etmeleri ve hiç bir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah Teâlâ üzerindeki hakkı da, O'na hiç bir şeyi ortak koşmayana azab etmemesidir.”

Ya Resûlallah dedim, bunu insanlara müjdeleyeyim mi? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

- Hayır, onlara müjdeleme; sonra buna güvenirlir (de amelde gevşek davranırlar.)” buyurdu.

769- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Medine'de bir gece korku ve dehşet olmuştu. Hemen Hazreti Peygamber Mendûb adlı atımızı aldı ve çıplak ata binip Medine dışına çıktı. Döndükleri zaman şöyle buyurdu:

“Hiç bir korku (korkulacak şey) görmedik (korkmayınız.) Bir de, bizim atımız Mendûb çok yavaş yürüyen bir hayvandı. Peygamberimizin bir mucizesi olarak değişmiş olacak ki, onun hakkında,

“Ben onu, pek süratli buldum,” buyurdu. Gerçekten o günden sonra hiç bir at, onunla yarışamazdı. Bir rivayette de şöyle denilmektedir: “Telaşlanmayınız, telaşlanmayınız!... Bu atınızı pek sür'atli bulduk.”

770- İbni Ömer'den (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Uğursuzluk ancak üç şeyde bulunabilir: Atta, kadında ve evde.”

Mütercim:

At kısmı fena huylu ve ağır yürüyüşlü olursa, kadın kısmı kısır, ve geçimsiz olursa, evin de komşusu fena ve misafire elverişsiz olursa, bu durumda bu üç şey uğursuz sayılabilir. Yoksa aslında hiç bir şeyde uğursuzluk yoktur. Her şey Allah Teâlâ Hazretlerinin kaza ve kaderi iledir. “Dünyanın saadeti rahat binişli at, güzel huylu zevce ve geniş evdir.” diye hadîs-i şerif varit olmuştur. Bununla beraber bereket ve uğursuzluk, hayır ve şer hepsi Allah'ın takdiridir.

771- Berâ bin Azib (Radiyallahu Anh) der ki: Bir adam, Berâ bin Azib'e sordu:

— Siz Huneyn savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i yalnız bırakıp kaçtınız mı? Berâ, ona şu cevabı verdi:

— Evet, gerçekten biz kaçtık; fakat Resûlullah asla bulunduğu yerden ayrılmadı ve geri çekilmedi. Perişanlığımızın sebebine gelince: Düşmanımız olan Hevazin kabilesi çok iyi nişancı ve atıcı idi; Önce biz onlara hücum ettik, onları bozduk. Sonra Müslümanlar ganimet malına rağbet ettiler ve ganimet malları ile meşgul iken, düşman fırsat, bularak bizim üzerimize ok yağdırdı. Bu defa biz bozulduk. Ancak Hazretî Peygamber asla kaçmayıp yerinde Sebat etti. Hatta ben, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, Eyle hükümdarı tarafından hediye edilen katırın üzerinde durduğunu ve

amcazadesi Ebû Süfyan bin Karis'in de katırın yularını tuttuğunu gözümle gördüm. Hazreti Peygamber, yüksek sesle şöyle buyuruyordu:

“Yalan yok, ben Peygamberim! Ben, Abdulmuttalib oğluyum!” (Ben, Allah Teâlâ'nın hak peygamberiyim. Bunda yalan yok. Peygamber düşmandan da kaçmaz. Çünkü Allah'ın bana vaat etmiş olduğu zafer bir gerçektir. Allah bu vaadini yerine getirecektir. Şek ve şüphesiz olarak buna inancım vardır. Benim için firar düşünülemez. Ben, cesaret ve kahramanlığı ile dünyada ün salmış olan Abdülmuttalib soyundanım. Benim için firar etmek olamaz. Hazreti Peygamberin buradaki hadîs-i şerifleri görünüşte şiirden bir beyt gibi ise de, bir kasıt ve tasarlama olmadığından şiir sayılmaz.)

772- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in Adbâ isminde bir hecin devesi vardı. Hiç bir hayvan onu geçemezdi. Sonra bir hecin devesi üzerinde bir Arabî (Bedevi gelip Hazreti Peygamberin Adbâ'sını geçti. Bu ise ashabı kirama ağır geldi. Hazreti Peygamber, ashabı kiramın bu durumu karşısında şöyle buyurdu:

“Dünya varlıklarından yükselen her şeyi alçaltmak Allah Teâlâ'nın bir kanunudur.” Hiçbir varlığın her zaman önde olması mümkün değildir. Bir gün mutlaka alçalacaktır.

773- Hazreti Âişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gece yolda uykusuz kalmıştı. Sonra Medine'ye dönünce:

“Keşke ashabımdan sâlih bir kimse, bu gece kapımda nöbet tutsa” buyurdu. O sırada bir silâh şakırtısı işittik. Bunun üzerine Hazreti Peygamber: “Kim o?” diye sordu. O gelen adam cevap verdi:

— Ben, Sa'd bin Ebi Vakkas'ım sizi beklemek için geldim. Hazreti Peygamber ona hayır dua etti ve sonra uyudu.

Mütercim:

Bir amirin kapısında onu korumak için nöbet beklemenin meşru olduğu bu hadîs-i şerifle sabittir. Çünkü Hazreti Peygamberi düşman saldırısından korumak için ashabı kiram nöbet beklerlerdi. Fakat: “Allah, seni insanların saldırısından koruyacaktır.” mealindeki ayeti kerime nazil olduktan sonra nöbetçiye gerek kalmadığından sonradan bu adet terk edilmişti. Bu halde bu ayeti kerimenin Mekke fethi ile Huneyn gazasından sonra inmiş olması gerekir; çünkü Hazreti Abbas (Radiyallahu Anh) da bir gece nöbet tutmuştur. Hazreti Abbas ise Mekke'nin fethinden sonra Hazreti Peygamberle beraber bulunabildi.

Hazreti Peygamberin meşhur olan nöbetçileri on bir kişi idi: Sa'd bin Ebî Vakkas, Sa'd bin Muaz, Muhammed bin Mesleme, Zübeyr bin Avvam, Amr, Eba Eyyûb El-Ensârî, Zekvân, Mihcen (veya Seleme bin Edre', Abbad bin Bişr, Abbas, Ebû Reyhâne (Radiyallahu Anhum).

774- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Altına, gümüşe, kadifeye ve ipeğe kulluk edenler yüzükoyun sürünsünler! Kendilerine verilirse memnun olurlar, verilmezse sırtırlar. Bedbaht olsunlar ve boyunları altlarında kalsın! Vücutlarına batan diken de çıkmasın. Başları dağınık ve ayakları toz toprak içinde olduğu halde Allah yolunda (cihad meydanlarında) atının dizginine sarılan kula da müjdeler olsun! Nöbete getirilirse nöbet tutar. Geri hizmete verilirse geri hizmette bulunur. Üstelik (komutanlarının yanına) giriş izni istese kendisine izin verilmez ve (arkadaşlarından birinin suçunun bağışlanması için) aracı olsa aracılığı kabul edilmez.”

775- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Hayber gazasında Hazreti Peygambere hizmet etmek için yanlarında bulunmuştum. Hayber'den dönüşümüzde, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Medine'ye yaklaştığımızda Uhud dağına görünce şöyle buyurdular:

“Bu bir dağdır ki, bizi sever ve biz de onu severiz. Allah'ım! İbrahim (Aleyhisselâm) Mekke'yi harem kıldığı gibi, ben de Medine'nin iki karataşlığının arasını harem kılıyorum. Allah'ım! Bizim ölçeğimizi ve batmanımızı bereketli kıl.”

Mütercim:

Dağ bizi çok sever, buyrulmuştu. Nitekim Hazreti Peygamber bir minber yaptırdığı zaman, daha önce üzerinde hutbe okumuş oldukları hurma ağacının gövdesi bu ayrılık dolayısıyla kederinden inilti çıkarmıştı. Yahut Uhud dağı civarında oturan Medine halkı murad edilerek dağ anılmıştır. “Kasabaya sor” mealindeki ayeti kerimeden, kasaba halkına sor, kastedilmiş olduğu gibi. Fakat birinci görüş tercihe daha uygun bulunmuştur. Zira Hazreti Davud (Aleyhisselam) için: “Biz, Davud ile beraber tesbih etmek üzere dağları ve kuşları onun emrine bağlı kıldık” mealindeki ayeti kerimede buyrulduğu gibi, Uhud ve diğer dağlar da Allah tarafından meleklerle Hazreti peygamberin emrine bağlı kılınmışlardı. Daha ilerde sekiz yüz elli altıncı hadîs-i şerifte bu husus açıklanacaktır.

776— Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Biz, çok sıcak bir günde Hazreti Peygamberle beraber sefere çıkmıştık. Herkes serinlenmek için hırka ve elbiselerini gölgelik yapmıştı. O gün içimizde oruçlu olanlar sıcaklığın tesirinden hiç bir iş yapamadılar. Hemen yatıp gölgelikte

dinlendiler. Fakat oruç tutmayanlar, çok iş gördüler. Bütün insanlara su taşıdılar, onlara gölgelikler yaptılar, hayvanlara su verdiler, oruçlu olanlara hizmet ettiler, Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri: “Bugün oruçlu olmayanlar, sevaba kondular.” buyurdu. (Oruç tutmayanlar çeşitli işler gördükleri için sevabın çoğunu aldılar, oruçlular ise yalnız oruç sevabı ile kaldılar.)

777- Sehl bin Sa’d Es-Sa’idi’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Düşman karşısında Allah yolunda cihad için bir gün nöbet beklemenin sevabı, dünyadan ve dünya üzerindeki varlıklardan daha hayırlıdır. Cennette de, sizden birinizin kamçısı kadar bir yer, yine dünyadan ve dünya üzerindeki varlıklardan daha hayırlıdır. Yine Allah yolunda kulun bir akşam yürüyüşü yahut sabah yürüyüşü dünyadan ve dünya üzerinde olan varlıklardan daha hayırlıdır.”

778- Mus’ab bin Sa’d’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Zafer ve rızık kapılarının size açılması, ancak güçsüzleriniz yüzündendir.”

Sa’d bin Ebî Vakkas (Radiyallahu Anh), kuvvetine ve zenginliğine bakarak bu bakımlardan kendisinden geri olanlardan üstün olduğunu sanmıştı.

779- Ebû Saîd’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Bir zaman gelecek ki, Müslümanlardan bir ordu savaşa çıkacak ve onlara, içinizde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sahabîlik (arkadaşlık) eden var mı? diye sorulacaktır. Evet! cevabı verilecek ve bu ordu muzaffer olacaktır. Sonra bir devir gelecek ki, içinizde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in ashabına yetişen (Tabii) var mı? diye sorulacaktır. Evet, cevabı verilecek ve onlar da muzaffer olacaklardır. Sonra bir zaman gelecek ki, içinizde sahabîye yetişene arkadaşlık eden (Teba-i Tabiîn) var mı? diye sorulacaktır. Evet, denilecek ve onlar da muzaffer olacaklardır.” (Sahabî, Tabiîn ve Teba-i Tabiîn zamanında pek çok fetihler olacağı bir mucize olarak daha önceden haber verilmiştir.)

780- Ebû Üseyd (Radiyallahu Anh) der ki:

Biz, Bedir savaşında düşmana karşı savaşmak için saf saf durduğumuz zaman, düşman da saflar halinde ilerlemeğe başlamıştı. O vakit Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize şu emri verdi:

“Düşman sizin ok ve nişan menzilinize girdiği zaman, atışı başlatmalısınız.”

781- Hazreti Ali (Radiyallahu Anh) der ki:

Ben hiç bir zaman Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in: Anam - babam sana feda olsun, dediğini işitmedim; yalnız Uhud savaşında Sa’d bin Ebî Vakkas’a:

“Ey Sa’d! Anam - babam sana feda olsun, at (oklarını düşmana)” buyurmuştur.

Mütercim:

Zübeyr hakkında da Hendek vak’asında böyle buyurmuşsa da, bunu Hazreti Ali işitmemiş olabilir. Yalnız Sa’d Hazretlerine buyurdıkları bu sözleri kendi kulağı ile işitmiştir.

782- İbni Abbas (Radiyallahu Anhum) der ki:

Bedir Savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir çardak altında bulunurken Allah’a yalvarıyordu:

“Allah’ım! Zafer için olan ahdini ve vaadini senden diliyorum. Allah’ım! Eğer müminleri helak edecek olursan, artık bundan sonra sana ibadet edilmez.” Hazreti Ebû Bekir (Radiyallahu Anh), Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in elinden tutarak:

— Ya Resûlallah, Allah Teâlâ Hazretlerine Israr ve devamla dua ettiniz, Allah Teâlâ muhakkak ki size olan vaadini yerine getirecektir, dedi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, zırh elbisesi içinde olduğu halde:

“Yakında düşman ordusu perişan olacaktır ve arkalarını dönüp kaçacaklardır. Asıl onların, azabı kıyamettir. Kıyamet azabı ise (onlar için) daha dehşetli ve daha acıdır. (Kamer sûresi: ayet 46) mealindeki ayeti kerimeyi okuyarak çardağından dışarıya çıktı. Düşman da perişan oldu. Kimi öldürüldü, kimi esir edildi, kimi de kılıç artığı olarak perakende ve perişan bir halde Mekke’ye doğru kaçtılar.

783- Ümmü Haram (Radiyallahu Anha) derki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurmuştur:

“Ümmetimden deniz savaşı yapacak olan ilk ordu, cennetlik olmaya hak kazanacaktır.” Ümmü Haram der ki:

— Ya Resûlallah, ben de onların içinde miyim? diye sordum. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:

“Evet, sen onlardansın,” buyurdu. Sonra Hazreti Peygamber: “Kayser’in şehrine (Kostantiniye = istanbul) ümmetimden ilk savaşa çıkacak olan ordu Allah tarafından bağışlanmıştır” buyurdu. Ümmü Haram der ki:

— Ya Resûlallah, ben onların içinde miyim? diye sordum. Hazreti Peygamber: “Hayır,” buyurdu.

Mütercim:

Yani, ikinci kısım ordu içinde değilsiniz. Onlar arasında bulunamayacaksınız. Ümmü Haram, gerçekten Kıbrıs'ın fethinde hicret yılının yirmi sekizinde, kocası Ubade bin Samit ile bulundu. Kıbrıs'ın fethinden dönerken deveden düştü ve boynu kırılarak şehit oldu.

784- İbni Ömer'den (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Siz, Yahudilerle savaşacaksınız; öyle ki, Yahudi'lerden biri taş arkasında gizlenecek olsa o taş bile,
— Ey Allah'ın kulu! Şu arkamdaki Yahudi'dir; onu öldür, diyecektir.”

Mütercim:

Bu olayın, Hazreti İsa Aleyhisselâm'ın inişinden sonra olacağı rivayet edilmektedir.

785- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Siz Yahudi'lerle savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Arkasında Yahudînin gizlendiği her taş, ey Müslüman! arkamda Yahudi var; onu öldür, diyecektir.”

786- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Siz; küçük gözlü, kırmızı benizli, yassı burunlu olan, yüzleri sahtiyanla kaplı kalkanı andıran bir Türk boyu ile savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Ve yine siz, kıldan ayakkabı giyen bir kavimle savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır.”

Mütercim:

Dağıstan halkından dağlarda yaşayanlar vardır ki, ayakkabı yerine yünden yapılmış gayet kalın çorab giyerler. Bunları karda, yağmurda ve çamurda giyerler ve içlerine su sızmaz. hadîs-i şerifte belirtilen kaviminde ayak giysileri yünden olabilir. Allah'a hamd olsun ki, bu gibilerle savaşılmış ve hepsi Müslüman olma şerefini kazanmıştır.

787- Abdullah bin Ebî Evfa (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Hendek savaşı gününde müşriklere şöyle beddua yapıyordu:

-Allah'ım! Ey Kûr'an-ı Kerimi indiren ve hesabı süratli olan Allah'ım! Müşriklerin müttelik ordularını hezimete uğrat. Allah'ım! onları hezimete uğrat ve onlara sarsıntı ver.”

788- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine birkaç Yahudi geldi ve “Esselâmü Aleyküm” yerine senin üzerine ölüm olsun manasına gelen “Essâmu Aleyküm”. dediler. Ben de o Yahudi'lere lanet okudum Hazreti Peygamber bana:

“Neden o Yahudilere lanet edip kötü söz söyledin? buyurdu. Ben de dedim ki:

— Ya Resûlallah! O mel'unların dediğini işitemediniz mi? Onlar, size ölüm olsun, diyorlar. Buyurdular ki:

“Benim de onlara, sizin üzerinize olsun, dediğimi işitmedin mi?

789- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Devs kabilesinden Tufeyl bin Amr ile arkadaşları Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna geldiler ve:

- Ey Allah'ın Resulü Devs kabilesi Allah'a ve O'nun Peygamberine isyan ettiler. Tufeyl onları İslam'a davet edince, kabul etmeyip yüz çevirdiler. Onların helak olması için beddua et dediler. Arkasından da artık Hazreti Peygamber onlara beddua eder ve onlar da helak olurlar sanmışlardı. Devs kabilesi Hazreti Ebu Hureyre'nin kabilesidir. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dua ettiler:

Allah'ım Devs kabilesine hidayet ver ve onları Müslüman olarak bize getir. Onların isteklerine aykırı olarak iyilikleri için dua ettiler.

17 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:489-514

İKİNCİ CİLT DÖRDÜNCÜ CÜZ MÜSLÜMANLARA DUA BAHSİ

790- Sehl bin Sa'd (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hayber savaşı gününde buyurdular ki:

“Ben bu sancağı bir adama vereceğim ki, Allah Teâlâ Hayber'in fethini ona nasib edecektir.” Ashabı kiram'dan herkes, sancağın kendisine verilmesini arzu ederek sabırsızlıkla beklemeğe ve acaba kime verilecektir diye merak etmeğe başladılar. Sonra Hazreti Peygamber:

“Ali nerededir?” buyurdu. Hazreti Ali'nin göz ağrısından çok rahatsız olduğu haberi verildi. Hazreti Peygamber o halde iken huzura getirilmesini emretti. Hazreti Ali, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna geldi. Hazreti

Peygamber onun gözlerine dua ederek nefesleriyle üfördü. Hemen orada Peygamberin bir mucizesi olarak Allah'ın izni ile göz ağrısı tamamen geçip gözleri iyileşti. Sonra sancak Hazreti Ali'ye verildi. Hazreti Ali:

— Ya Resûlallah, Hayber halkı bizim gibi Müslüman oluncaya kadar onlarla savaşacağız, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Savaş için acele etme; onların bölgesine girdiğin vakit onları İslam’a davet et ve üzerlerine düşecek vazifeyi onlara bildir. Vallahi, tek bir kişinin hidayetine sebep olmaklığın senin için kırmızı deve sürüsünden daha hayırlı, (kazançlı) dır.” (Kırmızı deve, Arapların en değerli malı sayılmakta idi.)

Diğer bir rivayette de Hazreti Peygamber şöyle buyurmuştu:

“Ben sancağı yarın bir komutana vereceğim ki, Allah Teâlâ Hazretleri onun eliyle Hayber’i fethedecektir. O, Allah ve peygamberini seven, Allah ve Peygamberi tarafından sevilen birkomutandır.”

Sonra Hazreti Ali’nin sancağı altında bütün ashap birlikte olarak Hayber’i feth ettiler. Peygamberin mucizesi de orada gerçekleşmiş oldu.

791- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bizi bir savaş için öncü birliği olarak gönderirken Kureyş kabilesinden iki kimsenin adlarını açıklayarak şöyle buyurdular:

“Siz, falan ve falan kişileri yakalarsanız onları ateşte yakmak suretiyle öldürünüz. Sonra biz sefere çıkarken vedalaşmak için Hazreti Peygamberin huzuruna vardığımız zaman bize buyurdular ki:

“Falan ve falan kişileri ateşte yakarak öldürmenizi emretmişim. Oysa ateşle azab etmek yalnız Allah Teâlâ’ya mahsustur. Eğer onları yakalayabilerseniz, kılıçtan geçiriniz.”

792- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Biz, dünyada ümmetlerin sonuncusuyuz. Ahirette ise, her ümmetin Önüne geçeceğiz, (cennete her ümmetten önce biz gireceğiz). Bu itibarla bize itaat düşer. Bana itaat eden, gerçekte Allah’a İtaat etmiş ve bana karşı gelen, gerçekte Allah’a isyan etmiş olur. Benim tayin ettiğim âmir’e itaat eden bana itaat etmiş ve ona karşı gelen, bana isyan etmiş olur. Bir lider, (Müslümanları korumakta) kalkan gibidir. Onun arkasında savaşılır ve onunla korunulur. Eğer o lider Allah’ın emir ve yasaklarına göre hareket eder ve adalette bulunursa, bundan dolayı ona sevab vardır. Eğer böyle hareket etmezse, günahı kendisine ait olur.”

Mütercim:

Buharî’de daha önce: “İsyan ve günahla emrolunmadıkça dinleyip itaat etmek gerekir; fakat masiyet (günah) ile emrolununca artık dinlemek ve itaat etmek yoktur,” mealindeki hadîs-i şerif Zübde’ mize sehven konmamıştı. İşte burada aynı mana geçmektedir.

793- Seleme bin Ekva (Radiyallahu Anh) der ki:

Hudeybiye’de “Rıdvan Biati” diye anılan ve bir ağaç altında yapılan biat olayında ben de herkes gibi Resûlullah’a biat ederek (ona gönülden bağlanıp yardımlaşmaya söz vererek) meşhur ağacın gölgesine çekilmiştim. Hazreti Peygambere biat edenlerin sayısı azalıp izdiham kalkınca Hazreti Peygamber bana:

Ey ibni’l - Ekva, sen biat etmeyecek misin?” buyurdu.

— Ya Resûlallah! dedim. Ben, diğer arkadaşlarla size biat etmişim. Hazreti Peygamber:

“Tekrar biat ediniz” buyurdu. Ben de Hazreti Peygamberin emrine uyarak ikinci defa biat ettim. Sonra İbni’l- Ekva Hazretlerine: Siz o zaman ne üzerine biat etmiştiniz? diye sorulunca şöyle demiştik: Ölüm üzerine biat etmiştik (düşmandan kaçmayıp ölünceye kadar canımızı Allah yolunda feda edeceğimize söz vermiştik).

Mütercim:

Seleme ibni’l-Ekva’, ashabın en cesur kahramanlarından olduğu için fedakârlığı kemal derecesine ulaşsın diye ikinci defa olarak biat ettirilmiştir, deniliyor.

Bir de nikâh akdi yapılırken akid için söylenen sözlerin iki veya üç defa tekrarlanmasının bir mahzuru olmayacağına bu hadîs-i şerif delil gösterilmektedir. İmam Şafii mezhebine bağlı bazı âlimler, nikâh akdinde kullanılan sözler iki ve üç defa tekrarlanırsa, evvelki nikâhın hükümsüz kalacağını söyleyerek yalnız bir defa olmasını kabul etmişlerdir. Taraflardan her birinin “aldım, kabul ettim” sözünü birer defa söylemeleri gerekir. Fakat Şafii mezhebinde de doğru kabul edilen hüküm, tekrar söylenmesi ile nikâhın bozulmamasıdır. Bununla beraber sözlerin tekrar edilmesi gerekli değildir.

794- Mücaşi (Radiyallahu Anh) der ki:

Kardeşim Mücalid ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna vardık ve ben dedim ki:

— Ya Resûlallah! Hicret üzerine biatimizi kabul ediniz. Hazreti Peygamber:

“Hicret biati hicret edenler içindi, artık geçti.” buyurdular, (Mekke’nin fethinden sonra hicretin hükmü kalmadı. Daha öncekilere has kaldı.) Ben sordum: — O halde ey Allah’ın Resulü! ne üzerine biatimizi kabul edeceksiniz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“İslâm ve cihad üzerine (bunlara ölünceye kadar bağlı kalkacağınıza dair biat edeceksiniz).”

Mütercim:

Mekke’nin fethinden önce biat edenler üzerine daima cihad farz idi. Fakat Mekke fethedildikten sonra, ihtiyaç olmadıkça cihad farz değildir.

795- Abdullah ibni Ebî Evfa (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bir savaşta (bir gün sabahdan öğleye kadar düşmanla karşılaşma olmamıştı ve bu esnada askerlere hitaben bir konuşma yaparak) şöyle buyurdu:

“Düşmanla karşılaşmayı arzu etmeyiniz. Allah’tan afiyet isteyiniz. Fakat düşmanla karşılaştığınız zaman da, sabrediniz, direniniz. Biliniz ki, cennet kılıçların gölgeleri altındadır.” Sonra Hazreti Peygamber, şöyle dua ettiler:

“Allah’ım! Ey Kur’an’ı indiren, bulutları yürüten ve müşriklerin müttefik ordularını hezimete uğratan Allah’ım! Bu düşmanları hezimete uğrat ve bizi onlara karşı muzaffer kıl.”

796- Ya’lâ bin Ümeyye (Radiyallahu Anh) der ki

Savaşa giderken yolda hizmetimde bulunmak üzere bir hizmetçi kiralamıştım. Sonra hizmetçim yolda bir adamla kavga ederek biri diğerinin elini ısırды ve ısırılan adam, elini çekince ısırılan adamın ön dişini kopardı. Dişi kopan adam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize müracaat ederek dişinin koparılmasından şikâyet edip diyetini istedi.

Hazreti Peygamber dişine diyet biçmeyip boşa gittiğini ifade ederek ona şöyle buyurdu:

“Azgın devenin ktır ktır yemesi gibi, ktır ktır yiyesin diye elini sana mı bırakmalıydı?”

797- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Ben, Allah tarafından toplu sözlerle gönderildim ve (düşmanımın kalbine, salınan) korku ile muzaffer kıldım. Rüya aleminde de yeryüzü hazinelerinin anahtarları bana verilerek avuçlarımın içine kondu.”

798- Ebû Mûsâ El-Eş’arî (Radiyallahu Anh) der ki;

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’le beraber bir sefere çıktığımızda, dere ve tepelerden geçerken yüksek sesle tekbir alıyorduk, Lâ ilahe illallah, diyorduk. Bunun üzerine Hazreti Peygamber bize şöyle buyurdu:

“Ey İnsanlar! Kendinize geliniz. Siz, kulakları işitmeyene veya görünürde olmayana çağırıyorsunuz O (sizin dua ettiğiniz Allah Teâlâ) sizinle beraberdir. O, her şeyi işitendir ve (size şah damarınızdan daha) yakındır.”

Mütercim:

Allah’ı zikretmenin en faziletlişi gizli olanı ise de aşikâre olarak sesle zikir yapılmasında da beis yoktur. Bir de bu hal, müridlerin haline göre değişir. Bir kısmına aşikâre zikir, bir kısmına gizli zikir, bir kısmına dil ile zikir, bir kısmına da murakabe ile kalp huzuru daha tesirli olur. Tasavvuf kitaplarında bu hadîs-i şerif üzerinde çeşitli yorumlar yapılmıştır. Aslında Allah Teâlâ Hazretleri için gizli ve aşikâr seslerin hepsi müsavidir. Nitekim:

“İster sözlerinizi gizli tutun, ister onu açığa vurun; muhakkak cenabı Hak kalplerdekini bilir.” ve, “Sözünü saklayanınızla açığa vuranınız birdir,” mealindeki ayeti kerimeler de bunu açıklıyor. (Sûre: Mülk, ayet 13 ve sûre: Ra’d, ayet 10)

799- Ebu Mûsâ’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Bir kul hasta olunca yahut sefere çıkınca, sıhhatte iken yahut evinde bulunurken yapmakta olduğu (nafile) ibadet ve hayırlı işler onun defterine sevab olarak yazılır.” (Hastalık ve sefer yüzünden yapamadığı nafile ibadet ve hayırlar, onun sevab defterine yapılmış gibi yazılır.)

800- İbni Ömer’den (Radiyallahu Anhuma)’ rivayet edilmiştir:

Eğer insanlar, yalnız başına yola çıkmanın zararını benim gibi bilmiş olsalardı, hiç bir süvari geceleyin yalnız başına yola çıkmazdı.”

Mütercim:

Bir kimsenin arkadaşsız olarak yola çıkmasının mekruh olduğu bu hadîs-i şerifle sabittir. Ancak tam bir güven hali bulunur veya bir zaruret olursa kerahet kalkar.

801- Abdullah bin Amr (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir kimse cihada çıkmak için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna gelip izin istedi, Hazreti Peygamber ona:

“Annen ve baban sağ mıdır?” diye sordu. O da: — Evet, hayattadırlar, cevabını verdi. Hazreti Peygamber:

“Öyle ise, sen anne ve baban uğrunda cihad et (onların hizmetinde bulun, rızalarını kazan).” buyurdular.

802- Ebû Beşîr El-Ensarî (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir seferde Hazreti Peygamberin maiyetinde geceleyin istirahat ederken, Hazreti Peygamber, Zeyd bin Harise’yi gönderip ashaba şu emri verdiler:

“Hiç bir devenin boynunda çan ve çingirak gibi bir gerdanlık bırakılmasın muhakkak kesilsin ve koparılsın.”

Mütercim:

Devenin boynuna çan ve çingirak veya bunların benzeri bir şeyin asılması tenzih yolu ile mekruh bulunduğu bu hadîs-i şerif delildir. Bunun sebep ve hikmetleri arasında şunlar sayılabilir:

Çan, kâfirler tarafından kullanıldığı için onlara muhalefet etmek gerekir. Çan bulunan birlik içine melekler girmez. Yahut böyle gerdanlıklar hayvanı boğar veya ona eziyet verir. Yahut düşmandan saklanmak ve gizli kalmak için onların çıkarılması gerekir. Yahud, hayvanlara göz değmesin diye boyunlarına takılan bu gerdanlıklara lüzum yoktur. Allah Teâlâ'nın hükmünü onlar değiştiremez. Onun için kaldırılmaları uygundur diye bazı sebepler ileri sürülmektedir.

803- İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Hiç bir erkek yabancı bir kadınla başbaşa kalmamasın ve bir kadın da beraberinde bir mahremi (nikâh düşmeyecek şekilde yakın bir akrabası) bulunmadıkça asla sefere (üç günlük bir yolculuğa) çıkmasın.” Sonra ashaptan bir adam ayağa kalkıp:

— Ya Resûlallah! Ben falanca savaşa çıkmak için yazıldım. Hâlbuki zevcem hacca gitmek için yola çıktı. Ben nasıl hareket edeyim? dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şu cevabı verdi:

“Git, karınla beraber haccet!”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerife dayanarak Hanefi mezhebinde bir kadın hacca, ancak kocası veya başka bir mahremi ile gidebilir. Şafii mezhebinde ise, yol güveni varsa emniyetli kadınlarla beraber bir kadının hacca gitmesi caizdir.

804- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri, zincirler içinde cennete girecek kimselere taaccüb edecektir.”

Mütercim:

Düşman elinde esir kalarak yahut zulme uğrayıp hapisanelerde boyunlarına zincir vurulu oldukları halde ölenler kıyamete bu halde kalkacaklar ve Allah Teâlâ onlardan razı olup özel bir tecellisi ile onlara tecelli edecektir. Yahut Müslümanların eline esir düşen düşmanlar önce boyunlarına zincir vurularak hapsedilmişlerken kalplerine doğan bir hidayet güneşi ile Müslüman olanlar, öylece cennete gireceklerdir. Yahut zincirlerle yola getirip ehlileştirilen yabancılar gibi, zorla İslâm'a girmeden sonradan kalplerinde iman nuru kökleşerek cennete girecekler kastedilmektedir.

805- Sa'b bin Cesame (Radiyallahu Anh) der ki:

Ebvâ yahut Veddan gazası esnasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize sordum:

— Ya Resûlallah! bazı düşmanlarımıza gece baskınları yaptığımız zaman arada cereyan eden çatışmada bilmeyerek o düşmanların kadınlarını ve çocuklarını da öldürüyoruz. Bunun hükmü nedir? Hazreti Peygamber cevap olarak:

“O kadın ve çocuklar, onlardandır (düşmandan sayılırlar). Korum, ancak Allah'ın ve onun peygamberinin korusudur. (Başka hiç kimse için koru ve himaye yoktur. Şeriatın koruduğu kimseler ancak himaye edilir. Böyle kasıdsız olarak müşriklerden öldürülen kadın ve çocukların öldürülmelerinde günah yoktur.)”

Mütercim:

Düşmanla savaşırken kasten onların kadınlarını, çocuklarını, ihtiyarlarını ve rahiblerini öldürmek caiz değildir. Kadınların namuslarına, tecavüz etmek de kesin olarak haramdır. Fakat hata yolu ile savaş esnasında bunlardan herhangi birinin öldürülmesinde günah yoktur.

806- İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

Sakın siz Allah Teâlâ'nın azab ettiği (ateş) ile hiç bir yaratığa azab etmeyiniz. Bir de her kim dininden (islâmdan) dönerse, (tevbe etmeyecek olursa) onu öldürünüz.”

807- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir: “Bir karınca, geçmiş peygamberlerden bir peygamberi ısırıldı. Bunun üzerine o peygamber, karınca yuvasının yakılmasını emretti ve yakıldı. Sonra Allah Teâlâ Hazretleri, o peygambere vahyetti ki, seni bir karınca ısırma ile sen Allah'ı tesbih eden toplumlardan birini yaktın.”

Mütercim:

Bir rivayete göre, o karıncaları yaktıran peygamber Hazreti Üzeyr veya Hazreti Mûsâ (Aleyhisselâm) idi. Böyle günahsız varlıkları yakmasından dolayı Allah tarafından azarlanmasının sebebi, Üzeyr (Aleyhisselâm) Allah'ın emriyle helak edilmiş bir kasabaya uğrayınca: Ya Rab! Bu helak edilenler içinde çocuklar, hayvanlar ve günahsız adamlar da var idi. Bunların toptan helak edilmesinin sebebi ne olabilir? diye hatırlıyordu. Onun için adı geçen bu peygamberin kendisi de böyle bir işle karşılaşmıştı. Yani belâ gelince, hepsine gelir; hükmünü anlamış oldu. Tevbe ve istiğfar etti.

Bir de Hazreti Ali (Radiyallahu Anh) Hazretleri, kendisini rab tanıyıp ona ibadet eden dinsizleri ateşe atarak yaktığını İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) duyunca, şöyle demişti:

— Ben, Ali'nin yerinde olsaydım, o dinsizleri yakmazdım. Çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz: “Siz Allah'ın azabı ile azab etmeyiniz,” buyurmuştu. Ancak: “Kim dinini değiştirse onu öldürünüz” hadîs-i şerifi ile amel ederdim ve emredilen şekilde onları öldürürdüm.

Sonra Hazreti Ali'ye, İbni Abbas'ın itirazı ulaşınca: — Ben öyle düşündüm ve içtihat ettim, dedi. Âlimler bu hususta İbni Abbas'ın içtihadını isabetli görürler. Belki de bu hadîs-i şerif Hazreti Ali'ye o zamana kadar ulaşmamıştı. Gerçek şu ki hiç bir canlının yakılması caiz değildir; ancak kısas müstesnadır, (yakan kimse yakılır).

808- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Kisra (İran imparatoru) helak oldu (muhtemelen helak olacaktır). Ondan sonra kıyamete kadar bir daha Kisra gelmeyecektir. Kayser (Bizans imparatorluğu) muhtemelen helak olacaktır. Ondan sonra kıyamete kadar Kayser gelmeyecektir. Yemin ederim ki, onların (Kisra ile Kayser'in) hazineleri Allah yolunda bölüşülecektir.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in en büyük mucizelerinden sayılır. Çünkü o asırda Kisra ile Kayser mülkünden başka belli başlı büyük imparatorluk yoktur. Böyle dünyaya hâkim durumda olan iki imparatorun elindeki büyük şehirlerle geniş arazilerin bir avuç Müslümanın eline geçebileceğini hiç bir ferd düşünemezdi. Üstelik bu hadîs-i şerif, Müslümanların en güç ve sıkıntılı bir zamanı olan Hendek savaşı sırasında hendek kazılırken varit olmuştur. Kur'an-ı kerimden sonra bu hadîs-i şerif, Hazreti Peygamberin mucizelerinin en büyüklerinden sayılır dersek, mübalâğa etmemiş oluruz.

809- Cabir'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Harb, bir aldatmadır (düşmanı bozguna uğratmak ve yenmek için her çeşit taktik, hile ve aldatmaya baş vurulabilir).”

810- Berâ bin Azib (Radiyallahu Anhum) der ki:

Uhud gazasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem okçu piyade birliğine Abdullah bin Cübeyr'i komutan tayin etmişti. Onlar elli kişiden ibaret bir birliktiler. Hazreti Peygamber onlara şu kesin emri vermişti:

“Size haber gönderilinceye kadar, sakın yerinizden ayrılmayınız; bizi kuşların kaptığını görmüş olsanız bile... Şayed düşmanı bozguna uğrattığımızı ve onları çiğnediğimizi görürseniz, yine size haber gönderilinceye kadar yerinizden ayrılmayınız.”

Muhabereye tutuştuktan sonra önce İslâm ordusu düşmanı bozguna uğrattı. Hadîs-i anlatan Berâ devamla der ki:

— Vallahi ben, müşriklerin kadınlarının, eteklerini yukarı kaldırmış, halhalleri ve bacakları açılmış bir halde kaçıştıklarını gördüm. Böyle, düşman ordusunun yenilgiye uğradığını gören Abdullah bin Cübeyr kumandası altındaki okçu birliği birbirlerine dediler ki:

— Ey arkadaşlar! Ganimete gidelim. Bizimkiler düşmana galip geldiler. Haydi, ne bekliyorsunuz? Kumandanları olan Abdullah bin Cübeyr ise: Resûlullah'ın size verdiği emri unuttunuz mu? dedi. Onlar şu mukabelede bulundular:

— Vallahi, biz de onlara katılacak ve ganimetten nasibimizi alacağız. Böylece komutanlarını dinlemeyip mevzilerinden ayrıldılar. Bunlar ordu içine girdikten sonra İslâm ordusu bozularak Medine'ye doğru geri çekilmeye başladı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ricat edenlere şöyle seslendi: “Ey Allah Teâlâ'nın mümin kulları! Ben, Allah'ın hak peygamberiyim. Sizden her kim düşmana karşı koyar ve saldırırsa onun için cennet vardır.”

Hâlbuki Hazreti peygamberin etrafında yalnız on iki kişi kalmış, diğerleri geri çekilmişlerdi. Yanında kalanlar, Ebû Bekir, Ömer, Ali Abdurrahman bin Avf, Sa'd bin Ebî Vakkas, Talha, Zübeyir, Ebû Ubeyde, Habbab bin Münzir, Sa'd bin Muaz, Üseyyid bin Hudayr idiler. Hazreti Peygamberin Çağrısını ıstır ıstır geri çekilmekte olanların hepsi geri dönüp savaşılmaya başladılar. O gün, düşmanlar yetmiş Müslüman mücahidi şehit etmişti. Bundan önce Bedir savaşında Müslümanlar yetmiş müşriki öldürmüşler ve yetmiş kişiyi de esir almışlardı. Uhud savaşında, her iki taraf bozguna uğrayıp savaş kesildikten sonra müşriklerin başı Ebû Süfyan, yüksek bir tepeye çıkıp Müslümanlara karşı üç defa: - Muhammed aranızda mı (sağ mı)? diye bağırdı. Hazreti Peygamber ona cevap verilmemesini ashaba bildirdi. Ebû Süfyan, tekrar üç defa: - Ebû Bekir aranızda mı? diye bağırdı. Buna da cevap verilmedi. Tekrar üç defa: - Ömer aranızda mı? diye bağırdı. Bundan sonra Ebû Süfyan kendi ordusuna dönerek:

—Bunların hepsi öldürüldü, dedi ve sevincini belirtti. Hazreti Ömer artık kendini tutamayarak:

— Ey Allah'ın düşmanı! Vallahi, söylediğin yalandır. Saydığın kimseler hep hayattadır. Seni kötü akıbeta uğratacak kişiler yaşıyorlar, diye cevap verdi. Ebû Süfyan karşılık verdi:

— Bedir gününe karşılık bir gün oldu. Savaşlar karşılıklıdır (kimini siz, kimini de biz kazanırsınız). Siz ölümlerinizi içinde kol ve başları kesilmiş, karınları deşilmiş, paramparça edilmiş cesedler bulacaksınız. Gerçi böyle yapılmasını ben emretmedim. Fakat bu hareketi yadırgamış da değilim. Sonra Ebû Süfyan,

— Ey Hübel (putumuz)! Sen yüce ol, diye şiir okumaya başladı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashaba:

“Ona cevap vermeyecek misiniz?” buyurdu. Ashab:

— Ya Resûlallah, ne diyelim? dediler. Hazreti Peygamber: “Allah en yüce ve en uludur, deyiniz.” buyurdu ve bu şekilde karşılık verildi. Ebû Süfyan:

— Bizim Uzza putumuz var, sizin Uzza'nız yok, dedi. Hazreti Peygamber Ashaba: “Ona cevap vermeyecek misiniz? buyurdu. Ashab:

— Ya Resûlallah, ne diyelim? dediler. Hazreti Peygamber: “Allah Teâlâ bizim yardımcımızdır, sizin yardımcınız yoktur deyin” buyurdu ve bu şekilde cevap verildi.

Mütercim:

Ebû Süfyan'ın ordusu Mekke'ye döndü. Bu arada Ebû Süfyan'ın ordusunu takib için Medine'den bir birlik gönderildi. Ebû Süfyan tekrar Medine'ye hücum etme işini arkadaşları ile görüştü ve istişarede bulundu. Ancak Medine'den bir müfreze çıkarıldığına göre, Müslümanlar yeniden toparlandılar diye kalplerine korku ve dehşet düşmekle geri dönüp Müslümanlarla savaşmaktan kaçındılar ve Mekke'ye dönüşü tercih ettiler.

Uhud savaşında şehit olanların en büyüğü, Hazreti Peygamberin amcası, (Seyyidü's-Şüheda) Hazreti Hamza Radiyallahu Anhu idi. İkinci derecede de ashabin en ünlülerinden olan ve ilk olarak Medine'ye hicret edip Medine halkına dinlerini öğretmek için görevlendirilen Mus'ab bin ??? (Radiyallahu Anh) Hazretleri idi. Şimdi her ikisinin ziyaret edilen mezarları Uhud dağının eteğinde bulunmaktadır. Allah Teâlâ her ikisinden ve bütün ashabi kiramdan razı olsun.

811- Seleme bin Ekva (Radiyallahu Anh) der ki:

Medine'den çıkıp meşeliğe doğru gidiyordum. Meşeliğe yakın bir yokuşta iken Abdurrahman bin Avf'ın kölesi pek acele ve telâşlı bir halde karşıma çıktı. Ben:

— Allah sana iyilik versin, bu telâşın ne? diye sordum. Bana şu cevabı verdi:

— Peygamber efendimizin meşelikte, çayırda olan bütün sağlır develerini aşırıp götürdüler. Ben sordum:

— Kim götürdü?

— Gatfan ve Fezâre kabileleri götürdü, dedi. Ben var kuvvetim ile üç kez seslendim:

— Sabah baskını var!.. Geliniz, yetişiniz... Böylece sesimi, iki kara taşlık arasında bulunan Medine şehrinin her tarafına işittirdim. Ben de develeri aşırانların arkasından hemen yaya olarak koşmaya koyuldum. Nihayet yağmacılara yetiştim. Bunların üzerine ok yağdırmaya, başladım. Hemde onlara:

— işte ben, ibnü'l-Ekva'yım. Bugün, alçakların akıbetinin belli olacağı bir gündür, diyor ve devamlı olarak yağdırıyordum. Sonunda başarıyla ulaştım. Onlara su içme fırsatını da vermedim. Develeri onlara bıraktırarak kurtardım. Topluca o develeri alıp Medine'ye götürürken yolda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri karşıma çıkageldi. Yediyüz kadar süvari ile benim feryadım üzerine çıkıp geliyorlardı. Ben dedim ki:

— Ya Resûlallah! Gatfan ve Fezâre kabilelerinden birkaç eşkiya son derece susamışlardı. Ben onlara su içmeğe bile fırsat vermedim, develerimizi kurtardım. Fakat onlar su temini ile meşgul olacaklarından onları takip için bir birlik gönderiniz. Hepsini öldürelim veya esir edelim, ellerindeki malları alalım. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:

“Ey ibnü'l-Ekva! Develeri ele geçirdin, artık rahatla! Hem de kişiler, kendi kabilelerinde ağırlanırlar (onlar adi hırsız da olsalar kabileleri onlara arka çıkar).”

812- Ebû Mûsâ'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Düşman elinde kalan esiri (fidye vererek) kurtarınız. Açı doyurunuz. Hastayı ziyaret ediniz.”

813- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Ensar'dan bazıları: Ya Resûlallah! dediler, müsaade buyurursanız hemşiremizin oğlu (ve sizin amcanız) bulunan Bedir savaşı esirlerinden Abbas'ın kurtulması için vereceği fidyeyi kendisine bağışlayalım, almayalım. Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem :

“Fidyenin bir Dirhemini dahi bırakamazsınız (fidyenin tamamını ondan alacaksınız) buyurdu.

Yani, Bedir'de esir edilen amcam Abbas, amcazadem (Ebu Talibin oğlu) Akîl ve Nevfel bin Haris'den, kurtulmaları için şart kılınan kırk ukiyye altını tamamen alacaksınız. Sonra bu miktar altın Hazreti Abbas'dan alınmış ve gaziler arasında bölüşülmüştü. Daha sonra Hazreti Abbas Müslüman olarak İslâm büyükleri arasına girdi. Ganimet malları da çoğalınca,

“Ey Peygamber! Ellerinizdeki esirlere söyle; Eğer Allah katında kalplerinizde bir iman varsa Allah size, sizden Alınan fidyeden daha hayırlısını verir.” (Enfal s. ayet 70) mealindeki ayeti kerimeyi Hz. Peygamber okuyarak Allah'ın vaadi üzere, Abbas Hazretlerine kaldırabileceği kadar altın almasını buyurmuşlardı.

814- Seleme bin Ekva (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir seferde iken İslâm ordusu içine bir casus girdi ve ashap ile bir müddet konuştuktan sonra kayboldu. Hazreti Peygamber durumu öğrenince:

“Onu arayınız ve öldürünüz.” buyurdu. Sonra aranarak bulundu ve Seleme bin Ekva tarafından öldürüldü.

815- İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anhum) rivayet edilmiştir:

İbni Abbas (Radiyallahu Anhum) hazretleri:

— Ah perşembe günü! Nasıl bir perşembe günü idi O? diyerek ağlamağa başladı. Ağladı, ağladı... Göz yaşlarından yer ıslandı. Sonra dedi ki

— Bir perşembe günü idi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin hastalığı şiddetlendi. O esnada Hazreti Peygamber:

“Bana yazı yazılacak bir şey getiriniz; size bir yazı yazayım ki, bundan sonra ebediyen sapıtmazsınız.” buyurdu. Kimi âlimler, bu vasiyetin, Hazreti Ebû Bekir’in halifelğine dair olabileceğini söylemişlerdir. Sonra Hazreti Peygamberin huzurunda bulunanlar arasında ihtilâf oldu. Bazıları getirelim, dedilerse de Hazreti Ömer buna razı olmadı. Şimdi peygamber ağır sancılar içindedir, kendisini rahatsız etmeyelim. Elimizde Allah’ın kitabı Kur’an var ki, her ihtiyacımıza cevap verecek niteliktedir, dedi. Bu şekilde tartışmalar uzayınca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara şöyle buyurdu:

“Bir peygamberin huzurunda münakaşa çıkarmak uygun değildir.”

Orada bulunanların bir kısmı: - Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, hastalığın şiddetinden kendinden geçmiş olabilir zannıyla, belki sayıkladı, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem,

“Beni yalnız bırakın. Şu anda içinde bulunduğum hal, bana izafe ettiğiniz halden çok iyidir (ağır sancılar içinde olmakla beraber şuurum yerindedir).” buyurdular. Sonra sonsuzluk âlemine göçerlerken üç şey vasiyet ettiler:

“1) Bütün müşrikleri Arab yarımadasından çıkarınız, 2) Dış Ülkelerden gelen elçilere, benim yaptığım gibi ikram ediniz.” Hadîs-i şerifi rivayet eden, üçüncüsünü unuttum, dedi.

Mütercim:

Bir rivayete göre üçüncüsü, Üsame ordusunun hazırlanması idi. Yahut yakınlarına iyilik etmekle ilgili idi, şeklinde görüşler vardır.

Arab yarımadası, yalnız Hicaz bölgesi ile, İmam Şafii Hazretleri ne göre Mekke, Medine ve Umman bölgeleri ile bu üç yere bağlı yollar ve bütün kasabalarıdır. Fakat İmam Azam Hazretlerine göre, herhangi bir iş için gayri müslimlerin Hicaz bölgesine hatta Harem-i şerife girmeleri caizdir. Şafii Hazretlerine göre ise, bir ihtiyaç için gayri müslimler Hicaz bölgesine girebilirlerse de, Harem-i şerif hudutları içine giremezler. Bu hadîs-i şerife uyularak Hazreti Ömer zamanında Hicaz bölgesi tamamen müşriklerden temizlenmişti.

816- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Babam Ömer (Radiyallahu Anh), Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in beraberinde beş-on kişilik bir gurup halinde, kâhinlik yapmakta olan ibni Sayyad adındaki Yahudî bir çocuğun bulunduğu yere gittiler. Nihayet onu Beni Meğale’nin bir yüksek binası yanında erkek çocuklarla oynarken buldular. İbni Sayyad buluş çağına yakın bir yaşta idi. Hazreti Peygamber, elini onun sırtına değdirinceye kadar o çocuk gelenlerin farkına varmamıştı. Hazreti peygamber ona:

“Allah’ın peygamberi olduğuma şahidlik eder misin?” diye sordu. İbni Sayyad, Hazreti Peygambere bakarak:

— Ben şahidlik ederim ki, sen ümmilerin peygamberisin, dedî ve Hazreti Peygamber’e sordu:

— Sen, benim Allah’ın peygamberi olduğuma, şahidlik eder misin? Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:

“Ben Allah’a ve onun bütün peygamberlerine iman ettim.” Hazreti Peygamber, o kâhine sordu:

“Ne görüyorsun?” İbni Sayyad dedi ki:

— Bana doğru da geliyor, yalancı da geliyor.. Hazreti Peygamber ona:

“Senin işin karmaşık!” buyurdu. Sonra Hazreti peygamber ona:

“Ben içimden senin için bir şey tuttum (bil bakalım nedir?).” buyurdu. İbni Sayyad; — DUH’dur! dedi (Hazreti Peygamber, Kur’ anda geçen Duhan ayetini tutmuştu. Bu kâhin ancak kelimenin bir kısmını söyleyebildi:) Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona:

“Defol! Haddini hiçbir zaman aşamayacaksın (sen ancak bir kâhinsin).” buyurdu. Ömer Radiyallahu Anh dedi ki: — Ya Resûlallah, izin ver de şunun boynunu vurayım. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Eğer bu çocuk Deccal ise, sen onu öldüremezsin, (onu ancak Hazreti İsa Aleyhisselâm öldürecektir). Eğer Deccal değilse, onu öldürmede sana bir fayda yoktur.”

Bir rivayette de ibni Sayyad’ın annesi oğluna müdahale ederek dikkatini çekti ve oğlunun konuşmasına engel oldu. Bunun üzerine Hazreti Peygamber: “Eğer annesi bıraksaydı, durumunu meydana, koyacaktı.” buyurdu.

Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, insanlara hitaben bir konuşma yaparak Allah’a yaraşır şekilde hamd ve sena etti. Sonra Deccal’i anlattı ve dedi ki:

“Ben sizi ondan sakındırırım. Her peygamber muhakkak ondan (Deccal’dan) kavmini sakındırmıştır. Hazreti Nûh da ondan kavmini sakındırdı. Fakat ben size onun hakkında bir söz söyleyeceğim ki, bu sözü hiç bir peygamber, kavmine söylememiştir: Biliniz ki, o Deccal tek gözlüdür, (bir gözü kördür). Allah Teâlâ tek gözlü değildir.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin üst kısmının manası üçyüz seksen üçüncü hadîsde geçmiştir.

817- Huzeyfe (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize buyurdu: “Bana İslâm’ı kabul edip şehadet getiren erkeklerin adlarını yazın.” Biz de binbeşyüz isim yazıp getirdik. Buyurdular ki: Artık biz, binbeşyüz kişi olduktan sonra düşmandan korkar mıyız.”

Huzeyfe der ki: Şimdi bakıyorum, Müslümanlar bu kadar çoğalmışken bizi bir korku kaplamış. Şimdi bir kimse, yalnız başına namaz kılıyor da, namazında bile korkuyor. Hâlbuki Hendek, Uhud ve Hudeybiye savaşlarında binbeşyüz gibi az kimseler olduğumuz halde düşmandan korku, hatırımıza bile gelmiyordu. Şimdi neden korkuyoruz, hayret ediyorum!...

818- Hazreti Cabir (R.A.) der ki:

Hendek savaşına hazırlanırken bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize dedim ki, Ya Resûlallah, benim bir toklum vardı. Size ikram için kestim ve bir miktar, da arpa unu hazırladım. Beraberinizde birkaç kişi ile evimize buyurur musunuz? Hazreti Peygamber Hendek’de bulunan bütün ashaba hitaben :

“Ey Hendek’liler! Cabir bize sofrayı hazırladı. Çabuk olunuz, davete gidelim!” diye seslendi. (Böylece bir toklu ile bir miktar arpa unundan ibaret yemek binbeşyüz kişiye, peygamberin bir mucizesi olarak kâfi geldi.)

819- Ümmü Halid (R.A.) der ki :

Sırtımda sarı bir entari olduğu halde babam Halid’le beraber Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna vardık. Hazreti peygamber, benim entarim için:

“Cici, cici...” buyurdu ve sırtımı okşadı.

Bir ara, Hazreti Peygamber in (iki kürek kemiği arasındaki) peygamberlik mührü ile oynamağa başladım. Babam, oynama diye beni azarladı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem babama:

“Çocuğa ilişme” dedi ve yeni entarim için (güle güle) eskit ve yıprat, sonra (güle güle) eskit ve yıprat, sonra (güle güle) eskit ve yıprat!” buyurdu.

Gerçekten Ümmü Halid, Hazreti peygamberin duası üzere çok yaşadı ve entarisini, büsbütün eskiyip soluncaya kadar atmadı.

820- Ebû Hureyre (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gün bize hitap ederek hırsızlık ve mal aşırmdan bahsetti ve bize şöyle buyurdu:

Sakin sizden birinizle kıyamet gününde, boynunda meleyen bir koyun veya kişneyen bir at olduğu halde karşılaşmayım! Ya Resûlallah imdadıma yetiş, diyecek. Ben de, senin için bir şey yapamam. Sana tebliğ etmiş idim, diyeceğim. Veya boynunda böğüren bir deve ile gelip, Ya Resûlallah beni kurtar, diyecek. Senin için bir şey yapamam; sana (böyle olacağını) tebliğ etmiş idim, diyeceğim.

Veya boynunda altın – gümüş taşıdığı halde gelip, Ya Resûlallah bana yardım et! Diyecek. Ben de, senin için bir şey yapamam, sana daha önce tebliğ etmişim, diyeceğim.

Yahut boynunda dalgalanan sayfalar olduğu halde gelip Ya Resûlallah bana yardım et! Diyecek. Ben de senin için bir şey yapamam. Daha önce sana bildirmişim, diyeceğim.

(Yani, ganimet mallarından ve Müslümanların hazinesinden mal aşırmdınız, hırsızlık etmeyiniz. Ayeti kerimede buyrulduğu üzere hırsız, kıyamet gününde çaldığı mal ile gelecektir, rüsvay olacaktır.)

Mütercim:

Bu hadîs i Şerifte geçen “Ruka” kelimesine borç senedi, kağıt veya kumaş ve bez parçası manalarını vermişlerdir. Bu kelimenin kağıt manasında olması daha uygundur.

821- Abdullah bin Amr R.A. der ki:

Bir seferde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in eşyalarını taşıyıp koruyan Kirkire adında bir adam vardı. Sonra bu adam öldü. Bunun için Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“O cehennemliktir.” insanlar gidip onun durumunu araştırdılar da, ganimet malından aşırmdış olduğu bir hırkayı buldular. (Çalınan mal az dahi olsa fena bir iştir.)

822- Enes (R.A.) der ki:

Usfan seferinden Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte dönüyorduk. Resûlullah devesine binmiş, arkasında (redifinde) da zevcesi Huyey kızı Safiyye (R.A.) vardı. Derken Hazreti Peygamberin devesi sürçtü ve ikisi de yere düştüler. Ebû Tâlha atılarak:

— Ya Resûlallah! Canım, yoluna feda olsun, sana bir şey oldu mu? dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem :

“Hayır, (bana bir şey olmadı). Sen kadına bak (ona yardımcı ol).” buyurdu. Ebû Talha hemen maşlahını yüzüne tutarak Hazreti Safiyye’nin yanına gitti ve onu Hazreti Safiyye’nin üzerine attı. Sonra dönüp Resûl i Ekrem ile Hazreti Safiyye’nin devesini iyileştirdi. Hazreti Peygamber ile Hazreti Safiyye aynı şekilde deveye bindiler. Biz de Hazreti Peygamberi çevreleyerek Medine’ye doğru yürüdük. Medine şehrini gördüğümüz zaman Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem :

“Biz dönenler, tevbe edenler, ibadet edenler ve Rabbimize hamd edenleriz.” buyurdu. Medine’ye girinceye kadar bunu söylemeye devam etti.

Mütercim:

Bu olayın Usfan gazasından dönüşte değil de, Hayber gazasından dönüşte olduğunu söyleyenler de vardır.

823- Cabir'den (R.A.) rivayet edilmiştir i

Bizden birimizin bir erkek çocuğu doğmuştu. Adam çocuğuna Kasım adını verdi. Sonra Ensar o kimseye dediler ki, biz sana Ebu'l-Kasım (kasımın babası) künyesini veremeyiz. Bunun üzerine adam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna gelerek dedi ki:

— Ya Resûlallah! Benim bir erkek çocuğum oldu. Ona Kasım adını verdim. Fakat Ensar, biz sana Ebu'l-Kasım künyesini veremeyiz ve sana: Ey Ebu'l-Kasım! gözün aydın olsun, diyemeyiz, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:

“Ensar güzel söylemiştir. Siz benim adımı takınız; fakat benim künyemle künyelenmeyiniz. Hem de ben Kasım'im (Allah'ın verdiği nimetleri aranızda bölenim).”

Mütercim:

Zahirîlerle îmam Şafii Hazretlerinin bir görüşüne göre, Hazreti Peygamberden başkasına Ebu'l-Kasım künyesini vermek caiz değildir, îmam Malik'e göre, karışıklık olmasın diye bu yasak, Hazreti Peygamberin zamanına ait idi. Şimdi ise bu künye ile künyelenmek caizdir. ibni Cerir de, bu yasak haram olmayıp edeb yönünden tenzihen mekruhtur, der.

Bir kısım âlimler de, bu yasak, Muhammed veya Ahmed ismi ile birlikte Ebû'l-Kasım künyesi ile künyelenenler içindir; yoksa yalnız Ebu'l-Kasım künyesini almak caizdir, demişlerdir.

Netice olarak, Ebu'l-Kasım künyesini almamak en ihtiyatlı yoldur.

824- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Ben size (kendiliğimden) vermiyor veya veriyor değilim. Ben bir taksimatçıyım. Bana emredildiği şekilde dağıtırım.”

825- Havle'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Birtakım insanlar vardır ki, Allah'ın malına haksız yere dalarlar (kapışır). Bunlar için kıyamet gününde cehennem vardır.”

826- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Geçmiş peygamberlerden biri gazaya çıkacak oldu. Kavmine (ordusuna) dedi ki, içinde henüz evlenmiş olupta zifafa girmeyen varsa, bana uymasın, (benimle savaşa gelmesin; çünkü onun zihni gelinle meşguldür). Yine içinde kim kendisi için bir ev yapmış da henüz çatı ve tavanlarını tamamlamamışsa, bana uymayıp ayrılın. Yine içinde ticaret maksadı ile koyun satın almış yahut ticaret için yüklü develer satın almış da onların doğumunu bekleyen varsa, ayrılın (savaşa katılmasın).

Böyle kimseleri o peygamber ayırdıktan sonra savaşa başladı. ikinci namazı vaktinde yâhud ikinci vaktine yakın bir zamanda şehre yaklaştı. Sonra o peygamber güneşe hitab ederek :

— Ey güneş! Senin görevin batmaktır. Benim de görevim güneş batmadan önce bu şehri fethetmektir (bununla emredildim). Ya Rab! Sen şu güneşi, fetih tamamlanıncaya kadar tut, batmasın; diye dua etti. Onun duası kabul edilerek, fethin tamamlanmasına kadar güneş batmadı. Allah Teâlâ Hazretleri o peygambere şehrin fethini nasib kıldı. Sonra o peygamber (Yuşa Aleyhisselâm), ganimet mallarını bir yere topladı. Ganimet mallarını yemek için ateş geldi ise de, onlara ağzını değdirmeyi, Yuşa Aleyhisselâm, içinde ganimet malına hıyanet eden adam vardır. Her kabileden bir adam, gelsin, bana biat etsin, dedi. Her kabile reisi gelip Yuşa Aleyhisselâm'a biat etti; Ancak bunlardan bir reisin eli, Yuşa Aleyhisselâm'ın eline yapıştı, kaldı. Yuşa Aleyhisselâm ona:

— Bu hırsızlık ve hıyanet, senin kabilenden olmuştur; öyle ise, bütün kabile ferdleri gelsin biat etsinler, dedi. Gelip biat ettiler. Biat ederlerken, iki veya üç kişinin eli Yuşâ Aleyhisselâm'ın eline yapıştı. Yuşa Aleyhisselâm onlara:

— İşte hıyanet ve hırsızlık sizdedir, dedi. Hemen öküz başı kadar altın külçesi getirildi ve ganimet malı içerisine konuldu. O anda ateş gelip ganimet mallarını yedi. Zamanımızda ise, Allah Teâlâ Hazretleri bizim acziyet ve zafiyetimizi gördü. Bize ganimet mallarını helal kıldı.”

827- Cabir (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ciirrane adındaki yerde Hevazin kabilesinin ganimet mallarını bölerken, bir kimse gelip Hazreti Peygambere hitaben:

— Adaletli ol, (ganimet mallarını adalet üzere böl), dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona:

“Eğer ben adaletli olmazsam, kendim bedbaht olurum.”

828- Abdurrahman bin Avf (R.A.) der ki:

Bedir savaşında muharebe için saf halinde iken sağ ve sol tarafıma göz gezdirdim. Medine halkından iki genç arasında bulunduğumu gördüm. Kendi kendime dedim ki, keşke böyle körpe delikanlılar arasında değil de daha güçlü kişiler arasında olsaydım. Bu arada o gençlerden biri eliyle beni dürttü ve;

— Amca! Ebû Cehil'i tanır mısın? dedi. Ben de:

— Tanırım, Ebû Cehil'i ne yapacaksın? dedim. Bana şöyle dedi:

— Duydum ki, Ebû Cehil, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimize kötü sözler söylemiş. Canım kudret elinde olan Allah Teâlâ Hazretlerine yemin ederim ki, onu bir defa göreceğim olursam, hangimizin eceli daha yakın ise, ikimizden biri ölmedikçe onu bırakmayacağım.

Abdurrahman bin Avf der ki: O delikanlının bu sözlerine şaşıtm. Hemen öteki genç de, beni eliyle dürttü ve aynı şeyi söyledi. Aradan fazla bir zaman geçmedi, savaşçılar arasında dolaşmakta olan Ebû cehil gözüme ilişti. Hemen o iki gence. İşte aradığınız Ebû Cehil şu adamdır, diyerek işaret ettim. Hemen her ikisi fırlayıp kılıçları ile Ebû Cehil'i öldürdüler. Bu iki genç, Hazreti Peygamberin huzuruna gelerek Ebû Cehil'i öldürdüklerini söylediler. Hazreti Peygamber onlara sordu:

Ebu Cehili hanginiz öldürdü? Her ikisi de ben öldürdüm diye iddia etti. Hazreti Peygamber onlara:

Siz kılıçlarınızı sildiniz mi? Diye sordu. Onlar:

Hayır, Ya Resulallah silmedik, dediler. Hazreti Peygamber her ikisinin kılıcına baktı. Sonra:

Gerçekten onu ikiniz öldürmüşsünüz. Buyurdu. Ebu Cehilin şahsi eşyasını Muaz bin Amr bin El Cemuh adındaki gence verdi. Diğer gencin adı Muaz bin Afra idi.

Mütercim:

Muaz bin Amr'ın kılıcı, Ebû Cehil'in bedenine daha çok girmiş olduğundan yahut önce Ebû Cehil'i yere düşürdüğünden eşyayı almaya hak kazanmıştı. Yahut bu ganimet işi komutanın yetkisine bağlı olduğu için dilediğine verir, demişlerdir.

829- Enes'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Ben kalplerini kazanmak için ganimet mallarından Kureyşlilere veriyorum; çünkü cahiliyetten henüz çıkmışlardır.”

830- Enes (R.A.) der ki:

Cenab-ı Hak, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem e Hevazin kabilelerinin mallarından ganimet ihsan edince Hazreti Peygamber Mekke halkından İslâmı henüz kabul etmiş bulunan bazı kişilere yüz deve verdi. Ensar'dan (Medine'li ashaptan) bazıları itiraz yollu sözler söylediler: Allah Teâlâ, Resûlullah ı bağışlasın; bizi bırakıp Kureyş kavmine mal veriyor. Hâlbuki kılıçlarımızdan onların kanları damlamaktadır.

Enes der ki: Ben hemen onların bu sözlerini Hazreti Peygambere arz ettim, bildirdim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber Ensara (Medine'li ashaba) haber gönderip hepsini deriden bir çadır altına topladı ve yanlarına Ensar'dan olmayan hiç kimse sokulmadı. Onlar böyle toplu halde iken Hazreti Peygamber yanlarına geldi ve buyurdu:

“Sizden aldığım haberin aslı nedir?” Ensar'ın ileri gelenleri dediler ki: Anlayışlı kişilerimiz hiç bir şey söylemediler. İçimizde bazı kişiler de var ki, pek genç sayılırlar; onlar söylemiştir. Hazreti Peygamber şöyle konuştu:

“Ben, küfürden henüz kurtulmuş olan bazı kimselere, kalplerini İslâm'a ısındırmak için, ganimet mallarından veriyorum. Onlar (Mekke'deki) evlerine malları ile gitsinler. Siz vatanınıza (Medine'deki evlerinize) Allah Teâlâ Hazretlerinin Peygamberi Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile döneceksiniz! buna razı değil misiniz? Allah'a yemin ederim ki, sizin, geri dönerken beraberinizde getireceğiniz (peygamber), onların geri dönerken beraberlerinde getireceklerinden (maldan) daha hayırlıdır.” Ensar buna cevaben:

— Evet, bu bizim için daha hayırlıdır, Ya Resûlallah... Gerçekten biz razıyız, dediler. Sonra Hazreti Peygamber şöyle devam etti:

“Benden sonra siz, çok ağır şekilde kayırmalara şahid olacaksınız. Kevser havuzu başında Allah'a ve onun peygamberine kavuşuncaya kadar sabrediniz.”

831- Cübeyr bin Mut'im (R.A.) der ki:

Huneyn savaşından dönerken ben ve diğer ashab, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraberdik. Bir ara Bedeviler Hazreti Peygamberin eteklerine yapışarak ganimet mallarından istediler. Hazreti Peygamberi, rahatsız ettiklerinden onu semure (sakız) ağacının altına sığınmaya mecbur ettiler. Bu arada bedeviler, Hazreti Peygamberin üstlüğünü kaptılar. Hazreti Peygamber, bedevilere şöyle buyurdular;

“Benim üstlüğümü veriniz. Eğer yanımda bu dikenlerin sayısınca deve olsaydı, muhakkak onları aranızda bölerdim. Beni pinti veya yalancı veya korkak bulma (sanma) yınız.”

832- Abdullah'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

Huneyn gazasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, bazı kimseleri seçerek onlara ganimet mallarından fazlaca verdi. Bunlar arasında (Muellefe-i kulub'den = Kalpleri İslâm'a ısındırmak istenenlerden) Akra bin Habis adındaki zata yüz deve verdi. Uyeyne adındaki adama da yüz deve verdi. Arabın eşrafından bazı kimselere de, diğerlerinden fazla mal verdi. Sonra bir adam, buna itiraz ederek: Vallahi bu taksimde adaletsizlik oldu ve Allah'ın rızası gözetilmedi, dedi.

ibni Mes'ud der ki: Vallahi! bu adamın sözünü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e bildireceğim, dedim. Sonra gittim haber verdim. Bunun üzerine peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Allah Teâlâ ve peygamberi âdil olmayacak da kim âdil olacak? Allah Teâlâ, Mûsâ Aleyhisselâm'a rahmet etsin! vaktiyle ona bundan daha çok eziyet edilmişti de sabretmişti.”

Mütercim:

Enfal sûresinin birinci ayeti kerimesinde: “Sana ganimet mallarından soruyorlar. De ki, bu ganimetlerin bölünmesi Allah’a ve onun peygamberine aittir.” buyrulduğu üzere ganimet mallarının bölünmesi doğrudan doğruya Hazreti Peygambere bırakılmıştır. Bir de Kalpleri kazanılmak istenen Kureyş kabilesinin bazı ileri gelenlerine fazlaca mal verilmesi elbette bir sebep ve hikmete bağlıdır. Bu bakımdan hiç kimsenin Hazreti Peygamberin yaptığı iş ve taksime itiraz hakkı yoktur.

833- Amr bin Avf El-Ensari (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Bahreyn bölgesinin cizye ve haraç vergilerini toplayıp getirmek için Ebû Ubeyde bin Cerrâh’ı görevlendirmişti. Daha önce Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Bahreyn halkı ile haraç ve cizye için belli bir miktar üzerine anlaşma yapılmış ve bu bölgeye ashabın meşhurlarından Ala bin Hadremî’yi de vali tayin etmişti. Sonra Ebû Ubeyde, Bahreyn halkının vergilerini toplayarak geldi. Böyle büyük bir mal ile gelişi, ashabı kiramın Hazreti Peygamber ile namaz kıldıkları bir sabah vaktine rastladı. Ebû Ubeyde’nin çok fazla bir mal ile geldiğini duyan ashab-ı kiram, sabah namazını bitirir bitirmez hemen Ebû Ubeyde’yi karşılamağa çıktılar. Bu esnada Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, gülümseyerek onlara şöyle buyurdu:

“Sanıyorum ki, siz, Ebû Ubeyde’nin bir şeyle (mal ile) geldiğini işittiniz? (onun için koşuyorsunuz).” Onlar;

— Evet, ya Resûlallah... dediler. Hazreti Peygamber onlara: İyimser olunuz ve sizi sevindirecek (hayırlı) şeyi isteyiniz. Vallahi, sizin için korktuğum şey fakirlik değildir. Fakat sizin için tek korktuğum şey, dünyalığın, sizden öncekilere bollaştığı gibi size de bollaşması, dünyalık için rekabete düştükleri gibi sizin de rekabete düşmeniz ve dünyalık, onları mahvettiği gibi sizi de mahvetmesidir.”

834- Abdullah bin Amr’dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Kim (haksız yere) bir zimmîyi (islâm ülkesinde güvence ile yaşayan gayri müslimi) öldürürse, cennet kokusunu alamaz, Hâlbuki cennetin kokusu, kırk yıllık mesafeden alınır.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin görünüşteki manasına bakılırsa, emniyet ve güven altında bulunan bir yabancıyı veya zimmîyi öldüren kimse cennetten mahrum kalır. Fakat bu hadîsin manası, Ehli Sünnet âlimlerine göre, böyle bir suç işleyen kimse ilk cennete girenlerle beraber giremez ve kırk yıllık mesafeden cennet kokusunu alanlarla birlikte bu kokuyu alamaz. Çünkü insan öldüren kimse ebedi olarak cehennemde kalmaz. Yahut bu hadîs-i şerif tehdit için varit olmuştur, denilir.

835- Ebû Hureyre (R.A.) der ki:

Hayber’in fethinde bir Yahudi kadını, pişirdiği zehirli bir koyunu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e gönderdi. Hazreti Peygamber bunun farkına vararak ashabı kirama şöyle buyurdu:

“Hayber’de ne kadar Yahudi varsa bana toplayın.” Ashab-ı Kiram da Hayber’de bulunan bütün Yahudi’leri toplayarak Hazreti Peygamberin huzuruna getirdiler. Hazreti Peygamber, Yahudi’lere dedi ki:

“Gerçekten ben size bir şey soracağım, bana doğruyu söyler misiniz?” Yahudi’ler:

— Evet, doğruyu söyleyeceğiz, dediler, Hazreti Peygamber onlara:

— “Sizin atanız kimdir.”? diye sordular Onlar:

— Falancadır, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Yalan söylediniz, sizin atanız falancadır,” dedi. Yahudi’ler Hazreti Peygamberi doğrulayarak;

— Evet, buyurduğunuz gibi falancadır, dediler. Hazreti Peygamber tekrar;

“Şimdi size bir şey sorarsam, bana doğrusunu söyler misiniz?” diye sordu. Onlar:

— Evet, yâ Ebe’l-Kasim! doğruyu söyleyeceğiz; çünkü yalan söylemiş olsak, yalanımızı bileceksiniz. Az önce atamız hakkında yalanımızı bilmiştiniz, dediler. Hazreti Peygamber onlara sordu:

“Cehennemlik olanlar kimlerdir?” Yahudiler dediler ki:

— Cehennemde kısa bir müddet biz kalacağız ve sonra cehennemde bizim yerimizi siz alacaksınız. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara:

“Defolun! Vallahi, cehennemde hiç bir zaman sizin yerinizi almayacağız” buyurdu. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Yahudi’lere:

“Şimdi size bir şey sorarsam doğrusunu bana söyler misiniz?” diye sordu. Onlar;

— Evet, ey Ebe’l-Kasim! Sana doğrusunu söyleriz, dediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Siz bu pişmiş koyunu zehirlediniz mi?” diye sordu. Yahudi’ler:

— Evet biz ona zehir kattık, dediler. Hazreti Peygamber sordu:

“Bunu niçin yaptınız, sebebi ne idi?” Yahudiler:

— İstedik ki, yalancı iseniz, sizden kurtulmuş olalım; yoksa gerçek peygamber iseniz bu zehir size zarar vermeyecekti. dediler.

Mütercim:

Bu etten yiyen Bîsr bin Berâ, zehirlenerek öldüğünden Zeyneb adındaki bu Yahudi kadın kısas olarak idam edildi; Diğer Yahudi’lere ceza verilmeyerek serbest bırakıldılar.

836- Sehl ibni Ebî Hasme (R.A.) der ki:

Hayber fethedilip sulh yapıldıktan sonra, Abdullah bin Sehl ile amcası oğlu Muhayyisa, hurma satın almak için beraberce Hâyper'e gittiler. Hâyper'e girdikten, sonra birbirlerinden ayrıldılar. Sonra Muhayyisa, Abdullah'ın bulunduğu yere varınca, onu orada kanlar içinde ölü olarak buldu. Muhayyisa, Abdullah'ı defnettikten sonra Medine'ye döndü. Maktulün amcası Abdurrahman bin Sehl ile, amca çocukları ve Mes'ud bin Zeyd'in oğulları Muhayyisa ve kardeşi Huveyyisa, bu olayı haber vermek için üçü bir arada Hazreti Peygamberin huzuruna girdiler. Bu üç kişinin yaşça en küçüğü Abdurrahman idi. Önce Abdurrahman söze başlayınca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ona:

"Büyüğe söz ver, büyüğe söz ver (önce yaşı büyük olan söze başlasın)" buyurdu. Abdurrahman sustu. Sonra Muhayyisa ile Huvayyişa ayrı ayrı olayı anlattılar. Sonra Hazreti Peygamber onlara:

"Siz katilinize yahut hasmınıza karşı hak kazanmak için (kim olduğuna) yemin eder misiniz?" diye sordu. Onlar:

— Biz gözlerimizle görmediğimiz halde nasıl yemin ederiz, dediler. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

"Öyle ise Yahudilerden elli kişi, yemin ederek sizden yakalarını kurtarırlar." buyurdu. Abdurrahman, Muhayyisa ve Huveyyisa dediler ki: — Ya Resûlallah! Biz böyle kâfir bir kavmin yeminlerini nasıl kabul edelim. Sonra Hazreti Peygamber öldürülen Abdullah'ın diyetini (bizzat kendi malından yahut hazineden) ödedi.

Mütercim:

Burada geçen öldürme olayı ile ilgili davaya İslâm hukukunda "Kasâme" denilir. Meselâ, bir köyde; üzerinde cinayet izi bulunan bir ölü bulunduğu ve, onu kimin öldürdüğü bilinmediği zaman, o köy halkından ölünün velisi tarafından isimleri, bildirilen elli kişiye yemin teklif edilir. Onlar: Biz onu öldürmedik ve öldüreni de bilmiyoruz, diye yemin ederler ve suçlu ortaya çıkmazsa, ölünün diyetini vermeleri de gerekir. Fakat burada davacılar, davalı olan Yahudilerin "Kasâme" yolu ile yeminlerine razı olmadıklarından Yahudiler üzerine diyet gerekmedi. O ölünün diyetini yüz deve olarak bizzat Hazreti Peygamber ödemiştir.

837- Avf bin Mâlik (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

"Kıyametın önünde altı alameti say: 1) Benim vefatım, 2) Sonra Kudüs'ün fethi, 3) Sonra davarın kırılması gibi bir davar kıranın size bulaşması. 4) Sonra malın çoğalması ve bir adama yüz altın verildiği halde kırgın olarak kalması 5) Sonra bir fitnenin çıkması ve Arap evlerinden girmedik bir ev kalmaması. 6) Sonra Rumlarla aranızda bir sulh yapılması ve Rumların, seksen sancağın altında toplanıp her sancağın altında oniki bin kişilik kuvvet olduğu halde gelerek sizi arkadan vurmaları."

Mütercim:

Benî Asfer'in bütün kuvveti dokuzyüz altmış bin kişi bulunacaktır. Bu savaş, inşallah Balkan Muharebesi ile savulmuştur.

838- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir: "Kıyamet gününde her gaddarın bir sancağı olacaktır. O sancak dikilecek (ve bir rivayete göre) onunla tanınacaktır."18

18 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:517-553

YARATILIŞIN BAŞLANGICI BAHSİ

839- İmran bin Husayn (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Beni Temim kabilesinden bir grup Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine geldiklerinde onlara hitaben:

"Ey Temîm oğulları, size müjdeler olsun!..." buyurdu. Onlar bu müjdeyi dünya nimetine yorumlayarak dediler ki:

- Mademki bizi müjdelediniz, o halde bize (dünya malından şimdi bir şey) veriniz. Bu cevap üzerine Hazreti Peygamberin mübarek yüzü değişti. O anda Yemenliler Hazreti Peygamberin huzuruna gelmişlerdi. Hazreti Peygamber onlara şöyle buyurdu:

"Ey Yemen'liler! Müjdeyi siz kabul edin? zira onu Temîm Oğulları kabul etmedi." Yemenliler: — Kabul ettik, dediler.

Sonra Hazreti Peygamber, yaratılışın başlangıcını ve Arş'ın nasıl meydana geldiğini anlatmaya başladı. Tam bu esnada birisi gelerek, İmrân! dedi, deven boşandı. Ben de devemi bulup bağlamak üzere hemen Hazreti Peygamberin huzurundan ayrıldım. Keşke kalkmasaydım!..

840- İmran'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

-Ey Temim oğulları, müjdemo kabul edin. Müjdemo Temîm Oğulları kabul etmediyse, siz kabul ediniz ey Yemenliler! Allah var iken başka hiçbir varlık yoktu. Onun arşı su üzerinde idi, Her şeyi takdir edip Levh-i Mahfuz'a takdir yazdı. Sonra gökleri ve yeri yarattı.

841- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri buyurur ki: insanoğlu bana dil uzatır; Hâlbuki bana dil uzatmak ona yakışmaz. Beni yalanlar; Hâlbuki beni yalanlamak ona yakışmaz. Bana dil uzatması, benim çocuğum olduğunu, demesidir. Beni yalanlaması da, Allah beni başlangıçta yarattığı gibi, öldükten sonra diriltmez, demesidir.”

842- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri âlemi yaratıp tamamlayınca, Levh-i Mahfuz’a ki, Allah katında arşın üzerindedir şöyle yazdı: Benim rahmetim, gazabımı yenmiştir.” (Nitekim “Allah Teâlâ, rahmeti kendine farz kılmıştır” mealindeki ayeti kerime de bunu göstermektedir.)

843- Ebû Bekre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri gökleri ve yeri yarattığı günden beri zaman, aynı minval üzere dönmektedir. Yıl on iki aydır. Bu aylardan dördü mukaddes aylardır. Üçü, peş peşedir ki, Zilka’de, Zilhicce ve ve Muharrem aylarıdır. Biri de Cümâde’l-Âhir ile Şaban ayları arasındaki Mudar Receb’idir.”

Mütercim:

Cahiliyet zamanında iki kabile birbirleriyle savaşmak istedikleri zaman, haram aylarda savaş yasak olduğundan, bazı haram ayların isimlerini değiştirerek meselâ Muharrem ayına Safer adını vererek o ayda savaşırldı. Sonra harb bitince Safer ayına Muharrem diyerek isim değiştirirlerdi. Sonra Hazreti Peygamber zamanında bu cahiliyet adedi tamamen giderilerek âlemin ilk yaratılışında olduğu gibi arabî aylar kararlaştı. Muharrem ayı kıyamete kadar Muharrem ayıdır, Receb ayı da daima receb ayıdır. Bundan sonra İslâmda ayların değiştirilmesi mümkün olmayacaktır.

844- Ebu Zer (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir gün güneş batarken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bana:

“Biliyor musun, nereye gidiyor?” diye sordular. Ben de: — Allah Teâlâ ve peygamberi bilir, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdular ki:

“O güneş gider ve Arş’ın altında secde ederek (normal seyrini devam ettirmesi için) Allah’dan izin ister ve ona izin verilir. Belki pek yakında secde edecek de secdesi kabul olunmayacak ve izin isteyecek de ona izin verilmeyecektir. Nereden geldinse oraya dön denilecektir. Bunun üzerine güneş, battığı yerden doğacaktır. İşte bu Allah Teâlâ’nın, “güneş, kendi yerleşimi (yörüngesi) nde hareket etmektedir. Bu da, Aziz ve Alîm olan Allah’ın takdiridir.” âyeti kerimesinin manasıdır. (Yasin sûresi, âyet : 38)

Mütercim:

Güneşin secde etmesi, Allah’ın iradesine uyarak yörüngesinde hareket etmesidir. Kıyamete yakın, âlemin düzeni bozulurken, güneşin hareketi de bozulacaktır. Doğudan doğarken batıdan doğacağı, “Rabbinin bazı alâmetleri geleceği gün” mealindeki ayetin işareti ile ve bu hadîs-i şerifin açık delaletiyle ve diğer hadîslerle sabittir.

Bir de, “Arş’ın altında secde eder” sözü, bazı astronomi âlimleri ile bid’at sahibi kimselerin ileri geri konuşmalarına sebep olmuş ise de, bunda itiraza yer yoktur. Çünkü güneş ve ay, yahut semadaki varlıkların hepsi Arş’ın altındadır.” Görmez misin ki, göklerde ve yerde olan varlıklar, güneş ve ay hep Allah’a secde ederler.” mealindeki ayeti kerimenin açık delaletiyle güneşin, ayın ve diğer yıldızların secdesi sabittir ve devamlıdır.

845- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Güneş ve ay, kıyamet gününde dürülmüş olacaklardır.”

(Güneş ve ay, ziyası sönmüş olduğu halde bunlara tapanlara cehennemde gösterileceklerdir. Nitekim “Siz ve Allah’tan başkasına taptığınız varlıklar, Cehennem odunuzunuz” mealindeki ayeti kerime bu hususu açıklıyor)

846- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem gökte bir bulut veya bir karartı gördüğü zaman gider gelir ona bakardı. Bunun için dışarı çıkar, içeri dönerlerdi. Mübarek yüzlerinde de bir değişiklik olurdu. Ben bu telâşlarının sebebini kendilerine sordum. Bana şu cevabı verdiler:

“Bilemiyorum, belki bu bulut, Ad kavminin, “Vaktaki, kendilerine gelecek olan azabı, vadilerine doğru gelen bir bulut halinde gördüler, dediler ki: Bu gelen bulut bize yağmur yağdıracak (bereket verecek)” dediği buluttur ki, yağmur getireceği sanılırken felâket getirebilir, diye korkuyorum.”

847- Abdullah bin Mes’ud Hazretlerinden (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Herhangi birinin ana karnında yaradılışı kırk günde toparlanır, sonra o kadar müddet zarfında kan pıhtısı olur, sonra o kadar müddet içinde et parçası olur, sonra Allah Teâlâ bir melek gönderir ve bu meleğe dört kelime (ceninin kaderiyle ilgili dört hüküm) emredilerek onun amelini, rızkını, ecelini, mutlu veya mutsuz olduğunu yaz, denilir. Sonra ona ruh verilir. Sizden biriniz, cennetle kendisi arasında ancak bir arşınlık mesafe kalıncaya kadar iyi amel işlemişken kaderi önüne geçerek cehennemliklerin amelini işler (ve cehenneme girer). Yine sizden biriniz, cehennem ile kendisi arasında

bir arşınlık mesafe, kalıncaya kadar kötü amel işlemişken kaderi önüne geçerek cennet ehlinin amelini işler (ve cennete girer) .”

Mütercim:

Önemli ve muteber olan hal, imanla ahirete göçmektir, müminlerin daima iyi işlerde (salih amellerde) bulunmaları gerekir. Böyle güzel bir hal ile ahirete göçenler cennetliklerdir, diye haklarında iyi zanda bulunulur. Onlar rahmetle anılırlar. Kötü bir hal ile göçenlere de, günahlarının bağışlanması için dua edilir

848- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ kulunu sevdiği zaman Cibril’e buyurur ki: Allah Teâlâ falan kulu seviyor, sen de onu sev. Cibril de onu sever. Sonra Cibril göktekilere (meleklerle) seslenir ki: Allah Teâlâ falan kimseyi seviyor, siz de onu seviniz. Böylece Göktekiler de (melekler) o kulu severler. Sonra o kul için yeryüzünde kabul hükmü konur, (herkes onu sever).”

849- Hazreti Aişe’den (Radiyallahu Anha) rivayet edilmiştir:

“Melekler bulutlara inip gökte takdir edilen işleri aralarında konuşurlar. Şeytanlar, gizlice kulak vererek konuşulan dinlerler ve bunu kâhinlerine iletirler. Fakat bunlara kendiliklerinden yüz yalan katarlar. (Böylece kâhinlerin verdiği haberlerin hemen hepsi yalan olmuş olur.)”

850- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Cuma günü olunca, mescidin her kapısında melekler bulunur. Onlar, mescide ilk gelenleri sırasıyla yazarlar. İmam minbere çıkıp oturunca, melekler defterlerini dürerler ve hutbeyi dinlemeğe gelirler.” (Böylece imam minbere çıktıktan sonra gelen cemaat için sevab yazılmaz. Fakat cuma sevabından mahrum kalmazlar. Ancak cemaate ilk gelenlerin faziletini alamazlar.)

851- Berâ (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Şair Hassan bin Sabit’e (Radiyallahu Anh) :

“Sen kâfirleri hicvet (onları yer); Cibril de seninle beraberdir buyurdu.

Mütercim:

Meşru olan şiir ve manzumelerin mescidde dahi olsa okunmaları caiz bulunduğu bu hadîs-i şerif delildir. Hassan Hazretlerine şiir söylemeyi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in emredışı Mescidde olmuştur.

852 - Hazreti Aişe’den (Radiyallahu Anha) rivayet edilmiştir:

“Ey Aişe! Bu gelen Cibril’dir, sana selâm ediyor.” Hazreti Aişe: Ona da selâm ve Allah’ın rahmeti ve bereketleri olsun, dedi. Hem de, ya Resûlallah! Siz, Benim göremediğimi görüyorsunuz, dedi.

853- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Haris bin Hişam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e sordu: Ya Resûlallah! Size Allah’ın vahyi nasıl gelir? Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Bazan vahiy bana çan sesi gibi gelir ve bu, vahyin bana en ağır şeklidir. Sonra, ses kesilir ve ben, onun söylediklerini kavramış olurum. Bazan da melek bana insan biçiminde gelerek benimle konuşur ve ben onun söylediklerini kavrarım.”

854- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Cibril Aleyhisselâma:

“Bize yapmakta olduğun ziyaretleri çoğaltamaz mısınız?” dedi.

Bunun üzerine şu mealdeki ayeti kerime nazil oldu: “Biz melekler, ancak senin Rabbinin emri ile ineriz. Önümüzde, arkamızda ve bunlar arasındakiler (yapacağımız, yaptığımız ve yapmakta olduğumuz işler) O’nundur. Rabbin asla unutkan değildir.” (Meryem sûresi: Ayet 64)

855- İbni Abbas’dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Cibril Aleyhisselâm, bana Kur’an ı bir harf (bir lehçe, şive) üzere okudu. Fakat ben ondan, lehçelerin (harflerin) çoğaltılmasını devamlı istedim; nihayet yedi harfe kadar çıktı.”

(Hazreti Cibril de Allah Teâlâ Hazretlerine niyaz ederek, Allah tarafından kullarına bir genişlik olsun diye Hicaz kabilelerinden yedi lehçe üzere Kur’an okunmasına izin verildi. O yedi kabileyi de şu beyt içine almaktadır:

Kureyş’un, Temim’un, Dabbe’tün, Kinane ve Bakîhim, Kays’un, Hüzeyl’ün, Benû Esed

Böylece, Kureyş, Temim, Dabbe, Kinane, Kays, Huzeyl ve Benî Esed’den ibaret yedi kabilenin lehçesi üzere kıraat caiz oluyor. Buna Kıraat-i Seb’a (yedi kıraat) deniyor. Allah kelâmında herhangi bir değişiklik anlamında olmayıp hepsi mütevatir olmakla Hazreti Osman (Radiyallahu Anh) Hazretlerinin hat şekline, onun yazmış olduğu Mushafın yazı esasına uygundur. Yoksa bazı imansızların sandıkları gibi, asla mana ve ahkâm bakımından hiç bir değişiklik yoktur.

856- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e sordum:

— Ya Resûlallah Uhud muharebesindeki günden daha şiddetli bir gün geçirdiniz mi? Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdular:

“(Ey Aişe), senin kavminden (Kureyş’den) çekeceğimi çektim. Onlardan çektiğimin en şiddetlisi Akabe gününde idi. Şöyle ki Taif halkının ileri gelenlerinden olan Abdi Yâ liyl bin Abdi Külâl’e, (Taife kadar gidip Kureyş’in eziyetlerinden korunmak için) baş vurmuştum. O ise isteğimi kabul etmedi. Ben kederli ve yüzümün yöneldiği tarafa (rast gele) yola koyuldum. Ancak Karn i Seâlib adındaki yere vardığımda kendime geldim. Başımı kaldırdım ve birden kendimi, beni gölgeleyen bir bulutun altında buldum. Baktım ve ansızın orada Cibril’i gördüm. Bana seslenerek şöyle dedi: Allah Teâlâ, kavminin sana söylediklerini ve sana verdikleri cevabı işitmiştir. Allah Teâlâ sana dağlara memur bir melek gönderdi Kavmin hakkında ona istediğin emri verebilirsin. Bunun üzerine dağlar meleği bana seslenerek selâm verdi ve dedi ki:

— Ya Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)! Onların durumu senin arzuna bağlıdır. İstersen iki Ahşeb’i (karşılıklı iki dağ) üstlerine çevirebilirim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem cevap olarak şöyle buyurdu:

“Hayır, Umarım ki, Allah Teâlâ, onların sulbünden yalnız Allah’a ibadet edecek ve ona hiç bir şeyi ortak koşmayacak bir nesil çıkarır.”

857- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Bir kimse zevcesini yatağına çağırır da zevcesi kaçınırsa, melekler o kadına sabaha kadar lanet ederler.”

858- Cabir’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Yolda yürürken gökten bir ses işittim ve gözümü kaldırdığımda birden Hira dağında bana gelen meleğin, gök ile yeryüzü arasında bir kürsü üzerinde oturmakta olduğunu gördüm. Kendisinden ürperdim ve hemen eve dönerek örtün beni, örtün beni, dedim. Bunun üzerine Allah Teâlâ:

“Ey örtüsüne bürünen peygamber! Kalk da (Kavmine Allah’ın azabını) ihtar et. Rabbini yücelt, üstünü temizle, kötülüklerden uzak dur.” mealindeki ayeti kerimeleri indirdi (Müddessir sûresi: ayet 1-5) Bundan sonra vahiy çoğaldı ve arka arkaya gelmeğe başladı!

Bir rivayette de: “Allah’ın, vahyi bir müddet kesildi ve sonra ben yolda yürürken...” diye nakledilmiştir. Bir aralık vahyin gelişinde üç sene kadar bir kesinti meydana gelmişti. Bu kesintiden sonra Cibril’in geldiği ve artık zaman zaman vahyin devam ettiği anlaşılmaktadır.

Mütercim:

Tâ-Hâ sûresi 21. ayeti kerimesinde, Mûsâ Aleyhisselâm’a, “Onu (asadan dönüşen yılanı) yakala ve korkma!” ve yine Araf sûresi 143 ayeti kerimesinde, Mûsâ’nın Rabbi dağa tecelli edince, o dağ yer ile bir etti. Mûsâ da bayılarak yere düştü.” buyrularak Hazreti Mûsâ’nın ve diğer peygamberlerin Allah’ın vahyi ve tecellisiyle korktukları anlaşılıyor. Bu tabii bir haldir. Hazreti Meryem de, Kur’an ı Kerimin Meryem sûresi 23. ayetinde:

“Keşke ben daha önce ölseydim de unutulmuş gitmiş olsaydım.” diyerek korku ve endişesini göstermiştir.

859- İbni Abbas’dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“İsra (ve mi’râc) gecesi Mûsâ Aleyhisselâm’ı esmer, uzun boylu ve kıvrıkcık saçlı bir kişi olarak gördüm; tıpkı Kahtan kabilesinden Şenûne erkeklerine benziyordu, İsâ Aleyhisselâm’ı orta boylu, kırmızı ve beyaz karışımı (sarışın) ve düz saçlı bir kişi olarak gördüm. Cehennem bekçisi Malik’i de gördüm. Allah’ın peygamberine göstermiş olduğu büyük alâmetler arasında Deccal’ı da gördüm. Artık sen (ey peygamber) Allah’ın mülakatından ötürü şüpheye kapılma.”

860- İbni Ömer’den (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir: “Sizden biriniz ölünce ona sabah ve akşam oturacağı yer gösterilir. Eğer o kimse cennetlik ise, ona cennetten yeri gösterilir. Cehennemlik ise ona cehennemden yeri gösterilir.” (Akşam sabah kabirde ya azab çeker, ya da sevinç duyar.)

861- İmran bin Husayn’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Cennete baktım da cennet ehlinin çoğunu fakir kimseler gördüm. Cehenneme baktım da, Cehennem ehlinin çoğunu kadınlar gördüm.”

862- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Rüyamda kendimi cennette gördüm. Bir de baktım ki, bir kadın bir köşkün kenarında abdest alıyor. Bu köşk kimin? diye sordum. Dediler ki, Ömer bin Hattab’ındır. Sonra Ömer’in kıskançlığı hatırıma geldi de o taraftan yüzümü çevirdim.” Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem böyle buyurunca, Hazreti Ömer ağlayarak:

— Ya Resûlallah! Sizden de mi kıskanacağım! Dedi.

863- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“İlk cennete girecek olan topluluğun suretleri, dolunay şeklinde olacaktır. Onlar cennette tükürmezler, sümürmezler ve büyük küçük abdeste çıkmazlar. Cennette onların kullandığı kaplar altındır, Tarakları altın ve gümüşdür. Buhurdanlıklarında yanan, öd ağacıdır. Onların teri miskdir (misk kokusu gibi kokar). Cennet ehlinin her birinin iki zevcesi vardır. Bacaklarının ilikleri, parlaklıktan etlerinin arkasından göze çarpar. Aralarında ayrılık yoktur, kindarlık yoktur. Kalpleri tek bir kalp gibidir. Sabah akşam Allah’ı tesbih ederler.”

864- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“İlk cennete girecek grup (un yüzleri), dolunay şeklinde olacaktır. Onların arkasından cennete girecekler, en çok ışık veren yıldız gibi olacaklardır. Cennet ehlinin Kalpleri tek bir adamın kalbi gibidir. Aralarında ayrılık yoktur, birbirine kin tutma yoktur. Onlardan her bir erkeğin zevcesi vardır. Parlaklıklarından, her birinin bacaklarının ilikleri etlerinin ardından görünür. Sabah akşam Allah’ı tesbih ederler. Onlar asla hasta olmazlar, sümürmezler, tükürmezler. Kullandıkları kaplar altın ve gümüşdür. Tarakları altındır. Buhurdanlıklarında yanan, öd ağacıdır. Terleri de miskdir.”

865- Sehl bin Sa’d (Radiyallahu Anh) der ki:

“Muhakkak ümmetimden yetmiş bin yahut yediyüz bin kişi (cennete) girecek ve onların öndekileriyle sondakileri aynı anda gireceklerdir. Yüzleri dolunay gibi parlaktır.”

Mütercim:

Yediyüz bin kişi veya yediyüz bin ordu veya büyük bir topluluk manasına da gelebilir. Böylece milyon ve milyarları da kapsayabilir. Hem de bu, hesabsız ve yüzleri dolunay gibi parlak olarak cennete girecekler hakkındadır. Diğer cennetlikler için değildir. Bazı hadîslerde de, her bin kişi ile beraber yine yediyüz bin kişi cennete girecektir diye varit olmuştur.

886- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e ince ipekten yapılmış bir cübbe hediye edildi Kumaşının inceliği, yumuşaklığı, güzelliği herkesin hoşuna gitmişti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:

“Canım kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, Cennet’te Sa’d bin Muaz’ın mendilleri bundan daha güzeldir,” buyurdu.

867- Berâ (Radiyallahu Anh) rivayet ediyor:

“Elbette Sa’d bin Muaz’ın cennetteki mendilleri bana hediye edilen cübbeden daha iyidir.” (Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sündüsten yapılmış bir cübbe hediye edilmiş ve herkesin hoşlarına gitmişti. Bunun üzerine bu hadîs-i şerifi buyurdular.)

Mütercim:

Sa’d bin Muaz (Radiyallahu Anh), Ahzab savaşında yaralanarak şehit olmuştu. Elbette şehit olarak cennete girenin mendilleri, kıyas olunamayacak kadar dünya eşyasından daha iyidir.

868- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Cennette bir ağaç vardır ki, onun gölgesinde bir süvari yüz sene yürür (de o mesafeyi alamaz). İsterseniz: Alabildiğine uzayan bir gölgede, ayeti kerimesini okuyun. Gerçek şu ki, sizden birinizin cennette ok yayı kadar yeri, dünyada, üzerine güneşin doğup battığı yerlerden daha hayırlıdır.”

869- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

“Dünyada insanlar doğudan veya batıdan gözüken parlak bir yıldız uzaktan gördükleri gibi, cennet ehli de yüksek çardakların halkını (Gufef ehlini) öyle göreceklerdir. Bu hal, aralarındaki fazilet farkındandır.”

Ashab dediler ki: Ya Resûlallah! Bu makamlar peygamberlerindir, oraya başkaları ulaşamaz. Hazreti Peygamber cevap olarak:

“Öyle değil, canım kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, Onlar, Allah’a iman edip peygamberleri tasdik eden kişilerdir.” buyurdu.

870- İbni Abbas’dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Humma hastalığı cehennem hararetindendir. Siz onu soğuk su ile soğutunuz.” Yahud: “Zemzem suyu ile soğutunuz.” buyurdu. (Hastaya su içirmekle, yıkamakla ve üzerine, serpmekle ateşi düşürülür.)

Mütercim:

Gerçekten doktorlar da tifo hummasını buz ve kar ile tedavi ederler. Hastanın başına buz ve kar koyarlar. Bu şekilde ateşi hafifletilmeye çalışılır. Yahut bu hadîs-i şerif, bazı hasta veya bazı humma hastalıkları hakkında varit olmuştur. O kimsenin veya o hastalığın şifası su ile olacağı peygamberin bir mucizesi olarak bilindiğinden böyle buyrulmuş olabilir. Yoksa her humma ve sıtma için soğuk su ile tedavi olur demek, manasını taşımaz. Ayrıca Hicaz bölgesi çok sıcak bir memleket olduğundan orada ateşli hastalığa yakalananlar için faydalı bir tedavi usulüdür de denilmiştir.

“Feyh” kelimesi, şiddetli hararet, koku dağılma ve yayılma manalarına gelir. Bir rivayette de: “Min fevri cehennem” vardır. Cehennemin kaynaması manasıdır. Netice olarak, humma hastalığının ateşi cehennem ateşi (harareti) kısmından ise de mümin için rahmet ve günahlarını örtücüdür. Kâfir için ise, cehennem azabından bir azabdır.

871- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Sizin (dünyadaki bu) ateşiniz, cehennem ateşinin yetmiş parçasından bir parçadır.” Ashabı kiram dediler ki:

— Ya Resûlallah, cehennem ateşinin harareti dünya ateşinin bu harareti derecesinde olsa da yeter. Hazreti Peygamber tekrar:

“Cehennem ateşinin harareti, dünya ateşinin hararetinden altmış dokuz derece fazladır.” buyurdular.

872- Üsame (Radiyallahu Anh) der ki:

“Kıyamet gününde bazı adamlar getirilip cehenneme atılırlar. Bağırsakları hemen cehenneme dökülür ve değirmen merkebinin dönüşü gibi dönerler. Sonra cehennemlik olanlar onun başına toplanırlar ve ona:

-Ey falanca! Bu halin ne? Sen (dünyada) iyiliği emredip kötü işlerden sakındırmaz mıydın? der. O da şu cevabı verir: emrederdim, fakat kendim yapmazdım. Sizi kötülükten sakındırırdım; fakat kendim yapardım.”

Mütercim:

İlimleriyle amel etmeyen âlimler - Allah korusun - bu hal ile karşılaşılır, demektir.

873- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Bir vakit Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine sihir yapıldı ye bu sihir yüzünden yapmadığı bir şeyi yapıyormuş gibi hayal etmeye başladı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu sihrin giderilmesi için bir gün Allah Teâlâ Hazretlerine arka arkaya dua ettiler ve sonra bana buyurdular ki:

“Cenabı Allah’ın şifamın hangi şeyde olduğunu bana bildirdiğini hissettin mi? Bana iki adam geldi (Cibril ve Mikâil). Bunlardan biri (Cibril) başucumda oturdu. Diğeri (Mikâil) de ayak ucumda oturdu. Bunlardan biri (Mikâil), diğerine (Cibril’e) sordu:

— Bu zatın hastalığı nedir? Cibril:

— Büyülenmiş, dedi. Mikâil sordu:

— Ona kim büyü yaptı? Cibril:

— Labîd bin A’sam adındaki Yahudi, dedi. Mikâil sordu:

— Ne ile büyü yaptı? Cibril:

— Tarak, keten lifi ve erkek çiçeğin tacı ile, dedi. Mikâil sordu:

— Büyü nerede? Cibril:

— Zervan kuyusunda, dedi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, o kuyuya varıp geri döndüler. Oradan dönüşünde Hazreti Aişe’ye:

“O kuyunun çevresindeki hurmalar, sanki şeytan başları gibi.” buyurdu.

Hazreti Aişe der ki:

— Ya Resûlallah! dedim, o sihir maddesini çıkardınız mı? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Hayır! Bana gelince Allah Teâlâ beni iyileştirdi. O büyüün çıkarılmasının da halk arasında şer (tedirginlik) uyandıracığından korktum. Sonra o kuyu kapatıldı.

Mütercim:

Sihrin kendisi gerçekte müessir değildir; fakat Allah’ın bir hikmeti olarak müessir olur. Ancak muavvizeteyn surelerinin (Felâk ve Nâs sûrelerinin) inişinden sonra bir daha Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sihirbazların sihirleri tesir etmedi.

874- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Herhangi birinize Şeytan gelerek, falan şeyi kim yarattı, filan şeyi kim yarattı? diye sorar. Sonunda da senin Rabbini kim yarattı? der. Her kim, bu raddeye ulaşırsa, Allah’a sığınsın ve bu sorulara son versin.”

875- İbni Ömer (Radiyallahu Anhum) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, doğuyu göstererek: “Haberiniz: olsun! Fitne muhakkak buradadır, muhakkak fitne buradadır. Şeytanın boynuzunun çıkacağı yerden gelecektir.” buyurdu.

876- Câbir’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Akşam olunca yahut akşam karanlığı basınca, artık çocuklarınızı sokağa, dışarıya bırakmayınız. Çünkü o vakit şeytanlar sokaklara dağılır. Yatsıdan bir müddet geçince onları serbest bırakınız. Bir de gece yatarken besmele ile kapını kapa, lâmbanı söndürürken besmele çek. Besmele ile kırbanın ağzını bağla. Besmele ile kaplarının üstünü ört. Kapın üstüne herhangi bir şey koyuver.”

Mütercim:

Bu, insanlara doğru yolu göstermedir. Hazreti Peygamberin emrine uyarak bunları yapmakta maddi ve manevî faydalar var.

877- Süleyman bin Sured (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimle oturuyordum, iki kişi de karşılıklı olarak çekişip söyleşiyorlardı. Onlardan birinin öfkeden yüzü kızardı ve şah damarı şişti. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Bir söz biliyorum. Eğer şu (öfkeli) adam onu söylerse içini kemiren öfke muhakkak gider. Euzü Billahi Mineşşeytan = Şeytandan Allah’a sığınırım, deseydi içini saran öfke giderdi.

Sonra o adama dediler ki; Peygamber, senin şeytandan Allah’a sığınmanı istedi. Adam şu cevabı verdi: — Ben, aklımı mı oynattım?

Mütercim:

O Kimse, bedevîlerin cahillerinden ve henüz İslâm ahlâkı ile ahlaklanmamış biri olduğundan, şeytandan Allah’a sığınmanın ancak deli olanlara mahsus olduğunu sanmış. Yahut İmam Nevevî’nin yorumladığı gibi, o kimsenin münafıklardan biri olmak ihtimali de vardır.

878- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Her insan doğduğu zaman şeytan onun iki yanına (böğürüne) parmağını batırır. Ancak Meryem’in oğlu İsa (Aleyhisselâm)a parmağını batırmak istedi; fakat örtüye batırdı.

879- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Esneklik şeytandır. Sizden biriniz esneyeceği zaman gücü yettiği kadar onu engellesin, çünkü sizden biriniz (esneyipte) ha... dediği, zaman şeytan güler, sevinir.”

880- Ebû Katade (R.A.) den rivayet edilmiştir:

“Salih (iyi) rüya Allah’tandır. Kötü rüya şeytandır. Sizden biriniz, korkulu bir rüya görürse sol tarafına tükürsün ve o rüyanın şerrinden Allah’a sığınsın. Bu takdirde o rüya ona zarar veremez.”

881- Sa’d (Radiyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

“(Ey Ömer!) Az önce yanımda olan kadınlara şaştım. Senin sesini duyduklarında hemen örtünmeye davrandılar. Canım kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, Şeytan, senin bir yola saptığını görse mutlaka senin yolundan başka bir yola sapar.”

882- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Sizden biriniz uykudan uyanıp ta abdest aldığı zaman üç defa burnuna su çekerek sümüksün; çünkü şeytan geceyi onun genzinde geçirir.”

Mütercim:

Allah Teâlâ Hazretlerinin hikmetleriyle ilgili bu gibi sözlerin peygamberlik mucizelerinden olduğunu kabul ederiz, başka bir yorum yapmayız. Zira Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, insan aklının bilemeyeceği hakikatlere ve esrara vakıf olmuştur. Bununla beraber bazı âlimler, geniz kısmında olan kir, toz gibi birikintiler, insanın halsiz ve tembelliğine sebep olur. Bu hal de şeytanın sevdiği şeylerden olduğu için o kir ve tozların giderilmesi emredilmiştir, gibi bir yorumlarda bulunuyorlarsa da, en iyisi bunları gerçek bilip üzerlerinde yorum yapmamaktır. En doğrusunu Allah Teâlâ bilir.

883- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) den rivayet edilmiştir:

“Yılanları Öldürünüz. Bilhassa sırtında iki siyah çizgi olan yılanla engerek yılanını öldürünüz. Çünkü bu iki cins yılan, insanın gözünü kör eder ve hamile kadının çocuk düşürmesine sebep olurlar.

Mütercim:

Yılanlar içinde bir cins yılan vardır ki, insana bakar bakmaz insan ölür. Bazısı da, o cins yılanın sesini işitir işitmez ölmüş.

Bir de sırtında iki siyah çizgi bulunan yılan ile kısa kuyruksuz olan engerek yılanı çok zehirli olup cinler bunların kıyafetine girmez. Onun için tereddüt etmeksizin bu iki cins yılanın öldürülmesi emredilmiştir.

884- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Küfrün başı doğu tarafında. Öğünme ve böbürlenme, at ve deve sahipleri haydacı göçebelerde, ağırbaşlılık ise, davar sahiplerindedir.”

885- İbni Mes’ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri mübarek eliyle Yemen tarafını göstererek:

“İman şurada, Yemen bölgesindedir! (Kâmil iman taşıyanların çoğu bu bölgededir). Dikkat ediniz, kabalık ve katı yüreklilik, develerini kuyruk diplerine haydayan bedeviler de iki şeytan boynuzunun çıkacağı Rabi’a ve Mudar kabilelerindedir.” buyurdu.

886- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Siz horoz sesi işittiğiniz zaman Allah’ın kereminden isteyiniz. Çünkü horoz öterken melek görmüştür. Eşeğin anırmasını işittiğiniz zaman da şeytandan Allah’a sığının; çünkü o (anırırken) şeytan görmüştür.”

Mütercim:

Gerçekten horoz mübarek bir hayvandır, namaz vakitlerini insana bildirir. Hele seher vakti ile sabah vaktini bir vakit hesaplama uzmanı gibi tayin ederek yaz kış ötmesiyle ilan eder. Hatta Mısır halkı bizim gibi horoz öttü demez, horoz ezan okudu, derler. Horoz sesi insana bir ferahlık ve genişlik verir. Merkeb anırması ise, insana hoşnudsuzluk verir.

887- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“İsrâil Oğullarından bir kavim kayboldu ve ne işledikleri (hangi surete çevrildikleri) bilinmiyor. Kanaatimce onlar, farelerden başkası değildir. Çünkü bu farelerin önüne deve sütü konunca içmezler, fakat koyun sütü konunca içerler.” (İsrâil Oğullarından bu kavim de böyle idi. Devenin eti ve sütü onlara haramdı, koyun ise helal idi.)

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte farelerin o ümmetten türemiş oldukları kesinlikle beyan edilmiyor, kanımca sözü ile ifade ediliyor. Diğer hadîs-i şeriflerde ise insandan hıncır, maymun, fare gibi hayvan şekillerine çevrilenlerin tür ve nesillerinin kalmamış olduğu kesinlikle bildirildiğinden, artık bu hadîs-i şeriften sonra böyle bir neslin kalmadığını Allah Teâlâ Peygamberlerine bildirmiştir, deniliyor.

Ebû İshak Ez - Zeccâc ve İbni Arabî gibi bazı âlimler, bu hadîsten hüküm çıkararak şimdi mevcut bulunan maymunların (gazabı ilâhiyeye uğrayıp) şekil değiştirdiklerini, insandan maymun olduklarını söylüyorlarsa da, doğru olan ve âlimlerin çoğu tarafından kabul edilen, o şekil değişikliğinden gelen hayvan neslinin tükenmiş olmasıdır.

888- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Herhangi birinizin içeceğinin içine sinek düşerse, onu içeceğin içine daldırsın ve sonra çıkarsın. Çünkü sineğin bir kanadında zehir ve diğerinde şifa (deva) var.”

889- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Fahişe bir kadına günahı bağışlandı. Bir kuyunun başında soluyan ve susuzluktan ölmek üzere olan bir köpeğe rastlayan bu kadın, ayakkabısını çıkarıp baş örtüsüne bağladı ve onunla kuyudan köpeğe su çekti. İşte bu hareketinden dolayı günahları bağışlandı.”

Mütercim:

Allah Teâlâ küçük bir iyilik karşılığında büyük mükâfat verir. Bu, Allah’ın bir ihsanıdır, onu dilediğine verir. O’nun ihsanının hududu yoktur.¹⁹

19 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:553-579

ADEM’İN YARATILIŞI VE PEYGAMBERLER BAHSİ

890- Ebû Hureyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ, Âdem’i yarattı ve boyunu altmış arşın kıldı. Sonra Allah Teâlâ ona şöyle buyurdu: Git, şu melekleri selâmla ve seni nasıl selamlayacaklarına kulak ver. Senin ve zürriyetinin selamlaşması böyle olacaktır.

Bunun üzerine Hazreti Âdem, meleklerle:

— Esselâmü Aleyküm, dedi. Melekler de:

— Esselâmü Aleyke ve Rahmetullahi, dediler. "Melekler, ve Rahmetullahi’yi ilave ettiler. Cennete girecek herkes, Âdem Aleyhisselâm’ın suret ve biçiminde olacaktır. Vücut yapılarının eksilmesi (küçülmesi) günümüze kadar devam ede gelmiştir.”

891- Hazreti Enes (R.A.) der ki:

Yahudilerin âlimlerinden ve ileri gelenlerinden Abdullah bin Selâm, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in Medine’yi teşriflerini öğrenince huzurlarına çıktı ve Hazreti Peygambere:

— Size üç şey soracağım. Bunların cevabını ancak peygamber bilir, başkası bilemez dedi ve sordu:

1) Kıyamet alâmetlerinin ilki nedir?

2) Cennetlik olanlar Cennete girdikleri zaman ilk önce yiyecekleri yemek nedir?

3) Çocuklar, neden babalarına veya dayılarına (ana tarafına) çekerler?

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şu cevabı verdi: “Bu soruların cevabını az önce Cibrîl bana bildirdi:

1) Kıyamet alametlerinin ilki, bir ateştir ki, insanları doğudan batıya doğru toparlar.

2) Cennet ehlinin ilk yiyecekleri yemek ise, balık ciğerinin artığı(havyar)dır.

3) Çocuğun ana veya babasına benzemesi de, erkek zevcesi ile cinsi münasebette bulununca erkeğin dölsuyu kadından önce gelirse, çocuk babasına benzer. Kadının dölsuyu erkekten önce gelirse çocuk annesine benzer.”

Bunun üzerine Abdullah bin Selâm şehadet kelimesini getirdi ve: Şahidlik ederim ki, sen Allah’ın peygamberisin, dedi ve şöyle konuştu:

— Ya Resûlallah! Yahudi’ler iftiracı ve yalancı bir millettir. Siz benim halimi onlara sormadan önce, onlar benim Müslüman olduğumu duyarlarsa bana her çeşit iftirayı yaparlar ve aleyhimde çok şeyler uydururlar. Fakat şimdiden onlara benim durumumu lütfen sorun.

Sonra Yahudilerden bir grup geldi. Abdullah bin Selâm da bir bölmede saklandı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu Yahudi’lere sordu:

“Sizde Abdullah bin Selâm nasıl bir adamdır?” Onlar:

— En bilginimizdir ve en bilginimizin oğludur. Bizim en iyimizdir ve en iyi olanımızın oğludur; dediler. Hazreti Peygamber sordu:

“Abdullah bin Selâm Müslüman olursa ne dersiniz?” Onlar:

— Allah, onu bundan korusun! dediler. Bunun üzerine Abdullah onların karşısına çıktı ve; EŞHEDÜ EN LÂ İLAHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMED’EN RESULULLAH, diyerek şehadet kelimesini getirdi. Bunun üzerine oradaki yahudiler,

— Bu adam bizim en kötümüzdür ve en kötümüzün oğludur, dediler ve onun hakkında ağızlarına geleni söylediler.

892- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Eğer İsrail Oğulları olmayaydı et kokmazdı ve Havva (validemiz) de olmayaydı hiç bir dişi kocasına hıyanet etmezdi.”

Mütercim:

Tih sahrasında İsrail oğulları için Allah Teâlâ Hazretleri gökten bıldırcın indirmişti. Bu bıldırcın etini saklayıp bekletmek onlara yasak edilmişti. Onlar bu yasağı dinlemeyerek et saklamaya başladılar. Etin kokması ile cezalandılar. İsrail Oğulları böyle yasağı çiğnemeseler de eti saklamamış olsalardı kıyamete kadar et kokmaz ve bozulmazdı.

Hazreti Âdem Aleyhisselâm’a da Cennette yasak ağacın meyvesinden yemesi hakkında Hazreti Havva validemizin isteği olmasaydı ve Hazreti Havva burada tam bir sadakat gösterip ağaçtan yememek cihetini tercih etseydi hiç bir zaman bir zevce kocasına karşı hıyanette bulunmazdı.

893- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

“Allah Teâlâ Hazretleri, cehennemde azab yönünden en hafifini çeken kimseye şöyle diyecektir. Yeryüzündeki bütün hazineler senin olsaydı, bu azabdan kendini kurtarmak için onların hepsini verir miydin? O cehennemlik de:

— Evet verirdim, diyecektir. Yine Allah Teâlâ ona:

— Sen, Âdem’in sulbünde iken, bundan çok kolayını; bana ortaklaşmamamı senden istemiştin. Fakat sen, ortak koştuktan zinhar vazgeçmedin, buyuracaktır.

894- Abdullah’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Haksız yere (zulmen) hangi cana kıyılırsa, Âdem Aleyhisselâm’ın ilk oğlunun, bu cinayetten, payı vardır. Çünkü cana kıyma çığırını ilk açan odur.” (Hazreti Adem’in oğlu Kabil’dir.)

895- Hazreti Peygamberin pak zevcelerinden Zeyneb binti Cahş (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri telâşla yanıma girerek: “Lâ ilahe illallah. Yaklaşan şerden vay Arapların başına geleceklere! Bugün, Ye’cüc ve Me’cüc seddinden, (mübarek başparmağı ile işaret parmağını halka yaparak) şu kadar gedik açıldı,” buyurdu.

— Ya Resûlallah! dedim. İçimizde bunca sâlih (iyi) kimseler var iken biz helak, olur muyuz? Hazreti Peygamber:

“Evet, kirli işler çoğaldığı zaman helak olursunuz!” buyurdu.

Mütercim:

İhtimal ki bu fitneler, Hazreti Osman’ın şehit edilmesine sebep olan isyan, Cemel, Sıffin ve Kerbelâ olaylarıdır. Yahut ahir zamanda kıyametin büyük alâmetlerinden biri olarak çıkacak olan Deccal, Ye’cüc ve Me’cüc fitneleri olması da muhtemeldir.

896- Ebû Saîd El - Hudri (Radiyallahu Anh) der ki:

“Allah Teâlâ Hazretleri kıyamet gününde Âdem Aleyhisselâm’a hitaben:

— Ey Âdem! buyuracak. Âdem de: Emrindeyim, hizmetindeyim ve bütün hayır senin ellerindedir, diyecektir. Allah Teâlâ ona şöyle buyuracak:

— Cehenneme gönderilecek olanları çıkar. Âdem soracak:

— Cehenneme gidecekler kimlerdir? Allah Teâlâ Hazretleri:

— Her bin kişiden biri cennete, dokuzyüz doksandokuzu cehenneme, buyuracaktır. İşte orada küçük olan yaşlanacak, gebe olan her dişi karnındaki indirecek (düşürecek) ve herkesi sarhoş olarak göreceksin. Aslında onlar sarhoş değildirler. Fakat Allah'ın azabı çok şiddetlidir.

Ashab sordular:

— Ya Resûlallah! Bin kişiden biri hangimiz olabilir? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“İyimser olunuz! Sizden bir kişi, Ye’cûc ve Me’cûc’dan bin kişi..” buyurdu. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle devam etti:

“Nefsim kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, cennet ehlinin dörtte biri olacağımızı kuvvetle umuyorum.”, Biz bu büyük müjdenin sevincinden” Allahu Ekber” dedik. Hazreti Peygamber:

“Cennet ehlinin üçte biri olmanızı umarım.” buyurdu. Biz yine “Allahu Ekber” dedik. Hazreti Peygamber bu defa, Cennet ehlinin yarısı olmanızı umarım,” buyurdu. Biz de Allah Teâlâ Hazretlerinin bu ihsanından dolayı sevinerek şükrettik ve Allahu Ekber” diyerek tekbir aldık. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize şöyle buyurdu:

“Mahşer halkına nispetle siz ancak beyaz öküzün derisindeki bir siyah kıl yahut siyah öküzün derisindeki bir beyaz kıl kadarsınız.”

897- İbni Abbas’dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Yalın ayak, anadan doğma çıplak ve sünnetsiz olarak mahşere kalkacaksınız.” buyurdu ve sonra, “Onu ilk yaratmaya başladığımız şekle iade edeceğiz. Bu, bizim iltizam ettiğimiz bir vaatdir. Biz (bunu) mutlaka yapacağız.” mealindeki ayeti kerimeyi okudu. (Enbiya/104) Sonra şöyle buyurdular: .

“Kıyamette ilk giydirilecek olan, İbrahim Aleyhisselâm’dır. Ashabımdan bazıları, sol tarafa (cehenneme doğru) alınacaklar. Ben, ashabım! ashabım! diyeceğim. Sen, kendilerinden ayrıldığından beri, onlar gerisin geri küfre dönerek hayatlarını sürdürdüler, denilecek. Ben de Hazreti İsmâ Aleyhisselâm’ın dediği gibi: (İçlerinde kaldığım müddetçe onlar üzerinde gözlemci idim. Sen beni vefat ettirince de kendilerini gözetleyen yalnız sendin. Sen her şeyi, en ince ayrıntılarına kadar görensın. Eğer onlara azab edersen, şüphe yok ki, onlar senin kullarıdır. Eğer onları bağışlarsan, yine şüphe yok ki, sen mutlak galibsin ve hükmünde hikmet sahibisin.) diyeceğim. (Maide 117-118)

Mütercim:

Bu, dinlerinden dönenlerin, Hazreti Ebû Bekir’in (Radyallahu Anh) hilafeti zamanında, zekât vermeyiz, diyerek karşı çıkanlar olduğu muhtemeldir. Yoksa ashabı kiramdan belli başlı hiç kimse, Allah korusun dinlerinden dönmüş değildir.

898- Ebû Hureyre’den (Radyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Kıyamet gününde, İbrahim Aleyhisselâm, babası Azer’in yüzü toz-toprak içinde olduğu halde onunla karşılaşacak. İbrahim ona diyecek:

— Dünyada ben sana, bana isyan etme, dememiş mi idim? Babası ona cevap verecek:

— Bugün sana isyan etmeyeceğim, sözünü dinleyeceğim. İbrahim Aleyhisselâm:

Ey Rabbim! Beni mahşer, gününde utandırmayacağını vaat etmiştin. Rahmetinden uzak kalan babamın çirkin durumundan daha utandırıcı ne olabilir? diyecek. Allah Teâlâ Hazretleri şöyle buyuracak:

— Ben cenneti kâfirlere haram kıldım. Sonra denilecek ki!

— Ey İbrahim, ayaklarının altında ne var? İbrahim, bakacak ve birden, kana bulaşmış bir erkek sırtlan görecektir. Sonra o sırtlan ayaklarından tutulup cehenneme atılacak.

899- Ebû Hureyre’den (Radyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Ashab, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sordular: — İnsanların en asaletlisi kimdir? Buyurdular ki:

“İnsanların en takvalısıdır (Allah’ın emirlerini yerine getiren ve yasaklarından en ziyade kaçınandır).” Ashab:

— Bizim sormak (öğrenmek) istediğimiz, bu değil, dediler. Bunun üzerine:

“Halilullah oğlu Peygamber oğlu peygamber oğlu Peygamber Yusuf’tur.” buyurdular. Ashab yine, bizim sormak istediğimiz bu değil, dediler. Hazreti Peygamber:

“O halde Arab’ın soylarından soruyorsunuz. Onların cahiliyeti zamanındaki en soyluları, din bilgisine sahip olmak şartı ile İslâm’da da en soylularıdır.” buyurdu.

900- Semure’den (Radyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Bu gece rüyamda bana iki melek (Cibril ve Mikâil) geldi. Onlarla birlikte uzun boylu bir adamın yanına vardık. Az kaldı başını, boyunun uzunluğundan göremiyordum. O zat, İbrahim Aleyhisselâm idi.”

901- İbni Abbas’dan (Radyallahu Anhum) rivayet edilmiştir:

-İbrahim Aleyhisselâm’a gelince (onun simasını öğrenmek isterseniz) kendi adanınıza (peygamberinize) bakınız. Mûsâ Aleyhisselam ise kıvrık saçlı esmerdi. Onun, urganla yularlanmış kırmızı bir deve üzerinde (Mekke’ye doğru) vadiye inişini sanki görür gibiyim.

902- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Hazreti İbrahim Aleyhisselâm, seksen yaşında keser ile (yahut kadum, adındaki yerde) sünnet oldu.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte geçen “Kadûm” kelimesi iki türlü okunur. Kad-dum ve Kadûm. Birinci şekilde dalın şeddesiyle okunursa Şam'da bir yerin ismi olup orada kendisini sünnet ettiği anlaşılır. Eğer ikinci şekilde şeddesiz okunursa keser manasına gelir ki, o zaman kendisini keser ile sünnet ettiği manası çıkar. Bu mana daha doğru kabul edilmiştir.

903- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“İbrahim Aleyhisselâm, yalnız üç yalan söylemiştir: Bunlardan iki tanesi, Allah Azze ve Celle Hazretlerinin zatı ile ilgilidir. İbrahim Aleyhisselâm (kavmi şehir dışında bayram yerine giderlerken, kendisi hasta olmadığı halde, geri kalıp putlarını kırmak için) ben hastayım, demişti. Bir de (kavminin putlarını kırdığı zaman kendisine, tanrılarımıza bunu kim yaptı? diye sorulunca) bu işi o putların şu büyüğü yapmıştır, demişti. Üçüncü yalanı da, Bir gün İbrahim Aleyhisselâm, zevcesi Sare beraberinde olduğu halde giderlerken hunharlardan birinin ülkesine uğradılar. O hunhara haber verildi ki, buraya bir adam geldi. Beraberinde insanların en güzeli bir kadın var. Sonra o hunhar, İbrahim Aleyhisselâm'a haber göndererek yanına getirtti ve “beraberindeki kadın kimdir?” diye sordu. İbrahim Aleyhisselâm, kız kardeşimdir, dedi. Sonra İbrahim Aleyhisselâm zevcesi Sare'nin yanına dönerek ona:

— Ey Sare! Şu ülkede senden ve benden başka hiçbir mümin yoktur. Bana, o adam seni sordu. Ben de, kız kardeşim olduğunu söyledim. Artık sen beni yalancı çıkarma. Sonra çaresiz olarak Sare'yi o hunharın huzuruna gönderdi. Sare, hunharın yanına girince, onu eliyle tutmağa (ona sarılmağa) kalkıştı. Fakat (kolları) tutuldu. Bunun üzerine Sare'ye dedi ki:

— Benim için Allah'a dua et sana zarar vermeyeceğim. Sare, Allah'a dua etti ve hunhar salverildi. Sonra ikinci defa Sare'ye el uzatmak isteyince yine önceki gibi yahut daha şiddetli olarak tutuldu. Hunhar, yine:

— Benim için Allah'a dua et; artık sana zarar vermeyeceğim. Dedi. Sare, Allah'a dua etti ve hunhar salverildi. Sonra bu hunhar, kapıcılarından birini çağırıp

— Siz, bana insan değil, ancak bir şeytan getirmişsiniz, dedi ve Sare'ye hizmetçi olarak Hacer isminde bir cariye verip İbrahim Aleyhisselâm'a gönderdi. Sare, Hazreti İbrahim'in yanına vardığı zaman o namaz kılmakta idi. Sare'ye, namazı tamamlayınca kadar beklemesi için eliyle işaret etti. Sonra Hazreti İbrahim namazı tamamlayınca, Sare dedi ki:

— Allah Teâlâ Hazretleri, kâfirin hilesine (sarkıntılığına) meydan vermedi ve bize hizmetimiz için de Hacer'i verdi. Hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hureyre şöyle dedi:

— Ey gök suyunun (yağmurun) evlatları! İşte Hacer sizin annenizdir. (Ey Hicaz arabaları, siz Hazreti İsmail Aleyhisselâm'ın soyundan geldiğiniz için Hazreti Hacer, sizin büyük annenizdir.)

Mütercim:

Hazreti İbrahim Aleyhisselâm, yıldız, ay ve güneş hakkında “Bu Rabbimdir” diyerek yalan söylemişse de, bir an öyle sandığı ve sonra yalanını düzelttiği için bu sözleri yalan sayılmamaktadır. Bu hadîs-i şerif, 615 sayıda geçmişti.

904- Ümmü Şerik (Radiyallahu Anha) der ki:

Hazreti Peygamber kelerin öldürülmesini emretti ve onun hakkında şöyle buyurdu:

“Bu hayvan, İbrahim Aleyhisselâm ateşe atıldığı zaman onun ateşini (canlanması için) üflemiştir.

905- İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

İsmail Aleyhisselâm'ın annesine Allah (CC.) rahmet etsin. Eğer acele etmeyeydi, zemzem kuyusu akarsu pınarı olacaktı.” (Hazreti Hacer, zemzem suyu çıkınca hemen etrafını örerek akıp gitmesini önlemeye çalışmıştı.)

906- İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Kadınlardan ilk önce beline kuşak bağlayan Hazreti İsmail Aleyhisselâm'ın annesi Hacer'dir. Hazreti Hacer elbise ve entarisi üzerine bir kuşak bağlayarak, izini Hazreti Sare'den gizlemek için entarisinin eteğini yerden çekerek. Sonra Hazreti İbrahim Aleyhisselâm, zevcesi Haceri ve henüz memede bulunan oğlu İsmail'i yanına alarak Mekke'ye geldi. Hacer ile İsmail'i, Beytullah'ın yanında ve Zemzem kuyusunun üstünde bir büyük ağacın yanına bırakıverdi. O zaman Mekke'de hiç bir insan yoktu. Orada su da bulunmuyordu. Böyle iken onları buraya bıraktı. Yanlarında sadece bir dağarcık hurma ile bir kırba (tulum) su vardı. Sonra Hazreti İbrahim Şam'a dönmek üzere ayrılırken Hacer onun arkasını takib ederek:

—Ey İbrahim! Tek bir insanı bulunmayan ve hiç bir şeyi olmayan bir vadide bizi bırakarak nereye gidiyorsun? dedi ve bu sözü bir kaç defa tekrarladi. Hazreti İbrahim ise dönüp cevap vermedi. Sonunda Hazreti Hacer dedi ki:

— Böyle hareket etmeyi Allah Teâlâ mı sana emretti? Hazreti İbrahim:

— Evet, Allah Teâlâ emretti! dedi. Hazreti Hacer de:

— Öyle ise, Allah Teâlâ Hazretleri bizi korur, dedi ve Kâbe'nin yanına döndü. Hazreti İbrahim de yola koyularak Hacer ile İsmail'in gözlerinden kaybolduğu Mekke'nin, yukarısında bir yere varınca, Kâbe'ye yönelerek ellerini kaldırıp şöyle dua etti:

-Ey Rabbimiz! Ben evladımdan bir kısmını senin mukaddes olan evinin (Kabe'nin) yanında, ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim. Ey Rabbimiz! Namazı gereği üzere kılsınlar diye... Artık insanlardan bir kısmının kalplerini onlara meylettir. (Yanlarına varıp Kâbe'yi ziyaret etsinler.) Şükretmeleri için de, o belde halkını bazı meyvalarla rızıklandır.” (İbrahim sûresi: Âyet 37)

Hazreti İbrahim gittikten sonra Hacer, kurbanın suyu ile bir müddet idare etti, Kırbadaki su tükendi, Hacer susadı. Çocuğu da susadı. Hacer, çocuğu İsmail'e şefkat ve merhametle bakıyordu. Çocuk ise susuzluğun şiddetinden yerde ağlayıp kıvranıyordu. Çocuğun bu haline tahammül edemeyen annesi Hacer, çevreden gelip geçen var mı, diye bakmak için yüksek bir yer aradı ve en yakın Safa tepesini buldu. Hemen oraya çıkıp etrafı gözetledi, sonra mukabil tepe olan Merve'ye çıktı. Hacer, telaşlı bir vaziyette Safa ile Merve arasında koşup durdu. Bir safâ tepesine, bir Merve tepesine çıkarak etrafı gözetledi. Bir insan görebilir miyim diye bakındı. Hiç bir kimseyi göremedi. İşte bu şekilde Safa ile Merve arasında yedi kez koştu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:

“Safa ile Merve arasında hacıların koşmasının aslı budur,” buyurdu.

İbni Abbas söze devamla der ki: Hazreti Hacer yedinci defa Merve'ye çıkınca, bir ses işitti; durdu ve iyice dinledi. Tekrar açık olarak o sesi işitti. Sesin geldiği tarafa baktı: Ey seslenen kimse! bize bir yardım ve faydan varsa bizim imdadımıza koş, diye bağırdı. Bir de gördük ki, Zemzem kuyusunun şimdi bulunduğu yere bir melek inmiş, kanadı veya ayağı ile toprağını eşeliyor. Böylece Hazreti Cibril Aleyhisselâm Zemzem suyunu meydana çıkardı. Sonra Hacer, su akıp gitmesin diye avuçları ile su kabını doldurdu ve suyun birikmesi için taş ve toprakla etrafını ördü, “Allah İsmail'in annesine rahmet etsin! Eğer suyun akmasına engel olmayıp onu kendi haline bıraksaydı yahud, sudan avuç avuç alıp su kabına doldurmasaydı Zemzem suyu akar pınar olacaktı.” Hacer Zemzem suyundan içti ve çocuğuna da içirdi. Sonra Cibril Hacer'e,

— Sakın helak olmaktan korkmayınız; burada Beytullah vardır. Beytullah'ı bu çocuk ve onun babası bina edecektir. Allah hiç bir zaman bu oğlanın ehlini zayı etmez, dedi.

O zaman Beytullah, tepecik gibi bir yer kabartısı idi. Yağmur suları gelince, sağından ve solundan akar giderdi. Hazreti Hacer bu halde Zemzem suyundan içerek ve çocuğunu da emzirerek bir müddet devam etti. Sonra Cürhüm kabilesinden bir yolcu kafilesi gelip Mekke'nin aşağı tarafında bulunan Kedâ adındaki dağ yönünde konakladılar. Bunlar etrafa bakınca Zemzem kuyusunun bulunduğu yerde kuşların uçuştüğünü gördüler. Aralarında dediler ki, bu kuşların su bulunan yerde olmaları lazımdır. Hâlbuki biz, bu çevrede su bulunmadığını biliyoruz. Bununla beraber bir bakalım diye çevik iki kişiyi oraya gönderdiler. Orada Zemzem kuyusunu buldular. Sonra arkadaşlarına dönüp iyi bir su kuyusunun bulunduğunu haber verdiler. Sonra bu yolcu kafilesi topluca Zemzem kuyusunun yanına geldiler. Hazreti Hacer de kuyunun yanında idi. Onlar Hazreti Hacer'e:

— Bize izin verir misin, bu mübarek yerde konaklayalım? dediler. Hazreti Hacer;

— Evet izin veririm, fakat bu sudan, içip faydalanmaktan başka size bir mülkiyet hakkı tanımam, dedi. Onlar da kabul edip razı oldular. Bu Hususta Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“İşte İsmail'in annesini Cürhüm kabilesi buldu; zaten o (Hacer) böyle şenlik içinde olmayı arzu ediyordu.” Buyurdu. Sonra Cürhüm kabilesi burasını beğenerek memleketlerinde olan diğer hısım ve akrabalarını buraya çağırarak Mekke'de ikamet etmeğe başladılar. Orası yapı ve binalarla imar edildikten sonra, Hazreti İsmail de olgunluk çağına erdi ve arapçayı fasih bir şekilde bu Cürhüm kabilesinden öğrenmiş oldu. Hazreti İsmail Cürhüm kabilesi içinde ahlâkı çok beğenilen ve her yönden sevilen bir delikanlı oldu. Cürhüm kabilesi kendisi ile hısımlık kurmayı arzularak ona kendi kabilelerinden bir kız verdiler ve onu evlendirdiler. Bu evlenme işinden sonra annesi Hazreti Hacer vefat etti. Bu arada Hazreti İbrahim Aleyhisselâm Hacer ile oğlu İsmail'i aramak üzere geldi. Daha önce de ayda bir defa olarak Şam'dan Mekke'ye gelip dönüyordu. Bu defa adetleri üzere geldikleri zaman Hazreti İsmail'i evinde bulamadı. İsmail'in nereye gittiğini karısına sordu. Kadın, kendilerine yiyecek temini için çıktığını Hazreti İbrahim'e söyledi. Hazreti İbrahim, oğlu İsmail'in karısına geçimlerinin ve durumlarının nasıl olduğunu sordu. Hanım çok sıkıntılı ve zor durumda olduklarını söyledi. Hazreti İbrahim hanıma dedi ki, İsmail'e benden selâm söyle, eve döndüğü zaman kapının eşliğini değiştirsin. İsmail Aleyhisselâm eve gelince, babasının gelip döndüğünü anladı. Bundan ötürü karısına sordu:

— Bugün bize bir kimse geldi mi? kadın cevap verdi;

— Evet, şöyle şöyle bir ihtiyar geldi ve seni sordu. Ben de cevap verdim. Sonra geçimimizden sordu. Ben de son derece sıkıntıda olduğumuzu söyledim. Hazreti İsmail yine sordu:

— O gelen adam sana bir tavsiyede bulundu mu? Hanım:

— Evet, sana selâm söyledi ve kapının eşliğini değiştirsin, dedi.

Hazreti İsmail dedi ki, o gelen zat benim muhterem babam Hazreti İbrahim idi. Hem de senden ayrılmamı bana emretmiştir. O halde benden boş sun, sen ailene dön. Sonra Hazreti İsmail Cürhüm kabilesinden başka bir kadınla evlendi. Hazreti İbrahim Şam'da bir müddet kaldıktan sonra oğlunu görmek için tekrar Mekke'ye geldi. Yine İsmail'i evinde bulamadı. Evde bulunan hanımına İsmail'in nereye gittiğini sordu. O da, eve yiyecek getirmek için evden çıkmış olduğunu söyledi. Sonra Hazreti İbrahim sordu:

— İdare ve geçiminiz nasıldır? O da, Allah’a hamd ederek durumlarının iyi olduğunu söyledi. Sonra Hazreti İbrahim gelinine sordu:

— Yemeğiniz nedir? O da:

— Av etidir, dedi. Yine sordu:

— İçeceğiniz nedir? Hanım:

— Sudur, dedi. Yahut su ve süttür şeklinde cevap verdi. Sonra Hazreti İbrahim onlara dua etti: Allah’ım! Bunların etine ve suyuna bereket ve bolluk ver. Bu duaları hususunda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“O günde onların (İsmail ailesinin) tahıl (hububat) yiyecekleri yoktu. Eğer mevcut olsaydı, Hazreti İbrahim bunun da bereketine dua ederdi.” buyurdu.

İbni Abbas der ki: Yalnız et ile su, Mekke’den başka hiç bir yerde sağlığa uygun düşmez. Yine İbni Abbas devamla der ki: Sonra Hazreti İbrahim, oğlu İsmail’in hanımına:

— İsmail’e benden selâm söyle, kapısının eşliğini sabit tutsun, dedi. Sonra Hazreti İbrahim Aleyhisselâm Şam’a döndü.

Hazreti İsmail evine dönünce hanımına sordu.

— Bugün evimize gelen oldu mu? O da;

— Evet geldi, hem de size selâm etti ve kapının eşliğini sabit tutmanı söyledi. Hazreti İsmail:

— İşte o adam benim babam Hazreti İbrahim idi. Sen de benim eşigişimsin. Seni boşamayıp daima hoş tutmamı bana emretmiştir, dedi

İbrahim Aleyhisselâm Şam’da bir müddet daha kaldıktan sonra tekrar İsmail’in yanına Mekke’ye geldi. İsmail Aleyhisselâm da o esnada Zemzem kuyusunun yanındaki büyük ağacın altında ok yontuyordu. Hazreti İsmail babasını görünce, hemen kalkıp babasını karşıladı. Babanın oğula ve oğlun babaya karşı yapması gerekeni yaptılar. Babasının elini eteğini öptü ve sevinçlerinden ağlaştılar. Sonra Hazreti İbrahim, oğlu Hazreti İsmail’e:

Ey İsmail! Allah Teâlâ Hazretleri burada Beytullah’ın binası için bize emir buyurdu, dedi ve orada çevresinden yüksek olan bir tümseği işaret etti.

İbni Abbas der ki: İşte o zaman Hazreti İbrahim ile Hazreti İsmail, baba oğul Kâbe’nin temelini attılar ve duvarını örmeye başladılar. Duvar taşlarını Hazreti İsmail verir, Hazreti İbrahim de duvarı örerti. Sonra Kâbe’nin duvarları iyice yükselince, Hazreti İsmail, şimdi, “Makam-ı İbrahim” diye ziyaret edilen taşı getirdi. O taşı Hazreti İbrahim’in ayakları altına koydu. Böylece Hazreti İbrahim o taş üzerinde durarak duvarı örüyor ve Hazreti İsmail de ona taşları veriyordu. Her ikisi de Allah’a şöyle dua ediyorlardı: “Ey Rabbimiz! Bu hayırlı işi sen bizden kabul buyur. Muhakkak ki sen duamızı işiten, niyetimizi de bilensin.”

Mütercim:

Âlemde ve yaratıklar içinde Kâbe’den daha şerefli bir yer yoktur. Çünkü onun bina edilmesini Allah Teâlâ emretmiştir. Bu emri ulaştıran ve mimarlığını yapan Cibril Aleyhisselâm’dır. Ustalığını yapan da Halilürrahman İbrahim Aleyhisselâm’dır. Yardımcısı ve çırağı da Hazreti İsmail Aleyhisselâm’dır.

Hazreti İbrahim Beytullah’ın inşasını tamamladıktan sonra Cibril Aleyhisselâm gelerek bütün hac usullerini (menasikini) Hazreti İbrahim’e öğretti. Hazreti İbrahim de, Makam-ı İbrahim adı verilen taş üzerinde durarak kıyamete kadar gelecek nesilleri hac etmeğe davet etti.

— Ey insanlar! Rabbinizin davetini kabul ederek hacca geliniz, diye konuştu. O yıl, Hazreti İbrahim ile Hazreti İsmail birlikte haccettiler. Arafat’ta vakfe yaptılar. Hazreti Sare (Radiyallahu Anha) da Beyt-i Makdis’den (Kudüs’den) gelerek beraberce haccettiler. Sonra Hazreti Sare ve Hazreti İbrahim Kudüs’e dönerek her ikisi de orada vefat ettiler. Ziyaretgâhları Kudüs’te Halilürrahman adındaki yerdedir. Allah’ın salât ve selâmı hepsinin üzerlerine olsun...

907- İbni Abbas’dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

- (Eğer Hazreti Hacer) Zemzem suyunu kendi haline bırakaydı, İbrahim Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in duası bereketi ile zemzem akarsu olacaktı.”

908- Ebû Zer El-Gıfari (Radiyallahu Anh) der ki:

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sordum:

— Ya Resûlallah! Yeryüzünde ilk önce bina edilen mescit hangi mesciddir? Şöyle buyurdular:

“Mescid i Haram dır.” Yine sordum:

— Sonra hangisidir?

“Mescidi Aksa.” buyurdular.

— Aralarında kaç yıl var diye sordum.

“Kırk sene var,” buyurdular ve şöyle devam ettiler:

“Her nerede namaz vakti sana erişirse, orada namazı kıl; fazilet oradadır (namazı vaktinde kılmaktadır).”

Mütercim:

Bir de, “insanlar için ilk bina edilen mescit Mekke’deki Kâbe’dir,” mealindeki ayeti kerimeyi bu hadîs-i şerif teyid etmektedir. Kâbe’yi ilk bina eden Hazreti İbrahim Aleyhisselâm değildir. Kâbe, günümüze kadar onbir defa bina edilmiş ve yenilenmiştir.

Önce melekler tarafından nurdan bina edilmiştir. İkinci defa Hazreti Âdem Aleyhisselâm tarafından yapılmıştır. Üçüncü defa Şit Aleyhisselâm tarafından, dördüncü defa İbrahim Aleyhisselâm tarafından, beşinci defa Amalika tarafından, altıncı defa Cürhüm kabilesi tarafından, yedinci defa Kusayy tarafından, sekizinci defa Kureyş tarafından dokuzuncu defa ibni Zübeyir tarafından, onuncu defa da Haccac-i' Zalim tarafından bina edilmiştir. Daha sonra Bağdad fatihi Sultan Murad zamanında yeniden onarılmıştır. Şimdiki bina ve onarım, Sultan Murad'ın inşasıdır. Allah Kâbe'yi kıyamete kadar mükerrem ve müşerref kılsın.

909- Ebû Humeyd Es Sâidî (Radiyallahu Anh) der ki:

Ashab-ı kiram:

— Ya Resûlallah! Biz sana nasıl salât ve selâm getirelim? diye sordular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, şöyle deyiniz, buyurdu:

“Allah'ım! İbrahim'in ailesine rahmet ettiğin gibi, Muhammed'e zevcelerine ve zürriyetine rahmet et. İbrahim'in ailesini mübarek kıldığın gibi, Muhammed'i, ailesini ve zürriyetine mübarek kıl. Sen hamde layıksın, kerem sahibisin.”

Kâb bin Acre (R.A.) 'nin rivayetinde şöyledir:

“Bana Salât ve selam için şöyle deyiniz: Allah'ım! İbrahim'e ve İbrahim ailesine rahmet ettiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed ailesine rahmet et. Muhakkak ki sen hamde layıksın, kerem sahibisin. Allah'ım! İbrahim'i ve İbrahim ailesini mübarek kıldığın gibi, Muhammed'i ve Muhammed ailesini mübarek kıl. Muhakkak ki sen hamde layıksın, kerem sahibisin.”

910- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem torunları Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin için Allah'a iltica ederek şöyle derdi:

“Sizin atanız (Hazreti İbrahim), şu kelimelerle İsmail ve İshak için Allah'a iltica ederdi:

Her şeytan ve zararlı haşaratın ve nazar değdiren her gözün şerrinden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım.”

911- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Biz, ey Rabbim! Ölüleri nasıl diriltiyorsun? diyen İbrahim'den (bu soruyu sormaya) daha layıkız. Allah Teâlâ; yoksa inanmıyor musun? buyurmuş ve İbrahim, gerçi inanıyorum, fakat içim rahat etsin diye (sordum), demişti. Allah, Lût Aleyhisselâm'a da rahmet etsin. O da (Allah tarafından korunacağını bildiği halde) sağlam bir barınağa sığınmak istemişti.

Hazreti Yûsuf'un zindanda kaldığı kadar ben kalmış olsaydım, ona çıkması için gelen haberciye hemen uyar ve çıkardım (Onun gibi, hapse giriş nedeninin aydınlığa tamamen çıkmasını beklemezdim).”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin manası üzerinde, âlimler çeşitli yorumlarda bulunmuşlardır. Şafii Hazretlerinin görüşü şöyle: Hazreti İbrahim'in kalbine şüphe gelmesi mümkün değildir. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem murad eder ki, benim kalbimde bu hususta hiç bir şüphe bulunmadığı gibi, Hazreti İbrahim'in kalbinde de asla yoktu. Lût Aleyhisselâm'ın sözüne gelince: Allah ona rahmet etsin. O çok sağlam bir yere dayanmıştı. Allah tarafından kavmini helak etmek için gönderilen meleklerin farkına varmayarak bu müsafirlere tecavüz etmeğe kalkışan kavmine: Ah! Eğer sizi engelleyecek gücüm olsa yahut sağlam bir barınağa dayanmış olsam, sizi bu müsafirlere tecavüzden engellerdim, demişti. Hâlbuki her zaman olduğu gibi, o sırada da Allah'a güveniyor ve dayanıyordu. Böyle olduğu içindir ki, kavminin helak edilmesi için melekler gelmişti.

Hazreti Yûsuf hakkında: Eğer Yûsuf Aleyhisselâm gibi, uzun süre ben zindanda kalıp da bana hükümdar tarafından davetçi gelmiş olsaydı, ben başka bir haber beklemeksizin hemen o davetçinin çağrısına uyardım, buyrulması, Hazreti Yûsuf'un sabır ve metanetini övmektir. Çünkü Hazreti Yûsuf, ben tamamen suç töhmetinden kurtulmadıkça ve masum olduğum gerçekleşmedikçe çıkmam demişti. Aslında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bütün peygamberlerden daha sabırlı ve daha mütahamildir.

912- Seleme bin Ekva (Radiyallahu Anh) der ki:

Eslem kabilesinden birtakım kimseler, oklarıyla nişan atarlarken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara tesadüf etti ve şöyle buyurdu:

“Ey İsmail Oğulları (Hazreti İsmail'in soyundan gelen Eslem oğulları)! nişan atınız, çünkü sizin atanız da (Hazreti İsmail) nişancı idi. Ben de içinizden falan oğullarının tarafıyım.”

Bunun üzerine iki taraftan biri (Peygamber'in taraftar olduğu grubun rakibi), nişan atmaktan el çektiler. Hazreti Peygamber sordu:

“Siz neden atış yapmıyorsunuz?” Onlar dediler ki:

— Ya Resûlallah! Sen onların tarafında olduğun halde biz nasıl atabiliriz (sizin taraftarı olduğunuz grubu nasıl yenmeye çalışabiliriz.)? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Atınız, ben sizinle, hepimizle beraberim,” buyurdu:

913- İbni Ömer'den rivayet edilmiştir:

“Asil oğlu asil oğlu asil oğlu asil, İbrahim oğlu İshak oğlu Yakup oğlu Yûsuf'dur”

914- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Hızır Aleyhisselâm'a Hızır (Hızır ???) denmesinin tek sebebi beyaz (kuru) otların üzerine oturmuştu ve birden yeşerip ardında sallanmaya başladı.” (Hızır, yeşillik demektir.)

Mütercim:

Hızır Aleyhisselâm'ın peygamber olup olmadığı hususunda ihtilâf edilmiştir. Peygamberliğini ileri sürenlerin delili, “Ben bu işi kendiliğimden yapmadım,” mealindeki ayeti kerimedir.

Diğer bazı âlimlerle Şafii âlimlerinin büyüklerinden imam Nevevî gibi zatlar ve tasavvuf âlimleri, Hızır Aleyhisselâm'ın halen aramızda bulunduğunu, hayatta olduğunu söylemektedirler.

915- Cabir (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in beraberinde Merruz'z Zehrân'da Erâk (misvak) ağacından yemiş topluyorduk. Hazreti Peygamber;

“Bu yemişlerin kararmışını toplayınız” çünkü kararmış daha tatlıdır.” buyurdu. Ashap sordular:

— Ya Resûlallah! kırdaki koyun güttünüz mü? (ki, böyle kırdaki yetişen meyvaları biliyorsunuz) Hazreti Peygamber,

“Her peygamber, mutlaka koyun gütmüştür” buyurdular.

916- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Âdem Aleyhisselâm ile Mûsâ Aleyhisselâm tartıştılar Mûsâ, Adem'e dedi ki: Sen, hatası yüzünden cennetten çıkan Âdem'sin. Âdem de ona cevap verdi: Sen de, Allah Teâlâ'nın, Peygamberlik görevleri ve (Tur'da) konuşmak için seçtiği Mûsâ olduğun halde, yaratılmamdan önce Allah'ın bana takdîr ettiği bir meseleden dolayı beni kınıyorsun. Hazreti Âdem, delil üstünlüğü ile Hazreti Mûsâ'yı iki yenilgiye uğrattı.”

917- Ebû Mûsâ'dan. (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Erkeklerden çokları kemal derecesine erdiler. Kadınlardan ise, ancak Firavun'un karısı Asiye, İmran'ın kızı Meryem kemal derecesine ulaştılar. Aişe'nin de diğer kadınlardan üstünlüğü, tiridin diğer yemeklerden üstünlüğü gibidir”

Mütercim:

Haşlama etin ekmekle karışımından yapılan yemeğe tirid denilir. Bu yemek arabların en nefis yemeğidir. Hem hazım bakımından, hem kuvvet ve lezzet bakımından diğer yemeklere üstün olduğu gibi, Hazreti Aişe de, ahlâk, zekâ ve dirayet, fesahat ve bunlara benzer güzel vasıflara sahip bulunduğundan diğer hanımlara öylece üstünlüğü vardır.

Burada Hazreti Asiye ile Hazreti Meryem'in kemal derecede bulunmalarının belirtilmesi ile onların peygamber olmaları gerekmez. Bunlar, kadınlarda bulunması gerekli vasıfların en üstün mertebesine ulaşmışlardır, demektir. Çünkü kadınlardan peygamber olmadığı hususunda ümmetin ittifakı vardır. Fakat İmam Eş'ari'den nakledildiğine göre, kadınlardan altı kişi peygamber olmuştu: Havva, Sâre, Hazreti Mûsâ'nın annesi Yuhanez, Hacer, Asiye, Meryem. Çünkü bunların hepsine Allah'tan vahiy gelmiştir. Bunların bir kısmı ile de melekler ve Cibril konuşmuştur. Kadınlardan peygamber olduğuna dair görüş, “Senden önce gönderdiklerimiz de ancak birtakım erkeklerdi.” mealindeki ayeti kerime ile reddedilmektedir.

Kurtubî ve bazı âlimler, bu hadîs-i şerifte kemal ile vasıflanan Asiye ile Meryem'in her halde peygamber oldukları görüşündedirler. Çünkü bu derecede kemal ile vasıflanmak ancak peygamberler için olur. Diğer taraftan velilik mertebesi pek çok kadınlarda mevcuttur, diyorlarsa da onların bu görüşleri âlimlerin çoğunluğu tarafından kabul edilmemektedir. Buna dair geniş açıklama Şerkavî şerhinde vardır.

918- İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Metta oğlu Yunus'dan daha hayırlı olduğunu iddia etmek hiçbir kula yakışmaz.”

Mütercim:

Yûnus Aleyhisselâm balık tarafından yutulup onun karnından dışarı çıkması ve buna benzer güçlüklerle karşılaşması onun manevî değerini azaltmayacağı itibarla hiç kimse, bizim peygamber ondan daha hayırlıdır diye söz söylememelidir. Bu gibi sözlerde bulunmak Muhammed ümmetine uygun bir iş değildir. Bizim peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bütün peygamberlerin en faziletlisi ise de, iman ve peygamberlik yönünde, “Allah'ın peygamberlerinden hiçbirini diğerinden ayırd etmeyiz” mealindeki ayeti kerime gereğince peygamberler arasında fark gözetilmez.

Bir de bu hadîs-i şerif tevazu yerinde buyrulmuştur. Ayrıca Yûnus Aleyhisselâm'ın Metta'ya nispetiyle babasının Metta olduğu açıklanarak bazılarının sandığı gibi annesinin ismi olmadığı da bildirilmiştir.

919- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Davud Aleyhisselâm’a Zebur’u okuyup hatmetmek kolaylaştırılmıştı. Nitekim (bir yere gitmek için) hayvanlarının eyerlenmesini emreder ve eyerlenmeleri bitmeden zebur’u okurdu (hatmederdi). Aynı zamanda Ancak kendi kazancından (el emeğinden) verdi.”

Mütercim:

Allah Teâlâ Hazretleri bazı kullarına zaman içinde zaman yaratır. Tayyî mekân (uzak mesafenin dürülmesi) olduğu gibi, Tayyî zaman (uzun zamanın dürülmesi, kısa zaman sığdırılması) da olabilir. İmam Nevevi Hazretleri, Âdâb-ı Kur’an’da söylüyor: Gece dört ve gündüz de dört olmak üzere bir günde sekiz defa Kur’an-ı Kerimi hatmedenler olmuştur.

Kudüs’de Ebû Tahir adındaki bir zat, bir günde on hatim yapardı. Şeyhu’l-İslâm İbni Ebî Şerif Hazretleri de bir günde (gece ve gündüz) onbeş kere Kur’an ı hatmederdi. Bu bir İlâhi sırdır. Bunu idrak edebilmek ancak Allah’ın feyzi ile olur. Şimdi bile muhtelif memleketlerde altı yedi saatte Kur’an-ı teravih namazlarında hatmedenler vardır. Allah’a hamd olsun...

920- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anhu) rivayet edilmiştir:

“Benim halim ile, İslam’a davet ettiğim insanların (kâfirlerin) hali, (etrafı aydınlatmak ve herkese ışık tutarak yol göstermek için) ateş yakan adama benzer ki, kelekler (işte benim getirdiğim hidayet nurundan kafirler faydalananak ve hak yolu bulacak yerde, bu aydınlığa karşı çıkararak cehennem ateşine düşüyorlar.)
???

Geçmiş zamanda iki kadın vardı. Her ikisinin de yanlarında birer erkek çocukları bulunuyordu. Yolda giderlerken kurt saldırıp bunlardan birinin oğlunu kaptı. Bu (oğlu kurt tarafından kapılan) kadın, arkadaşına, kurt senin oğlunu kaptı (hayatta kalan benim oğlumdur), dedi. Öteki de hayır, senin oğlunu kaptı! diye karşılık verdi. Sonra Davud Aleyhisselâm’ın huzurunda muhakeme oldular. Davud Aleyhisselâm, çocuğun yaşlı olan kadına ait olduğuna, hüküm verdi. İki kadın, Davud Aleyhisselâm’ın oğlu Süleyman Aleyhisselâm’a gidip durumu anlattılar: Süleyman Aleyhisselâm, bana bıçak getirin, bu çocuğu ikiniz arasında böleceğim, dedi. Küçük kadın, yapma! dedi. Allah seni esirgesin! Bu çocuk onun oğludur. Bunun üzerine Süleyman Aleyhisselâm, çocuğun küçük kadına ait olduğunu hükme bağladı.” (Analık cihetiyle çocuğa gösterdiği merhametle ona sahip oldu.)

Mütercim:

Bu ikinci hüküm, içtihad ile bozulmaz, kaidesine aykırı gibi görülüyorsa da, o zamanda bunun caiz olması ihtimali vardır. Yahut içtihadından sonra haksız olan kadının gerçeği itiraf etmesi üzerine bir önceki hüküm ikincisi ile bozulmuştur, denilebilir. (Aynı zamanda yanlış olarak verilen hükümden dönülmesi gerektiğine de delâlet eder.)

921- Hazreti Ali (Radiyallahu Anh) der ki:

“Devrinin kadınların en hayırlısı İmran’ın kızı Hazreti Meryem’dir. Bu ümmetin kadınlarının en hayırlısı da Hazreti Hatice’dir.”

922 - Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Deveye binen kadınların en iyisi Kureyş kadınlarıdır. Bunlar çocuğa en çok şefkat gösteren ve kocaya ait olan hukuku en çok gözetlerdir (??? gözetlenlerdir)., Ebû Hureyre, bu hadîs-i şerifin hemen akabinde, Peygamber’den rivayet olarak dedi ki:

“İmran’ın kızı Hazreti Meryem, deveye hiç binmemiştir.”

923- Ubade’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Her kim, Allah’tan başka hiç bir ilâh olmadığına, birliğine ve ortağı bulunmadığına, Muhammed’in O’nun kulu ve peygamberi olduğuna, İsa’nın Allah’ın kulu, peygamberi, Meryem’e ilettiği kelimesi ve kendi tarafından bir ruh olduğuna, Cennetin hak ve Cehennem’in hak olduğuna şahidlik ederse, Allah onu, yaptığı amel karşılığında cennete koyar.” Bir rivayette de “cennetin sekiz kapısından hangisinden dilerse onu cennete koyar” ilavesi yer almaktadır.

924- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Beşikte konuşan yalnız üç çocuktur. Birincisi Hazreti İsa Aleyhisselâm’dır. İkincisi: İsrail oğullarından Cüreyc adında bir şahıs vardı. Bir gün Cüreyc, namaz kılarken, annesi geldi ve Cüreyc! diye çağırdı. Cüreyc, anneme cevap mı vereyim, yoksa namaza devam mı edeyim? diye tereddüt etti. (Annesi böyle üç defa onu çağırdığı halde, namazda olması sebebiyle ona cevap veremedi.) Bunun üzerine annesi kızarak oğluna şöyle beddua etti:

— Allah’ım! Ona fahişe kadınların yüzünü göstermeden canını alma, Cüreyc, manastırında ibadetle meşgul iken yanına bir kadın gelerek kendini ona teklif etti. Cüreyc kabul etmedi. Kadın, bir çobana gidip kendini teslim etti. Sonra bir oğlan doğurdu ve bu çocuğun (kimden olduğu kendine sorulunca)

— Cüreyc’den olduğunu iddia etti. Bunun üzerine o belde halkı Cüreyc’in manastırını yıktılar. Kendisini de (halk arasına) indirerek sövüp saydılar. Cüreyc abdest aldı, namaz kıldı. Sonra yeni doğan çocuğun yanına vardı,

— Ey bebek, senin baban kimdir? diye sordu. Çocuk Allah’ın izni ile konuşarak:

— Benim babam falanca çobandır, dedi. Bunun üzerine onun manastırını kırıp yıkanlar ve kendisine hakaret edenler Cüreyc'e dediler ki.

— Biz senin manastırını altından yapalım. Cüreyc:

— Hayır, kerpiçten yapınız, dedi (ve öylece yapıldı).

Beşikte konuşan çocukların üçüncüsü:

Yine İsrail Oğullarından bir kadın, çocuğuna süt vermekte iken yanından şanlıca şöhretli bir süvari geçti. Bunu gören kadın, şöyle dua etti. Allah'ım! Bu benim oğlumu da şunun gibi şanlı ve şöhretli yap. Kucağında süt emmekte olan çocuk, annesinin hemen memesini bıraktı ve süvariye dönerek:

— Allah'ım! beni onun gibi yapma, dedi ve annesinin memesine dönüp tekrar emmeye başladı.

Sonra o kadının yanına kötü bilinen bir cariye uğradı. Bu defa: Allah'ım! oğlumu şu cariye gibi yapma diye dua etti. Süt emmekte olan çocuk memeyi bırakarak:

— Allah'ım! beni onun gibi yap, dedi. Anne,

— Bu nedendir? diye söyledi, çocuk dedi ki:

— O senin hoşuna giden süvari, zorbalardan bir zorbadır. Bu cariye ise kötü bir iş yapmadığı halde, insanlar ona: sen hırsızlık ettin, zina ettin, derler.”

(Hadîs-i şerifin ravisi Ebû Hureyre der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu hikâyeyi anlatırken mübarek parmağının ucunu ağzına koyarak çocuğun emişini bize gösterdi. Peygamberin o hali, hâlâ gözlerimin önündedir.)

Mütercim:

Beşikte iken konuşan çocuklar, bu hadîs-i şerifte üç kişi olarak bildirilmekte ise de, diğer hadîslerde başka çocukların da konuştuğu beyan edilmektedir.

925- İbni Ömer'den (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Ben (İsrâ gecesinde) İsa'yı, Mûsâ'yı ve İbrahim'i gördüm. İsa, kırmızı benizli, kısa boylu ve geniş göğüslü idi. Mûsâ ise, esmer, iri yapılı ve kıvamlı idi. Tıpkı zotlar gibi.”

Başka bir rivayette: “Hazreti İbrahim'i gördüm. Hazreti İbrahim'in soyundan en ziyade ona benzeyen benim,” diye varit olmuştur.

926- Abdullah'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri tek gözlü değildir. Biliniz ki, Mesîh Deccal'ın sağ gözü kördür; tıpkı su yüzüne çıkan üzüm tanesi gibi.

Bu gece rüyamda kendimi Kâbe'nin yanında gördüm ve dalgalı saçları omuzlarının arasına vuran ve sarışın erkeklerin en güzeli gibi görünen sarışın bir adamla aniden karşılaştım. Başından su damlaları akıyor ve ellerini iki adamın omuzlarına koymuş olduğu halde Kâbe'yi tavaf ediyordu. Bu kimdir? diye sordum Meryem'in oğlu Mesih İsa'dır, dediler. Sonra onun arkasında pek kıvrıkcık saçlı, sağ gözü kör ve tanıdıklarımın İbn-i Katan'a en çok benzeyen bir adam gördüm. Ellerini bir adamın iki omzuna dayamış Kâbe'yi tavaf ediyordu. Sordum: Bu kimdir? Mesîh Deccal'dır! dediler.”

927- İbni Ömer'den (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

Rüyamda Kâbe'yi tavaf ederken ansızın sarışın, düz saçlı ve iki kişi arasında yalpa vurarak yürüyen bir adam gördüm. Başından su (ter) damlıyor veya akıyordu. Bu kimdir? diye sordum. Meryem'in oğludur! dediler. Dönüp ona bakayım derken ansızın kırmızı benizli iri yapılı, kıvrıkcık saçlı ve sağ gözü, su yüzeyine vuran üzüm tanesine benzer şekilde kör bir adam gördüm. Sordum: Bu kimdir? Bu Deccal'dır dediler. Ona en çok benzeyen insan İbni Katan'dır” Zührî demiştir ki, İbni Katan, Huzaa kabilesinden bir adam olup cahiliyet devrinde ölmüştür.

Mütercim:

Daha önce Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği hadîs-i şerifte Hazreti İsa Aleyhisselâm'ın teninin beyaz ile kırmızı karışımı olduğu belirtilmiştir, ibni Ömer'in rivayetinde ise sarışın tenli gösterilmektedir. Ancak burada kullanılan “âdem” tabiri, Arap dilinde hem esmer ve hem sarışın manalarında kullanılmaktadır. Diğer hadîslere dayanarak biz ikinci manayı tercih ettik. Aynı zamanda, güneş yakmasından ileri gelen esmerlik de kastedilmiş olabilir.

928- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“İnsanlar içinde Meryem'in oğlu İsa'ya en yakın olan benim. Zaten bütün peygamberler, babadan kardeşdirler. Üstelik benimle onun (Hazreti İsa'nın) arasında başka bir peygamber de yoktur.”

929- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Dünya ve ahirette Meryem'in oğlu İsa'ya en yakın insan benim. Zaten peygamberler babadan kardeşdirler. Anneleri ayrı, dinleri birdir (tevhid dinidir).”

930- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Meryem oğlu İsa Aleyhisselâm, bir adamı hırsızlık yaparken gördü ve ona, çaldın mı? diye sordu. Adam dedi ki:

— Kendisinden başka ilâh olmayan Allah’a yemin ederim ki, çalmadım. Bunun üzerine Hazreti İsa:

— Ben Allah’a iman ettim ve gözümü yalanladım, dedi.”

Mütercim:

İmam Malik ile imam Ahmed bin Hanbel bu hadîs-i şerif ten yalnız hâkim in (kadı nın) bilgisi ile hüküm vermek caiz olmadığını çıkarırlar.

İmam Azam ile imam Şafii Hazretleri ise, hırsızlık ve diğer şer’i cezayı gerektiren suçlarda hâkim in bilgisi ile hüküm vermek caiz değilse de, diğer adi hukuk davalarında caizdir. Mecelle’de de hâkim in bilgisi, hüküm sebeplerinden sayılmamaktadır.

931- Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) der ki:

“Hristiyanlar Meryem oğlu İsa’yı aşırı derecede övdükleri gibi beni övmeyiniz. Ben ancak Allah’ın kuluyum. Benim için, Allah’ın kuludur ve resulüdür, deyiniz.”

Mütercim:

İlk zamanlar ashaptan bazı kimseler Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e secde edecek oldular. Secde etmek için izin istediler. Bunların isteğine karşı, secde ve ibadet ifadesi ancak Allah’a mahsustur; eğer bir adamın bir adama secdesi caiz olsaydı, zevcenin kocasına secde etmesini emrederdim, buyurdular. Hadîs-i şerif bu münasebetle varit olmuştur.

932- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Hazreti İsa sizin aranızda inince ve imamınız da sizden olunca, bakalım nasıl olacaksınız?”

Mütercim:

Hazreti İsa ’nın gökten inmesi muhakkaktır. Dini inançlarımızdandır. Aynı zamanda kıyametin büyük alâmetlerindendir. İnşinde Kur’an ın hükümleri ile amel edecektir. Deccal’i öldürecektir. Bazı rivayete göre dünyada yedi sene, bir rivayete göre ondokuz sene ve zayıf bir rivayete göre de kırk sene hükmedecektir. 20

20 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:579-612

İSRAİL OĞULLARI BAHSİ

933- Huzeyfe’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Deccal çıktığı zaman yanında su ve ateş bulunacaktır. Fakat insanların gözüne ateş görünen soğuk sudur. Soğuk su görünen de yakıcı ateştir. Sizden kim Deccal zamanına yetişirse, ateş olarak gördüğü tarafa düşsün. Aslında O, (ateş değil) soğuk ve tatlı sudur.”

Huzeyfe der ki, Hazreti Peygamberin şöyle buyurduğunu işittim: “Sizden önceki bir devirde yaşayan bir adama, canını almak için melek geldi. Sonra (kabirde) kendisine soruldu: Hayırlı bir iş işledin mi? Bilemiyorum, cevabını verdi. Ona, bak (düşün), denildi. Adam dedi ki: Bir şey bilmiyorum, ancak ben dünyada insanlarla alış veriş yapardım. Onlara ikramlı verir, varlıklı olanı sıkıştırmaz ve eli darda olanı geçerdim (alacağımı bağışlardım). Bu yüzden Allah onu cennete koydu.”

Yine Huzeyfe der ki, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle "buyurduğunu işittim:

“Bir adam, Ölümü yaklaşmış hayattan ümidini kesince çokluk çocuğuna vasiyet etti: Öldüğüm zaman benim için bir yığın odun toplayarak bir ateş yakınız. Ateş, etimi yiyip kemiğime dayanarak kemiklerimi de yakınca, yanmış kemiklerimi alın. Bunları, Öğütün. Sonra rüzgârlı bir gün bekleyin. Onları o günde denize saçın. Adamın vasiyetini yaptılar. Allah, onun parçalarını bir, araya getirdi ve ona sordu: Bu vasiyeti niçin yaptın? Adam: Bunu senden korktuğum için yaptım, dedi. Allah da onu bağışladı.”

Ukbe bin Amir der ki, ben de bu hadîs-i şerifi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’den işittim; o adam da kefen soyucu idi.

Mütercim:

Başka bir hadîs-i şerifte: Deccalin hükmünde cennet ve cehennem gibi, azab ve mükâfat vasıtaları bulunacak. Fakat herkesin cennet sandığı şey, cehennemin kendisidir. Cehennem sandığı şeyde aynen cennettir, diye varit olmuştur.

934- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“İsrail Oğullarını peygamberler idare ederdi. Bir peygamber ölünce, onun yerini başka peygamber alırdı. Şu bir gerçek ki, benden sonra hiçbir peygamber yoktur. Fakat benden sonra halifeler gelecek ve sayıları artacaktır.” ashap sordular:

— (Ya Resûlallah) bize ne emredersin? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Sıralarına göre, onlara yaptığınız biati (n gereklerini) yerine getiriniz ve onlara haklarını veriniz. Çünkü Allah Teâlâ Hazretleri onları, idare ettikleri kimselerden sorumlu tutacaktır.” (Halk, idareciye karşı sorumlu olduğu gibi, idareci de, idare ettiklerinden dolayı Allah’a karşı sorumludur.)

935- Ebû Saîd (Radiyallahu Anh) der ki:

“Muhakkak ki siz, sizden öncekilerin (kötü adetlerine) yollarına karış karış arşın arşın uyacaksınız. Hatta onlar, keler deliğine girseler siz de o deliğe gireceksiniz.” Ya Resûlallah! dedik. Bizden önceki ümmetler Yahudi ve Hristiyanlar mıdır? Hazreti Peygamber:

“Başka kim olabilir? (Gayet tabii ki, onlardır)” buyurdu.

936- Ebû Amır’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Benden, bir ayet olsun tebliğ ediniz. İsrail Oğullarından da rivayet ediniz. Bunda bir sakınca yoktur Her kim benim adıma kasten yalan söylerse cehennemdeki yerine hazırlansın.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif üzerinde âlimler birbirinden ayrı görüşler ileri sürmüşlerdir. Bazıları, yalan hadîs uydurmayı din lehinde olan sözler olarak değerlendirecek haramdır, diyorlar. Helali haram ve haramı helal veya farzı inkâr gibi şeyleri uydurmak cehennem azabını gerektirir. Fakat dinimizde meşru olan bir şeyi değerlendirmek ve ona rağbet kazandırmak için uydurulan hadîslerden dolayı bunu yapanlar o azaba layık değillerdir. Meselâ: Kâfirûn sûresini okuyan kimse, dünyada ne kadar kâfir varsa onların sayısınca sevab kazanır, diye hadîs rivayet eden gibi. Bu gibi uydurma hadisler Beyzavi tefsirinde vardır. Diğer vaaz ve nasihat kitaplarında ise, bunlar sayılamayacak kadar çoktur. Bunlar dinin aleyhinde olmayıp doğru olan sözlerdir. Çünkü Kâfirûn sûresini okuyan kimsenin bu okuyuşu Allah katında makbul olursa, değil dünyada bulunan kâfirlerin sayısı, belki bütün dünyada bulunan tüm yaratıkların sayısı kadar sevab kazanabilir. Zira bu okuyuş sebebiyle hem dünyadan ve hem de dünya içinde bulunanlardan daha hayırlı olan cennete girebilecektir.

Bir de hadîs-i şerifin manası ve hükmü değiştirilmemek şartı ile lafızları değiştirilmiş olursa bu ittifakla caizdir. Fakat âlimlerin kahir ekseriyetine göre, hangi sebeple olursa olsun hadîs uydurmak batıldır.

937- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Yahudi’lerle Hristiyanlar saç sakallarını boyamazlar; siz onlara muhalefet edin (kına ile boyanınız).”

Mütercim:

Kına ile sakal boyamak bizim Türkiye’de uygulanmamaktadır. Acemler, kına ile sakallarını boyarlarsa da bizde bu iş ayıp sayılmıştır. Siyah boya ile boyamak her yerde göze çarpmaktadır. Hâlbuki mücahid askerlerden başkasının siyah boya ile saç sakalını boyaması mekruhtur. Fakat zevcesi küçük, kendisi yaşlı olan bir erkeğin siyah boya kullanmasını da caiz görmüşlerdir.

938- Cündüb bin Abdullah’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Sizden öncekilerden bir adam yaralanmıştı. Yaranın acısına dayanamadı ve bir bıçak alıp onunla kolunu kesti. Kanı dinmeyerek adamın ölümüne sebep oldu. (İntihar etmiş sayılan bu adam hakkında) Allah Teâlâ şöyle buyurdu: Kulum, kendi canına benden önce davrandı ve bende ona cenneti haram kıldım.”

Mütercim:

İntihar etmek büyük günah olduğundan bunu yapan Müslümanlar cehenneme düşerler. Ancak imanları olduğu için ebedî olarak cehennemde kalmazlar. Fakat haram olan intihar işini helal kabul ederek işleyenler ise, ebedî olarak cehennemde kalırlar. Çünkü küfre varmışlar demektir. İntihar, cana kıymak olduğundan şirkten sonra gelen en büyük günahdır.

ABRAŞ, KEL VE A’MÂ BAHSİ

939- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“İsrail Oğulları içinde abraş, kel ve a’mâ olan üç kişiyi Allah Teâlâ imtihan etmek murad etti ve onlara bir melek gönderdi. Önce melek, abraş olan adama vardı ve en büyük isteğin nedir? diye sordu. Adam dedi ki: Güzel bir renk ve güzel bir cild (isterim); çünkü insanlar benden iğreniyorlar. Sonra o melek, abraş olan bu adamı sıvazladı. Hastalık adamdan gitti. Ona güzel bir renk ile güzel bir cild verildi. Sonra melek bu adama sordu:

— Dünya malından en çok sevdiğin nedir? Adam:

— Deve veya sığır severim, dedi. Bunun üzerine adama on aylık gebe bir deve verildi. Melek adama dedi ki:

— Sana bu deve mübarek (bereketli) olsun!

Bundan sonra melek kel olan ikinci adama geldi ve;

— Senin için en sevimli şey nedir? diye sordu. Adam:

— Gür saç ve benden bu kelliğin gitmesi; çünkü insanlar benden tiksiniyor, dedi. Melek onun da başını sıvazladı. Hemen kelliği gitti ve kendisine gür saç verildi. Sonra melek adama sordu:

— En sevdiğin mal nedir? Adam:

— Sığır, dedi. Allah ona yüklü bir sığır ihsan etti. Sonra melek ona: Sana bu sığır mübarek (bereketli) olsun, dedi.

Daha sonra ama olan üçüncü adama geldi ve:

— En sevdiğin şey nedir (diye) sordu. Adam:

— insanları görebilmem için Allah'ın bana gözlerimi geri vermesidir, dedi. Melek onun gözlerini sıvazladı. Allah da adamın gözlerini açtı. Melek yine sordu:

— Senin en sevdiğin mal hangisidir? Adam:

— Davarı severim dedi. Melek hemen bu adama doğurmalık bir koyun verdi: Bu üç adamın da hayvanları doğurdu, yavruladı. Birincisinin bir vadi dolusu devesi, ikincinin bir vadi dolusu sığırı ve üçüncüsünün de bir vadi dolusu koyunu oldu. Aradan zaman geçtikten sonra aynı melek, eskiden abraş olan adama abraş suretinde gelip:

— Ben yoksul bir adamım. Bu yolculuğumda bütün imkânlarımı yitirdim. Bugün, ancak Allah'ın ve bir de sizin sayenizde ülkeme varabilirim. Sonra bu güzel rengi, bu güzel cildi ve bu develeri veren Allah rızası için senden bir deve isterim ki, onunla yolculuğumu yaparak memleketime varayım, dedi. Adam:

— Haklar çok (senden daha muhtaçlar var,sana veremem), dedi. Melek adama dedi ki:

— Ben seni tanır gibiyim. Sen evvelce insanların senden tiksindiği ve fakir iken Allah'ın sana servet verdiği abraş değil misin? Adam cevap verdi:

— Hayır, ben bu servete, babadan babaya intikal suretiyle kondum. Melek ona:

— Eğer yalan söylüyorsan, Allah seni eski haline çevirsin, dedi. Sonra eski şekil ve suretinde kel adama geldi ve önceki adama söylediklerini aynen bu adama da söyledi. Bu kel adam da abraşın vermiş olduğu cevabı verdi. Melek bu ikinci adama da dedi ki; Eğer yalan söylüyorsan Allah seni eski haline çevirsin. Sonra melek, a'mâ olan üçüncü adama eski suretinde geldi ve:

— Ben yoksul ve yolcu bir adamım. Bu yolculuğumda çaresiz kaldım. Bugün, beni memleketime ulaştıracak bir imkânım yok, ancak Allah ve sonra sen varsın. Sana gözlerini çeviren Allah rızası için senden bir koyun istiyorum ki, onunla memleketime gidebileyim Adam şöyle cevap verdi:

— Ben kör idim. Allah, gözlerimi bana geri çevirdi. Aynı zaman da fakir idim. Allah beni zengin yaptı. Malımdan dilediğini al Allah'a yemin ederim ki, Allah rızası için bugün her ne kadar alırsan sana güçlük çıkarmam. Melek ona: Malına sahip ol. Siz imtihan edildiniz. Allah senden razı oldu; fakat diğer iki arkadaşına gazab etti”

940- Ebu Said'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“İsrail Oğulları içinde bir adam vardı; doksan dokuz insan öldürmüştü. Sonra kendi akıbetinin ne olacağını sormak üzere evinden çıkıp bir rahibin yanına vardı. Rahibe sordu. - Benim için kabul olacak bir tevbe var mıdır? Rahib, hayır (senin için tevbe yoktur) dedi Katil adam, bu rahibi de öldürdü. Adam yine soruşturmaya başladı. Birisi, ona dedi ki: falan ve falan kasabaya git (orada tevben kabul olur.) Katili yolda giderken ölüm yakaladı ve göğsünü o kasabaya doğru çevirerek can verdi. Sonra rahmet melekleri ile azab melekleri bu katil hakkında iddialaştılar. (Rahmet melekleri, tevbeye yöneldiği cihetle azab edilmemesini ve azab melekleri de henüz tevbe yerine varmadığından ona azab edilmesi gerektiğini söylediler.) Bunun üzerine Allah Teâlâ Hazretleri; katilin gitmekte olduğu tevbe kasabasına, yaklaş! ve ayrıldığı kasabaya da, uzaklaş! diye emretti. Sonra meleklerle buyurdu ki: Ölen adam iki kasabadan herbiri arasındaki mesafeyi ölçün sonra o, gitmekte olduğu kasabaya bir karış daha yakın bulundu. Bu sebepten katil bağışlandı.”

Mütercim:

Katil hakkında uygulanması gereken ceza kısastır. Ancak bu kısas işini ölünün varisleri dava açarak hâkim huzurunda isbat etmeleri icab eder. Böyle bir dava olmadığı zaman, katilin tevbe ve istiğfar ederek Allah'a ibadetten başka kurtuluş çaresi yoktur. Ancak adam öldürme işinde kul hakkı olduğundan helâllik alma işi zor bir meseledir. Cenab-ı Hak dilerse, ölü tarafını razı ederek katili de bağışlayabilir. Yoksa adam öldürme gibi büyük bir cinayetin kolay bir şekilde bağışlanması vardır, diye bir düşünce hatıra gelmemelidir.

941- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Adamın biri, birisinden bir akar satın aldı. Sonra akarı satın alan adam, o akarda içi altın dolu bir testi buldu. Akarı satın alan adam, akarın eski sahibine, altınlarını al, dedi, ben senden ev satın aldım, altın satın almadım. Akarın eski sahibi de, ben bu yeri, içindekilerle birlikte sana sattım, (altınlar senin hakkındır) dedi. Bunun üzerine, bir adamın hakemliğine başvurdular. Bu hakemliğine başvurdıkları adam sordu:

— Çocuklarınız var mı? İkisinden biri,

— Benim bir oğlum var, dedi. Diğeri de:

— Benim bir kızım var, dedi. Hakem dedi ki:

— Oğlanı kızla evlendirin ve altınları onlara harcayın ve sadaka da; verin.”

942-Üsame bin Zeyd'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir.

“Taun hastalığı, İsrail oğullarından bir topluma yahut sizden önceki bir toplama gönderilen bir azaptır. Siz bir yerde Taun (veba) hastalığı olduğunu duyarsanız sakın oraya girmeyiniz. Bulunduğunuz yerde bu hastalık çıkarsa, ondan kaçarak yerinizden çıkmayınız.”

Mütercim:

Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) Taun hastalığı zamanında Şam beldesine girmeyip Medine'ye döndü. Hatta Şam valisi Ebû Ubeyde (Radiyallahu Anh) Hazreti Ömer'e:

— Ya Ömer! Sen Allah'ın kaderinden mi kaçırıyorsun? dedi. Hazreti Ömer'de ona şu cevabı verdi:
— Allah'ın bir kaderinden diğér bir kaderine kaçırıyorum. (Benim yaptığım iş de Allah'ın kaderi dışında değildir).
Ebû Mûsâ El-Eş'arî Hazretleri, Taun hastalığı zamanında çocuklarını taşraya uzaklaştırır olduğu ve bazı kimselerin de bu hastalıktan çevre yerlere savuştđu nakledilmektedir. Şerkavî, şerhinde buna işaret ediyor.

943- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Ben, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e Taun hastalığından sorunca bana şu cevabı vermişti:

“Gerçekten taun bir azabdır; onu dilediği kimselere gönderir. Allah Teâlâ Hazretleri bu hastalığı müminlere bir rahmet kılmıştır. Hangi bir mümin, taun hastalığı çıkıpta Allah'dan sevab dileyerek, sabrederek ve ancak Allah'ın takdir ettiğı şey kendisine isabet eder inancı ile memleketinde beklerse, ona bir şehit mükâfatı kadar sevab vardır (sonradan başka bir hastalık sebebiyle ölse bile yine şehit sevabını alır).”

944- Abdullah ibni Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in şu hadîsini anlatırken, sanki onu görüyor ve ona bakıyor gibiyim:

“Peygamberlerden bir peygamberi, kavmi vurmuş ve kana bulamışlardı. O peygamber ise yüzünden kanları silerek: Allah'ım! Benim kavmimi bağışla; çünkü onlar (benim peygamber olduğumu) bilmezler, diye dua ediyordu.”

Mütercim:

Bu olaya bizzat, Uhud savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz uğradı. Mübarek yüzünden akan kanları hem siliyor ve hem de: “Allah'ım! Kavmimi bağışla; çünkü onlar bilmezler” diye dua ediyordu.

945- Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) rivayet etmiştir:

“Böbürlenerek ve büyüklük taslayarak eteğinin uçlarını yerden çeken bir adam, Allah tarafından yere batırıldı ve o kimse, kıyamete kadar toprak içinde kaynayıp gitmektedir.” (Büyüklük taslayanlar, giysilerinin eteklerini uzatarak yürürken yerden çekerlerdi.)21

21 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:612-624

MENAKİB BAHSİ

946- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“İnsanları madenler gibi bulacaksınız. Cahiliyet devrindeki (İslâm'dan önceki) gibi insanlar, dinî bilgilere sahip oldukları takdirde, İslâm devrinin de iyi insanlarıdır. Bu vazife (devlet idaresi) için en iyi kişiyi, insanların bu göreve en isteksiz olanı bulacaksınız. Bunlara bir yüzle, bunlara da başka bir yüzle gelen iki yüzlü kişiyi, insanların en kötüsü bulacaksınız.”

947- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Bu hususta (devlet idaresinde) insanlar (Araplar), Kureyş'e tabidirler. Müslümanları Müslümanlarına tabi ve kâfirleri kâfirlerine tabidir.

İnsanlar madenler gibidir. Cahiliyette hayırlı olanları, dinî bilgiye sahip oldukları takdirde, İslâm'da da hayırlı olanlarıdır. Bu vazife (devlet idareciliği) için, içine düşünceye kadar insanların en isteksizi olan kişiyi, onların en iyilerinden bulacaksınız.”

948- Muaviye'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Bu görev (devlet idareciliği) Kureyş'indir. Hiç kimse Kureyş'in bu hakkına karşı çıkamaz; eğer çıkacak olursa, Allah onu, yüzünün üstüne yere çalar. Ancak Kureyş, din işlerini ve adaleti ayakta tuttıkları müddet bu hakka sahiptirler; aksi halde onu yitirirler.”

949- İbni Ömer'den (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Kureyş'den iki kişi kalsa bu görev yine onlarda kalacaktır.”

950- Cübeyr bin Mut'im'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Haşimoğulları ile Muttaliboğulları bir ailedir.”

951- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Kureyş, Ensar, Cüheyne, Müzeyne, Eslem, Eşça ve Gifar kabileleri benim velayetim altındadırlar. Onların Allah ve Resûlülünden başka velileri yoktur.”

952- Ebû Zer'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Bile bile kendisini babasından başkasına nispet eden kimse ancak nankördür. Kim de, soyundan olmadığı bir kavme kendisini nispet ederse, o kimse cehennemdeki yerine hazırlansın.”

953- Vaile bin Eska'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Bir adamın, kendisini babasından başkasına nispet etmesi veya rüyasında görmediği bir şeyi gördüm yahut Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in söylemediği bir şeyi, söyledi demesi iftira ve buhtanın en büyüğüdür.”

954- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Gıfar kabilesini Allah Teâlâ mağfiredi. Eslem kabilesine Allah selâmet verdi. Usayye kabilesi ise, Allah'a ve onun peygamberine asi oldu.” (Bi'r-i Maûne'de peygamberin hafızlarını şehit etmişlerdi. Böylece isyan kökünden gelen adlarının gereğini yapmış oldular. Nitekim gufrandan gelen Gıfar ve selâmetten gelen Eslem de adlarına layık oldular.)

955- Ebû Bekre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Temimoğulları kabilesinden Akra bin Habis, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine dedi ki:

Eslem, Gıfar ve Müzeyne (hadisin ravilerinden İbn ü Ebî Yakub'a göre muhtemelen de Cüheyne) kabilelerinden yalnız hacıları soyanlar sana tabi olmuştur. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Eslem, Gıfar, Müzeyne ve Cüheyne kabileleri, eğer Temim oğulları, Âmir oğulları, Esed ve Gatfan kabilelerinden hayırlı olursalar bu (ikinci grup) kabileler hüsrân ve mahrumluk içinde kalırlar mı dersin?” Akra: Evet, bizim kabilelerimiz için büyük bir noksanlık olur, dedi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu:

“Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, onlar (Eslem, Gıfar, Müzeyne ve Cüheyne) bunlardan (Temim, Âmir, Esed ve Gatfan'dan) daha hayırlıdır.”

956- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Eslem kabilesi, Gıfar kabilesi, Müzeyne ve Cüheyne kabilelerinden bazı kişiler – yahut Cüheyne veya Müzeyne'den bazı kişiler Allah katında – veya kıyamet gününde – Esed, Temim, Hevazin ve Gatafan'dan daha hayırlıdır.”

957- Ebû Zer El-Gıfari (Radiyallahu Anh) der ki:

Ben, Gıfar kabilesinin bir ferdi idim. Mekke'de birinin Peygamberlik iddiasıyla ortaya çıktığını duydum. Bunun üzerine kardeşim Enis'e, Mekke'ye gidip o zat ile görüş ve bana onun hakkında bilgi getir, dedim. Kardeşim Mekke'ye giderek görüşüp geri geldi. Kardeşime ne haber var? diye sordum. Bana şu cevabı verdi:

— Allah'a yemin ederim, bu zat daima insanlara hayır ve iyilik emrediyor. Kötülüklerden sakındırıyor. Onu iyi bir kimse buldum.

Ben, kardeşime:

— Sen bana yeterince haber getiremedin, dedim. Sonra dağarcığımı ve değneğimi alarak Mekke'ye gittim. Mescid-i Haram'a girdim. Hazreti peygamberi tanımıyor ve onu sorup tanımak da istemiyorum gibi hareket ettim, suyundan içtim. Hem su yerine, hem de gıda yerine geçti. Ben bu halde iken —sonradan Ali olduğunu öğrendiğim— bir adam bana: galiba sen yabancısın, dedi. Ben de: Evet, dedim. Adam:

— Öyle ise, haydi bizim eve gidelim, dedi. Ben de:

— Peki, dedim. Böylece onunla evine vardık. Fakat ne o bana bir şey sordu ve ne de ben ona bir şey sordum. O gece evinde müsafir kaldım. Sabah olunca yine Mescid-i Haram'a girdim. Hazreti Peygamberden hiç kimseye yine sormıyordum, hiç kimse de ondan bana bir haber vermiyordu. Sonra Hazreti Ali yanıma geldi ve bana:

— Bu yabancı, daha konuklayacak olduğu yerini bulamadı mı? dedi. Hayır, dedim. Maksadımın Mekke'de kalmak olmadığını bildirmek istedim. Hazreti Ali:

— Öyle ise haydi gidelim, dedi. Beraberce gittik. Sonra bana sordu:

— Senin halin nedir, buraya kadar gelişinizin sebebi nedir? Ben dedim ki, halimi size anlatacağım. Ancak benim halimi hiç kimseye açmayacaksınız. Bu şartla size anlatırım, dedim. Ev sahibi (Hazreti Ali):

— Peki, öyle olsun; dedi. Bunun üzerine anlattım:

— Bize bir haber ulaştı. Burada peygamberlik iddiasında bulunan bir zat ortaya çıkmış. Bunun üzerine kendisi ile görüşüp bana haber getirmek üzere daha önce kardeşimi buraya göndermişim. Fakat kardeşim beni tatmin edecek yeterince bir haber getiremedi. Sonra bu peygamberle görüşmek için buraya geldim. Bu konuşmama karşılık ev sahibi bana:

— Tamam, isabet etmişsin. Ben şimdi o peygamberin huzuruna gidiyorum. Beni takip et ve girdiğim yere gir eğer sana zarar verebilecek bir kimseye rastlarsam güya ayakkabımın bağı kopmuş da onu düzeltiyormuşum gibi bir kenara çekilirim, sen yoluna devam edersin, dedi. Sonra kalkıp gitti. Ben de onu takiben yürüdüm. Nihayet önce o ve peşinden ben, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna girdik. Ben:

— Ya Resûlallah, bana İslâm dinini bildir, dedim. Hazreti Peygamber bana Şehadet kelimesini telkin etti. O anda İslâm'ı kabul ettim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:

“Ey Ebû Zer: Bu davayı (Müslümanlığını) gizli tut ve kendi memleketine dön. Ne zaman açığa vurduğumuz haberini alırsan bize gel.”

Bunun üzerine ben Hazreti Peygambere şöyle dedim:

— Seni hak Peygamber olarak gönderen yüce Allah’a yemin ederim ki, şimdi gidip insanların ortasında şehadet kelimesini haykıracağım.

Hemen huzurlarından çıkarak Mescid-i Haram’a gittim. Kureyş kâfirlerinin hepsi orada idiler. Onlara hitaben:

— Ey Kureyş topluluğu! Ben, EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMED’EN ABDÜHU VE RESÜLÜHÜ diyerek Allah’ın birliğine ve Hazreti Muhammed’in de onun peygamberi olduğuna şahidlik ediyorum, dedim. Kureyş kabilesinin ileri gelenleri;

Bu dinini değiştiren adamı kalkıp dövünüz, diye emrettiler. Kalktılar ve beni öldüresiye dövmeye başladılar. Hazreti Abbas, imdadıma yetişerek üzerime kapandı. Sonra Kureyş topluluğuna dönerek:

— Siz ne yapıyorsunuz? Bu, Gıfar kabilesindendir. Gıfar beldesi ise sizin ticaret yerinizdir, daima uğradığınız yerdir, dedi. Beni bıraktılar. Ertesi gün sabah olunca aynı şekilde hareket ettim ve yine Kureyş kâfirlerinin saldırısına uğradım. Hazreti Abbas yine imdadıma yetişerek üzerime kapandı ve beni onlardan kurtararak aynı sözleri Kureyş halkına söyledi,

Bu hadîs-i şerifi anlatan İbni Abbas, işte Ebû Zer El Gıfarî (Radiyallahu Anh) bu şekilde Müslüman olmuştur, der.

Mütercim:

Hazreti Peygamberin ona: “İslâm dinini kabul ettiğini açığa vurma” diye emreşi, kesin bir emir olmayıp ona bir eziyet yapılmaması içindi. Bir merhamet icabıydı. Ebu Zer Hazretleri bunu anladığı için İslâmiyeti açığa vurmaya tercih etti.

958- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Kahtan kabilesinden bir adam çıkıp asası (sopası) ile insanları sürmedikçe (idare etmedikçe) kıyamet kopmayacaktır.”

Mütercim:

Kahtanî lakabıyla şöhret bulan bu şerefli zatın ismi Cehcah imiş. Bu zat güçlü ve adil bir idareci olan Hazreti Mehdi’den sonra ortaya çıkacaktır. Aynı zamanda Hazreti Mehdî’nin gidişatında bulunacaktır. Bir çoban koyunları bir, çomağı ile rahatça idare ettiği gibi, bu da bütün memleketler halkını öyle rahatça idare edecek ve halk da ona tam bir bağlılıkla itaat edecektir. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

959- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki:

Müreyysi gazasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraberdik. Muhacirler de bir hayli kalabalıktı. Muhacirler arasında oyunbaz, (Cehcah bin Kays El-Gıfarî, adında) bir adam vardı. Dönüşümüzde bu oyunbaz adam Ensar’dan birinin kışına tekme attı. Ensarlı, şiddetli bir şekilde öfkeleni ve ikisi de yandaşlarını çağırmaya başladılar. Ensarlı: Ey Ensar, yetişin! diye bağırdı. Muhacir:

— Ey Muhacirler, yetişin! diye bağırdı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem çıkıp:

“Burada cahiliyet halkı davasının işi ne?” buyurdu ve sonra: “Bunların hali nedir?” diye sordu. Kendisine haber verildi ki, Muhacirlerden bir zat, Ensar’dan birine tekme atmıştır. Olay bunun üzerine çıkmıştır. Hazreti Peygamber:

“Bu cahiliyet adetini bırakın; o kötü bir şeydir.” (Münafıklardan olan) Abdullah bin Übey bin Selûl konuştu:

— Muhacirler, bize (Medinelilere) karşı çağrıştılar ha! Hele bir Medine’ye dönelim; muhakkak orada aziz (ev sahibi) olanlar zelil (sığıntı) olanları dışarı atacaktır (Medine’den Muhacirleri çıkaracaktır). Bunu duyan Hazreti Ömer, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sordu:

— Ey Allah’ın peygamberi! Şu münafık Abdullah’ı öldürelim mi? Hazreti Peygamber:

“Hayır! Sonra insanlar, Peygamber kendi adamlarını öldürdü, diye konuşurlar.” buyurdu.

960- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Amr bin Lühayy bin Kam’ate bin Hindif, Hüzaa kabilesinin atasıdır.”

961- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Amr bin Amir El-Hüzai ‘ye gördüm; Cehennemde bağırsaklarını yerden çekiyordu. Putlar uğruna develeri salıveren ilk insan odur. (Putlara adanan bu develer çöle saliverilir; onların etinden sütünden ve sırtından yararlanılmazdı.)

962- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki;

Hassan bin Sabit, Kureyş kâfirlerini hicvetmek için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den izin istedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Benim nesebim nasıl olacak? (Benim soyum onların soyu ile birleşmektedir.) ” Hassan dedi ki:

— Ya Resûlallah! Hamurdan kıl çekilip çıkarıldığı gibi, seni onlar içinden çıkaracağım.

963- Cübeyr bin Mut’im (Radiyallahu Anh) rivayet eder:

“Benim beş ismim vardır: Ben Muhammed ve Ahmed’im. Ben Manî’yim ki, Allah benimle küfrü silecektir. Ben Hâşir’im; kıyamette insanlar benim peşimden haşrolacaklar (toplanacaklar) dır. Ben Akıb’ım (peygamberlerin sonuncusuyum).”

964- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Hayret etmiyor musunuz! Allah Teâlâ Hazretleri, Kureyş kavminin beni kötöleyip tel’in etmelerini nasıl geri çeviriyor? Kureyş kavmi yerilen kişiye sövüp sayıyorlar ve yerilen kişiyi telin ediyorlar. Oysa ben MUHAMMED’im (övülen kişiyim).”

Mütercim:

Kureyş kavmi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem hakkında, Muhammed isminin taşıdığı övülmüş manasının tam aksini kullanarak ona dil uzatırlardı. Onların bu davranışlarının kendi aleyhlerinde olduğunu ve Allah’ın bir peygamberi olarak Allah katında övülmüş bulunduğunu bu hadîs-i şerif belirtmektedir.

965- Hazreti Cabir’den (Radyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Benim halim ile diğer peygamberlerin hali şuna benzer: Bir adam güzel bir bina yaptırmış, onu tamamlamıştır ve süslemiştir; fakat o binanın bir tuğla konacak kadar yerini açık bırakmıştır. İnsanlar, (seyretmek için) o binaya girip güzelliğine hayran olmaya ve keşke bu bir tuğlanın (boş kalan) yeri olmasaydı, demeye başladılar.” (Peygamberler binasının son tuğlası Peygamber Efendimizdir. Bu bina O’nunla kemale ermiş ve gerçek değerini bulmuştur.)”

966- Ebû Hureyre’den (Radyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Benim halimle benden Önceki peygamberlerin hali şuna benzer:

Bir adam bir bina yapmış da onu güzelleştirmiş ve süslemiştir; ancak bir köşesinde bir tuğla yeri eksik bırakmıştır. İnsanlar o binayı dolaşip seyretmeğe başlıyorlar ve bu binanın güzelliğine şaşıyorlar Diyorlar ki, keşke şu bir tuğla da konmuş olsaydı!..” Sonra Hazreti Peygamber:

“İşte ben o bir tuğlayım ve ben peygamberlerin sonuncusuyum. (Peygamberler binası benimle tamamlamıştır).”

967- Ebû Hureyre’den (Radyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Ben, insanoğulları asırlarının asır asır en hayırlısından geldim ve nihayet içinde bulunduğum asırdan da peygamber olarak gönderildim.” (Peygamber “Efendimizin, insanlık tarihi boyunca en seçkin ve en temiz ailelerden geldikleri belirtilmektedir.)

968- İbni Abbas’dan (Radyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Ahlâkı en güzel olanınız, en hayırlı olanınızdır.”

969- Hazreti Aişe’den (Radyallahu Anha) rivayet edilmiştir:

“Benim gözüm uyur; fakat kalbim uyumaz (daima uyanıktır).”²²

22 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:624-634

PEYGAMBERLİK NİŞANLARI BAHSİ

970- Abdullah bin Mes’ud (Radyallahu Anh) der ki:

Bir seferde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ile beraberdik. Yolda suyumuz azaldı. Hazreti Peygamber bize şöyle buyurdu:

“Suyun artanını bulup getiriniz.” Ashab, içinde soktu ve sonra şöyle buyurdu: (??? Elini suya soktu, suyu eline döktü)

“Mübarek ve temiz olan suya geliniz; bereket Allah’tandır.”

Abdullah bin Mes’ud der ki: Hazreti Peygamberin mübarek parmakları arasından su fışkırdığını gözümle gördüm. Nitekim Hazreti Peygamber yemek yerken yemeğin tesbihini duyardık.

971- Ebû Hureyre’den (Radyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Siz, kıldan ayakkabı giyinen bir kavim ile savaşmadıkça ve aynı zamanda küçük gözlü, kırmızı benizli, küçük burunlu ve sanki yüzleri, birbiri üzerine katlanmış kalkanlara benzeyen (değirmi ve yumru olan) Türk boyu (Moğol) ile savaşa girmedikçe kıyamet kopmayacaktır. İnsanların bu vazifeye (devlet idareciliği görevine) düşmeden (girmeden) önce en isteksiz olanını, o sorumluluğa getirileceklerin en hayırlısı bulacaksınız. İnsanlar madenler gibidir. Cahiliyet zamanında hayırlı olanları İslâm’da da hayırlı olanlarıdır. Herhangi birinize mutlaka bir zaman gelecektir ki, beni bir kez görmesi aile ve servetinin bir misli artmasından kendisine daha sevimli olacaktır.” (Bağdad’ı olarak (??? olarak) Abbasî halifeliğini yıkan Türk Moğol (Serdarı Hûlâyâ (1217-1265) Peygamber efendimizin asırlar öncesinden bildirdikleri bu korkunç savaşa öncülük eden kişi olabilir.)

Mütercim:

Dünyada hiç bir sâlih mümin düşünülmez ki, bu yolda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine şiddetli bir sevgisi ve aşkı olmasın. Hatta değil malını ve ailesini, kendi canını bile feda etmeye razı olacak çok aşk ve muhabbet ehli vardır.

972- Ebû Hureyre’den (Radyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Siz; yüzleri kırmızı, burunları basık, gözleri küçük ve sanki birbiri üzerine katlanmış kalkanlar gibi (değirmi ve yumru) ve kıldan ayakkabı giyinen diğer milletlerden Hûz ve Kirman ile savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır.

973- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Kureyş’in şu kabilesi insanları helak edecektir.” ashap ı kiram:

– Bize ne emredersiniz? Diye Hazreti Peygambere sorunca:

“Keşke insanlar onlardan uzaklaşıp kenara çekilebilselerdi.” buyurmuştu.

974- Ebu Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Benim ümmetimin helaki, Kureyş kabilesinden bazı gençlerin elinden olacaktır.” Ebu Hureyre diyor ki:

İstersem falan oğulları ve falan oğulları diye ismen gösterebilirim.

Mütercim:

Hadis-i şerif âlimlerine göre bu zalimler Mervan oğullarından yezit ve Haccac-ı Zalim gibi kötü idarecilerdir.

975- Huzeyfe (Radiyallahu Anh) der ki:

Herkes Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine gelecek hayırlı işlerden sorardı. Ben ise, uğramaktan korktuğum için gelecek kötülüklerden sorardım. Bir ara sordum:

— Ya Resûlallah! Siz peygamber olarak gönderilmeden önce biz cahiliyette ve kötülükler içinde bulunuyorduk. Sizin gönderilmenizle bize bu saadet ihsan edildi. Sizin bu zamanınızda mevcut olan bu hayır ve saadetten sonra herhangi bir şer (kötülük ve fitne) olacak mıdır? Hazreti Peygamber:

“Evet!” buyurdu. Yine sordum:

— O şerden sonra hayır var mı? Buyurdu ki:

“Evet, hayır var ve fakat o hayırda bulanıklık bulunacaktır.”

— Bulanıklığı nedir? diye sordum. Buyurdu ki:

“Benim gösterdiğim yolun dışına çıkacak bir toplum gelecektir ki, onların hareketlerinden kimini şeriata uygun ve kimini de aykırı bulacaksınız.” Sonra sordum:

— Bu bulanık hayırdan sonra şer olacak mı? Şöyle buyurdular: “Evet, insanları cehennem kapılarına çağıranlar olacaktır. Kim onların çağırısına uyarsa, onu cehenneme atacaklardır.”

— Ya Resûlallah! dedim, bunları bize tanı, (nasıl insanlardır bunlar?) Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:

“Onlar bizim derimizdendir ve bizim dilimizi konuşurlar.” Dedim ki: Eğer o zamana yetiştirsem bana ne emredersiniz? Buyurdular ki:

“Müslümanların cemaatine ve liderine bağlanırsın.”

— Eğer Müslümanların bir cemaati ve bir lideri yoksa, dedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:

“O zaman bütün fırkalardan (partilerin hepsinden) ayrıl. Ağaç kökünü ısırmak (ağaç altında barınmak) ve ölünceye kadar da bu durumda kalmak pahasına bile olsa.”

Mütercim:

Burada ağaç kökünü ısırmanın manası, son derece ihtiyaç içinde kalacak olsan bile yalnızlığı tercih et ve o zamanki fitne guruplaşmaları içine girme, demektir.

976- Hazreti Ali (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’den size bir hadîs anlattığımda, yalan bir isnad da bulunmaktansa gökten düşüp paramparça olmayı yeğ tutarım. Fakat kendi işlerimiz konusunda size konuştuğum zaman, “savaş aldatmacadır” prensibinden hareket edebilirim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in şöyle buyurduğunu işittim:

“Ahir zamanda bir kavim gelecek. Genç yaşlı, dar ve zayıf görüşlüdürler. İnsanlığın en güzel lafını söylerler (laf ustasıdır). Okun av hayvanını bir delip çıktığı gibi İslâm’dan çıkarlar. İmanları hançerelerinden (gırtlak, Soluk borusunun üst bölümü), aşağı geçmez. Onları, nerede karşılaşırsanız öldürünüz. Bunların öldürülmelerinin, öldürenler için kıyamet günü sevabı vardır.”

Mütercim:

Hadis âlimlerinin açıklamasına göre bu hadîs-i şerif Peygamberin bir mucizesi olarak dinî hükümleri inkâr eden sapık fırkalar ve fesad için koşanlar hakkında varit olmuştur. Gerçekten bunların hepsi meydana çıkmıştır.

977- Habbab bin Eret (Radiyallahu Anh) der ki:

Kureyş kâfirlerinden çektiğimiz ağır sıkıntı ve eziyetlerinden Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e şikâyetle bulunduk. Kendileri Kâbe’nin gölgesinde, Bürde’sini yastık yaparak dinlenmekte idiler.

— Ya Resûlallah, dedik, kâfirlerin işkencelerinden kurtulmamız için Allah’a dua ediniz. Resûl-i Ekrem şöyle buyurdular:

“Sizden önceki ümmetler içinde imanlı kişiye düşmanları tarafından bir çukur kazılarak (boğazına kadar) o çukura gömülür ve sonra bir testere getirilip başı üzerine konularak iki yarık açılır ve ve bu işkence onu hak dininden

çeviremezdi. Kiminin de eti altındaki kemik ve sinirleri demir taraklarla taranır ve bu işkence onu dininden çeviremezdi. Allah Teâlâ Hazretlerine yemin ederim ki, muhakkak bu din tamamlanacaktır. O zaman bir atlı, San'a'dan Hadramut'a kadar tek başına gidebilecek ve yalnız Allah'tan, bir de koyunlarına kurdun saldırmamasından korkacaktır. Fakat siz, acele ediyorsunuz (her şeyin bir vakti var, bekleyiniz)."

Mütercim:

Peygamberin mucizesi olarak çok zamanlar böyle emniyet ve güven içinde yolculuklar yapılmıştır. Daima böyle huzur ve güven içinde bulunmak Müslümanların arzu ve temennisidir.

978- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ensar'dan Sabit bin Kays'ı bir kaç gün göremedikleri için merak edip sordular. ashaptan biri, Ya Resûlallah, dedi, sizin için gidip durumunu öğreneyim. Böylece adam Sabit'in yanına vardı. Sabit'i evinde çok kederli ve üzgün bir halde buldu ve ona bu halinin sebebini sordu. Sabit cevap verdi:

— Halim çok fena, çünkü bu Sabit, sesini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in sesinin üstüne çıkarttı. Muhakkak ki, onun işlediği ameller boşa gitmiş ve kendisi de cehennem ehlinde olmuştur. "Seslerinizi Peygamberin sesinden yüksek çıkarmayın" mealindeki ayeti kerime mutlaka benim hakkımda nazil olmuştur. Akıbet cehennemlik olacağımdan kederlenerek evimde oturup ağlamaktayım.

Sonra adam Hazreti Peygambere dönerek Sabit'in sözlerini anlattı. Hazreti Peygamber haberciye şöyle buyurdu:

"Sabit'e git ve ona de ki: Sen cehennemlik değil cennetliksin."

Adam gidip müjdeyi Hazreti Sabit'e verdi. Sonra Hazreti Sabit Yemame vak'asındaki savaşta şehit oldu ve Peygamberin mucizesi de yerine geldi.

979- Berâ bin Âzib (Radiyallahu Anh) der ki:

Hazreti Peygamberin zamanında ashaptan Üseyd bin Hudayır geceleyin namaz kılarken aşikâre olarak Kehf sûresini okuyordu. Evinin ahırında bağlı bulunan atı ürkmeye başladı. Bunu duyan Üseyd, selâm vererek namazdan çıktı. Birden beyaz bir sis veya bulutun, etrafını sardığını gördü. Üseyd bu olayı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e anlattı. Hazreti Peygamber buyurdular ki:

"Ey falan, okumalıydın! O gördüğün şey melek topluluğu idi. Kur'an için indi." Bir rivayette de şöyledir:

"Kur'an okuyuşuna devam edeydiniz, sabaha kadar melekler öylece kalacaklardı."

Mütercim:

Bu hadîsin diğer rivayetlerinde: "Beyaz bulut içinde bir takım kandiller gibi ışıklar gördüm." demiştir.

980- İbni Abbas (Radiyallahu Anhum) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hasta, olan bir bedevî'yi ziyaret etmek ve hatırını sormak üzere yanına vardı. Hazreti Peygamber, adetleri üzere, "geçmiş olsun, inşallah günahlara kefarettir," şeklinde o hastaya tesellide bulundu.

Adam:

— Sen bana geçmiş olsun, diyorsun. Hâlbuki benim hastalığım öyle gelip geçici değildir. Ancak bu hastalık, yaşlı bir ihtiyarın başında kaynayıp onu mezarları ziyarete götürecek humma (sıtma) hastalığıdır, dedi. Hazreti peygamber de: "Peki, öyle olsun!" buyurdu. (Aradan bir gün geçmeden de bedevi ölmüştü.)

981- Cabir (Radiyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bana:

"Desenli halılarınız var mı? diye sordular. Ben de, bizim desenli halımız nereden olacak! dedim. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Ama yakında desenli halılarınız olacaktır."

Gerçekten peygamberin mucizesi olarak sonradan Müslümanların öyle maddî kıymetleri yüksek halıları oldu. Hatta ben zevceme dedim ki, bu derecede kıymetli eşya kullanmaktan hoşlanmam. Haydi, bu halıları gözümün önünden kaldırı. Bana şu karşılığı verdi:

— Ama bunlar, bizim için Peygamberin bir mucizesidir. Hazreti Peygamber: "Sizin yakında desenli halılarınız olacaktır!" diye müjde vermemiş midir? Onun için savunmasına karşı başka bir şey söylemeye lüzum görmeyerek, öyle ise yaygınlarımız olduğu gibi kalsın, dedim.

982- Abdullah'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir: "Rüyamda bir meydanda toplanan insanlar gördüm. Ebû Bekir kalkıp (o insanlar için kuyudan) bir veya iki bakraç su çekti. Onun çekişinde biraz za'f vardıysa da Allah onu bağışlar. Sonra vazifeyi Ömer aldı ve bakraç Ömer'in elinde kocaman bir kovaya dönüştü. İnsanlar içinde onun yaptığını yapacak hiçbir dâhi görmedim. Nihayet insanlar, bu kuyunun çevresinde konakladılar."

Mütercim:

Bu da Hazreti Peygamberin mucizelerinden olup gerçekten Hazreti Ebû Bekir iki yıl ve bir kaç ay hilâfette bulunduktan sonra Hazreti Ömer'in hilâfeti zamanında Şam, İran, Mısır gibi geniş beldeler fethedildi. Şimdi de bütün cihan Hazreti Ömer'in yapmış olduğu fetihlere hayrandır.

983- Ümmü Seleme (Radiyallahu Anha) der ki:

Cebrail Aleyhisselâm, yakışıklı bir adam olan Dihyetü'l Kelbi biçiminde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Selleme geldi ve onunla konuştuktan sonra kalkıp gitti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem: Bu kimdi?, diye sordular. Müslümanların annesi ümmü Seleme Dihye! Dedi. Oysa o Cibril Aleyhisselam idi.

Ümmü Seleme (Radiyallahu Anha) der ki: Allah'a yemin ederim: Ben, Hazreti Peygamberden iştinceye kadar, Cibril Aleyhisselâm ı hep Dihyetü'l-Kelbî sanırdım.

Mütercim:

Cibril Aleyhisselâm'ın böyle Dihyetü'l-Kelbi biçiminde aşikâre görünmesi peygamberin en büyük mucizelerindendir. Hazreti Cibril'i yalnız Ümmü Seleme değil, birkaç defa diğer ashap da görmüşlerdir. Nitekim insanlar ortasında gelip Hazreti peygambere imandan, İslâmdan sorduğu zaman yine Cibril Aleyhisselâm o insan kılığında idi. Bu hadîs-i şerif daha önce geçmişti.

984- İbni Ömer (Radiyallahu Anhum) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Yahudilerden birkaç kişi gelerek kendi içlerinden zina eden bir erkekle bir kadın hakkında şeriatın hükmünü sordular ve uygulanmasını istediler. Hazreti Peygamber onlara sordu: "Zina hakkında Tevrat'da ne buluyorsunuz?" Onlar dediler ki:

— Biz zina edeni teşhir ve terzil ederiz. Aynı zamanda kırbaçlarız. Sonra (aslen yahudî olup İslâmı kabul eden) Abdullah bin Selâm, Yahudilere: — Siz yalan söylüyorsunuz. Haydi, Tevrat'ı getirin bakalım, dedi. O Yahudiler Tevrat'ı getirip Peygamberin huzurunda açtılar. Yahudi âlimlerinden olan biri, elini recim ayeti üzerine koyarak bir evvelki ayetle bir sonraki ayeti okudu, recim ayetini sakladı. Abdullah bin Selâm:

— Elini kaldır, dedi. Adam elini kaldırıncı baktılar ki eli altında recim ayeti bulunuyor. Sonra kendileri de itiraf ettiler ve dediler ki, Abdullah bin Selâm'ın dediği doğrudur, Tevrat'da recim ayeti vardır. Bunun üzerine ikisi de dul olan bu kadın ve erkeğe Hazreti Peygamber recim cezası verdi ve uygulandı.

Mütercim:

Tevrat'da recim ayetinin bulunduğunu bilmesi de peygamberin mucizesidir.

985- İbni Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Hazreti Peygamber zamanında peygamberliğin açık mucizesi olarak ay ikiye bölündü. Bu mucizeyi gözleriyle görenlere hitaben Hazreti Peygamber:

"Siz buna şahitlik ediniz!" buyurdu.²³

23 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:635-645

PEYGAMBER ASHABININ FAZİLETLERİ EBU BEKİR'İN ÖZELLİKLERİ BAHSİ

986- Cübeyr bin Mut'im (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna bir kadın geldi ve dönüp giderken Hazreti Peygamber ona tekrar gelip müracaat etmesini söyledi. Kadın dedi ki: Ben buraya gelir de sizi bulamazsam ne yapayım (kime başvurayım) ? Hazreti Peygamber ona:

"Eğer beni bulamazsan Ebû Bekir'e git." buyurdu.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif Ebû Bekir (Radiyallahu Anh) Hazretlerinin hilafetine ve onun diğer ashaptan daha faziletli olduğuna işaret ettiği gibi, aynı zamanda da peygamberin bir mucizesi olarak da gerçekleşmiştir.

987- Ebû'd-Derdâ (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzurunda oturmakta idim. Derken Hazreti Ebû Bekir'in, diz kapakları görülecek şekilde eteklerini toplayarak meclisimize doğru telâşla gelmekte olduğunu Hazreti Peygamber görünce bize şöyle buyurdu:

"Bu sizin arkadaşınız (Ebû Bekir) her halde birisi ile münakaşa etmiştir." Hazreti Ebû Bekir huzura gelip selâm verdi ve dedi ki:

— Ya Resûlallah! Benimle Ömer bin Hattab arasında bir mesele vardı. Ben ona hızlı davrandım ve sonra pişman oldum. Kusurumun bağışlanması için Ömer'den rica ettim. O ise bağışlamadı. Ben de size geldim.

Hazreti Peygamber ona üç kez şöyle buyurdu:

"Ey Ebû Bekir, Allah seni bağışlar!"

Hazreti Ömer de ettiğine pişman olarak Ebû Bekir'den özür dilemek için evine gitti ve onu evinde bulamayınca, o da Hazreti Peygamberin huzuruna gelerek selâm verdi. Fakat Hazreti Peygamberin mübarek yüzlerinde bir değişiklik oldu. Hiddetlenmiş olduğu seziliyordu. Öyle ki, Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Ömer'e sert davranılması endişesiyle hemen peygamberin huzurunda dizleri üzerine çökerek:

— Ya Resûlallah! Bu işte ben Ömer'den daha çok haksızdım, diye iki defa itirafta bulundu. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, şöyle buyurdu:

“Allah Teâlâ Hazretleri, beni size peygamber olarak gönderdi. Siz beni yalanladınız. Hâlbuki Ebû Bekir beni doğruladı ve hem malı, hem de canı ile bana iyilik etti. Benim arkadaşımı bana bırakacak mısınız?” Hazreti Peygamber bu sözü iki defa tekrarladı. Bu olaydan sonra artık hiç bir kimse Ebu Bekir Hazretlerine eziyet etmedi.

988- Amr bin Âs'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Amr bin Âs'ı, Zati-Selâsil gazasında ordu kumandanı yapmıştı. Amr der ki: Bu savaştan dönüşümüzde Hazreti peygamberin huzurlarına vardım ve dedim ki:

— Ya Resûlallah! Bütün insanlar içinde en çok kimi seversiniz? Bana: “Aişe'yi (severim) ” buyurdular. Yine sordum:

— Erkeklerden en çok sevdiğiniz kimdir?

“Aişe'nin babasıdır!” cevabını verdiler. Ebû Bekir'den sonra kimi seversiniz? dedim. “Ömer bin Hattab'ı!” buyurdular. Bundan sonra böyle bir kaç erkek daha saydılar.

Böylece Amr bin Âs, ordu kumandanlığına tayin edilmiş olduğu halde ilk sıralarda yer alamadı, sandığı gibi olmadı.

989- İbni Ömer'den (Radiyallahu Anhumâ) rivayet edilmiştir: “Kim, büyüklük taslayarak eteklerini yerden çekerse, kıyamet gününde Allah Teâlâ Hazretleri ona rahmet gözü ile bakmaz.” Hazreti Ebû Bekir sordu:

— Ya Resûlallah! Bazan farkında olmadan giysimin bir ucu aşağı sarkıyor ve ancak devamlı yoklarsam sarkmaz. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Sen bunu böbürlenmek için yapmıyorsun.”

990- Ebû Said'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Sakin benim ashabıma kötü söz söylemeyiniz. Sizden biriniz Uhud Dağı kadar altın sadaka verse onlardan birinin verdiği bir batman tahıla bile ulaşamaz.”

991- Ebû Mûsâ El Eş'ari (R.A.)'den rivayet edilmiştir:

Ebû Mûsâ, evinde abdest alıp çıktı ve bugün akşama kadar Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in yanında bulunacağım, diyerek Mescid-i saadete vardı. Orada bulunanlara Hazreti Peygamberi sordu. Şu tarafa gitti, dediler. Ebû Mûsâ anlatır:

— Ben de Peygamberi bulmak için peşinden çıktım. Hazreti Peygamber Kuba yanında Enis kuyusunun bulunduğu bostana girdi. Ben de bostanın kapısı yanında oturdum. Bostanın kapısı hurma dallarından idi. Hazreti peygamber, ihtiyacını giderip abdestini aldıktan sonra huzurlarına vardım. Bir de baktım ki, Hazreti Peygamber, Eriş kuyusunun kenarına oturmuş ve mübarek dizlerini çıplak olarak kuyuya sarkıtmıştı. Kendilerine Selâm verdikten sonra, o gün Resûl-i Ekrem'in kapıcısı olmaya niyet ederek dönüp bostan kapısının yanında oturdum. Derken Ebû Bekir gelip kapıyı itti. Kim o! Dedim. O da: Ebû Bekir'im dedi. Ben de: Bekle, izin isteyeyim, dedim. Hemen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna çıktım ve:

— Ya Resûlallah, Ebû Bekir kapıdadır, huzuruza gelmek için izin istiyor, dedim. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele.”

Ben hemen Ebû Bekir'e giderek:

— Girebilirsiniz ve de Hazreti Peygamber sizi cennetle müjdeliyor, dedim. Hazreti Ebû Bekir, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna çıktı ve Hazreti Peygamberin sağında oturarak O'nun yaptığı gibi ayaklarını kuyuya sarkıttı ve dizlerini açtı. Sonra ben yerime dönüp oturdum. Kardeşimi abdest alırken bırakmışım ve bana yetişecekti. Eğer Allah ona (kardeşini kasdediyor) hayır murat etmişse onu buraya getirir, dedim. Tam bu sırada kapıyı hareket ettiren biri peyda oldu. Ben:

— Kim o ! Dedim. O da :

— Ben, Ömer bin Hattab'ım, dedi.

— Biraz bekle, izin isteyeyim, dedim. Peygamberin huzuruna çıkıp selâm verdikten sonra dedim ki:

— Ya Resûlallah, Ömer bin Hattab kapıda bekliyor, izin istiyor. Hazreti peygamber şöyle buyurdular:

Sen ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele. Ben de kapıya dönerek Hazreti Ömer'e dedim ki:

— Girebilirsiniz ve peygamber sizi cennetle müjdeliyor. Hazreti Ömer, (Allah'a hamd ve şükrederek) içeri girdi ve Hazreti Peygamberin solunda oturarak ayaklarını kuyuya sarkıttı. Ben yine dönüp kapının iç tarafında beklemeye devam ettim ve içimden: Allah Teâlâ Hazretleri kardeşime hayır murad etmişse onu buraya getirir, diye geçirdim. O anda birisi gelerek kapıyı kımıldattı. Kim o! Dedim. O da:

— Ben Osman bin Affan’ım, dedi.

— Biraz bekle, izin isteyeyim, dedim. Hazreti Peygamberin huzuruna varıp Osman bin Affan’ın kapıda izin beklediğini haber verdim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:

“Ona izin ver, gelsin ve uğrayacağı bir musibet karşılığında onu cennetle müjdele.” Ben de Hazreti Osman’ın yanına dönerek:

— Girebilirsiniz ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, uğrayacağınız bir musibet karşılığında sizi cennetle müjdeledi, dedim. Hazreti Osman da (Allah’a hamd ederek, Allah yardımcımız olsun, dedi ve) içeri girdi. Hazreti Peygamberin huzuruna vardığında kuyu kenarında oturacak yer bulamadı. Sonra kuyunun önünde Hazreti Peygamberin karşısında oturdu.

Mütercim:

Bazı âlimler, bu hadisenin Hazreti Osman’ın kabrinin Ravza-i Mutahhara karşısında Baki mezarlığında olacağına ve Hazreti Ebû Bekir’le Hazreti Ömer’in kabirlerinin ise Peygamber’in yanında olacağına işaretler, dediler. Bir de Peygamberin mucizesi olarak Hazreti Osman’ın şehit olmasına sebep teşkil eden büyük fitneler olmuştur.

992- Hazreti Enes (R.A.) der ki:

Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ashaptan Ebû Bekir, Ömer ve Osman’ı yanlarına alarak Uhud dağına çıktılar, Uhud dağı sallanmaya başladı. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Ey Uhud dağı! yerinde dur. Çünkü senin üzerinde bir peygamber, bir Siddîk (Ebû Bekir), iki de şehit (Hazreti Ömer ile Hazreti Osman) var.”

(Uhud dağının sallanması, sevinç ve neş’esinden olmuştur. Bunun benzeri bir olay da Mekke’de Hira dağında olmuştur. Şairin biri güzel söylemiştir: Hira dağının altındaki sevinçten gelen bu hareket ne!.. Eğer bu dağa, peygamberin “Dur ve sakın ol” sözü olmasaydı” o dağ çöker ve yıkılırdı.)

993- Hazreti Ali’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

İbni Abbas (Radiyallahu Anhum) der ki: Hazreti Ömer şehit edildiği zaman cenazesi bir divan üzerine konulmuştu. Ben de Hz. Ömer’e dua edenler arasında idim. O sırada arkamda bulunan ve dirseğini omzuma dayamış olan kişi, Hz. Ömer için şöyle diyordu:

— Allah Teâlâ Hazretleri sana rahmet etsin. Zaten senin, iki arkadaşının (Hazreti Peygamberle Hazreti Ebû Bekir’in) yanında olacağını (defnedileceğini) umuyordum. Çünkü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’den sık sık şöyle buyurduğunu duyardım:

“Ben, Ebû Bekir ve Ömer beraberdik. Ben, Ebû Bekir ve Ömer yaptık. Ben, Ebû Bekir ve Ömer gittik.” (Bu itibarla üçünün de kabri şeriflerinin bir arada olması gerekliydi).

İbni Abbas der ki: Bu sözü söyleyen kimdir? diye baktım, arkamda Hazreti Ali’yi gördüm.

Mütercim:

Hazreti Ali (Kerremallahu Vechehu) efendimizin rivayet ettiği bu hadîs-i şerif, iki şeyhin (Hazreti Ebû Bekir ile Hazreti Ömer’in) diğer ashâbı kiramdan fazilet bakımından üstün olduklarına delâlet eder. 24

24 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:645-650

HAZRETİ ÖMER’İN ÖZELLİKLERİ BAHSİ

994- Cabir’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir: “Rüyamda cennete girdiğimi gördüm. Orada Ebû Talha’nın zevcesi Rumeysâ ile karşılaştım. Derken bir ayak sesi işiterek (yanımda bulunan Cibril’e), bu kimdir? dedim. O Bilâl’dır, dedi. Ayrıca cennette bir büyük köşk gördüm, avlusunda bir cariye vardı. Bu köşk kimindir? sordum. Ömer’indir, dedi. İstedim ki, o köşkün içine girip onu göreyim. Fakat ey Ömer, senin kıskançlığını hatırladım da girmedim!” Hazreti Ömer:

— Anam babam sana feda olsun, ya Resûlallah! Senden hiç kıskanır mıyım dedi.

995- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir kimse, Hazreti Peygambere kıyametten sordu, ne zaman kıyamet kopacaktır? dedi. Hazreti Peygamber ona:

“Sen kıyamet için ne hazırladın?” buyurdu. O kimse dedi ki; Ya Resûlallah kıyamet için hiçbir hazırlığım yoktur. Ancak Allah’ı ve onun peygamberini severim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona:

“Sen sevdiğin kimse ile berabersin.” buyurdu. Enes diyor ki: Peygamberin “Sen sevdiğinle berabersin!” sözüne sevindiğimiz kadar hiçbir şeye sevinmemiştik. Ben de Peygamberi, Ebu Bekir ve Ömer’i seviyorum. Onlara olan bu sevgim sayesinde, onların yaptığını yapamadığım halde kendileriyle birlikte olacağımı umuyorum. (Peygamberi seven kimsenin derecesi başka olmakla beraber cennette daima Hazreti peygamberi görebilecektir. Bu yine bir beraberliktir. Hazreti Enes de Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in hizmetçisi ve onu en çok sevenlerden biri olması itibariyle cennette peygamberle bulunacağı da anlaşılmaktadır.

996- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Sizden önceki ümmetler içinde (mana âleminden) kendileriyle konuşulan kişiler var idi. Eğer benim ümmetim içinde böyle bir kimse varsa, o da Ömer’dir (Allah tarafından ona bazı gerçekler ilham edilir).”

Başka bir rivayette de:

“Sizden önce geçmiş İsrail oğulları içinde birtakım erkekler vardı ki, Peygamber olmadıkları halde onlarla (melekler tarafından) konuşulurdu. Benim ümmetimde, o kimselerden biri varsa o da Ömer’dir.”²⁵

25 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:651-652

HAZRETİ OSMAN’IN ÖZELLİKLERİ

997- İbni Ömer (R.A.) der ki:

Mısır halkından bir adam İbni Ömer’e gelerek:

— Ey İbni Ömer! Uhud savaşında Osman’ın (Radiyallahu Anh) kaçtığını bilir misin dedi. İbni Ömer;

— Evet, bilirim; cevabını verdi. Adam sordu:

— Ey İbni Ömer, Osman’ın Bedir savaşında bulunmadığını bilir misin? İbni Ömer ona cevap verdi:

— Evet, Osman’ın Bedir savaşında bulunamadığını bilirim. Yine sordu:

— Osman’ın Rıdvan biatında (Hubeybiye vak’asında ağaç altında binbeşyüz kadar ashap biat ederlerken Osman’ın orada) bulunmadığını bilir misin İbni Ömer:

— Evet, Rıdvan biatında Osman’ın bulunamadığını bilirim, dedi. Sonra o adam İbni Ömer’den aldığı cevaplar kendi inancına uygun düştüğünü sanarak Hazreti Osman’ın kıymetinin azaldığına hükmedip sevinmiş ve “Allahu Ekber” diye tekbir getirmişti. Sonra İbni Ömer, o adama:

— Şimdi yanıma gel de sana işin gerçeğini bildireyim, dedi ve söze başladı: Önce Uhud savaşında Hazreti Osman’ın kaçı hususunagelince, ben şahidlik ederim ki, Allah Teâlâ Hazretleri “Allah onları affetmiştir” mealindeki ayeti kerimeyi indirmekle onu ve onunla beraber diğer ashapı bağışlamıştır.

Bedir savaşında Hazreti Osman’ın bulunamayışının sebebi şu idi: Hazreti Osman’ın nikâhlısı bulunan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in Rukayye adındaki kızı hasta idi; ölüm döşeğinde bulunuyordu. Onunla ilgilenmesini Hazreti peygamber Osman’a emir etmiş ve geri kalmasına müsaade etmişti. Hatta Osman geri kalma işinde tereddüt bile göstermişti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“(Ey Osman) muhakkak surette sana, Bedir’de bulunacak olanın sevabı vardır. Ayrıca o savaşta bulunanın alacağı hisse kadar sana ganimet malından vardır.” işte bu emir üzerine Hazreti Osman, Bedir savaşından geri kalmıştır.

Hazreti Osman’ın Hudeybiye vak’asında Rıdvan Biatında bulunamayışı şundan: Eğer Hazreti Osman’dan Mekke içinde daha saygın bir kimse bulunaydı, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Mekke’ye elçi olarak onu gönderirdi, Osman’ı göndermezdi. Biat ise, Hazreti Osman Mekke’ye elçi olarak gönderildikten sonra ve Osman Mekke’de görevli iken olmuştu. Bunun için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:

“Bu el Osman’ın elidir buyurarak sağ elini diğeri üzerine vurdu ve “bu biat Osman içindir,” dedi. Sonra İbni Ömer, o Mısırlıya hitab ederek:

— Şimdi al sorularının cevabını ve git. (Hazreti Osman’ı ayıplamak ve onun kıymetini düşürmek yolundaki inancını düzelterek memleketine dön.)

Mütercim:

Gerçekten Bedir savaşındaki zaferi müjdelemek için Zeyd bin Harise’nin Medine’ye geldiği gün, Hazreti "Osman’ın zevcesi Rukayye Radiyallahu Anha vefat etmişti. Zeyd bin Harisenin oğlu Üsâme de, Rukayye’nin hastalığı sebebiyle Hazreti Peygamberin emirleri üzere Medine’de kalmıştı.

Türkçede Rukayye ismi Rukıyye şeklinde kullanılmakta ise de doğrusu Rukayye’dir. Hazreti Rukayye’nin vefatından sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem diğer kızı Ümmü Gülsüm’ü Hazreti Osman’a nikahladı. İşte Hazreti Osman, Peygamber efendimizin iki kızını nikâhladığı için kendisine “Zinnureyn = iki nur sahibi” denilmiştir.²⁶

26 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:653-654

HAZRETİ ALİ’NİN ÖZELLİKLERİ

998- Hazreti Ali (Kerremellahu Vechehu) der ki:

Hazreti Fatıma (Radiyallahu Anha), el değirmenini çevirmekten elleri nasır tutmuştu. Kendisine bu hususta yardımcı olmak için getirilen esirlerden bir cariye istemek üzere babası Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in evine gitti. Fakat Hazreti Peygamberi evde bulamayınca isteğini Hazreti Aişe’ye (Radiyallahu, Anha) anlattı. Sonra Peygamber eve dönünce, Hazreti Fatıma’nın bir hizmetçi istemek üzere geldiğini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e bildirdi.

Hazreti Ali der ki: Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bizzat evimize geldi. Biz ise yataklarımıza girmiştik. Hemen yataktan kalkmaya davrandımsa da, Hazreti Peygamber bize:

“Yerinizde kalınız (kalkmayınız)” buyurdu. Sonra Fatıma ile benim aramda oturdu. Hatta göğsüme değen mübarek ayaklarının yumuşaklık ve serinliğini duyuyordum. Sonra ikimize hitab ederek şöyle buyurdu:

“Benden istediğiniz şeyden daha hayırlısını size bildireyim mi? Yatağınıza girdiğiniz zaman otuz dört defa ALLAHU EKBER, otuz üç defa SÜBAHANELLAH ve otuz üç defa da ELHAMDÜ LİLLAH deyiniz. İşte bu sizin için bir hizmetçiden daha hayırlıdır.”

Mütercim:

Bu zikir ve tesbihler otuz üçer defadır; fakat “La îlahe illallahu vahdehu La şerike leh” ile tekbirler otuz dört olur. Yahut bu hadîs-i şerifte olduğu gibi, gece yatarken, yapılacak tesbihlerin sayısı bunlardan ibarettir. Bazı hadîs-i şeriflerde de tesbihlerin sırası değişiktir. Önce Sübhanellah ve sonra Elhamdü Lillâh ve Allahu Ekber gelir. Nitekim ayeti kerimelerde de bu sıra üzere gelirler. Onun için bu sırayı gözetmek daha faziletlidir, denmiştir. Bu tesbihlerin otuz üçer den doksan dokuz olması da Esmâ-i Hüsnâ’ya (Allah’ın güzel doksandokuz ismine) uygun düşmesi içindir. Namazlardan sonra yapılan bu tesbihlerin sonunda “La îlâhe illallahu Vahdehu La Şerike Leh” denmekle tesbihlerin sayısı yüze çıkar, ki Esmâ-i Hüsnâ’nın sayısı da bir rivayete göre yüzdür. Bir hadîs-i şerifte: “Cennetin dereceleri yüzdür; Allah Teâlâ o dereceleri mücahidler için hazırlamıştır.” buyrulduğundan gerek tesbihlerin ve gerekse Allah’ın isimlerinin yüz olması bu cennet derecelerine uygun düşmektedir diye bazı âlimler söylemişlerdir.²⁷

27 Ömer Ziyaeddin Dağistânî, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:655-656

PEYGAMBER SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM ’İN YAKINLARININ ÖZELLİKLERİ

999- Abdullah bin Zübeyr (R.A.) der ki:

Hendek savaşında ben ve Ebû Seleme’nin oğlu Ömer birer çocuk olduğumuz için kadınlar arasında bulunuyorduk. Sonra baktım, babam ata binerek iki üç defa Kurayza Oğulları denen Yahudi kabilesine gidip geldi. Ben bu işi merak ettiğim için babam Zübeyr’e sordum:

— Babacığım, iki üç defa Kurayza Oğullarına gidip geldiğinizi gördüm. Niçin gitmişsiniz? Babam dedi ki:

— Yavrum, sen beni öyle Kurayza Oğullarına gidip gelirken gördün mü? Ben:

— Evet, gördüm, dedim. Sonra babam Zübeyr anlattı:

— Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bütün ashaba hitaben :

“Kim Kurayza Oğullarına gidip onların durumunu bana bildirecek?” buyurmuştu. Sonra ben onlara gittim ve onların ne halde olduklarına dair bilgiyi Peygambere getirdim. Gerekli haberleri Hazreti Peygambere getirdiğim zaman çok memnun oldu ve bana iltifat buyurarak anne ve babasını anmak suretiyle: “Anam babam sana feda olsun.” buyurdu.

1000- Misver bin Mahreme (Radiyallahu Anh) der ki:

Hazreti Ali (Kerremellahu Vechehu), Ebû Cehil’in kızı ile evlenmek üzere nişanlanmıştı. Bunu duyan zevcesi Hazreti Fatıma (Radiyallahu Anha), şikâyet makamında babası Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e gitti. Dedi ki: Ya Resûlallah, ashap (arkadaşlarınız) sanıyorlar ki, siz kızlarınıza kızmışsınız. Bunun için kocam Ali de benim üzerine Ebû Cehil’in kızını nikahlamak istiyor. Hazreti Fatıma’nın bu şikâyeti üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir konuşma yaptılar. Misver bin Mahreme der ki: Hazreti Peygamber, konuşmasına Allah’a hamd ve övgü ile başladıktan, sonra asıl konuya geçti ve şöyle buyurdu:

“Ben, kızım Zeyneb’i Ebu’l-As bin Rebi’a nikahladım, (nübüvvetten önce Mekke’de bu nikâh kıyılmıştı) Ebû’l-As, gerçekten bana karşı sözünde durdu, sadakat gösterdi (kızım üzerine başkasını nikahlamadı) . Fatıma’ya gelince, muhakkak ki o, benden bir parçadır. Ona bir kötülük yapılmasını istemem Vallahi, Allah’ın Resulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in kızı ile Allah’ın düşmanının (Ebû Cehil’in) kızı bir erkeğin nikâhı altında toplanamaz.” Bunun üzerine Hazreti Ali de evlenmekten vazgeçti.

1001- İbni Ömer’den (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Rûm’larla savaşmak üzere bir birlik gönderdi. Bu birliğin üzerine de komutan olarak Zeyd’in oğlu Üsâme’yi tayin etmişti. Genç yaşta olan Üsâme’nin ordu komutanlığına tayini hakkında bazı kimseler ileri geri lâf etmişlerdi. Bunu duyan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, o yersiz söz söyleyenlere hitaben şöyle buyurdu:

Üsâme’nin kumandanlığına dil uzatıyorsanız, daha önce de babasının kumandanlığına dil uzatmıştınız. (Mûte gazasında komutan tayin edilerek orada şehit düşen babası Zeyd hakkında da söylenmişsiniz) Allah adına yemin ederim ki, onun babası kumandanlığa hakkıyla layık idi ve insanlar içinde benim en sevdiklerimden biri idi. Bu Üsâme de, ondan sonra insanlar içinde en sevdiklerimden biridir.”

Mütercim:

Üsâme Hazretlerinin kumandan tayin edilmesi ve ordunun toplanması, Hazreti Peygamberin vefatına sebep olan hastalığı zamanına rastlar. Hazreti Peygamber ahirete göçtükten sonra yine bu orduyu Üsâme’nin kumandası altında Hazreti Ebû Bekir savaşa gönderdi. Tam bir başarı ile de Medine’ye döndüler. Daha önce Mûte savaşında şehit düşen babası Zeyd ile diğer ashabin intikamları alınarak zaferle geri döndü.

1002- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Bir gün, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem evde iken yanımıza Miczer adında bir kıyafet bilgici geldi. Zeyd ile oğlu Üsâme bir örtü altında yatmakta idiler. Her ikisinin sadece ayakları örtüden dışarı çıkmıştı. Adam bunların ayaklarına bakarak: Şüphe yok ki, bu ayaklar birbirindendir dedi. Adamın bu teşhisi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'i sevindirdi ve bundan hoşlanarak onu Aişe'ye bildirdi. (Zeyd, siyahi olduğu halde oğlu Üsâme beyaz idi ve bu yüzden onun nesebi hakkında bazı tereddütler bulunuyordu. Bu kıyafet bilgicinin teşhisi, bu tereddütleri izale eden maddi bir delil değerinde idi. Resûl-i Ekrem'i memnun eden de bu olmuştu.) Başka bir rivayete göre Resûl-i Ekrem şöyle buyurdular:

“Ya Aişe! Görmedin mi, bana Miczer geldi. Üsâme ile Zeyd'in başları örtülü ve ayakları meydanda olduğu halde onları gördü ve bu ayaklar birbirlerindendir, dedi.”

1003- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Beni Manzum kabilesinden bir kadın hırsızlık yaptığından ceza olarak elinin kesilmesi icab etti. Bunun bağışlanması için Hazreti Peygamber'den affını dilemeğe kimse cesaret edemedi; ancak Üsâme bin Zeyd söyleyebildi. Buna cevap olarak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“İsrail oğulları içinden soylu bir kimse hırsızlık ettiği zaman onu bırakırlardı. Fakat zayıf (zavallı) bir kimse çaldığı zaman onun elini keserlerdi. Eğer o hırsız, kızım Fatıma olsaydı muhakkak onun da elini keserdim.”

Yine Buhârî'de başka bir hadîs-i şerifte Üsâme'ye hitaben şöyle buyurmuştur: “Allah'ın takdir ettiği bir ceza hakkında aracı mı oluyorsun?” (Böyle bir iltimas kabul edilemez.)

1004- Hazreti Üsâme (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, küçük yaşta bulunan Üsâme ile Hazreti Hasan'ı (Radiyallahu Anhuma) kucaklarına alırlar ve şöyle buyururlardı:

“Allah'ım! Ben bunları seviyorum, sen de bunları sev.”

1005- Hazreti Hafsa'dan (Radiyallahu Anha) rivayet edilmiştir:

“Gerçekten Abdullah bin Ömer iyi bir adamdır.”

Mütercim:

Abdullah bin Ömer'in görmüş olduğu bir rüya üzerine bu hadîs-i -şerif varit olmuştur. İbni Ömer rüyasında cehennemi görmüş ve bir melek ona: “asla korkmayacaksın” demiş. Bunun açıklanışı 323. sayıda geçmiştir.

1006- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Her ümmetin bir emini (sekreteri) vardır. Ey ümmetim! Bizim de eminimiz Ebû Ubeyde bin Cerrah'dır.

1007- Berâ bin Azib (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'i, mübarek omuzlarında torunu Hazreti Hasan'ı taşıırken gördüm, şöyle dua ediyordu: “Allah'ım! Ben bunu seviyorum, sen de onu sev.”

1008- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Irak halkından bir adam, İbni Ömer'e, hac için ihramda iken karasinek öldürene ne ceza lazım gelir, diye sorunca ona hayret ederek şu cevabı verdi: Iraklılar bana karasineği öldürmekten soruyorlar. Hâlbuki onlar, Hazreti Peygamberin kızı Fatıma'nın oğlunu (Hazreti Hüseyin'i) öldürdüler. Üstelik Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hasan ve Hüseyin hakkında şöyle buyurmuştu:

“Bu ikisi (Hasan ve Hüseyin), dünyadan benim iki fesleğenimdir (hoş kokulu çiçeklerimdir).”

Mütercim:

Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin, Allah'ın bana ihsan ettiği nimetlerdir, manasını taşıır. Çünkü başka bir hadîste: “Çocuk, Allah'ın rahmetindendir,” buyrulmuştur. Yahut “Reyhan” burada misk ve anber gibi güzel kokudur. Ayrıca “Reyhan” hoş kokusu bulunan bir çiçeğin adıdır. Buna göre mana: “Dünyada benim koklayacağım hoş koku ancak Hasan ile Hüseyin'in kokusudur.” bazı âlimler şu manayı da vermişlerdir:

“Benim ümmetim, benim kokumu kıyamete kadar Hasan ile Hüseyin'den gelecek şerefli sülâleden koklayacaklardır.” Bir kısım âlimlere göre de “Reyhan” iyi otların hepsine denilir Rızık ve rahmet manasına da gelir. Burada uygun düşen rahmet manasıdır.

1009- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni mübarek bağrına bastı ve şöyle buyurdu:

“Allah'ım! Sen buna Kitab'ı (Kur'anı) öğret.” Diğer bir rivayette de: “Sen buna hikmeti öğret buyurdu.”

Mütercim:

Kitab öğretmekten maksad, Kur'anın gerçeklerini anlamak ve tefsir etmek, esrarını bilmektir. Onun için İbni Ömer Hazretleri İbni Abbas hakkında: Allah tarafından peygambere indirilen hükümleri en iyi bilendir, derdi.

1010- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Mûte gazasında şehit düşen Zeyd, Cafer ve İbni Revaha'nın aynı günde şehit olduklarını mucize olarak bilmiş ve üçünün de vefat etmiş olduğunu büyük bir üzüntü ve kederle hutbelerinde ashaba haber vermişti:

“Zeyd sancağı aldı ve şehit edildi. Sonra Cafer aldı ve şehit edildi. Sonra ibni Revaha (sancağı) aldı; o da şehit edildi.”

Enes der ki: Hazreti Peygamber böyle söylerken mübarek gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Hazreti Peygamber sonra şöyle buyurdu:

“Sonunda sancağı, benim komutanlık vermediğim ve durum gereği Allah'ın kılıçlarından bir kılıç (Hâlid bin Velid) aldı ve Allah onlara fethi ihsan buyurdu.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif geniş olarak 351. sayıda geçti.

1011- İbni Arar'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Kur'an-ı Kerimi dört kimseden okuyunuz ve öğreniniz: Abdullah bin Mes'ud'dan, Ebû Huzeyfe'nin azadlısı Sâlim'den, Übeyy bin Kâ'b'dan, Muaz bin Cebel'den.”

Hadisi rivayet eden der ki; Hazreti Peygamber önce Übeyy'i mi, yoksa Muaz'ı mı andı, hatırlayamıyorum.

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in hayatlarında Kur'an ı kerimi ezberleyen ve bilen hafızlar çoktu. Fakat hadîs-i şerifte adlan geçenler, İbni Mes'ud, Salim, Übeyy ve Muaz hazretleri kıraat ilmi bakımından da hepsinden üstün idiler. Aynı zamanda bütün işleri de Kur'an öğretmekti. Yoksa ilim bakımından bunlardan daha üstünleri vardı. Bu büyük âlimler arasında dört halife ve hususiyle Hazreti Ali, Zeyd bin Sabit, Abdullah bin Amr bin Âs ve bunlar gibi daha başkaları sayılabilir. Bunlar Kur'an ı kerimin bir harfini bırakmayarak tespit etmişler ve ezberlemişlerdi.²⁸

28 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:656-663

ENSAR'IN ÖZELLİKLERİ

1012- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir.

“Eğer Ensar (Medine'li ashab), bir vadiye yahut bir yola koyulsalar, ben de onların yoluna girerdim, Eğer hicret olmayaydı, ben Ensar'dan bir kimse olurum.”

(Hicret, üstün bir ibadet olmamış olsaydı, kendimi Medine halkından sayardım. Fakat hicretin sevab ve mükâfatı daha üstün olduğundan kendimi Muhacir saymaktayım.)

1013- Berâ'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Ensar'ı ancak mümin sever. Onlara da ancak münafık buğzeder. Ensar'ı kim severse, Allah da onu sever. Onlara kim buğzederse, Allah ona buğz eder.”

1014- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Medine'li birçok kadınlar çocukları ile birlikte bir düğün ziyafetinden dönerlerken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onları görünce ayağa kalkıp onlara üç defa şöyle buyurdu:

“Allah'ı şahid tutarım, siz (Medine'liler) insanlar içinde benim en sevdiklerimsiniz.”

1015- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Ensar'dan bir kadın çocuğu ile birlikte geldi. Hazreti Peygamber o kadının gönlünü hoş etmek için iki defa şöyle buyurdu:

“Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, insanlar içinde benim en sevdiğim sizsiniz.” Kadının dileğini yerine getirdikten sonra ona böyle buyurmuştu.

1016- Zeyd bin Erkam'dan (R.A.) rivayet edilmiştir:

Ensar (Medine'li ashab) sordular:

— Ya Resûlallah! Her kavmin bağlıları vardır. Biz topluca size bağlandık. Dua ediniz de bizim bağlılarımız bizden olsun.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara şöyle dua etti:

“Allah'ım! Bunların tabilerini kendilerinden kıl.”

1017- Ebû Humeyd'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Ensar'ın (Medine'li ashabın) ailelerinin en hayırlısı, Benî Neccar ailesi, sonra Benî Abdî'l-Eşhel ailesi, sonra Beni'l-Haris ailesi, sonra Beni Saide ailesidir. Ensar ailelerinin hepsinde hayır vardır.”

Sa'd bin Ubade: Ya Resûlallah! Ensar ailelerinin birbirlerine nispetle faziletlerini bildirdiğiniz sıralamada bizim ailemiz olan Benî Sâide, diğer ailelerden sonraya kaldı, dedi. Hazreti Peygamber ona: "Hayırlı kimselerden olmak size yetmez mi?" buyurdu.

1018- hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Ensar'dan biri: Ya Resûlallah! Falanca kimseye valilik verdiğiniz gibi, bana da verir misiniz? diye rica etti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Siz, tayinlerde adam kayırmayı benden sonra göreceksiniz. Bana kavuşuncaya kadar sabrediniz. Kavuşma yeriniz de cennetteki Kevser Havuzudur."

1019- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Bir adam Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine geldi. Çok yoksul ve aç idi. Hazreti Peygamber onun karnını doyurmak için evlerinden yemek istedi. Hazreti Peygamberin pâk zevceleri, evlerinde sudan başka şey bulunmadığını bildirdiler. Sonra Hazreti Peygamber ashaba sordu:

"Bu adamı kim yanına alacak yahut misafir edecek?" Ensar'dan biri: — Ben misafir ederim, ya Resûlallah! dedi.

Sonra adamı evine götürdü ve karısına, Hazreti peygamberin misafirini en iyi şekilde ağırla! dedi. Zevcesi cevap verdi:

— Biz onu nasıl ağırlayacağız? Evimizde ancak çocukların bir öğünlük yemeği var. Adam dedi ki:

— Yemeği hazırlar, lambanı da yakarsın. Çocuklar akşam yemeği isterse onları uyut. Bunun üzerine kadın yemeğini hazırladı, lambasını yaktı ve çocuklarını da uyuttu. Sonra lambasını onarıyormuş gibi yaparak söndürdü. Sonra misafire kendileri yiyorlarmış gibi göstererek o geceyi aç geçirdiler. Sabah olunca Ensar'dan bu zat Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna çıktı. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

"Bu geceki iyi davranışınıza Allah gülümsedi (razı oldu) yahut beğendi ve: "İhtiyaç içinde olsalar da başkalarını kendilerine tercih ediyorlar. İşte nefislerinin cimriliğinden kimler korunuyorsa kurtuluşa erenler onlardır." mealindeki ayeti kerimeyi indirdi. (Haşır sûresi; 9)

1020- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in vefatına sebep olan hastalıkları zamanında Ebû Bekir ile Abbas Hazretleri, bir arada toplanmış bulunan Ensar meclisine uğradılar. Onlar ağlaşıp halde idiler. Hazreti Abbas onlara sordu:

— Neden ağlıyorsunuz? Cevap verdiler:

— Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Meclisi hatırıma geldi. Şimdi hastalıkları sebebiyle mübarek sohbetlerinden mahrum kaldık. Bunun için ağlıyoruz.

Sonra Hazreti Abbas ile Hazreti Ebû Bekir, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna varıp Ensar'ın halini anlattılar. Hazreti Peygamber mübarek başını bir kumaş parçası ile bağlayarak saadethanelerinden çıktı. Mescide giderek minbere çıktı. İşte o günden sonra bir daha minbere çıkmaları kismet, olmadı. Minbere bu en son çıkışlarında Allah'a hamd ve sena etti. Sonra cemaate hitab ederek şöyle buyurdu:

"Size Ensar'ı (Medineli ashabımı) tavsiye ederim. Onlar benim cemaatimdir ve sırdaşlarımdır. Onlar kendilerine düşen görevleri tamamıyla yerine getirmişlerdir. Şimdi onların (dünya saadeti ve ahiret cenneti ile mükâfatlandırılmaları) hakkı kalmıştır. O halde siz, Ensar'dan iyilik edenin iyiliğini kabul ediniz; ona mükâfat veriniz. Eğer onlardan fenalık eden olursa, onu da bağışlayınız."

1021- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem son defa olarak ölüm hastalıklarında, mübarek omuzlarında bir hırka ve mübarek başları bir siyah bezle bağlanmış olduğu halde saadethanelerinden mescide girerek minbere çıktılar. Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdular:

Şimdi, ey Müslümanlar! İnsanlar çoğalacak, fakat Ensar (Medine'liler) azalacaktır. Öyle ki, yemeğe konan tuz kadar az olacaklardır. Sizden her kim başkasına zarar veya menfaat verebilecek bir makamda olursa, Ensar'ın iyilik edeninden iyiliğini kabul etsin. Onlardan kötülük edeni de bağışlasın."

1022- Hazreti Cabir'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Sa'd bin Muaz'ın ölümünden dolayı Arş titredi." Bir rivayette de: "Sad bin Muaz'ın ölümü için Rahman'ın Arş'ı titredi." şeklinde varit olmuştur.

(Sa'd bin Muaz Hazretlerinin şehit olarak ahirete göçmesinden Arşın titremesi bu büyük insanın ölümünün önemli bir hadise olduğunun ifadesidir.)

1023- Hazreti Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Übeyy bin Kâb'a hitaben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Sana BEYYİNE sûresini okumamı Allah bana emretti." Ubeyy sordu: - Ya Resûlallah! Allah Teâlâ benim ismimi andı mı? Hazreti Peygamber:

“Evet.” buyurdu. Buna son derece sevinen Übeyy ağladı.

Mütercim:

Beyyine sûresinin Übeyy bin Kâ'b Hazretlerine Peygamber tarafından okunmasının hikmeti, olduğu gibi eda ve sedasıyla, şive ve nağmeleriyle öğrenip sonra insanlara öylece öğretilmesi içindir, deniliyor.

1024- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Uhud savaşında Müslümanlar bozguna uğrayıp Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem in yanından dağıldılar. Ebû Talha Hazretleri ise, Hazreti Peygamberin huzurunda sebat ederek kendi kalkanını Peygamberin önüne koydu ve onu siperde aldı. Ebû Talha aslında çok nişancı bir atıcı idi. Yayının kırıışı de çok sert ve kuvvetli idi. Buna rağmen o gün iki üç yayını kırıdı. Bu savaş sırasında bazı kimseler yanlarında ok torbaları ile Ebû Talha'nın yakınından geçirdi. Hazreti Peygamber o geçenlere şöyle buyurdu:

“Ok torbanızı Ebû Talha'ya açın (o atıcıdır, okları hedefini şaşmaz).”

Yine bu halde iken, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem meydana çıkıp çekinmeksizin düşmana bakardı. Ebû Talha şöyle derdi:

— Ya Resûlallah! Anam babam sana feda olsun, düşmanın oku size değmesin. Böyle meydana çıkıp kendinizi göstermeyiniz. Benim göğsüm ve vücudum size siperdir. İşte Ebû Talha bu sözleri söyleyerek Peygambere kalkan ve siper oluyordu. Yine Hazreti Enes anlatır;

— Uhud savaşında, müminlerin annesi ve Hazreti Ebû Bekir'in kızı Hazreti Âişe ile annem Ümmü Süleym, her ikisi, eteklerini toplayıp ayak bilezikleri görünür vaziyette sırtlarında su kırbaları olduğu halde ordan oraya koşarak mücahidlere su taşıyorlar ve onlara su içirip yine koşarak su almaya dönüyorlardı. Bu şekilde devamlı olarak su taşıdıklarını gördüm. Yine o gün, üvey babam Ebû Talha'nın elinden iki üç defa kılıç düştü. (Bu, onun hiç dinlenmeden düşmanla çarpışmakta olduğunu gösteriyordu.)

1025- Abdullah bin Selam (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem in zamanında bir rüya görmüştüm. O rüyayı Hazreti Peygambere anlattım. Gördüğüm rüya şu idi:

Çok geniş ve yemyeşil bir bahçedeyim. O bahçenin ortasında bir direk vardı. Direğin bir ucu yere saplanmış ve diğer ucu göğe doğru yüklemişti (??? yükselmisti). Tepesinde de bir kulp var. Bana, şu direğe çık, denildi. Ben çıkamam dedim. Sonra bana bir hizmetçi getirildi. O hizmetçi benim sırtımdan elbiselerimi kaldırdı. Ben de kolaylıkla o direğe çıkıp tepesine vardım. Bana, direğin kulpuna sımsıkı sarıl, denildi. Ben de sarıldım ve o esnada uyandım. Bu rüyamı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e anlatınca onu şöyle tabir ettiler:

“O bahçe İslâmdır. Gördüğün direk İslâm direğidir, O kulp da sağlam inançtır. Sen ölünceye kadar İslâm dini üzere kalacaksın.”

1026- Hazreti Ali'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Daha önce geçen ümmetler içinde kadınların en hayırlısı Meryem idi. Bu ümmetin kadınlarının en hayırlısı da Hatice'dir.”

1027- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in pak zevceleri içinde Hazreti Hatice'yi kıskandığım kadar hiç birini kıskanmazdım. Gerçekte ben Hatice'yi görmedim; fakat Hazreti Peygamber Hatice'yi çok anardı. Bazan evimizde koyun kesilirdi. Kesilen koyunun etini parça(??? lara) ayırarak hep Hatice'nin arkadaşlarına gönderirdi. Bazan da: Sanki dünyada Hatice'den başka bir kadın yokmuş gibi iş yapıyorsunuz, diye söylenirdim. Hazreti Peygamber (onun meziyetlerini sayarak) :

“O şöyle idi, o böyle idi, o benim çocuklarımla annesi idi.” buyururdu. (İbrahim'den başka bütün çocukları Hazreti Hatice dendi. İbrahim ise Hazreti Mariye'dendir.)

1028- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Cibril gelip şöyle dedi:

“Ya Resûlallah! Şu gelen Hatice'dir ve beraberinde azık yahut yemek yahut içecek var. Sana gelince, Rabbisinden ve benden ona selâm söyle, hem de onu müjdele ki, onun cennette inciden bir evi olacak. Öyle bir ev ki, orada ne gürültü var, ne de yorgunluk...”

(Hazreti Hatice sessiz ve sedasız iman edip Hazreti Peygamberin her türlü hizmetinde bulunmuş, yorgunluk ve zorluklara tahammül etmiş olduğundan buna karşılık olarak Cennette inciden yapılmış bir sarayda sessiz ve gürültüsüz ve zahmetsiz olarak yaşamaya hak kazanmıştır.)

1029- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Bir gün, Hazreti Hatice'nin kız kardeşi Huveylid kızı Hâle gelerek Hazreti Peygamberin huzuruna çıkmak için izin istedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hâle'nin sesini Hazreti Hatice'nin sesine benzettiğinden tavırlarında bir değişiklik ve ürperme oldu ve şöyle buyurdu:

“Allah'ım, Hâle (geldi)!”

Hazreti Aişe der ki: Gerçekten ben bu davranışı kıskandım ve dedim ki, hâlâ Kureyş kocakarılarından bir ihtiyarı hatırlayıp anıyorsunuz. Yüzünde dudaklarından başka al rengi kalmamış, yüzünden kan çekilmiş, ölümü üzerinden de hayli zaman geçmiş olan böyle bir kadını hâlâ neden hatırlıyorsunuz? Hem de Allah size onun yerine daha iyisini vermiştir.

Mütercim:

Diğer hadîs kitaplarında ve başka rivayetlerde Hazreti Aişe der ki: Bu şekilde konuşmamdan dolayı Hazreti Peygamberin gönlünün kırıldığını anladığımdan: Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, bundan sonra Hazreti Hatice'yi hep hayırla anacağız dedim. Böylece Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in gönlünü aldım.

1030- İbni Ömer'den (Radiyallahu Anhumâ) rivayet edilmiştir:

“Dikkat ediniz! Kim yemin edecekse, ancak Allah adına yemin etsin. Sakın atalarınız adına yemin etmeyiniz.” (Kureyş kavmi ise, ataları adına yemin ederlerdi. Siz onlar gibi, babam hakkı için, evlâdım hakkı için, güneş hakkı için, Kâbe hakkı için diye yemin etmeyiniz. Vallahi ve billahi diyerek, yemin ediniz.)

1031- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Ebû Hureyre, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in beraberinde bulunuyor ve abdest için su matarasını taşıyordu. Hazreti Peygamber taharet için uzaklaşınca, Ebû Hureyre su matarasını alarak Hazreti Peygamberi takib etti. Bunu fark eden Hazreti Peygamber:

“Bu (peşimden gelen) kimdir?” buyurdu. Ebû Hureyre;

— Ben, Ebû Hureyre'yim, diye cevap verdi Resûl-i Ekrem: “Bana birkaç taş getir, onlarla temizleneyim. Ancak kemik ve tezek getirme.” Ebu Hureyre der ki:

— Kemik ve tezeğin nesi var? diye sordum. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana cevaben şöyle buyurdu:

“Onlar (kemik ile tezek) cinlerin yemeklerindendir. Nitekim bana Nasibin beldesinin cinlerinden bir heyet geldi. Onlar ne iyi cinlerdi. Benden azık ve yiyecek istediler. Ben de onlar için Allah'a dua ettim ki, rastladıkları her kemik ve tezeğin üstünde behemehal bir yiyecek bulsunlar.”

1032- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edildiğine göre,

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur:

“Şairin söylediği sözün en doğrusu, Lebîd'in söylediği: Allah'dan başka her şey batıldır, sözüdür. Ümeyye ibni Ebî Salt'ın şiirlerine bakılırsa, Müslüman olmaya çok yaklaşmıştır.”

1033- Halid'in annesinden (Radiyallahu Anha) rivayet edildiğine göre şöyle demiştir:

Habeşistan'dan (ailemle birlikte döndüğümde) küçük bir kız çocuğu idim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana, işlemeli bir ipek elbise giydirdi ve işlemeleri eliyle okşayarak: “Cici, cici...” buyurdu.

1034- Hazreti Abbas'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Hazreti Abbas, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e sordu:

Ya Resûlallah, amcan Ebû Talib seni korur ve senin için (Kureyş'e) kafa tutardı. Senin ona ne faydan oldu? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Ebû Talib, cehennemin yufka yerindedir. Ben olmasaydım cehennemin en alt tabakasında olacaktı”

1035- Ebû Saîd (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir gün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurunda Ebû Talib'den söz açıldı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Umarım ki, benim şefaatiğim kıyamet gününde ona fayda verecek ve o, cehennemin, topuklarına varan yufka yerine atılacaktır. Bundan onun beyni kaynayacaktır.” Bir rivayete göre, “başının içi kaynayacaktır.” buyrulmuştur.

Mütercim:

Hadîste geçen “Dahdah” kelimesinin lügat manası, topuklara kadar olan su demektir. Burada ise, mecaz olarak ateş için kullanılmıştır.²⁹

29 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:663-674

İSRA VE MİRÂÇ BAHSİ

1036- Hazreti Cabir'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Kureyş kavmi beni (İsrâ hadisesinde) tekzip edince (yalanlayınca), Hicr-i İsmail’de (Kâbenin kuzey yanında) durdum. Allah Teâlâ Mescid-i Âksa’yı gözümün önüne getirdi. Ben de mescid-i Aksa’ya bakarak belirtileri hakkında onlara bilgi vermeye başladım.

1037- Mâlik bin Sa’saa (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, “İsrâ” gecesini ashaba anlatarak şöyle buyurdular:

“Ben Hatîm’de yahut Hicri İsmail’de (Kabe’nin kuzey yanında) yatıyordum. Bana biri (Cibril Aleyhisselâm) geldi ve buramdan buraya kadar (boğaz çukurundan kasığına kadar) yararak kalbimi çıkardı. Sonra bana iman dolu bir altın tas getirildi ve kalbim yıkandı. Sonra kalbim (nur ve hikmetle) doldurularak yerine konuldu. Sonra bana, katırdan küçük, merkebden büyük beyaz ve gözünün gördüğü en uzak yere adımını atan bir hayvan (Burak) getirildi ve ona bindirildim. Cibril (Aleyhisselâm) beni alıp götürdü. Birinci göğşe varınca, göğün açılmasını istedi. Kim o? diye soruldu. O da:

— Cibril! dedi. Beraberinde kim var? denildi. Cibril:

— Muhammed, dedi.

— Muhammed çağırıldı mı? diye soruldu. Cibrîl:

— Evet, dedi. Bunun üzerine:

— Hoş geldi ve ne mutlu bir geliş geldi, denildi. Hemen kapıyı açtı. Birinci göğşe girince Hz. Âdem ile karşılaştım. Cibril bana:

— Bu senin atan Adem’dir, ona selâm ver dedi. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı ve:

— Merhaba, sâlih oğul ve sâlih peygamber, dedi. Sonra yükselerek ikinci göğşe vardı ve göğün açılmasını istedi.

— Kim o? diye soruldu. O da:

— Cibril! dedi.

— Beraberinizde kim var? denildi. Cibrîl:

Muhammed var, dedi.

Muhammed Çağırıldı mı? denildi. Cibril:

Evet, dedi. Bunun üzerine:

— Hoş geldi ve ne mutlu bir gelişle geldi? denildi. Hemen kapıyı açtı. İkinci göğşe girdiğimde teyze çocukları Hazreti Yahya ve Hazreti İsa ile karşılaştım. Hazreti Cibril bana:

— Bu Yahya, bu da İsa’dır; onlara selâm ver, dedi. Ben de selâm verdim. Selâmı aldılar ve bana şöyle dediler:

— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber. Sonra Cibrîl beni

Üçüncü semaya çıkardı ve içeri girmek için izin istedi. Bu gelen kimdir? denildi. Cibril’dir, cevabını verdi.

— Beraberinde kim var? denildi. Cibril:

— Muhammed, dedi.

— Çağırıldı mı? denildi. Cibril,

— Evet, dedi.

— Hoş geldi ve ne mutlu bir geliş geldi, denildi. Sonra kapı açıldı. Üçüncü semâyâya girdiğimde Hz, Yûsuf ile karşılaştım. Cibril bana de di ki, bu Yûsuf dur ona selâm ver. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı. Sonra şöyle dedi:

— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber! Sonra Cibrîl beni dördüncü semaya çıkardı ve içeri girmek için izin istedi.

— Bu gelen kimdir? denildi. Cibril:

— Ben Cibril’im, dedi.

— Beraberinde kim var? denildi. Cibril:

— Muhammed, dedi,

— Çağırıldı mı? denildi. Cibril:

— Evet, dedi. Bunun üzerine:

— Hoş geldi ve ne mutlu bir gelişle geldi, denildi. Sonra dördüncü semâ kapısı açıldı. Dördüncü semâyâya, girdiğim zaman Hz. İdris ile karşılaştım. Cibril:

— Bu İdris’dir, ona selâm ver, dedi. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı. Sonra şöyle dedi:

— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber. Sonra Cibril beni beşinci semâyâya çıkardı ve içeri girmek için izin istedi. Ona:

— Bu gelen kimdir? denildi. Cibril:

— Ben Cibril’im, dedi. Ona:

— Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril:

— Muhammed, (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) dedi. Ona: — Çağırıldı mı? denildi. Cibril:

— Evet, dedi. Bunun üzerine

— Hoş geldi ve ne mutlu bir gelişle geldi, denildi. Beşinci semaya geçtiğimde Hz. Harun vardı. Cibril bana, bu Harun’dur ona selâm ver, dedi. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı. Sonra:

— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber, dedi. Sonra Cibril beni altıncı semaya çıkardı ve içeri girmek için izin istedi. Ona:

— Bu gelen kimdir? denildi. Cibril:
— Ben Cibril'im, dedi. Ona:
— Beraberinde kim var? denildi. Cibril:
— Muhammed, dedi. Ona:
— Çağırdı mı? denildi. Cibril:
— Evet, dedi.
— Hoş geldi ve ne mutlu bir geliş geldi, denildi. Altıncı semaya geçtiğimde Hz. Mûsâ ile karşılaştım. Cibril bana dedi ki, bu Mûsâ'dır, ona selâm ver. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı ve şöyle dedi:
— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber. Ben geçince Hazreti Mûsâ ağladı. Ona:
— Niçin ağlıyorsun? denildi. O cevap verdi:
— Ağlıyorum, çünkü benden sonra gönderilen genç bir peygamberin ümmetinden cennete girecekler, benim ümmetimden cennete gireceklerden çok daha fazladır.
Sonra Cibril beni yedinci semaya çıkardı ve içeri girmek için izin istedi. Ona:
— Bu gelen kimdir? denildi. Cibril:
— Ben Cibril'im, dedi. Ona:
— Beraberinde kim var? denildi. Cibril:
— Muhammed, dedi. Ona:
— O çağırıldı mı? denildi. Cibril:
— Evet, dedi.
— Hoş geldi ve ne mutlu bir gelişle geldi! denildi. Yedinci semâyâ geçtiğimde Hz. İbrahim ile karşılaştım. Cibril dedi ki, bu senin atan İbrahim'dir ona selâm ver. Ben de selâm verdim. Selâmı aldı ve şöyle dedi:
— Merhaba sâlih oğul ve sâlih peygamber.
Sonra ben, Sidre-i Mühthe'ya çıkarıldım. Orada Sidre ağacının meyvası, Hecer testileri gibi (iri) idi. O ağacın yaprakları da fillerin kulakları gibiydi. Cibril bana: Burası Sidre-i Münthe'dır, dedi. Oradan dört ırmak akıyordu. Bunların ikisi içten ve ikisi de dıştan akmakta idi. Ben sordum:
— Bunlar nedir? Ya Cibril!.. Cibril dedi ki:
— Bu içten akan iki ırmak cennet ırmaklarıdır. Dıştan akan diğer iki ırmak da Nil ile Fırat ırmaklarıdır.
Sonra bana Beyt-i Mamur gösterildi. Yetmiş bin meleğin her gün oraya girdiğini gördüm. Sonra bana bir kap şarab, bir kap süt ve bir kap bal getirildi. Ben sütü aldım. Bunun üzerine Cibril dedi ki: Bu tabîî lik dir. Sonra namazlar, her gün elli vakit olarak bana farz kılındı. Ben geri döndüm. Mûsâ'ya uğradığımda bana sordu:
— Sana ne emredildi?
— Her gün için elli vakit namaz, dedim.
— Senin ümmetin, her gün elli vakit namaza güç yetiremez. Vallahi, ben senden önce insanları denedim ve israiloğulları ile en ağır şekilde uğraştım. Rabbine dön ve ümmetinin yükünün hafifletilmesini iste, dedi.
Ben de geri döndüm ve Allah Teâlâ benden on vakti kaldırdı. Mûsâya döndüm. Bana aynı sözleri tekrarladı. Geri döndüm ve Allah benden on vakit daha kaldırdı. Mûsâ'ya döndüm. Bana aynı sözleri söyledi. Geri döndüm ve Allah benden on vakit daha kaldırdı. Mûsâ'ya döndüm. Bana aynı sözleri söyledi. Geri döndüm ve Allah benden on vakit daha kaldırdı ve her gün için on vakit namaz ile emredildim. Mûsâ'ya döndüm. Bana aynı sözleri tekrarladı. Geri döndüm ve bana her gün için beş vakit namaz emredildi (tarz kılındı). Mûsâ'ya döndüm. Sana ne emredildi? diye sordu. Her gün beş vakit namaz emredildi, dedim. Mûsâ dedi ki: Senin ümmetin, her gün beş vakit namaza güç yetiremez. Ben senden önce insanları denedim ve israiloğulları ile en ağır şekilde uğraştım. Rabbine dön de ümmetin için hafifletilmesini iste. Dedim ki: Ben Rabbimden, yüzüm kızarıncaya kadar istedim. Artık razı ve teslim olacağım. Hz. Mûsâ'dan ayrılınca bir münâdi bana, farzımı kesinleştirdim ve kullarımın yükünü de hafiflettim, diye seslendi." (Elli vakit beş vakite indirilmiş olmakla beraber elli vaktin sevabı verilmiştir.)
Bu îsrâ hadîsi, namaz bahsinin başında Enes Hazretlerinden nakledilmişti. Bu iki rivayetin herbirinde, diğerinde olmayan tafsilat vardır.

1038- Hazreti Aişe'den (Radiyallahu Anha) rivayet edilmiştir:

(Ey Aişe!) Rüyada iki defa bana gösterildin. Bir defasında seni bir ipek örtü içinde görüyorum. Bana, bu senin karındır, deniliyor. Ben de örtüyü açıyor ve bir de bakıyorum ki, sensin. Bunun üzerine, eğer bu rüya Allah tarafından ise, elbette tahakkuk ettirecektir diyorum."

Mütercim:

Bu rüya, zahirine göre mi, yoksa tevîl edilerek mi değerlendirilmesi gerekir, diye üzerinde tereddüt edilmiştir. Çünkü bütün peygamberlerin görmüş oldukları her rüyanın vahiy olduğunda şüphe yoktur. Ancak bu rüyanın nübüvvetten önce görülmüş olması ihtimali de vardır, denilmiştir.³⁰

30 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:674-682

1039- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mekke'de Müslümanlara şöyle buyurmuştu:

“Ben, sizin hicret edeceğiniz yeri gördüm: İki kara taşlık arasında hurmalık bir yerdir.”

Bu işaret üzerine hicret edecek olanlar Medine'ye hicret ettiler. Daha önce Habeşistan'a hicret, etmiş olanlarla Mekke'ye döndükten sonra Medine'ye hicret ettiler. Bu arada babam Ebû Bekir de hicrete hazırlandı. Hazreti Peygamber babama şöyle buyurdu:

“Sen acele etme; çünkü bana (Allah tarafından hicret etmem için) izin verileceğini umuyorum.” Ebû Bekir sordu:

— Anam - babam sana feda olsun, siz bu hicret emrini gerçekten umuyor musunuz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Evet,” buyurdu. Bunun üzerine babam Ebû Bekir de, Hazreti Peygamberin yanında kalarak hicret etmeyi erteledi. Bugün, yarın hicret ederiz düşüncesiyle dört ay iki devesini çayırlara salmaksızın bağlayıp ağaç yaprakları ile besledi.

Bir gün öğle üzeri evde topluca oturmakta iken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in, yüzü örtülü olduğu halde gelmekte olduğunu ev halkımızdan biri haber verdi. Babam Ebû Bekir dedi ki: Anam - babam ona feda olsun. Böyle bir vakitte ansızın gelmeleri, önemli bir iş sebebiyle olsa gerektir. Sonra içeri girmek için Hazreti Peygamber izin istedi. Babam da kendilerini Karşılayarak eve girdiler. Babam Ebû Bekir'e:

“Yanında bulunanları dışarıya çıkar (sizinle gizli konuşacağım)” buyurdular. Babam: — Ya Resûlallah! Anam - babam sana feda olsun. Bunlar sizin kendi ailenizdir, dedi. Hazreti Peygamber buyurdu:

“Bana hicret etmek için izin verildi.” Hazreti Ebû Bekir, babam sana feda olsun, ya Resûlallah! Sana arkadaş olmak istiyorum, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : “Evet,” buyurdu. Ebû Bekir:

— Ya Resûlallah, babam sana feda olsun! Şu iki devemden birini al dedi. Hazreti Peygamber: “Bedeli mukabilinde alırım,” buyurdu.

Derhal biz yol azığını hazırlamaya koyulduk ve gerekli yiyecek ve eşyayı her ikisi için hemen getirdik. Kızkardeşim Esmâ da kuşağından bir parça keserek bununla dağarcığın ağzını bağladı. Ona bu işinden dolayı “ZATI NÎTAKAYN” denildi. Hazreti Esmâ ikiye böldüğü kuşağının bir parçası ile eşyaları ve diğer parçası ile de dağarcığı bağladığı için ona İKÎ KUŞAK SAHİBÎ manasına gelen “ZATI NITAKAYN” adı verildi.

Sonra babam Ebû Bekir ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem SEVR dağındaki mağaraya çıktılar ve orada üç gece saklı kaldılar. Perşembe günü mağaraya girdiler, pazartesi günü çıktılar, Ebû Bekir'in oğlu Abdullah da geceleri onlarla kalırdı. Abdullah çok anlayış ve kavrayışlı delikanlı idi. Gece seher vaktine kadar mağarada kalır ve bu erken vakitte mağaradan çıkarak çabucak Mekke'ye inerdi ve Mekke'de imiş gibi görünürdü. Bütün gün Mekke müşriklerinin konuşmalarını ve peygamber aleyhindeki planlarını öğrenirdi. Akşam karanlığı basınca Mekke'den çıkarak mağaraya döner ve aldığı haberleri aktarırdı. Ayrıca Âmir bin Führeyre adında bir azatımız vardı. Âmir, mağara civarında sütü için ödünç alınmış koyunları güderdi. Akşam vaktinden bir saat sonra bu koyunları onların yanına götürür ve onlar, kapların içine koyulan kızgın taşlarla ısıtılmış sütü içerek geceyi geçirirlerdi. Şafak sökerken de Âmir bin Führeyre koyunları haydalar ve o üç günün her gecesinde böyle yapardı. Daha önce Mekke'de iken Hazreti Peygamberle Hazreti Ebû Bekir Kureyş kâfirlerinin dininden olup güvenilir bir kimse olan Abdullah bin Üreykî ile sözleşme yapmışlar ve onu kılavuzluk yapmak için kiralamışlardı. Sevr dağına çıkıştan üç gün sonra sabahleyin bu kılavuz, kendisine teslim edilen iki deve ile gelecek ve onları Medine'ye götürecekti. Adam sözüne bağlı kalarak buluşma yerine üç gün sonra geldi. Sabahleyin Abdullah bin Üreykî'nin kılavuzluğunda Hazreti Peygamber, Hazreti Ebû Bekir ve Âmir bin Führeyre Medine'ye doğru yola çıktılar ve sahil yolunu seçtiler.

Sûraka bin Malik anlatır: Hazreti Peygamber ile Hazreti Ebû Bekir'i öldüren veya esir alan kimseye, her biri için yüz deve verileceğine dair Kureyş kâfirlerinin almış oldukları karar elçileri vasıtasıyla bize bildirildi. Kabilem Beni Müdlic'in bir toplantısında iken onlardan bir adam gelip yanı başımızda durdu ve bana hitaben:

— Sûraka! dedi, sahil yolunda birtakım karaltılar gördüm. Onların Muhammed ile arkadaşları olabileceklerini sanıyorum.

Ben, onların Muhammed ve arkadaşları olduğunu anladım ve fakat büyük ganimete konmak için niyetimi sakladım. Yalnız başıma bu ganimete konabilmek için o haberciye dedim ki: Senin gördüklerin onlar değildir. Sen, az önce gözümüzün önünden yitip mallarını aramak için o tarafa giden falan ve falanı görmüşsün. O toplantıda biraz bekledikten sonra kalkıp evime gittim. Cariyeme, atımı alıp tepenin arkasında beni beklemesi için emir verdim. Ben de mızrağımı alarak evin arka tarafından çıktım, Mızrağımın madenî ucunu (parlayıp farkedilmesin diye) yere çevirdim ve onu alçak tuttum. Böylece atımın yanına gelerek bindim. Hemen kısırağı dört nala kaldırarak verilen haber doğrultusunda onları takib ettim. Nihayet Hazreti Peygamber ile Hazreti Ebû Bekir'e yaklaştım. Derken atım sürçtü ve yere serildim. Hemen elimi kuburuma atıp fal oklarımı çıkardım ve onları vurayım mı, vurmayayım mı? diye fala baktım. İstemediğim fal çıktı. Ben bu fala uymayarak yine atıma bindim ve hayvanı koşturdum. Hazreti Peygamberin okuyuşunu işitecek kadar yaklaştım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem dönüp arkasına bakmıyordu. Hazreti Ebû Bekir ise, sık sık dönüp bakıyordu. Bu esnada atımın ön ayakları dizlerine kadar yere battı ve ben de yere yuvarlandım. Hayvanı kaldırmak için zorladım. Hayvan da kalkmağa çabaladı ise de bir türlü ayaklarını kurtaramıyordu. Nihayet zorlukla yere batmış olan ayaklarını kurtardı ve ayak izleri yerinden bir toz dumanı havaya yükseldi. Ben yine fal oklarımı çıkarıp fala

baktım ve yine istemediğim fal çıktı. Bunun üzerine onlara emniyet çağrısında bulundum. Durup beni beklediler. Ben de hayvanıma binerek yanlarına vardım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in bir mucizesi olarak hayvanımın ayaklarının yere göçmesi ve onlara bir zarar veremeyişimden, Peygamberin davasının üstün geleceği içime doğdu ve Hazreti Peygambere:

— Senin kavmin, seni öldürene veya seni esir alana mal vadettiler, dedim ve onların peygamber hakkında ne düşündüklerini bir bir anlattım. Hem de yanımda bulunan azık ve eşyayı onlara takdim ettim; fakat kabul etmediler. Yalnız Hazreti Peygamber bana:

“Durumumuzu gizli tut (kimseye söyleme)! “buyurdu.

Sonra ben, Hazreti Peygamberden bir güven kâğıdı istedim. Hazreti Peygamber de Âmir bin Führeyre'ye emredip bir deri parçası üzerine bir güven kâğıdı yazdırdı ve bana verdi. Hazreti Peygamber de beraberindekilerle yoluna devam etti. Müslümanlardan müteşekkil şam ticaretinden dönen bir kabile ile birlikte Zübeyir bin Avvam, yolda Hazreti Peygamberle karşılaştı. Zübeyir Hazreti Peygamber ile Hazreti Ebû Bekir'e beyaz giysiler giydirdi. Medine'li Müslümanlar Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in hicret maksadı ile Mekke 'den çıkıp Medine'ye gelmekte olduğunu duyunca, Hazreti Peygambere karşılamak için hergün sabahdan öğle sıcağına kadar Medine dışında Harre denilen taşlık bir yerde beklerler ve Sonra evlerine dönerlerdi.

Bir gün uzun bir beklemeden sonra evlerine dönmüş oldukları bir zamanda, Yahudi'lerden biri, bir iş için Medine burçlarından birine çıkıp etrafa bakınırken beyazlar içerisinde serab gibi bir parıltı gördü. Bu görüntü bazan kayboluyor ve bazan meydana çıkıyordu. Adam dikkat kesildikten sonra gelenlerin Hazreti Peygamberle arkadaşları olduğunu anladı ve kendisine sahip olamayarak var sesiyle bağırdı:

— Ey Arab toplulukları! Sizin beklemekte olduğunuz lideriniz geliyor. Bu çağrı üzerine Medine'de bulunan bütün Müslümanlar silâhlarını alıp evlerinden sıçradılar ve Hazreti Peygambere karşılamaya gittiler. Karşılamaya çıkanların hepsi Harre denilen taşlık yerde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile karşılaştılar. Hazreti Peygamber Medine yolundan sağa saparak Kuba'ya doğru yöneldi. Kuba'da Beni Avf bin Amr'ın evine indiler. O gün Rebiul-Evvel ayının bir pazartesi günü idi. Gelenleri Hazreti Ebû Bekir karşılıyor. Hazreti Peygamber ise sessizce oturuyorlardı. Medine'li Müslümanlardan daha önce Hazreti Peygambere görmemiş olanlar, Hazreti Ebû Bekir'i Peygamber sanarak ona selâm verip hürmet ediyorlardı. Nihayet güneş Hz. Peygamber'e değince Ebû Bekir hırkasını çıkarıp Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e gölgelik yaptı ve o zaman herkes peygambere tanıdı. Böylece Hazreti Peygamber on dört gece Kuba'da Beni Amr bin Avf in yanında misafir kaldı ve hakkında, “Takva, üzerine kurulan Mescid” mealindeki ayeti kerime nazil olan KUBA MESCİDİNİ bina ederek orada namaz kıldılar. Sonra Hazreti Peygamber, devesine binerek Medine şehrine doğru yola çıktılar. Diğer insanlar da beraberinde yürüdüler. Medine şehrine girip şimdiki Peygamber Mescidinin bulunduğu yere geldikleri zaman Hazreti Peygambere devesi çöktü. Daha önce de Medinedeki Müslümanlar orada namaz kılarlardı. Aslen bu yer Es'ad bin Züreyr'in himayesinde bulunan Sehl ve Süheyl adlarında iki yetimin hurma kurutmak için harman yerleri idi. İşte Hazreti Peygambere devesi oraya çökünce, Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:

“Burası İnşallah meskenimizdir.”

Sonra Hazreti Peygamber, o iki delikanlıyı huzurlarına çağırttı ve bu harman yerinde mescit yapılmak şartı ile arsa kıymetinin bildirilmesini kendilerinden istedi. Gençler:

— Biz bu yerimiz karşılığında herhangi bir şey istemiyoruz. Sırf Allah rızası için biz onu size bağışlıyoruz, dediler. Fakat Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem arsayı bağış olarak kabul etmedi. Tahmin edilen kıymetin üstünde para vererek arsayı onlardan satın aldı. Sonra orada Mescidin inşasına başladı. Hazreti Peygamber bizzat diğer Müslümanlarla kerpiç taşır ve şöyle buyurdu: “Bu yükler Hayber'in (ticaret) yükleri değildir. Ey Rabbimiz, bu yükler daha iyi ve daha değerlidir.” Ve yine:

“Allah'ım! Gerçek mükâfat, ahiret mükâfatıdır. Sen Ensar ve Muhacirleri esirge!”

1040- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine hicret yolunda Süraka yetiştigi zaman:

“Allah'ım! Onu yere ser!” diye Hazreti Peygamber dua etti. Süraka'yı, binmiş olduğu at yere serdi. Hayvanın da iki ön ayağı kumlara battı. Hayvan soluyarak güçlükle ayaklarını, kurtardı ve kalktı. Bunun üzerine Süraka:

— Ya Resûlallah! Bana dilediğiniz emri verebilirsiniz, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Yerinde kal ve kimsenin bize ulaşmasına meydan verme!” Sonra Hazreti Peygamber Medine'ye girince:

“Akrobamızın evlerinden en yakını hangisidir?” diye sordu. Ebû Eyyûb, benim, yâ Resûlallah! dedi, işte bu evim ve bu da kapımdır. Hazreti Peygamber, Ebû Eyyûb'a:

“O halde git de, dinlenmemiz için yer hazırla,” buyurdu.

Ebû Eyyûb gitti ve yer hazırladı. Sonra dönerek Hazreti Peygamberle Hazreti Ebû Bekir'e hitaben: Allah'ın mübarek (hayırlı) kılması niyazıyla kalkınız (eve buyurunuz) dedi. Hazreti Peygamber böylece Ebû Eyyûb El- Ensarî'nin evinde bir müddet kaldılar. O sırada Yahudilerin en büyük âlimlerinden ve ulularından Abdullah bin Selâm Müslüman oldu. Hazreti Peygambere hitaben şöyle demişti:

— Ya Resûlallah! Ben şahidlik ederim ki, gerçekten sen Allah'ın peygamberisin. Allah tarafından getirdiklerinin hepsi hakdır doğrudur. Yahudiler bilirler ki, ben onların efendisiyim ve efendilerinin de oğluyum. aynı zamanda onların en bilginiyim ve en bilginlerinin de oğluyum. Müslüman olduğumu bilmeden kendilerini çağırıp beni nasıl tanıdıklarını sorunuz. Benim kim olduğumu size söylesinler. Eğer Müslüman olduğumu öğrenirlerse, aleyhimde çok şey söyler ve bana iftira ederler.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de, Yahudileri huzurlarına davet etti ve onlara şöyle buyurdu:

“Ey Yahudiler topluluğu! Allah'tan korkunuz. Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah'a yemin ederim ki, siz muhakkak benim Allah'ın Peygamberi olduğumu biliyorsunuz. Ben size hak dini getirdim; Müslüman olunuz.” Yahudiler cevap olarak:

Bizim bu hususta bilgimiz yok! dediler ve bunu üç defa tekrarladılar. Sonra Hazreti Peygamber Yahudilere sordu:

“Abdullah bin Selâm sizce nasıl bir adamdır?” Onlar cevap verdiler: O, bizim efendimiz ve efendimizin oğlu, en bilgini ve en bilginimizin de oğludur. Hazreti Peygamber yine onlara sordu:

“O Müslüman olursa ne dersiniz?” Onlar:

— Hâşâ, o asla Müslüman olmaz” dediler. Hazreti Peygamber bu soruyu üç defa sordular. Onlar da aynı cevabı verdiler. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Ey İbni Selâm! Onların karşısına çık!” buyurdu. Abdullah bin Selâm da çıktı ve şöyle konuştu:

— Ey Yahudi cemaati! Allah'tan korkun. Kendisinden başka hiç bir ilâh bulunmayan Allah'a yemin ederim ki siz O'nun Allah'ın peygamberi olduğunu biliyorsunuz. Hak dini de getirdiğini biliyorsunuz.

Yahudiler Abdullah bin Selâm'a şu karışlığı verdiler:

— Sen yalan söylüyorsun. Bunun üzerine, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, o Yahudileri huzurlarından dışarı çıkarttı.

1041- Hazreti Ebû Bekir (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile Sevr dağındaki mağarada idim. Bir ara başımı kaldırıp baktım ki, bizi takip eden Kureyş kavminden bazı kimselerin ayakları gözüküyor. Ya Resûlallah! dedim, onlardan biri eğer gözünü aşağı indirirse, bizi görür. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurmuştu:

“Sus, ya Ebû Bekir, Biz, Üçüncüleri Allah Teâlâ olan iki kişiyiz.” (Biz yalnız değiliz, bizi koruyan Allah var.)

1042- Ala bin Hadremî'den rivayet edilmiştir:

“Sadr (vacip olan veda) tavafindan sonra muhacir (Medine'ye hicret etmiş olan), Mekke'de üç gün kalabilir.”

Mütercim:

Medine'de bulunan muhacirlerden Mekke'ye gidip hac yapan kimse vacip olan Sadr tavafinı yaptıktan sonra Mekke'de ancak üç gün kalabilir. Dördüncü gün hicret, yeri olan Medine'ye dönmesi gerekir. Ancak bu hüküm, Mekke'nin fethinden önce geçerli idi. Mekke fethedildikten sonra hicretin hükmü kalktığından artık hac yapanların Sadr (veda) tavafindan sonra Mekke'de üç günden fazla kalmalarında bir sakınca yoktur. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

1043- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Eğer Yahudi'lerden on kişi bana iman etmiş olsaydı, hepsi bana iman ederdi.”

Mütercim:

Medine'de ve Medine çevresinde bulunan yahudilerin ileri gelenlerinden on kişi iman etmiş olsalardı. Yahudilerin tümü imana gelirdi. O zamanki Yahudilerin elebaşları arasında şunlar sayılabilir:

Kâ'b bin Eşref; Rafi, bin Übeyy Hakîk, Yahya bin Ahtab, Ebû Yas bin Ahtab, Abdullah bin Hanîf, Fâhhas, Rufa'a bin Yezid, Zü-beyr bin Batıya, Kâ'b bin Esed, Şemuyel bin Yezid... İşte bu gibiler İslâmı kabul etmiş olsalardı, diğer bütün yahudiler Müslüman olacaktı.³¹

31 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:682-690

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

BEŞİNCİ CÜZ

GAZALAR BAHSİ

BEDİR MUHAREBESİ

1044- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Bedir savaşından tam bir zaferle çıktıktan sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ashâbı kirama şöyle buyurdu:

“Ebû Cehilin ne olduğuna kim bakacak (onun halinden bize haber getirecek) “Hemen İbni Mes’ud gidip onu, Afrâ’nın iki oğlu tarafından kılıç darbeleriyle vurulmuş olduğu halde can çekişirken buldu ve ona: -Ebû Cehil sen misin? Diyerek sakalını çekti. Ebû Cehil cevap verdi: — Öldürdüğünüz adamın veya kavmi tarafından öldürülen adamın üstünde (ondan daha yüksek) adam var mı?” (Kavminin en büyük adamı olarak ölmekte olduğunu sayıklıyor.)

Mütercim:

İbni Mes’ud, Ebû Cehil’in başını keserek Hazreti Peygamberin huzuruna getirdi. Hazreti Peygamberin, bundan dolayı Allah’a hamd ve şükür ettiği bazı rivayetlerde vardır.

Ebû Cehil, Afra adındaki kadının Muaz ve Muavviz adlarındaki iki oğlu tarafından öldürülmüşse de, ilk kılıç darbesini Ebû Cehil’in ayaklarına vurarak onu yere düşüren Muaz Hazretleri olduğundan Ebû Cehil’in üzerindeki eşyasını ganimet, olarak aldı.

1045- Ebû Talha (Radiyallahu Anh) der ki:

Bedir savaşından çıktıktan sonra, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Kureyş’in ulularından yirmibeş kişinin cesedlerini bir araya toplatıp Bedir semtinin en pis çukurlarından birine atılmaları için emir vermiştir. Emir yerine getirildikten sonra Hazreti Peygamber dinlenmek için üç gece Bedir’de ordusu ile kaldı. Aslında her savaş sonunda böyle yaparlardı. Üçüncü gün yola çıkmak üzere hazırlıklara başlandı ve eşyalar bağlandı. Hazreti Peygamber, devesine binerek ve ashap da kendilerini takib ederek yürümeğe başladılar. Yolda Kureyş ulularının bulunduğu çukura gelince, kenarında durdular. Cesetleri bu çukurda gömülü olan Kureyş Ulularına adları ve baba adları ile seslenerek şöyle buyurdular:

“Ey falan oğlu falan, ey falan oğlu falan! Siz Allah’a ve onun peygamberine itaat etmiş olaydınız, sevinir miydiniz? Allah’ın bize vaat ettiği zaferi biz gerçek olarak bulduk. Siz de, Allah’ın size vaat ettiği azabı gerçek olarak buldunuz mu?” Hazreti Ömer sordu:

— Ya Resûlallah! Cansız cesetlere neler söylüyorsunuz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bulurdular ki:

“Muhammed’in canı, kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, söylediklerimi siz onlardan daha iyi işitenler değilsiniz.”

Mütercim:

Gerek mümin ve gerek kâfir ölülerin görmesi, işitmesi ve azab ile nimeti tadmaları, Kur’an ı kerim ayetleriyle ve hadîs-i şeriflerle sabittir. Onun için bu hadîsin teviline hacet yoktur.

1046- Rifa’a bin Râfi (Radiyallahu Anh) der ki:

Cibril (Aleyhisselâm), Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine sordu. Bedir gazilerini içinde ne olarak sayarsınız? Hazreti Peygamber ona cevap verdi:

“Biz onları Müslümanların en üstün kişilerinden sayarız.” Cibril Aleyhisselâm:

— Biz de, meleklerden Bedir’de bulunanları, öylece sayarız, dedi.

Mütercim:

Bedir savaşında, bulunan ashabın sayıları, Hazreti Talût ile Filistin nehrini geçenlerin sayısı kadar üçyüz onbir veya, üçyüz on iki kişi idi. Görev icabı Hazreti Peygamberin emirleriyle Medine’de kalan sekiz kişi ile üçyüz ondokuz ashap idiler.

1047- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Bedir savaşı henüz başlamadan Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

Üzerinde savaş teçhizatı bulunan ve atının başını (dizginini) tutmakta olan zat.”

Mütercim:

“Evet, eğer siz sabreder ve peygambere itaatsizlikten sakınırsanız, o düşmanlar da üzerinize gelecek olurlarsa, Rabbiniz size beşbin meleklerle yardım edecektir. (Ali İman/125)” mealindeki ayeti kerimeden de anlaşılacağı üzere Hazreti Cibril süvari olarak beşbin meleklerle Bedir savaşına katılmış ve Müslümanlara yardım etmiştir.

1048- Rübeyyi’ binti Muavviz (Radiyallahu Anha) der ki:

Gelin olarak gerdeğe girdiğim gecenin ertesi günü Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem evimize şeref verdiler. Yanımda, def çalıp Bedir savaşında şehit düşen babalarına ağıt yakan küçük kızlar vardı. Derken kızlardan biri:

— İçimizde yarın ne olacağını bilen şanlı Peygamber var, dedi. Hazreti Peygamber o kıza şöyle buyurdu:

“Böyle söyleme, daha önce ne söylüyordunsa onu söyle!”

Mütercim:

Kızım, sen Bedir şehitlerini öven sözlerine devam et. Gaybı bilirim diye beni övme, diye buyurmuştur. Her ne kadar ölü arkasından böyle sözler söylenmesi mekruh ise de, savaşçıları ve Müslümanları cesaretlendirmek için yapılmasında bir sakınca yoktur.

1049- Ebû Talha El-Bedrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: “İçinde köpek ve resim (canlılara ait resimler kastediliyor) bulunan eve melekler girmezler.” İçinde köpek ve canlı varlıklara ait (insan ve hayvan gibi) resimler bulunan evlere rahmet melekleri girmezler. İnsanların amellerini yazan kâtib melekler ise daima insanlarla bulunur ve ayrılmazlar. Bu hadîs-i şerifin gaza ile ilgisi olmadığı halde Bedir savaşı münasebetiyle getirilmesinin sebebi, bunu rivayet eden ravi Ebû Talha’nın Bedir savaşına katılmış olmasıdır. Bundan sonra gelen hadîs-i şerifler de İmam Buharî tarafından aynı maksada işaretle getirilmiştir.

1050- Ebû Mes’ud El-Bedrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurmuştur: “Bakara sûresinin sonundan iki ayeti bir gecede okuyan kimseye, o iki ayet yeter.”

(Amene’r-Rasûlü’yü sonuna kadar okuyan kimseye, o gece için bunun sevabı kâfi gelir. Yahut insan ve cinlerin zararından korunmuş olur. Yahut bu okuyuş, gece namazının sevabını karşılar, demektir.)

1051- Mikdad bin Amr El-Kindî El-Bedrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sordum: — Ya Resûlallah! Kâfirlerden biriyle karşılaşsam da onunla çarpışsak ve kılıcıyla vurup bir kolumu kestikten sonra benden korunmak için bir ağacın arkasına sığınarak, Allah’a iman ettim, dese ne buyurursunuz, ya Resûlallah, onu öldürebilir miyim? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Onu öldüremezsin!” buyurdu. Mikdad yine sordu: — Ya Resûlallah! Benim iki kolumdan birini kesti ve Müslüman olduğunu da o kolu kestikten sonra söyledi!” Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Onu öldüremezsin. Eğer öldürürsen, senin onu öldürmeden önceki durumunda o, olur; sen de, onun söylemiş olduğu sözü (şehadet kelimesini) söylemeden önceki durumunda olursun. (O, Müslüman yerine geçmiş olur; sen de bir Müslümanın öldürülmesini helal kabul etmiş olacağın için kâfir durumunda olursun.)

1052- Cübeyr bin Mut’im (R.A.) der ki:

“Mut’im bin Adiyy hayatta olup da şu (Bedir savaşında esir edilen) kokmuşlar (ın serbest bırakılmaları) hakkında benimle konuşmuş olsa onları kendisine bırakırdım.”

Mütercim:

Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Taif’den döndükten sonra, Mut’im bin Adiyy’in himayesine müracaat etmişti. Mut’im, dört oğlunu Kâbe’nin dört köşesinde durdurarak: Muhammed, bizim himayemizedir, diyerek ilân ettirdi. Kureyş ileri gelenleri de buna karşı çıkmayıp itaat etmek zorunda kaldılar. Yine Haşimoğulları aleyhine olarak Kureyş tarafından yazılan andlaşma metninin bozulmasına en çok çalışan da Mut’im idi.

1053- Hazreti Ebû Bekir (R.A.) der ki:

“Bize hiç kimse varis (mirasçı) olamaz. Bizim (öldükten sonra) geriye bıraktığımız mal sadakadır. Yalnız bu maldan Muhammed’in ailesi (ferdleri hayatta bulundukları müddet) yer.”

(Hazreti Peygambere ait olan gerek Hayber’de ve gerekse Fedek arazisindeki bahçeler, vereseler arasında bölünmeyip Hazreti Peygamberin aileleri hayatta bulundukları müddet, bu arazilerin gelirlerinden geçimlerini sağlarlar. Sonra bu malların hepsi sadaka olarak Müslümanların devlet hazinesine kalır.)³²

32 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:691-696

ttt

KA’B BİN EŞREF’İN ÖLDÜRÜLMESİ BAHSİ

1054- Hazreti Cabir (R.A.) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: Kâ’b bin Eşrefin hakkından kim gelecek? Çünkü bu adam, Allah’a ve onun peygamberine eziyet etmiştir.” Bunun üzerine Muhammed bin Mesleme kalkıp dedi ki:

— Ya Resûlallah! Onu öldürmemi ister misiniz? Hazreti Peygamber: “Evet,” buyurdu. Muhammed bin Mesleme dedi ki:

— O halde bir şey (uydurma ve asılsız şeyler) söylememe izin veriniz. Hazreti Peygamber: “Söyle!” dedi. Sonra Muhammed bin Mesleme, geceleyin Kâb bin Eşrefin evine gitti. Kapıdan seslenerek dedi ki:

— Ey kâb! Bu adam (Hazreti Peygamber) bizden zekât istedi ve bizi sıkıntılara sokuyor. Bana ödünç olarak bir şey veresin diye sana geldim. Kâ’b cevap verdi:

— Evet, o, sizden daha çok şeyler isteyecektir. Vallahi siz ondan muhakkak bı kacaksınız. Muhammed bin Mesleme:

— Ne yapalım, bir defa ona uyduk. Şimdi onun sonunun neye varacağını görmeden kendisinden ayrılmak istemiyoruz. Şimdi sizden bir veya iki deve yükü hurma ödünç vermenizi istiyoruz. Kâ’b şöyle konuştu:

— Peki, vereceğim; fakat karşılığında rehin isterim. Muhammed bin Mesleme sordu;

— Rehin olarak ne istersiniz? Kâ’b dedi ki:

— Kadınlarınızı rehin veriniz. Muhammed bin Mesleme:

— Sen Arapların en güzelisin, sana hanımlarımızı veremeyiz, dedi. Bu defa Kâ’b bin Eşref:

— Öyle ise çocuklarınızı rehin veriniz, dedi. Muhammed bin Mesleme cevap verdi:

— Çocuklarımızı sana nasıl rehin verebiliriz? Sonra bu çocuklardan birine sövüldüğü zaman bir veya iki yük hurma karşılığında rehin edilmiş denilecektir. Bu ise bizim için bir utançtır. Biz sana ancak silâhımızı rehin verebiliriz.

Sonra Kâ'b bin Eşref rehin olarak silâh ve zırh almayı kabullendi ve bir gecenin muayyen bir zamanında alışverişi tamamlamak için sözleştiler. Sonra Muhammed bin Mesleme, Kâ'b'ın süt kardeşi Ebû Naile Hazretleri ile Kâ'b bin Eşref'in kalesine vardılar. Kale dışından haber verdiler. Kâ'b bin Eşref bunları kalenin içine aldı. Kendisi de yanlarına indi. Kâ'b aşağıya inerken karısı: Bu gece vaktinde nereye iniyorsun, dışarı çıkma, diye seslendi. Kâ'b dedi ki: Bu gelenler Muhammed bin Mesleme ile süt kardeşim Ebû Nailedir. Karısı: Ben bir ses işittim. O sestten sanki kan damlıyor, dedi. Kâ'b:

— Asaletli kişi, geceleyin kılıç darbesine davet edilse bile, icabet eder, diye karşılık verdi. Sonra Kâ'b aşağı indi. Muhammed bin Mesleme'nin yanında Ebû Naile'den başka iki kişi daha vardı. Muhammed bin Mesleme daha önce arkadaşlarına şu direktif de bulunmuştu:

— Kâ'b yanımıza gelince ben onun saçını tutup koklayacağım. Belki size de koklatacağım. Onun başını kısıvrak yakaladığımı gördüğünüz zaman derhal saldırıp kılıçlarınızla vurunuz.

Gerçekten Kâ'b, misafirlerinin yanına güzel elbiselerle ve hoş kokular sürünmüş olarak geldi. Muhammed bin Mesleme:

— Bugünkü kadar güzel koku hayatımda görmedim? dedi. Kâ'b cevap verdi:

— Elbette, yanımda Arab kadınlarının en mükemmel ve en güzel kokulu kadını vardır. Muhammed bin Mesleme:

— Müsaade eder misiniz, başınızı bir koklayayım, dedi. Kâ'b

— Koklayınız, dedi. Muhammed bin Mesleme kokladı ve arkadaşlarına da koklattı. Muhammed bin Mesleme:

— Bir kez daha müsaade eder misin? dedi. Kâ'b Evet! diye cevap verdi. Kâ'b bin Eşrefin başını kısıvrak yakalayınca, hadi davranın, dedi ve arkadaşları da hemen kılıçları ile vurup onu öldürdüler. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurlarına dönerek Kâ'b'ı öldürdüklerini bildirdiler.

Mütercim:

Kâ'b bin Eşrefin öldürülmesi, hicret'in üçüncü yılında Rebiulevvel ayında olmuştur. Bu adam Yahudilerden ve Nadir kabilesi ele başlarından çok üstün bir şair olup şiirleri ile Hazreti Peygamberi hicvederdi. O sıralarda da Mekke'ye gidip gelmiş ve Bedir savaşı hakkında da mersiyeler söyleyerek Kureyş kâfirlerini İslâm aleyhine kışkırtıp harekete geçiriyordu. Ensar'ın Evs kabilesinden Muhammed bin Mesleme kendi kabilesi erlerinden dört arkadaşla gidip anlatıldığı şekilde Kâ'b'ın başını kestiler. Başkalarına da ibret olarak gösterdiler. Sonra Yahudi'ler sabahleyin Peygamberin huzuruna varıp yapılan işten şikâyet ettiler. Muhammed bin Mesleme'nin kısas olarak öldürülmesini istediler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kâ'b'ın ne türlü fesadlar çıkardığını anlatarak Yahudiler bir cevap veremedi gittiler.³³

33 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:697-699

EBU RAFİ'İN ÖLDÜRÜLMESİ

1055- Berâ bin Âzib (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Ebû Râfi'in öldürülmesi için Ensar'dan birkaç kişiyi görevlendirdi ve bunların başına da Abdullah bin Atik'i komutan yaptı.

Ebû Rafi, Yahudilerin ileri gelenlerinden ve zenginlerinden olup Hazreti Peygamber'e karşı İslâm düşmanlarına yardım eder, her zaman ve her fırsatta fesat çıkararak peygambere eziyette bulunurdu Ebû Rafi, kendisine özel olarak yaptırmış olduğu bir kalede otururdu.

Onu öldürmek görevini üzerine alan Abdullah bin Atik, güneş battıktan ve herkes sürüleriyle birlikte evlerine döndükten sonra, arkadaşları ile Ebû Rafi'in kalesine yaklaştılar. Abdullah arkadaşlarına dedi ki, siz burada bekleyin. Ben kale kapısına gideyim. Belki bekçiyi kandırarak içeri girme fırsatını bulurum. Böylece arkadaşlarından ayrıldı ve kale kapısına kadar yaklaştı. Sonra defi hacet yapıyormuş gibi maşlahına büründü, Kale halkı içeri girmiş bulunuyordu. Kapıcı da kapıyı kapamak üzereydi. Abdullah'ın karartısını fark edince, ona seslendi: - Ey Allah'ın kulu, kapıyı kapayacağım; girmek istiyorsan gir.

Abdullah der ki: Ben bu çağrıyı büyük bir fırsat bilerek hemen içeriye girdim. Kapının iç tarafında تنها bir yerde gizlendim. Çevrede hiç kimse kalmadığından kapıcı kapıyı kapayıp kilitledi. Kapının anahtarlarını kapının bir çivisine astı. Ben önce kapıyı o anahtarlarla açtım ve açık bıraktım. Sonra yine saklandım. Ebû Rafi sarayının en üst katında dost ve yakınları ile sohbet eder ve eğlenirdi. Daha sonra arkadaşlarının hepsi kendi yerlerine çekilirlerdi. Ebû Rafi ise, haremlikte çoluk çocuğu ile kalırdı. Ben yavaş yavaş yukarıya çıktım. Her kapıdan içeri girdikçe o kapıyı içerden sürmelerdim ki, şayet Ebû Rafi'in adamları beni duyarlarsa yetişip Ebû Rafi'i kurtarmasınlar. Sonunda Ebû Rafi'in yatmakta olduğu odaya girdim. Fakat aileleriyle yatmakta olan Ebû Rafi'in kim olduğunu ve odanın hangi köşesinde bulunduğunu karanlıktan kestiremiyordum. Yerini belirlemek için: Ey Ebû Rafi!.. diye seslendim. Adam uykudan uyanarak : — Kim o? dedi. Ben sesin geldiği yere koşup kılıç darbelerimi indirmeye başladım. Fakat telaşlı olduğumdan bir netice alamadım. Ebû Rafi, çığlık kopardı. Ben de odadan çıkarak sofada biraz bekledim. Tekrar içeriye girdim ve:

— Ebû Rafi, bu çığlık nedir? dedim. Ebû Rafi:

— Anası geberesice! dedi, az önce odada bulunan biri kılıçla bana vurdu. Hemen ona bir darbe indirerek ağır şekilde yaraladım ama öldüremedim. Sonra kılıcımın sivri ucunu karnına sapladım ve sırtından çıktı. Bu defa kesin olarak onu öldürdüğümü anladım. Hemen geri dönerek sürgülü kapıları açmak suretiyle dışarıya çıktım. Kalenin merdivenlerinden aşağıya inerken son basamağa vardığımda merdiveni bitmiş sanarak ayağımı yere attım ve bu mehtaplı gecede düştüm. Bacağım kırıldı. Başımdaki sarıkla ayağımı bağlayarak yürüdüm ve kale kapısında oturdum. Kendi kendime dedim ki, Ebû Rafi’in ölümü kesinlikle meydana çıkmadıkça ben buradan ayrılmayacağım. Böylece bekledim. Nihayet horozların öttüğü seher vaktinde, Arabların âdeti üzere bir ölüm habercisi kalenin yüksek bir yerine çıkarak: - Hicaz tüccarı Ebû Rafi öldürüldü, diye ilân etti. Ben hemen arkadaşlarımın yanına gittim ve onlara:

— Şimdi acele edelim. Allah Teâlâ Ebû Rafi’i öldürdü, dedim.

Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in yanına vardım ve olayı anlattım. Hazreti Peygamber bacağımın kırıldığını öğrenince bana;

“Ayağını uzat.” buyurdu. Ben de uzattım. Hazreti Peygamber bacağımı sıvadı. Sanki o bacak hiç kırılmamış gibi oluverdi.³⁴

34 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:699-701

UHUD SAVAŞI BAHŞI

1056- Hazreti Câbir (Radiyallahu Anh) der ki:

Uhud savaşı gününde bir adam Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna gelerek:

— Ya Resûlallah! Ben bugün öldürülürsem neredeyim? diye sordu. Hazreti Peygamber ona:

“Cennettesin!” buyurdu. O adam yemekte olduğu avucundaki hurmaları hemen yere attı. Sonra düşmana saldırarak çarpışmaya başladı ve şehit oldu. Allah ondan razı olsun.

Mütercim:

Böyle bir olay ashâbı kiramdan iki kişiye nasib olmuştur: Biri Bedir savaşında çarpışan Umeyr bin Humâm, diğeri de Uhud savaşında şehit olan bu zattır ki, ismi açıklanmamıştır.

1057- Sa’d bin Ebî Vakkas (Radiyallahu Anh) der ki:

Uhud savaşı gününde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri kendi ok torbasını çıkarıp benim önüme koydu ve şöyle buyurdu:

“At... Anam babam sana feda olsun.”

1058- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Uhud savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri mübarek başından isabet alarak bir dişi de kırılmıştı. Mübarek yüzünden kanları siler ve de şöyle buyururdu:

“Peygamberinin başını yaran bir kavim nasıl kurtulabilir?”

Mütercim:

Bu hâdise üzerine “Senin bu hususta yapabileceğin bir şey yok! Allah, ya onları tevbekâr kılar, ya da zalim olduklarından ötürü kendilerine azab eder” mealindeki ayeti kerime nazil oldu. (Ali İmran: 128) Allah, dilerse onları tevbekâr kılar ve küfürlerinde ısrar ederlerse onlara azab eder. Çünkü onlar zalimdirler. Bu ayeti kerimenin nüzulünde tefsir âlimleri ihtilâf etmişlerdir. Bi’ri Maûne halkı hakkında yahut Uhud savaşındaki düşmanlar hakkında Hazreti Peygamberin beddua ile niyet etmeleri üzerine nazil oldu, denilmiş; fakat Buhari’de, bu hadîs-i şerifte, Uhud savaşında nazil olduğu açıklanmış bulunduğundan bu husus daha kuvvetlidir.

1059- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin Uhud savaşında mübarek başları yarılıp dişi kırıldıktan sonra sabah namazlarının son rekâtlarında rükudan kalktıktan ve SEMİALLAHU LİMEN HAMÎDEH dedikten sonra: “Allah’ım! Falana, falana ve falana lanet et!” diye beddua ederlerdi. (Sonra Allah tarafından mealini bir önceki hadîs-i şerif münasebetiyle verdiğimiz ayeti kerime nazil oldu.)

1060- Vahşî’den rivayet edilmiştir:

Abdullah bin Adiyy (Radiyallahu Anh) der ki, Hazreti Hamza’yı öldüren Vahşî’den, onu nasıl öldürdüğünü anlatmasını istedim. O da şöyle anlattı:

— Hazreti Hamza, Bedir savaşında Tuayme bin Adiyy’i öldürmüştü. Efendim Cübeyr bin Mut’im bana dedi ki, eğer amcam Tuayme’yi öldüren Hamza’yı öldürebilersen seni kölelikten azad ederim. Nihayet Uhud savaşı için askerler toplanınca, ben de onlarla beraber Mekke’den çıktım. Uhud dağına, varıp savaş için saf bağladık. Arabların âdeti üzere içimizden Siba adında biri, karşı karşıya gelmiş olan iki ordunun ortasına çıktı ve karşısına bir savaşçı istedi. Onun karşısına hemen Hazreti Hamza çıktı ve: Allah’a ve onun peygamberine karşı çıkan kadın kılıklı Siba, diyerek üzerine atıldı ve ona öldürdü. O zaman ben bir kayanın arkasında Hazreti Hamza’yı öldürmek için pusuya yatmış idim. Hamza

bana yaklaşınca süngümü onun karnına doğru fırlattım. Süngüm, göğsü ile göbeği arasına isabet etti ve arkadan çıktı. Orada hemen şehit oldu. Savaş sonrası Mekke'ye dönen insanlarla bende döndüm. Sonra Mekke'de İslâmiyet yayılmaya başlayınca korktum ve Taife kaçtım. Daha sonra Mekke fethedilince Taif'den bazı heyetler İslâm'ı kabul için Hazreti Peygamberin huzuruna gitmeye başladılar. O heyetler arasında beni de gönderdiler ve asla korkmamamı, İslâm'ı kabul edenlere Hazreti Peygamber tarafından hiçbir zarar gelmeyeceğini de öğütlediler. Böylece ben bir heyet içerisinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna vardım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni görünce bana :

“Vahşi sen misin?” buyurdu. Evet, dedim.

“Hamza'yı sen mi öldürdün?” diye sordu. Dedim ki: Durum size bildirildiği gibidir. Bunun üzerine bana şöyle buyurdular:

“Yüzünü bana göstermemeye gücün yeter mi?” Ben de çıktım ve bir daha kendilerine görünmedim; Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem irtihal edince, Müseylemetü'l-Kezzab adında biri, peygamberlik iddiası ile ortaya çıkmıştı. Ben kendi kendime dedim ki, bu kâfire karşı çıkar da ben onu öldürürsem, Hamza'nın yerine bana bir kefarete olur. Bu niyetle Hazreti Ebû Bekir tarafından Müseylemetü'l-Kezzab'a karşı gönderilen askerin içine ben de girdim. Nihayet gidip savaşa başladığım zaman yıkık bir duvarın deliğinden onu perişan bir halde su ararken gördüm. Hemen süngümü üzerine attım, iki memesi arasına saplandı ve arka taraftan iki kürek kemiği arasından çıktı. Ensar'dan Abdullah bin Zeyd de yetişerek onun başını kesti. Böylece Müseylemetü'l-Kezzab öldürölerek taraftarları da temizlendi.

1061- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Uhud savaşında düşmanlar tarafından kırılan mübarek dişini göstererek:

“Peygamberine karşı bunu yapan bir kavime Allah'ın gazabı şiddetlidir.” buyurdu ve şöyle devam etti:

- Allah yolunda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in öldürmüş olduğu bir kişiye de Allah'ın gazabı şiddetlidir.”

Mütercim:

Uhud savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin kırılan dişi, ön dişlerle azı dişleri arasındaki diş olup alt çenenin sağ tarafında idi. Hazreti Peygambere bu tecavüzü yapan Utbe ibni Ebi Vakkas adındaki kâfirdi ve Hazreti Sa'd ibni Ebi Vakkas'ın da kardeşidir. Hazreti Peygamberin mübarek başını taş ile yaralayan da ibni Kamie adındaki mel'ûn idi. Bunların her ikisi de birer sebeple helak olup cehennemi boyladılar.

İbni Kamie, bir dağ yolunda giderken büyük bir yaban keçi tarafından boynuzlanarak parça parça edildi.

Utbe ibni Ebi Vakkas ise, çok geçmeden helak oldu ve bu adamın soyundan gelen çocukların ön dişleri anadan doğma hep kırık (yarım) halde olmuştur. Bunun atmış olduğu taş, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in başına giymiş oldukları çelik zırhın iki halkasına isabet ederek bu halkaları elmacık kemiği içine batırmıştı. Ebû Ubeyde bin Cerrah bu halkaları güçlölkle çıkardı. Ne yazık ki, bunlar çıkarılırken Hazreti Peygamberin iki ön dişi de çıktı (35). Böylece hem mübarek yüzleri, hem de mübarek ağızları kanlar içinde kaldı.

Sonra Ebû Said El-Hudrî'nin babası Malik bin Sinan gelerek elmacık kemiklerinde olan kanı emerek yuttu. Bunu gören Hazreti Peygamber: “Benim kanım karışan kimseye cehennem ateşi dokunmaz!” buyurdu.

35- Diğer siyer kitaplarında: Bu halkaların çıkması sırasında (Ebu ubeyde bin cerrah (R.A.)'ın iki ön dişi çıktı) diye yazılmaktadır.

Yine Uhud savaşında, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i öldürmek kasdı ile gelmiş olan Kureyş öncülerinden Übeyy bin Halef adındaki mel'ûn, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in bizzat attıkları okun isabeti ile yaralandı ve onun ızdırabı ile can verdi, cehennemi boyladı. (Allah'ın laneti kâfirler üzerine olsun...)

1062- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Uhud savaşında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, müşrikler Mekke'ye doğru dönüp giderlerken onların tekrar geri dönmeleri mümkün olacağı cihetle bir tehlike sezdiklerinden ashabı kirama şöyle buyurdular:

“Bu müşrikleri kim izleyecek (arkalarını takip edecek)?” Bunun üzerine ashaptan yetmiş kişi hazırlandı.

Mütercim:

Bu yetmiş kişi içinde Ebû Bekir, Zübeyr bin Avvam, Ömer, Osman, Ammar bin Yasir, Talha, Sa'd ibni Ebi Vakkas, Abdurrahman ibni avf, Ebû Huzeyfe, İbni Mes'ud (Radiyallahu Anhum) gibi ashabın büyükleri vardı. Gerçekten bunların takibedişini gören müşriklerin kalplerine Allah tarafından korku ve dehşet düştü. Daha önce dönüp tekrar hücum etmek niyetini taşırlarken, bu defa kaçmaya karar verdiler. Düzensiz ve dağınık bir halde Mekke'ye kaçıp gittiler.

Başka bir hadîs-i şerifte de, müşrikler Medine'ye üç mil uzaklıktaki Hamra'ul-Esed isimli yere vardıkları zaman, Allah, onların kalplerine korku düşürdü. Bundan dolayı savuşup gittiler şeklindedir.

Sonra o müşrikleri izleyen yetmiş kadar ashabı kiram hakkında: “O müminler ki, (Uhud savaşında) kendilerine yara isabet ettikten sonra Allah'ın ve peygamberin çağırısına uyar ve hele iyilik edip fenalıktan sakınırlar, onlar için çok büyük bir mükâfat vardır. Onlar, o kimselerdir ki, kendilerine insanlar: Düşmanlarınız size karşı ordu hazırladı; siz onlardan

korkun; dediler de, bu söz onların imanını artırdı ve üstelik: Allah bize kâfidir: o ne güzel vekildir, dediler.” (Ali İmran 172, 173)

Böylece düşmanın takibine gidenler, o yolda, hiç bir zarara uğramayarak selâmet içinde Allah Teâlâ’nın ihsanı ile geri döndüler.³⁶

36 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:701-706

HENDEK (AHZAB) SAVAŞI

1063- Hazreti Câbir (Radiyallahu Anh) derki:

Hendek savaşı için bütün ashap hendek kazarken, kazmaların işlemediği sert bir tabakaya rastladık. Ashap durumu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e bildirdiler. Peygamber Hazretleri:

“Ben inirim” buyurdu. Sonra (açlığa karşı) mübarek karınlarına taş bağlamış oldukları halde kalktılar. Nitekim hendek kazarken üç gün yiyecek namına hiç bir şey tatmamıştık. Resûlullah hendeğe indi ve kazmayı alarak o sert tabakaya vurunca kum gibi parçalanıp dağıldı.

— Ya, Resûlallah! dedim. Bana izin ver de, evime kadar gideyim. Sonra evime gittim ve zevceme dedim ki, bugün Hazreti peygamberde bir hal gördüm ki, dayanılacak gibi değil. Yanında yiyecek bir şey var mıdır? Zevcem, bir oğlak ile bir parça arpamız var, dedi. Hemen ben o keçi yavrusunu kestim. Etini ve arpayı pişirdim. Sonra Hazreti Peygamberin huzuruna giderek:

— Ya Resûlallah! Evimizde birazcık yemek var. Birkaç ashap ile beraber evimize kadar teşrif eder misiniz, dedim. Hazreti Peygamber bana sordu:

“Evinizdeki yemek ne kadardır?” Ben de, miktarı şu kadardır, diye bildirdim. Hazreti Peygamber:

“Çoktur, iyidir.” buyurdu, ve ilâve etti:

“Sen evine dön ve hanımına söyle: Ben gelinceye kadar tencereyi âteşten ve ekmekleri tandırdan çekmesin.” Sonra Hazreti Peygamber bütün ashaba hitab ederek:

“Kalkınız!.. (Cabir bize sofrayı hazırladı.)” buyurdu. Bu davet üzerine, muhacirin ve ensar hep kalktılar ve evimize geldiler. Ben de hemen zevcemin yanına koşup: Allah sana iyilik versin. Bütün ensar ve muhacirler Hazreti peygamberle geldiler. Şimdi ne yapacağız? dedim. Zevcem:

— Hazreti Peygamber, yemeğin ne kadar olduğunu sordu mu? dedi. Ben de:

— Evet, sordu, dedim. (O halde bunun bir hikmeti vardır.) Sonra Hazreti Peygamber buyurdu:

“Haydin (onar onar) giriniz. Geniş oturunuz, birbirinizi sıkıştırmayınız.” Sonra Hazreti Peygamber tandırdan ekmek çıkarıp doğruyor ve üzerine et doğradıktan sonra tencere ve tandırı örterek sofrayı ashabinın önüne koyuyor; Sonra tekrar et ve ekmek çıkarıyordu. Hepsini doyuncaya kadar et ve ekmek doğramaya devam etti. Bir miktar da arttı. Resûl-i Ekrem, (Cabir’in karısına) şöyle buyurdu:

“Bunu sen ye ve bir kısmını da ikram et. Çünkü halk kıtlığa uğramıştır.”

1064- Süleyman bin Sured (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hendek (Ahzab) savaşı esnasında: “Biz onlarla (kâfirlerle) savaşırız; fakat onlar bundan böyle bizimle savaşamazlar.” buyurdu.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, Hazreti Peygamberin mucizelerindendir. Şöyle ki: Ahzab sûresinin dokuzuncu ayeti kerimesinde mealen Cenabı: Hak “Ey iman edenler! Allah’ın üzerinizdeki nimetini anın: Hani (Hendek savaşında sizi yok etmek için kâfirlere ait) ordular size gelmişti de, biz onların üzerine (şiddetli) bir rüzgâr ile görmediğiniz (meleklerden ibaret) ordular salıvermiştik. Allah ne yapmakta olduğunuzu görüyordu.” şeklinde beyan ettiği üzere, bütün kabileler bir araya gelerek Müslümanları yok etmek için onbin kadar asker toplamışlardı. Kesin bir zafer kazanmak niyeti ile Medine’ye geldiler ve çevresine kondular. İslâm askerlerinin sayısı üç bin civarında idi. Hazreti Peygamber Medine şehrinin etrafına hendek kazdırdı ve iç tarafa çekildi. Bir aya yakın düşmanla karşı karşıya bulunularak karşılıklı olarak birbirlerine ok ve taşlar atıldı. Hak Teâlâ Hazretleri müminlere yardım için bin melek gönderip askerlerin etrafında tekbir getirdiler. Kâfirler o melekleri görmeyip seslerini işittiler. O esnada bir de fırtına halinde şiddetli bir rüzgâr çıktı. Düşmanların yüz ve gözlerine kum ve toprak saçarak ateşlerini söndürdü, çadırlarını söktü. Hayvanlarını ve eşyalarını darmadağın etti. Bu hal sebebiyle Allah tarafından kalplerine korku sokuldu. Bu hengâmede içlerinden Tuleyha bin Huveylid adındaki kâfir seslendi:

— Haberinizi olsun! Muhammed size sihir yapmağa başladı. Canınızı kurtarmak isterseniz selâmet tarafına koşunuz. Bunu duyan askerler dağınıklık içinde ve perişan bir halde Mekke’ye doğru kaçıp gittiler. Bu savaşa dair geniş bilgi siyer kitaplarında vardır.

Bu olay üzerine Hazreti Peygamber bir müjde olarak ashabı kirama: “Artık bundan böyle biz onlarla savaşırız. Onlar bize savaş açamayacaklar,” buyurarak mucizelerini gösterdiler. Zira Hendek savaşının ertesi yılı Hudeybiye andlaşması oldu. Ondandır bir yıl sonra da umre niyeti ile Mekke’ye gidilip hac vazifesi yerine getirildi ve orada üç gün kalındıktan sonra

emniyet ve güven içinde selâmetle Medine'ye dönüldü. Sonra Kureyş öncüleri andlaşmayı bozduklarından ertesi yıl Mekke fethedildi. Böylece Hazreti Peygamberin açık mucizesi gerçekleşti.

1065- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hendek (Ahzab) savaşı münasebetiyle şöyle buyururdu:

“Allah'tan başka hiç bir ilâh yoktur; birdir Ordusunu aziz (şanlı ve üstün) kıldı. Kuluna yardım etti. Müttetikleri (Hendek savaşına katılan hizipleri) hezimete uğrattı. Birdir. O ve O'nun dışında hiçbir şey (güç) yoktur.”³⁷

37 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:706-709

BENİ KURAYZA GAZASI

1066- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Benî Kurayza adındaki Yahudi kabilesi, Hazreti Peygamber tarafından onbeş gün muhasara edilip sıkıştırıldıktan sonra, onlar Sa'd bin Muaz (Radiyallahu Anh) Hazretlerini hakem tayin ederek onun vereceği hükme razı oldular. Kale ve savunma mevzilerinden aşağıya indiler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de Sad bin Muaz Hazretlerine haber gönderdi. Sa'd, Hendek savaşında yaralanmış ve yarası da ağır olduğundan Medine'de bir çadırda yatmakta ve tedavi edilmekteydi. Sa'd Hazretleri bir merkebe bindirilerek yola çıkarıldı. Sa'd Hazretleri, daha önce Benî Kurayza yurdunda bulunduğu sırada kendisine mescit (namazgah) edindiği bir yere yaklaşıncı, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashaba hitaben şöyle buyurdu:

“Efendinizi veya en hayırlınızı kalkıp karşılayınız.” Bu emir üzerine ashab ayağa kalktılar. Sonra Hazreti Peygamber Sa'd Hazretlerine hitaben:

“Şunlar (Beni Kurayza yahudileri) senin vereceğin hükme razı oldular (bunlara ne yapılması gerekiyorsa fikrini ve hükmünü bildir) .” buyurdu. Sa'd bin Muaz cevap verdi:

— Bunların savaşçıları öldürür, diğerlerini esir alırsın. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Sa'd Hazretlerinin bu hükmüne karşı şöyle buyurdu:

“Sen, bu Yahudiler hakkında Allah'ın hükmü ile hüküm verdin (yahut Meleğin hükmü ile hüküm verdin, gerçeği ifade ettin).” (Sa'd bin Muaz, Hendek savaşında aldığı yaranın tesirinden kurtulamayarak öldü.)³⁸

38 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:709-710

RİKA GAZASI

1067- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte Necid bölgesi yönüne savaş için gittik. Sonra geri dönerken güneşin şiddetli ısığında büyük ağaçları bulunan bir vadiye geldik. Hazreti Peygamber öğlen uykusu (dinlenmek) için buraya indi. Beraberinde bulunan insanlar da hep indiler ve birer ağacın gölgesine çekildiler. Hazreti Peygamber yalnız başına bir sakız ağacının (yahut dikenli bir ağacın) altına indi. Kılıcını da ağacın bir budağına astı ve uykuya yattı. Biz uyumakta iken Hazreti Peygamber bizi çağırdı. Biz de hemen yanlarına koştuk. Baktık ki, bir bedevi Peygamberin yanında oturuyor. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bize buyurdu:

“Uyumakta iken bu bedevi gelip kılıcımı kınından çekti ve uyandım ki, kılıç onun elinde yalın olarak bulunuyor. Bana, seni benden kim kurtaracak? dedi. Ben de ona:

“Allah” dedim. İşte o, şurada oturuyor.” (Hazreti peygamber ona hiç bir ceza vermedi.)

Mütercim:

Bu olay Hazreti Peygamberin mucizelerindendir. Başka bir rivayette de, Hazreti peygamber ona: “Senden beni Allah kurtarır.” buyurması üzerine o anda Hazreti Cibril gelerek o Bedevî'nin göğsüne bir yumruk vurdu. Bedevî yere serilerek elinden kılıç düştü. Hazreti Peygamber yere düşen kılıcı hemen alıp Bedevî'ye: “Şimdi seni benden kim kurtaracaktır?” buyurdu. Bedevî dedi ki: Senden beni kurtaracak yoktur. Aman ya Resûlallah! Sonra şehadet kelimesini getirerek Müslüman oldu ve kavmine döndükten sonra onun vasıtasıyla çocukları İslâmı kabul etti.³⁹

39 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:710-711

BENİ MUSTALIK GAZASI

1068- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Benî Mustalık gazasında Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile beraberdik. Arab kâfirlerin esirlerinden cariyeler hissemize düşmüştü. Biz de evlerimizden uzak olarak uzun müddet taşrada kaldığımızdan bekârlık halimiz şiddetlenerek cariyelerimize yaklaşmayı arzu ettik. Fakat cariyelerimiz çocuğa kalırsa, artık onları satmak caiz olamayacağından korktuk. Çocuğa kalmamaları için korunmayı (dışarı dökmeyi) çare olarak düşündük. Ancak bunun caiz olup olmadığını bilmediğimiz için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e sorduk. Bize şu cevabı verdiler:

“Bunu yapmanızda bir sakınca yoktur. Çünkü kıyamete kadar Allah katında yaratılması mukadder olan her insan dünyaya gelecektir (bunun için günah olur diye endişelenmeyiniz).”

HUDEYBİYE GAZASI

1069- Hazreti Ömer’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Hazreti Ömer, Hudeybiye dönüşünde geceleyin Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in beraberinde bulunurken Hazreti Peygamber’e bir şey sordu; fakat cevap alamadı. Bu soruyu üç defa tekrarladı ise de yine cevap alamadı. Zira o esnada Hazreti Peygamber Âllah’dan gelen bir vahiy ile meşguldü. Sonra Hazreti Ömer kendi nefesine söylendi:

— Ey Ömer, senin anan ağlasın! (ölesin). Üç kez ısrar ederek Resûlullah ı rahatsız ettin.

Hazreti, Ömer der ki: Sonra ben devemi koşturdum. Bütün insanların önüne geçtim. Hakkımda Kur’an nazil olmasından korku ve endişe içinde bulunuyor ve düşünüyordum. Ben bu hal üzere iken bir haberci beni çağırdı. Hakkımda bir ayet nazil olmuştur, korkusu ile Hazreti Peygamberin huzurlarına vardım. Bana şöyle buyurdular:

“Bu gece bana bir sûre nazil oldu ki, üzerine güneş doğan bütün varlıklardan bana daha sevgilidir.” Sonra FETÎH sûresini baştan sonuna kadar okudular.

Mütercim:

Bu Fetih sûresi, bugüne kadar meydana gelen ve bundan sonra da kıyamete kadar olacak bütün İslâm fetihlerini müjdelemektedir. Hem Kur’an’ın bir mucizesi, hem de Hazreti Peygamberin ve onun ümmetinin geçmiş ve gelecek günahlarının bağışlanacağını da müjdeliyor. Ayrıca Hudeybiye barışının hem Mekke’nin fethine ve hem de diğer fetihlerin olacağına işaret ettiğinden bu sûrenin dünya ve dünyadâkilerden daha sevimli olacağı tabiidir. Yine Hudeybiye barışına evvelce itiraz eden Hazreti Ömer ve Arkadaşları bu sûrenin inmesiyle mahcub oldular ve çok pişmanlık duydular, tevbe ve istiğfar ettiler.

Bir de, bu sûrenin her bir ayeti Kur’an’ın apaçık mucizelerinden olup çoğu meydana gelmiş ve daha da gelecektir.

1070- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hudeybiye’de ağaç altında BEY’ATÜ’R - RIDVAN (Allah’ın rızasına uygun biat) adı verilen biat sırasında bütün ashaba şöyle buyurmuştu:

“Siz, yeryüzündeki bütün insanların en hayırlısıdır.” Biz o gün orada bindört yüz kişiden ibaret idik.

1071- Misver bin Mahreme (Radiyallahu Anh) der ki:

Hudeybiye senesi, umre yapmak niyeti ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ashâbı ile Medine’den çıkmıştı. Mekke’de bulunan Kureyş kâfirlerinin tutum ve davranışlarını öğrenmek için de Huzaa kabilesinden birini casus olarak göndermişti. Mekke’ye doğru ilerleyen birliğimiz Gadîru’l-Eştat adındaki yerde konakladı. Mekke ye gönderilmiş olan casus (Büser bin Süfyan) dönüp şu haberi getirdi:

—Ya Resûlallah, Kureyş kâfirleri sizin bu hareketinizi öğrendiler. Aleyhinize çeşitli kabilelerden toplanan büyük bir ordu hazırladılar. Sizinle savaşmakta kararlıdır ve sizi Kâbe’yi ziyaretten alıkoyacaklar.

Verilen bu haber üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ashaba hitaben istişare yolunda şöyle buyurdu:

“Ey insanlar! bana görüşlerinizi söyleyin, Kâbe’den bizi engellemek isteyen o düşmanların soyu sopuna yönelmemi uygun görür müsünüz? Bize karşı koyarlarsa Allah Teâlâ, müşriklerden bir gözeyi (insan kaynağını) kesmiş (kurutmuş) olacaktır. Aksi takdirde biz de onları yersiz yurtsuz ederiz (bir daha bize karşı koyacak gücü bulamazlar):” Ebû Bekir söz aldı:

— Ya Resûlallah! Kâbe’yi ziyaret maksadı ile (Medine’den) çıktınız. Hiç kimse ile savaşmak ve hiç kimseyi de öldürmek niyetinde değildiniz. O halde aynı maksadla yola devam ediniz. Bizi Kâbe’yi ziyaretten engelleyen olursa ona karşı savaşırız, dedi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem:

“Bismillahi diyerek yola devam ediniz.” buyurdular.

Mütercim:

Mekke’ye doğru birlik yola devam ederken Hazreti Peygamberin Kusva adındaki devesi ilahi bir emirle Hudeybiye yönüne doğru istikamet değiştirdi ve orada çöktü. Gelecek yıl umre yapmak üzere Hudeybiye’de barış imzalandı. Gerçekten ertesi yıl Hazreti Peygamber ashâbı ile umreyi tamamladı ve üç gün Mekke’de kaldıktan sonra tekrar Medine’ye döndüler. Bundan bir yıl sonra da, Kureyş kavmi Hudeybiye barışının hükümlerini bozduklarından Mekke tamamen fethedildi ve Fetih sûresinin büyük mucizesi gerçekleşti.⁴⁰

40 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:711-714

HAYBER GAZASI

1072- Seleme bin Ekva (Radiyallahu Anh) der ki:

Hayber gazası maksadıyla Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte Medine’den çıktık. Gece yolda giderken Üseyd bin Hudayr Hazretleri, Âmir’e hitaben şöyle dedi:

— Ey Amir! Ezgilerinden bir şey söyle de dinleyelim. Âmir, güzel sesli iyi bir şair idi. Hayvanından indi ve şiir söylemeğe başladı:

Allah'ım! Sen olmasaydın hidayete eremezdik.

Zekât vermezdik, namaz kılamazdık.

Sana, neyimiz varsa fedadır; bağışla bizi

Bize dirlik ver, huzurlu kıl, gönlümüzü.

Karşılaşırsak düşmanla kaydırma ayaklarımızı.

Haksız çağrılara biz tıkarız kulaklarımızı.

Bir haksız çağrı ile yıldırma isterler bizi.

Bu beyitleri Arab şive ve ahenginin güzel nağmeleri ile okurken develer bunun tesirinden süratle yürümeğe başladılar. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sordu:

“Bu sürücü kimdir?” Ashabı kiram:

- Âmir bin Ekvaatır, ya Resûlallah! dediler. Sonra Hazreti Peygamber bu şair için şöyle buyurdu:

“Allah ona rahmet etsin.”

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir kimse hakkında böyle dua etmezdi. Onun için Âmir'in şehit olacağına bir işaret vardır düşüncesiyle Hazreti Ömer:

— Yâ Resûlallah! Âmir hakkındaki duanızdan anlaşılan o, yakında şehit olacaktır. Fakat keşke böyle sefer halinde bizi neşelendirmek için onu bize bağışlayaydınız? dedi. Sonra biz Hayber'e vardık ve Hayber'i kuşattık. Muhasara uzadı. Bizim yiyeceklerimiz tükendi ve açlığa tutulduk. Sonra Allah Teâlâ bize fetih zaferini verdi. O akşam herkes ayrı ayrı ateşler yakarak yemek pişirmeye koyuldu. Hazreti Peygamber ashaba sordu:

— “Bu ateşler nedir, bunlar üzerinde ne pişiriyorsunuz?” ashap cevap verdi:

— Ya Resûlallah, et pişiriyoruz, Hazreti Peygamber yine sordu:

— “Ne eti pişiriyorsunuz?” Ashab:

— Evcil merkep eti, dediler. Hazreti Peygamber onlara:

— “Etleri dökün ve güveçlerinizi kırın” buyurdu, ashaptan Hazreti Ömer (Radyallahu Anh) sordu:

— Etleri döküp tencerelerimizi güzelce yıkasak olmaz mı? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

— “Veya öyle yapınız.” buyurdu.

Yine bu Hayber savaşında düşmanla karşı karşıya saf bağlayıp dövüşürken, adı geçen şair Âmir'in kılıcı kısa olduğundan bir Yahudi'nin bacağına vurayım derken, kılıcın keskin ağzı kendi dizine isabet etti ve onun tesiriyle öldü.

Seleme bin Ekva der ki: bazı kimseler, şair Âmir hakkında, onun amelleri boşa çıkmıştır. Çünkü kendisini öldürdüğünden şehit olmamıştır, diye söz ettiler. Buna çok üzüldüm. Beni bu derecede üzgün gören Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri elimden tutarak: “Sana ne oldu?” buyurdu. Ben de:

— Ya Resûlallah Anam-babam sana feda olsun! Amcam Âmir'in amelleri boşa gitti, diye söylenmektedir. Onun için kederliyim, dedim. Hazreti Peygamber:

“Bu sözü söyleyen yalan söylemiştir. Onun iki mükâfatı vardır.” buyurdu ve iki parmağını bir araya getirerek devam etti:

“O, hem câhiddir (güç işlere sabırlıdır) hem de mücahiddir. Onun yolunda yürüyen Arab pek azdır.”

Bir rivayet de: “Bu arazide Âmir gibi yetişen Arab azdır.” şeklindedir.

1073- Ebû Mûsâ El-Eş'arî (Radyallahu Anh) der ki:

Hayber gazasına giderken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin beraberinde olan ashap bir vadiye inince yüksek sesle tekbir ve tehlil getirmeye (Allahu Ekber ve Lâilâhe İllallah demeye) başladılar. Hazreti Peygamber onlara şöyle buyurdu:

“Kendinize geliniz. Siz, sağıra veya uzakta olana seslenmiyorsunuz. Siz, her şeyi işiten ve yakın olan Allah'a dua ediyorsunuz. Nerede olursanız Allah sizinle beraberdir “

Ebû Mûsâ sözüne devamla der ki:

O zaman ben Hazreti Peygamberin arkasında onunla aynı hayvana binmişim. Hem de lisanımla LAHAVLE VE LA KUVVETE İLLA BİLLAH diyordum. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu:

“Ya Abdullah bin Kays! Ben sana cennet hazinelerinden bir hazine göstereyim mi? O, LA HAVLE VE LÂ KUVVETE İLLA BİLLAH sözüdür.”

(Günahlardan korunmak ve ibadetlere güç kazanmak, ancak Allah'ın kudretiyledir.)

Mütercim:

İşte bu “Lâ Havle...” cümlesinin manası, İslâm dininin özü demektir. Çünkü bir kimse, günahlardan uzaklaşma ve ibadete güç kazanmanın ancak Allah'ın emir ve iradeleriyle olduğuna inanınca bütün işlerinde Allah'a dayanmış demektir. Bu hal, tasavvufta “Fani fillâh ve Baki billâh” diye ifade edilen gerçeğin özüdür. Fakat cüz'î irademizi unutmamalım ki, o da kulun sorumluluğu için yeterlidir. Allah Teâlâ kulların bütün işlerini yaratıcıdır; kul ise, işi kazanandır (kâsibdir).

1074- Sehl bin Sa'd (Radyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Hayber savaşında düşmanla karşı karşıya gelip çarpıştıktan sonra her iki taraf birlikleri ordugâhlarına döndü. Bu arada ashap içinde Kuzman adında biri vardı ki, düşman ordusundan çekilen ve ayrılan kimi görürse kılıçtan geçiriyor, öldürüyordu. Ben onun bu halini Hazreti peygambere bildirdim ve hiç birimiz bugünkü savaşta onun gösterdiği becerikliği yapamadık, dedim. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Dikkat ediniz, o cehennem ehlinindir.” Sonra ashaptan biri, öyle ise ben onu devamlı gözeteyeceğim ve akıbetinin ne olacağını göreceğim, dedi ve onun her hareketini izledi. Nihayet Kuzman ağır şekilde yaralanarak çok acı çekmeğe başladı. Adam buna dayanamayarak kılıcının kabzasını yere dayadı ve göğsünü kılıcının sivri ucuna dayayarak üzerine yüklendi ve böylece intihar etti. Onun bu halini gören takipçi hemen Hazreti Peygamberin huzuruna gelerek:

— Ya Resûlallah! Ben şahidlik ederim ki, Allah’ın gerçekten peygamberisin, dedi. Hazreti Peygamber ona:

“Bu söz neden gerekti?” buyurdu. Adam da Kuzman’ın akıbetini olduğu gibi anlattı. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri şöyle buyurdu:

“Gerçekten adam var ki, insanların gözünde cennet ehlinin işini yapar; Hâlbuki o kimse cehennem ehlinindir. Adam da var ki, insanların gözünde cehennem ehlinin işini yapar; Hâlbuki cennet ehlinindir.” Diğer bir rivayette de şöyle varit olmuştur:

“Kalk, ey Bilâl! İlân et ki, Müminden başkası cennete giremez. Allah bu dini facir (günahı açık) bir adamla da destekler.” Mütercim:

Kuzman hakkında varit olan hadîs-i şeriften, her intihar edenin cehennemlik olacağı manası anlaşılmakta ise de, gerçekte dinî hüküm böyle değildir. Kuzman kendisini öldürmesinden dolayı Allah tarafından bağışlanmazsa, ebedî olarak değil, uzun bir müddet cehennemde azab çeker. Fakat intihar etmeyi helal sayarak onu işlemiş ise, kâfir sayılacağından devamlı olarak cehennemde kalır. Yoksa intihar edenin muhakkak cehennemlik olması gerekmez. Ayrıca Kuzman’ın iç hali Allah tarafından Hazreti Peygambere bildirilerek kâfir olduğuna işaretle cehennem ehlinen olduğu da söylenebilir. Şerkavî şerhinde böyle yazılıdır.

1075- Ebû Mûsâ El-Eş’arî (Radiyallahu Anh) der ki:

Memleketimiz olan Yemen’de iken, Hazreti Peygamberin Medine’ye göç ettiği haberini aldık. Kendi kabilemizden elli üç arkadaş olarak Medine’ye hicret etmek üzere bir gemiye bindik. Beraberimde benden büyük Ebû Bürde ve Ebû Rûhm adlarında iki kardeşim vardı. Sonra hava muhalefeti yüzünden gemi bizi Habeşistana, Necaş’nin memleketine götürdü. Habeşistana inince orada, daha önce Mekke’den Habeşistana hicret etmiş olan Hazreti Cafer (ibni Ebî Talib) ile karşılaştık. Onunla beraber bir müddet kaldık. Nihayet biz, Hazreti Cafer ve beraberindekilerle Medine’ye gitmek üzere, Habeşistan’dan ayrıldık. Bir gemiye binerek Hicaz sahiline indik ve Hayber’in fethi zamanında hepimiz Hazreti Peygambere kavuştuk.

Sonra insanlar içinde bir takım kimseler, biz hicret bakımından sizi geçmiş bulunuyoruz, diyerek övündüler. Hazreti Cafer’in hanımı Esmâ binti Umeys bizimle gelenlerdendi. Hazreti Esmâ, görüşmek maksadıyla kocası Tayyar Hazretleri ile beraber, müminlerin annesi ve Hazreti Ömer’in kızı Hafsa’nın evine gittiler. Orada tesadüfen Hazreti Ömer’le karşılaştılar. Hazreti Ömer, kızı Hafsa’ya, Esmâ için: Bu kimdir? diye sordu. Hazreti Hafsa da: Umeys’in kızı Esmâ’dır, dedi. Bunun üzerine Hazreti Ömer lâtife ederek: Vay, bu deniz yolu ile gelen Bahriye Esmâ mıdır? Dedi ve bu latifeyi tekrarlayarak ilâve etti: Siz Medine’ye hicrette geri kaldınız. Biz hicret bakımından sizi geçtik. Hazreti Peygamber’e sizden daha çok yakın olmamız gerekir. Hazreti Esmâ, Hazreti Ömer’in bu şekildeki konuşmasına kızdı ve şöyle konuştu:

— Vallahi, siz, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e bizden daha layık değilsiniz; çünkü siz Hazreti Peygamberin yanında bulunarak aç olanlarınızı doyurdu, cahillerinize ilim verdi. Siz refah ve rahatlık içindeydiniz. Hâlbuki biz, Allah’ın ve onun peygamberinin dini için vatanımızı bırakarak Habeşistan’a gittik. Orada dinden ve dindarlarımızdan uzak bir diyarda sıkıntılar içindeydik. Şimdi bu halde Allah’a yemin ediyorum, senin bana söylediğin bu sözleri Hazreti Peygambere arz edinceye kadar ne yemek yiyeceğim ve ne de su içeceğim. Sonra Hazreti Peygamber, Hazreti Hafsa’nın evine şeref verdi. O zaman Hazreti Esmâ, Hazreti Ömer’in kendisine söylemiş olduğu sözleri aynen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e anlattı. Hazreti Peygamber Esmâ’ya sordu:

“Sen ona (Ömer’e) ne söyledin?” Esmâ da beyan edilen şekilde konuşmalarını ve Ömer’e söylediklerini anlattı. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Gerçekten Ömer, bana sizden daha layık değildir. Ona ve onun arkadaşlarına bir hicret sevabı vardır. Size ve sizinle olan gemi arkadaşlarına ise iki hicret sevabı vardır (Habeşistan a ve Medine’ye hicret sevabı).”

Hazreti Esmâ der ki: Bu hadîs-i duyan Ebû Mûsâ El-Eş’arî ile diğer bizim gemi arkadaşları her gün grup grup yanıma gelerek bu hadîsten bana sorarlardı. Arkadaşlarımızın hepsi son derece sevinç ve ferahlık duyarlardı. Onlar için bundan daha sevinçli iş dünyada yoktu.

1076- Ebû Mûsâ’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Eş’arî kabilesinden sefer arkadaşlarının, gündüzleyin nerede konakladıklarını görmemiş olsam da geceleyin çadırlarına girdikleri zaman okudukları Kur’an seslerinden nereye indiklerini bilirim. Onlardan hikmetli kişiler de çıkar. Bir süvari müfrezesine (veya düşman müfrezesine, buyurdu) rastladığı zaman onlara, arkadaşlarını burada kendilerini

beklemenizi sizden istediler der (kendini elçi durumuna koyarak hayatını kurtarır ve aynı zamanda karşı tarafın içine bir korku salar).”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin son kısmına iki mana verilebilir: Eğer süvari birliğinden maksad, düşmanlar ise, o akıllı ve tedbir sahibi kimse, bu düşmanlara: Benim arkadaşlarım gelinceye kadar siz burada bekleyin, onlar sizinle savaşıacaklar, demesiyle düşmanları ilk karşılaşmada manen korkutarak kendisini kurtarmış olur.

Eğer süvari birliğinden maksad Müslümanlar ise, onları bekleterek piyade olarak gelmekte olan Müslümanlarla birleşmelerini sağlamış ve böylece aralarında birlik ve yardımlaşma kurularak düşmana karşı güç kazandırmış olur. Fakat bu fakirin içine doğan mana şudur:

Eş’arî kabilesi içinde Öyle olgun fikirli adam vardır ki, düşman birliği ile karşılaşınca, onlara karşı yılmadan tek başına durur ve düşmanın ilerlemesine engel olur. En doğrusunu Allah bilir.⁴¹

41 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:714-721

MÛTE GAZASI

1077- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mûte gazasına ordu kumandanı olarak Zeyd bin Harise’yi tayin buyurdu ve şöyle emir verdi:

Zeyd şehit edilirse Cafer komutandır. Cafer de şehîd edilirse Abdullah bin Revaha komutandır.”

İbni Ömer der ki: Ben de bizzat Mûte gazasında bulunuyordum. Sonra biz Cafer’i şehitler arasında aradık ve onu orada bulduk. Onun vücudunda süngü ve ok yarası olarak doksan kûsur yara gördük.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin daha geniş cenaze bahsinde geçmişti.

1078- Üsâme bin Zeyd (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bizi, gaza için Huraka kabilesine göndermişti. Biz de sabahleyin bu kabileye baskın yaptık ve onları bozguna uğrattık. O sırada ben ve Ensardan bir arkadaşım bu düşman kabilesinden birini yakaladık ve onu yere serdik. O adam hemen LÂ İLAHE İLLALLAH dedi. Bunun üzerine arkadaşım ondan elini çekti. Fakat ben onu bırakmadım ve onu süngüleyerek öldürdüm. Sonra Hazreti Peygamberin huzuruna vardığımda kendilerine yapmış olduğum işi anlattım ve bana şöyle buyurdular: “Ey Üsâme! Sen o adamı LA İLAHE İLLALLAH dedikten sonra nasıl öldürebildin!” Ben de:

— Ya Resûlallah, o bu tevhid kelimesini ölümden kurtulmak için söylemişti, dedim. Peygamber, Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bu sözü o kadar tekrarladılar ki, keşke o günden önce Müslüman olmamış olsaydım, diye temennide bulundum. (Keşke bugün Hazreti Peygamberin huzurunda İslâmı kabul edeydim de böyle mahcub olmayaydım.)

Mütercim:

Üsâme Hazretleri “Bizim şiddetimizi (ölüm halini) gördükleri zaman, o kâfirlere iman etmeleri fayda vermez.” mealindeki ayeti kerimeye dayanarak o tevhid kelimesini getiren adamı öldürdüğü söylenebilir. Bunun için Hazreti peygamber de ona diyet vermesi için emir buyurmadı. Bununla beraber bazı âlimlere göre, Hazreti Üsâme’ye diyet ödemesi için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem emretmiştir.⁴²

42 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:721-722

FETİH GAZASI

1079- Babasından rivayet ederek Hişam (Radiyallahu Anh) der ki:

Mekke’nin fethi yılında, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ‘in Medine’den onbin kişi ile Mekke’ye doğru hareket etmiş olduğu haberini Kureyş kavmi alınca, Hazreti Peygamberin gelişinden bir haber almak üzere üç kişiyi Medine’ye doğru gönderdiler. Bu öncüler Mekke reisi Ebû Süfyan ile Hâkim bin Hüzam ve Büdeyl bin Verka idiler. Bunlar Merru’l-Zehran adındaki vadiye vardıkları zaman, yanmakta olan pek çok ateşler gördüler. Ebû Süfyan arkadaşlarına:

—Bu nedir? dedi. Büdeyl bin Verka:

— Bunlar Huzaa kabilesinin ateşleridir, cevabını verdi. Ebû Süfyan:

— Hayır, onların olsaydı, bu kadar çok olmazdı, dedi. Sonra onlar, Hazreti Peygamberin öncü askerleri tarafından yakalanarak Peygamberin huzuruna getirildiler. Ebû Süfyan hemen Hazreti Peygamberin huzurunda İslâm’ı kabul etti. İslâm ordusu daha sonra biraz ilerleyince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazreti Abbas’a şöyle buyurdu:

“Sen, Ebû Süfyanı, bütün süvarilerimizin geçecek olduğu yol kenarında durdur. İslâm ordusuna baksın (ve dehşeti görsün, hayret etsin) .

Hazreti Abbas bu emre uyararak Ebu süfyanı askerlerin geçit yerinde bekletti. Çeşitli kabilelere ait askerler alay alay Ebû Süfyan’ın önünden geçmeğe başladı. Bir kabile geçerken Ebû Süfyan, Hazreti Abbas’a sordu:

— Bu hangi kabilelidir? Hazreti Abbas:

— Gıfar kabilesidir, dedi. Ebû Süfyan:

— Tuhaf şey! Benimle Gıfar arasında ne var? Neden benimle savaşmak için gelmişler? dedi. Sonra Cüheyne, Sa'd bin Hüzeym, Süleym kabileleri de geçerken Ebû Süfyan aynı sözleri tekrarladi. Sonra Ebû Süfyan'ın ömründe görmediği muhteşem bir alay önünden gelip geçerken yine Ebû Süfyan, Hazreti Abbas'a sordu:

— Bu hangi kabiledir? Hazreti Abbas:

— İşte bunlar Medine'lilerdir. Bunlar Sa'd bin Ubade'nin sancağı ve komutası altında bulunan Ensar'dan ibaret askerlerdir, dedi.

Sonra Sa'd bin Ubade, Ebû Süfyan'ın hizasına gelince, onu azarlar şekilde:

— Ey Ebu Süfyan! Bugün büyük savaş günüdür. Bugün Ka'be civarında cana kıymanın mubah sayılacağı bir gündür, dedi.

Ebû Süfyan, Hazreti Abbas'a hitab ederek:

— Bu tehlikeli günde beni korumanız ne iyi şey!... dedi.

Sonra Hazreti Peygamber beraberinde bulunan ashabın seçkinleriyle, Peygamberlik sancağı da Zübeyr bin Avvam'ın elinde olduğu halde Ebû Süfyan'ın önünden geçerken Ebû Süfyan Hazreti Peygambere dedi ki: Bana Sa'd bin Ubade'nin söylediğini biliyormusunuz? Hazreti Peygamber: "Ne dedi?" buyurdu. Ebû Süfyan da:

— Şöyle şöyle dedi, diye karşılık verdi. Hazreti Peygamber buyurdu ki:

"Sa'd yanılmıştır. İşin doğrusu, bugün, Allah Teâlâ'nın Kâbe'nin şerefine yücelteceği bir gündür ve ona örtü giydireceği bir gündür."

Ravi der ki: Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mekke şehrinin kenarında Hacûn adı verilen yerde Peygamberlik sancağının dikilmesi için emir verdi. Sonra Mekke'ye yukarı tarafından inerek girmesi için Halid bin Velid'i görevlendirdi. Hazreti Peygamber de o yerden (Kedâ adı verilen yerden) Mekke'ye girdi.

Mütercim:

Bu rivayet diğer sahih rivayetlere aykırıdır. Çünkü sahih olan rivayette Halid bin Velid, Mekke'ye aşağı tarafından ve Hazreti Peygamber de yukarı tarafından girdiler.

Bu Mekke'nin fethi gününde Halid bin Velid'in arkadaşlarından iki kişi (Ceyş bin Eş'ar ve Kürz bin Cabir El-Fihri) şehid olmuş ve müşriklerden de on üç kişi öldürülmüştü. Bu şekilde müşrikler Mekke'yi teslim etmişlerdi.

1080- Abdullah bin Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Mekke'nin fethi gününde Mekke'ye girince Kâbe'nin çevresinde üçyüz altmış tane put vardı. Hazreti Peygamber sopa ile bu putları dürterek;

"Hak (İslâm dini) geldi; batıl (putlar ve şirk) yok oldu. Hak geldi; artık batıl, bir şey başlatamaz ve gideni de geri çeviremez."

Mütercim:

İbni Hibban'ın rivayetinde, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in sopa ile putları dürtmesiyle o putlar kendiliğinden yere düşüyorlardı, şeklinde anlatılmaktadır.

1081- Amr bin Seleme (Radiyallahu Anh) der ki:

Bizim oturmakta olduğumuz yer, insanların uğrak yeri olan bir su kenarı idi. Bize uğrayan yolculara, çeşitli meselelerden, Arabların ahvalinden ve peygamberlik davasında bulunan zattan hep haberler sorardık. Yolcular, Allah Teâlâ Hazretlerinin o zatı peygamber olarak gönderdiğini, ona Kur'an'ı vahyettiğini ve bir kısmı da böyle bir iddiada bulunduğunu söylüyorlardı. Ben küçük yaşımda o yolculardan epeyce ayetler ezberlemiştim. Ayetler sanki kalbime ve hafızama işlenirdi. Zaten Bedevi Arabların çoğu, Müslüman olmak için Mekke'nin fethini bekliyorlardı. O zat, Mekke'lilere üstün gelirse muhakkak peygamberdir, hele durun bakalım, diyorlardı. Mekke fethedilince, her kavim İslâm olmak için koştu. Benim babam Seleme de İslâmı kabul edip kendi kabilesi olan Seleme kavmine geldi ve dediki: Vallahi, ben size, hak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yanından geliyorum! Bize şöyle buyurdu!

"Şu namazı şu vakitte şöyle kılınız. Şu namazı da şu vakitte şöyle kılınız. Namaz vakti gelince, sizden biriniz ezan okusun ve en çok Kur'an bileniniz size imam olsun."

Bizim kabile adamlarımız baktılar ki, yaşım küçük olmasına rağmen benden daha iyi Kur'an bilen yok. Altı yedi yaşlarımda olduğum halde beni imam yaptılar. Ben onlara namaz kıldırıyordum. Elbise olarak üzerimde bürde denilen bir entari vardı. Secdeye vardığım zaman bu elbisem toplanıyor ve avret yerlerimden bir kısmı açılıyordu. Biz namaz kılarken oradan geçmekten olan bir kadın benim bu halimi görerek cemaate dedi ki, bu imamınızın örtünmesini sağlasanıza... Sonra cemaat bana uzun bir elbise satın aldılar ve giydirdiler. Artık o elbiseden duyduğum ferahlığı hiç bir şeyden duymadım.

Mütercim:

İmam Şafii Hazretleri, çocuğun imam olmasının caiz olduğu hükmünü bu hadîs-i şeriften çıkarmaktadır. Çocuk mümeyyiz yaşta (kâr ile zararı ayıracılabilecek bir yaşta) olursa imameti Şafii mezhebinde caizdir. Avret yerlerinin açık olarak namaz kıldırması halinde namazı iade etmemek ise, o zaman bu kabilenin örtünmenin farz olduğunu bilmeyişlerinden olmuştur, denebilir.⁴³

HUNEYN GAZASI

1082- Ebû Katade (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile Huneyn gazasına çıkmıştık. Huneyn adı verilen yerde düşmanla karşılaştık. Müslümanlar arasında biraz ilerleme ve gerilemeler oldu. O sırada ben müşriklerden birinin bir Müslümanla boğuşmakta olduğunu gördüm. Hemen o müşrikin arkasından boyun ile omzu arasına bir kılıç darbesi indirdim ve zırhını kestim. Sonra o müşrik dönüp beni yakaladı ve öyle sıkı ki, ölümü tadar gibi oldum. Sonra düştü ve öldü. Ben de kurtuldum. Askerimiz böyle bozulup giderken Hazreti Ömer'e yetiştim ve:

— İnsanların bu hali nedir? dedim. Hazreti Ömer:

— Allah Teâlâ'nın emri ve kaderidir, dedi. Sonra Müslümanlar geri dönerek düşman üzerine saldırdılar ve onları yendiler. Pek çok ganimet aldılar. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri de istirahata çekildiler. O esnada Hazreti Peygamber ashaba şöyle buyurdu:

“Kim bir müşriki öldürür de, onu öldürdüğüne dair bir delili bulunursa, öldürdüğü müşrikin üzerindeki eşyasına sahip olur.”

Ben hemen ayağa kalktım ve:

— Benim için kim şahidlik eder? dedim. Hiç kimse cevap vermediği için oturdum. Hazreti Peygamber aynı sözleri tekrarladi, ben yine ayağa kalkıp: Benim için kim şahidlik eder? dedim. Hiç kimse cevap vermediğinden yine oturdum. Hazreti Peygamber dördüncü defa aynı sözü tekrarlayınca, yine ben ayağa kalktığım vakit, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:

“Ey Ebû Katade, ne istiyorsun?” Ben de, yukarıda anlattığım şekilde bir müşriki öldürdüğümü ifade ettim. Sonra ashaptan biri de: Evet, ya Resûlallah! Bunun söylediği doğrudur. Onun öldürdüğü müşrikin eşyaları yanımdadır. Fakat onları bana bıraksın, dedi. Bunun üzerine Hazreti Ebû Bekir söz aldı ve şöyle dedi:

— Vallahi bu olamaz. Çünkü Allah yolunda savaşıp bir düşman öldüren, Allah'ın aslanlarından bir aslandır. Ona ait eşyanın sana verilmesi için onun üstüne varılmaz. Sonra, Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Ebû Bekir'in sözü doğrudur. Sen Ebû Katade'ye ait olan o ölünün eşyasını kendisine ver..

Bu emirden sonra adam bana ait olan eşyayı verdi. Sonra ben o eşya ile Benî Seleme arazisinde bir bostan satın aldım. İşte İslâm'da ilk edindiğim mal, o maldı.⁴⁴

44 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi: 726-727

EVTAS GAZASI

1083- Ebû Mûsâ El-Eş'arî (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Huneyn gazasını zaferle tamamlayınca, bu savaştaki bazı müşrikler, Hevazin diyarında olan EVTAS köyüne sığındılar. Hazreti Peygamber bunlar üzerine bir birlik gönderdi ve o birliğe de Ebû Amir'i komutan tayin etti. Bu birlik Evtas'a vardığı zaman, orada toplanan müşriklerin başı Düreyd bin Samme ve askerleriyle karşılaştılar ve savaşa tutuştular. Sonra müşriklerin başı olan Düreyd öldürüldü. Onun öldürülmesiyle askerleri de dağıldı.

Ebû Mûsâ der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni de, amcam Ebû Âmir ile bu gazaya göndermişti. Biz birlikte savaşırken amcam Ebû Amir dizinden yaralanmıştı. Bir düşmanın atmış olduğu ok, bu komutanımızın dizini ağır bir şekilde yaralamıştı. Ben hemen amcamın yanına koşarak: Ey amca sana oku atan kimdir? dedim. Amcam da parmak ile işaret ederek kendisini yaralayan düşmanı bana gösterdi. Ben hemen o düşmanın üzerine yürüdüm. Benim yaklaştığımı görünce kaçmaya başladı. Arkasından koştum ve: Kaçmaktan utanmıyor musun, bana neden karşı çıkmıyorsun? dedim. Adam benim bu sözüm üzerine durdu. Karşılıklı olarak kılıçlarımızla dövüşmeğe başladık. Sonunda onu öldürdüm. Hemen yaralı bulunan amcamın yanına döndüm. Amcama, kendisini yaralayan müşriki öldürdüğümü müjdeledim. Sonra amcam dedi ki, şu dizime batmış olan oku çıkar. Ben de oku çıkardım. Amcamın dizinden su boşandı. Ebû Âmir öleceğini anlayarak bana şöyle dedi:

— Yeğenim! Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e benden selâm söyle. Hem de benim için Allah'dan mağfiret dilesin.

Sonra Ebû Âmir beni askerlerin başına komutan yaptı. Az sonra da amcam vefat etti. (R.A.). Sonra savaştan başarı sağlayarak Medine'ye dönünce, Hazreti Peygamberin evine gittim ve onu bir şilte üzerine yatmış halde buldum. Şiltenin kalınca örgüleri mübarek vücutlarında iz bırakmıştı. Sonra ben savaşımız hakkında kendilerine bilgi verdim ve Ebû Amir'in vasiyetini de söyledim. Hazreti Peygamber hemen abdest suyunu istedi, abdest aldı. Sonra mübarek iki elini kaldırarak dua etti:

“Allah'ım! Senin sevimli kulun Ebû Âmir'i bağışla. Allah'ım! Kıyamet gününde onu insan yaratıklarının birçoğundan Üstün kıl,” Bu duayı yaparlarken mübarek kollarını o kadar yukarı kaldırmışlardı ki, ben koltuklarının altını görmüştüm. Bunun üzerine dedim ki.

— Ya Resûlallah! Benim için de dua ediniz. Hazreti peygamber bana şöyle dua etti:

“Allah’ım! Abdullah bin Kays’in (Ebû Mûsâ’nın) günahlarını bağışla ve kıyamet gününde onu şerefli bir makama erdir.”

Mütercim:

Abdullah bin Kays, Ebû Mûsâ El-Eş’arî’nin adıdır.⁴⁵

45 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi: 727-728

TAİF GAZASI

1084- Ümmü Seleme (R.A.) der ki:

Evime kardeşim Abdullah bin Ümeyye ile (onun azadlısı olan) kadın kılıklı bir adam geldi. Sonra bu adam kardeşim Abdullah’a şöyle dedi: Ey Abdullah haberin var mı? Eğer Allah Teâlâ Hazretleri yarın size Taif’i fetheder de Taif sizin elinize geçerse, sen Taif halkından Ğayân’ın kızını seç al. Çünkü o dört kıvrım gelir, sekiz kıvrım gider (vücut organları dolgundur, önden dört kıvrım ve arkadan sekiz kıvrım görünür). Hazreti Peygamber bu lafı duyunca hiddetlenerek şöyle buyurdu:

“Böyleleri, siz kadınların yanına hiç girmesinler.”

Mütercim:

Yersiz konuşma yapan ve aslen kadın kılıklı düşük bir adam olan şahıs, Abdullah bin Ümeyye’nin azadlısı idi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onu Medine’den Hims’e sürdü. Hazreti Ömer’in hilâfeti zamanında ihtiyarladı ve sıkıntıya düştü. Bazı kimselerin yardımı ile haftanın cuma günleri Medine’ye gelerek dilenip geri dönmesine müsaade edilirdi.

1085- Abdullah bin Amr (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Taif’i kuşattığı zaman, Taif halkı (Sakîf kabilesi), yüksek ve metin kalelerine sığınmış olduklarından kısa zamanda Taif’i almak mümkün olamıyordu. Ashabı kirama zayıat verdirmemek için görüş sahibi kimselerle istişare yaptıktan sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ashaba şöyle buyurdu:

“İnşaallah, yarın Medine’ye dönüyoruz.” Bu söz ashabı kirama ağır geldi ve: Fetih yapmadan mı ayrılacağız? dediler. Hazreti Peygamber ikinci defa olarak:

“İnşallah, yarın Medine’ye dönüyoruz,” buyurdu. Ashap yine aynı tepkiyi gösterdiler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:

“Haydin (kalenin fethi için) çarpışınız.” buyurdu. Ashabı kıram savaşa başladılar; fakat Taif’i fethetmek mümkün olmadı. Bununla beraber çok kimseler de yaralı düştü. Sonra Hazreti Peygamber:

“İnşallah, yarın Medine’ye dönüyoruz.” buyurdu. Bu söz bütün ashabın bu defa hoşuna gidince Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem güldüler veya tebessüm ettiler.

1086- Ebû Mûsâ El-Eş’ari (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Huneyn gazasından sonra Taife gitti. Taif’den dönüşte Huneyn ganimetlerini bölmek için Mekke ile Medine arasında yahut Taif ile Mekke arasındaki Cî’RANE adlı yere indiler. Ben Hazreti Peygamberin huzurunda bulunuyordum. Bilâl Habeşî de oradaydı. O sırada Hazreti Peygamberin huzuruna bir Bedevi gelip:

— Huneyn ganimetlerinden bana vermeyi vad ettiğiniz şeyi veremeyecek misiniz? dedi. Hazreti Peygamber ona:

“Müjdelen (gözün aydın!)” buyurdu. Bedevi bu sözden kırılarak:

— Sen bana müjde lafını çok ettin, dedi. Hazreti Peygamber, Ebû Mûsâ ile Bilâl Habeşî’ye dönerek:

“Bu Bedevi (A’rabî) benim müjdemo kabul etmedi? bu müjdeyi siz kabul ediniz.” buyurdu. Biz de: — Kabul ettik, dedik. Sonra Hazreti Peygamber bir kadeh su istedi. Mübarek ellerini ve yüzünü o kadehde yıkadı. Ağzına aldığı suyu o kadehe püskürttü. Sonra her ikimize şöyle buyurdu:

“İkiniz de şu sudan içiniz. Hem de yüzünüze, göğsünüze akıtınız ve muştulanınız.”

Onlar da kadehi alıp içtiler, yüzlerine ve göğüslerine döktüler. O anda perde arkasında bulunan müminlerin annesi Ümmü Seleme (Radiyallahu Anha) Ebû Mûsâ ve Bilâl Habeşî’ye seslendi:

— O mübarek sudan annenize de bırakınız. Onlar da kadeh içinde biraz su bıraktılar. Bu geri kalanını da Ümmü Seleme (Radiyallahu Anha) içti ve göğsüne döktü.

1087- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Huneyn savaşından alınan ganimetleri bölerken Ensar’dan bazı kimseleri yanlarına topladı ve onlara:

“Gerçekten Kureyş kavmi (Mekke’liler) henüz cahiliyetten (küfür ve şirk bataklığından) çıkmışlardır. Ben onları denemek, sabır ve sebatlarını temin edip kalplerini İslam’a ısındırmak istiyorum (ganimet malını onlara vermemin sebebi bu). Ey Ensar (Medine’liler) topluluğu! İnsanlar dünya malı ile Mekke’ye dönerken, siz, Allah’ın Resulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile evlerinize (Medine’ye) dönmenize razı olmaz mısınız?” buyurdu. Ensar:

— Evet, razıyız ey Allah'ın Resulü! dediler. Sonra Hazreti Peygamber Ensar'ın kalplerini hoşnud etmek için; “İnsanlar bir vadiye ve Ensar da başka bir vadiye veya dağ yoluna koyulsalar, ben Ensar'ın koyulduğu vadiyi veya yolu tercih ederim (onlardan ayrılmam).” buyurdular.

1088- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Beni Huzeyme kabilesini İslâm'a davet için Halid bin Velid kumandasında bir birlik gönderdi. Halid bin Velid onları İslâm'a davet etti. Onlar İslâm olduk, sözünü beceremediklerinden onun yerine, “atalarımızın dininden ayrıldık” manasında bir deyim kullandılar. Hazreti Halid onların bu sözünü kabul etmeyip onlardan bir kısmını öldürdü ve bir kısmını da esir etti. Alınan esirleri komutası altındaki savaşçılara birer birer teslim etti ve herkese kendi esirini öldürmek için de emir verdi.

İbni Ömer der ki: Bu emir geldiği gün ben dedim ki, vallahi ben kendi esirimi öldürmeyeceğim gibi, beraberimde bulunan arkadaşarımdan hiç birisi de kendi esirini öldüremez. Sonra biz bu durumda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna vardık ve bu hali ona arz ettik. Bunun üzerine Hazreti Peygamber mübarek ellerini göğşe doğru kaldırarak:

“Allah'ım! Halid'in yapmış olduğu işten ben sana sığınırım, ben ondan beriyim.” buyurdu ve bu sözü iki defa tekrarladı.

1089- Hazreti Ali (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir yere askeri bir birlik gönderdi. Bu birliğin başına da Ensar'dan birini komutan tayin etti. Her hususta komutana itaat edilmesini de birliğe tavsiye buyurmuştu. Yolda giderlerken her nasılsa komutanlarına karşı biraz sertlik göstermeleri üzerine komutan onlara öfkelenerek:

— Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem size, her hususta bana itaat etmenizi emretmemiş mi? dedi. Onlar da:

— Evet, emretmiştir, dediler. Komutan:

— Öyle ise, bana odun toplayınız, dedi. Onlar da topladılar, yığın yaptılar. Sonra komutan:

— Odunları ateşleyin, dedi. Onlar yığın halindeki odunları ateşe verdiler. Sonra komutan onlara:

— Haydi kendinizi ateşe atın, dedi. Onlar gerçekten kendilerini ateşe atmaya niyetlendilerse de, birbirlerine mani olarak:

— Biz bu ateşten kaçıp Müslüman olduk. Hazreti Peygambere iman ettik, dediler ve kendilerini ateşe atmadılar. Nihayet ateş söndü, komutanın da kızgınlığı geçti. Sonra bu acıklı olayı Hazreti Peygamber duyunca şöyle buyurdu:

“Eğer onlar, o ateşe girmiş olsalardı, bir daha kıyamete kadar o ateşten çıkmazlardı (İdareci ve komutana) itaat, ancak iyi ve hayırlı işlerde olur.”

Mütercim:

Kendi canlarını ateşe atarak intiharı caiz görenler ve buna helâl diye inananlar ve böylece ölenlerin özürleri makbul olmayacağı için katil cezasını çekerler, ahirette kendilerine azab edilir.

1090- Ebû Bürde'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Ebû Mûsâ ile Muaz bin Cebel'i Yemen bölgesine göndermişti. Yemen iki bölgeye ayrılmış olduğundan her biri bir bölgeye gitmişti. Ebû Mûsâ'yı Aden bölgesine ve Muaz bin Cebel'i de diğer bölgeye görevlendirirken onların her ikisine şöyle buyurmuştu:

“(Her işte idareniz altındakilere) kolaylık gösteriniz, güçlük çıkarmayınız. Sevindirici olunuz, bıktırmayınız.”

1091- Ebû Mûsâ El-Eş'arî den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Ebû Mûsâ'yı Yemen'e vali olarak gönderdiği zaman, Yemen'de yapılan içkilerden Hazreti Peygambere sordu. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Yapılan içkiler nasıl bir içkidir?” Ebû Mûsâ:

— Bit denilen bal içkisi ile Mirz denilen arpa içkisidir, dedi. Sonra Hazreti Peygamber:

“Her sarhoşluk veren şey haramdır,” buyurdu.

1092- Berâ (Radiyallahu Anh) der ki:

Taif gazasından dönerek Cî'rane adındaki yerde Huneyn ganimetlerini böldükten sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bizi, Halid bin Velid ile Yemen bölgesine göndermişti. Daha sonra Halid bin Velid'in yerine Hazreti Ali'yi gönderdiler ve Hazreti Ali'ye şöyle buyurdular:

“Halid'in adamlarına söyle: İçlerinden kim seninle kalmayı arzu ederse sana uysun, dileyen de gelsin.”

Berâ der ki: işte ben de Hazreti Ali ile beraber kalanlardan idim. Ganimet olarak da bir miktar altın para almıştım.

1093- Büreyde (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Yemen bölgesine görevli olarak gönderilen Halid bin Velid'den ganimetlerin beşte birini almak üzere Hazreti Ali'yi göndermişti. Büreyde der ki: Ben Hazreti Ali'ye (bir işten dolayı)

kızmıştım. Sonra Hazreti Peygamberin huzuruna vardığımız zaman, Hazreti Ali'ye kızdığım hususu anlattım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:

“Ey Büreyde! Bu yüzden Ali'ye kızıyor musun?” Ben, evet, dedim. Hazreti Peygamber:

“Sen ona kızma? çünkü onun ganimet mallarının beşte birinde bundan daha çok hakkı vardır.” buyurdu. (Ganimet mallarında aldığı cariyeden daha çok hakkı vardır. Aldığı cariyeye hakkının sadece bir kısmıdır.)

1094- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Hazreti Ali (Radiyallahu Anh) Yemen'den Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e deriden yapılmış bir kese içinde henüz toprağı ayıklanmamış altın külçesi göndermişti. Hazreti Peygamber o külçeyi dört kimse arasında paylaştırdı. Sonra ashaptan biri:

— Biz bu mala o dört kişiden daha fazla hak sahibiyiz, dedi. Bu sözü Hazreti Peygamber duyunca şöyle buyurdu:

“Siz bana güvenmiyor musunuz? Hâlbuki ben gökte olanların da eminiyim. Sabah ve akşam bana göğün haberi (vahyi) gelir.”

Sonra çukur gözlü, elmacık kemikleri sivri, alnı tümsek, kaba sakallı, başı tıraşlı ve eteğini yukarı kıvrımış bir adam ayağa kalkıp: Ya Resûlallah! Allah'tan kork, dedi. Hazreti Peygamber ona, şöyle cevap verdi:

“Sana yazıklar olsun! Ben Allah'tan korkmaya yeryüzü insanlarının en layık olanı değil miyim?” Sonra o adam arkasını dönüp giderken. Halid bin Velid:

— Ya Resûlallah! Bana izin ver, şu adamın boynunu vurayım, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem cevap verdi:

“Hayır, belki namaz kılıyordur.” Halid bin Velid : — Nice namaz kılanlar vardır ki, kalplerinde olmayanı dilleri ile söylerler (münafıklar), dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Bana insanların kalplerini eşelemek ve karınlarını yarmak emredilmedi.” Hazreti Peygamber o adamın arkasından bakıp şöyle buyurdu:

“Gerçekten bu gibilerin soyundan birtakım insanlar gelecek ki onlar Kur'an ı taptaze okuyacaklar; fakat Kur'anın manevi tesiri hançerelerini geçmeyecektir (kalblerine ulaşmayacaktır). Av hayvanını delip geçen ok gibi dinden çıkacaklardır.”

Ebu Saîd der ki; Sanıyorum ki, Hazreti Peygamber şunu da ilave etmişti: “Eğer ben onlara ulaşırsam, Semûd kavmi gibi onları behemehal öldürürüm.46

46 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:728-737

ZİL — HALASA GAZASI

1095- Cerîr (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu: “Beni, Zil-Halasa putlarından kurtarıp rahata kavuşturamaz mısın?” Ben de: Evet, sizi onlardan kurtarıp rahata kavuşturacağım, dedim. Sonra ben, Ahmes kabilesinden yüzelli süvari ile Zi'l-Halasa' ya (puthaneye) gittim. Bu kabile iyi at kullanan biniciler idi. Ben ise bir türlü hayvan üzerinde duramıyordum, düşüyordum. Bu halimi Hazreti Peygambere arz ettim. Hazreti Peygamber mübarek elini göğsüme vurarak:

“Allah'ım! ona sebat ver. Onu hidayete eren ve başkaları için de bir hidayet vasıtası kıl” diye dua buyurdu. Artık ben o duadan sonra bir daha hayvandan düşmedim.

Zi'l-Halasa adındaki puthane, Yemen bölgesinde Haş'am ve Becile kabilelerinin tapınakları idi. İnsanlar arasında Yemen'in kâbesi diye ün salmıştı. O tapınakta putlar vardı ki, kâfirler onlara taparlardı. Kurbanlarını bir putun yanında keserler ve akan kanları onun üzerine dökerlerdi. Hazreti peygamber bu puthanenin mevcudiyetinden çok üzgündüler.

Sonra Cerir Hazretleri o puthaneye vardığı zaman, o puthanede bir adam fal okları ile fal açıyordu. Falcıya biri dedi ki, şimdi Hazreti Peygamberin bu elçisi buradadır. Eğer bu elçi senin halini görürse, senin boynunu vurur. O esnada Hazreti Cerîr, bu falcının yanına geldi ve vaziyetini öğrenince o falcıya şöyle dedi:

— Şimdi sen bu putları kıracaksın, sonra şehadet kelimesini getireceksin (Eşhedü En lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammed'en abdühu ve resûlühu, diyeceksin). Yoksa senin boynunu vuracağım. Falcı hemen şehadet kelimesini getirdi ve putları da kırdı. Hazreti Cerîr de o puthaneyi yaktı, yıktı. Bu sevinçli haberi Hazreti Peygambere ulaştırmak için Cerir, Hazreti Peygambere bir elçi gönderdi. Cerir'in elçisi Hazreti Peygamberin huzuruna varıp şöyle dedi:

— Ya Resûlallah, seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, o puthaneyi uyuzlu deve gibi bıraktım geldim. Toprak ve taş yığını halinde kaldı. Hazreti Peygamber, Ahmes kabilesine ve süvarilerine:

“Allah'ım! Ahmes kabilesinin atlarına ve adamlarına bereket ver.” diye dua ettiler ve bu duayı beş defa tekrarladılar.

SEYFU'L-BAHR GAZASI

1096- Câbir (Radiyallahu Anh) der ki:

Şam'dan gelecek olan Kureyş kabilesine ait kervanın gözetlenmesi için, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, deniz sahili tarafına üçyüz kişilik bir birlik göndermiş ve Ebû Ubeyde bin Cerrah'ı da bu birliğe kumandan tayin etmişti. Yolun bir kısmında yiyeceğimiz tükendi. Kumandanımız Ebû Ubeyde, kimde ne miktar yiyecek varsa çıkarıp ortaya koymasını

emretti. Hepsinden toplanan yiyecek iki dağarcık hurmadan ibaret oldu. Ebû, Ubeyde, her gün o hurmalardan bize az az vererek bizi idare etti. Nihayet tükendi. Adam başına birer hurma düşüyordu. Bir adam Cabir'e sordu:

— Günde yalnız bir hurma ile nasıl idare ettiniz? Cabir:

— Hurmalar tükendiği zaman o bir hurmanın yokluğunu hissettik, dedi. Cabir söze devamla der ki: Nihayet biz sahile vardık. Deniz kenarında bir küçük dağ kadar bir balık bulduk. Biz o balıktan onsekiz gece bol bol yedik ve doyduk; yine de onu bitiremedik. Ebû Ubeyde Hazretleri, o balığın iki kaburga kemiğini diktirerek altından deveyi geçirdi. Devenin hörgücü bile o kemiklere değmedi. O balığın yağından da süründük, semizlenerek eski halimize döndük. Sonra Medine'ye dönüşümüzde bu olayı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize anlattık. Bize şöyle buyurdu: "Allah Teâlâ Hazretleri size denizden çıkarmış olduğu rızıktan afiyetle yişiniz; o balıktan yanınızda varsa (beraberinizde getirmişseniz) bize de yediriniz." Arkadaşlarımızdan birinde o balıktan bir parça vardı. Onu getirip Hazreti Peygambere takdim etti. Hazreti Peygamber de o balığın etinden yedi.⁴⁷

47 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:737-738

SÜMÂME, MÜSEYLEME VE ESVED EL-ANSİ BAHİSLERİ

1097- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Necid tarafına, bir süvari birliği göndermişti. Bu birlik, Mekke ile Medine arasında bulunan Yemame sakinleri Beni Huneyfe kabilesinin reisi Sümame'yi esir alarak Medine'ye getirdiler. Onu Mescid'in direklerinden bir direğe bağladılar. Sonra Hazreti Peygamber saadethanele-rindeh çıkıp-Mescid'e gelince Sümame'yi gördü ve kendisine sordu:

"Sümame! sende ne haberler var? Sümame:

— Bende hayır vardır, ya Muhammed: Eğer beni öldürürsen, kanlı bir katili öldürmüş olursun (ölüme hak kazanan bir caniyi öldürmüş olursun). Eğer bana iyilik edersen, teşekkür etmeyi bilene iyilik etmiş olursun. Eğer kurtulmam karşılığında mal istersen, dilediğin kadar iste, dedi. Sonra Sümame bağlı halde bırakıldı. Ertesi gün Hazreti Peygamber Sümame'ye yine sordu: -Sümame! Sende (söylemek istediğin) bir şey var mı?."

Sümame: — Sana söylediğim söz var. Eğer bana iyilik edersen teşekkür etmeyi bilene iyilik etmiş olursun, dedi. Hazreti Peygamber yine onu bağlı olarak bıraktı. Bir gün sonra Hazreti Peygamber ona tekrar sordu:

-Sümame! Bir diyeceğin var mı?" Sümame: — Sana dediğim söz var, cevabım verdi. Bunun Üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : "**Sümame'yi çözünüz, serbest bırakınız.**" buyurdu. Ashabı kiram da Sümame'yi çözdüler; Sümame hemen Mescide yakın bir havuzda guslederek Mescide girdi. Şehadet kelimesini getirerek (Eşhedü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammed'en abdühü ve resulühü, diyerek) Müslüman oldu. Sonra Hazreti Peygambere şöyle dedi:

—Şimdiye kadar bu ülkede senin yüzünden daha çok nefret ettiğim bir yüz yoktu. Şimdi ise senin mübarek yüzün, yeryüzünde bana yüzlerin en sevgilisi oldu. Vallahi, senin dininden daha çok nefret ettiğim hiç bir din yoktu. Şimdi ise, bana, dinlerin en sevgilisi senin dinin oldu. Vallahi, senin kentinden tiksindiğim kadar hiç bir kentten tiksiniyorum. Şimdi ise, bana en sevgili kent senin kentin olmuştur. Fakat senin süvarilerin Mekke'ye umre için giderlerken beni yolda esir aldılar. Buna ne buyurursunuz? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Sümame'yi tebrik etti ve umreye gitmesi için de ona izin verdi.

Sümame umre için Mekke'ye varınca birisi ona dedi ki:

— Sen dinini değiştirdin, saptın? Sümame cevap verdi:

— Vallahi ben sapmadım. Ben Hazreti Peygamberin yanında İslâm'ı kabul etmek şerefine kavuştum. Vallahi, bundan, böyle sizin batıl dininize dönmeyeceğim. Hem de Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri izin vermedikçe size bir buğday tanesi vermeyeceğim.

Mütercim:

Sümame konuştuğu gibi, memleketi olan Yemame'ye dönünce, kabilesini, Mekke'ye buğday göndermekten alıyordu. Sonra Yemame halkı Hazreti peygambere bir mektupla müracaat ederek yakınlarına iyilik edilmesinin devamını istediler. Hazreti Peygamber de, Sümame'ye bir emirname göndererek, halkın Mekke'ye buğday göndermesine müsaade etmesini istedi. Bunun üzerine onlara müsaade edildi.

1098- İbni Abbas (R.A.) der ki;

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem zamanında Yemame halkından ve Benî Huneyfe kabilesinden Müseylemetü'l-Kezzab (peygamberlik davasında bulunan yalancı) bazı arkadaşları ile hicretin onuncu yılında Medine'ye geldi. Diyordu ki, eğer Muhammed, kendisinden sonra halefi olmamı kabul ederse ona uyarım. Hazreti peygamber onunla görüşmek için, Ensar'ın hatibi diye anılan Sabit bin Kays'ı yanına alarak Müseyleme'nin bulunduğu yere gitti. Hazreti Peygamber'in eliride bir hurma çubuğu vardı. Hazreti Peygamber, Müseyleme ve adamlarının yanına varınca, Müseyleme, kendisine peygamberlik payesi verilmesini istedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu;

“Benden şu elimdeki hurma çubuğunu istersen, onu bile sana vermem. Allah Teâlâ’nın, senin hakkındaki hükmünü aşamazsın. Eğer müslüm olmaktan yüz çevirirsen. Allah seni helak edecektir. Sanıyorum ki, Allah tarafından bana rüyamda gösterilen şahıs sensin. Bu Sabit bin Kays, benim adıma sana cevap verecektir.”

Sonra Hazreti Peygamber saadethanelerine döndüler. İbni Abbas der ki: Ben Ebû Hüreyre’ye sordum: Hazreti Peygamberin “sanıyorum ki, rüyamda bana gösterilen şahıs sensin, sözünün manası nedir? Ebû Hüreyre bana cevap verdi:

- Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştu: “Rüyamda kollarımda iki altın bilezik gördüm. Bunlar beni kaygılandırdı. Bunun üzerine rüyamda bana, onlara üflemem emredildi. Ben de üfledim ve uçtular. Sonra bu iki bileziği benden sonra gelecek iki yalancıya yordum. Bunlardan biri (El-Esved) Ansi, diğeri de Müseyleme’dir.” (işte o sözün aslı budur).

1099- Ebû Hüreyre’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Rüyamda bana arzın hazineleri verildi ve avucuma da iki altın bilezik konuldu. Bu bilezikler beni kaygılandırdı. Bunun üzerine bana onlara üflemem vahyolundu. Ben de onlara üfledim ve kaybolup gittiler. Bu iki altın bileziği, aralarında bulunduğum iki yalancıya yordum. Bunlardan biri San’nın adamı Ansi diğeri de Yemame’nin adamı müseylemedir.

Mütercim:

Sözü geçen yalancılardan Ansî, Hazreti Peygamber tarafından San’a bölgesine vali olarak gönderilen Bazan adındaki zat ölünce, adamları ile gelip San’a bölgesine hâkim oldu ve Bazan’ın zevcesini de alarak peygamberlik iddiasına kalkıştı. Sonra Hazreti Peygamberin irtihallerinden iki gece önce, Ansî’nin Feyruz adında biri tarafından öldürüldüğü, Allah tarafından Hazreti Peygambere bildirildi. Hazreti Peygamber de bunu ashaba müjdelediler.

Müseylemetül Kezzab ise, Hazreti Ebû Bekir’in hilafeti zamanında başına birtakım kimseleri toplayarak Müslümanlarla savaşıma kadar cesaret etmişse de, Hazreti Ebû Bekir’in gönderdiği bir birlik tarafından etrafındakilerin kökü kazılmış ve kendisi de Vahşî tarafından öldürülmüştü. Böylece Hazreti Peygamberin mucizeleri tahakkuk etmiş oldu.¹

1 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayinevi:738-742

NECRAN EHLİ KISSASI

1100- Huzeyfe (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine, Necran kabilesi reislerinden ve Hristiyanların büyüklerinden Seyyid ile Âkıb, mübâhele (yalancı olan tarafa karşılıklı lanet okumak) için gelmişlerdi. Sonra bunlardan biri, diğerine:

— Biz bu lânetleşme işinden vazgeçelim, Çünkü bu adam hak peygamber olur da biz onunla mübâhele edersek, biz de, bizden sonra gelecek neslimizde iflah etmez, dedi. Bu konuşmadan sonra her ikisi Hazreti Peygambere hitaben:

— Biz sana istediğin vergiyi (cizyeyi) vereceğiz. Ancak bizimle beraber emin bir kişi gönder; ancak göndereceğin adam mutlaka emin bir kişi olsun, dediler. Hazreti Peygamber onlara:

“Sizinle beraber gerçekten emin bir adam göndereceğim.” buyurdu. Sonra Hazreti Peygamber: “Kalk, ey Ubeyde bin Cerrah!” dedi. Ebû Ubeyde ayağa kalkınca, Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onu göstererek:

“İşte bu adam, bu ümmetin emindir.” buyurdu.

Sonra Necran halkının vergilerini almak için Ebû Ubeyde Hazretleri gönderildi.

“Her kim, (İsa hakkında) sana gelen ilimden sonra seninle tartışmaya kalkışır da ki: Gelin oğullarımızı oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendilerimizi ve kendilerinizi çağıralım da gönülden dileyerek yalancı olanlara Allah’ın lanetini okuyalım.” (Al-i İmran Sûresi,- ayet: 61) Mealindeki ayeti kerime nazil olunca, Hazreti Peygamber Nevran (??? Necran) Hristiyanlarını çağırttı ve onlara:

“Şimdiye kadar size her ne kadar delil getirdimse siz inadı ve çekişmeyi artırdınız. Şimdi geliniz bu ayeti kerime uyarınca mübâhele edelim, yalancı olana beddua edelim. Doğru, yalancıdan böylece ayrılmış olur.” buyurdu. Hristiyanlar bu teklife razı olarak bir yer belirlendi. Belirli gün ve yerde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hasan, Hüseyin, Zehra ve Hazreti Ali ile beraber olarak Hristiyanlara şöyle buyurdu: “Ben dua edeceğim, siz amîn, deyiniz.” Bunun üzerine hristiyanlar uzun uzadıya düşündüler; sonra pişman oldular. Hazreti peygamberin yanına gelip saf bağladılar. Reisleri olan Seyyid yahut Akıb, arkadaşlarına dedi ki:

— Ey dostlarımız! Bu mübâhele işinden sakının. Şunu iyi anlıyorum ki, peygamberler Allah’tan dilerlerse dağı yerinden koparırlar. Eğer yalancı bizim tarafımız olursa yeryüzünde canlı bir Hristiyan kalmaz.

Bundan sonra yılda iki bin elbise, otuz zırh ve her elbise ile kırk dirhem cizye vermeleri şartı ile anlaşmaya varıldı. Böylece evlerine döndüler.

Hazreti Peygamber: “Eğer onlar bu yolda mübâhele edeydiler, Allah Teâlâ onları yere geçirirdi, bütün aile ve soyları ile helak olurlardı.” buyurdu.

1101- Hazreti Enes’den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Her ümmetin bir emini vardır. Bu ümmetin emini de Ebû Ubeyde bin Cerrah’dır.”²

2 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayinevi:742-743

EŞ'ARÎ'LERİN VE YEMEN'LİLERİN GELİŞİ

1102- Ebû Mûsâ El-Eş'arî (B.A.) der ki:

Bizim Eş'ari kabilesinden bir kaç kişi ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna vardık ve kendilerinden binek hayvanı istedik. Bize binek hayvanı vermeyi kabul etmediler. Biz yine binek hayvanı isteyince, bize binek hayvanı vermeyeceğine dair yemin ettiler. Aradan pek az zaman geçmişti ki, Resûl-i Ekrem'e ganimet malı deve getirildi. Hazreti peygamber o develerden beş tanesini (binmek ve yüklerimizi taşımak için) bize verdi. Biz develeri ele geçirdikten sonra düşündük ve aramızda şöyle dedik: Biz Hazreti peygambere etmiş olduğu yemini unutturduk ve adetâ O'nu kandırmış gibi olduk. Bu durumda biz asla selâmete çıkamayız. Bu konuşmamızdan sonra ben Hazreti Peygamberin huzurlarına çıktım ve:

— Ya Resûlallah! Bize binek hayvanı vermeyeceğinize dair yemin etmiştiniz; Hâlbuki şimdi bizi bindirdiniz, dedim.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem cevap verdi:

“Evet gerçekten sizi bindirmeyeceğim diye yemin etmiştim. Şimdi de bindiriyorum. Ancak ben birşeyi yapmayacağım diye yemin eder de, sonra onun aksini hayırlı bulursan o yeminimi hemen bozar ve hayırlı olanı yaparım.”

Mütercim:

Yemin bozulduktan sonra kefarete verilmesi gerekli ise de, burada yeminin bozulmasına dair bir kesinlik yok gibidir. Çünkü ilk konuşmada at ve deve gibi taşıt araçları ortada olmadığından **“Sizi bindiremem”** diye Hazreti Peygamber yemin etmişti. Sonra hayvanların gelmesiyle imkân hasıl olmuştur. Böylece bindirememek diye bir hal kalmamıştır. Fakat bu hadîs-i şerifin bazı rivayetlerinde **“Yeminimi bozdum”** ifadesi olduğuna göre, Hazreti Peygamber o yemin için kefarete vermiş olduğu anlaşılıyor. Bunun hükmü ve açıklaması aşağıda yeminler ve Adaklar bölümünde gelecektir.

1103- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

“Size Yemenliler geldi. Gerçekten Yemen halkı da yufka yürekli ve daha yumuşak kalplidirler. İman Yemenli ve hikmet de Yemenlidir. Övünme ve büyüklük taslama deve sahiplerindedir. Tevazu ve vakar, koyun sahiplerindedir.”

VEDA HACCI BAHSİ

1104- İbni Ömer (R.A.) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Mekke'nin fethi yılında Kusvâ adındaki devesine binmişti. Üsâme bin Zeyd de aynı deve üzerinde Hazreti Peygamberin arkasındaydı. Beraberinde Bilâl Habeşî ve Kâbe'nin anahtarlarını muhafaza eden Osman bin Talha da vardı. Hazreti Peygamber Kâbe'nin yanında devesini çöktürdü. Sonra Osman bin Talha'ya hitaben şöyle buyurdu;

“Anahtarı bize getir.” Osman, Kâbe'nin anahtarını hemen getirip kapısını açtı. Hazreti Peygamber, Bilâl Habeşî, Üsâme ve Osman içeri girdiler. Kâbe'nin kapısını içerden kapadılar. Hazreti Peygamber, uzun müddet içerde kaldıktan sonra çıktılar. Diğer insanlar da Kâbe'ye girdiler. İbni Ömer der ki:

Ben herkesten önce Kâbe'ye girdiğim zaman kapının arkasında Bilâl Habeşiyi' ayakta buldum. Ona sordum: Resûlullah Kâbe'nin hangi tarafında namaz kıldı? Bana dedi ki, işte şu önündeki iki direğin arasında namaz kıldı. O zaman Kâbe, iki sıra halinde altı direk üzerine bina edilmişti. Hazreti Peygamberin namaz kıldığı yer, ilerdeki bölüm idi. Kâbe'nin kapısını da arka taraflarına almışlardı. Mübarek yüzleri de duvara doğru idi. Namazı bu şekilde durarak kılmışlardı. Fakat Hazreti Peygamberin orada kaç rekât namaz kıldığını Hazreti Bilâl'a sormayı unuttum. Ayrıca Hazreti Peygamberin namaz kılmış olduğu yerde kırmızı renkte bir mermer parçası (taşı) vardı.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte geçen olay, Mekke'nin fethi yılında ise, Veda hacı bahsine konması istidrad (anti parantez - konu dışı olarak araya sokmak) kabilinden olması gerekir, denilmiştir.³

3 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:743-745

1105- Ebû Bekre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Veda Haccı'nda kurban bayramının birinci günü Mina'da şöyle buyurdu:

“Zaman, Allah Teâlâ Hazretlerinin gökleri ve yeri yarattığı günkü şeklinde devretmektedir. Sene, oniki aydır. Bunlardan dördü haram (hürmet edilen) aylardır. Bu haram ayların üçü arka arkaya gelir ki, Zilkade, Zilhicce ve Muharrem aylarıdır. Bu haram aylardan dördüncüsü de, yalnız olarak gelir ki, o da Mudar kabilesinin son derece hürmet ettikleri Receb ayıdır. Bu ay da Cumadalahire ayı ile Şaban ayı arasında gelir. (Ayların yerlerini böylece belleyin ve cahiliyet devrinde yapıldığı gibi yerlerini değiştirmeyin).” Sonra Hazreti Peygamber sordu:

“Bu ay hangi aydır. Zilhicce değil midir?” Biz: — Evet, dedik. Yine sordular:

“Bu belde hangi beldedir, Mekke değil midir?” Biz: —Evet dedik. Yine sordular:

“Bugün hangi gündür, kurban bayramının birinci günü değil midir?” Biz: — Evet, dedik.

Sonra Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Bu beldenizde ve bu ayınızda şu günümüzün hürmeti (kudsiyeti) gibi canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız da sizin için mukaddestir. Sonra da Rabbiniz olan Allah’a kavuşacaksınız. Size amellerinizden soracaktır. Dikkat ediniz! Sakın benden sonra doğru yoldan sapan kişilere dönüp birbirinizin boynunu vurmayınız.

Dikkat ediniz! Bu öğütlerimi burada bulunanlar, bulunmayanlara iletisin, kendilerine bu sözlerim iletilmiş olan bazı kimseler, bizzat benden işiten bazı kimselerden daha kavrayışlı olabilir. Dikkat ediniz! Size tebliğ ettim mi? (Bu sözüz iki defa tekrarladılar) “

1106- Ebû Mûsâ El-Eş’arî (Radiyallahu Anh) der ki:

Arkadaşlarım, Tebük seferine giderlerken kendilerine binek hayvanı verilmesi için beni Hazreti Peygambere gönderdiler. Ben de Hazreti Peygamberin huzuruna vardım ve dedim ki:

— Ya Resûlallah! Arkadaşlarım bu seferde binmeleri için sizden binek hayvanı istemek üzere beni gönderdiler, Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdular:

“Vallahi, size hiç bir binek hayvanı veremeyeceğim.” Hazreti peygamber bunu buyurduğu zaman öfkeli idi. Ben de Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in vermemesinden ve aynı zamanda bana güvenmiş olabilmesi korkusundan kederli olarak geri döndüm. Arkadaşlarımın yanına giderek aldığım red cevabını onlara bildirdim. Kısa bir zaman sonra benim adımla çağırılan Bilâl Habeşî’nin sesini işittim. Onun: Ya Abdullah bin Kays! çağrısına koştum. Bilâl bana dedi ki, Hazreti Peygamber seni istiyor; hemen çabuk gidiniz. Ben de Hazreti Peygamberin huzuruna çıktım. O sırada Hazreti Peygamber Sa’d bin Ubade Hazretlerinden satın almış olduğu altı deveyi bana göstererek:

“Yan yana duran şu iki deve ile yan yana duran şu iki deveyi al ve onları arkadaşlarına götür. Hem de onlara söyle: Allah Teâlâ Hazretleri (yahut Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri), sizi bu develere bindiriyor, bunlara bininiz,” buyurdu.

1107- Sa’d bin Ebi Vakkas (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Tebük gazasına çıktığı zaman, Hazreti Ali’yi Medine’de halef bırakmıştı. Hazreti Ali ise:

— Ya Resûlallah! Beni birtakım çocuklarla kadınlar arasında mı bırakıyorsunuz? diyerek üzüntüsünü belirtti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Sen bana karşı, Hazreti Harun’un Hazreti Mûsa’ya karşı olan mertebesinde olmak istemez misin? Şu farkla ki, benden sonra peygamber yoktur.”

Mütercim:

Musa Aleyhisselâm Allah’tan vahiy almak için Sina dağına giderken kardeşi Harun Aleyhisselâm’ı İsrail oğulları kavmine halef bıraktığı gibi, ben de seni (ey Ali) Medine’de halef bırakıyorum, demektir. Rafîzî ve Şîî’ler, bu hadîs-i şerife dayanarak, Hazreti Peygamberden sonra Hazreti Ali’nin halife olması gerekir, Hilâfet onun hakkıdır. Çünkü bu hadîs, bir vasiyet hükmündedir, demektedirler. Hatta Hazreti Ali’ye başkalarını tercih etmeyi de küfür saymışlardır. Bu sapık fırkalardan bir kısmı da, Hazreti Ali kendi hakkı olan hilâfeti arayıp dava etmediğinden Hazreti Ali’yi de İslâm dışı görecektir kadar sapıtmışlardır.

Hazreti Ali’nin Medine’de halef bırakılması, sadece Tebük seferine çıkılacağı zaman olmuştur. Ayrıca Hazreti Harun (Aleyhisselâm) Hazreti Mûsâ’dan (Aleyhisselâm) kırk yıl önce Tih sahrasında vefat etmiştir. Bu itibarla Harun Aleyhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâm’dan sonra halife olmadığı hususu da herkes tarafından bilinmektedir. Bunun için ehli sünnet âlimleri, bu hadîs-i şerifin hilafet ve nübüvvetin Hazreti Ali’ye ait olacağına herhangi bir delâleti yoktur, diyorlar.

1108- Kâb bin Malik (Radiyallahu Anh) der ki:

Tebük gazasından başka, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in yapmış olduğu savaşların, hiç birinden geri kalmamıştım. Gerçi Bedir gazasında bulunamamıştım. Bunun sebebi ise Hazreti Peygamber Bedir gazasına savaş niyeti ile çıkmamıştı, Şam’dan gelecek olan Kureyş kavmine ait ticaret kervanını ele geçirmek niyeti ile çıkmıştı. Cenabı Hak, böyle habersiz olarak düşmanlarla Müslümanları Bedir’de karşılaştırdı. Bunun için Bedir savaşından geri kalmam ayıplanmaz.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem hicret etmeden önce, Medine’den Mekke’ye hac mevsiminde gidip Mina’da Akabe denilen yerde geceleyin Hazreti peygambere biat eden Ensar içinde bile vardım. Akabe’de İslâm’ın ve Hazreti Peygamberin zafere ulaşması için ve Medine’ye gelecek muhacirleri yerleştirip korumak için her türlü yardımı yapacağımıza söz vermiştik. İşte bu Akabe gecesinde yapılan sözleşme ve sağlam bağlantı, bana göre, Bedir savaşı ile değiştirilemez. Halk arasında Bedir gazası her ne kadar daha şöhretli ve büyük bir olay ise de, bence Akabe biatinde bulunmak daha önemlidir. Çünkü İslâm’ın ortaya çıkmasına başlıca sebep bu Akabe sözleşmesidir.

Tebük seferinden geri kalmama gelince:

Gerçekten Tebük gazasından geri kalmam için hiç bir sebep ve özümler yoktu. Çünkü o zamanda sahib olduğum malî ve bedenî kuvvet ve imkân hiç bir zaman sahib olmamıştım. Vallahi, savaşa takaddüm eden günlerden hiç birinde hiç bir vakit iki deveyi bir araya getirememiştim. Hâlbuki bu Tebük savaşı günlerinde iki yük devesi ile iki binek devam vardı.

Sonra Hazreti Peygamber öteden beri savaşa çıkacakları zaman, başka bir hedef söyleyerek gerçek hedefi gizli tutardı. Fakat bu Tebük seferi yaz mevsiminin şiddetli sıcağına tesadüf ettiği gibi, susuz çöllerden uzak bir yere gidileceğinden Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bütün Müslümanlara, seferin uzun ve yorucu olması sebebiyle hazırlık yapsınlar diye, Tebük seferine çıkılacağını açıklamış ve ilân etmişti. Hem de Hazreti Peygamberin ordusu o kadar kalabalıktı ki, bir divan defteri bunların isimlerini toplamaya yetmezdi. Otuz bin kişi oldukları söylenir.

İşte böyle kalabalık bir ordu içinde benim gibi birkaç kişinin bulunmayışını, Hazreti Peygamber ancak vahiy yolu ile bilebilir sanıyordum. Hazreti Peygamberin Tebük seferine çıkış zamanı, meyvelerin tam olgunlaştığı ve gölgelerin arandığı bir mevsime rastlamıştı.

Bu şartlar altında savaşa çıkacak olan bütün Müslümanlar hazırlıklara koyuldular, gerekli ihtiyaçlarını temin ettiler. Ben de her sabah hazırlanmak niyetiyle evimden çıkardım, akşamleyin, hiçbir hazırlık yapmaksızın evime dönerdim. Her istediğim zaman yolculuk hazırlığını yapabileceğimi kendi kendime söyler dururdum. Bende bu ihmallik sürüp gitti. Öyle ki, herkes hazırlanıp Hazreti Peygamber ile yola çıktılar. Ben ise halâ yolculuk hazırlığına başlayamadım. Bununla beraber bir gün sonra dahi olsa hazırlanır ve arkadan peygamberin ordusuna kavuşurum, diyordum. Bir gün âdetim üzere sabahleyin çarşıya çıktım. Akşam üstü yine bir yolculuk hazırlığı yapmaksızın evime döndüm. Bu hal bende devam etti. Bu arada Hazreti Peygamberin ordusu uzun mesafeler alarak Medine’den uzaklaşmış olduğundan onlara yetişmek imkânı kalmadı. Böylece Tebük gazasından mahrum oldum. Arada yine gideyim de orduya katılayım diye düşündüm ise de, bir türlü gidemedim. Keşki gitmiş olsaydım.

Bir de Medine’de beni en çok üzen şey, Medine sokaklarında dolaştığım zaman ya münafık diye söylenen kimselerle, kör, topal ve biçarelerle karşılaşmış olmamdır. Bütün eli-kolu tutan Müslümanlar savaşa çıkmış olduklarından bu özürlü kimselerden başkası sokaklarda dolaşmıyordu.

Hazreti Peygamber ordusu ile Tebük’e vardığı zaman beni hatırladı. Tebük’de istirahat halindeyken, kalabalık ashap topluluğu içinde Hazreti Peygamber sordu:

“Kâ’b ne yaptı?” Beni Seleme kabilesinden Abdullah bin Enis dedi ki: Ya Resûlallah! Kâ’b’ın ya iki kaftanı yahut da kibir ve gururu onu Medine’de alıkoymuş olmalıdır. Sonra Muaz bin Cebel Hazretleri, Abdullah’a cevap olarak:

— Kâ’b gibi bir adam hakkında ne fena söz söyledin, dedi ve Hazreti Peygambere dönerek şöyle konuştu:

— Ya Resûlallah! Kâ’b hakkında hayır ve iyilikten başka bir şey bilmiyoruz. Bunun üzerine Hazreti Peygamber bir şey söylememişler.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in Tebük’den Medine’ye dönmek üzere hareket etmiş olduğunu öğrenince, düşünmeye başladım. Yarın Hazreti Peygamberin huzuruna nasıl çıkacağım ve O’nun bana karşı olan öfkesinden nasıl kurtulacağım? Ne yapsam, bir yalan uydurupta özür mü dileysem, dosdoğru mu konuşsam, diye hesap ettim durdum. Hatta yakınlarımdan fikir sahibi kimselerin ve bilgilerin görüşlerine başvurdum, ne yapmam gerektiğini onlara danıştım.

Nihayet Hazreti Peygamberin Medine’ye yaklaştığı haberi gelince, evvelce tasarlamış olduğum yalan vs kuruntuların hepsi kafamdan silindi. Böyle bir yalanın, beni Hazreti Peygamberin öfkesinden hiç bir zaman kurtaramayacağını anladım. Onun için işin doğrusunu olduğu gibi Hazreti Peygambere anlatmayı uygun buldum ve buna karar verdim.

Sonra Hazreti Peygamber Medine’yi teşrif ettiler. Öteden beri Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem her seferlerinden Medine’ye dönüşlerinde ilk önce Mescid’e girerler ve orada iki rekât namaz kılarlardı. Yine bu adetleri üzere Mescid’e girdiler ve iki rekât namaz kıldılar. Hoş geldin, demeye gelen insanları karşılamak için Mescidde oturdular. Böyle otururlarken, sırf tembellikten veya bir nifaktan dolayı Tebük seferine katılamayanlar takım takım gelerek Hazreti Peygamberden özürlerinin kabullerini istediler ve çeşitli mazeretler göstererek yemin ettiler. Hazreti Peygamber onların görünüş hallerine bakarak özürlerini kabul etti. Onlar için Allah’tan mağfiret diledi. Onların iç hallerini Allah Teâlâ Hazretlerine bırakmıştı. Böyle uydurma özürlerle ve nifakla yalnız Medine’de kalanların sayısı seksen küsur kişi idi. Diğer bölgelerden olan münafıkların sayısı çoktu.

Herkes gelip gittikten sonra ben de Hazreti Peygamberin huzuruna vardım ve selâm verdim. Hazreti Peygamber kızan bir kimsenin tebessümü ile bana: “Yanıma gel!” buyurdu. Ben de hemen yürüdüm ve önünde oturdum. Hazreti Peygamber bana sordu:

“Seni bu savaştan geri bırakan neydi? Binek hayvanını satın almamış mıydın?” Ben cevap verdim:

— Evet, ya Resûlallah! binek hayvanımı hazırlamıştım. Sizden başka dünya ehlinde birinin huzurunda oturmuş olaydım, onun öfkesinden, mazeretle çıkmayı başardım. Çünkü bana tartışmada ikna kabiliyeti verilmiştir. Fakat vallahi, bugünkü günde kendimden sizi razı etmek için yalan söyleyecek olsam, Allah’ın gazabına uğrayacağımı kesin olarak biliyorum. Beri size karşı doğru söyleyip gerçek halimi bildirmiş olsam, sizin bana kızacağınızı da biliyorum; fakat bu hususta Allah’ın beni bağışlamasını diliyorum.

Vallahi, ya Resûlallah! Evimde kalmam için hiç bir özrüm yoktu. Vallahi, sizden geri kaldığım zamandaki kadar güçlü ve varlıklı hiç bir zaman olamamıştım. Fakat her nasılsa geri kaldım, savaşa katılamadım. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:

“Bu adam doğruyu söyledi.” buyurdu ve bana şu emri verdi: “Şimdi kalk ve Allah’ın senin hakkında vereceği hükme kadar bekle.”

Ben de hemen Hazreti Peygamberin huzurundan kalkarak evime doğru yürüdüm. Seleme Oğulları kabilesinden birtakım adamlar arkama takıldılar ve bana şöyle dediler:

— Vallahi, senin bundan önce bir günah işlediğini bilmiyoruz. Böyle olduğun halde diğer evlerinde kalıp savaşa katılmayanlar gibi bir özür uydurmayı beceremedin. Hâlbuki Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in senin için Allah'tan af dilemesi, günahının bağışlanmasına yeterdi. Onlar bu şekilde beni kınamaya devam ettiler. Onların bu kınamalarından dolayı, tekrar Hazreti Peygambere dönüp kendimi yalanlamaya bile niyetlendim. Sonra arkadaşlarıma şöyle dedim:

— Bu benim başıma gelen hal, başka bir kimsenin başına geldi mi? (Benim gibi Tebük savaşından geri kalıp özür beyan etmeyen ve doğruyu söyleyen bir kimse var mıdır?) Onlar:

— Evet, tıpkı senin gibi doğruyu söyleyen iki kişi vardır, Hazreti Peygamber sana ne buyurdu ise, aynen onlara da onu söyledi, dediler. Sonra ben arkadaşlarıma sordum:

— O iki zat kimlerdir? Dediler ki:

— Onlardan biri Mürare bin Rebî diğeri de Hilâl bin Ümeyye'dir. Bunları öğrenince bendeki tereddüd ve kararsızlık hali kalktı. Önceki doğruluk fikrim üzerinde bulunmayı kesinlikle kararlaştırdım. Çünkü isimlerini öğrendiğim bu iki zat ashabın büyüklerinden ve Bedir savaşında bulunan salihlerdendiler. Artık bunlar benim için uyulması gereken kimseler olabilir, demiştim ve sakinleşmiştim.

Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Tebük seferinden geri kalanlardan yalnız üçümüzle konuşmayı bütün Müslümanlara yasakladı. Bunun üzerine herkes bizden kaçındı; bize karşı birden değişiverdiler. Hatta Medine bana yabancı gelmeye başladı. Sanki daha önce tanıdığım şehir değildi. İşte bu durumda tam elli gece (gün) kaldık. Benim o iki arkadaşım evlerinden hiç dışarı çıkmayarak mütemadiyen ağlayıp durdular. Ben arkadaşlarımdan daha genç ve dinç idim. Onun için Müslümanlar arasında namaza katılırdım, çarşılarda da dolaşırdım; fakat hiç kimse benimle konuşmazdı.

Namazdan sonra bazan Hazreti Peygamberin oturduğu yere gidip huzurlarında selâm verirdim. Hem de benim selâmımı almak için Hazreti Peygamberin mübarek dudaklarını kımıldatıp kımıldatmadığını kendime sorardım. Bazan da Mescid'de Hazreti Peygamberin yakınında namaza dururdum. Hem de gizlice gözümün ucu ile Hazreti Peygambere bakardım. Ben namaza başlayınca, Hazreti Peygamber bana dikkatlice bakardı. Fakat ben Hazreti Peygamberin tarafına döndüğüm zaman, mübarek yüzünü benden çevirirdi, insanların cefasından uğradığım sıkıntılı günler uzayınca insanlar içinde en iyi dostum olan amcamın oğlu Ebû Katade'nin bostanına duvardan aşarak girdim. Ebû Katade'ye selâm verdim; fakat vallahi, selâmımı almadı. Ben ona şöyle dedim: — Ey Ebû Katade! Allah için söyle. Allah'ı ve onun Peygamberini sevdiğimi biliyor musun? Ebû Katade benim bu soruma evet veya hayır hiç bir cevap vermedi. Sorumu tekrarladım yine bir cevap alamadım. Üçüncü defa sorunca: Allah ve Resulü daha iyi bilir, dedi. O anda benim iki gözümünden yaşlar boşanmaya başladı. Ağlayarak yine bostan duvarından dışarıya çıktım. Medine çarşısında yürürken Şam halkından ve hristiyan dininden olup ekinini satmak için Medine'ye gelen bir kıpti fellah (çiftçi), Kâb bin Malik kimdir? diye insanlara soruyor ve beni araştırıyordu. Adamlar da hristiyanı beni gösterdiler. Sonra o hristiyan yanıma geldi. Gassan sultanı (Cebele bin Eyhem) tarafından gönderilen mektubu bana verdi. Bir de baktım ki, mektupta şöyle deniliyor:

“İmdi (inanıp kendisine bağlandığın adamının) sana eziyet ve cefa ettiği haberini aldım. Hâlbuki Allah seni böyle zillet ve hakaret yerinde kalmak için yaratmadı. Dünya sana dar değildir. Böylece zillet yerinde durmak sana yakışmaz. Mektubum sana ulaşınca hemen bize katıl. Biz seni teselli ederiz.”

Mektubu okuyunca kendi kendime dedim ki, bu da, geçirmekte olduğum imtihanın bir parçası! Hemen o mektubu ateşe atıp yaktım.

Sonra elli gecenin kırk gecesi geçtiği zaman, Hazreti Peygamberin elçisi (Hüzeyme bin Sabit) bana gelerek şu emri tebliğ etti:

“Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, karından ayrılmanı sana emrediyor.” Ben de:

— Zevcemi boşayayım mı? diye sordum. O da:

— Hayır, boşamayınız; ancak muvakkat bir zaman için ona yaklaşmayınız, dedi.

Bana gönderilen bu haber aynen diğer iki arkadaşıma da gönderildi. Sonra zevceme dedim ki, hakkımda Allah'ın hükmü gelinceye kadar sen ailenin yanına git. O da gitti.

Arkadaşlarımdan Hilâl bin Ümeyye'nin zevcesi Havle binti Asım, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e gitti ve şöyle dedi:

— Ya Resûlallah! Benim kocam Hilâl bin Ümeyye ihtiyar bir adamdır. Yalnız başına kendini idare edemez. Benden başka onun hizmetini yapacak kimsesi yoktur. Onun hizmetinde bulunmama izin verir misiniz? Hazreti Peygamber o kadına müsaade etmiş; fakat kocasına yaklaşmamasını da emretmiş. Bunun üzerine kadın demiş ki:

— Ya Resûlallah! Benim kocamın hiç bir hareketi kalmamış olduğu gibi, bu iş onun başına geleli beri devamlı olarak ağlamaktadır.

Kâ'b, söze devam ederek der ki;

Ailemden biri bana, sen de peygambere gidip Hilâl bin Ümeyye'nin karışma izin verdiği gibi, karının, senin yanında kalması için izin istesen olmaz mı? dedi. Bu şekilde bana ısrarda bulundu ise de ona şu cevabı verdim:

— Vallahi, böyle şey için ben Hazreti Peygambere gidip onu rahatsız edemem. Sonra ben, nasıl ona müracaat edeyim? Hilâl gibi ihtiyar değilim, genç olduğum için kendi hizmetimi görebilirim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in de bana ne söyleyeceğini bilemem. İşte kırk günden sonra on gün daha böyle geçirdik. Böylece insanlardan ilgimizin kesilişi üzerinden tam elli gün geçmiş oldu.

Ellinci günün sabahında idi ki, evlerimden birinin damında sabah namazını kılmış oturuyordum. Öyle bir sıkıntılı halde idim ki, Kur'an-ı Kerimde Cenabı Hak buyurduğu gibi, yeryüzü bunca genişliğine rağmen bana dar gelmişti. Bir de ansızın Sel dağı tepesinden yüksek sesle birinin:

— Ey Kâ'b, sana müjde! bağırdığını işittim. Hemen şükür secdesine kapandım. Artık ferahlık zamanının geldiğini anladım. Bizim üçümüzün tevbelerinin kabul edildiği sabah namazından sonra Hazreti Peygamber herkese açıklamıştı. Bunun üzerine müjdeciler her üçümüzün evlerine koştular. Benim tarafıma gelen müjdecî atına binmiş dört nala geliyordu. Fakat Sel dağına çıkan Eslem kabilesinden çevik bir adamın sesi bana daha önce gelmişti. Bu müjdecî yanıma vardığında sırtımdaki iki elbisemi, müjdesinin karşılığı olarak çıkarıp ona giydirdim. Vallahi o gün o iki elbiseden başka elbisem yoktu. Hemen iki giysi (ridâ ve izar) ödünç aldım ve giydim. Öylece Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna vardım. Yolda grup grup insanlar beni karşılayarak tevbenin kabulünü tebrik ediyor ve Allah Telâ Hazretleri tarafından bağışlanman kutlu olsun, diyorlardı. Nihayet Mescidi şerife girdim. Hazreti Peygamber mescit içerisinde etrafında insanlar olduğu halde oturuyorlardı. İçlerinden beni gören Talhâ bin Abdullah hemen ayağa kalktı ve koşarak beni kucaklayıp tebrik etti. Vallahi, Talha'dan başka muhacirlerden hiçbir kimse beni tebrik etmeye kalkmadı. Vallahi, Hazreti Talha'nın bana olan sadakatini hiç bir zaman unutamayacağım.

Sonra ben, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine selâm verdim. Hazreti Peygamberin mübarek yüzlerinde sevinç parıltısı olduğu halde bana şöyle buyurdular:

“Anandan doğalı beri rastladığın en mutlu günü sana müjdelerim.” Ben sordum:

— Ya Resûlallah! Bu müjde senin tarafından mı, yoksa Allah tarafından mı? Bana şu cevabı verdiler:

“Hayır, benim tarafımdan değil, bu müjde Allah katından!” Hazreti Peygamber sevinçli oldukları zaman mübarek yüzlerindeki nur bir kat daha çoğalır ve parlardı. Biz de öteden beri onun bu halini bilirdik. Sonra huzurlarında oturdum ve şöyle dedim:

— Ya Resûlallah! Mademki Allah Teâlâ Hazretleri beni bağışladı, bu bağışlanmamın karşılığı, Allah Teâlâ Hazretleri peygamberi için bütün malımdan sadaka olarak sıyrılmamdır. Hazreti Peygamber bana:

“Malının bir kısmını tut, bu senin için daha hayırlıdır” buyurdu. Ben de Hayber ganimetlerinden bana düşen hissemi alıkoyuyorum, dedim.

Sonra Hazreti Peygamber'e şu sözü verdim:

— Ya Resûlallah! Allah Teâlâ beni doğruluk sebebiyle kurtardı. Bundan böyle hayatım boyunca doğruluktan ayrılmayacağım, söz veriyorum. Kâ'b bin Malik diyor ki:

— Vallahi, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e doğruluk sözü verdiğimden itibaren Allah Teâlâ, bana ihsan ettiği nimet kadar Müslümanlardan hiç bir kimseye ihsan etmemiştir. Hem de Hazreti Peygamber'e verdiğim o doğruluk sözünden beri, bu güne kadar hiç bir şekilde bilerek yalan söylemedim. Bundan sonra da Allah Teâlâ Hazretleri beni yalan söylemekten korur, diye ümidim tamdır.

Allah Teâlâ Hazretleri şu mealdeki ayeti Kerime'yi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e indirdi:

“And olsun ki, Allah, peygambere ve o güçlük vaktinde (Tebük savaşında çekilen sıkıntı ve mahrumiyet günlerinde) ona uyan Muhacirlerle Ensar'a lütuf ta bulundu. Öyle ki, içlerinden bir kısmının Kalpleri kaymağa yüz tutmuş iken yine de onların tevbelerini kabul buyurdu. Çünkü O, onlara karşı çok şefkatli, çok merhametlidir.” (Tevbe: 117)

Vallahi, Hazreti Peygambere karşı yalan söyleyip te helak olurum korkusu ile itizam (??? iltizam) ettiğim sadakat sözü, beni İslam'a hidayet ettikten sonra Allah'ın bana verdiği en büyük nimettir. Aksi halde diğer yalan söyleyenler gibi ben de helak olacaktım. Allah yalan konuşanlar (mazeret uyduranlar) hakkında, şimdiye kadar hiç kimse hakkında indirmedigi en ağır ayetini indirmiş ve şöyle buyurmuştur:

Kendilerinden razı olasınız diye (münafıklar) size yemin edecekler. Fakat siz onlardan razı olsanız da, Allah, asla o fasıklardan razı olmaz.” (Tevbe: 96)

Diğer münafıklar Hazreti Peygamberin huzuruna giderek özürlerini yeminle ifade ettiler. Hazreti Peygamber de onların mazeretlerini kabul etti ve onlar için Allah'tan mağfiret diledi. Biz ise onlar gibi mazeret uydurmaktan ve Peygamber'in bizim için mağfiret dilemesinden geri kaldık. Biz üç kişi idik. Hazreti Peygamber bizi, Allah'dan bir emir ve hüküm gelinceye kadar bekletti. İşte bundan dolayıdır ki, Allah Teâlâ Hazretleri:

“(Durumları) geri bırakılan üç kişiyi (Kâb bin Malik, Hilâl bin Ümayye ve Mûrâre bin Reb'i) Allah bağışladı. Çünkü o derece bunalmışlardı ki, yeryüzü bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları da kendilerini sıkıyordu ve Allah'tan kurtuluşun ancak Allah'a sığınmakta olduğunu anlamışlardı. Bundan sonra Allah onları tevbekâr olmaya muvaffak kılıp tevbelerini kabul buyurdu. Şüphesiz ki Allah tevbeleri çok çok kabul edendir, çok merhametlidir.” (Tevbe: 118)

Bu ayette geçen “Geri bırakılan üç kişi” sözü Tebük savaşından geri kalanlar manasında olmayıp durumları hakkında hüküm verilmesi ertelenmiş olanlar manasındadır ki, bundan üçümüz kastedilmektedir.

1109- Ebu Bekre (R.A.) der ki:

Hazreti Ali ile Hazreti Aişe (R.A.) arasında cereyan eden meşhur Cemel vakasında ben Hazreti Aişe taraftarı olarak savaşmak kararında idim. Fakat daha önce Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'den işittiğim bir hadîsten Allah Teâlâ beni faydalandırdı. Peygamberin bu hadîs-i şudur:

“Bir kavim ki, idaresini kadına bırakmıştır, o toplum asla iflah etmez.” Bu hadîs-i şerifi Hazreti Peygamber şu hadise üzerine buyurmuştu: İran imparatoru ölünce erkek çocuğu olmadığından onun kızını tahta çıkardılar. İşte bu haber Hazreti Peygambere ulaştınca, yukarıdaki hadîs-i şerif varit olmuştur. Ben de bu hadîs-i şerife dayanarak Hazreti Aişe taraftarı olarak CEMEL vak'asında bulunmadım.⁴

4 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:746-758

PEYGAMBER SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM 'İN HASTALIĞI VE VEFATI

1110- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ölüm hastalığında, kızı Fatıma'yı (Radiyallahu Anha) yanına çağırarak kulağına gizlice bir şey söyledi. Hazreti Fatıma ağlamaya başladı. Sonra ikinci defa yine gizlice kulağına bir şey söyledi. Bu defa Hazreti Fatıma gülümsedi. Sonra biz Hazreti Fatıma'ya bu iki halin sebebini sorduk. Bize şöyle anlattı:

— Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, birinci defasında bu hastalık yüzünden dünyadan ahirete göçeceklerini bana söylediler. Onun için ağladım. İkinci defasında ise vefatlarından sonra aile ferdleri içinden en önce kendilerine kavuşacak olan kimsenin ben olduğumu bildirdiler. Onun için sevindim ve güldüm.

Hazreti Aişe yine anlatır: Ben, Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'den çok defa şöyle buyurduğunu işitirdim: Hiç bir peygamber, dünyada kalması ve ahirete göçmesi arasında muhayyer bırakılmadıkça (bunlardan birini seçme serbestliği kendisine tanınmadıkça) vefat etmez.” Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in, ölüm halinde mübarek sesi kısılınca şu mealdeki ayeti kerimeyi okuduğunu işittim:

“Allah'a ve Peygambere, itaat edenler, işte bunlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, siddîklarla, şehidlerle ve iyi kimselerle beraberdirler. Bunlarsa ne güzel arkadaşlardır!” (Nisa: 69)

Bunun üzerine diğer peygamberler gibi, Allah tarafından dünyada kalmasıyla ahirete göçmesi arasında Hazreti Peygamberin de serbest (muhayyer) bırakıldığını anladım.

1111- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri sağlık hallerinde iken: “Hiç bir peygamber cennetteki yerini görmedikçe ve sonra da dünya ile ahiret arasında muhayyer kılınmadıkça vefat etmemiştir.” buyurdular. Hazreti Peygamber hastalanıp ölüm halinde mübarek başı dizim üzerinde iken, bir ara kendinden geçtiler. Sonra kendilerine geldikleri vakit, mübarek gözlerini evin tavanına doğru çevirdi ve:

“Allah'ım! Beni, yüce yoldaşa kavuşturun.” buyurdu. Yani, bir an önce sana kavuşayım, yahut mukaddes yüksek makama erişeyim.

Hazreti Peygamber böyle dua edince, ben kendi kendime dedim ki artık Resûlullah bizi seçip dünyada kalmasını dilemez. Hayatlarında buyurdıkları, “Allah tarafından dünya ile ahiret arasında muhayyer kılınmak” hadîs-i şerifinin gereği ahireti ihtiyar ettiklerini anladım.

Mütercim:

Hazreti Peygambere ölüm halinde Cibril gelip onu muhayyer kıldığı diğer hadîslerde geçmektedir.

1112- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in mübarek vücutlarına bir hastalık geldiği zaman, muavvizeteyn (Nas ve Felak) sûrelerini okumak ve parmaklarının uçlarına üfleyerek ağrıyan yerlerine sürmek adetleri idi. Bu defa ölümüne sebep olan hastalıkta iken, ben de Muavvizeteyn sûrelerini okuyarak Hazreti Peygamberin ellerine üfürür ve ellerini ağrıyan yerlerine sürerdim. Bu son hastalığında kulağımı mübarek ağızlarının yanına yaklaştırdım ve dinledim. Şöyle dua ediyorlardı:

“Allah'ım! Beni bağışla, beni esirge ve beni yüce yoldaşa kavuşturun.”

1113- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Allah Teâlâ Hazretlerinin bana özel olarak ihsan buyurduğu en büyük nimetlerinden biri de, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin benim evimde ve nöbet günümde, mübarek başları göğsüme dayalı bulunduğu halde vefat etmeleri ve benim ağız suyum ile Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin ağız suyunun birbirine karışmış olmasıdır. Şöyle ki:

Hazreti Peygamberin hastalığında onun dayanağı idim; O, bana yaslanıyordu. O anda yanıma kardeşim Abdurrahman (ibni Ebi Bekir) geldi. Elinde bir misvak (ağaçtan dış fırçası) olduğu halde içeri girmişti. Hazreti Peygamberin, kardeşimin elindeki o misvâk'a dikkatle baktığını gördüm. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in o misvâk'ı istediğini anladım. Hemen sordum:

— Ya Resûlallah, misvak ister misiniz? Hazreti Peygamber, evet, manasında mübarek başı ile işaret etti. Ben de hemen kardeşimden misvâk'ı alarak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e verdim. Hazreti Peygamberin hastalığı şiddetli olduğundan misvak ona sert geldi. Ben, ya Resûlallah! misvâk'ı size biraz yumuşatayım, dedim. Yine başları ile işaret ederek yumuşatmamı istediler. O misvak'ı mübarek elinden aldım ve ağzımda çiğneyerek tükürüğüm ile yumuşattım. Sonra Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e verdim. O da misvakı dişlerine sürdü.

Resûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in önünde deriden ve içinde su bulunan bir kap vardı. Mübarek ellerini o suya sokarak ıslatır, mübarek yüzüne sürer ve şöyle buyururdu:

-Allah'tan başka ibadet edilecek hiç bir ilâh yoktur; ölümün de gerçekten sekeratı (şiddeti) vardır.” Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, ellerini göğse doğru kaldırıp ruhlarını teslim edinceye kadar:

“Yüce yoldaşın yanında...” demeye başladılar. Sonra mübarek, eli yavaş yavaş düştü. (Artık dünyadan göçmüşlerdi.)

1114- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e hastalığında baygınlığa benzer bir hal gelmişti. Biz de hastalığına bir ilaç hazırladık. Kendileri bu ilâcı istemediklerini, işaretle bize bildirdilerse de, biz, her hasta ilâç kabul etmez düşüncesiyle yine o ilâcı ağızlarına damlattık. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem kendine gelince şöyle buyurdu:

“Ağzıma ilâç damlatmaktan sizi menetmedim mi! Bu evde (amcam) Abbas'tan başka herkesin ağzına (ceza olarak) aynı ilâçtan damlatılacak ve ben de göreceğim. Abbas ise sizin ağzıma ilâç damlatmanızı görmedi (o esnada aranızda değildi).”

Mütercim:

Şanı yüce bir peygamber böyle ilaçlamayı yasaklamışken, bunu dinlemeyenlerin ahirette bir cezaları olması gerektiğinden dünyada kısas olarak onların aynı ilâcı kullanmak suretiyle cezalandırılarak ahiret cezasından kurtarıldıkları anlaşılmaktadır. Bizzat tedavi ile uğraşanlar ve görüpte rıza gösterenler aynı cezaya hâk kazanmış oldular. Fakat Hazreti Abbas tedavi sırasında bulunmadığı için o müstesna kılınmıştır.

1115- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in irtihallerine sebep olan son hastalıkları ağırlaşınca, mübarek, vücutlarına bir ağırlık bastığını gören kızı Hazreti Fatıma (Radiyallahu Anha):

— Yetişin, babama ağırlık bastı! diye feryad etti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem kızına şöyle buyurdu: (Kızım), bugünden sonra artık babanın bir sıkıntısı kalmayacaktır.”

Mütercim:

Hazreti Peygamberin altmış üç yaşında irtihal ettiklerini Hazreti Aişe anlatır. Her ne kadar Sahih-i Müslim'de altmış beş yaşında irtihal ettiği rivayet ediliyorsa da, doğrusu Hazreti Aişe'nin Buharî'deki rivayetidir. Bu altmış üç yılın elli üç senesi, Mekke'de ve geri kalan on senesi de Medine'de geçmiştir.

Tam kırk yaşında Mekke'de nübüvvet geldikten sonra, peygamberliğin ilk onüç yılını da orada geçirmişlerdir. Ancak bu on üç yılın üç senesi fetret devri (vahyin kesildiği zaman) olmuştur. Bu itibarla arka arkaya Kur'an ı kerimin nüzulü on sene Mekke'de ve on sene de Medine'de peyderpey vuku bularak yirmi senede tamamlanmış oldu.5

5 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:758-763

KURAN TEFSİRİ BAHSİ FATİHA SURESİ

1116- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Ben, mescidi şerifte namaz kılarken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni huzurlarına çağırdı. Namazdan sonra huzurlarına varıp:

— Ya Resûlallah! Namazda idim; onun için geciktim, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

-“Allah Teâlâ; Allah ve Peygamberine, sizi çağırdığı zaman derhal icabet edin, buyurmadı mı?” (Enfal: 24) Böylece beni azarlama yolu ikaz ettikten sonra şöyle buyurdular:

“Bu mescidden dışarıya çıkmadan sana bir sûre öğreteceğim ki, o sûre, Kur'an'ın en büyük sûresidir.” Sonra Hazreti Peygamber elimden tutup beraberce mescidden çıkarken ben dedim ki, ya Resûlallah, siz Kur'an'ın en büyük sûresini bana öğretecek değil miydiniz? Bunun üzerine buyurdular ki:

“O sûre, El-hamdü lillâhi Rabbil'alemîn (Fatıha) sûresidir. Bu sûre tekrarlanan yedi ayet ve Allah tarafından bana verilen büyük Kur'andır.”

Mütercim:

Fatıha sûresi yedi ayettir. Ancak imam Azam Hazretlerine göre, Besmele sûreden bir ayet değildir. “Sıratallezine en amte aleyhim” tam ayettir ve bununla yedi ayet tamamlanmaktadır. İmam Şafii Hazretlerine göre ise, Besmele, Fatıha sûresinden bir ayettir ve “Sıratallezine en'amte aleyhim” tam ayet değildir.6

6 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:763

BAKARA SURESİ

1117- Abdullah bin Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri ('ne) günahların en büyüğü hangisidir? diye sordum. Bana şu cevabı verdiler:

"Allah seni yarattığı halde senin ona eş ve ortak koşmandır." Sonra en büyük günah hangisidir? sordum. Buyurdular ki: "Seninle ekmeğini paylaşacağı korkusu ile kendi çocuğunu öldürmendir." Ben yine sordum: Sonra en büyük günah hangisidir? Bana şu cevabı verdiler:

"Komşunun helali ile zina etmendir."

1118- Said bin Zeyd (Radiyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

"Kızıla çalan ak mantar, kudret helvası türündendir ve onun suyu göze şifadır."

1119- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

İsrail Oğullarına, Kudüs kapısından başlarını eğerek ve günahlarının bağışlanması için dua ederek giriniz, buyrulduğu halde, onlar kıçlarının üstünde sürünerek girdiler ve emri değiştirip, günahlardan tevbe, diyecekleri yerde, arpada habbe, dediler (emri alaya aldılar)."

Mütercim:

İsrail Oğullarının, Allah'ın emrini alaya almalarından dolayı onlara taun (veba) hastalığı gelerek bir saat içinde yirmidört bin kişinin öldüğü rivayet edilmiştir:

1120- İbni Abbas'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Allah Teâlâ buyurmuştur: "İnsanoğlu hakkı olmadığı halde beni yalanladı ve hakkı olmadığı halde bana sövdü. Beni yalanlaması şu: Sanıyor ki, çürüyüp toprak olduktan sonra kendisini eski durumuna çeviremem. Bana sövmesine gelince, benim çocuklu olduğumu iddia etmesidir. Hâlbuki ben, zevce yahut çocuk edinmekten beriyim."

1121- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Siz ehli kitabı ne doğrulayınız, ne de yalanlayınız; ancak biz Allah'a ve bize indirilene iman ettik, deyiniz."

1122- Ebû Saîd'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Kıyamet gününde Nûh (Aleyhisselâm Allah'ın huzuruna) davet edilince:

— Emrine hazırım, emret, ey Rabbim! diyecektir. Allah Teâlâ ona buyuracak:

— Benim emir ve hükümlerimi kavmine tebliğ ettin mi? O da: — Evet (tebliğ ettim)! diyecek. Sonra onun ümmetine sorulacak:

— Size bu peygamberiniz (Allah'ın hükümlerini) tebliğ etti mi? Onlar da:

— Bize ihtarcı bir peygamber gelmedi, diyecekler. Sonra (Allah Teâlâ Nûh Aleyhisselâm'a) diyecek ki:

— Senin lehine (tebliğde bulunduğu) kim şahitlik edecek? Nuh Aleyhisselâm da:

— Muhammed Aleyhisselâm ve onun ümmeti (benim için) şahitlik ederler, diyecektir.

Bunun üzerine ümmetim, Hazreti Nuh'un, kendi ümmetine Allah'ın hükümlerini tebliğ ettiğine şahidlik edecekler ve peygamberiniz de sizin şahadetiniz doğru olduğuna şahitlik edecektir. İşte bu, Allah Teâlâ Hazretlerinin Kur'an ı Kerimde:

"Ey müminler! Böylece sizi seçkin ve şerefli bir ümmet kıldık ki, bütün milletler hakkında adalet örneği ve hak şahidleri olasınız. Peygamber de sizin üzerinize şahid olsum" (Bakara: 143) mealindeki buyurduğu ayetin anlamıdır. (Vasat, adalet demektir)

1123- Enes (R.A.) der ki, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dua ederdi:

"Allah'ım, ey Rabbimiz! Bize hem dünyada iyilik (ibadet ve itaat) ver, hem de ahirette iyilik (sevab ve rahmet) ver ve bizi azabdan koru."

1124- Ebû Hureyre'den (R.A.) rivayet edilmiştir:

"Yoksul kendisini veya iki hurmanın yahut bir veya iki lokmanın geri çevirdiği dilenci değildir. Yoksul, o kimsedir ki, dilenmekten kaçınır. İsterseniz Allah Teâlâ Hazretlerinin, "onlar halktan ısrar edip dilenmezler", âyeti kerimesini okuyunuz." (Bakara: 273)7

7 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:763-767

ALİ İMRAN SÜRESİ

1125- Hazreti Aişe (R.A) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri şu mealde ki ayeti kerimeyi okudu:

“Sana Kur’an ı indiren O’dur. Kur’an’ın muhkem (açık ve kesin) âyetleri vardır ki, bunlar (kutsal) kitabın esasıdır. Birtakım müteşabih (değişik anlamlara gelebilen) başka âyetler de vardır ki, kalplerinde eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve kendilerine göre yorumlamak için onun müteşabih ayetlerine uyarlar. Hâlbuki o müteşabihi te’vilini ancak Allah bilir. İlimin inceliklerine vakıf olanlar: Biz ona (kutsal kitaba) inandık, hepsi (muhkemi ve müteşabihi) Rabbimiz katındandır, derler. Akliselim sahipleri ancak buna akıl erdirir.” (Ali İmran: 7)

Sonra bana Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

Kur’an’ın müteşabih ayetlerinin ardına düşersen bil ki, onlar, Allah’ın adlandırdığı (Kalpleri eğri) kimselerdir. Onlardan sakınınız.

Mütercim:

Müteşabih gerçek manası anlaşılamayan ayetlerdir. Bunlar da iki kısımdır. Biri, hem lâfız, hem de manası müteşabih olanlardır. Bunlar, sûre başlarında gelen (Elif, Lam, Mîm ve Ta, Ha gibi) harflerdir. Bunlara mukatta’a harfler denir. Bunların Arab dilinde ne lâfız lan ve ne de manaları bilinmiyor. Bunların gerçek manasını yalnız Allah bilir.

İkinci kısım müteşabih de, yalnız manaları bilinmeyen ve kapalı olan ayetlerdir. “Allah’ın eli, sizin ellerinizin üstündedir.”, “Rahman olan Allah Arş üzerine oturdu.” ayetleri ile, “Rabbimiz dünya göğüne iner.” mealindeki hadîs-i şerifler gibi. Bu ayetlerde geçen Allah’ın eli, oturdu kelimeleriyle hadîste geçen iner kelimesinin manaları bilinen şeylerdir. Fakat bunları Allah’a isnad etmek, Allah’ın şanına uygun düşmeyeceğinden bunların gerçek manalarını Allah’a bırakmak selef âlimlerin görüşüdür. Ancak daha sonra gelen ve müteahhirin dîye adlandırılan müçtehitlere göre, bu gibi ayetler ve hadîs-i şerifler, Allah’ın şanına yaraşır şekilde tevil edilirler. Allah’ın eli demek, Allah’ın kudreti demektir. İstîlâ, ihata manasıdır. Allah’ın inmesi demek, rahmetinin bolca gelmesi demektir, şeklinde uygun manalar verirler. İşte böyle müteşabih ayetlerin hakikatinden bahsedenler ve tartışanlar, kalplerinde eğrilik bulunanlar olduğunu Allah Teâlâ Kuranı kerimde buyuruyor. Bu ayetin mealı metinde verilmiştir.

1126- İbni Abbas’dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Eğer insanların dava edip istedikleri her şey kendilerine (yalnız iddiaları üzerine) verilmiş olsaydı, birtakım kimselerin kanları ve malları haksız yere giderdi. Yemin ancak davalıya teklif edilir (ve davacı ise delil ikame etmekle yükümlüdür).”

1127- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Hazreti İbrahim Aleyhisselâm ateşe atılırken “Allah bize kâfidir ve o ne güzel vekildir!” dedi.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize de bazı kimseler gelerek: Müşrikler sizinle savaşmak için hazırlanmış ve bir araya gelmişlerdir. Bunlarla (Ebu Süfyan ve arkadaşları ile) savaşabilecek gücünüz yoktur. Tedbirli olunuz diye korku verdikleri zaman, onların bu sözleri ancak müminlerin iman ve cesaretlerini artırdı ve şöyle dediler:

“Allah bize kâfidir ve O ne güzel vekildir.”

1128- Üsame bin Zeyd (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Bedir savaşından önce Medine’de hastalanan Sa’d bin Ubade’yi ziyaret için çıkmıştı. Sa’d, Haris bin Hazrec oğulları yanında hasta yatıyordu. Hazreti Peygamber bir merkebe binmişti. Merkebin sırtında, Fedek beldesinde dokunan saçaklı ve kalın bir kilim vardı. Hazreti peygamberin terkinde de küçük Üsame bulunuyordu. Yolda giderlerken, henüz İslâmı kabul etmemiş olan Abdullah bin Selül’ün cemiyetine uğradılar. Bu toplantıda, Müslümanlardan, putperest müşriklerden ve Yahudilerden karışık kimseler vardı. Ashaptan Abdullah bin Revaha da bu toplantıda bulunuyordu. Hazreti Peygamber geçerken merkebin kaldırdığı tozlar oradakilerin üzerlerini kapladı. Abdullah bin Ubeyy bin Selül, elbisesinin eteği ile yüzünü ve burnunu kapadı. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e;

— Üstümüzü, başımızı toz etmeyiniz, dedi. Hazreti Peygamber o meclise selâm verdi ve durdu. Sonra hayvanından inerek orada bulunanları dine davet etti ve onlara öğüt verdi, Kur’andan ayet okudu.

Abdullah bin Ubeyy bin Selül dedi ki:

— Senin söylediklerin gerçek ve hak ise, bundan daha güzel şey olamaz. Fakat bizim meclisimize gelipte bizi böyle rahatsız etmeyiniz. Siz evinize dönünüz de, size gelen olursa ona öğüt veriniz.

Bunun üzerine ashabin ileri gelenlerinden şair Abdullah bin Revaha:

— Ya Resûlallah! Abdullah bin Ubeyy bin Selül’ün sözüne bakma; her zaman meclisimize şeref ver ve bize Kur’an okuyarak öğütlerde bulun, dedi. Bunun üzerine Müslümanlarla diğer müşrikler arasında münakaşa ve çekişme başladı. Birbirleriyle dövüşecek hale geldiler. Hazreti Peygamber yumuşak ve tatlı sözleri ile onları yatıştırdı.

Bundan sonra Hazreti Peygamber yine hayvanına binerek yola koyuldu ve Sa’d bin Ubade’nin bulunduğu eve girdi. Sa’d Hazretlerine şöyle buyurdu:

“Ey Sa’d! Ebû Hubab’ın (Abdullah bin Ubeyy bin Selül’ün) dediklerini keşke kulağınla işitseydin. Adam şöyle şöyle söyledi.” Sa’d bin Ubade şu cevabı verdi:

— Ya Resûlallah, onu bağışlayınız. Çünkü Size Kur'an ı indiren Allah'a yemin ederim ki, Allah Teâlâ Hazretleri en şerefli olan peygamberlik rütbesini ve tacını size ihsan buyurdu. Hâlbuki bu belde halkı (Medine'liler) tüm olarak Abdullah bin Übeyy bin Selül'ü kendilerine başkan seçmek ve ona, özel şekilde sarılmış saltanat tacını giydirmek üzere idiler. Sonra sizin Medine'ye teşrifinizle onun bu saltanatı yıkılınca son derece kederlendi. İşte Abdullah'ın size karşı o çirkin hareketi bundan ileri gelmektedir. Bu bakımdan Abdullah bin Ubeyy bin Selül'ün kusuruna bakmayınız.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de onu bağışladı.

Zaten Hazreti Peygamber ötedenberi kendilerine karşı yapılan kusur ve kabahatleri kimden gelirse gelsin affederlerdi. Kâfirlerin yapmış oldukları eziyetlere katlanarak sabrederlerdi. Kâfirlerle savaşmaya dair Allah'ın emri gelinceye kadar hep böyle devam etti. Bedir savaşında Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerinin bir kısmı öldürülünce, adı geçen Abdullah bin Ubeyy bin Selül ile müşrik arkadaşlarından ibaret kalabalık bir topluluk, bu Bedir savaşı açık bir üstünlüktür, diyerek hemen İslâmı kabul ettiklerine dair Hazreti Peygambere söz verdiler.

Mütercim:

Bunların İslâmı kabul edişi görünüş haldedir; çünkü Abdullah bin Ubeyy bin Selül, münafıkların başı idi. O hal üzere de ölmüştü. "Münafıklardan hiç kimse üzerine namaz kılma ve kabri üzerinde durma," mealindeki ayeti kerime bunun hakkında nazil olmuştur.

1129- Ebû Saîd El-Hudri (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine birtakım insanlar gelip:

— Ya Resûlallah! Kıyamette biz Rabbimizi görecek miyiz? diye sordular. Hazreti Peygamber onlara şu cevabı verdi:

"Evet, (göreceksiniz)! Bulutsuz, gayet berrak bir havada ve tam öğle zamanında güneşi görmekte hiç sıkıntı çeker misiniz?" Ashabı kiram:

— Ya Resûlallah, hiç bir zorluk çekmeyiz, dediler. Hazreti Peygamber tekrar:

"Bulutsuz ve berrak bir gecenin aydınlığında dolunayı görmekte hiç zahmet çeker misiniz?" buyurdu. Ashap yine:

— Ya Resûlallah, çekmeyiz! dediler. Bunun üzerine Hazreti Peygamber onlara şöyle buyurdu:

"İşte böyle güneş ve ayı sıkıntısız ve kuşkusuz gördüğünüz gibi, Allah Teâlâ Hazretlerini de kıyamette öylece göreceksiniz.

Kıyamet günü olunca, bir münadî (çağırmacı) şöyle çağıracaktır: Her ümmet, dünyada kime ibadet etmişse onun peşinden gitsin. Bunun üzerine Allah'tan başka (put ve sair) şeylere ibadet edenlerin hepsi cehenneme düşecektir. Ancak iyi olsun veya günahkâr olsun, Allah'a kulluk edenlerle kitap ehlinin bir kısmı kalacaktır. Sonra Yahudi'ler çağrılır ve onlara şöyle denilir!

— Siz (dünyada) kime ibadet ediyordunuz? Onlar derler ki:

— Biz, Allah'ın oğlu Uzeyr'e ibadet ediyorduk. Onlara:

— Siz yalan söylüyorsunuz. Allah çocuk ve zevce edinmemiştir. Siz şimdi ne istiyorsunuz? denilir. Onlar derler ki:

— Ey Rabbimiz! çok susadık. İçmek için su isteriz. Onlara, aslında cehennem alevi olup uzaktan serap gibi görünen cehennemi göstererek, işte oraya varmalısınız, denilir. Onlar toplanıp oraya giderek cehenneme düşerler.

— Sonra Hristiyanlar çağrılır ve onlara sorulur:

— (Dünyada) kime ibadet ediyordunuz? Onlar derler ki:

— Biz, Allah'ın oğlu Mesih'e (İsa'ya) ibadet ediyorduk. Bu cevaplarına karşılık onlara:

— Siz yalan söylüyorsunuz. Allah zevce ve çocuk edinmemiştir. Şimdi ne istiyorsunuz? denilir. Onlar önceki Yahudiler gibi söyleyip sonunda cehenneme düşerler. Böylece mahşerde yalnız Allah'a ibadet eden iyi ve günahkâr müminler kalınca, alemlerin Rabbi onlara, evvelce tasarladıkları surete yakın bir surette gelir. Bunlara şöyle denilir:

— Siz ne bekliyorsunuz? Her ümmet ibadet etmiş olduğu şeye uyarak gitti. Onlar şu cevabı vereceklerdir:

— Biz dünyada kendilerine en çok muhtaç olduğumuz zamanda bile onlardan ayrılmış ve onlarla arkadaşlık etmemiştik. Biz, ibadet etmiş olduğumuz Rabbimizi bekliyoruz. Allah Teâlâ buyurur: — işte ben sizin Rabbinizim. Onlar:

— Biz dünyada kendilerine en çok muhtaç olduğumuz zamanda bile onlardan ayrılmış ve onlarla arkadaşlık etmemiştik. Biz, ibadet etmiş olduğumuz Rabbimizi bekliyoruz. Allah Teâlâ buyurur: — işte ben sizin Rabbinizim. Onlar:

— Biz Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmayız, derler ve bu, iki veya üç kez tekrarlanır."⁸

8 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayinevi:767-773

NİSA SURESİ

1130- Abdullah bin Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana:

"Benim için biraz Kur'an oku." buyurdu. Ben dedim ki: — Ya Resûlallah! Kur'an size nazil olmuşken ben mi size okuyacağım? — Bana şu cevabı verdiler:

"Kur'an ı başkasından dinlemeyi seviyorum." Ben de ona Nisa süresini okudum. Nihayet:" Her ümmetten peygamberlerini birer şahid getirdiğimiz ve seni de onların üzerine şahid yaptığımız zaman, bakalım kâfirlerin hali ne

olacak!.." mealindeki (Nisa sûresi 41.) ayete geldiğim zaman, Hazreti Peygamber bana: "Dur!" dedi. Bir de baktım ki, (mübarek) gözlerinden yaş boşanmakta idi.

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerinin ağlaması, Allah'a ibadette kusur işleyenlere üzülmelerindendi. Yahut bu ayetin ihtiva ettiği mananın şiddet ve azametindendir. Yahut bu şekilde ağlamaları, kendi, ümmetinin diğer ümmetlere adalet üzere şahid olacakları sevincindendir. Şerkavî şerhinde böyle açıklanmaktadır. Bana kalırsa, Hazreti Peygamberin ağlaması, Kur'an dinlemenin verdiği manevî hazdan ve duygulanmalardan ileri gelmiştir.

1131— Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Kim benim Yunus bin Metta'dan daha hayırlı olduğumu iddia ederse muhakkak yalan söylemiştir."

Mütercim:

"Hût sahibi (Yunus Aleyhisselâm) gibi olma." mealindeki ayetin zahirine bakarak Hazreti Yunus'dan daha hayırlı olduğunu sanan kimse, yalancıdır; çünkü hiç kimse peygamber derecesine ulaşamaz.

Yahut Hazreti Peygamber burada tevazu göstererek ümmetinden hiç kimsenin peygamberler arasında üstünlük iddiasına kalkışta Hazreti Yunus'u noksan ve aşağı derecede görmemesini istemiştir. Peygamberler arasında fark gözetilmemelidir.

Her ne kadar ayeti kerimede, "Biz, peygamberlerin bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık." buyruluyorsa da, burada iman cihetinden fark gözetmemeğe delâlet eden: "Allah'ın peygamberlerinden hiç birini diğerinden ayırd etmeyiz," mealindeki mana kastedilerek bir tevazu belirtisi olmuştur. Yoksa Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bütün peygamberlerin en faziletlisidir. Nitekim şöyle buyurmuşlardır:

"Ben insan oğullarının efendisiyim: Bundan övünme yoktur."

Sonuç olarak denir ki, hiç kimse, Yûnus Aleyhisselâm'ın kıymetini noksan görmesin. Ancak peygamberler arasında fazilet bakımından fark vardır. Fakat tümünün hak peygamber olduğuna iman etmekte hiçbir fark yoktur.

Metta, Hazreti Yûnus Aleyhisselâm'ın, babasının adıdır. Annesinin ismi olduğunu söyleyenler de vardır.9

9 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayinevi:773-775

MAİDE SÛRESİ

1132- Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Medine dışından bir kabile, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelerek bir müddet Medine'de oturdular. Sonra Medine'nin suyundan ve havasının ağırlığından şikâyet ederek şöyle dediler:

— Ya Resûlallah! Biz bu beldenin havasını ağır bulduk, (burada hasta olduk). Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onlara şu cevabı verdi:

"İşte şu develerimiz, Medine dışına havası güzel bir yere (Mer'aya) çıkıyorlar. Siz de onlarla çıkın ve bu develerin sütlerinden ve (hastalığın tedavisi için) bevillerinden içiniz."

Bu tavsiye üzerine o kabile Medine dışına çıktılar ve develerden de faydalanarak sıhhat buldular. Fakat bir müddet sonra kavuştukları nimete nankörlük ederek hak dinden döndüler ve peygamberin çobanını öldürüp bütün develeri yağma ettiler. Allah'a ve Peygamberine karşı çıkarak tehditler savurmaya başladılar.

Mütercim:

Bu irtidat eden kabile, eski memleketlerine kaçmak üzere iken, Hazreti Peygamber o üzücü olayı öğrendi. Hemen onların takip edilerek yakalanmaları için Hazreti Peygamber bir birlik gönderdi. Giden birlik onları yakalayarak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna getirdi. Sonra fesad ve kötülük peşine koşan bu kimseler hakkında şu mealdeki ayeti kerime nazil oldu:

"Allah'a ve onun peygamberine savaş açanlar ve yeryüzünde fesad peşinde koşanların cezası ancak öldürülmek veya çarmıha gerilmek veya el ve ayakları çaprazlamasına kesilmek veya sürgün edilmektir."

Bu ayeti kerime uyarınca cezalarını çektiler.

Eti yenen deve ve diğer hayvanların sidikleri ve tersleri, İmam Azam Hazretlerinin mezhebine göre hafif necaset hükmündedir. Bunların zaruret halinde sıtma ve diğer hastalıklar için kullanılması caiz ise de, kesinlikle içilmeleri haram olan şeyleri kullanmak caiz değildir. Fakat içilmeksizin dıştan kullanılabilirler.

1133- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir defa öyle hüznü verici ve dokunaklı bir hutbe okudu ki: öylesini bir daha kendilerinden işitmedim. O hutbede şöyle buyurmuştu:

"Ey ashabım! Eğer benim bildiğimi siz bilmiş olsaydınız, az güler ve çok ağlardınız."

(Allah Teâlâ'nın azametinden, kıyamet ahvalinden, cinayet işleyenlerin azabından ve bunların korkunç hallerinden benim bildiklerimi siz de benim kadar bileydiniz, bu halleri düşünerek çok ağladınız ve hiç gülmezsiniz.)

Bu hutbenin tesirinden bütün ashap hüngür hüngür ağlayarak elleri ve mendilleriyle yüzlerini kapadılar. O sırada ashaptan bir zat (Abdullah bin Huzafe) ayağa kalkarak:

— Ya Resûlallah! Benim babam kimdir? dedi Hazreti Peygamber oha: “Falancadır (Hüzâfe’dir)!” buyurdu. Böyle yersiz bazı soruların Hazreti Peygambere sorulması üzerine Allah tarafından şu mealdeki ayeti kerime nazil oldu:

“Ey iman edenler! Size açıklandığı zaman hoşunuza gitmeyecek şeyleri peygambere sormayın, Kur’an indirilirken bunları sorarsanız, size açıklanır (ve hoşlanmazsınız). Allah şimdiye kadarki sorularınızı bağışladı. Allah Gafûr’dur, Halîm’dur.” (Maide: 101)

Mütercim:

Huzafe’nin üç oğlu vardı. Abdullah, Kays ve Harice. Bunlara neseb bakımından dil uzatılırdı. Hazreti Peygamber gerek bu hutbelerinden önce ve bu hutbe arasında sorulan yersiz sorulardan rahatsız olmuşlardı. Hatta birisi de kalkıp, benim devem kayboldu, nerededir? diye sordu. Bu hareketlerden celâllenen Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: “Kim ne isterse bana sorsun; hemen burada ona cevap vereceğim.” Bunun üzerine kendi nesebinde şüphesi olan Abdullah şüphesini gidermek için yukarda geçen soruyu sordu ve şüphesi giderilmiş olduğundan sevindi. Fakat sonradan annesi, böyle yersiz soruyu duyunca son derece üzüldü ve kederlendi. Kıyamete kadar beni, Hazreti Peygamberin ümmeti içinde töhmet altında bırakacak söz söyledi, diye oğluna fena halde gücendi.

Hazreti Peygamberin bu yersiz sorular üzerine celâllenmesini teskin için, Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) gidip Hazreti Peygamberin mübarek ayaklarına kapandı ve şöyle dedi:

— Biz Rabbimiz Allah’tan, dinimiz, İslâm’dan ve peygamberimiz Hazreti Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’den hoşnuduz. Fitnelerin şerrinden Allah’a sığınırız.

1134- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki: “Ey Resulüm de ki: Allah size üstünüzden veya ayaklarınızın altından bir azab göndermeğe yahut Parti parti sizi birbirinize düşürüp kiminize kiminizin hıncını taddırmaya da kâdirdir. Bak, anlasınlar diye ayetlerimizi, nasıl açıklıyoruz!” (En’am: 65) mealindeki ayeti kerime nazil olunca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri üstten ve alttan gelen azab için:

“Allah’ım! Bu gibi azabdan senin azametine sığınırım.” buyurdu ve birbirine düşürme azabı için de: “Allah’ım! Bu bir dereceye kadar hafif veya ehvendir.” dedi.

Mütercim:

Başka bir hadîs-i şerifte, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem : -Ümmetimden dört şeyin kaldırılmasını Allah Teâlâ Hazretlerinden diledim. Fakat bu dört şeyden Allah Teâlâ ikisini kaldırdı, diğer ikisini kaldırmadı. Ümmetimi Lût kavmi gibi, semadan taş yağdırarak ve bir de Karun gibi yere geçirerek helak etmemesine dair iki duamı Allah kabul buyurdu. Ancak ümmetim arasında ayrılıklar olmamasını ve birbirleriyle savaşmamalarını niyaz ettimse de bu ikisini Allah kabul buyurmadı.”

(İnsanlar arasında kıyamete kadar ayrılıklar, çekişmeler ve birbirleriyle savaşmalar olacaktır.)

1135- Hazreti Abdullah (Radiyallahu Anh) der ki.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Allah Teâlâ Hazretlerinden daha çok kıskanan hiç bir kimse yoktur. Bunun içindir ki, Allah Teâlâ gerek gizli ve gerek aşikâr bütün fuhuşları haram kıldı. Yine Allah Teâlâ’dan övülmeyi daha çok seven hiç kimse yoktur. Onun içindir ki, kendi zatını övmüştür.”

(Kur’an ı kerimin bir çok ayetlerinde: Allah Rahim’dir, Gafûr’dur, Âlîm’dur. Hamd Allah’a mahsustur, diye övgüler vardır. Ayrıca kullar tarafından Allah’a edilen hamd ve övgülerden Allah razı olur. Bunda kulların faydası var; Allah ise kulların hamdına muhtaç değildir.)¹⁰

10 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:775-778

BERÂE SURESİ

1136- Semûre bin Cündüb (Radiyallahu Ann) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Bu gece bana iki melek geldi ve beni alıp götürdüler. Nihayet beni bir şehre götürdüler ki, o şehrin binaları altın ve gümüş kerpiçlerle örülüydü. Orada bizi bir takım erkekler karşıladılar. Onların bedenlerinin bir kısmı, gördüklerinin en güzeli ve bir kısmı da gördüklerinin en çirkini idi. Beraberimdeki melekler, o kimselere dediler ki: Haydi cennet nehirlerinden şu nehre giriniz. Onlar da gidip o nehre girdiler. Sonra yanımıza döndüler. Kendilerinden o çirkinlik gitmiş ve gayet güzel bir şekile girmişlerdi. Sonra o iki melek bana dediler ki: işte şurası Adn cennetidir. Şurası da senin makamındır. vücutlarının yarısı gayet güzel ve yarısı gayet çirkin olan kimseler de; iyi amellerini, diğer kötü amellerle karıştıranlardır.” (Tevbe: 102) Allah Teâlâ bunların günahlarını bağışlamıştır.¹¹

11 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:779

HUD SURESİ

1137- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edildiğine göre Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Aziz ve şanı yüce olan Allah Teâlâ, malını (benim yolumda) harca ki ben de sana ihsan edeyim, buyurmuştur. Allah’ın ihsan eli dolu olup yermek suretiyle eksilmez ve gece gündüz bol bol nimet saçar. Gökleri ve yeri yaratalı beri Allah’ın ihsan ettiği nimetleri götürüyorsunuz. O’nun elindeki nimet hazinelerinden hiç bir şey eksilmemiştir. Gökleri ve yeri yaratmazdan önce Allah’ın Arş’ı su üzerinde idi. Adalet terazisi de onun kudret elindedir; dilediğini alçaltır, dilediğini de yükseltir.” (Her şeyin ölçüsü onun elindedir; dilediğine dilediği miktar verir.)

1138- Ebû Mûsâ’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri, zalime mühlet verir; nihayet onu yakaladı mı, artık bırakmaz (kaçırmaz).” Ebû Mûsâ der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bunu buyurduktan sonra şu mealdeki ayeti kerimeyi okudu:

“Zalim ülkeleri cezalandırmak istediğinde senin Rabbinin cezalandırması işte böyledir. O’nun cezalandırması çok acı ve çok ağırdır.” (Hûd: 102)

Mütercim:

Bu ayeti kerime ile Allah Teâlâ, kullarını zulüm işlemekten sakındırıyor.¹²

12 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:779-780

HICR SÛRESİ

1139- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri, göklerde emrini verince melekler, O’nun buyruğuna boyun eğerek kanatlarını çırpırlar ve sert kaya üstünde zincir sesine benzeyen bir gürültü çıkarırlar. Kalplerinden korku gidince derler ki, Rabbiniz ne buyurdu? Meleklerin büyükleri cevap verir:

— Allah, hak ve gerçek olanı buyurdu. Allah yücedir, uludur. Bu arada kulak hırsızlığı yapanlar, bu sözleri işitirler. Bu kulak hırsızlığı yapan (cin ve şeytan) lar, şöyle, bir diğerinin üstünde halkalanırlar. Bazan işitene, aldığı haberi arkadaşına iletmeyen önce şahap (akanyıldız) yetişerek onu yakar. Bazan da kendisine şahap isabet etmeyip aldığı haberi peşindekine ve o da altında bulunana ileterek haberi zincirleme dünyaya ulaştırırlar. Sonra bu haber sihirbazın ağzına atılır. Sihirbaz (kâhin) da yüz tane yalan ekleyerek haberi yayar ve yüzde biri doğru çıkınca da insanlar, falan ve filan gün, şöyle ve şöyle olacağını bize bildirmemiş miydi? İşte doğru çıktı, derler. Doğru çıkan ise gökten işitilen söz (haber) dür.”

Mütercim:

Hicir sûresinde: “Biz, gökleri (Allah’ın rahmetinden) kovulmuş şeytandan koruduk. Ancak Kulak hırsızlığı eden olursa onu parıldayan bir şahap (ağma) kovalar.” (Hicr: 17-18) mealindeki ayeti kerimenin tefsiri olan bu hadîs-i şerif münasebetiyle denilmektedir ki: Önceleri şeytanlar göğe çıkarak haber çalıp yeryüzüne inerler ve aldıkları bu haberleri kâhinlere ve dostlarına verirlerdi. Bu şeytanlar, Hazreti İsa Aleyhisselâm’ın doğumundan sonra göklerin üç katından kovuldular. Sonra Peygamberimizin doğumundan itibaren de, yakıcı bir şahap ile kovalanarak kehanet ve sihirbazlık kapıları kapanmış oldu. 13

13 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:780-782

NAHL SÛRESİ

1140- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) rivayet etmiştir:

“Allah’ım! Cimrilikten, tembellikten, yaşlanıp bunamaktan, kabir azabından, Deccal’in fitnesinden, hayatın ve ölümün fitnesinden sana sığınırım.” diye Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem dua ederdi.

Mütercim:

Kur’an ı kerimin: “Kiminiz de yaşlanıp bunama çağına itilir.” mealindeki ayeti kerime nazil olduktan sonra, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem böyle dua ederlerdi.¹⁴

14 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:782

İSRA SURESİ

1141- Ebu Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Ben, kıyamet gününde Âdem oğullarının efendisiyim. Bu nedendir, bilir misiniz? Allah Teâlâ Hazretleri, öncekileri ve sonrakileri bir yerde (geniş bir arazide) toplayacaktır. Öyle bir yer ki, çağıran kişi oradakilere sesini duyuracak ve gözde onları görebilecektir. Güneş de onlara yaklaşacaktır. Mahşer halkının keder ve sıkıntısı, çekilmez ve dayanılmaz dereceye ulaşacaktır. İnsanlar birbirlerine diyecekler ki, başınıza geleni görüyorsunuz. Rabbiniz katında size şefaate edecek birini araştırmayacak mısınız?

Sonra insanlar birbirine diyecekler ki, şefaate dilemek için Âdem Aleyhisselâm’a gidiniz. Onlar da Hazreti Âdem Aleyhisselâm’a giderek ona şöyle diyecekler:

— Sen insanoğullarının atasısın. Allah kudret eliyle seni yarattı ve kendi kudretinden sana ruh verdi. Sonra meleklerle emretti ve sana secde ettiler. Rabbin katında bize şefaathçi ol. İçinde bulunduğumuz (kötü) hali görüyorsun. Sıkıntımızın ne dereceye ulaşmış olduğunu biliyorsun Âdem Aleyhisselam cevap verecek:

— Gerçek şu ki, benim Rabbim bugün öyle gazaba gelmiştir ki, bundan önce böyle bir gazaba gelmemiş ve bundan sonra da böyle bir gazaba asla gelmeyecektir. Rabbim, yasak ağacın meyvasından yemeği bana yasakladığı halde O’nun emrine karşı geldim. Kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm. Başkasına gidin. Nûh Aleyhisselâm’a gidin. Sonra onlar Nuh Aleyhisselâm’a gidecekler ve şöyle diyecekler:

— Sen yeryüzüne gönderilen büyük peygamberlerin ilkin, Allah Teâlâ Kur’an da seni “Çok şükreden kul” olarak anmıştır (seni övmüştür) . Rabbin katında bize şefaath et. İçinde bulunduğumuz hali görüyorsun, Nuh Aleyhisselâm cevap verecek:

— Aziz ve yüce olan Rabbim, bugün öyle gazaba gelmiştir ki, bundan önce böyle bir gazaba gelmemiş ve bundan sonra da böyle bir gazaba asla gelmeyecektir. Hem de ben, kavmimin helaki için dua etmişim. Kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm. Başkasına gidin, İbrahim Aleyhisselâm’a gidin. Onlar da İbrahim Aleyhisselâm’a gidip şöyle diyecekler:

— Ey İbrahim Aleyhisselâm! Sen Allah’ın peygamberi ve dünya halkından Allah’ın Halil’isin (dostusun). Rabbin katında bize şefaath et. İçinde bulunduğumuz hali görmüyorsun (görüyorsun)? İbrahim Aleyhisselâm onlara cevap verecek:

— Benim Rabbim bugün öyle bir gazaba gelmiştir ki, bundan önce böylesine gazab etmemiştir ve bundan sonra da asla böyle bir gazaba gelmeyecektir. Hem de ben üç yalan söylemişim. Kendi derdimdeyim, kendi derdimdeyim, kendi derdimdeyim. Başkasına gidin; Mûsâ Aleyhisselâm’a gidin. Onlar da Hazreti Mûsâ’ya gidip şöyle diyecekler:

— Ey Mûsâ! Sen Allah’ın Resulüsün, Allah sana peygamberlik vermekle ve seninle konuşmakla seni diğer insanlardan üstün kıldı. Bizim için Rabbinden şefaath dile. İçinde bulunduğumuz hali görüyorsun. Mûsâ Aleyhisselâm onlara cevap verecek:

— Benim Rabbim bugün öyle bir gazaba gelmiştir ki, bundan önce böylesine gazab etmemiştir ve bundan sonra da böylesine gazab asla etmeyecektir. Hem de ben emredilmediğim halde bir cana kıymışım (bir adam öldürmüştüm). Başım dertte, başım dertte, başım dertte! Siz başkasına gidin; İsâ Aleyhisselâm’a gidin. Onlar da İsâ Aleyhisselâm’a gidip şöyle diyecekler:

— Ey İsa (Aleyhisselâm)! Sen Allah’ın Resulüsün ve Meryem’e vasıtasız olarak bıraktığı kelime ve Allah’tan bir ruhsun. Beşikte çocuk iken insanlarla konuşmuşsun. Bizim için Rabbinden şefaath dile. İçinde bulunduğumuz hali görüyorsun? Hazreti İsa (Aleyhisselâm) onlara cevap verecek:

— Benim Rabbim bugün öyle bir gazaba gelmiştir ki, bundan önce böylesine gazab etmemiştir ve bundan sonra da asla böylesine, gazab etmeyecektir. Hazreti İsa, (diğer peygamberler gibi, işlediği herhangi) bir günah anmayacak, Kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm, kendi derdime düşmüşüm. Başkasına gidin; Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e gidin, diyecek. Onlar da Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e gidip şöyle diyecekler:

— Ey Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)! Sen Allah’ın Resulüsün ve peygamberlerin sonuncusun.

Allah senin gelmiş ve geçmiş bütün günahlarını bağışlamıştır. Bizim için Rabbinden şefaath dile. Bizim içinde bulunduğumuz hali görüyorsun.

Ben de, kalkıp Arş’ın altına vararak Rabbim Azze ve Celle Hazretlerine secdeye kapanacağım. Sonra Allah bana, (secdede iken) kendisine öyle hâmd ve güzel övgüler ilham edecek ki, benden önce hiç kimseye bunları ilham edip açmamıştır. Sonra bana şöyle denilecek:

— Ey Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)! Başını secdeden kaldır. Dilediğini iste, sana verilecektir. Dilediğine şefaath et, şefaathin kabul olunacaktır. Bunun üzerine ben başımı kaldıracığım ve şöyle diyeceğim!

— Ümmetimi isterim, ya Rabbi! Ümmetimi isterim, ya Rabbi! Ümmetimi isterim ya Rabbi! Bana denilecek ki:

— Ey Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)! Ümmetinden hesaba çekilmeyecek olanları, cennet kapılarının sağından (Bab-ı eyman’dan) içeri al. Bu cennete girenler, cennetin diğer kapılarında da diğer insanlara ortaklırlar.”

Bu hadîsi- şerifin sonunda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Nefsim kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, Cennet kapıları kanatlarından her iki kanadın arası, Mekke ile Himyer arası yahut Mekke ile Busrâ arası kadardır.” (Himyer, Yemen’de bir bir belde ve Busrâ da Şam tarafında bir yerdir.)

MÜTERCİM:

Bu hadîs-i şerifte bütün peygamberlerin “kendi derdime düşmüşüm” demeleri mahşer gününe mahsustur. Mahşer gününden kurtulduktan sonra bütün peygamberler ümmetlerinden bazılarını şefaath edeceklerdir; bu hususta Allah tarafından kendilerine izin verilecektir. Bunlardan başka şehitler ve veliler de şefaath etmeğe yetkili kılınacaklardır. Bu hususlar, hadîs-i şerif ve ayetlerle sabittir.¹⁵

15 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:782-787

KEHF SÜRESİ

1142- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Kıyamet gününde bazı iri yapılı, semiz adamlar gelecektir ki, Allah katında sivrisineğin kanadı kadar ağırlıkları olmayacaktır. Siz bunların durumunu belirten şu mealdeki ayeti kerimeyi okuyunuz: “Biz o kâfirler için kıyamet gününde terazi kurmayız (veya onlara hiçbir değer vermeyiz).” (Kehf: 105)16
16 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:787

MERYEM SÛRESİ

1143- Ebû Saîd’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

(Cennetlikler cennete cehennemlik olanlar da cehenneme girdikten sonra) alaca bir koç şeklinde ölüm getirilip (cehennem ile cennet arasında) durdurulur. Sonra bir münadi (çağırın) seslenir: — Ey cennet ehli!.. Cennetlik olanlar başlarını kaldırıp bakarlar. Sonra münadi onlara sorar:

— Siz bunu (bu koç biçimindeki yaratığı) tanıyor musunuz? Onlar:

— Evet, bu ölümdür diyecek ve hepsi onu görmüş olacaktırlar. Sonra o münadi cehennemlik olanlara seslenecek:

— Ey cehennemlikler!.. Onlar da başlarını kaldırıp bakacaklar. Sonra münadi soracak:

— Siz bunu (bu koç biçimindeki yaratığı) tanıyor musunuz? Onlar:

— Evet, bu ölümdür! diyecekler ve hepsi onu görmüş olacaktırlar. Sonra koç şeklindeki ölüm orada boğazlanır. Arkasından münadi şöyle der:

— Ey cennetlik olanlar! Bundan sonra ölüm yoktur. Siz ebedi olarak cennette kalacaksınız.

— Ey cehennemlik olanlar! Bundan sonra ölüm yoktur. Siz de cehennemde ebedî olarak kalacaksınız.”

Sonra cennetliklerin sevincinin artacağını ve cehennemliklerin de kat kat kedere boğulacaklarını beyan buyuran şu mealdeki ayeti kerimeyi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem okudu;

“(Ey Resulüm), sen o kâfirleri, hasret (pişmanlık) gününe karşı uyar ki, haklarında hüküm verildiği zaman kendileri gaflet içinde idiler (bu gaflette olanlar dünyalıdır) ve iman etmemekte direniyorlardı.” (Meryem:39)17

17 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:788-789

ALTINCI CÛZ NÛR SURESİ

1144- Sehl bin Sa’d (Radiyallahu Anh) der ki:

Ashaptan Uveymir adında bir zat Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna gelerek:

— Ya Resûlallah! Bir kimse, kendi zevcesinin yanında yabancı bir erkeği bularak zinalarına gözleriyle şahid olsa, onu zina halinde öldürse siz de kendisini kısas olarak öldürür müsünüz veya koca burada nasıl hareket etmelidir? diye sordu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Allah Teâlâ Hazretleri seninle zevcen hakkında Kur’an (ayet) indirdi. (Nûr: 4) Peygamber Efendimiz, Kur’an-ı Kerim’de belirtilen şekilde lânetleşmelerini onlara emretti. Uveymir de karısı ile lanetleşti. Sonra Uveymir, ya Resûlallah! Eğer onu nikâhım altında tutarsam kendisine haksızlık etmiş olurum, dedi ve onu boşadı. Bu boşama, onlardan sonra, lânetleşen karı-koca hakkında sünnet (şeriat) oldu. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: Bakınız, bu lânetleşen kadın, karnındaki çocuğunu siyah, kapkara gözlü, kalın kalçalı ve kalın baldırlı olarak doğurursa, Uveymir’in bu kadın hakkında söylediği bence doğrudur. Eğer bu kadın çocuğunu, kızılcağız ve kızıl keler gibi çelimsiz doğurursa, Uveymir’in gerçekten o kadına iftira ettiği kanısındayım.” Sonra o kadın, Uveymir’i doğrular biçimde çocuğunu doğurdu. Bu çocuk, anasına nispet edilerek çağırılırdı. Ona, Uveymir’in oğlu denmez, Havle ’nin oğlu denirdi.

Mütercim:

Hanefî mezhebinde, karı-koca arasında fıkhî usulüne göre mülâane yapıldıktan sonra, hâkim bunların arasını ayırır. Hâkim in bu ayırması bain suretiyle talaktır.

Şafii mezhebinde ise, kocanın lanetlemesinden sonra bir daha birleşmeyecek şekilde boş olur.

Maliki mezhebinde de, karı-kocadan her ikisinin lânetleşmesinden sonra ayrılık meydana gelir ve nikâh kalkar, talak vaki olmaz.

Hanbeli mezhebinde, bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel edilerek, liandan sonra kocanın boşaması ile talak ve ayrılık olur. Boşamazsa nikâh devam eder.

Lianın karı-koca hakkında faydası şu: Koca, kazif cezasından (zina iftirası cezasından) ve kadın da zina cezasından kurtulmuş olur. Bu hususta bilgi için fıkıh kitaplarının Lian, Zina, Kazif bölümlerine bakılsın.

1145- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Ashaptan Hilâl bin Ümeyye, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna gelerek zevcesinin Şerik bin Semhâ (Sehma) adında biriyle zina ettiğini söyledi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Davayı delil ile (şahidlerle) ispat et; yoksa (iftira suçundan) sırtına (seksen değnek) vurulmak gerekir.” Hilâl dedi ki:

— Ya Resûlallah! birimiz, kendi evinde bu işlenen suç yalnız başına görünce dışarı çıkıp şahid araması mı gerekir? Hilâl’in bu sözüne karşı yine Hazreti Peygamber:

“Muhakkak delil gerekir; yoksa sırtına dayak cezası var.” buyurdu. Hilâl bin Ümeyye, sözünü yeminle kuvvetlendirerek doğru konuştuğunu, kesinlikle ifade etti ve Allah benim sırtımı iftira cezasından korumak üzere ayet indirecek, dedi. Bunun üzerine şu mealdeki ayeti kerimeyi Allah Teâlâ Hazretleri indirdi:

“Zevcelerine zina isnad edenler ve kendilerinden başka şahidleri bulunmayanlar: Bunlardan her birinin şahitliği, dört defa doğru olduğuna dair Allah’ı şahit göstermesidir. Beşinci defada, eğer yalancılardan ise Allah’ın lanetine uğramasını diler.” (Nûr: 6-7)

Bu ayeti kerime indikten sonra Hazreti Peygamber haber göndererek Hilâl ile zevcesini huzura getirtti. Önce Hilâl, zevcesine isnad ettiği zina suçunda doğru söylediğini dört defa yeminle ifade etti. Beşinci defada, eğer yalancı ise, Allah’ın lanetinin kendi üzerine olmasını diledi. Bu esnada Peygamber Efendimiz, karı kocadan her ikisine şöyle buyurmakta idi: “İkinizden birinin yalancı olduğunu Allah muhakkak surette bilir. Sizden tevbe (suçunu itiraf) edecek olan var mı?” Sonra Hilâl’in karısı Asim kızı Havle kalkarak, kocası tarafından kendisine iftira edildiğine dair dört defa şahitlik etti. Beşincisinde, oradakiler kadını durdurarak, yalan söylüyorsa mutlaka Allah’ın gazabına uğrayacağını ihtar ettiler. Kadın bocalayıp durakladı ve oradakiler, lânetleşmekten vazgeçeceğini sandılar. Sonra kadın, ben yakınlarımı bütün gün kepaze edemem, diyerek yemin ve laneti tamamladı. Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular:

“Bu kadını gözleyiniz. Eğer karnındaki çocuğu, sürmeli gözlü, kaba etleri dolgun ve baldırları iri olarak doğurursa, bu çocuk Şerik bin Sehmâ’nın (zinadan) çocuğudur.”

Sonra kadın bu şekilde bir çocuk doğurdu. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Eğer Allah’ın kitabında geçen hüküm olmayaydı, benimle bu kadın arasında ağır bir hesaplaşma olurdu.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte ve lian ayetinin iniş sebebi üzerinde hadîs âlimleri ihtilâf etmişlerdir. Bundan önceki hadîs-i şerife bakılırsa, lian ayetinin iniş sebebi, Uveymir’in Hazreti Peygambere müracaat etmiş olmasıdır. Bu ikinci hadîs-i şerife bakılırsa, ayetin inmesine sebep Hilâl bin Ümeyye’dir.

Âlimlerin çoğuna göre, ayetin inmesine sebep Hilâl’dir. Sonra bu hüküm Uveymir’e ve başkalarına teşmil edildi. Fakat Vakıdî’nin görüşüne göre bu ayetin nüzulüne sebep Uveymir’dir.

Ayrıca kendisine zina isnad edilenin Şerik bin Sehmâ olduğunda ittifak vardır. Her iki hadîs-i şerifte zina ile suçlanan kadınların ismi Havle oluşu, bu meseleyi açığa kavuşturmayı zorlaştırıyor. Bazı âlimler, Havle isminde ayrı iki kadın bulunduğunu söylemektedir. Böylece bir erkek, ayrı ayrı iki kadınla zina etmiş olabilir.18

18 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:789-792

FURKAN SURESİ

1146- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e gelip: — Ey Allah’ın peygamberi! Yüzükoyun cehenneme sürüklenenler, (Furkan: 34) mealindeki ayeti kerimeye göre, kıyamet gününde kâfirler böyle nasıl götürüleceklerdir? diye sordu. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Dünyada iken insanı iki ayağı üzerinde yürüten (Allah), onu kıyamet gününde yüzü üzere yürütmeğe kâdir değil mi?”

Mütercim:

Kâfirlerin yüzleri üzere cehenneme sürüklenmelerinin sebebi, yüz ve alınlarını secdeden sakındırdıkları içindir.19

19 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:792-793

KASAS SURESİ

1147- İbni Mes’ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Kureyş kavmi, İslâm dinine girmekte geciktiklerinden, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, İslâm’a girmelerine vesile olsun diye, onlara, şöyle dua etti:

“Allah’ım! Hazreti Yûsuf’un yedi kıtlık senesi gibi Kureyş’i yedi kıtlık senesine uğratarak onlara karşı bana yardım et.”

Gerçekten bu duadan sonra Mekke halkı büyük bir kıtlığa düştüler. Açlıktan ölenler oldu. Ölen hayvanların leşlerini yediler. Açlık sebebiyle herkesin gözleri, etrafı bulanık görmeye başladı. Sonra Ebû Süfyan, Hazreti Peygamberin huzurlarına varıp:

— Ya Muhammed! (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ben sana geldim. Sen bize daima yakın akrabaya iyilik etmemizi tavsiye ediyorsun. Hâlbuki senin yakın akraban olan kavmin kıtlık ve açlıktan helak oldular. Siz bunlar üzerinden kıtlığın kalkması için Allah’a dua ediniz. Onlardan bu kıtlık kalkarsa sana iman ederler, dedi. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Semanın apaçık bir duman (kıtlık) getireceği günü (azab gününü) bekle. Öyle bir duman ki, bütün insanları saracaktır. Bu acıklı bir azabdır. (O kıtlığa ve açlığa düşen kâfirler diyecekler ki): Ey Rabbimiz! Bizden bu azabı kaldır; çünkü biz müminleriz. Onlar için düşünüp ibret almak nerede!... Doğrusu kendilerine (gerçekleri) açık seçik anlatan bir peygamber geldi. Fakat ondan yüz çevirdiler ve bu, (peygamber değil) ayartılmış bir çılgındır, dediler. Biz o vaat ettiğimiz (açlıktan ibaret) azabı biraz kaldıracamız; fakat siz yine (küfre) döneceksiniz.” (Duhan: 10-15) mealindeki ayeti

kerimleri okudu. Gerçekten ayetlerde açıklandığı gibi, Hazreti Peygamberin duası ile Mekke halkı üzerinden açlık ve kıtlık musibeti kalktı. Fakat Mekke halkı yine imana gelmekten yüz çevirdiler. Eski küfürlerine döndüler. Sonra onlar hakkında: “Biz de en ağır darbeyi indirdiğimiz gün, kendilerinden intikamımızı almış olacağız.” mealindeki ayeti kerime indi. (Duhan: 16)

Mütercim:

İbni Mes’ud Hazretlerinin bu hadîs’i Şerifi böyle açıklanmalarının sebebi şu:

İbni Mes’ud Hazretlerinin kendi kabilesinden bir adam diyordu ki, kıyamete yakın bir duman gelecek ve münafıkların kulaklarını sağır, gözlerini kör edecek, müminlere ise bu duman az bir zarar vererek hafif bir nezle şeklinde geçecektir. Adamın bu şekilde insanlara haber yaymasını İbni Mesud Hazretleri duyunca, dayanmış olarak oturduğu yerden hiddetle doğrulmuş ve şöyle konuşmuş:

— Gerçek bir bilgi sahibi olan konuşsun; bilgisi olmayan, Allah bilir, desin. Bilmediği şey hakkında Allah bilir, demek de bir çeşit bilgidir.

Bir de Allah Teâlâ Hazretleri: “Ey Resulüm, de ki: Ben, tebliğime karşı sizden bir ücret istemiyorum ve ben düzenbazlardan değilim,” buyurmuştur. Şimdi ben, o “Duman” meselesinin anlatıldığı gibi olmadığını, Kureyş hakkında olduğunu söyleyeyim diyerek yukarıdaki hadîs-i şerifi anlatmıştır.

Fakat Camiü’s-Sağır’da rivayet edilen: “On alâmet meydana gelmedikçe kıyamet kopmayacaktır., “ hadîs-i şerifte, bu alâmetlerden biri “Duman” olarak zikredilmektedir. Bu itibarla “Duman” hadîsesinin geçmiş olmayıp kıyamete yakın olacağını İbni Abbas Hazretleri ile birçok sahabî söylemektedirler.

Bununla beraber hatıra şu gelebilir: Ayeti kerimede geçen DUHAN = Duman, yalnız Mekke’liler hakkındadır. Hadîste geçen DUHAN ise, kıyamet alâmetlerinden olan dumandır. Bu duman herkesle ilgilidir. (Bu dumandan, büyük tahrip gücüne sahip nükleer silahların, kullanılması kastedilmiş olabilir.)20

20 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:793-795

SECDE SÛRESİ

1148- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Tebareke ve Teâlâ Hazretleri buyurdu: sâlih olan kullarım için, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve hiçbir kimsenin kalbinden geçmediği büyük nimetler hazırladım.”

Bu hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hureyre demiştir ki, isterseniz şu mealdeki ayeti kerimeyi okuyunuz:

“Müminlerin işledikleri sâlih amellere karşılık (bir mükâfat) olarak kendileri içine göz aydınlıkları saklandığını hiç kimse bilemez.” (Secde: 17)

Mütercim:

Bazı rivayetlerde bu hadîs-i şerifin sonuna: “Bilgi edindiğiniz, cennet nimetlerini bir tarafa bırakınız: o nimetlerden başka gizli ve hatıra gelmeyen nice nimetler hazırlanmıştır.” sözleri ilave edilmektedir.21

21 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:795

AHZAB SÛRESİ

1149- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in pak zevcelerinden Sevde (Radiyallahu Anha), hicab=örtünme ayetinin inmesinden sonra gece, yatsı vaktinde, zaruri ihtiyacı için evinden dışarı çıkmıştı. Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) onu uzaktan görerek tanıdı. Zaten Hazreti Sevde boylu poslu bir hanımdı. Onu bilenler görür görmez kendisini tanırlardı. Hazreti Ömer gece vakti onun böyle dışarı çıkmasını hoş görmeyerek kendisine seslendi ve eve geri dönmesini istedi. O da geri dönerek benim evime geldi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri de benim evimde akşam yemeğini yiyordu ve elinde bir et parçası vardı. Hazreti Sevde:

— Ya Resûlallah! defi hacet için evden çıkmıştım. Hazreti Ömer beni gördü ve bana şöyle şöyle söyledi, dedi. O anda Allah Teâlâ Hazretleri, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e vahiy indirdi. Vahiy tamamlanıp Hazreti Peygamberden şiddet hali gidinceye kadar mübarek elindeki et parçasını yere koymamıştı. Sonra Hazreti Sevdeye cevap olarak şöyle buyurdular:

“Gerçek şu ki, ihtiyaçlarınız için dışarıya çıkmanıza izin verildi.”

Mütercim:

İmam Buharî Hazretleri bu hadîs-i şerifi “Abdest bölümünde = Kitabu’l-vudu’da” ve hicab ayetinin inmesinden önce olarak göstermiştir. Hatta hicab ayetinin iniş sebebi olarak bu olayı anlatmıştır.

Burada ise, hicab ayetinin inmesinden sonra diye rivayet etmiştir. Kirmanî, şerhinde bu iki hadîs-i şerif için uygun yorum yapmış ve demiştir ki, Hazreti Sevde’nin evinden çıkması ve onu Hazreti Ömer’in görmesi iki defa olmuştur. Biri hicab = örtünme ayetinin inmesinden önce, diğeri de hicab ayetinin inmesinden sonradır. Böyle olması mümkündür.

Bazı âlimler de demişlerdir ki, hicab ayetinin inmesinden sonra olan Hazreti Ömer’in itirazı, kadınların örtülü olsa bile dışarı çıkmalarının caiz olmadığını sandığından ileri gelmiştir. Sonra bu hadîs-i şerif ile caiz olduğu anlaşılmıştır.

1150- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Hicab ayeti indikten sonra süt babam Ebu'l-Kuays'ın kardeşi olan (süt amcam) Eflah evime geldi ve içeri girmek için izin istedi. Ben ona izin vermedim ve: Hazreti Peygamberden müsaade almadıkça sana izin veremem, dedim. Kendi kendime dedim ki, bu adam benim amcam olamaz; çünkü beni emziren kadındır ve o da Ebu'l- Kuays'ın hanımıdır. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem teşrif edince; olayı anlattım:

— Ya Resûlallah! Ebûl-Kuays'ın kardeşi Eflah gelip içeri girmek için izin istedi. Ben de, sizden müsaade almadıkça olmaz, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:

“Amcanı neden kabul etmedin?” Ben dedim ki: Ya Resûlallah! Nasıl amcam olurmuş. Beni erkek emzirmedir. Beni Ebu'l- Kuays'ın zevcesi emzirdi? Bana şöyle buyurdular:

“Eli yeşeresice! Sen ona izin ver; çünkü o senin (süt) amcandır. (Mahrem olmada aynen soyca olan amca gibidir).”

Mütercim:

Sütün baba tarafına geçişine fıkıh âlimleri “Leben-i Fahl” derler. Bir kadın kocasının nikâhında iken gelen sütünden bir çocuğun süt emme çağında emmesiyle süt veren kadının çocuğu olduğu gibi, kocasının da süt oğlu olur. Bu kocanın erkek kardeşi de çocuğun süt amcası olur ki, hadîs-i şerifte geçen mesele budur. Soyca evlenilmeleri haram olanlar, süt bakımından da haram olurlar. Yani amca ile evlenmek nasıl haramsa, süt amca ile evlenmek de öyle haramdır. Onun için bir kadının amcası ile bir arada bulunmasında bir sakınca yoktur; çünkü mahremidir.

1151- Kâb bin Ucre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem e:

— Ya Resûlallah! Sana selâm verilme şeklini biliyoruz. Tahiyatta “Esselâmü Aleyke Eyyühennebiyyu ve rahmetullahi ve berekâtüh” diyerek bize onu öğretmiştiniz. Fakat sana “Salâvat” nasıl getireceğiz? diye sorulunca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:

“Allahümme Salli Alâ Muhammed'in ve ala Ali Muhammed. Kema Salleyte alâ Ali İbrahime. İnneke Hamîdün Mecîd. Allahümme barik alâ Muhammedin ve alâ Ali Muhammed. Kema barekte alâ Ali İbrahime inneke hamîdün mecîd = Allah'ım! İbrahim ailesine salât (rahmet) ettiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine salât et. Muhakkak ki sen Hamîd'sin (hamd edilmeğe lâyıksın), Mecîd'sin (şanın yücedir). Allah'ım! İbrahim'in ailesini mübarek kıldığın gibi, Muhammed'i ve Muhammed'in ailesini mübarek kıl. Muhakkak ki sen Hamîd'sin, Mecîd'sin.” diye söyleyiniz.” buyurdu.

1152- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine, ya Resûlallah, sana selâm verme şeklini bildik; fakat sana salât nasıl getirelim. Bunu bize öğretiniz, dediğimiz zaman, bize şöyle deyiniz buyurdu:

“Allahümme Salli ala Muhammed'in ve resûlike, kema salleyte alâ Ali İbrahime ve barik ala Muhammedin ve alâ Ali muhammedin kema barekte alâ İbrahime, (alâ Ali İbrahime) ve barik alâ Muhammedin ve alâ Ali Muhammedin kema barekte alâ İbrahime ve Ali İbrahime = Allah'ım! İbrahim ailesine salât (rahmet) ettiğin gibi, senin kulun ve peygamberin olan Muhammed'e de salât et. İbrahime (veya İbrahimin ailesine) verdiği bereket gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine bereket ver.”

Diğer bir rivayette de şöyledir: “İbrahime salât (rahmet) ettiğin gibi, senin kulun ve Peygamberin olan Muhammed'e salât et. İbrahime ve İbrahimin Ailesine verdiği bereket gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine bereket ver.”

Mütercim:

Hazreti Peygambere salâvat getirmeğe dair çeşitli hadîs-i şerifler rivayet edilmektedir. Bunların ayrı ayrı zamanlarda buyrulmuş olması ihtimali vardır. En meşhur rivayet, namazlarda “Tahiyat” dan sonra okuduğumuz salâvatdır.

1153- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Hazreti Mûsâ (Aleyhisselâm) yüksek hayâ lı bir zat idi. Bu hal da, şu mealdeki Allah Teâlâ Hazretlerinin kelâmının ifadesidir: Ey iman edenler! Sizler, Mûsâ'ya (iftira ederek) eziyet verenler gibi olmayın; nihayet Allah onu dediklerinden temize çıkardı. O, Allah katında çok itibarlı kişidir.” (Ahzab: 69)

Mütercim:

Musa Aleyhisselâm vücudunu yıkarken onu çıplak olarak hiç kimse görmemişti. Daima vücudunu göstermekten sakındığı için İsrail oğulları aleyhine sözler etmişler, kendisinde fıtık hastalığı olduğu için bizimle çıplak olarak yıkanmıyor, demişlerdi. Böylece lüzumsuz sözler söyleyerek ona eziyet etmişler. Sonra Allah Teâlâ Hazretleri, Mûsâ Aleyhisselâm'ı onların kötü isnatlarından temize çıkardı. Buna dair hadîs-i şerif, Gusûl Bölümünde geçmiştir.22

22 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:796-800

SEBE SURESİ

1154- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri bir gün Mekke’de Safa tepesine çıkıp: “yetişin, imdat!” diye seslendi. Kureyş kavmi hemen çevresinde toplandılar. Hazreti peygambere, neyin var senin? diye sordular. Peygamber efendimiz onlara şöyle buyurdu:

“Bakınız, düşmanın sabahleyin veya akşamleyin size saldıracağını haber versem bana inanır mıydınız?” Onlar cevap olarak:

— Evet, inanırdık, dediler.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“İşte ben, (iman etmediğiniz takdirde uğrayacağınız) şiddetli bir azabın önünde sizi uyaran bir peygamberim.” buyurdu. Sonra Ebû Leheb şöyle dedi:

— Yok olasıca sen bizi buraya bunun için mi topladın? Bunun üzerine, “Ebû Leheb’in iki eli kurusun” mealindeki Tebbet sûresi nazil oldu.

1155- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ, dünyayı kabzasına alır, gökleri de sağ eliyle dürer ve sonra şöyle buyurur: İşte (gerçek manada) hükümdar benim. Dünya hükümdarları nerede?”²³

23 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:800-801

ZÜMER SÜRESİ

1156- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Sûra birinci üfleyişle ikinci üfleyişin arası kırktır. İnsan vücudundan kuyruk sokumu kemiğinden başka bütün kısımları çürür. İşte bu çürümeyen kısımdan tekrar yaratılış teşekkül ettirilecektir.”

Mütercim:

Ayeti kerimede buyrulduğu gibi, kıyamet gününde iki defa İsrail tarafından Sûr’a üfürülecektir. İlk üfürülüşte, gökte ve yerde olan bütün canlılar ölecektir; ancak Allah’ın dilediği bazı yaratıklar kalır. İkinci kez sûra üfürülünce, bütün ölüler dirilip mezarlarından çıkacaklar ve acaba ne olacağız diye şaşkınlıkla bekleyeceklerdir. İşte bu iki üfürülüş arası kırk yıl, yahut kır ay, yahut kırk gün olacaktır.

Bir de, insanın bütün azaları (organları) çürüyecek. Fakat yalnız kuyruk sokumu kemiği çürümeyecektir. Bu kısmın parçalanamayacak kadar küçük bir cüz (atom) olduğu söylenmektedir. İşte insanın tekrar yaratılması bu parçalanamayan küçük cüzden olacaktır.

Ebû Hureyre Hazretlerine “Kırk” sayısının ne olduğu sorulunca, ben cevap vermeğe yetkili değilim, dedi. Diğer vücutları çürümeyen Peygamberler, şehitler ve bazı kimseler, başka bir hadîsle istisna edilmişlerdir.²⁴

24 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:801

CASİYE SÜRESİ

1157- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Azîz ve Yüce olan Allah buyurdu: İnsanoğlu beni incitiyor. Zamana sövüyor; Hâlbuki zaman benim, idare benim elimdedir. Geceyi ve gündüzü ben çeviriyorum.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte geçen “Dehr (zaman) benim” ifadesini anlamayan bazı kimseler, Kur’an-ı kerimde inançları beyan edilen “Bizi dehirden (tabiattan) başkası helak etmez” inancında bulunanların sapık yoluna düşmüşlerdir. İbni Hazim ve ona uyan bir kısım âlimler de, “Dehr” kelimesini Allah’ın isimlerinden (Esma-i Hüsnâ’dan) saymışlardır. Hâlbuki hadîs-i şerifin son kısmı, “Dehir benim” sözünün tam bir açıklamasıdır. Her iş benim kudret elimdedir. Zamanı belirleyen gece ve gündüzü yaratıp idare eden, nizam ve intizama koyan benim, buyrulmaktadır. Bu açıklama varken başka yorumlarda bulunmak sapıklık olur.

Ayrıca Allah’ı inkâr eden tabiatçıların “Bizi ancak tabiat helak eder” (Casiye: 24) küfür sözlerini Cenabı Hak red ve iptal için “Onlar ancak yalan söylüyorlar” (Yûnus: 66) buyuruyor. Artık bu apaçık gerçekten sonra, bunun manasında şüphelenmek veya başka manalara sapmak olur mu?

Allah hiç bir şeyden incinmez ve elem duymaz. Bununla beraber “İnsanoğlu beni incitiyor” sözünün buyrulmuş olması, dehre sövenler benim gazabımı kazanırlar anlamındadır. Nitekim: “Allah’a ve onun peygamberine eziyet edenlere Allah hem dünyada, hem de ahirette lanet etmiştir” (Ahzab: 57) mealindeki ayeti kerime de, bu manayı açıklamaktadır. Allah’ın rızasına aykırı olarak peygambere iftira etmek suretiyle ona eziyet edenleri Allah hem dünyada perişan edecek, hem de yine gazabı ile ahirette onlara acıklı azab taddıracaktır.²⁵

25 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:802

MUHAMMED (KITAL) SÜRESİ

1158- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri bütün yaratıkları yarattı ve yaratma işini tamamlayınca rahim (akrabalık) ayağa kalkıp Rahman olan Allah'ın azamet eteğine sığındı. Allah Teâlâ ona: geri çekil, buyurdu. Rahim (akrabalık) dedi ki:

— Burası, akrabalık bağının kesilmesinden sana sığınma makamıdır. Allah Teâlâ buyurdu:

— Sana bağlanana bağlanmaklığımdan ve seninle arayı kesenle arayı kesmekliğimden memnun olmaz mısın? Rahim cevap verdi:

— Evet yarabbi! memnun olurum. Cenabı hak:

— İşte böyle olacaktır, buyurdu.” (Senin hakkını gözetenlere merhamet edip nimet vereceğim, gözetmeyenleri de rahmetimden uzak tutacağım.) Hadîs-i şerifi rivayet eden Ebû Hureyre diyor ki: Dilerseniz şu mealdeki ayeti kerimeyi okuyunuz:

“Ey münafiglar! iktidar olsaydınız ülkede bozgunculuk yapmanız ve akrabalık bağlarını koparmanız sizden beklenirdi elbet.” (Kıtal = Muhammed: 22) 26

26 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:803

KAF SÛRESİ

1159- Hazreti Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Cehennemlikler ateşe atılır ve Cehennem daha var mı? der. Nihayet Allah, cehenneme kudret ayağını koyacak ve cehennem: — Yeter, yeter, diyecektir.”

Mütercim:

Allah Teâlâ Hazretleri cehennemi tazyik edip sıkıştırarak. Onu ayak altına almışçasına zelil kılacak. O zaman cehennem: Aman yeter, yeter; gücüm kalmadı, diyecek. Cehennemin konuşması, hal lisanı ile olabileceği gibi, Allah'ın konuşurması ile de olabilir.

1160- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Cehennem (e Allah tarafından) sorulur: — Doldun mu? Cehennem cevap verir:

— Daha var mı? Bunun üzerine Allah Teâlâ cehenneme kudret ayağını koyar ve cehennem:

— Artık yeter, yeter, der.”

1161- Ebu Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Cennet ile cehennem karşılıklı olarak dilleşecekler: Cehennem diyecek ki, ben büyüklük taslayanlara ve zorbalara tahsis edildim. Cennet de diyecek ki, bana ancak insanların zayıfları ile insanların gözünden düşmüş fakirler girecektir. Sonra Allah Teâlâ Cennete şöyle buyuracak:

— Sen benim rahmetimsin (rahmet ettiğim yersin). Kullarımdan dilediğime seninle merhamet ederim. Cehenneme de şöyle buyurdu:

— Sen ancak bir azabsın (azab yerisin). Kullarımdan dilediğim kimseye seninle azab ederim. Her ikiniz için dolmak hakkı vardır (boş yeriniz kalmayacaktır). Ancak cehennem, Allah Teâlâ kudretiyle tazyik etmedikçe dolmayacaktır. O zaman cehennem: Yeter, yeter, diyecektir. O zaman cehennem tamamen dolmuş olur ve iç içe girerek kapanır. Böylece Allah Teâlâ Hazretleri kullarından (yaratıklarından) hiç kimseye zulüm etmez. Cennetin boş kalan yerini doldurmak için, Allah Teâlâ yeniden bazı yaratıklar yaratır ve onlarla cenneti doldurur.”

Mütercim:

Cehenneme “Doldun mu?” sorulup buna: “Daha var mı?” cevabının verilmesi şeklindeki mükâleme, bir kısım âlimlere göre Cehennemlik olanlar cehenneme girmeden önce olacaktır; diğer bir kısmına göre de bunlar cehenneme girdikten sonra olacaktır. Buna dair geniş bilgi, tefsir kitaplarında vardır.²⁷

27 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:803-805

NECM SÛRESİ

1162- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Kim yemin eder de, yemininde: Lât ve Uzza (putları) hakkı için, derse, hemen arkasından (bu günahı örtmek için) “Lâ ilahe illallah” desin. Kim de arkadaşına: Gel, kumar oynayalım, derse, o da (bu günahı örtmek için) sadaka versin.”

Mütercim:

Kasıtlı olarak Lât ve Uzza putlarına hürmet için bunlar adına yemin eden şüphesiz kâfir olur. Fakat cehalet sebebiyle ve kasıdsız olarak derse, onun kefareti “Lâ ilahe illallah” sözü ile önceki ifadesini terk etmesidir.²⁸

28 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:805-806

RAHMAN SÛRESİ

1163- Abdullah bin Kays (Radiyallahu Anh) derki:

“İki cennet vardır ki, onların kap kacağı ve içlerindeki eşyalar hep gümüştedir. İki cennet de vardır ki, bunların kap kacağı ve içlerinde olan eşyalar hep altındır. Bir de ADN cennetinden olan insanlarla Rablerini görmeleri arasında Allah’ın zatındaki Azamet perdesinden başka hiç bir engel yoktur.”

1164 - Abdullah bin Kays’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Cennette, içi boş inciden yapılmış altmış mil genişliğinde bir çadır vardır. Çadırın her köşesinde (müminler için) Hurî’ler vardır ve bunlar birbirlerini görmezler. Müminler bunların (Hurilerin) etrafında dolaşır ve eğlenirler. Bir de iki cennet vardır ki, onların kap kacağı ve içerlerinde bulunan eşyalar gümüştedir. İki cennet de vardır ki, onların kap kacağı ve içerlerinde bulunan eşyalar altındır. Adn cennetinde olan insanlarla Rablerini görmeleri arasında, Allah’ın zatındaki azamet perdesinden başka hiç bir engel yoktur.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte, Allah’ın azamet ve kibriyası, zatının görünmesine engel olacaktır diye sananlara cevap olarak Şerkavî şerhinde şöyle denmektedir: Geçen hadîs-i şeriflerde Allah’ın cennette görünmeyeceğine dair herhangi bir işaret yoktur. Çünkü Adn cennetinde bulunanlara ve belirli bir zamanda görünmemesi, cennetin her yerinde ve her zaman için görünmemesi demek değildir. Yahud, Allah Teâlâ Hazretlerini görmeye engel, Allah’ın azametinden başka bir şey olamaz. Allah’ın dilemesiyle görüş olur, demektir. Böylece en güzel bir tevil yapılmıştır.

Ehli sünnet inancında, keyfiyet ve misal olmaksızın ahirette Allah Teâlâ Hazretlerinin cemalini müminler görecekler ve bundan en büyük manevî hazzı duyacaklardır.29

29 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:806-807

MÜMTEHİNE SÜRESİ

1165- Hazreti Ali (Kerremellahu Vecheh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, benimle beraber Zübeyr ve Mikdad’ı görevlendirdi ve bize şöyle buyurdu:

“Gidiniz; Hah bahçesine vardığınızda orada, üzerinde mektub taşıyan deveye binmiş bir kadın vardır. O mektubu kadından alınız.”

Biz de, hayvanlarımızı koşturarak yola çıktık. Hah meydanına vardığımız zaman, gerçekten Hazreti Peygamberin buyurdıkları gibi, deve üzerinde süratle gitmekte olan bir kadın bulduk. Kadına:

— Üzerinde taşıdığın mektubu çıkar, dedik. Kadın;

— Yanımda hiç bir mektup yoktur, dedi. Biz kendisine:

— Ya mektubu çıkaracaksın, değilse seni soyup arayacağız, dedik. Bunun üzerine kadın, örgülü saçları arasında bulunan bir mektubu çıkarıp bize verdi. Biz hemen Medine’ye dönerek o mektubu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e verdik. Bir de mektup açılıp okununca, içinde, Hatib ibni Ebi Belte’a tarafından Mekke müşriklerinden birine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in askeri harekâtından bazı hususlar ve emirler haber verilmekteydi:

Sonra Hazreti Peygamber Hatib’ı huzura getirterek ona sordu;

“Bu (yaptığın iş) nedir, ey Hatib:

— Ya Resûlallah, bu iş için beni cezalandırmakta acele buyurmayınız, dedi ve şöyle özür beyan etmeğe başladı:

— Ya Resûlallah! Ben aslen Kureyş kabilesinden değilim; fakat Kureyş içinde büyümüş ve yetişmiş kimsesiz bir adamım. Sizinle beraber olan diğer muhacirlerin Mekke’de kalan aile ferdleri ile mallarını koruyacak Mekke’deki müşriklerden akraba ve yakınları vardır. Hâlbuki benim orada kalan ailemi ve mallarımı koruyabilecek hiç bir akraba ve yardımcım yoktur. İşte böyle Kureyş içinde akraba ve dosttan mahrum olduğum için, orada bulunan çoluk çocuğumu korumalarına bir vesile olsun diye, onlara yaranma niyeti ile bu mektubu yazmıştım. Yoksa dinimden çıkarak veya onlar safına geçerek bu mektubu yazmadım.

Bunun üzerine Hazreti Peygamber ashabı kiramı toplayarak onlara şöyle buyurdu: “Bu adam, gerçekten size doğruyu söyledi.” Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) söz alarak:

— Ya Resûlallah! Bırakınız bunun boynunu vurayım, dedi. Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:

-Bu Hatib, Bedir savaşında bulundu. Ne biliyorsun, belki Bedir gününde Allah Azze ve Celle Hazretleri Bedir gazilerine bakarak: Artık bundan sonra ne yaparsanız yapınız; muhakkak ben sizi bağışladım, buyurmuştur.”

“Bu hadîs-i şerifin rivayetinde Amr bin Dinar der ki: “Ey iman edenler! Düşmanlarımı ve düşmanlarınızı dost edinmeyiniz” mealindeki ayeti kerime (Mümteherine: 1) bu Hatib olayı hakkında nazil olmuştur.

Mütercim:

Nakledildiğine göre hicret yılının sekizinci senesinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Mekke fethi için savaşa çıkılacağını ashaba haber vermişti. Hatib bunu öğrenince, Hazreti Peygamberin bu niyetini bildiren bir mektub yazarak Sare adındaki bir kadınla Mekke’ye göndermeye kalkıştı. Hazreti Cibril (Aleyhisselâm) gelip bu işi Peygambere haber verdi. Hazreti Peygamber de ashabın ileri gelenlerinden Ali, Ammar, Talha, Zübeyir, Mikdad ve Ebû Mersed (Radiyallahu Anhum) hazretlerini gönderip bu kadını, Hah adındaki ovada yakalamalarını ve kendisinde olan mektubu almalarını, eğer mektubu vermezse boynunu vurmalarını emretti. Ashabı kiram aynı yerde kadını yakaladılar ve

üzerindeki mektubu istediler. Kadın mektubu inkâr etti, vermedi. Hazreti Ali kılıcını sıyırınca, kadın saç örgüleri arasında bulunan mektubu çıkarıp verdi. Bu mektup Hazreti peygambere takdim edilince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hatıb'ı huzura çağırdı ve yukarda metinde geçtiği gibi karşılıklı konuşma oldu ve sonunda bu ayeti kerime nazil oldu (mealen):

“Ey iman edenler! Düşmanımı ve düşmanınızı dost edinmeyin. Siz onlara (mektup göndererek bağlılık ve) sevgi yolluyorsunuz; Hâlbuki onlar, Kur'an dan size geleni inkâr ettiler. Rabbiniz olan Allah'a iman ediyorsunuz diye sizi ve peygamberi (Mekke'den) çıkarıyorlardı. Eğer siz benim yolumda ve rızam uğrunda cihad için (Mekke'den Medine'ye) çıktınızsa (düşmanlarımı ve düşmanlarınızı dost edinmeyin). Siz sevgi göstererek onlara sır veriyorsunuz; Hâlbuki ben sizin gizlediklerinizi de, açıkladıklarınızı da biliyorum. Sizden kim bunu yaparsa muhakkak doğru yoldan sapmıştır.”³⁰
30 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:807-809

CUMA SÛRESİ

1166- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Biz, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzurunda oturmakta iken, Cuma sûresi nazil oldu. Bu sûreyi Hazreti peygamber okudu. “Henüz o ümmî Arablara katılmamış olan diğer (ırklardan da bütün) insanlara (o peygamberi gönderdi).” (Cuma: 3) mealindeki ayeti kerimeyi okuyunca, bu henüz katılmayan kimseler kimlerdir? diye Hazreti peygambere soruldu. Bu soru üç defa tekrarlanınca, Hazreti Peygamber mübarek elini yanında bulunan Selmanî Farisî'nin omzuna koyarak şöyle buyurdu:

“İman, Süreyya yıldızında olsa, bunlardan birtakım kişiler veya bir kişi, mutlaka onu elde ederdi.”

(Nitekim arab olmayan ve sonradan gelen büyük İslâm müçtehitleri yetişmiş ve İslâm dinine büyük hizmetleri olmuştur.)³¹

31 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:809-810

MÜNAFİKÛN SÛRESİ

1167- Zeyd bin Erkam (Radiyallahu Anh) der ki:

Biz Tebük savaşında bütün ahabla bir arada iken, (münafıklardan) Abdullah bin Ubeyy bin Selül'ün kendi adamlarına şöyle dediğini işitmiştim: Siz bundan sonra Peygamberin etrafında bulunan muhacirlere hiç bir şekilde yardımda bulunmayın, onlara bir şey vermeyin. Böyle yaparsanız, onlar peygamberin etrafından dağılırlar ve ev sahibi biz şerefli kimseler, o sığıntıları Medine'den çıkarmış oluruz.

Ben de bu sözleri amcam Sa'd bin Ubade'ye yahut Hazreti Ömer'e söyledim. Hazreti Ömer de bunu Peygamber efendimize bildirdi. Sonra Hazreti Peygamber beni huzurlarına çağırarak işi benden tahkik etti. Ben de olduğu gibi söylenenleri anlattım. Bundan sonra Hazreti Peygamber, Abdullah bin Ubeyy bin Selül'ü ve arkadaşlarını huzura getirterek, böyle mi konuştunuz? diye sordu. Onların hepsi yemin ederek tamamen inkâr ettiler. Onların toplu bir şekilde ve yemin ederek söylediklerini inkâr etmeleri beni yalancı durumuna soktu. Buna öyle üzüldüm ki, hayatımda böyle bir üzüntü ve keder çekmedim. Böyle keder içinde evime çekilip oturdum. Benim üzüntüm yetmiyormuş gibi, amcam Sa'd bin Ubade, neden rahat durmadın, başına iş çıkarıp peygambere karşı yalancı oldun, diyerek beni azarlıyordu.

Sonra Allah Teâlâ Hazretleri beni doğrulayan: “Allah'ın Peygamberi yanında bulunan (göçmen Yoksul) ları beslemeyin ki, dağılıp gitsinler, diyenler onların kendileridir. Hâlbuki göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır; fakat münafıklar (bunu) anlamazlar. Diyorlar ki: (eğer bu savaştan) Medine'ye bir dönersek, and olsun, güçlü olan güçsüz olanı oradan çıkaracaktır. Hâlbuki kuvvet ve üstünlük Allah'ın, Resulünün ve müminlerindir; fakat münafıklar bilmezler.” (Münafıkûn: 7-8) mealindeki ayeti, kerimeyi indirdi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber bir adam göndererek beni huzurlarına çağırdı. Sonra bu ayetleri okuyarak bana şöyle buyurdu:

“Allah Teâlâ Hazretleri seni doğruladı, ya Zeyd!”³²

32 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:810-811

1168- Zeyd bin Erkam'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah'ım! Ensar'ı (Medineli ashâbı), Ensar'ın oğullarını ve Ensar'ın oğullarının oğullarını bağışla.”

TAHRİM SÛRESİ

1169- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri pâk zevcelerinden Cahş kızı Zeyneb'in evinde bal şerbeti içir ve yanında fazla kalırdı. (Buna kıskandığımızdan) Hazreti Ömer'in kızı Hafsa ile şöyle anlaştık: Hazreti Peygamber, hangimizin evine gelirse, ya Resûlallah! Sen meğâfir (tatlı fakat kokusu hoş olmayan bir bitki usa- resi) mi yedin?

Senden meğâfir kokusu alıyorum, desin. Sonra Hazreti Peygamber, zevcesi Hafsa'nın yanına gidince, Hafsa konuştuğumuz şekilde Hazreti Peygambere hitab etti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Hayır, meğâfir yemedim. Fakat Cahş kızı Zeyneb'in evinde bal şerbeti içerdim. Yemin ettim, bir daha içmeyeceğim ve bunu da hiç kimseye söyleme."

Mütercim:

Hazreti Hafsa, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in sırrını (bal şerbeti içmeyeceğine dair yemin edişini) Hazreti Aişe'ye anlatıp haber verdi. Bunun üzerine: "Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi neden haram kılıyorsun" mealindeki ayet nazil oldu. (Tahrîm: 1)

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında bir rivayet de şudur: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, zevcesi Hazreti Hafsa'yı nöbetlerinde ziyaret ettikleri bir günde, Hazreti Hafsa peygamberin izniyle babasına gitmişti. Hazreti Peygamber de kendisine hizmet için cariyesi Mariye'yi çağırması ve ona hizmet ettirmişti. Hazreti Hafsa bunu öğrenince çok üzüldü. Bunun üzerine Hazreti peygamber ona şöyle buyurdu:

"Mariye'yi kendime haram edersem razı olur musun?"

Hafsa: — Evet, razı olurum deyince, Hazreti Peygamber:

"İşte haram ettim. Fakat bunu sakın hiç kimseye söyleme." buyurdu. Sonra Hazreti Hafsa, Peygamberin bu sırrını Hazreti Aişe'ye söyledi.

Fethu'l-Barî şerhinde ayetin nüzul sebebi olarak bu olayı (Mariye hadisesi) tercihli gösteriliyor. Fakat Buharî şerhinde açıklandığı üzere, bal şerbetinin haram kılınması hususu tercih edilmiştir.

1170- Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) der ki:

"Ey Peygamber! Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi neden haram kılıyorsun?" mealindeki ayet nazil olunca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri pâk zevcelerinden ayrılarak, "bir ay, onların yanlarına varmayacağım" diye yemin etmiş ve çardağına çekilmişti. İzin aldıktan sonra Hazreti Peygamberin huzuruna vardım. Gördüğüm manzara şu idi: Hazreti Peygamberin altında kuru bir hasır, başının altında, içi lif dolu deriden bir yastık; Ayak ucunda, deri tabaklamakta kullanılan selem ağacının yaprakları başucunda, küçük bir su kırbası (tulumu) asılı ve Hazreti Peygamberin hasıra değen yan taraflarına hasırın izleri çıkmıştı. Bu durumdan son derece duygulandım ve ağlamaya başladım. Hazreti Peygamber bana:

"Ne ağlıyorsun?" buyurdu. Dedim ki:

— Ya Resûlallah! İran ve Rûm imparatorları rahatlık ve nimet içinde yüzüyorlar. Allah'ın Peygamberi olduğun halde senin bu haline üzüldüyorum. Bunun üzerine bana şöyle buyurdu:

"Dünya onların, ahiretin de bizim olmasına razı değil misin? Sonra ben, bu düşüncemden dolayı Allah'tan mağfiret diledim.³³

33 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:811-813

NÛN SÛRESİ

1171- Harise bin Vehb El-Huzaî (Radiyallahu Anh) der ki:

"Dikkat ediniz! Size cennet ehli kimdir bildireceğim: Her düşkün ve küçümsenen kimse ki, Allah adına yemin etse, Allah onu doğru çıkarır. Dikkat ediniz! Size cehennem ehlini bildireceğim: Her kaba cimri ve kibirli kişidir."

("Kaba, üstelik de haramzadedir. Mal ve evlât sahibi olduğu için de gururlanır." mealindeki ayeti kerime bu vasıfta bulunanları açıklamaktadır. (Nun: 13)

1172- Ebû Saîd (Radiyallahu Anh) derki:

"Rabbimiz (kıyamette) dizini açar ve her mümin, erkek ve kadın ona secde ederler. Ancak dünyada riya ve gösteriş için secde etmiş olanlar kalır. Bunlardan her biri, secde etmeye davranırsa da sırtı yekpare oluverir, secdeye varamaz."

Mütercim:

"Dizin açıldığı gün" (Nun: 42) mealindeki ayeti kerimenin manası şiddetin açıldığı gün demektir. O günde münafıklarla kâfirlere secde emredilince, vücutları kas katı kesilip secdeye varamayacaklar. Pişmanlık ve utançlarından yüzlerini, gözlerini kapayacaklar. Onları bayağılık ve zillet kaplayacak. Onlar dünyada iken, sıhhat ve afiyet üzere bulunurlarken Allah'a secde etmeye davet edildikleri zaman buna icab etmezlerdi.³⁴

34 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:813-814

MÛDDESSİR SÛRESİ

1173- Hazreti Cabir'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Ben, Hira dağında mücavir kalmıştım. Bu mücavirliğimi tamamlayıp vadiye indiğimde, bana seslenildi. Önüme, arkama, sağıma ve soluma baktım. Derken birden, yerle gök arasında bir taht üzerinde Cibril'i oturuyor gördüm. Sonra

hemen Hatice'nin yanına vardım ve dedim ki: Beni örtünüz ve üzerime soğuk su dökünüz O zaman bana: Ey örtüye bürünen (peygamber)! Kalk ve (insanları Allah'ın azabı ile) korkut. Rabbini de yücelt, ayeti nazil oldu.”

(Muddessir: 1-3)35

35 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:814-815

NAZIAT SÛRESİ

1174- Sehl bin Sa'd (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ortaparmak ve şehadet parmağı ile şöyle (dikerek) işaret etti ve buyurdu ki:

“Benim peygamber olarak gönderilmemle kıyamet, şu iki (parmak) gibidir.”

Mütercim:

Orta parmakla işaret parmağı arasında başka bir engel olmadığı gibi, Hazreti Peygamber ile kıyamet vakti arasında başka bir peygamber olmayacaktır. İki parmağın birbirine olan yakınlığı veya iki parmak miktarı ne ise, kıyametle peygamber arasında öyle bir yakınlık veya miktar vardır. Ancak bu işaretten kıyametin ne kadar yakın olduğuna dair kesin bir ölçü verilemez. Çünkü ilk hayatın başlangıcı kaç yüz bin sene önce olduğu kesinlikle bilinmemektedir. Bu itibarla bir nispet yapılması hiç bir zaman doğru olmaz. Yine de kıyametin kopması için uzun bir müddet daha düşünülebilir.36

36 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:815

ABESE SÛRESİ

1175- Hazreti Aişe'den (Radiyallahu Anha) rivayet edilmiştir:

“Kur'an'ı ezberleyerek düzgün okuyanın hali, Allah'ın ikramına mazhar olmuş meleklerle beraber olmaktır. Kur'an'ı güçlük ve zahmetle okuyanın hali de, iki kat sevaba nail olmaktır.” (Biri Kur'an okuma sevabıdır diğeri de çektiği zahmetin sevabıdır.)

1176- İbni Ömer'den (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Kıyamette hesap için insanlar Rablerinin huzurunda durdukları zaman, onların her birinin terleri kulaklarının yaralarına kadar ulaşacak şekilde ter içinde kaybolacaklardır (ter içine batmış olacaklardır.)”37

37 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:815

İNŞİKAK SÛRESİ

1177- Hazreti Aişe'den (Radiyallahu Anha) rivayet edilmiştir:

“Hesabı tartışılan hiç kimse yoktur ki, helak olmasın.” Ben dedim ki ya Resûlallah! Kur'an-ı Kerim'de Cenabı Allah “Kitabı (amel defteri) sağ eline verilen kimsenin, hemen hesabı kolayca görülecek, buyurduğuna göre nasıl olur? Bana şu cevabı verdiler:

“Bu ayeti kerime, kula amel defterinin arz edilmesini beyandır. Kullara iyi amelleri gösterilir. Fakat hesabı incelenen kimse, muhakkak helak olur.”38

38 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:816-817

ŞEMS SÛRESİ

1178- Abdullah bin Zem'a (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den hutbe okurken işittim; sâlih peygamberin devesinden ve onu öldüren den bahsediyordu. “(Semud kavminin) azılsı fırlayınca,” (Şems suresi: 12) mealindeki ayeti okuyarak şöyle buyurmuştu:

“Salih peygamberin devesine atılıp onu öldüren, kendi kabilesi içinde güçlü kuvvetli ve soydaşları arasında (Mekke'de kâfir olarak ölen ve Abdullah'ın babası olan) Ebû Zem'e gibi arkalı bir adamdı.” Sonra Hazreti peygamber hanımlardan anlattı ve şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz kalkar da kölesini kırbaçlar gibi karısını kırbaçlar ve belki de o günün sonunda onu yatağına alır.”

Sonra hutbeye devam, ederek insanlara öğüt verdi ve câhiliyet zamanında yellenen kimseye gülünmesine temas ederek:

“Herhangi biriniz, kendisinin de yaptığı bir işten dolayı niçin gülüyor?” buyurdu.39

39 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:817-818

ALÂK (İKRA) SÛRESİ

1179 - Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e vahiy uykuda sâlih (doğru) rüya ile gelmeye başladı. Görmüş olduğu her rüya, gün aydınlığı gibi çıkardı. Yalnızlığı seviyordu. Hira dağına çıkarak yalnızca kalırdı. Evine dönmeyerek müteaddit geceler orada ibadet ederdi. Bunun için de yanında azık bulundururdu. Sonra Hazreti Hatice'nin yanına döner ve aynı şekilde azıklanarak yine Hira dağına çıkardı. Kendisine hak (Allah'tan vahiy) gelinceye kadar böyle devam etti. Nihayet Hira dağı mağarasında iken kendisine melek (Cibril) gelip: Oku! dedi. Hazreti peygamber, "ben okumuş değilim." diye cevap verdi. Resûl-i Ekrem buyurdu ki: Bunun üzerine o melek beni tutup sıktı: takatim kesilinceye kadar. Sonra, beni bıraktı ve: Oku! dedi. Beni Okumuş değilim, dedim. İkinci defa beni tutup sıktı: takatim kesilinceye kadar. Sonra beni bıraktı ve: Oku! dedi. Ben: Okumuş değilim, dedim. Üçüncü defa beni tutup sıktı; sonra beni bıraktı. Bunun üzerine Cibril: "(Her şeyi) yaratan Rabbin adı ile oku. O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Senin Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir." mealindeki (Alâk: 1-3) ayetleri okudu.

Hazreti Peygamberin kalbi titreyerek zevcesi Huveylid kızı Hatice'nin yanına vardı. Hemen şöyle buyurdu:

"Beni Örtünüz, beni örtünüz!" Derhal onu örttüler. Nihayet korku ondan gidince, Hatice'ye başından geçeni anlattı; kendimden korktum, dedi. Hatice dedi ki: Hayır (korkma), Allah'a yemin ederim ki, hiç bir zaman seni utandırmaz. Sen yakınlarına iyilik edersin, biçarelerin yükünü yüklenirsin, varlıksızın gönlünü kazanırsın, konuğu ağırlarsın ve Hak'tan gelen güçlüklerle yardımcı olursun.

Sonra Hazreti Hatice, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'i amcasının oğlu Varaka'ya götürdü. Varaka'nın babası Nevfel, onun babası Esed, onun babası Abdül'Uzza'dır. Bu kimse cehiliyet devrinde hristiyanlaşmıştı. İbranî'ce yazardı. Allah'ın verdiği imkân kadar İncil'den İbranî'ce yazardı. Yaşlı bir ihtiyardı. Gözleri de kör olmuştu. Hazreti Hatice ona dedi ki:

— Ey Amcazadem! Biraderzadeni (kocamı) dinle. Bunun üzerine Varaka, Hazreti peygambere sordu:

— Ey biraderzadem! Ne görüyorsun (halin nedir)? Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de, gördüğü şeyleri ona haber verdi.

Varaka, Hazreti Peygambere dedi ki:

— Bu (gördüğün melek), Allah'ın Hazreti Mûsâ'ya indirdiği Cibril'dir. Keşke o (peygamberlik) zamanında bir genç olaydım, keşke kavmin seni memleketinden çıkaracağı vakit sağ olaydım. Hazreti Peygamber sordu:

"Onlar beni çıkaracaklar mı?" Varaka dedi ki:

— Evet, Senin geldiğin şekilde (peygamber olarak) gelen her kişiye muhakkak düşmanlık yapılmıştır. Eğer ben senin gününe kavuşursam sana var gücümle yardım ederim. Sonra Varaka'nın vefatı çok sürmedi, bir müddet sonra öldü. Vahiy de bir ara kesildi.

1180- Cabir (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

"Ben, yolda yürürken gökten bir ses işittim. Gözümü kaldırdım; bir de ne göreyim, Hira'da bana gelen Melek, yerle gök arasında olan bir taht üzerinde oturuyor! Ondan korktum ve geri döndüm. Dedim ki: Beni örtün, beni örtün! Sonra Allah Teâlâ, şu mealdeki ayetleri indirdi:

"Ey örtüye bürünen (peygamber)! Kalk da (insanları Allah'ın azabı ile) korkut. Rabbini yücelt. Elbiseni de (daima) temiz tut. Azaba sebep olan şeyleri terkde azimli ol." (Müddessir: 1-5)

Bundan sonra arka arkaya vahiy gelmeğe başladı.

Mütercim:

Hazreti Mûsâ'ya olan İlâhî tecellide ve diğer peygamberlerde de dehşet ve korku hali olmuştur. Hazreti Meryem de: Keşki öleydim de, bu halleri görmeyeydim, demişti.

Bu iki hadîs-i şerif Buharî'nin başında "Vahyin Başlaması" bölümünde geçtiği gibi, burada da zikredilmiştir. Bunun için biz, bu "Zübde" adlı kitabımızda bu hadîs-i şerifleri başta zikretmeyerek burada naklettik. Çünkü "Zübde" ye Hazreti Peygamberin besmelesiyle başlamayı tercih ettik.

1181 — İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Ebû Cehil'in: Eğer ben Kâbe yanında Muhammed'in namaz kıldığını görürsem, muhakkak onun boynuna basacağım, dediğini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem işitince şöyle buyurdu:

"Eğer (Ebû Cehil) o işi yapmış olsa, derhal melekler onu yok ederlerdi."

Mütercim:

Kütüb-i Sitte, diye şöhret bulan altı hadîs kitabından "Nesa'î" nin sahihinde bu hadîs-i şerifin ilâvesi vardır:

"Çok geçmeden Ebû Cehil tasarlamış olduğu bu çirkin işi başarmak için Hazreti Peygamber namazda iken teşebbüse geçti. Fakat o anda elini yüzüne siper ederek geri dönüp kaçmaya başladı. Orada kendisini görenler: Sana ne oldu? diye sordular. Ebû Cehil cevap verdi"

— Aman, benimle Muhammed arasında ateşten korkunç bir hendek ve kanatlar vardı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu: "Eğer Ebû Cehil bana yaklaşmış olsaydı, melekler onu yakalayıp vücudunu paramparça edeceklerdi."40

40 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:818-822

KEVSER SÛRESİ

1182- Enes'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Mi'raç gecesinde büyük bir nehire vardım. Nehirin her iki yanı, içi boş inci kubbeleri idi. Ben sordum: Ey Cibril! Bu nedir? Dedi ki: Bu, Kevser nehridir. (Allah'ın sana ihsan ettiği cennetteki Kevser'dir).”41

41 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:822

NASR SÛRESİ

1183- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Nasır sûresi nazil olduktan sonra, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri her namazın secde ve rükû'unda muhakkak:

“Ey Rabbimiz! Sana hamd eder olduğumuz halde seni noksanlıklardan tenzih ederiz. Allah'ım, beni mağfiret buyur.” derdi.

Mütercim:

Nasır (İza câe) sûresinin mealı şöyle:

“Allah'ın zaferi ve Mekke'nin fethi gelip de insanları Allah'ın dinine bölük bölük girerlerken gördüğün zaman, artık Rabbini hamd ile tesbih et ve ondan mağfiret dile. Muhakkak ki Allah Tevab'dır tevbeleri kabul buyurandır.”

Bu sûreye Tevdi (veda) derler. Bu sûrede Hazreti Peygamberin dünyadan veda edip ayrılacağına işaret olduğu söylenir. Hazreti Abbas bu işareti sezerek ağlamış. Bir rivayette bu sûrenin inmesinden iki sene sonra Hazreti Peygamber cennete geçmiştir.42

42 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:823

MUAVVİZETeyN SÛRELERİ

1184- Ubeyy bin Kâ'b (Radiyallahu Anh) der ki:

Ben, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Muavvizeteyn (Felak ve Nas) sûrelerinden sorunca şu cevabı verdiler:

“Bana vahyedildi ve ben de okudum.”

(Muavvizeteyn Allah kelâmıdır. Peygamber'e nasıl (vahy edilerek) okundu ise, o da aynısını okudu. Bunların bütün kelimeleri Kur'an'dır. Bundan ümmetin icmal (ittifaklı) vardır. Bunların inkârı küfür olur.)43

43 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:823-824

KUR'ANIN FAZİLETLERİ BAHSİ

1185- Ebû Hureyre'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Muhakkak her peygambere emsali olmayan bir mucize verilmiştir ve o mucize üzerine insanlar o peygambere iman etmiştir. Bana verilen (mucize) de, Allah'ın bana vahiy ettiği bir vahiydir (Kur'an'dır). Umarım ki kıyamet gününde en çok bağlıları bulunacak peygamber ben olurum.”

Mütercim:

Bütün peygamberlere ve resullere, bulundukları zamana göre insanların akıllarını hayrete düşürecek ve peygambere imanı gerekli kılacak şekilde mucizeler verilmiştir. Hazreti Mûsâ'nın asası ve Hazreti İsa'nın ölülere diriltmesi gibi... Diğer peygamberlere verilen bu gibi değişik mucizeler bugün için ortada yoktur. Onların hepsi peygamberlerin kendi devirlerine ait olarak kalmıştır. Fakat son peygambere verilen mucize, Allah tarafından vahiy edilerek indirilen Kur'an olmakla kıyamete kadar devam edip kalacaktır. Bunun için peygamberimizin kıyamet gününde bağlıları (kendisine iman etmiş olanlar), diğer peygamberlerin ümmetinden daha çok olacaktır. Çünkü kıyamete kadar gelecek olan insanlar, insan gücü üstünde olan Ku'ran-ı kerimin fesahat ve belagatını, ihtiva ettiği hikmet ve hükümleri, zaman geçmesiyle de manevî değerinin aynen üstün kaldığını görerek aciz kalacaklar ve iman edeceklerdir. Nitekim bu durum halen devam etmektedir. Müslümanların sayısı çoğalıp yayılmaktadır. Allah, müminlerin sayısını artırsın!

Hadîs âlimleri bu hadîs-i şerifi bir kaç şekilde yorumlamışlardır:

1) Her peygambere, bulunduğu asırda en çok kıymet ve rağbet gören şeyin üstünde bir mucize verilmiştir. Sihrin ilerlediği bir devirde Hazreti Mûsâ'ya asa verilerek sihirbazların bütün sihirleri yok edilmiştir. Tıbbın ilerlediği bir zamanda Hazreti İsa'ya ölülere diriltmek mucizesi verilmiştir: Hicaz'da fesahat ve belagata, edebî sanata kıymet verildiği ve şiir yarışmaları yapıldığı bir devirde de, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e bütün şair ve edibleri susturacak Kur'an-ı kerim Allah'tan bir mucize olarak verilmiştir.

2) Diğer peygamberlerin mucizeleri kendi hayatları devresine bağlı kalmıştır. Kur'an-ı Kerimin mucizesi ise, kıyamete kadar devam edecektir.

1186- Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in hayatında, bir gün ashaptan Hişam bin Hâkim adında biri namaz kılıyordu. Aşikâre olarak Kur'an okurken işittim ki, hazreti peygamberin bana öğrettiği okuyuş şekline başka bir şive ile okuyor. Nerede ise adamı hemen tutup namazdan çevirecek oldum. Sabırsızlıkla namazını tamamlamasını bekledim. Selâm verir vermez, kaçmasın diye hemen eteğinden yapışp sımsıkı onu yakaladım ve: bu sûreyi bu şekilde okumayı sana kim öğretti, dedim. Hişam dedi ki, o şekilde okumayı bana Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem öğretti. Sen yalan söylüyorsun; Hazreti Peygamber o sureyi bana, senin okuduğundan başka türlü öğretti, dedim. Sonra onu elbisesinden yakaladığım gibi, çekerek Hazreti Peygambere götürdüm ve:

— Ya Resûlallah! Bu Hişam, Furkan sûresini, sizin bana öğrettiğinizden başka bir şive ile okuyor, dedim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:

“Sen onu (Hişam'ı) bırak.” Sonra Hazreti Peygamber Hişam'a hitab ederek: “Oku, ey Hişam! “buyurdu. Hişam da, evvelce ondan işittiğim şekilde okudu. Onun bu okuyuşuna Hazreti Peygamber:

“İşte bu şekilde indirildi.” buyurdu; Hişam'ın okuyuşunu tam buldu. Sonra Hazreti Peygamber bana hitab ederek:

“Oku, ey Ömer!” buyurdu. Ben de daha önce Hazreti Peygamberin bana öğrettiği şekilde o sûreyi okudum.

Benim okuyuşuma da:

“İşte öyle indirilmiştir.” buyurdu; benim okuyuşumu da doğruladı. Sonra şöyle buyurdu:

“Gerçekten bu Kur'an yedi harf (şive) üzerine inzal edildi. Siz, bunlardan kendinize kolay geleni okuyun.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin geniş açıklaması Husumet Bahsinde geçmiştir.

1187- Hazreti Fatıma (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana gizli olarak şöyle buyurmuştur:

“Cibril (Aleyhisselâm) her sene bana (bir defa) Kur'anı arz ederdi, (baştan sona kadar okurdu). Bu yıl ise, onu bana iki defa arz edip okudu. Onun bu işinden ecelim gelmiş gibi sanıyorum.”

Mütercim:

Her ramazan ayında Hazreti Cibril gelip Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in baştan sona kadar Kur'an'ı hatmedişini dinler ve ondan sonra da Hazreti Peygamber Cibril Aleyhisselâm'ın aynı şekilde hatmini dinlerdi. Bu mana, metinde geçen karşılıklı okuyuş ifadesinden anlaşılmaktadır. Ben ona, o da bana okurdu manasını taşıdığından bu ikili okuyuş olduğu meydana çıkıyor. Bu da, Kur'an-ı Kerimin baştan sona kelime ve harflerinin tamamen değişiklikten korunmuş olduğunun tesbitidir.

1188- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Komşum ve anadan kardeşim olan Katade'nin geceleri kısa olan “İhlâs” sûresini çok tekrarlayarak okuduğunu işittim. Onun bu işini azımsayarak kardeşimin halini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e arz ettim. Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, (o azımsadığın) İhlâs sûresi, Kur'an'ın üçte birine muâdildir.”

(Sevab ve mükâfat yönünden yahut mana ve meziyetleri bakımından muâdil olur, denmektedir. Asıl itibarıyla Kur'an üç ana mevzuu ihtiva eder. Bunlar, Dinî hükümler, Kıssalar ve haberler, tevhid konularıdır. İşte İhlâs sûresi bu üçüncü kısım, olan tevhide ait olduğundan Kur'an'ın üçte birini teşkil etmektedir. Bir de denilebilir ki, İhlâs sûresini okumanın fazileti — sahih bir iman ve ihlâs taşıyarak — Kur'anın üçte birini okumanın fazileti kadardır.

1189- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ahabına sordu:

“Herhangi biriniz bir gecede Kuranın üçte birini okumaktan aciz kalır mı? (neden üçte birini okumuyorsunuz?)

“Bu teklif ahabı kirama ağır gelerek dediler ki: Ya Resûlallah Kur'anın üçte birini her gece okumaya hangimizin gücü yetebilir ki! Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Kul Hüvellahu Ehad = ihlâs sûresi, Kur'anın üçte biridir, (her gece onu okuyabilirsiniz).”

1190- Üseyd bin Hudayr (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

Üseyd bir gece atını bir yere bağlamış ve oğlu küçük Yahya da hayvana yakın bir yerde yatıp uyumuştur. Kendisi de Bakara sûresini sesli olarak okumaya başlayınca, bir ara at ürkerek öteye beriye sıçrar oldu. Üseyd okuyuşunu kesti. Hayvan da durdu. Tekrar sesle okumaya başlayınca, at yine ürküp tepindi. Üseyd yine okuyuşunu kesti. Hayvan da sakinleşti. Üçüncü defa aynen okuyunca hayvanın ürkmesi üzerine, çocuğa bir zarar vermesin diye Üseyd kalktı ve oğlu Yahya'ı bir kenara çekti. O esnada gözü göğe ilişince, beyaz bir bulut içinde parlak kandiller halinde çok sayıda nurlar gördü. Bunlar göğe doğru yükselerek kayboldular. Üseyd buna hayret ederek şaşa kaldı. Sabah olunca, gördüğü manzarayı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem e anlattığında Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Oku, ey Hudayr oğlu (Üseyd)!, Oku, ey Hudayr oğlu!” (Keşki durmayıp okumaya devam edeydin). Üseyd dedi ki:

— Ya Resûlallah! Çocuğum Yahya, hayvana yakın bir yerde yatıyordu. Hayvan ona bir zarar vermesin diye okuyuşumu kestim ve çocuğu yerinden kaldırdım. O esnada göğre doğru baktığım zaman bulut benzeri bir şey içinde kandiller gibi bir çok ışık ve nurlar gördüm. Bunlar göğre doğru yükselip gözümde kayboldular.

Hazreti Peygamber Üseyd'e sordu: "O şeyin ne olduğunu bilir misin?". Üseyd: — Hayır, ya Resûlallah; bilmiyorum. Dedi. Hazreti Peygamber buyurdu:

"Onlar meleklerdi. Senin sesin (kur'an okuyuşun) için yaklaşmışlardı. Eğer sen okuyuşuna devam etmiş olsaydın, onlar insanların gözlerinden kaçmaksızın sabahlayacak ve insanlar onlara bakacaklardı."

Mütercim:

Üseyd bin Hudayr (Radiyallahu Anh), ses ve eda bakımından Kur'an ı kerimi en güzel okuyanlardan biri idi. Ebû Mûsâ El-Eş'arî hakkında varit olan, "Davud (Aleyhisselâm) ailesine verilen hoş ses ve hasletlerden sana verilmiştir." hadîs-i şerif, Üseyd hakkında da varit olmuştur. Üseyd Hazretlerinin bu özelliğinden dolayı melekler onun ses ve okuyuşuna ve ihlâsına âşık olarak onun tatlı okuyuşunu dinlemek için gelmişlerdi.

1191- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

"Hased (gıpta) ancak iki şeyde olur: 1) Bir adam ki, Allah ona Kur'an öğretmiş o da gece ve gündüz esasında Kur'an'ı okur ve komşusu da onu işitip: Keşki falana (komşuma) verilen şey bana da verileydi de, onun yaptığını yapaydım der. 2) Bir adam ki, Allah ona mal vermiştir de o malı hak yolunda harcıyor. Bunu bilen biri çıkıp diyor ki: Keşki falan kimseye verilen mal bana da verileydi de onun yaptığı gibi yapaydım."

(işte bu iki şeye hased ve gıpta caizdir.)

1192- Hazreti Osman'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Sizin hayırlınız, Kur'an ı öğrenen ve onu başkasına öğretendir."

1193- Osman bin Affan (Radiyallahu Anh) rivayet eder:

"Sizin en faziletliniz, Kur'an ı öğrenen ve onu başkasına öğretendir."

Mütercim:

Aranızda en faziletli olan kimse, Kur'an'ı iyi bir şekilde öğrenerek diğer insanlara aynen öğretenezdır. Bu daha çok Kıraat ilmini öğrenerek o şekilde başkalarına öğretenler içindir. İmam Sevrî Hazretleri bu hadîs-i şerifi delil edinerek, Kur'an öğretimi ile meşgul olmayı cihada bile tercih etmiştir.

Bir de bu hadîs-i şeriften, Kur'an öğretmekle meşgul olanların, tefsir, hadîs ve fıkıh öğretenlerden üstün olacağı hatıra gelebilir.

Bunun için şarihler demişlerdir ki, Kur'an öğreticileri umumiyet itibarıyla âlimlerden olacağı cihetle, Kur'an öğreticilerinin âlimlerden daha faziletli olması gerekmez. Bu müjde, diğer faydalı bilgi öğretenleri de içine alır.

1194- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma)'dan rivayet edilmiştir:

"Kur'an'ı ezberleyen hali, devesi bağlı olanın haline benzer. Eğer deveyi gözetip bağlı bulundurursa ona sahip olur; eğer onu çözer de salıverirse, kaybolur gider." (Kur'an da devamlı okunarak gözetilirse muhafaza edilmiş olur; aksi halde zihinden kaybolur, gider.)

1195- Abdullah (Radiyallahu Anh) rivayet eder:

"Bir kimsenin: şu ve şu ayeti unuttum demesi, ne fena sözdür. Gerçek şu, iki (şu ki ???) unutuldu, demelidir. Unutulmaması için müzakeresine devam ediniz; çünkü Kur'an'ın kişilerin göğüslerinden silinip gitmesi, bağlı iken çözümlenen develerin dağılıp kaybolmasından daha çabuktur."

1196- Ebû Mûsâ (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

"Kur'an'ı (devamlı okuyarak) gözetiniz, (onu unutmayınız). Nefsim kudet elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Kur'an'ın (göğüslerden) boşanması devenin bağından boşanmasından daha şiddetlidir."

1197- Ebû Mûsâ'dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

"Ey Ebû Mûsâ! Sana, Davud (Aleyhisselâm) ailesine verilen güzel seslerden bir ses verilmiştir."

1198- Abdullah bin Amr (Radiyallahu Anh) der ki:

Babam bana şerefli bir aileden bir hanım nikâhlanmıştı. Evimizin idare ve ihtiyaçlarına da babam bakardı. Bir gün babam benim durumumu zevceme sordu. Zevcem beni görünüşte över bir ifade ile ve aslında kusuruma işaret ederek: Sizin oğlunuz ne iyi adamdır ki, ona varalı beri yanıma uğramamış, gece gündüz ibadet ile vakit geçirmiştir, dedi. Benim bu halimi babam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem e arzetti. Bunun üzerine Hazreti Peygamber babama:

"Oğlunu benimle karşılaştır." buyurdu. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e gittiğimde bana sordu:

"Sen nasıl oruç tutuyorsun?" Ben: Her gün tutuyorum, dedim. Yine sordu:

“Kur’an’ı nasıl hatmediyorsun?” Dedim ki: Her gece Kur’an’ı hatmediyorum. Hazreti Peygamber bana şöyle buyurdu: “Her ayda üç gün oruç tut ve her ay Kur’an’ı bir defa hatim et.” Ben, bundan daha çoğunu yapabilirim, dedim. Hazreti Peygamber: “Öyle ise her hafta üç gün oruç tut,” buyurdu. Ben dedim ki, bundan daha çoğunu yapabilirim. Bana buyurdular: “Bir gün oruç tut, iki gün ye (ve böylece devam et). Ben dedim ki, bundan daha çoğunu yapabilirim. Hazreti Peygamber: “Sen oruçların en faziletli olan Davud’un (Aleyhisselâm) orucunu tut. O da gün aşırı oruç tutmaktır. Her yedi gecede bir defa da Kur’an’ı Hatim et,” buyurdu.

1199- Ebû Saîd (Radiyallahu Anh)den rivayet edilmiştir:

“Sizin içinizden bir kavim çıkacak. Onların namazı yanında siz kendi namazlarınızı, oruçları yanında oruçlarınızı, amelleri yanında amellerinizi küçümseyeceksiniz. (Görünüşte onların ibadetleri sizinkinden daha üstün olacak, gerçekte ise yok hükmünde bulunacaktır.) Kur’an okuyacaklar; fakat hançerelerinden aşağı geçmeyecektir. (Manevî hiç bir nasibleri olmayacaktır). Onların dinden çıkışı, okun av hayvanını delerek çıkışı gibidir. İnsan o okun demir ucuna bakar (kan izinden) bir şey görmez. Okun ağaç kısmına bakar, yine bir şey görmez. Sonra yelesine bakar, yine bir şey görmez. Nihayet ok atıcısı, okun gezinde şüpheye düşer (de yine bir iz bulamaz işte o okuyucuların da okuyuşlarında manevî hiç bir esef ve iz bulunmayacaktır, okuyuşlarından asla faydalanamayacaklardır) “

1200- Ebû Mûsa (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

“Kur’an’ı okuyup ta onunla amel eden mümin; yenmesi lezzetli ve kokusu hoş olan turunca benzer. (Hem kendisi iyidir, hem de çevresine faydalıdır.) Kur’an okumayıp da onunla amel eden mümin, yenmesi lezzetli ve kokusu olmayan hurma gibidir. Kur’an okuyan münafığın hali de, kokusu güzel; fakat tadı acı olan bitki gibidir. Kur’an okumayan münafığın hali ise, tadı acı yahut kötü olup kokusu da acı olan Ebû Cehil karpuzuna benzer.”

1201- Cündüb (Radiyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

Kalbleriniz Kur’an üzerinde (mana ve kıraat bakımından) birleştikçe Kur’an okuyunuz. Ayrılığa düştüğünüz zaman hemen okumayı kesip dağılınız (birbirinizle münakaşaya girmeyiniz). 44

44 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:824-833

NIKÂH BAHSİ

1202- Enes bin Mâlik (Radiyallahu Anh) der ki:

Ashaptan üç kişi, Hazreti Peygamberin, ibadet halini sorup öğrenmek maksadıyla Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in pâk zevcelerinin evine geldiler. Edindikleri bilgiye göre, Hazreti Peygamberin geçmiş ve gelecek bütün günahları bağışlanmış olduğundan ibadetini azımsar oldular. Kendilerinin daha çok ibadet etmeleri gerektiğini düşündüler. Bir rivayete göre bu üç kişiden biri Hazreti Ali ve diğerleri de Abdullah bin Amr ve Osman bin Mez’un idi. Bunlardan biri, ben ömrüm boyunca geceleri ibadetle geçireceğim, dedi. Diğer, haram günler müstesna ömrüm boyunca her gün oruç tutacağım, dedi. Üçüncüsü de, ben kadınlardan uzaklaşacağım ve asla evlenmeyeceğim, dedi. Onlar böyle konuşurlarken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem teşrif ederek onların konuşmalarını duyması üzerine şöyle buyurdu:

“Şöyle, şöyle söyleyen siz misiniz? Dikkat ediniz! Vallahi sizin içinizde Allah’tan en çok korkan (ona itaatkar olan) benim. Bununla beraber bazan oruç tutarım, bazan tutmam? (geceleri) namaz kılarım ve aynı zamanda uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden (yolumdan) yüz çevirirse, benden değildir.”

Mütercim:

Haneî mezhebinde evlenmek, aşırı istek halinde vaciptir. İtidal (normal) halde bulunanlara evlenmek müekked sünnettir. Zevce haklarını gözetmeyeceğinden korkanlara ise mekruhtur.

Evlenmek için durumları müsait olmayanlar, oruç tutmak ve perhiz yapmak suretiyle sabır ve tahammül etmeye çalışır.

1203- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e: — Ben genç bir delikanlı olduğumdan zinaya düşmekten korkmaktayım. Evlenmem için de durumum müsait değildir, (kendimi iğdiş yaptırsan olur mu?) diye sordum, cevap vermediler. Sorumu üçüncü defa tekrarlayınca bana şöyle buyurdular:

“Ey Ebû Hureyre! Senin ne ile karşılaşacağını yazan kalemin mürekkebi kurumuştur (Senin başından geçecek olan mukadderat yazılmıştır, artık bunlar değişmez). Buna karşı istersen kendini burdur? ister bırak (kaderine boyun eğmekten başka çaren yoktur).”

1204- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Ben dedim ki: Ya Resûlallah! Bir vadiye inseniz de orada yaprağından yenmiş bir ağaç ile yaprağından yenmemiş bir ağaç bulsanız, bunlardan hangisinden devenizi otlatmayı münasip görürsünüz? Hazreti Peygamber:

“Yenmemiş ağaçta otlatırım,” buyurdu. Hazreti Aişe, Hazreti Peygamberin, kendisinden başka bakire bir kadınla evlenmemiş olduğunu ima ederek kendisine daha çok muhabbet beslenmesi gerektiğini belirtmek istemiştir.

1205- Hazreti Urve (Radıyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, kendine nikâhlamak üzere Hazreti Aişe’yi Hazreti Ebû Bekir’de isteyince, Hazreti Ebû Bekir: Ben senin kardeşimim, (kızımı sana verebilir miyim?) dedi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Allah’ın dininde ve kitabında sen benim (din) kardeşimsin; (arada soy ve süt kardeşliği olmadığı için) o bana helâldir.”

1206- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, Zübeyr’in kızı Dıbbâ’nın evine vardı ve ona dedi ki:

“Galiba sen hacctmek istiyorsun?” Dıbbâ dedi ki:

— Vallahi kendimi de sancılı (hasta) buluyorum. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Haccını şart koşarak yap ve şöyle niyet et: Allah’ım, Nerede (sancılarım (yüzünden) beni alıkoyarsan, ihramdan çıkma yerim orasıdır.” (Bu takdirde muhsar, yani hacdan bir engelle geri kalan kimsenin hükmüne tabi olur.)

1207- Ebû Hureyre’den (Radıyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Bir kadın dört şeyden dolayı nikâh edilir: Malı için, şerefi için, güzelliği için ve dindarlığı için. Sen dindarı seç, ellerin yeşersin.”

1208- Sehl bin Sa’d (Radıyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in yanından zengin bir adam geçip giderken, Hazreti peygamber yanında bulunanlara sordu: “Bu geçen adam hakkında ne dersiniz?” onlar dediler ki:

— Bu adam; eğer bir kız isterse kendisine nikâh edilmeğe, bir kimse için aracı olursa aracılığı kabul edilmeğe ve eğer bir şey söylerse dinlenmeye layık kimsedir. Hazreti Peygamber sustu, sonra Müslümanlardan fakir bir adam geçti. Yine Hazreti Peygamber ashaba sordu:

“Bu adam hakkında ne dersiniz?” Onlar dediler ki:

— Bu adam; bir kız isterse verilmemeğe, bir iş için aracı olursa kabul olunmamaya ve bir söz söylerse dinlenmemeğe layık kimsedir.

Bunun üzerine Hazreti Peygamber buyurdu:

“Şu fakir yok mu, öteki zengin adam gibi dünya dolusu adamlardan hayırlıdır.”

1209- Üsame (Radıyallahu Anh) ’den rivayet edilmiştir:

“Benden sonra erkeklere kadınlardan daha zararlı bir fitne bırakmadım.”

1210- Hazreti Aişe (Radıyallahu Anha) der ki:

Ben, Hazreti Peygamberin pâk zevcelerinden Hafsa’nın kapısın da bir erkeğin içeri girmek için izin istediğini işittim. Hazreti Peygambere dedim ki, bakınız şu erkek sizin evinize girmek için izin istiyor. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu:

“Sanıyorum o adam. Hafsa’nın süt amcası falandır.” Sonra sordum: — Ya Resûlallah! Benim süt amcam falan kimse hayatta olaydı, benim evime girebilecek miydi? Hazreti Peygamber:

“Evet! Çünkü süt kardeşliği, soyun haram kıldığını haram kılar. (Soyca olan amca mahrem olduğu gibi, süt amca da mahremdir.)

1211- İbni Abbas (Radıyallahu Anhuma) derki:

Hazreti Ali tarafından Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e: Hazreti Hamza’nın kızını kendinize nikâhlayamaz mısınız? denilmesi üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“O kız, süt kardeşimin çocuğudur.” (ben onun süt amcası olurum ki, bu caiz değildir)

1212- Ümmü Habîbe validemiz (Radıyallahu Anha) der ki:

Ben, Hazreti Peygambere: Kız kardeşim olan Ebu Süfyan’ın kızını kendinize nikahlayınız, deyince bana şöyle buyurdular: “Siz bunu istiyor musunuz? Gerçek şu ki, o bana helâl olmaz (çünkü iki kız kardeş bir kimsenin nikâhında toplanamaz).”

Sonra dedim ki; Duyduğumuza göre siz, Ebû Seleme’nin kızını kendinize nikâhlamak istemişsiniz! Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu söze şaşı ve:

“Zevcem Ümmü Seleme’nin kızını mı?” diye sordu. Ben de: Evet, dedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Eğer o kız, benim himayemde ve terbiyemde yetişmemiş (üvey evlâdım olarak benim terbiyem dışında yetişmiş) olsa bile bana helâl olmaz. O kız, (aynı zamanda) benim süt kardeşimin kızıdır. Onun babası Ebû Seleme ve ben, Süveybe adlı kadından (Ebû Leheb’in cariyesinden) süt emdik. Bu halde sakın siz bana kızlarınızı ve kız kardeşlerinizi arz etmeyiniz.”

1213- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Süt kardeşim yanımda iken, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yanımıza geldi. Ben Hazreti Peygamberin bu halimizden hoşlanmadığını mübarek yüzlerinden anladım. Hemen dedim ki: Ya Resûlâllah! Bu adam benim süt kardeşimdir. Bunun üzerine buyurdular:

“Siz, süt kardeşlerinizin kimler olduğuna dikkât ediniz. Süt mahremliği, ancak açlık sebebiyle emzirilmedir.” (iki veya iki buçuk yaşına kadar çocuğun emmesinden olur. Bu yaştan sonra süt kardeşliği olmaz.)

Mütercim:

Süt kardeşliği, çocuk henüz iki yaşını geçmemişken, süte muhtaç olduğu bir devrede ona verilen süttten dolayı olur. Bu müddeti iki buçuk yaşına kadar çıkaran imam vardır. Bu yaştan sonra süt emmekten kardeşlik meydana gelmez. İmam Şafii Hazretleri bu hadîs-i şerifi delil alarak bir çocuğun en az beş defa süt emmiş olmasını, kardeşliğin meydana gelmesi için şart koşturmuştur. Hanefî mezhebinde ise, bir defa emmekle de kardeşlik husule gelir. Ancak her ikisinde de bu emişlerin süt emme çağında olması gereklidir.

1214- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anha)’dan rivayet edilmiştir:

“Bir kadın, halası ile ve yine bir kadın teyzesi ile bir adamın nikâhında toplanamazlar.”

(Bir adamın nikâhında iki kız kardeşi bulunamayacağı gibi, hala ile yeğen ve teyze ile yeğen de bir adamın nikâhında toplanamazlar. Ancak bunlardan biri ölür veya boşanırsa, diğeri nikâhlanabilir.)

1215- Cabir ve Seleme bin Ekva (Radiyallahu Anhuma) anlatırlar:

Biz, bir savaşta ordugâhda iken Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem (bir rivayette de onun elçisi Bilâl Habeşi) yanımıza geldi. Sonra bize şöyle buyurdu:

“Mut’a (geçici nikâh) yapmamıza izin verildi. Siz muta nikâhı yapabilirsiniz. Herhangi bir erkek ve kadın aralarında anlaşılırsa, beraber olmaları müddeti üç gecedir. Sonra isterse bunu çoğaltırlar veya birbirlerini anlaşılarak terk ederler.”

Hazreti Ali’den rivayet edildiğine göre, bu hadîs-i şerifin hükmü sonradan kaldırıldı ve mut’a nikâhı haram kılındı. Mütercim:

Mut’a nikâhı, ki, bir mal karşılığında muayyen bir vakit için yapılan nikâhtır. Böylece bir nikâh, ümmetin (ehli sünnet âlimlerinin) icma’ı ile haramdır. Rafizî ve Şii’lerde bu nikâh halen yürürlüktedir. Ehli sünnet mezheplerinde bu nikâh caiz olmamakla beraber böyle bir nikâh halinde taraflara recim cezası uygulanmaz. Ebû Sûud Hazretlerinin Kenz haşiyesinde böyle yazılıdır.

1216- Sehl bin Sa’d (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir kadın, kendisini Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e arz etti (nikâhlanmasını istedi). Hazreti Peygamberin buna istekli olmadığını anlayan orada bulunanlardan biri dedi ki: Ya Resûlallah bu kadını bana nikâhlayınız. Hazreti Peygamber ona sordu:

“Senin (mehir olarak verebilecek) neyin var?” Adam: — Ya Resûlallah, hiç bir şeyim yoktur! dedi. Hazreti Peygamber:

“Demirden bile olsa bir yüzük ara bul.” buyurdu. Adamcağız evine gidip arama yaptıktan sonra döndü ve:

— Vallahi, ya Resûlallah hiç bir şey (demir yüzük dahi) bulamadım! Yalnız üstümdeki şu futanın yarısı benim, yarısı da bu kadının olsun, dedi. Adamın belden yukarı kısımda giyilecek elbisesi olmadığını da Sehl rivayet eder. Sonra Hazreti Peygamber adama şöyle buyurdu:

“Kadın senin futanı ne yapacak? onu sen takınsan ona bir şey kalmayacak. Ve o takınsa sana bir şey kalmayacaktır” Aradan bir müddet geçtikten sonra adamcağız kalkıp evine gitmek üzere çıkarken arkasından Hazreti Peygamber çağırdı ve sordu:

“Kur’an’dan ne biliyorsun?” Adam, falan sûreyi, falan sûreyi ve falan sûreyi biliyorum, diyerek saydı. Hz. Peygamber, “bunları ezberden okuyabilir misin?” diye sordu. Adam, evet! dedi. Resûl-i Ekrem buyurdu ki: “O halde Kur’an’dan bildiğin (sûreleri ona öğretmen) karşılığında o kadını sana nikahladım.”

Mütercim:

Hanefî mezhebine göre bu hadîsin manası şu: Ezberinde bulunan Kur’an’ın hürmetine veya onun sebebiyle bu hanımı, emsaline tanınan mihir bedeli ile (nikâh bedeli ile) sana nikahladım.

Şafii mezhebinde manası şu: Ezberinizde olan sûreleri bu hanıma öğretmek mihir karşılığı olmak üzere onu sana nikahladım. Şafii mezhebinde Kur’an öğretmek, geçer para ve mal hükmündedir. Hâlbuki Hanefî mezhebinde mihrin aynı mal veya para olması şarttır. Yine Hanefî mezhebinde “temlik” sözü ile nikâh akdi sahih olur. Şafii’de ise akid ancak nikâh ve tezviç sözleriyle olur.” Nikahladım, zevce aldım” gibi sözlerle nikâh akdi olur, mülk edindim sözü ile olmaz.

Şafiilerce her ne kadar bu hadîs-i şerifte “Temlik” sözü ile nikâh akdi yapıldığı görülüyorsa da, daha önce Hazreti Peygamberin nikâh sözünü kullanması vardır. “Temlik” sözünü sonradan tekid için kullanmışlardır, denilmektedir. Nitekim bazı rivayetlerde “temlik” sözü yerine, “nikâh” sözü geçmektedir.

1217- Sehl bin Sa’d (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir kadın gelip: Ya Resûlallah, ben kendimi sana hibe etmek üzere geldim, dedi. Hazreti Peygamber onun bu teklifi karşısına mübarek başını eğdi ve bir şey söylemeyerek durdu. Sonra ashaptan bir adam ayağa kalkıp o kadını kendisine istedi. Hazreti Peygamber adama sordu:

“(Mihir bedeli olacak) bir şeyin var mı?” Adam, bir şeyim yoktur, dedi. Hazreti Peygamber:

“Evine git de bir şey bulabilir misin, bir bak! Demir yüzük bile olsa ara!” buyurdu.

Adam evine gidip döndü ve: Ya Resûlallah, vallahi hiç bir şey bulamadım. Yalnız şu belden aşağı giydiğim futam var; bunun yarısı benim yarısı da o kadının olsun, dedi. Hazreti Peygamber:

“O, senin futanı ne yapacak? Sen giyince, ona bir şey kalmayacak ve o giydiği zaman, sena bir şey kalmayacak” buyurdu. Adam epeyce oturduktan sonra evine gitmek üzere kalktı. Arkasını dönüp gitmekte olduğunu Hazreti Peygamber görünce onu çağırdı ve sordu:

Kurandan ne biliyorsun?” Adamcağız; falan sûreyi, falan sûreyi bilirim, diyerek bir kaç sûre saydı. Hz. Peygamber:

“bunları ezberden biliyor musun?” buyurdu. Adam, evet! dedi. Peygamber, “o halde Kur’an’dan bildiğin (sureleri ona öğretmekliğin), karşılığında o kadını sana temlik ettik (nikâhladık).” buyurdu.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, geçen hadîsin tekrarı ise de birbirinden biraz farklı olduğundan yine tahric edilmiştir.

1218- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Dul bir kadın, açık olarak rızası alınmadıkça nikâh edilmez. Bakire kız da izni alınmadıkça nikâh edilmez.” Ashabı kiram sordular: Ya Resûlallah! Bakire olan bir kızdaki nasıl izin alınır? (Ekseriya utangaç olur ve konuşmaz.) Buna cevap olarak: “Onun izni (rızası) susmasıdır” buyurdular.

Mütercim:

Bulûğ çağına ermiş akıllı dul kadın, hanefî mezhebinde açık olarak söylemedikçe, kabul ve rızasını beyan etmedikçe evlendirilemez.

Bulûğ çağına ermemiş çocuğun izni alınmaksızın evlendirilmesi ittifakla caizdir.

Şafii mezhebinde bulûğa ermiş olan bakire bir kızı, kızın izni olmaksızın babası cebren, evlendirebilir. Fakat izin alması müstehabdır. Hâlbuki Hanefî mezhebinde bu caiz değildir. Ancak bir baba kızını evlendirir de kız bu evlenmeyi duyunca susarsa, bu izin kabul edilerek nikâh sahih olur. Eğer evlenme akdini duyduğu zaman istemez ve red ederse, nikâh sahih olmaz.

1219- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha)’dan rivayet edilmiştir:

“Kızın rızası susmasıdır!”

Hazreti Aişe’nin: Ya Resûlallah! Kızlar utangaç olurlar, (rıзалarı nasıl anlaşılacak?) demesi üzerine, Hazreti Peygamber bu hadîs-i buyurdular.

Mütercim:

Bakire olan bulûğ çağındaki kızın gülmesi, sessiz olarak ağlaması yine rıza sayılır. Fakat sesli olarak ağlaması veya feryad etmesi red ve kabul etmemektir.

1220- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir: Resûl-i Ekrem:

“Kötü zandan sakınınız; çünkü kötü zan, sözün ve hatırdan geçen şeyin en yalanıdır. Siz insanların ayıplarını araştırmayınız, dedikodularını dinlemeyiniz ve birbirinize kırı tutmayınız. Birer kardeş (gibi) olunuz. Hiç kimse, kardeşinin talib olduğu kadına, nikâhlanmasın! veya bırakmasını beklemeden talip olmasın.” buyurdu.

1221- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Hiçbir kadına, (dinde veya insanlıkta) bacısının kabındaki kendi kabına aktarmak için onun boşanmasını dilemesi caiz değildir. Nitekim o kadının alacağı, kendisine ne takdir edilmiş ise odur.”

(iyi varlıklı bir kocaya sahip olan bir kadının elindeki nimete konmak istemek, günah olmakla beraber mukadderatın ötesinde bir yarar sağlaması da imkânsızdır.)

1222- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha)’den rivayet edilmiştir:

Hazreti Aişe, kendisine ait bir hizmetçi kadını, Ensar’dan birine nikâhlayarak onun gerekli ihtiyaçlarını hazırladı ve evlenmesinde bulundu, Evine döndüğü zaman Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:

“Ey Aişe! Sizin düğününüzde eğlence yok muydu? Ensar (Medineli müminler) oyun ve eğlenceden hoşlanırlar.”

(Bunun manası, nikâh ve düğün toplantılarında dinen meşru olan def çalma gibi eğlencelere yer veriniz, demektir. Şerkavî şerhinde: “Keşke def çalıp oynayacak bir cariye göndereydin” diye rivayet vardır. Hazreti Aişe: Ya Resûlallah! Biz nasıl bir şarkı söylemeliydik? diye sorunca Hazreti Peygamber, şöyle diyebilirdiniz, buyurdu:

“Geldik size, geldik size.

“Allah kerem kılsın bize.

“Esmer buğday olmayaydı, semirmezdi kızlarınız,

“Sarı altın olmayaydı, şenlenmezdi yurtlarınız.”

1223- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) dan rivayet edilmiştir:

“Dikkat ediniz! Bir kimse zevcesine yaklaşırken: Bismillah, Allah’ım, beni şeytandan uzaklaştır ve şeytanı da bize vereceğin çocuktan uzaklaştır! der ve sonra da karı koca arasında bu yaklaşımdan bir çocuk meydana gelirse, o çocuğa hiç bir zaman şeytan zarar veremez.”

1224- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) den rivayet edilmiştir:

“Sizden biriniz düğün ziyafetine çağrıldığı zaman, oraya varsın.”

Mütercim:

Herhangi haklı bir özür olmadıkça veya düğün cemiyetinde haram işler işlenmedikçe düğün toplantılarına gitmek gereklidir. Çünkü düğün sünnettir, ona icabet etmemek günah olur. Diğer davetlere katılmak ise müstehabdır.

1125- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah’a ve ahiret gününe iman eden kimse, komşusuna eziyet etmesin. Kadınlara iyi davranılması hakkındaki öğütlere uyunuz. Çünkü onlar eğe kemiğinden yaratılmışlardır. Eğe kemiğinin en eğri yanı yukarısidir. Eğer onu doğrultmaya kalkışırsan kırarsın ve de olduğu gibi bırakırsan öylece eğri kalır. Siz kadınlara iyi davranmayı birbirinize tavsiye ediniz.”

Mütercim:

Kadınların bazı eksiklik ve aksaklıklarını görürseniz onları bağışlayınız. Onları oldukları gibi kabul ederek idare ediniz. Onların yaratılışlarından gelen birtakım zaafırları vardır. Bu itibarla onların dünyasında daha çok duygular hâkim dir ve bu da onların idare edilmeye muhtaç oldukları gerçeğini isbat eder.

1226- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki.

Bir gün, onbir kadın, kocalarının gizli yönlerini olduğu gibi anlatmak üzere sözleşerek aralarında bir toplantı düzenlediler. Onlardan birinci kadın kocasını şöyle tanıttı: “Benim kocam, sivri dağın tepesinde arık deve etine benzer. Yassı değil ki çıkabilsin ve et de semiz değil ki, taşınmaya değsin. (Benim kocam çok zayıftır; hiç bir kadının rağbet edeceği bir erkek değildir.)

İkincisi: Kocamın durumunu yayamam çünkü saymakla bitirememekten korkarım, onu (ne zaman ve nerede) ansam hep kusurlarını anarım.

Üçüncüsü: Benim kocam patavazsızın biridir. Konuşsam boşanırım ve sussam askıda bırakılırım (ne boşar beni, ne de kocalık eder bana).

Dördüncüsü: Benim kocam çöl gecesi gibi mutedildir. Ne sıcak, ne de soğuktur. Ne korku var, ne de usanmak.

Beşincisi: Kocam eve girince parslar (pars gibi yatar uyur) ve evden çıkınca aslanlaşır. Verdiğinin nereye harcadığını sormaz. Pars gibi yuvasına bağlı, aslan gibi güçlü ve aynı zamanda cömerttir.)

Altıncısı: Kocam yemek yeyince ne var, ne yok kaldırır su içince su kabını kurutur. Yatağa yatınca elbisesine bürünür yatar ve elini uzatmaz ki, derdimi bilebilsin.

Yedincisi: Benim kocam başarısız veya iktidarsız ve salaktır. Her ne dert varsa onda mevcuttur. Ya başını yarar, ya bir yerini kırar, ya da sana hepsini birden yapar.

Sekizincisi: Kocamın bana dokunması tavşan dokunması gibi yumuşaktır. Vücudunun kokusu da turuncu kokusu gibi hoştur.

Dokuzuncusu: Kocamın evi yüksek direkli (olup misafir kabulüne her yönden elverişli) dir. Kılıcının bağı uzun (kendi de uzun boylu) dur. Ocağının külü boldur (ateşi daima yanar ve kazanı da misafirler için her zaman kaynar). Evi de toplantı yerinin yakınındadır.

Onuncusu: Kocam mülk sahibidir. Onun mülkünden daha iyisine sahip olan yoktur. Damları çok ve fakat yayılma yerleri az olan develeri vardır ki, ud sesini işittikleri zaman yaşamaktan ümitlerini keserler (kesilip misafirlere ikram edileceklerini bilirler).

Onbirincisi: Kocam Ebû Zer öyle bir adamdır ki, iki kulağını mücevherat ile süsledi. Pazılarını yağla doldurdu ve beni şişmanlattı; ben de kendime geldim. Kocam beni güç şartlar altında yaşayan birkaç davar sahibi (fakir) bir ailede bularak atları, develeri ve ekinleri bol olan bir yuvaya koydu. Onun yanında ne söylesem azarlanmam, uyurum ve gün üzerime doğar (kimse beni iş için uyandırmaz). İçtiğim zaman da kanıncaya kadar içerim. Ebû Zer’in annesi öyle bir kadın ki, sandıkları ağzına kadar dolu ve evi geniştir. Ebû Zer’in oğlu öyle bir oğul ki, onun yattığı yer kılıç kını gibidir ve

kuzu budu ile doyar. Ebu Zer'in kızı öyle bir kız ki, babasının ve annesinin emrindedir. Giysilerini doldurur. Komşu kızları (endamlı ve güzelliği ile) küplere bindirir. Ebû Zer'in cariyesi öyle bir cariye ki, (mahrem) konuşmalarımızı asla yaymaz. Aşımıza kem gözle bakmaz. Evimizi çerçöple doldurmaz. Ümmü Zer sözlerine şöyle devam etti:

Kocam Ebû Zer, sütlerin yayıklandığı bir gün çarşıya çıktı ve orada bir kadınla karşılaştı. Kadının pars yavrusu gibi iki çocuğu vardı. Bu çocuklar, kadının koltuklarının altından memeleri ile oynuyorlardı. Kocam hemen beni boşayarak onu kendisine nikâhladı. Ben de daha sonra hatırı sayılan bir adamla evlendim. Atına bindi, eline Hat yapısı mızrağını aldı, akşamleyin yanıma bol bol av hayvanları ile geldi ve her çeşidinden bana bir çift vererek dedi ki: Ey Ümmü Zer! Yiyebildiğin kadar ye ve yakınlarına da ver. Bununla beraber onun bana verdiği şeyleri bir yere toplasam, ilk kocam Ebû Zer'in, en küçük kabını dolduramazdı.

Bu hadiseyi anlatan Hazreti Aişe Radiyallahu Anha, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in şöyle buyurduğunu anlattı: "Senin için ben, Ümmü Zer için Ebû Zer gibiyim."

Mütercim:

İyi geçinmede, ihsan ve ikramda, ben de sana Ümmü Zer hakkında Ebû Zer nasıl idiyse öyleyim. Bazı rivayetlerde şu ilâve vardır:

"Fakat Ebû Zer zevcesi Ümmü Zer'i boşamış, ben ise seni boşamayacağım."

1227- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

"Kocası yanında iken, hiç bir kadına, kocasının izni olmaksızın (nafile) oruç tutmak helâl olmaz. Yine kocasının izni olmaksızın hiç kimseyi evine alamaz. Kocasının emri olmadan kadın herhangi bir harcamada bulunur (sadaka verir) ise onun (sevabının) yarısı kocasına verilir."

1228- Üsame (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

"Cennet kapısında dikildim ve cennete girenlerin genellikle yoksullar olduğunu gördüm. Makam sahipleri ise bekletilmekte idiler. Ancak cehennemliklerin cehenneme atılmaları emredilmişti. Cehennem kapısında da dikildim ve cehenneme girenlerin genellikle kadınlar olduğunu gördüm."

1229- Hazreti Esmâ (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e sordum: — Ya Resûlallah! Benim bir ortağım (kumam) var. Ona nispet ve gösteriş yapmak niyetiyle, kocam Zübeyir, bana şunu ve bunu verdi desem bunun bana bir günahı var mıdır? Hazreti Peygamber şu cevabı verdiler:

"Kendisine verilmedik şeyi verilmiş gibi gösteren, yalandan, iki elbise giyen gibidir."

1230- Mugîre (Radiyallahu Anh)den rivayet edilmiştir:

Sa'd ın kıskançlığına mı şaşıyorsunuz? Ben ondan daha kıskancım. Allah da benden daha kıskançtır."

Mütercim:

Hazreti Sa'd: Vallahi ben zevcemle bir kimseyi görmüş olsam ona kılıcımın arkası ile değil, keskin tarafı ile vururum, dediğinde herkes onun kıskançlığına şaştı. Onların bu hayretini sezen Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, işte bu hadîs-i şerifi buyurdu.

1231- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ kıskançtır. Allah'ın kıskanması ise, haram kıldığı şeyi, müminin yapmasındandır."

1232- Hazreti Esmâ (Radiyallahu Anha) der ki:

Zübeyr bin Avvam, beni kendisine nikahladı. Zübeyr'in dünya malı olarak su taşımak için bir deve ve binmek için de bir attan başka hiç bir şeyi yoktu. Bu atın yem ve otunu ben temin ederdim. Her iki hayvanın suyunu da ben verirdim. Devenin su tulumu sökülürse, onu ben dikerdim. Ekmek hamurunu da ben yoğururdum. Ekmek pişirmesini iyi beceremediğimden çok kere bu işi Medine'li sadık komşularım yaparlardı.

Hazreti Peygamber, Nad'roğulları arazisinden bir hurma bahçesini Zübeyr'e vermişti. Ben o bahçeden deveye yem olmak üzere hurma çekirdeği toplar ve başımda taşıyarak getirirdim. Hurmalık da Medine'ye altı km. kadar uzakta idi. Birgün bir kap içinde başımda hurma çekirdeği taşıyarak evime dönerken yolda Hazreti Peygambere rastladım. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in beraberinde Ensar'dan bazı kimseler de vardı.

Hazreti Peygamber beni kendi devesinin arkasına bindirmek için, "İh ih" deyerek devesini çökertti. Fakat benim erkeklerle beraber yürümekten utandığım ve kocamın da kıskanç olduğunu düşündüğümünden deveye binmek istemediğimi anlayan Hazreti Peygamber beni bırakıp geçti. Sonra eve dönünce karşılaştığım bu hadiseyi olduğu gibi kocam Zübeyr'e anlattım. Kocam bana şu cevabı verdi:

— Senin hurma çekirdeği taşıman, Peygamberin devesinin arkasına binmenden daha ağır geldi.

Yine ben eski işime ve hizmetime aynen devam ettim. Sonra babam Hazreti Ebû Bekir Es-Siddîk (Radiyallahu Anh), işimi görmek ve atımıza bakmak üzere bana bir hizmetçi gönderdi. Böylece babam beni hizmetçilikten azad etmiş gibi oldu.

1233- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Birgün Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem pak zevcelerinden birinin evinde iken, diğer bir zevcesi hizmetçisinin eline bir tabak içinde yiyecek tutuşturarak Hazreti Peygambere gönderdi. Ev sahibesi olan zevcesi kıskanarak hizmetçinin eline vurup tabağı yere düşürdü. Tabak kırıldı ve içinde bulunan yiyecek dağıldı. Hazreti Peygamber çanağın kırıklarını ve dağılan yiyecekleri (hurmaları) toplamağa başladı. Bunu yaparken de misafirlere:

“Anneniz kıskandı” buyurdu. Sonra Hazreti Peygamber o hizmetçi alıkoydu ve tabağı kıran zevcenin ev eşyasından bir tabak alarak ona verip tabak sahibine yolladı.

1234- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:

“Senin benden hoşnud veya dargın olduğunu kesinlikle bilirim. Sonra ben sordum: Ya Resûlallah! bunu nerden bilirsiniz? Şu cevabı verdiler:

“Sen benden hoşnud iken, bir şey için yemin ettiğin zaman, Muhammed’in Rabbi hakkı için, diyerek yemin edersin. Fakat dargın olduğun zaman İbrahim’in Rabbi hakkı için, diye yemin edersin,” Ben doğrudur dedim. Ne var ki, vallahi ya Resûlallah yalnız adınızı anmam (fakat kalbim sevginizle doludur).

1235- Ukbe bin Âmir’den (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Nikâh düşen kadınların yanına varmaktan sakınınız.” Ensar’dan bir adam sordu: Ya Resûlallah! Bir kadının kayın biraderi hakkında ne buyurursunuz? Buna cevap olarak Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Kayın biraderiyle kadının yalnız kalması ölümdür (tehlikeli ve caiz değildir).”

1236- İbni Mes’ud’dan (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Kadın kadına, tenleri birbirine değecek şekilde yaklaşp da sonra o kadını, kocasının gözü önüne getirircesine ona anlatmasın.”

Mütercim:

Burada Hazreti Cabir’den rivayet edilen bir hadîs-i şerif unutulmuştur. O da şudur: “Sizden biriniz evinden uzun zaman uzak kalırsa gece ansızın evine gelmesin.” Diğer bir rivayette de: “Yolculuktan dönüp kasabana girdiğin zaman hemen karının yanına varma; tâ ki, zevcen başını tarayıp süslensin” buyrulmuştur. Gurbet, hac ve gaza gibi uzak bir yolculuktan evine dönecek olan kimse, evine varmadan önce, gelişinden evini haberdar etmelidir. Kocasının döndüğünü öğrenen zevce, bazı temizlik ve süslenme işleri için zaman bulacağından aralarındaki muhabbet çoğalmış olur. Aralarında nefreti gerektirecek bir durum olmasın.

Eve ansızın gelmeler, ev halkına kötü bir zan beslemeğe sebep olabileceğinden bunu yapmamak uygun olur.⁴⁵

45 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:833-852

TALAK (BOŞAMA) BAHSİ

1237- İbni Ömer (Radiyallahu Anhum) ‘den rivayet edilmiştir:

İbni Ömer, zevcesini hayız halinde iken boşadı. Babası Hazreti Ömer, bunu Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sordu. Bunun üzerine Hazreti Peygamber, Hazreti Ömer’e şöyle buyurdu:

“Ona emret karışına dönsün. Sonra hayızdan temizlenip sonra tekrar aybaşı görüp temizleninceye kadar onu (nikâhı altında) tutsun. Bu ikinci temizlik döneminde isterse tutar ve dilerse cinsi temasta bulunmadan boşar. O temizlik süresi, kadınları boşamak için Allah Teâlâ’nın emrettiği süredir.” (Karı, kendisiyle cinsî temasta bulunulmayan temizlik devresi içinde boşanır.)

Mütercim:

Adet (hayız) halinde zevcesini boşayan kimsenin zevcesine dönmesi (boşamadan vazgeçmesi) hususundaki bu emir, Hanefî ve Şafî mezheplerinde vacip olmayıp müstehabdır. Fakat Maliki mezhebinde ve bazı Hanefî âlimlerine göre vaciptir.

Sünnete aykırı olarak adet halinde hanımını bir veya iki talak ile boşayan kimsenin ric’at etmesi gerekir. Hanımı adetten temizlendikten sonra yeniden bir hayız daha görüpte ondan da temizlenince, koca isterse onu boşar, istese nikâhında tutar. Ancak ilk hayızdan temizlendikten sonra cinsî münasebet kurmadan dilerse boşayabileceği hususu âlimler arasında ihtilâf konusudur. İkinci adetten temizlendikten sonra da şayed boşama niyeti varsa, yine bu boşamayı cinsi münasebet olmadan yapmak gerekir ki, sünnet üzere boşama yapılmış olsun.

1238- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Cevn’in kızını nikâhladıktan sonra zifaf için Hazreti Peygambere getirilince, birden bire ürkerek: Senden Allah’a sığınırım, dedi Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:

“Ulu zata (Allah’a) sığındın. Haydi babanın evine git (seni boşadım).”

Mütercim:

Hazreti Peygamber boşama yerine kapalı bir ifade kullanarak evine git, buyurdu. Bu kadın Arap emirlerinden birinin (Numan bin Şürah'ın) kızı idi. Allah'ın kaderi olarak Hazreti Peygamberden ürkmüş olup sonradan pişman olduğu ve başkası tarafından kendisine bu yolda telkinde bulunduğu ve bunu iyi söz maksadıyla söylediğini ileri sürdüğü de söylenir. Fakat bunlar kabul görmemiştir.

Hazreti Peygamber o kadına hiç dokunmadan öylece onu boşamış ve mihir bedellerini fazlasıyla ödemiş olduğu gelecek hadîs-i şeriften anlaşılmaktadır.

1239- Ebû Üseyd (Radiyallahu Anh)der ki:

Cevn'in kızı, beraberinde dayısı ve dadısı olduğu halde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e getirildi. Resûl i Ekrem bize:

“Siz dışarıda oturunuz.” buyurarak gelinin yanına girdi ve ona: “Kendini bana bağışla” buyurdu. Kadın dedi ki:

— Bir prenses halktan birine kendini bağışlar mı? Hazreti Peygamber ona iltifat etmek için mübarek elini başına doğru uzatmak isteyince kadın başını sakındırmış ve: — Senden Allah'a sığınırım, demiş. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurmuş:

“Büyük makama sığındın.”

Sonra Hazreti Peygamber dışarı yanımıza çıkarak şöyle emretti:

“Ey Ebû Üseyd! Sen o kadına (benim tarafımdan) iki kat Razıkıyye kumaşından elbise giydir ve onu kendi evine gönder (ben onu boşadım).”

Mütercim:

Arab Emirlerinden Numan bin Cevn El-Kindî adındaki zat, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna gelip: Ben sana Arabîstan bölgesinde bulunan dul hanımların en iyisini nikâhlayayım, kabul ediniz, diye kendi kızını vermekte ısrar etti. Hazreti Peygamber de kabul ederek onu nikâhladı ve o kadını getirmek için Ebû Üseyd'i görevlendirdi. Sonra kadının kötü kaderi gereği olarak kendisine dokunulmadan boşanmış oldu. Boşandıktan sonra da yine Ebû Üseyd tarafından babası evine götürüldü. Kadının bütün akraba ve yakınları bağırıp feryad edince, onlara şu cevabı vermiş: bazı kıskanç kadınlar beni aldattılar ve bana tuzak kurdular. Bu sözü söylersen, Hazreti Peygamber sana daha çok rağbet ve iltifat eder, dediler. Hatta bunun üzüntüsünden çok geçmeden o kadının vefat ettiği rivayet edilir.

1240- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Kurayza Oğulları kabilesinden Rifâa'nın boşanmış hanımı, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna gelerek dedi ki:

— Ya Resûlallah! Kocam Rifâa beni tamamen (üç talakla) boşadı. Ondan sonra ben yine Kurayza oğullarından Abdurrahman bin Zübeyr'e nikahlandım; fakat Abdurrahman'ın erliği, şu elbisenin saçağı gibi (sarkık) dır (beni ondan ayır).

Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Galiba sen tekrar (eski kocan) Rifâa'ya dönmek istiyorsun. Hayır, ikinci kocan Abdurrahman senin balcağızından tadmadıkça ve sen de onun balcağızından tadmadıkça bu olamaz (ilk kocana dönemezsin).”

Mütercim:

Kocasından üç talakla boşandıktan ve iddetini doldurduktan sonra isterse başka bir kocaya varabilir. Böyle bir duruma düşen kadın ilk kocasına varabilmek için ikinci bir adamla sahih bir nikâh yaptıktan ve karı koca olduktan sonra bu ikincisinden de ayrılırsa, o zaman ilk kocasına dönebilmek ancak kendisine helâl olur. Fakat bir veya iki talakla boşananlar böyle değildir. Bunlar muvafakat halinde tekrar ilk kocalarına varabilirler, başka bir kocaya gitmek zorunda kalmazlar.

1241- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem balı ve tatlıyı severdi. İkinci namazından çıktıktan sonra da pâk zevcelerinden birinin evine giderek onun gönlünü hoş ederdi. Bir defasında bu âdeti üzere Hazreti Ömer'in kızı olan zevceleri Hafsa'nın yanına vardılar. Orada her zamankinden fazla kaldılar. Ben bunu kıskandım. Bu kadar fazla kalmalarının sebebini de araştırdım. Sonra öğrendim ki, Hafsa'nın akrabasından biri, Hafsa'ya bir çömlek bal hediye olarak göndermiş. Hafsa da bu baldan şerbet yaparak Hazreti Peygambere içirmiş.

Bu hali öğrenince düşündüm ve bir hile kurayım diye yemin ettim. Sonra diğer ortağım Seved'e dedimki; Hazreti Peygamber şimdi senin yanına gelince kendisine: Ya Resûlallah! Galiba siz (hoş kokulu olmayan) meğâfir zamkı yemişsiniz, dersin.

Hazreti Peygamber sana tabî ki yok, böyle bir şey yemedim, diyecektir. O zaman sen, o halde bu meğâfir kokusu nereden geliyor? diye sor. Hafsa bana bal şerbeti içirdi, diyecektir. Sen, öyle ise o balı anlar meğâfir çiçeklerinden toplamış olmalı, dersin. Hazreti Peygamber bana gelince, ben de aynı şekilde söyleyeceğim. Hazreti Safiyye'ye de aynı şekilde söylemesi için tenbih ettim.

Sonra Sevede bana dedi ki: Senin verdiğin öğüt üzere hareket ettim ve Hazreti Peygamber de öylece sorularımı cevaplandırdı ve: “Hayır, Hafsa bana bal şerbeti içirdi.” buyurdu. Hazreti Sevede’den sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana geldi. Bende öylece söyledim. Safiyye’nin yanına vardığı zaman da, Safiyye bizim söylediklerimizi aynen söyledi. Daha sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazreti Hafsa’nın yanına gidince, Hafsa sordu: Ya Resûlallah! Size bal şerbeti yapayım mı? Hazreti Peygamber:

“Artık bana bal şerbeti lazım değil.” buyurdu.

Hazreti Aişe der ki: Sevede bana, ya Aişe, bundan böyle bal şerbetini biz Hazreti Peygambere haram ettirdik, dedi. Ben ona:

— Sus! Bu benim Hafsa’ya ettiğim bir hiledir, duyulmasın, dedim.

Mütercim:

Cenab-ı Hak: “Ey Peygamber! Neden Allah’ın sana helal kıldığı şeyi kendine haram ediyorsun?” mealindeki ayeti kerimeyi indirerek pak zevcelerin almış oldukları tedbiri açığa çıkardı. Ancak bu, kadınlarda olan kıskançlık gereği küçük günahlardan sayıldığından bağışlanan günahlar arasına girer. Üstelik bu hareketlerinden dolayı pâk zevceler ağlaştılar, tevbe ettiler ve mağfiret dilediler. Nitekim bu husus daha önce mezkûr ayeti kerimenin tefsirinde geçmişti. (Tahrîm sûresi: 1. Ayeti)

1242- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Sabit bin Kays’ın karısı Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine gelip:

— Ya Resûlallah! Kocam Sabit bin Kays’ın gerek ahlâkı ve gerekse dindarlığı hakkında bir kusur söyleyemem; fakat başka sebepten dolayı ondan memnun olmadığım için çok kötü duruma düşmekten korkuyorum. Beni ondan ayırınız, dedi. Hazreti Peygamber ona sordu:

“Kocanın sana evvelce vermiş olduğu bostanı ona geri verir misin?” Hanım: - Evet, onu geri veririm, dedi. Sonra Hazreti peygamber Sabit bin Kays’a şöyle emretti:

“Sen (daha önce hanımına verdiğin) bahçeni geri kabul et ve hanımını bir talakla boşa,” (Mevcut hoşnudsuzluk ve geçimsizliği gidermek için mal karşılığında boşamanın meşru olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.)

1243- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki.

Berîre adındaki cariyesinin kocası, Muğîs adlı bir köle idi. Sonra Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) Berîre’yi azad edince, Berîre hürriyet hakkını kullanarak kocasından ayrıldı.

İbni Abbas sözüne devam ederek der ki: Karısının ayrılmasına üzülen Muğîs’in göz yaşları sakalları üzerinde akarak Medine sokaklarından dolaştığını halâ görür gibiyim. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem babam Abbas’a şöyle buyurmuştu;

“Ey Abbas! Muğîs’in Berîre’ye olan sevgisine ve Berîre’nin de Muğîs’e olan nefretine hayret etmiyor musun?” Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Muğîs’in haline acıyarak Berîre’ye:

“Muğîs’e dönsen olmaz mı? “buyurdu. Berîre dedi ki:

- Ya Resûlallah! Gerçekten ona dönmemi mi emrediyorsun? Hazreti Peygamber şu cevabı verdi:

Hayır, bu hususta sana kesin emir vermiyorum; ancak vasıta olmak istiyorum.” Berîre: — Artık benim ona bir ihtiyacım yoktur (onunla ilgim kesilmiştir), dedi.

1244- Sehl bin Sa’d (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, mübarek işaret parmağı ile orta parmağını göstererek ve bir miktar aralarını açarak şöyle buyurdu:

“Ben ve yetimin işlerine bakan kimse, cennette şunlar (birbirine yakın olan şu iki parmak) gibiyiz.”

(Cennet-i Alâ’da benim derecemle, yetimlerin iş ve ihtiyaçlarını hakkaniyet üzere gören kimsenin derecesi arasında bu kadarlık bir fark olacaktır.)

1245- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir adam Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e gelip:

— Ya Resûlallah! Benim simsiyah bir çocuğum doğdu (benden olup olmamasında şüpheye düştüm), dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona sordu:

“Senin develerin var mı?” Adam: — Evet, var, dedi. Peygamber,

“O develerin renkleri nedir?” Adam: — Renkleri kızıldır, dedi. Peygamber:

“Onların içinde boz renkli olanı var mıdır?” Adam: — Evet, vardır, dedi. Yine Hazreti Peygamber:

“O halde o boz renk nereden geldi?” diye sordu: Adam: — Her halde soyunda, bulunan bir damar çekmiştir, cevabını verdi. Hazreti Peygamber: “İşte senin bu çocuğun da belki soyunun bir damarına, (atalarından veya analarından birine) çekmiştir,” buyurdu.

Mütercim:

Böyle zayıf işaretlerle çocuğu kendinden kabul etmemek caiz değildir. Çocuğu kendinden kabul etmemek için kuvvetli bir delil gerekir. O da zevcenin kesin olarak zina etmiş olması veya karı koca olduktan sonra altı aydan az bir zaman içinde zevcenin çocuk doğurması ve yahut adam öldükten sonra dört (veya iki) yıl geçtikten sonra zevcesinin çocuk doğurmuş olması halleridir.⁴⁶

46 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:852-858

LİAN BAHSİ

1246- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, lian edecek (karşılıklı yemin etmek suretiyle lânetleşecek) olan karı ve kocaya hitaben şöyle buyurdular:

“Her ikinizin, hesabını (ahirette) Allah görecektir. Şu bir gerçek ki, ikinizden biri yalancıdır. Tevbe edeniniz var mı?” Resûl-i Ekrem Bu soruyu üç defa tekrarlادılar. Sonra usulüne göre “Mülâane” yapıldı ve kocaya hitaben Hazreti Peygamber:

“Artık bu kadın üzerinde senin bir hakkın kalmadı,” buyurdu. Adam dedi ki: — Benim harcadığım malım ne olacak? Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Mal alacağın da yoktur; çünkü sen ona isnat ettiğin zina doğru ise, senin verdiğin mal onun nikâhından faydalanman karşılığıdır. Yok, eğer o kadına iftira etmişsen verdiğini geri almaktan daha uzaksın.”

1247- Ümmü Seleme (Radiyallahu Anha) der ki:

-Bir kadın, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e gelerek: Ya Resûlallah! Kızımın kocası öldü. Şimdi kızımın gözleri ağlıyor, gözlerine sürme çeksin mi? diyerek bu hususta izin istedi. Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:

“Hayır, gözlerine sürme çekmesin! Ey kadın Cahiliyet devrinde sizden birinizin kocası ölünce, en kötü elbisesi veya evinin en kötü yerinde tam bir sene matem tutardı. Bir yıl dolunca yanından bir köpek geçtiği zaman yerden hayvan tezeği alarak arkasına atar ve mateminden çıkardı. Şimdi dört ay on gün geçmedikçe sürme çekmek (süslenmek) olmaz. Allah'a ve ahiret gününe iman eden Müslüman bir kadının kocasından başkasına üç günden fazla matem tutması caiz değildir. Ölen kocası için ise dört ay on gün matem tutar.”

Mütercim:

Kocası ölen bir kadın, Müslümanlıktan önce matem tutup süsünü bırakarak eski, kara ve kirli elbisesini giyiniş yahut kötü ve karanlık bir odada tam bir sene beklerdi. Bir yıldan sonra yanından bir köpek geçerken yerden bir tezek alıp kendi arkasına atarak mateminden çıkardı. İslâm'da ise, böyle kocası ölen bir kadın dört ay on gün bir zaman (iddet) bekler ve bu müddet içinde süslenmez. Eğer o kadın hamile ise doğum yapıncaya kadar beklemek zorunda kaldığından yine sürme çekmek ve buna benzer süs bakınmaktan kaçınır.

Cahiliyette arkaya tezek atılmasının manası, güya bir yıl kocam için tutmuş olduğum matem bence bir tezek parçası kadar kıymeti yoktur, demektir.

İmam Malik mezhebinde, matemde olan bir kadının sürme çekmesi mutlak olarak caiz değildir. Ancak gözlerin kör olma korkusu olur da başka bir ilâç bulunamıyorsa, o zaman sürme çekmesi caiz olur. İmam Şafii Hazretlerine göre de hüküm böyle ise de, yalnız geceleri sürme çeker, gündüzleri sürmeyi siler. Çünkü bu hadisin sonunda: “geceleri sürme çek, gündüzleri sil,” diye varit olmuştur. Bununla beraber büsbütün sürmeyi terk etmek daha iyidir.

İmam Azam Hazretlerine göre, kocası ölen kadın için süs yapmak, gösterişli elbise giymek, güzel kokular sürmek, gözlere sürme çekmek, ellerine kına yakmak gibi şeyler, meşru bir mazeret olmaksızın caiz değildir, haramdır. Yine iddeti içinde diğer bir adama nişanlanmak, nikâh için sözleşmek haram olduğu Kur'an'ın hükmü ile sabit olduğundan bütün mezheblerce caiz değildir. Ancak ihtiyaç hallerinde bazı gündüz ve bazı geceleri dışarı çıkması caiz ise de, kendi evinden başka bir evde geceleme caiz değildir. Boşanmış bir kadın ise, iddeti içinde (üç hayız müddeti zarfında) zaruret olmadıkça evinden başka hiç bir yere çıkamaz, caiz değildir. Bu hususta geniş bilgi fıkıh kitaplarında vardır.⁴⁷

47 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:858-860

NAFAKA BAHSİ

1248- Ebû Mes'ud (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Bir Müslüman Allah rızasını gözeterek çoluk-çocuğuna (ailesine), harcama yaparsa, bu harcaması kendisi için bir sadaka olur.”

Mütercim:

Harcadığı nafaka, sevab bakımından sadakaya benzer. Bir kimse, ailesine ve çoluk - çocuğuna nafaka temin etmenin Allah tarafından üzerine farz kılındığını düşünerek Allah rızası için bu hizmeti yerine getirirse, malının zekâtını vermekten kazandığı sevab gibi büyük bir sevab kazanır. Çünkü çoluk-çocuğun geçimini sağlamak, hem sadakadan ve hem de zekâtta önde gelir.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Hayber’de kendilerine ait olan bahçenin hurmalarını satıp elde ettiği parayı, pâk zevcelerinin birer yıllık idaresi için sakarlardı. Bunu nafaka bahsinde, Hazreti Ömer’den imam Buhari rivayet etmiştir. Bir yıllık nafaka saklanması tevakküle aykırı olmadığı adı geçen sahih hadîsle sabittir. Ayrıca ümmetine caiz olduğunu bildirmek içindir. Fakat Hazreti Peygamber şahsı için hiç bir şey biriktirmez ve saklamazdı.

1249- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Dul ve miskinın hayır işine koşan kimse, Allah yolunda mücadele eden yahut geceyi ibadetle geçirip gündüz oruç tutan gibidir.”48

48 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:861

YİYECEK (Etime) BAHSİ

1250- Ebu Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

Açlık sebebiyle takatim kesilmişti. Hazreti Ömer ile karşılaştım. Kendisinden, bana Kur’an’dan birkaç âyet okumasını istedim. Esas maksadım, bu bahane ile yiyecek bir şey bulmaktı. Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) evine girdi ve bana Kur’an okumaya başladı. Sonra ben oradan çıktım. Biraz uzaklaştığım zaman aklıktan bayılarak yol ortasında yüzükoyun düşüp kaldım. Bir de gözümü açtım ki, yanımda Hazreti Peygamber duruyor. Bana:

“Ey Ebû Hureyre!” buyurdular. Ben de, buyurunuz, ya Resûlallah, dedim. Resûl-i Ekrem elimden tutarak beni kaldırdı ve halimi (aç olduğumu) anladı. Beni saadethanelerine götürdü ve hemen bana bir kâse içinde süt ikram etti. Ben de o süttten içtim. Bana:

“Ya Ebâ Hureyre, içmeye devam et!” buyurdular. Ben de içtim. “Yine iç.” buyurdular. Ben de içtim öyle ki karnım şişip göğsümün hizasına geldi.

Sonra Hazreti Ömer’le tekrar karşılaşıncı o zamanki hal ve hareketimi ona anlatarak dedim ki; Allah, karnımı doyurmak için senden daha hayırlı olan Hazreti Peygamberi görevlendirdi. Vallahi, senden Kur’an dinlemek istemiştım; Hâlbuki ben senden daha iyi okurum. Asıl maksadım beni yedirmenizdi. Hazreti Ömer cevap verdi: Vallahi sana orada ziyafet vermiş olsaydım, bana bir deve sürüsü bağışlanmasından daha sevimli olurdu. Böylece pişmanlığını belirtmişti.

1251- Ömer ibni Ebi Seleme (Radiyallahu Anh) der ki:

Henüz bulûğ çağına varmamıştım. Hazreti Peygamberin himaye ve terbiyesinde bulunuyordum. Annem Ümmü Seleme, Hazreti Peygamberin zevcesi olduğundan ben de onun üvey oğlu idim. Bir defasında yemek yerken elim yemek kabının öte yanına uzanmıştı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:

“Ey oğul, yemek yerken besmele çek, sağ elinle ve önünden ye!”

1252- Ömer ibni Ebi Seleme (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem üvey oğlu Ömer ibni ümmi Seleme’ye (bana) şöyle buyurdu: “Yemek yerken önünden ye!”

Mütercim:

Yemeğin başında Besmele ve sonunda hamdele (Elhamdü Lillah) söylemek sünnettir. Yemeğin başlangıcında besmele unutulursa, sonra hatıra gelince getirilmelidir. Yine sağ el ile yemek sünnettir. Sol el ile yemek veya içmek mekruhtur. Hatta İmam Şafii Hazretlerinin bir kavline göre, sağ el ile yemek ve içmek vaciptir. Sol el ile yemek-içmek haramdır. Zira İmam Müslim’in rivayetinde şu manada bir hadîs vardır:

Hazreti Peygamber, sol eliyle yemek yemekte olan bir kimseyi görünce ona: “Sağ elinle ye, buyurdu. O kimse de: Sağ elimle yiyemiyorum, cevabını verdi. Hazreti Peygamber ona: sağını kullanamaz olasıca! buyurdu ve artık adam ondan sonra sağ elini kaldıramaz oldu.

Bunun için sahih olan, ehli sünnet âlimlerine göre, sol el ile yemek- içmek ve başkasının önünden yemek mekruhtur. Ancak bir birinden farklı olan meyva taneleri bir tabak içinde olduğu zaman aralarından seçme yapılabilir. Bunda kerahet yoktur. Fakat yine önden almak daha iyidir.

1253- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“iki kişinin yemeği üç kişiye yeter. Üç kişinin yemeği de dört kişiye yeter.” Çoklukta ve toplulukta bereket vardır.

Diğer bazı rivayetlerde de: “Bir kişilik yemek iki kişiye, iki kişilik yemek üç kişiye ve üç kişilik yemek dört kişiye yeter!” şeklinde nakledilmiştir.

1254- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

“Mümin, yalnız bir bağırsağını dolduruncaya kadar yer; kâfir ise, yedi bağırsağını dolduruncaya kadar yer.” (Burada yedi bağırsağını dolduruncaya kadar sözü, çok yemek yemesine işarettir. Bağırsakların hepsinin yedi kısma ayrılması da mümkündür. Akli başında olan bir mümin, sünnete riayet ederek yemeğini yer ve midesini doldurmaz. Bununla midesini fazla dolduran müminler, anlayışsız olanlardır ve Hazreti Peygamberin sünnetine uymayanlardır. Diğer

taftan sağlık y6n6n6 g6z6terek az yemek yiyen kâfirler de az değildir. Gerçek manada m6min hem israf y6n6nden, hem de sağlık y6n6nden asla 6ok yemeğe rağbet etmez. Fakat kâfirler genellikle bu kaydın dışında kalarak israfa d6şerler. Daha doğrusu m6mine yaraşan az yemektir.)

1255- Eb6 C6hayfe'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Ben bir yere yaslanmış olarak yemek yemem.”

M6tercim:

S6nnet 6zere otururş, dizler 6zerine oturmak yahut sol ayak 6zerine oturup sağ ayağın dizini dikmek ve bu şekilde yemek yemektir.

1256- Hazreti Aişe'den (Radiyallahu Anha) rivayet edilmiştir:

Bir ev halkından vefat eden bir kimse i6in taziye maksadı ile insanlar 6l6 evinde toplandıktan sonra dağılmışlardı. Ev halkı yalnız kalınca Hazreti Aişe emredip muhallebi hazırlattı ve bu ev halkına ř6yle dedi: Siz bu telbine adı verilen yemekten (muhallebiden) yiyiniz; 66nk6 Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'den bu yemek hakkında ř6yle buyurduğunu kulaklarımla işittim:

“Telbine (muhallebi) hastanın kalbine rahatlık verir, bazı keder ve 6z6nt6leri de giderir.”

M6tercim:

Gerçekten benim oğlumun 6l6m6nden 6ok 6z6nt6 duymuştum. Sonra bir kadın kaymaklı ve buzlu bir kayısı yemeği yaparak bana getirdi. Onu b6yle soğuk soğuk yediğimizde, kederli olan kalplerimize bir merhem gibi ferahlık verdi.

Kederli olan bir kimsenin kalp ve midesi, gıda azlığından ve 6z6nt6n6n v6cudu kaplamasından susuz kalacağı i6in b6yle hafif şeyler yemek, kalbi ve mideyi kuvvetlendirir.

1257- Huzeyfe'den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Siz ipek ve atlas elbise giymeyiniz, altın ve g6m6ř kaptan su i6meyiniz, bunların tabaklarında da yemeyiniz. 66nk6 bu altın ve g6m6ř kaplar d6nyada kâfirler, Ahirette ise bizim i6indir.”

M6tercim:

Halis ipek ve atlas kumaşları giymek erkeklere haramdır. Fakat hanımlar i6in bunları giymek mubahtır. Savaşta gazilerin ipek giymeleri ve giysilerde d6rt parmak eninde ipek kullanılmak erkekler i6in de caizdir. Altın ve g6m6ř de s6s eşyası olarak kadınlara helâldir; bunları takınırlar. Erkeklere ise haramdır. Yalnız erkekler g6m6şten m6h6r ve y6z6k edinebilirler, kılı6 kabzasını s6sleyebilirler.

Bir de altın ve g6m6ř kaplardan su i6mek ve bunların 6atal-kaşığı ile yemek yemek hem erkeklere, hem de kadınlara haramdır.

1258- Eb6 Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Ensar'dan Eb6 şuayb namında bir adam vardı. K6lesi kasap idi. Bir g6n bu k6lesine dedi ki; Bana beş kişilik bir yemek hazırla. Ben beş kişinin beşincisi olarak Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i davet edeceğim. Sonra yemek, hazırlandı ve Hazreti Peygamber, beraberinde d6rt kişi olduğu halde 6ağırıldı. Yolda gelirlerken bunlara altıncı bir kişi takıldı. Davet sahibi Eb6 şuayb'ın yanına vardıkları zaman Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şuayb'a ř6yle buyurdu:

“Gerçekten sen bizi beş kişi olarak davet ettin; fakat bu zat da bize katılıp geldi. şimdi istersen ona izin verirsin, istersen yol verirsin!” Ebu şuayb dedi ki: ben ona izin verdim, davete buyursun.

M6tercim:

Davet edilmediği halde bir kimsenin başka davetlilere uyararak onlarla davete gitmesi haramdır. Ancak davet sahibi ile davet edilmemiş kimse arasında bir yakınlık ve 6zel durum olursa, bu durumda ev sahibinin rızası bilindiği zaman davetsiz olarak da gidilebilir.

Davetsiz olarak ziyafet ve d6đ6n yemeklerine gidene “Tufeyli” denilir ve t6rk6ede de kullanılır. Bunun aslı şu; K6fe'de Tufeyl isminde bir adam vardı. Her nerede bir ziyafet ve yemek daveti var idiye bu Tufeyl orada davetsiz olarak hazır bulunurdu. D6đ6nlerin Tufeyl'i diye ř6hret bulmuştu. şşte onun halinde olan herkese Tufeyli lâkabı verilmiş ve b6ylece devam edegelmiştir.

1259- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki.

Medine'de bir Yahudi vardı. O Yahudi her yıl hurma harmanı zamanına kadar bana 6d6n6 para verirdi. Benim de R6me kuyusu adı verilen Hazreti Osman kuyusu yolunda hurma bah6em vardı. Nasılsa o yıl hurmalarda 6ok az 6r6n oldu. Sonra harman zamanında o Yahudi gelerek benden alacağını istedi. 6ıkan 6r6nle borcumu kapayamayacağımı anladığımdan, gelecek yıla kadar borcumu 6demek i6in bana m6hlet vermesini Yahudi'den rica ettim. Fakat Yahudi kesin olarak kabul etmedi ve alacağının 6odenmesini istedi. Benim zor duruma d6řt6đ6m Hazreti Peygambere iletildi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir kısım ashaba ř6yle buyurdu:

“Yürüyünüz gidelim, Cabir için Yahudi’den mühlet isteyelim.” Sonra Hazreti Peygamber, beraberlerinde ashaptan bazı zevat olduğu halde benim hurma bahçeme geldiler. Borcumun gelecek yıla kadar ertelenmesi için Yahudi’ye teklifte bulundularsa da Yahudi kabul etmeyip şöyle dedi: Ya Eba’l - Kasım, ben asla alacağımı tecil etmem (ertelemem). Cabir’e bir gün bile müsaade etmem.

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem onun bu halini görünce, benim hurmalığımı şöyle bir dolaştı. Sonra Yahudi’ye yine aynı teklifte bulundu. Yahudi yine kabul etmedi. Ben kalkıp bir miktar olgun hurma toplayarak Hazreti Peygamberin önüne koydum. Onlardan bir miktar yedikten sonra bana şöyle buyurdular:

“Ey Cabir, senin çardağın (gölge) nerededir?” Ben de çardağımın yerini ona bildirdim. Buyurdular ki:

“Orada (çardağında) bana bir yer döşeyip hazırla, istirahat edeyim.” Ben de hemen orada bir yer hazırladım. Hazreti Peygamber de çardağa girerek hazırladığım yerde yatıp biraz uyudu. Uyandıkları zaman ben yine bir miktar hurma getirip kendilerine takdim ettim, onlardan yediler. Sonra yerinden kalkarak üçüncü defa Yahudi’den alacağını ertelemesini rica ettiler. Yahudi yine kabul etmedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem benim hurmalığının çevresini ikinci defa olarak dolaşıp geldi ve bana şöyle buyurdu: “Ey Cabir, ağaçlarda olan hurma salkımlarını kesip topla ve bunlarla Yahudi’ye olan borcunu öde.” Hazreti Peygamber bizzat hurma harmanının başında durdu. Ben, hemen hurma ağaçlarındaki salkımları kesip topladım ve o zamanki hesaba göre borcuma karşılık olarak hurmaları Yahudi’ye verdim. Borcumu tamamen ödedim. Fazla olarak bir o kadar da hurma yanımda kaldı. Ben bu hali gidip Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e bildirince bana şöyle buyurdular:

“Ben, kendimin Allah’ın Peygamberi olduğuma şahidlik ederim.” (Ben Allah’ın hak Peygamberi olduğumdan benden böyle mucizeler meydana gelir. Allah’ın izni ile böyle az olan hurmaları çoğaltırım. Bunlar Allah’ın lütuf ve ihsanıdır.)

1260- Hazreti Sa’d’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Her sabah Acve hurmasından yedişer tane yiyen kimseye o gün, zehir de tesir etmez, sihir de tesir etmez.”

(Medine hurması denilen ve Medine’nin, en iyi cins hurması olan Acve’den aç karnına her sabah yedişer hurma yiyen kimseye, o gün, zehir ve sihir tesir etmez.)

1261- İbni Abbas’dan (Radiyallahu Anhuma) rivayet edilmiştir:

“Sizden biriniz yemek yiyince, parmaklarını yalamadan veya başka bir şeyle silip temizlemeden elini bir yere dokundurmasın.”

Mütercim:

Yemeğin başında ve sonunda elleri yıkamak sünnettir. Fakat su bulunmadığı bir yerde yine el yağlı bırakılmayıp hiç olmazsa parmakları yalamalı veya el bezi gibi bir şeyle silmelidir. Yağlı ellerle bir şey tutmamalıdır. Zarurî durumlara ve yenen yemeğin cinsine göre bu hususta alınacak tedbir değişik olur. Asıl olan, imkân dahilinde en iyi bir şekilde temizliği gözetmektir. Bugün için su ve sabun en iyi bir temizleyicidir. Bunlar varken başka türlü temizliğe ihtiyaç kalmaz.

1262- Ebû Ümame (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yemeği bitirince şöyle buyurdular:

“Cenabı Allah’a sayısız, halisane ve kendisine lâıyk şekilde hamd olsun! Ey Rabbimiz! Nimetinin hakkı karşılanamaz, ondan vazgeçilemez ve ona olan ihtiyaç kesilmez.”

1263- Ebû Ümame’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Allah’a hamd olsun ki, bize yetecek nimet verdi, bizi (içirip) kandırdı. Onun nimetinin hakkı karşılanamaz, nimetleri de inkâr edilemez.”

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yemeği bitirdiği zaman böyle dua ederdi ve bazan da : “Ey Rabbimiz, sana hamd olsun! Nimetinin hakkı karşılanmaz, ona veda edilmez ve ondan uzak kalınmaz, ey Rabbimiz (bizi besleyip kemale erdiren yaratıcımız) !”49

49 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:862-869

AKİKA KURBANİ, HAYVAN KESME VE AVLAMA BÖLÜMÜ

1264- Selman bin Amir’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Erkek çocuğun doğması ile bir akîka kurbanı kesilir. Siz onun için kurban kesip kan akıtınız ve çocuktan eziyeti (onu rahatsız eden nesneleri) kaldırınız” bazı rivayetlerde de erkek çocuk için iki kurban, kızlar için de bir kurban kesilmesi emredildiğinden bunu yapmak müstehab sayılmıştır.

1265- Ebû Hureyre’den (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Fera (ilk doğan deve veya koyun yavrusunu kurban etmek ve atîre (receb ayında kurban) yoktur.” Cahiliyet zamanında müşrikler ilk doğan deve veya koyun yavrularını putları için kurban ederlerdi ve buna “Fera” derlerdi. Receb ayında da

yine putları için kurban keserlerdi. Buna da “Atîre” derlerdi. İslâmda kesin olarak bunlar yasaklanmıştır, kesilmeleri caiz değildir. Esasen bunların, Allah’tan başkası adına kesilmeleri şirk ve küfür olur.

Ancak Şafii mezhebinde Allah rızası için olmak şartıyla ilk doğan deve veya koyun yavrusunu kurban etmek yahut receb ayında bir hayvan kurban etmek ve etlerini fakirlere sadaka vermek müstehabdır.

1266- Adiyy bin Hatim (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize ok ile avlanan hayvanların hükmünü sordum. Bunların eti hangi halde, yenilir ve hangi halde yenmez? Bana cevap olarak şöyle buyurdular:

“Ok, sivri ucuyla delip öldürdüğü hayvanı ye; fakat okun enine isabetiyle ölen hayvan lâşedir, yenmez.” Sonra Hazreti Peygambere köpeğin avladığı hayvandan sordum. Bana şöyle buyurdular;

“Av köpeğinin senin için tuttuğunu ye; çünkü bu köpeğin yakalaması bir nevi boğazlamadır. Eğer kendi köpeğinle veya köpeklerle beraber başka bir köpek bulursan ve bu yabancı köpeğin yakalamasından veya av hayvanını öldürmesinden kuşulanırsan, o zaman avlanan hayvanın etinden yeme. Çünkü sen besmele çekerek kendi köpeğini saldırdın (saldırttın), diğer köpeği besmele çekerek salmadın.”

Mütercim:

Bir hayvan boğazlanırken veya avcı tetiği çekerken veya avcıl hayvanı av üzerine salarken besmele getirmek vaciptir. Kasten besmele terk edilirse boğazlanan veya avlanan hayvanın, eti yenmez, haramdır. Hanefî ve Hanbeli mezheplerinde hüküm budur. Unutularak veya yanılarak besmele çekilmezse yenilir.

Şafii mezhebinde ise, besmele getirmek sünnet ve müstehabdır. Bunun için besmelesiz boğazlanan hayvanın etini yemek onlarca helaldir. Ancak Allah’tan başkası adına kesilmiş veya avlanmış olurlarsa, bu gibi hayvanların eti yenmez. Hayvana atılan ok, sivri ve delici tarafından onu yaralayıp öldürdüğü zaman hayvanın kanını akıtmış olur. Fakat yan tarafından isabet edip kan akıtmadan öldürürse eti yenmez.

Kurşun ve saçmalarla öldürülen hayvanların etlerinin yenilebileceğine dair bir fetva risalesini Mısır’ın büyük kütüphanesinde gördüm. Fakat Şafii mezhebinde kurşun ve saçma ile avlanan hayvanın yenmesi haramdır. Ancak hayvan ölmeden kavuşulur ve boğazlanırsa, o zaman yenir. Onun için kurşuna mukavemeti olmayan küçük kuşlara kurşun atmak doğru değildir. Kaz ve ördek gibi hayvanlara kurşun atıldıktan sonra onların boğazlanmalarına yetiştirilebilir.

1267- Ebû Sa’lebe (Radiyallahu Anh) der ki:

Ya Resûlallah! dedim. Biz kitap ehli olan (hristiyan ve Yahudilerin) memleketinde bulunuyoruz. Biz onların yemek kablardan yiyelim mi? Bir de av hayvanları çok olan bir memleketteyiz. Bazan ok atarak avlanıyorum. Bazan da öğretilmiş veya öğretilmemiş köpeklerle av yapıyorum. Bunlardan bana yemesi helal olan hangisidir? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şu cevabı verdiler:

“Kitab ehlinin kablaları hakkında durum şöyle: Eğer onların kablardan başkasını bulursanız, o kablarda yemeyiniz. Eğer başkasını bulamazsanız, o kablaları yıkayınız ve onlarda yiyiniz. Okunla avladığınız ve besmele getirmiş olduğun hayvanın etini ye. Yine öğretilmiş köpeğinle avladığınız ve besmele getirmiş olduğun hayvanı ye. Bir de avcıl olmayan köpeğin ile avladığınız ve sonra henüz ölmeden kavuşup besmele, ile kestiğiniz hayvanı ye (başka şekilde avlananları yeme).”

1268- İbni Ömer’den (Radiyallahu Anhum) rivayet edilmiştir:

“Kim hayvan ve malını korumak veya avlanmak kasdı olmadan evinde bir köpek beslerse, her gün onun amelinden iki kırât eksilir.”

1269- Adiyy bin Hatim (Radiyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

“Köpeğini salıverip besmele getirdikten sonra avı yakalar ve öldürürse sen o av hayvanını ye. Eğer hayvan o avdan yerse, sen yeme; çünkü hayvan kendisi için avı tutmuş demektir. Eğer besmele çekerek saldıran köpeklerle başkaları katılarak av hayvanını yakalar ve öldürürlerse onu yeme; çünkü sen hangi köpeğin yakalayıp öldürdüğünü bilemezsin (belki besmelesiz salıverilen hayvan onu öldürmüştür).

Bir av hayvanına ok atar da, bir veya iki gün sonra onu bulursan, eğer üzerinde senin okunun izinden başka bir iz yoksa (ondan) ye. (Bir rivayette de, dilerse yiyebilir, buyrulmuştur.) Eğer suya düşmüşse, ondan yeme.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin zahirine bakarak Şafii imamlarından İmam Nevevî Hazretleri, öldürülmüş olarak bulunan, av hayvanının yenmesinin helal olduğunu tercih etmiştir. Hatta suya düşen av hayvanının ok ve silâh tesiri ile ölmüş olduğu biliniyorsa yine yenir. Ancak hayvan suya düştükten sonra boğularak ölürse, onun eti yenmez. Bunlar Şerkavî şerhinden alınmıştır.

1270- Ebû Mûsâ’dan (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

İyi arkadaşla kötü arkadaşın hali, misk (hoş koku) taşıyanla körük çekenin haline benzer, Misk taşıyan ya sana misk verir, ya sen ondan satın alırsın, ya da onun güzel kokusundan faydalanırsın. Körük çeken ise, ya elbiseni yakar yahut ondan pis bir koku duyarsın.”

Mütercim:

Bu hadîsi- şerif miskin tahir ve temiz olduğuna delil kabul edilmiştir. Senenin muayyen bir ayında geyiğin karın kısmında toplanan kandan misk elde edilir. Bununla beraber bu kan, diğer kanlardan istisna edilerek pis sayılmamıştır. Çünkü hayvanın sütü ve şaraptan yapılan sirke gibi değişikliğe uğramıştır.⁵⁰

50 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:869-873

KURBANLAR BÖLÜMÜ

1271- Seleme bin Ekva (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir sene bize şöyle buyurdu:

“Sizden kurban kesen kimse, sakın bayramın üçüncü gününden sonra o kurban etinden evinde hiç bir şey bulundurmasın.”

Ertesi yıl olunca bize şöyle buyurdu:

“Kurbanlarınızdan yiyiniz, başkalarına yediniz ve isterseniz (evlerinizde) biriktiriniz. Geçen yıl insanlarda sıkıntı vardı. Onlara bu hususta yardım etmenizi istedim (ve evlerinizde et biriktirmemenizi emrettim).”

Mütercim:

Hanefî mezhebinde yolculuk halinde olmayan (mukîm bulunan) ve zengin olan kimseye kurban kesmek vaciptir. Kurban etinin üçte birinin fakirlere, üçte birinin konu komşuya dağıtılması ve geriye kalan üçte birinin de aile halkına bırakılması sünnettir.

Diğer mezheplerde kurban kesmek vacip olmayıp sünnettir. Bununla beraber Şafii mezhebinde bir fakirin karnını doyuracak kadar ona et verilmesi gerekir.⁵¹

51 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:874

MEŞRUBAT (İÇİLECEK ŞEYLER) BÖLÜMÜ

1272- İbni Ömer (Radiyallahu Anhumâ) 'den rivayet edilmiştir:

“Dünyada şarap içen ve sonra tevbesiz ölen kimse ahirette ondan (cennet şarabından) mahrum olur.”

Mütercim:

Dünyada şarabı helal kabul ederek ondan içenin ve bu inanç üzere ölenin küfrüne hüküm verildiğinden ebediyyen cehennemlik olur. Böylece cennet şarabından mahrum kalır. Fakat şarabı helal kabul etmeyerek haram olduğu inancı ile içen ve böyle devam edip tevbe etmeksizin ölen kimsenin hali, diğer büyük günahları işleyenler gibidir. İş Allah'ın dilemesine kalmıştır. Cenab-ı Hak dilerse bağışlar, dilerse azab eder. Fakat cennete girdiği zaman da yine cennet şarabını içemeyecektir.

1273- Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh)den rivayet edilmiştir:

“Bir kimse zina ederken mümin olarak zina etmez, şarap içerken mümin olarak şarap içmez, bir hırsız çalarken mümin olarak çalmaz ve bir çapulcu, insanların göz diktikleri değerli bir nesneyi yağma ederken mümin olarak yapmaz.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin manası şu: zina işlemek, şarab içmek hırsızlık ve yağmacılık etmek gibi büyük günahları kâmil ve olgun bir Müslüman yapamaz. Yahut bu gibi günahları helal inancı ile işleyen kâfir olacağından o kimsenin imanı gitmiş olur. Bu hadîs-i şerifin müminleri tehdit ve korkutma için varit olduğu da söylenilmektedir. Bir de utanma ve ar sahibi olanlar bu günahları işleyemezler denilebilir. Çünkü helâl saymayarak nefesine uyup bu günahları işleyenler, müminlik vasfını kaybetmezler.

1274- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e bal bozasından soruldu. Şu cevabı verdiler: “Her sarhoşluk veren içki haramdır.”

Mütercim:

Bu hadîsi- şerif müçtehit imamların delili olup kaynatılarak elde edilen ve çok içildiği zaman sarhoşluk veren bütün içkilerin haram olduğunu kabul etmişlerdir. Hububattan yapılanlar da böyledir. Yalnız ceza uygulaması bakımından şarab ile diğer içkiler arasında fark vardır. Şöyle ki, bir damla dahi içilse, şarabdan dolayı ceza uygulanır. Hâlbuki diğer içkilerin sarhoşluğundan dolayı ceza uygulanır. Bir de içkilerin necis olmalarında ihtilâf vardır. Şarabın ağır necaset olduğunda ihtilâf yoksa da, diğer içkilerin hafif necaset olduğunu kabul eden müçtehitler vardır. Bu bilgi Mülteka metninden alınmıştır.

1275- Ebû Âmir El-Eş'arî (Radiyallahu Anh) Hazretlerinden rivayet edilmiştir:

“Benim ümmetimden bir takım kavimler gelecektir ki, zinayı, ipek giymeyi, şarabı ve çalgıları helal kabul edeceklerdir. Yine bir takım kavimler bir dağın kenarına konacaklar. Çobanlar, hayvanlarını otlatıp akşamleyin ağıllarına getirecekler. Kendileri nimet içinde yüzerken ihtiyaç sahibi bir kimse kapılarına varınca yarın gel! diyecekler: Allah Teâlâ onları geceleyin helak edecek ve başlarına o dağı yıkacaktır. Bir kısmını da, kıyamete kadar maymun ve hınzır biçimine çevirecektir.”

Mütercim:

Âlimlerin çoğu bu hadîs-i şerifin zahirine bakarak bu ümmetten de bazı kişilerin maymun ve domuz kılığına sokulacağına inanmışlardır. Bir kısım âlimler de bunların huylarının maymun ve domuz huyuna çevrileceğini söylemişlerdir. Şerkavî şerhinde bunun tafsilâtı vardır. İşte haramı helâl saymak ve nimete nankörlük etmek günahlarının cezası böyle kılık değiştirmek veya yere batmaktır.

1276- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, içlerinde içki yapılan kapların kullanılmasını da yasaklamıştı. Ashabı kiramın: Ya Resulallah, biz bu kapları bazı ihtiyaçlarımızda kullanmak zorundayız, demeleri üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“O halde kullanabilirsiniz.”

Mütercim:

Bu kitabın başında geçen 37. sayılı hadîs-i şerifle içki kaplarını kullanmanın yasaklanması üzerine ashabı kiram dediler ki, ya Resûlallah! bazı içeceklerimizin hazırlanması ve korunmasında bu kaplara zarurî ihtiyacımız vardır. Bunun üzerine Hazreti Peygamber sarhoşluk veren içki kaplarının mubah olan meşrubat için kullanılmalarına izin verdi ve eskiden konulmuş olan kullanma yasağının hükmünü kaldırdı. Mubah olan içecekler arasında boza da sayılmaktadır. Ancak bozanın sarhoşluk verecek derecede ekşimemiş olması şarttır.

1277- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki:

Ashabın ünlülerinden Ebû Humejd Es Sâidî, Akik vadisinde bulunan Nakî adındaki çiftlikten taze sağılmış süt hazırlayarak açık bir kap içinde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e hediye getirdi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Keşki bir odun parçası ile olsun, bu kabın üzerini örteydin.”

Mütercim:

İçlerinde yiyecek ve içecek bulunan bütün kapların örtülmesi ve kapanması sünnettir. Çünkü kapların örtülmesiyle içlerine zararlı maddelerin düşmesi önlenmiş olur. Hiç olmazsa bir odun parçasıyla örtülmesinin istenmesi, kapları örtme işinin önemine işarettir. Örtülürken de besmele getirilmesi sünnet olduğundan, kap üzerine herhangi bir şey konarken besmele hatırlanır ve çekilir. Besmele getirilen şeyde bereket olduğundan o kab şeytandan da korunmuş olur.

1278- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Sağılır bir devenin muayyen bir zaman için fakire verilmesi ve yine sağılır koyunun bir süre fakirin istifadesine bırakılması ne güzel sadakadır. O hayvan ki, bir kap sabahleyin, bir kap da akşam üstü süt verir...”

1279- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri beraberlerinde Hazreti Ebu Bekir olduğu halde Medine'de Ebû Heysem adındaki meşhur sahibinin bostanına girdiler. Bostan sahibi Ebû Heysem'e şöyle buyurdular: “Su kabında geceden soğutulmuş suyun varsa bize içir; değilse şu önümüzdeki akar suya ağzımızı dayar içeriz.”

Ebû Heysem dedi ki, ya Resûlallah! Geceden soğutulmuş suyumuz vardır. Buyurunuz, çardağa gidelim, orada size ikram edeyim. Beraberce çardağa (gölgeliğe) gittiler. Ebû Heysem su kırbasından bir miktar bir kâseye döktü ve üzerine de taze sağmış olduğu süttten ilâve ederek Hazreti Peygambere ve beraberinde olan Hazreti Ebû Bekir'e içirdi.

Mütercim:

Suyun soğutulularak bir kap içinde iken içilmesinde veya akar sulardan ve çeşmelerden avuç ve ağızla içilmesinde bir sakınca olmadığına bu hadîs-i şerif delildir.

1280- Ümmü Seleme (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Gümüş kapdan su içen kimse, karnına cehennem ateşini gürül gürül akıtmış olur.”

Mütercim:

Gümüş kaşıklarla ve gümüş kaplardan yeyip içmenin haram olduğuna bu hadîs-i şerif delildir. Daha önceki hadîs-i şerifte altın kaplar da aynı yasağa sokulmuş olduğundan aralarında haram olma bakımından fark yoktur.⁵²

52 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:874-879

HASTALAR BAHSİ

1281- Ebû Saîd ve Ebû Hureyre (Radiyallahu Anhuma)dan rivayet edilmiştir:

“Diken batırılmasına varıncaya kadar Müslümanların başına gelen musibet, meşakkat sıkıntı, üzüntü, eziyet ve keder gibi şeyleri, muhakkak Allah Teâlâ o Müslümanın günahlarına kefarete kılar.”

Mütercim:

İmam Gazali Hazretleri, Müslümanın başına gelen musibetleri üçe bölmüştür. Birincisi, münafık olanlara gelen hastalık ve felâketlerdir. Münafık bunlar için Cenabı Hakk’a itirazda bulunur. Ondan dolayı da çektiği hastalık ona azabdan başka bir şey olmaz.

İkincisi, sabırlı mümine gelen hastalıklardır. Mümin bunlara sabrettiği için sevab kazanır, günahlarına kefarete olur.

Üçüncüsü, şükranîyet makamında olana gelen hastalıktır. Gelen musibete karşı Allah’a şükür ve hamd eder. Böyle musibetler, onun derecesini yükseltmek içindir.

1282- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

“Müminin hali, yaş ekine benzer. Rüzgâr ona ne taraftan eserse, rüzgâra uyarak meyleder. Rüzgâr gidince de doğrulup kalır. Facir (kâfir) ise kaskatı ve dik duran çam gibidir. Allah dilediği zaman onu kırar (artık doğrulmaz)

Mütercim:

Buharî’de bu hadîs-i şeriften sonra “Allah Teâlâ Hazretleri, sevdiği kulu, dünyada çeşitli musibetlerle müptelâ eder (derecesinin yükselmesi için musibetler günahlarına kefarete olur) “şeklinde rivayet vardır.

1283- Abdullah bin Mes’ul (Radiyallahu Anh) der ki:

Ben, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem in hastalığında ateşinin şiddetinden mübarek vücudunun titrediğini görünce dedim ki:

— Ya Resûlallah! Bu derecede şiddetli hastalığınız, herhalde size iki kat sevaba vesile olacaktır. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni doğrulayarak şöyle buyurdu “Evet, hiç bir Müslüman yoktur ki, bir eziyete uğrasında, Allah onun günahlarını ağaç yapraklarının dökülmesi gibi dökmesin.”

Mütercim:

Âlimlerin çoğu, mümin kul büyük günahlardan sakındığı müddetçe, musibetlerden dolayı günahlarının döküleceğini kabul etmişlerdir. Yani hastalık ve musibetler sebebiyle ancak küçük günahlar bağışlanır. Günahların büyükleri ise ancak tevbe edip mağfiret dilemekle ve haklar ödenmekle bağışlanır.

1284- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Bir kadın Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna geldi ve: Ya Resûlallah! Beni sar’a tutuyor ve bu esnada üstüm başım da açılıyor. Allah’a dua ediniz de bundan kurtulayım, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

İstersen buna sabreder ve karşılığında cenneti kazanırsın. İstersen seni iyileştirmesi için Allah’a dua ederim.” Bunun üzerine kadıncağız:

— Ya Resûlallah! Bu halime sabrederim; yalnız açılmamam için dua ediniz, dedi ve Hazreti peygamber de ona dua etti.

1285- Enes Hazretleri (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

— Allah Teâlâ buyurmuştur: Ben bir kulumu iki sevgili gözünden mahrum ettiğim zaman kul buna sabrederse, gözlerine karşılık ona cenneti veririm.” (Sabır, belanın başında olursa makbuldür. Ümit kesildikten sonra sabrın faydası kalmaz.)

1286- Kasım bin Muhammed ibni Ebi Bekir (Radiyallahu Anhüm) der ki:

Birgün Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) şiddetli bir baş ağrısına yakalanmıştı. Ölümüne sebep olacağını ifade eder şekilde “Vay başım, ölüyorum!” deyince, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:

“Eğer ben sağ iken sen (bu ağrıdan) öleydin, senin için mağfiret dilerdim ve sana dua ederdim.” Bunun üzerine Hazreti Aişe son derece üzülerek sitem yolu Hazreti Peygambere:

— Vay başıma gelen! Vallahi, sanıyorum ki, siz benim ölümümü istiyorsunuz, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hazreti Aişe’yi teskin etmek için şöyle buyurdu:

“Hayır, senin sandığın gibi değil. Ah başım! diyen benim. İçimden geçti veya istedim ki, Ebû Bekir ile oğluna haber göndereyim ve (hilafet meselesinde) kendisiyle sözleşeyim ki, kimse lâf etmesin ve umutlu olanlar da umutlanmasınlar. Sonra düşündüm ki, nasıl olsa Allah, (ondan başkasını) kabul etmez ve müminler de reddederler veya Allah, (ondan başkasını) reddeder ve müminler de kabul etmez.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif Hazreti Peygamberin mucizelerinden olup Hazreti Ebû Bekir’in hilâfetine de delil olabilir.

1287- Enes (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Sakin sizden biriniz, çektiği acıdan dolayı ölümü istemesin. Eğer ölümü istemek zorunda kalırsa desin ki:

Allah'ım! Yaşamak hakkımda hayırlı ise, bana sağlık ver; ölüm benim için hayırlı ise canımı al!"

Mütercim:

Buradaki emir vücubu ifade etmeyip bu şekilde dua yapılabileceğine bir izin teşkil etmektedir.

1288- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

"Hiç kimseyi ameli cennete koyamaz." ashap sordular: Ya Resûlallah! Sizi de mi ameliniz cennete koyamaz? Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

"Beni de amelim Cennete sokamaz. Ancak Allah Teâlâ'nın lütfu ve rahmeti beni kaplarsa cennete girerim. Sizler dürüst olunuz ve mutedil davranınız. Hiç biriniz ölümü zinhar temenni etmesin! İyi kişi ise iyiliği artabilir ve kötü kişi ise pişmanlık duyup tevbe edebilir."

1289- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Bir hasta okunmak için, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e getirildiği zaman ona şöyle dua ederlerdi:

"Ey insanların Rabbi! hastalığı gider ve şifa ver. Şifa veren ancak sensin, senden başka şifa veren yoktur. Geride hastalık bırakmayacak bir şifa ver!" 53

53 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:879-884

TIP BAHSİ

1290- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ, indirdiği her hastalık için muhakkak bir şifa indirmiştir."

Mütercim:

Tedavi görmek tevekküle engel değildir. Allah her hastalık için bir deva yarattığına göre onun aranması gerekir. Ancak şifayı ihsan eden Allah Teâlâ olduğuna inanmalıdır.

Bir de, şarab gibi haram olan şeylerle tedavi caiz değildir. Vücut dışında kullanılmalarında beis yoktur. Hayvanata bile yedirilip içirilmeleri doğru değildir.

1291- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma)'dan rivayet edilmiştir:

"Şifa üç şeydedir: Hacamat aletiyle kan almada, bal şerbetinde ve ateşle dağlamada. Ancak ben, (başka çare bulunursa) ateşle dağlamaktan ümmetimi menederim."

1292- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir adam Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine gelerek: Ya Resûlallah! Benim kardeşim karnından şikâyet ediyor, ishali vardır, ne yapalım? diye sorunca, Hazreti Peygamber şöyle buyurdular:

"Ona bal (şerbeti) içir!" Bir müddet sonra adam gelip: Ya Resûlallah, emriniz üzere ona bal içirdim; fakat hastalığı geçmedi, dedi. Hazreti Peygamber ikinci defa: "Ona bal şerbeti içir!" buyurdu. Adam gidip tekrar döndü ve eski sözünü tekrarladı. Hazreti Peygamber üçüncü defa:

"Ona bal içir!" buyurdu. Adam dördüncü defa gelip, ilâcı yaptım, fakat fayda vermedi, dedi. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Allah sözünde doğrudur (balda şifa vardır); fakat senin kardeşinin karnı yanılıyor. Sen ona bal içir!" Adam gidip hasta olan kardeşine tekrar bal içirince, iyileşti.

Mütercim:

Bal şerbetinin bir, iki ve üçüncü defalarda fayda vermemesinin sebebi, yetecek miktar içilmemiş olmasındandır. Yoksa Hazreti Peygamberin tedavi edişleri kesindi. Tıp kitaplarına göre, bal ateş veren bir ilaç olduğundan bütün soğukla ilgili hastalıklarda çok faydalıdır.

Müfessirler, Kuran-i kerimde bal hakkında geçen "Onda şifa vardır" ayetini tefsir ederlerken bazı hastalıklar murad edilmekte olduğunu söylemişlerdir.

1293- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha)'dan rivayet edilmiştir:

"Gerçekten şu kara tanecik (çörek otu) samdan (ölümden) başka her şeye şifadır." Ben, sam nedir? diye sordum. Hazreti Peygamber: "Ölümdür." buyurdu.

Mütercim:

Çeşitli sebeplerden meydana gelen hastalıklara çörek otunun fayda ve şifa verdiğini doktorlar kabul etmektedir. Bazı ilâçlara karıştırılarak muhtelif hastalıklar için kullanılır.

Çörek otu dövülerek bal ile macun yapıldıktan sonra sıcak su ile içilirse mesanedeki taşları eritir. Beş gram çörek otu su ile içilirse, nefes darlığına fayda verir. Çörek otundan 5-7 tane döğölüp zeytin yağı ile karıştırılıp süzülükten sonra nezleli olanın burnuna çekilir ve içilirse nezle hastalığı gider.

1294- Ümmü Kays (Radiyallahu Anh)dan rivayet edilmiştir:

“Siz, bu Üd-i Hindiye (topalak otuna) devam ediniz; çünkü bunda yedi çeşit şifa var. Bademcik hastalığı için buruna (enfiye gibi) çekilir. Zatülcenb hastalığı için su ile karışık içilir.”

1295- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Kullandığınız devanın en iyisi (bilhassa sıcak bölgeler için) kan aldirmek ve topalak otunu kullanmaktır. Çocuklarınızın boğazındaki bademcikleri ezip onlara eziyet vermeyiniz. Topalak otunun tozunu burunlarına çektiniz.”

Mütercim:

Hadîs-i şerifte “Kust” olarak adı geçen ot bir kaç nevidir. Biri Kust-i Hindidir ki siyah renkte, tatlı ve hafif olur. Bir nevi de Kust-i Sami’dir. Şimşir ağacına benzer, güzel kokusu vardır. Bir de Kust-i Bahrî’dir. Bu ak renkte olup hoş kokusu var; fakat tadı acıdır.

1296- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma)’dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem buyurdu:

“Bana bütün ümmetler gösterildi. Peygamberler, beraberlerinde grupları olduğu halde birer, ikişer geçtiler. Yanında hiç kimse bulunmayan peygamber vardı. Nihayet bana büyük bir kalabalık gösterildi. Kim bunlar, benim ümmetim mi? dedim. Bu kalabalık Mûsâ kavmidir, denildi, sonra, ufka bak! denildi. Birden ufku dolduran bir kalabalık gördüm. Sonra, gök ufuklarının şurasına ve şurasına bak! denildi. Birden ufku dolduran bir kalabalık gözüme ilişti. Denildi ki: İşte senin ümmetin. Bunlardan yetmiş bin kişi hesaba çekilmeksizin cennete girecektir. Onlar muska ve afsun yapmayan, şu veya bu hadiseyi uğursuz saymayan, ateşle dağlanmayan ve Rablerine tevekkül eden (bel bağlayan) kişilerdir.”

Mihsan oğlu Ükâşe dedi: Ben onlardan biri miyim? Ya Resûlallah! Hazreti Peygamber: “Evet (sen onlardansın)!” buyurdu. Başka birisi kalkıp: Ben de onlardan mıyım? dedi. Hazreti Peygamber ona:

“Ükâşe, bunda seni geçti.” Buyurdu.

Mütercim:

İkinci olarak kalkan adamın Sa’d bin Ubade olduğu rivayet edilir. Eğer Hazreti peygamber buna da evet cevabını vermiş olsaydı, onun arkasından herkes kalkıp aynı şeyi isteyeceklerdi. Buna meydan vermemek için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem sözü kesmiş oldu.

Tedavi için zahirî sebeplere baş vurmak gerekli ise de, aslında Allah’a tevekkül ederek şifayı Allah’tan beklemelidir. Bu inançla, tedavi usullerine baş vuranların hareketi yerindedir ve tedaviye baş vurmayanlardan da dereceleri daha düşük değildir.

1297- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir.

“Hastalıklar (Allah’ın izni ve takdiri olmadan) bulaşmaz, şu veya bu hadiseyi uğursuz saymak, baykuş uğursuzluğu, Sefer ayı uğursuzluğu yoktur. Ancak cüzzam hastalığına yakalanandan, aslandan kaçtığın gibi kaç.”

Mütercim:

Her şeyde tesiri yaratan Allah’tır. Bazı hastalıklar bulaşıcı ise de bu bulaşmayı yaratan ve ona sebep bağlayan yine Allah’dır. Ateş yakar, kılıç keser; fakat gerçekte bunlarda o kuvveti yaratan Allah’dır diye inanç beslemelidir. Diğer taraftan cüzzamlıdan kaçınılması emredildiğine göre; bu hastalıkta bulaşıcılık olduğu anlaşılmaktadır. Fakat yine onun bulaşması kendi tesiri ile değil, Allah’ın takdiri iledir.

1298- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, “Hastalık, (Allah’ın takdiri olmadan) bulaşmaz.” buyurunca bir bedevi şöyle dedi:

— Ya Resûlallah! Benim geyikler gibi sapasağlam kırdan dolaşan develerimin arasına dışardan uyuzlu bir deve girerse onları uyuz eder. Hâlbuki siz hastalık bulaşmaz, buyurdunuz?

Hazreti Peygamber şu cevabı verdiler:

“İlk deveye hastalığı geçiren kimdir?” Yani, ilk uyuz illetine yakalanan deveye o hastalık bulaşmakla geçmemiştir. Önce o hastalık Allah’ın takdiri ve kudreti ile olduğuna göre, her hayvanda da hastalık aynı şekilde olur. Vasıtalar asıl hastalığı yapmaz. Demek ki, senin bu develerinin uyuz hastalığına yakalanmaları yine Allah’ın kaza ve kaderi iledir.

Mütercim:

“Sakın hasta hayvanın yanına sağlam hayvanı getirme” mealindeki hadîs-i şerifte açıklama gelecektir.

1299- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Taun (veba) hastalığı her Müslüman için şehitlik rütbesidir.”

(Taun hastalığı, yaralanıp ölen şehit in çektiği acı ve ızdırab gibi tesir bıraktığından onların kavuştuğu mertebeye veba sebebiyle ölenler de erişir.)

1300- Ümmü Seleme (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem benim evimde iken, yüzünde kara ve kızıl yahut sarı renk karışığı olan bir kızı görünce şöyle buyurdu:

“Şu kıza nazar değmiş, Onu afsunlayınız.”

(Nazar hastalığına karşı tütsü ve efsun gibi şeyler yapılmasının caiz olduğuna ve göz değmesinin hak olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.)

1301- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir hastayı okuduğu zaman: “Bismillah, Ülkemizin toprağı kimimizin tükürüğü ile karışır ve hastamız, Rabbimizin izniyle şifa bulur.”

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem önce mübarek işaret parmağını ağzına koyup tükürükle ısladıktan sonra toprağı değdirir ve ondan sonra hastanın ağrıyan yerine sürer ve bu duayı okurdu. İnsanın asıl mayası ve yaratılış maddesi toprak ve su olduğu için, bunlardan hayat veren Allah Teâlâ, hastalıklara da bunlarla şifa verir. Hazreti Peygamberin yaptığı gibi hareket edilerek onun duası hastaya okunursa Allah’ın izni ile hasta şifa bulur.

1302- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Uğursuzluk sayma (kötüye yorma) yoktur. En iyisi fal (iyimserlik) dir.” ashap sordular ki, fal nedir? Hazreti Peygamber şu cevabı verdi: “Sizden birinizin işittiği (ve iyimserlik uyandıran) yararlı sözdür.”

Mütercim:

Cahiliyet zamanında bir adam yolculuğı çıkınca onun sağ tarafından bir kuş uçtu mu, onu hayıra yorardı. Sol taraftan uçarsa kötüye yorardı. İşte buna “Tıyere” denirdi. İslâmda bunun yeri olmadığını Hazreti Peygamber:

“Tıyere yoktur” buyurarak o âdeti kaldırmıştır. Fakat işitilen güzel sözün iyiliğe yorumlanabileceğini beyan buyurmuşlardır. Meselâ, yolculuğı çıkan bir kimse, başka bir adamdan: Ey yol gösteren, ey insanların öncüsü, ey hayır sahibi gibi güzel sözler işitirse, bunlar iyiliğe yorumlanabilir. Bu da kesin bir şey değildir. Bu itibarla yolculuk maksadıyla evinden dışarı çıkanın bazı sebepleri kötüye yorumlayarak evine geri dönmesi mekruhtur.

1303- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Hüzeyi kabilesinden iki kadın kavga ettiler. Onlardan biri hamile olan diğerinin karnına taş ile vurarak karnındaki çocuğı öldürdü. Bunlar Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzurunda muhakeme edildiler. Hazreti Peygamber onlar arasında şöyle hüküm verdi:

“Hamile kadının karnındaki çocuğun diyeti, ğurre, bir köle veya bir cariye dir. “Sonra bu şekilde hüküm giyen kadının (kocası):

— Ya Resûlallah! Yemeyen, içmeyen, konuşmayan ve hayat belirtisi göstermeyen bir cenin için diyet ödemeye nasıl mahkûm edilirim. Onun gibisi, hükümsüz sayılır dedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber: “Şüphesiz bu adam, kehânet yapanlardandır.” buyurdu. Fakat yine de Hazreti Peygamber, ona bu yorumundan dolayı ceza vermedi. Ancak diyet ona ödettiler.

1304- İbni Ömer (Radiyallahu Anhum) der ki: Medine’nin doğusunda oturan ve Arab hatiplerinden olan iki adam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzurunda hitabet (nutuk) yarışmasında bulundular. Orada bulunanların hepsi, bu iki adamın güzel konuşmalarına hayran oldular. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:

“Anlatışın da büyüleyeni vardır veya bazı anlatışlar büyüleyicidir.” buyurdu. Böyle güzel ifadeler, sihir gibi insana tesir eder.

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte belagat üzere söylenen kelâma sihir adı verildiğinden bazı âlimler böyle tesirli sözler söylemenin iyi bir iş olmadığına hükmetmişlerdir. Ancak helâl olan sihirdir, demişlerdir. Doğrusu bu hadîs-i şerif, böyle tesirli sözlerin iyi veya kötü olduğuna delil gösterilemez. Sözün en iyisi, kısa ve faydalı olandır. Buna dair de hadîs-i şerif vardır: “Bana derli toplu (lafızları az, manaları çok) sözler verildi.”

1305- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

-Sakin hasta deve, sağlam devenin yanına sokulmasın.” Ebû Hureyre, hastalıklarda bulaşıcılık yoktur, mealindeki ilk rivayetini inkâr etmiştir.

Mütercim:

Bazı hastalıkların tabiatları gereğı Allah’ın izni ile başkalarına geçtiğine en büyük delil bu hadîs-i şeriftir.

“Hastalıklarda bulaşma yoktur,” hadîs-i şerifi ile bu hadîsin ravisi Ebû Hureyre olduğu halde, Ebû Hureyre önceki hadîs-i tamamen inkâr etmiştir. Önce “Hastalıklarda bulaşma yoktur” hadîsini rivayet etmişken, her nasılsa bu rivayetini tamamen unutmuş. Hâlbuki diğer hususlarda bu duruma düştüğü olmamıştır. Bununla beraber ilk hadîs-i anlattığı zaman çok kimseler onu kendisinden işittikleri için onların rivayeti ile sahih hadîs kitaplarına geçmiştir.

1306- Ebû Hureyre (Radiyallahu An)'den rivayet edilmiştir:

“Kim kendini bir dağın tepesinden aşağı atarak öldürür ise o kişi cehennemliktir ve cehennemde temelli, ebedi ve sonsuza dek yuvarlanacaktır. Kim de zehir içerek kendini öldürürse, zehiri elinde olduğu halde onu cehennemde temelli, ebedî ve sonsuza dek yudumlayacaktır. Kim de bir demirle (kesici bir aletle) kendini öldürürse, demiri elinde olduğu halde onu cehennemde temelli, ebedî ve sonsuza dek karnına saptayacaktır.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte varit olan tehdit ve azabla korkutma üzerinde âlimler değişik açıklamalarda bulunmuşlardır. Bazılarına göre, intihar etmeyi helal sayarak kendini öldüren kimse kâfir olacağından ebedî olarak cehennemde kalır. Bazılarına göre de, mümin olduğu halde intihar eden, uzun müddet cehennemde kalacaktır. Fakat birkaç defa tekid edilerek ebediyyen cehennemde kalacağı ifadesine bakılırsa, intihar edenin akıbetinden korkulur. İntihar, şirkten sonra gelen en büyük günahdır.

1307- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Birinizin tabağına kara sinek düşerse onu iyice batırsın ve sonra çıkarıp atsın, çünkü onun kanatlarının birinde dert ve diğerinde deva vardır.”⁵⁴

54 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:884-893

GIYİM (elbise) BAHSİ

1308- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

“İzarın (şalvarın) topuklardan aşağı sarkan (ve yere sürünen) kısmı cehennemdedir.”

Mütercim:

Belden aşağı giyilen elbiseye izar denilir. Böyle elbiseler yerlere sürünecek şekilde topuklardan aşağı sarkması, kibir ve azametten dolayı ise bu haramdır. Böyle bir maksat taşımıyorsa, temizliğe aykırı ve israf olacağından tenzihen mekruh sayılır.

1309- Ebû Zer (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: “Hiç bir kul yoktur ki, Lâ ilahe illallah desin de sonra bu iman üzere ölsün ve cennete girmesin (muhakkak o kimse cennete girer). Ben, zina etse de, hırsızlık yapsa da mı? dedim. Hazreti Peygamber: “Zina da etse, hırsızlık da yapsa (girer).” buyurdu. Ben yine: Zina etse, hırsızlık yapsa da mı? dedim. Hazreti Peygamber: “Zina da etse, hırsızlık da yapsa” buyurdu. Ben tekrar:

— Zina etse ve hırsızlık yapsa da mı? dedim. Hazreti Peygamber: “Zina etse ve hırsızlık da yapsa Ebû Zerr'e rağmen (Cennete girecektir).” buyurdu.

Mütercim:

Ehli sünnet inancına göre, "bir mümin imanını kaybetmedikçe, her ne kadar günah işlemiş olsa bile ebedî olarak cehennemde kalmaz. Günah işlemiş olanlardan bir kısmı Allah'ın mağfiretine uğrayarak azab çekmeksizin cennete girerler, Allah dilediğini bağışlar; ancak kul hakları varsa onlar için ceza vardır. Tevbe etmeksizin ölen bazı günah sahipleri de azablarını çektikten sonra yine cennete girerler. Kul hakları için ölmeden önce helallaşmak veya hakları ödemek gerekir.

Bununla beraber, Allah dilerse hak sahiplerini ahirette memnun ederek dilediği kullarını azaba uğratmadan cennete koyar.

1310- İbni Zübeyr (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

“Dünyada ipek elbise giyen erkek, onu ahirette giyemeyecektir.”

Mütercim:

Erkekler için haram olan saf ipek ve atlas gibi elbiseleri dünyada giyenler, ahirette böyle, elbiselerden mahrum kalacaklardır. Bu hadîs-i şerifin manası üzerinde âlimler ihtilâf etmişlerdir. Bir kısmına göre, mümin olarak bu elbiseyi giyenler ahirette cennete girecekleri halde orada bu elbiseden mahrum kalacaklardır.

Bir kısım âlimler de, ipek kumaşı helâl kabul ederek giyenler cehennemlik olacağından onlar bu cennet elbisesini giyemeyeceklerdir, demişlerdir. Bir kısmına göre de, bu hadîs-i şerif ipekten sakındırma ve korkutma mahiyetinde olarak varit olmuştur.

İpek elbise kadınlara helal olduğu için bu yasağın onlara şümulü yoktur. İki imama göre, savaşta bazı yararlı sebepler için askerlerin ve mücahidlerin ipek giymesinde bir sakınca yok ise de, İmam Azam'a göre alâmet ve işaret yerinde dört parmaktan ziyade kullanılması tahrimen mekruhtur. Fakat çözgüsü ipek, ağacı pamuk olursa giyilebilir. Aksi halde mekruhtur.

1311- Enes (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Sizden birinin ayakkabısını giyerken sağdan başlasın ve çıkarırken soldan başlasın ki, sağ ayak, ayakların ilk giydirileni ve son çıkarılanı olsun.”

Mütercim:

Şeref ve önemi olan her işte sağ el ve sağ ayak ilk olarak kullanılır ve böyle işler sağ ile yapılır. Sümkürmek ve taharet gibi işler ise sol elle yapılır. Her iki elin veya her iki ayağın iştiraki ile olacak işlerde önce sağ ile işe başlanılır ki, bu müstehabdır.

1312- Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Herhangi biriniz, tek ayakkabı ile dolaşmasın, ya ikisi de giyili veya ikisi de çıplak olsun.”

Mütercim:

Ayağın biri giyinik, diğeri çıplak olarak yürümek insanlar nazarında çirkin bir hareket olduğu gibi, böyle yürümekte de bir dengesizlik vardır. İnsanın vakar ve heybetine de aykırı düşer.

1313- Enes (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Ben gümüşten mühürlü yüzük edindim ve ona Allah’ın Resülü Muhammed mührünü kazdırdım. Hiç kimse bu (bana ait) mühürü taklit etmesin.”

Mütercim:

“Muhammed Resûlullah” imzası yalnız Hazreti Peygambere aittir. Bu unvanı hiç kimse kendi mühüründe kullanamaz. Çünkü Hazreti Peygamberin imzalamış olduğu mektup ve vesikalara başka sahte imza karışması ancak böyle önlenabilir. Herkes, kendine mahsus gümüşten bir mühürü yüzük edinebilir. Erkeklerin sağ elin küçük parmağına yahut yüzük parmağına (serçe parmakla orta parmak arasındaki parmağa) takmaları müstehabdır. Sol elin yüzük parmağına da takılabilir. Orta parmakla işaret parmakların takılmasında tenzih yollu kerahet vardır. Bir de yazılı olan kısmın elin iç tarafından bulunması evlâdır.

1314- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma)’dan rivayet edilmiştir:

“Kendilerini (giyim-kuşam ve hareketleriyle) kadınlara benzeten erkekleri ve kendilerini erkeklere benzeten kadınları evlerinizden çıkarın, kovunuz.”

(Kadın elbiseleri giyip kadınlar gibi süslenen ve onların konuşma ve hareketlerine kendini uyduran erkeğe “Muhannes” denilir. Kadınlardan da aynı şekilde kendilerini erkeklere benzetenlere “Mütereccile” denilir. İşte bunların her ikisine Hazreti Peygamber lanet etmiştir ve onların evlerden kovulmasını emretmiştir. Hazreti Peygamber, böyle erkek kıyafetine bürünen Binti Gaylân adındaki bir kadını ve kadın kılığına giren Enceşe adındaki siyah bir köleyi kendi saadethanelerinden kovmuştur.)

1315- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma)’dan rivayet edilmiştir:

“Allah’a şirk koşanlara aykırı olunuz, sakallarınızı uzatıp, bıyıklarınızı kesiniz.”

Mütercim:

Sakalın bir kabza (tutam) miktarından çok olan kısmını almakta bir kerahet yoktur. Bıyıklar ise, dudakların kırmızılığı tamamen meydana çıkıncaya kadar kısaltılır. Bundan çok uzatılmalarında kerahet vardır. Bu hadîs-i şeriften bıyıkların büsbütün tıraş edilmeleri gerektiği anlaşılmaktadır. Çünkü bıyıklar hakkındaki emir, kökünden bıyıkları yok ediniz manasını taşımaktadır. Fakat İmam Malik Hazretleri bıyıkların tıraş edilmesini bir nevi uzuv (organ) kesilmesi sayarak bıyıkların tıraş edilmesine cevaz vermez. Diğer imamlar dudakların kırmızılığı görününceye kadar kısaltılmalarını müstehab görmüşlerdir. Ancak heybet ve yiğitlik ifadesi maksadıyla savaşılan asker ve mücahidler bıyıklarını kısaltmayarak uzatabilirler. Diğer erkeklerin kısaltmaları sünnettir. Sakalın uzatılması ise sünnettir, kabzadan az olmasında kerahet vardır. Ayrıca başın tamamen tıraş edilmesinde bir kerahet yoktur.

1316- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Yahudilerle Hristiyanlar sakallarını boyamazlar, siz onların aksini yapınız (sakallarınızı boyayınız).”

Mütercim:

Kına ve ketem denilen ot yaprağı ile yahut bunların karışımı ile saç ve sakalları boyamak, ak saçlı olanlar için müstehabdır. Kına kırmızıya, ketem sarıya ve her ikisinin karışımı da siyaha yakın koyu bir renk verir ve en güzeli olur. Sırf siyaha boyanması mücahidlerden başkası için caiz değildir. Bir de karısı genç olanların ünsiyet ve muhabbetin devamı için saç ve sakallarını siyaha boyamaları caizdir, demişlerdir.

1317- İbni Ömer (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Bu tasvirleri (heykelleri) yapanlara kıyamet gününde muhakkak azab edilecektir. Kendilerine yarattıklarınızı diriltiniz, denilecektir.”

Mütercim:

Canlı varlıkların tasvirlerini yapmak haramdır; fakat canlı olmayan ağaç ve manzara resimleri caizdir.

1318- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ buyurur ki: Benim yaratıklarımın benzerini (tasvirlerini) yaratmaya kalkışandan daha küstah kim olabilir! Güçleri yetiyorsa bir habbe (tane) yaratsınlar, bir zerre (atom) yaratsınlar.”

Mütercim:

Canlı varlıkların tasvirlerini yapmak haramdır; fakat gölgesi düşmeyen resimleri çizmenin haram olmadığı insanlar arasında yaygındır. Bu sözün dayanağı da yine Buharî’de olan “Kumaş ve elbiseler üzerine çizilen resimlerde beis yoktur” mealindeki hadîs-i şeriftir. Buharî’de bu hadîs kuvvetli ve sahih olduğundan eşyalar üzerine çizilen resimler istisna edilmiştir.⁵⁵

55 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi: 893-899

EDEB VE SİLA-İ RAHİM BAHSİ

1319- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir kimse, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in huzuruna gelerek:

— Ya Resûlallah! İnsanlar içinde benim iyilik etmeme en çok lâıyk olan kimdir? dedi. Hazreti Peygamber:

“Annendir!” buyurdu. Adam sordu: — Sonra kimdir? Hazreti Peygamber: “Annendir!” buyurdu. Adam yine sordu: — Sonra kimdir? Hazreti Peygamber: “Annendir!” buyurdu. Adam dördüncü defa: — Sonra kimdir? diye sorunca, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Babandır!” buyurdu.

Mütercim:

Bazı âlimler bu hadîs-i şerifin zahirine bakarak anne hakkının baba hakkından üç derece daha üstün olduğunu söylemişlerdir. Fakat Şafii mezhebinde baba ile annenin hakları ve kendilerine iyilik etmek hususları eşittir. Diğer taraftan annelerin gebelik, doğum, çocuk emzirme ve yetiştirme bakımından çektikleri eziyetler, babaninkinden daha çok olduğu için daha fazla mükâfata hak kazanmaları da söylenebilir.

1320- İbni Ömer (Radiyallahu Anhum) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Kişinin kendi ana ve babasına lanet etmesi, büyük günahların en büyüğündendir. Şöyle ki: Bir adam, başka bir adamın babasına söver, sövülen adam da sövenin babasına ve anasına söver.” (Böylece baba ve annesini sövdürmüş olur.)

1321- Cübeyr ibni Mut’im (Radiyallahu Anh) rivayet eder:

Sılâ-i rahmi (Akrabalara iyilik edip onlarla ilgilenmeyi) kesen kimse cennete girmez.”

(Sılâ i rahmi kesmenin, helâl olduğuna inanarak bunu yapan yahut hiç bir sebep olmaksızın sılâ’yı kesen, ilk cennete girenlerle beraber cennete giremez şeklinde yorumlanır.)

1322- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Rahim (akrabalık), ilahî rahmetin sarmaşmış köklerinden biridir. Allah Teâlâ (rahme:Akrabalığa) şöyle buyurmuştur: Kim sana yakınlık gösterirse ben de ona yakınlık gösteririm ve kim seninle alakasını keserse ben de onunla alakamı keserim.”

(Sılâ-i rahim, mümkün olduğu takdirde bizzat hısım ve akrabayı ziyaret etmek ve onlarla ilgilenmek ve elden gelen yardımı yapmak suretiyle olur, değilse, mektup ve haberleşme suretiyle yapılır.)

1323- Amr bin As (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Benim babamın akrabası, velilerim değildir, ancak benim velim Allah’dır ve müminlerin salihleridir. Lâkin onlar (babamın akrabaları) için akrabalık hakkı vardır ve ben bu hak sebebiyle onlarla ilgilenirim.”

1324- Abdullah (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Sıla (nın faziletli olanı), karşılık olarak yapılan değildir. Fakat sıla, akrabalık bağları koparıldığı zaman onları bağlamaktır.”

Mütercim:

Sıla, yakınlık göstermek, ilgilenmektir. Bu sıla hususunda insanlar üç kısımdır:

1- Birincisi “Muvasıl” dır ki, kendisine ilgi gösterilmediği halde ilgi gösterendir. İşte asıl sıla budur.

2- İkincisi “Mükâfi” dir ki, kendisine gösterilen ilgiye misliyle mukabele edendir. Buna sıla denmez.

3- Üçüncüsü “Kâtı = İlgiyi kesen” dir ki, kendisi herkesden alır; fakat kimseye bir şey vermez.

Bir de vardır ki, kendisine çok az bir şey verildiği zaman ona fazlasıyla mukabele eder. Böyle kimse de birinci kısma dahil olur. Bunların gönül rızası ve hoşluğu ile verilmesi gerekir. Fakat bazı maddi menfaatler için olursa, iyilikler Allah katında makbul olmaz, belki vebali olur.

1325- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e bir Arabî : — Siz çocukları öpüyorsunuz; fakat biz çocuklarımızı öpmeyiz, dedi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Allah, senin kalbinden merhameti soyup almışsa ben sana ne yapabilirim.”

Mütercim:

Çocukları öpmek, merhamet ve şefkatten ileri gelir. Çocukları öpmeyenlerde bu merhamet duygusu yok demektir. Allah tarafından kalplerden çıkarılan merhameti de kimse geri çeviremez. Bundan anlaşılıyor ki, hadîs-i şerifte çocukları sevmeye teşvik vardır.

1326- Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e Havazin kabilesinden bir takım esirler gelmişti. Bu esirler arasında bir kadın vardı ki, çocuğunu kaybettiği için göğüslerinde biriken sütü rastgele çocuklara emziriyordu. Sonra o kadın esirler arasında kendi çocuğunu bulur bulmaz onu kucaklayıp bağrına bastı ve onu emzirmeye başladı. Hazreti Peygamber, bu kadının böyle şefkatle çocuğuna sarılmasını görünce bize şöyle buyurdu:

“Şimdi şu kadının çocuğunu ateşe atabileceğini, sanar mısınız?” Biz de dedik: — Bu kadının elinde oldukça çocuğunu ne kendisi ateşe atar ve ne de ona ateş dokundurur. Bunun üzerine Hazreti Peygamber: “İşte kendi çocuğuna bu derecede şefkatli ve merhametli olan kadından Allah Teâlâ Hazretleri kullarına daha çok merhametlidir.” buyurdu.

1327- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri, rahmeti yüz bölüm olarak yarattı. Bunlardan doksan dokuz bölümünü kendinde tuttu ve yeryüzüne de bir bölümünü indirdi. İşte bu bir bölüm ile yaratıklar birbirlerine merhamet ederler; hatta yavrusunu çiğnemesin diye at ayağını kaldırıp yavrusundan uzaklaştırır.”

1328- Üsâme bin Zeyd (Radiyallahu Anh) der ki: Çocukluğumda Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem beni bir dizine ve Hazreti Hasan'ı da öteki dizine oturturdu. Sonra her ikimizi de bağrına basarak bizi kucaklaştırır ve şöyle buyururlardı. “Allah'ım! Bu çocukları esirge; ben de onları esirgiyorum.”

Mütercim:

Üsâme hazretleri, Hazreti Hasan'dan birkaç yaş büyük ise de, Hazreti Peygamberin mübarek dizleri üzerine oturamayacak kadar büyük yaşta olmasa gerektir. Yahut dizlerinin yanında oturmuş oldukları da hatıra gelebilir.

1329- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem namaza durdu ve biz de cemaat olarak ona uyduk. Sonra namaz içinde bir Arabî (Zül-cevhere El-Yemanî): Allah'ım! Bana ve Muhammed'e rahmet et! bizden başkasına merhamet etme, diye dua etti. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem selâm verip namazdan çıkınca o Arabî'ye şöyle buyurdu:

“Gerçekten sen, geniş (ve hudutsuz olan) Allah'ın rahmetini kısıtladın. (Allah'ın rahmeti herkese şamildir, onu yalnız ikimize tahsis etmen doğru değildir).”

1330- Numan bin Beşir (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Bütün müminleri, birbirlerine acımada, birbirini sevmede ve birbirine yardım etmede tek vücut gibi görürsün. O vücudun azalarından biri hastalanınca, vücudunun diğer azaları onun uykusuzluğuna ve sızısına katılırlar.”

1331- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

“Herhangi bir Müslüman bir ağaç diker de o ağaçtan bir insan yahut bir hayvan yerse, muhakkak o Müslüman için bir sadaka olur.”

1332- Cerîr (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

“Merhamet etmeyen kimseye merhamet edilmez.”

1333- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) 'den rivayet edilmiştir:

“Cibril bana komşu hakkında o denli tavsiyelerde bulundu ki, komşuyu (komşuya) mirasçı kılacağım sandım.”

Mütercim:

Komşu üç kısımdır. Biri, yalnız komşuluk hakkı bulunan kafir komşudur. Biri de, hem komşuluk ve hem de İslâm hakkı bulunan komşudur. Öteki de, hem Müslüman, hem akraba olan komşudur.

1334- Ebû Süreyh ve Ebû Hureyre (Radiyallahu Anhuma) derler ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Vallahi iman etmiş olmaz, vallahi iman etmiş olmaz, vallahi iman etmiş olmaz.” diye üç kere yemin etti. Bunun üzerine kendisine:

— Ya Resûlallah! Kimdir o iman etmemiş olan? diye soruldu Şu cevabı verdiler: “Komşusu kötülüğünden emin olmayan kişi...”

(Komşusuna eziyet ve cefa edenin imanı tam olmaz, kemal üzere bulunmaz. Yahut ettiği zulüm ve cefayı helâl kabul ederse imanını yitirir.)

1335- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah’a ve ahiret gününe iman eden kimse komşusuna eziyet etmesin. Allah’a ve ahiret gününe iman eden, misafirine ikram etsin. Allah’a ve ahiret gününe iman eden, hayırlı söz söylesin yahut sussun.” (Kâmil iman sahibi bu hasletlere sahip olacağından bunları her mümin gözetmelidir. Bir de misafirin hakkı üç gece ağırlandıdır.)

1336- Cabir (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Her iyi davranış sadakadır.” (Tatlı bir söz, iyi bir davranış karşılığında insan, vermiş olduğu sadaka sevabı gibi sevab kazanır. Hatta bir mümin kardeşinin yüzüne güler yüzle bakması da bir iyilik ve sadaka yerine geçer).

1337- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Yahudilerden bir kaç kişi, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in huzuruna gelip “size ölüm” demek olan “Essamü Aleyküm” dediler. Ben de onlara: “Ve aleykümüssamü ve’l-Lânetü = Ölüm ve Allah’ın laneti size olsun!” dedim. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bana şöyle buyurdu:

“Yavaş ol, ey Aişe! Muhakkak ki Allah Teâlâ bütün işlerde yumuşaklığı sever. Ben onlara, Ve Aleyküm = size olsun, demiştim.”

Mütercim.

Es-sam kelimesinin manâsı ölümdür. Yahudiler, Essamü Aleyküm, diyerek selâm veriyorlarmış gibi gözükersen Peygambere ölümle beddua ettiler ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem de: “ve Aleyküm = Size olsun” buyurmakla kendilerine kısaca mukabele ettiler. Fakat Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) Yahudilerin bu çirkin hareketlerine dayanamayarak “Ölüm ve lanet size olsun!” diyerek sert bir karşılık verdi ve onların ayıbını yüzlerine vurdu. Bunun üzerine Hazreti Peygamber Hazreti Aişe’ye itidal tavsiye buyurdu ve onlara “Ve Aleyküm” sözü ile mukabele ettiğini, onların beddualarının kendine geçmediğini Hâlbuki kendi bedduasının onlara geçeceğini bildirdi. Bunun için onlara bu derece sert davranmaya lüzum olmadığını da açıkladılar.

1338- Ebû Mûsa (Radiyallahu Anh) ‘den rivayet edilmiştir:

“Mümin’e karşı mümin, tuğlaları birbirine kenetlenen bir yapı gibidir.” Hazreti Peygamber bunu buyurduktan sonra mübarek ellerinin parmaklarını kenetleyerek müminlerin böylece birbirlerine bağlanarak yardımlaşmaları gereğine işaret etti. Tam bu sırada meclise dışardan biri gelip bir şey istedi. Hazreti Peygamber bize dönerek şöyle buyurdu:

“İhtiyaçların karşılanması için aracı olunuz ki bundan dolayı sevabı kazanasınız ve Allah Teâlâ da peygamberinin dilinden dilediği hükmü versin.”

1339- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki: Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem birini azarlayacağı zaman:

“Nesi var, alnı topraklanasıc!” buyururdu.

(Bu ve bunun gibi sözler Arab lisanında beddua manasını taşımazlar. Bununla beraber alnı secdeye kapanıp toz- toprak olsun yere düşsün ve hayır görmesin şeklinde de manalandırılabilir.

1340- Ebû Zer (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Biri diğerini fasıklıkla itham etmesin ve kâfirlikle de itham etmesin. Eğer bunu yapar ve arkadaşı dediği şekilde olmazsa, isnad ettiği şey kendisine döner.”

(Bir kimse, diğer bir kimseye: Ey fasık, ey kâfir, demiş olsa, o kimse de fasık veya kâfir değilse “Söz, sahibinin sıfatıdır.” Kaidesi gereğince söylenen söz, söyleyene ait olur. Bu gibi kötü sözlerden, sakınmalıdır. Söylendiği takdirde de, tevbe ve istiğfar etmeli ve karşı tarafla helallaşmalıdır. Kendisine söz atılan kimse, gerçekten facir ve kâfir olsa bile onu ağır ve sert bir şekilde suçlayıp günahını açığa vurmamak haram olur. Tatlı ve yumuşak sözlerle onu yola getirmeğe çalışmalıdır. Sert çıkışlardan bir fayda ve hayır umulmaz, onun azgınlığı artırılmış olur. Onun için Kur’an ı kerimde Hazreti Mûsâ ve Hazreti Harun (Aleyhisselâm) Firavun’u hak dine davet edecekleri zaman Allah Teâlâ onlara: “Firavun’a yumuşak söz söyleyin.” diye tavsiyede bulunmuştur.)

1341- Sabit bin Dahhak (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Her kim İslâm milletinden başka bir millettense olmaya (falan işi yaparsam, falan batıl dinden olayım, şeklinde) yemin ederse o kimse dediği gibi olur. İnsanoğluna sahibi olmadığı bir malda adak düşmez (ben kurtulursam falancanın malı sadaka olsun, sözü adak olmaz). Kim herhangi bir şeyle (aletle) kendini dünyada öldürürse, kıyamette o aletle ona azab edilecektir. Kim bir mümine lanet ederse, onu öldürmek gibidir. Kim de bir mümine küfür isnad ederse, onu öldürmek gibidir.”

Mütercim:

Kasıtlı olarak yalan yere “falan işi yaparsa, kâfir olsun” diye yemin eden kimse, sonra o işi işlerse, dediği gibi kâfir olur. Burada kesin niyetin bulunması şarttır. Niyet ve kasıtolmaksızın bu türlü yapılan yemin küfrü gerektirmezse de, böyle sözlerden kaçınmak lazımdır.

Bir de, bir kimse sahibi bulunmadığı bir şeyi adasa bir şey gerekmez. Ben hastalığımın şifa bulursam, falancanın kölesi azad olsun, diyen kimseye şifa bulduğu zaman bir şey yapmak gerekmez.

Herhangi bir aletle, kendini öldüren (intihar eden) kimse, kullandığı aletle kıyamet gününde azaba uğratılacaktır. Bir mümine lanet eden kimse, o kimseyi öldürmüş gibi azab çeker. Bir mümine küfür isnad eden de, o mümini öldürmüş gibi, ahirette azab çeker.

1342- Huzeyfe (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Koğuculuk eden cennete giremez.”

(İnsanlar arasında koğuculuk yaparak fesad çıkaran kimse, cennete ilk gireceklerle beraber giremez. Yahut büyük günahlardan olan koğuculuğu helâl kabul eden kimse kâfir olacağından cennete giremez demektir.)

1343- Ebû Bekre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzurunda, bir adam başka bir adamı aşırı derecede övdü. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu aleyhi ve Sellem o adama:

“Allah sana iyilik versin; sen arkadaşının boynunu kırdın.” buyurarak bu sözü bir kaç defa tekrarladı. Sonra Hazreti Peygamber ilâve etti:

“Sizden biriniz çaresiz arkadaşını övecekse ve arkadaşının övdüğü gibi olduğuna kani ise, ben onu şöyle ve şöyle biliyorum, ancak iç yüzünü Allah bilir, desin ve Allah’a karşı hiç kimseyi tezkiye etmesin.”

1344- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Birbirinize karşı kin tutmayınız, hasedleşmeyiniz, birbirinize (darılıp) arka çevirmeyiniz. Ey Allah’ın kulları, kardeş olunuz. Hiç bir Müslümanın üç günden fazla kardeşine darılıp konuşmaması caiz değildir.”

Mütercim:

Allah için sevmek gibi Allah için darılmak da caizdir.

1345— Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir.

“Kötü zan beslemekten sakınınız; çünkü zan, sözlerin en yalanıdır. Birbirinizin kusurlarını araştırmayınız. Birbirinizi gözetlemeyiniz. Alıcı değilseniz satılık malın fiyatını artırmayınız, hasedleşmeyiniz. Birbirinize kin tutmayınız. Birbirinize (darılıp) arka çevirmeyiniz. Ey Allah’ın kulları, kardeş olunuz!”

1346- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, münafıklardan iki kişi hakkında bana şöyle buyurdu:

“Falanca ve falanca kişilerin, bizim dînimizden bir şey bildiklerini sanmıyorum.” Başka bir rivayetde ise şöyle buyurmuştur: “Ya Aişe! Falan ve falanın, bağlı olduğumuz dini bildiklerini sanmıyorum.”

Mütercim:

Böyle nifakları meydanda olanlar hakkında kötü zanda bulunmanın caiz olduğuna bu hadîs-i şerif delildir.

1347- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Ümmetimin hepsi bağışlanmıştır; ancak açık olarak günah işleyenler bağışlanmazlar. Kişinin geceleyin yaptığı işi (işlediği günahı) Allah Teâlâ örtmüşken sabahleyin kalkıp (bir arkadaşına,) falan! dün gece şöyle ve şöyle yaptım, demesi düpedüz deliliktir. Geceyi Rabbisi tarafından örtülerek geçirdiği halde sabahleyin kalkıp Allah’ın örttüğünü açığa vuruyor.”

Mütercim:

Bütün ümmetin günahları bağışlanır; fakat ümmet içinde pervasızca açıktan açığa günah işleyen kimselerin günahları bağışlanmaz. Üstelik bu gibiler işledikleri günahları da övünerek söylerler. Türkçede meşhur bir ata sözü vardır: “İbadet de gizli, kabahat da gizli olmalıdır.” İbadetlerden nafîle olanlar gösterişten uzak tutulmalı ve günahları da Allah’tan başkası bilmemelidir. Başkalarına kötü örnek olmamalı ve fenalığa teşvik etmemelidir.

1348- Ebû Eyyûb (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

“Bir adamın, üç günden fazla kardeşine dargın durması caiz değildir. Birbiriyle karşılaşır ve o yüz çevirir, bu da yüz çevirir. Bunların en hayırlısı ilk olarak selâm verendir.”

Mütercim:

Bid'at ehlinde olan veya sapık İslâm fırkalarından bulunan kimseler hallerinden tevbe edip dönmedikçe onlarla dargın durmak caizdir. Ayrıca kızgınlığa kapılarak üç güne kadar dargın durmanın caiz olduğuna bu hadîs-i şerif delildir. Fakat barışmak daha faziletlidir. Türkçede güzel bir ata sözüdür: Müminin dargınlığı tülbent kuruyuncaya kadardır.

1349- Abdullah (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

“Doğruluk insanı iyiliğe ulaştırır. İyilik de insanı cennete götürür. Gerçekten insan, doğruluğu adet edinerek sonunda Sıddık (çok dürüst kişi) olur. Yalan da insanı kötülüğe götürür ve kötülük de insanı cehenneme götürür. Kişi yalana alışırsa sonunda Allah katında büyük yalancı olarak yazılır.”

Bu hadîs-i şerif, “Muhakkak ki iyiler Naîm cennetlerindedir ve facirler (kâfirler) de cehennemdedir” mealindeki ayeti kerimeye uygun olarak varit olmuştur. (İnfitar sûresi: ayet 13-14)

1350- Ebû Mûsâ (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Hiç kimse veya hiçbir şey, duyduğu ezaya (hakarete) karşı Allah'tan daha sabırlı değildir. Onlar Allah'a çocuk nispet ettikleri halde yine Allah onlara sıhhat ve afiyet veriyor, onları rızıklandırıyor.”

1351-Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Güçlü, başkalarının sırtını yere getiren değildir. Asıl güçlü, öfkelenildiği zaman kendine hâkim olan (öfkesini yenen) kişidir.”

1352- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine:

— Ya Resûlallah! Bana bir tavsiyede bulununuz, dedi. Hazreti Peygamber ona! “Sakin öfkelenme!” buyurdu. Adam, birkaç kere isteğini tekrarladı ve Resûl-i Ekrem “Sakin öfkelenme!” cevabını verdiler.

(Öfke ve hiddete hâkim olmak çok önemli ve zor bir iş olduğu gibi, doğuracağı zararlar da büyüktür. Bunun için Hazreti Peygamber tekrar tekrar öfkelenmemeyi tavsiye buyurmuşlardır.)

1353- İmran bin Husayn (Radiyallahu Anh)'den

“Utanmak insana ancak hayır getirir.”

(Allah'tan ve insanlardan utanan kimse haram ve yasak işlerden sakınır ve böylece gerekli vazifelerini yerine getirmiş olacağından dünya ve ahiret saadetine, bütün hayırlara kavuşur.)

1354- İbni Mes'ud (Radiyallahu Anh) anlatır:

“İlk peygamberlik sözünden insanların eriştikleri hikmetlerden şüphesiz biri de, utanmazsan dilediğini yap, hikmetidir.” Âdem Aleyhisselâm'dan beri peygamberlik sözü olarak nesilden nesile intikal eden hikmetlerden biri de hadîste varit olan sözdür. Eğer utanmazsan, kötülüğü emreden nefsin uyararak dilediğini yap; ona göre de, mücazat görürsün.

1355- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bazan aramıza katılır ve bizimle şakalaşır. Anneden kardeşim olan Ebû Umeyr'in kırmızı gagalı bir kuşcağı vardı. Resûl-i Ekrem:

“Ebû Umeyr! Ne yaptı Nügayr (kuşcağız) ?” diyerek onunla şakalaştı.

1356- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Mümin aynı delikten iki defa sokulmaz, ısırılmaz.”

Mütercim:

Akıllı bir mümin, yılan veya akreb deliğine bir defa elini sokup ısırılınca bir daha aynı yere elini sokmaz. Yani bir mümin bir defa aldatılırsa, ikinci defa aynı işten ötürü aldanmaz. O iş için tedbirli hareket eder.

Bu hadîs-i şerifin söyleniş sebebi şu: Mekke şairlerinden Ebû Azze adındaki ünlü şair, Hazreti Peygamber hakkında ve İslâm dini aleyhinde şiirler söyleyerek insanları İslâm aleyhine kışkırtırdı. Sonra bu adam Bedir savaşında Müslümanların eline esir olarak düşünce, bir daha böyle şiirler söylemeyeceğine dair söz verdiğinden bağışlanarak salverilmişti. Fakat Mekke'ye dönünce, sözünde durmayarak eskisi gibi İslâm aleyhine şiirler söylemeye başlamış. Aradan zaman geçip Uhud savaşı olunca bu şair tekrar Müslümanların eline esir olarak geçti ve Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in huzuruna götürüldü. Adam Bedir savaşında yapılan sözleşme şekliyle tekrar bağışlanmasını isteyince Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu hadîs-i şerifi” Mümin bir delikten iki defa ısırılmaz.” buyurdular ve onu bağışlamadılar.

1357- Übeyy bin Kâb (Radiyallahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:

“Bazı şiirler hikmettir (gerçeğe ve hakka uygundur).”

(Böyle faydalı olan ve gerçeği dile getiren şiirleri söylemek caizdir.)

1358- İbni Ömer (Radiyallahu Anhum)dan rivayet edilmiştir:
“Sizden birinizin karnı şiir dolmaktansa irinle dolması daha hayırlıdır.”
(Aşırı söz ve hicivlerden ibaret şiirler yerilmektedir.)

1359- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:
Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e sordu:
— Ya Resûlallah! Kıyamet ne zaman kopacaktır? Hazreti Peygamber ona şu cevabı verdi:
“Sen o kıyamet için ne hazırladın?” Adam:
— Ya Resûlallah, oruç, sadaka, namaz gibi ibadetlerden fazla bir şeyim yoktur; fakat Allah Teâlâ Hazretlerini ve onun peygamberini severim, dedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona:
“Gerçekten sen, sevdiğinle berabersin.” buyurdular. Bir rivayette de şu ilâve vardır:
Resûlullah’a dedik ki, biz de böyle (sevdiğimizle beraber) miyiz? Hazreti Peygamber; “Evet!” buyurdu.

1360- İbni Ömer (Radiyallahu Anhum) anlatır:
“Ahdını bozan kimse için kıyamet gününde bir sancak dikilir ve denilir ki: Bu, falan oğlu falanın gadirliğinin alametidir.”

1361-1362 - Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:
“Üzüm asmasına kerm (kerem) demeyiniz. Ancak kerem müminin kalbidir, zamanın kalleşliği de demeyiniz; çünkü zamanı yaratan ve idare eden bizzat Allah’dır.”
“Üzüm asmasına her ne kadar kerim manasında” kerem adı verilirse de, cahiliyet adeti üzere üzüm suyundan elde edilen şarabı içen kimse iyi huylardan cömertlik ve kahramanlık gibi vasıflara sahip olma manasında kullanılmaktaydı. Hâlbuki İslâm’da asıl iyilik, iman nuru ile dolu olan müminin kalbidir. Üzüm ve üzümün asması değildir. Bununla beraber yine üzüm asmasına kerem denilebileceği cihetle halen üzüm hakkında bu isim kullanılmaktadır. Zamana sövgü ve yergi anlamında dil uzatılmamalı, zaman kötülenmemelidir. Kötü olan insanların hareketidir. Çünkü zamanı yaratan Allah’dır ve onun bir sorumluluğu yoktur. Bütün varlıkları ve oluşları dehre - zamana isnad eden maddeciler (materyalistler), en büyük bir küfür içindedirler; çünkü bunlar Allah ve ahireti inkâr ederler.

1363- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:
Bir yolculukta annem Ümmü Süleym ile bazı kadınlar Resûl-i Ekrem’e refakat ediyorlardı. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in “Enceş” adındaki kölesi de şiir ve gazeller okuyarak develeri ahenkli bir şekilde hızlı sürüyordu. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:
“Ey Enceş! Billur vazo (kadın) ların kervanını yavaş sür.”
(Güzel sesin ve nağmelerinle hayvanları koşturup billur gibi, nazik hanımları incitme kendin coşup kervanı, da coşturma.)

1364- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)dan rivayet edilmiştir:
Kıyamet gününde Allah katında adların en çirkini bir hükümdarın, kendisini padişahlar padişahı olarak adlandırmasıdır.”
Mütercim:
İmam Buharî Hazretleri bu hadîs-i şerifin açıklamasında der ki: Melikü’l-Emlâk, şahların şahı demektir. Şerkâvi şerhinde diyor ki: Bir kimsenin şahların şahı (şehinşah) adını vermesi haram ve yasak ise de, bir başkası tarafından söylenmesinde beis yoktur. Ulu hâkim, kadılar kadısı demek gibi olur. Bu şekli ile haram olmaz. Nitekim Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Hazreti Ali hakkında: “Ali, sizin en ulu kadınız (hâkim iniz) dir!” buyurmuştur. Çünkü bu bir isim ve lâkab olmayıp bir vasıftan ibarettir. Diğer taraftan fıkıh kitaplarının önsözlerinde zamanın padişahları Sultanlar sultanı” diye yad edilmişlerdir.

1365- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:
Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem in huzurlarında iki kişi aksırdılar. Hazreti Peygamber bunlardan birine “Yerhamukellah, Allah sana merhamet etsin” dedi; fakat diğerine söylemedi. Ashap bunun hikmetini sorunca, onlara şu cevabı verdiler:
“Aksıran bu adam Allah’a hamd etti (Elhamdu Lillâh dedi). Öteki ise aksırınca Allah’a hamd etmedi.”
(Bir kimse aksırınca “Elhamdü Lûlah” demelidir ve bunu söylemek müstehabdır. Bunu işitenlerden birinin veya bir kaçının ona “Yerhamükellah = Allah sana merhamet etsin” diyerek dua etmeleri ve aksıranın da “Yehdînâ ve Yehdikümullah” diyerek karşılık vermesi müstehabdır.)

1366- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ, aksırığı sever, esnemeyi sevmez. Bir kimse aksırır da Allah’a hamd ederse, bunu duyan her Müslümanın ona “yerhamükellâh, demesi gerekir. Esnemeye gelince, o şeytandandır. İnsan gücü yettiği kadar onu engellesin. İnsan esner de: Hah... derse, şeytan ona güler.”

Mütercim:

Nezle hastalığı olmadığı bir zamanda sağlık ve neş’e halinde gelen aksırma uyarıcı ve ibadete teşvik edici bir işaret taşıdığından iyi bir şeydir. Esnemek ise, usanma ve tembellik alâmeti olduğu için iş ve ibadetten insanı alıkoymakla Allah katında mekruhtur. Şeytanın da hoşlandığı bir şeydir. Onun için bu iş şeytana nispet edilmiştir. Yoksa her işin yaratıcısı Allah’dır. Onun için bir kimse aksırdığı zaman Allah’a hamd etmeli ve esnediği zaman da onu engellemek için ağzını kapamalı ve çirkin ses çıkmasını önlemelidir. Çünkü esneyipte ağzı açarak hâ... dedikçe şeytan sevinir ve güler. Bir de böyle çirkin bir şekilde esnemek köpeğin hareketine benzeyeceği cihetle, en güzel bir kıvamda yaratılan insanın şekli değişmiş olur. Bu bakımdan da esnemek çirkin bir şeydir.⁵⁶

56 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi: 899-918

İZİN İSTEMEK BAHŞI

1367- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Küçük büyüğe, yürüyen oturana, azlık da çokluğa selâm verir.”

1368- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Süvari piyadeye, yürüyen oturana, azlık da çokluğa selâm verir.”

1369- Abdullah bin Amr (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’e, İslam’ın hangi ameli daha hayırlıdır? diye sordum. Şöyle buyurdular:

“Yemek yedirirsin, tanıdığına ve tanımadığına selâm verirsin.”

1370- Sehl bin Sa’d (Radiyallahu Anh) der ki:

“Bir adam, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in evine ait pencereden içeriye baktı. Hazreti Peygamber de o esnada bir çubukla mübarek başını kaşıyordu. Adamın pencereden içeriye bakışını fark edince, Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Eğer gizlice içeriye baktığını bilmiş olsaydım şu demir çubukla gözünü oyardım. Çünkü bir eve girmek için izin istemenin sebebi, evin içini görmek içindir.”

(Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka bir eve, izin almadıkça girmeyiniz, mealindeki ayeti kerime ile meşru olan izin isteme, dışardan gelen yabancı kimsenin gözü ev halkının durumuna vakıf olmasın diyedir. Bu izin alma işi yapılmaksızın pencereden bakılırsa ev içinde bulunanların hali görülmüş olur ki, bu haramdır.)

1371- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ, insanoğluna zinadan nasibini takdir etmiştir ve bu nasibine mutlaka ulaşacaktır. Gözün zinası bakmaktır, dilin zinası konuşmaktır. Nefis, temenni eder ve arzular. Fere (cinsi organ) ise bu arzuyu ya doğrular (yerine getirir) veya yalanlar (karşı çıkar) .”

(Allah Teâlâ Hazretleri bazı kimselere büyük günahlardan olan zinayı takdir etmişse, o muhakkak meydana gelecektir. Çünkü günahlardan olan şehvetle harama bakmak da göz zinasıdır. Yine yabancı kadınla şehvetle konuşmak dil zinasıdır. Kötülük peşinde olan nefsin zinayı temenni etmesi ve arzulaması, cinsi organın bu arzuya uyup uymamasına bağlıdır. Eğer uyarsa zira fi’li işlenmiş ve büyük günaha girilmiş olur, uymadığı takdirde zina günah yazılmaz.)

1372- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki.

Özel bir işim için Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizin saadethanelerine gidip kapıyı çaldım. Hazreti Peygamber: “Kim o?” diye sordu. Benim! dedim. Hazreti Peygamber bu cevaptan hoşlanmayarak: “Ben, ben...” buyurdu. (Ben, Cabir’im! diyecek yerde, benim! diye kapalı cevap vermesi hoş karşılanmamıştır. Açık olarak kimliğin bildirilmesi gerekir.)

1373- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma)’den rivayet edilmiştir:

“Kimse kimseyi yerinden kaldırıp orada kendisi oturmasın.” Bir rivayette de: “Fakat yer açın veya meclisi genişletin.” ilâvesi vardır:

(Bir kimsenin oturmakta olan birini yerinden kaldırıp onun yerine oturması doğru değildir. Fakat sıklaşıp yer açmak için arkadaşların toparlanmasını rica edebilir. Nitekim: “Ey iman edenler!. Meclislerde size, yer açınız! dendiği zaman yer açıp meclisi genişletin ki, Allah da sizi genişletsin (rahata kavuştursun).” mealindeki ayeti kerime de bunu beyan buyurmaktadır. (Mücadile sûresi: ayet 11)

1374- Abdullah (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Siz üç kişi bir arada olduğunuz zaman, insanlara karışmadıkça, iki kişi diğerini bırakarak kendi aralarında gizlice konuşmasınlar; çünkü bu hal, yalnız bırakılan arkadaşı üzer.”

(Kalabalık arasında iki kişinin baş başa konuşmaları caiz ise de, üç arkadaşın ikisi diğer arkadaşını bırakıp kendi aralarında gizlice konuşmaları doğru değildir. Bir toplum içinde bile yakın arkadaşını üzecek şekilde iki kişinin gizli konuşması edebe aykırı düşer.)

1375- Ebû Mûsâ El-Eş'arî (Radiyallahu Anh) der ki:

Hazreti Peygamberin devrinde Medine'de geceleyin bir evde yangın çıktı ve ev tamamen yandı. Bu haber Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimize duyurulunca şöyle buyurdular:

“Gerçekten bu ateş sizin düşmanınızdır; gece uykuya yattığınız zaman onu (size zarar vermemesi için) söndürünüz.” 57
57 Ömer Ziyaeddin Dağıstani, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:918-921

DUA BAHSİ

1376- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Her peygamberin (Allah katında makbul) bir duası vardır? onu ister. Ben ise duamı, ahirette ümmetime şefaati için saklıyorum.” Hazreti Enes'in rivayetinde şöyledir:

“Her peygamber dünyada dileğini (Allah'tan) diledi yahut her peygamberin (kabul olacak) bir duası vardır, bu duasını yapmış ve kabul olunmuştur. Ben duamı, kıyamet gününde ümmetime şefaati olarak ayırdım.”

Mütercim:

Hazreti Peygamber efendimiz kendilerine mahsus olan müstecab dualarını, ümmetine olan üstün şefkat ve merhametlerinden dolayı onları kurtarmak için kıyamet gününe bırakmıştır. Her peygamberin her duası makbul olabilir de, kesinlikle, kabul edilen kendilerine has bir duaları da vardır. Hazreti Âdem Aleyhisselâm'ın tevbesi, Hazreti Nûh Aleyhisselâm'ın, kaviminin helaki için duası, Hazreti İbrahim Aleyhisselâm'ın Kâbe için duası, Hazreti Mûsâ Aleyhisselâm'ın Firavun'un helaki için duası, Hazreti İsa Aleyhisselâm'ın, gökten sofrayı indirilmesine dair, duası, kesinlikle kabul edildiği gibi, ahir zaman peygamberinin de ahirette ümmetine şefaati için ayırdığı özel duası vardır.

1377- Şeddât bin Evs (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“İstiğfarın büyüğü şöyle demendir: Allah'ım! Sen benim Rabbimsin. Senden başka ilâh yoktur. Sen beni yarattın. Ben senin kulunum ve ben, sana verdiğim vaadi ve sözü gücümün yettiği kadar koruyorum. İşlemiş olduğum günahların kötülüğünden sana sığınırım. Bana olan nimetini sana ikrar ve itiraf ederim. Günahlarımı da itiraf ederim. Beni bağışla; çünkü senden başkası günahları bağışlayamaz. Kim kesin bir inanç ile bu duayı gündüz okuyup da akşama varmadan ölürse, o kimse cennet ehlindendir. Kim de kesin bir inançla geceleyin bu duayı okur da sabaha varmadan ölürse, o da cennet ehlindendir.”

(Bunlar cehennemi görmeden ilk cennete girenlerle beraber olurlar.)

1378- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Vallahi, gerçek şu ki, günde yetmiş defadan çok Allah'tan mağfiret diler ve O'na tevbe ederim.”

“Peygamberlerin hepsi günah işlemekten korunmuş (masum) oldukları halde Hazreti peygamberin bu kadar çok tevbe ve istiğfar etmesi, onun kemal derecesini gösterir ve ümmetine bir öğretim ve yol gösterme olur.”

1379- İbni Mes'ud (Radiyallahu Anh) anlatır:

“Allah Teâlâ'nın kulunun tevbesine olan hoşnutluğu; yiyeceği ve içeceği beraberindeki devesinin sırtında olduğu halde tehlikeli bir yerde (ıssız çölün ortasında) konaklayan, başını koyup (yere uzanıp) uykuya dalan, uyanınca devesinin gittiğini gören, sıcak ve susuzluk beynine işleyinceye dek veya Allah'ın dilediği sürece arayıp bulamayan, yerime döneyim diyerek (eski yerine) dönüp uykuya dalan ve sonra başını kaldırıncaya birden devesini yanında bulan kişinin sevincinden daha fazladır.”

1380- Huzeyfe (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem (gece) yatağına yattığı zaman sağ elini sağ yanağının altına koyar ve sonra:

“Allah'ım! Senin adınla (kudretinle) ölürüm ve dirilirim.” buyururdu. Uyanıp kalktığı zaman da:

“Bizi öldürüp sonra diriltene (uykudan kaldıran) Allah'a hamd olsun. Dönüş yalnız O'nadır.”

1381- Bera bin Azib (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri yatağına girdiği zaman sağ yanı üzere yatar, sonra şu duayı okurdu:

“Allah’ım! Kendimi sana teslim ettim. Yüzümü sana çevirdim. Bütün işlerimi sana bıraktım. Rahmetini umarak ve azabından korkarak arkamı sana dayadım. Senden başka sığınak ve kurtuluş yeri yoktur. İndirdiğin kitaba ve gönderdiğin peygambere iman ettim. Bunları söyleyip o gecenin karanlığı altında ölen kimse İslâm dini üzere ölür.”

1382- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in dualarından biri de şu idi:

“Allah’ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağımda nur, sağımda nur, solumda nur, üstümde nur, altımda nur, önümde nur, arkamda nur kıl ve beni nurlandır” Bir rivayette de; “Sinirimi, etimi, kanımı, kılımı ve derimi nurlu kıl!” ilâvesi vardır.

1383- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Sizden biriniz yatağına gireceği zaman, peştemalının iç kısmı ile yatağını çırpın. Çünkü insan yatağına ne girip çıktığını bilemez. (Akreb ve böcek gibi şeyler yatağına girmiş olabilir.) Sonra şöyle desin: Rabbim! Senin isminle (senden yardım dileyerek) yanımı (yatağıma) koydum ve senin gücünle kalkacağım. Ruhumu alırsan, ona merhamet eyle ve bırakırsan, iyi kimseleri koruduğun gibi onu da koru.”

1384- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Sakin sizden biriniz duasında: Allah’ım, dilersen, beni bağışla! Allah’ım, dilersen bana merhamet et! demesin. Kesin dilekte bulunsun (Allah’ın rahmetini kesinlikle istesin); çünkü O’nu zorlayıcı bir kuvvet yoktur.”

1385- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Herhangi birinizin duası; dua ettim de kabul olunmadı, diyerek acele etmedikçe kabul olunur.” (Kesinlikle isteyip dua etmeli ve sabırla beklemelidir. Muhakkak ki ihlâs ile edilen dua makbul olur. Kabul edilmese bile, dua ibadet kısmından olduğu için, sevabı olur.

Duanın bir de edepleri vardır: Abdestli olmak, namazdan sonra dua etmek, önceden tevbe ve istiğfar yapmış olmak, kibleye dönmüş olmak, duaya hamd ile ve arkasından salâvat ile başlamak ve sonunda âmin diyerek duayı tamamlamak. İnsan yalnız kendi nefesine dua etmeyip müşterek olarak bütün müminlere dua etmelidir. Dua edip bir şey isteneceği zaman avuçlar açık olarak eller göğse doğru omuz hizasına kadar kaldırılır. Faydalı şeyler istendiği zaman eller yüze sürülür. Kötülüklerin yok edilmesi istendiği zaman eller yüze sürülmez. Duanın asıl anahtarı helâl lokmadır.)

1386- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem musibet ve keder hallerinde şu duayı okurlardı:

“Büyük ve Halim olan Allah’tan başka hiç bir ilâh yoktur. Arş’ın Rabbi büyük Allah’dan başka hiç bir ilâh yoktur. Semavatın (göklerin) Rabbi olan, arzın Rabbi olan, Arş’ın Rabbi olan Kerîm Allah’tan başka hiç bir ilâh yoktur.”

(Rabbim! Bütün alemlerin ve varlıkların yaratıcısı ve koruyucusu ancak sensin. Senden başka ibadet edilecek hiç bir varlık yoktur. Başımıza gelen şu felâket ve belâyı sen gider.)

1387- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah’ım! Herhangi bir mümine kötü bir şey söyledimse, bunu kıyamet gününde senin rahmetine yakın olmak için o kimseye bir vesile yap”

Mütercim:

Başka bir hadîs-i şerifte şöyle varit olmuştur:

“Ben Allah ile şöyle anlaştım: Rabbim! Ben ancak bir insanım. Birisine kızıp öfkelenebilirim. Kötü söyleyip lanet etmek suretiyle onu incitmiş olabilirim. Her kim böyle haksız yere benim tarafımdan azarlanmış ve incitilmiş olursa, bunu o kimse için bağışlanma vesilesi kıl.”

1388- Sa’d ibni Ebû Vakkas (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şu sözlerle dua buyururlardı: - Allah’ım! Cimrilikten sana sığınırım. Korkaklıktan sana sığınırım. Ömrün (yaşamının) kepezeliğinden sana sığınırım. Dünyanın fitnesinden (yani Deccal’in fitnesinden) sana sığınırım. Kabir azabından sana sığınırım.”

1389- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha)’dan rivayet edilmiştir:

“Allah’ım! tembellikten, bunama derecesindeki yaşlılıktan, günahlılıktan, borçluluktan kabir fitnesinden ve kabir azabından, cehennem fitnesinden ve cehennem azabından, zenginlik fitnesinin şerrinden sana sığınırım. Fakirlik fitnesinden sana sığınırım. Mesih Deccal’in fitnesinden sana sığınırım. Allah’ım! Benim hatalarımı kar ve buz suyu ile yıka. Beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi, kalbimi de hatalardan temizle. Doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın gibi, benimle hatalarım arasını uzaklaştı.”

1390- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in duası çok kez şu idi:

“Allah’ım! Bize dünyada iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi cehennem azabından koru.”

1391- Ebû Mûsâ (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah’ım! Günahımı, bilgisizliğimi, işlerimdeki israf ve senin benden daha iyi bildiğin kusurlarımı bağışla. Allah’ım! Benim şakamı, ciddiliğimi, yanlışımı ve kasıtlığımı -ki bunların hepsi bende vardır- bağışla.”

(Peygamberler günah işlemekten korunmuş oldukları halde ve âhir zaman peygamberinin gelmiş ve geçmiş bütün hataları bağışlanmış olduğu halde bu şekilde dua buyurmaları, ümmete dua şeklini öğretmek içindir.)

1392- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Her kim, günde yüz defa: Allah’tan başka ilâh yoktur, Birdir. Ortağı yoktur. Mülk onundur. Hamd ona mahsustur. O her şeye kâdirdir, derse on köle azad etmiş kadar sevab kazanır. Ayrıca kendisine yüz sevab yazılır ve yüz günahı silinir. Aynı zamanda bu, o günün akşamına kadar kendisi için Şeytan’dan korunma olur. Hiç kimse, onun getirdiği bu tesbihten daha üstününü getiremez. Ancak (aynı tesbihi) kendisinden daha çok çeken kişi getirebilir.”

1393- Ebû Eyyûb El-Ensârî (Radiyallahu Anh)’den rivayettir:

“Her kim (geçen tesbihi) on defa çekerse İsmail Aleyhisselâm neslinden bir köle azad etmiş gibi olur.”

1394- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Her kim bir gün içinde yüz defa Sübhanallahi ve bihamdihi = Allah’a hamd ederek onu noksanlıklardan tenzih ederim, derse günahları, denizköpüğü kadar olsa bile dökülür.”

(Allah ile kul arasındaki günahlar düşer; fakat kul hakları helallik almaya veya ödemeye bağlıdır. Bazı hadîslerde de “Büyük günahlardan sakındıkça, kaydı vardır ki, o zaman küçük günahların bağışlanmış olacağı anlaşılar. Her iki halde de bu tesbihin günde hiç olmazsa kalp huzuru ile yüz defa söylenmesinde büyük sevab vardır ve günahların bağışlanmasına vesiledir. Üç-beş defa Estağfirullah dedikten sonra her tesbihden önce Sübhanallahi ve Bihamdihi tesbihini getirmenin fazileti çok büyüktür ve söylenmesi de çok kolaydır.)

1395- Ebu Mûsa (Radiyallahu Anh) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Allah’ını zikredenle onu zikretmeyenin hali, ölü ile dirinin hali gibidir.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerif, zikir ehli için pek büyük bir müjdedir. Allah’ı zikretmenin çeşitleri çoktur; Allah rızasını gözeterek yapılan her ibadet de bir zikirdir. Canlı kimsenin dışı hayat nuru ile, içi de ilim nuru ile süslediği gibi, Allah’ı zikreden kimsenin dışı ibadet nuru ile, içi de mârifetullah ile süslenir. Allah’ı zikretmeyen kimsenin dışı manevi yönden boş, içi de batıldır. Dünya işi zikire engel değildir. Bedenle iş, dil ve kalp ile de zikir yapılır.

1396- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) ‘den rivayet edilmiştir:

“Allah’ın bir takım melekleri vardır ki, yollarda dolaşp zikir edenleri ararlar. Allah’ı zikreden bir topluluk buldukları zaman, göreviniz başına gelin, diye çağırırlar. Hemen o zikredenleri kanatları ile aşağı dünyaya kadar çevrelerler. Gerçeği meleklerden daha iyi bilen Allah onlara sorar:

— Benim kullarım ne söylüyor? Melekler:

— Seni tesbih ediyorlar, seni yüceltiyorlar, sana hamd ediyorlar, senin şanını yüceltiyorlar, derler. Allah buyurur:

— O kullarım beni gördüler mi? Melekler:

— Hayır, vallahi, seni görmemişlerdir! derler. Allah Teâlâ meleklerle sorar:

— Acaba beni görmüş olsalardı ne yaparlardı? Melekler:

— Eğer seni gördeydiler sana daha çok ibadet ederlerdi, seni daha çok yüceltirlerdi ve seni daha çok tesbih ederlerdi, cevabını verirler. Allah sorar:

— Benden ne istiyorlar. Melekler:

— Senden cenneti istiyorlar, derler. Allah sorar:

— Onlar cenneti gördüler mi? Melekler:

— Hayır, vallahi, cenneti görmemişlerdir! cevabını verirler. Allah Teâlâ meleklerle sorar:

— Cenneti görseler nasıl olurdu? Melekler:

— Eğer cenneti görmüş olsalar, cennete çok daha haris olurlardı, onu daha çok ararlardı ve daha fazla ona rağbet ederlerdi, cevabını verirler. Allah meleklerle sorar:

— Hangi şeyden onlar Allah’a sığınır? Melekler:

— Cehennemden, derler. Allah sorar:

— Onlar cehennemi gördüler mi? Melekler:

— Hayır, vallahi onu görmemişlerdir. Allah sorar:

— Cehennemi görmüş olsalardı, ne yaparlardı? Melekler:

— Onu görselerdi, ondan çok daha fazla kaçarlardı, ondan daha çok korkarlardı. Allah "buyurur:

— O halde ben sizi şahid tutuyorum ki, ben onları bağışladım. Meleklerden biri der ki: Bunlar arasında falanca kimse vardır ki kendilerinden (zikredenlerden) değildir, yanlarına bir iş için gelmiştir. Allah Teâlâ buyurur: Onlar (zikir meclisinde) oturanlardır ki, meclislerinde bulunan mutsuz olmaz (nasipsiz kalmaz)."

Mütercim:

Gerçekten bu hadîsi- şerif, zikir yolunda bulunanlar için büyük bir müjdedir ve zikir meclisine karşı olanlara da büyük bir derstir.58

58 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:921-932

DUYGULU SÖZLER BAHSİ

1397- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) 'dan rivayet edilmiştir:

"İki nimet vardır ki, insanlardan çoğu bunlarda aldanmışlardır: Bu nimetlerden biri sağlıktır, diğeri de boş vakittir."

(Çok kimseler bu iki büyük nimetin kıymetini bilmezler. Bunları ganimet sayarak Allah yolunda çalışmazlar ve üzerlerine düşen dini görevleri yerine getirmezler. Bu iki nimeti boşuna söz ve eğlencelerle, günah şeylerle geçirirler ve aldanmış olurlar. İbadet edemeyecek şekilde hastalık ve meşguliyet haline düşen kimsenin pişmanlık çekmesi artık ona hiç bir fayda vermez ve fırsat da bir daha ele geçmez. Onun için bu iki büyük nimeti ganimet bilerek hak yolda çalışmalı ve zamanı değerlendirmelidir.)

1398- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem benim omzumu (yahut iki omzumu) tutarak bana şöyle buyurdu:

"Dünyada, sanki bir yabancı veya gelip geçen bir yolcu imişsin gibi ol."

(Dünyaya bağlanıp ona güvenme; son ve ebedi karargâh olan ahiret hazırlığı içinde ol. Dünyada sürülecek ömür çok azdır ve zevkleri aldattıcıdır. Onun için dünyada geçirecek olduğun kısa zamanı fırsat bilerek Allah yolunda bulun ve ömrünü boşa harcama.)

1399- Abdullah bin Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, elindeki bir çubukla toprak üzerine bir kare çizdi. Sonra bu şeklin ortasından dışarıya doğru bir uzun çizgi çekti. Bu uzun çizgiyi kare içinde dikey olarak kesen küçük çizgiler çizdi. Sonra şöyle buyurdu:

"Şu (karenin merkezi), insandır. Şu çevre de, kendisini her yanından kuşatan eceldir. Karenin merkezinden dışarı çıkıp (sonsuzluğa doğru) uzanan çizgi de, insanoğlunun emel ve (tükenmez) arzularıdır. Bu küçük çizgiler de insanın başına gelecek kaza ve belalardır. Eğer bunlardan birini atlarsa öbürüne yakalanır. Onu da atlarsa bir başkasına yakalanır (ve onu da atlatsa ölüm çemberini aşamaz)."

1400- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir takım çizgiler çizip şöyle buyurdu:

"İşte şu çizgi insanın emelidir. Şu insanın eceldir. Şu da insanın başına gelecek kaza ve belalardır. İnsan uzak emellerine ulaşma çabası içinde iken kendisine daha yakın olan çizgi (ecel çizgisi) önüne çıkar." (İnsanlar ömrü sınırlı, emelleri ise sınırsızdır. Eceli emelden daha yakın bilip, ona göre hareket etmeli.)

1401- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ ömür verip altmış yaşına ulaştırdığı kişiye mazeret bırakmamıştır." (Bu yaşa varıncaya kadar halini düzeltmeyen kimsenin ahirette mazeret beyan etmeye hakkı yoktur.)

1402- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

"Yaşlı adamın kalbi, iki şeyde daima genç kalır: Dünya sevgisi ve çok yaşama arzusu."

1403- Ütban bin Malik (Radiyallahu Anh)'den rivayettir.

"Kıyamet gününe, LA İLAHE İLLALLAH demiş ve bununla yalnız Allah'ın rızasını kasdetmiş olarak varan kula, Cenabı Allah cehennem ateşini kuşkusuz haram kılar."

1404- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ buyurur ki: Dünya halkından, en çok sevdiğinin ruhunu aldığımda rızamı kazanmak için sabreden mümin kuluma benim mükâfatım mutlaka cennettir."

1405- Mirdas El-Eslemî'den (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“İyiler (ilimleriyle amel eden sâlih kullar) peş peşe giderler ve geride, arpa veya hurma döküntüsü gibi işe yaramayanlar (cahiller) kalır. Allah onlara hiç kıymet vermez.”

(Bu hadîs-i şerife göre, kıyamete yakın dünyada sâlih âlimler kalmayacak, dünya cahiller elinde ve idaresinde olacaktır. Allah'ı tanımayan ve ona ibadet etmeyen insanların Allah katında ne değeri olabilir ki!.. Onlar dünya hazinelerine ve saltanatına erişseler bile, bunun Allah katında bir çöp kadar değeri olmaz. Bu hususta cenab-ı Hak mealen şöyle buyuruyor: “Duanız (ibadetiniz) olmayınca Rabbiniz sizi ne yapsın (ne kıymetiniz olur)?” (Furkan sûresi: Ayet 77)

1406- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) 'dan rivayet edilmiştir:

“Eğer insanoğlu için iki vadi (dolusu) mal olsaydı, muhakkak bir üçüncü vadi isterdi. İnsanoğlunun içini topraktan başkası doyurmaz. Allah Teâlâ tevbe edenin tevbesini kabul buyurur.”

Mütercim:

İnsana iki dere dolusu altın akmış olsa, mala olan hırs ve düşkünlüğünden ötürü bir üçüncüsünü isterdi. İnsanın gözü ancak ölüp toprağa girince doyar. Fakat İslâmın ruhunu yaşayan ve nefsini düzelden kimseler, bu kötü huydan uzak kalabilirler. Çünkü: “Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, bu gibiler kurtulanlardır.” mealindeki ayeti kerime hırs ve tamahın esiri olmayanları kurtuluşla müjdelemiştir.

(Hair sûresi: ayet 9) Diğer taraftan hadîs-i şerifin sonu olan “Allah, tevbe edenlerin tevbesini kabul buyurur.” ifadesi de bu manayı belirtir. Ayrıca insanın yaratılışında bu mal hırsının mevcut olduğuna ve bu hırsın ancak Allah korkusu ile önlenebileceğine işaret edilmiştir.

1407- Abdullah bin Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize şöyle buyurdular: “Kendi malından varisinin malını daha çok seven hanginizdir?” Biz de, ya Resûlallah! dedik, kendi malını daha çok sevmeyen kimse içimizde yoktur. Bunun üzerine buyurdular ki:

“Bir insanın kendi malı, hayatta iken (Allah yolunda) harcadığıdır; varisinin (mirasçısının) malı ise harcamayıp geriye bıraktığıdır.”

1408- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Allah'a yemin ederim ki, bazan açlıktan karnımı yere yapıştırdım veya açlıktan bayılır yere düşerdim. Bir gün mescide giderken, Hazreti Peygamberin ve diğer ashabın, geçiş yolu üzerinde oturmuştum. Önce yanımdan geçen Hazreti Ebû Bekir'e, karnımı doyurmasına vesile olsun diye Kur'andan bir ayet sordum. Fakat benim asıl maksadımı (açlığımı) anlayamayıp gitti. İkinci olarak yanımdan Hazreti Ömer geçti. Ona da aynı maksadla Kur'andan bir ayet sordum. O da halimi anlayamayıp gitti. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem yanımdan geçerken beni görür görmez halimi anlayarak gülümsedi ve: “Ebâ Hırr (Ya Ebâ Hureyre), arkama düş!” buyurdu. Ben de arkasına düşerek Hazreti Peygamberin evine gittik. Önce kendisi içeri girdi, biraz sonra da beni içeriye aldı. Hazreti Peygambere süt getirilmişti. “Bu süt nereden geldi?” diye sordular. Denildi ki: Bu sütü sana falanca adam, yahut falanca kadın hediye etti. Bunun üzerine Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimiz bana şu emri verdiler:

“Suffelilere (mescidde barınan ashabın fakirlerine) git ve onları bana çağır.” Hazreti Peygamber zekât ve sadaka gibi malları bu kimsesiz ve çok muhtaç fakirlere hemen dağıtır ve kendilerine gelen hediyelerden de vermek için onları davet ederlerdi. Hediye olarak gelen yiyeceklerden hem kendileri yerler, hem de onlara ikram ederlerdi. Bu gelen süt için de aynı şeyi yaptılar; fakat ben endişelendim. Kendi kendime dedim ki, bu kadarcık süt Suffe ehline yeter mi? Bu ancak benim açlığımı giderebilir. Fakat Allah'ın ve Peygamberin emrine bağlılığım sebebiyle sesimi çıkarmadan hemen Suffe ehline koştum ve onları davet ettim. Hepsî Hazreti Peygamberin huzuruna geldiler. Herkes kendisine uygun yerde oturduktan sonra Hazreti Peygamber bana: “Şu kâseyi al da, misafirlere ikram et,” buyurdular. Ben de kâseyi alarak sıra ile onlara vermeye başladım. Her biri kanıncaya kadar içtikten sonra kâseyi bana geri veriyordu. Böylece hepsi içtiler ve kandılar. Sonra kâseyi Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e verdim. Hazreti Peygamber kâseyi mübarek elinde tutarak ve tebessüm ederek bana şöyle buyurdu:

“Ebâ Hırr! Geriye seninle ben kaldım.” Ben de, evet, ya Resûlallah! dedim. Sonra bana:

“Otur da iç bakalım!” dedi. Ben de oturdum ve içtim. Her durakladığımda Hazreti Peygamber bana, devamlı olarak; “Daha iç, daha iç” buyurmakta idiler. Nihayet, seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, artık tıkanıp, dedim. Bunun üzerine Hazreti Peygamber:

“Öyle ise o kadehi bana ver,” buyurdu. Ben de kâseyi kendilerine verdim. Hazreti Peygamber Allah'a hamd etti ve besmele çekerek sütün artanını içti.

1409- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

Resûl-i Ekrem, “Allah'ım! Muhammed ailesine yetecek kadar rızık ver.” diye dua ederdi.

Mütercim:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bazan ailelerinin bir yıllık ihtiyaclarını biriktirirler idi. Bu da ancak zaruri ihtiyaclarını karşılayabilecek miktarda ve israfa yol açmayacak şekilde olurdu. Netice olarak yine günlere taksim edildiği zaman kifayet miktarını aşmazdı.

1410- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: “Sizden hiç birinizi (ahirette) asla ameli kurtaramaz.” ashap sordular: Ya Resûlallah! Sizi de mi? Hazreti Peygamber; “Evet, beni de (amelim) kurtaramaz! Ancak Allah’ın rahmeti beni kaplarsa kurtulurum. Bununla beraber doğruluktan yana olunuz. Yakıştırmaya çalışınız. Sabah, akşam ve gecenin bir kısmında kulluk vecibelerinizi yerine getiriniz. Hele itidal, itidal! (bu ölçülü davranmayı elden bırakmazsanız) hedefinize ulaşrsınız.

1411- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha)’den rivayet edilmiştir:

“Doğruluktan yana olunuz. Yakıştırmaya, çalışınız. Biliniz ki, hiç birinizi, ameli cennete koyamaz. Amel ve ibadetlerin Allah’a en sevimlisi, az dahi olsa devamlı olanıdır.”

1412- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e: Amellerin hangisi daha sevimlidir? diye soruldu. şu cevabı verdiler:

“Az da olsa devamlı olanıdır. Gücünüzün yettiği amelleri üstleniniz.”

1413- Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ rahmeti yarattığı zaman yüz bölüm olarak yarattı. Doksan dokuz bölümünü kendi katında sakladı. Bütün yaratıklarına da yalnız bir bölümünü verdi. Kâfir bile Allah katında olan rahmetin büyüklüğünü bilebilseydi cennetten ümidini kesmezdi. Mümin de, Allah katında olan azabın büyüklüğünü bilebilseydi cehennemden emin olmazdı (cehennemlik olacağını sanırdı).” (Müminin durumu, cehennemden korkmakla cenneti ummak arasındadır.)

1414- Sehl bin Sa’d (Radiyallahu Anh) anlatır:

“Her kim iki çene arasını (Ağızını ve dilini) ve iki bacak arasını (avret yerini) koruyacağına dair bana teminat verirse, ben de ona cenneti garantilerim (ona cennetlik olacağını müjdelerim).” (Ağızını haram yemekten, dilini haram ve yasak sözlerden, avret yerini de zina ve kötü işlerden koruyan kimse, Allah’ın vaadi üzere cennete girer.)

1415- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Gerçekten insanoğlu farkında olmadan Allah’ın razı olduğu sözlerden birini söyler de Allah bu yüzden onu birkaç derece birden yükseltir. Bir kul da, farkında olmadan Allah’ın razı olmadığı sözlerden birini söyler de bu yüzden cehennemi boylar.” (Onun için insan, sözlerinde ölçülü olmalı ve Allah rızasına aykırı gelişi güzel rastgele söz söylememelidir).

1416- Ebû Mûsâ (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Benim ile, Allah tarafından ifasına memur edildiğim vazifenin örneği şudur: Bir adam, bir kavme gelerek, (size saldırarak olan) orduyu gözlerimle gördüm ve işte ben çıplak ihtarcıyım. Kaçıp kurtulun, kaçıp kurtulun! demiştir. Bir grup, sözünü dinleyerek gecenin karanlığında sessizce yola koyulup kurtuldular. Bir grup da, ihtarcıyı yalanladılar ve sabahleyin ordu gelip onları kılıçtan geçirdi.”

Mütercim:

Arabların eski adetlerinde, yolda bir kimse ansızın düşman askerini görünce, çırılçıplak soyunarak hemen kabilesine koşar ve haber getirirdi. Yahut düşmanlar bu adamı yakalayıp elbisesini soyar ve kabilesine teslim olmalarını bildirmek için onu çıplak vaziyette kabilesine gönderirlerdi. Haberi alan kabile de bütün mal ve eşyalarını bırakarak kaçarlardı. İşin gerçekliğine delâlet etmesi için yakaladıkları kimseyi böyle çırılçıplak soyarlardı.

İşte Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, nice açık mucizelerle ve kesin alâmetlerle kavmine gönderildiği ve iman edenlere cennet, etmeyenlere de cehennem vadettiği halde, bu gerçek karşısında peygamberin haberini yalanlayanlar elbette baskına uğrayanların halinden daha feci bir akibete düşeceklerdir. Tebliğ emirlerini doğrulayanlar da elbette kurtulacaklardır.

Bu misal ile Hazreti Peygamber şunu belirtiyor: “Ey Ümmetim! Ben doğru bir haberciyim. Gözlerimle cennet ve cehennemi gördüm. Düşmanı gören çıplak haberci gibi. Size ihtarda bulunuyorum. Bana inanır da dediklerimi yaparsanız kurtulursunuz; değilse helak olursunuz.

1417- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Cehennem, nefsanî arzuların perdesiyle örtülmüştür. Cennet ise (nefsin hoşlanmadığı) sevimsizlikler, perdesiyle örtülmüştür.”

Mütercim:

Nefsin arzuları, görünüşte hoş ve tatlı şeylerdir. Fakat bu tatlı aslında cehennemi örten bir perdedir. Bu perdeyi aralayan kendisini cehennemde bulur. Cenneti örten perde de nefse ağır gelen ibadetler ve yasaklar perdesidir. Bunlar gözetilip zorluklara göğüs gerilirse cennet perdesi aralanarak cennete girilir. Nefsin arzusu peşinde koşan, tuzağa gelen kuşa benzer. Kuş, tuzaktaki yemi görür ve onu almaya özenir, ötesindeki tuzağı ve felâketi görmez. Nihayet yemi alırken felâkete uğrar. Şehvet peşinde koşan da şehvet yeminin arkasındaki cehennemi görmez ve zevkleri uğruna kendini helak eder.

1418- Abdullah (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Cennet, herhangi birinize, pabucunun taşmasından daha yakındır. Cehennem de böyledir.”

(insana ölüm, anî olarak gelir, bunun belli bir vakti yoktur. Ölüm gelmekle de arkasında ya cennet vardır, ya da cehennem. Onun için herkes bu kısa ve anî durum için tedbirli bulunmalıdır, vazifelerini yerine getirmelidir. Gaflet edip cehennemlik vesilesi işlerden kaçınmalıdır.)

1419- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“En doğru beyit (şiir parçası), Lebîd'in şu sözüdür: Dikkat edin! Allah'tan başka her şey batıldır.” (Allah'tan başka bütün varlıklar yok olacaktır. Daima var ve baki olan ancak âlemleri yaratan Allah Teâlâ Hazretleridir.)

1420- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Sizden biriniz, mal ve güzellik bakımından kendisinden üstün olanı görünce hemen kendinden aşağı olana baksın.”

(Fakat ahiret işlerinde kendisinden üstün olana bakıp onun gibi olmaya çalışmalıdır.)

1421- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma)'dan rivayet edilmiştir:

Seyyiatı (kötülükleri) takdir etmiş ve sonra bunları açıklamıştır. Her kim bir hasene (iyilik) yapmaya niyetlenir de onu yapmazsa, Allah Teâlâ ona kendi katında bir tam sevab yazar. Eğer iyilik yapmaya niyetlenir ve yaparsa Allah ona yaptığı iyiliğin on katından yedi yüz katına kadar ve daha birçok katlara değin sevab yazar. Kim de bir günah işlemeye yeltenir de, onu işlemezse Allah, kendi katında ona bir tam sevab yazar. Eğer o günaha yeltenir de onu işlerse, Allah, ona yalnız bir günah yazar.

Mütercim:

Alimler bu konuda çok ihtilaf etmişlerdir. Bir kısmı bu hadîsi- şerifin zahirine bakarak, sırf kötü bir niyet ve kasıtlı hiç kimse azarlanmaz demişlerdir. Bir kısmına göre de, niyet ve kasıt beş kısımdır: Hevâcıs, havatır, kuruntu, himmet, azim. Bunlardan dördü bağışlanan niyetlerdir. Beşincisi olan azim ve kesinlik durumunda olan kimse, fenalığı başaramamış olsa bile, azaba uğratılır. Bu azab şekli de bazılarına göre dünyada elem ve sıkıntılar çekmekle olur. Bazılarına göre de, ahirette azab şekliyle değil de azarlama mahiyetinde olur. Bir de Mekke'yi istisna ederek, orada kötülük niyet edenin azaba uğratılacağını söyleyen âlimler vardır.

İmana gelince, bir kimse dinden çıkmaya niyet ederse, hemen dinden çıkmış olur, Amele benzemez. İlerde ve gelecek bir zamanda dinden çıkacağına niyet beslemesiyle de hemen dinden çıkar.

1422- Huzeyfe (Radiyallahu Anh) Hazretleri der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, emanet (dînî sorumluluk) hakkında iki husus beyan etti. Bunlardan birini gözlerimle gördüm ve ikinciye de bekliyorum. Hazreti Peygamber şöyle buyurmuştu: “Gerçekten emanet bazı kişilerin kalplerinin derinliklerine inmiştir. Sonra (şeriat hükümlerini) Kur’andan öğrendiler, sonra sünnetten öğrendiler.” hükümlere, Allah'ın emanetine sınıksız sarılarak görevlerini yerine getirdiler, Hazreti Peygamber, ikinci husus olarak bu emanetin kalkmasından bize söz etti ve şöyle buyurdu:

“Kişi bir uykuya dalar ve emanet onun kalbinden alınarak siyah bir leke gibi sadece izi kalır. Sonra bir uykuya daha dalar ve emanet alınarak hava kabarcığı gibi izi kalır. Tıpkı ayağının üzerinden yuvarladığın kor parçasının meydana getirdiği kabarcık gibi ki, onu kabarık olarak görürsen de içi boştur. İnsanlar alış veriş yapacaklar ve sen emaneti yerine getiren bir kimse hemen hemen bulamayacaksın. Falan ailede emin (dürüst) bir kişi var denilmeye başlanacak, aynı zamanda bir kişi için; ne akıllı, ne kibar, ne celadetli (gözü pek) adam! denilecek. Oysa kalbinde, hardal tanesi ağırlığına iman yoktur.”

Huzeyfe şöyle devam etti: Ben öyle güzel günler geçirdim ki, sizden herhangi birinizle tereddütsüz alış-veriş yapardım. Çünkü alış veriş ettiğim kimse Müslüman ise, onun inancı ve emanet duygusu bana hıyanet etmesini engellerdi. Eğer gayri müslim ise onu idarecisi bana hıyanet etmekten menederdi. Fakat bugün herkeste emanet ve emniyet kalmadığından falan ve falan kimselerden başkası ile alış-veriş etmiyorum.

1423- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) anlatır:

“İnsanlar yüzlük deve katarı gibidir. Bu yüzlük develerin içinde sağlam bir binek hemen hemen bulamazsın.”

1424- Cündüb (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

“Desinler diye iş yapanı Allah dile düşürür ve gösteriş için iş (amel ve ibadet) yapanı da Allah teşhir eder.”

Mütercim:

Bütün ibadetler Allah için ve onun rızasını kazanmak için yapılır. Aslında bunlarda gösteriş ve desinler gibi düşünceler olamaz. Kim bu esastan ayrılırsa riyakâr durumuna düşer. Onun için Allah Teâlâ Hazretleri hem dünyada ve hem de ahirette o riyakârın halini insanlara açar ve ikiyüzlülüğünü açığa vurur. Farz olan ibadetler Allah’ın emri olduğu için açıkta yerine getirilir. Nafile ibadetlere gösteriş ve desinler karışmaması için onlar mümkün olduğu kadar gizli yapılır.

1425- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ buyurdu: Benim velîme (evliyama) düşmanlık eden kimseye savaş ilân ederim. Kullarımdan hiçbiri, ona farz kıldığım işten daha sevgili bir şeyle bana (rahmetime) yaklaşmamıştır. Kulum, nafile ibadetlerle bana yaklaştırmaya devam edince ben onu severim ve sevdiğim zaman da onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. Benden ne dilerse mutlaka veririm. Bana sığınırse mutlaka kendisini korurum. Müminin canını almakta tereddüt ettiğim kadar yapacağım hiç bir işte tereddüt etmedim: Mümin ölümü sevmez, ben de onun yadırgadığını yapmak istemem.”

Mütercim:

Tasavvuf âlimleri bu hadîs-i şerifi şöyle tevil ederler: Allah’ın gerçek velileri her şeyi Allah Teâlâ’dan iştirirler. Her şeyi Allah Teâlâ’dan görürler, bütün hareketleri Allah’tan bilirler. Hulûl ve birleşme itikadı olmaksızın kendi varlığını yok kabul edip Allah’ın varlığına dayanırlar.

Diğer âlimler şu manayı vermişlerdir: Ben razı olduğum kulumu başarıya ulaştırırım, ona her hususta yardım ederim ve her işini şeriat hükümlerine uygun olarak yapar. Her şeyi şeriat kulağı ile dinler, her şeyi şeriat gözü ile görür, her şeyi şeriat eliyle tutar, her işe şeriat ayağı ile yürür. Yahut benim veli kulum, beni zikretmekten başka bir şeyden haz duymaz, yaratıklarımın hepsine ibret bakışı ile bakar, rızama aykırı işlere el uzatmaz ve yürümez.

1426- Ubade bin Samit (Radiyallahu Anh) anlatır:

“Kim Allah’a kavuşmayı severse Allah da ona kavuşmayı sever. Kim Allah’a kavuşmayı sevmezse, Allah da ona kavuşmayı sevmez.” Bu hadîs-i şerif üzerine Hazreti Aişe sordu:

— Ya Resûlallah! Biz ölümden hoşlanmıyoruz, nasıl edelim? Hazreti Peygamber cevap verdiler:

“Ölüm meselesi başka! Lâkin mümin kimseye ölüm gelince, Allah’ın rızası ve keremi ona müjdelendir ve kendisine önünde olan ahiretten daha sevimli bir şey olmaz. Bunun üzerine o, Allah’a kavuşmayı, Allah da ona kavuşmayı sever. Kafir olan kimse, ölüm geldiği zaman, Allah’ın azabı ve cezası ile müjdelendir ve kendisine önünde olan (azab)dan daha kötü bir şey olmaz. Onun için kâfir, Allah’a kavuşmayı sevmez ve Allah da ona kavuşmayı sevmez.”

1427- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretlerine Bedevi’lerden bazıları geldi ve kıyamet ne zaman kopacaktır? diye sordular. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, bu gelenler içinde en genç yaşta olan bir çocuğa bakarak şöyle buyurdu:

“Bu genç yaşarsa o ihtiyarlamadan sizin kıyametiniz kopar (siz ölürsünüz ve sizin için kıyamet kopmuş olur).”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifin rivayetinde Hişam bin Ürve der ki: Onların ölümü, kıyamet demektir. Çünkü insanın küçük kıyameti ölümdür. Orta derecede kıyameti, yalanlarının ve sevdiklerinin ölmesidir. Büyük kıyamet de, öldükten sonra dirilip hesaba çekilme zamanıdır. Hazreti Peygamber, cahil olan bedevilere anlayabilecekleri şekilde çok hikmetli bir cevap vermişlerdir. İnsana esas lüzumlu olan kendi halini düzeltip ahirete selâmetle geçmektir. Bu geçmekle dünya sona erdiğinden kıyamet kopmuştur. Ömür de kısa olduğu için insanlara gereken iş, hak yol üzere bulunmaktır. Zamanı Allah tarafından bilinen kıyamet işini siz ne yapacaksınız, siz ahiretiniz için hazırlanın.

1428- Ebû Saîd El-Hudrî (Radiyallahu Anh) der ki:

“Kıyamet gününde yeryüzü bütün bir ekmek olacak ve ulu Allah, herhangi birinizin yolculukta ekmeğini silkmesi gibi onu silkerek cennet ehline ziyafet verecektir.” Hazreti peygamber böyle buyurduktan sonra, Yahudilerden bir adam gelip:

— Allah seni mübarek kılsın ey Ebe’l Kasim! Sana kıyamet gününde cennet ehline verilecek yemekten haber vereyim mi? dedi. Hazreti Peygamber: “Evet! (haber ver)” buyurdu. Adam, Hazreti Peygamberin buyurduğu gibi, yeryüzünün bir bütün ekmek olacağını söyledi. Sonra dedi ki: Sana cennetliklerin katığını söyleyeyim mi? Onların katıkları Bâlâm ve Nûn’dur.

Sonra ashap Yahudi’ye Bâlâm ve Nûn ne demektir diye sordular. Yahudi cevap verdi:

— Öküz ile Hut balığıdır. Bu iki hayvanın ciğerlerinden sarkan kısımdan (ince yerden) yetmiş bin (kişi veya ordu) yiyeceklerdir. (Öküz ve balık ciğerlerinin en lezzetli kısımları mahşer ehlinin yiyeceği olacaktır. Bu da cennetlik olanlara ziyafet olarak verilecektir. Yetmiş bin rakamı, yiyecek olanların çok kimseler olacağına işarettir.

1429- Sehl (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Kıyamet gününde insanlar, halis undan yapılmış pide gibi esmerimsi bir toprak üstünde toplanacaklardır. Alan düzlük olacak ve orada hiç kimsenin bir alâmeti olmayacaktır.”

Mütercim:

Böyle tertemiz ve bembeyaz bir yer üzerinde hasrın olmasının hikmeti, o gün mülkiyetin tamamen Allah'ın kudretinde bulunması itibariyle en büyük ilâhî mahkeme (Mahkeme-i Kübra) için yaraşır paklık ve temizlik ifadesidir söylenebilir.

1430- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“İnsanlar, (kıyamete yakın bir zamanda) Yemen’de çıkacak bir yangın yüzünden Şam tarafına akın edeceklerdir. Bu göç üç şekilde tamamlanacaktır: istekli ve korkulu olarak göçenler. Bir deve üzerinde ikişer, üçer, dörder ve onar kişi olarak göçenler. Geri kalanlarını da ateş katarlayacak; öğlen vaktinde konakladıkları yerde ateş yanlarında olacak, geceledikleri yerde ateş yanlarında olacak sabahladıkları yerde ateş yanlarında olacak ve akşamladıkları yerde ateş yanlarında olacaktır.” (Bu üçüncü grup çok geç kaldığı için arkalarını ateş bırakmayacaktır.)

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte geçen göç, âlimlerin çoğuna göre kıyamete çok yakın bir zamanda Aden’de meydana gelecek ateş yüzünden olacaktır ve insanlar Şam’a doğru yürüyeceklerdir. bazı âlimlere göre de bu ateş, ahiret ateşidir. Herkesin kabirden çıktıktan sonra mahşer yerine doğru toplanmalarının ifadesidir. Çünkü günahkâr ve isyankâr olanların etrafını ateş çevreleyerek Arasat meydanına ateş ile sevk edilecekleri diğer sahih hadîslerle sabittir.

Bir kısım âlimler de demiştir ki, bu ateş kıyamete yakın bir zamanda olacaksa da, bu gerçek bir ateş değildir. Aden’den çıkarak bütün dünyaya dağılacak fitne ve fesad ateşidir.

İster bu ateş gerçek ateş olsun, ister fitne ateşi olsun, bu kıyamet alâmetlerinin büyüklerinden birincisidir. Diğer alâmetler bundan sonra arka arkaya gelecektir ve bu ateş bütün insanları doğudan batıya doğru sürecektir, kaçmaya mecbur bırakacaktır. Bu husus “Âdem’in Yaratılışı” bahsinde ikinci hadîs-i şerif münasebetiyle açıklanmıştır.

1431- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha)’dan rivayet edilmiştir:

“Mahşere yalınayak, anadan doğma çıplak ve sünnetsiz olarak kaldırılacaksınız.” Hazreti Aişe der ki: Ben, — Ya Resûlallah! dedim. Erkekler ve kadınlar birbirini görecekler! Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu:

“Mesele, insanların bununla ilgilenmelerinden çok daha dehşetlidir.”

Mütercim:

İnsanlar kabirlerinden dirilip çıktıkları zaman anadan doğma çıplak olacaklarsa da, sonra bütün peygamberler ve iyi kimseler derecelerine göre güzel elbiseler giyeceklerdir. Bu hususta “Kıyamet gününde ilk elbise giyecek olan, İbrahim Aleyhisselam’dır” hadîs-i şerifi vardır.

1432- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Kıyamet gününde insanlar terleyecek; terleri yetmiş arşınlık bir alanı kaplayacak ve ağızlarına gem vurup kulaklarına kadar varacaktır.”

Mütercim:

Mahşerde bu kadar fazla terleme herkes için olmayıp kâfir ve asiler içindir. Terleme de herkesin günah ve suçuna göre olacaktır. Nitekim başka bir hadîste: “Bazı kimselerin teri ayağının ökçesine kadar, bazısının teri baldırın yarısına kadar, bazısının teri dizlerine kadar bazısının teri oyluklarına kadar, bazısının teri koltuklarına kadar, bazısının teri ağzına kadar yükselecek ve bazısını da ter tamamen içine alıp örtecektir.” diye varit olmuştur.

Adaletli hükümdar ile bazı sâlih kimselerin Arş-ı Alâ gölgesinde o günkü sıcaklıktan korunacaklarına dair “Yedi kimse vardır ki, Allah onları rahmet gölgesi altında gölgelendirir, barındırır” mealindeki hadîs-i şerif geçmişti. Peygamberler, sıddıklar, şehitler, bu terlemeden korunmuş olup mahşer gününde altın kürsüler üzerinde bulunacaklardır, diye hadîs-i şerif nakledilmiştir.

1433- Abdullah (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Kıyamette insanlar arasında ilk önce görülecek olan dava, kan davasıdır.”

Mütercim:

Mahşer gününde insanlar ilk önce namazdan hesaba çekileceklerdir, şeklindeki hadîs-i şerif ile bu hadîs-i şerif arasında çelişki yoktur; çünkü namaz Allah'ın hakkıdır. Allah'ın haklarından en önce namazdan sorulacaktır. Kul hakları yönünden de, ilk görülecek dava, Allah'ın binası insan yapısını yıkmak olan adam öldürme hususudur.

1434- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Cennet ehli cennete ve cehennem ehli de cehenneme yerleştikten sonra (herkes ebedi yerini aldıktan sonra bir koç suretinde) Ölüm getirilir ve cennetle cehennem arasına konur. Sonra bu (koç suretindeki) ölüm boğazlanır. Arkasından bir münadi çağırır: Ey Cennetlikler ve ey cehennemlikler! Bundan sonra artık ölüm yoktur (herkes olduğu yerde ebedi

olarak kalacaktır). Bu yüzden cennetliklerin sevinçlerine sevinç eklenir ve cehennemliklerin de üzüntülerine üzüntü eklenir.”

Mütercim:

Kurtubî'nin tasavvufçulardan naklettiğine göre, cennet ile cehennem arasında kesilecek olan koçun kesicisi Yahya Aleyhisselâm olacakmış. Bu koç şeklindeki ölümün kesilmesi de Allah'ın emri ile Peygamberimizin huzurunda olacaktır. Kesicinin Yahya Aleyhisselâm olması, isminin manasının devamlı bir hayâ ta delâlet etmesi bakımındandır ve onun tercihi bu yöndendir. Bu acize kalırsa, Yahya Aleyhisselâm, Kudüs Kralı tarafından, koç gibi boğazlanmıştı. Bu bakımdan ölüm koçunu kendisinin kesmesi akla yatkındır.

Bir de bu koçu Hazreti Cibril'in keseceği söylenir; çünkü ruhların bekasına memur olduğu için ölümü yok etmesi gerekir.

1435- Ebû Saîd (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ cennet ehline: Ey cennetlikler! buyuracak ve onlar da diyecekler ki: Emrine hazırız ve kulluğunla mutluyuz, Rabbimiz! Allah buyuracak: Memnun oldunuz mu? Cennetlikler diyecekler! neden memnun olmayalım? Gerçekten yaratıklarından hiç kimseye vermediğini bize verdin. Allah buyuracak: Size bundan daha üstününü vereceğim. Onlar diyecekler ki: Ey rabbimiz! Bundan daha üstün hangi şeydir? Allah buyuracak: Sizin üzerinize rızamı indireceğim; artık bundan sonra hiçbir zaman size gazab etmeyeceğim.”

Mütercim:

Dünya âleminde de bunun benzeri bir örnek verilebilir. Yunan savaşında Dömeke zaferinden sonra paşalar ve askerî kumandanlar padişah ikinci Abdülhamid'in huzuruna davet edildiler. O zamanki gazetelerin verdiği habere göre, Padişah onlara şöyle hitap etti:

“Anadan doğalı beri bugünkü kadar sevinçli bir günüm olmamıştır. Ben sizden memnunum. Bundan böyle size hiç bir şekilde gücenmeyeceğim.” İşte dünyada da bu gibi iltifatlardan memurların sevinç duyacağı tabiidir.

1436- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

“Kâfirin (cehennemde) iki omzu arasındaki mesafe hızlı giden bir sürücünün üç günde alabileceği mesafedir.”

Mütercim:

Bazı gençler bu gibi hadîs-i şerifleri akıl ve mantık dışı sayarak itiraz ederlerse de, onların itirazlarına bakılmaz; çünkü bu ve bunun gibi hadisler sahih olarak sabittir. Bugünkü âlimler güneşin arzdan bir milyon üçyüz bin defa daha büyük olduğunu ve güneşden daha büyük pek çok yıldızlar bulunduğunu hesap etmektedirler. Büyüklük ve mesafenin ne kadar sonsuzluğa doğru gittiğini kabul etmeyen kalmamıştır. Bunların tümünü yaratan Allah olduğuna göre, hadîs-i şerifte geçen mesafenin hiç bir önemi ve uzaklığı kalmaz.

“Cennetin genişliği arz ve semavat kadardır.” mealindeki ayeti kerime gereğince ehli sünnete göre, cennet güneş ve yıldızlara nispetle çok daha büyüktür. Cehennem de böyledir. Bu derecede büyük olan cehennem böyle küçük bedenlerle dolmaz. Bedenin büyümesi, azabın artması içindir.

Cennet ehli ise, Hazreti Âdem Aleyhisselâm'ın boyunda, Hazreti Yûsuf Aleyhisselâm'ın güzelliğinde, Hazreti İsa'nın otuzüç yaşlarında ve bizim peygamberimizin ahlâkında olacaklardır.

1437- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Bazı insanlar, kendilerine cehennem ateşi dokunduktan sonra vücutlarında yanık izleri bulunduğu halde cehennemden çıkarılırlar ve cennete girerler. Cennet ehli onlara “cehennemliler” diye ad verirler.

Mütercim:

Cehennemde bir müddet yandıktan sonra, vücutlarında yanık izi olduğu halde çıkarlar. Cennette bulunanlar bunlara, cehennem içinde kaldıkları için, cehennemliler ismini verirler. Fakat bunlar sonradan bu ismin kaldırılmasını Allah'tan dileycekler. Allah da onların üzerinden bu çirkin ismi kaldıracaktır. Bu husus başka hadîslerde vardır.

1438- Numan bin Beşir (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Kıyamet gününde cehennem ehlinin azab bakımından en hafifi o kimsedir ki, ayaklarının çukuru altında iki ateş koru bulunur da, kazan ve tencerenin kaynayışı gibi, bu iki kordan dimağı kaynar.”

1439- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Hiç bir kimse, eğer günah işleseydi cehennemdeki yeri gösterilmeden cennete girmezdi. Bu, onun şükrünü artırması içindir. Hiç kimse de, eğer sâlih amel işleseydi cennetteki yeri gösterilmedikçe cehenneme girmezdi. Bu da onun pişmanlık duyması içindir.”

Mütercim:

Her şahsın hem cennette ve hem de cehennemde makamı (bir yeri) vardır. Bir mümin cennete girmeden önce, kendisine cehennemdeki makamı gösterilir. İman edip sâlih amel işlememiş olsa gireceği cehennemdeki yeri kendisine gösterilir ki, oraya düşmediğinden dolayı Allah'a çok çok şükretsin. Bu görüş ona eziyet vermeyecek, şükrünü artıracaktır. Kâfir de cehenneme girmeden önce, ona cennetteki yeri gösterilir. İman edip sâlih amel işleseydin işte

cennetteki bu yeri alacaktın, denilerek gösterilir ki, hasret ve üzüntüsü çoğalsın. Sonra cehennemdeki yerine girer. Müminler, kâfirlerin cennetteki yerlerine varis olacaklarına dair başka hadîs-i şerif olduğu gibi, bu şekilde tefsir edilen ayet de vardır.

Bazı hadîs-i şeriflerde de bu cennetle cehennemdeki makamların gösterilmesi. Kabir suali zamanında olacağı belirtilmektedir.

1440- İbni Ömer (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

“Önünüzde (ahirette) bir havuz vardır ki, Cerbâ ile Ezruh arası kadardır.”

1441- İbni Ömer (R.A.)'dan rivayet edilmiştir:

“(Cennette) benim havuzumun boyu bir aylık mesafedir. Suyu, sütten daha beyazdır, kokusu misk kokusundan daha hoştur ve kâseleri de gök yıldızları gibidir (çok ve parlaktır). Kim ondan içerse, artık bir daha ebedî olarak susamaz.

1442- Enes (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

“Benim havuzumun boyu, Eyle ile Yemen'in San'a şehri arası kadardır. Orada gök yıldızları sayısınca ibrikler vardır.”

Mütercim:

Bu hadîs-i şerifte beyan edilen havuz, asıl Kevser nehri olmayıp bu nehirden ayrılan bir koldan meydana gelen havuzdur. Kıyamette mahşer yerinde Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'ın ümmetine ait olan mübarek bir havuzdur. Bu iki yerde bulunacaktır. Biri Sırat köprüsünden önce Arasat meydanında, diğeri de Sırat'dan sonradır: Gerçekte her peygamberin kendi ümmetine mahsus bir havuzu bulunacaksa da, bizim peygamberimizin Kevser nehrinden meydana gelecek havuzlarının başka özelliği olacaktır.

1443- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Rüyamda Havuzumun başında ayakta duruyordum. Bir de baktım ki, bir topluluk su içmeye geldiler. Ben onları, tanıyınca, aramıza biri girip onları, haydin diyerek katarlardı. Ben, nereye götürüyorsun? dedim. Vallahi, cehenneme götürüyorum! dedi. Ben sordum: Onların durumu nedir? Cevap verdi: Bunlar senden sonra dinden gerisin geriye döndüler. Sonra yine havuzumun başında başka bir topluluk gördüm. Nihayet onları tanıdığımda, aramıza biri girip onları haydin, diyerek katarlardı. Ben sordum: Nereye? Cevap verdi: Vallahi, cehenneme götürüyorum! Durumları (suçları) nedir? diye sordum. Cevap verdi: Bunlar (sizin sağlığınızda Müslüman iken) sizden sonra dinden gerisin geri küfre döndüler. Bu durumda onlardan, hayvanın sürüden ayrılıp kırdı başıboş kalması gibi pek az kişinin kurtulacağını sanıyorum.”

Mütercim:

Burada geçen topluluklar, Hazreti Ebû Bekir'in hilafeti zamanında “Zekât vermeyiz” deyip dinlerinden dönenler ve Hazreti Ali zamanında türeyen sapık zümrelerden olması ihtimali vardır.

1444- Harise (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Havuzumun boyu, Medine ile (Yemen'deki) San'a arası kadardır.” Bir rivayette de: “Orada su kapları yıldızlar gibi parıldar” ilâvesi vardır.⁵⁹

59 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi: 932-957

KADER BAHSİ

1445- İmran bin Husayn (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e biri (yani kendisi) sordu:

— Ya Resûlallah! Cennet ehli cehennem ehlinde (dünyada) ayırt edilir mi? Cevap verdiler: “Evet!”

— O halde (cennet için) çalışanlar neden çalışsınlar? dedi. Hazreti Peygamber: “Herkes, hangi şey için yaratılmışsa veya kendisine hangi şey takdir edilmişse ona çalışır.” buyurdu.

(Bir kimse cennetlik ise, ömrünün sonuna kadar sâlih amel işler. Böylece iyi bir hal üzere ahirete göçer ve cennetlik olur. Cenemnemlik olan kimse de küfür ve inad üzere bulunur ve çeşitli günahlar işleyerek o hal üzere ahirete göçer ve cehennemlik olur. Her ne kadar bir kimsenin cennetlik veya cehennemlik oluşu ezelde mukadder ve Levh-i Mahfuz'da yazılı ise de, bunlar onun dünyada yapacağı işlere uygun olarak takdir edildiğinden amelleri iradesi ile yapılmış olur. Kul, ezelde kendisi için takdir edilen durumu bilmediği için daima hayırlı işlere koşmak ve sorumlu olduğu işleri yapmak zorundadır.)

1446- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Adak, insanoğluna takdir etmediğim bir şeyi sağlayamaz. Ne var ki kader o kimseyi adak yapmaya sevkeder. Oysa ben onu (ezelde) kendisine takdir etmişimdir. Fakat bu adak sebebiyle (fukaraya) çıkar sağlarım.” (Çünkü adak yapmamış olsa, fakire hiç bir şey verecek değildi.)

Mütercim:

Bir kimse: Falan dileğim olursa, falan musibet benden kalkarsa, Allah rızası için fakirlere şu kadar para vereceğim yahut Allah rızası için bir kurban keseceğim, diyerek adak yaparken her şeyin Allah'ın takdiri ile olacağına inanır. Bu inançla yapılan adaklar meşru olup sonunda fakirlerin faydalanmasına sebep olur. Aslında adaklar Allah Teâlâ Hazretlerinin takdirini değiştirmez. İşte nezirler (adaklar) bu inanç ile yapılmalıdır.

1447- Ebû Saîd (Radiyallahu Anh)'dan rivayet edilmiştir:

"İktidar mevkiine getirilen bir şahsın mutlaka iki çeşit sırdaşı vardır. Bunlardan biri, ona iyiliği tavsiye eder ve onu hayıra teşvik eder. Diğeri ise kötülüğü tavsiye eder ve onu kötülüğe teşvik eder. Masum, Allah'ın koruduğu kimsedir." (Allah'ın himayesinde olan bir idareci daima hayırlı işi kabul eder ve onu yapar.)

1448- Abdullah bin Mes'ud (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, çoğu kez: "Kalpleri çeviren hakkı, için, hayır!" diye yemin ederdi.60

YEMİNLER VE ADAKLAR

1449- Abdurrahman bin Semüre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edildiğine göre;

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur:

"Ey Abdurrahman bin Semüre! Sen valilik isteme, Eğer valilik sana istekten dolayı verilirse, onunla başbaşa bırakılırsın (sana Allah'tan yardım gelmez). Fakat istemeksizin verilirse, o hususta sana (Allah tarafından) yardım edilir. Eğer bir iş için yemin eder de, o işten başkasını daha hayırlı görürsen, yeminini bozarak hayırlı olanı yap ve yeminin için de kefareti ver."

(Meselâ: Falanca kimseye vallahi selâm vermem, diye bir kimse yemin etmiş olursa, selâm vermek hayırlı bir" iş olduğu için yeminini bozması ve yemini bozduğundan dolayı da kefareti vermesi gerekir.

Yemin kefareti de zengin olan için imkân varsa bir köle azad etmek, yoksa on fakire ayrı ayrı birer fitre miktarı para vermek yahut on fakirin bedenlerini örtecek şekilde onları giydirmektir. Fakir olan kimse ise arka arkaya üç gün oruç tutar. Yemin bozulduktan, sonra kefaretin yerine getirilmesi lazımdır.

Yemin üç kısımdır:

1- Yemin-i gamus: Yalan yere kasten yemin etmektir. Böyle bir yemin büyük günahlardandır. Tevbeden başka bir kefareti yoktur. Ancak böyle bir yeminle kul hakkına tecavüz edilmişse, o hakları geri verilmesi yahut hak sahibinden helallik alınması gerekir. Böyle kul hakkını taşıyan yemin-i gamûs, sahibinin ocağını söndürür. Şafii mezhebinde böyle bir yeminden dolayı ayrıca fazla olarak kefareti ödemek de gerekir.

2- Yemin-i lağv: Bir kimse kendi inancına göre gerçek zannı ile yemin eder. Hâlbuki yemin ettiği iş dediği gibi değildir. Bunda bir kasıtlı olmadığı için, yemin sahibinin bağışlanmış olacağı umulur.

3- Yemin-i Mün'akid: gelecekte bir işi yapmaya veya yapmamaya yemin etmektir. İnsan böyle bir yemin eder de yeminini bozarsa, kefareti ödemesi vacip olur. Eğer böyle bir yemin hayırlı işlerin yapılması ve kötü işlerin yapılmaması için ise, o yemine bağlı kalmak için önemine göre farz ve vacip olur. Eğer edilen yemin hayırlı işi terk veya hayırsız işi yapmak için ise, o zaman yeminin bozularak kefareti verilmesi gerekir.

Bir de bu hadîs-i şerifte valilikle yemin bir arada anıldığına göre, bir memuriyet işinde hayır olduğu takdirde yeminin bozulabileceği ve kefareti verilmesi gerektiği anlaşılabilir.

1450- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

"Biz sonuncularız ve (fakat) Ahirette önde gelenleriz. Vallahi, sizden birinizin aile ve akrabası aleyhindeki yemininde ısrar etmesi, Allah'ın farz kıldığı kefareti vermek için yemini bozmasından Allah katında kendisi için daha günahtır."

Mütercim:

Bir kimse aile ve akrabasından biri ile konuşmamaya veya ona yardım etmemeye yeminde bulunursa, bu yemini bozmam ve keffaret vermem, diye ısrar ettiği takdirde işlediği günah Allah katında büyük olur. Onun için yeminini bozarak kefareti ödemesi gerekir.

Bu hadîs-i şerifi açıklayan âlimler, hadîsin birinci kısmı olan "Biz sonuncularız..." ile son kısmı olan "yeminde ısrar etmenin günah olması" arasında bir ilgi bulamamışlardır. Ben bu ve buna benzer yerlerde tam bir ilgi buldum. Şöyle ki: Biz bütün geçmiş ümmetlerden en sonra geldiğimiz için, geçmiş ümmetlerden ibret alarak şeriat edeplerine en çok riayet etmemiz gerekir. Bu itibarla akraba ve dostlar aleyhine yemin edip bunda ısrar etmek, bu hayırlı ümmetin güzel ahlâkına aykırı düşer.

1451- Abdullah bin Hişam (Radiyallahu Anh) der ki:

Biz Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte idik. Hazreti Peygamber de Ömer bin Hattab'ın elinden tutmuştu. Bu halde iken Hazreti Ömer, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e:

— Ya Resûlallah, Ben seni, kendimden başka her şeyden daha çok severim, dedi. Hazreti Peygamber ona şöyle buyurdu:

“Hayır, nefsim kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, ben sana, kendi nefsimden daha sevgili olmadıkça imanın kemale ermiş olmaz.” Hazreti Ömer de:

— O halde, şimdi yemin ederim ki, sen bana nefsimden daha sevgilisin, dedi. Buna karşılık Hazreti Peygamber: “Ey Ömer, işte şimdi inancın tam oldu.” buyurdu.

1452- Ebu Zer El Gıfarî (Radiyallahu Anh) der ki,

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri Kâbe’nin gölgesinde oturlarken:

“Kabe’nin Rabbi olan Allah’a yemin ederim ki, onlar en büyük hüsrandırlar! Kâbe’nin Rabbi olan Allah’a yemin ederim ki, onlar en büyük hüsrandırlar.” buyurdıkları sırada ben yanlarına vardım. Hatırıma geldi ki, acaba Hazreti Peygamber bu sözleri benim için mi söylüyor. Bu endişe ve korku ile gidip yanbaşılarında oturdum. Kendimi tutamayarak sordum:

— Ya Resûlallah! Anam-babam sana feda olsun! En büyük hüsranda olanlar kimlerdir? Şu cevabı verdiler:

“Onlar, büyük servet sahibi olanlardır. Ancak şöyle, şöyle ve şöyle yapanlar (önüne sağına ve soluna yardım elini uzatanlar) başkadır.”

(Yani önüne, sağına ve soluna gereken şekilde verenler bu hüsrana ve ziyan dışında kalır. Bu gibilerin akıbeti kötü değildir.)

1453- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Müslümanlardan birinin üç çocuğu ölürse, ona cehennem ateşi değmez, ancak Allah’ın yemini yerine gelecek kadar (sırat köprüsünden geçerken) değer.” (Kur’an ı kerimin Meryem sûresi 71. ayeti kerimesinde mealen: “İçinizde cehenneme uğramadan geçecek hiç kimse yoktur. Bu, Rabbinin katında kesinleşmiş bir hükümdür.” buyrulan yemin yerini bulacaktır. Bu itibarla üç çocuğu ölen ana ve babaya cehennem ateşi dokunmayacaktır. Ancak ayeti kerimede buyrulduğu şekilde cehenneme varılacak; fakat cehennem ateşinden zarar görülmeyecektir.)

1454- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri benim ümmetimi, kuşkulandığı içinden geçirdiği kötü şeyleri yapmadıkça veya söylemedikçe (açığa vurmadıkça) bağışlar.”

Mütercim:

İnsanın kalbine ve zihnine gelen bir takım kuruntular ve vesveseler dil ile söylenmedikçe veya işlenmedikçe, sırf böyle fenalıkları düşünmekle günah yazılmaz. Bu özellik bu ümmete mahsustur. Bazı âlimler, kalplerde yerleşen ve kararlaşan çirkin işler işlenmemiş olsa bile bunlardan sorumluluk doğacağını söylemişlerse de, gerçek olan bunların da bağışlanmış olmasıdır. Fakat inanç bozukluğu ile ilgili olup kalpte veya zihinde yerleşen hususlar münafıklık olur ki, Allah korusun imansız gitmeye sebep teşkil edebilir.

1455- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Kim Allah’a itaat (ibadet) etmek üzere adakta bulunursa, o ibadet adağını yerine getirsin. Kim de Allah’a âsi olmayı adarsa, Allah’a asi olmasın.”

(Bir kimse: Allah rızası için gece namaz kılmaya kalkacağım. Adağım olsun, Allah için üç gün oruç tutacağım, sadaka vereceğim demiş olursa bu adaklarını yerine getirsin. Bunları yerine getirmek vaciptir. Fakat şarab içeceğim, günah işleyeceğim diye adak yaparsa, bunları yapmak haram olduğu için bu gibi işler yerine getirilmez.

1456- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir Cuma günü hutbe okurken, herkes mescidde gölgede oturuyordu. Bir adam da güneş altında ve ayakta duruyordu. Hazreti Peygamber onu görünce kimliğini ve halini sordu. Ashap cevap verdiler:

— Ya Resûlallah! Bu adam Ebû İsrail’dir. Güneş altında kalmak, yere oturmamak ve asla konuşmamak şartı ile oruç tutmayı adamıştır. Onun için böyle duruyor. Bunun üzerine Hazreti Peygamber ashaptan birine şöyle buyurdu:

“Ona söyle, konuşsun, gölgeye çekilsin ve otursun. Orucunu da tamamlasın.” (Bunlar içinde yalnız oruç ibadet olduğu için onun yerine getirilmesi gerekir, diğerlerini yerine getirmek gerekmez.)

1457- Enes (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah’ım! Medinelilerin ölçek, kile ve şiniklerine bereket ver (onların ürünlerini bol yap).”

1458- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Peygamber Süleyman Aleyhisselâm dedi ki: Vallahi, bu gece doksan karımı dolaşacağım. Bunlardan herbiri, Allah yolunda savaştıracak birer oğlan doğuracaktır. Peygamberin arkadaşı melek, kendisine: İnşa-Allah, de! dedi. Hazreti Süleyman (İnşa Allah demeyi) unutarak karılarını dolaştı. Bunlardan hiç biri çocuk doğurmadı; yalnız bir tanesi yarım

(felçli) bir çocuk doğurdu.” Ebû Hureyre rivayet ederek der ki: “Eğer Süleyman Aleyhisselâm, İnşa Allah demiş olsaydı, yemini yerine gelecek ve maksadına kavuşmuş olacaktı.” Bir defa da Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir. “Keşki İnşa Allah deseydi.”

Mütercim:

İmam Buharî Hazretleri bu hadîs-i şerifin birinci kısmını Hazreti Peygambere isnad etmeyerek onu sanki Ebû Hureyre’nin sözü gibi göstermişse de, yine iman ve adak bahsinin baş tarafında Hazreti Peygambere isnad ile zikretmiştir.⁶¹

61 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:959-964

SEKİZİNCİ CÜZ FERAİZ BAHSİ

1459- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma)’den rivayet edilmiştir:

“Kur’an-i Kerimde takdir ve tayin edilen hisseleri hak sahiblerine veriniz. Arta kalanı da en yakın erkek asabeye veriniz.” (Meselâ: bir kimse ölür de geriye zevcesini, iki kızını ve bir erkek kardeşini bırakırsa, bu durumda farz ve muayyen hisse olarak zevce sekizde bir (1/8) hisse, iki kız da üçte iki (2/3) hisse alır. Bu hisseler alındıktan sonra geri kalan kısım erkek kardeşe (asabeye) ait olur. O halde miras 24 hisse itibar edilir. Bundan sekizde bir olan 3 hisse ölenin karısına, üçte iki olan 16 hisse iki kızına düşer ki bu farz hisselerin toplamı 19 hisse eder. Yirmidört hisseden geri kalan 5 hisse de, ölenin erkek kardeşine ait olur.)

1460- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Bir kavmin azadlısı, kendilerinden sayılır. (Azad edilen bir kölenin soyca yakını yoksa onun mirası, kendisini azad eden efendininindir.)”

1461- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) rivayet edilmiştir:

“Bir kavmin kız kardeşlerinin oğlu kendilerinden sayılır (ve mirasa hak kazanır). “Bir ölünün mirasçı olarak farz hisse sahipleri veya asebesi bulunmazsa, yakınlık derecesine göre kız kardeş çocukları asabe gibi hak sahibi olurlar.)

1462- Sa’d (Radiyallahu Anh) anlatır.

“Her kim, babasından başkasını, babası olmadığını bildiği halde, babasıdır diye iddia ederse cennet ona haramdır.” (Böyle haram olan bir işi helal kabul ederse cehennemliktir ister şöhret edinmek için, ister miras almak için olsun, böyle bir iddiada bilerek bulunmak haramdır.

1463- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) ’den rivayet edilmiştir:

“Sakın babalarınızdan yüz çevirmeyin (başkalarını baba edinmeyin). Kim babasından yüz çevirirse nankörlük etmiş olur.”⁶²

62 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:965-966

ŞER’İ CEZALAR VE DİYETLER BAHSİ

1464- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna şarab içen bir adam getirilince bize şöyle buyurdu:

“Onu dövünüz.” Biz de o şarab içeni dövdük. Sonra içimizden biri ona: Allah seni perişan etsin, diye beddua etti. Bu beddua üzerine Hazreti Peygamber:

-Böyle söylemeyiniz ve onun aleyhine şeytana yardımcı olmayınız.” (Şeytan insanın kötülüğünü ister; onun isteğine yardımcı olmayınız yahut nefis bu sözlerden katılabilir da ona fenalığa devam etmeyi emreder. Bu, bakımdan Şeytana ve nefse yardımcı olmayınız.

Mütercim:

Kendi istek ve arzusu ile, bir damla dahi olsa, şarab içen kimse ağzında şarab kokusu olduğu halde yakalanırsa yahut diğer içkilerden sarhoş olarak yakalanırsa ve bu kendi ikrarı yahut iki şahidin şehadeti ile sabit olursa ona ceza olarak seksen kamçı vurulur. Bu hüküm Hanefî, Maliki ve Hanbelî mezheplerine göredir. Şafii mezhebinde ise onun cezası kırk kırbaştır.

Ceza sarhoşluk halinde uygulanmaz; kendine geldikten sonra, uygulanır. Sarhoşluk, kadın ile erkeği, yer ile göğü ayırt edemeyecek kadar kendinden geçme halidir. Bu imam Azam’a göredir. Diğer iki imama göre sarhoşluk konuşurken saçmalama ve sözleri birbirine karıştırma halidir. Fetva da bunların görüşü üzeredir.

Şarabın haram oluşu Kur’an ı kerimin serahati ile sabit bulunduğundan onun bir damlasını dahi içmek şer’î cezayı gerektiriyor. Hâlbuki diğer içkiler böyle olmadığı için ancak sarhoşluk verdikleri zaman şer’i ceza gerekiyor.

1465- Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in zamanında Himar lâkabında bir şakacı adam vardı. Bazan yaptığı şakalarla Hazreti Peygamberi tebessüm şeklinde güldürürdü. Bir vakit bu adam şarab içmiş olduğundan Hazreti Peygamber ona kırbaç cezası uygulamıştı. Yine bir gün aynı suçtan dolayı yakalanarak Hazreti Peygamberin huzuruna getirildi. Kendisine ikinci defada değnek cezası uygulandığı esnada, orada bulunanlardan biri; Rabbim, bu şarabcıya lanet et, ne de çok içki içiyor! diye ilendi. Bunun üzerine Hazreti Peygamber şöyle buyurdu:

“Ona lanet etmeyiniz. Vallahi, onun Allah'ı ve Allah'ın peygamberini sevdiğini kesinlikle biliyorum.” Bundan anlaşılıyor ki, bir mümin, şarab içmek gibi günah işlemesiyle lanetlenmez ve haram iş Allah'ı ve peygamberini sevmeye engel olmaz. Bununla beraber şer'i cezaya çarptırılır; bu da günahına kefarete sayılır. Haklarında açık delil olmayan kâfirleri bile isim tayin ederek lanetlemek caiz değildir; ancak Allah'ın laneti zalimler üzerine olsun, kâfirler üzerine olsun denilebilir.

1466- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Allah o hırsıza lanet etsin ki, başa giyilen miğferi çalar da eli kesilir, urganı çalar da eli kesilir.”

Mütercim:

Bir dinarın (bir altının) dörtte bir kıymetine ulaşan herhangi bir eşyanın çalınması ile elin kesilmesi gerekir. Bundan daha az kıymette olan eşyaların çalınması ile el kesilmez.

1467- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) 'dan rivayet edilmiştir: “Çeyrek Dinar ve ,daha fazlasında el kesilir.” (Altın paranın dörtte biri veya gümüşün on dirhemi veya bunlar kıymetinde olan eşyaların çalınması, el kesmeyi gerektirir. Ancak îmam Azam Hazretlerine göre, halk arasında mubah hükmünde olan ot, kamış, kızıl toprak boyası gibi şeyleri çalmakla el kesilmez. Yine çabuk bozulan ve çürüyen süt, et, kavun, karpuz ve yaş meyvalar gibi şeylerden dolayı da kesilmez. Sarhoşluk veren maddeleri ve eğlence aletlerini çalmaktan da el kesilmez. Alacağını tahsil edemeyen bir kimse, alacağı kadar bir malı borçludan çalarsa yine el kesilmediği gibi umuma ait veya ortak malların çalınmasından da kesilmez. Bununla beraber başkasının hakkına tecavüz edilen yerlerde haram yine işlenmiş olur. Hak sahibi ile hellallaşılmazsa ahirette ceza çekilir.

1468- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

-Bir cariye (kadın köle) zina eder de ettiği zina meydana çıkarsa, (efendisi onu) kırbaçla dövsün (ona elli kırbaç vursun); fakat ona bağırıp çağırmasın. Sonra yine zina ederse, yine onu dövsün. Fakat bağırıp çağırmasın” Sonra üçüncü defa zina ederse bir ip karşılığında olsa bile onu satsın.”

Mütercim:

Şer'î cezalarda kölelerin cezası hür olanlara uygulanan cezanın yarısıdır. Bekâr halde iken zina eden hür kimselerin cezası yüz değnek ve kölelerinki elli değnektir. Ayrıca kölelerde recim cezası yoktur; çünkü recim cezasının yarısı olmaz. Bu ceza yalnız hür ve nikâhlanmış kimseler hakkında olur.

1469- Ebû Bürde (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Allah'ın şer'i cezalarından olmayan (başkasına hakaret gibi suçlardan dolayı (suçluya) on değnekten fazla vurulmaz.”

Mütercim:

Bir kimse, şarab içmek, zina etmek ve namuslu bir kadına iftira da bulunmak gibi, şer'î cezayı gerektiren suçların dışında bir suç işlerse, o suçluya on değnekten fazla ceza verilmemelidir.

İmam Ahmed ile İmam Hanbel Hazretleri bu hadîs-i şerifi esas kabul ederek amel etmişlerdir. İmam Azam, İmam Şafii ve İmam Maliki Hazretleri ise, on değnekten çok vurulabileceğini kabul etmişlerdir. Ancak ne kadar ziyade yapılabileceğinde ayrılığa, düştüler. İmam A'zam Hazretlerine göre, tazir adı verilen cezaların miktarı hâkim in takdirine bağlıdır. Suçlunun suç durumuna, bedenî, malî içtimâî durumlarına bakılarak tayin edilir. Azarlama ve ayıblama cezaları da verilebilir.

1470- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) 'dan rivayet edilmiştir:

“Kim, kölesine suçsuz olduğu halde zina isnad ederse, kıyamet günü kırbaçlanır. Ancak söylediği doğru ise kırbaçlanmaz.”

(Bir kimse kendi kölesine zina etmiştir diye iftira ederse dünyada bu iftirasından dolayı ceza görmez ise de, ahirette Allah tarafından ona iftira suçunun cezası olmak üzere seksen kırbaç vurulur.)

1471- İbni Ömer (Radiyallahu Anhum) 'dan rivayet edilmiştir:

“Bir mümin, yasak olan cana kıymadıkça dininde genişlik içinde devam eder.”

Mütercim:

Bir mümin küçük ve büyük günahlar işlemiş olsa bile, din ve iman dairesinde serbestlik içinde olur. Her istediği zaman tevbe ve, istiğfar ederek, üzerinde kul hakkı varsa helallaşarak bağışlanması umulur. Fakat şirkten (Allah'a ortak koşma

günahından) sonra en büyük günah olan adam öldürme suçu insana bulaştı mı, artık onun dindeki genişliği kaybolur; çünkü dünyada kısas cezasına, ahirette de azaba çarpılır.

Bu hadîs-i şerifin işaretinden anlaşılıyor ki, katil olanın tevbesi makbul değildir. Bu görüşe, İbni Ömer ve İbni Abbas katılmışlardır. Fakat diğer müçtehitlere göre, bu hadîs-i şerif tehdit ve teşdit manasını taşımaktadır. Yahut öldürme işini helal kabul etmek şartına bağlıdır. Çünkü şirkten başka günahları işlemekle, helali helal, haramı da haram kabul etmek şartı ile hiç bir mümin kâfir olmaz. Ancak küfrü gerektiren söz ve hareketleri işlemekle dinden çıkılır. Dinden çıkmayı gerektirmeyecek şekilde günah işleyenlere Allah dilerse ahirette azab eder, dilerse bağışlar. Azab edişi de kulun günahı miktarınca olur.

1472- Mikdad bin Amr (Radiyallahu Anh) der ki:

Ben Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Efendimize sordum:

— Ya Resûlallah! Savaşırken bir kâfirle karşılaşsam ve kolumu bir kılıç darbesiyle kesmiş olsa ve sonra bu adam bir ağacı siper ederek, ben Allah rızası için Müslüman oldum dese onu öldürebilir miyim? Hazreti Peygamber:

— “Onu öldürme!” buyurdu. Ben yine:

— Ya Resûlallah! Bu kâfir benim kolumu kestikten sonra Müslüman olduğunu söylüyor. Yine onu öldüremem mi? dedim. Buyurdu ki:

“Sakin onu öldürme. Onu öldürürsen, o kâfir senin onu öldürmeden önceki durumuna geçer (mümin sayılır); sen de, o kâfirin, tevhit kelimesini söylemesinden önceki durumuna düşersin.” (Bir mümini, mümin olduğu için öldürmek küfürdür.) İbni Ömer’den (Radiyallahu Anhuma) şöyle bir rivayet vardır:

“Mümin kişi, kâfirlerle beraber olduğu için imanını gizlerde sonra açığa vurur ve sen onu öldürürsen aynı netice meydana gelir. Nitekim sen de önceleri Mekke’de imanını gizliyordun.”

1473- Abdullah bin Amr Ebû Mûsâ (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Bize karşı silâh taşıyan bizden değildir.” (Müslümanlara ve İslâm idaresine karşı silâh taşıyan ve bunu helâl sayan bir insan mümin değildir.)

1474- Abdullah (Radiyallahu Anh) dan rivayet edilmiştir:

“Allah’tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed Aleyhisselâm’ın Allah’ın peygamberi olduğuna şahadet eden bir Müslümanın kanı (öldürülmesi) ancak üç sebebeden biri ile helâl olur:

1- Can mukabilinde can (haksız yere cana kıyanın kısas olarak öldürülmesi gerekir).

2- Evli veya dul iken zina eden (taşlanarak öldürülmesi gerekir) .

3- İslâm dininden çıkan ve İslâm cemaatından ayrılan.” (katil zani ve mürted olandan başkasını öldürmek helâl olmaz.

Bir kısım âlimler, bu üçüne bir dördüncüsünü ilâve etmişlerdir. O da nefis müdafaası için adam öldürmektir.

Birisinin üzerine saldıran ve hayatına kasteden kişi başka türlü önlenemezse öldürülür.)

Mütercim:

Hanefî mezhebinde cemaatle namaz kılmayı terk etmek öldürülme sebebi değildir; ancak farziyyeti inkâr edilirse dinden çıkılır ve tevbe etmediği takdirde öldürülür. Çünkü İslâm toplumunu terk etmek, namazı terk etmek manasına gelmez. Müslümanlardan ayrılıp kâfirlere karışmak demektir.

1475- İbni Abbas (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Allah’ın en çok buğzettiği kişiler üçtür: 1 — Harem hudutları içinde inkarcılık eden, 2 — Müslümanlıkta cahiliyet adeti peşinde koşan. 3 — Haksız yere bir kimsenin kanını dökmeye istekli olan.

1476- Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Biz dünyada sonuncular ve (fakat) ahirette önde gelenleriz. İzin vermediğin halde evinin içine bakan kimseye, parmaklarının arasından bir çakıl taşı fırlatıp gözünü çıkarsan sorumlu olmazsın.”

Mütercim:

İmam Şafii Hazretleri bu hadîs-i şerifin zahiri ile amel ederek demiştir ki: Bir kimse, kendi evinin kapı veya penceresinden izin almaksızın evin içine bakar da, içerde bulunan ev sahibi, iki parmak arasına bir taş alarak içeriye bakan mütecevizin gözüne atarak gözünü kör eder veya sakatlatırsa, bundan dolayı ev sahibine ceza vermek gerekmez. Yaralanan ölse bile yine bir günah yoktur, diyet de yoktur. Diğer âlimler ve müçtehitler demişlerdir ki, bu hadîs-i şerif tehdit ve teşdit ifade eder. Büyük pencere ve kapılardan içeri bakanın gözü oyulması halinde diyet gerekir.

1477- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma)’dan rivayet edilmiştir:

“Şu ve şu (serçe parmağıyla baş parmak) diyetçe eşittir.”

(Bu iki parmaktan herhangi biri kesilmiş olursa kesen kimsenin ölüm diyeti olan yüz devenin onda birini (on deveyi) vermesi gerekir.63

63 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:966-973

MÜRTEDLERİN (HAK DİNDEN ÇIKANLARIN) TEVBeye ÇAĞRILMALARI

1478- İbni Mes'ud (Radiyallahu Anh) Hazretleri der ki:

Bir kimse Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e sordu: — Ya Resûlallah! Cahiliyet zamanında (İslâm'dan önce) yapmış olduğumuz günahlardan sorumlu olacak mıyız? Hazreti Peygamber cevap verdi:

“İslâm'da iyi olan kimse, cahiliyet zamanında işlemiş olduğu günahlardan sorumlu tutulmaz. Fakat İslâm'da kötü olan kimse, önceki ve sonraki kötülüklerinin cezasını çeker.”

Mütercim:

Bir kimse irtidat ettikten sonra tekrar tevbe ederek İslâm dinine dönse, imanı sahih olur ve o günden itibaren Müslüman sayılarak sahih amelleri makbul olur. İrtidat halinde terk etmiş olduğu farzları kaza etmesi gerekmez. Ancak İslâm iken yapmış olduğu hac ibadetini yeniden Müslüman olmakla kaza etmesi icab eder.

İrtidat eden kimseye, tevbe ederek iman etmesi teklif edilir ve varsa şüpheleri giderilir. Tevbe edince kurtulur, değilse İslâm idaresi tarafından öldürülmesi gerekir. Ancak irtidat eden kimse kadın ise öldürülmez, habsedilir. Şafii mezhebinde kadın bakımından hükümde bir ayrılık yoktur.

İşte İslâm'da kötülük yapan kimse, hem İslâm halinde, hem de cahiliyet zamanında işlediği günahlardan sorumlu tutulur, hükmünün manası da, İslâm'dan kötülük yaparak çıkanın durumunu tespit etmektedir. Yoksa İslâm dininden çıkmaksızın günah işleyen kimse manasına gelmez.⁶⁴

64 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:973-974

TABİR (Rüya tevili) BAHŞİ

1479- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

“Salih adamın güzel rüyası, peygamberliğin kırk altıda bir bölümüdür.”

Mütercim:

Salih kimsenin görmüş olduğu güzel ve iyi rüyalar, peygamberliğin bir bölümüdür. Çünkü rüya gayba ait şeylerle ilgili olduğu bakımdan nübüvvet bölümlerine benzer. Burada ifade ettiği mana gerçekten nübüvvetin parçası olmayıp ona benzeme bakımından mecazi manasını taşımaktadır. Fakat peygamberlerin gördükleri rüyalar nübüvvetten olduğu cihetle hakikattir ve Allah'tan bir vahiydir.

Çoğunlukla iyi kimselerin (salih kulların gördükleri rüyalar gerçek çıktığından hadîs-i şerifte salihlerin rüyası diye kayıtlı vardır. Yoksa sâlih olmayanlar da güzel rüyalar görebilir. Müslüman olmayanlar da görebilir. Onun için rüyalar üç kısımdır:

1- Peygamber rüyası: Bunların rüyalarının tümü doğrudur ve çoğu da tâbire muhtaç olmayıp aynı ile çıkar. Bazısında teville muhtaç olarak çıkar.

2- sâlih insanların rüyası: Bunların rüyalar çoğu kez rahmanidir. Ve gördükleri gibi çıkar.

3- Diğer insanların rüyası: rüyalarının bir kısmı doğrudur, bir kısmı da bozuk ve karışıktır. Bu üçüncü kısım arasında kâfir olanların rüyaları nadiren doğru çıkar. Âlimler, doğru kimselerin rüyaları doğru çıkar, yalancı ve sahtekârların rüyaları ise doğru çıkmaz, demişlerdir.

Bir de peygamberlerin bir nübüvvet yönü ile risalet yönü vardır. Nübüvvet yönü, gayba dair bilgilere sahip olma hasletidir. Risalet ise, insanlara tebliğ halidir. Onun için rüya nübüvvetten parça sayılmış, risaletten sayılmamıştır.

1480- Ebû Saîd (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

“Sizden biriniz, sevdiği bir rüya gördüğü zaman, muhakkak o rüya Allah'tandır. Bu rüyadan dolayı Allah'a hamd etsin ve onu anlatsın. Bundan başka hoşlanmadığı bir rüya gördüğü zaman, muhakkak o şeytandır, onun kötülüğünden Allah'a sığınsın ve onu hiç kimseye de anlatmasın; artık o rüya kendisine zarar veremez.”

Mütercim:

Salih rüyaların edepleri üçtür:

1- Allah'a hamd ve şükür etmek,

2- Görülen sâlih rüyayı başkasına anlatmak,

3- Kendisine rüya anlatılan kimse, o rüyadan sevinç duyabilecek ve onu kerih görmeyecek kimse olmalıdır.

Fena rüyaların edepleri ise dördtür:

1- Görülen rüyanın fenalığından Allah'a sığınmak,

2- Şeytanın şerrinden Allah'a sığınmak,

3- Uykudan uyanır uyanmaz, hemen sol tarafa tükürmek ve sağ yanı üzere yatmak,

4- O rüyayı hiç kimseye söylememek.

Bir de Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, ashaptan kötü ve korkulu rüya gören birine buyurdular ki: “Sen yatağına girerken şunu oku: Bismillâhi eûzü bikelimatillahi't-tammati min gadabihi ve şerri ibadihi ve min hemezati's-şeyatini ve en yahzurûn.” Bu hadîs-i şerifi imam Nese'i tahrîç etmiştir.

Bu gibi korkulu rüyalardan korunmak için Ayetülkürsî'nin okunmasının yararlı olduğu tecrübeye dayanarak söylenir.

1481- Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem: Peygamberlikten, mübeşşirattan başka bir şey kalmadı.” buyurdu. Ashap sordular:

— Ya Resûlallah, mübeşşirat nedir? Hazreti Peygamber: “Salih rüyadır.” buyurdu.

Mütercim:

Artık peygamberlik bende tamamlandı. Benden sonra bâzı kullara sâlih rüya ile müjdeler gelecektir.

Yunus sûresinin 64. ayeti kerimesinin mealı olan “Veliler için hem dünya hayatında (Kur'an'ın ve Peygamberin haberleriyle), hem de ahirette (cennetle) müjdeler var.” ayetini, bazı müfessirler, Allah iyi kullarını, güzel rüyalar göstererek ve ilhamda bulunarak dünyada müjdeler, diye tefsir etmişlerdir. Bir müminin dünyada müjdelenmesi, gerek kendisi için ve gerekse başkası için göreceği sâlih rüyadır ve ahiretteki müjdesi de cennettir, diye de tefsir edilmiştir.

1482- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

“Rüyasında beni gören kimse, (ahirette) ayık iken beni görecektir. Şeytan benim kılığımaya giremez.”

Mütercim:

Allah Teâlâ Hazretleri, şeytanın dünyada Hazreti Peygamberin şekil ve kıyafetine girmesine müsaade etmediği gibi, rüya aleminde de ona izin vermemiştir. Bunun sebebi de, hak ile batıl birbirine karışmasın diyedir. Hazreti Peygamberin şekil ve kıyafetine uygun olarak görülen ve rüyada âlimler ittifak etmişlerdir. Diğer hususlar ihtilaflıdır.

1483- Ebû Saîd (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Rüyada beni gören, muhakkak zatımı görmüştür; çünkü şeytan benim şeklime giremez.”

1484- Ümmü Haram (Radiyallahu Anha) dan rivayet edilmiştir:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'in süt teyzesi ve Ubade bin Samit zevcesi olan Ümmü Haram der ki:

— Bir gün, Hazreti Peygamber evimizi şerefliendirdi ve evimizde uyudu. Bir müddet sonra gülümseyerek sevinç ve neş'e ile uyandı. Ben ona sordum:

— Ya Resûlallah, neden güldünüz? Cevap verdiler: “Rüyamda ümmetimden birtakım insanlar tahtları üstünde sultanlar gibi şu denizin ortasında savaş gemilerine binip Allah yolunda gazaya çıkmış olarak bana gösterildiler.”

— Ya Resûlallah! dedim, Allah'a dua et beni de onlardan biri yapsın.” Hazreti Peygamber de istediğim şekilde bana dua etti. Sonra Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem mübarek başını yastığa koyarak tekrar uykuya daldı. Sonra yine gülümseyerek neş'e ile uyandı. Ben sordum:

— Ya Resûlallah, neden güldünüz? Cevap verdiler:

“Rüyada ümmetimden bir takım insanlar, tahtları üstünde sultanlar gibi şu denizin ortasında savaş gemilerine binip Allah yolun da gazaya çıkmış olarak bana gösterildiler.” “Ümmü Haram der ki; Ben yine dilekte bulundum:

— Ya Resûlallah, dua et de, Allah beni onlardan bir mücahide yapsın. Bana cevap verdiler:

“Hayır, sen evvelkilerdensin!”

Mütercim:

Gerçekten Hazreti Peygamberin bir mucizesi olarak Hazreti Osman'ın hilâfeti zamanında Hazreti Muâviye'nin kumandası altında Kıbrıs'ı fetih için savaşa çıkan ordu içinde Ümmü Haram savaşa katılmış. Mücahidler Kıbrıs'a çıktıkları zaman, Ümmü Haram (Radiyallahu Anha) binmiş olduğu hayvandan düşerek adada ilk şehit kadın olmuştur.

1485- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Zaman (kıyamet) yaklaştığı vakit müminin rüyası pek az yanlış çıkar. Müminin rüyası, nübüvvetin kırk altı parçasından bir parçadır. Nübüvetten olan şeyde de yalan olmaz.”

Mütercim:

Bazı mevsimlerde veya kıyamete yakın zamanlarda müminlerin görecekleri rüyalar çoğunlukla doğru çıkar. Kıyamete yakın rüyaların doğru çıkacağına dair başka hadîs-i şerif vardır.

Bir kısım âlimlere göre de, insanlar Hazreti Mehdi zamanında herkes saadete kavuşacağından vakit çok çabuk geçecektir. Böyle bir zamanda görülen rüyalar doğru olur ve nadir olarak yanlış çıkar. Bu zaman da kıyamete çok yakın bulunacağından bir takım esrarın ortaya çıkmış olması tabiidir. Bir de bu zamanın, sür'at zamanı denilen uçak, füze, radar ve telsizler gibi keşiflerin ortaya çıktığı vakit olduğunu söyleyenler de vardır. Bu da Hazreti Peygamberin yine bir mucizesi olur.

1486- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) den rivayet edilmiştir:

“Rüyamda sanki siyah ve başı dağınık bir kadının Medine'den çıkarak Cuhfe denilen Mehyea'ya konduğunu gördüm. Bu rüyamı, Medine'deki veba hastalığı oraya nakledildi, diye tevil eltim.”

Mütercim:

Hazreti Peygamberin bu rüyasından sonra Medine'nin veba ve sıtma hastalıkları kalkmış, diğer memleketlerde ara sıra olan hastalıklar gibi zuhur etmiştir. Daha önce bu hastalıklar Medine'de çok olurdu.

Bir de rüya tabiri yapacak olan kimsenin bu hususta ilim ve tecrübe sahibi bir kimse olması şarttır.

1487- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) dan rivayet edilmiştir:

“Her kim rüyasında görmediği bir şeyi gördüm diye söylese, ahirette ona iki arpa danesini birbirine düğümlemesi tekilif edilir; Hâlbuki bunu asla yapamayacaktır. Kim de, bir toplum kendisinden hoşlanmadığı yahut ondan kaçıkları halde, dinlerse, kıyamet gününde onun kulağına kurşun dökülür. Kim de (canlılara ait) bir suret (heykel) yaparsa, (kıyamette) ona ruh vermeye zorlanır. Hâlbuki ona ruh veremeyecektir.” (Bu işleri helal sayarak yapan kimseler, bu şekilde azab edilirler. Yahut bu işleri yapmamak için bir tehdit mahiyetindedir. Yoksa müminler ebedi olarak cehennemde kalmazlar.)

1488- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma)'den rivayet edilmiştir:

“Yalanların içinde en büyük yalan, rüyasında gözlerinin görmediği şeyi görmüş göstermesidir.”

1489- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Bir adam Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in huzuruna gelip dedi ki:

— Ya Resûlallah! Ben bu gece rüyamda gökte bir bulut gördüm. O buluttan yağ ve bal yağıyordu. İnsanlar o bal ve yağdan avuç avuç toplamaya başladılar. Bir kısım kimseler çok, bir kısmı da az topladı. Sonra bir ip gördüm ki bir ucu yerde, diğer ucu gökte. Ya Resûlallah, sen o ipi tuttun ve göğe çıktın. Sonra başkası tuttu ve o da çıktı. Sonra birisi daha tuttu; o da çıktı. Sonra bir adam daha o ipi tutunca, ip koptu. Sonra yine birleşti. Bu rüyamı nasıl tabir edersiniz?

Orada bulunan Hazreti Ebû Bekir (Radiyallahu Anh) hemen dedi ki: - Ya Resûlallah, anam-babam sana feda olsun. Vallahi bu rüyanın tabirini bana bırakınız. Bunun üzerine kendisine izin verildi. O da rüyayı şöyle tabir etti:

O bulut İslâm dinidir. O buluttan akan yağ ve bal, Kur'an ı kerim olup bazı insanlar onu çok okuyarak fazla tad alacaklar, bazıları da az okuyarak az tad alacaklardır. Gökten yere kadar sarkan ip de, sizin şimdi üzerinde bulunduğunuz hak dindir, şeriattır. Siz bu dine bağlı kalarak Allah sizi yüksek derecelere çıkaracaktır. Sizden sonra yerinize geçecek halifeniz de şeriata tutunarak o da onunla yüksek derecelere ulaşacak. Sonra birisi daha tutacak, o da yüksek derecelere çıkacak. Sonra birisi daha tutacak; fakat bu defa o ip kesilecek, sonra yine birleşecek ve o da yüksek derecelere kavuşacak.

Hazreti Ebû Bekir rüyayı bu sakilde tabir ettikten sonra sordu:

— Ya Resûlallah, anam-babam sana feda olsun. Bu tabirimde isabet mi ettim, hata mı ettim? Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona: “Rüyanın bir kısmında isabet, bir kısmında hata ettin.” buyurdu. Hazreti Ebû Bekir rica etti:

— Ya Resûlallah, Allah için bana söyle, hangi yerde isabet ve hangi yerde hata ettim? Resûl-i Ekrem:

“Allah için deyip yemin ederek ısrar etme.” buyurdu.

Mütercim:

Hazreti Ebû Bekir'in tabiri üzere Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem efendimizden sonra Hazreti Ebû Bekir halife oldu.. Ondan sonra Hazreti Ömer ve sonra Hazreti Osman halife oldu. Fakat Hazreti Osman zamanında fitne ve fesad ortaya çıkarak ip koptu ise de Hazreti Osman şehit olarak cennete gittiğinden ip tekrar bitti.

Bu tabirlerin hata ve sevab yerlerinde hadîs şarihleri ihtilâf etmişlerdir.

Rüyasının tabirini isteyen kimseye: Hayırdır inşa Allah, rüyanız bize hayırdır ve düşmanlarımıza şerdir. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun, rüyayı anlat, demelidir. Tabir edecek kimse de, bu işe ehil olmalı, rüyayı görenin hal ve durumuna göre yorum yapmalıdır. Kerahet vakitlerinde, geceleyin tabir etmemelidir.

Güzel ve doğru rüya görmek isteyen de, yatarken abdestli olmalı ve Ayetülkürsi ile üç İhlâs ve Muavvizeteyn'i okumalıdır. Bundan sonra kibleye karşı sağ yanı üzere yatmalıdır. Şu duayı da okumalıdır:

“Rabbim! Korkulu rüyaların kötülüğünden ve şeytanın oyunundan hem uyanık iken, hem de uyurken sana sığınırım. Rabbim! Senden sâlih ve faydalı olan, zihinde tutulan ve unutulmayan bir rüya isterim, Rabbim: Rüyamda bana, sevdiğim şeyi göster.”

Bir de rüyayı, güvenilir kâmil insanlara tabir ettirmeli. Cahillere ve düşmanlara ettirmemelidir.65

65 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:974-981

FİTNELER VE SULTANA İTAAT BAHSİ

1490- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma)'dan rivayettir:

“Her kim amirinden hoşlanılmayacak bir şey görürse sabretsin; çünkü sultanın itaatinden bir karış çıkan, bir nevi cahiliyet ölümü ile (sapıklık üzere) ölür.”

1491- İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma) dan rivayettir.

“Her kim amirinden hoşlanmayacağı bir şey görürse ona sabretsin; çünkü toplumdan (islâm toplumundan) bir karış ayrılıp da vefat eden, ancak cahiliyet ölümü gibi bir ölümle vefat etmiş olur.”

1492- Ubade bin Samit (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem bizi biat için çağırdı. Biz de Hazreti Peygambere şöyle biat ettik:

“Neş’eli ve kederli halimizde, darlıkta, bollukta, aleyhimize yapılan tercihde ve idari iş hususunda idarecilerle, bizce apaçık küfür sayılan ve Kur’an’dan da delili bulunan bir mesele olmadıkça çekişmemek hakkında biat ettik.

1493- İbni Mesud (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Hayatta kalıp da kıyamet başlarına kopanlar, insanların en kötülerindendirler.”

Mütercim:

Kıyamet, insanların en kötülerinin başına kopacak. Kıyamete yakın zamanda yeryüzünde sâlih kimselerden hiç biri bulunmayacak. bazı hadîs-i şeriflerde, kıyamete yüz sene kala yeryüzünde Allah Allah diyen kalmayacak, buyrulmaktadır. Çünkü kıyamete yakın bir zamanda Yemen tarafından gayet yumuşak ve tatlı bir rüzgâr gelip bütün müminlerin ruhlarını alacaktır. Sonra yeryüzünde insanların kötülükleri kalacaktır.

1494- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Siz Rabbinize kavuşuncaya kadar, üzerinize hangi zaman gelirse mutlaka sonraki zaman ondan. ???”

(Zaman ve asırlar geçtikçe kıyamete kadar fenalıklar çoğalarak devam edecektir. Fakat hadîs âlimleri bunu genel bir kaide kabul etmemektedirler. Çok kere böyle fenalıklar olacağı manasını taşıdığını ifade ediyorlar. Bu da bazı devirlerde iyiliklerin bulunacağına aykırı düşmez.)

1495- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Sakin sizden biriniz silâhını din kardeşine doğrultmasın çünkü farkında olmadan şeytan silâhı elinden kaydırabilir de (kaza neticesi cinayet işleyerek) cehennem çukuruna düşer.”

(Şaka ve eğlence kabilinden dahi olsa, hiç kimse silâhını din kardeşine çevirmemeli ve onu hedef almamalıdır. Çünkü şeytan dürtmesi ile silâh patlayabilir, elden fırlayabilir. Sonunda da haksız yere bir din kardeşin ölümüne sebebiyet verilebilir. Bu işi yapan da kıyamette cehennem azabını çeker.)

1496- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Yakında birtakım fitneler olacaktır. O fitneler zamanında oturan ayakta durandan daha hayırlı, ayakta duran yürüyenden daha hayırlı ve yürüyen de koşandan daha hayırlıdır. Kim o fitneleri görmeye kalkarsa fitneler onu helak eder. Kim de o fitnelerden kurtulmak için bir sığınak yahut bir barınak bulursa, oraya sığınsın, (fitnelere bulaşmasın).”

1497- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma)dan rivayet edilmiştir:

“Allah bir kavme azab indirdiği zaman, azab o kavmin içinde bulunanların tümüne isabet eder. Sonra kıyamette kendi amellerine göre hesaba çekilirler.” (yine iyiler cennete, kötüler cehenneme girerler.)

1498- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Busrâ’da (Medine ile Şam arasında bir yerde) bulunan develerin boyunlarını aydınlatacak şekilde Hicaz arazisinden bir ateş çıkmadıkça kıyamet kopmaz.”

(Hicretin altıyüz yirmi dört yılında ve Cumadelahire ayının başlarında pazar günü kuşluk zamanında başlayarak cuma gününe kadar devam eden zelzele sonucu, Medine çevresinden bir yerde meydana gelen ateş dere ve tepeleri kaplayacak şekilde ortalığı dehşete vermişti. Medine’liler tevbe ve istiğfar ederek, kurbanlar keserek ve sadakalar vererek korkulu anlar geçiriyorlardı. Sonra Allah tarafından cuma günü Uhud dağı hizasına yaklaştığı bir sırada ateş söndü. Bu ateş Mekke’den ve Medine ile Şam arasında, bulunan Busra’dan görülmüştür. Ateşin göklere doğru yükselmesiyle ışığı uzaklara kadar ulaşmıştı.)

1499- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“Fırat nehrinin bir altın hazine çıkarma zamanı yaklaşıyor. Kim bu hazinenin çıkışında hazır olursa ondan bir şey alsın. (Çünkü insanlar ona sahip olmak için birbirlerine girecekler ve o mücadeleye girenler birbirini öldüreceklerdir.)

1500- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Davaları bir olan ve aralarında çok büyük bir savaşın meydana geleceği iki büyük ordu çarpışmadıkça, her biri Allah’ın Peygamberi olduğunu iddia eden otuz yakın yalancı deccal çıkmadıkça, ilim kaldırılmadıkça, zelzeleler çoğalmadıkça, zaman daralmadıkça, fitneler baş göstermedikçe, öldürme vak’aları çoğalmadıkça, servetiniz çoğalıp taşmadıkça, mal sahibini sadakasını kimin kabul edeceği düşündürmedikçe ve sadakasını (maddi yardımını) arzettiği kişi, benim ona ihtiyacım yoktur, demedikçe, insanlar yüksek yüksek binalar kurmadıkça, kişi, bir ölünün kabrine uğrayıp, keşki onun

yerinde ben olaydım, demedikçe ve güneş battığı yerden doğmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Güneş batıdan doğup da insanlar, onu görünce hepsi birden iman edecekler, fakat o vakit önceden iman etmemiş veya iman ederek hayır kazanmamış olan kişiye imanının fayda vermeyeceği zamandır, kıyamet mutlaka kopacak ve kumaşlarını aralarında açan iki insan, onu satmaya veya katlamaya fırsat bulamayacaklardır. Kıyamet mutlak kopacak ve hayvanının sütünü (evine) götüren adam onu tatma fırsatı bulamayacaktır. Kıyamet mutlaka kopacak ve havuzunu dolduran kişi sulama fırsatı bulamayacaktır. Kıyamet mutlaka kopacak ve lokmasını ağzına kaldıran kişi onu yeme fırsatı bulamayacaktır.”

1501- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Başı siyah bir nokta gibi, Habeş’li bir köle dahi sizin başınıza idareci getirilmiş olsa, ona itaat ediniz ve onu dinleyiniz.”

1502- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Gerçekten siz amir olmaya hırs ve heves gösterirsiniz. Hâlbuki o, kıyamet gününde pişmanlık olacaktır. Amirlik, iyi emziren sûtanne ve fakat memeden kesen kötü kadındır.”

1503- Ma’kıl bin Yesar (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Müslüman halkı idare eden bir vali, onlara hainlik ederek ölürse, Allah ona cenneti mutlaka haram kılar.”

1504- Cündeb (Radiyallahu Anh) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Kim işittirmek için (şöhret ve gösteriş için) bir iş yaparsa, Allah da onu teşhir eder. Kim de insanlara güçlük çıkarırsa kıyamet gününde Allah ona güçlük çektirir.”

Mütercim:

Dünyada gösteriş ve şöhret gibi şahsî maksadlar için ibadet ve amel işleyen kimseyi Allah Teâlâ Hazretleri kıyamette insanların ortasında rezil eder, teşhir eder. Yahut dünyada da o kimseyi rezil ve rüsvay eder. Her kim de insanları zorluk ve sıkıntıya sokar veya zahmet ve meşakkat yüklerse yahut onların ayıplarını örtmeyip meydana çıkarırsa, o kimseyi de Cenabı Hak ahirette “Ceza iş karşılığıdır” kuralınca yaptığına karşılık azaba sokar.

1505- Ebû Bekre (Radiyallahu Anh) ‘dan rivayet edilmiştir:

“Sakin bir hâkim, öfkeli iken iki kişi arasında hüküm vermesin.”

(insanlık hallerinden olan üzüntü, öfke, korku ve açlık benzeri haller insanın kalbini meşgul eder ve hisler gerçekler üzerinde tesirde bulunur. Bu gibi durumlarda hâkim davaya bakıp hüküm vermesin; başka zamana bıraksın. Hatta Hanbelî mezhebinde bu ahval içinde hâkimin vermiş olduğu karar geçerli sayılmaz. Diğer mezheplerde kerahetle geçerlidir.)

1506- Sehl ibni Ebî Hesme (Radiyallahu Anh) anlatır:

Sehl oğlu Abdullah ile Muhaysa adlarında iki amcaoğulları yiyecek noksanlığından içine düştükleri sıkıntı ve zarureti gidermek için hurma satın almak üzere Hayber kasabasına gittiler. Orada birbirlerinden ayrılarak ayrı ayrı yerlerde dolaştılar. Sonra Muhaysa, Abdullah’ın bulunduğu yere gidince Abdullahı bir su kenarında al kanlar içinde ölü buldu. Muhaysa Yahudilere dedi ki:

— Vallahi bu cinayeti siz işlediniz. Yahudiler:

— Vallahi onu biz öldürmedik, dediler. Sonra Muhaysa amcazadesini gusledip kefenleyerek namazını kılıp oraya gömdü. Hemen Medine’ye dönerek durumu kendi kabilesine haber verdi. Muhaysa, büyük kardeşi Huveysa ve kendilerinden daha küçük olan ölü Abdullah’ın kardeşi Abdurrahman olduğu halde Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ’in huzuruna çıktılar. Muhaysa söze başlayınca” Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem ona şöyle buyurdu:

“Sözü büyüğe bırak, sözü büyüğe bırak!”

Sonra Muveysa hadiseyi anlattı. Sonra, Muhaysa gördüklerini olduğu gibi etraflıca anlattı. Sonra bunların içinde bulunan ve en küçükleri olan ölünün kardeşi Abdurrahman konuşarak kısas veya diyet istedi. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Yahudilere: “Siz ya bu ölünün diyetini verirsiniz, ya da bu işten dolayı anlaşmayı bozmuş sayılacağınızdan size karşı harp ilân edeceğim.” şeklinde yazı gönderdi. Yahudiler:

— Biz muhakemeye hazırız, vallahi onu biz öldürmedik, öldüreni de bilmiyoruz, diye cevap yazdılar. Bunun üzerine Hazreti Peygamber Muhaysa, Huveysa ve Abdurrahman’a hitaben:

“Siz katilin kim olduğuna dair yemin eder misiniz? Bu takdirde ölen adamınızın diyetine hak kazanırsınız.” buyurdu.

Onlar:

— Ya Resûlallah! Görmediğimiz şeye nasıl yemin edelim? dediler. Hazreti Peygamber: “O halde Yahudilerden elli kişi gelip öldürmediklerine dair yemin etsinler” buyurdu.

— Ya Resûlallah! dediler, Onlar Müslüman olmadıklarından yalan yere yemin edebilirler. Biz onların yeminine nasıl inanabiliriz. Sonra Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, ölünün diyetini bizzat kendi malından (yahut Müslümanlara harcanacak maldan) ölünün varislerine yüz deve verdi.

Mütercim:

Kadı İyad'ın beyanına göre, Maliki mezhebine bağlı bazı âlimler bu hadîs-i şerifin delaletiyle zekâtın bu gibi yerlere verilebileceğine kail olmuşlardır.

Bu hadîs-i şerif biraz daha noksan olarak Cihad Bahsinde 836 sayıda geçmişti. Fakat "Sözü büyüğe bırak, sözü büyüğe bırak" hitabı orada Abdurrahman hakkında varit olmuştur. Burada ise Muhaysa'ya hitaben variddir. Olabilir ki, bunların en küçüğü olan Abdurrahman söze başlamış da ona hitab olmuştur. Sonra Muhaysa başlayınca, ona da aynı hitab olmuştur. Bu da zannımca mümkün olabilir.

1507- İbni Ömer (Radiyallahu Anhuma) der ki:

Biz, Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e, kendisini dinleyip itaat etmek üzere biat ettiğimiz zaman herbirimize şöyle buyururlardı:

"Gücün yettiği şeyde (itaat edeceğine dair senin biatini kabul ettim)"

1508- Cabir bin Semûre (Radiyallahu Anh)'den rivayettir:

"O iki emîr olacaktır. Onların hepsi Kureyş'dendir"

Mütercim:

Kureyş'den on iki kıymetli zat müminlerin emiri olacaktır. Dört halife (Hulefa-i raşidîn) ile beraber Ömer bin Abdülaziz'in zamanına kadar on iki zat Müminlerin Emîri olmuştur. Yahut on iki Emir adalet üzere şeriat ahkâmını yürüteceklerdir, İslâm şevketi kemal derecesine ulaşacaktır. Yoksa on iki imamdan sonra İslâm emirliği olmayacaktır manasını taşımaz. On iki zattan başka emirlerin idaresi kemâl üzere olmayacağı manasına hamledilir.⁶⁶

66 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:982-990

TEMENNİ BAHSİ

1509- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

"Ölümü istemeyiniz (temenni etmeyiniz)."

(Hiç kimse dünyada karşılaştığı sıkıntılardan dolayı "Rabbim, canımı al" diye istek ve temennide bulunmasın. Ecel takdir edilmiş muayyen bir zaman olduğu için böyle bir dilekte bulunmak, kadere rıza göstermemek anlamını taşıyabilir. Ancak bir kimse: Allah'ım! ölüm hakkımda hayırlı ise benim iman üzere hemen canımı al, hakkımda hayırlı değilse ömrümü uzat" şeklinde dua edebileceği başka hadîs-i şeriflerde vardır.

1510- Ebû Ubeyde (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

"Sakin sizden hiç biriniz ölümü istemesin. İyi kimse ise umulur ki iyiliği çoğalsın. Kötü kimse ise umulur ki tevbe eder."⁶⁷

67 Ömer Ziyaeddin Dağistâni, Zübdetü'l-Buhari, Hisar Yayınevi:990-991

KİTAB VE SÜNNETE SARILMAK

1511- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

-Ümmetimin hepsi, cennete gireceklerdir; ancak çekinip kaçınanlar giremeyecektir." Sonra ashap sordu:

— Ya Resûlallah! Çekinip kaçınanlar kimlerdir? cevap verdiler: "Bana itaat eden cennete girer, bana isyan eden de çekinip kaçınmıştır."

Mütercim:

Bana iman ve itaat edip kitap ve sünnete yapışanlar cennete girecekler; fakat nefis arzularına uyup doğru yoldan sapanlar cehenneme gireceklerdir. Eğer bir kimse mümin olarak günah işlemiş olursa, bağışlanmadığı takdirde günahına göre cehennemde muayyen bir müddet kalacaktır. Eğer inkârcı ise cehennemde ebedi olarak kalacaktır.

1512- Hazreti Cabir (Radiyallahu Anh) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem uyurlarken yanlarına melekler geldi. Bunlardan biri, peygamber uyuyor dedi. Bir diğeri, göz uyuyor; fakat kalp uyanıktır dedi. Sonra aralarında dediler ki: Sizin bu adamınız için örnek vardır; ona bir örnek verin. Biri uyuyor dedi. Öbürü de, göz uyuyor; fakat kalp uyanıktır, dedi. Sonra (ona örnek vererek) dediler ki:

O, saray yaptıran adam benzer ki, orada bir sofraya hazırlar. Sonra ziyafetine insanları davet için bir davetçi gönderir. Davete icabet eden eve girer ve sofradan yer. Davete icabet etmeyen de eve giremez ve sofradan yemez. Melekler, bu örneği tevil edin (yorumlayın) ki, onu kavrasın! dediler. Biri, uyuyor, dedi. Bir diğeri de, gözü uyuyor, fakat kalbi uyanıktır dedi.

Sonra örneği şöyle tevil ettiler: Saray cennettir. Davetçi ise Muhammed'dir (Sallallahu Aleyhi ve Sellem). Kim Muhammed'e (Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e) itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur. Muhammed'e (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) isyan ederse, Allah'a isyan etmiş olur. Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem, insanları birbirinden ayırt etmiştir. (Mümin de bellidir, kâfir de... İman edenle etmeyen diye ikiye ayrılmışlardır.)

1513- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) den rivayet edilmiştir:

“İnsanlar, (yaratıcıyı) birbirlerine sormaktan vaz geçmeyecekler ve nihayet, her şeyi yaratan Allah bu; fakat Allah’ı kim yarattı? diyeceklerdir.”

Bütün kâinatı ve varlıkları yaratan Allah’dır. Acaba Allah Teâlâ Hazretlerinin yaratıcısı kimdir? diye şeytan insanların kalbine vesvese bırakacaktır. Bu durum karşısında şeytandan korunmak için, “Allah’ın rahmetinden kovulmuş olan şeytandan Allah’a sığınırım, deyiniz” mealindeki hadîs-i şerifin emrine uymalıdır. Çünkü varlığı kendisinden olan vacibu’l-vücud hazretlerinin zatını ve hakikatini hiç kimse bilemez. Allah hiç bir şeye muhtaç değildir ve bütün âlemlerden müstağnidir. Mahlûkat (yaratıklar) ise hep Allah’a muhtaçtırlar. Onun kudret ve iradesiyle, vardır ve yok olacaktırlar. Onun için Allah’a bir yaratıcı düşünmek küfrün en büyüğüdür.

1514- İbni Amr (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ, ilmi onlara verdikten sonra onu çekip almaz. Lâkin âlimleri ilimleriyle beraber vefat ettirerek ilmi onlardan çeker alır. Geriye birtakım cahiller kalır. Bunlara dini meseleler sorulur. Onlar da kendi görüşleriyle cevap verirler. Böylece hem başkalarını dalaletе düşürürler, hem de kendileri dalaletе düşerler.”

1515- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Ümmetim, kendilerinden önceki milletlerin tutumunu karış karış ve arşın arşın izlemedikçe kıyamet kopmayacaktır.” Hazreti peygambere soruldu:

— Ya Resûlallah! Acem ve Rum gibi milletlerin mi? Hazreti Peygamber:

“Milletler ancak onlar değil mi?” buyurdular. (Zamanla müminler bu iki milletin ve bunlara bağlı olanların ahlâk ve adetlerini benimseyeceklerdir.)

1516- Amr bin As ve Ebû Hureyre (Radiyallahu Anhuma)’ dan rivayet edilmiştir:

“Bir hâkim, içtihad ederek (hakkı araştırarak) hüküm verir de isabet ederse, iki sevab kazanır. Eğer içtihad ederek hüküm verir de yanılırsa bir sevab kazanır.”

Mütercim:

Müçtehid, isabet eder, hata da edebilir. Doğruyu bulana iki sevab, hata edene de bir sevab vardır. Ancak hatasında bir kasıtolmamak şarttır. Yanılarak hatanın işlenmiş olması halinde bir sevab var. kasıtolursa, sevab yerine azab gerekir.68 68 Ömer Ziyaeddin Dağıstâni, Zübdetü’l-Buhari, Hisar Yayınevi:991-994

TEVHİD BAHSİ

1517- Hazreti Aişe (Radiyallahu Anha) der ki:

Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem Hazretleri, ashaptan bir zatı gazaya çıkan bir birliğe komutan tayin etti. Bu komutan, askerlerine imam olup her namaz kıldırıldığında ikinci rekâtlarda “İhlâs” sûresini okurdu. Bunlar seferden Medine’ye döndükleri zaman kumandanlarının bu hareketini şikâyet yollu Hazreti Peygambere anlattılar. Hazreti Peygamber onlara: “Kendisine sorunuz, neden böyle yapıyor (daima ikinci rekâtta ihlâs sûresini okuyorlar)?” buyurdu. Ashap da bunun sebebini kumandanlarına sorunca, onlara şu cevabı verdi:

— İhlâs sûresi, Allah’ın sıfatı olduğundan onu okumayı seviyorum. Onlar aldıkları bu cevabı Hazreti Peygambere arz ettiler. Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem:

“Allah’ın da onu sevdiğini kendisine bildiriniz.” buyurdular.

1518- Ebû Mûsâ (Radiyallahu Anh)’dan rivayet edilmiştir:

“Hiç kimse işittiği eziyete (kötü söze) karşı Allah’tan daha sabırlı değildir. İnsanlar (müşrikler) Allah’a çocuk isnad ediyorlar. Buna rağmen Allah onlara sağlık veriyor ve onları rızıklandırıyor.”

1519 -İbni Abbas (Radiyallahu Anhuma)’dan rivayet edilmiştir:

“Senin izzet ve üstün kudretine sığınırım. Ölümsüz ve ibadete layık olan yegâne ilah sensin. Bütün cinler ve insanlar fanidirler..”

1520- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah’ın doksan dokuz, yüzden bir eksik ismi vardır. Bunları kim çekerse cennete girer.”

1521- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)’den rivayet edilmiştir:

“Allah Teâlâ Hazretleri mahlûkatı yarattığı zaman, kendi kitabında kendini taahhüt altına koyan bir yazı yazdı. Allah katında Arş üzerine konan bu yazı şudur: Rahmetim gazabımı yener.”

Mütercim:

Cenabı Hak, bütün mahlûkatı yarattıktan sonra İlâhî mukadderatı yazan kaleme emir buyurarak kullarına ihsan edeceği rahmetini ihtiva eden bir yazı yazdırdı ve onun Arş-ı Alâ'ya konmasını diledi. Yazının ihtiva ettiği mana "Dünyada ve kıyamette rahmetim gazabımı yenecektir." mealindedir.

1522- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

"Allah Teâlâ Hazretleri buyurur: Kulum beni nasıl sanıyorsa öyleyim. O kul beni andığı zaman ben onunla beraberim. Eğer beni gönülden anarsa, ben de onu zatımda anarım. Eğer beni bir toplum içinde anarsa, ben de onu, o toplumdaki daha hayırlı bir toplum içinde (melekler arasında) anarım. Eğer bana (benim rızama) bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşıyorum. Bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşıyorum. Bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak varırım."

Mütercim:

Bir kul Allah'a iyi zan besleyerek, Allah merhametlidir ve bağışlayıcıdır diye güven beslerse. Allah o kulu bağışlar ve ona merhamet eder. Eğer Allah'a güvenmez de onun merhamet ve bağışlamasını inkâr ederse, bu nimetten mahrum kalır. İnsan korku ve ümid içinde yaşamalı ve mağfiret tarafı üstün olmalıdır, ölüm haline geldiği zaman da, Allah'ın rahmetine tam bir güven beslemelidir.

Bir de Allah Teâlâ Hazretleri anıldığı ve zikredildiği zaman kul ile beraber olur, sözünün manası, Allah o kula yardımcı olur, rızası onunla olur demektir. Yoksa Cenab-ı Hakk'ın kudret ve ilmi her varlık ile beraberdir. Hiç bir şey onun kudret ve ilmi dışında kalmaz.

Kul, gizli ve aşikâr her nasıl Allah'ı yad ederse, Allah da onu daha hayırlı şekilde rahmetiyle melekler arasında anacaktır. Bir kul az ibadet etmekle Allah'ın rızasına yaklaşıncaya, Allah ona çok sevab verir. Allah'a ibadeti çoğaldıkça Allah'ın ona ikramı çok daha büyük olur.

1523- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

"Allah yazıcı meleklerine şöyle buyurur: Kulum bir günah işlemek isterse, işlemedikçe o günahı yazmayın. Onu işlerse, ancak günahı kadar yazın. Eğer benim için onu terk ederse, kendisine bir sevab yazın. Eğer o iyi işi (ibadeti) işlerse, onun on mislinden yedi-yüz katına kadar kendisine sevab yazın." (Herkesin amel ve ihlâsına göre yapılan iyi işlerin sevabı on katından yediyüz katına kadar çoğalır.)

1524- Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

"Bir kul günah işledi veya günaha düştü de, Rabbim, günah işledim veya günaha düştüm, beni bağışla! diye dua etti Rabbi buyurdu ki: Kulum, günahı affeden ve ona ceza veren Rabbi olduğunu bildi mi? O halde ben de onun günahını bağışladım. Sonra o kul, Allah'ın dilediği müddetçe (günahsız) kaldıktan sonra tekrar günaha düştü veya bir günah işledi de:

— Rabbim! Ben günah işledim yahut günaha düştüm, onu bağışla! diye dua etti. Allah buyurdu ki:

— Benim kulum, günahı affeden ve ona ceza veren bir Rabbi olduğunu bildi mi? O halde ben kulumu bağışladım.

Sonra o kul, Allah'ın dilediği müddetçe (günahsız) kaldıktan sonra bir günah işledi yahut bir günaha düştü de dedi ki:

— Rabbim: Başka bir günaha düştüm veya başka bir günah işledim. Benim için onu bağışla. Allah buyurdu ki:

— Benim kulum, günahı affeden ve ona ceza veren bir Rabbi olduğunu bildi mi? O halde ben kulumu üçüncü kez bağışladım. Kulum dilediğini yapsın."

(Günahlarından samimi olarak pişman olup tevbe edenlerin Allah günahlarını bağışlar. Fakat günahlarında ısrar edenlerin yalnız sözle mağfiret dilemeleri halinde Allah yine dilerse o kulu bağışlar. Bu durumda bile Allah'tan mağfiret dilemeyi kesmemelidir. Çünkü şirk günahından: ve kul haklarından başka diğer bütün günahları, dilediği kimselere tevbesiz dahi bağışlar. Dilediği kimseye de bağışlamaz ve onu günahına göre cehennemde azaba sokar. Sonra cennetine alır. Fakat imanı olmayanlar ebedî olarak cehennemde kalır Büyük günahlardan ötürü azab çekildiği gibi, küçük günahlardan ötürü de çekilebilir.)

1525- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh)'den rivayet edilmiştir:

"Kıyamet günü olup (Allah tarafından) şefaataçı kılındığımda;

— Rabbim! Kalbinde hardal danesi kadar iman olanı cennete koy, diye dua ederim ve onlar cennete girerler. Sonra:

— Kalbinde imandan en az bir şey olanı cennete koy, diye yalvarırım."

1526- Hazreti Enes (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir:

"Kıyamet günü olunca, insanlar birbirine karışıp dehşete kapıldıkları zaman (şefaata dilemek üzere) Hazreti Âdem Aleyhisselâm'a giderler ve derler ki: Bize Rabbin yanında şefaata et. Hazreti Âdem der ki: Şefaata benim işim değil: fakat siz İbrahim'e (Aleyhisselâm) gidin. Çünkü o, Allah'ın Halil'idir (dostudur). Onlar da İbrahim (A. S.) a giderler. O da der ki! Ben ona ehil değilim; fakat siz Mûsâ'ya (Aleyhisselâm) gidin. Çünkü o, Allah'ın Kelîmidir (Vasitasız olarak Allah onunla konuşmuştur). Onlar Mûsâ'ya giderler. Mûsâ (Aleyhisselâm) da der ki: Ben ona ehil değilim; ancak siz İsa'ya

(Aleyhisselâm) gidiniz. Çünkü o, Allah'ın ruhudur ve kelimesidir. Onlar İsa'ya (Aleyhisselâm) giderler. İsa (Aleyhisselâm) der ki, Ben ona ehil değilim: ancak siz Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem 'e gidin.

Onlar bana gelirler. Ben de, şefaata etmeye hazırım, derim. Sonra Rabbimden şefaata için izin isterim ve bana izin verilir. Hem de şimdi söyleyemeyeceğim bir çok hamd çeşitleri bana iham edilir. Ben de onlarla Allah'a hamd ederek secdeye kapanırım. Bana denilir ki

— Ya Muhammed! Başını kaldır, söyle, sözün dinlenecek; dile dilediğin sana verilecek. Şefaata et, şefaatin kabul olunacak. Ben de

— Ümmetim, ümmetim, ya Rabbi!.. derim. Bana şöyle denilir

— Git, kalbinde arpa tanesi kadar iman olan kimseleri cehennemden çıkar. Ben de gider onları cehennemden çıkarırım. Sonra dönerim ve o hamd çeşitleriyle Allah'a hamd ederim. Sonra Allah'a secdeye kapanırım. Bana şöyle denir:

— Ya Muhammed! Başını kaldır, söyle sözün dinlenecek. Dile, dilediğin sana verilecek. Şefaata et, şefaatin kabul edilecek. Ben derim ki:

— Ya Rabbi! Ümmetim, Ümmetim!.. Bana şöyle denir:

— Git, kalbinde zerre veya hardal tanesi kadar iman olanları cehennemden çıkar. Ben de giderim ve onları çıkarırım. Sonra dönüp Allah'a o çeşitli hamdlerle hamd ederim ve Allah'a secdeye kapanırım. Allah buyurur:

— Ya Muhammed! Başını kaldır. Söyle, sözün dinlenecek. Dile, dilediğin sana verilecek. Şefaata et, şefaatin kabul edilecek. Ben de derim ki:

— Ya Rabbi! Ümmetim, ümmetim!.. Allah buyurur:

— Git, kalbinde hardal danesi ağırlının azının azının âzı kadar imanı olan kimseleri cehennemden çıkar. Ben de gider, onları çıkarırım.”

Bir rivayette de şu ziyadeliği vardır:

“Sonra dördüncü defa dönerim ve o hamdlerle Allah'a hamd ederim. Sonra Allah'a secdeye kapanırım. Bana denilir ki:

— Ya Muhammed! Başını kaldır. Söyle; sözün dinlenecek, dile, dilediğin sana verilecek şefaata et, Şefaatin kabul olacak. Ben de derim ki:

— Ya Rabbi! Lâ ilâhe illallah, diyenler hakkında bana izin ver. Allah Teâlâ Buyurur:

— İzzetim, Celâlim, kibriyam ve azametimi hakkı için, Lâ ilâhe illallah, diyenleri muhakkak cehennemden çıkaracağım.”

Mütercim:

Ehli sünnet imamları bu hadîs-i şerifin ve bazı ayeti kerimelerin delaletiyle, ahirette şefaatin vuku bulacağını isbat etmişlerdir. Bunu akaidimizde de inanılması gereken hususlardan saymışlardır.

Bütün peygamberlerin, velilerin ve şehitlerin şefaati olacağına, ancak bizim peygamberimizin şefaatinin umumi olacağına inanmak ehli sünnet inancıdır. Biz böyle bir peygamberin ümmeti olduğumuzdan Allah Teâlâ Hazretlerine sonsuz hamd ederiz. Nihayetsiz şükür borcumuzu yerine getirememekteki aciziyetimizi de itiraf ederiz. Cenabı Hak hepimizi, günahkârların büyük şefaatchisinin şefaatine kavuşturarak bizi mesûd kılsın, amîn!..

1527- Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh) 'den rivayet edilmiştir: “İki kelime vardır ki, Rahman olan Allah Teâlâ'ya sevimlidirler, dile kolaydırlar (kıyamette) terazide ağırdırlar. Bunlar; Sübhanellahi ve bihamdihi, sübhanellahi-Azimi = Allah'a hamd ederek onu tesbih ve noksanlıklardan tenzih ederim, yüce Allah'ı tenzih ederim, sözleridir.”

Mütercim:

Allah'ı tenzih ve takdis eden şu iki sözü söyleyen kimseyi Allah sever ve ona büyük sevab verir, ondan razı olur. Bu iki cümleyi söylemek dile gayet kolaydır. Fakat kıyamette ameller tartılacağı zaman, bu iki cümlenin sevabı tartıda çok ağırdır.

Ey Rabbimiz! Bizden kabul buyur; gerçek amellerimizi bilensin ve kabul edensin. Günahlarımızı bağışla. Muhakkak ki sen tevbeleri kabul eden ve merhameti çok olan mevlâmızın.

Melik ve Vehhab olan Allah Teâlâ Hazretlerinin yardımı ile kitab tamam oldu.

Allah'a hamd olsun ki, Allah'ın yardımı ile “Zübdetül – Buharî” tercemesi şerh ve açıklamasıyla beraber hicretin 1337 yılında Rebiulevvel ayının onbeşinci pazartesi günü tamam olmuştur. Allah Teâlâ Hazretleri iş bu tercemeyi, kendi rızasını kazanmaya vesile kılarak kıyamete kadar İslâm ehlini bu eseri okuyarak faydalandırsın. Mağfiret ve rahmetime sebep olması için din kardeşlerimden dualar rica ederim.

Sadeleştiren:

Zûbdetü'l-Buharî adlı bu eserin sadeleştirilmesi hicretin 1399 yılı Cumadelahir ayının yirmi dördü pazartesi günü tamamlanmıştır.69

Tarama hatalarını düzelten:

Bu kitabı tarayıp bilgisayara aktaranlardan Allah Razı olsun. Ben de tarama hatalarını düzeltmeye çalıştım. Kitapta yanlış basılan yerler vardı, buraları düzeltemediğim için buralara ??? üç soru işareti yazdım..